[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible] ٥٧	[illegible] ٨٨	[illegible] ٧٨
[illegible] ٣١١	[illegible] ٣٢١	[illegible] ١٧١
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]ت شرح نید

		بیانه

ودوای درد وعلتمه شهد شافیدر شعر کتاب فاخر کالدر لفظا
حری شانه بالنور سطرنا • معانیه علت کل المعانی • جلی نفعه کالمسک تندنا پس
درونندن مندرج اولان قندبات نصایح وپند عطرآمیزلرایله نوهوسانه نصیحت
مایه اکتساب ثواب ومعرفت ورأس مال ونصاب بی حساب فضیلت اولوب
وسالخورده روزکار اولان خانه خرابه دخی بو کتاب ایله عمله شتاب دافع ارزوی
عود الشباب ایدیکی احبابه ایمائیچون اکثر اوانده نکاتن مذاکره وطلابه هم
آنی تعلیم ومذاکره ایدر ایدیم بس انیس جلیس مجلس نفیس ظریفانه اولان یاران
شیخ مشار الیهک بو کتاب مستطابنک جمله کاه دروننده لالی وخانه بطوننده
الفاظ جواهر نطقلرنک مستور اولان ابکار اشارات وعرایس نکاتی وصلتنه
قادر دوود دخی نظم معانیه من تحت الحروف کانها بدور بانوار الحقائق
تزهر • مفادنجه بویله بر انوار حقایق ودقایق جامعه اولان نسخه لامعه نک
مجاز وکنایات لغات صحبتنه واصل برماهر بولنسه ذیل همته تشبث
بیله بو وجه اوزره کشف باده وشرح وعیانه رجا وقبول نیاز ضمننده
سایه مروتنه التجا ایدر ایدیک دیو اظهار تمنا ایلدیکلرن بو کونه ترجی وتمننده
اسلوب حکیم قاعده سی اوزره بیت هر که داشت در ته دل گنج ازو
خود را بجلوه کاه سخن بیقرار کرد • مضمون اذعان ایتدکلرله بر وجه رجا
شرح پندنامه کرانبها انجق جناب معارف نصابک جلالتنه وابسته در
دیو اجتنابکیرو دامن کیر تمنا اولوب بیت کرمه اهل زمانه کاهل در • اکثر لهو
ولغوه مائل در • سوزینک اولورسه دخی دزکهر کیم اوقور انی نمدکیم دیکلر
ایلمز انجه معرفت کهری • کتورد اورتایه وارسه سیم وزری • لیک برتحفه کرزسه
بازاری چقر الندن برخریدارعی • باغ دلدن اچلسه کر برکل • بولنور اکر
دخی بر بلبل • یوسف اسا بولورسه بر محبوب • دور عقب بولنور اکا یعقوب • کر
ظهور ایتسه بر صباحی لیلا • بولنور اکر دخی بر شیدا سؤال مقدرینه

جواب مضامینن ابراز وافهام ایله نتیجه مقدمات نیازی ترتیبله نتیجه پرداز
ابرام اولدقلرنی خواه ناخواه مقصود مراملرینه کرینبدا اقدام اولوب بر وجه
نیاز شرح پنده اهتمام وبروجه اتی بیان لغات وعیان نکاتنه ختام کوستر
دیم خلاصه جمله نسخه لرین جمع وتحریر بوله اولا الفاظنک لغت واصطلاحا
معنالرینی لغة فارسی وعربی بیان اولندیغی اوزره ابراز وفارسی عربیدن
امتیاز ایدوب مقامه مناسب ومراد اولان معنای تفریع وسماعه صفا
بخش اولان معانی باقیلرینه دخی بر لفظ شوعدد معنایه کلور دیو فرهنک
شعوری ودقائق الحقایق ابن کمال ومفردات الفرس ونعمة الله وحلیمی
ودستور العمل وتحفة الملوک نام کتب لغاتدن نقل وتوضیح ایلدیم وهر بیتک
معناسنی بیاننده ونکات واشاراتی عباده دخی اولا ناظمک مرادی اوزره معنای
ظاهری تقدیم وایات واحادیث ینه تلمیح اولدیغی صراحة ترقیم ایدوب احادیث
واخبارک اکثرینی امام مناوی رحمه الله ک دقائق الحقائقندن وبعضا
مشارق شریف ومبارقدن یاد ایلدیم واول مقامه مناسب اولان نصایح لطیفه
ومواعظ منیفه بیاننه ابن جوزینک مختصر الاحیاسندن وابن غانمک حل
الرموز وجواهر الکنوزندن ومجمع الفوائد ومدهش القلوب ورسائل سائره
معتمد علیهادن اعتمام ویردم ومقامه مناسب ضروب امثال عرب وفارسی
ابیات ایله معنای مرادی کشف وعیان ایلدیم وبونلردن ماعدا هربیتک ذیلنده
نتیجه عربی وفارسی ابیات واشعارلریله اجمالنی تفصیل ایدوب ابیات مزکوره نک
اکثرینی ناظمک مفرح نامه نام یادکارندن استشهاد وبعضا مقطعات ابن
یمین ودیوان صائب وامثالرندن ایراد ایلدیم واول ابیاتکی دخی اجمالیله
بیان وخلاصه لرینی نظما ونثرا عیان ایلدیم وثانیا هر بیتک معنای صوفیانه
یه تحمیل ایلدکلرینی مقامات الاولیا ومثنوی مولانادن بعض ابیات شریفه
ایله یاد ومعانی باطنه لرینی تحریر واشارت ومشایخ محققینک اداو تعبیرلرین

قسطلین مبادرت برله **نظم** کلك سحر ایله ایدوب نقش ونگار مطبوع
سلك تحریره چکوب در کلام مقبول • مضمون بدایع اسکادایلدیم قالدیکه نا
ظمك کلامنده **مثنوی** معنی اندر شعر جز باخیط نیست • چون فلاسنکت اندر
ظبط نیست • مقادنجه بردأب شعرا صدددن صدد اخره انتقال مسلك
ندیم اولوب خصوصا نسخه لرلك بربرینه تغایری حسبیله هربرینك ترجمه
ابتدا هرنقدر صورت تکراری شعرایسه **نظم** مکرچند باشد شهد وشکر • شود
نفع بسیار خوب وخوشتر • مضمون نزاکت پروری ایله دهان طاعناندن دفع
تلخئ طعن ایچون **ع** سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین کن • امرینه شدنطاق امتثال
اولنمشدر وبعد التسوید صحائف شب ارامك بیاض صبحی سرداره مطلع مرام
اولدقده نظره اعطحفادر دیو مرتابا فارجع البصر کرتین مضمونه اداره حدقه
عین امتثال ایدوب تکریر نظر برله هرحرفی تصحیح وخراش قلم طراش ایله نقصان
وزائدلری اصلاح وقلم استصلاح ایله تنقیح قلنمشدر وبفضل الله تعالی
بوشرح حیات افزا بایان شراح بیشنه ثبت اولنسه روح پرفتوح مثابه سنده ایدیکی
نمایان اولمغین روح شروح ایله تسمیه یه شایان اولمشدر **لنا وحده** دلمزده نوله
دیج اولسه فراست روحی • کاشف سر لطیف سخن پاکیزه • سوزیمز جان کبی جاندر
سوه نك فهمنده • نسخه نادره عالم ادراکز بزه • ودخی اشبو اشرح پاکیزه ازغرض
دنیانك نفعی عام اولمق ایچون حسبة لله تعالی لسان ترکی اوزره تحریر واملا و
بروجه محرر تسطیر وانشا قلنمشدر امید بو یادکار روح افزایه ناظر وعندنده حاظر اولان
اولوا الابصاردن رجا بنده کنهکار بودرکه لکل عالم هفوة ولکل صارم نبوة •
مفادنجه همیشه راست کار وپاکیزه کردار دن دکلدر وقوعی بدیدار والتوجحتیه
الالام واکدار روزکار وبونك هامون دار دیار اولانك پای قلم خدمتکذاری
وادی صحائف سهو وخطاده الوده غبار ودخی **بیت** سمند خاطرم صحرای غربتده
یورلمشدر • تولنجیر معنادن تهی اولورسه نه ترکی • اعتذارینك قبولی قابل انکار
دکلدر

روح شروح

دکلدر لکن دامن شکیبن تغافل کریمانه ایله ترغیب وهفوات لازمه شان نصف
نهاد ان وستوده صفات اولمغین اشبو شرح لطیفه اولان اشارات تألیفی عدم
فهمندن ناشی وضع کناره ستابه اعتراض بی موقع ایله تلویث صحائف لطائفدن
بی اختیار اولان جاهلان ناقص نظران بر اعراضه سبیل قفاتکن توبیخ حواله سیله
حدلرین بیلدیروب حمایة عرض شرح پاکیزه دامانه همت بکران وغیرت فراوان ایله
بو فقیر معذر تحفه ایچه هرکاه تحمل منن بی پایان ایدوب بو یادکاردن مستفید
اولان یاران دخی درکاه امرزکاردن بوکنهکار ایچون طالب غفران اولورلرسه
درکاه واهب الامالدن بهر حال امید وانق ورجاء صادقم بودرکه بو بابده اولان
سعیمی جمیل وباعث غفران جرم کثیر وقلیلم ایلیه امین **ع** بحق غنچه طه و
وسنبل قیس الله هادی علیه اعتمادی **لنا وحده** یارب دلمی واقف اسرار یقین ایله
هر سخنمه کاشف انوار برین ایت • توفیقك ایله رشته باریك خیالم • وادئ
سلوك طلبه متین ایت • هردم بددعا جزمی عاقبت اوزره • لطفك له
صفاخانه صحتده مکین ایت • اسب قلم ساحه عرفان وهنرده • سبقتکی اندیشه
مرادکزین ایت • تبییض سوبیای صحائفده اکیه • دستا ملم جمله مواننده ن
امین ایت • اصداف یم دلده اولان جوهر نظمم • بازار حقیقتده تمودر تمین ایت
دوحی قولیکك روح شروح حنیالی • امداد فیوضات ایله اتمامه قرین ایت

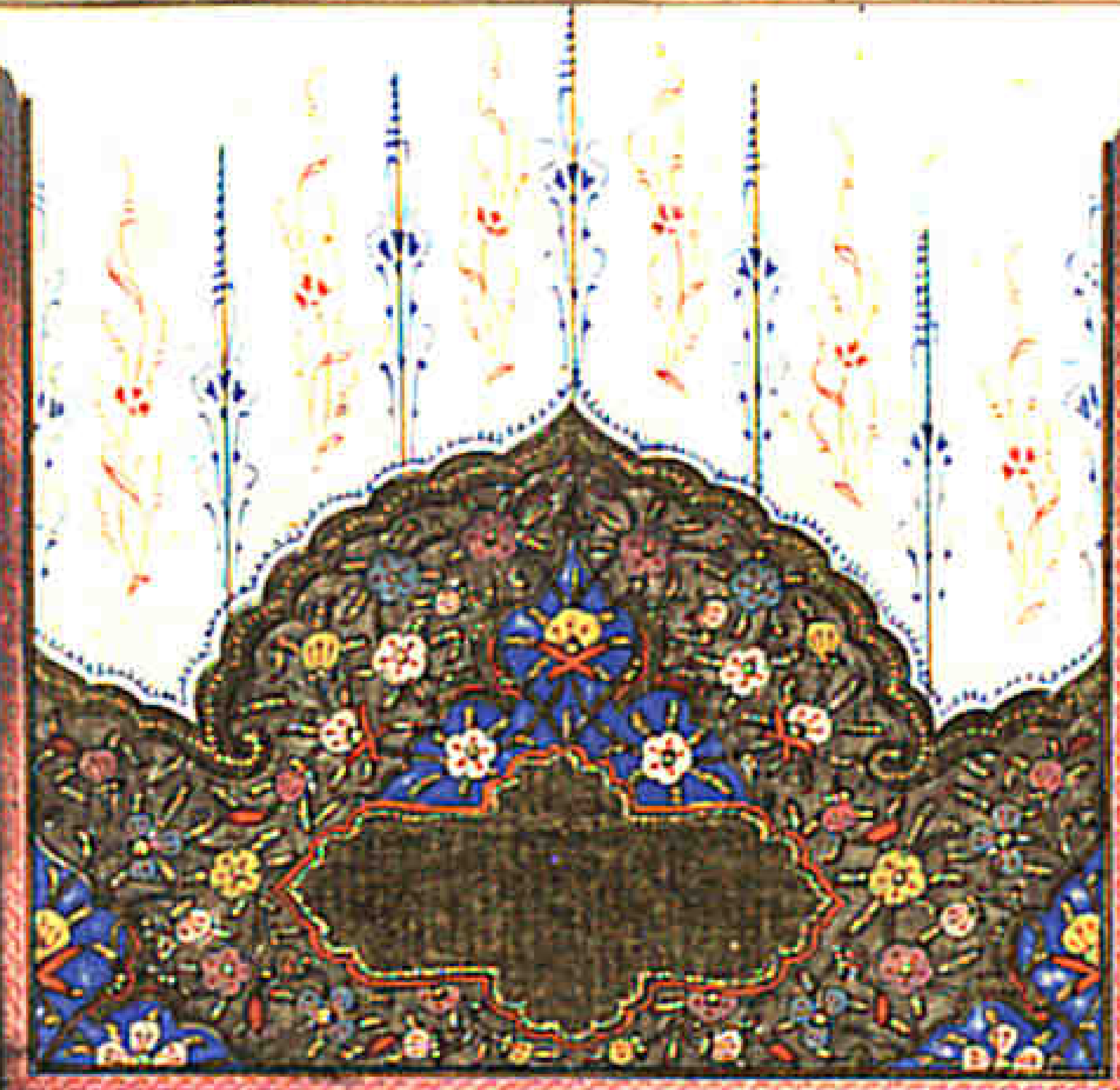
مقدمه

احوال یوسف فریدالدین عطار

معلوم اولکه که بو یادکار نصایح اثارك ناظمی شیخ عطار دیمکله اوازه کیر اولدر
روزکار اولمشدر نکم خاتمه پندنامه یه قریب بر محلده تمثیل ضمننده لفظ
عطار ایله بو معنایه ترویج بیور جعفر شیخ مشارالیهك نامی محمد اختیار یوسف
ولقب سعادت نظامی فریدالدیندر ووطن عالیلری نشابوره ر نشابورك
اصلامی ایران شهردر ایران کرمزه ایله شاه هوشنك بن سیامك اید ثناه
فرید ون عراق وفارس واذربیجان ممالکك مجموعن بوك اوغلو ایرجه ویرمشیدی

اخلاق چندیکه چندی یکی ازان حاصل و ظاهر آید	در بیان دشمن داشتن و وام کردن میگوید	در صفت زنان و صبیان
حق والدین و فرض آوردن میگوید	در بیان تزاید عمر	در بیان نقصان عمر
در شآمت دروغ گویی گوید		

صحاف کتب بدستانی شاکر افندی مناوی کفیلی
امین افندی ١١ س ١٢٤٦

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

حمد بی پایان ° وشکر فراوان ° اول عمیم اللطف وقدیم الاحسان اولان خالق انس
وجان منزه عن صفات النقصان حضرتنه هر وجهله سزا وشایاندر که ° قدرت
کامله ورحمت شامله سی اوزره اشبو کارخانهٔ عالم امکانده طینت تابناك
اصل انسانی خاك پاکدن سرشت وتخمیر وکالبد احسن تقویمیه بو صورت
زیبا اوزره وجود پذیر ونفخت فیه من روحی نقش شرافت طرازیله حیات ساز
وخلعت نطق لطافت نوازیله بین الانام ممتاز ° وعلم وعرفان وایمان وتعلیم اسما
بکران ایله مظهر اکرام واعزاز وسائر مخلوقات اوزرینه سرفراز ایلدی واول اصل
طاهردن نمایافتهٔ عالم ظاهر اولان فروع انامی فطرت ازلده شهد عقل وایمان ایله
ذوقیاب وشیرینکام واول ذوق اوزره قبول حقه شوقایله استعداد وقابلیت
واکتساب اعمال قدرت تام ویروب ارسال رسل کرام وبعث انبیا
عظام ایله بیان شرایع واحکام وهر کسه راه صوابی اعلام ایدوب بو علاوه ایله پند
ناصحان ووعظ واعظانی استماعه هدایت احسان وانعام ایلیك وبلیغ نصایح
عطرآمیز وفوایح مسکیهٔ لطافت انگیز استشمامنه قوت شامه ومقتضا سلوکه
قدرت تامه اکرام ایلدی نظم خالقا قدرت تو داری هرچه خواهی آن کنی °
مرده را جانی ببخشی زنده را بیجان کنی ° آب را با خاك کردی آشنا از لطف خود

آسمان بی ستون قائم فلك کردان کنی ° کر کدا را شاه کردانی توانای تراست °
شاه را همچون کدا محتاج بریك نان کنی ° ابر می بارد رفرمان تو در جمله جهان
باغ وبستان تازه تر بر شاخ کل خندان کنی ° هم بهشت ودوزخ وپیدا تو کردی درجهان
هر بجنت بندکان خویش را مهمان کنی ° روحی بیچاره ام از لطف خود فریاد رس
چونکه هر بیچاره را از فضل خود احسان کنی نعت شریف وصلوة وسلام بیحد و
درود نامعدود ولا یعد اول نظم سبب آفرینش عالم ° منبع جود ومعدن الطاف °
شرف دودمان آل قصی ° نامهٔ سپهر عبد مناف ° همچو قدرش بلند رفت قدم همچو
نامش ستوده بود اوصاف ° نردبانش فلك شب معراج ° دربانش ملك بروز مصاف
نعوت واوصافیله موصوف ودخی اول نظم شاعر افسر فروز سر لولاك شرف
اندوز وما ارسلناك ° نقطهٔ دائرهٔ ملك وجود ° صاحب صدر مقام محمود °
اکمل واسطهٔ نظم زمان ° افضل رابطهٔ نثر امان ° منبع آب زلال حکمت ° مطلع
مهر کمال نطق ° واقف قاف رموز اسرار ° کاشف کاف کنوز انوار ° واضع ملت و
دین اسلام ° رافع رفوف شرع احکام ° انبیا ورسلك سلطانی ° مظهر معجزهٔ فرقانی
محرم خاص حریم مولی ° پرده دار حرم او ادنی ° ذات مرتبهٔ عز وشرف ° راکب
زین براق رفرف ° واصل سیر سمای ملکوت ° نائل سرای جبروت ° نطق پیرای
حصی واعجاز ° دعوت آرای سماع اشجار ° شمع اورنك وفور غیرت ° شافع ذنب
وقصورات ° مدایح شهرت نوایجیله مشهور ومعروف اولان نظم سر سطر رساله
رسالت ° توقیع قبالهٔ نبوت ° سلطان هر دو سرا شفیع روز جزا ° محمد المصطفی علیه
افضل الصلوة ° واکمل التحایا حضرتلرینك روضهٔ مطهرهٔ سدره مقام ° و
بقعهٔ منورهٔ دار السلامنه پیدرپی واصل اولسونکم ° پند دلپسند مدار ملت دین
مبین ایدیکن سمع کتابی قبول اولانلره اعلام ° وتبیینده شهد مکرردن شیرین اولان
الدین النصیحه الدین النصیحه الدین النصیحه حدیث حلاوت دهینی ایله لذت
بخش کام اصحاب کزین ° رضوان الله علیهم اجمعین اولمشدر ° وآل واصحاب

واتباعنك مشاهد وبقاع بلندارنفا علرنیه شامل اولسونکم ٭ حدیث مذکورك کشف
جمال البیاده و وصل وصال المرادرسانده لمن یا رسول الله ایله لب حبیبان سؤال اولوب
زبان معجز بیاندن سنم تمکارم اخلاقندن الله ورسوله والکتابه وللمؤمنین جواب جواهر
انتمائن قلاده کردن امثال المشتدر **سبب تألیف شرح شریف** **اما بعد** اشبو وجهی
پر قصور وبضاعه براعه قلیل البضاعه ایله رخسارنا وراق مستنیرة الوجوه
بر وجهه اوزره زیب آرای تحریر ایتمکین ٭ وتمهید پیرای مقدمهٔ مقصود نازکترین
اولورکه چونکه بو بنده اقدم طلب علم اوزره ثابت قدم اولوب **بیت** دیار بها حل
الشباب تمیمتی ٭ واول ارض مس جلدی ترابها ٭ معادنجه مسقط رأس عاجزانم اولان
بلدهٔ کلیزده ٭ توفیق باری یاری اولمغله اکتساب علوم ومعارف ایچون بیغوله نشین
مدارس وجالس خیر الجالس اولوب بفضل الله تعالی حسب الاستعداد اولا علوم
عربی تحصیله حرص حوص ایله فتح گنجینهٔ اسرارنه دسترس اولدم بعده سود کران کالای
گرانبهای نظم وانشایه سرمایه ٭ وبالاخانهٔ رفیع الشأن اشعار شعرایه مرقات بلندپایه
اولان علم فارسینك میدان تکمیلنده بحمد الله فارس اولدیم ٭ وبو مناسبت ایله عرب
وعجمدن اهل عرفا اولان شعرای سلفك گلستان گفتار و بوستان اشعارلرندن گلچین
معانی ودیوان شوکت عوالمرنده رای صائب اوزره اولان آداب عرفه آیین و
ارکانی سیرده ناآشنا اولوب **نظم** سخن غیر دنا بتم هله استمدادی ٭ کر حکم
رو حلرندن ایدرم استمداد ٭ معادنجه موهبهٔ کردکار ایله انشا اشعارده دخی بر مقدار
اقتدار بولدیم پس **نظم** شعر دانیه قوت طبع موزون ٭ ایدر اولانیه ده جلوه
جمال المضمون ٭ مضموننجه هر ابکار مضامینك عقد مواصلتهٔ تمرید اولدیغندن
بر وفق دلخواه شاهد مضمون نازك نکاه کاه وبیکاه مرآت مجلای دیوندن جلوه کر
اولدیغنجه نعم الادوات القلم والدوات دیه رك قلم نادره سنج وخوش اثر ایله
بکان بکان قیدارای گوشهٔ مجموعهٔ رغبت وترتیب دیوان ابتدا ایدیم وبعد الترتیب
تنقیح الفاظ ایله کالای سخنی عرض سوق الحکام اظ ایلدیگنجه **قطعه** زبان خامه بیانك

شارح مرحومك اسمی مصطفی اولدیغنی
دیدر و جدینک اسامیسنی و تاریخ
تألیفنی آخر کتابده بیان ایدر
ع تاریخ
روح شروح ایله منیر اولدی پند
۱۱۸۱

بلند گوید که میشود ز دل جان فتح باب سخن ٭ ز تیره روزی اهل سخن شود معلوم که
نجست آب حیاتی بغیر آب سخن ٭ دیو بلند آواز ایله خامه حال وشان سخنی ابراد واحوال
دلبر زده سامان بیخودانه بیان ایدمش اولوردی پس بر مقتضای روزگار **قطعه**
هنرمندان عالم خوار اکنون ٭ هنر بیقدر و بیمقدار اکنون ٭ هنرمندان درین عالم گرفتار
برنج بیتی دانم دلفکار ٭ مصداقنجه هنرمندان جهان حقیر واحوار وهنر معارف
بیقدر و بیمقدار وهنروران عالم درد وغمه گرفتار وهمته رنج نسیده ودلفکار اولدیغندن
زر بغت سخن بازار اعتبارده بیخریدار وبولنمیوب وتحف طبع احسان ایچون
باب کباره تردد ایدن ارباب معارفه تعریض ضمننده وارد اولان **بیت** با چنین
گنج که شد خازن او روح امین ٭ بگدائی بدر خانه شاه امده ایم بیت لطیفنك مضمونی
اطلاع مقرر ندن نشاع ایدرك دریای طبع دانشمندیده تموج نسائم فیوضات الهی ایله
اندراخته ساحل صحائف وکشیده سلك نظم لطائف اولان جواهر گرانبهای هر مدحت
اثارعقنی صاحب ثروتك پیشکاه جلالت پناهنه نثار وصد هزار قوافی اشعار
ایله حال زار بر افتقاریمی اشعار ایلیم **قطعه** ارزان متاع فضل وهنر تا شود کلوکم ٭ بیك
معرفت زمانه ده بر افرینه در ٭ ابناء وقت هر هنره افرین ویرور ٭ یارب بو افرین
نه دوکنم خزینه در ٭ مفادنجه احسان استحسانه بدل ایلدیکلری مشهود عین
حقیقت بین ونکاشتهٔ جریدهٔ علم یقینم اولدقده **نظم** مراد دست هزها چون بیش
فریاد ٭ که هر یکی بدیگر کوته ام کند ناشاد ٭ ترانه سین اعتبار ایدیدیم واشبو حال
معورث الفتور طفل طبع پر استعدادیمی دائره داللو ومتعورده دور وسنك طعنهٔ
حساد دخی شیشهٔ خاطره هر طرفدن تمام مکسور ایتمکن کاه **قطعه** کوچه ویران شدهٔ
دست تعدی غم ٭ لیك وار دلده نهفته نیچه گنج مدفون ٭ سر ترحم معالید طلسم
سخنی ٭ تقدیکجور از لدست حلده مرهون ٭ دیو نفیت مجنت خاطر خاطر وعلم وعرفانه
دائر نعمتلره شاکر اولوب وکاهی **نظم** بو قدر مایهٔ عرفان ایله الخاطر ٭ اوله مز
زنده المدینه بردم ناموس ٭ کاه اندیشهٔ سرمایهٔ سامان معاش کاه تحدیش

سن آخون ایفا ده دیوب دیو کندی حالمی تفکر برله ایا بو دغدغهٔ بر حیرتك دنی و علت
وغلتك رفعی نه طریق ایله اولور دیو کاه غنودهٔ خیال دور و دور تحیر و کاه مانند
شانه بیخ انکشت فکرت ایله تسریح ریش تصور ایدر ایکن قطعه ضطراری غربه دوشمکدن ایسه
اختیاری سفر ایتمك یکدر ه یار و اغیار ایله کوره کیدن ایسه ه سیقلوب بی یانه کیتمك یکدر
قطعه موزونی سنجیدهٔ میزان عقل و فکر و اندیشه م اولوب بعض یار صدیق و دوست
شفیق ایله بو جمله بحر اندیشه ده شصت تفکر ایله صید ماهی اوهام و خیال ایتدم
ایدیکی سفر و ضمنده اعلام ایتدیکمده بیت همیشه اولمده در اهل دل جدای وطن
جلای آینهٔ سینه در جلای وطن ه مصداقنجه نقل بارخانه زکلفت ایله اختیار غربتی
حسن کوروب و بو رأیك سخافتنه دائر نیجه ادله مستقله ایراد ایلدیم ایسه
هر برین بر وجهله منع ایدوب تغریب تغرّب عن الاوطان فی طلب العلی ه و سافر
ففی الاسفار خمس فوائد ه تفرّج هم و اکتساب معیشة ه و علم و اداب و صحبة ماجد ه
فان قیل فی الاسفار ذل و محنة ه و قطع فیاف و ارتکاب شدائد ه فقتل له موت
الفتی خیر من حیاة ه بدار هوان بین واش و حاسد ه مقالنسیله تنویر سند و مسند
ایله فی ابداً اولان دیار غربته ساده ضمیر اولان قلبی مسند ایلمك انتا لرنه بلده مرزك تبعدیر
الله تعالی نظامی مختل و قلوب احبا المودة کسل اولمغین انتظام حال بالی و کدا یفی
الجمله دست و پاچه دن رسوا اولمشدی بیت رشتهٔ بر کردنم افکنده دوست
میکشد هر جا که خاطر خواه اوست بیت امدی وطنده ارباب معرفته رغبت
اولمدیغندن بیت همای کو مفکن سایهٔ شرف هرکز در آن دیار که طوطی کم از زغن
باشد ه مضمونه عملاً هوسکار غربت اولمشدم بنی بو مقدمات اعتنا برله دفع
درد و غنا نیشله فوت جاذبهٔ قسمت مغناطیس اثر رشته بر کردنم افکنده
دوست ه میکشد هر جا که خاطر خواه اوست مفادنجه بو فقیری بلا اهل و العیال
کاه خفیف الحال اسا ربوده راه سفر ایتمکی بیت بقدر زخم بود راه سالك زاد رد لف
بجای کمهای دخور امیدها دارم ه نولمنسیله بیر سفره اغاز ایدوب دیار اخره راحله

بند عزیمت ورد می نظم ز نیس نام هر بابنها ز یار ان وطن دیدم ه بجای سرمه بر چشم
کشیدم خاك غربت را ه مفادنجه دیده هوسی تراب عتبات ایله اکتحال و مقیم عین
غربت اولمشدم بیراننده دفی اولا اکرچه نظم اشنائی با مسافر کردن دل خوب
نیست ه او بنهر خوش بشنه داغ بر بالای داغ ه مصداقنجه مسافره کوره اشنالق
خوب دکلیدکی حسب المقدوره آشنا پیدا ه ایدیجه دلك حالم تباه اولوب ه
سنك خاره عبث تیشه می زند فرهاد ه بزور درد دلکی جائی توان کردن ه
مصداقنجه هر نقدر بیستون سعیده مثال کوهکن سنك خاره طلبه تیشه زن
اولدیمسه زور ایله برشیرین دهنك دلنده جا بکیر اولمدیم و بوندن ما عدا
درد عین الامسانه او زره غربت بولد کلدیکندن غربتك کوناکون جفا و اذیتی
و بیهوده خدمت کدورتندن و حرو برد که شدتندن کوزیم اچلیوب و کیجه م
کوندزیم دن بیچلز ایدی بنا علی ذلك بیت صائب زبان شکوه ندادیم همچو خاره
چون غنچه دست برد کبر خون نهاده ایم ه مفادنجه خارکبی لسان شکوایه ب
اقتدار اولدیغندن غنچه مثالدر بر خون اوزره وضع دست ایله بر زمان سکوت
اختیار ایدوب نسائم اسحار ایله غنچهٔ دلکشا بش بر لحظه کاه و بکاه بیت
وطنده چکدیکم صدکونه محنت از ایدی ای بخت ه نهی همتکه قلدك وای دار الام
غربتدن ه دیو صد کونه آه ایدوب فریاد ایله دروزجان سوزنالك وصدای فغانی
رسیدهٔ افلاك ایدر ایدم قطعه رخ عروس امل عینی اولور سه کوسترمز ه فلك
دیکلری فقدار نابکار بزه ه پیالدلی سنك تغافل ایتدی شکت ه نه ندرای مه
طالع بو انکسار بزه ه دیر ایدیم و هر شب تا بسحر کوناکون فکر و کدر ایله انجم
اسا دیده بیدار و هر ساعت بنجوردهٔ عقرب هجر یار اولوب هر بار خطامی
اقراربرله بیت غلط ایتدیم سپهری سفرهٔ بزم طرب صاندیم ه مهی سیمین طبق
پروینی عنقود عنب صاندیم ه دیه رلك سهوینی اعتراف ه و علی الدوام ه ع
من کجا هم کجا ای فلك بی انصاف ه دیر ایدیم وقتاکه بیت نه شاخ سدرده

ایلرنه بام عرشه نزول ٭ همای همته لانه بولمادی کیتدی ٭ مصداقنجه اشیان
غریبی مرغ همتدن خالی کوردیکده بیت بردلم بتم پرسنك ملامتست ٭ در
دست روزکار همانا قلاوخنم ٭ مفادنجه بنم پرداز تهان حالم سنك ملامتدن
بکرندکه دست روزکارده صبیان متالم دیو سوسیسنك آسا انداخته دور ا
دور وصبیان کبی هرکیمك باشنه چورنسم عندنده بیهوده دور ایله تهی دستلکم
مشهور ایکن عین غریبتدن قسمتم اولان قطرهٔ ابی کوهر نایابه معادل فرض ایدوب
پای استغنانی کشیدهٔ دامان صدف قیلوب بو وجهله که ومه قتنده شرف
بولشدیم ع صبغ زیرك چون بدام افتد تحمل بایدش ٭ مصداقنجه بر زمان بو دام
ثقلتنه صبر ایله تحمل و وجه معاش کوشهٔ عین توکل ایله کوستروب بیهوده نقد
وقتی دواج بازار عنوان عین اعنانده کذران ایتدردیکدن کندیمه یاس
تام کلوب رجوع قهقری ایله بیت هرکه اوقات کذ صرف بنقادی خلق ٭ مبرود
ز ود تهی دست زبان ادبرون ٭ مفادنجه وطن اصلیمه عودته ابتدا ایمده پای
ازادکانه مه یکی باشنه بیدکرادن وضعی ایچون مرغی دلمی دانه دام ایله صید
سودابسنده اولانلره بیت هر دانه نمی اورد مرغ در دام ٭ باشد زکوه تاق
چو عنقا نوالدام ٭ مضموننجه وطنده نا نخشکه قناعت خوشلغك ایراد ایدوب
همیشه بیت کباب کفتهٔ خود سفرهٔ انعامی اولمقدن ٭ قناعت کردهٔ شوربای
بلغور اولمق یکدر ٭ منظومه سن صبح شام اوراد قیلادایدم وفتا که سبوی
دیده دیده اب صفای وداع مترشح ٭ وعودت اقامته مرجح اولدقده اصول ایله
اول اعیان مشاوالیهه بیت نه رداکر دو دیار تو دانا عزیز نیست ٭ نقوت
بدان دیار که نادان بود عزیز ٭ بیتی قرائت ودرعقب قصیده سازبشر
وعودت اولوب حسب حال دردغم ایله بجز عجز خون ایلدی غربت معاینه
بخت ادزبون ایلدی غربت ٭ کادر بولنه هب به خطا وغلط اولسه ٭ سرایه
می سودای جنون ایلدی غربت ٭ نیکو عود وطن ایلدقجه ددوم ٭ پابند ایله بك

سحر وفسون ایلدی غربت ٭ قیلدی بنی دریوزه کر باب دانی ٭ پامال ایدوبن قدریمی
دون ایلدی غربت ٭ شطرنج غم و دردایله صدرنج و محندن ٭ رخ کوستورد لك
خیلی ادبون ایلدی غربت ٭ بیهوده تکاپو ایله ابناء زمانه ٭ هیفا قدموزونمی نون
ایلدی غربت ٭ احوالد لبرزده سامانمی ده هره ٭ شرح ایتمکه صدقید متون ایلدی
غربت ٭ طفل دلمك مهرهٔ کهواره سن الحق ٭ سنك بده سیل غمون ایلدی غربت ٭
قیلدیه لذا دم هدف تیر تغافل ٭ هردم بجا زرده درون ایلدی غربت ٭ احوالکی
تنظیمه رطوبت دیلدکجه ٭ هر دیده می مجرای عیون ایلدی غربت ٭ میلم چوق ایدی
راحت ایچون غربته اما ٭ بن عاجزه ادنای رکون ایلدی غربت ٭ مسکن طلب ایتدکمه
بو بر منزله رحما ٭ عرض معقر کوشه نون ایلدی غربت ٭ معذور اوله بر یرده
قرار ایلیه مزیم ٭ زیرا بنی بر صبر سکون ایلدی غربت ٭ برك کل باغ املم تازه تر ایکن
صوا ورمغه تحریك غصون ایلدی غربت ٭ کاه ایتدی بنی بندکابتده کرفتار ٭ هردم
سر سودامی بکون ایلدی غربت ٭ فریادم اولورمه نوله پیوسته افلاکه ٭ چرخ اهی
بر شکل ستون ایلدی غربت ٭ نیك و بد و دنیایه قیلوب کندیمی واقف ٭ هر وجهله
اکاه فنون ایلدی غربت ٭ سبقت کن اندیشه ایکن اشهب خامه ٭ سرکوب جفا
ایله حروف ایلدی غربت ٭ جمله رقم دغدغه دردمالی ٭ لوح دلمه جمیکون
ایلدی غربت ٭ هردم دلنا کامی صووا روب قولاغندن ٭ باورکن هر و عدکون
ایلدی غربت ٭ بر لقمه ایچون حوصله‌می قهرمتله ٭ بر زهر کران بار ممنون ایلدی غربت
انجق کوزمی سیر بلیات وطندن ٭ الحمد لله مصون ایلدی غربت ٭ لکن دکمی ساحل
ایکودمی نادی ٭ مستغرق دریان دیون ایلدی غربت ٭ دیه رک بحمد الله معمورا
بالسلامه جانب وطنه وصول اخیه سی قرین الحصول اولدقده بیت مرو
تجانه ارباب مروت دهر ٭ که کنج عافیتی درسرای خویشتنست ٭ بیتی ادزده
کندی بیتمده کوشه کیر اقامت اولوب کوردکمده نظم مدتی شعر بهر نوع
نوائین کفتم ٭ لفظ و معنیش در افشان و پسندیده نفس ٭ غزلا زروی

هوس بود و مدایح ز طمع ٭ نه طمع ماند کنون در دلِ تنکم نه هوس ٭ مفادنجه
بر زمان هر نوعده لفظ و معناسی بسندیده اشعار گفتار بنه صاحب اقتدار ایکن
نه کردنده هوای قید طرهٔ خوبان و نه دلنکده طمعدن ناشی هوس مدح اعیان قالدی
زیرا بیت بی‌تحرک نشود هیچ سخن‌ور گویا ٭ نغمه بی‌زخم نیامد ز رگ تار برون ٭
مصداقنجه رگ تاردن زخمه سز نغمات ظاهر اولمدیغی کبی بی‌تحرک سخنوردان
گویا اولمادیغی غایاندر بیت خنک سنک بختی که در گوشهٔ ٭ بدست آرد از معرفت ٭
توشهٔ ٭ مصداقنجه سنک بختی سعادتمند بر گوشه‌ده قرار و معارفدن بر توشه
ادخار ایدنلر دیدیکلری مضمونه دلبند اولوب عزلتی اختیار ایتدی نظم کوشه
گیر همی کند ناقص عیار ازتمام ٭ بی‌صدف صورت نبندد قطره در گوهر شدن
تا کی از اقبال دنیای خسیس افروختن ٭ چند چون آتش ز هر خاری زبان آور شدن
گوشه گیر از مردمان صاف که جز درگاه حق ٭ با قدم نسبت لا تو تخلفه هر در رشدن
مفادنجه خلقدن انقطاع ایله زاویهٔ تنهاییده قرار ایدوب بیت نعم
الجلیس والرفیق کتاب ٭ تخلو به ان فاتک الاحباب مرتبه‌سنه واصل
و مطالعهٔ کتب و رسائله حاصل ایدرکن فضائل علومی بیاننده اولان اقاویل
صحیحه و نقولات صریحه اوزره علم فارسینک مقبول و مرغوب و عند الافاضل
محبوب اولدیغی بو وجهله اذعان ایلدیم که اولا ابن کمال علیه رحمة
الملک المتعال مخصوص رساله‌سنده ایدر فصاحت و بلاغت ایله ذروهٔ اعجازه وصول
منصوص جمله السنه اوزره سرفرازلغی ادعی کا لبنان المرصوص اولان لسان
عربیدر بعده افضل السنه اسان زبان فارسیدر و فارس بر دیارک آدیدر
که الکاشیراز دیرلر و فارسی یاء عجمی ایله پارسیدن معربدر علامت تعریب
بانک فا یه تبدیلیدر زیرا تعریب نقل بالمعنی اوزره بر لفظ عجمی عربی لفظه
دوندرمکه دیرلر انتهی و دخی مولانا نعمة الله علیه رحمة الاله ایدر حافظ الدین
النسفی کافی نام کتابنده ابو سعید البرذعی دن روایت اوزره حدیث شریفده لسان اهل

الجنة العربیة و الفارسیة الدریة وارد اولمشدر دریه‌دن مراد زبان فارسیدر
انتهی قالدیکه سبب تسمیه‌ده بر نیجه قول واردر اولا نای مومی الیه کتاب اللغه‌سنده
ایدر عجم پادشاهلرندن بهرام گور ابن یزدجرد بن شاپور کندی تیوسنک فارسی دلندن
غیری سویلنمه‌ید و براوات و احکام و حکایت و ارقام جمله فارسی دلی ایله ترقیم اولونه
دیو تنبیه ایدوب بو منوال اوزره مملکتنه اجرای حکومت و سلطنت سوردی پس
بو دل اولقدر شایع اولدیکم بو دلی انک قپوسنه نسبت ایدوب باب نسبت ایله
دری دیرلر و دخی اقنوم صاحبی ایدر دری یا دری عجمده بر طائفه‌نک اسمیدرکه
انلار لغت فصیحه و عربیه سویلرلر و دخی شول طاغ آلتنده در که اب و هوای
لطیف اوله او لوسبیدن اول طاغه کلکنه دری دیرلر و قرارگاه و ظرافت
معناسنه کلور دیمشلردر انتهی و فرهنک شعوری رحمة الله علیه ایدر محمد هندو
شاه نخجوانی صحاحنده روایت ایدرکه عجم پادشاهلرندن بهمن بن اسفندیار زماننده
اطراف عالمدن خلق کلوب شاه مشار الیهک قپوسنه جمع اولدیلر اما بر برلرینک
لسانن فهم ایده مزلر ایدی و غارسیده کونا کون لغتلر سویلرلر ایدی زیرا هر ولایتک
مخصوص لغتی وار در پس شاه بهمنک امری ایله اول عصرک علما و فصحاسی زبان
فارسینک اصح و افصحن وضع ایدوب دری نام قویدیلر یعنی قپوده لسانی یوب
اطراف ممالکه تنبیه ایتدیلر و جمیع خلق دخی اول لغتی استعمال ایلدیلر و اهل زمانه
بو وضع لغت مقبول و مطبوع کلمک ایله منقح و مهذب ایلدیلر و فرهنک جهانگیری
نام کتاب صاحبی یوسف انجوی روایت ایدرکه لغت فارسیه دری تسمیه
سنده اوچ وجه واردر وجه اول برجماعة فصیح ایتدیلر هر لغتده که نقصان
اولمیه اکا دری دیلور وجه ثانی برجماعت ایتدیلرکه دری بر لساندرکه اهل درگاه
پادشاهلری آنکله تکلم ایدرلر اولدرلر بای در مردرنجا دیرلر وجه ثالث بر
جماعت ایدر دری پادشاهلرینک آسانندن اولان خلقک تکلم ایتدیکلری لغته دیرلر
انتهی و نیه علم فارسینک مقبولیتی بیاننده امام سیوطی رحمة الله تعالی حبابک فی اخبار

الجن والملائك نام كتابنده ایدر ٭ واخرج ابن ابی شیبه عن ابی امامة قال ان الملائكة
الذین یحملون العرش یتكلمون بالفارسیة انتهى وفرهنك شعوری ایدر بعض كتبدن
نقلا تغییر دلیلیده عبارت صریحه وروایت صحیحه بویله دركه سال رسول الله
صلى الله علیه وسلم عن میكائیل علیه السلام هل یقول الله عز وجل شیئا
بالفارسیة قال نعم یقول الله جل جلاله چكنم با این مشتی ستمكار جز آنكه بیامرزم
انتهى وبو معنایه اشارتدر كمال اسمعیل یك كرشمه كرده فضلت بابنی آدم از آن ٭
غلغلی در جان مشتی خاكیان انداخته ٭ دیو بیور مشدركذا فی فرهنك ونیجه نادره
دهر ودوران اولان اولیاء ذیشان ونیجه علمای اعلام وفقهای عظام وفضلا
والامقامك كفتار جواهر آثارلری بو لسانك سلكنده منتظم اولمغین یادكارلرینه
هركس خریدار اولمشدر وبو علمك علوم مستحبه دن اولدیغی مسطور متون
وشروح علما وجرائد پرفوائدلری بو الفاظ دربار ایله مزین وممدوح فضلادر
زیرا بو لسان نه شرف عنوان ایله آشنا اولان دانشمندان اختراع نظم ابدار وابداع
نثر جواهر آثاره اقتدار بولمغین بعضیلری ربع مسكون فنونده فخر دیار تصانیف
مقبوله ایله بین الانام نامدار وبعضیلری وجوه صحائف سخنوری ورخساره
اوراق لطائف انوریده طرح صور معارف وهنر ایله صاحب اشتهار اولمشدر
وبعضیلری بو علمك وساطتیله استعمال ایجاد معنا مینده مشار بالبنان و
استكمال اتكار نازكتر بنده فائق بین الاقران اولمشدر وبعضیلری كشور
نظم بدیع الفظامده تكیه دانه دولت وترتیب دیوان شوكت عنوان ایله
مالك بحر وبر هنر وعزوشان اولمشدر پس عین حقیقت بین ایله بو حالاته
نظر دقت اتر وچشم كتابی عبرت اولنسه ناظره خفی دكلدر كه حضرت حق وفیاض
مطلق قدرت كامله وحكمت بالغه سی مقتضاسنجه كافه اشیایی بر برندن ممتاز
وبر برینه نسبت ایله بعضیسین بعضیسنه سرفراز ایتمك ایله هر شیده بر حكمت وهر
كسده بر قدرت وهر قدرتده بر قوت وهر بدنده بر بصیرت وهر بصیرتده بر

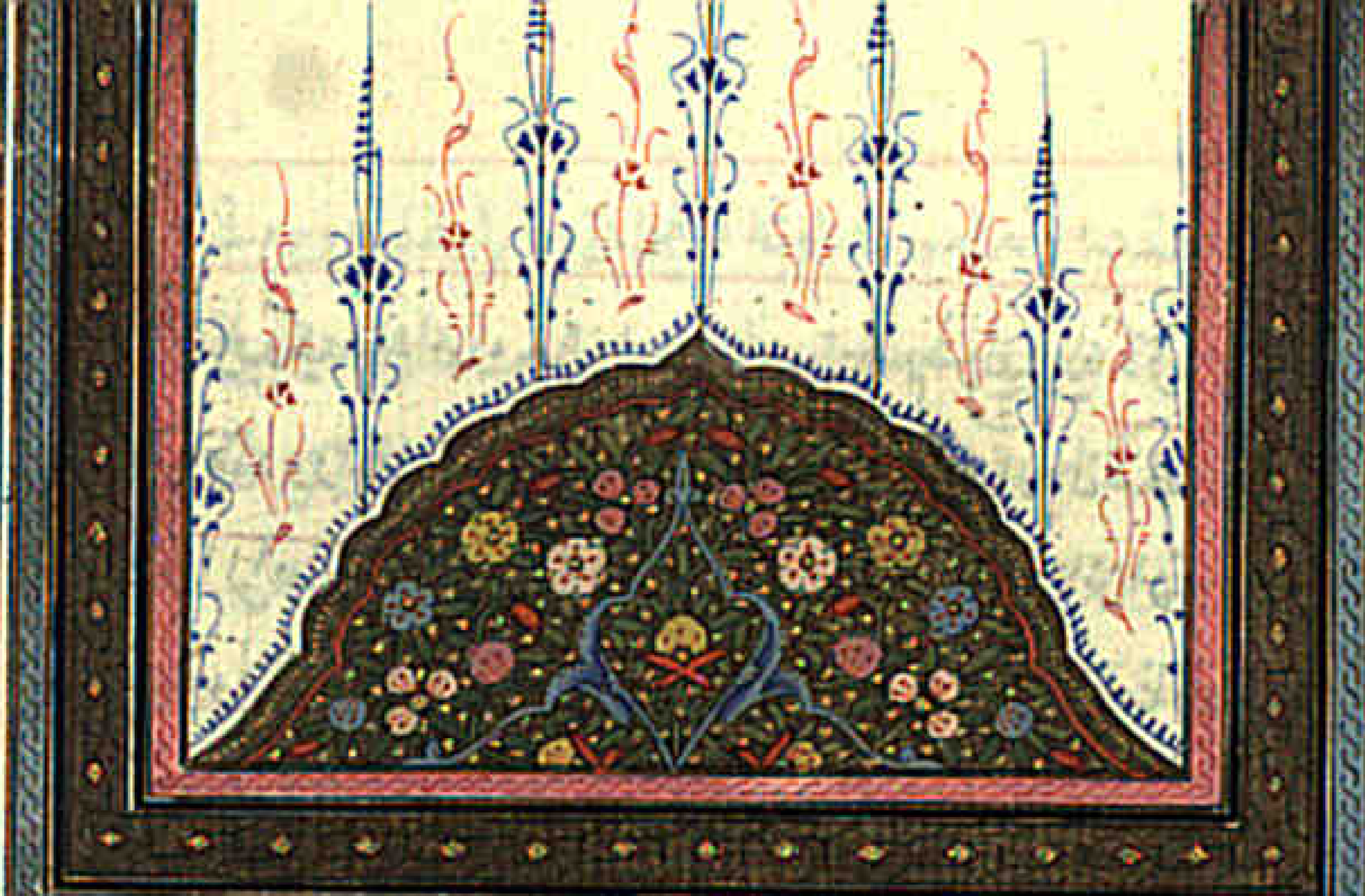
صورت

صورت وصورتده بر سیرت وهر سیرده بر سر شریف وهر عینده بر نور لطیف
وهر كلده بر بوی لاوین وهر دلده بر خوی سحر آمیز وهر دهنده بر لسان خوش تعبیر
وهر سخنده بر تأثیر وهر نطقده بر دوح وهر روحده بر فتوح وهر راحده بر
انشراح وهر انشراحده بر عادات وهر نسنده صد كونه نیفس وهر نیفسده صد
هزار نشئه وهر بر ده بر خاصه وهر خاصه بر اثر وهر اثر ده بر خیر وهر خیرده بر قال
وهر قالده بر حال ٭ وهر جاده بر شجر وهر شجرده بر ثمر وهر ثمرده بر لذت وهر نهاله
بر كونه كل وهر كل ایچون بر كلشن وهر كلشنده بر بلبل وهر بلبلده بر غلغل وهر غلغلده
بر ناله وهر كلده بر ژاله وهر ژالهده بر كوهر وهر كوهرده بر آب وهر آبده
بر جوهر وهر چمنده بر سرو آزاد وهر سروده بر قمری وهر قمریده بر فریاد ابداع
وایجاد ایدوب خلق الانسان علمه البیان نظم بلاغت عنوان وخلق حكمت
نشانی اوزره آشیان ساز كلستان عرفان اولوب اولان بلبلان هزبك
هر بری بر كلشن سخنده نو پرداز وطوطیان علومك هر بری بر آیینه صاف
ضمیر اوزره تكلم ساز اولمشدر جمله دن بری اول بلبل كلشنسرای علم وعرفان وطوطی
شكرستان فضل وهنر بیكران واول بلاوفتین تخت كاه ولایت ومقام كرزین اوج
كرامت طغرا كش منشور فصاحت وامیردار الملك بلاغت سرمرد میدان
كمال ٭ مظهر موهبت متعال استاد اهل عرفان صاحب رشاد مریدان
شیخ عطار علیه رحمة الغفار دركه غالیه كرامات عالیه سی عطرسای مشام روز
كار ونغادیت لطیف عبیر آثاری نحوذ بو بازار اشتهار اولمشدر پس اول
شكرفروش نصایح لطائف اولان مرد عارفك اثار پر فوائد ویادكار مسكیه
الروائحی اكرچه بسیار در لكن جمله دن دنیاده مستعمل اولان پندنامه حالاتی
آثار دركه بازار روزكارده سر سری ورایچ بیكار ومرارة اخلاقنا هموار
ایله تحكام اولان بیمار دیده درین بازار عطاران مرو هر سوچو بیكار ان ٭
بدكانی كسی بنشین كه در دكان شكر دارد ٭ مقالسیله دعوتنده كافی

ایران اسمی ایدندر • و نهر امونك اوته طرفینی توران نام اوغلونه ویرمشیدی
توران اسمی ایدندر و دخی شیخ حضرتلری مشایخ صوفیه میانه لرنده اویسی تسمیه
اولنان اولیای کرام عالی مقاملرندندر اویسی دیدکلری اناکه دیرلرکه ظاهرا
بر مرشدی معلوم اولیه و صورتا مشایخدن برینك خدمتن قیلیه لکن معناده
بر ولینك روحانیتی انی تربیه و ارشاد ایلیه پس شیخ مشار الیهك ظاهرا
شیخی معلوم دکلدر لکن معناده شیخ حسین منصورك روحانیتی ایله تربیه
و ارشاد بولمشدر نته که اولیای عظامدن شیخ حسن خرقانینك دخی ظاهرا
شیخی نامعلوم اولوب معناده بایزید بسطامی روح الله روحه السامی
حضرتنك روحانیتی ایله تربیه بولمشدر و دخی شیخ بهاء الدین نقشبندك کذلك
بویله اولوب معناده شیخ عبد الخالق غجدوانینك روحانیتی انی تربیه و ارشاد
بیورمشدر و شیخ عطاره اویسی دیدکلری کبی نقشبندی دخی دیرلردر
ایمدی نقشبندلك فائده سی نقش بغلایجی دیمکدر که نقاش معروف
اولمیوب و کذلك نقاش طوقیالردن قماش نقش بغلایجی اولسون اما اصطلاح اهل
طرق صوفیه ده بر طریقك ادیدر که اکا نقشبندیه دیرلر سلسله لری و نسبت
کلیه لری حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه منتهی اولور و نسبت جزئیه
لری اهل بیت وساطتیله حضرت علی کرم الله وجهه یه منتهی اولور بو نسبته
سلسلة الذهب دیرلر پس طریق خلوتینك نسبت کلیه لری امام علی رضی الله
عنه حضرتنه و نسبت جزئیه لری امام ابو بکر رضی الله عنه حضرتنه منتهی اولدیغی
سلسلة الذهب وساطتیله در و سائر طریقلر بو ایکی طریق علیه دن متفرق
و منشعب اولورلر و نقشبندیه مشایخنه خواجکان عزیزان دیرلر بو
طائفه نك ذکر توحیدلری خواجه بهاء الدینه کلنجه ذکر خفی ایدی بعده خواجهٔ
مشار الیه ذکر جهری و علانیه ایتمك ایله نقشبند تسمیه اولندی خواجهٔ
مشار الیهدن مقدم کلان خواجکان عزیزانك ذکر خفیه نی و کیمی ذکر علانیه نی

اختیار

اختیار ایلدیلر و کیدرك اسماء جلالدن حی و حق اسم شریفلریله ذکره اذن
ویردیلر اما دورانه اذن ویرمدیلر بعده مشایخ کباردن سلطان العارفین
و برهان الواصلین • مصباح درون اهل یقین و مفتاح خزائن انوار عالم یقین
حضرت مولانا و حضرت نجم الدین کبری • و حضرت کلشنی و سائر امثال و اقرانلری
غلبهٔ ذوق و وجد و شوق حالتلرنده ناشی هر بری برکوند دوران ایله ذکر سبحانی
اختیار ایدیلر کذا فی فرهنك خلاصهٔ کلام شیخ عطار حضرتلرینك اثار
کراماتی و مقام ولایتی اولان علو درجاتی شهرت شعار و اقرار کردهٔ اولیاء
کباردر نتکم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز ایله نیشابورده صحبتلری
اولوب و شیخ کندی مصنفاتندن اسرار نام کتابی مولانایه هدیه نامیله اعطا
بیورمشلر بعد المطالعه مولانا شیخك رتبهٔ والاسن بیاننده مثنوی هفت شهر
عشق را عطار کشت • ما هنوز اندر خم یك کوچه ایم • دیو بیورمشدر
و یکانهٔ شعرای عجم خواجه صائب تبریزی بیت صائب از درد سر مهر و جهان
باد رسی سرکه درسر عطار نشابورکنی • بیورمشدر قالدیکه شیخ عطار بو
یادکاری تاریخ هجرت نبی علیه الصلوة والسلامك قنغی سالنده نظم ایلدیکی
پندنامه سنده معلوم و مجزوم اولور وجه ایله مفهوم دکلدر لکن مهر معارف
و کوکب تصانیف بر لطائفنك شعشعه بخش عالم انوار و پرتو انداز بلاد
و دیار اولدیغی تاریخ هجرتك یدیوز ایله سکزیوز سال میامن اشتمالنك میانه
لرنده اولمق بعض تصانیفنده اولان بیاننده معلومدر نتکم مفتح نامه سنك
ختامنده مفتح ز هجرت رفته از هفتصد چهل سال • مفتح نامه کفتم از سر حال
دیو بیورمشدر پس مفرماتنك تاریخی یدیوز قرقنجی سالنده اولمغله پندنامه
سی بوندن برقج سنه مقدم و یا موخر اولمق محتملدر • والله اعلم بالصواب

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

معلوم اوله كه ناظم مرحوم بو كتاب مستطابه اقتداء بالكتاب وامتثالا
بحديث الابتداء بسملهٔ شريفه ايله ابتدا ايلمشدر معناى شريفى وتركيب منيفى
قواعد عربيه دن من وجه آگاه اولانه خفى دكلدر و فوائد وخواصى كتب كثيره ده
مرقوم واهلنه معلومدر ومدح اوصافى ايله جرائد شعرا مشحون وفرائد درر
ايله نظم فرح فزا ايله اصداف بيم مجموعهٔ ظرفا پردر مكنوندر ازجمله ناظمك مفتح
نامه نام تحفه سنده اولان مدح بسم الله تلاوتكرده كدا وثناء ايدكيى بى
اشتباهدركه ترجمه سى خانهٔ استعانت پناه فقير ايله بو وجه اوزره تحرير اولندى
نظم بسمله باب رازى فتح كنادر ۰ ايليوب يالكز ثناى حق ياده ۰ چونكه بسم الله
دراعلاى نام باشه بسم الله ايدم تمام ۰ بولدى قرآن بدنى بسم الله ده ۰۰
بسمله شاكم هر كاهده ۰ كوردى بسم الله دن فخر جهانده ۰ لا مكانه هم دخى حق عياندن
يعنى سيرى قرب معراج ايلدى ۰ داخى بسم الله سر تاج ايلدى ۰ احمدى بسم الله ايله
مولايه راز ۰ امتك باب غمينى قيلدى باز ۰ ويردى بسم الله دن حق كه كام
ويردى هم تشريفنا سلام وسلام ۰ بسمله اولدى كوباكف خاك ۰ دوندى بسم الله
دن افلاك پاك ۰ بولدى بسم الله دن طالب مراد ۰ بسمله حفظ حق اولور زياد
بونده اسم الله رحمن الرحيم واكريم هم عليم هم حكيم ۰ اولدى بسم الله ايله قرآن بنا
ويردى هر بر سوره يه عنوان شان ۰ بولدى بسم الله ايله عالم وجود ۰ اولدى

بونده آدمه خلعت غوده ۰ ايردى بسم الله دن موسايه نور ۰ حق تجلى سنه مظهر
اولدى طور ۰ حضرى غمدن قيلدى بسم الله امين ۰ بولدى محرم مريم عصمت قرين
قيلدى بسم الله ايله داود نياز ۰ يونسك باب مرادى اولدى باز ۰ ديدهٔ يعقوبه
ادنوردى ضيا ۰ بولدى بسم الله ايله ايوب شفا ۰ هم سليمان سلطنت بولدى
تمام ۰ بسمله امرينه ديو اولدى رام ۰ بولدى بسم الله ايله هر كس مراد ۰ نار دن
ابر عصاة بوازاد ۰ اوقو بسم الله ده نام اعظمى ۰ اورمه بسم الله سرحج
بردمى ۰ دور حيا بود رطريق مستقيم ۰ سويله بسم الله الرحمن الرحيم
حمد بيحد آن خداى پاك را حد سز حمد اول تعالى يه در ذات هر اولان
تكريى ايچوندر **حمد** دوودنجى بابدن مصدردر جمعى محامد كلور معناسى لغتده
تعظيم وجميله وصف بالجميلدر كرك انعام مقابلنده اولسون وكرك اولمسون
پس حمد لغوى انجق لسان ايله اولور اما عرف واصطلاحده منعم نعم اولديغى
سببيله تعظيمى مشعر اولان فعل جميله ديرلر بو انجق جمله اعضا ايله اولور
ولفظ حمد بونده آخرينك كسريله ما بعدينه مضافدر زيرا فارسيده مضافك
آخرى مكسور اولور ما نحن فيه كبى اگر ظاهره مضاف اولورسه ومفتوح اولور
اگر ضميره مضاف اولورسه مثلا حمده وحمدش كبى **فائده** معلوم اوله كه حروف
هجادن سكز حروف زبان فارسيده مستعمل دكلدر اول حروفلرى بو بيت
جامعدر **م** بشنو اكنون اين حروف هشت را باسم صاف **ثا** و**حا** و**صاد** و
ضاد و **طا** و**ظا** و **عين** و **قاف** فالدكم بو احرف ثمانيه اگرچه فارسيده
مستعمل دكلدر لكن لسان عربيه دن بر قاچ كلمه لواحد ايجازى ايله كبنى معناى موضوع
لهى اوزره استعمال وكبنى معناى آخر ايله استدلال وكبنى كندو تركيبلرده تجزى
التيجكله استكمال معانى ايدوب كندو نظملرى مرتبه سنه ايصال ايلمشلردر
وبعضيلك لسان فارسيده معناسنه مطابق لغت بولنمغله معناى عربيسنده
استعمال ايلمشلردر مثلا ما نحن فيه اولان حمد ودخى بحيد كلمه سنده ۰

اولان حمد کلمه‌لری کبی که بونلر در عربیدن اخذ اولنوب ترکیب فارسیده جزء
اولدرق استعمال اولنمشدر حتی حرف حا لسان عربیدن غیریده بولنمدیغی
امام سیوطیدن نقل وارد اولنمشدر بوکا کوره حا حرفیله اولان چند
کلمات عربیه ارباب فرس تعجیما استعمال ایلمشلردر وحمدک معناسنی فارسیده
ستاوستودن لفظی ایله تعبیر ایلمشلردر ودخی فردوسی طوسینک حمد وشکری
اکثر محللرده ازادی لفظیله تعبیر ایلدیکی فرهنک شعوریده مسطوردر بحد
نهایتسز دیمکدر نهایتک بو کلامنده روی عن النبی علیه السلام اذا اعطی الله
تعالی عبدا نعمة فقال العبد الحمد لله یقول الله تعالی انظروا الی عبدی اعطیته
ما لا قدر له واعطانی ما لا حد له حدیث شریفنه اشارت وارددر و بو حدیث
شریف بو مقامده جمله‌ء احمدک اخباریه اولدیغنی ایذان ایدر زیرا جمله
انشا ء رسم عبدده اولدیغی ظاهردر بی فارسیده ادات نفیدر بونک افاده
ایلدیکی معنای ترکیده کرسینی ایله سیز ایله تعبیر ایدرلر معلوم اوله که فارسیده
نا کلمه‌سی دخی ادات نفیدر بونک افاده ایلدیکی معنای ترکیده دخی لفظی ایله تعبیر ایدرلر
پس بی لفظی ایله نا لفظنک معنالری بربرینه مخالفدر فرقلری معنا جهتیله‌در
انکچون هر بیری بربرینک مقامنده استعمال اولنمزلر مثلا ما نحن فیه‌ده بحد دینور
اما ناحد دینمز و کاهی بربرینک مقامنده استعمال اولنورلر مثلا بیکس ودخی
ناکس دیرلر بیکسه سیز دیمکدر ناکسه کلدیمکدر وینه فارسیده کاهی نا کلمه
سنک الفی‌ها یه تبدیل ایدرلر مثلا اوده کلدر واوعورت ده کلدر دیه نه خبث محلده
مجسم نه مردست ونه زنست دیرلر هد بونده غایب معناسنه‌در ترکیبی
صورتیدر ان خدای پاکی را تتابع اضافات ایله اولا پاک اولان خدایه دردیمکدر
ان الف ممدوده ایله بر قاج معنایه کلور بونده مراد بعیده اشارت ایچون موضوع
اسم اشارتدر اما قریبه اشارت این لفظی ایله‌در و بو مقامده ان کلدیکی تعظیم
تخصیصی اشعار ایچوندر نتکم الم ذلک الکتاب آیت شریفنده هذا مقامنه ذلک

کلدیکی

کلدیکی بویله‌در ودخی ان لفظی اخرنده ها کلمه‌سی بولنمیادن اسم مفردک
اخرینه لحوقی ایله ادات جمع اولور مثلا عالمان کبی ودخی کاهی امرک اخرینه
لحوقی ایله صفت مشبهه معناسنی افاده ایدر مثلا خندان و کریان کبی ودخی کاهی
وصفیت ایچون بعض ترکیبه مرج اولور مثلا ایچنان کبی ودخی کاهی نعت
حسن معناسنه اولور که اکا عربیده جاذبه دیرلر ودخی معلوم اوله که اسم
اشارت اولان آن لفظی مشار الیهی اولان اسم ایله جمع اولمق جائزدر اول اسم
کرک معین اولسون آن زید امد کبی ما نحن فیه کذلک بویله‌در وکرک اسم مبهم
اولسون آن کس امد کبی اما ضمیر غائب منفصل اولان او لفظی مرجعی اولان
اسم ایله مطلقا جمع اولمز خدای بونده اسم مفرددر عربیسی صاحب ترکیبی
انسی دیمکدر ودخی مالک وعزیز معناسنه‌در واعدی حقیقیده صاحب مطلق
ومالک مطلق وعزیز مطلق حضرت حق اولوب حقک غیرینه صاحب و
مالک دیمک مجاز اولدیغی لفظ خدا واجب الوجود حضرتنه مخصوص اولوب
کثرة استعمال ایله علم خاص اولمشدر بوتقدیرجه حقک غیرینه خدا دیمک ائمه
دین قتنده کفردر دیرلر کرک لفظ خدادن معنای ترکیبی مراد اولنسون زیرا
لفظ خدا کاهی مرکب اولوب معناسی کندی کلیجی دیمک اولور نتکم امام رازینک
مطالب نام کتابنک بویله بیان بیورمشدر بعینه عباره‌سی ابن کمالک
دقایق الحقایقنده نقلا مسطوردر کمی لفظ خدای مرکب اعتبار اولندقده
اولا اولان واو رسمی ایله خوذای یازلمق کرکدر نتکم نظم آمد بر من کرمنی
در سولم کفتم تو بروکه من خوذ آیم بیتنده بویله‌در معنای بیت فلاندن بنم
یانمه کلدیکه بن سکا کوندرلمشم دیرایدیم سن کیدبن کندم کلیجیم ودخی قواعد
مقرره‌ء ارباب فرس اوزره کلمات فارسیه‌نک آخرنده واو ویاخود یا
واقع اولسه وماقبللری الف اولسه اول واو ویانک حال اضافتده
اثباتی لازمدر ما نحن فیه‌ده کی خدای کبی اما اضافتک غیرنده

حذفلری جائزدر مثلا روی وموی وپای وخدای کلمه لرنده رو مو پا
خدا دیمک کبی **فائده** اکثر علما عندنده اسماء الله توقیفیدر یعنی جناب
حقه بر اسمک اطلاقنده شارعدن اذنه موقوفدر و بعضیلرک عندنده
توقیف اسماء ذاتده در اسماء صفاتده دکلدر و بعضیلرک عندنده تعظیمی مشعر
اولنجه اطلاقی جائزدر خلاصه بو بابده اللی قول واردر تفصیلی مفاتیح
جلالتده در پس فارسیده اولان خدا وامثالی وترکیده اولان تکری وچلب
اسملرینی جناب رب ایچون اطلاق مذاهب ستهدن تجویز اولنان
قوله مبنیدر قالدیکه بو مثللو اطلاقاتده مشایخ صوفیه یه کوره اولیاء الله ایچون
اوچ حال واردر اولکیسی صحو حالیدر بو حالده اولان کمالاتلری علی مذهب
الجمهور توقیفی اولان اسماء شریف ایله اولور ایکنجیسی سکر واستغراق حالیدر بو
حالده شراب عشق الهی ایله مست مستغرق اولدقلرندن مشرب عالیلرینه
مناسب اولان الفاظ شریف ایله تکلم لطیف ایدرلر بو مرتبه لرنده عند الله
معذورلردر دیمشلردر زیرا مست وحیران اولمق دنیاده اکمل حالیدر اوسط
سلوکده اولانه قابل دکلدر اوچنجیسی ثانی الله حالیدر بو حالده تعرفه وتمیزی
برطرف ایدوب لسان شریفلرندن هرنه جاری اولورسه فیض حق ایله در لکن
انا الحق ایله دکلدر بونک تفصیلی ان شاء الله تعالی اشاغیده بیان اولنور **پاک**
باء عجمی ایله فارسیدر اوچ معنایه کلور اولی طاهردر که ترکیده لفصددوده
ایله ادی دیرلر بونده مراد بودر ودخی تمام معناسنه کلور نتکیم **ع** همه پاک
برد و پاک بسوخت مصراعنده دوکلی تمام کوتوردی وتمام یاقدی دیمکدر
ودخی همه یعنی جمیع معناسنه کلور نتکیم سهرابک قتلنده مادرینک ماتم
ضمننده دوکلی خانه سنی ایلدیکنی حکایه ده فردوسی طوسی **ع** همه خانه را
سیه کرد پاک بیورمشدر **را** بونده عربیده کی لام جاره مفیدة التخصیص
معناسنه در وکاه ادات مفعول وکاه تعدیه وکاه قسم ایچون اولور و

کاه تحسین لفظ ایچون زائد اولور پس بونده معنای اول مراد اولنغله اخر
فقره ده ادات جزا اولان است لفظی مقدردر **فائده** معلوم اوله که
هر برامرذیبال الحمد لله ابتدا اعتقده اولان حدیث شریفه ناظم امتثال ایدوب
حمد حضرت متعالی تقدیم ایتمشدر ومعلوم اوله که خدای لایزال ذاتنه حمد اولنمغی سورد
نتکم ان الله یحب ان یحمد ودخی ان الله یحب الحامد ودخی ما من شیء احب
الی الله من الحمد احادیث شریفه وامثالی اخبار منیفه لری بو بابده کافیدر
وشیخ اکبر حضرتلرینک ان الحضرة الالهیة تطلب الثناء الجمیل من عباده
عباره سی تحقیق مذکوره مبنیه روایتدر وشارح جرزی ایدر عباد
خدایه حمد مخصوصی التی محلده در اولکیسی وامتازوا الیوم ایها المجرمون دیو
ندا اولندقده مجرمون دن ممتاز اولان هر مؤمن سرفراز الحمد لله الذی نجانا
من القوم الظالمین ایله حمده اغاز ایلدیکلریدر ایکنجیسی صراطی سلامتله کذر
قلدقلرنده الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن دیو حمده دمساز اولدقلریدر
اوچنجیسی جنت عالیه قریب اولدیقلرنده انشدن دور اولمق سروریله
الحمد لله الذی هدانا لهذا دیدیکلریدر دوردنجیسی بعد دخول الجنة ملائکه
کراملک کندولره تحیت ایله استقبالرنده الحمد لله الذی احلنا دار المقامة من
فضله دیو حمد متعال ایلدیکلریدر بشنجیسی بعد دخول الجنان علی وجه الخلود
اسکانلرنده الحمد لله الذی صدقنا وعده واورثنا الارض الایه حمد ایلدیکلریدر
التنجیسی بعد الفراغ من الطعام اولان الحمد لله رب العالمین دیدکلریدر **آنکه**
ایمان داد مشتی خاک را اول خدا که بر اوچ خاک یعنی بر اوچ خاکدن یا
ردلمش ادمه ایمان ویردی **آنکه** اول خدا که دیمکدر زیرا ان اسم اشارتدر
مشار الیهی خدادر **که** کسر کاف وهاء رسمی ایله بونده اعمدر ذوی العقول
ایچون موضوعدر زیرا ذوی العقول غیری ایچون **چه** لفظی موضوعدر
پس بونک اعجمانی شویله در که کلمات فارسیه باجمعها سوکنی الاواخردر

الآنادر اولا لمرد كل وعلى وجه الندره متحرك اولا لمردخی جمله مفتوح الآخر
مثالوا اسم فاعل واسم مفعول كبی الآكر لفظی ایله جه لفظی مكسور لردرفا لدیكه
كه لفظی كاه اسم اولور مانحن فیه كبی وكاه كالامین بجنی ربط ایچون اولور
ایمان لغنده اعتقاد معناسنه در اما اصطلاح شرعده قلب ایله تصدیق
ولسان ایله اقراردر پس دین وایمان وملت واسلام ذاتا بر واعتبارا مغایر
لردر تفصیلی كتب عقائدده در داد بو نبرح فعل ماضی مفرد غایبدر معناسی
وبردی یكدر مصدری دادندر اعطا معناسنه وكاه عدد معناسنه
اسم اولور لكن بونده مراد دكلدر مشتی ضم میم وسكون شین معجمه وكسر تا و
سكون یا وحدت ایله براوچ وبر مقدار معناسنه در زیرا مشت بونده اوچ
معناسنه در وكاه یومروق ودخی شیء قلیل ودخی ما لیدن یعنی سورمك
معنالرینه كلور لطیفه اما ضم میم وسكون سین مهمله ایله مستی سكابجی
معناسنه در نتكم استاد ویسینك نظم باده خوردوسی كن مستی چكنی
ازغم ٭ زیركه بود مستی خوشتر زغم مستی ٭ بیتنده فتح میم ایله مستی
سرخوشلق ضم میم ایله مستی سكابجیلك معناسنه واقعدر خاك طراق
معناسنده عربیی ترابدر بونده مراد ادم علیه السلامك اغلب
عنصری خاك اولدیغی اعتباریله خلقتی اشعاردر حتی شیطانك ناردن
خلق اولدیغی اغلب عنصری نار اولق اعتباریله دردیو تفسیر قاضیده مسطوردر
پس ناظم حمدینك نعمت مقابلنده اولدیغی ایمانه مبادرت واشرف نعم نعمت
ایمان اولدیغنی اشارت ایچون باعث حیات اولان افاضه روح نعمتنك
اوزرینه اعطاء نعمت ایمانی تقدیم ایلمشدر ونعمت ایمانك جلالت قدری
وهر بار شكرینه مداومت اقتضاسی بیاننده مجالس ام سپنا نام كتابه ایدر
مؤمنك عمری نه قدر عمری اولسه ابتدادن انتهایه دك وبعده الی الابد
شاكر نعمت ایمان اولسه ینه علی الكمال اول نعمتك شكرینی ادا ایده مز زیرا نعمت

ایمانه

ایمانه دخول جنان وبلا كیف رؤیت رحمان كبی نور عظیم اولنمغین كندودن
اجل نعمت یوقدر انتهی بنا علی ذلك ناظم مفرح نامه سنده ایمانی بو وجهله
مدح وبیان بیورمشدر نظم زایمان مؤمنان دیدار بیننده ٭ بحشر
خوشنودرا بازار بیننده ٭ زایمان یافته سرور كامرانی ٭ بود ایمان بقای
جاودانی ٭ زایمان انبیارا داده صد كام ٭ خلاص توز ایمانست واسلام
زایمان بر سرآمد دین مهرو ٭ زایمان یافت آدم بر سر افسر ٭ زایمان دید موسی
نور دیدار ٭ نمودش از تجلی طور دیدار ٭ زایمان نوح را كرد از غم آزاد ٭
سلیمان را زایمان مملكت داد ٭ زایمان شد خلیلش شاد در نار ٭ برو شد
نار از ایمان چو گلزار ٭ زایمان یافت درمان درد ایوب ٭ زایمان داد
بینایی بیعقوب ٭ زایمان خضر را آب بقا داد ٭ زایمان مؤمنان را صد
صفا داد ٭ زایمان یافت مصر كام یوسف ٭ بعالم فاش كرده نام یوسف ٭
یعنی مؤمنلر ایمان سببیله مظهر دیدار ومحشرده صاحب بازار اعتبار
اولور ایمان بقای جاودانی اولمغین ایماندن سرور ونائل كامرانی اولدی
ایماندن انبیا نیجه كام احسان اولنمغین ٭ سنك دخی ای مؤمن خلاص
اسلام وایماندر ایماندن دین مهر سرآمد وعالیتر وادم ایماندن افسر
یافته بر سر اولدی ایماندن حضرت موسی علیه السلام نور دیداره كوردی
والكا تجلیدن طور دیدار كوسترلدی ایمان سببیله نوح علیه السلام غمدن
ازاد وایماندن حضرت سلیمان علیه السلامه اعطاء مملكت ایله برمراد اولدی
حقك خلیلی علیه السلام ایماندن ناده شادان وایمان سببیله نار اكا گلستان
اولدی ایماندن درد ایوب درمان یاب وحضرت یعقوب بینالق ایله
ایله كامیاب اولدی ایمان سببیله خدا خضره آب بقا اعطا ومؤمنلره صد
صفا وبردی ایمان سببیله یوسف علیه السلام شاه مصر كام اولوب عالمده
اظهار كرده نام اولدی پس یوسف لفظنده ناظمك كندی اسمنه توریه

مرادی خفی دکلدر سؤال نعمت ایمان شکرینه عبد عاجزه درمان نه در
دینورسه جواب صحیح ومساده اوجرکه اشبو جوامع الحمد مداومتدر
تا که اجل حمدی اداو شکرینی مستوفا کتورمش اوله واول حمد بودر که
حضرت ملک علام حضرت آدم علیه السلامه بو وجهله وحی والهام
ایلمشدر الحمد لله رب العالمین حمدا یوافی نعمه ویکافی مزیده کذا فی
حفید التفتازانی وفی اللذة اللامعة فی بیان الادویة الجامعة نکتة
صوفیانه معلوم اولکه خاکدن سرشته اولان وجود انسانی بر صورتدر که
اندادیه صنمیان روح بامر الله اول صورت ایله الفت واو مضیق
قفصی اختیار ایله اکا شوق ومحبت ایلمشدر ایمدی ایمان وعرفان وایقان
اول صورتدن مراد اولان معنادر بیلنه لر واحسانکرده حنان منان
اولان نعمت عظیم البرهانه در ومعنای مذکور صورة انسانک باشنی
اوزره سایه دار اولان شهبای همای دولت عظما وموجب سعادة عقبا
در بس مرغک پروازی وابسته بال وپر اولدیغی اول شهباز لسعد اثر برنه
اولان معنا صورة انسانی اشیان حقیقته چریده وهر وجهله کام دیده
ایلدیکی اول موهبه الهی اولان معنای اداب اعمال ایله تکمیله سعی تام ایدوب
صورت پرست اولمیه کرکدر دیمکه اشارت ایچوندر ناظم اعیانی خلقت
وجود اوزرینه تقدیم ومرتاج کلامه بر دوتیم ایلمشدر حقی ارباب اشارتک
عندنده ایمان وعرفان برشنج جوهر ادرینه در واول شجر کادکرنه جبه
خانه سی قلوب مؤمنیندر وجسد وجانک هر اعدا ودشمانندن امنیت
وسلامتی اول شیک حفظ وحمایتی برکاتنه در دیمشلردر اکمه دادم
دمیدا ودوح را اول خدا که دوح آدمه نفخ واسکار ایلدی اکمه
اول خدا که دوح ملکه آدم آدم علیه السلامه دیمکدر زیرا در لفظی بونده
ظرفیت معناسنی افاده ایدن ایچ معناسنه در نتکم کاهی اخرینه واو ونون

نسبته

نسبیه کتوروب درون دیدیکلرینک معناسی ایچرودر ودخی در لفظی
کاهی قاپو معناسنه وطاغ دیرسی وبوکورتلان یمشی معنالرینه کلور
وافعال ومصادرک اوائل واواخرلرینه تحسین لفظ ایچون داخل ولاحق
اولورلر ادم اصل اسم اعجمیدر فاعل وزننده در اشتقاقده برقاچ قول
واردر عند البعض ضم وتسکین ایله سمره معناسنه اولان ادمه دن
مشتقدر بوکاکوره آدم تعدای لکو اعرابی عیک اولور وعند البعض
فتح ایله انس والفت معناسنه اولان ادمدن مشتقدر وعند البعض
وجه ارض معناسنه اولان ادیمدن مشتقدر اکرچه بعض علما بو اشتقاقی
تعسفه حمل بیورمشدر لکن خلقت ادم علیه السلامی بیانده ان الله
قبض من جمیع الارض الحدیث ودخی ان ادم خلق من ثلث تربات سوداء
وبیضاء وحمراء احادیث شریفه لری بو اشتقاقی مؤیددر وبنی آدمک
ذی الوان واصناف اولدیغی بو وجهله اخذه مبنیدر دیمشلردر دمید
اوفوردی یمک معناسنه ماضی مفرد غائبدر مصدری دمیدن
در اوفورمک معناسنه در بونده مراد بودر وکاهی دمیدن ظهور
معناسنه وهبوب ریح وصبا بر جلوه ورمک وقبارمق وسبزه اودرمک
معنالرینه ده کلور او ضم همزه وسکون واو ایله ضمیر غائب مفرد منفصلدر
خدایه راجعدر وفعل مذکورک فاعلیدر او لفظی صدنده یا ایله اوی ایدی
تابی حذف اولنمشدر کاهی اوتنه کی همزه دخی حذف اولنوب یالکز واو
ساکن قالور لیس یالکز استعمال مراد اولندقده سکون ایله ابتدانک تعذرندن
ناشی فتحه اخفسه حرکاتدن اولمغین ابتدا کلده بولندقده فتحه ایله حرکه ویروب
کندو ایله ابتدا ایدرلر اما اخرکلده واقع اولدقده علی حاله ساکنا ابقا
ایدرلر مثلا کو لفظی کبی اصلی کر او ایدی تخفیف اولنمغین کو اولدیغی یرلر
دوح را دمید نعلک مفعولیدر را ادات مفعولدر دوحی دیمکدر دیو

روح ضم ایله عربیدر فارسیسی جان و رواندر لكن جان ایله روانك
بینلرنده فرق واردر بودر كه جان روح حیوانیدر كه حیات بولنور
جانور دیدكلری بوندندر كه جانلو دیمكدر زیرا ور لفظی فارسیده صاحب
معناسنه در كه عربیده ذو تركیبده لو ایله تعبیر ایدرلر اما روان انسانه
مخصوص اولان روح مجرددن عبارتدر روح نیچون ایسه معانی چوقدر
عند الاكثر وجود انسانینك دوامی كندونك دوامنه مربوط وادراكات
وكمالاتی ظاهرا حاصل اولان جوهر غیر مشهوردن عبارتدر وعند البعض
نفس ناطقه ایله معبردر لكن حكمانك بعضیلری خلیفه وبعضیلری مفیض
وبعضیلری معلم اول وبعضیلری مادهٔ اولی وبعضیلری مرآت حق وبعضیلری
مركز دائره ایله تعبیر ایتمشلردر وروحك محلنده دخی اختلاف واردر اكثر علما
عندنده روان ما بین بنیده در روح جمیع اعضایه حال وساریدر و
مالبتده سرایتی ماء ورده ورده سرایتی كبیدر واما زمخشری ایدر روح
ایچون القاب ثلثه واردر بری سلطانیدر كه موضعی فؤاددر وبری
روحانیدر كه موضعی كبد وصدردر وبری جسمانیدر كه موضعی لحم ایله دم
وعظم ایله عروق میانه لریدر انسان نومه واردقده روح جسمانی بعقله
مرافقت ایله بین السماء والارض سیران ایدر عقلی یانینده بولنور ایسه رؤیا
فرایده در انتهی وقطب رازی شرح مطالعده ایدر روح ایچون رفت
وآمد اولماز آمد ورفت روانك حالیدر پس روان كیتدكده صاحبی
نومه وارر اما روح كیتدكده صاحبی میت اولوب اولومه وارر انتهی
ومشایخ صوفیه عندنده روح ذاتا بردر اما اعتبارا اسامی مختلفه لری
واردر تكلم ایدرلر علم قدسه انتسابی اولوب خلع قدسیه ایله متلبس
اولدیغی اعتباریله روح قدسیه دیرلر وعالم جبروته انتسابی اولوب
خلع جبروتیه ایله متلبس اولدیغی اعتباریله روح سلطانی دیرلر واعلادن

اسفله

اسفله واسفلدن اعلایه هبوط وصعودی یعنی وطن اصلیه سنه سیر و
سلوكی اعتباریله روح سیرانی دیرلر وروح روانی دیرلر واهلنه اضافت
ونسبتی حسبیله روح اضافی دیرلر وهالا بو عالم اجسامه علاقه سی اولدیغی
حسبیله روح جسمانی دیرلر انتهی اما ارباب لغت عندنده هر بر ذی
روحه ضم را ایله روحانی دیرلر وملائكه وجنه دخی بویله نسبت ایدرلر جمعی
روحانیون كلور اما روحك جمعی ارواح كلور ومذكر ومؤنث اولور
قالدیكه ارواحك اجساددن مقدم خلق اولدیغی متفق علیهدر لكن میانلرنده
اولان مدتك بیاننده اختلاف واردر شیخ داودك قاضی حاشیه سنده
بیاننه كوره ارواح اجساددن سكز بیك سنه مقدم خلق اولنمشدر
لكن شارح مثنوینك استدلال ایدیكی ان الله خلق الارواح قبل الاجساد
بالف مائة عام حدیث شریفی اوزره ارواح اجساددن ایكیوز بیك
یل مقدم خلق اولنمشدر ادم علیه السلامك خلقتی معلوم اولدیكه مشكوة
مصابیحده قال النبی صلی الله علیه وسلم لما خلق الله جمیع العالم
شرع فی خلق ادم علیه السلام فی اخر ساعة من یوم الجمعة وقد كان خلق
الملائكة قبله والجان ایضا قالت عایشه رضی الله عنها قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم خلقت الملائكة من نور وخلق الجان من مارج من
نار وخلق آدم مما وصف لكم رواه مسلم وارد ودخی شعب ایماننده بیهقی
روایتیله وعن جابر ان النبی صلی الله علیه والسلام قال لما خلق الله
آدم وذریته قالت الملائكة یا رب خلقتهم یاكلون ویشربون وینكحون
ویركبون فاجعل لهم الدنیا ولنا الآخرة قال الله تعالی لا اجعل من خلقت
بیدی ونفخت فیه من روحی كمن قلت له كن فكان صادر اولان احادیث
شریفه وامثالی اخبار مشعرلر اوزره وقتا كه خالق عالم عرش وسمواتی بو نظام
عجیب الانتظام اوزره عدمدن وجوده كتوروب واجسام لطیفه نورانیه

اولان ملائكه كرامی خلق و ارضین سبعه و ما فیهانی بر مقتضای حكمت بالغه
ابداع و ایجاد ایلدكدنصكره ابو الجن اولان جانی مارج ناردن یعنی آتشن بی
دوددن خلق ایدوب وجنی دخی مذكور جاندن خلق ایلدكه بر موجب
محكم تنزیل لا یعصون الله ما امرهم و یفعلون ما یؤمرون اوصافیله
موصوف اولان ملائكه كرامی ایكی قسم اولمق اوزره آسمانلره اسكان ایلدی
قسمنك برینه ملائكه علیون و مقربون دیرلركه آنلر لیل و نهار عبادات
و طاعات و تسبیح و اذكار ایله ذكر اولوب غیری اشتغالدن تنزه تام
ایله معرفت حقده استغراق مالا كلام بولمشلردر و بر قسمنه دخی مدبرات
امور دیرلركه انلار سبق قلم قضای الهی اوزره ظهور ایده جك امورلری سمادن
ارضه انزال ایله تدبیره موكللردر وجنی دخی وجه ارضده اسكان ایلدیكه
ابن عباس رضی الله عنهدن مروی اولان خبر صحت اثر اوزره بنو جان
نیجه سال عبادته اشتغالدنصكره فساد و طغیان ایلدیلر پس حضرت باری
اول طائفه غیر خائفه‌نك اوزرینه خزان جناندن جن اسمیله مسمی
ملائكه جنودندن بر جندی ارسال و اول جندك اوزرینه ابلیسی دخی
رئیس و مقتدا ایتدیلر و معنی حسب الماموریه اول طائفه باغیه ایله
جنك و جدال و حرب و قتال ایدوب بنو جان مغلوب اولوب جزائر و جبالده
فرار و تار و مار و نیجه لری مظهر قهر و دمار اولدی پس بامر الله تعالی اول
جند ظفریاب انلارك یرلرینه عبادات و طاعات ایله مطیع فرمان
رب الارباب اولدیلر قالدیكه سكان آسمان علو مقام و ارتفاع مكانلری
حسبیله عبادتلری ترقیده اولوب وجه ارضده اولانلرك طاعتلری
ظاهرا انلره نسبت اخف ایكن خدای متعالك عندنده بونلارك طاعتی
دخی علی وجه الكمال مقبول اولیسه ملك ارضده سیراندن ملك سمایه عروج
و ملك جنانه دخول دولتی احسان ایتمكین زمین و آسمانده عبادت

خدمتیه

خدمتیه دوام و مداومت ایكن و فتا كه جناب متعالك كنت كنزا مخفیا
فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق حدیث قدسیسی منطوقنجه بو عالم
كبری ایچون معنون اولان انسانی خلق ایتمك ارادهٔ علیه و مشیت سنیه
سنك انسانك شاننه تعظیم و وجوده كلمه جهتك شیئ عظیم اولدیغن
و مشورت قانونه اولدیغن عبادینه تفهیم و نتیجه محاوره‌نك اظهار و تعلیم
ایچون واذ قال ربك للملائكة انی جاعل فی الارض خلیفه قولی
كریمی اوزره قبل خلق آدم علیه السلام خلیفه تلقیبیله تكریم بیوردیغنده
جناب حقك ملائكه كرامه یا اخبار یله یا خود ملائكه‌نك لوح
محفوظده تلقیلریله یا خود قلوب ملائكه اولان ادراك قوتیله یا خود
مقدما جن طائفه سنك حالترینه قیاس ایله حالتری و كذا و كذا
اولانلرك اهل طاعات مكاننه استخلافنده تعجب و اوزرلرینه
خفی اولان حكمی استكشاف ضمننده اتجعل فیها من یفسد فیها الآیه
ایله استفسار حكمت ابتدار لرینه انی اعلم ما لا تعلمون ایله اولدجواب
الهیدن آگاه و كالاول مطیع امر و فرمان الله اولدیلر پس بر مقتضای
قدرت كامله و حكمت بالغه آدم صفی اللهك تخمیر وجود شرائف
نمودینك اغلب عنصر و جزء اعظمی اولان تراب مستطابینی محللرینه اخذ
و جمع و اتیان خدمتینه اخرالامر حضرت عزرائیل علیه السلام قیام و اهتمام
كوستروب هوالردن اخذ ایتدكی تمكین مبارك جبهه سنی تابناكك
خاكی قرب كعبه مكرمه‌دن و صدر و ظهر شریفنی ارض بیت المقدسدن و
فخذین محترمینی ارض عدندن و ساقین سعادت مساقلرینی ارض مصردن
و پای دولت احتوالرینی ارض حجازدن و ید یمنی منوره سنی ارض شرقدن
و ید یسری مطهره سنی ارض مغربدن اخذ و جمع ایلدكده بقدرة الله تعالی
اول تراب شرافت نصاب آب عذب و ماء مالح ایله امتحت و سرشت

اولنوب بر منطوق نص مبین قرینه‌سنه طین لازب وقرینه‌سنه صلصال کالفخار مکین اولوب بعده جسدت دولت آثار اولوب طریق
سلامتکه کی او وزن قرینه‌سنه مستقر اولوب بعده نفخ روح پر فتوح
ایله حامداً لله قیام ایدوب جبین سعادت قریننده نور محمدی لمعان
وار ولوب نور بهجت موفوری ایله ضیابخش عالم عرش و آسمان و جنات
وعلم آدم الاسماء الایه منطوقنجه خوجهٔ جملهٔ افلاک وقبله‌گاه سجود سکان
افلاک اولدی بس نظم آفرین جان آفرین پاک کرم ویردی بر وجهله
صورت خاک کرم اولدی مسجود ملک محسود جان نسخهٔ ام الکتاب
کن فکان بو تحقیقات فذلکه اولدیغی عیاندر لکن آدم علیه السلام
خدای متعالک تعلیم اسما ایلدیکی بیاننده شیخ زاده وشهاب و زاهد و
مجمع الفوائدده تطویل وتفصیلرینی بو مقامده تحریر ایلسک صحیفه امکان
اولمغین کتب مذکوره‌نک خلاصه‌سی اوزره مشایخ محققینک مآل
مقاللری بویله‌درکه خدای متعال جل عن التشبیه والمثال حضرتلری
حضرت آدم علیه السلامی تعلیم ایلدیکی اسمانک امیری ایلسندر یعنی فیض
پروردگار ایله آدمک هر طرفنه علم وعرفان صد هزار حاصل اولنسیله
تعلیم اسمانک معناسی علم الله‌ده هر شیئک هر اسمی نه اولمش ایسه وخاتمه
وعاقبتده نه اوله جق ایسه اول اسماء مسمیاتک علی حذافیر متعالک
آدم علیه السلامه کشف واول مسمالرک اسرار وحقائقنی تعلیمدر و
معلوم اوله که معلوم کرده آدم علیه السلام اولان اسماء حقیقی مبتدر
اولمز اشانیم ظاهر ایلدیکمز اسمانک بعضیلری قابل ذ والدر ایدی بز تم
ظاهر کوروب بلدیکمز اشیانک اسمالری ظاهرا ناحال تم ایسه
بزم عندیمزده اویله‌در لکن علما للهده اولان اسمی اول مسمانک تری
وحقیقتیدر مثلا حضرت کلیم علیه السلامک دست معجزانی بر پستنده
معمور

معمور اولان معروف چوبک ظاهرده قرائت ایلدیکمز اوزره
اسمی عصادر اما علم الله‌ده انک ترمعیقتنده دال اولان اسم
اژدرهادر که اول اسم حقیقی اندن زائل اولماز وعلم اللهده اولان
اسماء حقیقی با سرها ازلا وابدا بر وللماز اجزا لازم ظهوره کلور
واول اسم ایله مسمی ومنادا اولور نتکیم فخر عالم صلی الله علیه
وسلمک ظاهرا وحقیقة منبع مکارم اخلاق اولدیغی اثر اوذرینه
حضار حمیده سی کثیرا طلاقی مشهور آفاق اولان محمد واحمد
اسم شریفلری دنیاده وعقباده بر حال اوزره‌در لکن امام مناوی
احادیثلرندن اولمق اوزره قال النبی صلی الله علیه وسلم
اهل الجنة یدعون باسمائهم الا آدم فانه یکنی ابا محمد
حدیث شریفنک دلالتی اوزره آدم صفی اللهک عندالله سر
حقیقی وکالد فخری ابو محمد اولمغین جنته وارلیدقده اول اسم
حقیقی ظهوره کلوب بویله ندا اولنمجقدر ودخی حکمانک اسما
مقالاتندن عبارتدر الحقایق لا تنقلب دیدیکلری من وجه بو تحقیقه
قریبدر انتهی آدمه عالم کبیری تسمیه‌سی اولا معلوم اوله که
ان الله خلق آدم علی صورته حدیث شریفی تأویلده بعض علما
علی صورته لفظنده اولان ضمیری آدمه ارجاع ایدوب بو حدیث شریف
دهریلرک لا انسان الا خلق من نطفة کلام فاسدلرینی ومذهب
کاسدلرینی رده اشارتدر دیمشلردر لکن محققین علی صورته کلامنی
علی صفته ایله تأویل ایلدیکلرندن بو تأویلی مصباح ضمننده امام غزالی
رحمه الله تزرتیب نام رساله‌سنده ایدر که جناب باری قدرت الهی
وحکمت نامتناهیسی اوزره بر نسخهٔ عالم بر نظام سدید الانتظام اوزره
عالم شهادته کتوروب آثار رحمت الهیه‌سنه بر وجه اوزره صورت

ویروب من عرف نفسه فقد عرف ربه مدلولنك حقیقتنه
ایصال حکمتی ایچون معرفت ربده ادمه عنایت ایله صورت رحمت
الهیه اوزره نعوت کمال وصفات علوم ومعارف وافضال
احسان وتعلیم اسماء بیکران ونطق بیان عظمت وجلالنی فیض و
اعطا ایله جمیع اصناف عوالمی جامع بر صورت مختصره وجمیع عالملرده عبارت
بر متن اعظم ونسخهٔ معتبره قیلدی اولدی بر نسخهٔ دبستان وبر لطائف
ودیباچه بر متن مستطر معنا وفذلکهٔ چهار کتاب انك کاشفلری انبیاء
کرام علیهم الصلاة والسلام اسرارینك واقفلری واساتیذ وشارحلری
واولیاء عظام انك محشیلری وقبهٔ مینا انك درسخانه سی واکمل الوجود
اولان عارفان حقایق شناسان دانشمندلریدر واول متن لطیف
بود دبستانه تشریفدن مقدم مکتب خواجهٔ حقیقتده فیضیاب استعداد
وتربیهٔ تام ایله فضل وفضیلتده برمراد اولمشلردر دشو یکی نوع ملك اول
مکتب قرینی وامرادندن کسب یقین ایلمشلردر پس بو اسراری جامع اولان
نسخهٔ لامعه یه عالم کبری دیمشلردر انتهی ودخی مشایخ صوفیه نك
محققلری ایدر عالم کبیردن مراد باطن انسان کاملدر زیرا نقش ظاهری
صورت بشریه ده صغیر الجرم اولدیغی حسبیله اگرچه عالم صغیر دیدکلری
مشهوددر ولکن معناده عالم اکبر کندوده منطوی وموجوددر نتکم
حضرت علی کرم الله وجهه انسانه خطاباً بیورمشدر **نظم**
وتزعم انك جرم صغیر ٭ وفیك انطوی العالم الاکبر ٭ وفی
الحقیقه انسانك وسعت عرصهٔ جان وفسحت قلب پاك وجنانه
نسبت هفت آسمان وزمین غایت صغیر ومهیندر نتکم حدیث
قدسیده لا یسعنی ارضی ولا سمائی ولکن یسعنی قلب عبدی المؤمن
التقی النقی الورع وارد اولمشدر قلب مؤمن بیت الله وعرش الله

دیدکلری

دیدیکلری ظرف قدرین بیانی ایچوندر وکیف ادمك عظم شانی باعث
حیرت عرفا علادر دیمشلردر وبیان مذکوری اثبات ایچون زیرا عرش وما فیها
صورتدر اما انسان کاملك قلبی معنادر معنا یانینده صورت بی اعتباردر
دیو نیجه سندات کثیره دیمشلردر ودخی بو تحقیقك ایضاحنده صاحب
فصول مفصل وامام رازی رسالة العالم فی وصف الادم نام کتابنده ایدرلر
خدای متعال جل جلاله وعم نواله حضرتلری جمیع عالملردن عالم بشری انتخاب
ایدوب وانده جمله عالملری درج ایدوب جمال وجلالنی مظهر بر کتاب
وسط قلمشلردر یعنی وجود انسانی عالم کبرا ایلمشلردر مثلا عالمده شمس وقمر
مقابلی ادمده عینان ودخی عالمده نجوم سماء ادمده اسنان ودخی عالمده
دور افلاك سیر عتناك ودخی عالمده قطرهٔ سما ادمده اشك عبرت
نما ودخی عالمده برق لمعه ادمده لمحه ودخی ارضده زلزله ادمده رعده واری
ولوله وعالم ایچون الی ماشاء الله قرار ادم ایچون سکونت ووقار وعالمده
انهار وخروق ادمده مجاری عروق عالمده حیوانات ادمده قمل و
براغیث بطفیات وعالمده جبال واعلام ادمده عظام وعالمده عذب
وشر ومنتن ومالح اولان میاه اربعه مقابلی ادمك دهاننده اب شیرین
کوشنده اب تلخ انفنده ماء منتن دیده لرنده ماء مالح واردر ودخی ادمك
وجهی مشرق وظهری مغرب ویمینی جنوب ویساری شمال وقلبی کعبه ونفسی
هوا وکلامی رعد وعرقی سیل ونومی موت وتنبهی حیات وطفولیتی ربیع
وشبابیتی صیف وکهولیتی خریف وشیخوخیتی شتا کبیدر وبعض محققین
ایدر عالمده کی شمس مقابلی ادمده عقل وعالمده قمر ادمده معرفت وعالمده
نجوم ادمده علوم وعالمده طیور ادمده خطور وعالمده عرش عظمت
ادمده عرشه نا عظمت وعالمده جنت ادمده جنتدن ادین قلب
مرئی واردر زیرا جنت محل نعیمدر وعنا ذخیره صواندر اما قلب محل معرفتدر

وما نفی رحمانده نکته هذا ایلم یزل بعض انبیا علیهم السلامه بویله وحی اتمشدر
ان لی خزانة اعظم من العرش واوسع من الکرسی واطیب من الجنة وازین من
الملکوت وارضها المعرفة وسماؤها الایمان وشمسها الشوق وقمرها المحبة
ونجومها الخواطر وبدارها الیقین وسحابها العقل ومطرها الرحمة و
اشجارها الطاعة وثمارها الحکمة ولها اربعة ارکان التوکل والتفکر والانس
والذکر ولها اربعة ابواب العلم والحلم والحب والرضا الا وهی القلب انتهی
وقلب بر صنوبری الشکل بر قطعه در که اتك درونده هر دمك چشم
مقداری بر قطره خون لطیف واردر که سویدای دل دیرلر محل حیات ومنبع
روح اولدر وعلم وعرفان ایله موصوف بر دریکتا وگوهر بیهمتادر که هذا
اولکوهر دریالرو ویرمدی تجلی الحق عالم کبری ومرآت معارف الهی اولدن
انسان اولدی دیو قلبك تفصیلاتی بابه انشاء الله تعالی اشاغیده ذکر اولنور
ودخی حضرت علی رضی الله عنه لك ذکر الانبیاء ینزل الرحمة کلامی علاقه
سیله مظهر رحمت اولمق ایچون ناظم کتابك اولکنه آدم صفی اللهك اسم
شریفنی اثبات اسعاف وعقبنده نوح نجی اللهك نام لطیفنی ایراد وارداف
ایلمشدر داد از طوفان نجات نوح را حضرت نوح علیه السلامه
طوفاندن نجاتی او الله ویردی داد ویردی معناسنه فعل ماضی
مفرد غایبدر کما مر از همزه مفتوحه نك فتحی ایله وزاء معجمه نك
سکونیله حرف جر فارسیدر عبیده کی من جاره برنده در وکاه همزه سن
حذف ایدوب یالکز زای ایله اکتفا ایدرلر اول زمان مذکور زانك ما
بعدی کرك حرف صحیح وکرك حرف علت اولسون متحرك اولورسه زای مکسور
اوقنور اما ما بعدی حرف علت ساکنه اولورسه الف مقارنته مفتوح
واو مقارنته مضموم یا به مقارنته مکسور اوقنور مثلا زانکه ودخی زوت
ودخی زین کلمه لری کبی طوفان حوادث کونیه دن زمان نوح علیه السلامه

عالمی غرق ایدن ماء معناسنه در ودخی تغیر وصو غالب اولوب هر
نسنه نی اورتمك وبو تورنی قابلمق معناسنه در بو مقامده مراد بو
معنالردر وکاهی فارسیده کثرت سرشکدن طوفان تعبیر ایدرلر نجات
عبیده بونده سلامت معناسنه در فارسیده مستعملدر وکاهی عربیده
اغاج بوداغی معناسنه وارد در سنه واکیمها اکمدن خلاص ایدن ناقه سریعه
معناسنه کلور وهودج خشیه سنه دخی دیرلر او ضمیر غایبدر خدایه راجعدر
نوح فی الاصل اسم اعجمیدر حضرت نوح علیه السلام بن لامك بن متوشلخ
بن ادریس علیه السلامك ادیدر قصص علی الکسائینده بویله مسطوردر
اما قاضی حواشیده بعض حاشیه ده نوح علم مجراسنه جاری القابدندر
نوح ایله ملقب اولدیغی قومنك اذوزینه کثرت نوحه سندن ناشیدر بوقه
اصل اسم شریفی عبد الغفاردر دیو مسطوردر را ادات مفعولدر در
وقعه طوفان معلوم اوله که حضرت نوح علیه السلام اولو العزم اولان
مرسلین کرام علیهم السلامدندر اولو العزمك معناسی اصحاب ثبات وجزم
دیمکدر فاصبر کما صبر اولو العزم آیت شریفنی ای اصحاب الثبات والجزم ایله
تفسیر ایلمشدر اولو العزم اولان ذات شریفلرك اعداد لطیفلری بشدر انلارك
اسامی شریفه لری واذ اخذنا میثاقهم ومنك ومن نوح وابراهیم وموسی
وعیسی ابن مریم آیت شریفندن معلومدر بونلارك بالیقا صبرلری علی الاعمال
وعلی وجه الاکملدر از جمله ما نحن فیه ده اولان حضرت نوح علیه السلامك
اثنای قومه صبریدر صبرك صوکی سلامتدر دیدیکلری اوزره وقعه طوفان
کلام مفسرین بویله درکه حضرت ادریس علیه السلامدن صکره حضرت نوح
علیه السلام بر روایتده الی یاشنده ایکن وبر روایتده قرق یاشنده ایکن
وما لکه جمله نامه پیغمبر کوندریلدی بر منطوق نص کریم طقوز یوز الی سنه
قومنی سرا وجهرا ایمانه دعوت ایلدیکی اول قوم بر ضلالت دعوت ایمانی قبول اتمدم

استماع ایچون اصابعلرینی مسامعلرینه سد و نوح علیه السلامی کورمملک
ایچون ثیابلرینی کندی و سلرینه بوریوب او حضرتی رد بهدایة الله الجلیل
اجابت ایله مهتدی اولنلری اقل قلیل اولدیغندن ماعدا اول قومی انصاف مجانس
جور و اعتساف اولوب نوح علیه السلامه کوناکون اذا و جفایه ابتدا
ایلدیکلرنده او حضرت صبر ایلدکده و وقته انتظار اوزره ایدی و لشیدی
پس اول قوم بدکار مستحق قهر و عذاب اولدقلرنده جناب باری نوح علیه
السلامه انشاء سفینه ایله ایتمکی امر الهیه به شدنطاق امتثال ایله ساج اغاجندن
اولمق اوزره سفینه‌یی ایکی سنه‌ده اماده و اکمال بیوردیلر صنعت سفینه
قاضی بیضاوینک بیانی اوزره سفینه‌نک طولی اوچیوز ذراع و عرضی
اللی ذراع و قامتی اوتوز ذراع ایدی و ابو السعود تفسیرنده رحمة الودودک
حضرت حسن رضی الله عنه‌دن نقللری بیانی اوزره طولی بیک ایکیوز ذراع
و عرضی التی یوز ذراع اولمق اوزره اوچ قات ایدی پس نوح علیه السلام
دواب و حیوانات و وحوش و هر نوع قوشلردن زوجین ایله اسفل سفینه‌یه
دواب و وحوشی و وسطینه انسانی و اعلاسنه طیوری ایوا ایلدی
طیورده و وحوشده‌ن برر ایدی لکن انسانلردن جمعاً یکرمی رجال و نسا
یتمش طقوز نفر مؤمنین و مؤمنات ایدیلر و دنیای قهر الهی چونکه خروشنده
کلوب شرفنامه و مزید الفضلا نام کتابلرده اولان بیان اوزره اول زمانده
نوح علیه السلامک خانه سعادتی کوفه جبلیله مسمی بر جبلده ایدی
طوفان ابتدا تنوردن غلیان ایدی و میرزا ابراهیمی نام کتابده ایدر ذا کوفه
ایله مسمی بر یره ذنک تنورندن فوران ایلدی و عرائس و سائرلده بیانی
اوزره کوفه مسجدنده اولان تنوردن حضرت حوادن غلیان ایلدی دیلر
کبی جریان و عالی ماء فراوان طوفان احاطه ایلدیکده بسم الله
مجریها ایله سفینه‌سن اولوب التی ماه و جه ماده سیران و عالمی دوران ایلدیلر

پس سفینه نا خارجنده اولان جمله ذی روح غرقاب طوفان هلاک اولدیلر
قالدیکه قومها کثیره اطفاللرینک و طیور و وحوشک جرائملری نه ایدی دیو
سؤالک جوابنده علماء اعتزال اگرچه قوم مذکورک طغیان و فسادلری
زیاد اولدقده هلاکلرندن قرق سنه مقدم نسالری جمله عقیم اولمغین
هلاکنده اطفال یوق ایدی جمله‌سی مکلف رجال ایدی و حیواناتک مسید
و ذبحی حلال اولمغین هلاکلری ذبح مقامنده اولدیغی عشلرد ولکن امام فخر
دارین رحمه الله تعالی بو جوابلری رد ایدوب جواب صواب لا یسئل
عما یفعلدر دیو بیورمشلردر پس بش ماه تمامنده سفینه معجزه ایله جبل
اوزرنه قرار ایتمکین صولر چکلنجیه دکین بر ماه دخی سفینه‌ده ترتیب نشین
اقامت و جبل اوزرنه استقرار ایلدیلر بعده فانجیناه و من معه فی الفلک
المشحون منطوقی نجات نمونی اوزره سلامتلری عیان اولدقده یا نوح
اهبط بسلام منا امر شریفنه امتثال ایله سفینه‌دن طشره خروج و نزول
و برکات علیک مضمونه جاودانی نبوغی اوزره آدم ثانی اولمشدر زیرا
سفینه‌ده اولان رجال و نسانک اصلابلرندن بعده عالم دنیایه کسه کلمیوب
نسللری منقطع اولمغین طوفاندن صکره بوانده ذلک جمله‌کر عالم دنیا اولاد
ثلثه جملسی سفینه‌ده رفیق اولان اولاد کرام نوح علیه السلام سام و حام و یافثک
عروق پاک و اصلاب تابناکلرندن اولمشدر ایدی بو حصله حضرت نوح
علیه السلامه آدم ثانی دینمشدر و نجات نوح علیه السلام بر منطوق آیات
بینین و من معه ایله مشترک ایکن ناظمک نجاتی نوح علیه السلامه
تخصیصینه بر قاج نکات واردر اولا مشروطک نجاتی اتباعک نجاتنی مستلزمدر
یا خود نجاتندن مراد سلامة نوح علیه السلامدر سفینه‌نک سلامتی ایسه
درونینده اولنلرک سلامتندن عبارتدر یا خود فقره اولده ابو البشر اولد
و فقره ثانیه‌ده ابو البشر ثانی ذکریله نکته‌سنه ایمادر یا خود مقصود اصلی حضرت

نوح عليه السلامه اولان عنايت الهى بيان اولنمش سازلرينك ذكرندن اكتفا
قيلنمشدر ياخود ومن معه نظم كريمنك مدلولى بو فقره ده مقدردر
هذه صورت نظم جميليدر ديمك ايچوندر **اشارت صوفيانه**
معلوم اوله كه ناظمك بيت اولده خاك وبيت ثانيده ادم ايله روح وطوفان
ايله نوح ذكرى سالكلره ارادت راه سلوكه اشارتدر مشايخ محققينك بيانى
اوزره بو عالمه عالم صورت ديرلر پس خاكه منسوب اولان جسم انسانك
سير وسلوكى خاك وصورتده عالمده واقعدر اما روحك سيرانى وضع قدمهت
نشانى بحر معناده واقعدر فعلى هذا سالكه لازم اولان عالم صورت صحراسنده
تضييع اوقات ايتميوب ادم كبى بحر معناى حيات معرفت ومتلقى كلمات حضرت
رب عزت اولوب سفينه سلوكه داخل اولوب ونوح آسا بر مرشد كامل
پيدا ايدوب قطع امواج درياى ابدانى وسير عالم سلوكه دوانى حاصل ايله يعنى
خاكه منسوب اولان امواج مكر وهم وفهمندن كذر ايليه كه بونلر متعلق
عالم صورتدر • ودخى ايه منسوب اولان امواج محو وسكر وفنادن كذر •
ايليه كه بونلر متعلق روحانيدر پس بونلاردن كذر ايلين سالك محو حقيقى
وسكر حقيقى وفناء حقيقى مرتبه سن بولور بو مرتبه مقابلنده بقيه وجود •
بولنمق حسبيله مرتبه روحانيدن برتردر زيرا روحانيده بقيه وجود بولنور
حتى لذات روحانى ايله سكر مقيد اولان لذات مقابلنده دور اولور
زيرا روحانى نعمتدر اگرچه حجاب نورانيدر نته كه انواع لذات جسمانى
حجاب ظلمانيدر • سالك بو ايكى نوعه حجابلردن كذر ايلمك كركدر حتى شيخ
سقطى مريدلرينى لذات طاعتدن دخى تحذير ايدر ايدى بمثلر كذا
فى منهاج الفقراء انشاء الله تعالى بونك تفصيلى ما سيانده كلور **فائده**
تفسير كرده ابن عباس رضى الله عنه دن روايت مسطوردر كه قال النبى صلى
الله عليه وسلم امان امتى من الغرق اذا ركبوا فى السفينه ان يقولوا بسم الله

الملك

الملك القادر وما قدروا الله حق قدره والارض جميعا قبضته يوم
القيمه والسموات مطويات بيمينه سبحانه وتعالى عما يشركون بسم الله
مجريها ومرسيها ان ربى لغفور رحيم ايدى بو روايت اوزره راكب
سفينه اولان بونك تلاوتنه مداومت ايلسه بعنايت الله تعالى
لنكر تكى ساحل سلامت اوله **انكه فرمانى كرد قهرش باد را** اول خداكه
هوايه قهرى ايله فرمان ايتدى **انكه** اول خداكه **فرمان** فارسيده
بونده بويرق معناسنه در وكاهى احكام پادشاهى اولان منشوره دخى
فرمان ديرلر كه فارسيده ادى كتادنامه در **كرد** فتح كاف عربيه وسكون
راء مهمله ودال مهمله ايله ماضى مفرد غائبدر معناسى عربيه ده
جعل فعلى كبى قيلدى ديمكدر **قهرش** انك قهرى ديمكدر پس كلامده مسامحه
واردر مراد قهر ايله فرمان ايتدى ديمكدر قهر فتحيله غلبه معناسنه در
نتكم وهو القاهر فوق عباده نظم كريمنده قاهر غالب معناسنه در
اخرنده كى **شين** معجمه ضمير غائب مفرد متصلدر جمعى شان وايشان كلور
اسم وفعله وحرفه لاحق اولور لكن اسمه لحوقنده مضاف اليه
اولوب مضاف اليه معناسنى افاده ايدر ما نحن فيه ده اولديغى كبى
كوندن بويله كلاجك عباره لرينك اسم اولانده جمله حكم بويله در لكن
افعالره لاحق لحوقنده مفعول به معناسنى افاده ايدر وشين مزبورك
ما قبلى حرف علت اولمزسه ماقبلى هر بار مفتوح اولور مثلا كفتش
واكرش كبى وتجى لاحق اولديغى كلمه نك آخرنده برهاء رسمى بولنور ايسه
مزبور شين اولنكاه بر همزه كتورولى وكتورلمك دخى جائزدر
مثلا بنده اش كبى بندش دخى جائزدر ولفظ شين كاهى ضمير اولميوب
علامت مصدريه دخى اولور اودرخانه باق وجه كان ماقبلى مكسور
اولور **باد** فارسيده اوزبر معنايه كلور بونده اسنى يل معناسنه مراددر

معانی باقیه سی نام فرشته و ماه شمسینك یكرمی ایكنجی كونی و نابود
و سخن معناسنده كه ابرواه ایتمك و مدح و ثنا و كیخسرونك خزائن
سبعه سندن برخزینه نك ادیدر ه و تند و تیز ه و نخوت و كبر و اولسنوق
معناسنه كلور و اولان باد لفظندن مخفف اولمق معنالریدر را ه
ادات مفعولدر تا سزای داد قوم عاد را تا عاد قومنك لایقلغنی
ویردی یعنی قوم مذكوری باد قهر ایله هلاك ایلدی تا بونده علت معناسنی
مفیددر و كاهی انتها و غایت و ثم ارد الی مادام معناسنه و فرق
معناسنه و غرض ایچون و تحذیر معناسنه كلور سزای لایقلق معناسنه
در یاء اولی نفس كلمه دندر یاء ثانیه مصدریه در داد ویردی دیمكدر
قوم عاد را اضافتله عاد قومنه دیمكدر لفظ قوم فحل مفرد عربیدر
جمعی اقوامدر كلور مذكر و مؤنث اولور زیرا كندی لفظندن مفردی
اولمیان اسم جمع ادمیلر ایچوندر اولدقده تأنیث و تذكیری جائزدر نتكیم
نظم جلیلده كذبت قومك و بر محلده كذبت قوم لوط نازل اولمشدر
و دخی قوم اولر جمعنا دیرلر معناء لغویسنده نسا داخل دكلدر
لكن علی سبیل التبع دخوللرنه مانع یوقدر و ما نحن فیه ده وما اولدنسا
مراددر و قصه قوم عاد معلوم اولدكه عاددن مراد عاد بن ارم بن
سام بن نوح علیه السلامدر قوم عاد دیمك اولاد عاد دیمك مراد
در و ابالرنك اسمیله اولاده تسمیه ایتمكلردر دیمشلردر پس
و اهلك عادا الاولی منطوقنجه قوم هاكنیه عاد اولی دیلمشدر بونلار
قوم هود علیه السلام و ثمود دره فاما عاد فاهلكوا بریح صرصر عاتیه
مفادنجه بونلار شدید العصف اولان هوا ایله هلاك اولدیلر
اما عاد ثانیه كه اكا عاد ارم دینلور دنیاده تقلید اباسا ز جنت اولان
انلاردر كه رئیسلری اولان شداددر انلار صیحه ایله هلاك اولمشلردر

پس عاد اولی دیدكمز بلاد یمنده عالج نام محل ایله شجر عمان نام موضعك
میانه لرنده ساكن اولورلر ایدی و ذات العماد اولان عالی بنا د
رصین الاساس مبنی الاندر اسلری شول مرتبه محكم و بر كونه مستحكم
ایدیكم روزكارده نیجه بیك بیللر پایدار اولور دیرلر ایدی و طول
طوللری درتیوز ذراع اولمق اوزره بالا قدلری ایدی كا كوره قوتلری
اولمغین من اشد منا قوة كلامنك مؤداسنه لجادیانه جزایدوب
صود و صمد و هبا نام پوتلره پرستارلقده ركاد و بو كونه شرك
و كفر عناده ظلم و بغی و فساد انضمامیله دمكذار اولدقلرنده كندولری
ایمانه دعوت ایله مبعوث اولان حضرت هود علیه السلامك
امرینه انقیاددن دوكردان اولدیلر پس استدراج طریقیله سیده
كمال اولدقده حضرت ملك متعال جل عن التشبیه والمثالك اراده
علیه و امر شریفی ایله غلبه و غنق صاحبی اولان روزكار پرقهر و دمار
هبوبه ابتدا ایتدكده قوتلرینه اعتماد و دعوالرینه استناد ایله دفعنه
اقدام و تبعیده حیله و خدعه ایله دد و منعنه تشمیر بازو و اهتمام ایلدیلر
ایسه سعی و حیله لرینك كندولره برفائده سی اولمیوب بامر الله تعالی
هوا اوزرلرینه غالب و هرنه محله اختفا ایلدیلر ایسه ریح عاتیه اول
جایه دخول ایله هربرلرینك اخذ و اهلاككلرینه طالب اولوب كاذ ردروذ
كاه اول قوم بدكارك جامه نا پاك اسا ملوث اولان اجسادلرین مرادلرین
طاشدن طاشه چالدی تكرار حیاتلرین جاندن هلاك ایلدی زیرا ریح
عاتیه نك معنای شریفی ریح غالبه دیمكدر پس غلبه سی قوم هاكنینه غلبه
دیمكدر كه انغا بان اولدی یاخود خزانك اوزرینه غلبه ایدیجی
روزكار دردیمكدر نتكیم حدیث شریفده قال النبی صلی الله علیه وسلم
طغی الماء علی خزانه یوم نوح و عتت الریح علی خزانها یوم عاد الحدیث

وارد اولمشدر کذا فی شیخ زاده فی حاشیه تفسیر سورة الحاقة ایمدی
بو معناجه باد کندی غلبه سیله فرمان ایتدیکی یمک دخی معنادر اشارات
معلوم ولدکه هوانک فرمان حقه انقیادینی بیاننده ناظم مذهب حکمانک
ردینه اشارت بیورمشدر زیرا انلر حقانک اشیاده تصرفنی عقل
فعالی واسطه دوشوررلر بو مذهبلری باطلدر وقول حق ناظمک
بیانی اوزره اهل تحقیق دیکه ایدرلر هر شینک جنبش و حرکات وارام
وسکونی انجق خدانک قبضه قدرت وامر وارادة سنده در پس مثلا
بادک هبوب وسکونی وملایمت وشدتی جمله امر الهی ایله در و
باد صرصر ایله قوم مذکورک هلاکلری بادی اولدی ایسه حد ذاتنده برنعمت
جلیله رب العباد در حتی هبوب کردهٔ افاق اولان هوای روح افزا
نفس رحمانی مثابه سنده در دیو نقل علما اوزره حقنده مدح وثنا
وارد اولمشدر نتکم ❊ لا تسبوا الریح فانها من روح الله ❊ وفی روایة
اخری من نفس الرحمن تمام حدیث شریفی اثبات مراده نمایاندر و
دخی بادک امر حقه امتثالیله فرمان بردار اولدیغی بیاننده ارباب عقل
بادی بر چرخه و دولابه تشبیه ایدوب دولاب دورانی اب نهره
اسیر اولدیغی کبی هبوب بادده فرمان الهیه اسیر و منقاددر دیمشلردر
نتکم مفسرینک بیانی اوزره حضرت هود علیه السلام قوم عادیک یوم
هلاکلرنده کندویه ایمان کتورن مؤمنین و مؤمناتی بر یره جمع ایدوب
اطرافلرینه بر دائره حفظ وامان چکوب انلر دخی مرکز نقطه دائره سلامت
جان بولدی زیرا اول شدید العصف اولان هوا خارج دائره ایمان او
لانلریک اهلاکنده شدت ایله دوران ایدوب نقطه دائره هود علیه السلامه
یقین اولنجه لطافت ایدوب اولوب نسائم ذکتا پی سحر کبی تفریح قلوب
اهل ایمان ایدر ایدی و بو معجزات پدرشریف هود علیه السلامدن ظهور

ایدیکی کبی بو امت عالیمقام اولیای کرامندن شبان راعی رحمه
الله الملک الخلاق العزیز العلام مک بو کرامتا اثارنده کرامة بدیدار
اولدیغی مسطوردر کتب مشایخ کباران دوزکاردر بونک دخی بیانی
شویله درکه اول صحرا نورد عالم ولایت بر قطعه اغنامی اولغین مصر
ارا منبرندن برجای خرمده تدبیر اغنامیله کوشه نشین دائره طاعت
اولوب هفته ده بر دفعه ادای صلوة جمعه وزیارة امام محمد شافعی
ایچون مصره عزیمت ایدر ایدی پس هنکام عزیمتده جمله اغنامنی بر یره
جمع ایدوب عصا سیله اطراف اغنامه دائره کش اولوب حفظ
الهی اوللرینه پاسبان ایدر ایدی وفارغ البال مصره کیدر ایدی و
کندونک عقبنده راعیسز اغنامک اکثر و سماعی کرکان اولمغین اول
صحرانک تردد لری اغنام مذکورک اضراری قصدیله هجوم تام ایدوب
دائره نک سمتنه ورود لرنده اول دائره انلارک اوغرنده سد اسکندر
کبی مانع وصول اولوب اغنامک کناردن سرنده غیری بر نسنه یه
نائل اولمز و دائره یه دخول یول بولمزلر ایدی ❊ و اغنام دخی دائره دن طشره
چقماز و قوردلاردن مبالات قلمازلر ایدی انتهی پس هر حالده جزئی
طشره صاو نمیوب دائره دن چقمیانا عدادن امین اولدیغی بوندن نمایاندر
اکر لطف خویش را اظهار کرد اول خدا کر کندی لطفنی اظهار ایدی
اکر اول خدا کر لطف خویش را اضافتله کندی لطفنی دیمکدر لطف
ضم لام ایله اعمالک دقیق ایتمک دیر لر جمعی لطائف کلور بناء
علی ذلک لطفک معناسنه امام غزالی ایدر لطیف مصالحک دقائق
وغوامضندن ادق والطف اولانی بلوب بعده انلاری مستحقلرینه
ایصال دخی ایلیه نک اسمیدر خویش یعنی وزننده در بونده کندی معناسنه
ودخی کاهی قاوم وخصم معناسنه اولور را ادات مفعولدر اظهار

انما دیا بندن مصدر عربیدر ترکسی اجمقدر کرد ایلدی معناسنه
ماضیدر یعنی بو مصراعدن فصل قاعده سیله کویا اظهار لطف
ترکونه اولدی دیو سؤال مقدره بیداء اولنمغین ناظم کویا جواب مقامنده
بیان لطف مظهر ایدوب بیورر بر خلیلش نار را کلزار کرد خلیلنك
اوزرینه اتش کلك ایلدی برخلیلش خلیلنك اوزرینه دیمکدر زیرا
بر کلمه سی فتح با موحده وسکون راء مهمله ایله فارسیده اوزره معناسنه
کلور بونده مراد عربیده که حرف جر اولان علی استعلائیه معناسیدر و
معنا سائره سی نزد معناسنه ودخی ظرفیه دال اولان فی معناسنه وسینه
نك ثانی ٭ وکنارهٔ آغوش ٭ وبکا عك جانب بالاسی ٭ وبرك لفظنك مخففی
وصیوه معناسنه اولان باردن مخفف وحاصل نباتات وتخم ونصیب
معناسنه وقرارکاه وخانه ومرای معناسنه ٭ وبردن لفظندن امر وبهاد
زدن تازه وحفظ ازبر معناسنه وظرف وتحسین لفظ ایچون مصادر
وافعال اولکرینه دخول معنا لرینه کلور خلیل لغتده دوست دیمکدر فلندن
مشتقدر بونده مراد حضرت ابراهیم خلیل الله علیه السلام نام شریفیدر
وحضرت ابراهیم خلیل الله تسمیه سنك بیانی واتخذ الله ابراهیم خلیلا
ایت شریفنك تفسیرنده قاضی بیضاویده معلومدر اخرنده اولان شین
ضمیردر خدایه راجعدر نار عربیدر ترکیده اود وفارسیده اتش وآذردر
ومؤنث روایت اولدیغی تصغیری نوره وجمعی انوار ونور ونیران کلدیکندن
معلومدر زیرا نیرانك اصلنده نوران اولمغین واو یا به دونشدر را ادات
مفعولدر کلزار کل ایله زار لفظلرندن مرکبدر کل فارسیده هر چیچکه
اطلاق اولنور زار فارسیده دورت معنایه کلور بونده اسم جامددر
اسمك اخرنه لحوقی ایله کثرت معناسنه اولور ترکیده اندن لك ایله تعبیر اولنور
مثلا ترکده حاصل اولان بر عجم کشتزار دیر ترکیسی اکنلك دیرا یعنی کلزار

کلك

کلك دیك اولور اما کلستان کل یری دیمکدر زیرا استان بونده
ظرف مکاندر کذا فی الدقائق لکن فرهنك شعوریده اندر کلزار
چمنزار اسم مکاندر انتهی وزارك معانی سائره سی ومشتق اولدیغی انشاء
الله اشاغیده محلیله بیان اولنور کرد ایلدی دیمکدر وقعهٔ کلزار شدن
اتش بر ابراهیم خلیل الله معلوم اولاکه حضرت ابراهیم علیه السلامك
تاریخ ولادتلرنده اختلاف واردر بعض قصصده ایدر حضرت ادمدن
اوچ بیك اوچیوز یکرمی ایکی سنه صکره عالم دنیایه تشریف بیورمشلردر
لکن اتقانده امام سیوطی ایدر حضرت ابراهیم علیه السلام حضرت ادم
علیه السلامدن ایکی بیك سنه صکره مرکز عالمه بانیفادهٔ شرف اولمشدر
ووقعهٔ نارك تفصیلنده بیان کثیر واردر عرایس واینده عیان اولدیغی
اوزره اجمالا انبیانی بودرکه نمرود بن کنعانك وقتنده منجمین وافر
ورائیلری نبطین نام بر کافر ایدی اوکافرجه دینی اولان نبطین نمرود مردود
وقوم جنودینی اضلال ایدرك زعم فاسد وقول کاسدنجه عالم اسفلده اولان
موجوداته تاثیر کواکبدندر دیو حاشا جناب باری جل وعلا حضرتنه تعطیل
اسنادنه جرات وخلق کواکبه بهت اولمغه دلالت ایلدی ونفوس
ملکه اعدادنجه جواهرلردن اوتوز ایکی عدد هیکل اصنام ایجاد ایدوب
جثتده جدسندن کبیر اولان صنمه افتراعی اوزره هیکل شمس ایله صورت
ونام ویردی اول قوم ضالی بو وجهله اضلال اولنجه حضرت ابراهیم علیه
یوما من الایام صنم کیدوب ما عدا اولان اصنامك جدسن شکست ایدوب
التکری صنم کبیر اولان هیکل شمسك کردنن ادباونه تعلیق ایلدی پس
نمرود مردود بو کیفیتدن خبردار اولوب ءانت فعلت هذا بالهتنا یا
ابراهیم ایله کسر اصنام احوالن استفسار دنج اولکرا هدی طریق الزام
سوق ایچون حضرت خلیل بل فعله کبیرهم هذا فسئلوهم ان کانوا ینطقون

ایله هر برلرین تجهیل بیوروب جمله سی نفسلرینه مراجعتده ظالملرین اقرار
و سر نکون اولدیقلری حسبیله لقد علمت ما هؤلاء ینطقون دیمکه
ابتدار ایلدیلر پس حضرت ابراهیم علیه السلامک افتعبدون من دون
الله ما لایة قول شریفیله الزام اولوب قبول اسلامدن روکردان اولدقلرنده
اف لکم ولما تعبدون من دون الله کلام بلاغت عنوانی منطوقنجه •
انلاری وادی حیفه سوق ایله اصناملرین شکسته و عذاب الیمه دخی شایسته
اولدیقلرین اعلامنه نمرود عنادآلود بیشه زار مجلس برخاشینه
کمال کبر اولان خوکان طبعاندن ساعی بالفساد ازطاغیه اکراد بدنهاددن
هیتون نام بر بدیم شوم انجامی مستشار ایدینوب حضرت خلیل علیه السلام
حقنده نه ایتمک کرکدوکین استشاره ایلدیکنده قالوا حرقوه وانصروا
مفادنجه اولکرد پر عناد درونده اولان نائره کفر و فساد مقتضاسنجه
رأی سخیفنده کندوسیه تابعلر ایله اتفاق اوزره احراق رأی ایلدی پس
بو سیاق اوزره علی الاتفاق کوثی نام محلده جمع انواع احطاب ایله
ایقاد ناره تشمیر ساق ایلدیلر و فتنه کامرنا ری اماده اولحضرتی درونه
القایه دلداده اولدقلرنده شدت التهاب ناردن آتشه قربت اول
بدکارلره دشوار اولمغین اولکاناده ابلیس پر تلبیس اجرای مراملرنه اول
ملاعینه رهبرلک ایدوب منجنیق انشاسیله اول جد الانبیاء
خلیل فالق الارض والسما حضرتلرین اول نار شدید الالتهابه القا
ایلدیلر اول آن حیرت نشانده خلیل الرحمانک لسان معجز بیاننده
لا اله الا انت سبحانک لک الحمد ولک الملک لا شریک لک تسبیح نوزد
انشانی لمعان ایدرکن حضرت جلیل جل و علادن • یا نار کونی بردا و
سلاما علی ابراهیم خطاب عالیسی ایله خلیله اول آتش سوزانی
کلستان ایدوب • فانجاه الله من النار • کلام معجز ایانی اوزره حضرت

پروردکار اول ذات عالی تباره در حال ناردن نجات احسانی
کلام قدیمنده اخبار ایله • ان فی ذلک لآیات لقوم یؤمنون مفادنجه
اهل ایمان ایچون بونده ایلک اعتبار وارد ردیو بیورمشدر فالذی
نمرود مردوده ایقاد نار ایله تعلیم احراق ایدن هیزن نام کرد مرداولدن
صکره تحت ارضده حالا الی یوم القیمة خسف اولنوب کرفتار عذاب
آتش انجام اولمغله درکنا فی العرائس و قصص علی الکسائی
ایدر وقعهٔ القاء نار بالعراق کوثا نام محلده و قریه ده اولمشدر دیهاده
اولدیغی معلومدر وابن کعب رضی الله عنهدن مروی اولان خبر صحت
اثر اوزره بو وقعه هنکامنده حضرت ابراهیم علیه السلام اودن
الی یاشنده ایدی و نار ایچنده مربع نشین چار بالش کلزار اولدیغندن
ظل متوکل ملک ایله و خصوصا حضرت جبریل علیه السلام ایله یدی کون وبر
روایتده قرق کون صحبت و موانسته آغاز و لجای نزهتکاهنده
حمد و شکر حضرت رب العزت دمساز اولدی انتهی اشارات ناطقه
بو بیت لطیفنده بر قاچ نکاته اشارت وارد اولا بر منطوق حدیث
شریف ایله استدلالا ایله ابتلا اکمل الوجود اولان خواص ایچوندر ثانیا
خدای متعال مقام خلته واصل و صابر کامل اولان دوستلرینه اذا و
جفای ناسی ذوق صفادر • وجود وعنادی بنای عیش دوا و محنت
و شدتی وسعت و فسحت و نزهت ایدر دیمکه اشارتدر ثالثا
نائره اهل فساد دائره اهل صلاحه اضرار قادر و دود نار مفسدلر
انجامنده رو سیاه و تباه اولجقلری اظهردر رابعا آتش سوزان
اقتضای عادت الهیه اوزره آتش پرستانی احراق ایدرکن حفظ
الله اوزره حق پرست اولان خلیل رحمانی یاقمز کویا بر کسه آتش
نمروددن خلاف خاصه طبیعیسی اولان عدم احراقینی سؤال ایلسه

لسان حال ایله جوابی بو اولور ایدی کم بنم دردم خدا پرسوز وحرارة
خلق ایتمکی طبع عنصرمن تغیر بولتدر لکن بن عهد وپیمان ناری ام ومعنک
بر معنوی تیغ اتشادیم پس بدون ارادة الله وبلا اذن اله قطعه مجالم
عادیمیم همیشه حاکم امر خالقه اطاعت وحقک اشنالرینه رعایت
وحمایت وبیگانلرینه احراقیله عداوت واهانتدر خامسًا عناصر
اربعه ظاهرا بکا وسکا کوره مرده لردر اما امر حقه اطاعتلرینه
نسبة زنده لردر نتکم خاک احرکن ایله ادم ذیشان اولدی اب
طوفان بامر الله باعث نجات نوح علیه السلام اولدی وباد هلاک
ساز قوم عاد بادی سلامت هود علیه السلام اولدی واتش پرسوز
کونی بردا وسلامًا ایله گلزار صفابخش خلیل رب الانام علیه السلام
اولدی سادسًا اسباب صوری اولان اسباب والات دنیوی عمل
کنده ونفع دهنده قیلان اسماء وصفاتی دلالتی اوزره ارادة الله
ومشیت الهدر زیرا حسب الارادة توفیق الهی رفیق اولدقجه اسباب
ظاهرلرینی اثر قالوب کا ذکر اولنر . مثلا تدارک معاش وازدیاد تمع
وکالیله جهد اکتساب ظاهریجه اولان اسبابدندر پس بو الات
واسباب ایله فاتح باب عطا اولمق رزاق عالم اولان رب الارباب
توفیق احسانیله فتح باب ایلسه وابسته در نتکم نار نمرود اسباب ظاهره
احراقدن ایکن مراد شریف بادا اولمغین اولعمل معطل ونعمت متبدل
اولمشدر سابعا بونم مذهب طبیعی اوزره اولان فاسدلری رده
اشارت واردر که خالق الاشیا اولان خدانک قدرت واراده
اتش وآب ایله اتش ذی التهاب اولوب هر شی طبیعتدن مغایرت
ایدر نتکم ما نحن فیه ده اتش گلزار ایراب اولمشدر . وحضرت علی کرم الله
وجهه دن مروی اولان نقل صحیح اوزره والبحر المسجور ایت شریفنک تغیرنده

بردبار

بردبارلر عمومًا عاقبت اتش اولوب جهنمک اوزرینه جمع اولمجقدر
حکایت اثبات مدعاده نقل روایت صحیح النحوی بویلهدر که شیخ اکبر
رحمة الله تعالی حضرتلری ایتمشکه بر کون بر مجلس نفیسده مذهب
صبیحه اولان بر حکیم ایله مجالس ومصاحب واقع اولوب حسب
المناسبه قنائم دکتابی صحبت ایله گلستان قدرت الهی انکشاف بولوب
یا نار کونی بردا وسلامًا علی ابراهیم ایت شریفنک تفسیر ومعناسی بیانینه
فتح زبان صافی قلندقده اول حکیم بدمذهب سلم لب جنبان اعتراض اولوب
کندی مذهب باطل وقول عاطلی اوزره انکار طریقنه ابتدار ایله محرق
بالطبع اولان نار محسوسه اجسام قابل الاحتراقی عدم احراق ایله نجه
مأنوسه اولور دیو انکاره دمساز وتأویل ایتره نار دن مراد نار غضب
نمرود درکه حضرت ابراهیم علیه السلام حقنده تسکین جهتیله کویا بردو
سلام اولدی دیو تأیید مذهب فاسد وترواج بازار قول کاسدینه
اغاز ایلدیکده بو عجز هنگام شستاده برلمنی حسبیله میان مجلسده بر
کانون پر اتش موضوع ایدی پس اول حکیم سفیهک بو مقوله گفتار پریشانی
استماعی کانون دل پر غیرتم باد غیرت الهی ایله لهب گیر ومروحه حمیت دینیه
ایله اشتعال پذیر اولمغین عون وعنایت باری میان مجلس صحبت گذار یده
اولان نار سوزسکری بکا مسخر ایدوب اظهار حقه قوت میسر ایتمکین
اول حکیمه ایتدیم ای مرد طبایع شناس بینا للناس گوربونا د محسوس مکامی
اولدقده وجود ولباسکی بامر الله تعالی یاقمیه تبدیل مذهب وطبیعت
ایله معترف قدرت رب الانام وداخل گلشن ایمان واسلام اولورمسین
اول حکیم ایتدی بلی پس بسمله شریفه ایله اول کانون مملوا اولان اتش سوزانی
حکیمک جیب وداماننه تعبیه ایلدیکمده اتش مذکور بر ایکی ساعت مقداری
اوزرنده محصور اولوب وجود ولباسنه قطعا اثر ایلمدی اولزمان بو کرامت

مجلس ایله تربیه نام بولوب اوکجود خام پخته اولمغین دردحال مشرف اسلام
مشرف اولدی ان خداوندیکه هنگام سحر اول بر ملك اسمی که سحر وقتنده
ان خداوندیکه اول بر ملك اسمی کردیمکدر زیرا آن کلام اسم اشارتدر
خداوند صاحب ملك معناسنه در ما نحن فیه کبی خدا یه اطلاق قنده
ضم خا ایله در اما قولدا طلاقنده کسر خا ایله در دیو بعضیلر فرق ایلمشدر
وکاهی آخرینه ادات مبالغه اولان کار لفظنی الحاق ایله خداوندکار دیرلر
واخرنده اولان یا وحدت ایچوندر وبمعونة المقام کندوده معنای تعظیم
دخی مستفاددر که لفظی بونده رابطه در هنگام سحر اضافتله سحر وقتنده
دیمکدر زیرا هنگام فارسیده معین ومحدود اولان وقت وزمان
معناسنه در نتکم هنگام گل وهنگام بهار دیرلر لیکن بحر الغرایب صاحبنك
هنگام مطلق وقت معناسنه دردیدیکی وقت معین معناسنه اولان
هنگام ایله مطلق وقت معناسنه اولان گاه لفظنك بینلرنده عدم
فرقندن ناشیدر کذا فی الدقائق ودخی معین وقتده اولان جمعیته
هنگامه دیرلر اخرنده کی هامه وخامه لفظلرنده اولان ها کبی اختصاص
ایچوندر سحر سینك فتحه وحانك فتحه لری ایله فارسیده صباحه
قریب وقته دیرلر عربیده دخی مستعملدر کرد قوم لوط را زیر وزبر
لوط علیه السلامك قومنی آلت واوست ایلدی مراد اشاغیسنی
یوقارو کتوروب هلاك ایلدی دیمکدر کرد ایلدی معناسنه ماضیدر
قوم لوط را لوط قومنی دیمکدر قوم معلومدر لوط علیه السلام
بن هاران بن آخ ابراهیم علیه السلامدر را ادات مفعولدر زیر
آلت واشاغه معناسنه در و عاطفه در زبر فتحله اوست ویوقارو
معناسنه در که مقابلی زیردر قصه قوم لوط علیه السلام معلوم
اولکه حضرت لوط علیه السلام اول عراقده آرام ایدرمشدی چونکه

هلاك

هلاك نمرودنصکره حضرت ابراهیم علیه السلام عازم صوب شام
بهشت احتشام اولمغین اول حضرت ایله رفاقت وجانب شامه عزیمت ایده
حضرت رب الانام هود علیه السلامی اهل سدومك دعوت ایمان و
اسلامی ایچون کوندردی ابو السعود علیه رحمة الودودك بیانی اوزره
سدوم مدن مراد حمصدر واول قرالر زیر وزبر اولدیغی ایچون اسلارینه
مؤتفکات دیمشدر پس قوم لوط علیه السلام کفر وضلالته
انهماك تام بولوب ما عدا غلمانك بیان ایلدیکلری اوزره صاقز چیکنمك
واغزلریله ظرطه چکمك وقولتوقلرین یلکدرمك وبیت خلایه وادمزدن
اقدم کشف عورت ایلمك وطرق ومسالك وارامکاه اولان اشجار
التینه تغوط ایلمك وفسکه طاشی اتمق وبربرلرینه شدلا ورمق وتعلیم
شیطان ایله لواطه فعلنه دخی مثللو قبایح شنیعه ایله کذا وشیافته
مع وشام اولدقلرنده ما عدا حضرت لوط علیه السلامك دعوت ونصیحتنی
قبولدن روکردان وکونا کون اذا وجفایه جراءت ایله اظهار فسق
وطغیان ایلدیکلرنده افأمن الذین مکروا السیئات ان یخسف الله
بهم الارض او یأتیهم العذاب من حیث لا یشعرون . آیت شریفه سنك
مضمون عبرت نمونی اوزره قارونك خسفی بغتة اولدیغی کبی قوم مذکور
نائم بستر غفلت ایکن هنکام سحرده ناکاه وصول قهر وتدمیر حضرت الله
ایله جمله مساکن وبیوت وارامکاهلری فلما جاء امرنا جعلنا عالیها
سافلها قول قدرت پناهی مفادنجه زیر وزبر اولوب جمله اهل کفر و
فساد قهر وهلاکه مظهر اولدیلر پس نظمك زیر وزبر کلامی بو آیت شریفه یه
تلمیحدر قالدیکه هنکام سحر کلامنده برقاچ نکتهیه اشارت بولنمق ممکندر
اولا قوم مذکورك هلاکلری الیس الصبح بقریب آیت شریفی شهادتیله
صباحه قریب اولدیغنه اشارتدر ثانیا هنکام سحر محل فیوضات

ايمى ايكين كفاء رها كسار اولهنكامنى بلى توبه واستغفا ر ويكبه اكثرى
عاد تلرى اودن دونم غفلته مستغرقا ويلدريلدريغضو الهيد د محروم و
بغتة مظهر وقهر وهلاك اولمق حكمنى عموما اخذنه اشارت ايجوندر
فى الحقيقه كفار واشرار ك اوزرلرينه شجوزنا ايله خانه حياتلرينك
تخريبى كثره هنكام سحرده اولديغى معلوم ومشهوردر بيان حال اللواطه
معلوم اوله كه لواطه كناه كبيره واشد افعال القبيحه در ومذموميتى
بيانى تبيين محادم صاحبلك تحريراوزره قرآن عظيم الشانده اون ايج
سورهٔ شريفه مذموميت لواطه يه اشارت واردر اول سوره لر
اعراف و حجر و انبيا و حج و فرقان و شعرا و عنكبوت و صافات و
ذاريات و قمر و الحاقه و زمر در ديمشلردر و تحذيرى ايجون احاديث
شريفه چوقدر از جمله امام مناوى رحمة الله دقايق الحقايقده
ان اخوف ما اخاف على امتى عمل قوم لوط ، ودخى لعن الله من
عمل عمل قوم لوط ، ودخى لو اغتسل اللوطى بماء البحر لجئ يوم القيمة
الا جنبا ، احاديث شريفه لريدر ، ايدى فعل لواطه مرتكب اولميدن
دور و توبه ايمدكجه جنابت معنويه ايله تا بقيامت جنب مذبور
اولمسى بو مذكور اولانه معلوم اولاديغى مشهوردر و فقهاى عظام
ايددلركه لواطه ديد يكلرى فعل مذمومك اشلينى امام اعظم عندنده
تعزير اولنور لكن حد اولنماز اما امامين همامين و امام شافعى
و امام مالك عندلرنده زنا حدى كبى حد اولنور يعنى كر محصن ايسه
لر فاعل و مفعول رجم اولنورلر و الا جلد اولنورلر وشرح تنوير الابصارده
مسطوردركه لواطه نك حرمتى زنادن اشددر زيرا لواطه
عقلا وشرعا وطبعا حرامدر ولكن زنا نقد ر عقلا وشرعا حرام ايسه
لكن طبعا لواطه كبى دكلدر ودخى زنانك حرمتى تزويج ايله ويا جاريه

ايسه شرا ايله ازاله ممكندر لكن لواطه نك حرمتى ازاله محالدر ولواطه
نك حلنى اعتقاد و ياخود وما ملكت ايمانكم آيت شريفنى تأويل ايله
حلنى مراد ايدن نعوذ بالله مرتد اولور ديو شرح منظومه ده مسطوردر
و مجتبى نام كتابدن نقلا مستحل لواطه نك كفرينى امام زاهدى تصحيح
ايلمشدر ديمشلردر قالديكه امام اعظمك حد لازم كلمز بيوديغى لواطه نك
خفتندن ناشى دكلدر بلكه فاعله غلظتى اشعار در زيرا حد بعض علما
عندنده مطهردر پس امامك حد اولنماز تعزير اولنور ديديكى بو معنايى
اشعار ايجوندر و حد اولنمقده خفت لازم كلمز زيرا شرب بول شرب
خمردن اشددر مع هذا شرب بولده حد يوق شرب خمرده حد واردر
و حرمت خمر تخليل ايله ازاله يه قابلدر بول بونك خلافيدر ابدا شربى
حرامدر كما فى التلويح و دخى جنتده لواطه اولمديغى تنوير الابصار
وغيريده مسطوردر و لواطه نك تعزيرى ده دعزيره وسائر كتب معتبره ده
محرر اولديغى اوزره احراق بالنار ياخود اوزرينه هدم ديوار يا
خود بر محل مرتفعدن تنكيس ودر عقبنده اتباع احجاردر وفتح قديرده
ايدر تعزير و حبس اولنور و حبس اولنجيه دك ويا توبه ايدنجيه دكدر
ولواطه عادت ايدنك حقنده قتله الامام سياسة ديو بيورمشلردر
كذا فى در المنتقى اللهم احفظنا من سوء الافعال ومعاشرة
الاندال سوى او خصمى كه تير انداخته بر خصم كه على وجه التجانسه
اوقا تمشدر سوى او اضافتله اتك جانبنه ديمكدر زيرا سوى
لفظى بونده جانب معناسنه در و بونده ما عدا مانند وضيا معنالرينه
كلور و ياسيز سو دخى ديرلر بونه بانك كلديكى ما بعدينه اضافت ايجوندر
او ضميردر هذا يه راجعدر خصمى ده يا وحدت ايجوندر ياخود ابهامدن
منشعب تحقير معناسنى مفيددر خصم فتحله عربيدر جنك و جدال

مراد ایدنلر دیرلر مذکر ومؤنث وجمعی برابردر زیرا اصلنده مصدر
در کبی بعض عربی تثنیه سنده حقمان وجمعنده حضوره دیلشدر در
که رابطه در تیر فارسیدر اوق وزد ودت معناسنه کلدیکی فرهنک شعوریده
مسطور ومبیندر بونده اوق معناسنه در که عربیسی سهمدر ودخی نیالدر
انداخته اسم مفعولدر آتمش دیمکدر مصدری آتمق معناسنه اولور انداختن
در آخر مصراعده ادات خبر اولان است مقدردر فانده اسم مفعولی
اخذنده قاعده مصدرک نوننی حذف ایدکدنصکره نونک ماقبلنده که حرفی
مفتوح ایدوب واخر کلمه یه برهاء علامت کتورمکدر پشته کادش
کفایت ساخته بر سویری مکک اتمک ایشنی کفایت دوزمشدر
پشته فتح باء عجمی وفتح شینک مشدده وهاء علامت ایله مخصوص
سویری مکک معناسنه در عربیسی بعوضدر ترکیده چیبنک دیدکلرینه
عجملر پشه خانه دیدکلری بوندر آخرنده که همزه نک تحتنده باء وحدت
مهموزه کورنمک ایله مسامحه همزه وحدت ایچوندر دیلور بو
شکلو همزه وحدت تاظهر ماسیاقیده که عبارلرنده کثیردر کادش
اتمک ایشنی دیمکدر زیرا کار کاف عربی ایله فارسیده اوچ معنایه کلور
بری شغل وعملدر که بونده مراد بودر ودخی زراعت معناسنه در
ودخی جنک معناسنه کلور نتکم کارزار وپیکار دیرلر جنک معنالرینه
در وکار لفظنک آخرنده که ضمیر غایب اولان شینک حرف مضافدر ضمیر
مذکور حضمه راجعدر کفایت یتشمک معناسنه مصدر عربیدر کفایه
دخی مستعملدر تانک طوبلیه یازلدیغی بو استعماله قرینه در زیرا مضافدر
عربی ترکیبنده تاء مرفاخر کلدکده کرده یازیلور اما ترکیب فارسیده
ور ترکیده طوبلیه یازیلور مثلا رحمت وعزت وقدرت وکفایت
کبی ساخته دوزمش معناسنه اسم مفعولدر مصدری ساختن

در بونده دخی ادات خبر مقدردر تقدیری ساخته است دیمکدر وقصه
حال هلاک نمرود معلوم اولاکه حضرت مراد نمرود بن کنعاندر
مسفورک ولادتی ایکی قصص کتابنده مسطوردر بس ولادتندن نمرود
دنیانک جاه صوری ودولت وحضوریله مغرور اولوب الوهیت
دعواسنه ابتدار ایله خالق عالم جل جلاله یه قارشو قویمغه اجتهاد
ایتمکدی بناء علیه اولدارزلو احمق مجادله حضرت حق سوراسیله حیله
پیدا ان تدارک جدال اولمغین اوچ پرواز اولان برچ بیولک اچ قوشلری
ظهرلرینه سریر شکلنده برقاج تخته پاره بند وکندو کندوی اول سریره
اوزرینه پیوند ایدوب وقوشلره مناسب غدانه ایسه دسترس
اولمیه جق لرده مرتبه بر چوب اوزرینه آویخته قیلوب اول غدایی
اولان چوبلری حیله ایله ترازو مثال اوله سرفراز ایتدن ایله قوشلری
پروازه کتوروب جانب سمایه مرغان ایله کرکس وادی عروجه آغاز ایدوب
واوز عروجدن صکره شتاب ایله سوی آسمانه اوق پرتاب ایلدی
اولدانده حضرت متعال جل عن التشبیه والمثال اول احمق حیله وتدبیرک
استدراجی تمام پذیر ایلمک حکمی ایچون جانب سمایه پرتاب ایلدیکی تیری
میان زمین وآسمانده معلق اولان بحری بابانک ماهیلرندن برماهینک
دمنه بولاشدیروب اول تیر آلوده خونی ینه اول ملعونک پیشکاه سریرینه
رجوع ایتدردی شیخ زاده تیسیرده نقل وعکرمه حضرتلرندن روایت اولندیغی
اوزره ن والقلم نظم کریمنده مقسم به اولان حوت بامر الله نمرودک
تیر استدراج تأثیرینه قارشو بواسطة الاملاک طوتیلوب زخملنمش اولان
بالعدد که خالق کندویه کوامما انکه قسم اجلال وجنسنک بلا ذبح اکلنی
حلال ایتمشدر دیمشدر انتهی پس اول ملعون ظهر مرغانده دست اوبر ایلدکی
چوب غدای مصحوب حیله ایله تدریجا سرنکون ومرغانه عرض غدای

خدمه غوث ایدیلدی آهسته آهسته زمینه نازل وعلی زعمه مرامنه
نائل اولدیغنه مباهی اولدرق استدراجه رسیده کمال وهروجهله مستحق
قهر حضرت ذوالجلال اولدقده حضرت ابراهیم علیه الصلاة والسلام
ایله تحدی مرتاد ایدوب جنود عزیز ذوالانتقام ایله محاربه مراد
ایلدی وعسکر فراوان ایله میدان معرکه اولان صحراده بیابانه نصب
سایبان طغیان ایلیوب جنود الرحمان ایله کارزاره چیقدی اول زمان
خالق زمین واسمان اولان حضرت ذوالجلال نمرود بدفعال ایله
قوم پرضلالتك اوزرلرینه ناگاه اضعف مخلوقاتی اولان پشه لردن
کدائره الغربال برنیجه پشه تیزبال مسلط وارسال ایتمکین اول جنود ظفر
آلود کفار خاکسارك اوزرلرینه بال گشای هجوم اولدقده اول معرکه قتال
ومیدان جنگ وجدالی سرشوملرینه تنك ایدوب تراکم باد صرصرده اوراق
اشجار وبقاع وهوای شدت لرزدن اقطار امطارده وکیلور گبی نیجه بیك
کمینه نجره قناده خاك اولوب ونیجه لرینك بوهجوم هولناك سببیله گریبان
قرارلری جیب ودامان ماتم زده کان اساس صد چاك ایدیم هلاك اولدیغندن
احکار بریشان کفارنا ساتفرقه دار اولدرق این المفر وادیلرنده جوینده
راه فرار اولدیلر بس اولاثناده نمرود مردودك دخی فراره اقتداری قالمیوب
متوجه سمت فرار ایکن ناگاه برنیم پر پشه نرم آواز ایله وان جندنا لهم
الغالبون مضمون شریفنه دمساز اولدرق نمرودك وجه ناپاکنه پانهاده
ورود اولدقده ملعون چوقدن دعوای طیش وشدت ایدکلین دفع ومنعنه
قدرت بولمیوب اضطراب ایله دوشدیکی پشه هلاکنه اشادت ملعونك
سوراخ انف هوا نمولنه دخول واوراداهدن مغزپرتباهنده لانه ساز اقامت
ودووت یوزسنه دماغ مردادنه قرار ایلدی هرساعت عمرینی معادل
سال قیامت ایدوب بعده هلاکنه سبب اولمغین اول مردودك جبالیه؛

جبالجیه پرواز ایلدی نتکم ناظمك منطق الطیر نام کتابنده بیت نیم پشه
بر سر دشمن کماشت • در سرا و چارصد سال برداشت یعنی ایزد بیچون جل
وعلا دشمن دین اولان نمرود ملعونك باشی اوزره نیم بر پشه مسلط ایلدی
واول پشه اول دشمنك سری ایچره درتیوز سنه قائم قیلدی ندیکی بو مرکودی
اثباتنه کافیدر انکه اعدا را بدریا درکشید اول خدا که دشمنلری دریایه
ایلدوب چکدی یعنی کشتینه بحر هلاك ایلدی انکه اول خدا که اعدارا دشمنلری
دیمکدر مراد فرعون علیه اللعنه ایله هلاکیه رفیق اولان قومیدر اعدا جمع عدیدر
مفردی عدودر فارسیده دشمن اندن مراد اولان مفعولدر بدریا دکزه دیمکدر
بوندن مراد اکثر مفسرین عندنده بحر نیلدر بعض مفسرینك عندنده بحر قلزمدر
اولنده اولان با حرفی فعلده الصاق ایچوندر قاعده عبارات فارسیده
اولان باء معانی غریبه ده دائما مفتوحدر بس الفایله با وبلا الف ب
حرفنك بادن مخففی جمعیت ومعیت معناسنه اولور اما بادن مخفف
اولمیان ب حرفی مفتوحا برقاج معنایه کلور کذا نالا ده قسم ایچون وکاه
ظرفیت ایچون وکاه سببیت ایچون وکاه الی معناسنه وکاه الصاق ایچون و
کاه تحسین لفظ ایچون کلور لکن مشتقات اوائلنه داخل اولان ب
توسل مکسور اولور اما ب زائده اکرا و غریبه میم ویا واو وفا کبی حرف
شفوی ویا برحرف مضموم بولنور ایسه ذلك الباء مضمومدر واکر بویله
بولنمز ایسه ذلك الباء دائما مکسوردر درکشید ماضی مفرد غائبدر
معناسی مجموع اصطلاح فرس اولمق اوزره ایلدوب چکدی دیمکدر مصدر دیکشیدن
معناسنه درکشیدن دیدیسی بوبیته رجا اولنه تابعی اسرائیل البحر فاتبعهم
فرعون وجنوده الآیه ایت شریفه تلمیح وارددر اجمالا بیانی بودرکه
ذکر اولنور قصه فرعون معلوم اوله فرعون علیه اللعنه شیطانك
ووزیری هامانك کندوی اغفالیله اوله غریق بحر کفر وضلال و

وكروه مكروه قبطيان ناداندين انا ربكم الاعلى ديو اضلال اودنه
اولوب حضرت موسى عليه السلامك يد بيضاسندن ظهور يافته
اولان انواع معجزات نو آثار وعصاى نزفغزاسندن صدور ايدن
خوارق عادات معجزه شعارنى كورديكچه من يهدى الله فهو المهتد ومن يضلل
له ومن اضل طريقا فما له من هاد مفادنجه انكارى اشد وافزون وبنى اسرائيله
اذا وجفاى كوناكون ايلدكچه مستحق غرق بحار عقاب ومستأهل حرق
نار اشد عذاب اولمغين دريای قهرو دمار حضرت منتقمان جوشه كلوب
حقك امر شريفيله حضرت كليم الله عليه الصلوة والسلام بنى اسرائيل عموما اكرز
مصر قاهرودن نهضت ايله يا نيها سبيل وطليعهٔ توفيق نعم الرفيق ايله عازم
صوب بحر نيل اولديلر اول سفر خير اثرده رفاقتله معيت عاليلرنده اولان
بنى اسرائيل اطفال دونا وشيخدن ماعدا التى يوز بيك ويتمش بيك كسنه
ايديلر وقتا كه فرعون بدكار بو قضيه دن خبردار اولديغنه كار بحر انديشه ده
شصت متفكره ايله صيدماهى اوهام وخيال خام ايدرك كروه مكروه جنكاوراندن
يدى يوز بيك نفر مقدمة الجيش وبرنك اضعاف مضاعفى ميمنه وميسره و
قلب وساقه ايله ترتيب الاى مساكر ادبار مظاهر ايدوب باشلرينه غبار
بالا وماسوى قضا ايله خاكستر عذاب الميمك حكمى ظهورى ايچون اوچكان
وقيطير خلاغزكبى النكان وزغرهيدلان كبى غوغو كنان اكين خواه وناخواه
جمله سن وادى قهر وهلاكه كذى ايا تقريبه سوق وتشييدينه عقب بحار اسرائيله
لحوق ايچون ساق شامت مساقدين تشمير اوزره اتفاق ايلديلر پس بنى
اسرائيل دسيعهٔ بحر نيل اولديقلرنده اولهادى امت اولان حضرت كليم رب
عزت عليه الصلوة والسلام بامر الله الجليل عصاى معجزه نماسيله
ضرب درياى نيل ايلدى اول ضرب معجز اثردن درون درياى مهالك نهروده
طور وطرفنك هنانى خوشتر ووركه كيفيتى خارج طوق بيرطرق

اثنى عشر ظاهر اولمغين ولد هبر اهل اسلام الاولان حضرت كليم عليه السلام
ايله قبائل بنى اسرائيل اول راه ذو الزده دن درياى مذكوره دخول
ودبرجوليه صحبت كنان قطع راه دريا ايله مشغول ايكن ناكاه فرعون
ايله اول سپاه كراه دخى كنار بحره كلوب وصول بولديلر فرعون
بدخواه اول طرق معجزه پناهه نكاه ايتديكه الخائن خائف مفادنجه
اول راه مستقيمه دخوله جسادت ايده ميوب دريايه كيرمك فكرنده دونديكى
ناكاه بامر الله حياة سوار اولديغى حالده حضرت جبرائيل عليه السلام ينشير
واسب فرعون اول لوب راه دريايه سوق مقتضى حياة ايله فرعون وعساكرين
دريايه ادخال ايلدى پس بنى اسرائيل بتمامهم امنا وسالما ساحل سلامته
وصوللرنده فرعون ايله قومى وسط بحره ايرمشلر ايدى ناكاه ورود غضب
وقهر الله ايله آب دريا جنبشنما اولمغين اول طرقلر محو ومسدود وبى
نشان اولوب فرعون ايله جمله عساكرى غوطه كر بحر هلاك وبى جان
اولدى وهلاك فرعون بنى اسرائيل ميانه سنده شهرت بولدى پس فرعونك
فوت وموتى بنى اسرائيلك دائى العين مشهودلرى اولمغين حكمتى ضمننده
اول دشمن دوزخ قرارك لاشهٔ مرداريني دريا قبول ايتميوب دست
امواج ايله انداخته كنار ايلدى ناقه را از سنك خاره بركشيد
ناقه برك طاشدن چكدى يعنى ظهوره كتوردى ناقه را ديمكى دوه يى
ديمكدر كه بوندن مراد ناقهٔ صالح عليه السلامدر لفظ ناقه عربيدر دوه
معناسنه مفرددر جمعى نوق وانيق واباتى وكانيات كلور
وبو معنايه فارسيده استعمالى شايعدر تنكم جاميتك قطعه من نظم
يغفر وفا قد خوش در خليل اينان ناقه كش ناقه كش اما ناقدوش
داده بدست دل عنان فقعه سنده بو معناده مستعملدر واداة
مفعولدر از حرف جرّ فارسيدر عربيده كى عن معناسنده در

سنك خارا نا رسیده اوج معنایه کلور بونده معنای اول مراد در که بر کلکدن کندویه درمور الق اشلیان بر نوع طاشدر معنای ثالث خسته بخلدن کنایه در که حیاخرنده نفس کلدن اولان الم نهایه تبدیل ایله سنك خاره دخی دلر اشکار الفظندن اشکاره دیمکی جائز کوردیکلری کبی بر کشید بر کشید چکدی دیمکدر بونده مراد خلق ایله ظهوردر

احوال ناقه معلوم اوله که حضرت صالح علیه السلام اصحاب حجره بعث اولنمشدی قوم کوه شام شریف ایله حجاز میانه سنده وادی قری نام محله یقین اماکنده اولورلر ایدی بامر الله تعالی طول عمر ایله منعم اولدیقلرندن روزکارده نیجه یوز سنه پایدار اولمق ایچون بعون الله فرهادآسا تیشه سنك کذار ایله طاشدن کسمه بنالرده خانه سادات اولورلر ایدی و بوندن ماعدا حضرت واهب العطایا کندولره همیشه صحت و بجد و بیقیاس نعمت کرم اتمشکن حضرت صالح علیه السلامك دعوت شریفنه ملزم اولدیب دعوای نبوتنه شاهدا اولمق ایچون بین الناس مسئوللری اوزره اظهار معجزه التماس ایلدیلر و طلبلرنده کاشبه نا هر مخره صمادن حوانش تغاسیرده بیان اولنان اوصاف اوزره بر ناقه عجیبة الخلقه ظهوره ایتسون و در عقب کندی جنسندن بر کره سی هویدا اولسون دیدیلر پس حضرت صالح علیه السلام متوجه درکاه خالق الانام اولوب قومنك مسئوللری اوزره سنك خارادن ظهور تلقین دعا بیورد قده عالی همدن وجود پذیر ایدن حضرت حی قدیر عند دوس الانتهاء ناقه مطلوبه یی صخره صمادن خلق و ایجاد ایلدیکده حضرت صالح علیه السلام حسب المسئول ظهور ایدن ناقه ك من قبل الله بینه و نعمت و دلیل صدق و دعوای نبوت اولدیغن قد جاءتکم بینة من ربکم نظم لطیفی و ایت شریف مضمون منیفجه قومنه اعلان و بعده تعیین بینه

سئوالذین

سئوا الذین جواب بآیه هذه ناقة الله لکم آیة فذروها تاکل فی ارض الله ولا تمسوها بسوء فیاخذکم عذاب الیم نظم قدیم مضمون عیان ایدوب بومنوال اوزره قومنده عهد و پیمان اخذ ایتمکله اول قوم بدکار قوم عاد دخی کندولره اولان نعماء ایکار و خصوصا ناقه معجزنا دیدن شیر بیکام احسان اولدیقلری غیر انعامی کفرانه ابتدار برله نقض عهد و میثاقه تشمر ساق ایدوب اول موجب عهد و پیمان ناقه ایچون تعیین اولنان شرب معلومی منع ایله نقض عهد بیجان ایلدیلر بعده استکبارلرندن ناقی امر الهیی قبولدن روکردان و اظهار عتو ایله عقر ناقه یه اجتسار ایلدیلر نتکم فعقروا الناقة وعتوا عن امر ربهم آیت شریفی بو معناده بدیدار در و بوکونه طغیانیدن صکره وقالوا یا صالح ائتنا بما تعدنا ان کنت من المرسلین نظم مبینی مصداقنجه قهر پروردکاره طلبکار اولدیلر اولزمان ظهور غضب الهی اوزره بامر الله ناقه معقوره نك خون بهاسی مقابلنده اول قوم عهد شکنانك شهر و قرالری ویران و جانلری سوی جحیمه طیران ایده جکن حضرت صالح علیه السلام اول قوم ظالمینه اعلام برله ایدکم اوچ کونه دکین اول ناقه مظلومه نك کره سی کرفتار قید دست و جلب زمام خاطر پیوست اولورسکز عذاب اللهدن خلاص بولورسز والا مرغ امیدی پرینی اولمش کورورسکز کاویکر غایت دشوار اولوب اولدیم یوزلرکز زرد رنك و یوم ثانی سرخ رنك و یوم ثالث سیاه رنك اولورسز و بو علامه انك خاسنده مظهر قهر الله اوکمزبی اشتباهدر پس اول قوم بد طالع بو برهان ساطع و قاطعی اول حضرتدن استماع لرنده باجمعهم کره ناقه صید و کرفتار قید ایلمك راهنده هر نقد وجد و جهد ایله سعی بلیغ ایلدیلرایسه فائده ایتمیوب اهوی مقصودی رمیده و مرغ امیدی پریده ایلمدیلر اول کره مبارکه کوهساره نابدید اولدیغن یقین ایلدکلرنده هر برلری ستابه

کز دست حیف ودریغ اولدیلر پس اشارت ورود عذاب اوزره ایام
غفلتده متغیر الالوان وخاتمه دنك ورولری اولان رنك سیاه ایله وجوه
آلود وپریشان اولوب ورود عذاب بیکران اولدقده میدان سیاستده
جان اولان مجرمان کبی هرکس ناله کنان خانه ومکانلرنده والده جیرده
دیزلری اوزره چوکوب فغان ایلدیلر ناکاه امر حضرت الله ایله عالمه زلزله
دوشوب کثرت اضطرابندن جمله خانه‌لری خراب ویباب وسرنکون ملونده
انهدام حسبیله هربرلری کرفتار ریخته تراب ومظهر عذاب وعقاب
رب الارباب اولدیلر نتکم. فاخذتهم الرجفة فاصبحوا فی دارهم جاثمین
نظم مبینی بو معنایه ناطقدر زیرا جاثم دیز اوزرینه چوکیجی معناسنه‌دردر
ناظمك سیاق سباق اوزره هذا اتوی صالح زلزله ایله اهلاك ایلدی
دیمیوب سنك خارادن ناقه خلق ایلدوکه دیدیکی سنك خارادن ظهور
ناقه‌نك هلاکی قومدن اغرتیق وناقه‌نك هلاکی قومه سببیتی نکته‌لرینی
اشارت ایچوندر بو قصه‌ده نکته صوفیانه وعاشقانه واردر
بودرکه هر عصر وزمان وهر آن ومکانده صالح ومتدین اولان مردانك
جسمی ناقه یرینه وخاطر کتوریرنه وروحی صالح یرینه در ایدی مردانك
حقوقنه رعایت ایلمیلر قوم هالکین کبی البته بر بلایه دوچار اولورلر و
انجامنده زانوی ندم اوزره چوکمیه قالوب مستحق قطع زمینه دیزچوکسی
کبی اولورلر زیرا مردانك حقوق بهاسی شهر وکولکه عالم بهاسنده‌در نتکم موت
عالم کالعالم بو معنایه دلالتی مسلّمدر پس مراد خدانك قلب پاکی وروحی
تابناکی فکر وصال مولاده ونشدی مثال ناقه فقر وفاقه‌ده دروناسنك
صورتا آزار وجفاسی ناقه یرینه اولان جسم بر فاقه‌یه در بو قصه صالح یرینه
اولان روحه دکلدر زیرا روح نورا تهیدن اولمغله جکسه‌نك مخلوق
ودنیوی اولمزلکن جسمه اولان اذا واسطه‌سیله متأذی اولور اولزمان

قالور

خالقی عالمك انتقامی ظهوره کلور نتکم حدیث قدسیده من اهان
لی ولیا فقد بارزنی فی المحاربة وارد اولمشدر. خلاصهٔ کلام بر مؤمنك
جسدنی آزورده قیلان اهل صورت بالواسطه جانی انجتمش اولور وبو سبب
ایله کرهٔ ناقه یرینه اولان خاطر مؤمنی انجدوکده جیغروب جودخی اولیمز نتکم
راغب بر کرهٔ طوفنسك تلینه سازدر دونك. بیك کونه نوازشله دونلمز
بوزلیجق. دیمشلردر پس جانی انجیدی جانانی انجیدر ایدی بیت بو
بوستانده بودر معقول انس وجن. نه کسه سندن انجنسه انجنسه سن
برکسه‌دن انجن. مضمونی دستور العمل ایلمك خوشدر فائده مقاتل
روایتیله خبرده کلمشدرکه جنته دخول ایده جك حیوان اوندر
عجل ابراهیم علیه السلام. وکبش اسماعیل علیه السلام. وناقهٔ صالح علیه
السلام. وبقرهٔ موسی علیه السلام. وحوت یونس علیه السلام. و
حمار عزیر علیه السلام. ونملهٔ سلیمان علیه السلام. وهدهد بلقیس وقطمیر
اصحاب کهف رضوان الله علیهم اجمعین. وناقهٔ محمد علیه الصلاة والسلام
چون عنایت قادر قیوم کرد چونکه قادر وقیوم عنایت ایلدی چون
واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور بری تعلیلدرکه بونده مراد بودر وبری
دخی ادات تشبیه اولمشدر عنایت یاردم معناسنه عربی فارسیده
مستعملدر قادر وقیوم اسماء صفات الهیه‌دندر قادر هر ارادهٔ
ومشیتی تعلق ایلدیکی اشیایی دیمکدر قیوم فیعول وزننده در خلقنی
تدبیر وحفظنده قائم دائم معناسنه‌در قادر واو ورینه معطوفدر
قاعده فارسیه‌ده معطوف علیهك اخری حرکه‌یه قابل ایسه اول آخر
مضموم اوقنور ودلالت لذلك الضمه معطوفك باشنه بر واو کتوررلر
پس عطف ضمه ایله واو تلاوت ضمه‌یه علامتدر دیرلر مافن فیده
بویله‌در اما معطوف علیهك اخری واو یا الف اولمغله ویا ها غیر

ملفوظه بولنغله ضمریه قابل اولمسه علامت ضمه دید یکلری واو
فقد مضموما تلفظ اولنور مثلا دانا وخبیر غبی واحمق ابدو وچشم
کبی ودخی بنم ودرمانم کبی کرد ایلدی نکته ناظمك بو اسمی تشر
شریفینی ابرادی بو مالادك تیسیر امور مشکله ده اولان خواصه نوعا ما اشاد
ایچوندر زیرا اسم قیوم اسم اعظمدندر نتکم سورة ال عمران تفسیرنده اولنده
قاضی رحمه الله ایدر روی انه علیه السلام قال اسم الله الاعظم فی ثلث
سور فی البقرة الله لا اله الا هو الحی القیوم وفی آل عمران الله لا
اله الا هو الحی القیوم وفی طه وعنت الوجوه للحی القیوم ودخی عنایت
ذکرنده تصدیقی هر امورده عون الله کادکرد وعنایت حق بولنمیانه خصوصك
سعی جایزدر دیمکه اشارت ایچوندر نتکم مغرخ نامرسنك عنایت حقی بروجه
الی مدح وبیان وفوائدین عیان بیورمشدر نظم عنایت کر کند ادم شوی
شاد عنایت کرد ایمان فرستاده عنایت کرد وسرود رهبری کرد ز ایمان
خلعتی اندر بر کرد عنایت کرد کویا ابن زهانت مبدات اشکار او نهانت
عنایت دین بنیاه داده بتو صد منت از ایمان نهاده عنایت کهت
کرده ذهر مال ممکن ضایع تو عمر اخر بیمال عنایت با تو دار هر کار شدیار
عنایت با تودارت خواجه بسیاده عنایت کرد وداد ایمان ده قران
کند دردتو از لطف درمان عنایت با تو دار دتابدانی چو مردان
دو بره تا واغانی عنایت کرد از دوزخ امان داده عنایت مزده
مار از جنان داد انتهی معانی ابیات مذکوره ظاهردر درکف داود
آهن موم کرد داود علیه السلام مبارك کفنده دموری موم ایلدی
یعنی موم کبی یومشق ایلدی درکف داود اضافتله کف داود ده دیکد
در ظرفیت ایچوندر کف فتح کاف عربی وفاء مشدده ایله ال ایاسی معناسندر
بونده ضرورة وزن ایچون فا تخفیفا ونمشدر داود علیه السلام بن ایشا

بن عوید بن سلمون بن باعز بن یحشون بن عمیاد بن دام بن حضروم بن
قارص بن یهوذا بن یعقوب علیه السلامدر آهن دموره دیرلر
معناسنه در موم فارسی وترکیده معروف ومعلومدر عربیده فتح شین
وکسر میم ایله شمع در اما میمك سکونیله شمع دخی فارسیده مستعملدر
کذا فی سودی چلبی علی الحافظ کرد بیس بوینده وانینا داود منا فضلا
یا جبال اوبی معه والطیر والنا له الحدید ایت مجیده تلمیح وار در بیس
معلوم اوله که عنایت قادر وقیوم ایله ید شریف داود علیه السلامده آهن
کثیف مثال موم لینت پذیر اولور ایدی واو حدید نرم ایله زره نسج ایدر ایدی
ومعجزه باهره اولمق اوزره حلقات بیچاپیچ زرهده اثار نسج ظاهر اولماز
ایدی پس عاذ مدار العز اراولد نعسکره خزینه عالیلرنده اون ایکی بیك
زره بولندیغی وبر روایتده جمعا یکرمی بیدی زره افشا بیوردیغی قصص
کتابلرنده مسطوردر سؤال عرائس وانیده مسطور اولدیغی
اوزره واذکر عبدنا داود الاید ایت شریفی مصداقنجه جناب باری جل
وعلا حضرت داود علیه السلامه اون دورد لو کرامات تکرم
ایدوب وهر بری اغرب واعجب حکم اولمغله مسلم ایکن ناظمك کراماتی
عشره ایچندن زرهیت اهنی انتخابنده نکته ندر دینورسه جواب
وشدد نا ملکه ایت شریفنك معانیلرندن بری تقویت ملك داود علیه
السلام صفت درع ایله تمام اولدی دیو تفسیر وبو صفت تقویت
پذیرده حکملر کامله ونعملر شامله اولدیغی عالده سیله تو کرامتی ناظم
بونده تخصیص بالذکر ایتمشدر وبو نعمتك شمولی وعلمناه صنعة لبوس لکم
لتحصنکم من باسکم فهل انتم شاکرون ایت شریفنده اولان کم خطابندن
وانتم خطابندن نمایاندر زیرا بو خطابلر امت محمدیه در باسلیمان
داد ملك وشروی حضرت سلیمان علیه السلامه ملك وسرورلك

ویردی یا سلیمان حضرت سلیمانه دیمکدر یا الف نداشیله الصاق
ایچوندر سلیمان بن داود علیه السلامدر داد ویردی معناسنه
ماضی مفرد غائبدر غائب مستتر ضمیره راجعدر ملک ضم میم و
سکون لام ایله بونده برکسه نك تحت تصرفنده اولان نسنه معناسنه
عهیدر زیرا فارسیده تخت وسلام معناسنه یرویدر و برنوع قره
دانه ومرجمك اولچی اوزره منقولدر و علامت عطفدر سرودی
ده یا مصدریه در معنا ریاست وسیادت وسلطنتدر زیرا سرود
لفظی سردار ورئیس القوم وبهادر معناسنه نیایدر یکانه اهل هنر این
کاایدر سرود کلاسنه سر لفظی مجازا ریاست ومتبوعیت معناسنه در علیه
استعمال ایله معنای مذکور حقیقت منزلهسنه جاری اولمشدر ودخی ور
کلهسی صاحب معناسنه در کرعربیده ذو وترکیده لو ایله معبردر کما
انتهی و فرهنگ شعوریده ایدر ور لفظی ذو معناسنه مثلا هنرور و
بهرهور کبی که هنرلو ونصیبلو دیمکدر وگاه اوردن لفظندن اسم فاعل
اولان اور کلهسنك الفی حذف ایدوب ومثلا سخن لفظیله ترکیب
ایدوب سخنور دیرلر ودال ایله ترکیب ایدوب دلاور دیرلر دلدن
مراد قوت قلبدر واوردن مراد اظهاردر بهاور دلاور دنیلك بو
اعتبارایلهدر واما سروردن مجازا مقدم ومتبوع معناسنه ایکن حقیقت
منزلهسنه وارمسی غلبه استعمالدندر پس سرور صاحب ریاست
دیمکدر بیان ریاست سلیمان علیه السلام کلك مشاطه بیان چون
وجوه صحائف عرائس بو وجهله زیب ویرمکه کلکونه رقم نشان اولمشد
حضرت داود علیه السلامك اون طقوز اولادی وار ایدیکه تا که
اول حضرتك عمر شریفی تمام وجواد رحمته اعتزامی قریب اولدقده کندویه
بیك دعا اولان حضرت جبرائیل علیه السلام نازل اولوب ایدی که

یا داود امر حضرت ملك معبود بویله در که ولدلرکمدن اولان حضرت
سلیماندن بر وجه اتی اشبو اون درت مسائلی بین الانام استفسار واستعلام
بیورسیز اگر حضرت سلیمان اول سؤالاته علی وجه الصواب جواب ویرنجه کشف
وبیان ایله اعلام ایدرایسه کندوبی مقر حکومت نظامکده قائممقام ایدوب
صدعزا اوزره عطاف ایله استخلاف بیورهسن پس اولان میامن نشان
حضرت سلیمان اون اوچ یاشنده واصل ودرون حکمت مشحونی انموذج
علوم ومعارف وفضائل عاقل وکامل وعالم وعامل ایدی که بیدعا فریب
الانام اوزره حضرت داود علیه السلام محفل علمای اعلامده حضرت
سلیمان علیه السلامه ای سرافراز اولادکرام وای ممتاز علماء
عظام اقرب اشیا نه در ایدی آخرتدر بعده حضرت داود ایدی ابعد اشیا
نه در ایدی بندن فوت اولان نسنهلردر بعده ایدی انس اشیا نه در
سلیمان ایدی روح مع الجسددر بعده ایدی اوحش اشیا نه در سلیمان
ایدی جسد بی روحدر بعده ایدی احسن اشیا نه در سلیمان ایدی ایمان
بعد الکفر بعده ایدی اقبح اشیا نه در سلیمان ایدی کفر بعد الایمان در و
بعده ایدی اقل اشیا نه در سلیمان ایدی یقیندر بعده ایدی اکثر
اشیا نه در سلیمان ایدی شکدر بعده ایدی قائمان نه در سلیمان ایدی
زمین واسماندر بعده ایدی ساعیان نه در سلیمان ایدی شمس ایله قمردر
بعده ایدی مشترکان نه در سلیمان ایدی لیل ایله نهاردر و بعده ایدی
متباغضان نه در سلیمان ایدی موت ایله حیاتدر بعده ایدی متحابان
نه در سلیمان ایدی روح ایله جسددر بعده ایدی انجامی محمود اولان نه
در سلیمان ایدی غضب وقتنده حلم ایله عفودر بعده ایدی انجامی مذموم
اولان نه در سلیمان ایدی ابتدا اجرای غضبدر انتهی وقتا که حضرت
سلیمان علیه السلام مقام عالیلرینه استخلاف بیوردقده اشبو آتی البیان و

وصا یا بی سیم سعادت سیمای حضرت سلمانه الغایه اسعاف بیوروب
ابتدی ای نور عین سعادت وای مهر مبنای خلافت هزلدن حذر ایله که
نفی ائتلاف بین الاخوان محرك عداوت بی محلدر و غضبدن اجتناب
ایله که غضب صاحبنی خفیف ایدر ودخی تقوایه مداومت ایله طاعته
ملازمت قیل که تقوا هر شیئه غالب ورضاء حقی جالبدر و اهل وعیال
اوزرینه بلا سبب کثر غیرتدن حذر کرکدر زیرا بو سوء ظنی مورثدر
ودخی ناسدن طمعی قطع کرکدر زیرا غنا قطع طمعدن عبارتدر و طمع فقر
حاضردر ودخی قولا و فعلا اعتذار اولنجق نسنه لردن حذر کرکدر
ودخی ای بنم ثمرهٔ فؤادم و نکوم اولاد عالی نژادم هر بار لسانکی صدقه معاونه
ایله و غازیکی اخر غاریك کبی ادا ایله وسخا ایله محاسن ایله و عالمك اوزرینه
بر شیئه تحقیر ایله و عالمدن مبارات ایتمه و فرضا غضبناك اولسك اولدیغك
محلدن تحول ایله تا که غضب تسکین اوله ودخی احساننه ملازمت اوله ودخی
حسب الاستطاعه امروزیك فردادن خیر اولمغه سعی ایله ودخی امیدوار
رحمت غفار اول زیرا رحمت مولی هر شیئدن اوسعدر شد مطیع
خاتمش دیو پری دیو پری خاتمنك مطیعی اولدی شد فارسیده
اولان افعال ناقصه دندر عربیده کی صار فعلی کبی اولدی معناسنه در بونده
مراد بودر و کاهی کتدی معناسنه ماضی مفرد غائب اولور مطیع افعال
بابندن اسم فاعلدر اطاعت وانقیاد ایدیجی معناسنه در ما بعدینه مضافدر
خاتمش خاتم عربیده وفارسیده معروفدر اخرینه اولان شین حرفنه مضافدر
شین ضمیر غائب مفرددر مرجعی حضرت سلیمان علیه السلامدر معلوم اولا که بو خاتم
شریفه خاتم سلیمان و مهر سلیمان دیدیکلری کبی فارسیده خاتم جم دخی دیرلر
زیرا لفظ جم اکرچه معناده پادشاه دیمکدر لکن تعین جم لفظی خاتم ایله یا خود
باد لفظی ایله یا خود آصف لفظی ایله ذکر اولنسه انلردن حضرت سلیمانی مراد ایدرلر

نکم آیینه لفظی قرین حکمت ایله ویا حکما ایله وامثالی نسنه لر ایله استعمال اولنسه
مراد اسکندردر دیرلر و قرین جام ایله ویا باده ایله ویا ساغر ایله استعمال اولنسه
مراد جمشیددر دیرلر دیو کسر دال مهمله ایله وسکون یا وواو ایله شیطان معناسنه در
دیرلر دیوك ایچوه غلیظنه عفریت دیرلر و پری دیوك دوزینه مخطوطه در
پری فتح با عجمی ایله بر معروف مخلوقدر مؤمن و موحد لردر او جدقلری ایچون
پری تخمید اولنمشلردر زیرا پریکتاد لردیکیدر بونده مراد بودر و کاه استعاره
طریقیله آفتاب معناسنه کلور و محبوبه پری پیکر و پری روی و پری چهره دیدیکلری
بو مناسبه در وصف خاتم شریف سلیمان علیه السلام و فناکه حضرت
سلیمان علیه السلام تاج نبوت ایله سرافراز و مقام خلافتده همیشه نماز
و نیاز ایله عبادت ساز ایکن ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء مصداقنجه موهبه
حضرت حق و لطیف اولان خاتم شریفی امر رب الانام ایله حضرت جبریل علیه السلام
بو وصف اوزره جنتدن علاوه اولوب محرم الحرامك اون طقوزنجی کونی یوم
جمعه اولمق اوزره حضرت سلیمان علیه السلامه انزال بیوردی وداخی
حضرت سلیمان غازیده بولنمشدی پس علی التمام نمازینی اتمام و فراغ و سلامدن
صکره حضرت جبریل علیه السلام خاتم خلافت پناهی بر موجب امر الهی کا تسلیم
واولدخی لا اله الا الله محمد رسول الله تراشیده قرین نظر قبول و خدایه شکر
صد هزار و حمد بیشمار ایله مقبول بیوردیغنده عالم دنیا سرور و حبور ایله مملو
اولوب جمله ذی روح بو سرور ایله شجره شکر و سرور لعقده سبحان من تعزز من یشاء
ویذل من یشاء وهو الفعال لمن یشاء ایله تسبیح خوان و حمد و ثنای فراوان قیلدیلر
لکن خاتم شریف کوکب دری کبی لطیف و برق لامع اسا نورپاش دیده دنیا اولمغین
لا اله الا الله محمد رسول الله کلمات شریفه سی تلاوت ایله جشم التفاته قوت
و بر عیان سیر و نظر بینه قدرت بولمزلر ایدی خلاصه کلام خاتم شریف انواع
نور ایله منور و رایحه سی مسك اذفر و عود و عنبردن برتر ایدی و شکل و هیئتی

چادر کوشه اوزره اولمغین هر ما بنده قلم قدرت ایله محرر برنقش انوار وار ایدی
نقش اولی لا اله الا الله محمد رسول الله منقوش اولمغین بوکا دیولر مسخر
ایدی و نقش ثانی لا اله الا الله کل شیء هالك الا وجهه له الحکم و الیه ترجعون
مرقوم اولمغین بوکا برادی و فلوات و صحاری و بیشه جویبارنك سباع
و سائر حیوانات و حشرات مسخر ایدی و نقش ثالث لله الملك و له الکبریاء و
السلطان و العزة نکاشته اولمغین بوکا شرقا و غربا ملوك اطراف مسخر
ایدی و نقش رابع فتبارك الله احسن الخالقین محرر اولمغین سکان انهار
و بحار و نباتات و اشجار مسخر ایدی کذا فی قصص الکسائی و دخی عرائس
و اینده ایدر خاتم فلان فلك نزول و دست مبارك حضرت سلیمانه وصول ندن
صکره حضرت سلیمان درگاه قدیم الاحسانه لب جنبان دعا اولوب رب
اغفر لی و هب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی انك انت الوهاب مفادنجه واهب
العطایادن غفران ایله مملکت عظمت و شان رجا بیورمغین حضرت رب
الارباب فسخرنا له الریح تجری بامره رخاء حیث اصاب و الشیاطین کل بناء و
غواص و آخرین مقرنین فی الاصفاد نظم کریمی اوزره دعای شریف و رجاء
لطیفن مستجاب ایتمکین امر سلیمان علیه السلام هوا و عمله وارغاد اولان
بنا و غواص دریا مقوله سی شیاطین و بوطا نفه دن قابل قید کران اولان اشقیای
عناد اکنجی مسخر ایلدی انتهی قالدیکه و هب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی ایله
دعای شریفنه علماء محققین نکته بیان ایدوب بیور مشلردرکه سلیمان
علیه السلامك ملك دنیایه محبت نظریله اولدیغی شان نبوت شان عالیلرندن
نمایان دکلدر نظر حقیقت بین و نور عین یقین ایله ملك دنیانك خطرناك ایدیکن
ادراك و اذعان بیوردقلرینه لطف و سخا و منبع کرم و عطانه
بجا و مرا اصدری عالمك سلطنت صوریه سندن محرور اولان و اولمجق پادشاهنی
اوزرینه موج انداز اولمغین الاولی کما الکرینه مرحمت برله حقلرنه خداندن
شفاعت

شفاعت قیلوب مال معنای رباده یا رب بو ملك و دولت و رخت
پایه سلطنتك کرامات و کمالاتی منقول قولیکه اعطا و احسان ایلدکده اکا عفت
و استقامت و عصمت و عدالته توفیق قلمق اولمسنده تکم بو سلطنت و مجد
و دولتی بکا اویله و بردیکه تاکه اول شاه جهان یاخی توفیقك ایله زمانه سنك
سلطانی اولدیسی بریله اولان شاه عادل زمانه حسبیله تعذر بندن صکره کلور
معناده متی اولور من بعدی اولمز یعنی عدالت صاحبلری بمله حشر اولور دیمك
اولور انتهی اعدی جهانه شاه اولان صاحب دولت وجاه دنیایه میل و محبت
و معزوریت سلطنتدن حذر و صدحذر ارزنك و بوندن کذر ایدوب همت
سلیمان نشان اولمق کرکدر دیو تحقیق حقیقته حضرت مولانا مثنوی دب
همت ازسلیمان امدست ٭ که مده غیر مرا این ملك و دست ٭ بیم سرابیم سرها
بیم دین ٭ امتحانی نیست ما را مثل این ایله اشارت بیورمشلردر سلطنت
جهانك موجب خطرناك و کذوده باشی و دین خوفدری اولدیغی منهور ولکن
ارباب ادراکه و ختی مصباح شرفك باب امارتنه اما بعنوبدن اشبو حدیث
شریف مرویدرکه قال النبی علیه الصلاة و السلام انکم ستحرصون علی الامارة
و انها ستکون علیکم ندامة فنعم المرضعة و بئست الفاطمة مرضعه ذات
لبن اولاندر فاطمه لبنی منقطع اولاندر ایمدی بو حدیث شریف اوزره
امارتك ندامت اولمسی کذوده مجربانه عدالت نادر اولدیغندندر و فخر
عالمك امارتی مرضعه ایله ضرب مثل بیورمه جیبی صاحبنه موصل اولان منافع اعتباریله در
فاطمه ایله ضرب مثل کذوده انعزال و یا موت ایله انقطاع منافع اولدیغنه
کوره در بوتنه مخصوص بالمدح و الذم محذوفندرکه امارتدر و دخی نعمه
فعل غیر متصرفدر فاعلی مونث اولدیغنده کندویه تا تانیثك الحاقی ترکی
اشارت ایچوندر پس انبیا کرام

عليهم السلام حضرتلرندن غيري اهاد ناسدن اولادن پادشاهلر جهانك هيبت
وشوكت وخطبه نام دولتلري هوادندر بر بنات وقفاني وبي نشان اولور
اما انبياء عظام عليهم السلامك اعجاز نامه دولت وعلا مطلري جناب
كبرياندندر خدانك كبريا وعظمتنه زوال وفنا طاري اولمادبغي كبي جانبندندن
مبعوث اولان انبياء ذيشانك دخي موهبه الهيه بديكر شوكت وعظمتلري
زوال طريان ايلماز ايدي بو بيانك ايضاحي شويله دركه احاد ناسدن
اولان سلاطين سالفه‌نك ضربخانه سلطنتلرنده نامزلرينه ضرب ونقش
اولنان صحائف سيم وزرلري ناسك اكثري حفظي اولدشاهانك اساميلري
بولديغي ايچون وبين الناس متداول اولديغي ايچون دكلدر بلكه جمع مالده لداده
اولان ناكسانك نظرنده معتبر اولدقلري كا صندوقه قفل آهنين مقفل ومستور
وكاه دير خاكه ابتذال مبتذل محصور اولوب ناكاه اول قفل مطلسم مظهر
كليد فتوحات اولدقده خلاصيابنده حبس وزندان ناكسان اولديغي ايچون
اجناس ناس المرنده دوربار اولوب صرف وتبديل بلكه بوته ذكراننده محو اساميله
تغيير وتحويل اولور اما دار النقش تعظيم وتجليلده نقوشيافته سكه يمن وتبرك
اولان نام جليل احمد ومحمد عليه الصلاة والسلام همينه تبديل وتغييردن
محفوظ وعين احترام ايله ملحوظ اولوب كاه رخساره خوبانه بتمنا قرار
وكاه رؤس اطفاله شرف نشانده تبركا جايكير وقرار اولمقده دروكاه شته
صحائف اوراق كتب لطائف اولان اسامئ شريفه انبيا وخصوصا توقيع
تباذه نبوتنا اولان اسم خاتم الانبياء الى يوم القيام تلاوة وتكرار اولسنه
انام وتام واجب الاحترام مدرى زيب بخش منابر خطباء جمع وبيرامده
قالديكه آدمدن خاتمه وخاتمدن الى يوم القيمه كذران ايدن انبياء وذيشانك
جملسنه ايمان كتورديم ديمك كافيدر زيرا انبياء كرامك جملسنك
اساميء شريفه‌لري بوزمانده معلوم دكلدر ديمشلر ايكنجي ودخي واكثر شرايع سلفي

شرايع

شرايع خلف نسخ ايلمكن بتحقيق سابق نبيجه اولور دينورايسه جواب ولدكه
مثنوي نام احمد نام جمله انبياست ٠ جونكه صد آمد نود هم پيش ماست
مفاد بجه فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك نامي جملنك ناميدر
يعني نام سلطان انبياء مجمع اسامئ جمله انبيادر وشريعتي خلاصه جمله شرايعدر
زيرا حقيقتي جامع جميع معانيدر وروح بهجتي جمله ارواح وعلومه هدا نقدر
ايدي نام احمد ذكر اولنديغده اسامئ شريفه جمله انبيا واصفيا ذكر اولنمش
كبيدر نتكم اعداددن يوز عددين ديدك طقسان وسكسان وتميشي التمش
تا احدانذن امنه وارنجه بو يوز ايكه درونده موجوددر وعدد صد بو
جملنك جامعدر فائده تفسير شيخ ابي قاسم بن جبيده وهب حضرتلرندن روايت
بويلده ذكر وهب حضرتلري ايتمشي بعض كتبده كورديم كه حضرت سليمان عليه السلام
برآن سعد اقترانده سمند هوايه سوار اولوب با دولت واقبال وادئ نمله
سايه انداز شرف شوكت واجلال بوديقده حسب المعجزه اوج ميل مسافه‌دن
اقوال نملي استماع واد راك عادت پاك وسيرت تابناكلري اولمغين ناكاه
قالت نملة يا ايها النمل ادخلوا مساكنكم لا يحطمنكم سليمان وجنوده
وهم لا يشعرون ايت شريفنك مضمون عبرتمونی اوزره نملنك اول
واديده اولان مورانه مساكنلرينه دخول ايله امر ومبادرت وحط جنودن
انلاري حمايت وصيانه دائر مقالرسني استماع بيوردقده عنان كبرا شهب
هوا اولوب ايدي اي نمله شرينا داكديزر اكب سمند هوا ايكي سنك مورانه
دخول كنا مدرينه دلالتك لا يحطمنكم يعني پايزده جنود سليمان اولميه
ديمكدر مرادك نه در ديو سنوال شريف بيوردقده جوابنده نمله انتدي يا نبي
الله حطمدن مراديم پايزده نمغلت اولمدرنه كلدر بلكه مورانك قوبلرين
حطمدن حمايتدر يعني جناب والا شاننك ملك عظمت عنواننه نظر وسيرن
ضمننده شايد تمناي ملك ايدوب اولغنا سبيله قلوبلري مظهر حطمه اوليه

دیمشدر ورواب اخراوزره جواب غله خوش ضربوا اولمشکه موراننه
دخول کلام ایله امرو نصح ایلدیکم کوکبهٔ دولت واجلال وموکبهٔ ملك
عظمت اشتماکرهٔ نظر وسیران ایدیجیه دك ذکر وتسبیحلرندن دوراولملری
خوفدن ناشیدر وذکر وتسبیحدن دورا ولالندرك حطمقلوبی معلوم
ومشهوردر دیمشدر بعده غلهٔ مذکوره ایتدی یا نبی الله حضرت متعالدن
نه شیئك حصولن رجا وسؤال بیوره یك حضرت سلیمان ایتدی
ملکا لاینبغی لاحد من بعدی دیو غله ایتدی یا نبی الله حذای وهاب العطایا
جنابکه نه اعطا قیلدی حضرت سلیمان علیه السلام ایتدی مناط ملك وتصرف
اولان خاتم خلافتی کرم واحسان قیلدی غله ایتدی یا نبی الله خاتم شریف
حجرا ولدیغی حیثیتیله کندو ایله افتخار اولنماز بعده ایتدی یا نبی الله
خدا سکا دخی نه اعطا قیلدی سلیمان علیه السلام ایتدی مرکب هوای
اعطا قیلدی غله ایتدی یا نبی الله بو مرکبه سوار اولمشسز که بر منطوق
نظم کریم غدوها شهر ورواحها شهر در سوار اولدیجق سمند بادپا اولدیکه
دکی طرفة العینده موصل منزل وآلا ورسانندهٔ عرش اعلا اوله بعده
ایتدی یا نبی الله جندیمك بکا اطاعتی جنود یکك جنابکه اولان اطاعتندن زیاده کیدر زیرا سنك جنودیك سندن رزق ومعیشت
طلب ایدوب بعده جراءت امیر معصیت رب اولورلر اما بنم جندیم
خدایه اطاعت ایدلر وبندن رزق طلبنده اولیوب کندو یمیلرینه قناعت
قیلرلر بعده ایتدی یا نبی الله پدر والامقاملك نام بلندا حتناسی داود
وجناب والا شانانك نام دولت نشانی سلیمان اولمقدم نکتهٔ خفیه
ندر ومعنای بهیه نه در دیو سؤال جواب بیوردکده ان اباك داوی
جرحه فودو وانت سلیم آن لك ان تلحق ابیك پس اول زمان حضرت
سلیمان علیه السلام بو کلام حکمت نظامی غله دن استماع بیوردیغی قول

غلهدن

غله دن حظ تام ایدوب شاکر نعم جلیله رب الانام اولدیغی فتبسم
ضاحکا من قولها الایه نظم کریمنك باشنده والحی علیه رحمة الصمدانی
بو وجهله زیب افزای رخسارهٔ عرائس معنا اولمشدر اذ تن صابر کرمان
قوت داد صابر کوره سنه قورد لره قوت وغدا ویردی اذ تن صابر
اضافتله حضرت ایوب علیه السلامك جسد مبارکندن دیمکدر زیرا اذ
لفظی من جاره معناسنه در تن فارسیدر کوکده معناسنه در باش
وال وایاق لفظلرینك مسماسندن ماعدا بدنك عریدیه اولان بدندن اطراف
ماعدا در حتی تن باشیده اهل اولمغین باشی اولیان نسنده تن مستعمل
ودخی کاهی تن لفظی ذکر ایدوب شخصك ذاتی مراد ایدرلر ودخی صابردن
مراد حضرت ایوب علیه بن عیص بن اسحاق علیهما السلامدر که حضرت
رب الارباب قرآن کریمنده انا وجدناه صابرا نعم العبد انه اواب ایله
مدح ایدوب کندو یه صابر دیمشدر پس لفظ صابر یونك علم مجراسنه
جاری اولمغین ایوب دیمك یرنده در بو تعبیرده نکتهٔ صبر ممدوح یرورده کاذ
صبرك انجامی سلامت ایدیکی اشعار ایچوندر پس ناظمك دخی صابر ایله تعبیری
بو ایت شریفه تلمیح وایما ایچوندر بکرمان قورد لره دیمکدر زیرا اول
کلده اولان یاء مفتوحه بونك الصاق ایچوندر کرمان کسر کافی عربی ایله
جمع فارسیدر معودی کرم ایله کرمدر پس لغت فارسیده جمعی مراد اولنان
اسم مفرد اکر ذوی العقول وذی روح اولورسه واخرنده ها ودخی بولنمز
ایسه ماغن فیه کبی جمعی الف ونون ایله اولور واکرها دخی بولنورایسه
جمعی کاف لفظی آخره الحاق ایله اولور مثلا خوجکان کبی واکر ذوی العقولدن
اولمزسه انك حالی بکید ورزیرا جسم نامی اولور ویا اسم جامد اولور جسم
نامی صورتنده نماسی اعتباریله مشابه ذوی العقولدر دیو الف ونون
ایله جمعلمك وبی عقل وبی روح اولمسی اعتباریله ها لفظیله جمعلمك جائزدر

مثلا درخت لفظنك جمعنده درختان ودرختها دیمك جائزدر و
جسم نامی اولمیوب جوامددن اولورسه جمعی هرباره ایلدرنتکم اسمانك
جمعنده فقد اسمانها دیرلر قوت عربیدر فارسیده دخی مستعملدر معناسی
بدنی قائم قیلان طعامه دیرلر فارسیسی اشامدر و عند البعض سندرمتی
اولنان نسنه در داد ویردی معناسنه ماضیدر قصص ایوب علیه السلام
بونك اجالا بیانی طما بویله درکه حضرت ایوب علیه السلام بلاد شام
بهشت احتشامدن بثینه نام برمحلده تمکن وارام بیورمشیدی وخاتونی
لیا بنت یعقوب علیه السلام وبر روایتده رحیمه بنت افرایم بن یوسف علیه
السلام ایدی دیرلر اول محل مبارکده علی الدوام همسر عفت احتشام واولاد
کرام ایله شاکر نعم رب الانام اولمشیدی زیرا اول خاندان عالیشانه حضرت
مستعان نیجه اولاد کرام ونیجه اموال برکات نظام احسانیله سکسان سنه
بدن شریفنه عافیت نعمتن قیلمشدی پس اشد الناس بلاء الانبیاء ثم
الصالحون حدیث مکث نمونی اوزره اول حضرتك صابر کامل اولدیغن
اظهار وامتحان حکمتی بدید اولملك ضمننده بامر الله الملك العزیز
العلام اولا اولاد کرامنك اوزرلرینه ساکن اولدیقلری قصر
مستحکمك انهدامیله جمله سی عازم دار السلام اولدیلر بعده علم باریده
معلوم اولان اسباب خفیه اوزره اموالی جمله تلف اولدی بعده اون
سکز سنه وبر روایتده اون ادی سنه وبر روایتده یدی سنه ویدی
ماه ویدی کون ویدی ساعت قلب شریف ولسان لطیفندن ماعدا بدنه
لطافت احتواسی ضره مبتلا اولدی وایام ابتلانك ختامنه دکین صبره
ملازم وشکره مداوم ایدی ناکاه نهایت ضرو بلوی وغایت ساعت
ابتلادن بامر الله وحیا اکاه اولدیقده وایوب اذنادی ربه انی
مسنی الضر وانت ارحم الراحمین مصداقنجه عرض نیاز ایله چاره ساز درکاه

رب العالمین اولدیغنده جناب رب الارباب دعای شریفنی مستجاب
ایدوب ارکض برجلك هذا مغتسل بارد وشراب امر مستطابنه براب
تاب اسا اولدات عالیجانك سمع سعادتنه وحی ایله اشراب ایلدیکی امر
ذو الجلالك شدت نطاق امتثال ایلیوب مبارك قدمن ها بیرنام محلده زمینه
ضرب ایدنجه برنازنك بکار حیات انار وبر روایتده برمنطوقات شرف شعار
جی باد ویریجه اراولمغا وزره ایکی پاکیزه بکار ضاروید یدار اولوب ما باردن
نوش جام صفا وماء حاره ایله امرغسله اقتدا بیوردقده انتاب وجودندن دفع
سحاب ضرو بلوا ایله مظهر انوار شفا اولدی ودست آوریك اکر اولان
هدیه بهیه ومله سنیه دن اکتسا ایله شاکر نعم جلیله واهب العطایا اولدی
وبرمنطوقات کریمه هم جوابه عفتی اولان حضرت رحیمه ایله مسند ارای صحت
واقبال ومظهر برکات اولاد واموال اولدیلر فائده حضرت ایوب علیه
السلامك منبع آب شفاسی اولان جابیه نام ارضك بانده ارض
مذکوره حیات وعقارب ایله مشحوندر نتکم ارض نصیبین عقارب ایله مخزوندر
دیمشلردر ایمدی جناب باریدن کالان بلیاته صبر ایدنلرك اب شفاسی هر نقدر
امیخته زهر آب اولسه هنکام شفاده زهردونکادن ضرر الوداولمازو
وعذوبت الهی دائره عقله صغماز ایدیکی بونده اشارت اشکاردر نکته بو
مصراع باب حکمتدن طالع اولان مهر نکته عاشقانه بو بوجهله نور پاش شرق
بیان اولورکه بلیلالان کلشن عشق الهی اولان عاشق وصادق قدرها وابتلادن
خالی اولمزلر واول امتحان سبحانینك انجامی سلامت جاودانی اولمغیز
اول خار ابتلایی کویا عذاو تراحم بلاو جفایی ذات صفا عد ایدوب
کل اتی من الحبیب حبیب مفادنجه جانب محبوبدن کلان لطف وقهره
عداوت وعهده تریاق وزهره قیود ورضا کوستروب هر حالده شاکر
اولوردق محنتی محنت وبلایی بلا بیلمزلر کما قال ابن الفارض قطعه وکل

اذ ذي في الحب منك ما ذا بدى • حبك لدي شكره ما كان شكيتي • ومنك

نعاني بل شقائي منتهى • وفيك لباس البوس اسبغ نعمتي • وامام

قشيري رحمه الله تعالى واسبغ عليكم نعمه ظاهرة وباطنة ايت

شريفه‌نك تفسيرنده نعم ظاهره‌دن مراد محبت وولاء ونعم باطنه‌دن مراد

محبت وبلادر زيرا بلا موصل فنادر وفنا موصل لقاء ربدر بقادر ديمشدر

ودخی شيخ شبلی رحمه الله حضرتلری البلاء لاهل الغفلة عن الحق بيورمشدر

ابدی عاشق وصادق كندی اقتضاسی ايله ترك ايدوب محبوبك

مراد ورضاسی هر نه ايسه انی كندو مرادی ايله تاكد رسيده مرتبه عاشقكل

اوله يعنی جناب حقك اسماء جمالیه‌سندن نه كونه عاشق ايسه اسماء جلالیه

طرفندن دخی اويله عاشق اوله مثلا معطی ومعز وباسطه نجه سوسه

مانع ومذل وقابضه اثارينك ظهورندن دخی اويله سوه وبو كونه تا رجالك

ظهورنده زبان شكوايه آچلايوب محفوظ البال اوله ديمشلردر انتهى

پس بوندن مراد عزت ناظمك ديباجه‌ده اولان ابيات لطيفه‌لرينك هر

برنده برر اسم جلالی وجمالی اثاردينه اشارت واردر هر برنده اولان نكته

ارباب دقته خفی دكلدر هم ذي يونس لقمه باحوت داد دخی يونس

عليه السلام‌ه بالغه بر لقمه ويردی هم ذي يونس دخی يونس عليه السلام

ديمكدر زيرا هم كلمه‌سی بونده شول مضايه دركه تركيده انی هم ايله تعبير ايدرلر

مثلا تركيده هم اويله در ديه بيلكريز عجم همچنا نست ديمكله تعبير ايدرلر

ياخود بونده هم لفظی شول معنايه دركه تركيده اندن ده ايله تعبير ايدرلر

مثلا تركيده او ده بويله اولدی ديه‌جكلری يرده عجم او هم چنين بود ديرلر

وكاهی بعض محلده هم لفظی افادهٔ شركت ايچون اولور مثلا بونده شريكه همراه

وخانه‌ده شريكه همخانه وكوكده ده شريكه همسايه ديرلر وبو يرده جمع اولمش

نسنه‌يه فراهم ديرلر وديوزينه ووردی ديه جك يرده روی دهم كشيد ديرلر

واخلاق وطبيعتلری واوضاع وحركتلری بر برينه موافق اولانه هم

مشرب ديرلر نتكم بيت متوهم مشرب وهم بزم ودنهار • باكمسی كه نی باشد

وفادار • بونده بويلهدر وبو يونس عليه السلام بن متی در لاوی بن يعقوب

عليه السلام‌ك اسباطندندر لقمه بر لقمه ديمكدر لقمه عربيدر بودبلانه

نسنه‌يه ديرلر وفا رسيده مستعمل در نتكم بر نوع حلوايه لقمهٔ خليفه ديو تسميه ايدرلر

حكيم فانايك بيت كان لقمهٔ خليفه كه از دست وی خوردی • لوزينه

است خوردهٔ الماس رميان • بونده غاياندر لقمه ده كه هزه وحدتی شعردر

باحوت بالغه ديمكدر بالغه ايچوندر الغی انده در حوت ضمله عربيدر

بيوك بالغه ديرلر وعند البعض مطلقا بالغه در مفرده جمعی حيتان كلور

فارسيده ماهی ديرلر بونده مراد بودر • وكاهی كوكجه برجنك اون ايكنجيسنه

حوت ديرلر داد ويردی ديمكدر قصص يونس عليه السلام پس بونده

اجمالا بيان عما بويله دركه الياس واليسع عليهما السلام‌دن صكره يونس

عليه السلام موصل جانبنده نينوی قومنه نبی كوندرلكن تبليغ احكام

ايله كنار شبانه صبح وشام اولدی وقتا كه قوم مزكور قبول قول يونس عليه

السلام‌دن روكردان اولديقلرندن اول حضرت انلارده اتيان عذاب الله

ايله هلاك خبرين اعلان بيوروب كندوسی خزامان جانب شام اولدی

پس اثناء راهده سوق تقدير ايله دوم دريا سننده سفينه سوار

اولوب اهل سفينه ايله باد بان كشای كشتی همت وباد شرط توفيق ايله سيردرياده

برحكت ايدرلكن ناكاه تراكم امواج بحار اله ايله سفينه‌نی اضطراب احاطه

ايلدكده اول اضطرابدن ناشی سكان سفينه سلامتها لها اولوی ايچون ايچلرندن

برينی بحره القا ايتمكه قرعه ساز اولوب اوچ دفعه قرعه انداز دائره مجلس

جمعيت نواز اولدقلرنده قرعه‌نك هر برنده القا كرده بحر اولمغه نام يونس

عليه السلام ظهور ايلدی نتكم فساهم فكان من المدحضين فنظم مبينی

ویوندن ما عدا اوج واولو ومجازا میل وهوس معنالرینه کلور ارزه فتح
همزه وفتح راء مشدده ایله الوت نجارانن بیچوغنك ادیدر سعت کلامده
رانك تخفیفی دخی جایزدر لفظ مذکور می دهد فعلنك مقدم مفعولیدر
می دهد می ادات حالدر دهد مضارع مفرد غایبدر قوردیمکدر مصدری
تویمق معناسنه دهادندر پس بو مصراع پاکك ماصدقنه دائر احادیث
شریفه اشاراتی اوزره سلطنت یونك وقویمیه لرحقنده اولمق کرکدر
لکن کتبلرده اکثر مسطور والسنه علماده مشهور اولدیغی اوزره یوندن
مراد ابتلای حضرت ذکریا علیه السلامه اشارت اولمق هویدادر وبوقصه‌نك
اجمالی الانبیا فی بوبیله دو کم یهود خذلانن الوده حاکملرندن بدظالم وبدکار حضرت
یحیی علیه السلامی شهید ایلدیکده نفسکره اول ظالم وستمکارك همسر مرداروناهل
جبت دباری بر علته دوچار اولمغین بو علتك ظهوری حضرت یحیی علیه السلامه
اولان اجتنابندن ویدر بزرکوار یحیی عالی تبار اولان حضرت ذکریا علیه السلام
انکارندن ناشی اولدیغی یوقرایله عناده دوشوب حضرت ذکریا علیه السلامی
دخی شهید ایلمك قصدینه ابتدار ایتدیکی عکر اول اثناده حضرت ذکریا علیه السلام
اول قوم ظالمینك ایچلرندن فرت ایله شام شریفه هجرت نیت وبادیه پیمای راه
غربت اولمشیدی پس اول ظالم بدکار عزیمت حضرت ذکریادن خبردار اولدقده
بر مقدار کروه کفار وفرقه فجار ایله پا نهاده راه دیار اولوب اول نبی نامدار
داره لحوق ایچون مسارعت ایلدیلر پس ظهور حکمت الهیه ایله اثناء راهده ناکاه
پا برجای خدمت اولمش بر درخت بولنمغین اول شجر شوق آور دیدار ذکریا هستیه
عاشقان اسا نابدلان جاك کریبان اولوب اول نبی عالیشانی درون شوق
مشحوننه دعوت وجوهر جان کبی صدف سینه سنده پنهان نهفت کوستردیکده
اول حضرت بر مقتضای حکمت دعوت شجره اجابت بیرو مشیدی کرد امن ولته
بیرامننك برکوشه سی حطم بت خدا اسا دائره اغوش شجردن بیدرقالمنین

بو بیانه دالدر پس یونس علیه السلام مستعینا بالله تعالی اول بحر
رحمت الهی کبی نزول رام اولدی بعد الندود فالتقمه الحوت مدلولنجه اول
ذات شریف بامر الهی نباده دهان ماهی اولمغین حوت انی بتقدیر ملك
علام التقام ایلدی ناظك لقمه با حوت داد کلامی بو روایت حکمت نظامه تلمیحدر
پس بر روایته اوج کون وبر روایته یدی کون وبر روایته یکرمی کون وبر روایته
قرق کون بطن حوت ودرون دریا ظلماتنده چراغ افروزنده ای توحید و
دعاء وپرتو بروز نور تمجید بر ضیا اولمق بر کاشنه عموم ملائکه کرام نجات یونس
علیه السلام ایچون دعا سازدرکاه ملك عزیز علام اولورلر ایدیکچون حضرت
رب الارباب اول ذکر وتسبیح ودعالری مستجاب ایتمکله اول ذات عالیشانه بطن
حوتدن نجات وتاریك دریادن سلامت احسان ایدوب وکندودن نصکره
شرف ایمان ایله مشرف اولان قومی دخی رؤیت نور دیدار یونس ایله قره العین وشادان
قیلدیغنکم فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانك انی کنت من الظالمین
فاستجبنا له ونجیناه من الغم نظم معجزه می بو بیانده نور لامع وبرهان ساطعدر
وبو تسبیح شریفك اسم اعظم ودافع کروب الم وغم ایدیکی فخر عالم صلی الله
علیه وسلمك انه الاسم الاعظم ما دعی به مکروب الا کشف کربته حدیث شریفی
ایله مسلم درته کرایات سابقه‌نك ختامنده کذلك ننجی المؤمنین نظم مبینی
بو بیانه دلالتده اعتذر کذا فی العرائس بنده را اره بر سری نهد بر قولده یاغی
اوزره بیچقور بنده را مفاده یو سر کلامنك معناف الیهیدر فالمعنای
مجموعی بر قولده یاغی اوزره دیمکدر بونده فتحله مطلقا قولدیرلر ذکور واناثه
شاملدر ومعناسنده بنی معتبردکلدر اما اینه فارسیده قول وقراوش معناسنه
اولان برده لفظنده سبی معتبردر پس بونده بنده عبد دیمکدر جمله ناس عباد الله
ایدیکی اشتباهدن اخرنده کی همزه وحدت ایچوندر را ادات مفعولدر
بر لفظی بونده استعلا اولان علی معناسنده در سر بونده باش معناسنه در

ویرده

اولمشانه پاکی اعدایه اراءت ایچون [illegible] لعین دهر کبوده ملاعین اولوب
واولمشیجه یعنی کلوب نشانه دامانی برکوشه ده ن اراءت واعلان برله اول
شجر دولت اثره علم وار یغنه دلالت ایدوب بو خصوصک تمشیتنده تشمیر
بازوی ملعت وتدار یک منشا مفسدت قیلدی پس اول قوم ستمکار علیهما استاد
البهم اللعین الا ولاد احضار منشا وایدوب اولاد رضت ایله سرسعادت
مدار ذکر تابدانی تنی ایله شهید اولدیلر دیکوبرا تاج بوسری نهد براخرنک
باشی اوزره تاج قور دیکوبرا کامرا خذ معناده بوسر کلامنک مضاف
الیهیدر معنای مجموع براخرنک باشی اوزرینه دیمکدر زیرا دیکر وبالا یاء دکر
غیر واخر معناسنه اولور بونده مراد بودر وکاهی دخی معناسنه وایکنجی
دفتی معناسنه اولور اخرده کی یا وحدت ایچوندر اداة مفعولدر بوسر
باش اوزره دیمکدر تاج فارسیده معروفدر پادشاهان قدیمه مخصوص اولان
نسنه درکه مرصع ومجوهر ومزین ایدوب تختکاه حکومته جلوس زمنده کیرلر ایدی
انکیچون شاهلره نسبت ایله تاج کیانی وتاج خسروانی دیرلر بونده مراد
بودر ودخی خروسک وهدهدک وامثالی قوشلرک دپه لرینه اولان توییه
دیرلر نهد کامر قور دیمکدر تاج مقدم مفعولیدر فاعلی ضمیر مستتردر خدایه
راجعدر پس بونمنه مظهر جوتدر بیان مخصوصه حاجت یوقدر اشارت
صوفیانه معلوم اولکه فعال لما یرید اولان رب مجید جل وعلا حضرتلری
بر مقتضای حکمت بالغه بو مخلوقات بینه زارنده برشاخ وجود ظهورت آلودی
وضع منشار مشیت وارادتیله شق وبچ برلدیرو وسرشاخ دیکرم وضع
افسر تکوین بهجت اثر ایله بار آور ایلیوب یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید
مضمونی بو بیانه ظاهر ودایره اراداتک قطعیه تعلق ایلدیکی شاخت
باغبانی ازل زده دمعر بمجال وزبان سؤالی چون وچرادن دمبسته
قلادرلنکم • وان یمسسک الله بضر فلا کاشف له وان یردک بخیر فلا راد له

بعیب

بعیب به من یشاء من عباده بو حقیقتدن باهردر پس هرکسک درخت
وجودی باغبان حقیقتک قبضه قدرت وتحت اراده ومشیتنده اولغین
ارۂ قضا وقدر ومنشار مشیت برایرنیه خلاصه خلاصه چاره یوقدر
بناء علیه بو اسرارک واقفلری وکمینه تسلیمك عاکفلری اللهم لا مانع لما اعطیت
ولا راد لما قضیت ولا معطی لما منعت ولا ینفع ذا الجد منک الجد اوراد ایله
حرسند اولمشلردر نتکم عارف فائق الهیدن ناظم مرحوم اراده ومشیت
پرحکمتی بو کتابک بیان ایتدیکی کبی مفرح نامه نام کتابنده دخی بیان تام ایله بو وجه
اوزره عیان ایدوب بیورمشدر نظم یکی را درجهان داده همه کام
یکی را درد و محنت صبح تا شام • یعنی جهانده برقولنه دوکلی کام ویرمشدر
وبرقولنه درد و محنت صبح وشامی ویرمشدر • یکی را افسر شاهی نهاده • یکی را
قسمت ماهی نهاده • یعنی برقولنک باشنه تاج شاهی قومشدر وبرقولنک دخی
قسمتی ماهی قلمشدر • یکی را داده مال وملک بسیار • یکی را کرده با صد غم
کرفتار • یعنی برقولنه مال وملک کثیر ویرمشدر وبرقولنی دخی غم قیدینک
اسیر قلمشدر • یکی را شادمانی یار وهمدم • یکی را با صد هزاران غصه وغم • یعنی •
برقولنی شادمانلغه یار وهمدم وبرینی مبتلای صد هزاران غصه وغم
قلمشدر • یکی را از شرف برسر نهد تاج • یکی را کرده خوار وزار ومحتاج •
یعنی برینک باشنه شرف ودولتدن وضع تاج وبرینی حقیر وزار ومحتاج ایلمشدر
یکی را کرده از خاصان درکاه • یکی را کرده در بتخانه کمراه • یعنی برینی شرف ایمان
وعرفان ایله از خواص درکاه وبرینی بتخانه ده کمراه ایلمشدر • یکی را شهریار وکامران
کرده • یکی را ای هدایتی بصد درد • یعنی برقولنی شاه کامران ایدر وبرینه صد درد
ایله بریان ویرور • یکی را کرده آزاد دو عالم • یکی را بندۂ فرزند آدم • یعنی برقولنی
آزادۂ قیودات دو عالم وبرقولنی بنده قید رقیت فرزند آدم ایلمشدر یکی را عقل
ودانش کرده رهبر • یکی از جمله حیوانات کمتر • برقولنه عقل وعرفانی رهبر وبرینی

جهل ایله حملهٔ حیواناتدن کثرت ایلمشدر ٭ یکی برنخت شاهی چون سلیمان ٭ یکی
چون یوسف مسکین بزندان ٭ یعنی بر قوینی تختگاه سلطنتده سلیمان زمان و
بیرینی یوسف مسکین کبی در زندان ایلمشدر پس یوسف ذکریله ناظم کندی
اسمنه اشارت والدنیا سجن المؤمن مضمونجه مجلس عالمده محبوس زندان
اولدیغنه ایما بیورمشدر دیمك خوشدر و دنیانك اکثرینه بو کتابده اشارت
بیوریلغی سیاق و سباقه کلش و کلهجك ابیاتندن نمایاندر هر برینه توزیعه
حاجت یوقدر معهودمز نشم بو بیت ایکی جملهسنی جامعدرکه بیورر اوست
سلطان هرچه خواهد ان کند سلطان حقیقی اودر هرنه دیلرسه انی ایدر
یعنی حکم کندی نکدر اوست اودر دیمکدر او است لفظندن مخففدر او ضمیر
غائبدر است ادات خبردر سلطان معروفدر عربیده سلاطیندن اشتقاق
کوره غالب و قاهر معناسنهدر سلیطهدن اشتقاقنه کوره ظلی دائم و دوند
عدد ایله خلقی ضیا لذیذی معناسنهدر و دخی حجت و برهان معناسنهده منقول
جمعی سلاطیندر فارسیسی شاه و پادشاهدر بر لفظلرك تفصیلی انشاالله محلنده بیان
اولنور هرچه هرنه دیمکدر زیرا هر فتح ها و سکون را ایله بر کلمهدرکه معنی عموم
افاده ایدر هرجا و هرکس کبی بونده مراد بود رو دخی برد انددرکه بعضیلر اسند
بتراکلی مقرا اولدیغندن بعضاً ابرورلر چه نه معناسنه ایدیکی معلومدر
خواهد مضارع مفرد غائبدر دیلر دیمکدر مصدری خواستن در
دیلمك معناسنهدر ان اولفظه دیمك مراددر کند ایدر معناسنه مضارع
مفرد غائبدر مصدری ایلمك معناسنه کردندر پس معنای مصرع بیانه
اودر سلطان دیمك او سلطاندر دیمکدن ابلغدر زیرا تعبیر اولکی حصر فائده
معطادر تعبیر ثانیده حصر یوقدر و بونده یفعل الله ما یشاء و یحکم ما یرید
آیت شریفهسنه تلمیح واردر عالمی را دردمی ویران کند عالمی بر آنده ویرانه و

خاك ایله یکسان ایلدر عالمی را بو عظیم عالمی ایچون یعنی عالمی دیمکدر زیرا اخر
کلمهده کی یا تعظیم ایچون یا تکثیر ایچوندر عالم فتح لام ایله فارسیده مستعملدر
مخلوقاتك هر برینه اطلاق اولنور جمعی عوالم کلور و اصناف خلقه عالمون
دیرلر بونده ماسوی الله مراد اولنمق الیقدر و دخی یاده مجلدنه عالم اب دیرلر بعض
واقع اولور دردمی بر نفسده و یا بر زمانده دیمکدر زیرا در لفظی ظرفیت
ایچوندر دمی کلمهسنده یا وحدت ایچوندر دم بونده نفس و زمان معناسنه
در و بوندن ماعدا اون طقوز معنا یردخی کلور تفصیلی فرهنك شعوریده
مسطوردر ویران معمورك ضدیدر نتکم شاعرك بیت حرکه دلم را
بسر یکرد تصرف ٭٭ ویران شده چون وقت بر اولاد ذکورست ٭٭ بیتنده
معنای مذکور ظاهردر و بو بیتده واو لطافت واردر اهلنه معلومدر کند
کامز ایدر دیمکدر معلوم اولهکه بیان عالمده علمای محققیندن کلام چوقدر
و بو محلده تفصیله محل یوقدر انجق خلاصه بوددرکه عالم وجود صانعه علامت
اولدیغی ایچون کندو ایله وجود خالقه استدلال اولندیغی نسنهیه عالم دینلمشدر
مثلا عالم انس و عالم جن و عالم ملك و عالم نباتات و سائرلری عالم تعبیرلری
کبی پس ماسوی اللهه عالم دیمك بو معنا جهتدهدر و عددندن عالم اون سکز
بیك دیمك ماسوی اللهك اعدادی جمله بوددر دیمك دکلدر زیرا وهب
حضرتلری ایدر خدای تعالی اون سکز بیك عالمی خلق ایلدی دنیا اول عالمدن
بعضیدر انتهی ایدی ناظمك کلامندهکی علامهدن عالم دنیا مراد اولنورسه
اراده باری ویرانیه تعلق ایلدیکی انده خراب و یباب اولدیغی یاد ایتمایدر
نتکم طوفانده حسب الاراده عالم دنیا جملهٔ بر آنده غرق ایله ویران اولدیغی کبی
ماسوا مراد اولنورسه کذلك ویران اولدیغی مسطور جملهٔ کتابدرکه هرشی
دوحدك احل موعودلری رسیدهٔ فنام اولدقده نفخ صور ایله بیجان و
هنکام حشرده یوم تبدل الارض غیر الارض معناسنجه بر آنده عالم خاك ایله

یکسان ویران اولور نظم بیك ساعت بیك لحظه بیك دمده دیکر
کون میشود احوال عالم بو بیانه کافیدر وناظمك دردی قولنك مددلنجه
بر نفسده وبر زمانده دیدیکی حذا انك سرعت قدرتی عقول تفهیم ایچوندر
بو قسمه مولانانك لطف وقهرینك سرعتی کبی بشی بیران و زمانه وجهانکیر عقول
انساندن دکلدر بس انما الا الله ده اولان حکمت کوناکون باعث حیرت دل
ارباب فنون اولشدر وبو سیرانك حیرانی ایکی قسمدر قسم اول حیران حق
شکلنده حیران خلق اولاندرکه لباس اهل دین وزی اصحاب یقین ایله وکلام
مشایخ ایله جمع حطام دنیا وجلب قلوب اغنیا ایدنلردر بو قسمك صورتا
حیرانلغی کندویه باعث خذلان اولور اما قسم ثانی شول مستغرق بحر محبت
حق اولاندرکه دائما شراب عشق ایله سکران وسیر صنع الصمد حیران اولمغین
لا یشغلنا فعل وهم یتلون مضمونی نکاشته صحیفه حالت قلمشدر هست
سلطانی مسلم مرورا انك ایچون مسلم سلطانلق واردر ویا خود معنا
سلطانلق ایچون کما مسلمدر هست واردر دیمکدر زیرا بو کلمه وجود معناسنه
مفید اولان ها لفظی ایله ادات خبر اولان است لفظندن مرکبدر پس
اصلی هااست ایدی بعده دفع اجتماع ساکنین ایچون قاعده مقرره اهل
فرس اوزره است لفظنك همزه سی لفظا وخطا حذف اولندی وتخفیفا
فی الکلام ها لفظندن دخی الف حذف اولنوب هست اولدی ایمدی معنای
اولدکوره بونده معنا واردر دیمك اولور وکاهی هست کلمه سی ادات
خبر اولان است معناسنه اولور است هست معناسنه اولدیغی کبی پس
بو کا کوره هست است معناسنه اولمغین معناده مسلمست دیمك اولور
سلطانی آخرنده کی یاء مصدریه ایله سلطانلق معناسنه دخی سلطنت معناده
غلبه وغلظت دیمك ایدیکی بیانی سابقدن نمایاندر مسلم تفعیل بابندن اسم
مفعولدر معناسی معروفدر مرورا معلوم اولدکه لفظ مر فارسیده کبی معنایه

کلور

کلور معنای اول عدد تحسینی ایچون موضوعدر زیرا محاسبان عجم عندنده
قاعده مقرره درکه حساباتلی عدد مرتبه سنه وارسه بخ بخ دیرلر وبو زعدده
وارسه دوه دیرلر معنای ثانی کلمه زائده دیندر تحسین لفظ ایچون کلور
بنکم ما نحن فیه ده بویله دربس مرورا انك ایچون دیمك معناسنه اولدیغی
مر زائد اولدیغی اعتباریله در تعبیرده مرا وراینه در ودخی مر لفظی کاهی
حصر ایچون کلور پس بو کا کوره مرورا انجق اکا دیمك اولور بنکم احتمال معناده
اشارت اولندی کی عربده مر لفظی اعداد معناسنده در ما نحن فیه ده ایراده
سنه احتمالی یوقدر نیست کس را زهره چون وچرا بر کسه ایچون نه ونیچون
مجالی یوقدر نیست یوقدر دیمکدر زیرا بو کلمه هستك مقابلیدر ادات
نفی اولان نی ایله ادات خبر اولان است دن مرکبدر حینی ترکیبده
همزه است حذف اولنوب نیست قلمشدر فائده معلوم اولدکه
سابقده بعد لفظنك بیاننده عیان اولدیغی اوزره حروف نفیك بری
دخی نا لفظیدرکه ترکیده معناسی دکل وعربیده لیس ایله تعبیر اولنوردیسی
کاهی نا لفظنك لفظی حذف اولیدوب الف محذوف قدن بدا اخرینه برها غیر
ملفوظه کتوردلر بنکم شاعرك نظم نه عمر خضر ماند نه ملك اسکندر نزاع
بر سر دنیای دون مکن درویشی ده بیتنده واقعدرکه معنا عمر خضر قالور دکلدر
وملك اسکندر قالور دکلدر ای درویش دنیای دون اوزره نزاع ایلمه
دیمکدر وبو استعمال اسمه مقارنتنده در اما فعله اتصالنده ایکوز تونی
مستعملدر مثلا ندانم کبی که معناده بیلمزم دیمکدر وحیی بو حرف آخره متصل
اولسه الف محذوف قدن بدا اخرینه بر یا کتوردلر ایله معنونفی استعمال ایدرلر
مثلا نیم دیرلر معناسی بن دکلم دیمکدر اما نحیی قرن نفی مذکوری
مستقلا استعمال مراد ایتسه لر اخرینه بر یاء کتوروب ولاجل الیا
نونك فتحه سنی کسره یه تبدیل ایدوب نی ذکر کم یوق معناسنده در عربیده

اول معنادن لا ایله تعبیر ایدرلر وکاه اخرینه ادات ضم اولنور رابطه
الحاق ایدوب ما نحن فیه کبی نیست دیرلر که معناسی یوقدر دیمک اولور پس
نا ایله نی کلمه لرینک معنی فرقلری ظاهردر واستعمالده بربرینک یرینه اتیانلری
صحیح دکلدر مثلا نامرد دیرلر نمرد دیمزلر ودخی مرد نیست دیرلر مرد ناست دیمزلر
کسر فتح کاف عربی ایله اشارت مجهولدر دیمکدر پس عربیده سیاق نفیده واقع
اولان نکره عموما افاده ایتدیکی کبی بونده دخی کذلک اولقاعده جاریدر
را لام تعلیل عربی معناسنه اولیق ادات مفعول اولمسندن دوشمشدر
زهره شیون وچه انه ونیچون مجالی دیمکدر زیرا زهره فتحله اجلقدم اغوی
نسبت اولنان اود معناسنه در اخرنده کی هاء اختصاص ایچوندر معنای
حقیقی بویله در اما مجازا مجال وطاقت معناسنه در نتکم شاعر دیر نظم
زهره ندارد مرکه بوسم لبت ° تیر کمان دارد ابروی تو ° بیتنده زهره مجال
معناسنه مجازا مستعملدر ما نحن فیه ده کذلک بویله در وما بعدنه مضاف
اولدیغی اخرینه بهمزه کتورمشدر ومضاف الیه اولان چون بونه واو
معروف ایله نیجه ونه معناسنه در عربیده کیف ایله تعبیر ایدرلر نتکم
سئل العالم بوکسه یه ترک نیجه سن دیر عجم چونی دیر عرب کیف حالک دیر
حق خدای تعالینک کنه حقیقتندن سؤال جائز اولمادیغندن خدایه ایزد نیجه
دیرلر زیرا کنه حقیقتنه اطلاع غیر ممکندر ودخی چرا لفظی کسر جیم عجمی ایله نیچون
دیمکدر اصلی نه معناسنی افاده ایدن چه لفظیله ایچون معناسنی افاده
ایدن را کلمه سندن مرکبدر که لاجل الترکیب چه لفظنک اخرنده کی هاء
رسمی تخفیفا حذف اولنوب چرا اولمشدر وما قبلنده کی چون کلمه سنک اوزرینه
معطوفدر پس بو بیت لطیف ما قبلنده کی بیت سابقک معناسی یرینه
در مالده یه لا یسئل عما یفعل دیمکدر نته کم ناظم بو اجمالی ابیات اتیه
ایله تفصیله ابتدا ضمننده بیوررلر ان یکی را کنج ونعمت میدهد اول برینه

خزینه

خزینه ونعمت ویرور ان یکیرا اول برینه یعنی بر قولینه دیمکدر زیرا
ان اسم اشارتدر خدا مرادیدر ودخی یکی کلمه سنک یک مبداء عدددر که
عربیسی واحد لفظیدر ترکیده بر دیرلر اما یکی شول معدوددر که معنای
یک ایله موصوفدر ترکیده بوکا دخی بر دیرلر پس یکی خزینه کبی یا حرف موصوف
وصفه نسبت ایچوندر نتکم مسجده جامع دیرلر وکاهی یک لفظی یکی
معناسنه استعمال اولنور وکاهی متحد اولان شیئه ترکیده بر دیدیکلری
کبی فارسیده دخی کاهی یکی ایله معنای مذکوری مراد ایدرلر بو مقامده مراد
معنای اولدر را کلمه سی ادات مفعولدر کنج فتح کاف عجمی ایله خزینه معناسنه
در مراد انواع اموال وامتعه ایله مملو خزینه دیمکدر و عاطفه در نعمت عربیده
کسر نون ایله تن نازکلکی ودیرلک خوشلغی معناسنه در وفتح نون ایله مال وعید
وضیعه معناسنه در جمعی نعم کلور معنینک بو مقامده صلاحیتی واردر
وفرسودکده دخی استعمال لذا خزینه کتابک طویله یازلدیغی قرینه در قالدیکه
قوانکوپنک متعدد محللرنده تاء طویله نعمت یازلدیغی خطا عثماییدر دیو جواب
ویرلور میدهد دادات حال ایله مضارع مفرد غائبدر ویرور دیمکدر
مصدری اعطا معناسنه اولان دادندر وادیکورا دیج زحمت
میدهد واو دیکرا اخرینه المک وزحمت وتعب ومشقت ویرور وان
دیکررا واو لا اخر قولینه دیمکدر بعض نسخه ده بو کلامک یرینه دیکریرا
واقعدر بوکا کوره معنا بر اخرینه دیمک اولور دیکری اخرنده کی یا وحدت
ایچون اولیق قاشیه سی نسخه اولدیغی یوقدر بر قسمه معنالری دردر دیج فتحله
المک معناسنه در و زحمت رنجک عطف تفسیریدر بعض نسخه ده
زحمت یرینه محنت واقعدر معناسی معلومدر خلاصه کلام اول
تعالی الله برلد اولان رب مجید حضرتلری بر مقتضای حکمت بر قولینه بلا تعب
خزینه املاک ونعمت مالامال اعطا ایدر وبر قولینه رنج وزحمت وتعب

ومشقت ودرد وعلت وفقر وشدت ویرور پس بونلرده نیجه حکمتلر واردر که
عقول بشر درکنده قاصردر نتکم حضرت مولانا قدس سره العزیز بو بابده بیورمشلردر
مثنوی حق تعالی عادلست وعادلان • کی کنند استمکری بر بیدلان • ان یکی را
نعمت وکالا دهد • وان یکی را بر سر آتش نهد • آتشش سوزد که دارد این کمال • بر
خدا وخالق هر دو جهان • یعنی خدا عادلدر عادل اولانلر بیچاره‌لره نیجه
ظلم ایدر حاشا ظلم ایلمز وما ربك بظلام للعبید بیورمشدر کافیدر لا یسئل عما
یفعل معنای مقصوده • واقعدر که اول عادل ذو الجلال بر قولینه نعمت وکالا
اعطا ایدر وبر قولینك باشی اوزره فقر وفاقه‌دن ناشی آتش نیجه‌سی
وضعیله مبتلا ایدر آه وبونك بیانی بعده شویله درکه خدای متعال اوله
نعمت ویردیکی قولینه انك شکرینی ادا زحمتی معادل قیلدی پس اول عبد منعم
شکر زحمتن چکمز ایسه دنیاده زوال نعمت وآخرتده مسئولیت زحمتلرین چکر
ودخی فقر وشدت ورنج وزحمت ویردیکی قوله بر راحت لذتن معادل
قیلمشدر که اول راحتی دنیاده بولمز ایسه حالت نزعده سلامت ایمان ایله
وآخرتده دخول جنان ایله بولور دیمشلردر وناظمك بو بیتنده امور دنیویه
سعیه فائده اولمدیغنه اشارت واردر که نحن قسمنا ده مقدر نه ایسه اندن
زیاده اولمز نتکم حدیث قدسیده ارید وترید ولا یکون الا ما ارید وارد
در وبو بحثك تفصیلی ان شاء الله تعالی اثناغنده مستوفا بیان اولنور ان
یکی زر دو صد همیان دهد اولبرینه ایکیوز همیان التون واقچه ویرور
ان یکی را اول خدا بر قولینه دیمکدر زر فتح زاء عربی وسکون راء مهمله
ایله التون واقچه معناسنه در بونده مراد بودر ودخی بر معناسی اولور
ودست جهانکیرلره پدرینك ادیدر دو صد ایکیوز دیمکدر زار فارسیده
دو اسماء اعدادن ایکی معناسنه در صد یوز عددینه دیرلر فتح
اولان سین مهمله ایله سد درکه صاد ایله استعمالی شایعدر قالدیکه عربیده

صد

صد منع واعراض معناسنه در ما نحن فیه ده مراد اولدر همیان کر ایله
کیسه ودراهم ومشینی طوز جمعنه دیرلر بونده مراد کیسه در که ان یکی را کیسه
همیان دهد نسخه‌سنه کوره همیان دراهم معناسنه در دهد ویرور معناسنه
مضارع مفرد غایبدر کام تیبانز فاعل تحتنده مستتر ضمیردر خدایه راجعدر
پس بونده ناظمك مرادی مثالدر دیمکدر بو قسمه خدانك عطایاسی قیاس اولندقده
کلمز دیکری را از حسرت نان جان دهد بر آخرینه نان حسرتندن جان ویرور
دیکری آخرینه کی یاء وحدت ایله بریده فی یعنی بر آخر دیمکدر از حسرت نان
اضافتله اتمك حسرتندن دیمکدر از حرف جر اولان من معناسنه در حسرت
اصل عربیدر فارسیده تعجبا مستعملدر معناسی ندامتدر بر نسنه‌نك فوتندن
ویا عدم وصولندن ناشی غصه لنمکدر نان فارسیده در ترکیده اتمك عربیده خبز
ورغیف وابو جابر وبو جبنه در جان دهد جان ویرور دیمکدر [illegible] علی
محتاج نان اولان انسانلردر بیچاره اتمك حسرتندن جان ویرمك مبالغه انتباقدن
کنایه در ویا خود حقیقة نانه دسترس اولمدیغندن آج تسلیم روح ایدر دیمکدر
نتکم نعوذ بالله قحط سنه‌لرنده بونك وقوعی کثیر اولمشدر وبو کاکوره خدا الکسه
نك رزقنی قطع ایلدیکی یوقدر زیرا حدیث شریفده ان الله لا یعذب احدا بقطع
الرزق وارد اولمشدر بلکه اولاج اولانك اجل مقدری ووعده عمری حلول
ایلمشدر دینور بو قسمه بعض دنیانك کرامتی وقبض رزق فقیرك هوان وحقارتی
ایچون دکلدر بلکه وکان الله یبسط الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر نظمه
کریمی لا وجی اوزره حق تعالی نك مشیتی پر حکمتیدر وبو کونه مشیئته اولان
حکمته ایماده ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا ایتی کافیدر وناظمك بو بیتی
ایله مجموعه اشارتی واقعدر ان یکی پوشیده سنجاب وسمور اول بری سنجاب
وسمور کیمشدر ان یکی اول بری یعنی اول بر قولنه دیمکدر پوشیده کیمش معناسنه
مفعولدر مصدری کیمك معناسنه پوشیدن در سنجاب لغت عربیده سین

مهمله و نونك كسریله در بوكا كوره بونده نونك سكونی ضرورت وزن ایچون
اولور و فرس و تركده دخی مستعمل بر معروف حیواندر كه دریسین كورك ایدرلر
فصل بهارده كلمسی عادت كبار در و عاطفه در سمور فتح سین مهمله وضم میم مشدده
ومخففه ایله بر معروف جانورك دریسیدر كه اندن اولان كورك مقبول و معتبر و
ذی خواص و قیمتلودر سمور كوركی ابتدا ایجاد ایدن ملوك قدیمدن هوشنك شاهدر
اعلاسی سیاه و تویلی و زوزن و هرادا اولاندر مسقود یارینه ناحیه شمالیده اولور
خاصه‌سی طبیعتنه مجمله كورد كلردن اقرو اسخنه در و ایام شتاده كیلدكی كبی ایام
صیفده دخی كیلور زیرا اسخونتی بدنه ازتیت و برمزاجنی معتادی اولیان تأثیرك
بدننه الباسی مضردر زیرا عرقه اولاندر مفاسد ومحترق و صفراوی مشتعل
ومشتعل ایدر اما مشتیه پیر و اختیار و سالخورده و وركاداوالانلر و مبرود
الطبع اولانه نافع و بلغمدن حادث اولان نقرس و زحمتن دافع و امراض بلغمیه
واسقام سوداویه مدوثنه مانع و هر بر علالاردهیه نفعی واقعدر و بونلرك
ملوك كبرلرادی بیورا ظملك دكری بوكا بناءدر كه زمان تنزلن اولغین غمدیكی
عمرده احوال معلومدر بیانه حاجت یوقدر دیكری خفته برهنه در تنور
براهن تنور ایچنده عریان یاتمش و یاوبرمشدر دیكری بریخ فی خفته فعله
یاغش یا خود اوبوشمیكدر زیرا مصدری اولان خفتن معنسینه شاملدر
و بونده ادات خبر مقدردر تقدیر خفتست دیكدر برهنه كسر با وموحده
و فتح راء مهمله ایله چپلاق معناسنه در عربی عریاندر بو كلمه خفته لفظندن حالدر
در بونده ظرفیتا ایچوندر برنه كی ظرفیت حقیقی و مجازیدن اعمدر نتكم بیان اولنه
جقدر تنور فتح تا و تخفیف نون مضمومه ایله فارسیده تنكیده تندر دیكری
مشهورنسه در كه ایچنده نان طبخ ایدرلر اما عربیده ضم نون مشدده ایله در
اصلی فتح نون ایله تنور ایدی عربی العقلده اولان و او اول كلمه یه نقل بعده
ثانیه قلب اولنوب تنور دیمشلردر پس بونده ابوالدرداء رضی الله عنه حقنده

منقولدر روایته اشارت واردر كه ایدرلر ابو الدرداء حضرتلری مرد كامل و فقر و فاقیه
صابر بر ذات عابد و عامل اولغین حسن عفت ییوردی اولان خاتونیله ایكیسنك
بر تولجه دا ایكی غیر وقت صلوة اولسه احدهما اداء صلوة ایچون اول تویی
زیور دوشنوب قیام طاقت ایدوب ختام صلوته دكین اخری لاجل التستر تنور ایچنده
حالا زم قعود اولوراید و بر لرانتهی و دخی بوكا مناسب ایله نقاتك مسموعم
اولمشدر ایدی دكر ناحیه مصرده واقع قرالرك جمله عسكرلرینك التی یر زمین و
اری محفور تنوردر اعنیاسی ناننی اند طبخ ایدوب فقیرلری طامتن خفته
لركبی یوزدن نیم فراش ایله نائم اولوب بردستانده مصون اولورلر اما محتاج تاه
وبی ره‌مان اولان فقراسی حسن و خاشاك ایله برو جه محفر تنوره كرمسته و بیك
عریان و بریان اولدیغی اوزرینه یاتورلر دیمشلردر ان یكی بر بستر كمخا و خ
اود بستر كمخا و ذیله دوشه مه اوزرینه در ان یكی اولدیری بر بستر كمخا
اضافتله كمخا قالی اوزره دیمكدر زیرا بر بونده علی معناسنه در بستر كسر باء
عجمی و سكون سین و فتح تا ایله قالی معناسنه در كه اكثری اغنیا دوشمه بر نیه قوللانورلر
و بچون لفظ بستر لفظ آهنك ایله مركب استعمال اولنوب بستر آهنك دینسه
اهل فرس عندنده اندن یورغان و چارشاف مراد اولنور كمخا فتح كاف عربی ایله بر معروف
ومشهور قماشدر و خ كمخا اوزره معطوفدر خ فتح نون و سكون خاء معجمه
ایله فارسیده بینی معناسیه كلور او كیسی تار ابریشم و دیبا ابریشمدر ثانی صف
لكرو فریدر ثالث مانندر از دیوارندن برد بوپك ایدر رابع صباندمور دیده
خامس بر نوع حریر منال لطیف و منقش دوشه مه در كه اغنیا كبارلر خصوصیله
شاهلر مسندلرینه بسط ایدرلر اما تركیده زیلو دیدكلری یرلر و بونی تعبیر ایدرلر
پس بونده مراد معنای خامسدر وان دیكر بر خاك خواری بسته یخ و
انك اخری مقارنت ترابی اوزره بوز بغلمشدر یعنی نظر اعتبار و
احترامدن ساقط اولمشدر وان دكر وانك غیری یعنی و لیریمه یمكدر

برخاك خواری اضافتله خوارلق اوزره دیمکدر زیرا بر لفظی علی معناسنه در
خاك معروفدر خواری یای مصدریه ایله ذلت وحقارت معناسنه در زیرا
خوار خانك ضمی وواو معدوله ایله بونده عزیزك ضدی اولان ذلیل وحقیر معناسنه در
فارسیدر وبوندن غیری کاهی آسان وشوخ وخوارنده معنالرینه کلور وشهر ری
حوالیسنده بر اولکه نك نامیدرکه شهنامه ده چوق کلور اما فتح خا وفتح
واو ایله عربیدر آواز کاودر وفارسیده بر مملکتك ادیدرکه فرزند ادریس
علیه السلام انده مدفوندر بسته یخ بوز باغلمش دیمکدر زیرا بسته باغلمش معناسنه
اسم مفعولدر مصدری بستن در وبعض نسخه ده بسته یرینه کرده واقع
کرده فتحله ایلنمش دیمکدر یخ فتح یاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله عربی وفارسیده
مستعملدر بوز معناسنه درکه شدت هوا ایله ایام شتاده اولان ماء منجمددر
مخصوص عربیسی جمددر لیس بونده بو مصراعدن مراد اکرچه خاك مذلتده حقیقة
بوز باغلمق معناسی ظاهردرکه اصطلاح فارسیه کوره معنا خاك مذلتده
مهجور وبی نام ومنسی وبی احترام اولمشدر دیمکدر زیرا بر کمسنه نك ادنی
ایکه دیه جك محلده عجم نامش بریخ زده دیکی اصطلاح ایتمشلردر قالدیکه مصراع
اولك مقابله سی قرینه سیله لاجل المبالغه معنای ظاهر اوزره خاك مذلتده
حقیقة یخ بسته اولمشدر دیمك دخی محتملدر ایکی بر تخت با صد عز و ناز
اوله بری تختا اوزره یوز عز و ناز ایله ایکی اولدبری بر تخت تخت اوزره
دیمکدر بر لفظی علی معناسنه در تخت فارسیده مطلقا سریر درکه اغاجدن اوله
پس معنای اصلیسی اوزره تختك سریر سلطانه اختصاصی یوقدر اما مطلق
ذکر اولندقده غلبه استعمال حسبیله سریر سلطان مراد اولنور ما نحن فیه ده کذلك
بویله در با صد عز و ناز نیجه عز و ناز ایله دردیمکدر زیرا با حرف مصاحبت
ومعیت ایچوندر صد یوز عددینه دالدر دیکی بونده کثرتدن کنایه در تنکیم بیانه
صد پایه دیدیکلری ایاغی چوق اولدیغی ایچوندر یوقسه یوز ایاغی

وار

وار دردیمك مراد دکلدر عز عربیده نفرینده فی ثنا یعدو ذلتك ضدیدر وشرف
وحرمت وغلبه وندرت معناسنه در وناز غزا وزنیه معطوفدر ناز فارسیده
ایکی معنایه در بری شیوه واستغنا وبری راحت وحضور بونده معنیین مراد
اولنمق جایزدر وادات الفضلا نام کتاب لغت فارسیده ایدر ناز بر اغاجدرکه
اکا عربیده صنوبر دیرلر اما لغت عربیده نازك عربیسی غنج ودلالدرکه شیوه یه
یقین بر اوصافدر دیگری کرده دهان از فاقه باز بر آخری فقر واحتیاجدن
اغزنی آچق ایتمشدر دیگری بر آخری کرده ایلتمش معناسنه اسم مفعولدر آخرنده
ادات خبر مقدردر تقدیر کرده ست دیمکدر دهان کسر دال ایله مشهوردر و
فتحیله فصیحدر اغز معناسنه درکه عربیسی فم در وکاهی الف حذفیله دهن دخی
دیرلر یقین آخرنده هاء اختصاص کتوروب دهانه دیسه لر جیلاد هلرك
اغزلق دیدیکلری آلت مراد اولنور از فاقه احتیاجدن دیمکدر باز بونده
اچق معناسنه درکه پوشیده نك مقابلیدر پس بو مصراعك معناسی
بر قاج تعبیره قابلدر بودرکه بر قوتجه نی ذات فقر وفاقه دن اغز اچمشدر
یاخود حسب الفقر کمال ضعفدن لبلرین بر برینه ضمه اقتداری قالمدیغندن
اغزی اچق اولمشدر یاخود حسب الجوع والفقر نان وطعامه تهیؤ تامندن
ناشی اغزینی اچق ایتمشدر یعنی اغزیکی اچ دیمکدر حاجت قویمشدر بو معنالرده
البته قنغیسی ایدیکی غیر متعیندر طرفة العینی جهان برهم زند کوز اچوب
یومنجه جهانی بر برینه اوردر یعنی قوت قاهره سی بر مرتبه ده در طرفة العین
کوز قپاغنی بر کره دپرتمجه دك دیمکدر زیرا طرفة العین نظر وقتنده بر کره
کوز قپاغنی دپرتمك معناسنه در طرفة طرفك تاء مره سیدرکه بوکا کوره
کلامك آخرنده اولان یا حرفی تأکید ایچون اولمش اولمغله بر کره کوز قپاغی دپرتنجه
دیمك اولور وبونکله سرعتدن کنایه ایدوب عند العرب فلان اسرع من
طرفة العین دیرلر وطرفده معنای مذکور مراد اولندیغی کبی کاهی نفس عین

دخی مراد اولنور نتکم لا یرتد الیهم طرفهم آیت شریفه‌سنده طرفدن مراد عیندر و
عین اون بش معنایه کلور بونده مراد کوز معناسیدر جهان کسر جیم عربی
ایله دنیا و عقبایه شاملدر بونده مراد دنیا ایدیکی ظاهردر بهم بر بریکو زوینه
دیمکدر هم کلمه‌سنک معنالری فراوان اولمشدر زند مضارع مفرد غایبدر
اورر دیمکدر مصدری ضرب معناسنه زدندر بر برینه اوردی هرج و مرج
و خراب و یباب ایتمکدن کنایه‌در طرفة العین تجبر قوة قاهرهٔ پروردکاری فهمه
عباده تفهیم ایچوندر نتکم سرعت قدرت بابنده آیات کریمه‌دن وما امر الساعة الا
کلمح البصر نازل اولمشدر یعنی قسه هزاران بو جهان کبی جهانلری بر لحظه‌ده یوقدن
وار و وار ایکن فقدن‌کره ینه یوق و ینه وار ایتمکه مولا قادردر و ناظمک بونی
طرفة العین دیدیکی یوقاروده عالمی را در دمی ویران کند کلامنده کی دردمی
قولنده ایلغدر و البغیتی ظاهر و بو مصراعک معناسی مصراع مذکورک معناسندن
غیریدر و غیریتی باهردر و بونی برکتهٔ صوفیانه‌یه اشارت وارد که حضرت
مولانا بیورمشدر مثنوی هر نفس نو میشود دنیا و ما • بیخبر از نو شدن
اندر بقا • یعنی هر دمده بو دنیا کهنه و نو زار اولور و هر اشیا مرده و حی اولور
حال بوکه بو جهانک بو نوع اوزره اولان بقاسندن و فانی ایکن و تبدیلی
واحده اوزره اولان بقاسندن بیخبرلریز بتی بو اشارتک توضیحی بویله درکه
اسما و الهیه ایکی قسمدر بری لطفیه و بری قهریه‌در و جمله‌سی هر آنده درکار و بر عملدر
حاشا هیچ برینه تعطیل ممکن کلدر امدی حقایق امکانیه‌ده بر شیء تعین بارادة
الله وجوده کلسه در حال رحمت رحمانیه الی اخذ و افاضهٔ وجود ایلر پس
احدیت حقیقی استدعاء اضمحلال کثرات و اقتضای انتفا و تعینا ایتمکین
درحال اول موجودی تعینندن خلع ایلر همان دمینه رحمت رحمانیه صفتی
اسلوب سابق اوزره اکا اضافهٔ وجود ایلر هر بیننه وحدت حقیقیه الی اخذ
اخذ و سلب ایلر و رحمت رحمانیه صفتی اکا افاضهٔ وجود ایلر تا اول موجود

اجل

اجل مسماسنه وارنجه فعلی هذا خدای لایزال و واحد متعالک تقدیر
و ارادتیله بو عالم هر دمده کهنه و جدید و هر لحظه‌ده نیست و هست اولمغین
جمیع اشیاء دائما اعدام و ایجاد و افنا و ابقادن خالی کلدر پس اجل مسماسنه
وار یقین بر لحظه‌ده بامر الله اعدامن قالور و اولدمن بر کسه نفس اورمغه
قادر اولمز نتکم ناظم ایدر کس نمی ارد که انجا دم زند برکسه قادر اولمز کر
انده دم اوره کس برکسه نمی ارد که نفی ما لدرغی تواند معناسنی تضمین ایله
قادر اولمز دیمکدر که را بطردن انجا اول محلده دیمکدر زیرا اسم اشارتدر
جا اصلنده جای ایدی قاعدهٔ مقرره اوزره یاسی حذف اولنوب جا قالمشدر
محل و موضع و مکان معناسندر بونده مراد محلدر کاهی معجم و زائد اولور
دم زند نفس اوره دیمکدر نفس اورمغه عدم قدرت مرحمت و سرایت قهر
دندر یاخود نفوذ حکم الهیه ممانعت و مزاحمت و سؤال حکمت بر فردک عهده‌سی
حدی اولمدیغندندر انکه با مرغ هوا ماهی دهد اولدخی ذکر هوا قوشنه یعنی
هواده طائر اولان قوشه بالق ویرور یعنی نهر و بحرده کی بالغی اکا قسمت
و رزق ویرور انکه اول خدا که دیمکدر با مرغ هوا هوا قوشنه یعنی
هواده طیران ایدن مرغه دیمکدر زیرا با حرف الصاق ایچوندر مرغ ضمله قوش
معناسنه‌در هر بر قوشه شاملدر لکن بونده مقام قرینه‌سیله بالتخصیص دیمکدر
طیر بحرف مراد اولنمشدر ظاهردر ما بعدنه مضافدر مضاف الیه اولان هوا
بونده عناصر اربعه‌نک بر سیدر و کو و یدر خاکی آب نیجه احاطه قیلمش ایسه
ابدخی هوا اولیله احاطه قیلمشدر و هوا دخی کرهٔ نار اولیله احاطه
قیلمشدر پس جو سما هوا ایله مملودر زیرا روح حیوانی بدن انسانده منشی
متعادل غایت حار خلق ایتمشدر حالی اوزره قالسه جوف بدنی محترق
اولوب صاحبینی هلاکه ویرور پس اکا بر مبرد لازم اولمغین هوانک
طبیعتی بارد و رطب اولوب روحک حرارتی تسکین ایدوب اعتدال حاصل

ایلر روح دخی بدنه افاضهٔ حیات برله هوالی جوف بدنه بواسطة
التنفس ایصال ایلر ماهی بالق معناسنه اسم جنسدر بونده اولدیغی کبی
اما فجی بر لفظ آخر ایله مقید استعمال اولنسه اندن نوع مخصوص مراد اولنور
مثلا ماهی زرین کبی پس ماهی زرین بر نوع بالقدرکم تومده حاصل اولور
وقرنده شویله درکه اون ذراع زمینی اولوب آشاغی کیرودا طابونی سققوره
بدل صاییلر در ولایت سنده چوق اولور نتکم شاعر نظم ای تنم ماهی زرین
وره عشق تو ریك ٭ دردلم تهی خونین و غمت پا بی ذنی ٭ بتینده واقعدر
دهد ویرور دیمکدر بندگانرا دولت شاهی دهد قوللره شاهلق
دولتی ویرور بندگانرا قوللره دیمکدر بندگان جمعدر مفردی بنده در
معناسی معروفدر را ادات مفعولدر دولت عربیدر غلبه و علو ید
وانقلاب زمان و متداول اولان نسنه معناسنه در جمعی ضم دال ایله
دول و دولات کلور دینه لغت عربیده بعضیلر فتح دال ایله مالده در و فتحله
حرب و قتال و جاه و اجلالده غلبه معناسنه در دیمشلر ورئیس مال الله دولت
تعبیرلری متداول اولدیغی جهتله در زیرا المال میال ضرب مثلی اوزره شاهد
مال برکسه نك مخصوص اوغرشنین تفرقه اولمق محالدر بلکه یوزدن هزارده اماد
زمانه کبی هرکسك خصوصا ادانیٔ دونی کارك عقدمواصلته میالدر نتکم
نفسه مالك دوره متبادل اولدیغی بیانه ٭ حاصلی التوبی تسخیر ایدلردیرایله
کوردیلر طورمز کذر بند ایتدیلر زنجیر ایله ٭ دیمشلر دور کندو ایله مناسبت
بیداه ایدن دخی بلدیردیکی بیت کوزدیر دکندوکی مال سنی ٭ عاقبت الزایدکل
سنی مضموندن معلومدر ان شاء الله تعالی بونك تفصیلی انا غیده بیان اولنور
و بعضیلر الك ضمیله فتحی برابر صانمشلر در قالدیکه لفظ دولت فارسیده
دخی شایع الاستعمال اولدیغی کذکالامرندن جزا ایدوب دولتمند دیرلر بونع
دخی فارسی اعتبارنه تانیك طولیه یازلدیغی قرینه در و ما بعدنه مضافدر

مضاف

مضاف الیه اولان شاهی آخرنده کی یاء مصدریه در وشاه لفظی فارسیده
بر معنایه کلور اولا اصل و صاحب معناسنه در ثانیا داماد ثالثا شاه شطرنج
رابعا دلبر کبی امثالندن ممتاز معناسنه در خامسا کبکش یولکرانده
نجیه یولکرا ایرلور اکا شاهراه دیرلر سادسا هند جانورلرندن بر حیوانك
ادیدر سابعا بر نوع جامه در کرهنده مشهوردر کذا فی فرهنك اما
عرفده مطلق ذکر اولنسه سلطان مراد ایدرلر کذا فی التحفه ایمدی ماتن فیده
مطلق ذکر اولندیغنه بناء معنای عرفی اوزره شاهیدن سلطنت معناسی
مراد اولنمق ظاهردر و معانی لغویه نك مقامه ملایمی اوزره اولولق
واصالت و صاحبلق و حسنده امثالندن ممتازلق معنالری مراد اولنمق
دخی محتملدر دهد ویرور دیمکدر معلوم اولکه ناظمك اولمصراعده بندگان
قولندن موالی و عبید مراد اولنمق ملایم سیاق و مناسب سیاقدر بوکا کوره
معنا موالی معتوقه لرین مقام احراره نائل و شاهلق دولتنه واصل ایدر
دیمك اولور نتکم شاعر دیر نظم وکم عبد یقوم مقام حر ٭ وکم حر یقوم
مقام عبد ٭ کلامی معنای مزبوری مؤیددر بی پدر فرزند پیدا اوکند
باباسز اوغل او الله وجوده کتوروب خلق ایدر بی پدر باباسز دیمکده
زیرا بی ادات نفیدر پدر فتح باء عجمی ایله اته معناسنه در عربی اب
دوالدور فرزند اوغل معناسنه در عربی ابن در بونده مراد بودرکه هر
فرزند لفظی عربیه کی ولد لفظی کبی ذکور و اناثه اعم اولور لکن بو مقامده
عمومیت مقصود کلدر زیرا بوندن ظاهر مراد حضرت عیسی علیه السلام
مولودیتنه اشارتدر پیدا اظهار اولنمش معناسنه در مقابلی نهاندر
کرمخفی معناسنه در قالدیکه کاهی پیدانك مقابلنده مخفی معناسنه اولان
نهان لفظی کتوردیکلری ضرورت وزن ایچوندر نتکم مصلحت قافیه ایچون
ظاهر معناسنه اولان آشکارانك مقابلنده پنهان لفظن ذکر ایدرلر مع

هذا اشکارانك مقابلی نهاندر نهاده کلمدر اوکند اولیدر دیمکدر او ضمیر در
مرجعی خدادر کندایدر معناسنه مضارع مفرد غایبدر ایمدی ناظمك بو مصراعنك
موادسی حضرت عیسی علیه السلامك بلا اب ظهور یافتهٔ عالم وجود اولدیغی اشارتی
بر ظاهر و نمایاندر نیکم ان مثل عیسی عند الله کمثل آدم خلقه من تراب ثم قال له کن
فیکون نظم جلیلی اثبات مراده باهر و عیاندر و علی وجه الاجمال بیان
خلقت عیسی علیه السلام بو یله در که تاج سر دوشیزکان خانهٔ اندس ولا حضرت
مریم رضی الله عنها حرم نشین بیت مقدس اولوب حضرت زکریا علیه السلامك
خاتونی اولدیغی باغ عصمتك خالهسی ولمغین خالهسنك عندنده تربیه سنده استقرار
ایله جوار پرانوار زکریا علیه السلامده اولونها و طاعات و عبادات اوزره
درکار اولور ایدی و قتاکه اول دوشیزه پاك پردهٔ عصمت سن سعادتلری رسیدهٔ حد
ثلث عشر اولدقده عادت بنات بشر اوزره حیض کوروب بعد الطهر التام خالهسنك
حجرهٔ خالیه سنده غسل ایله تطهر و اهتمام و صبح و شام نماز و نیازه قیام کوستردی
بعده شهر ثانیده دخی رؤیت حیض ایله طهر نامدن صکره کالاول غسل و تطهر اتمام ایلدی
دیو الهام حضرت رب الانام ایله بیت مقدسك مکان شریفنده خرام اوزره
تشریف اولدقده ناکاه بامر الله فتمثل لها بشرا سویا مصداقنجه حضرت جبرائیل
علیه السلام حضور مریمه عرض کلام اشارت و نفخ شریف ایله بلا آب کندویه عطیه
باری اولان عیسی علیه السلامه حملی بشارت ایلدی پس اول اینك لیهب اشارت
بر بشارتی اوزره اولد وسیزهٔ حرمسرای عفتك حملی ظاهر اولوب اول کوهر یکتای
نبوتك عالم دنیایه تشریف میامن ردیفنه بکر اولدی وقتاکه بر روایتده طقوز
ماه و بر روایتده سکز ماهده مولودك معمر کبی انجق خاصهٔ روح الله اولمق
اوزره سکز ماه و بر روایتده برسنه و بر روایتده بر ساعت مدتی حملی تمام اولدقده
اول مکان شریف روح افزاده بر نخل خرما وار ایدیکه هنکام شتا حسبیله نخل مذکور
اوراقدن عاری و ترخوش مزاقدن خالی ایدی و شجر مذکورك قربنده بر عین بی ماء

وارایدی

وارایدی ناکاه حضرت مریمه بامر الله مخاض کلکین الهام خالق الانام ایله
اول حامل روح الله مبارك سکم سعادت پناهن اول شجر بی ثمر ویی اوراقه
التصاق بیوردقده اول درخت بی برك و بر بامر الله تعالی در حال کالاخضر و اوراق
ایله پر زینت و فرو تازه خرمای خوش مذاق ایله طراوت پذیر و لطافت کستر
اولدی پس اول ان سعادت نشانده حضرت عیسی علیه السلام بعنایة الله عالم
ظهوره تشریف بیوردیلر اولدنانه خرما نکیل لذت ایله لطیف اولوب و اول
عین بی ماءنك دخی مسدت نماسندن آب حیات افزا جوشش و خروش ایلدی و لدم
حضرت مریم بر موجب امر شریف از جذع نخلك اهتزازینه آغاز ایدوب تساقط
عینی و نهادهٔ طبق زمین اولان رطب لطافت ختام ایله شربنکام و اول عین صافی‌ده
آقرادن آب شام اولوب عیسی علیه السلامك خارق عاده بی پدر عالم ظهوره خرام
اوراولدیغی بیانی ایچون سلك عیانه نظم ایرجك کلمات جواهر سمات تذکی
مکرمنك ایکی او طوطی شکرخای حکمت و اول همای سمای نبوت حضرتلری انطاق حق
ایله نطقه کلوب ابتدی ای تاج سر مخدرات اولان والدهٔ محزونه اولکه که اشبو
امر خارق العاده ایچون جانب قومدن اولان سؤالك جوابنه سوالی عنایت رب
الارباب ایله بندر دیو مادر رغبت پرورینه اعطاء بشارت ایدوب دخی السؤال
بیان سعادت ایله کندوسنی مشار الیه رلك سکوت اختیار دیمادر عالی تبارینه تعلیم
و اشارت بیوردی پس حضرت مریم بو سرور اتم ایله اولدقیا وی باغ نبوتی صدد
سعادتنده ابراز و جانب قومه تشریفه آغاز ایلدی ناکاه اول آفتاب نبوت ایله
میانهٔ قومده مینا باشی نور ظهور اولدقده قومی یا مریم لقد جئت شیئا فریا
ایله سؤاله مبادرت ایلدیلر پس حضرت مریم فاشارت الیه مصداقنجه بو سؤالك
جواب مستطابی اشبو بزرا تمیك دردیو اودشمن سعادته توجیه بنان اشارت
ایلدی اول زمان قومی فتح دهان استغراب و ادادهٔ زبان استهجان ایله کیف نکلم
من کان فی المهد صبیا کلام مستطابنه آغاز ایلدیلر پس اول ولدان سعادت

نشانی نظم ذ دعوی بسته کرد چون زبان معنی شود گویا ٭ بگفتار آورد
خاموشی عمر مسیحا را ٭ مصداقنجه بنکی لسان دعوا باعث طلاقت زبان معنی
اولمغین سکوت مریم سبب تکلم حضرت مسیحا اولدی انطاق حضرت باری ایله اول
بلبل باغ معنی دهان معجزه بیانی غنچه بستان مریدن کلی نبی اجوبه جانب یاره
دور ایله علی الفور رفع انکشت شهادت وکندی اشارت ایدوب انی عبد الله
اتانی الکتاب وجعلنی نبیا مفادنجه تحقیقا بن خدانک قولیم حکم ازلی حسبیله
بکا انجیلی ویردی ویا خود بکا علم کتابی احسان ایلدی وبنی نبی قیلدی دیو الفاظ معجزه
باهره ایله تکلم ساز کلمات زهره اولدیغی اوداکلیل سرمخدراتک دعوای عصمتی
حجت قطعی ایله مثبت اولوب فرق ابتهاجی متوج تاج کرامت اولدی وتفسیر نوینک
اشارتی اوزره آیت مذکوره دک آیت مذکوره نک بیانی ایتمشلرکه حضرت عیسی
علیه السلام بو منطوق آیت شریف نطق کلام عقبنده بامر الله دهان معجزبیانته
وضع مهر سکوت ایدوب طائفهٔ صبیانک حسب العاده تکلملری هنگامنه دکین
مدتجه دفع مهر دهن ایله نواساز سخن اولمادی طفلا در مهد گویا اوکند
طفلی بکه ویا صدر مادرده اولدیغی حالده سویلیجی ایدی طفلا طفلی دیمکدر طفل
کسر طاء مهمله وسکون فا ولام ایله عربیدر فارسیده استعمالی تحجیما دریکی طوغمش
ولد معناسنه در جمعی اطفال وطفول کلور وعند البعض واحد وجمع اولور اسم
مصغری طفیل در کبی طفیل کثره استعمال ایله تابع واو بوندی وبلا دعوت ضیافته
وارنلره اسم اولمشدر کذا فی فرهنک ایمدی ناظمک بونده طفلدن مرادی تکلم شانندن
اولمیان معصوم بالکدر را ادات مفعولدر لطیفه انسان مادام که
مادرده اولدقجه نامنه عربیده جنین دیرلر وچون مرکز عالمه تشریف ایلیه ولد
دیرلر وبونک اوزرینه زمان قلیل کذایلدکده طفل دیرلر بعده صبی دیرلر بعده
طقوز یاشنه واردیغنده مراهق بعده اون طقوز یاشنه واردیغنده غلام دیرلر
بعده اوتوز درت یاشنه واردیغنده شاب دیرلر بعده اللی یاشنه وارد قجه

کهل

کهل دیرلر بعده آخر عمره دک شیخ دیرلر در ظرفیت ایچوندر مهد نک
معناسنه وکاهی تخت وسریر معناسنه وکاهی صدر معناسنه فارسیده مستعملدر
وعربیده کذلک بو معنالره مستعملدر بس بو مقامده نک وصدر معنالری
روشندر گویا سویلیجی معناسنه صفت مشبهه درکه فی مفاتیح الدریه کبی ابجاک
ایدر لفظ گویا مرکبدر برجزئی گوی دوکه سویله دیمکدر وبرجزئی الفبا لغه در معنای
مجموعی سویلیجی دیمکدر تکلم بینا گورکی شنوا اشتکی دیمکدر اوکند کافره واو ایله دیمکدر
بس مصراعک اوکند لفظلرینه حصر معناسی دخی متفهمدر ووجهی خفی دکلدر معلوم
معلوما اوله که هنگام طفولیتده تکلم ایدن اطفال شریده مقالک عن حماد بن سلمة
عن عطاء عن سعید عن ابن عباس رضی الله عنهم عن النبی صلی الله علیه وسلم
انه تکلم اربعة وهم صغار ابن ماشطة بنت فرعون وشاهد یوسف علیه السلام
وصاحب جریج وعیسی بن مریم حدیث شریفیله لا تنحصر درت اولدیغی ظاهردرکه
حدیث شریفده حصر یوقدر حتی تفسیر شهابده مهدده نواساز کلام اولان اطفال
تمام اون بردر دیو بیورمغین اما سیوطی الالاری بوجه اوزره نظما بیان ایلمشدر
نظم تکلم فی المهد النبی محمد ٭ ویحیی وعیسی والخلیل ومریم ٭ ومبری جریج وشاهد
یوسف ٭ وطفل لدی الاخدود یرویه مسلم ٭ وطفل علیه بالامة التی یقال لها
تزنی ولا تتکلم ٭ وماشطة فی عهد فرعون طفلها ٭ وفی زمن الهادی المبارک یختم
مردهٔ صد ساله زاجی میکند یوز یللق اولمش بری ایدر مردهٔ صد ساله را
احیا قیله یوز یللق اولمشی دیمکدر زیرا مرده اولمش معناسنه اسم مفعول
فارسیدر عربی میت وزننده میت در یوقسه تشدید یا ایله میت دکلدر
میت ایله میتک فرقلری لغات عربیه کتبلرنده ظاهردر بس مرده لفظی مابعدنه مضاف
اولدیغی ایچون آخرینه برهمزه کتورلمشدر صد ساله یوز معناسنه اولان صد ایله
یل معناسنه اولان سال لفظلرندن مرکبدر آخرنده کی ها مقداریه اولمغین معنای
مجموعی یوز یللق دیمکدر قاعده کلمات فارسی اولاخرنده اولان ها کاهی مقداری

بیانی ایچون اولور مثلا ساله کبی ونسبت ولیاقت ایچون اولور مثلا شاهانه
کبی وکاهی علامت فتحه اولمغین نه حروف معانی ونه حروف مبانیدن اولور
مثلا اسم فاعل اولان دانا واسم مفعول اولان مرده واسماء جوامدن مثلا بنده
اواخرلرنده که علامت فتحه اولان ها کبی انتهی زادات مفعولدر فی بونده دری
معناسنه عزیز رفارسیسی زنده در میکند ایدردیکدر پس عرانده بیان
اولنجیغی اوزره بوندن مراد حضرت عزیر علیه السلامدر اجمالا بیانی بویله در
که برموجب خبر صحت اثر وقتا که بخت النصر بلاد شامی پنجه استیلا ایله تماما تخریب
ونجیه نفوسی قتل عام ایله تخریب ایدوب بنی اسرائیلی بابل عراقه سوق واجلا ایلدیکده نصکره
بعنایة الله عجم شاهلرندن بهمن نام بر پادشاهک قلبنه مرحمت تام کلوب بنی اسرائیلی حضرت
عزیر علیه السلامه ترفیقه همت وجانب شام بهشت احتشامه اعاده وارجاعه صرف
مکنت ایلدیکی بو سیله عزیمت ایدرک بنی اسرائیل ایله واصل منزل مقصود اولدیقدن نصکره
بوشامنوال ایام حضرت عزیر علیه السلام حمارینه راکبا قاصد سیر دیار ونواحی
شام اولوب بیت مقدسه ایکی فرسخ اقرب قریة المحب ایله نام برجای خرابه
زاره وصول وبرکوشه یه سعادتیله نزول ایدوب کوردیکیم اولقریه نک طرحلری
صنائندوبیوتی خراب ودیار وعرانینک باغ پاکیزه نخوتی ساقط وجه تراب اولوب
لیس فی الدار غیر دیار مضمونی اوزره جمله اهالیسی ذیر خاک کم لالدیهوت
ودلخانه لرینک پاسبانی بوم ویرده داری عنکبوت اولمشیچونکه زهره ابلد
وفرقه احیا راولو الابصاره عبرا رنکو دار القرار ایله درکار اولمه کلدیکندن
حضرت عزیر علیه السلام اول احوال اعتبار صرف نظر دقت وچشم کشای عبرت
اولوب برمقدار انک ارام ایچون حمارینی بردرخته ربط تام ایلدی بعده برسله
چوبینه برمقدار انکور وتین جمله بردرختک سایه سنده خورشنیل اولوب
انکور مذکورینک برمقدارینی برکوزه یه صیقوب ولعصاره ثمرینک برمقدارینی
نوش ایله صفا وبقیه سینی کاسه ده ابقا ایلدی وهمیونک دخی برمقدارینی قریب

دهان دولت وبقیه سنی رهین سله پرنعمت قلیدی پس نظری عبرت ایله تکرر
قدرت لایزالی وعکر صنع وحکمت متعالیدن یاده کتوروب ایتدیکم ای حی
وقدیر وای سمیع وبصیر اولان حضرت حق بو جمله برایاتی ابداع واحیا ایلدیکک
کبی بعد الاماته احیایه قادر مطلق سن نه اولیدی بیا لها حالی عیان قریب
ورهین عین یقین اولیدی بو سر عجیبه کوت بنا زمندا اطلاع حقیقتا ولدقه
دره حال جناب حضرت حق ومتعال روح شریف عزیر علیه السلامی قبض ایدوب نصکره
حمارینی دخی میت قیلدی پس بو حال حکمت اشتمال اوزرینه صدسال مرور ایند
قادر وقیوم جل وعلا حضرتلری عزیر علیه السلامک تنه روح شریفی جسد
لطیفنه افاضه ایدوب روح پاکی اولمبارک عینان ولسان معجز بیان
وصدرتاینا کنه بخش واحسان قیلدقده حمارینک عظملرینک بامر الله اجتماع
برله حیاة پذیر اولدیغنی کندویه رأی العین ارائت وسیرانه وبو وجهله بیانی
رسیده مرتبه عیان ایدرز دیکده حضرت پروردکار حکمت باهوسن اظهار
ایچون عزیر علیه السلامه نه قدر یاتدک دیو سئوال بیوردیقده چونکه اصطجاعی
وقت صباحده وقیامی بعد العصر اولمغین جوابنه اولابرکون دیوب بعده
مطمح انظار مستدلاتی مقدار مرور زمان اولان شمس اسمانه نکران اولوب
اوبعض یوم دیو بیان بیوردیقده قال بل لبثت مائة عام فانظر الی طعامک
وشرابک لم یتسنه وانظر الی حمارک ولنجعلک آیة للناس الآیة مصداقنجه
خدای متعال عزیر علیه السلامه یوزسال مکث وارام ایلدیکنی اعلام
ایدوب کمال قدرته دال اولان دلائل قطعیه یه نظرله امر بیورمغین عزیر بیده
فتح عین امتثال ایله نظر تام ایدوب سله ده بقیه اولان طعامی وکوزه ده
بیرمانده اولان آب انکور حلاوت نظامی تغیردن مصون وتبدلدن مأمون
کوروب وحمارینک کسسته نظام اولان اجزا وعظامنک جمع ایله احیا
کرده خالق الانام اولدیغنی سیر ایلدیکی پس بوکونه امتحان عقبنده

حضرت سبحان کندوینی بنی اسرائیله بعث و ارسال ایلدی وقتا کرد اتشریف
سعادتخانه سنه تشریف ایدوب کوردیکم هنکام مفارقت بیتده اون
سکز یاشنده ولدی اوغلی یوز اون سکز یاشنه رشیده پیر روشن ضمیر
اولمش و یکرمی یاشنده اولان کریمه سی یوز یکرمی یاشنده رسیده پیر روشن
ضمیر اولمش و یکرمی یاشنده اولان کریمهٔ محترمه سی یوز یکرمی یاشنه رشیده
پیردن اولمش و کندو ایسه خانهٔ سعادتنک نه هیأت شریفلرنده مفارقت
ایتمش ایسه ینه اول هیکل بی خلل و اول شکل و حسن بی بدل اوزره تشریف
سعادت ردیف بیورمشدی بناء علیه خاندان عفت عنوانلری طرفندن بکه
کندو بله مدت اولدزمان عزیر نامی لسانه کتوردیکلری اولاد و احفاد سایه
فتنی دیوار حیرت و مبتلای علت عمای بر ذمت بر عجوز دانای ذمود
بولونوب حضرت عزیر علیه السلامدن نام عزیرلی استماعده دیدهٔ قلبنه
بو نام مبارکدن نور سرور التماع ایتمکین اثبات مدعاده طلبکار برهانه
اولوب ایتدیکم اوایل زمانده عزیرک دعاسی مستجاب ایدیکنه الحقیقه
عزیرسک ایسک دیده لرمدن پردهٔ عمانک دفعی و بو ملت پر رحمتک
دفعی ایچون دوست دعا ایله فتح حقهٔ داروی شفا ایدوب کوزلری
مظهر فیض نور بهجت و نائل کحل جلای عنایت ایله دیدیکنده اول حضرت درکاه
رب العزته دست کشای دعا اولوب دیدهٔ عجوز ایچون نور شفا رجا ایلدیکده
دعای شریف برکاتندن اول عجوز مظهر نور بصیرت و چشم کشای دولت اولدی پس
بو برهان مستلزم القیاس شهود دیدن اکثر ناس اولدقده هر برلری شکر و سپاس
ایدوب اولدات حقایق مغنا مایله استینا سعی اولدیلر و اولاد عالی نژادی
دخی صحائف قلوبلرینه وضع شکل تأکید اعتماد ایچون شکل پاک عزیر علیه السلام
بیانی اولحضرتک کتف صیادکنده ذیب کتاب جمال اولان بر نقطهٔ خال
عنبر مثال اولدیغی بر استکشاف حقیقت حال قلوب اولدقلری صادق حبی

بیانه مطابق بولدیلر و بخت النصر بنی اسرائیله استیلا ایلدیکده جمله تورات
شریفی احراق ایتمکین اولادنده تورات شریف و دورات حفظنده بر مرد لطیف
بولنمدیغی میانهٔ قومده رسیدهٔ حد شهرت ایکن حضرت عزیر علیه السلام
توراة شریفی حفظا قراءت و تلاوت ایلدیکده بعده قومنه ایتدیکم احبار
بنی اسرائیلدن فلاندن نام برکسنه فلاندن تاریخده فلاندن باغچه نک فلان محلنه
بر توراة شریف دفن ایلمشدر واروب اخراج ایدیویرک دیو اخبار ایلدیکده
وارروب خبر صحت اثر عزیر علیه السلام اوزره او دورات مدفون
بولوب خارجه اخراج ایلدیلر و بعده حفظ عزیر علیه السلام ایله تورات
مذکوری مقابله ایدوب بر برلرینه مطابق بولدیلر پس بوکونه علامت
ظاهره و معجزهٔ باهره یی عیان اولنق علاوه سیله حسب المبعوثیت
اول قومه تبلیغ احکام و احیاء سنن انبیاء کرام ایله برزمان میانهٔ قومده
معمر و مستدام بعده موت انقضا ایله عازم دار السلام اولدقلرنده
قرة العین بر منطوق آیت شریف یوز سنه وفات لطیفی موت امتحاندن
یوقسه موت انقضا کلدر دعیلردر کذا فی حواشی التفسیر سئوال حضرت
عیسی علیه السلامک دعاسی برکاتنده باذن الله دوت عدد اموات
مظهر حیات اولمشدیکه اولادلری برینه عازار دیرلر ایدی وفاتندن اوج
کون صکره حسب الدعاء زنده اولوب برزمان عالم دنیاده معمر اولدی
و بری دخی بر عجوزنک اوغلی ایدیکم موتندن برنیجه مدت صکره حسب
الدعاء دیریلوب عالمده تعیش و تأهل ایله اولاد صاحبی اولدی و بری
دخی بر تحصلک کریمه سی ایدیکم بعد الوفات مظهر حیات اولوب جمله
کاه عالمده عروسانه اقامت و امتزاج و مأنوس حالات ازدواج اولدی
و بری دخی سام بن نوح علیه السلامدرکه وفاتندن ایکی بیک سنه صکره
برکات دعاء عیسی علیه السلامیله دیریلوب یا نبی الله بردخی الآن جنتی

سکرات موت اولمیم دیو رجا ایلدکیچون حسب القبول نیه سرنهاده بالتنی
قبر حسرت اولدیغیچون بوکا کوره ایکی بیتک یللق مرده نک احیاسی یوز یللق
مرده نک احیاسندن استدلال قدرته ابلغ ایکن ناظمک مردهٔ صدساله
ذکرینه تقییدینده نکته نه در جواب برقاچ وجهله در اولا قدرة الله
امواتک جمله سنی احیا مساویدر کرک بر یللق و کرک بیک یللق ثانیاً اکرچه
احیاء اموات انجق خالق الارض و السموات ایله در لکن سامک احیاسی معجزهٔ
عیسی علیه السلام ضمنده اولمغین اکر سامک احیاسی بیان اولنسه حضرت
عیسی علیه السلامک احیاء امواته دعاسی مستجاب ایدوکی علت اولوردی اما احیا
عزیر علیه السلامی احیا بواسطة الدعا اولیوب بلکه همان اظهار حکمت
مولا و بیان قدرت خالق الارض و السماء اولدیغندن ما عدا بونده یوز
سنه یه دک عدم تغیر طعام و شراب خوشکوار و حیاة حماره و سائره دائر
نیجه فوائد ظاهره اولدیغی باهردر والله اعلم بالصواب اینیجز حق
دیکوی کی میکند بونده حق تعالی دن غیری بر آخری قچن ایدر یعنی ایدمز
این قرینه اشارته موضوعدر مصنا دالیهی مصراع اولک مفهومیدر بجز
حق اضافتله حقک غیری دیمکدر بجز کلمه سنده کی ب زائده در جز ضمله غیر معناسنه
درکیسی اوزکه در حق بونده اسم جلالدر و کاهی باطلک مقابلی اولان اوزه
صدق و سداد معناسنه و نصیب و واقع و واجب معنالرینه کلور و لزومان
جمعی حقوق کلور دیکوی بر آخر کی فعله بونده قچن دیمکدر عربی متی مانندنه سؤال
اولان متی در و کاهی کی کلمه سی اولو پادشاه معناسنه کلور نتکم جمعنده
کیان دیرلر اولو پادشاهلره دیمکدر کیانلرک آخری کیخسرو در و کیخسرو کیکاوسک
اوغلیدر و کاهی کیان طباع و قوه لر معناسنه اولور میکند ایدر
دیمکدر معلوم اولاکه بو بیت لطیفده کمال قدرت اللهه دلالت و حشر جسمانی
منکرلرینک رد مذهب فاسدلرینه اشارت واردر صانعی کر طین سلاطین میکند

برصانعدرکه

بر صانعدرکه بالچقدن پادشاهلر ایدر صانعی صانع عربیدر فاعل و خالق معناسنه در
آخرنده کی یا وحدت ایچوندر کر طین کراز طین یعنی بالچقدن دیمکدر زیرا لفظ
کر رابطه در از من معناسنه در بعد التحقیق کراولمندر طین بالچق معناسنه
عربیدر سلاطین جمعدر مفردی سلطاندر معناسی ما سبقدن معلومدر میکند
ایدر دیمکدر معلوم اولاکه بوندن مراد خلقی طیندن مبتدا اولان آدمدن نسلنده
سلاطین کتوردیکی ظاهردر نتکم ذلک عالم الغیب والشهادة الذی احسن
کل شیء خلقه وبدأ خلق الانسان من طین ثم جعل نسله من ماء مهین بو تحقیقه
دالدر بوکا کوره سلاطین کلمش و کله جک پادشاهلرک جمله سی ایلا اولورلر یاخود
تغلیب قاعده سنجه بونده دینه حضرت آدم مراد اولنوب ابتداء دیباجه ده فقط
خلقتنه تعریض بیان بعده بونده خلافتی اعلان برله علو شانی عیان وارد در دیمک
دخی محتملدر بوکا کوره سلاطینک جمع کلدیکی آدمه تعظیم ایچوندر یاخود صلب آدمده کی
کله جک سلاطین اعتباریله واحدک الفی قاعده سی تغلیب ایچوندر دیمک ممکندر
نتکم آدمک طیندن خلقی و اذ قال ربک للملائکة انی خالق بشرا من طین آیت
جلالت رهینندن معلومدر وجه ارضده خلافتی و اذ قال ربک للملائکة انی
جاعل فی الارض خلیفة آیت دولت قرینندن مفهومدر و بو بیت ایله سابقده
بیان اولنان بیتکلر دولت شاهی حد مضمونک بینلرنده مغایرت ظاهردر
تکرار و یا تأکید قبیلندن اولمدیغی باهردر اشارت معلوم اولاکه خالق
عالم طینت پاک بنی آدمی اسما و صفاتنه مظهر قیلمغله انسانی سلاطینه اولاده
قوت و قدرت و مهابت و شوکت و امثالی صفت بر حالت ایله موصوف بر سلطان
ذیشان قیلدیکم من حیث المعنی سلاطین مقامنده کامراندر و پردهٔ غیبدن چالاك
اولدن خاک وجودینی افلاکدن تابانتر ایلیه پس ناظمک بو مصراعی معنای اولده
ظاهر و معنای ثانیه نحله قادردر غیره رجم شیاطین میکند یلدزی شیاطینه
رجم ایدر نجم عربیدر بونده یلدز معناسنه در عند العرب کوکب ایچون اسم عالمدر

لکن معرفه کرا اولندقده ثریا مراد ایدرلر منکر ذکر اولندقده ثریانک غیری مراد ایدرلر
وبعضلر بیدزلک کوجوکنه نجم وبیوکنه کوکب دیمشلردر وکاه نجم وقت معناسنه واصل
معناسنه وهرشیئک وظیفه سی معناسنه ونباتاتدن بلا ساق یره یابلان اوت معناسنه
کلور رجوما ادات مفعولدر رجم فتحله طاش اتمق معناسنه بعده طاش ایله اولدرمک
معناسنه ودخی ذم ایتمک معناسنه در بونده مراد معنای اخیردر وکاهی ظن
ایله سوز سویلمک معناسنه کلور که ظن ایله سویلدیکی جهتله رجما بالغیب
سویلدیکی یرلرما بعدنه مطابقدر مضاف الیه اولان شیاطین جمعدر مفردی
شیطاندر شیطان شطن یشطن دن فیعال وزننده در منصرفدر ونونی اصلیه در
معناسی حقدن دور اولمق دیمکدر وعند البعض شاط یشیط دن مشتقدر فعلان
وزننده غیر منصرفدر ونونی زائده در معناسی هلاک اولمق دیمکدر ایمدی بونده حال
کلام الاشتقاقین شیاطیندن مراد منصوص العداوه اولان عزازیل وملعونک اولاد
بفاسد نهادلریدر یوقسه عرب هر انس وجندن ودابه عتو وتمرد صاحبنه
شیطان اطلاق اولنور دیدیکلری کبی دکلدر فائده اهل السنة والجماعة عندنده
شیاطین وملائکه کرام خارجده موجودلردر لکن ابصاردن مختفیلردر اما
اکثر فلاسفه وجماهیر قدریه وکافه زنادقه بونلر وجودی بالکلیه انکار ایدوب
شیطاندن مراد نفس اماره ووسواس خناسدر مراد قوه واهمه در وملائکه سماویه
دن مراد عقل وفکر وقوای روحانیه وقوه عقلیه وعلمیه وعملیه در دیمشلردر
کذا حققه امام الحرمین فی کتابه المسمی بالشامل صکیندایدر تفصیل معلوم اولدکه
بو مصراع پاکده ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح وجعلناها رجوما للشیاطین
نظم مبینه ایما وارد دیبانته شیخ زاده حضرتلری قتاده دن بویله روایت ایدرکه
کواکب ونجومک خلقتنده اوچ حکمت ظاهردر حکمت اولی سمایه زینت حکمت ثانیه
شیاطینه رجمیت حکمت ثالثه بر وبحرده علم اوقاتله اهتدا ایچون علامت
اولدیغیدر پس آسمانه زینت اولدیغی بیانی بودرکه جوبکم نجادر مساجد ومعبدلرین

انواع

انواع سراج وقنادیل ایله زین ایده جکلری علم ازلیده معلوم اولمغین جناب منان انسانه
منت ایدوب ساکن اولجقلری اردنیانک سقفی برینه اولان سمای دنیایی سراجدن
مستعار اولان نجوم پر انوار ایله حینادار زینت وبو اعتبار ایله حکمتین اظهار
ومنت ایلمشدر وکواکب زینت ماوبک جمله سی سماء دنیاده اولمق اقتضا ایلماز زیرا
سموات شفاف اولمق حسبیله سموات اولان کواکب جمله سی سماء دنیادن بدیدار وسماء
دنیایه زینت نثار ورد عیشلردر وبحث رجم شیاطین اولدیغنک بیانی بویله درکه
کروه شیاطین یشی اذین سمایه عروج وولوجدن ممنوع دکللر ایدیکاه وبیکاه سمایه
وارووب سکان آسمان میاننده یاوه کوی لهم مذاکره اولنان اخبار استماع و
اوزرینه ولقرد دروغ بیفروغ ضم ایدوب بر بیرینه کی کاهنلره خبر ویرورلر ایدی
وقتا که حضرت عیسی علیه السلام بامر الله الملك العلام سماء رابعه رفع اولندقده
شیاطین مفسدت آکین دخی شهب ایله سماء رابعه عروجدن منع اولنوب
سماء ثانی کذا ایدیه مزل ایدی بعده فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
عالم دنیایه تشریف دولت دیدی یعنی مولود شریفی کیجه سندن شیاطین لاعین
بالکلیه سموات عروجدن دخی شهب ایله ممنوع ومردود وابد الاباد مطرود اولدیلر
قالدیکه رجم عین نجم دکلدر بلکه سماده قار اولان نجومک نارندن مقتبس
اولان آتش پرسوزدر وبو نار قویه عندنده اغلب عنصر خلقت شیاطین اولان
نار ضعیفه در نار قویه ایسه نار ضعیفه احاله ومضمحل ایلدیکی ظاهردر
نتکم یوم قیامتده نار شدیده دوزخ ایله جمله شیاطین عذاب اولنه جقدر
پس بو تحقیق حقیق اوزره ناظمک کلامنده کی نجم ورجم وبا مزده اولان
آسمان لفظلری معانی حقیقتلرینه مستعمللردر لکن بو الفاظلرده استعاره
ومجازه دمساز اولان مشایخ صوفیه یه کوره ناظمک بو کلامی شیخانه تأویل
ایله تعبیر ایتمکدر بودرکه عشاق سوخته دلان اولان عابد وذاکرلرینک
خانه قلوبلرنده شراره آتش زنه کبی انوار طاعات ظهور وبرق لامع واری ضیا

باقی نور اولور یعنی لمحترق عاشق سوخته مثال اولنغین اولانوار لامعه دن درونه اقتباس نور ایدر اول زمان ابلیس اولجق دزد بر نکبیه درون عاشقده کی نورك انطفاسی ایچون خفیة اول منفذ انوار اولان محلره وضع انامل سواسنده نوشر اولزمان و لن یطفئوا نور الله ولو کره المشرکون مفادنجه بتوفیق الله تعالی ایمان معنوی اولان خانهٔ قلب عاشقده برچراغ روحانی ظاهر اولوب که اکا نجم معنوی برلریبی اول نجم معنوینك طلوعنده شیطان لعینك حیله وخدعه سی ظهوره چیقوب واول نور الهینك سمتنده طورمغه اقتدار قالمیوب نهب تاقبالیه مرجوم اولان ملاعین کبی مردود ومطرد اولوب بردخی اول قلب پر انوار واول خانهٔ ایمان زینت اثاره دخل ایده میوب وضع انگشت ملعنت ایلکدن محروم اولور **از زمین خشك روید نگیاه** قوری یردن اوت بتورر **از زمین خشك** اضافتله قوری یردن دیمکدر زیرا از لفظی من جارّه معناسنه در زمین لفظنده زمر فتحله صوق معناسنه در یا حرفی نسبت ایچوندر نسبت مذکوری تاکید ایچون پس طراغك طبیعتی باد اولمق اعتباریله زمین بر معناسنه اولمشدر عربیی ارضدر بلا نون یاء نسبی ایله املی ورزه ذی دخی لغتدر خشك ضم خا وسکون شین ایله وکاف ایله بوینه قوری دیمکدر عربیسی یابسدر وکاهی اصطلاحده بدونا کرمه درشت طبع معنا لرینه استعمال اولنور **روید** مضارع مفرد غایبدر بتورور دیمکدر مصدری روییدندر **گیاه** کسر کاف عجمی ایله اصل لغت فارسیده قوری اوت معناسنه در لکن صکره یرده نابت اولان مطلق اوت معناسنه استعمال ایلمشلردر اخرنده کی ها نت خذفیله کیا دخی لغتدر نتکم **نظم** سر مرده من دیگر باره خیزد ٭ کیا باشد که ان هر باره خیزد بتنده واقعدر ودخی مهرکیا دیدکلری کبی مهر کیا محبت اوتی دیمکدر اصلی کیاه مهر ایدی علامت المحلیت تقدیم وتاخیر وبعده ها حرفی ترخیم اولنوب مهرکیا اولمشدر

مهرکیا براوتدر که انی توصیفه دیدیکلری حیوان بولوبقچوق بنیسی کندویه دائم اولمه مذکور اولی بولوب اغزیله کتوروب اوزدینه قودا ولساعت کندیی انی دام ایدر نتکم **نظم** بر مهر تو تا سبزهٔ خط سر زبر اورده ٭ نشناخت دلم خاصیت مهرکیارا بو معنایه دالدر پس خلاصهٔ کلام حضرت حق تعالی قادر مطلقدر که زمین یابسی انباع نباتات ایله لایبس ایدر نتکم انسان وحیوانك انتفاعنه صالح اولان نباتاتك انباتی عیاده من اتمیك حکمتی ضمننده قران کریمده ٭ وانبتنا فیها حبا وعنبا وقضبا وزیتونا ونخلا وحدائق غلبا وفاکهة وابا متاعا لکم ولانعامکم بیورمشدر ٭ **فائده** معلوم اولکه ناظمك بو مصراعی ایراد وانبات نباتاتی خدایه اسنادنده حشر اجسادی منکر اولان دهری عناد اعتقادرده اشارت واردر زیرا اول طائفهٔ غیر خائفه زعملرنده بو نباتات واشارك حیاة وفناسی بهار وشتانك اثاریدر وبهار وشتا ایسه دورفلك اقتضاسیدر قدیم زماندن بویله کلوب بویله کیدر دیرلر نعوذ بالله تعالی قالدیکه بین العلما مشهور اولان انبت الربیع البقل ده کی اسناد مجازی ایله بونك فرقی ظاهردر غفلت اولنمیه ومشایخ صوفیه رحمهم الله حضراتی مسبوق الذکر ده هر برلیك بوستانی ظاهری حقنده بوکونه تکلم نا همواره ایله قدرت الهیی انکار لرینی کوروب **مثنوی** کورئ ایشان درون دوستان ٭ حق برویانید باغ وبوستان ٭ هر کلی کاندر درون بویا بود ٭ آن کل از اسرار کل کویا بود ٭ مفادنجه انلار یك کورلکلری ایچون حق تعالی عما واولیالرینك قلوبنده باغ ایمان بوستان عرفان بتوردیکم اول قومك دماغی بو باغ معنویدن رائحهٔ حکمت الهی وشمهٔ معرفت نامتناهی خداییله قادر مطلقك قدرتنی لقان وحکمتنی اذعان ایلیه لر دیمشلردر والسلام علی من اتبع الهدی **اسمان هارا هست ودار دنگاه** کوکلری هم اولخدا حفظ طوتر **اسمان هارا** کوکلری دیمکدر زیرا اسمان کوکك معناسنه در عربیسی

سما دره اصلی بکزیجی معناسنه اسم فاعل مرخم اولان مان لفظی ایله دکرمان
معناسنه اولان اس لفظندن مرکب اولمق اوزره مان اس ایدی بعده
علمیت ایچون قاعدۀ ترکیب تغییر اولنوب اسمان اولمشدر پس کوکه اسمان دیدیکلری
تدویره دکرمانه مشابهتی مناسبتیله در اخرنده کی هاء ادات جمعدر را
ادات مفعولدر هم معروفدر او ضمیردر خدایه راجعدر دارد طوتر
معناسنه مضارع مفرد غایبدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه
نگاه کسر نون وفتح کاف عجمی والف وها ایله حفظ ونظر معناسنه در
وحذف الف ایله نکه دخی لغتدر پس بونده ان الله یمسک السموات
الایه مضمونه تلمیح واردر وفی الحقیقه سموات بلا عمد قیام اعظم قدرت
رب الانام واغرب صنع وحکمت حضرت ملک علامدر فائده
معلوم اوله که جمله اشیاده مؤثر حقیقی انجق حضرت حقدر پس دورافلاک
حسبیله کواکب صوریه تأثیرات اسناد ایدوب بامر الله یاخود بتقدیر الله
شویله اولدی دیمک نعوذ بالله کفردر دیمشلردر نتکم زید بن خالد جهنی دن
روایت اولندیغی اوزره برکون فخر عالم صلی الله علیه وسلم ادای صلوة
صبح ایلدیکدن نصکره اول کیجه بامر الله یغمور یاغدیغی علاقه سیله اصحاب کرام
رضوان الله علیهم اجمعین حضراتنه التفات ایدوب بیوردیلر که هل
تعلمون ماذا قال ربکم قالوا الله ورسوله اعلم قال علیه السلام قال الله تعالی
اصبح من عبادی مؤمن بی وکافر بالکوکب فاما من قال مطرنا بفضل الله ورحمته
فهو مؤمن بی کافر بالکوکب واما من قال مطرنا بالکوکب فذلک کافر بی
مؤمن بالکوکب کذا فی شرح المثنوی اعیدی دورافلاک ایله اخترانه
حقیقة تأثیر اسنادی کفردر اما ارباب تقویمک دستور قواعد اوزره
استخراج احکامده مثلا خمسۀ متحیره تعبیر ایلدیکلری کواکب خمسه دن برینک
شمس ایله بر برجده جمعنه احتراق اصطلاح ایدوب نحس عد ایلدیکلری وبونک

خلافنه

خلافنه سعد تعبیر ایلدیکلری باعتبار القاعده در والله اعلم بالصواب
بو یله بر علم بر فائده در دیدکیجه اما اوره ضروری یوقدر دیمشلردر وقال الذی که
ناظمک کلامنده که اسمان لفظی معنای حقیقیسنده استعمال کوره معناهنوز
مرور ایلدیکی اوزره در لکن ارباب صوفیه نک اشاراتی اوزره اسمانده معنای
مجازی اعتبار ایتمک دخی ممکندر نتکم بیورمشلردر نظم اسمانهاست در
ولایت جان ۰ کارفرمای اسمان جهان ۰ در ره روح پست وبالاهست ۰
کوهها بلند ودریاهست یعنی ولایت جانده اسمانلر واردر که جهان اسمانک
کارفرماسیدر وروح یولنده پست وبالا یعنی مراتب علوی وسفلی واردر
وکوه بلند ودریا واردر کوه بلنددن مراد همت وعزائم وتمکین وسکینه ووقار
در دریادن مراد اسرار علوم ومعارفدر پس بوکا کوره معنای مصراع ناظم
هم اول خدا جان ولایتنک اسمانلری اولان قلوب اهل ایمانی ذنبدن وخذلاندن
حفظ طوتر دیمکدر قلبک علوی قدری وزینت انوار معارف ایله بدر خصوص
دوراسمان اسا تقلباتی حسبیله اسمان ولایت جان اولدیغی عیاندر
هیچ کس درملک او انباز نی هیچ برکسه انک ملکنده شریک دکلدر هیچ
کس هیچ برکسه دیمکدر زیرا هیچ لفظی فارسیده مطلق معدوم معناسنه
در کم بونده مراد معنی بودر وکاهی ازلیق معناسنه اولور کس کسه معناسنه
معروفدر سیاق نفیده واقع نکرۀ مفیدۀ العموم در درملک او اضافتله
انک ملکنده دیمکدر در ادات ظرفیت ایچوندر ملک ضمله تحت تصرفنده
اولان نسنه یه دیرلر او لفظی ضمیر خدایه راجعدر انباز فتح همزه ایله اورتاق
معناسنه در عربی شریکدر نتکم نظم اوست درقدرت بی نقش بی نظیر
نیست انباز ووکیل هم وزیر بنده واقعدر یعنی اول الله صنع باهر لیله
قدرتده بی نظیر در وشریک ووکیل ووزیری یوقدر نی کلمه ادات نفیدر
بونده نیست یرنده در معناده یوقدر دیمکدر پس بونده ولم یکن له شریک

فی الملك ابت شریفنه تلمیح واردر قوله ورا لحن پی وساز نی انك كلامنه
صوت وترتیب حروف یوقدر یعنی بو قبیلدن دكلدر قوله ورا انك كلامنه
دیمكدر زیرا قول بونده كلام معناسنه در لفظی ونفسیدن اعمدر تركیده سوز
وفارسیده سخندر بونلار دخی عربیده كی كلام كبی عامدر هر بر سویلنمشه و
سویلنمشه اطلاق اولنور پس سوزه بعد التكلم سخن گفته دیرلر وقبل التكلم
سخن ناگفته دیرلر لحن پی صوت دكلدر دیمكدر زیرا لحن بونده صوت معناسنه
در نتكیم اقرؤا القرآن بلحون العرب حدیث شریفنده لحون عربدن مراد
اصوات عربدر دیمشلردر نی كلمهٔ نفی ایچوندر نسبت یرنده در وساز نی
وترتیب دكلدر دیمكدر زیرا واو عاطفه در ساز لفظی فارسیده اون معنایه
گلور اولی معروف چنكدر ثانی انتظام حال ثالث مهمات سفریه رابع حركات
وسكنات خامس سلاح جنك كه ساز وسلب دیرلر ساز فارسی سلب عربیدر سادسی
تدارك ضیافت معناسنه در سابع مكر وحیله ثامن نفع وفائده تاسع
مثل ومانند معناسنه در عاشر ساختن مشتق دوزمه معناسنه اونیز
امر وصفت تركیبی ده دخی اولور پس ماغنی هید دوزمه معناسنه در
حتی چالغی چالیجیه سازنده دینلكری چالدیغی نسنه نك دودبن دوزدیكی
ایچوندر ایمدی ترتیب دخی دوزمه نك لوازمی اولدیغی ظاهردر نی كذلك
ادات نفی در بعض نسخه ده ساز برینه آواز واقعدر آواز صدا معناسنه در
بوكا گوره لحننك عطف تفسیریدر لكن ساز نسخه سنده فائده زائده واردر
فائده معلوم اولكه خدای تعالی صفات ثبوتیه دن اولان كلام
صفتیله متكلمدر لكن بزلر كبی لسان وصوت وترتیب حروف ایله دكلدر
زیرا بونلار حادثدر وخدای تعالی ایسه محل حوادث اولمقدن منزهدر
ایمدی مصاحفده مكتوب والسنه ده متلو اولان خدای تعالینك كلامی
نفسیسنك دوالیدر لكن سید شریف شرح مواقفده شیخدن نقلا بویله

تحقیق حقیقی ایدركه مصاحفده مكتوب والسنه ده متلو اولان خدای
تعالینك كلامی لفظیسیدركه جناب حق تعالی بو كلام شریفی صوتسز وترتیب
حروف اولمقسزین تكلم ایتمشدر اما بزلر حادث وفانی اولدیغمزدن آلات
صوته وترتیب حروفه محتاجز دیمشدر انتهی معلوم اولكه خدای تعالینك
صفات علیاسی ذات شریفیله ازلا وابدا قائم وذاتنده ثابت ودائمدر
تبدل وتغیر وتبدل وتغیردن بریدر وجمله صفات علیاسی ذاتك نه عینی ونه غیریدر
امالی صفات الله لیست عین ذات ولا غیرا سواه ذی انفصال بیت
لطیفینك مآلی بو بابده كافیدر نعت پاك فخر جمله كائنات معلوم
اولكه بیان سابق اوزره ناظم مرحوم بو كتابی بسمله وحمدله ایله ابتدا ایتدكدن صكره
فخر كائنات علیه افضل التحیاتك مدح شریفنه آغاز وصلوة وسلامه دست
اولمشدر زیرا امام الهمامك كهانیتك شرح الرسالة نام عجالهسنده هر بر امر ذی بال
مباشرتده جناب حقه حمد وثنا وفخر اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتنه
صلاة وسلام ایله ابتدا ایلمك مستحبدر دیو بیورمشدر بناء علیه ناظم ایدر
سید الكونین وختم المرسلین كونینك اولوسی مرسلینك خاتمیدر سید
الكونین دنیا وعقبانك اولوسی دیمكدر زیرا سید اولو وعظیم القدر ومولی
معناسنه در اصلی سوید ایدی واو یایه قلب وبعده ادغام اولنمغله سید
اولمشدر جمعی ساداتدر پس بونده انا سید ولد آدم الحدیث حدیث شریفنه
تلمیح واردر وما بعدینه مضافدر مضاف الیه اولان الكونین ده الف لام
حرف تعریفدر كونین وجودین دیمكدر كه موجودین معناسنه در مراد دنیا
وعقبادر بونلاردن مراد اهلیدر یاخود مراد عالم غیب وعالم شهادتدر
وعند البعض سید الكونینده اضافت فی معناسنه در بو كلام مبتداء
محذوفك خبریدر تقدیری محمد سید الكونیندر دیمكدر فائده امام صاغانی
روایتك اولان احادیث شریفه لر اوزره سید عنوانیله معنون اولانلر

اكثري بونلردر كه نقل بالمعنى طريقيله بر وجه آتي بيان اولنور سيد شهداء حمزه
سيد عرب علي سيد شبان اهل الجنه حسن وحسين سيد روم صهيب سيد فارس
سلمان سيد حبشه بلال حضرة مريمدن ماعدا سيدة نساء اهل جنت فاطمة
الزهرى رضوان الله عليها وعليهما سيد القوم خادمهم سيد عمل ورع
سيد رياح صبا سيد طعام لحم بعده برنج سيد ادام ملح سيد اشهر محرم
سيد شهور رمضان سيد ايام جمعه سيد كلام قران عظيم الشان سيد قران
سوره بقره سيد بقره آية الكرسي سيد ناس آدم عليه السلام سيد ولد آدم
سيد الكونين صلى الله عليه وسلم وختم المرسلين وارايله اولان نسخه يه
كوره سيد الكونين اوزرينه معطوفدر بلا واو اولان نسخه يه كوره
خبر بعد خبردر معنا مرسللرك خاتميدر ديمكدر زيرا ختم مهر اورمق
وتمام ايتمك معناسنه اولمغله بونده خاتم معناسنه در ما بعدنه مضافدر
مضاف اليه المرسلين در. الف لام كه مرحرف تعريفدر مرسلين جمعدر
مفردي مرسل در مرسل ارسال بابندن اسم مفعولدر لغة معناسي كوندرلمش در
رسول كبي اما عرف شرعده عند اكثر العلماء رسول شريعت جديده ايله كوندريلان
پيغمبردر نبي عامدر وعند البعض قدر مشترك مراد اولنمقين رسول ايله
نبي برينك معناسنه كلور نتكم حديث شريفده الايمان ان تؤمن بالله
وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وارد اولمشدر مع هذا جميع انبياء
كرامه ايمان كتورمك لازمدر انبياء ومرسلينك اولي آدم آخري فخر عالمدر
بلا تعيين عدد جمله سنه بر وجهله ايمان كتورمك فرضدر اكرچه مسند
احمده وارد اولان خبر اوزره انبياء كرام يوز يكرمي درت بيك وبعضلرينك
رسل اوچ يوز اون اوچ در ديو عدد تعيين بيورمشلردر ليس بونده ما كان
محمد ابا احد من رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين آيت مبينه ودخي
لا نبي من بعدي حديث شريفنه تلميح واردر قالديكه خاتميت فخر كائنات عليه

افضل

افضل الصلواتك نيچه نكات ويرمشلردر از جمله شريعت غراسنك الى
يوم القيام بقاسي وامتنك كثرة ارتقاسي ودخي بر منطوق حديث
شريف كروه انبيا ذيشان سلطان نهر وسرانك وزراسي اولمغين سلطانك
بزمه تشريفنده موزادن صكره اولمق داب وعادتنك اياسي ايچوندر
معلوم اولكه جميع انبيا ومرسلينده كي اخلاق سنيه واوصاف بهيه وعلوم
ومعارف وادا ولطائف سرقافله انبيا اولدن خاتم المرسلينده موجوددر
زيرا اخلاق مرضيه ايرجا كذراليه تمام بولمشدر نتكم انما بعثت لاتمم
مكارم الاخلاق حديث شريفي بو بيانه عمدهدر وكمالات شريفه ايله اشتغالي
جمله انبيا فخر عالمك نائبلريدر نتكم والانبياء نواب حديث شريفي بو معناده
كافيدر وخاتم الانبياء اولديغي ايچون حضرت عيسى عليه السلام آخر زمانده
بامر الله سمادن وجه ارضه نزولنده شرع محمد اوزره حكم بيوره جقدر حتى
حديث مشارقده كي لو كان موسى حيا ما وسعه الا اتباعي بو معنايه دلالتده
وافيدر وعينلردر وصدر انبيانك فضائل معظمها في حد ذاته بيرون وقياسدن
افزوندر اجمال الايمان فضائلده صاحب جهل ايدر حضرت سبحان قران عظيم
الشانده فخر كائناتك جوامع اعلى الاعالي ذات ذي المجد والمعالي يس بيكانكيان
مدح ايله بيان ايدوب قد نرى تقلب وجهك ايله وجه شريفني ولا تمدن عينيك
چشمان لطيفني فانما يسرناه بلسانك ايله زبان معجز بيانني ولا تجعل يدك الى عنقك
ايله دست پر احسانن وكردن سعادت نشانني الم نشرح لك صدرك آيتي ايله
صدر پر معرفت وظهر مختوم بمهر نبوتني نزل به روح الامين على قلبك ايله قلب
پر نورني وانك لعلى خلق عظيم ايله ذات شريف وخلق لطيفني عيان بيورمشدر
انتهى وفتوحاتده شيخ اكبر حضرتلري ايدر خداى تعالى سنك بر اسم جلالي وار ديني
كبي سلطان كونينك دخي اولقدر اسامي شريفت اشتمالي وار دركه ايچلرنده اشهر
اولاني سماده احمد ووجه ارضده مصطفى ومحمود ومحمددر انتهى وعرائس صحيحي

سورهٔ یوسف علیه السلامده کی آیات للسائلین کلام مبیننك تفسیرنده
حضرت عائشهٔ صدیقه رضی الله عنها روایتیله مروی اولان حدیث شریف
اوزره نقل و بیان ایدرکه حضرت عائشهٔ صدیقه رضی الله عنها فخر کائناته
سؤال ایدوب یا رسول الله احسنیت جمال با کمالده یوسف علیه السلام جناب
والا شانك ایله نیجه درر دیدکده فخر عالم صلی الله علیه وسلم اتدی هو احسن
خلقا و انا احسن خلقا پس صدیقهٔ کبری رضی الله عنها اتدی یا رسول الله
بو نوناسه نیجون افتخار ایتمدیکز فخر عالم اتدی ان لم اقل انا فقد قال الله
وانك لعلی خلق عظیم اول زمان پیك رحمانی نازل اولوب بعض افاضل فخر عالمی ناسه
اعلام ایچون حکمتی نیجون ایتدی یا رسول الله سنك نور شریفك ایله یوسف علیه السلامك
نور لطیفی صلب آدمده قرعه ساز اولدیلر حسن و جمال قرعهٔ یوسف علیه السلامه
واقع اولدی • و ذکر • و شرف • و نور • و حبور • و ضیا • و بها • و عفاف • و کفاف •
و همت • و رفعت • و علم • و حلم • و فضل • و عدل • و عزم • و جزم • و سیادت •
و سعادت • و حوض • و شفاعت • و دعوت • و اجابت • و قضیب •
و ناقه • و تاج • و عمامه • و سیف • و هراوه • و صبر • و قناعت • و نسك •
و انابت • و رحمت • و رأفت • و وقار • و سکینه • و شریعت • و احکام حنیفیه
و صلوهٔ مکتوبه • و زکوهٔ مفروضه • و سمع • و طاعت • و صف • و جماعت •
و تأذین • و اقامت • و تکبیر • و تهلیل • و تسبیح • و تقدیس • و تحمید • و حج • و عمره •
و بلد معظم • و زمزم و مقام • و مشعر حرام • و قرآن حکیم • و خلق عظیم •
و آیات مفصلات • و کلمات متلوات • و ازواج طاهرات • و علو درجات
و براق و معراج • و مقام محمود • و حوض مورود • و محفل مشهود • و مقام او ادنی
و سلام الله الاعلی سنك قرعهٔ کمالات آیاتکه واقع اولدی بویوردی انتهی
و بو کمالاتك بعضیسنه نام مفرح نامه سنده بو وجهله اشارات بیورمشدرکه
بودر نظم محمد آفتاب عالم افروز • ثناگویش منم از جان شب و روز • محمد

سرور اولاد آدم • محمد مهترین هر دو عالم • محمد اختیار انس و جانست •
محمد مهتر پیغمبرانست • محمد کی سایه ندید • براقش جبرئیل از جان کشید •
محمد شاهباز قاب قوسین • زده بر هشت پای از فخر کونین • محمد آن حبیب
خاص رحمان • محمد کان لطف و بحر احسان • محمد در دو عالم کامرانست
از آن رو خاتم پیغمبرانست • محمد بود که آدم آب و گل بود • محمد را همه تن
جان و دل بود • محمد شد فراز ماه پروین • فلکها بهر سر و رتبه آیین • محمد دین
و ایمان داد ما را • ز حق تشریف و قرآن داد ما را • محمد داد ما را کام و مقصود
نموده راه ما را سوی معبود • ترجمه لشارحه الفقیر • محمد در جیوهر عالم
افروز • ثناسی ایلرم جاندن شب و روز • محمد سرور اولاد آدم • محمد مفخر اهل دو عالم
محمد اختیار انس و جاندر • محمد سرور پیغمبراندر • او ذاتك گورمدی فلك جوده •
براقی جبرئیل جاندن کشیده • محمد شاهباز قاب قوسین • او ویردی فخر ایله
فخر کونین • محمد در حبیب خاص رحمان • محمد کان لطف و بحر احسان دو
عالمده محمد کامراندر • انکچون خاتم پیغمبراندر • نبی اولمش ایدی اول فخر عالم
هنوز آب و گل ایچره ایکن آدم • او بالا اولدی راز ماه و پروین • فلکلر
بغلدی انکچون آیین • محمد بزه ویردی دین و ایمان • کتوردی چونکه حقدن بزه
قرآن • محمد بزه ویردی کام و مقصود • بزه گوستردی راه سوی معبود • بو لکیم
دیرسك ایچون بحاتی • او فخر عالمه ایله صلواتی • آخر آمد بود فخر الاولین
آخر کلدی اولینك فخری ایدی آخر مد همزه و کسر خاء معجمه و سکون راء
معجمه ایله عربیدر صوك معناسنه در فارسیسی پایاندر اولنه حرف ظرف
تقدیریله در آخر دیمکدر آمد کلدی معناسنه ماضی مفرد غائبدر بود جود
قافیه وزننده در بونده ایدی معناسنه در وکاهی بوده معناسنه کلور واد
اولنق دیمکدر و کاهی ماضی حکمی مراد اولنور استعمالنه عربیده کی کان کلمه سی کبی
افعال تامه دن اعتباریله نبود و انما ناقصه دن اعتباریله شد معناسنه اولور

فخر الاولين سلفده كذا ابدنلريك مابه الافتخاری ديمكدر زيرا فخر شرف وفضل
وعد مآثر وافتخار ايتمك معنالرينه در بونده مابه الافتخار معناسی روشندر
مابعدنه مضافدر الاولين ده الحرفی تعريفدر اولين جمعدر مفردی اولدر
اودخی اسم تفضيلدر مونثی اولی در جمعی اولون واوائلدر ديبی خلاصه معناده
فخر كائنات زماناً اعتباريله اكرچه اخرده كلدی اما علو شانی حسبيله اولين كرام
كندو ايله افتخار ايدر بونلر ايدی ياخود شرف وشانده اولين اوزرينه فائق ايدی
ديمكدر بوكا كوره فخر شرف وفضل معناسنده مستعمل ولمش اولور نته كه قصيده
فاق النبيين في خلق وفي خلق • ولم يدانوه في علم ولا كرم • معنای مذكوری
مؤيدر معلوم اولدكه ناظمك بو مصراع يازكده • اول المرسلين ادم واخرهم محمد
حديث شريفنا وزنه اولينده مراد مرسلين واخرده مراد خاتم النبيين ايديكی
ظاهردر لكن خلقت جهتندن اول سلطان انبيا ايديكی • كنت اول النبيين
في الخلق واخرهم في البعث حديث شريفندن ودخی اول ما خلق الله نوری ودخی
ودخی كنت نبيا وادم بين الماء والطين خبر منيفندن هويدادر فالديكه هر
شيده اولدغنه ايله معنون اولانلرك بيانده اولّيات عرب واوليات عجم
نامنه بنفه بنفه كتابلر تصنيف ايتمشلردركه مشهوردر هر برينه اولكر كيدر ايديكی
مسطوردر وبونلر دن ماعدا بعض اوليات احاديث شريفه ايله مبيندر
ازجمله امام مناوی رحمه الله تعالی دقائق الحقائقنده احاديث منطوقچه
برهن اوليانك بعضيلری بونلردركه نقل بالمعنی طريقيله بو وجهه الحق بيان اولنور
خلقده اول نبيتی فخر عالمدر اول علم معرفتدر اول خصماء ذو رجزا همسايه در
اول مكولات جناب حاملا رضين اولان حوتك يوركيدر اول جمال الدر
رسول الله در اول وارد حوض كوثر ابتدا شرف اسلام ايله مشرف اولانلردر اول
دنيده مفقود اولان امانتدر اول خراب ارض هرك جانب عبيددر بعده
نيادر اول متكلم اذا اعقادر وزجرا ادمك اخذ وكفيدر اول اشراط

ساعات تمتك مغربدن طلوعيدر اول تحفهٔ مؤمن بعد الموت اوزرينه
نماز قيلانك مغفرتيدر اول منزل اخرت قبردر اول فتنهٔ بني اسرائيل نساء در
اول سورهٔ ما انزلت سورهٔ مدثردر اولمرفوع ازنا س خشوعدر اول موحی
بسمله در اول ميزانه وضع اولنان حسن خلقدر اول كاتب بعد ادم حضرت
ادريس عليه السلامدر اول موذن سما جبرائيل عليه السلامدر اول من صلى مع
النبي صلى الله عليه وسلم حضرت علی رضی الله عنه در اول سبحان ربي الاعلى
ديان حضرت اسرافيل عليه السلامدر اول كيا سند حكم اولان قارئ عوالريدن
اول من يحاسب حضرت عمر رضی الله در اول من ينشق القبر واول مشفع واول
داخل جنت فخر عالم صلى الله عليه وسلمدر اول قائل اما بعد حضرت داود عليه
السلامدر • انكه آمد نه فلك معراج او • اولسيد السادات كه طقوز فلكك
انك معراجی كبی اشكندر اوسيد عالم كه احمد كبی نه فلك طقوز فلك ديمكدر زيرا
نه ضم نون وسكون ها ايله اسماء اعداددن طقوز عددينه دالدر فلك فانك
ولامك فتحه لری وكافك سكونيله كوك ديمكدر هر برينه شاملدر جمعی افلاكدر
عربی وفارسيده مستعملدر نته كم اسمان وسپهر وچرخ كردون وچرخ مينا و
چرخ نيلوفری ير لو نيجه تعبيرلری دخی واردر واكثر متكلمين عندنده فلك جسم
جسميدر وعند بعضهم كوريدر لكن جملهسی خرق والتيامه قابليتنه قائللردر
وبر منطوق نظم جليل يديدر عبشلردر اما قاطبهٔ حكما كرويتنه ذاهبلردر
ايچلرندن حكماء اسلاميه اولانلر خرق والتيامه قابليتی مقرلردر سائرلری
اقرار ايتميوب قابليت خرق والتيامی بو علاوه ايله ملاحظه كرامی ومعراج
سيد الاناي انكار ايتمشلردر نعوذ بالله من ذلك وعدديده طقوزدر ديدينده
كواكب بولنور لكن ثامن وتاسعده يوقدر ديو ب فلك اطلس ديدكلری
كواكبدن خلونه بناءً دردر عشلردر وعند المنجمين تعنيم بروج اوزره افلاك
يكرمی دردر ونفوس فلكيه اوتوز ايكيدر ديرلر بونك مبنی عليهی علم هيئتدر

معلوم اوله که ابتدا اناداح هیأت فلکیه و مصنف کتاب المجوی الثمانیه اولان
حکیم بطلمیوس کره مطبوعه هیأت اوزره اصطرلابی تصنیف و وضع ایلشدر بیانی
شویله در که افلاکک طقوز اولوب التی فلک قمردر که کره ارضه قریب و عناصر
اربعه محیط و مماسدر و افلاکک اصغریدر انک اوزرنده فلک عطارددر انک
اوزرنده فلک زهره و انک اوزرنده فلک شمس و انک اوزرنده فلک مشتری و انک
اوزرنده فلک زحلکه فلک سابعدر و انک اوزرنده فلک ثامن که فلک البروجدر
فلک الثوابت دخی دیرلر دیرا جمیع کواکب ثابته انده در افلاک سبعه مذکوره ده
ذکر اولنان بر کوکبدر بردن غیری یوقدر که انلره سبعه سیاره دیرلر هر برینک
بر حرکت مخصوصه سی واردر و مذکور فلک ثامنی اون ایکی قسمه منقسم قلوب هر برینه
بر برج و بر اسم ویرمشلردر که انلر و حمل و ثور • و جوزا • و سرطان • و اسد
و سنبله • و میزان • و عقرب • و قوس • و جدی • و دلو • و حوت • در بونلردن
التیسی شرقی و التیسی غربیدر و بونلرک اوچی صعود و اوچی هبوطیدر و هر برج
اوتوز درجه تعیین اولنوب طقسان درجه صعود و طقسان
درجه هبوطدر که شمس هر کون بر درجه دن طلوع ایدر و درجات مذکوره ده
طلوع ایتدکچه صعود حسبیله کون اوزانور و هبوط حسبیله کون قصه
لور یوز سکسان کونده بر روز ایله شب مساوی اولور یعنی بر دفعه برج حمله
و بر دفعه برج میزانه تحویل ایتدکجه که بری بهار و بری کوز فصلیدر مساوات
واقع اولور یعنی بر دفعه برج حمله و بر دفعه برج میزانه تحویل ایتدکجه که بری
بهار و بری کوز فصلیدر مساوات واقع اولور و التی کوکبک دخی مذکور بروجده
تحویللرینک حرکتنه کوره در شمس هر بر برجده اوتوز کون مکث ایتمکله
اوجیوز التمش کونده دورین تمام ایدر قمر هر برجده ایکیشر کون مکث ایتمکله
اوتوز کونده دورین تمام ایدر و کواکب خمسه باقیه دخی هر بری حرکت مخصوصه
سیله اون ایکی بروجی دور ایدر فلک ثوابت اوزرنده فلک تاسع که فلک الافلاک

وفلک

و فلک الاعظم و فلک اطلس دخی دیرلر زیرا انده ثوابت و سیاره دن
بر کوکب یوقدر بامر الله جمیع افلاکه حاکم و جمله سن محیطدر بو فلک
الاثیر دخی دیرلر فیروزه و دلیذردر و سرعت حرکتی شول مرتبه دکه یکرمی درت
ساعتده یعنی بر کون و بر کیجه ده دورین تمام ایدر و سیری شرقدن غربه در
و سائر اولان افلاک سبعه نک حرکتی و سیری کی حاویدر و غربدن
شرقه در و کی حمایلیدر و مذکور فلک اعظمک دوری سریع و سائرلرک دوری
بطی اولمغله دور و حرکتلری شاهد کلدر کذا فی فرهنک و اکثر شعرا دخی
ارباب هیأتک اصطلاح و القابلری اوزره افلاکی تسعه ایله تعبیر ایلشدر
یعنا ظن بو نده نه فلک دیمی بو کا میتدی معراج اوا مضافله انک آلت
عروج ایکندر زیرا معراج کسر ایله اسم الت در و معرج دخی لغتدر جمعی معارج
و معاریج کلور فارسیده دخی مستعملدر اکا نردبان دخی دیرلر او لفظی ضمیر
غایبده سید الکونینه راجعدر معراج شریف روحانی و یا جسمانی
اولمسنده و عدمنده و وقتنده بین الحکما اقاویل واردر بعض علماء اهل المعراج
روحانیته ذاهب اولوب حضرت عایشه رضی الله عنهانک والله
ما فقد جسد رسول الله ولکن عرج بروحه کلامی تمسک ایدیشلردر
اما جماهیر علما متکلمین و طوائف اهل یقین بینا انا فی المسجد الحرام عند
البیت اذا اتانی جبرائیل بالبراق فعرجت به الی السماء الحدیث حدیث شریفیله
متمسکین اولوب فخر عالم صلی الله علیه و سلم حضرتلری بعون الله حال
یقظه ده بجسده الشریف سمواته عروج و تنزیه بیورمشدر دیمشلردر
نظم فضلا بیوردر قطعه بو دکره بر انفس افزرغرض • نهاده پای رفعت بر عرش
رخ خود بکذشت و برو ندش بمعراج • فتها دنداز نجم کر بر سر تاج و دخی
عد دنده بعضیلر یتمش دیمشلردر لکن اصح اقوال اوزره معراج شریف
فخر عالم ایکیده بعد و حاید که سال مبعثنده تقریبا السماء تقدم هجرته

پاك امهاننده واقع اولمشدر وبردخی جسمانیدر که بعثتك اون ایكنجی سالنده

هجرتدن برسنه مقدم ماه ربیع الاولك یكرمی یدنجی كیجه سی حطیم ایله حجر اسود

میاننده ایكن واقع اولمشدر نكم صدر شریفنك شقی دخی ایكیدر بری

نوباوهٔ حدیقهٔ طفولیت ایكیدر وبریسی اسرا ده در وسموات وما فوقها یه عروج

دولت وبعده عودت عالیلری براق ایله اولدیغی مشهوردر افاقدن جنان دوانده

بر بغلدن كوچك وحماردن بیوك حیواندر لونی اق ومشیده برقدن اسرع ایدیكی

علیه الاتفاقدر بدنی مسك اذفردن واینكلری یاقوتدن واغزی لؤلؤدن وصدری

زبرجددن وقولاقلری زعفراندن سرجی نوردندر وقتا كه اول صدر بدر كائنات

علیه افضل التحیات حضرتلری صدمهٔ عز وقار ایله شب معراجده اوزرینه سوار

اولدقده جانب یمیننده حضرت جبرائیل علیه السلام ركابدار فخر الابرار وجنیكاهنده

حضرت اسرافیل علیه السلام نیجه بیك كره بیك ملائكهٔ كرام ایله جنبشمای زمار

وخدمت علیه ده اولدیغلرینه كسبه رو رنیما رادیدرلك سبحان الذی اسری بعبده

لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی ایت منزلی منطوقنجه درحال بیت الله الحرامدن

مسجد اقصی یه شرف انداز موكبهٔ اجلال بیوردقده بیت بحق چون پیشوای انبیا

اوست ؞ بعقبش سرد فتر اهل فنا اوست مقادنجه اول امام هدا حضرتلری

ارواح پاك انبیایه ابنیایه امامت ایله ایكی ركعت نماز ادا اسندن صكره بو آلای

شوكت نما ایله جانب ممولتهٔ خرام وسیر عجایبات ملكوت ایله سیر عرش وتفرج

دار السلام ابدی بعده ثم دنی فتدلی فكان قاب قوسین او ادنی ایت شریفه‌سی

منطوقنجه احراز فریضهٔ رافت ومحرم حریم خاص جناب عزتا ولدیلكم نظم

وسود منتر فد مغرب امام انبو ملك ؞ كه بر بساط شرف شهسوار كونین است

ذهی بلند كمانی كه در صف دعوی ؞ همه فسانهٔ او قلب قاب قوسین است بیورمشلردر

بونده قلب میانه معناسنه در قاب قوسین شرنده كنایه در پس فاوحی الی عبده

ما اوحی مصداقنجه بلا واسطه مظهر وحی حضرت مولی اولدی ووحی بو واسطه‌نك

بیاننده مفسرین عظام نیجه معانی شریفه عیان بیورمشلردر شرح مقدمه ده

ایدا اولدیغی تعریفنده مراد سورهٔ بقره نك اخری اولان امن الرسول ایات شریفه

سیدر كه بلا واسطهٔ جبرائیل عالمه انده وحی اولمشدر وروای علیه رحمة الغفار حی

عرائسنده ایدر حضرت عایشه رضی الله عنهادن روایت اولندیغی اوزره حق

تعالی او ولد رسولینك حضا لحضرتنه ایدیكم یا محمد اكر عتاب اولسیدی امتكه حساب

اولمز ایدیكدر بر روایتده یا محمد امتكه خبر ویركه اكر بركسه كندولره احسانی ایچون

سودلرسه بن عظمتمله اكا حلم وعبادیچون سورم واكر كندولره جفاسی ایچون

بركسه دن استحیا ایدرلر ایسه بن عظمتمله اكا اولایم اه وروایت دیكرده

انك القاسم بین الجنة والنار دیو دخی اولنمشدر وروایت دیكرده یا محمد

سن جنته كرمدین سائر انبیاء كرام كرمز وسنك امتك جنته كرمدین امم

سائره كرمز دیو وحی اولنمشدر وروایت دیكرده یا محمد سنی خاص كوشش ایله

تخصیص ایلدیم اهل جنان ماء ولبن وخمر وعسل ایله سنك مهمانكدر دیو وحی

اولنمشدر وروایهٔ دیكرده حضرت فاطمة الزهرادن مرویدر كه خدای تعالی

یا محمد بن عبادیمك رزقنه ضامن اولدیم حال بو كه امتك اكا اعتماد ایتمزلر

واتنی اعدام ایچون خلق ایتدیم انلار ناره دخوله جهد ایدرلر وبن كندولردن

عمل غدوی طلب ایدرم كندولر بندن رزق غدوی طلب ایدرلر حال بو كه رزقلرین

فیرو ویرم وانلار غیرك رؤیتی ایچون بكا طاعت ایدرلر حال بو كه معز ومذل

بنم وانلار رجالی بندن ایدوب خوفی غیردن ایدرلر وكندولره منعم حقیقی بن ایكن

شكری غیره ایدرلر دیو وحی اولنمشدر ؞ وروایت دیكرده یا محمد سكا امتك

ثلثن بخش ایلدیم وثلثانی بن دخی قیامتده بخش ایدرم دیو وحی اولنمشدر و

روایهٔ دیكرده یا محمد امتك قیامتده حسابلرینی راز اولمق ایچون ما الزینی باده

ازالدیم وقتولرین سبب بولمق ایچون عمرلرین غایتا طول ایلدیم ودنیاده

بلا توبه خروج ایلمدی ایچون موتلرین فجاءةً قیلدم وقبره مكث وجسدلری چوق

اولمق ایچون کندولری اخر زمانه کتوردیم دیو وحی اولنمشدر و روایت
دیکرده یا محمد امتک طاعت و عصیان ایدرلر طاعتلری رضام ایله در
و معصیتلری قضام ایله در پس رضام ایچون اولانی انلاردن قبول ایدرم
ایدرم که بن کریمم و قضام ایله اولانی انلاردن مغفرت ایدرم که بن رحیمم دیو
وحی اولنمشدر و روایت دیکرده یا محمد عش ما شئت فانک میت و
احبب من شئت فانک مفارق واعمل ما شئت فانک مجزی به دیو وحی
اولنمشدر و روایت دیکرده یا محمد خلقدن قطع امید ایله که اللهدن برنسنه
یوقدر و همینه صحبتکی بکا حصر ایله که مرجعک بکادر و ملکیکی دنیایه متعلق
قیله که سنی دنیا ایچون خلق ایتدیم دیو وحی اولنمشدر انتهی فائده معلوم
اوله که فخر عالمک مسجد حرامدن مسجد اقصایه شب اسراده تشریف شریفن
انکار ایدن نعوذ بالله کافر اولور زیرا نص ایله ثابتدر نصک منکری ایسه
کافردر اما مسجد اقصادن سمواته عروجن انکار ایدن کافر اولمز مبتدع و فاسق
اولور زیرا بو احادیث غیر متواتره ایله ثابتدر غیر متواترک منکری ایسه
مبتدعدر کافر دکلدر انبیا و اولیا محتاج او انبیا و اولیا انک محتاجیدر
انبیا جمعدر مفردی نبیدر اصلی اعتباریله مهموزدر و نافع بویله قراءت ایتمشدر
لکن جمهور بو مثللرده همزه‌یی یایه تبدیل و ادغام ایدوب مشدد فعیل وزننده مخبر و یاخود
مخبَر معناسنه در زیرا ایکیسیده دخی نبی حقنده صادقدر و عند البعض تشدید
ایله فعیل وزننده در رفعت معناسنه اولان نبوة دن ماخوذدر و فارسیده
پیغمبردر و اولیا ماقبلنه معطوفدر جمعدر مفردی ولیدر دوست
معناسنه در پس اولیا خدا انک دوستلریدر دیمکدر مراد معلومدر محتاج
او اضافتله انک محتاجی دیمکدر محتاج افتعال بابندن اسم فاعلدر معناسی معروفدر
او لفظی ضمیردر که سید عالمه راجعدر و اخرنده ادات خبر تقدیریله اوست
دیمک ظاهردر پس انبیاء عظام و اولیاء کرامک خواجه کونین و رسول

الثقلین

الثقلین حضرتنه احتیاجی لولاک لما خلقت الافلاک مضمونی پاکیله لا لتجیه
جمله موجوداتک موجودیتی فخر عالمک عالمه تشریف حرمتنه اولدیغندن
و دخی اول شفیع و صاحب شفاعت کبری اولوب و دوشاب حوض کوثرک
جمله خواص کندونک مهمان خاصی اولدیغندن و اذهان پاک خواصده معلوم
اولان کمالات سید السادات حسبیله نیجه انبیا کندونک امتی اولمغی رجاسند
اولدیقلرندندر شد وجود شریف رحمة للعالمین انک وجودی عالمینه رحمت
اولدیغی شد بونده اولدیغی معناسنه افعال عامه‌دن ماضیدر و کا کندی معناسنه
ده اولور وجود شریف انک وجودی دیمکدر وجود معروفدر اخرنده ش ضمیردر
فخر عالمه راجعدر رحمة للعالمین عالمینه ایچون رحمت دیمکدر رحمت عربیده
و فارسیده دخی تعجیما مستعملدر لغتده حنو قلب و رأفت و تعطف و میل
معناسنه در پس بو معنالرک خداده عدم جریانندن بونده ذکر ملزوم
و اراده لازم طریقیله مجازا انعام و احسان مراد اولنور و دخی خدایه
نسبت اولنان کیفیات نفسانیه لرک هر برنده بویله مجاز اعتباری لازمدر
مثلا غضب و حلم و حیا کبی که جمله معانی لازمه لری مرادلری ایدی بونده
و ما ارسلناک الا رحمة للعالمین ایت مبینه‌سنه تلمیح واردر و روایت
شریفه باننه قاضی عیاض علیه رحمة الفیاض ایدر فخر عالم صلی الله
علیه و سلمک حیاتی و وفاتی رحمتدر نتکیم حدیث شریفنده حیاتی خیر لکم و
مماتی خیر لکم وارد اولنمشدر و وفات شریفنده اولان خیرلک بیانی اذا اراد
الله رحمة بامة قبض نبیها قبلها فجعل لها سلفا و فرطا حدیث شریفنده
و امتی معصوم حقنده و ما کان الله معذبهم و هم یستغفرون ایت شریفندندر
عیانندر و عالمیندن مراد جمیع خلقدر پس مؤمنینه رحمت اولدیغی انلاره سبیل
حقی ارائت ایله هدایتدر نتکیم انما انا رحمة مهداة حدیث شریفی بوکا دالدر و منافقینه
رحمت اولدیغی انلاره قتلدن امان ویردیکیدر کافرلره رحمتک معناسی عذابلرینک

قیامته تاخیر ایدر و دخی روایت اولنور که فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرت
جبرائیل علیه السلامه سؤال ایدوب هل اصابك من هذه الرحمة شیء دیدکده
حضرت جبرائیل ایتدی بلی یا رسول الله بن عاقبت نکوله غایت بیمناك ایدیم وقتاکه
جناب والا شانکه نازل اولان قرآن عظیم الشانك بیان مدحت نشانده انه
لقول رسول کریم ذی قوة عند ذی العرش مکین مطاع ثم امین ایت مبینی ایله
حق تعالینك اوزریمه ثنا عنایتی باعث زوال الخوف عاقبت اولمغین برکات
القرآن مظهر رحمت و نائل امان عاقبت اولمشدم دیو بیورمشدر انتهی و بو
مصراعه اشارتدر دینلمشدر ٭ صدر عالم آفتاب صدر دین ٭ قدر اورا عرش
اعظم چون زمین ٭ یك پیاده در رکابش عقل کل ٭ یك سوارش بود صفش روح
الامین ٭ در ازل منشور او فخر البشر ٭ تا ابد طغراش ختم المرسلین ٭ من جمله
کریم وصف او جبار کفت ٭ وصف پاکش رحمة للعالمین ٭ یعنی اول شمس شرع و دین
مبین اولان صدر عالم صلی الله علیه وسلم قدر والاسی شول مرتبه
اعلادر که طارم اعلای قدرینه نسبت عرش اعظم مانند زمیندر و او صدر
کائنات رکاب مستطابنده عقل کل ایله تعبیر اولنان عرض مجید بر پیاده در و حیات
سوار اولان روح الامین صف غزارت نصرت آیاتنده یکسوار و خدمتنه دلداده
در و اول سلطان تخت نبوتك ازلده منشوری فخر البشر ایله مشهور اولمغین
طغرای غرای فرمان رسالتی تا ابد ختم المرسلین در پس بو عاجز او ممدوح خدانك
وصف علیاسی لسان بیان و زبان خامه سریع الجریان ایله نیجه تقریر و تحریر
ایده یم که انك وصف شریفنده حضرت ملك معین وما ارسلناك الا رحمة
للعالمین بیورمشدر مسجد او شد همه روی زمین دو کلی یر یوزی انك
مسجدی اولدی مسجد او اضافتله انك سجدهگاهی دیمکدر مسجد فتح میم و کسر
جیم ایله مفعل وزننده اسم مکان عربیده معناسی معروفدر او لفظی ضمیر در فخر عالمه
راجعدر شد اولدی همه روی زمین اضافتله جمیع یر یوزی دیمکدر زیرا

همه لفظی بونده جمله معناسنه در که اصلی همه در اخرنده کی ها معنای
اصلیه عامدن معنای خاص علیته نقل ایچوندر عربیده معنای مذکوری کل ایله
تعبیر ایدر و ترکیده دو کلی ایله تعبیر ایدرلر روی ضم را و اشباع واو ایله یوز معناسنه
در که عربیده وجه در و دخی ارقه مقابلی اولان یوز معناسنه استعمال اولنور
و مجازا جانب ظاهره یوز دیرلر مثلا ارض مسطحك جانب ظاهرینه روی زمین
دیرلر ماعدا غیرکی زمین معروفدر پس بو مصراعك خلاصه معناسنده مراد
وجه ارض جمیعا امتنه سجدهگاه اولدیکه امم سالفه کبی مثلا محرابه کیدیکدن محراب
مسجد نقلنه محتاج اولمادیلر یا خود امتی امم سائره دن کثیر اولدیغی یا خود کافه ناسه
بلکه جمله مخلوقاته رسول بعث اولندیغی دیمکدر نتکم بو مذکوراته بعضا اشارتده امام
سیوطینك جامع الصغیرده ابو هریره روایتیله بیان بیوردیغی فضلت علی الانبیاء
بستا اعطیت جوامع الکلم ونصرت بالرعب واحلت لی الغنائم وجعلت لی
الارض مسجدا وطهورا وارسلت الی الخلق کافة وختم بی النبیون حدیث شریفی
و دخی الغیة عراقی نام کتابنده مروی اولان فضلت بثلاث جعلت صفوفنا
کصفوف الملائکة وجعلت الارض مسجدا وطهورا حدیث لطافت مشحونی و دخی
امام مناوی روایتیله اولان امتی اکثر من عدد الحصی حدیث سعادت مضمونی
کافی و بیان مرامده وافیدر ناظمك کلامنده بو احادیث شریفه یه تلمیح وارددر انکه
یارش بود ابوبکر و عمر اول فخر عالم که انك یاری ایکی ابوبکر و عمر انکه
اول سید عالم که یارش بود انك یاری ایکی دیمکدر یار لفظنك معنای اصلیسی
معین و مساعددر اصحاب صفایه یاران دینلدیکی بوندندر تجمع اخرینه یا حرفی
داخل اولوب یاری دینسه معاونت معناسنه اولور که یا بالجمله تبدیل ایدوب
یارا دیرلر اولزمان معناسی یاردیم ایچون مجاز اولان قدرت اولور اخرنده کی
شین حرفنه مضافندر شین ضمیر غایبدر فخر عالمه راجعدر بود کلمه سی ایکی معناسنه در
و دخی مصراعك اخرنه مربوط اولمق اوزره ادات خبر اولان است معناسنه

اولمق دخی محتملدر ابوبکر اسم شریفی عبدالله بن عثمان ابی قحافه بن عمرو بن
سعد بن تیم بن مره در دیدیکی اثناده فخر عالم صلی الله علیه وسلم اولا مشوره کندویه
وکندویه صدیق تسمیه سی خداوندن نکم حدیث شریفده یا ابابکر سماک الله الصدیق
وارد اولمشدر ودخی عتیق تسمیه اولنمشدر نکم حدیث شریفده من اراد ان ینظر
الی عتیق من النار فلینظر الی ابی بکر وارد اولمشدر وشاهدیدی جمله سنده فخر
کائنات ایله بولنمشدر حتی جاهلیت واسلامده فخر عالمدن مفارقت ایلمدی
دیرلر رجالدن اول شرف اسلام ایله مشرف اولان ولیله معراجده فخر عالمک تکذیبکرده
دن مسجد اقصایه تشریفن ابتدا تصدیق ایدن کندودر ووجوه کثیره ایله ممدوح
انام وحقنده احادیث شریفه علیه السلامدن عن ابی هریره رضی الله تعالی عنه
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ما لاحد عندنا ید الا وقد کافیناه ما خلا
ابابکر فانه له عندنا یدا یکافیه الله بها یوم القیمه وما نفعنی مال احد قط ما نفعنی
مال ابی بکر حدیث شریفی تام در پس کندویه صدیق تسمیه سنک بر وجهی دخی بو در
دیمشلردر شکل وسیماده بیاض ونحیف وعارضینی خفیف بر ذات شریف ایدی وحلیه
جمال اولان لحیه مبارکی حنا وکتم ایله زین ایدر ایدی فخر عالمدن صکره بر یوزنده افضل
ناس کندودر کندونک وابوینک وولدینک وولد ولدینک فخر عالم صحبتی اولمدر
بین الاصحاب بو دولت ایله کامیاب اولمق انجق کندویه مخصوصدر وفخر عالم صلی
الله علیه وسلم اخر عمر شریفنده کندویه امامت تفویض ایتمکین وفات فخر کائناته
دکین محراب سعادت پناه رسول الله ده قائمقام اولوب اون التی وقت نمازده امامت
ایله پیشوای اصحاب کرام اولمشدر بو وجهله امامته مختار وفخر الابرار اولدیغی بعد
وفات النبی خلافته اشارت علیه در دیو بیورمشلردر حضرت صدیقک مکه
مکرمه ده اصحاب فیل تاریخندن ایکی سال دورت ماهدن برقاچ کون مقدم عالم
دنیایه تشریف ایله وضع قدم بیورمشدر بعد وفات النبی مدت خلافتی ایکی سال اوچ
ماهدر سال هجرتک اون اوچنجی سنه سی جمادی الاخره نک یکرمی ایکنجی کیجه سی لیله اثنینده

بعد المغرب قبل العشا عازم دار البقا وواصل جنت المأوی اولمشدر
نعش هذا عمر شریفی التمش اوچ اولمشدر وبعد غاته وصیتی اوزره کندوی
همسر عفت پروری اولان اسما بنت عمیس رضی الله عنها غسل ایدوب حضرت
عمر فاروق رضی الله عنه نمازین قیلدردی اصحاب کرامدن خلق کثیر کندودن
وافر روایات بیورمشلردر وعمر ابوبکر اوزرینه معطوفدر عمر امیر المؤمنین
عمر بن الخطاب در حضرت فاروق دیمکله معروف وابو حفصه العدوی
القرشی ایله مشهوردر بعثت نبوتک التنجی سالنده ویا بشنجی سالنده
شرف اسلام ایله مشرف وتمام اولدیغی اولوقنده رجالدن قرق کسنه ونسادن
اون بر کسنه اسلام ایله مشرف اولمشلر ایدی کروه پرشکوه اسلامیانک
قرقنجیسی حضرت فاروق ایدی دیرلر پس فرقه اسلامیان ودائره اهل ایمان
حضرت فاروق ایله تکمیل عدد اربعین ایتمکله زمره اسلامیان جیب اختفادن
سر براورده دولت واظهار شجاعت وابراز منشور عدالت قیلدیلر زیرا
قضاء الهیه مشرقدن مغربه دک فتح دنیا واظهار دین مصطفی جهاد
یاورکزین ایله تمکین بولمغین حضرت رب العالمین وخاتم النبیین حضرتنه
بلدر مسکین کفایت نصرت دین اسلامی حضرت فاروقک مرکز دائره اصحاب
کرام اولمسنه موقوف اولدقده سلطان انبیا صلی الله علیه وسلم اللهم
اید الاسلام بعمر وفی روایة اللهم اعز الدین بعمر بن الخطاب وفی روایة
اللهم اعز الاسلام بعمر خاصة دعوات اجابت غایات ایله اسلام عمر
ایچون درگاه خدایه مناجات بیورمشدی پس دعای رسول الله مقبول
اولا اولمغین حضرت فاروق شرف اسلام ایله مشرف اولمشدر واسلام عمر ایله
فاروق تسمیه سی بابنده برقاچ وجه نقل اولنمشدر وجه اولا امام تبریزینک
اسامی رجال المشکاتی کتابنده بیان بیوردیغیدر امام مشار الیه ایدر ابن عباس
رضی الله عنه ایتمشکه حضرت عمر رضی الله عنه دن فاروق اسمیله تسمیه

اولدیغنك وجهی سنوال الیدیم جواب مستطابنده بیوردیکم وقتا که
هدایة باکیله حضرت حمزه رضی الله عنه بیدن سه روز مقدم شرف اسلام
مشرف اولمغین وفخر عالمه همدم اولمشیدی پس اول ایام سعد انجامده خالق
البرایا وفالق الحب والنوی اولان حضرت مولا جل وعلی اسلام ایچون صدریٰ
منشرح قلمغین الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی ذکر شریفن دلده یاد و
بونك برکاتنه مظهر انشراح فؤاد اولدیغندن هبوب نسائم توفیق الهی ایله بکا
روی زمینده سمات فایحه فخر کائناتدن خوشتر بر نسیم فیض اثر ومشام جانمه
اندن زیاده عطرسای اولور بر مسك اذفر بولنمدیغندن اول باغبان گلشن الهیه
کلی خوشبوی صحبته تلاقی وحضوریله انفریله تعطیر مشام ایتمك اشتیاقی دروده
ارام ولمشنا قائم اولمغین خواهر عفت پرورمه ایدیم عجبا سید البشر
شفیع روز محشر نه طرفده مسند آرای دولت ومنصه پیرای مجد دیس
همشیرم ایتدی حمدی اول سلطان تخت اصطفا حضرت محمد المصطفی
صفا قربنده اولان دار ارقم بن ابی الارقمده انجمن آرای یاران صفا وشمع
جمع اخوان اهل وفادر پس نظم یاد رمسدود وغنای کنادایت ** دست
آنلم حلقه زن باب عطا دایت ** دیه رك جنبش پای شتاب ایله در دار ارقمه
وصول بولوب دست اضطراب ایله دق کلید باب قبول ایلدیم ناگاه طارقه
حلقه دردرون داره اولان اصحاب کرامی آگاه خبر ایتمکین او انجمن سما
سیاده کواکب ثریا اسا بر یره جمع اولان اصحابه حضرت حمزه ایتدی نه خبر
ایتدیلر که عمر بن خطاب ایله بابه طلیکی اولنمش فلك رسالت اولان
جناب جامع الاحبابه خبر ویردیلر پس اول آن جلالت اقترانده اول مرد میدان
مروت ووفا وسلطان مردان فتوت فرا حمزه بلری اولابیت سعادتدن دولت
وشوکت وصلابت ومهابت ایله حارج دیرده بکا یقین گلوب دست رأفت
عنایتیله جامع ثیابمدن بیچ ضبط وزبون ایدوب بر دفعه جنبش کوستردیکنده

کندی کندیمی ضبط ایله پابرجا اولمغه اقتدار قالمیوب ناقه مضبوط العلاقه
وار ویمینکاه معجزه پناه رسول الله ده دیزم اوزره اناخه پذیر اولدیم اول زمان
حضرت حبیب برهان لسان معجز بیانیله ما انت منته یا عمر یعنی ای عمر
خلاصه چاوك یوقدر دیو بیورمغین هدایت باری ای اولوب طوطی
زبانمه اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریك له واشهد ان محمدا عبده
ورسوله کلمه شهادتین توحید حلاوت بخش اسلام اولوب قبول ایمان ایله
تخلیص کریبان وجان ایلدیکده مجلس سعادت جنبش غنای عینیله اولان
فرقه اسلامیان شادان اولدرق بنمله تکبیر آغاز وتهلیله برکونه دمساز
اولدیلر که بیتقه ملاحظه ایله رصد نشین مرصد مسجد حرام اولان بیکانه
لر تکبیر توحید غرا صدای مهابت احتواسن استماع ایدوب متغیر الحال اولدیلر
پس ایتدیم یا رسول الله بز اوحق اوزره دکلمیوز ایتدی بلی یا عمر نفسم قبضه قدرتنده
اولان خدا حقیچون اولورسکوز حق اوزره اولورسکز وقالورسکز حق اوزره
قالورسکز اولزمان ایتدیم ای سرور سادات وای اشرف موجودات نیچون عزلت
نشین زاویه انزوا اولوب اختفا ایده لوم ** ایدی جناب والا نیکی رسالتله
بعث ایدن خدای متعال حقیچون سر اوروده جیب اختفا اولوب اظهار کوکبه
اسلام ایله ابراز موکبه شرف ونام ایده ززدیوب حاظر اولان فرقه اسلامیان
ایکی صف قیلوب صفك برنده حمزه صاحبقران زمان وبرنده بونده بنده سبحان
قیام ایدوب اول رهبر دین مبین اولان فخر المرسلین حضرتلری بیننده بیان ونده
بو وجهله ترتیب لوای دولت وتنظیم نظام شوکت ایله دامن درمیان جمله
یاران وخاصه اول مفخر عالمیان ایله حرام اوروسی مسجد حرام اولوب
عزم بوشیرانه اصحاب کرام وصدای مهابت احتوای الصلوة والسلام علیك یا سید
الانام ایله اظهار شوکت اسلام واعلان صلابت ایمان ولعنتا ملابدیکمز
صنادید قریش ناکام ومبهوت وست اندام اولدیلر اولان غلبه اقترانه فاروق

تسمیه سیله نامدار و مصاحب حضرت فخر الابرار اولدیم دیدی انتهی و دخی لود
بن الحصین و زهری رضی الله عنهما ایدرلرکه لما أسلم عمر نزل جبرائیل فقال
یا محمد استبشر اهل السماء باسلام عمر یعنی حضرت عمر فاروق رضی الله عنه شرف
اسلام ایله مشرف اولدقده حضرت جبرائیل علیه السلام نازل اولوب ایتدی یا محمد
اسلام عمر ایله اهل سما بربرلرینه استبشار ایلدیلر و عند البعض نام فاروق
ایله تسمیه نك وجهی فلا وربك لا یؤمنون حتی یحکموك فیما شجر بینهم الآیات
شریفه نك سبب نزولنده بعض علمانك بیانی اوزره حکم رسول اللهه راضی
اولمیان برمنافقی قتل ایلدیکی ایچوندر دینلدر و علم و فضائل عمر خارج حیطه
بیاندر نتکم عبد الله بن مسعود رضی الله عنه ایدر ظنم اودرکه عمر فاروقك
علمی برمیزانك کفه سنه وضع و سائر احیاء ارضك علومی دیکر کفه سنه
وضع ایله وزن ایلسه لر علم عمر سائرلرینك علومی اوزرینه راجح اوله
انتهی و مشاهدك جمله سنده حضرت رسالت پناه ایله همدم و همراه اولمشدر و بین
الخلفا ابتدا امیر المؤمنین ایله ملقب اولان کندودر و ابو بکردن صکره
مسند آرای خلافت اولمغین عدل و عدالت و اظهار شوکت و شجاعت
مصر و شام و عواصم و انطاکیه و حوالیها و بلاد و مدن بعضها ضیلوی و دیار
بکر و عینتاب و ارمنیه صغری و کبری و مدائن عراق و حوالیها و اذربیجان و آرآن
و معرکان و شروان و جیلان و خرسان و نهر جیحونه دك بلاد فارسی
حوالیلرین فتح ایدوب تمام نصرت نظامیله زینت بخش منابر خطبای کرام اولمشدر
و بو فتوحات نصرت آیاتدن مقدم هنگام خلافت ابو بکر الصدیقده بامر الله
و عونك عدم مساعده سندن بوقدر فتوحات اولمشیکن بر اوقت خلافت
صدیقده حرمین شریفیندن ماعدا قبائل عربك نیجه لری مرتد اولمغین انا سند
الاسلام و ابو بکر سیف لولاة حدیث شریفی مصداقنجه حضرت صدیق
الدلرینی قتل ایله بلاد اسلامی تطهیر و عراق و شامی کرفتار قبضه فتح و تسخیر

دیرا

دیرا نهنی و عمر غیر موجبا صح خبر التمس اوجه بالغ اولدقده مدینه منوره ده
هجرتك یکرمی اوچنجی ساله ذی الحجه نك یکرمی التنجی کونی بو رادیعاده مغیرة
بن شعبه نك غلامی لؤلؤ نام بر بدانجامك یدنده شهید اعظم رحمت و جنت
رب مجید اولمشدر مدت خلافتی اون سال الالی ماهدر حضرت فاروقدن صکره
خلیفه فخر جهان حضرت عثمان بن عفاندر ناظمك شیخین حضرتلرین مصراع
واحده بو ترتیب اوزره اتیانی بو سیاق اوزره مرتبا وارد اولان بعض احادیث
شریفه یه اشارت وارددر نتکم فخر عالم صلی الله علیه و سلم بر حدیث شریفنده
شیخین حضرتلرینه مرتبا اشارت ایدوب بونلار انبیا و المرسلیندن ماعدا اولان اهل
جنانك اختیارینك سیدلریدر دیمشدر و حدیث دیکرده هر نبینك یر اهلندن
و کوك اهلندن ایکیشر وزیری وار در اهل سماده نبیم وزیرلرم جبرائیل و میکائلدر
و اهل ارضدن وزیرلرم ابو بکر ایله عمردر دیو بیورمشدر و حدیث دیکرده ابو بکر
عمر منی بمنزلة السمع و البصر بیورمشدر و حدیث دیکرده ابو بکر و عمر سیدا کهول اهل
الجنة بیورمشدر پس بونلاردن و امثالی احادیث شریفه دن ابو بکرك عمر ایله مرتبا
مذکوریتی و حسب التقدیم ابو بکرك عمر و سائر اصحاب صحبت پروردن افضلیتی
ظاهر و عیاندر ازسر انکشت او شق شد قمر او سید الکونینك مبارك بر معنی اشارتندن
ایکی پاره اولدی ازسر انکشت بر کلامك مجموعی اصطلاحده فارسیده اصل
تغافلانه و کولمسز معناسنه مستعملدر نتکم ابو المعالینك بیت انتظار ان
هلال ابرو کشیدم روز عید مرحبا کرد و ولیکن از سر انکشت کرد بیتنده بو معناحه
یوم عیدده او هلال ابرونك انتظارنی چکدیم بکا مرحبا ایلدی لکن بنی تماه
و تغافلانه ایلدی دیمکدر پس بو بیتده ناظمك مرادی بنم اشارت علیه دن دیمکدر
بو کلام ما بعدنه مضاف قدر مضاف الیه اولان او ضمیر غایبدر مفرد در فخر عالم صلی الله
علیه و سلمه راجعدر شق شد قمر ایکی پاره اولدی دیمکدر ذیرا شق فعله لغت
عربیده یارمق و ایرمق و یرتمق معناسنه در لکن بونده منشق معناسنه در

ثلاثینك مزید معناسنه كلدیكی مشهوردر وشدا اولدی معناسنه در قمرا ای
دیدیكلری كوكبت ایدر سبعه سیارنك بر سیدر طلوعندن اوچ كونه دك هلال
دیرلر بعده بیاض اولدیغی ایچون اخر شهره دك قمر دیرلر ایدنلغی زیاده اولان كیجه یه
عرب لیله قمرا دیدیكی بوندندر جیمی اتمادكلور فارسیسی ماهدر وشق انشقاق
قمر معجزه سی اثرده خبر معتبر بویله در كه بعثت خیر البشر صلى الله علیه وسلمك
تنجی سالنده مكۀ مكرمه ده احل مكه فخر كائنات علیه افضل التسلیماتدن اظهار
معجزه ایله قمرك انشقاقنی طلب ایلدیلر اولدم سعادت اقترانده اولانحضرتك رسالتك
مبارك بر معیله ماهه نیم اشارت بیورمغین ماه فلك حسبا لاشاره دو پاره
اولدی وحضرت انس رضی الله عنه روایتی اوزره ماهك هر پاره سی جبل
حرانك بر طرفنه اینوب جبل مذكور ماهك ایكی پاره سنك میاننده واقع
اولدیغی بشلردر وابن مسعود رضی الله عنه ایدر ماهك بر پاره سی جبل ابو قبیس
باشنده قیام ایله نوربار اولوب دیكر پاره سی جبلك دامنه نزول وارام ایله
اظهار برهان ایلدیكده اول فخر عالم صلى الله علیه وسلم بو معجزه باهره یه كورلر
اشهدوا كلامیله خرق نصابیله خطاب بیوردی یعنی بو معجزۀ باهره یه شاهد اولكز
دیو دعوای نبوتی بو حجت ایله اثبات تنه اشهاد وبیان مقصود ومراد ایلدی یاخود بو
معجزۀ باهره یه نظر ایلیكوز دیو بیوردی دیمك دخی معنادر ایمدی جماعۀ اصحاب
كرام وكافۀ علماء عظام عندنده انشقاق قمرك كیفیتی بویله در حتی قتاده جعفر كبی
ایدر انشقاق قمر معجزه سی مكۀ مكرمه ده ایكی دفعه صادر اولمشدر اقتربت الساعة
وانشق القمر الایة اثنده نازل اولدیغی بو بیورمشدر لكن تابعیندن حسن بصری
رحمه الله انشقاق قمر قیامتده اولجقدر دیو بیورمشدر اما اصح اقوال جمهورك
بیان بیوردكه ذكر اولندی انتهی فائده كتاب العبره ده حضرت حیدردن بویله دركه
میان دائرۀ قمرده اولان سواد ندر دیو كندودن سؤال اولندقده انتیكه حضرت
جبرائیل علیه السلامك ماهی مسحندن برا ثردر زیرا خدای تعالی شمس ایله قمرك

نوردن بر تمثیل جزء خلق ایدوب بعده نور قمردن التمش طقوز جزئنی بواسطۀ
جبرائیل مسح ایتدیروب شمسك اوزرینه ضم ایتدرمشدر وصفحۀ قمرده اولان
سواد حروف مقطعه ایله جمیلا احرو قدیردر دیو جواب المشدر انتهی وابن عماد
صفحۀ قمرده اولان سواده نظر ایدوب بو وجه ایله كوروب اوقودم دیو
اعتقاد ویرمشدر دیرلر لكن ظرفای شعرادن بعض فاضللر سواد مزكوری بو وجه
احیاد ایدوب بر قاچ تعبیر ایله تحریر ایلمشلردر نظم راست كلدیم كیجه اغیار
ایله شق القمره دیدیم ای ماه نه در عارضنده واسنده بره نازایله خنده ایدوب
دیدی كه او خورشید جهانك شهر روح امیندر كه طوقندی قمره نظیره دیدم ای زهره
جبینی دونكیجه شق القمره نه ایچون هر جا كه كورینن بو بره دیدیكم قیلد اثر
حضرت محبوب اله بصدی یاغنی معراجه چیقر كن قمره نظیرة الفقیر سیر ایدوب
بو كیجه خالدخ شق القمره دیدیم ای شمع شب ارانه بو وجهكده بره دیدی
معراجه عروجنده حبیب حقك نا تری نعل بر اقیكه طوقوندی قمره نظیره سیر ایلیجز
ایرشدیم كیجه شق القمره دیدیم ای ماه شب افروزنه در بو بره كیدر وب بردم
وجه حسنی یوسف وش دیدی انكشت نبیدر كه طوقوندی قمره انتهی پس بو ابیات
لطیفه ایچندن قطعۀ اخیره نك مقامه مناسبتی خطارندن زیاده ایدیكی خفی
دكلدر ایمدی ناظم شیخین حضرتلرینك یار فخر عالم ایدیكلرین اجمالا بیان ومرتبا
اسمدیقی عیاننده ذكر اوصاف شریفلرینك زبده سنی بیان وتفصیلا عیان مراد ایتدیكین
نیه اجماله كی ترتیب اوزره حضرت ابو بكرك وصفنی وصف عمر اوزره تقدیما
بیجودر آن یكی اودر رفیق غار بود اولدر یعنی فخر عالمله مغاره یولداشی ایدیكی
یكی اودر یعنی ایكیدر وبقرینۀ السیاق مراد حضرت ابو بكر ایدیكی علیه الاتفاقدر
اودرا اوكادیمكدر یعنی فخر عالمه رفیق غار اضافته مغاره یولداشی دیمكدر
زیرا رفیق یولداش معناسنه عربیدر فارسیده دخی مستعملدر مخصوصا فارسیسی
همراه در غار عربیدر فارسیده دخی مستعملدر بونده مغاره معناسنه در

فارسیده اکا کسر هاء وسکون شین وفتح کاف وسکون فا وتا ایله اشکفت دخی دیرلر
وفتح همزه ایله آشکان دخی دیرلر لکن عربیده غار ومغاره معناسنه کلدیکی کبی کاهیجه
براغاجک ادیدرکه بعینه حب الغار دیرلر و دفع عزرت رفتا و بویک لشکر
معنالرینه کلور وبطن ایله فرجه غاران دیرلر بودا ایدوج عکید کیفیت رفاقت
غار معلوم اوله که بعثتک اون دردنجی سالنده فخر الابرار صلی الله علیه
وسلم رأیت فی المنام انی اهاجر من مکة الی ارض بها نخل الحدیث حدیث
شریفی بیانیله رؤیت رؤیای معجزه ردیفن عیان ایلدیکیه کفار خاکسار
بو رؤیای خیر آثاردن خبردار اولمغین اولا ارض نخلستانک مدینهٔ منوره اولدیغنی
جعفر زمان وانصار عالیشانک فرقهٔ اسلامیانه اعانت ایده جکلرین ظن غالب ایله
ایقان ایدوب بهر حال الجمله مضطرب البال اولدیلر بی تدارک هجرت اسلامیه سبقتده
باعث کثرت وکندولریک حقلرنده زحمت اولور دیو دفعنک طریقنی بینلرنده
مشورت ایچون مکهٔ مکرمه ده قصی بن کلابک لاجل المشاوره بنا کرده سی اولان
دار الندوه نام محله جمع اولوب عقد مجلس مشورت قیلدیلر صنادید قریش خصوصا
دائرهٔ مفسدتده مسابقت ملعنته آغاز ایدوب وزره ایکی اولان نکبت قرانلرنکا
شیطان علیه اللعنة اولکروه مکروهک دائره ناتره لرینه واصل وبر پیر ملعنت
تدبیر قیافتنده مجلسلرینه داخل اولوب سؤال معتاده جوابا لقابیله ایتدی
نجددن کلورم سزلریک بونده انجمن آرای ملعنت اولدیغکزی استماع ایدوب
کلدم البته بو جمعیتدن بر مراد بخشا اولمق کرکدر قول ضعیف ورأی سخیفکزی
بندنکم ایتمکوز بر پیر مشکل کشای ملعنت وتدبیر آرای امور مفسدتم دیو معرفت
کندو کندویه اولمه اراده بارلک باز ارمفسدت شعارنه اولقدر صاتدیکم مشا
کفار مشرکین اول کلمات سرکین آکیندن بوی آشنالی بولوب سبب جمعیت
اولان مشورتلرین اول لعینه اعلام وکیفیت حالی بیان ایدن تقریرا هر کس
فکر فاسدینجه انتخاب ایلدیکی رأی سخیفنی اکا بو وجهله اخبار واعلام ایدوب

ایجلر ابو البختری

ایجلرندن ابو البختری نام بر بدکلام ایتدی بنم رأیم اولدرکه اول طالب
نوای هجرت وصاحب دعوای نبوتی بر بیته قویوب همان بر ابواب ویره
جک کوزه دن ماعدا ابواب وروزنلرین سد وبند ایلمکدر اول زمان شیطان
لعین ایتدی بو رأی فاسدر زیرا یاران ومعاونلری کلوب کندویی خلاص ایدرلر
بعده هشام بن عمرو ایتدی بنم رأیم اولدرکه بلدهٔ مکه دن اخراج ایدوب سونه
شیطان لعین ایتدی بو دخی رأی حسنه کلدر زیرا طشره ده دخی زیاده قوت
بولوب بزلره زیاده زحمت ویرور بعده ابو جهل لعین که مقدما اسمی عمرو
وعلوم عقلیه ده مهارتندن ناشی کنیه سی ابو الحکم ایکن عدم ایمان ایله عناد
وطغیانی علاوه سیله ابو جهل تسمیه سیله شهرت بولمشیدی بو دخی ایتدیکه رأیم
اولدرکه قبائل عربک هر بطوننده برر غلام جیحم کتوروب هر بری بر سیف ایله
حمله وهجوم ایلسونلر مراد معصول پذیر اولدقده ماده ده قبائلک جمله سی شریک اولور
بویله اولدیغی صورتده بنی هاشم جمله قبائل ایله دعوایه وبادائی ایچون محاربه
وهیجایه قدرت بوله مزدیدیکده شیطان لعین ایتدی ابو جهلک بو رأیی
استحسان ایدوب بویله ایلمک کرکدر دیو هر برلرینه کونا کون اغوا واغرا قیلدی
پس فتنهٔ نائمه نک ایقاظنه تدارک تام ایله منتظر وودتا دیک شام اولدیلر
اول زمان عالم السر والخفیات جانبندن پیک رحمان نازل اولوب فخر کائنات
علیه افضل التحیات یامر الله بو کیفیتدن آکاه ایدوب یا محمد بو لیلهٔ مبارکه ده
مکهٔ مکرمه دن مدینهٔ منوره طرفنه هجرت بیورمکز ایچون امر رب عزت اولندی
دیدی اول زمان رهبر مهاجرین وانصار اولان سرور اخیار صلی الله علیه
وسلم حضرتلری امر هجرتی حضرت صدیق ایله حیدر کراره خبر ایدوب قنقی طالب
جنتدر که بو لیلهٔ هجرتنه دائر مکان اقامت فنا امدن مرکز نشین قرار و
مظهر رضای حضرت پروردکار اولور دیو بیوردقده اشبو اشارت پر بشارت
اوزره بی محابا نظم شیر یزدان کز نهیب خنجرش ٭ خصم را بفسرد خون در حنجرش

بود از اسبا و پیش اجل ٭ جان دشمن از غزا در غزوه ٭ اوست قلب لشکر
اسلام ازان ٭ مهر دین مجهر او تا سد شره ٭ بر فراز قدر عالی منظرش ٭ من حکیم
اسمانرا کنکره ٭ چون کم از یک نقطه موهوم شد ٭ در محیط مرکزینه دائره ٭ ایله
مشروح . ومدایح سائره ایله ممدوح اولان صاحب خنجر وسیف ذو الفقار
اعنی بو حضرت حیدر کرار کندی جانن شربتی راه سلامت فخر المرسلینده ایثار در
وکعبه محبت خاتم النبیینه قربان اولمغی اختیار ایدوب متعرحضرت پیغمبرده
اقامته اماده وقضا داده اولدی یعنی حضرت علی المرتضی نك بو مرتبه بالا نشین
اوج ایثار اولدیغنك بیاننده صاحب احیا روایة صحیحه ایله بر مفصل حدیث
شریف نقل ایلمشدر بو فقیر دخی نقل المعنی اولمق اوزره یوز اون پیش بیت ایله
نظم ایدوب نظم معهوده قصیده علیة ایله نامزد ایدوب اولیاء ذاکرینه بو
مجموعه اشعار ایلمشدرم خلاصه سی حضرت حیدر کراری اول شب هجرة فخر الابرارده
امداد تحفظ خدمتی ایچون حضرت باری جبریل امین ایله اسرافیل علیهما السلامی
تابع پاسبان ایلمشدر انتهی رفقا کر حضرت علی المرتضی ده اثره تنبین حضرت الهی
اولدقده اول بدر منیر کونین صلی الله علیه وسلم امر ذو الجلاله شدت نطاق امتثال
ایدوب رفیق شفیقی اولان حضرت ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایله جنبشهای
هجرت وصوب مأموره خرام او رعزیمت اولوب ابتداء سفر خیر اثرده ا طراق عالیشاننك
دائره مثال احاطه ایدن کفار خاکسار پاسبانلرینك کوزلکلری ایچون مبارك
دست معجزه پیوستیله ارض بیضاء مکه مکرمه زادها الله شرفادن بر مقدار
خاك پاك الوب اول خاکی تا ناکلك اوزرینه یس والقرآن الحکیم نظم کریمین
فهم لا یبصرون آیتنه قدر تنه دکین تلاوت ایدوب بعده او اعتبار معجز آثاری
وجوه اعداء مشرکین ومفارق دشمنان دینه نثار بیوردی پس دست باری توفیق
باری ایله نثار کرده فخر الابرار اولان غبار دن هر قنغی بد کارك سر شامت شعارینه
ذره مقدار اصابت ایلدی ایسه در ساعت جمله سی مرش کورداری قوت با صره

دوروا اولوب اول شمس فلك رسالت وبدر منبای نبوت ودخی صدیقی بیتیدن
محجوب وفهم وادراك کیفیتدن بی شعور اولدی حتی بو غبار معجز آثاردن حصه
مند اولان اشرارك جمله سی عسکر میدان معرکه بدرده طعمه شمشیر ابدار غزات
ومظهر قهر خالق الارض والسموات اولمشلردر پس چون اول حضرت حبیب الله
ایله حضرت صدیق همراه اولوب مکه مکرمه دن خروج ووراه مقصوده
ولوج بیوردیلر در عقبلرینجه بعض اشرارك اخبار ایله
صنادید قریش هجرت احمد مختاردن خبردار اولوب در حال اثر فخر الابراره دوشدیلر
ایچلرندن حضرت سراقه رضی الله عنه کبی بعضی سابقت ایدن معجزه رسول الله
ایله مظهر هدایت اولوب سائرلری شیطانلری ایله رفاقت وقیاده هامون
ضلالت اولمغین تعقیبلرندن جهت عزیمت صاحب هجرت اقدام ایدیلر مع هذا
فخر الابرار صلی الله علیه وسلم حضرت صدیق رضی الله ایله جانب یمینه کیدوب
واقع شهره برساعت بعدیتی شایع جبل ثور دیمکله مشهور بر کوه لامعك
بر غار سعادت آثارنده آرام وقراری اختیار بیورمشلردی وعقیب القرار
اول غار ویرانه ابواب تنابه ولت مداری وزنه بالهام باری عنکبوت بورد
تار احصا ویلی ایله پرده ساز لق خدمتنی ابراز ایدوب واول پرده حفظ
الهی سایه سنده برکبوتر حرم لانه ساز اقامت وزبر شهبال نك بیضه نواز
سعادت اولوب شوق خدمت سلطان حرمین ایله نواساز ذوق وصفا
اولمشلردی حتی حالا بیت الله الحرامده اشیانه تنشین اولان حمام لازم الاحترام
با بقا رده خدمت کذار اولان کبوتر خوش بال وپرك نسلندندر دیمشلردر کذا
فی شرح القصیده لعلی القاری پس اول خیل الانامك جهت عزیمتی تعقیبنه
اقدام ایدن اعداء دین لات شیطان لعین ایله اول غار پرانوارك اوکنده
کلوب هر نه قدر نظر دقت اخذ ایله استبصار ایلدیلر ایسه نه فخر الابراری ونه حضرت
شریفنه خدمتکذاری اولان یار غاری کوره میوب وشیخ نجدینك هر بار کلامده

غاری اشارتنك برفائده سی اولمادی خبر ابواب غارده اولان پرده عصمت
پروردکار و آشیان حمامهٔ حکمت شعار معجزه آثاری برکاتندن شیطان لعینك
سعیی انکار کردهٔ اشرار اولمشیدی پس اول مرکز نشینده اثره حفظ باری یار غاری
ایله اول غارده بامر الله اوچ کون واوچ کیجه قرار بیوردیلر مدت مذکورده
حضرت عبد الرحمن بن ابی بکر الصدیق رضی الله عنه وعن ابویه هر شب فخر الابرار
و پدر بزرکوارینك بر دیدار ضیا مدارلریله اکتساب انوار ایچون غاره کلوب
قریش میانه لرنده وقوع یافته اولان قیل قالی حکایات واخبار و هنکام سحرده
ینه مکه یه عودته ابتدار ایدر ایدی و حضرت عبد الرحمن وقعهٔ غاردن خبردار
ایدن حضرت صدیقك شیخه اولان اغنامی تربیه سنه مأمور اولان فهیره نام
عتیقی ایدی ذیرا فخر الابرارك غاره دخولندن فهیره حضرتلری اکاه ایدی پس سرقانله
انبیا غاردن خروج مراد ایلدیلر اولدرده حضرت فهیره واروب جبل ثور
اطرافنده خیمه نشین اهتدا اولان بنی دیلدن بر مرد فوت شیمت ایکی اسب واردن
استیجار ایدوب خاکپای سرور اخیاره کتوروب جانب مدینه یه متوجه اولمغه
همت کوستردی اولان سعادت نشان شترانك برینه فخر ابرار صلی الله علیه
وسلم سوار اولوب و برینه حضرت یار غار ایله فهیره حضرتلری بر وجه ارداف
سوار اولوب رهبری رهنمای دین و اسلام ایله سمت هجرته سوق اشتیاق اعتزام
بیوردیلر وقتاکه مدینة الرسوله وصوللرنده دار الهجره قدوم شرفلریله
پر نور و عموما اهالی مدینه ذی مظهر سرور و حبور بیوردیقده نیچه کره اطرافه
و خاصةً بیت الله الحرامده بولنان فرق اسلامیان امر هجرته شد رحال امتثال
ایدوب بیدر بی مسافر سفرهای شوق ایله طی ایدرك مدینهٔ منوره یه هجرت
بله نائل عز و دولت و مظهر انواع فوز و نصرت اولدیلر انتهی ایمدی حضرت
صدیقك یار غار رسول الله اولدیغی بو اجمالدن مبیندر نتکم آیت کریمه ده
ثانی اثنین اذ هما فی الغار وارد اولمشدر و حدیث شریفده یا ابا بکر ما

ماظنك باثنين الله ثالثهما کلمشدر و بناء علیه مدح شریفنده حسن کاشفی
بو مضامینه ایما ایدوب بویله بیورمشدر مدح ان محرم راز آسمانی
ان محرم کعبهٔ معانی ، ان همدم خاص ثانی اثنین ، ان خواجهٔ چار سوی کونین
در مسند حکم امیر اعدل ، در راه خود امام اول ، صدیق طریق استقامت
سالوك معارج کرامت ، صاحب قدم مقام تجرید ، سردفتر جمله اهل توحید
اورا قدم از دم یقین بود ، ذات پشنیر مقام دین بود ، در جمع مقربان صادق
حقا که جز او نبو سابق ، انتهی کعبهٔ معانیدن مراد ذات محمد علیه السلامدر
معلوم اولدیکه فخر الابرار ایله صدیق حضرتلرینك شب هجرتده اولان رفاقتی
و غارده اولان صحبتنك ثوابی فضیلتی خارج حد بیانه در حتی حضرت عمر
فاروق رضی الله عنه دن یا عمر سنك طاعات و عباداتك ایله حضرت
صدیق رضی الله عنه نك عباداتنك نسبتی نه کونه در دیو سؤال اولندقده
جوابنده حضرت ابو بکر الصدیقك فخر الانبیا ایله همان غارده یار وفادار اولدیغی
ثوابی بنم جمیع عبادات امه معادل لکن دخی زیاده یه قابلدر دیو بیورمشدر دیرلر
وانده یکو لشکر کش ابرار بود و اول بعضدن مراد لشکر ابرار ایدیکی وان دیکر
و اول اخری دیکردن مراد حضرت عمر رضی الله عنه در لشکر کش اصلی عسکر
چکیجی معناسنه ترتیب و توصیفده بر جزؤ عسکر معناسنه اولان لشکردر
عسکره فارسیده سپاه دخی دیرلر لکن سپاه مفردده وجمعه اطلاق اولنور
اما لشکر مجموع سپاهه اطلاق اولنور و بجزؤ دخی چکیجی معناسنه اولان کشنده
کله سندن مرخم اولان اسم فاعلدر پس بونده مراد سر عسکر معناسنه علم مجراسنه
جاری اولمقدر و مابعدنه مضافدر ابرار جمعدر مفردی فتح با و سکون رای
مشدده ایله بر بر معناسی صالح و ایو صاحب صلاح کسنه دیمکدر ایمدی
ابراردن مراد اصحاب کرام علیهم رضوان الله العزیز العلام در بود ایدی
معناسنه اولوب دخی محتملدر ایمدی بونده مراد حضرت فاروقك قبل الخلافه

وبعدها اولان شجاعت وكرامات وغزا وفتوحاتى سرعسكر اصحاب
كرام وقائع بلاد اسلام ابديكنه اشاوتدرنكم كاشفى بومسندد مدح
چو بر تخت خلافت يافت فاروق • شد اعلام هدا از سر بعيوق •
سپهسالار دين كرداى عالى • جهان زاد اشت از بيداد خالى • چنان بنياد
ظلم از بيخ بركند • كه كوك ارميش از من سرد راكند • زهى روشن دلى صاحب
سكينه • كه بنمودش نهاوند از مدينه يعنى چونكه حضرت فاروق مسندارى
تخت خلافت اولدى اعلام هدا سر براوردهٔ عيوق اولدى و سپهسالار
دين مبين ذكر رأى عاليسندن تا فى جهان ظلم و ستمدن خالى اولدى وظلمك
بنيادينى كوكندن بركونه قلع ايدتكم كركان دامان يتانه باش كدى نه كوزل
بر روشن دل صاحب سكينه و وقار دركه بركات كراميتله كندويه مدينه دن
نهاوند كورنمشد انتهى بوندن مراد حضرت فاروق منبر مدينه ده خطبه
خوان اصحاب ايكن نهاوند سمتندن غزايه نامور عسكرينه ياسارية الجبل
ديوندا ايدوب عسكر اسلام دخى نيچه يوز بيك فرسخ مسافهٔ بعيده دن
صداى فاروقى استماع ايله جانب جبله التجا ايله غزا و مظهر فوز وظفر
اولديقلريدر بس لشكركش ابرار و لحق مجمع اوصاف حميده اولمغين ناظم
بو وصفى اوصاف حميده سائره سى اوزره ترجيح و بونكله اكتفا بيورمشدر
صاحبى بوندعثمان وعلى انك صاحبى ايديلر عثمان وعلى صاحبشى
ا ضافتله انك صاحبى ديكدر شيدن ضمير فخر عالم صلى الله عليه وسلم ه راجعدر
صاحب فلو سيده و زير و معتمد الدولة ودوست و يار اندير لوعربيده فى
بومعنا لره مستعملدر بومقامده معانئ مذكوره نك هر برى مراد اتمك جائز
فائده معلوم اولكه صاحب لفظى مفرا استعمال اولندقده معانيسى نفاذ كرا ولنان
اما مركبا استعمال اربابى فرهنك عندنده بشقه بشقه معنا لرى واردر مثلا
صاحب رصد بر حكيمك ناميدركه بركوه بلنديك قله سنده طولاً ارتفاعى

بذنبوز زراع برعمارتده اولوروب سيارات و ثوابتك طلوع وغروبنه نظر
ايدرايدى وصاحب عباد غايتده زيرك رسيخى بروزيرك ناميدر وصاحب
قران شول مولوده ديركه مسقط راسى وقت قران عظيمده اوله وبرج
قران انك طالعى اوله كذا فى الادوات وصاحبى برنوعه مخطط جامه دررو
صاحب حبانى حضرت عيسى عليه السلامدر و صاحب كافى اسماعيل نامنده
بر صاحب فضيلت وزير عاليجاهك نامى ايدى و بونك امثالى مركباتك تفصيلى
فرهنك شعوريده دربوند ايديلر معناسنه ماضينك تثنيه سيدر جمع فى
بوصيغه اوزره دركه تثنيه ايله جمعى فرقلرى معنادر لفظا دكلدر عثمان
امير المؤمنين بن عفانك عليدر كنيه سى ابو عبد الله الاموى القرشيدر فخر
اكرم صلى الله عليه وسلمك دار ارقمه تشريفندن مقدم شرف اسلام ايله
مشرف ومكرم اولمشدر ذوالقرابهٔ نبى اكرمدر زيرا فخر عالم صلى الله عليه وسلم
محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف در عبد منافك دورت اولاد
عالى نژادى واردر بريسى هاشم و برى مطلب و برى عبد شمس و برى نوفل ايدى پيغمبر عالى
شان هاشم اولادلرندندر و عثمان بن عفان عبد شمس اولادلرندندر و دخى
حضرت عثمان فخر عالم حضرتلريله ارض حبشيه يه هجرت شريفنده برابر ايدى وفخر
عالمك كريمهٔ محترمه لرى حضرت رقيه يى اول نكاح ايدوب بعد وفاتها حضرت
ام كلثومى نكاح بيورمشدر اول سببدن كندويه عثمان ذوالنورين تسميه اولنمشدر
وهنكام غزاء بدرده اذن رسول الله ايله مدينهٔ منوره ده قالوب خاتون حضرت
رقيه نك بعض اعلالى حسبيله خدمتنده اولمغين عذرى مقبول اولوب بدريلردن
معدود در بناء عليه غزاء بدريك مال غنائمندن كندو ايچون فخر عالم
صلى الله عليه وسلم سهم افراز بيورمشيدى ودخى حديبيه ده اولان بيعت رضوانه
وقتنده نظام مصالحه ايچون مكهٔ مكرمه يه ارسال بيوريلوب بيعت فخر الانامده
حاظر بولنمديغندن فخر عالم مبارك يد شريفنى بر يد مباركلك اوزرينه وضع ايدوب

بودست بیعت بیوسنم عثمان بن عفان اچوندر دیو بیورمشیدی واجماع
اصحاب کرام ایله قرآن کریمك سوره شریفه لرین علی هذا النظام ترتیب بیورمغین
کندویه جامع القرآن دیمشلردر وشمائل شریفی بیاننده امام تبریزی ایدر بایض
اللون واورته بویلو ایدی ودر روایه دیکرده احمر اللون ودقیق البشره وحسن
الوجه وصقالی بغایتده کثیر شعر الراس وعظیم اللحیة ایدی هجرت رسول اللهك
یکرمی درنجی سالنك غره محرم الحرامنده مسند آرای خلافت اولوب بلاد مغرب
ومعموره دن دیار رومه دك افریقیه وطرابلس الغرب وعواصم ایلرینه کبی بلادلری
وماوراء النهر وترکستان وامثالی بلادلری فتح ایدوب کثرتا رقبضه تصرف
اسلامه ادخال ایتمشدر بعده فرقه اسلامیانك الی یوم القیام مراحمته دال اولور فتنه
بیورمشدر وکندودن خلق کثیر روایت ایلمشدر وقتا که تقدیر الهی برینه بولنجق
اولدقده مصرقاره تومنده اسود التجیبی نام بر ناکامك یدینه وبر روایتده
برعزیز مصرینك یدینه نوش جام شهادت قیلمشدر مدت عمر شریفی سکسان ایکیدر
وفی روایة سکسان سکزدر لیله سبتده عازم دار السلام اولوب بقیع محترمه
دفن اولنمشدر مدت خلافتی اون ایکی سنه دن برقاچ کون نقصان بعده
حضرت علی المرتضی مسند نشین خلافت اولدی وعلی عثمان اوزرینه معطوفدر
علی امیر المؤمنین بن ابی طالبدر وجمله مظهر رضاء فخر عالم اولدیغی جهتله
علی المرتضی دیمشلردر کنیه سی ابو الحسن وابو التراب لقبیدر اکثر اقوالده
طائفه ذکوردن اقدم اسلام ایله مشرف اولان کندودر هنکام اسلامنده
سن سعادتلری اون ایکی وفی روایة اون التی وفی روایة اون وفی روایة سکز
وار ایمشدی مشاهدنده جمله سنده فخر عالم ایله بولندی الا هنکام غزاء تبوکده
حاضر دکل ایدی اولدمدن اوزن رسول الله ایله مجرا برعالی بناء فی حضرت
فاطمة الزهرانك بابنده قالدی اوزره قرار دوبرلدیکده ایتدی یا رسول الله بنی
نسا وصبیان میاننده تخلف می بیوردیز بیلوردیمده فخر عالم صلی الله علیه

وسلم

وسلم کندویه الا ترضی ان تکون منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی
بعدی حدیث شریفیله خطاب مستطاب قیلمشلردر خلافنده مبارك لرینی نجدای
اکثر ایدی وعظیم العینین واورته بویلو وقارنلو بر ذات مهابت سمات
ایدی وکثیر الشعر وعظیم اللحیه ایدی مبارك باشو ودیشی حادق مغید ایدی
هنکام خلافتنده جمله غزوات ونیجه اشرادی طعمه شمشیر ذو الفقار ایدوب
مغرب ومشرقده نیجه غزا ایله مظهر فتوحات وفوز وظفر اولمشدر بناء علی ذلك
اسد الله ایله ملقب اولمشدر حیدر دیدکلری دخی بو معنا ایچوندر ابن عم الرسول
فخر عالم صلی الله علیه وسلم نیجه احادیث شریفه ایله کندویی مدح بیورمشدر
ازجمله علی اخی فی الدنیا والاخرة حدیث شریفیدر وفی علی امام البررة وقاتل
الفجرة حدیث منیفدر وفی حب علی براءة من النار حدیث لطیفی کبی کذا فی الکتب
وساقی حوض نبیدر نتکیم علی صاحب حوضی فی القیمة حدیث شریفی بو بابده
کافیدر وعلی فضائلی حددن بیرون وقیاسدن افزوندر نتکیم نظم بیت
ابده تصحیح بیوره جقدر وابتداء خلافتی هجرت نبویه نك اوتوز بشنجی سالی
شهر ذی الحجه نك اون سکزنجی کونی یوم جمعه ده ایدی مدت خلافتی درت
سنه طقوز ماهدن برقاچ کون نقصان اولمشدر بتقدیر الله تعالی شهر کوننده
یوم جمعه نك وقت صباحنده عبد الرحمن بن ملجم المرادی اول خداوندکاری
زخمدار ایتمکین اول زخمدن متأثر اوچ کون صکره عازم دار السلام اولمشدر
سال الوفات هجرتك قرقنجی سالنك رمضان شریفنك اون یدنجی کوننده ایدی مدت
عمر شریفی بر روایتده التمش اوچ وفی روایة التمش درت وفی روایة التمش یدی
وفی روایة التمش سکزه بالغ ایدی کندویی شبابان اهل جنتك سیدلری اولان
ولدین محترمینی حضرت حسن وحضرت حسین ودخی عبد الله بن جعفر
رضوان الله علیهم اجمعین غسل ایدوب نمازین حضرت حسن رضی الله عنه
قیلدردی وهنکام سحرده دفن اولندی یرلو وکندودن خلق کثیر خاصة حضرت

حسن وحسین ومحمد ونیجه اصحاب وتابعین رواة احادیث شریف المیشلردر
فائده اسامی رجال نام کتابده ایدر عهد اولده عمر بن خطاب ایله مسمی
اللی کمسنه ایدی ایچلرندن بری حضرت فاروقدر غیریسی سائر کمسنه لردر ودخی
عثمان بن عفان ایله مسمی ایکی کمسنه ایدی بری حضرت ذوالنورینیدر اخری اخر
کمسنه در ودخی علی بن ابی طالب ایله مسمی اللی کمسنه ایدی ایچلرندن بری ابن عم
الرسولدر سائری اخر کمسنه لردر انتهی بناء علیه ناظم چهار یارک هر برینی
اوصاف واضحه ایله بیان بیورمشدر نظم ایدر بهراد کشتند درعالم ولی
او فخر عالم ایچون ولی اولدیلر بهراد انک ایچون دیمکدر زیرا بهر فتح باء موحده
وسکون هاء وراء مهمله ایله بیچ معنایه در بو نه معنایه قاطمه در که تخصیص
ایچون اولان لام جاره معناسیدرکه جهت ان ودخی برای انده دیمکدر ثانی
را معناسنه در ثالث خفته معناسیدر رابع برشهرک ادیدر خامس شعاع قمر
وبخومدر انتهی ما بعدنه مضافدر مضاف الیه اولان ان اسم اشارتدر مشار
الیهی سید الکونین علیه الصلاة والسلامدر کشتند فتح کاف عجمی ایله ماضینک
تثنیه سیدر جمعی دخی بدر معناسی اولدیلر دیمکدر فاعلی تحتنده مستتردر
مرجعی عثمان ایله علیدر رضی الله عنهما درعالم عالمده دیمکدر ولی
دوست معناسنه در بس بونده لکل نبی خلیل وخلیلی عثمان ودخی عثمان
ولیی فی الدنیا والاخرة حدیثلرینه ودخی ان علیا منی وانا منه وهو ولی کل
مؤمن حدیث شریفنه تلمیح وارددر ودخی ولی لغتی قریب وابن عم معنالرینه
دخی کلور بونده بو معنای اراده دخی روشندر زیرا عثمان ایله علی
رضی الله عنهمانک فخر کائنات علیه افضل التحایایه قرابتلری معلومدر
بلکه بو معنا اولکندن اظهردر وجهی غیر خفیدر بس ناظمک ترتیبا وزره
هر برینک صفت لازمه لرین بیان ایله ایضاح ایچون ایدر انکی کان
حیا وحلم بود اول بری حیا وعلم معدنی دیمکدر انکی اول بری دیمکدر

مراد عثمان بن عفان رضی الله عنه در کان حیا اضافتله حیا معدنی دیمکدر
زیرا کان کاف عربی ایله معدن ومرکز معناسنه در حیا فتح حاء مهمله
ایله بونده اوتنمق معناسنه در فارسیده شرم ایله تعبیر اولنور حیا دخی مستعمل
حلم حیا اوزره معطوفدر حلم کسر حاء مهمله وسکون لام ومیم ایله اصل معنی
سکونت ووقاردر یواشلق وعقوبت ایتمک استدیکی عجله یه ترک ایتمک
معناسنه در فارسیده دخی نرمی ولطف طبع معناسنه مستعملدر بود ایدی
معناسنه در راست معناسنه اولور دخی محتملدر بس بونده فخر عالمک حضرت
عثمانه خطاب ایدوب ان فیک لخصلتین یحبهما الله الحلم والحیاء دیو بیوردیغی
حدیث شریفه تلمیح واردر واوصاف حمیده عثمان بی حد وبی بهایاندر لکن
ایچلرندن اشهری حیادرکه عثمان یستحیی منه الملائکة حدیث شریفی اکا دال
وبناء علیه مدح عثمانده کاشفی بو معنایه ایما ایدوب بیورمشدر نظم
زهی بر سپهر شرف کوکبی • که بودش همی یاد ولاختر قرانه • همه نور او همچو نعلتر
صوکب • همه جود او جود نجابیکرانه • نه درکاه دین بود رایش سبب
نه از بار کس کشت طبعش کرانه • جهان صفا صوفیء پاک رو • امام
زمین وامام زمانه • چو از صبغة الله شد او سرخ او • بمعنی سیه کشت
روی جهانه انتهی بس واحتردن مراد حضرت ام کلثوم ایله حضرت رقیه
رضی الله عنهمادر چونکه حیاء بیکران تولدن حیا بیمز معناسنه در
نه از بار کس کشت اه حملنه اشارتدر صوفیء پاک روحیایه اشارتدر
بمعنی سیه کشت روی جهانه معنی ده نیجه لرک روی سیاه اولدیغی
طاعنانک حالنی بیاندر بس اول معدن حلم وحیا ومخزن جود وعطا
اولان ذی النورین رضی الله عنهک اوصاف جمیله ومناقب جلیله سی مشهور
عالمیان اولدیغی بونده بو مقدار ایله اکتفا قلندی انکی باب مدینه
علم بود اول بری علم شهرینک بابی ایدی وانکی واو بری دیمکدر اشارت

حضرت علی المرتضی رضی الله عنه یه در باب مدینهٔ علم تابع اضافاتیله
علم شهرینک قپوسی دیمکدر زیرا باب بونده عربیدر قپو معناسنه در اصلی بوب
ایدی واو الفه قلب اولنوب باب اولمشدر فارسیسی در لفظی ایله معبردر
مدینه عربیدر متعارف بیوک شهر معناسنه در جمعی مدائن کلور بیس فتحیله مدنی
شهرلو دیمکدر لکن ارباب لغت مدینهٔ رسوله نسبتده مدنی دیرلر مدینه
منصوره نسبتده مدینی یعنی مدائن کسرایه نسبتده مدائنی دیرلر قالدیکه لفظ
مدینه ما بعدنه مضاف و لفظ و اخرنده همزه کرک ایکن بلا همزه اوقوندیغی
ضرورت وزن ایچوندر علم السنهٔ ثلثه ده مستعملدر لغتده بلمک معناسنه در
اصطلاحده انکشاف تام معناسنه در تفصیلی انشاءالله قریبا بیان اولنور
بود کامل ایدی معناسنه در لوتی است معناسنه دخی اولوتی محتملدر پس بونک
انا مدینة العلم وعلی بابها فمن اراد العلم فلیأت الباب حدیث شریفنه تلمیح
و دخی انا دار الحکمة و علی بابها حدیث لطیفنه اشارت وارددر معلوم
اوله که حضرت حیدر کرارک اوصاف جمیله سی حددن بسیار ایکن ناظمک
علم و فضیلتی بیانه تصدیسی علمک جمیع اوصاف جمیله اوزرینه رجحانیتی
اشعار ایچوندر وکیف لا که علم شریفک فضیلتی حقنده فخر الابرار صلی الله
علیه وسلمدن بتریک سکز یوز احادیث شریفه ورود ایدوب کتب احادیثده
روایت ایلدکلرین علی القاری و سائردن نقلا اشارت بیورمشلردر و حضرت
علینک علم و فضل و کمالی ذکر اولنان حدیث شریفدن نمایاندر خلاصه
شان علی عالیدر لکن مدح شریفنده حد شرعی تجاوز ایلیوب و بوندن غیری حضرت
ابو بکر و عمر و عثمان رضوان الله علیهم حقلرنده حاشا ناهموار کلمات سویلیوب
روافض حالیدر نتکیم بوندن اقدم سلطان محمود جعل الله مثواه دار
الخلودک هنگام سلطنتنده دیار عجمه الچی پاشا معیتیله بعث بیورلان فخر
العلماء العظام قاضیعسکر اسلام عبدالله افندی خلیل افندی حضرتلرندن

استنساخ

استنساخ ایلدیکم مفتی و مختوم فتوای شریف شیخ الاسلام صورتی بویله درکه
ذکر اولنور بو مسئله بیاننده ائمهٔ حنفیه دن جواب نیجه درکه شاه اسمعیل
اولادینک تحت حکمنده اولان دیار عجمده متمکن روافض خذلهم الله تعالی
ابو بکر الصدیق و عمر الفاروق و عثمان ذو النورین رضوان الله علیهم
اجمعین حضراتنک خلفاء علی الحق اولدیغلرین انکار ایدوب و حضرت علی
المرتضی رضی الله عنه دن ماعدا اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین حضراتنه و عایشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنها و عن ابویها حضرتنه
حاشا ثم حاشا کلمات ناهموار ایله طعن و طلاستی کندولرینه عبادت بیلوب
و قرآن عظیم الشانده نیجه آیات کریمه یی قواعد عربیه دن خارج دائب
زنادقه اوزره رأی فاسدلریله مناول ایدوب وکفره و منافقین حقلرنده
اولان آیات قرآنیه یی نعوذ بالله اصحاب کرام مزبورون حقلرنده در دیو
و اهل سنتدن اولان مسلمینک قتللرین مباح و نسالرندن اسیر ایتدیکلرینک
بلا نکاح وطئلرین حلال بیلوب و جنتده بلا کیف رؤیة الله انکار ایدوب
مجاهده دیو علماء ضالهسی بو وجه اوزره فتوالر ویروب و متبعلری
اولان شاه و سائر حکام کمراهلری و سائر سامعلری بو اقوال کاسده و افعال
فاسده حق اعتقاد ایلسه لر بو مقوله اعتقاد ایدن ملاعینک تمکن
ایتدیکلری دیارلری دار الحرب اولوب وکندولرینک اوزرلرینه احکام مرتدین
اجرا اولنورمی بیان بیوروب مثابا اولهٔ الجواب والله اعلم بالصواب
دیارلری دار حربدر و اوزرلرینه احکام مرتدین اجرا اولنور کتبه
الفقیر عبدالله و بو صورتده مسلمینه بر طائفه ملاعین مزبورونک
اولدیقلری اوزره هجوم ایلسه لر ذکر اولنان مفاسدلرینی ترک و معتقد
اولانلرک رجال و نسا و صبیان و اموالنرینک و اول دیارده متمکن اولنور
کفر اصلی ایله کافر اولان کفره نک نفوس و اموالنرینک حکم شرعیسی

نه وجهله دربیان بیورلر الجواب والله اعلم بالصواب ملاعین غربور ویکه
اسلامه کلیان رجاللری علی طریق الاستیصال قتل ونسا وصبیالری استرقاق
اولنوب اللری مال غنیمتدر ونسا وصبیانی قلدن غیر طریق ایله اسلامه جبر
اولنورلر ونسالرینک اسلامه کلدکجه وطفللری حالا وعمازواولدیارده
حکم اصلی ایله کافر اولنلر حربی حکمنده اولدری ایله رجال ونسا وصبیانک
استرقاق اولنور ومالری مال غنیمتدر لکن رجال ونسا وصبیانی اسلامه
جبر اولنمازلر واسلامه کلمیان کتابیه نسالرینک وطفللری حالالدر انجق
اولدیاره سنیه تعرضندن احتراز تام کرکدر کتبه الفقیر عبدالله خلاصه
کلام چهاریار کزین رضوان الله علیهم اجمعین حضراتنک بر برلری اوزره
رتبه فضیلتلرین ناظمک ترتیبی اوزره ادعاز وابقاز ایدوب هر برلرینک
خلافتلرین اقرار وکندولره جان ودلدن محبت ایله اسامیلری ذکر اولندقده
دعاسازرضوان اولمق نشانه اهل ایماندر بوقسه قزلباش بدمعاشک
حالتری بیاندر ولبت شعری سرخ سران کندی حال تباهنه نکاه ایتیوب هر تنقیصی
سوبلیسک انساب حضرت علی رضی الله عنه یه انتساب ادعا ایدرنعوذ
بالله حتی عبدالرحمن جامی رحمه الله حضرتنک عصرنده اولان برشاه کمراه سرخ
بو وجهله علوی ادعاسیله فخرت آور اولمغین جامی حضرتلری برشب کیجه
حضرت حیدری دزیاده کوروب بوکیفیتی بروجه سئوال اخبر ویروب
اخذ جوابیله هوایدن بیدار اولدقده رؤیای شریفن کشیده سلک نظم معتبر
قیلوب بویله بیورمشدر جامی یک شبی در خواب دیدم مر علی المرتضی
کفتم ای شاه ولایت وابن عم مصطفی شاه سرخ سرهمی کوید کز اولاد توام
کفت لا والله لا بالله لا تالله لا انتهی آن رسول حق که خیر الناس بود
اولدرسول حق که ناسک خیرلوسی ایدی ان رسول حق که اولحق اولان
رسولکه دیکدر یاخود اولحقک رسولی کرد یمک دخی معنادر لکن

معنای

معنای اولک لطافتی ومقامه مناسبتی ثانیدن زیاده ایدیکی بر خفیدر
خیر الناس بنی ادمک خیرلوسی یعنی زیاده ایوسی وکویمی دیمکدر زیرا بونده
خیر لفظی ایولک وکرم معناسنه اولدیغی ظاهردر وبمعونة المقام اخیر
معناسی مراد اولنمق اظهردر وکاهی لفظ خیر ما معناسنه اولور لکن بونده
مناسبتی یوقدر ناس اصلده اناس ایدی تخفیفا همزه سی حذف اولنمشدر وبنی
ادم معناسنه اسم جنسدر کما فی الکشاف لکن ارباب لغت عندنده جمعدر و
ناسه ناس تسمیه سی نسی ادم نسی ذریته حدیث شریفندن معلومدر نتکم
شاعر بو معنایه اشارتده نظم لا تنسین تلک العهود فانما سمیت انسانا لانک
ناسی دیو بیورمشدر وناس لفظنده اولدا لف لام استغراقه محتمل اولمغله
لطیفه در هر بر ناسدن خیر اولمق افضل الانبیا والمرسلیندر دیمکدر فی اشارت
اولمش اولور قالدیکه ناظمک خیر الناس کلامنده انفع الناس وصفیله فخر
عالی مرحمه اشارت بولندیغی ظاهردر بود ایدی دیمکدر مجازا است معناسنه
اولمقدنی روشندر عم یا کش حمزه وعباس بود انک بابانک عمیسی حمزه
وعباس ایدی عم سیاکش تابع اضافات ایله انک بابا عمیسی دیمکدر
عم عربیدر فرسده دخی مستعملدر معناسی برادر پدردر ومخصوص فارسیسی
فتح همزه وسکون واو وفتح دال مهمله وسکون راء مهمله ایله اودر لفظیدر
بابا ظاهر معناسنه در بونده مراد عرقند وزالمرینک هر وجهله بابا
وطاهرلغیدر اخونده کی ضمیر فخر عالم صلی الله علیه وسلم راجعدر حمزه
بن عبدالمطلبدر رضی الله کنیه سی ضم عین ایله ابو عماره در وعم الرسول
که فخر عالم کندویی مدح ایدوب حدیث شریفنده خیر اخوتی علی وخیر عمامی
حمزه بیورمشدر وفخر عالمک رضاعدن قرنداشیدر نتکم حمزة اخی من
الرضاعة حدیث شریفی بو معنایه دالدر بعثتک ایکنجی سالنده شرف اسلام ایله
مشرف اولمشدر دیرکر لکن اسامی رجال نامی کتابده بیان اولدیغی اوزره فخر عالم

دارا ارقمده ایکن حضرت فاروقدن اوچ کون مقدم شرفیاب اسلام اولمشدر
وبدر وبعده احد غزاسنده وحشی بن حرب یدنده شهید عازم دار السلام اولمشدر
وسید الشهدادر نتکم حمزة سید الشهداء یوم القیمة حدیث شریفی بیورلمشدر
وکذی فی ملائکه عظام غسل ایتمشدر نتکم حدیث شریفده انی رأیت الملائکة
تغسل حمزة وحنظلة وارد اولمشدر ومدت عمر شریفنده اختلاف واردر
بر روایده سید الانبیاء حضرتلرندن دورت یاش اسن ایدی وبر روایت
ایکی یاش ایدی ومطلقا فتیاندن اولان مزار شریفی محل اجابت دعادر
وکذلک حضرت علی وعباس وزید بن حارثه روایت احادیث ایلمشدر
و عاطفه در عباس بن عبد المطلب در عم پاک حبیب اکرمدر وسن
شریفی عمر فخر عالمدن ایکی سنه اسندر بین العرب ابتدا کعبه علیایی انواع کالا
ایله اکسا قیلان والده محترمه عباسدر وسببنی بیان ایدرلر حضرت عباس
طفل ایکن برکون بیتدی بولنمسه والده سی اکساء بیت الله نذرین ایتدی
پس طفلی بولوب نذرنی برینه کتوردی دیرلر وحضرت عباس ایام جاهلیتده
رئیس القوم ایدی مسجد حرامک عمارت وسقایتی کندونک عهده سنده ایدی حتی
بیت الله الحرامه احترام وقریشی عمارتنه سوق تام ایدر ایدی واسلامی
سائرلره نسبتة قدیم ایدی لکن قومندن کتم ایدر ایدی حتی معرکه بدرده بولنان
غزاته فخر عالم صلی الله علیه وسلم تنبیه ایدوب معرکه ده هر کیم عباسه مصادف
اولور ایسه قتلنه اقدام ایلمیه زیرا کرها کلمشدر دیو بیورمشدی برلیس
نفس قدسیه فخر عالم برکاتندن ناکاه میدان معرکه ده کندویه ابو الیسر کعب
بن عمرو حضرتلری مصادف اولوب کندویی حیا کرفتار کمند واسیر دید ایلدی
پس برباغ کلوب حسن جمالنه عاشق اولان مرد صادق کبی ودخی مالک
بن دعرک چاه کنعاندن طلبکار ماکبی تعلق کرده دولت سعادت اولان ماه
کنعانی ایله نائل آب حیات ابدی اولدیغی کبی وشاهباز اوج پروانک جونیتی

شکاری

شکاری ایکی کرفتار دام وساعد شنیدن دست احترام اولدیغی کبی حضرت
عباس حیکه کلدکی بهدایة الله صبح ابدیه نائل ومشرف اسلام اولوب
نفسی فداء نفکره عازم کعبه مکرمه وبعده مهاجر التشریف ساز مدینه منوره
اولدی وطریق بن مبینده چوق خدمتی اولدی حتی قیامته دکین دین متینه ظهیر
ومعین در دیرلر وبو معنانک بیانی ایدرلرکه حضرت عباسک اولاد عالی
نژادینک طرفعالیلرندن هر نقدر خلافت صوری منقطع اولدی ایسه
نسل پاکندن اولانلرک خلافت معنویه ایله ظهور دین اولدیغی بعید دکلدر
زیرا اکرچه امام مناوی روایتیله حدیث شریفده المهدی من ولد فاطمه
وارد اولمشدر لکن ینه امام مشار الیهک روایتیله حدیث شریف دیکرده
المهدی من ولد عباس عمی وارد اولمشدر بوکا کوره محمد مهدی حضرتلرینک
اولاد عباسدن ظهوری نمایاندر مهدی حضرتلرینک ایسه وقتیله دین مبینه
اعانت برلر اوازه دولت وصدای شوکت عالی طوته جغی بدیدر خلاصه
کلام اولاد عباس معین دین اسلامدر نتکم عبادله اربعه نک سرفرازی اولان
عبد الله بن عباس رضی الله حضرتلری جمله اولادینک ممتازیدرکه والده سی
لبابه بنت الحارثدر خاله سی امهات مؤمنیندن میمونه رضی الله عنها در
وفخر عالمک کندویه حکمت وفقه دعا ایتمسی برکاتنده امت محمدک حبر مدقق
وعالم محققیدر وحقنده فخر عالمک نعم ترجمان القرآن انت یعنی ابن عباس
حدیث شریفی اتم المدایحدر وشمائلده فصاحت کلام وصباحت وجهی تنبیه مسکیه
الروائحدر حتی کمال رشدی علاوه سیله حضرت عمر رضی الله عنه اکثر امور
معظماتی کندو ایله استشاره بیورر ایدی برانتی وحضرت عباسک عمر شریفی
سکسان سکزه وارمشیکن بعد هجرت نبویه اوتوز ایکنجی سال ماه رجب شریفنک
ایکنجی کونی یوم جمعه عازم دار السلام اولوب بقیع محترمه دفن اولندی
والد ماجدی ثانی اولان حضرت عبد الله یتمش بر یاشنده وارد بعده هجرت نبویه الثمنی

سکونچی سالنی ایام حکومت ابن زبیرده حادثه دار حیتاخ اولدی هزارشه یغی
طائفده واقع اولشدر هردم ازما صدد رود وصد سلام هر زمان
یزدن یوز صلوة ویوز سلام هردم هر زمان دیمکدر زیرا هر فتحها و سکون
راء مهمله ایله بونده افاده عموم ایچوندر هرجا و هرکس بدیکلری کبی ودخی
بغدای اراسته بز اکلی مفترشنه معناسنه اولور دم فتحله فارسیده بیکری
معناسنه کلور بونده زمان و وقت معنالری لا یمدرنکم هر بارك معناسی هر قتدر
ازما بزدن دیمکدر ازعربیده کی من جاره معناسنه درما نفس متکلم مع الغیر
ادایدر ونحنا ضمن متکلم وحده مقامنده مع الغیر اداتنی کورمسی تکثیر صلوة
وسلام نکته سی ایچون اولمق ظاهردر صدد رود یوز تحیات دیمکدر مراد
کثرتدن کنایه در صدا سماء اعدادن یوز عددی ایچون موضوعدر درود
تحیات وصلوات معناسنه درنکم نظم یا سید الانام بخز جناب تو •
ورد زبان ماست درود تو صبح وشام • نزدیک تو جه تحفه فرستیم
ما ز دور • درود ست ما همین صلوات والسلام قطعه جوهر نظامنه
درود معنای مذکوره ورود بولشدر وصد سلام ویوز سلام دیمکدر
سلام کدور اتدن نجات ودخی مقام کماله نقص ویرن نسنه لردن سلامت
یا خود بعد دخول الجنه خواص عبادینه خدانک ویره جکی سلام معنالرینه
قول البدیع فی الصلوة علی الحبیب الشفیع نام کتابده مسطوردر ولادن من صلی علی فی
کتاب لم تزل الملائکة یستغفر له ما دام اسمی فی ذلك الکتاب حدیث مستطابنه
بناء ناظم بو کتابه ابتدا یادنام سید الانام ایله نعت شریفه اهتمام وصلوة
وسلام ایله مظهر استغفار ملائکه کراما ولمغه اقدام بیورمشدر وهر کتابه
بو وجهله نعت خواجه کونین ایدوب ابجامنی صلوة وسلام ایله اتمام
بیورمق دابشریفیدر ازجمله مفرح نامه نام تحفه سنده ایدر نعت
درود مصطفی میکوشب وروز • دلت را از درود او برافروز • درود

مصطفی کرد انذت شاد • ترا از درد وغم کرداند ازاد • درود مصطفی دان
افسر خوبیش • درود شه دان دوای ایند لدیش • درود مصطفی بفرست
ازجان • که دردت را درود اوست درمان • درود مصطفی بفرست بوست
هرانکو زود درود ست ازبالا دست • درود مصطفی دلرا دهد نور • بیابی
از درودش حبث وعور • درود مصطفی پرورد جانم • بباشد بی درود
او زبانم • درود مصطفی کوی ای خردمند • ترا دارم درین کرد ارها پند •
درود مصطفی خبا دیت راه • بباشی بی درودش کاه وبی کاه • درود مصطفی
کامت برادد • بلا ورد درود نجم برتو سر امد انتهی پس بونده صلوة وسلامك
فوائدینه دخی اولان اشارات واضحدر قالدیکه سؤال فخر الانام علیه
الصلوة والسلام معصوم ومغفور ایکن اولذات شریفه اولان صلوة
وسلام ایله دعاده نکته نه در جواب برقاج وجهله دراولا یا ایها
الذین امنوا صلوا علیه وسلموا امرینه امتثالدر ثانیا مامن احد یصلی
علی الا رد الله علی روحی وفی روایة حتی ارد علیه السلام حدیث شریفی مفاد
مظهر سلام فخر الانام اولمقدر ثالثا سلوا الله لی الوسیله حدیث شریفی مصد فحیم
فخر المخامه رفع درجاتایله دعادر زیرا درجات قربه نهایت یوقدر رابعا
صلوة وسلامك فائده سی نیه صلوه ابدیه راجع اولمغین بونکله کسب ثواب
ایکدر زیرا فخر عالم رحمة للعالمیندر رحمة للعالمین اولان دعاسنه عالمینه
راجع اولمق بدیهیدر خامسا صلوة وسلامه مقرون اولان معقود قرین
الحصول وکندو ایله اولان دعالر مقبول اوله کلدیکندن اوتوریدر انتهی و
معلوم اولکه صلوة وسلام سائر انبیاء والمرسلین اولدیغی ایچون غیرلرینه بالاستقلال
صلوة وسلام ایلمك مکروهدر وکراهتی بر روایتده تحریمیه بر روایتده تنزیهیدر
زیرا رفض اتفاقمندن حذر لازمدر بر قسمه قیاس مانع جواز دکلدر نتکم
اللهم صل علی ال ابی اوفی حدیث شریفی جوازی مشعردر دعبلدر قالدیکه

بالتبع صلوة وسلام جائزدر بلكه اذا صليتم علی فصلوا حديث شريفنه بناء مستحبدر
انكچون ناظم ابدر برسول واله واصحابنی عام رسولا وزرينه واله واصحابك
اوزرلرينه تمام اولسون برسول رسولا اوزرينه ديمكدر بر علی معناسنه در
رسول معروفدر بونده مراد سيد الكونين ورسول الثقلين در واله واصحابنی
دخی اله واصحابلرينك اوزرلرينه ديمكدر واو عطف ايله ال لفظی رسولا اوزرينه
معطوفدر ال بونده عربيدر اصلی اهل در ها كلمه سی همزه يه قلب اولنوب الا اولمشدر
پس بو تعبيرجه الدن مراد اهل وعيال اولمق ظاهردر ومعناسنده قرابت ملحوظ
اولديغی حسبيله اصحاب لفظنك اوزرينه تقديمه نكته وير ملك ممكندر لكن ربما
لغت عندنده ال اهل وعيال واتباعدن اعم اولمق جائزدر ودخی بعضيلر الدن
مراد امت مرحومه در ياخود فقهای ماضيه در ديمشلردر بو معناجه مقلد
نيه ال ديلمز وبعضلر ابدر ال رسول الله ايكی قسم اوزره در قسم اول من جهة
النسب اولانلردر كه انلار اولاد علی واولاد جعفر واولاد عقيل واولاد
عباس واولاد حارث بن عبد المطلب در رضوان الله عليهم اجمعين قسم
ثانی من جهة الدين اولانلردر كه انلار جمله مؤمن تقيلردر انجق اهل
بيت رسول اللهی حضرت فاطمه يه وحضرت علی وحضرت حسن ايله حسينه تخصيص
ايدن شيعه در بونك تفصيلی انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت
ويطهركم تطهيرا ايت شريفنك تفسيرنده قاضی بيضاوی بيان ايدوب
اهل بيت رسول الله بو ذكر اولنان ذوات حميده صفات وازواج طاهراتدن
اعمدر ديمشلردر انتهی واله بيته بالتبع صلوة وسلام ايله محبت لازمه ذمت
اهل دين واسلامدر وملتزم ديتكم نظم ٭ يا ال بيت رسول الله حبكم ٭ فرض من الله
فی القران انزله ٭ يكفيكم من عظيم الفخر انكم ٭ من لم يصل عليكم لا صلوة له ٭
بيرومشلردر واصحاب اخرنده كی نی ضميری مضافدر ضمير مذكور فخر عالمه راجعدر
واو اوزره معطوفدر اصحاب لفظی صحبت اسم جمعيدر يوقسه صاحبك

جمعی

جمعی دكلدر پس صاحب مفرددر جمعی صحبدر وصحبت جمعی اصحابدر اصحابك
جمعی اصاحيبدر صحابه لر ديمكدر اصحابه اصلنده مصدردر صكره صحابی
ايچون اسم قلنمشدر صحابی شولكسه يه ديرلركه فخر كائنات عليه افضل
التسليمات حقيقة وياحكما كوره وبعضيلر ايدر اول حضرت ايله طول صحبتی
دخی اوله وبعضيلر ايدر اول حضرتدن حديث دخی روايت ايليه اما امام اعظم
عندنده صحابی شول كسه در كه فخر عالم صلی الله عليه وسلم ايله ملاقی اولوب
مسلم اوله وصحبت ايله موتنك ميانه سنه ردت تخلل ايتميوب اسلام اوزره
فوت اوله انتهی ومعلوم اولكه اصحاب كرامی كورنلره تابعين ديرلر تابعينی كورنلره
تبع تابعين ديرلر قال النبی طوبی لمن رانی وامن بی وطوبی لمن رای من رانی
وامن بی طوبی لمن رای من رانی وامن بی لهم وحسن مآب حديث مستطابنده
ظاهری طوبی وجنتك بو طائفه ثلثه يه اختصاصی دين كوستورر لكن رؤيتدن
مراد رؤيت عليه اولورسه الی خير النهايه بو سعادت وطيبت هر بر وارث
علم نبوی وهر بر عالم سر مصطفوی اولانلره والانلری كورنلره حاصل اولور
پس بو تحقيق حقيق اوزره فخر عالم صلی الله عليه وسلمدن علم اقتباس ايدنلردن
تم ورثتم علم اخذ ايدنلرك علی ما دام علم اول اولديغی الاخره كی عالم
عاملدن اخذ علم ايتمك كويا اولكی عالمدن اخذ ايتمك كيدر وانك مسلكنه
سلوك ايتمك سنت شريفه اوزره كتمكدر ديمشلردر تمام عربيدر معناسی
معروفدر معلوم اولكه تمام اولاندن سنه ده زياده يه قابليت بولنور
لكن كمال بونك خلافيدر ملا بدر رحتی اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم
نعمتی ايت شريفی عرفانده نازل اولدقده اصحاب كرام فخر الانامك اخرته
عزيمتنك قريبتی فهم ايتمكله غايت محزون اولديلر بعده نزول ايت مذكوردن
سكسان بر كون صكره فخر الانام عليه الصلوة والسلام دولتايله عازم دار البقا
اولديغه بر لر كذا فی حاشية الكافيه ايمدی ناظمك بونده تمام لفظنی ايرادی صلوة

وسلامك دائما اذ ياديغى ايما ايچوندر لشارحه الفقير اى رسول كريم
وذات مكرم السلام ٥ اى حبيب حضرت خلاق عالم السلام ٥ اى وجود
باعث خلق جميع كائنات ٥ السلام اى اصل ادمدن مخزن السلام ٥ السلام
اى سيد السادات فخر الاولين ٥ اى رسالت تختنه سلطان اعظم السلام ٥ خاتمت
خاتمى نقشن ولدى نام پاككه ٥ اى كروه انبيا ورسله خاتم السلام ٥ السلام
اى واقف اسرار قرب پرشرف ٥ السلام اى زار اوادنيه محرم السلام ٥ السلام
اى مظهر ايات باهر معجزات ٥ السلام اى خواجه كونين واعلم السلام ٥ امتكدن
دوعى بيچاره ايدريا رسول ٥ دوح پاككه وال واصحابكه هردم السلام دربيان
مناقب ائمه دين رحمهم الله تعالى معلوم اوله كه ذكر الصالحين كفارة الذنوب
حديث شريفى مصداقنجه ناظم ستر عيوب وكفارة الذنوب ايچون درگاه قاضى
الحاجاته مناجاتدن مقدم ذكر صلحا ايله تمهيد بيوردر ان امامانيكه كرده اند
اجتهاد اولدعظيم المقتدا اماكه اجتهاد ايتديلر ان اسم اشارتدر امامانيكه
جمعدر مفردى امامدر كه مقتدا معناسنه در متبوع كبى بونده مراد بودر
وكاهى طريق معناسنه كلور نتكم وانهما لبامام مبين ايت شريفنده طريق
معناسنه در وكاهى كتاب معناسنه اولور نتكم يوم ندعوا كل اناس
بامامهم ايت شريفنده كتاب معناسنه در اخرنده كى ى حرف تعظيم ايچوندر
كه لفظى رابطه در كرده اند ايتديلر معناسنه ماضى جمع غائبيدر اجتهاد
افتعال بابندن مصدردر لغتده وسعت معناسنه در اما اصطلاحده
ادلهٔ اربعه دن استنباط احكامه عالم معتقد اولمقدر يعنى كتاب و
سنتده اولان دلالتك حيثيتى وشرائط واقسامله وجوه قياسى وموافقت
ومخالفت اجماعى بيلمكدر پس بوندن مجتهدك تعريفى معلوم اولدوكى
قهستانيده وكتاب النظمده ايدر بو تعريف جميع احكامده مجتهدكدر اما
قضاة ومفتيلر مجتهد كه كيدر بديكلرنك معناسى اوتوز مجتهد كاديكم

قولك صحتنى يا ذه كتابه ويا سنته ويا قياسه منسوب اولان حجت قويه
نك اثباتنه قادر اوله وبعضيلر ايدر بو اوقاتدن ماعدا عادت ناسه
دخى عارف اوله زيرا اكثر احكام عادت ناسه مبنيدر ديمشلردر وابن كمال
عليه رحمة المتعال ايدر فقهاى مجتهدين طبقات سبعه اوزره در طبقهٔ
اولى شرعده اجتهاد ايدنلرك طبقه سيدر بونلار دخى امام اعظم وامام
شافعى وامام مالك وامام احمد حنبل وسكلرينه سالك اولانلردر كه اصول
وفروعده بلا تقليد لغير قواعد حسبيله ادلهٔ اربعه دن استنباط احكام
ايتمشلردر طبقهٔ ثانيه مذاهبده مجتهدلرك طبقه سيدر بونلر امام اعظمك
اصحابلرندن ابو يوسف ومحمد وسفيان ثورى وابو الحسن الطحاوى وامثاللريدركه
امام همامك تقرير ايلديكى قواعد مقتضاسنجه ادلهٔ اربعه دن استخراج
احكامه قادرلردر بونلارك امامه مخالفتلرى فروعده در يوقسه قواعد
اصولده امامه مقلدلردر وتقليدلرى حسبيله شافعى وامثالندن ممتازلردر
زيرا شافعى وامثالى قواعد اصولده بزم امامه مقلد دكلدر طبقهٔ ثالثه
كندو ايچون صاحب مذهبدن روايت اولميان مسائلده كى مجتهدلرك طبقه
سيدر بونلار خصاف وابو جعفر الطحاوى وابو حسن الكرخى وشمس ائمة الحلوانى
وشمس ائمه السرخسى وفخر الاسلام بزدوى وفخر الدين قاضيخان وامثاللريدركه
بونلار ايله سنجه اصولده وفروعده مخالفتلرى اولمز لكن كندوده على حسب
الاصول النصوص بو ليان مسائلده قواعد مبسوطه مقتضاسنجه احكام استخراجنه
قادرلردر طبقهٔ رابعه مقلدلرندن اصحاب تخريجك طبقه سيدر بونلار
رازى وامثالى واخوالنرى كبيلردر كه اصلا اجتهاده قدرتلرى يوقدر
لكن اصولى احاطه وضبطلرى حسبيله صاحب مذهبدن ويا اصحابندن
برندن منقول اولان مجمل الامرين اولان مبهمى تبيينه وذوالوجهين اولان مجملى تفصيله
قادرلردر زيرا بونلار اصولده اولان نظايره نظرلريله امثال ونظايرى فروعده

مقایسه ایدنلردر بعض مواضعده صاحب هدایه نك كذا فی تخریج الكرخی
دیدیكی و دخی كذا فی تخریج الرازی دیدیكی بو قبیلدندر طبقهٔ خامس
مقلدین بیندن تمییزه قادر اولان اصحاب ترجیحات طبقه سیدر انلار ابو الحسن
قدوری و صاحب هدایه و امثاللری كبیدركه شانلری بعض روایاتی بعضیسنك
اوزرینه بو اولی یاخود بو اصح یاخود بو اوضح یاخود بو قیاسه اوفق یاخود
بو ناسه ارفق دیه رك تفضیل ایلكدر طبقهٔ سادسه اقوی و قوی و ضعیف
و اضعف و ظاهر روایت و ظاهر مذهب بینلرین تمییزه قادر اولان
مقلدینك طبقه سیدر بونلار صاحب كنز و صاحب مختار و صاحب
وقایه و صاحب مجمع كبی متأخرینك متون معتبره اصحابلریدركه بونلارك
كتبلرنده اقوال مردوده و روایات ضعیفه بولنماز طبقهٔ سابعه طبقات
سابقه ده ذكر اولنانلردن بر شیئه قادر اولمیوب یمینی شمالدن و شمالی
یمیندن و غثی ثمیندن تمییز ایده میان مقلدینك طبقه سیدركه شانلری
حاطب فی اللیل لهم الویل اولدیغی و مقلدلرینه كونه اوله جغی در اشتباهدر
انتهی پس ناظمك صاحب اجتهاد اولان امامانندن مرادی طبقات مقبوله دن
ایدیكی بیان اتیدن معلومدر و دخی ذكر اغه ده ترحیم بین العلماء مستحب و
داب قدیم اولدیغینه رحمهم الله یرینه ناظم جملهٔ معترضهٔ دعائیه ایراد ایدوب
بیوردر رحمت حق بر روان جمله باد حق تعالینك رحمتی جمله سنك جانلرینه
اولسون رحمت حق حق تعالینك لطف و احسانی دیمكدر لفظ رحمت
حقه مضافدر بر روان جمله اضافله جمله سنك جانی اوزره دیمكدر
زیرا بر كلمه سی علی معناسنه در روان بونده جان معناسنه در و كاهی
رفتن دن مشتق اولمق اوزره كیدیجی معناسنه اولور و كاه كیدیجكده صالنق
معناسنی دخی مراد ایدرلر مثلا اب روان و سرو روان كبی و كاهی جایز
معناسنه و كاهی رایج معناسنه و كاهی حصتا معناسنه اولور جمله عربیدر

جمع

جمیع معناسنه در باد بونده امر غائبدر اولسون دیمكدر بودن دن مشتقدر
بوحنیفه بود امام با صفا امام با صفادر بوحنیفه یعنی امامان مجتهدینك
بری بودر بوحنیفه امام اعظم همام افخمك كنیه سیدر كنیه اب ایله
ویا ابن ایله مصدر اولان اسمه دیرلر بین العرب اقدم اولادك اسمیله كنیه
ایدرلر و بو كنیه قیاسیدر بلكه لغت عربیه ده اب ایله مصدر اولان سماعی
كلمات بشقه بشقه معنالره وارددر مثلا ابو الیموت عسل ابو السائغ پالوده
ابو العوف خرما ابو المرة شیطان ابو اللهو طنبور ابو التاج حلوا ابو الامن
طوتلق ابو الفضیل الموت ابو الكبر كمش ابو الحقیب علم ابو المرین باقجل قوشی
ابو الكلیخ طورغای قوشی ابو الغیاث صو ابو الحیات مثله ابو المسافر ینكیز
ابو منفذ فرس ابو الحرث و ابو الحارث و ابو الاشبال ارسلان ابو المعقاع
قوزغون ابو جامع سفره ابو نافع سركه ابو صابر طح ابو الحصین تلكو
ابو النجم مثله ابو ایوب دوه ابو قتیبه چقال ابو الحنا القاطر ابو الوثاب
براغیث ابو براقش بر نوع قوشدركه بر كونده الوان مختلفه ایله مختلفه
اولور ابو قلمون بر نوع قماشدركه كوزه دورلو دورلو كورینور بعضیلر
كلستانی كنجا دردیلر ابو جابر اتمك ابو جهل تره اوتی ابو جعده قورد
ابو حمید ایو ابو خالد كلب ابو جعفر زیاب ابو دغفل فیل ابو فرو دعه
خنزیر ابو زیاد حمار ابو سلیمان خروس ابو عمر و الاجلی ابو عاصم سكباج اشی
ابو عكرمه كوكرجین ابو ذباب فاره ابو زنه میموندر انتهی و دخی
فارسیده دخی اب ایله مصدر سماعی كلمات مختلفة المعنی وارددر مثلا
ابو اسحق بر طائفه مشهوره در پس بنا بوده بو قاج یرده فیروزه معدنی
اولمغین اول معدنه بو اسحاقی دیرلر مشهور اولان پیروزه او معدندن چیقر
و دخی بو الحجی حقه بازه دیمكدر و دخی بو عجبوالن الموت معناسنه در عربیده
دخی مستعملدر انتهی قال دیكه امام همامك اسم شریفی نعمان بن ثابت

بن زوطا اکوفیدر جدی اولان زوطا حمزة الزیاتک رهطندندر و
کابلیدر زوطی زوطانک حقنده بنی تیم بن ثعلبه نك معتقیدر دیدیکلری
دخی ایشتلدر ما صح اولان قولا اوزره امام همامک اجداد عظامی جمله
احراردر اوزرلرینه رقیت جاری اولمشدر کذا قال الامام التبریزی
و منظومه شرحی حقایقده ایدر امام ابو حنیفه نعمان بن ثابت بن طاوس
بن هرمز بن نوشروان العادلدر بود بوندامت معناسنه اولور و شدد
امام با صفا صافیه دون وخالص الاعتقاد اولان امام حمیده خصالدر
دیمکدر امام معروفدر با حرفنک فتحی معناسنه در فارسیده مستعملدر
ضد کدر و صافی اولق معناسنه در بونده مراد بودر وکاهی مکه مکرمه ده
بر موضعک اسمی و طاش معناسنه کلور و عربیده بو الاوردن ما عدا اسماء
انتهاردن برایمدر دیمشلردر ان سراج امة مصطفی اولا امام همام حضرت
مصطفانك امتلرینک سراجیدر ان امامه اشارتدر مبتدادر ما بعدی
خبردر سراج کسر سینک مهمله ایله عربیدر ترکیسی چره فارسیسی چراغدر و شعله
لو اولان فتیله دخی سراج دیرلر و عند البعض منیرا معناسنه در امة ان
جمعدر مفردی امتدر امت جماعت و طریقت و دین معنالرینه کلور
بونده جماعت معناسی مراددر نیتی عند العرب امة لفظا و معنی واحددر دیان
لغته بنا امت محمدك کثرتی اشعار ایچون ناظم امة لفظنی مفرد کتوردیوب
جمع فارسیسی اوزره ایراد بیورمشدر ما بعدنه مضافدر مصطفی فخر الانبیاء
صلی الله علیه وسلمك اشهر اسماء شریفه سندندر علیتدن قطع نظر لغتده
معناسی مختار و منتخبدر یعنی فخر الانبیا علیه الصلاة والسلامك بین الانام
قرب خاصه وصول و مقام محبوبیته موصولیته ممتاز و جمیع موجودات
اوزره سرفراز اولدیغی جهتیله مصطفی دینیشدر نیتکم مصابیحده قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم ان الله اصطفی کنانة من ولد اسماعیل و اصطفی قریشا

مولانا

من کنانة و اصطفی من قریش بنی هاشم و اصطفانی من بنی هاشم وارد اولمشدر
معنای شرعیسی ظاهردر ایمدی امام همام علیه رحمة الملك العلام سراج الامة
ایله توصیف بر قاچ وجهه مبنیدر وجه اوله در المختارده مناقب امام
بیاننده اولان قال النبی صلی الله علیه وسلم ان ادم افتخر بی و انا افتخر برجل من
امتی اسمه نعمان و کنیته ابو حنیفه و هو سراج امتی حدیث شریفه تلمیحدر
لکن علی القاری علیه رحمة الباری حضرتلری امام سیوطی رحمه الله دن نقلا ایدرکه
امام اعظمك بشارتی و دوام فضلنه اشارتده معتمد علیه و اصل صحیح اولان
حدیث شریف انجق لو کان العلم عند الثریا لتناوله رجال من ابناء الفارس
حدیثیدر بوقته بونده قومک احادیث دیوب ذکر ایلدیکلری موضوعدر دیو
بیورمشدر انتهی فعلی هذا در مختارک و تقدیمه شرح المقدمه نك و ضیاء معنوینك
وامثاللرینک مناقب امام حقنده ذکر ایلدیکلری احادیثک صحتنده نظر واردر
وجه ثانی بر منطوقات عظیم الشان اصل سراج منیر الهی فخر عالمیاندر بیوردیغنه
انبیا اولان علما حقنده فخر عالم صلی الله علیه وسلمك اتبعوا العلماء فانهم
سراج الدنیا و مصابیح الآخرة حدیث شریفنه تلمیحدر و امام همامه سراج امت
تعبیرنده بر نکته دقیقه دخی واردر بودر که سراج ظلمتده قالمش بصیر و دیده
وار ایچوندر تا که کوزیله سراجك نورینی کوروب نور سراجی رهبر ایدینه یوقسه
اعما ایچون سراجك بر فائده سی یوقدر ایمدی امام همامك سراج وهاج
اولدیغی ظلمت جهلی ازاله و دیده عمل ایله حقی کورمك مراد ایدن امت مستفید
ایچوندر یوقسه اعما کبی بصر اولان انکار اهلنه کوره دکلدر دیکه اشارتدر مناقب
الامام اسامی رجال نام کتابده مسطوردر که امام همام حضرت نبوینك سکسان
سانده دنیایه کلمشدر و امام صغیر ایکن پدری ثابت حضرت علی کرم الله وجهه نك
مجلسنه واروب کورشمکین ثابته و ذریتنه برکات ایله دعا اولنمشدر و امام
همامك وقتنده اصحاب کرامدن درت وار ایدی بری انس بن مالکدر که بصره ده

ایدی وبری عبد الله بن ابی اوفی درکه کوفه ده ایدی وبری سعد الساعدیدرکه
مدینهٔ منوره ده ایدی وبری ابو الطفیل عامر بن واثله درکه مکهٔ مکرمه ده ایکن
بونلاردن برینه ملاقی اولمادی وکندولردن علم اخذ ایلمدی زیرا امامک استادی
حماد بن سلیمان ایدی ودخی عطا بن ابی رباح وابو اسحاق السبیعی ومحمد بن المنکدر
ونافع وهشام بن عروه وسماک بن حرب وبونلرک امثالی دخی دکلدی امامک علم
وفضل وکمالی حددن بیرون ایدی حتی شافعی حضرتلری ایدر امام مالکه ایدیلر ابو حنیفه
کوردکمی ایتدی بلی ویله کوردم که اکر بو کسیه بو عمودی آلتوندر دیسه ایدی
اثباته حجت ایله اثباته قادر ایدی ودخی شریک نخعی ایتدی امام همام طویل الصمت
ودائم الفکر وملازم الذکر ایدی وناس ایله مجادله‌دن احتراز ایدی بوندن مراد علم باطن
وعلم ظاهر ومهمات دینه اشتغالدن ایدی دیمکدر بویله اولمسه اوضح امارات
زهددر وابو حامد الغزالی ایدر امام همام اصلنده نصف لیلی احیا ایدر
ایدی برکون برکسه امامی کیدرکن کوروب براخره ایتمشکه بو امام دائما کیجه
نک کلیسنی احیا ایدر یعنی امام بو کلامی اولکسه دن استماع ایلدیکده فکر ایدوب
عبادده حسن ظننک خلافنجه اولمغه خدادن حیا ایدرم دیو الی آخر العمر
لیالینک کلیسنی تمام احیا ایدر اولدی انتهی ودرّ المختارده ایدر مناقبات
امام خارج جمعهٔ تحریر اقلامدر حتی مناقبی بیاننده سبط ابن جوزی ایکی
مجلد کبیر کتاب تصنیف ایدوب اول مصنفاته کتاب الانتصار لامام ائمة الامصار
دیو نام ویرمشدر وده فی مناقباتی بیاننده علمادن مدایح وافره وارددر خلاصهٔ
کلام امام همام قرآن عظیمدن صکره اعظم معجزهٔ حضرت فخر الانامدر و
اشتهار مذهبی مناقبنه دالدر کافیدرکه هر کلام من ائمة اعلامدن بری اخذ ایلمشدر
وبعون الله تعالی زمانمزدن براندکلنجه ویوندن بویله بامر الله سمادن حضرت
عیسی علیه السلام وجه ارضه نزول ومذهب امام اوزره حکم ایدنجه دک
احکام الهیه اولدن حکمی اصحاب واتباعنه منحصر دربن العلما بو کونه اختصاص

کندویه عنایت الله در وکیف لا که مرد میدان مجاهده اولان ابراهیم ادهم
وشقیق بلخی ومعروف کرخی وابا یزید بسطامی وفضیل بن عیاض وداود الطائی
وابو الحامد اللفاف وابو بکر الوراق وخلف ابن ایوب وعبد الله بن مبارک
ووکیع بن جراح وامثالی اولیاء عظام مذهب امامده اتباع تام ایلمشلردر
حتی استاذ ابو القاسم القشیری مذهبنده صاحب حمیت وابو القاسم نصرابادی
کبی بر کامله یتشر وطریقت ایکی رساله‌سنده ابو القاسم دن نقل اولنوب ایدر که بن علم طریقتی
شبلی رحمه الله دن اخذ ایلدیم اول دخی سری سقطیدن اولدخی معروف کرخیدن
اولدخی داود طائیدن اولدخی امام ابو حنیفه دن اخذ ایلدیکی ثبتدر ودخی
مسافر بن کرام علیه رحمة العزیز العلام ایدر هرکیم کندو ایله رب الانام ارالقنه
امام همامی وسیلهٔ رجا وسبب قبول دعا ایدر ایسه انک ایچون خوف اولمی
رجا ایدرم دیو بو نظمه دکتابی بیورمشدر **نظم** حسبی من الخیرات ما
اعددته * یوم القیمه فی رضی الرحمان * دین النبی محمد خیر الوری
ثم اعتقادی مذهب النعمان * ودخی امام همامک مدح شانده والاسده
عرب وعجمک شعرا وفضلاسی نیجه مدایح لطیفه ایراد بیورمشدر از جمله
ابن مبارک رحمة الله کشیدهٔ سلک ستایش ایدیکی نظم درربار ومدح بلاغت
آثاردرکه زیور صحائف قبول علماء اخیار اولمشدر بودر **نظم** لقد زان
البلاد ومن علیها * امام المسلمین ابو حنیفه * باحکام وآثار وفقه
کآیات الزبور علی الصحیفه * فما فی المشرقین له نظیر * ولا فی المغربین ولا
بکوفه * [illegible] سهر اللیالی * وصام نهاره لله خیفه * فمن کابی حنیفه فی علاه
امام للخلیقة والخلیفه * رأیت العائبین له سفاها * خلاف الحق مع حجج ضعیفه
وکیف یحل ان یؤذی فقیه * له فی الارض آثار شریفه * وقد قال ابن ادریس مقالا
صحیح النقل فی حکم لطیفه * بان الناس فی الفقه عیال * علی فقه الامام ابی حنیفه
فلعنة ربنا اعداد رمل * علی من رد قول ابی حنیفه * انتهی معلوم اولکه قول امامی ردن

مراد عدم قبولیله بلا اجتهاد مکابره وخلاف شرع تاویلات ایله احکام
الهیه مجادله‌لردر ابدی صاحبلک بعض فروعده اجتهاد مخالفتلریله شو اولدرد
اولدیغی کالشمس عیانا ومستغنی عن البیاندر وسبب اختلافی بیان بویله درکه
برکون امام همام یوما من الایام صبیاندن برینی یوز اوزرنده یازیجه
کناد کوروب کال شفقتدن ناشی اوطفل بیچاره‌یه بازه دلنوازلق ایله اوغلم یوزن
اوزرنده اویمه تاکه دوشوب بر یرک انجیه دیو بورمغین انطاق غیب بوللا
اول صبی لبیک یا امام مز الی اقدامدن سن حذره اهتمام ایلیکه عالمک سقوطی
عالمک سقوطیدر اولدمده امام همام تلامیذ رتبه عطف زمام کلام ایدوب
ای بنم احبابم وذوی الاحترامم یوم بندن برو للغایات اولسه بکا الیاعلام ایدیویرک
دیو سپارش بیورمشدی پس انلار دخی فروعده اجتهادلیله هر برید وایق
اخذ وترجیح ایدرلر ایدی بو دخی کمال اتقا ومدارج علیای جلیله ارتقاسنک
اثاریدر وقتا که خلیفه منصور امام همامی کوفه‌دن بغداد بهشت آباده نقل
ایلدکد بعد الاقامه ایامها رونده ابن هبیره امام بغداد قاضیلغنه تکلیف و
وتشدید ایلدی پس امام اعظم قضای قالوه کردن قبول قیلمدیغندن اون کون
ظرفنده امامه یوز سوط اوردردی بعده بنه قبولندن دونکران اولدقده خواه
وناخواه سبیلن تخلیه ایلدی بعده خلیفه منصور امامی عراقه قاضی ایلک مرادنده
اولدی ابندی قبول ایلدیکندن اول سرلوحه کتب زهد وتقوا حبسه امر ایلدی
بر نیجه زمان حبسده عبادته دکاداولوب هجرة نبویه‌نک یوز اللی سالنده بامر الله
تعالی حبسا عازم جنت المأوی اولدی مدت عمر شریفی تمش سنه‌یه بالغ ایدی
نکم جواهر النعته‌ده منظوم اولان نظم جواهرنده قد ولد نعمان فی کوفة
من ثابت عام ثمانینا وعاش سبعین فذاق الردی في مائة من بعد خمسینا
هویدادر وایام حیوتنده اولان کرامات برکاتیله هنکامه وفاتنده دخی نیجه
ظهورات الهیه ظاهر اولمشدر حتی شرح الاثار نام کتابده ابن سماکدن نقل صحیح

وباك ورواية صحیحه ثابتدر بویله درکه ناقل ایدر امام همامک میتی غسل
اولنورکن مبارک جبهه‌سی یوزو ویدی بیزده ذیل صدرنده قلم قدرت ایله
سطور بردسطر یازو ظهور ایلدی جبهه‌سنده یا ایتها النفس المطمئنة ارجعی الی
ربك راضیة مرضیة وصاعی الذه ادخلوا الجنة بما کنتم تعملون وصولی
الذه انا لا نضیع اجر من احسن عملا وصدرنده فبشرهم ربهم برحمة منه
ورضوان یازلو ایدی بعد الغسل جنازه‌یی وضع اولندقده هاتفدن نظم یا قائم
اللیل طویل القیام ویا صائم الیوم خطیر الصیام دیو برندای بشارت ادا استماع
ایلدیک بعده قبره وضع اولندقده ینه هاتفدن فروح وریحان وجنة نعیم
دیو برصدای خوش کوش اولندی انتهی مزار شریف امام بغداد بهشت آباده
خزران نام محلده‌در ومرقدی استجابت دعا ایله مشهور ومعروفدر رحمه الله
تعالی رحمة واسعة پس ناظم بیتک اولکی مصراع ثانیسنده امامک جمله‌سنه
اجمالا بردن رحمت ایله دعا ایلدکی مقام تفصیلده امام همامک شاننه تعظیما
ذکرینی سائرلر اوزرینه تقدیم ودعای مخصوص ایله تخصیص بعد التعمیم ایدوب
بیوردی باد فضل حق قرین جان او حقک فضل وانعامی انک جاننه قرین
اولسون باد بونده امر غائبدر اولسون دیمکدر فضل حق اضافتله حق تعالینک
افضال وانعامی دیمکدر زیرا فضل بونده انعام واحسان معناسنه‌در واولان
افضال معناسنه‌در حقتعالی بادیده قرین جان او اضافته انک جاننه دیمکدر
قرین مقارن معناسنه‌در رجان معروفدر او ضمیردر امام همامه راجعدر شاد باد
ارواح شاکردان او انک شاکردلرینک روحلری شاد اولسون شاد مسعود باد
اولسون دیمکدر معلوم اولکه بعض شاد لفظی باد لفظی ایله مرکبا استعمال اولنمشه
موسیقیده بر پرده‌نک ویاخود بر نوانک اسمی مراد اولنور نتکم حکیم سوزنیک نظم
دو خانه نوایی چکاورك زنم یکی شاد باد ویکی نوشی باد بیتنده مراد بویله‌در
ارواح شاکردان او تابع اضافاتله انک شاکردلرینک روحلری دیمکدر

ارواح روحك جمعیدر روح معلومدر شاکردان جمع فارسیدر مفردی شاکرد
در شاکرد فارسیدر معروفدر ترکیده دخی مستعملدر عربیجه تلمیذ در شاکرده
ویبلان نسنه یه عجم شاکردانه دیرلر و ضمیر در کامن امامه راجعدر پس شاکردانندن
مراد امامك اصحابی اولوب وبین الاصحاب اجتهاد وفضل زیاده ایله ممتاز و
سرفراز ابویوسف ایله امام محمد اولوب ور ابویوسفك حسب الفضل والقضا
امام محمد اوزرینه رتبه سی اولدیغنی اشعار ایچون ناظم ایدر صاحبی بو
یوسف القاضی شده انك مصاحبی ابویوسف قاضی اولمشدر صاحبش
اضافتله انك دوست ویاری ومعتمدی دیمکدر زیرا صاحب معناسی مذکوردر
اولدیغی بیان اولنمشدی اخرنده کی شینك ضمیر غائبدر امامه راجعدر بویوسف
قاضی شده ابویوسف قاضی اولمش دیمکدر بویوسف ولمده اولان همزه
تخفیفا حذف اولنمشدر لفظ مذکور امامنا ذا الیمینك کنیه سیدر اصل اسم شریفی
یعقوب بن ابراهیم بن حسین الانصاریدر قاضی عربیدر حاکم معناسنه در
قضادن مشتقدر قضا لغتده حکم معناسنه در ودخی ادا وافراغ والزام
وانها ووضع وتقدیر وامضا معنالرینه کلور اما اصطلاحده قطع
خصومت معناسنه در وفارسیده قاضی ستعللد مخصوص فارسیسی صدردر
شده اولمش معناسنه اسم مفعولدر اخر مطرحه بود ویا خود اداتخبر کوزتمك
تحمیلدر مآل معنا معلومدر فائده کتاب الجواهرده اولان نقل خبر مرویدر
اوزره امام ابویوسف افخم اصحاب امام اعظمدر وعلی الدوام ملازم مجلس امام
ایدی حتی برکون بر مجبوری اولان اوغلی بامر الله فوت اولمغین تجهیز وتکفینی
احبابندن برینك رؤیتنه احاله ایدوب کندوسی مجلس امامی فوت ایلمدی
دیرلر ودخی اداب المتعلمینده ابراهیم بن جراحدن نقل اولنور که ایدر حالت
نزع ابویوسفده حاضر یا حجبسلدیم ناکاه امام ابویوسف کوزلرین اچوب ایتدی
یا ابراهیم افعال حجده رمی جمار راکباًمی افضلدر یوخسه ماشیامی افضلدر ایتدیم

ماشیا افضلدر امام ایتدی خطا ایتدك زیرا بعدنده وقفه اولان رمیده ماشیا
افضلدر بعدنده وقفه اولمیانده راکباً افضلدر پس بو جواب عقبنده کندیم
قیام ایدوب رهاب اجلی ایچون بابه وصولده امام عازم دار السلام اولدی
دیمشدر ایمدی ما یحقویك علم شریفه نوعلی بوندن معلومدر وحقایقده
ایدر حافظ الدینك کندی خطیله کوردیم یازمشکه علم شریفی عبد الله بن مسعود
ذرع ایلدی علقمه سقی ایلدی ابراهیم نخعی حصاد ایتدی حماد بن سلیمان دوکدی
ابوحنیفه دکیرمن ایلدی ابویوسف خمیر ایلدی محمد الشیبانی خبز ایلدی پس
ناس فی الی یوم القیمة تناول اوزره اولدی انتهی ودخی معلوم اوله که حق
ایله قضا فرض کفایه در وقضایه صالح نقدبر کیمسنه بولنسه اول کمسنه قضا
ایچون شرعا متعیندر اماکندودن غیری بر اصلح کمسه بولنسه یا خود افتاده
وادی حیف اولمقدن خوف ایلسه یا خود عجزندن خوف ایلسه اکا قضاده بولنمق
مکروهدر وعاجز وناهل اولسه اکا قضا قطعاً حرامدر ایمدی اهل اولدیغندن
صکره حق اوزره قضا اقوای فرائض واعلای عباداتدندر نتکم جمله انبیاء کرام
علیهم السلامك قضا ایله امر بیورد یقلری امام زیلعی وغیریدن منقولدر وحدیث
شریفده عدل ساعة خیر من ستین سنه وارد اولمشدر وقاضیلر خلیفه
رسول الله دیو اطلاق اولنمشدر انجق خلیفة الله دیمکده اختلاف واردر
کذا فی التاتارخانیه وعند الجمهور تعلید قضا رخصتدر وترکی عزیمتدر کذا فی
البزازیه پس اولان عدم تعلیددر زیرا حدیث شریفده من ابتلی القضاء فکانما
ذبح بغیر سکین وارد اولمشدر وجه شبه سکین ایله ذبح ظاهر وباطنه مؤثردر
اما ذبح بلا سکین که خنقدر ظاهره مؤثردر باطنه مؤثر دکلدر کذلك قضا
جاه اولمق اعتباریله ظاهره مؤثردر اما باطنده هلاك واردر ودخی بعض
علما بو حدیث شریفك معنای لطیفنده ذبح بلا سکیندن مراد جمیع دواعی خبیثه
وشهوات ردیه نی اولدریکدر لکن بو صفت ایله قاضی کبریت احمردر دیمشلردر

وامام اعظمك قضايى عدم قبولى بر قاچ اسبابه مبنيدر اسبابدن اظهرى القضاة
يحشرون مع السلاطين والعلماء يحشرون مع الانبياء والمرسلين حديث شريفيله
علما انبياء ومرسلين ايله حشر اولنمغه مبادرتيدر قالديكه بعضيلرك بيانى اوزره
امام اعظمك وفاتندن صكره امامين همامين رحمهما الله تعالى داود طائى حضرتلرينك
مجلسنده مسائل شرعيه مذاكره بيوررلرايدى داود طائى امام محمدك كلامنى استحسان ايتدكده
سوز امام محمدك سوزيدر ديرايدى اما امام يعقوبك كلامن استحسان ايتدكده سوز بودركه
سويلديك ديوب نام ابى يوسف ذكر ايدوب واصلى داوددن سؤال ايتدكلرنده جوابنده
امام ابو يوسف علمك نتيجه سنى حب جاهه چيقروب تقليد قضاده استادينه
ايكى جهت ايله مخالفت ايلدى ديرايدى ديرلر انتهى لكن حقيقة نظر اولنسه
نظم امام يوسف كبى اولورسه قاضى ٭ قضا مسندن اولورمو لايق راضى
مضمونى اوزره امام ابو يوسف دائما رحمت ايله ياد اولنجق قاضى ايديكى
مناقبندن معلومدر حتى قضايى تقليد بيوردقده نفس پاكى استاد عالى قدرى ايدى
كه بر كون امام ابو يوسف امام همامدن قضايى عدم تقليدك سببنى سؤال
بيوردقلرنده جوابنده امام همام كه اتقاسندن ناشى قضادن تحاشيلرين
ايما ايله دريا عميق وسفينه خريق وملاحى بيخبر اولديغندن سفينه سوارلرينك
غريق اولمقلغنده اشتباه يوقدر ديو بيورمش اولزمان امام يعقوب
اداب ايله استفسار ضمننده دريايى بى پايان وكشتى جديد البنيان وناخدا استاد
كاردان اولورسه نيجه در ديديكده امام همام لب جنبان تبسم اولوب
يا ابا يوسف منم بودركه انجام كار قاضى اولورسن ديو بيورمغين نفس
طيبهٔ استاد كرامت معتاد بركاتنده اوليه اولديغى ديرلر ايمدى ناظمك امام
ابو يوسفى قاضى شده كلاميله توصيف ايلديكى امامى افخم شانى ايله تعريف
وكرامة استاده اشارتدر ديمك سائرلرينك سرد ايلديكى حكايه دن خوشتردر
خلاصه اهلنده اولدن قضا چوق معتبرشنده در نتكم نامى مرحومك بيت

بوندن قضانك اكله علو جنابنى ٭ امضالرى قصد دائر رحمت اوستنه ديديكى
مدحت قضاده كافى ورفعت حال قضاتى بيانده وافيدر و ذو محمد ذو المنن
راضى شده ودخى امام محمد ذو المنن اولان الله راضى اولمش اوله و ذو محمد
امام محمددن ديمكدر يعنى امام محمد بن حسن بن عبد الله بن طاوس بن هرمز
ملك بنى شيباندر نيجه سنه لر مجلس امام اعظمه ملازمت واكتساب علم
وكمال وفضيلت قيلدر وخدمت عادته بذل وجود وصرف اموال نامعدود
ايلدر حتى مقدمنده تدبير حفظ اموالى ايچون اوجيوز وكلاسى واريدى
بو مقدار اموالى بياره جملهٔ علم شريفه صرفه مبادرت ايدوب بر كهنه لباسه
قناعت قيلدى ديرلر فضل وفضيلتى دخى اكا كوره ايدى حتى امام شافعى رحمه
الله تعالى اخذت وقر بعير من العلم من محمد بن الحسن ديوب دعاى شريفنده
دخى الحمد لله الذى اعاننى فى الفقه بمحمد الحسن ديرايدى ديرلر كذا فى اداب
المتعلمين وشرح منظومه ده ايدر امام محمد رحمة الله امام ابو يوسفك
يدى اوزره تفقه بيورمشدر انتهى ايمدى امام محمدك امام اعظمه قرابتى
ومجلس عاليلرنده نيجه سالها لاوبدنا خدمتى واراكين امام ابو يوسفك
محمد اوزرينه تقدمنه سبب بره فى ابو يوسفك بو وجهله مرتبهٔ
فضيلتدر انجق امام محمد ناظمك ترضيه ايله دعاسى قضايى عدم تقليدى
ايچون اولديغنه سياق دلالت ايدر وترحيم مقامنده ترضيه ايرادنده
اولان مبالغه نك وجهى غير خفيدر ذو المنن راضى شده مثلو صاحبى
اولان منان راضى اولمش ديمكدر زيرا ذو عربيده صاحب معناسنه در
اصلى ذوى ايدى واو ايله لفيف مقرون بابندن مضاف اولديغى ايچون واو ثانى
حذف اولنمشدر واضافتى اسماء ستهٔ معتلهٔ مضافه عجيبدن ظاهردر
اخوانى كبى ضميره مضاف اولمز تفصيلى كتب نحوده در المنن جمع معرفه
باللامدر مفردى منت در منت كسر ميم وفتح نون مشدده وسكون تا ايله

تعداد نعم معناسنه در و بودخی ایکی قسم اوزره در قسم اولمن تنبیهدرکه
مولای متعال لقولارینه ویردیکی نعمتلری محض تعداد ایدر بو مقبولدر قسم
ثانی منت توبیخیدرکه عباد بربرینه ایلدیکی انعام و احسانی تعداد ایدوب
منت ایلر بو مذمومدر نتکیم نظم کریمده لا تبطلوا صدقاتکم بالمن والاذی
کلمشدر راضی خشنود معناسنه در شده کاه تولمش معناسنه اسم مفعولدر
اغرنده باد لفظی کورنمک ایله اولمش و سوز دعا خوشدر شافعی ادریس
مالک بازفر شافعی ادریس ومالک زفر ایله شافعی ادریس یعنی امام مالک
برده نخی ادریس شافعیدر معلوم اولکه امام شافعی رحمه الله لک کنیه سی
ایله اسم شریفی ابو عبد الله محمد بن ادریس بن العباس بن عثمان بن شافع
بن السائب بن عبید بن عبد یزید بن هاشم بن المطلب بن عبد مناف القریشی
المطلبی در بیس اجداد عالی نژادنده شافع رضی الله عنه طفل ایکن فخر عالم
صلی الله علیه وسلمه اولاشمشدر ودیدی سائب بنی هاشمک علمداری ایدی
یوم بدرده کرفتار پنجه غزات اولوب نفسی فدا ایلدیکدنصکره شرف
اسلام ایله مشرف اولدی قالدیکه امام شافعینک طوغدیغی محلک بیاننده
اقاویل واردر هجرت نبویه نک یوز الی برنجه سالنده عند البعض غزه
شهرنده طوغوب ایکی یاشنده وار ایکن مکه مکرمه یه نقل اولنمشدر
وعند البعض عسقلانده طوغدی وعند البعض یمن شهرنده طوغدی
وعند البعض دیکر محلده طوغدی و دنیایه تشریفی امام اعظمک سال وفاتنده
اولدیغی اهل تواریخ عندنده مشهوردر کما قال البیهقی لکن امام اعظمک
یوم وفاتنده طوغدیغی بعضلر قولیدر فعلی هذا شافعی المذهب اولانلر
حنفی المذهب طرفندن لطیفه یولیله بزم امام دنیادن کیتمدیکجه سزلک امام
دنیایه کلمدی دیمک مناسب کلدر اکر طعن و تحقیر ایله دیرایسه نعوذ
بالله اوله کیسه کفر قورقیلور مناقب امام شافعی محمد بن حکیم ایدر امام

شافعی

شافعی رحم مادرده ایکن والده سی برکیجه رؤیاسنده مشتری یلدزینی
کندونده طوغمش کوروب بعد الانتباه بو رؤیایی بر معبر اکاهه تعبیر ایتدیردیکده
معبر ایتمش سندن بر عالم جلیل الاعتبار طوغار دیمشیدی انتهی وامام شافعی
ایدر برکیجه عالم رؤیاده فخر الانام علیه الصلاة والسلامی کوردیم ایتدی
سن کیمسین ایتدیم یا رسول الله رهط سعادتکدنم ایتدی بروکل پس امر شریفنه امتثال
ایلدیکده مبارک دهان حکمت نشانندن بر مقدار آب حیات الوب و
اغزیمی اچوب اول زلال برفیض ایله احشاد ماغمه و لبلرم ولسانمه سوردی ودخی
امین بارک الله فیک دیو بیوردی دیدی انجق بو رؤیانک تعبیری واقعة المؤمن
واقعة مصداقنجه ظاهر ونمایاندر ودخی ینه امام ایدر که مکه مکرمه ده ایام
صبا و عنفوانمده برکیجه عالم رؤیاده بر مهابت صاحبی ذات شریفی ناسه امامت
ایدر کوردیم پس نمازی اتمام و یمین و یساره سلام دنصکره ناسه توجیه
وجه اقبال ایله تعلم علم اغاز ایلدی بن دخی یقین واروب ایتدیم بکا دخی
تعلیم ایله اول زمان آستین سعادت نشانندن بر میزان اخراج ایدوب اول
میزانی بکا احسان ایدوب ایتدی بو دخی سکادر وقتا که خوابدن بیدار اولوب
بو رؤیانک تعبیرینه کرینه افتاده ایدم اول زمان مکه مکرمه ده بر اهل معبر بولوب
بو رؤیایی کندویه عرض ایتدیکمده تعبیرنده ایتدی علماء امام و صاحب تعدیل
سن علیه السلام اولورسین زیرا امام مسجد حرام افضل ائمة اتامدر و میزان
شیئک حقیقتنه علی مشعردر انتهی ودخی نقل صحیح بویله درکه امام شافعی
اوائل احوالنده غایت فقیر الحال ایدی حتی کندوسی معلمه تسلیملرنده معلمه ویره جک
اجرت قدرتلری اولمدیغندن معلم مکتب امامک تعلیمنده تهاون ایدر ایدی لکن
صبیان سائره جدوسی ایله سبق اموز اولدقجه شافعی حضرتلری اول سبق درس
وقرآنی ازبردن تلقن ایدوب معلم صبیانه کاهی طشره کیدیکده شافعی ازبرنده اولان
ایله صبیانه سبق اموز درس وقرآن اولورایدی پس معلم بو کیفیتدن کمال اولقده

بو معاونتی اجرته معادل بولوب صبیانه خلیفه ایدی وقتا که مکتبده از زمانده
ختم قرآن ایله سرلوحهٔ مکتب صبیان اولدی بو حالی بیانده امام ایدر اول اننده
یدی یاشنده ایدم بعد الختم مسجد حرامه خرام ایدوب علما ایله مجالسه و
استماع احادیث و مذاکرهٔ مسائل علم ایدر ایدیم و درسمی تحریر ایچون قرطاسه
اقتدارم اولمدیغندن درسمی ایلك استخوان پاره‌لره قید ایدر ایدیم و مسلم بن
خالد رحمه الله دن تفقه ایدوب حفظ احادیثه توغل تام ایدر ایدیم بناء علیه
برکسده‌ن امانة امام مالك موطا نام کتابن الوب برقاج کونده ازبر ایدوب
بنه کتاب صاحبنه ویردیم اول زمانده امام مالك مدینهٔ منوره‌ده تعلیم علوم ایدر
ایدی حسب الاشتیاق مجلس عالیلرینه وارمغه خوشکار اولدیغمدن والی مکه‌دن
مدینه حاکمنه بر مکتوب الوب خلاصه سنده محمد شافعی امام المسلمین مالك
بن انس حضرتلرینه یولشدیره سنده یو تحریر و امام مالك حضرتلرینه دخی بر شقه
توصیه نامه اخذ ایدوب مدینه‌یه کلدیم پس مدینه حاکمنه اولان مکتوبی
ویروب اول دخی مفهومنه مطلع اولدقده ایتدی جوان پاکیزه سخن بکا حافیا
مکه‌یه کیتمك بابنه کله وارمقدن اهونترین ایتدیم کمکه نه حاجت امیرك امری
امامی بو مجلسه کتورمکدر حاکم ایتدی هیهات که امام بو ارایه کله باب سعادت
مآبنه تردد مزده خارج با بر کلبه حانه منتظر ردیه رك حاکم مدینه ایله باب
مالکه واروب حلقه‌دن کلیچ درسعادت اولدیغی بعد البعد ایچرودن بر کنیزك
هندو قیافه بابه کلوب ندر دیدیکه حاکم ایتدی مولاکه سویله بر دفعه طشره تشریف
بیورسونلر پس جاریهٔ مزبوره واروب بکث واوز دنصکره کلوب ایتدی مولام ایدر
اکر مسئله‌لری وار ایسه تحریر ایلسونلر نظر ایده‌لوم ر الاسانر مصلحت شرعیه‌لری
وار ایسه انشاء الله تعالی یوم تعیینده طشره چیقرز اولزمان کلوب کوریشسونلر
سمدیکی حالده وقتر یوقدر کیتسونلر انتهی پس حاکم ایتدی مولاکه سویله والی مکه
مکه مکرمه‌دن کندویه مکتوب وسپارش وار در بر دفعه قاپویه تشریف بیورسونلر

نیاز

نیاز ایدوز جاریه بو خبری امامه تبلیغندن صکره اولا طشره‌یه بر کرسی کتوردیلر
بعده مهابت نام ایله امام حضرتلری کلوب کرسی اوزره قرار و حال حاکمی استفسار
بیوردیلر اولزمان والی مکه‌نك توصیه نامه سنی ید امامه تسلیم و دست
شریفنی تقبیل ایدیك بعد الفتح قرائته اغاز ایدوب وقتا که فقیری تعریفیده‌ن
محمد بن ادریس کان رجلا شریفا محله کلدیکده مکتوبی الندن براغوب ایتدی
سبحان الله همنا مدرسولا الراولان مردمکاه هیچ وسیله خواه اولورمی اولزمان
ایلرو واروب ایتدم اصلحك الله بن حسب حالم کذا وکذا ادریس مالك صاحب
فراست اولمغین بکا بر ساعت قدر نظر ایدوب بانکی یاسمك ندر ایتدیم محمددر
ایتدی یا محمد اتق الله واجتنب المعاصی فانه سیکون لك شان من الشان ایتدیم
نعم بعده کرامة ایتدی یا محمد تلبکه الفاکرده خدا اولان توردی معیت ایله
اطغاده‌ن خذدر ایله و یارینکی کون کلوب موطا اوقونیلر ایله درسه حاظر
اوله بیوب بکا موطانك ذکر اشارت بیوردی بن ایتدیم موطا بحمد الله حفظمده
در بن حفظا اوقورمنه کوزله یوب یوم مزکورك فرداسی مجلس کده حاظر اولوب
اداب ایله بدء درس و حفظمدن درسمه مدد متین اولدی اما اثناء درسده استاذه
ملالت ویرممك ایچون ارالقده توقف مراد ایدر ایدیم اولزمان بعنایة الله
طلاوت لسان ایله قرائتمدن امام حظ ایدوب باقوردیو تعلیمده اظهار شوق
بیورر ایدی پس لیلا وفاة الامام مدینهٔ منوره‌ده اقامت ایله تحصیل علمه اهتمام
ایلدیم دیدی انتهی و در فی عبدالله بن احمد حنبل ایدر بدیم احمد دائما امام شافعی‌یه
دعا ایدر ایدی اصلی سئوالمده یا عبدالله شافعی نها وایچون تحمس وناس ایچون
عافیت کبیدر نظر ایله که بو ایکیدن بر خلف و بر عوض وارمیدر یعنی شافعی مثلی
ناباب اولان برذات عالیجا بدر دیدی و در فی صالح بن احمد بن حنبل ایدر شافعی
برکون بدیم احمد حنبلك یانه کلدی پس بدیم بیرنا قوانلغی ایله اجرای مراسم
تعظیمده جنبش عای قیام اولوب ویوها با شافعینك دیده‌لرین بوس وکندی

مسندینه اجلاس برله بشکاهنده اداب ایله جلوس ایدوب برساعت مقداری
سؤال مسائل واخذ جواب ایله مأنوس اولدی بعده شافعی مجلسدن قیام ایله جانب
بابه خرام ومرکبنه سوار اولنجه پدرم مقام خدمتده اولوب بشر ورکابت مستطاب
اولدی وبوکیفیت رسیدهٔ سمع احباب اولدقده یحیی بن معین رحمه الله پدرمه عتاب
یانته کلوب یا احمد پدرلک هنکامنده نیچون بویله ایلدک دیدیکده پدرم ایتدی
یا یحیی سن دخی شافعینک جانبنا خر کابنده دوات اولماغ ایلک منتفع اولوردیک
دیدی وایتدیکم زمان شافعیده اسلام اوزرینه تحیل منته سزا شافعی قدر برذات
والا کورمدیکمدن عقیب الصلوة دعا ایدرمیده اللهم اغفر لی ولوالدی ولمحمد
بن ادریس الشافعی دیرم دیدی انتهی ونیه احمد حنبل ایدر شافعی ایدر ایدیکم علم شرع
انجق ضیق ید ومزید زحمت ایله حاصل اولور نتکیم شافعینک یحیی ابو محمد ایدر
شافعی قدر تحصیل علمده زحمت چکمش کمسه کورمدیم زیرا هر کیجه اوتوز کره قرق
دفعه چراغ ایقاد ایدوب تحریر مسائل ایدر ایدی وهر تحریرک عقبنده چراغی
سوندیروب مستلقیا تفکر مسائل علمیه ایدر ایدی واطفاء چراغدن اصلنی
سؤال ایلدیکمزده ظلمت سکون باعث جلاء قلبدر دیو جواب ایدوب تمثیلنده
مؤمن قرنداشکه سزا نصیحت کذلك اوانت سبیل خیر وخرف وزینتدر داما
علانیه وعظ تعریح وخیانتدر دیر ایدی ودخی حمیدی رحمه الله ایدر شافعینک
زهد وسخاسی حدن زیاده وداما بذل وایثاره دلداده ایدی حتی صنعادن
مکه یه عودتنده مندیلنه اون بیک التون وار ایدی مکه نک طشره سنه کلدیکی
برمقدار مکث وارام ایله التونک جمله سن اول فقرایه انعام ایدوب بعده داخل
بیت الله الحرام اولدی ودخی مزنی رحمه الله ایدر شافعی حضرتلری قدر اولو زماننده
بر اکرم ناس کورمدیم حتی بر لیلهٔ عیدده کندو ایله باب مسجدده حزو جده کندی
بر مسئله عرض ایدوب مکالمه ایدرک کیدر ایکن بر کمسه کندویه بر کیسهٔ بر نقود
کتوروب تسلیم ایلدی بعده بنه مذاکرهٔ علم ایدرک کیدر ایدیک نا کاه اثناء راهده

برفقیر

برفقیر ایلروکلوب ایتدی یا امام همسر عفت پرورم طوغوردی بدمده بر نسنه
یوقدرکه لوازمنی کوره م اول زمان امام الندهٔ اولان کیسهٔ پر نقودی جمله
اول فقیره اعطا واحسان ایلدی انتهی ومعلوم اوله که شافعی رحمه الله علم شرعی
امام مالکدن وسفیان بن عیینه دن ومسلم بن خالددن اخذ ایدوب وخلق
کثیردن روایت احادیث ایلدی وکندودن دخی احمد بن حنبل وابو ثور ابراهیم بن خالد
وخلق کثیر اخذ علم وروایت احادیث ایلدیلر هجرتک یوز طقسان بشنجی
سالنده بغداده واروب ایکی سنه بغدادده اقامتدن صکره مکه مکرمه یه عودت
ایلدی بعده هجرتک یوز طقسان سکزنجی سالنده ینه بغداده واروب برماه
مکثندن صکره مصر قاهره یه سفر ایدوب مصرده بر زمان آرام ایدوب هجرتک
ایکیوز درتنجی سالنده سلخ رجبنده بعده لیلهٔ جمعه نک عشاء اخیرنده عازم
دار السلام اولدی قبر شریفی مصرده قرافهٔ صغری نام محلده در محل مذکورده اولان
دعالرینک مستجاب ایدیکی مشهوردر الانا مدر ودخی امام علقمی امام دمیریدن
واو دخی مروج الذهب نام کتابدن نقل ایدرکه فقیر بن مسکین المیتکه مرض موتنده
شافعی حضرتلرینک عیادته سنه واروب ایتدم یا ابا عبد الله نیجه سن ایتدی
اصبحت من الدنیا راحلا وللاخوان مفارقا وبکاس المنیة شاربا ولا ادری
الجنة تصیر روحی فاهنیها ام الی النار فاعزیها بعده بو شعری انشاد ایلکوز
ایتدی نظم ولما قسی قلبی وضاقت مذاهبی • جعلت الرجا منی لعفوك سلما
تعاظمنی ذنبی فلما قرنته • بعفوك ربی کان عفوك اعظما ومالك ماقبلنه
معطوفدر بوندن مراد مالك بن انس بن ابی عامر الاصبحی در کنیه سی ابو عبد الله
زمان ودنده عرفان وعلده مقدم علماء الائمه وشیخ واستاد الائمه در هجرتک
طقسان بشنجی سالنده طوغمشدر وهجرتک یوز یتمش طقوزنجی سالنده مدینهٔ منوره ده
وفات ایتمشدر بو بیانه کوره سن سعادتلری سکسان وار دیدی اولمشدر لکن امام
واقدی قولنجه سنی امام طقسانه بالغ اولمشدر خلاصه کلام امام مالك امام

امام حجاز و فقه و حدیثده امام الناس دیمکله مشهور و ممتاز در حتی امام
شافعی کندونک اصحابندن اولمغی بیان فضیلتنده کافیدر و امام مشار الیه علم شریفی
زهری و یحیی بن سعید و نافع و محمد المنکدر و هشام بن عروه و زید بن ثابت
و ربیعة بن عبد الرحمن و بونلارک اقرانلرندن اخذ ایلمشدر و کندودن دخی
خلق کثیر اخذ علم وفیر ایلمشدر و کندویه ائمه بلاد دیمک بوندن مستفاددر حتی
عبد الرحمن بن مهدی ایدر سفیان ثوری حدیثده امامدر لکن سنتده دکلدر و دخی
اوزاعی رحمه الله سنتده امامدر لکن حدیثده دکل اما مالک بن انس حضرتلری جامع
الامرین و امام فی هذین الاثنیندر و دخی امام مالک علم شریفه غایت تعظیم ایدر
ایدی حتی روایت حدیث شریفه اراده ایتدکده وضوء ایله مسند آرای فراش اولوب
بعد تسریح اللحیه روایح طیبه ایله تطیب و جلوسنده هیبت و وقار ایله مراعی
آداب و تأدب ایدر ایدی بر لر و اهل اهوادن بر کمسه کندویه کلسه اول صاحب
جدله بر خلاف خطابیدر انی علی بینة من دینی واما انت فشاك اذهب الی شاك
مثلك فخاصمه دیوب ذب ایلیانده کندی نفسه بی خبر اولاندن ناس حقنده خیری
اولماز دیو حشم کلام ایدر ایدی پس امامك معدن خیر و منافع ایدیکی بین
الانام شایعدر نتکم ابو عبد الله علیه رحمة الاله ایدر بر کیجه رؤیامده فخر
عالم صلی الله علیه وسلمی کوردیم که شرف و دولت ایله اوتورر و امام مالك
پیشکاه سعادت و مقام خدمتده طورر و فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضور
عالیلرنده وافر مسك اولمغین مبارك دست احسان یوسیتله اول مسك
لطیفدن قبضه لیوب امام مالکه اعطا بیورر و مالك دخی ناسه ویرور پس
خوابدن بیدار اولوب بو رؤیایی امام مطرف طرفنه نقل و بیانه عزم ایتدی
بو رؤیانک تعبیری امام مالك حضرتلرینك علم و معرفت و اتباع سنت ایله ناسه
باعث منفعت اولدیغیدر دیدی و دخی امام شافعی ایدر بر کیجه عجب رؤیاسنده
کوردم که بر منادی یوزینك اهل علی فوت اولدی دیو ندا ایدر پس اول کیجه ده

نبهد

ضبط و حساب ایلدیلر اول کیجه امام مالك رحمه الله وفاتی کیجه سی سنه
کلدی و امامك قناعت و عفتی باشنده ایدیلر هارون الرشید مدینه منوره یه
کلوب امام مالکی کوردیکده امامه اوچ بیك التون عطیه عرض ایلدی امام رد
ایدوب قبول ایلمدی و هارون میانه صحبتده امامك مدینه دن خروج ایله
امصار سائره یه نقلنه ترغیب ایتمکین امام بر منطوق حدیث شریف مدینه
نك اهل فهمه کوره خیرلو اولدیغین نقل و روایت ایله مدینه ده اقامت
بیوروب دنیا ایچون فخر انبیا علیه افضل التحایا یی فدا ایلمم دیدی و دخی
شافعیدن منقولدر ایدر امام مالکه خراساندن بر اسباب دیبا ایله وافر
هدایا کلدی قبول ایلمدی اول وقت ایتدیم یا امام شاید بر اسبه راکب اولورسز
ایتدیکم تربت رسول کبریا اولان ارض مقدسه یی راکبا کزمکه حیا ایدرم
انتهی باد نو زفر ایله دیمکدر با مع معناسنه در زفر بن الهذیل الکوفیدر
تلامیذ امام اعظمدندر غایت شریف بر ذات لطیفدر نتکم زفر لغتده سید
و اولو کمسه دیمکدر قالدیکه امام همامه مخالفتی اجتهاده مبنیدر و مسائل
سبعه ده قولی مفتی بهدر تفصیلی کتب فقهاده مسطور و محللرینده مصرح و
مشهوردر یافت ذی شان دین احمد زیب و فر دین احمد برای الدرد دن زینت
و رونق بولدی یافت ماضی مفرد غایبدر معناسی بولدی دیمکدر مصدری
بولمق معناسنه یافتن در ذی شان ازاشیان کلمه لرندن مخففدر از حرف
جردن من معناسنه در اشیان بونده ضمیر غائب منفصلك جمعیدر مرجعی
اما لمردر دین لغت اد الهیه ایله لغتده عادت و طاعت و طریق و علامت
و جزا معنالرینه در اصطلاح شرعده ذوی العقولی اختیارلریله بالذات
خیر اولان شیئه دلالت و سوق ایدیجی وضع الهیدر پس بو وضع الهی مطاع
اولدیغی حیثیله دین دیرلر و کتابت و املا اولدیغی حیثیله ملت دیرلر و
شارع انی اظهار ایتدیکی ایچون شریعت دیرلر پس بونلار ذاتا بردر اعتبارا

مغایرلردر ومعلوم اولدیکه معنای لغوی اوزره دین لفظی حقده وباطلده
مستعمللردر نتکم دین اسلام ودین نصاری ودین یهود دینور زیرا کل حزب
بما لدیهم فرحون مصداقنجه هر طائفه کندی دیننه اطاعت اوزره در
ودخی لفظ دین حقده واهاده امته اضافتله مستعمل اولوب مثلا دین الله
ودخی دین زید دینور ما نحن فیه ده دین احمد دینیدیکی کبی لکن ملت لفظی بو وجهله
مضافا استعمال اولنماز احمد ظاهرا انام مفضل الانام علیه افضل
الصلوة والسلامدر بو کاکوره حاصل معنا دین فخر الانام بو امامردن
دونی بولدیغه بیک اولوردی ناظمک کلامی من بو جهله بعضیلر بیان ایدوب
بو تقدیرجه ناظم امام احمد حنبل ذکرینه تصدی ایتمش اولوردینورسه
امام موما الیهک مذهبنک عدم شیوعی علاوه سیله احمد حنبل ذکر اولنمقده
مانع بوقدر دیو جواب ویردن اولمشلردر لکن چشم حقیقت بین ایله نظر
اولنسه ناظمک کلامنی بو وجهله بیان ایدوب بیت شرایع واحکامک
ارکان اربعه سی یعنی ائمه اربعه دن عبارت ایکن زماننک افضل ناسی اولان
احمد حنبلک متبنی لاماسی مصون الاندراس اولان مذهبنه غیر شایع دیمک
انصاف دکلدر ولو سلم بعض بلادده عدم شیوعی مذهبندن ناظمک نام
احمد بن حنبلی عدم ذکری لازم کلمز ایدیکی اظهر درایمدی ناظمک کلامنده کی احمدن
مراد احمد ابن حنبلدر پس ناظمک بو تعبیردن مرادی احمد بن حنبلک دینی یعنی علم
فضائل ومستنبطی اولان کتب ومسائل اولدی اما ملولیک انغماسی بیلمزندن شهرت
وزیب وزینت بولدیغنه اشارت ایچوندر زیرا امام مالک امام شافعینک
استادی وامام شافعی امام احمد حنبلک استادیدر زیب زینت معناسنه در
و عطف ایچوندر فر فتح فا وسکون راء مهمله ایله فارسیده بش معنایه کلور معنای
اولی شکوه ورونق وشعله وطراوت وانتظام حالدر معنای ثانی نور در
نتکم نورانی اولان آدمه فرمند دیرلر معنای ثالث صدا و اوازدر معنای رابع

استعمالا

استعمالا ایچون اولان برلفظک معناسیدرکه ترکیده اوستا دیکدر معنای
خامس سیل اولدیدر پس مقامده معنای مذکوره نک اکثری مراد اولنمق جائز و
مدحه ملایمدر مناقب احمد بن حنبل اسامی رجال نام کتابده کی اصح
اقواله کوره امام موما الیه ابو عبد الله احمد بن محمد بن حنبل الشیبانی المروزی در
هجرت نبویه نک یوز التمش درد نجی سالنده بغداد بهشت آبادده طوغوب
هجرتک ایکیوز قرق برنجی سالنده بغدادده عازم دار الجنان وواصل لقاء
رحمان اولمشدر مدت عمری یتمش یدی سنه در فقه واحادیث وزهد و
ورع وعبادتده امام ایدی صحیح وسقیم ومجروح ومعدل کندوایله بلنمش
برکزیده انام ایدی بغدادده پیدا اولوب شیوخ کاملیندن علوم واحادیث
اخذ ایلدی بعده کوفه وبصره ومکه ومدینه ویمن وشام وجبت شام وجزیره
یه سیر وسفر ایلدی واو عصرک فضلالریله صحبت واکتساب علم وفضیلت ایدوب
یزید بن هارون ویحیی بن سعید القطان وسفیان بن عیینه ومحمد بن ادریس
الشافعی وعبد الرزاق بن همام وسائر فضلادن استماع ایلدیکی کبی کندودن
دخی اوغللری عبد الله وصالح وعم زاده سی حنبل بن اسحاق وسائرلردن محمد
بن اسماعیل البخاری ومسلم بن حجاج النیسابوری وابو زرعه وابو داود
السجستانی وامثاللری روایت واستماع ایلمشلردر فضائل کثیره وخصائل وفیره دن
معتمد العقول اولان مجتهدین عظامدندر وراعی مذهبی بلاد اسلامیه ده شایع
ومنتشردر وکتاب الانتقاء مسلم الکلدر نتکم اسحاق بن راهویه ایدر احمد بن
حنبل حجة بین الله وبین عبیده فی ارضه ودخی امام شافعی فضائل احمدی بیانده
بغداددن چیقدیم چیقدقده امام احمددن اتقا واورع وازهد واعلم برکمسه
ظن ایتمم دیو بیورمشدر ودخی ابو زرعه ایدر احمد بن حنبل بیک کره بیک
احادیث شریفه حفظ ایلدی ودخی ابو داود السجستانی ایدر امام احمدک
مجلس سعادتنده اصلا امور دنیا مذاکره اولنمزدی جمله مذاکره امور

عقبا ایدی ودخی محمد بن موسی ایدر بر وقتده ابی الحسن بن عبد العزیزه مصره
متوفی اقرباسندن یوزبیك التون میراث دوشدی مبلغ مزکوردن اوچ بیك
التونی افراز ایدوب بنی عباسك صرفایله دیو امام احمده عرض ایلدیکده احمد
رحمه الله تعالی بنم کفایتم وار دیوب قبول ایلمدی ودخی عبد الله بن احمد
ایدر پدرم هر نماز عقبنده اللهم کما صنت وجهی من السجود لغیرك صن
وجهی عن المسئلة لغیرك دیو دعا ایدر ایدی ودخی میمون بن اصبغ ایدر
بغدادده امام احمد امتحان اولندقده مجلسده ایدم وقتا که کندویه بر سوط
اوردقلرنده بسم الله دیدی سوط ثانیده لا حول ولا قوة الا بالله دیدی
ثالثده القرآن کلام الله غیر مخلوق دیدی رابعده قل لن یصیبنا الا ما کتب
الله لنا دیدی خلاصه امام مشار الیه یکرمی طقوز تازیانه اوردیلر حین
ضربده ناکاه ایلمك اوچقوری شکست اولدی زیرا ایلمان بندی حاشیه سنه کرباسدن
ایدی پس سراویلی اشاغه دوشمك اوزره ایکن امام لبجنبان دعا اولمغله
شلواری کندو کندویه یوقارو قالقوب طوردی بعد زمان بو کرامتك
ظهورینه باعث اولان دعاسنی کندودن صوردقده امام ایتدی اول اثناده درکاه
سبحانه توجه برله اللهم انی اسئلك باسمك الذی ملئت به العرش ان کنت
تعلم انی علی الصواب فلا تهتك لی سترا دیمشیدم دیدی ودخی احمد بن محمد الکندی
ایدر احمدی بعد وفاته رؤیاده کوروب ایتدیم یا امام خدای متعال سکا نه معامله
قیلدی بنی مظهر غفران ایدوب یا احمد بنم یولمده ضرب اولندیك هذا وجهی هذا
وجهی بجنك النظر الیه دیو بیوردی ودخی طریقت محمدی نام کتاب مستطابك
شرحی کنوز رموز ایله مسمی کتابی طقوزده ترجمه ابن خلکان ومناقب
الائمه نام کتابلردن نقلا روایت بویله در که احمد بغدادده وفات ایتدکده
جنازه سنده جمع اولانلری تحریر ایلدیلر جماعت رجال سکز یوزبیك وجماعت نسا
التمش بیکه بالغ اولدی واول کونده یکرمی بیك اهل کفر شرف اسلام ایله مشرف

اولدی بر وقتیله یونس حکتی امام شافعی رحمه الله دن سؤال ایلدیکلرنده ایتدیکم امام
احمدك لاجل الشفاعه ایکی عاصی وار ایدیکم بونلاردر اللهم انت کل من هدیته
بالاسلام فاثبته علی الاسلام وکل من لم تهد بعد فاهده بفضلك وارزقه
الایمان برحمتك یا ارحم الراحمین ایدی کافرینك هدایتی حقنده اولان دعاسی
بوموفقانین قبولا ولدی امید درکه مسلمانلرینك اسلام اوزره ثباتی ایچون
اولان شفاعتی دخی قبولا ولی روح شاندر صدر جنت شاد باد انلارك
جانلری جنت صدرنده شاد اولسون روح جان معناسنه معروفدر مابعدنه
مضافدر مضاف الیه اولان شان لفظی فرسده یدی معنایه کلور اول ضمیر جمع
غایبدر که بو مقامده مراد بودر مرجعی مسبوق الذکر اولانلاردر معنای
ثانی زنبورك عسل ایتدیکیدر ثالث خانه زنبوردر رابع بیکوطاشیدر خامس
شانیدندن امر صیغه ترکیبیدر سادس بو نوعدن یا مانجانه در که هندوستانه
ایلتولور سابع کوشکرلیك قابیدر در ظرفیت ایچوندر صدر فارسیده استعمالی
اوچ معنایه کلور اول خانلرده مسند کبار و مقر اهل اعتبار اولان محله دیرلر
نتکیم بو مقامده بو معنا ظاهردر ثانیا وزیره دیمکدر ثالثا قاضی معناسنه در
اما عربیده استعماللری دائما مذکوردن معنای هرنسنه نك اولنه دیرلر مثلا
صدر نهار کبی ودخی جوع وسینه انسان و بالای خانه معناسیدر جنت
صدرینك مضاف الیهیدر و عربیده مطلقا باغ وبستان معناسنه در جمعی
جنات کلور لکن بعضلر یا بلغت اکثردن ماعدا الاشجار مثمره یی حاوی اولان
بستانه جنت ایله تسمیه ایدوب اشجاری اکثر منحصر اولان بوستانه فردوس
تسمیه ایدوب بو وجهله جنتی فردوسدن فوق الجنه در اما اهل عرف بینده
بو فرق یوقدر جنات جمله یه شامل در شاد باد مسرور اولسون دیمکدر مسبوق
تفصیله قصردین ازغم شاد آباد باد دینك کوشکی انلارك علمکدن معمور اولسون
قصردین قصر بونده کوشك معناسنه در ودین لفظنه مضافدر واضافتی

لجين الماء تبيلندندر پس معناء مزين كونشك كبی اولان دين محمدى وشريعت
احمدى از علم شان انلارك علمندن ديمكدر از لفظی من معناسنه در علم معروفدر
ما بعدنه مضاندر مضاف اليه اولان شان بونده ضمير جمع عايدر مرجعی كلام ما المزبور
آباد باد معمور اولسون ديمكدر اباد لغت فارسيده سكز معنايه كلور اول معمور
معناسيدر بو مقامده ظاهر اولان بودر ثانی هميشه معناسيدر ثالث افرين رابع
نام كعبه خامس كوزل اولمق سادس خوش وتازه مدنايع صحرای خرم اباد كبی كه بونلارده
بنا شرط ديمكدر نامی استعاره طريقيله مجاز اغم اباد ومحنت اباد ديرلر بونلاردده
بنا مراد اولمق جائزدر زيرا غمك برنسنه نك عمارتی وخوش مراد ايلسه لر اباد
ديرلر وهمچنين خرابه لكده نهايت بولمش ديمكی مراد ايلسه لر اباد لفظنی خراب
لفظی ايله مركبا خراب اباد ديرلر پس بو مقامده معنای اول ظاهردر ومعانی
باقيه دن ملايم اولنلر باهردر باد اولسونه ديمكدر امر تفصيله مناجات
پادشاها جرم ما را در كذار ای پادشاه بزم صوچلريمزی عفو ايله پادشاها
اخرنده كی الف ندا ايچوندر معلوم اولكه كلمات فارسيده حروف معانيدن
اولمق اوزره وارد اولان الف ساكنه كاه مانحن فيه كبی ندا ايچون اولوب منادانك
اخرينه لاحق اولور وبعضی كره ادات لاحق اولوب منادای حذف اولنوب
وكاه استغاثه ايچون اولور مثلا دردا وحسرتا كبی وكاه استفهام ايچون اولور
مثلا مدايله آياچه وقصرايله اياچه كبی وكاه تمنی ايچون اولور ايا بودكبی وكاه
استمرار ايچون اولور لكن الف استمرار اخر كلمه يه مخصوص اولميوب كلمه دعا ميانه
واقع اولور مثلا بميراد اولسونه ديمكدر مرزاد وكلسون ديمكدر وكاه تعجب
ايچون اولور معناده بونه ديمك اولور وكا نسبت ايچون اولور زيرا نسبت
حرفنايه محصور اولميوب الف ايله ذهی ولمق عند المتاخرين جائزدر حتی
بودقيقه دن بی خبر اولانلر ع بسا زورمندا كه افتاده سخت مصراعنده
كی زورمندا كلمه سن جمع ظن ايدوب زورمندان دن مخففدر ديوب الفك

نسبت

نسبت معناسن فهم ايتمشلردر وكاه ملازمت وكاه مقابله وكاه واو عطف معناسنه
اولور وكاه مركبات بينه توسل ايچون اولور مثلا سراپا كبی وكاه زائد اولور
نتكم قوافی اشعارده الف بويله در وكاه تنبيه ايچون اولوب ممدود افعال
مصادرلر اواخرلرينه داخل اولور انتهی پادشاه لفظی مركبدر معنای تركيبيسی صاحب
جهاندر ديمكدر برجزئی پاد لفظيدر كه فتح باء عجمی والف وسكون دال ايله نكهبان
ودافع ضرر واولو ديمكدر وبرجزئی صاحب معناسنه اولان شاهدر پس
لفظ مزبوره شاه جهان ايچون علم اولمشدر اما بونده مراد حافظ وحاكم وقادر
اولان پادشاه بی زوال جل جلاله در ايمدی بونده اسماء اللّه غير توقيفی اولديغی
مذهبنه ايما واردر تفصيلی سابقده ذكر اولنمشدر خلاصه معناسی حاكم لايزال
وای قادر بی زوال جرم ما را اضافتله بزم صوچمزه ديمكدر جرم ضم جيم عربی
وسكون راء مهمله وميم ايله صوچ معناسنه عربيدر فارسيده دخی مستعملدر كه كناه
ايله تعبير ايدرلر ما را نفس متكلم مع الغير ضميريدر اولان ما كلمه سيله ادات
مفعول اولان را حرفندن مركبدر پس ناطقك نفس متكلم وحده معناسنی مع الغيری
اختيارنده من عمّ بدعاء المؤمنين والمؤمنات استجيب له حديث شريفنه
امتثال نكته سنه اشارت واردر دركذار امر حاضردر كذاشتن دن مشتقدر
كچ يعنی بارلغه ديمكدر ما كنهكاريم وتو امرزكار بز كناهكارلرز وسن
مبالغه بارلغيجی سن ما كنهكاريم صوچ ايشليجيلرز ديمكدر زيرا كنهكار
تركيب توصيفيدر ولغتده صوچ ايشليجی ديمكدر اخرنده اولان يم نفس متكلم مع الغير
علامتيدر كه لاحق اولديغی كلمه نك اخری مانحن فيه كبی مكسور اولديقده همزه
سزيم كلور والا يم لفظنك اولنده برهمزه كتوروب ايم ديرلر نتكم كرده ايم ده بويله
دركابجی و عطف اداتيدر تو ضمير خطاب مفرددر خطاب خدايه در امرزكار
مبالغه اسم فاعلدر عربی فقادر فائده معلوم اولكه كار كلمه سی كاف عجمی ايله
ادات مبالغه اولديغی كاه مانحن فيه كبی امر حاضرك اخرينه لاحق اولور وكاه

فعلما ضیّك الخزنیه لاحق اولو مثلا بوود دکادکی پس ناظم رحمه الله تعالی
بو بیت لطیفنده او لاجرمنی اقرار ایله اعتذار وشرط توبه اشعار بیورمشدر
نتکم مفرح نامه کتابنده بو نکته ایما ایله تکرار بتکرار جرمنی اعتراف ایله مناجات
ومعذرتخواه درکاه قاضی الحاجات اولمشدرکه بو گنهکارانی بو وجهله ترجمه
ایلمشدر ترجمه لسان حه لعفو گنهکار و بدانعالی الهی · سنك لطفیکه التجو
یوق تناهی · گنهکار ز خدایا ایله مغفور · عزیز ایتیل حقارتدن بزی دور ·
گنهکار ز بزه قیل دستگیری · بغشله بزده اولان جرم کثیری · گنهکار ز توبه بوش
وزار دیز · قبایح بزده سندن ستر اولمارز · گنهکار ز بز وطا ولدیق پشیمان ··
نگهدار اول بزه بو ملك ایمانه · گنهکار ز ایتمز اولدیغی شوار · بتیما نوز قبیح افعاله
هر بار · گنهکار ز الهی ایله رحمت · بزه راه رضاکی قیل ارائت · گنهکار ز بیچه محتاله
بو غم · ایرمه حضرتکدن بزی بردم · گنهکار ز بولماز بزه درمان · مکر سن ایده
سن عفو یکی احسان · گنهکارم ایا ستار وغفار · گنهکارم گنهکارم گنهکار ··
تو نکوکاری وما بدکرده ایم سن ایو اشلیجی سن وبز کوتو ایلمشوز یعنی یارب
عفو واحسان ورحمت غفران صاحبی سن وبز اهل مذنب وگنهکارلرز تو خدایه
خطاب ایچوندر نکوکاری اخره اولان یا خطاب ایچوندر نکوکار ترکیب
ترصیفی در اصلی کار نکوی ایدی قاعدهٔ ترکیب تغییر اولنوب تقدیم وتأخیر
واضافتدن قطع ونکوی اخرنده کی یا حذف اولنمغین نکوکار قالمشدر اصل
ایو اشلیجی عالم صالح اولانه دیرلر اما بونده عفو یعنی عفو ایدیجی دیمکدر پس
ناظمك بوندن مرادی بعض اسماء حسنی ایله خدای مدح وثنا واعتراف ذنوب
ایله کندو وسائر گنهکارانك عفونه رجادر و عطف ایچوندر ما ضمیر منفصل
متکلم مع الغیردر معناده بز او دیمکدر بدکرده ایم کوتو ایلمشوز دیمکدر بد
فتحله کوتو معناسنده در کرده فتحله اسم مفعولدر ایم علامت نفس متکلم
مع الغیردر معلوم اولدیکه ناظم بونده جرمنی اقرار ایله رجاء عفو سبحانه و

ودواخواه

ودواخواه دردمندان اولمشدر نتکم مفرح نامه سنده بو معنایی تصریح وقبول
رجاسنه یاد نام خدا ورسول ایله توسل ایلمشدر که بودر ابیات
توئی یارب پناه دردمندان · نظرکن برگنهکاران زاحسان · توئی یارب زبند
مار انگهدار · ببخشا برگنهکاران بیکار · توئی یارب پناه هر شکسته · توئی یارب
مراد وکام درویش · گنهکاران نزاری زار درخویش · توئی یارب حکیم وعالم پاك
چه باشد گر ببخشی برگنهکار · توئی یارب پناه هر شکسته · توبخشایی زکرم درمان خسته
توئی یارب تو مراد این لذار · نگردانی تو محروم ز دیدار · توئی یارب گدارا کام مقصود
گدایانرا توئی دلخواه ومعبود · توئی یارب معزه هر دو عالم · زانعام تو خلعت
یافت آدم · توئی یارب محمد را همه کام · جهان روزنا فته تشریف اسلام · توئی یارب که
بی مثل و مانند · خدای برخداوندان خداوند انتهی پس ناظم مصرع اولده اولان بد
کرده ایم کلامیله افعال قبایحی احتمال ایدوب بعده لاجل الاسترحام مبالغه
طریقیله تفصیل حال ذنوب اشتمال الله جرمنك بیحد وبی پایان اولدیغنی ایراد
ایلیوب بیورمشدر جرم بی اندازه بیحد کرده ایم بی قیاس وبیحد صوچ ایلمشوز
جرم گناه معناسنده در ما بعدینه مضافدر بی اندازه بیقیاس وبیمقدار دیمکدر
بی ادات نفیدر اندازه فارسیدر الف معنایه کلور اوکنسی قیاس ومقدار در که
بو مقامده مراد بودر اکنجیسی ارشون او چنجیسی لایق سزادر دردنجیسی بیانه
بشنجیسی نقش التنجیسی قوت وقدرت معنالریدر کذا فی فرهنك بعضی نسخه ده
بی اندازه مقامنده بی پایان واقعدر معناسی بی نهایت دیمك اولور بیحد
حد سیز دیمکدر کرده ایم ایلمشوز دیمکدر خلاصه معنا ای عفو واحسان اتیجی
خدا جرم واحسانمز قیاسدن افزون وحدن بیروندر ایتمز انجق عفو وکرمکه
قالمشدر دیمکدر معلوم اوله که بیانی اغدم کنجی نوبنی غایت بیوك کورداسلامنك
اشرافنك کلامرینه واقعدر غرض اقرار گناه ایله رجای رحمت الهدر نتکم خواجه
صائب تبریزی دیمشدر بیت زندهٔ پولو بحر ورنی کوه عصیانی که من دارم ··

بصددر یا کجر دد پاك دامانی کہ من دارم انتهی فی ناظمه بزمدن عبارت اولان
توبه ایله معاصیدن تائب ونادم اولدیغی بیانه شروع ایله بیورر سالها در
فسق وعصیان کشته ایم نیجه یللر فسق وعصیانه اوغرادم سالها یللر دیمکدر لفظ
مذکور جمعدر مفردی سالدر ها ادات جمعدر در ظرفیت ایچوندر فسق کسر فا وسکون
سین مهمله وقاف ایله عبیدن امر باریدن خروج وامره مخالفت معناسنه در و
عصیان فسق اوزرینه معطوفدر عصیان اطاعتك ضدیدر ولغتده متغایر
وعرفده متلازملردر وعصیان فارسیده بی فرمانی ایله تعبیر اولنور کشته
ایم فتح کاف عجمی ایله اولمشز دیمکدر بعض نسخه ده کشته ایم یرینه بوده ایم واقعدر
معنالری بردر آخر از کرده پشیمان کشته ایم انجام کارنادم اولدق اولمشز
آخر مدّ همزه وکسر خاء معجمه ایله صکره دیمکدر از کرده پشیمان نادم اولمشدن
دیمکدر معنای مجموعی بودر پشیمان فارسیدر ترکیده دخی مستعملدر معناسی
ندامت چکمك وتأسف ایتمکدر بو لفظده شرط توبه یه اشارت واردر زیرا
توبهٔ مقبول ندمدن عبارتدر وسبقی تفصیله کشته ایم اولمشز دیمکدر کاه
روز شب اندر معاصی بوده ایم کوندز وکیجه معاصی ایچنده اولمشز روز
بونده کون معناسنه در عربیسی یوم ونهاردر ودخی بعض محلده طالع وقت
معناسنه ودخی آفتاب معناسنه کلور نتکم کون کوردی شهیر واختیار وسالخورده
روزکار اولانه روز دیده دیرلر وشب واو عاطفه ایله روز اوزرینه معطوفدر
بونده مراد کیجه در ودخی بر نوع طاسدکه ریاده بتر صوده ازوب
فنا دوب عقد ایدرلر معلوم اوله که بو کونه تعبیر ایله اکثریا دوام مراد اولنور
نتکم برشنه نك دوامندن خبر ویرمك محلنده ترکیده کیجه وکوندز وعربیده
لیل ونهار شویله اولدی دیرلر اندر بونده درون معناسنه در ظرفیت
ایچوندر دیمکدر معروفی معاصی معصیتك جمعیدر معصیت
کناه معناسنه در بوده ایم اولمشز دیمکدر پس ناظم مرحومك بیت سابقده

سالها ایله تعبیر وبو بیتك لطیفه سنده روز وشب ایله تعبیر وبیت ثانیده دائما
ایله تعبیر ترقی قاعده سنه اشارتدر خلاصه سی دائم عصیانه ملازم اولمشز
دیمکدر غافل از یوخذ بالنواصی بوده ایم مجرملر حقنده نازل فیؤخذ بالنواصی
والاقدام مضمون عبرت نظامندن غافل بولنمشز غافل غفلت ایدیجی دیمکدر
غفلت ادراکسزلك معناسنه در وایکی قسمه منقسمدر بری مقبوله وبری مذمومه
در قسمینك تفصیلی قریبا ذکر اولنور انشاء الله تعالی بونده مراد مذمومه سیدر
از عن معناسنه در یوخذ بالنواصی آیت مذکوره یه اشارتدر مراد غایتی اولان
عذابدن وزجردن یعنی هر بار معاصیده درکار اولدق بزه مجرملر سیماسن بلندکی
مجرملرك ایسه احوالی خود قرآن کریمده عیاندر ایکی برآندن غافل بولنمشز
پس بزی بو ورطهٔ هلاکه الی الغایه باعث همیشه غفلتدر یارب غفلتی بزلردن
زائل ایدوب طاعتکده سیماهم فی وجوههم من اثر السجود کروهنه داخل ایله دیمکدر
بوده ایم بونده بولنمشز دیمکدر دائما دربند عصیان بوده ایم دائما کناه
قیدنده بولنمشز دائما علی الدوام دیمکدر لفظ مذکور السنهٔ ثلاثه ده شایعدر
مخصوصا فارسیده کسر همزه ایله ایدر دخی دائم معناسنه در در ظرفیت ایچوندر
بند فتح با موحده ایله فارسیدر ترکیسی باغ عربیسی قیددر ولفظ مذکور کاهی
مکر وحیله ودسیمان وکوز شیخی ویوفی وقفل وزرق وفریب وغم وغصه
ودحن وتور وچیرا زمونا لرینه کلور بو معانیك بو مقامه ملایمی ظاهردر
وکاه لفظ مذکور بسته لفظنده امر حاضر اولور وترکیب توصیفده واقع
اولور مثلا نعلبند کبی ودخی وکوم معناسنه اولور نتکم ترکیده دوکه دیدیکمز
قسمه به عجم بندینه دیرو بوندن ما عدا دخی معنالری واردر جمله سی یکرمی
دورتدر عصیان نیک معناسی ایلهیدر معناسی معروفدر بوده ایم
بولنمشز هم قرین نفس شیطان بوده ایم هم بئس القرین اولان نفس
اماره وشیطان لعینه قرینی بولنمشدر هم بونده دخی معناسنه تفصیلی

قریبا ذکر اولنور انشاء الله تعالی قرین عربیدر مصاحب معناسنه در ومابعدنه
مصاقدر نفس فتح نون وسکون فا وسین مهمله عربیدر لغتده جان وقان
وجسد وهر نسنه نك عین ذاتی معناسنه در اما اصطلاحده قوای
مدرکه اوزرینه مشتمل اولان قوۀ حیوانیه دربس کندویه قوۀ عاقله نك
اطاعتی ممکن اولمزسه قوۀ عاقله فی استخدام برله قوۀ شهوانیه وغضبیه سنك
استدیکی نسنه لره کندویی قیندرمجی بهیمۀ غیر مرتاضه منزله سنده
اولور اول زمان نفس اماره اولوب منظر اولدیغی حالده کرم ایله قوۀ عاقله
مؤتمره اولورلکن بعض که عاقله کندویی راضی قیلوب دواعی مختلفه دن
کندویی منع ایلدیکی وقتده عاقله نك خدمتنده اوامر ونهیده دائما رام
اولوب متنمر نامیان بتۀ کرا طاعت اولورایسه اول زمان عاقله مطمئنه
اولوب نفس مؤتمره اولور قالدیکه اطاعتده تمرن ودوام کوسترمیوب
کاه مطیعه وکاه عاصیه اولورایسه اطاعتی طودسون اما عاصیه اولدقده
هواسنه تابع اولوب صکره نادمه اولورایسه اول زمان نفس لوامه اولور
ایمدی بو مقدمه اوزره نفس اوچ قسمدر اماره عاصیه در ومطمئنه مطیعه در
لوامه مقتصده ومخلطه در تفصیلی انشاء الله محللرنده بیان اولنور
بو مقامده نفسدن مراد اماره در قرینۀ مقابلسی معطوفی اولان شیطان
درکه معروفدر پس نفس ایله شیطانك سوء قرین اولدقلری آیات واحادیث
ایله ثابتدر حتی نفس دوزخ مشربدر که طویمق بلمیوب هرباره هل من مزید دیر
وشیطان نار سمومدن مخلوقدر بویله آتشین مشرب وآتش خلقت اولانك
سوء قرین اولدیکلری بدیهیدر دیمشلردر ایمدی ناظمك بو بیتك نتیجه سی
یارب بزلر تقیدات لذات جسمانی ایله کرفتار وقید عصیان ومحبوس زندان
طغیان اولدیغمزدن سنی اسباب بو محاب وحسب العمل اکتساب ثواب ابده
پس انی دیدکران ذنوبنده دمانده لر زاد بند عصیاندن خلاص

وطاعتك

وطاعتکه اختصاصمز بو نیته موقوفدر والا سوء قرین لعین اولان نفس اماره
ایله شیطانك غیننك الذی هلاك مقرردر بزی بر قیوردانه کرفتاره سبب اولاوندر
الهی طاعتکه توفیقك رفیق ورضا موافق اعماله مقارنتی تیسیر ایله زیرا طاعتکه موفق
اولدیغمزدن بیکنه بکذشته بر ما ساعتی کناهمز تجسمدر اوزره بر ساعت شهیددر
بیکنه کناهمز دیمکدر بی ادات نفیدر کنه کناهدن مخففدر بکذشته صاو
دیمکدر اولنده اولان نون نافیه در کذشته ضم کاف عجمی ایله اسم مفعولدر مزکور
کاف حرف نفی دخولنده مضموم وساکن اوقنمق جائزدر لکن ملفظ فیه کبی ضرورت
وزن اقتضاسندن ابتدا ساکن اولمشدر برما اوزره دیمکدر ساعتی
لفظنده یا وحدت ایچوندر معنا بر ساعت دیمکدر پس بونده ساعتدن مراد معروف
اولان ساعت عرفیدر زیرا مقام اعتذار واسترحامده مبالغه مقبولدر ساعت
عرفیك ساعت نجومیدن البلیغ اظهردر وعدی بو مصراعك مفهومی اوزره ساعات
عمرك جمله سی کناهکارلقله مستغرقدر دعا ادعا ومبالغه دن کنایه در وبونده
کذب لازم کلمز زیرا کذب ایله ادعا بینلرنده فرق واردر که کذبك قائلی قولنك صدقنی
دعوا ایدر لکن ادعا بونك غیریدر مبالغه دن کنایه دیدیکلری بودر نتکیم سعد الدین
علیه رحمة الملك المعین مطولنده اعذب الشعر اکذبه مقالەسی حلنده بو منوال
اوزره تحقیق بیورمشلردر یا خود ناظمك بو وجهله تعبیر مصراع ثانی مفهومی ملاحظه
سنه بنا در که حضور قلب ایله اولمیان عبادات وفراغ بال ایله قلنمیان صلوات
کویا کناه منزله سنده در دیمکدر نتکیم حسنات الابرار سیئات المقربین بو حقیقه
یقیندکه بیورر باحضور دلکرده طاعتی حضور قلب ایله بر طاعت ایلممزدر
با معیت معناسنه در حضور دل قلبك شواغلدن فراغ واحضارندن عبارتدرکه
ذوق باطن کندو ایله حاصل اولور انشاء الله تعالی تفصیلی اشاغیده بیان اولنور
اجمالا بیانی بویله در که ذوق باطن دیدیکلری قلبك حیاتندن عبارتدر
چونکه روح انسانی بو ذوق ایله غذا یاب اولسه عاطاتنده واصل اولدن بی حساب

اولوب عبادات كندویه ثقلت وكراهت ویرمز اما بونڭ عكسی اویرزه اولان
شوره زمین قلبی منافع حضور وفوائد لذت نا محصوردن خالی اولوب حاصلی
خس وخسران اولور نكرده كلمه سنڭ اخرنده نفس متكلم مع الغیر ایچون علامت
اولان نا یه لفظی تقدیریله نكرده ایم یعنی ایلمشوز دیمكدر طاعتی اخرنده اولان
یا وحدت ایچوندر طاعت معروفدر معلوم اولكه فراغ بال ایله اولان اعمال
لانتی عذابدن كلری مشهوردر یانه خواصدر حتی حضور قلب ایله طاعات دكن قوی
قبول عبادتلردر دیمشلردر وبناء علیه ناظم مرحوم مفرحاتندن حضور قلبی بروجه
آتی مدح وبیان ایتمایوردشدركه بودر مفرح حضوردل طلب كن اندرین راه
حضوردل كند از زارت آگاه • حضوردل به از صد پادشاهی • حضوردل دهد كامی
كرخواهی • خوردل كردار بحور زغم • حضوردل دلت راكرد محرم • حضوردل ترا
با حق رساند • بصدر دولت وعزت رساند • حضوردل به از ملك جهانت • كند
درهر دو عالم كامرانت • حضوردل دلت راكرده بیدار • حضور قلب خودرا قلب
بكذاره • حضوردل ترا عینی بیارزست • حضورت را شرف اندر نیارزست • حضور
دل دلت را شاد باد كرده • دلت را منزل اندر لا مكان كرده • حضوردل كند شیطان تو
دور • بكیرد از حضوردل دلت نور • حضوردل زبی دل سخت دور ست • مراد
كام یوسف از حضورست انتهی یوسف ناظمڭ اسمیدر پس باعث حیات دل بخیل وبادی
ذوق باطن اولان حضوردل بو مقداری فوائدی جامع اولوب بلا حضور قلب
اولان طاعاته اعتبار یوقدر دیمك ایچون ناظمڭ مفهوم مخالف طریقیله حضور
قلبه مغایرت اوزره طاعته مداومتی خدادن تمنا ایلدیكی هویدادر بردر
آمدنم بكریخته قاپویه كلدی قاچمش قول بردر آمد قاپویه كلدی دیمكدر
قاپودن مراد باب الله ودركاه رحمت اللهدر پس بو كلمه ده بر لفظی باء الصاق
معناسنه در معناده بدر آمد دیمكدر لفظ مذكوره حرفین بلا كلمه باء استعمال
اونسه معنا ایچون كلدیكه بیت اولور هدایایه درآمد دیدیكری بوندندر

بنده قولدیمكدر ما بعدنه مضافدر لاجل الاضافه اخرنه همزه كتورلمشدر
بكریخته اولدیغی اولان با كلمه سی زائددر كریخته قاچمش معناسنه اسم مفعولدر
خلاصه معنا اول امرده طاعتدن فرار وكناه ایله مستحق عقاب اولان عبد
ابق انجامكار توبه واستغفار ایله دركاه رحمت مداره كلدی یارب غفرانك ایله
رحمت وطاعتكه توفیق ایله مقبول خدمت ایله دیمكدر معلوم اولكه ایما
عبد مات فی اباقه دخل النار وان مات فی سبیل الله حدیث شریفی اوزره
اباق اوزره وفات ایدن عبد آبق مستحق عقاب ایدیكنه ارتیاب اولدیغیله
ناظمڭ دركاه رحمته رجوع ایلیسی مقتضای خوف وخشوع ظاهردر آب
روی خود بعصیان ریخته كندی یوزی صوینی عصیان سببیله دوكمش یعنی
كناه سببیله كندی حرمت واعتبار وناموس ووقارینی تلف وتارمار ایلمش دیمكدر
آب روی خود تتابع اضافات ایله كندی حرمت ووقارینی دیمكدر بعصیان
باء سببیه نڭ فحیله كناه سببیله دیمكدر بونده عصیاندن مراد سابق قرینه سیله
طاعتدن فرار ایدیكی ظاهردر واغم مراد اولنمق دخی مقامه ملایم بلكه الیقدر
ریخته دوكمش معناسنه اسم مفعولدر خلاصه بی ادبلك ایتمشدر دیمكدر
بو مصراعڭ مفهومی مطلع اولدن اولان عبد آبق بو صنعت ذمیمه ایله توصیفدر
مراد استرحامدر پس بونده نظم الهی عبدك العاصی اتاك • مقرا بالذنوب
فقد دعاك • فان تغفر فانت لذاك اهل • وان تطرد فمن یرحم سواك • مضمونه
تلمیح واردر لطیفه معلوم اولكه اكتساب لذات دنیویه ایچون یوزی صوینی
یابما للیتك درخت امیدی بی ثمر اولور نتكم بو نكته شجره صفصافده نمایاندر
دیرلر امیدی ناظمڭ نتیجه مناجات خدادن رحمت ومولادن طلب مغفرت
اولمغین غرضن بیانه شروع ایدوب بیورر مغفرت داد امید از لطف تو
مغفرت امیدن طوترسڭ لطفكدن مغفرت یارلغمق معناسنه در
داد فعلنڭ مقدم مفعولیدر داد فعل مضارع مفرد غایبدر تحتنده

مستترًا علی ضمیریت سابقده مذکور اولان بخ کلمه سنه راجعدر معناسی
طوتره دیمکدر مصدری طوتمق معناسنه داشتن در **امید** والك تخفیف و
تشدیدیله جائزدر لکن بونده ضرورة وزن ایچون تخفیف اولنمشدر معناسی توقع
خیردر که فارسیده امید عربیده رجا ترکیده اومود دیرلر نتکم نومید اولانه اومودی
یوق دیدیکلری ظاهردر امیدك مقابلی فارسیده بیم درکه توقع شردر بوکا عجم بیم
عرب خوف ترك قورقو دیمشلردر امیدی ما نحن فیه ده امید بحسب المعنی مغفرت
کلمه سنه مضافدر مآلی امید مغفرت دیمکدر **از لطف تو** سنك لطفکدن
دیمکدر خطاب خدای تعالی یه در یعنی یا رب عصیان بی پایان ایله مستحق عذاب
نیران اولمش ایسك ده سنك لطفکدن امید غفران رجاء عفو عصیان طوترز
زیراکه **خود فرموده لا تقنطوا** زیراکه قرآن کریم عظمکده یا عبادی الذین
اسرفوا علی انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعًا انه هو
الغفور الرحیم بیورمشسن **زیرکه** از انکه کلمه سندن مخففدر معناسی او
نکه دیمکدر **خود** کندیك **فرموده** بیورمشسن دیمکدر آخرنده کی همزه
خطاب ایچوندر خطاب جناب رب الارباب‌ه در **لا تقنطوا** بو کلام شریف
هنوز ذکر اولنان آیت لطیفه‌یه ایمادر ترکیده فرموده‌ نك مقولیدر معناسی
قطع امید ایلمیکوز دیمکدر امیدی خلاصهٔ بیتك معناسی مراد عصیانمز هر نقدر فراوان
ایسه لطفکه اغترار ایله غفرانه امید وارز دیمکدر زیرا **بحر الطاف تو بی پایان**
بود سنك الطافك دریاسی بی نهایتدر **بحر الطاف تو** تتابع اضافات ایله
سنك لطفلرك دکزی دیمکدر بحر عربیدر لغتده یارمق معناسنه در یوم کره جوق
صو یرلری شق ایتدیکی ایچون یاخود عمقی و اتساعی اولدیغی ایچون بحر دیمشلردر و
اشعاره بحر دیدیکلری میانه‌لری مشتق اولدیغندندر فارسیده دریا ترکیده دکز
ایله معبّردر الطاف جمعدر مفردی لطف لطفلك معناسی دیباجه ده سبق
ایتمشدر عجزك الطافه اضافتی لجین الماء قبیلندندر تو کلمه‌سی خدایه خطابدر

بی پایان نهایتسز دیمکدر زیرا بی ادات نفیدر پایان نهایت معناسنه در **بود**
ادات خبر اولان است معناسنه اولمقدو شندر بوندن مراد خدانك ارحم
الراحمین ایدیکین عباده اعلان و وسعت غفران رب العالمینی بیاندر نتکم مسلم
و بخاری دن روایت ایتدیلر که حضرت عمر رضی الله عنه دن مرویدرکه براسیره عورت آرایه‌رق
ولدین بولوب هر ارشفقتله بغرینه باصوب امزردیکن فخر الانام علیه السلام کوردیکده
بیوردیکه اترون هذه المرأة طارحة ولدها فی النار قلنا لا والله فقال الله
ارحم بعباده من هذه المرأة بولدها معنای حدیث ظاهردر امدی جناب متعالك
دریای رحمتك وسعتی درك خارج حیطهٔ عقول بشردر حتی بو محیط عالم دنیا اولان
بحار سبعه دریای بی پایان رحمت رحمانه نسبت بر قطره دکلدر دیمشلردر نتکم
بیورمشلردر که **نظم** شود کلو جو قدر دریای کنام یاوز رسم نجه بوزینك
سطره اولمازه اکر دریای بی پایان اولورسه بحار رحمتکدن قطره اولمازه
ودخی قصیده برده ده **بیت** لعل رحمة ربی حین یقسمها تأتی علی حسب
العصیان فی القسم بیتك شرحنده علی القاری علیه رحمة الباری بعض ظرفادن
نقل ایدر در و روز جزاده آلودهٔ جرکابهٔ ذنوب اولان عصاة مؤمنینه آب فراوان
بحر رحمتك جوشه کلدیکین کورن اصحاب عصیان ایچون ذنوبی دخی زیاده ایلمشوزکه
تطهیر اوسامزه کوره مظهر فیض بحار رحمت بی پایان اوله ایدیك دیه حیکلردر انتهی
پس شعرای سلفك سرفرازی فوری رحمه الله‌ك **نظم** یوم زمنه آب لطفك
اهل جرمك جرمنی یارب • یا بو بحد و بی پایان اولانه ریا بی نیرسك دیو بیوردیغی
بیان سابقه مبنیدر وسعت رحمت حقنده اولان آیات و احادیثك بعضلری
محلیله ذکر اولنور انشاء الله تعالی **نا امید از رحمت شیطان بود** سنك رحمتکدن
امیدسز اولان شیطاندر **نا امید** اومودسز دیمکدر یعنی قطع امید ایلیین **از رحمت**
سنك رحمتکدن دیمکدر از عن معناسنه در رحمت معهوددر آخرنده کی تاء ثانیه
خطاب ایچوندر مخاطب مولادر **شیطان بود** شیطاندر دیمکدر بوکا کوره بود

بو دكلمه سی است معناسنه اولور كامر وغفور بیز بودا وله معناسنه اولمق
دخی بالاولیدر امیدی رحمت باریدن قنوط نفس شیطاندر بونك تفصیلی انشاء
الله محلیله بیان اولنور خلاصه كلام رحمت رب العالمین قهر وغضبنه سابق
وجنب مذنبیه لاحق در نیتكم قطعه فزده درجمله اهل توحیده اشبو قولی
فرحغزای بنی كوشنه كلم حدیث قدسیدر سبقت رحمتی علی غضبی
بیورمشلردر بناء علی ذلك ارباب حالدن برمرد عارف مناجاتنده دیمشدر
قطعه الهی لست للغفران اهلا ولكن ان عفوت فانت اهل فان تمنن بعفوك
فهو فضلی فذنبی عند عفوك یضمحل بس ناظم رحمه الله سابقا نفس وشیطانه
قرین اولدیغنی اقرار حسبیله مقام التجاده اول سوء قرینلر مسلك رضای رب
الانامه اولدن راه طاعتمزی قطع ایلدی یو اعتذاره ابتدار ایدوب بیورمشدر
نفس وشیطاندن كویا داه من نفس ایله شیطان یولیمی قطع ایلدی ای كریم الله نفس
شیطان نفس اماره وشیطان علیه اللعنه دیمكدر پس نفس امارهنك مزید عداوتی
ان النفس لامارة بالسوء ایت شریفی ودخی اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك حدیث
منیفی ایله ثابتدر وشیطان ملعونك عداوتی ایت مبین وحدیث فخر المرسلین ایله
مثبتدر وهر برینك مكر وحیله سندن عدم خلاص ظاهر وشدت عداوتلری حسبیله
غلبه لری اشبو بیت دلاوردن باهردر حافظ دام سختست مگر یار شود لطف خدا
ورنه ادم نبرد صرفه ز شیطان رجیم یعنی ام شیطان صعب ومشكلدر مگر
لطف خدا یار اوله یوقسه ادم شیطان رجیمدن زیاده المز یعنی انك مكرندن
خلاص بولماز نیتكم بیورمشلردر بیت كه با نفس وشیطان براید بزور
نبردی پلنكان نیاید ز مور قالدیكه اكرچه نفسه القاء وسوسه شیطان لعیندندر
لكن اجرای ملعنته نفس الت اولوب صاحبنه هجوم ایله عین مضرت اوله بیلندن
وهجومی دفع ایله یدندن خلاص اولمق وساوس شیطانی منعدن زیاده تذكره
محتاج اولدیغندن واستعاذه ایله طرد اولنمیوب هر بار صاحبنه یار غدار اولدیغندن

ناظم

ناظم نفسی شیطان اوزرینه تقدیم ایلمشدر زد ماضی مفرد غایبدر اوردی یعنی
قطع ایلدی دیمكدر فاعلی تحتنده مستتر ضمیر علی سبیل البدل نفس وشیطانه راجعدر
مصدری زدن دراوردمق معناسنه در كریما اخرنده كی الف ندا ایچوندر مالم
ای كریم دیمكدر كریم اسماء اللهدن صفت مشبهه در معناسی احسان ایدیجی وكناهدن
كچیجی دیمكدر پس اسماء جلاله ایچندن اسم كریمی اختیارك بو مقامه مالایمتی افكاردر
راه من اضافتله بنم یولیمی دیمكدر قالدیكه ناظم اقرار جرائمده بو قاوردن برو
نفس متكلم مع الغیر صیغه سن اختیار ایدوب كلتیكن رجا وعفوه ابتدا ایدنده نفس متكلم
وحده صیغه سن ایانی بر قاچ وجهه مبنیدر اولا رجاء عفوده نفس غیرك اوزرینه
مقدم اولدیغندندر ثانیا كل مؤمن اخوة مصداقنجه كشینك كندی نفسنه اولان
نفع وفائدهسی كویا مؤمن قرنداشنه اولمشكبی دیدیكلریندندر ثالثا افضل العبادة
دعاء المرء لنفسه حدیث شریفنه امتثالنه بنادر رابعا طوبی لمن شغله عیبه عن
عیوب الناس حدیث لطیفی اوزره نفس وشیطانه اتباع ایله طریق طاعتی مقطوع
اولمق عیبی كویا انجق بنم حالمدر دیو كندی عیبنك اصلاحنه اشتغالنه بناء در
خامسا كندیم مجرم ایكن اخرلری شفاعت حدی وظیفهم دكلدر دیمكی اعلاندن قصدندر
دیمك دخی محتملدر بناء علیه بوندن بریله اخر منا جاتده دخی مفرد صیغه سن اختیار ایلیه جكدر
ودخی مؤمنك طریق طاعتن قطع ایله القاء مهالكه نفس ایله شیطان اعدی
الاعادی ومنابع لعنك مزید عقابه كرفتار لعنتینه بادی اولدیغین اشعار ایچون نفس
ایله شیطان ذكرینه تصدی كتفاء عن بیان الغیر قبیلندندر والا كشینك باعث ابلاد
بادی دقوع البلایی دیت نفسنه دركه بروجه اتی بیان وعیان اولنور نظم
الی بلیت باربع ماسلطوا الا لعظم بلیتی وعنائی ابلیس والدنیا ونفسی والهوی
كیف الخلاص وكلهم اعدائی ابلیس یسلك فی طریق مهالكی والنفس تامرنی بكل بلائی
وذخارف الدنیا امامهری نفحها فخر وحسن الاحتی وبهائی وجنود من مخیلة بمدیتی
یامدتی نسبت قدمی ورجائی انتهی رحمت باشد شفاعت خواه من رحمتك

بی سندن شفاعت ایدیجی اوله رحمت تاء ثانیه خدایه خطابدر باشد
مضارع مفرددر اصطلاح فارسیده تمنی و ترجی معناسنه در اوله دیمکدر
شفاعتخواه ترکیب توصیفیدر معناسی دیلك دیلیجی در عربی شفیع در شفاعت دیلك
ایتمك و اسرگمك و گناهکاری صالحه ضم ایتمکدر خواه طلب معناسنه امردر بعد الترکیب
معناسی شفاعت ایدیجی دیمك اولور ما بعدنه مضافدر مضاف الیه من لفظیدر
معناسی معروفدر معلوم اوله که رحمتك رحمتی شفاعته وسیله اتخاذ ایلمك اونه دن
بروده ادب شعرا و دیدنه ظرفادر نتکم معن بن زائده نی مدح ایله مظهر تیبت کرمی اولمق
داعیه سندن ظرفادن بری معن شا الیهك جود و سخا و لطف عطاسن مبانده
توسل و تشفیع ایدیوب نظم ء ایا جود معن ناج معنا بحاجتی ء فما لی الی معن
سواك شفیع بیت و نعم الناز عرض بنکا عنو الذی قبلمغین مظهر ابن حسان
بحر فراوانی اولمشدر بو منقبه نك تفصیلی مختصر احیا ابن جوزیده مبیندر ایمدی
خلاصهٔ معنای بنده یا رب جناب رضا و رحمتکه موصل اولان طریقی نفس و
شیطان قطع ایتمکین حالم دشوار اولمشدر پس متاع ایمانی اولا عداء ایلك شرندن
امین و محفوظ و بهر حال عین عنایتکله ملحوظ اولمغه رحمتکی شفیع اتخاذ ایلدیم رجام
بودر که رحمتك بکا بو یولده همراه و باعث عفو گناهم اوله دیمکدر نتکم بیورر چشم
دارم که ز کنه پاکم کنی امید طوترم که بنی گناهدن آری ایده سن چشم اصل معناسی
گوزدر که عربیسی عین در لکن بو بیتده امید معناسنه در نتکم دستور العمل نام کتابده
امیدر چشم امید معناسنه در ظاهرا اصل چشم امید در کثرت استعمالدن مضاف
الیه حذف اولنمشدر انتهی پس چشم دارم امید طوترم دیمك اولور چشم دار
ترکیب توصیفیدر آخرنده کی میم ضمیر نفس متکلم وحده در ز کنه که از گناهدن
مخففدر که لفظی رابطه در از لفظی عن معناسنه در کنه صوچ معناسنه در
پاکم بنی پاك دیمکدر کنی مضارع مخاطبدر ایدرسن دیمکدر ایمدی گناهدن پاك
اگرچه سیئات ماضیه نك غفرانندن عبارتدر لکن بمعونة المقام ذنوب ماضیه دن

تطهیر

تطهیر و فعل قبایح مستقبله دن حمایت رجا اولنمق آشکاردر پس از ان کاندر
جهان خاکم کنی اندر اوکدرکه جهانده بنی خاك ایده سن یعنی بعد الوفات
قبرده بنی خاك ایتمزدن مقدم حیاتده ایکن ابغفران ایله گناهدن پاك ایلیه
سن که بعد الممات خطایادن نار ایله تصفیه یه و گناه سببیله اوله جق عذاب
و فتنهٔ مزاره دوچار اولمیه دیمکدر نتکم حضرت عائشه رضی الله عنهادن
مروی اولان اللهم انی اعوذ بك من فتنة النار و عذاب النار و فتنة القبر
و عذاب القبر و من شر فتنة الغنی و من شر فتنة الفقر و اعوذ بك من شر فتنة
المسیح الدجال حدیث شریف اشتمالی بو بیانه دالدر پس معنای حدیثده فتنهٔ
ناردن استعاذه خطایانك نار ایله تصفیه سندن دیمکدر زیرا بونده فتنه
تصفیه معناسنه در و دخی عذاب ناردن استعاذه کفار کبی اهل ناردن
اولمقدن صیغنورم دیمکدر زیرا معذب اولمق کفارك حالیدر اما موحدلر
نار ایله مؤدبلردر یوقسه معذب دکلدر نتکم حدیث شریفده یکرده اذا ادخل
الله الموحدین النار اماتهم فیها فاذا اراد ان یخرجهم منها امسهم الم العذاب
تلك الساعة وارد اولمشدر بو کلامی نووی رحمه الله تحقیق ایدوب بیورمشدر و دخی
فتنهٔ قبردن مراد سؤالده تعللیدر و دخی عذاب قبردن مراد جوابه موفق اولمیانك
مقامع حدید ایله ضرب اولنمسیدر و دخی شر فتنهٔ غنادن مراد مال ایله مباهات
و جمعنه حریص اولمقدر و دخی شر فتنهٔ فقردن مراد ما قسم الله عدم رضادر
و دخی فتنهٔ دجال معلومدر ایمدی نظمك مرادی بنی بعد الممات اوله جق عقبادن
حفظ ایدوب بحر غفرانك ایله گناهدن بنی پاك ایلیه سن دیمکدر نتکم بعض نسخه ده
جهان برینه لحد واقعدر لحد مزار معناسنه در پس از انکه اندن اوکدر
که اندر جهان جهان ایچنده خاکم کنی بنی تراب ایلیه سن معلوم اوله که لفظ
خاك تراب معناسنه اولدیغی کبی کاهی مزار و اقلیم معنالرینه کلور نتکم شیخ سعدینك
نظم ازینی خاك کان تن پاك شد ء که دریای عمر کسی خاك شد ء الا ای که

برخاك ما بكذرى • بحال عزيزان ياد آورى • بشنونده خاكدان لفظندن مراد
اقليم دنيادر • خاك شده كلامندن مراد ترابدر برخاك ما ودخى بخاك عزيزان
كلاملرندن مراد قبرو مزاردر پس ناظمك خاك قولندن تراب مراد اولنمق ظاهردر
كه جمله نك وجودى عاقبت خاك اولمه جقدر اما انبياء كرام واولياء عظام
وشهدا وعلماء اعلامك وجود شريفلرى قبرده چوريمز ديديكلرى اوزره ناظمك
كروه اوليادن معدوديتى حسبيله خاكم كنى كلامنده خاكدن مزار زوار
مراد اولنمق دخى اولى ايدر قالديكه اوليا اولاندن بومقوله مناجات صدورى
جائز ومشهوددر نتكم ارباب حال اولانلردن بوكونه اعتذار لر واقعدر ازجمله
عبشئ نيرازى ايتمشدر مناجات الهى جز كنهكارى نداديم • نكو داو بدخود شرمساديم
الهى از كناه بنده بكذر • كناه ما بروى ما مياور • الهى ما همه غرق كناهيم زشرم
نامه خود روسياهم • الهى نيست ما را اختيارى • زدست ما نيايد هيچ كارى
رهاكن جرم ولطف خويش بنماى • باين بيچارهٔ عاجز ببخشاى انتهى پس ناظم
رحمه الله ان الله يحب الملحين بالدعا حديث شريفنه بناء مناجاتى بومقدار
دراز ايدوب وبومقدار سوزدكدن مقصود حسن ختام ونور ايمان ايله
عزم دار السلام ايدكن ابراز ايچون خاتمهٔ مناجاتنده بيورر اندر اندم
كز بدن جانم برى اولدمده كه بدندن جانمى ايلتورسن اندر اندم كه اول
نفسدن كه ديمكدر مراد صوك نفسدر ايمدى اندر ظرفيت ايچوندر آن اسم
اشارتدر دم نفس معناسنه دركه رابطه در ازبدن تندن ديمكدر از
عن معناسنه دربدن عربيدر فارسيسى تن دركه تركيده كوكده درلر تهيانه
جانم فتح نون ايله در زيرا آخرنده كى ميم متكلم آخرك فتحنى مقتضيدر معنا جانمى
ديمكدر برى فتح باء موحدهٔ اصليه ايله مضارع مفرد مخاطبدر ايلتورسن
ديمكدر مصدرى ضم باء ايله بردن در ايلتمك معناسنه در بومصدردن مشتق
اولان افعال تركيه يا حرفنك مفتوح قلنديغى ضم باء ايله كتمك معناسنه اولان

بُريدن مصدرندن مشتق اولان افعال تركيه بنلرينى فرق ايچوندر فليحفظ
پس بو نظم كل نفس ذائقة الموت آيت مبينى اوزره مصداقنجه موتى ايراد
وارددر وبوامر عزيز خفى ايراد مصراع ثانيه تمهيد ايچوندر يعنى باد تيهر كسك
موتى حلول اجل موعود ايله مقرردر بنم دخى اجلم حلول ايتديكده از جهان
با نور ايمانم برى جهاندن بنى نور ايمان ايله ايلته سن از جهان جهاندن
يعنى دنيادن ديمكدر با نور ايمانم بنى ايمان نورى ايله ديمكدر با حرفى مع معناسنه
در نور عربيدر ايدنلق معناسنه در ضيا كبى اكرچه بعض ادبا بلغت هو الذى
جعل الشمس ضياء آيت شريفى والقمر نورا نظم منيفيله استدلالا لفظ ضيا كلمه
نوردن اقوادر ديمشلردر لكن بعضيلر نور ايله ضيانى برصايمشلردر ناظمك
كلامنده دخى بو ايله مراد ويرمك مقامه مناسبدر پس نور ايماندن مراد دافع
ظلمت مراددر دافع تاريك عرصه دوزخمادر وفوق القراط قاندار القراد
اولان نور تابداردركه يوم ترى المؤمنين والمؤمنات يسعى نورهم بين ايديهم
وبايمانهم بشريكم اليوم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ذلك
هو الفوز العظيم آيت شريفى بو معنايه دالدر مناجات لشارحه الفقير
اى خداوند قديم الاحسان • واحد وفرد ورحيم ورحمان • محو ايدر كرمك
ايله جهان • مغتنم لطفك ايله خلق زمان • دمنكله كى اولور مغفور • غضبكله
كيميدر مقهور • عالمه كيمين ايدرسك سلطان • كيمى مفلس وعور وعريان
كيمى خدايله قيلدك عابد • كيمسى فسق ايله اولمش فاسد • كيمى ذوق وصفاده كوران
كيمى زجر وعناده غمدان • كيمسه اولمادى حاصل بوا صول • كه نه درا ره ده بوده
وقبول • خلق عالم قمو بو فكرتده • اى برادنده عرش اعلا
حالق ارض وسماوات علا • بحر الطافكه يوقدر پايان • ايلرز سندن اميد غفران
فاسقم غرق يم عصيانم • جرم وعصيان ايله پر طغيانم • راه حقدن نكوب اولديغمه
ندم • نفس برجمنه ايدوب بغضب علم • ايتديك شوقله حسن اعمال • بوزمز

صویچی قیلدیك پامال ٭ دوچمی زار ضعیف الحالم ٭ مجرم ومذنب وبد افعالم
بن اولدم غرقهٔ بحر عصیان ٭ تابع نفس هوا وشیطان ٭ بن اولدم علاوه‌ی بیچاره
الی بوشده‌ن ایلدوی فقاره ٭ دائما سهو وخطا دکاردم ٭ دوندی ورنکله رفتاردم
کلیور خاطره فکر عقبا ٭ اولدی کوم کیجه کوندز دنیا ٭ نفس اماره وشیطان لعین
دائما اولدی بکا سوه قرین ٭ بن الوده‌ء جرکابه‌ء ذنوب ٭ عیب عصیان ایله عینا معیوب
نلم اولدی بیز ظلمه ٭ ایدیکم جرم ایسه کلمز قلمه ٭ سویلیوب قدح ایله کذب وغیبت
آخرك صدحنه ویردیم زینت ٭ نقد عمر اولدی تلف بیهوده ٭ یارا ایتم بوغیدی معبوده
نا الله فدمنه اولدیجه اسیر ٭ کذر ایتمشدی بنی فرض کثیر ٭ های وهوی ایله کچوب عهد شباب
بکا کار ایمدی نصح احباب ٭ بوردیوب بن ایمی خواب غفلت ٭ بنم ادم دهره بعیش بارت
الاکل وشرب ایله کچوب دوربنم ٭ دخی ماز وطرب ایلدم ظلم ها صلی اولدیم اسیر شهوت
جلبم اولمشدی حرام وشبهات ٭ قولایچون نکریم اولوب عرض نیاز قدیم قبل فراغ ایله نماز
هم نیجی کلسه مبارك رمضان ٭ صومی نوم ایله ایدوم کذران ٭ نیجه اولور بویله کیدرسه حالم
یوق پسندیده دریغ اعمالم ٭ ای هر احوالده عالم غیوب ٭ ای کرم صاحب غفار ذنوب
هر کناهمدن ایدوب استغفار ٭ کیجه کوندزده دیرم یا غفار ٭ دل بیچاره‌مه نافی سنسین
هر امورمده چوکانی سنسین ٭ فانلقا الی اولاند الت ایچون ٭ نظم یا لکله کی یاتمق ایچون
بکا توفیقکی همراه ایله ٭ معرفتکده دلم اکاه ایله اویدیرمزمکه هردم عصیانم
تا که عفو اوله قصور وظلم ٭ ملك وقلت ودکلدر آیین ایله یاربنی لطفکله همین
بر توبا صومی ایله دیاده ٭ قلب مجروحمی قیل تفصیله شاد ٭ جمله مشکل ایتم اسان ایله
قلبمه جیبکی احسان ایله ٭ حج نصیب ایله بکا قبل مماتی ٭ صالمه باب قوله بن محتاجی
زائر مرقد شاه لولاك ٭ ایلیوب قیل بخهر وجمله پاك ٭ عامل سنت خیر البشر ایت
ایکی عالمده بکا کدایت ٭ باتم اوغرقه الهی ورده ٭ احتیاج ایتمه قولك نامرده
شولدم ما کیم کیدیله دنیادن ٭ صقله ایمانمی اعدادن ٭ عون ولطفکله ایا رب الانام
صوله‌ء نفسده بکا ویر حسن ختام درکو هش نفس اماره ٭ یعنی بو بیان نفس

اماره‌نك تذلیل وتحقیر وکرفتار زنجیر تسخیر واسیر ایتمك حالنی بیان ایچوندر معلوم اولکه
ثریا اشارت اولندیغی اوزره نفس اماره‌نك مضراتی کثیره وبلیاتی وفیره اولوب
استئصالی اهم اموردن اولمغین اولا نفسنا اصلاحنه مبادرت کار عقلا ایدیکی
بیانه مباشرت اولنمشدر **عاقل آن باشد که اوشاکر بود** عاقل اول کسه در او شاکر اوله
عاقل صاحب عقل دیمکدر عقل جرید کرمانیدن نقلا تهتانی ایدر العقل نور بصیرة
الانسان عواقب الامور والدماغ کالفتیل والقلب کالزیت انتهی یعنی عقل دیدکمز بر نور
الهیدرکه معدنی قلبدر شعاعی دماغه دردر دماغ اکا فتیل وزیت کبیدر یعنی اول
شعاع منقطع اولسه صاحبنه جنون الور بورحتی عقل ایله اشارات الهیه
التفات المینت عقلی زوال پذیر اولور دیمشلردر مثلا عقل لفظا ادم کبیدر
ادمت باشندن عقل کیدیکرم الفی کیدر ادم کبی دم قالور دم لفتن قوی دیقدر
ذ بنده ذلت در کار اولمغه حقیر قالور دیمکدر زیرا انسان سائر حیواندن عقل
ایله اشرف وافضلدر عقلی اولمیان کسنه حیواندن ادنا واضلدر ودخی عند الحکما
عقل دورتدر عقل هیولانی عقل بالفعل عقل بالملکه عقل مستفاد بو اقسامك
هر برینك تعریف ووجهات تمیزلری شرح مواقفك دیباجه‌سنده مبیندر اما مشایخ
صوفیه عندنده عقل ایکیدر بری عقل معاشدرکه صاحبی دنیاسنه نافع طلبنده موانعی
دفع ایدر وبری دخی عقل معاددرکه صاحبی عقباسنه نافع طلبنده موانعی دفع
ایدوب عند الله مقبول اولور پس ناظمك کلامندکی عاقلدن مراد عقباسنه
نافع طلبنده موانع دافع اولاندر دیمك ظاهردر ودخی عقل دیت معناسنه
کلور پس بو معنای منده العقل لکنه تعقل صاحبها عن القبائح وتمنعه عن القبائح
دینلشدر وبو معنا اوزره عقله کرها ایله حجر تسمیه اولنمشدر نتکم قوله تعالی
هل فی ذلك قسم لذی حجر بویله در وعقلات جمعی عقوللر اما دیت معناسنه
اولان عقلك جمعی معاقل کلور حتی در صاحبی عاقله نجانه‌نده ومنه العقل
لانه یمنع القبائح دیو بیورمشلردر پس بو معناده عاقل عرید اما قا دیسیده عاقل

لفظی ضایع یکیسی معناسنه در کذا فی فرهنك بونده معنای فارسیسی مراد اولنمغه
احتمالی یوقدر ان باشدکه اولکسه اوله ان اسم اشارتدر باشد معناسی معروفدر
که لفظی بونده اسمدر معناسی کسه دیمکدر و ضمیر غایبدرکه لفظنه راجعدر شاکر
اسم فاعلدر شکر ایدیجی دیمکدر شکر ضم شین معجمه وسکون کاف وراء مهمله ایله عربیدر
لغتده برکسه نك نعمتیله مدح وثنادر واصطلاحده منعم منعم اولدیغی حیثیله کندویه
تعظیمی مشعر اولان فعله دیرلر ونفس شکر خدایه نسبت اولنسه قبول معناسنه اولور
نظم وکان سعیکم مشکورا آیت جلیله سنده بویله در شکرك اسباب وانواعی انشاء الله
تعالی محلنده بیان وعیان اولنور بوند اوله دیمکدر پس ناظمك ابتداء بیانی شکره
ترغیبی شکرك باعث تزاید نعمت وبادی جلب رضای رب العزة اولدیغنه بنادر
وشاکرلر ایچون تزاید نعم معطوعدر نظم لئن شکرتم لأزیدنکم وارد اولمشدر
اما شکرك غیری اولان اشیانك جوغی مشیت ایله معلقدر نظم فسوف یغنیکم الله
من فضله ان شاء ودخی ویرزق من یشاء ودخی ویعفو عن کثیر ویغفر لمن یشاء و
دخی ویتوب الله علی من یشاء وامثالی آیات شریفه لرده بویله در اما حمد عاقل
اولانه هر آنده شکر لازمدر زیرا نعمت شکر کوکدر عبد ایسه بر آن نعمتدن خالی
دکلدر وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها آیت شریفی بو معنایه کافیدر و
بو آیت شریفده نعمتدن مراد انواع وافراد دکلدر کذا فی التفاسیر وجمله عباد شکر ایله
مأمورلردر پس بو امرك امتثالنه قدرت ایچون خدادن عنایت استملودر نظم
فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری معاذ رضی الله عنه حضرتنه انی احبك
فقل اللهم اعنی علی ذکرك وشکرك وحسن عبادتك دیو بیورمشدر ودخی
شکر کاه قلب ولسان وجوارح ایله اولور پس قلب ایله شکر کائنات ایچون خیر
قصد ایتمکدر لسان ایله شکر خدایه حمد ایتمك وخدادن اظهار رضادر ولسان
بونکله مأموردر نظم حدیث شریفده نعم ایله تحدث شکردر وترکی کفردر دیو وارد
اولمشدر اما جوارح ایله شکر ایلمك خدانك ویردیکی نعمتی طاعتده استعماله اغاز

ایدوب معصیته صرفدن احتراز در مثلا عینان واذنان شکرلری برکسه ده کوروب
ویا اشتدیکی عیوبی ساتر اولوب شاکر وحلیم اولمقدر تا که غاریتدن ثانی من ستر
ستر حدیث شریفنك مصداقنه مظهریت پیدا اوله دیمشلردر فائده معلوم
اولدکه عقلا دیمکز معظم برنده درنجی انسان عقل معاده اتباع ایله تحصیل حکمت ایلسه
تدریجا منبع حکمت اولور پس لوح حافظ ایکی بر لوح محفوظ اولور زیرا حفظ ایتدیکی
علوم ومعارفك کماله بلوغنده جهل وغفلت وخطادن اول لدن پاك بر لوح محفوظ
اولور یعنی بو مرتبه ده اینه قلبی مجلا اولمغین لوح محفوظه مقابله دن ناشی نکاشته
لوح اولان اسرار الهیه نك برنجه سی بفضل الله تعالی بونده منتقش اولمغه اولطالب
حکمتك عقلی کندی وجودندن محفوظ اولوب بعون الله فیضیاب اولور اول وقتده
عقل کندویه برشاکرد مقامنده اولوب اولکسنه نك درجه وعلو مرتبه عقلدن عالیتر
وحقنه وصولی متعذر اولور زیرا بو جزا رحلوی خدا اعمالنه اشارتدر خلق ایلدیکی
ونتیجه اعمالی نعمادن اولدیغی لسان معنوی ایله تقریر وتعلیم ایچون عقل بر
عبارت الهیدر پس اول مشار الیه اولنانك اعمال ایچون خدا اسکا قوت وقدرت
ونفسه مخالفت نعمتلرین کرم ایلدیکی اسراری تفکر ایله تشکر عقلك کادیدر پس
موجبنه الهی اولان قوت بدنیه نعمتنك شکری بدنی طاعاته صرفدر ونفس ایله
مجاهدیه ساعی اولمقدر قالدیکه نفس ایچون عبادت زمانینده طاعته قوت و
مخالفت هوای نفسه قدرت درکار ایکن نفس اماره جبر ایدوب بنم طاعته قدرتم
وقوت واستطاعتم یوقدر دیوا کفران نعمت ایدرایسه کندویی مغلوب وزبون
ایتمش نیجه مجاهده کرکدر نظم ناظم بیورر وانکهی بر نفس خود قادر شود
وا اول وقت کندی نفسنك اوزرینه قادر وغالب اوله وانکهی واو عاطفه در
آن اسم اشارتدر که لفظی کاف عجمینك فتحی وهاء رسمی ایله کاه لفظندن مخففدر
که بونده معناسی وقت در اخرنده کی یا حرف تحسین لفظ ایچون زائد در معنا واول وقت
یعنی وقت شاکرتیه دیمکدر برنفس خود کندی نفسنك اوزرینه قادر غالب

بودر اوله پس نفسك مغلوبتی اخلاق حمیده ایله اتصاف و اخلاق ذمیمه دن
احترازه وابسته اولوب و اخلاق ذمیمه ایچنده غضب صاحبنی مظهر سخط
رب ایلدیکندن خصوصیله بوندن اجتناب اهمدر دیکه مفهوم مخالف طریقیله اشارت
ضمننده افراط غضبدن عبارت اولان تهورك ضدی بدیکلری حلمدن ناشی کظم
غیظ ایدن کسنه مظهر سلامت دنیا و عقبا و داخل دفتر عقلا ایدیکنی ایما ایچون
ناظم رحمه الله تعالی بیورر هرکه خشم خود فرو خورد ای جوان هرکیمکه
کندی غضبنی یوتدی ای جوان هرکه هرکیمکه خشم خود اضافتله کندی غضبنی
دیمکدر خشم کسر خاء معجمه ایله مشهوردر اما چشم و خشم وزننده فتح ایله فصیحدر
قاقیمق معناسنه در عربیده غضب در غضبلو دیه جك یرده عجم خشمکین عرب
غضبی دیرلر فروا فانك و رانك ضمه لری و واوك سکونیله اشاغی معناسنه
در نتکم فرومایه لفظنده بویله در اصلی فرود ایدی آخرنده کی دال تخفیفا حذف
اولنمشدر لفظ مذکور بعض محلده تحسین و تأکید ایچون ذکر اولنور ما نحن فیه ده معنا
مذکور مراد دکل خورد ماضی مفرد غایبدر یوتدی دیمکدر مصدری خوردن
در عربی کظم در ای جوان ای یکیت دیمکدر ای حرف ندادر جوان ضم جیم عربی
ایله فارسیدر تازه یکیت و سائر کنج اولان حیواناته اطلاق اولنور وساده رو
محبوبلریه عیلدر نتکم شاعر بیت جوان اسپ و جوان سال و جوان بخت که
خدمت کردن ایشانرا بود سخت بیورمشدر پس ناظمك خطابی جوانه نسبت
ایلمسی اصل یکیتلك کظم غیظ ایلمکدر دیمك نکته سن ایما ایچوندر یاخود منقولدن شباب
حکیله جوان سال اولانده غضوبیت در کار اولدیغنی اشارت ایچوندر باشد
او از دستکاران جهان او جهانك قورتلمشلرندن اوله باشد اوله او
ضمیردر کاظم غیظ اولان کسنه یه راجعدر از دستکاران جهان جهانك
قورتلمشلرندن و نیکوکارلرندن دیمکدر از من معناسنه در دستکاران الف
و نون ایله جمعدر مفرد دستکاردر که معناسی خلاص اولمش و نیکوکاردر

پس

پس دستکاران ایچون اشا عنده بحث مخصوص کله جکدر انشاء الله تعالی محلیله
بیان اولنور جهان بونده دنیا و عقبادن اعم اولمق روشندر زیرا کظم غیظ
ایدنلر والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس آیت شریفه منطوقنجه موعود بالجنات
حتی آیت مذکوره نك تفسیرنده قال النبی صلی الله علیه وسلم ینادی یوم القیمة
این الذین کانت اجورهم علی الله فلا یقوم الا من عفی حدیث شریفی واردر
و حدیث شریف دیکرده من کظم غیظا وهو یقدر علی انفاذه ملاء الله قلبه امنا
و ایمانا واردر پس ناظمك کلامنده من کف غضبه ستر الله عورته حدیث
شریفنده ایما واردر و نفسك هوالیه مدفوع و کندو مغلوم اولدیغنجه کظم غیظه
اقتدار بولنماذیغنه بیت سابقك بو بیت اوزرینه تقدیمنده نکته وارد و معلوم
اوله که شهواته اتباع ایله غضب عین انسانی اعور و نظر استقامتده محول ایدر یعنی
بونلار وادنك بصر و بصیرتنه علل و خلل ویروب عدلدن استقامتدن قلبی مغیر و متبدل
ایلر اولزمان آدم میل حقدن دور و حقیقت بینا ولمقدن مهجور اولور نتکم
حضرت مولانانك مثنوی خشم و شهوت مردرا احول کند ز استقامت
روح را مبدل کند دیو بیوردیغی بو معنا جهه‌در و ینه سلطان العارفین
مثنویسنده ایدر کظم غیظه قادر اولمیان کسنه نك مثالی ناهموار طعام تناول
ایدوب عدم هضمندن ناشی اغزی قی ایدوب هاندن خارجه اخراج ایدن کبیدر
یعنی کظم غیظ ایله کندو کندوبی ضبطه قادر اولمیانك دهانندن چیقان
کلمات ناهموار قی کبی تنافرلر اولمغین لدی الخروج دهانی نجاسته و منجلاب
و مغضوب علیهدن دخی ذهر ایجواب اولور دیمکدر خلاصه کلام کظم غیظ
باعث سلامت دارینددر و هنکام غضبده نفسنی زبون ایتمك قدر یکتلك یوقدر
نتکم بو منطوق حدیث شریف بیورمشلردر قطعه پهلوانلق دکل مصارعه ده
ایلمك شدت ایله خصمی زبون مرد اودر آزمای اوددر کدایم نفس شومی هم
غضبده زبون پس نفس اماره ایله هوای هوسه اتباع ایدنك حالندر

دیو بیت سابقدن سؤال مقدر پیداه اولمغین وصل قاعده سی اوزره ناظم
بیانه شروع ایدوب بیورر ان بود ابله ترین مردماد آدملرک دنیاده احمقی اول
کسه دركه ان بود اولا اوله یعنی اولکسه اوله دیك مراد در ابلهترین
مردماد اضافتله آدملرك زیاده احمقی دیمكدر زیرا ابله عربی ایله فرسده مشتركدر
خفیفا لعقل واحمق معناسنه نتكم شاعرك بیت نداند خویشتن را ابله وكول
كه كارتش ناسزا یا بود معقول • انتهی تر لفظی برنده ادات تفضیلدر وكاهی باش
معناسنه واستعاره طریقی ایله لطیف معناسنه اولور اخرنه كی یا نسبت
ایچوندر نجد الیا اولان نون مبالغه معناسنه دالدر مردمان جمعدر
آدملر دیمكدر مفردی مردم دركه بیانی ان شاء الله تعالی كز پی نفس وهوا
باشد دوان كه نفس وهوانك اردنجه یلجی دیمكدر كز پی نفس كه نفست
اردنجه دیمكدر كز لفظی كه از لفظندن مخففدر كه لفظ مفهوم مصراع اولی
ثانیه ربط ایچوندر از من معناسنه در پی فتح باء عجمی و یا ایله بونده كسه
واثر معناسنه در وكاهی پكر وپای ودنبال ومرتبه ونشان وتاب وطاقت
معنالرینه كلور وكاهی مقام تعلیلده واقع اولور كه تركیده اندن او توری ایله
تعبیر ایدرلر عجم ازپیآن دیرلر نفسدن مراد اماره ایدیكی ظاهردر وهوا
نفس اوزرینه معطوفدر هوا بونده عربیدر متلذذات نفسه میلدر وعشق
ومحبت معناسنه دربونده مراد معلومدر باشد اوله دوان فتح ایله اوزان
مبالغه فاعل صیغه سیدر یلجی معناسنه در مصدری دوید ندر معلوم اوله كه
ناظمك بو تعبیرندن نفسه اتباع ایدنك خفت عقلنه اشارت نكته سی واردر
زیرا حكما نفسی هوای آب روانه تشبیه ونشانی وسفها نی صمانه تمثیل
ایتمشلردر كه آب روان صمانی هر نه طرفه اولسه ایلتدركذلك نفس هوا سفهای
خفیف العقول مرادی اوزره یوپاد وسفیل وسرگردان ایدر اما تام العقل اولانه
ملتجا جبال متانت در آب هر نقدر روان اولسه جبالی كاذكر اولدیغی كبی نفس

وهوادخی صلحای یحفظ الله تعالی هر سوله یوپان ایچون یرنده حركته قادر دكلدر
ره دخی ناظمك نفس ذیلنده جمعا هوای ذكری بروجه اتی بو اشارته مبنیدر كه عند
المحققین نفس دیدیكلری اهن یرنده در وهوا دیدیكلری طاش یرنده در پس بو ایكی
نسنه مردایله زن كبیدر بونلارك اجتماعندن ولد ظهور ایتدیكی كبی نفس ایله هوانك
جمعندن فسق ومعاصی تولد ایدر ونتیجه شراره فسادات ظهور ایدوب اول
فاسقك اعمالی نتیجه سی موجب نیران ایكی فكر ناركیدن ناشی بنه بلا توبه
طالب غفران اولمق حمقنه دلالت ایتدیكی یاد ولكه فتق اوزره در وامندن
ناشی المجنون المقیم علی المعصیة حدیث شریف منطوقنجه جنوننه علامت
ایدیكی عیان ایچون ناظم بیت اولك مالی بیت ثانی انضمامیله تمام اعلان
ایدوب بیورر وانكهی پندارد ان تاریك را واو ادناتی اولمضمر فكر لو
كسنه ظن ایدر وانكهی واو زمان پندارد كسر باء عجمی ایله مضارع مفرد
غایبدر معناسی ظن ایدر دیمكدر مصدری پنداشتن در ان تاریك دل ای
اول قرا كو فكرلو كسه دیمكدر ان اسم اشارتدر تاریك دل ای تركیب توصیفیدر
قرا كوكلی یعنی كوزكوكلو دیمكدر نتكم قوله تعالی كلا بل ران علی قلوبهم
ما كانوا یكسبون ایتنك تفسیرنده بیورمشلردركه معاصی یلان عاصی
اوزره حب معاصی غلبه ایدیكده انك قلبی تز كاورد نوبا ولمغله دیرغ قلبی
حقی یا طلدن فرق ایدمیوب كوروظلمت عصیانده مستور اولور نتكم حدیث
شریفده اذا العبد اذا اذنب ذنبا حصل فی قلبه نكتة سوداء حتی تسود قلبه
وارد اولمشدر پس مصراع اولك مضموندن اول خفیف العقل وسخیف الفكرك
ظننه دردیو سؤال مقدر پیداه اولمغین مصراع ثانی جواب یرنده واقعدر
خواهد امرزید شش اخر خدای اخر خدا انی یا رلغیه در یعنی ظنی عفو الله در
مع هذا اتباع نفس وهوا ایله كراهدر خواهد امرزید شش انی یارلغیه در
دیمكدر اخرنده كی شین تاریك رای اولان كسنه یه راجعدر بوشكلو تعبیره

معنا من حیث المجموع و بولک قاعدهٔ سماعیه فارسیه در اخر معنای معروفدر
خدای معلومدر معلوم اوله که بیت نون الهوان من الهوی مسروقة • فکل اسیر
هوی اسیر هوان مصداقنجه نفس و هوایه اتباع ایدن ناشی اسیر قید و ذلتدر ولا
ارباب عصیان نعوذ عمری بیهوده تلف ایتمکله عفو اللهه انتظارده • اولان
احمق و نادان مثاللو جمله اموالنی بیهوده اتلاف ایله نفسنی و اهل و عیالنی مضطر
الحال قویوب البتة برخرابه ده بوزیه برکنز اچیلور دیو انتظارده دفینه ده
اولان ابله کبیدره بنکزر دو بلکه عادتا بویله کنزه راست کلنمک ممکندر لکن بویله
اولان کمسنه یه احمق تسمیه ایدنلردر ایمدی عابد و شاکر و قهر نفسه قادر
اولوب عاقل کامل مقابلی بولنان متبع نفس و هوانک غفرانی ظن ایله تعبیر بیانه
مبنیدر مراد بو معتزله ظنی جمعندن ناشیدره دیمکدر یوقسه مرتکب معاصی اولان
مؤمنک غفرانی محالدر دیمک دکلدر • زیرا ان الله لا یغفر ان یشرک به و
یغفر ما دون ذلک ایتیشی بو بیانه کافیدر پس نفس و هوانک ضررندن اتیتک
طریقیدر بو کویا بر سائل سؤال ایتمکن انک جوابی ایچون درویشلکدر دیو ناظم
ناظم ایدر کرچه درویشی بود سخت ای پسر ای اوغل اکرچه درویشلک مشکلدر
اکرچه بو لفظ فرس و ترکده شایعدر فی الاصل کر لفظی ادات شرط اولان اکر
لفظندن مخففدر پس چه لفظی ایله ترکیبدن معنای شرط تغییر اولنوب سؤال
مقدره جواب تسلیمی مقامنده استعمال ایچون مفردا ممهد کلام اولمشدر
درویشی درویشلک دیمکدر اخرنده کی یا مصدریه در درویش فارسیدر
معناده جهت دینویه دن برنسنه یه مالک اولمیانه دیرلر عربیده فقیردر بود
اوله دیمکدر و دخی بونده ادات خبر اولان است معناسنه اولمق جائزدر
سخت برک و محکم معناسنه در که مقابلی فارسیده سست در که معناسی
کمشکدر پس برک یوز لودیمکی عجم سخت در ایله تعبیر ایدرلر و بر کله فتی لازم اولدیغندن
فتی اولانه مجازا سخت دیرلر نتکم ما نحن فیه ده مراد فتی دیمکدر و کاهی سخت لفظی

بخیل

بخیل و لئیم و ردیلو بیان معنالرینه کلور و کاهی ساخت فعلنک مخففی اولوب
دوزدی دیمک معناسنه ماضی اولور ای پسر ای اوغل دیمکدر بوندن مراد طفل
طریقتدر زیرا ناظم بو تعبیری چوق محللرده ایده جکدر کویا بو متاع دهر و لذات
پر زهر طفل فریب اولدیغندن ای طفل طریقت نفس و هوایه دلداده اولمیوب آزاده
اولکه نفسی مغلوب ایدوب حقه منسوب اوله سن حاصل دیکه اکرچه درویش و
ازاده لک قتی مشکلدر لکن هم درویشی باشد خوبتر هم درویشلکدن خوبرق
اولیه یعنی درویشلکدن ایوسی یوقدر دیمکدر بو تعبیر السنه ناسده بک چوقدر هم
معروفدر ز درویشی درویشلکدن نباشد نفی استقبالدر اولیه دیمکدر خوبتر
کوکلکو دیمکدر پس درویشلک حسنیاتی مشهور انام و مسطور جرائد اولیاء
کرامدر بناءً علیه خواجه صائب تبریزی بیورمشدر غزل قدم برون مکذار
از سرای درویشی • که ملک گنج بود بوریای درویشی • اکر ز سیل حوادث جهان شود
ویران • خلل پذیر نکردد سرای درویشی • بجاه هرکه دهد عقل درین عالم • شود
کناره ز دست دعای درویشی • درین عالم از نظر تن چون دو قطره اشک افتد •
بدیده هرکه کند توتیای درویشی • منه چو مهر ازین حلقه پا برون صائب •
که دل بوجد در آرد نوای درویشی • انتهی پس درویشلک هر حالده سلامتدر
نتکم بو نعمت جلیله نک شکرینی ادا ایله ازاده کانک سلامت حال لرینه ایما ایمی
بو وسیله ایما ایدوب بیورمشدر قطعه شکرها میکنم درین ایام • که مرا نیست
کیسه لم میان چنار • زانکه چون کل اکر زرم بودی • دست ور انفراز نهادی خار •
پس درویشلک امور غالبه رحمت اولدیغی بوندن نمایاندر نتکم حدیث شریفده
الغنی عقوبة و الفقر راحة کلمشدر بناءً علی ذلک ارباب حالدن بری شعر اذا
قل مالی زاد عرضی کرامة • علی فلم اتبع دقیق المطامع بیورمشدر و فقیر نقدر
بین الناس صورتا حقیر ایسه عند الله صاحب قدر کثیردر نتکم الفقر شین عند
الناس و زین عند الله حدیث شریفی بو معنایه شاهددر و فقیر عاقل و بر کبیر

اولوردعنیلردرنکم دولة الجاهل عبرة العاقل مثلی بو بیانه کافیدر ودخی
فقر مظهر کمالات کاینات ومشعر اقبال واصلیندر نکم مشایخ محققینک عارفلری و
فقرنانک واصلری ایدرلرکه دنیاده مال وزر کلاه سرینه در باشنده کل
علتی اولانک عیبنی کلاه ساتردر اما سرینه رعنا کاکل بولنانه کلاه هنرلو حجزیتر
اولدیغی ظاهردر انتهی ومدح حال درویشان ناظمیجت مخصوص بیان ایده
جکدر انشاء الله تعالی محلنده هر بجمله تفصیلی کشف وعیان اولنور خلاصه
کلام درویش فنا فی الله اولمق اقالیم معنوینک شاه ومظهر کرامات الٰهی اولمغه جابدر
نکم ناظم مفرح نامه سنده ایدر **نظم** فنا از بی فنا درویش دارد ٭
که از هجران او درویش دارد ٭ فنا از بی فنا خواهی فنا شو ٭ کرفتار غم ورنج
وعنا شو ٭ فنا از بی فنا بی نزاجوی ٭ دو رو بناذ درویش کدا جوی ٭
فناذ وصلش از هجران طلب کن ٭ دوای دردش از درمان طلب کن ٭ فناذ
از بی فنا داد ند مردان ٭ بکوی بی فنا ره نیست اسان ٭ انتهی یعنی
وصول الی الله طریقنک داننده کانی ازادکان اولان درویشاندر که اثالاره
مرداق الٰهی دیرلر بس بو مرتبه واصل اولان درویش کامل نفسنک قهرنه قادر و فقر
سبیله زمام نفسی ضبط وربطن ماهر یعنی ایما نقدیله ناظم ایدر **هر که اورا**
نفس سرکش رام شد هر کیمکه نفس سرکشی اکا مطیع اولدی **هر که** هر کیمکه اورا
اکا دیمکدر **نفس سرکش** باش چکیجی یاوز نفس دیمکدر سرکش توصیفیدر سر ایله کش
لفظلرندن مرکبدر معنای ترکیبی باش چکیجی دیمکدر صکره یاوز ودخی اورورب
یورتمک استه سن طورر یوریمز جاموش حیوانینه اطلاق قلدیلر و عنادامه
ومنحرف کلمش قله دخی سرکش دیرلر بس بونده نفس امارنی اسب نافرجامه
تشبیه ایتمشلردر مانحن فیه ده کذلک بویله در زیرا لسان شرعده نفسه
مطیه تعبیری واردر و نفسی حیوانه جامعه تشبیه بین العلما مشهوردر
قمیت برده برده بو تفیر مسطوردر فالدیکه بعض نسخه ده لفظ سرکش یرینه

شورش

شورش واقعدر شور برانماز یلدزلو خیر بز معناسنه عربیدر فارسیده
بد طالع ایله معبردر بو نسخه یه کوره شورشک اخرنده کی شین ضمیردر هرکه کلمه سنه
دائر اولدیغی کبی راجعدر **رام شد** مطیع اولدی دیمکدر **رام** فارسیده
اون معنایه کلور اول مطیع درکه بونده بو معنا مراددر ثانیا مشهور فارسینک
دوردنجی کونیدر ثالث ونیه نام محبوبه نک عاشقنک اسمیدر که اکا رامین
دیرلر رابع عیاش وخوش وقتدر خامس نام شاه سندر سادس ارام معناسنه در
سابع دواز ناسن الات طرب چنکی ایجاد ایدنک اسمیدر ثامن شادلق وخوشلق
در عاشر هندوستانک بر وادینک اسمیدر ٭ کذا فی فرهنک پس نفسک جبلتی
هوایه متابعت ایله اکل وشربه حرص وقلیله عدم قناعت اولمق سبیله حقدن
تمام ارخای عنان اولنسه اکل وشربی عادت ایدوب دعوت عباداته سرکش
و چاموش اولور و بالکلیه کندویی غذادن منع ایلسک بیتاب اولور وطاعت
میت کبی خاموش اولوب طاعتدن دور اولور ایمدی افراط وتفریطدن حذر
ایله کندویی چراکاه اقتصاده رفق ایله دعوت ایدوب راه طاعته سوق ایلمک
کرکدر و تاکثیر عباداته رام اولمغله صاحب خردمند ونیکونام اولدی نکم ناظم
بیورور **از خردمندان ونیکو نام شد** ایوادلو عقللولردن اولدی **از خرد**
مندان عقللولردن دیمکدر ازمن معناسنه در خردمند عقللو دیمکدر زیرا
خرد عقلدر مند ادات نسبتدر که ادماندن ایله اولان کسبی حالتی بو کلمه توصیف
ایدوب مثلا دورمند دیرلر اما خلقی اولان حالتی توصیفده المبالغه
ایله اظهار مراد ایدرلر مثلا توانا کبی انتهی ایمدی خردمندان لفظ نوناتیله جمعدر
ونیکو نام شد ما بعدینه معطوفدر بر لفظدر ترکیب توصیفیدر معناسی ایوادلو
اولدی دیمکدر نامی عندالله مقبول اولمقدر بو قسمه بین الانام اشتهار دکلدر
زیرا ناظم اشتهاری اشاعت بد نامدق وانجه تلذذ عوام قدر دیبه کرکدر
و معلوم اوله که بو مصراعک مفهومندن بو وجهله نفسی زبون ایدنکسنه

صالح حالنه مغرور اولمغه اشارت وارد ر زیرا مغروردن صالاحه خردمند
دیمزلر بلکه بدنام وشهرته دلبند دیرلر پس نفسی زبون ایتمکک طریقنه درد یوشولد
مقدربیداه اولمغین ناظم جواب طریقیله ایدر در ریاضت نفس بدرا کوشمال
ریاضتن کوتر نفسی تادیب ایدوب قولاغنی بور یعنی بکند وجهنی بوزن ایله دیمکدر
در ریاضت ریاضتن دیمکدر درظرفیت ایچوندر ریاضت لغتده طورطایی
اوکرتمك وتقلیل اکل وشرب ایله مجاهده ایتمکدر بو معنا لریك سیاقنه ملایمی
ظاهردر اما عرف مشایخده ریاضت سبب راحت جسم اولان قلت طعام
وباعث سلامت لسان اولان قلت کلام وباد ئ آرام روح اولان قلت انام
وسبب راحت قلب اولان قلت انتظام وباعث امنیه جمیع اولان قلت اختلاط
انام وقلت منامدن عبارتدر نفس بدرا اضافتله یا رامز نفسی دیمکدر
کوشمال تادیب وتوبیخ وقولاق بورمق معناسنه در بو مقامده بو معنالر
جمله ملایمدر پس نفسی اسبا فربامه تشبیهدرینه کوره انی تادیب تربیه معناسنه
اولورکی ❊ النفس کالطفل ان تهمله شب علی ❊ حب الرضاع وان تفطمه
ینفطم ❊ مصداقنجه نفسی طفله تشبیهدرینه کوره بو معنا ارجحه نکات لطیفه اولدیغی
ظاهردر بعض نسخه ده نفس بدرا یرینه نفس راوزه واقعدر معنا لری نالده بردر
لکن نسخه اوله کوره نفسك بد ایدیکی یا ذی بولنمغین نسخه ثانیه دن اتیدر نفسك
بدلکی ایسه نقل ایله ثابتدر حتی نفسی ریاضت ایله تربیه باننده سلطان العارفین
بیورمشدرکه ریاضت آینه بی ژنك اولمقدن عبارتدر یعنی قلبی ژنکار تعلق
جمیع ماسوادن اینه تابناك اسا نجلا و وجودی دنك کثرت وهر بری قسوة
کدورتدن پاك ومصفا قلمقدر انتهی بو مقدار تقیدات جمله نفسك بدلکی
بی غایات اولدیغندن ناشیدر ایمدی نفسی بر وجهله تربیه کرکدر تاکه مرادی
الهی اولان احباب شان نامتناهینك ریاضتی کبی ریاضت حصوله کله وبر بیانی
تایید خوجه حافظ بیورمشدر بیت خوابع خورت ز مرتبهٔ عشق دور کند

یعنی نوم واکل وشرب سنی عشق مرتبه سندن دور ایلدی ❊ انکه رسی بعشق که
بخواب وخور شوی یعنی عشقه اولوقت ایرشیورسن نوم واکل وشرب سیز
اولسن مراد احوال طبیعت محو اولمدیغجه حالات عشق ظهور بولماز دیمکدر
بس ریاضت فائده سی بر یله در بیت فرشته خوی شوی آدمی بکم خوردن
وکر خورد چو بهایم بیوفتد چو جماد ❊ وناظم انا عنده تربیه بو بیانه تصدی بیوردی
جقدر انشاء الله تعالی محلنده تفصیل اولنور تتمه ناظم مفرح نامه سنده ریاضت
کارنده فی بو وجهله مدحه اغاز ایدوب نظم ریاضت کار مردان ابرد بیش ❊
ریاضت شد رفیق کار درویش ❊ ریاضت نور بخشد چشم جانرا ❊ ریاضت
ره نماید عابدانرا ❊ ریاضت قوت روح افزاید ❊ ریاضت ره باسرار نماید
ریاضت پاك کرداند دل وجان ❊ ببینی اندر ریاضت نور ایمان ❊ ریاضت
کشی اکر خواهی تو اسرار ❊ ببینی اندر ریاضت نور دیدار ❊ ریاضت کش که جسمت
روح سازی ❊ شوی خالص چو زر کز غم کدازی ❊ ریاضت نفس و شیطانکند زار
شود نفس تو از هر کام بیزار ❊ ریاضت از بهشت اورد دور ❊ بیابی از ریاضت
جنت وحور ❊ ریاضت مونس خود کن شب و روز ❊ بتم شوق چون پروانه بسوز
دیو بیورمشدر ایمدی نفسی ریاضت ایله اصلاح باعث مغفرت فوز وفلاح
ایدیکی ایضاح ایچون ناظم ایدر تا نیندازد ترا اندر وبال تاکه سنی وبالیجه
آتمیه تا تاکه نیندازد نفی استقبال مفرد مونث غایبه در تحتنده مستتر
ضمیر مونث سماعی اولان نفسه راجعدر معنیا اول نفس اتمیه دیمکدر مصدری
انداختن در ترا سنی دیمکدر اندر وبال ظرف وزیان ایچنه دیمکدر پس
نفسك ریاضته مالوفیتنه باعث وصاحبنك سلامته مالوفیتنه بادی
نه ایدیکی بیان ضمننده ناظم ایدر هرکه خواهد تا سلامت ماند او هر کیم استرکه
او دائم سلامت قاله هرکه هر کیم خواهد استر دیمکدر بو فعل مضارع مفرد
در تا بونده دوام واستمرار ایچوندر دائما دیمکدر سلامت السنه ثلاثه ده

مستعملدر معناسی افاده امنیت ونقایص وعیوبدن براءتدر ماند مضارع
مفرد غایبدر قالدی دیمکدر قالمق معناسنه اولان ماندندن مشتقدر یوقسه
بخومك معناسنه اولان مانستن دن مشتق دکلدر بعد الاشتقاق مزکور مصدر
ترك مضارعی نقدر وزنم واحدایه معنا ازی مصدرلرندن وسباق و
وسباقدن فرق اولنور او ضمیر غایبدر هرکه لفظنه راجعدر ماندنملك فاعلیدر
از جمیع خلق رو کرداند او جمیع خلقدن یوز دوندیره او از من معناسنه جمیع
تو معناسنه در مابعدنه مضافدر خلق فتح ایله عربیدر یارتمق معناسنه در
لکن مخلوق معناسنه شایع ومستعملدر که ایل دیرلر رو ضم ایله یوزم وجه
معناسنه در روی دن مخففدر کرداند فتح کاف عجمی ایله مضارع مفرد غایبدر
دوندورر دیمکدر مصدری کردانیدن او کاف هرکه لفظنه راجع ضمیردر
ناظمك بوندن مرادی فی زماننا خلقك احوالی برفهم اولنماز معنا واختلاط
ناسدن ضرر عوید اولدیغی ایما برله کوشه نشین عزلت وناسدن انقطاع ایله
مظهر سلامت اولنمغه اشارت بیورمشدر نتکم خلقك احوالی مفرح ناسدن
بو وجهله بیان بیورمشدر که بودر نظم غمازن در مسلمانان دیانت
مسلمانان همه اندر خیانت • غمازن راستی در اهل اسلام • طلبکار حرام از صبح تا شام
غمازن قاضیان از دین برستی • همه در بحث ودر بند از رو مستی • غماندن عدالت رشاها دیندار
ز عالمند مسکین بیچاره • غمازن شهر ودر اندر مسلمانان • ازین شوم جهان شد جمله ویران
غمانذ او مسلمانی بجز نام • کسی راهیست اکنون در دار اسلام • غمازن در بزرکان همت وجود
همیشه در دنیا تعلق از بی سود • غمازن درجهان جوز وبیداد • بهر کوی ز ظالم بانك فریاد •
غمازن فقر در درویش بیدل • بیکی از اهل دنیا حرص باطل • غمازن عالمان را علم وکردار
همه ازبهر دنیا بسته زنار • قیامت را علامتها عیانشد • که دین وعلم وایمان ازجهان شد
قیامت را علامتها تمامست • که قوت مؤمن از اکل حرامست • قیامت را که ایمان رفته بادا
بخون عالم همه مؤمنان شاد • قیامت خواجه نزدیکست دریاب • برار اخر زمانی سر از خواب

قیامت این زمانست ای برادر • که عالم کفر بگرفتست یکسر • قیامت شد که دین را نیست مقدار
مسلمانی ز دین اندر جهان خوار • قیامت که مؤمن در فغانست • یزید از دست ظلم بوسته شادست
قیامت شد یقین دان زود باشد • زیان دین ز رعنا سود باشد • انتهی پس احوال الزمان بویله
اولنجه خلقدن عزلت بلکه سلطانا لکفارینك سابقا ریاضتی بیانی اوزره زنکار
ما سوادن اینه قلبی بر صفوت قیلمق ایله قیودات علاوقدن بالکلیه انقطاعا مبادرت
ایکی عالمده سلامت وباعث راحتدر نتکم حدیث عزلت مقتضی وارد اولان الزم
بیتك حدیث شریفی ودخی السلامة فی العزلة حدیث لطیفی بو بیانه شاهدلردر
وعزلت نشین اولمنك باعث سلامت اولدیغی کثرت فوائدندن ناشیدر
ازجمله اولا لسانك حفظنه باعثدر اکثر خطایا ایسه لساندندر نتکم اکثر خطایا
ابن ادم من لسانه حدیث شریفی بو کلامه دالدر وحدیث شریفده یکوده الحکمة عشرة
تسعة فی العزلة وواحدة فی الصمت وارد اولمشدر ثانیا برکسنه یه ناسدن عزلتکه
سبب ندر دیدیکلرنده ایتدی فی زماننا خلق سراق عقول وقطاع راه هدا
وقبولدر پس سلامت ایچون خلقدن عزلت معقولدر انتهی حتی عقد زانوی
متین قیلمغه کوشه وحدت نشین اولانك مرقد روشنا ذکری متاکوی
بلند رسیدن طاق اسماندر اولمق غایاندر دیمشلردر نتکم بیت اکر پای ردا من
اری جو کوه • سرت ز اسمان بکذرد از شکوه • یعنی بو معنایه برهاندر ودخی
سفیان ثوری رحمه الله دن خلق ایله مواسات بو زمانده نیجه در دیدیکلرنده
غمدی او یولرده خار مغیلانه بتدی دیوب بو نظمی انشاد بیورمشلردر که
بودر نظم تغیرت المودة والاخاء • وقل الصدق وانقطع الرجاء
واسلمنی الزمان الی صدیق • کثیر الغدر لیس له وفاء • یدعون المودة ما لعوفی
وبغی الرد ما بغی اللقاء • ودخی بو نظمده لفرید نا الکن طبقات الاولیائك
بو ابیاتی خوشتردر که بیورمشلردر نظم ذهب الوفاء ذهاب امس الذاهب
والناس بین مخاتل ومارب • یفشون بینهم المودة والاخاء • وقلوبهم محشوة بعقارب

انتهى ايمدى السلامة في الوحدة مصداقنجه كوشه‌كير عزلت وكتاب سلف ايله
ايله كسب اشنايى ايلك تمام دولت وسلامتدر نتكم ابن يمين مقطعاتنده بيورر
نظم عزلت وانزوا وتنهايى • برخانيدن ازهر بلا • دسته از دام هر بلا كيرى
ازچنين حالها بود عنقا • كوشه وچربه كرد از او • جمع باشد لطائف شعرا
هركه دارد نبات ابن يمين • نيست تنها كه هست با انها • يعنى انزوا كزين علم
تنهايى اولق سنى هر بلادن خلاص ايدر ومعانى باقيه ابيات مذكوره معلومكه
خلاصه كلام زمانه ده خلقدن دوركراز اولمق باعث سلامت هر دو جهاندر
زيرا خلق زمانك حالى شانى مستغنى عن البياندر نتكم ناظم بو بيتك زيلنده
بيورر مردمان راسر بسر در خواب دان بنى ادمى باشدن باشه اويقوده
بل مردمان را ادمليرى ديمكدر مراد جمله ناسدر بوكلمه مقدم مفعولدر
فعلى امر حاضر اولان دان كلمه سيدر كه معناسى بل ديمكدر سر بسر باشدن باشه
ديمكدر • سراسر وسرتسر • وسرتاسر مثلو در انشاء الله تعالى قريبا سراسر كلمه سنك
تفصيلنده بونلار تمام بيان اولنور در ظرفيت ايجوندر خواب فتح خاء معجمه
وواو ومسى ايله بونده نوم معناسنه دركاهى رؤيا معناسنه دخى كلور
كشت بيدار انكه او رفت ازجهان اويانمق اولدى يعنى اويانان
اولكسه كه جهاندن كيتدى يعنى عقبايه رحلت ايتدى كشت فتح كاف
عجمى ايله ماضيدر عربيده كى صار فعلى كبى معناده اولدى ديمكدر مصدرى كشتن صيرورت
وانقلاب معناسنه اولان كشتندر بيدار كسر باء موحده ايله اويانمق معناسنه
در انكه اولكسه كه ديمكدر رفت كيتدى ديمكدر ماضى مفرددر مصدرى رفتندر
ازجهان دنيادن ديمكدر يعنى عزم بقا ايلديكى ديمكدر پس بو بيت لطيفه
حضرت على كرم الله وجهه نك الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا كلام
حكمت نظامنه تلميح واردر پس بو نومدن مراد نوم غفلتدر نتكم بو كلام كوهر
نظامك ترجمه سنده بويله بيورمشلردر • مردمان غافلند از عقبى • همه

كويى بخفتكان مانند • ظهر وغفلتى كرى وروزند • چون بميرند آكهى دارند
ومعلوم اولكه ناسك نوم غفلة منسوبى موجه خواصك حاليد دپوقسه
عوام جهالت پيشه اموات حكمنده درده عيتلردر نتكم حضرت كراد
الجهل قبل الموت موت لاهله واجسادهم قبل القبور قبور بيت ابدارى
بو بيانه اشارتدر حتى منهل نام شرح شفاده ايدر بر عالمكيه سؤال اولنوب
علماء سلفك مواعظ ونصايحى زمانلرنده بولنان ناسه مؤثر اولوب علماء
خلفك نصايحى شمدى خلقه مؤثر اولمديغنك سببى ندر ديديكلرنده
اول عالم كشنه جوابنده ايتديكم علماء سلف بيدار ايدى واولرزمانك خلقى
نائم ايدى پس بيدار بولنان كشنه نائم اولانى ايقاظ ايتمكه قادر اولوردى لكن
علماء خلف نائمدر وزمانلرنده بولنان خلق غلبة جهلدن نائمى اموات
حكمنده در پس نائم اولان كشنه احياء امواته قادر دكلدر انتهى وبعد الوفاة
نومدن بيدار اولمق حكمنده حسرت وندم چكرلركنى فائدن ويرمز ديمكدر
نتكم بيورمشلردر • فمن يرق الدنيا فانى طعمتها • وسيقت الينا عذبها وعذابها
فلم ارها الا غرورا وحسرة • كما لاح في متن الفلاة سرابها • پس عاقله لازم
اولان خواب غفلتدن چشم دلدن زائل ايدوب موتوا قبل ان تموتوا امريله عامل والحقد
تاكه انجامنده ندم بى فائده دن خلاص اولوب بيدار لرد ولتنه اختصاص
بوله نتكم مدهش المقلوب نام كتابده بو اسلوب ايله مسطوردركه نظم
اما والله لو علم الانام • لما خلقوا لما غفلوا وناموا • لقد خلقوا لما لو ابصرته
عيون قلوبهم ساهو وهاموا • ممات ثم قبر ثم حشر • وتوبيخ واهوال عظام •
ليوم الحشر قد عملت اناس • فصلوا من مخافته وصاموا • ونحن اذا امرنا او نهينا
كاهل الكهف ايقاظ نيام انتهى فائده معلوم اولكه حقيقتده نوم عبادك
نعمت راحتدر پس فالق الاصباح وجاعل الليل سكنا اولان قادر
فتاح حالت نومده هركسك ارواحين دام تندن قورتادر والواح اذهاندن

نفوسنی خواطری قوپاررر پس اولا ارواح عالم ارواحدن فارغ وآزاده اولوب
برکسه نک نه حاکمی ونه محکومی اولور بوکا روح روانی دیرلرکه عند المحققین
روح تمیز دیدیکلری بودر وبدندن قالانه روح حیوانی دیرلر وحالت نومده
بی قید وآزاده اولان روح روانی کلدر بلکه روح حیوانیدر که حس مشترك
واسطه سیله کندوینه اول صورت خالیه ده کورندکم اصحاب دولت اولانلر نومده
وارد بغلرندن دوندرندن بی خبر اولورلر کذلك زنداندن اولانلر دخی بو لیله که
نوم حالنده زنداندن بی آگاهلردر زیرا رؤیا عالم ارواح ایله عالم اجسادک
بیننده اولان عالم مثالده کوریلور پس انسانک ارواحی اکثر زمانده عالم
ارواحه واصل اولوب رؤیا وخیالات دامندن دخی آزاده اولورلر و
بعض زمانده حکمة اولا ارواحی جناب باری عالم خیالده بر حال ایله مقید قیلور
پس بو عالم قیوددن خالی اولمدیغنه بناء عالم اجساددن عد اولنور حتی
مشایخ صوفیه ایدرلر که اصحاب کهف حقنده اولان آیات کریمه نک
تاویلنده امام قشانی تفسیرنده اورده اصحاب کهفدن مراد عارف بالله اولان
اولیاء کرامدر وامام مشار الیهک عبارة لطیفه تاویلی بودر وتحسبهم ایقاظا
ای وتحسب العارفین ایقاظا لانفتاح اعینهم واحساسهم وحرکاتهم الارادیة
الى اشتغال الدنیا وهم رقود عما سوى الله فی الحقیقة ونقلبهم ذات الیمین و
وذات الشمال ای ونقلبهم تارة الى جهة مقتضی الطبیعیة وشواغل الجسمانیة
ظهور حکمتنا وکلبهم ای نفسهم باسط ذراعیه ای قواها بالوصید ای بفناء البدن
ملازمة لهم انتهی امدی عارفلرك جانی منامسز بولوب آزاده و بیقید اولمغین
اکرچه بونلره بیدار و بو عالمده دیده کشا ظن اولنور لکن بو عالمدن اویومش
وقیوددن آزاده اولمشلردر پس برکسه نک بیدار اولمقله متحرك اولمسی
وهم اویویوب عالمدن منقطع اولمسی بوندن ظاهردر امدی عارفلرده بالنسبه حال
وقیل وقالدن علی الدوام خوابیده وفراغ بولمشلردر انلرك جنبش وحرکاتلری

خداوندر کندی وجودلرندن دکلدر فعلی هذا نوم ایله بی قید دنیا اولمق عارفک
حالندن بر شمه در که حق تعالی انی بو عبادینه کوستردی تا که بو راحت جزئیه دن
انلرك راحت وفراغت کلیه لرینه استدلال ایدوب انلردکی بو عالم دنیانک
علایق و عوائقندن کوز یوموب چشم کشای بصیرت جان و واصل لقاء رحمان
اوله لر و دخی فالق الاصباح اولان معرفت حی وقیوم هنکام صباحدن منامه
وارانلرك ارواحنی عالم صورته ایصال ایدوب هرکسی کندی کارینه صاحب اشتغال ایلر
تاکه بو رواحتی خیال ایله اعمال واحوالنی عد قیله لر پس عباددن حالت خوابده
روحلری افکار شیطانیه و مکائد نفسانیه دن مصون اولانلر هنکام سحرده بیدار
اولدقده کندولرین غم وغصه دن پاك بولورلر اما بونک عکسی اولانلر نومدن
قالقدقده کندولرین مستغرق طوفان حوادث زمان بولوب آلوده چرکاب
غفلت وآثام ومردود دام خیالات دنیا واوهام اولوب وساوس شیطاندن ناشی
دلینه کلان کلامی تکلم ایله عمر نازنینی بیهوده تلف وروزینی شام ایدر پس
بو مقوله خواب غفلة غریقلرك انتباهلری وابسته حلول موت ایدوکی بی
اشتباهدر آنکه رنجاند ترا عذرش بذیر ولکسه کسنی انجیدرانك عذرن
قبول ایله آنکه اولکسه که رنجاند انجیدر دیمکدر رنجانیدن دن مشتق
مضارع مفرد غایبدر ترا سنی عذرش انك عذرنی دیمکدر عذر ضمله
صوچین وکنا خلغن دیمک معناسنه در واخرنده کی شین ضمیر راجع لغتنه
راجعدر بذیر امر حاضر قبول ایله دیمکدر معلوم اوله که عذر دیمك ومطلقا
عذر معناسنی فارسیده پوزش لفظیله دخی ادا ایدرلر معتذرك عذرینی قبول
ایدیجیه پوزش پذیر دیدیکلری بوندندر تا بیابی مغفرت بروی مکیر تا مغفرت
بوله سن انك اوزرینه طوتمه یعنی عذر دیدکی عدم قبول ایله انی بربنا خاطر
ایله تا تاکه بیابی بوله سن معناسنه مضارع مفرد مخاطبدر اوتنه کی
خوف باء استقبال ایچوندر مغفرت بارلغنمق معناسنه دربروی انك

اوزرینه دیمکدر بر کلمه سی علی معناسنه در ودی لفظی ضمیر غایبدر معتذره
راجعدر مکیو نهی حاضردر طوتمه دیمکدر مصدری کیرنتیدر معلوم اوله که
سابقا بیان اولندیغی اوزره باعث دستکاری اولان کظم غیظ وانطفاء
نائرهٔ غضبه اکثر سبب تام معتذرك عذرینی قبول وصفت عفو ایله موصوف
اولمغین ناظم رحمه الله تعالی بو وجهله بو بیتی بیان سابقه الحاق بیورمشدر
پس کظم غیظ وابتهٔ قبول اعتذار معتذرین اولدیغی ان المعذرة تذهب
الحفیظه مثل مشهوریله مشهوردر حفیظه فتح ایله غضبا یتمك معناسنه
درابعد بو آوانی لفا ظلدن مترشح اولان رشحات زلال معنی اوزره لهب
نار غضب اب اعتذار ایله منطفی اولور و بونك امثالی مرغوب امثال ایله
بو بیان مؤیددر از جمله الاعتراف یزول به الاقتراف و دخی لاعتب
مع الاقرار ولا ذنب مع الاستغفار و دخی المعترف بالجریمة مستحق
للمغفرة امثال لرید ذکر معانی لطیفه لری معتذرك مستحق عفو اولدیغید
ومعلوم اوله که عذری قبول ایلمك باعث مغفرت اولدیغی نقل ایله ثابتدر
ودخی عفو کریم عادیدر نتکم حدیث شریفده الحلیم یتغافل والکریم اذا
قدر عفی وارد اولمشدر ودخی شاعرك بیت اکر نوح بخشا یش
خدادادی ٭ درروی عفو وکرم برکناهکاران بخش ٭ حتی سخن بخیت ایلی
نك سکا صکره اعتذاری حسنت اولکسه اوزرینه صاحب اقتدارلغی
مشعر اولمغین بو قدرت سکا خدادادن بر نعمتدر پس بو نعمتك شکرینی ادا
معتذرك عذرینی قبول ایلمکدر نتکم حضرت علی کرم الله وجهه نك
اذا قدرت علی عدوك فاجعل العفو شکرا للقدرة علیه کلامی بو معنایه
شاهددر ودخی قول عاجز وفقیر ایکن عفو ایلدیکن غنی وقادر اولان
خدا انی دخی عذرینی قبوله وکندوینی مغفور قیلمق اولی ومناسبدر
نتکم اولیاء کباردن درکاه کردکاره اعتذار ایدن بر ذات جلیل القدر

بیورمشدر نظم تجاوزت العقوبة منتهاها ٭ فهب ذنبی بعفوك یا رهوب
واحسن بی احسنت ظنا ٭ وارجوان ظنی لا یخیب انتهی پس معتذرك عذرینی
عدم قبول افاتدن اولدیغنه ناظمك کالامنده مفهومی مخفا لفا اشارت بولنق
ممکندر و بونك افاتدن معدودیتی من اعتذر الی اخیه المسلم فلم یقبل کان علیه مثل
خطیئة مکس حدیث شریفی ایله ثابتدر مکس لغتده مکاس معناسنه درکه اکا باجدار
دیرلر مکاس خطیئه سی خود معلومدر تا الکه ناظم رحمه الله انك لفظ عذری
مفرد کتورمسی اعتذارك عدم تکرارینه اشارتدر نتکم حضرت حیدر رضی الله عنهك
اعادة الاعتذار تذکیر للذنب کلامی بو معنایه دالدر پس بو بیت لطیفك مفهومنه
نظر ایدوب نامه ظلم ایلمك اعتذار ایله دفع ووبالی دفع اولوری یعنی بو ظلمه اجتناب
ایلمك ایچون ظلمك ضررلرینی بیانه شروع ایدوب ناظم بیورر حق ندارد دوست
خلق ازار را حق تعالی حضرتلری خلق انجیدیجی دوست طوتماز حق اسم جلالدر
ندارد نفی استقبال مفرد غایبدر طوتماز دیمکدر دوست محبدر ترکیده و
تا رسیده مستعملدر عربی خلیل و صدیقدر خلق ازار ترکیب توصیفیدر خلق
انجیدیجی دیمکدر ازرم کی را ادات مفعولدر پس بو نظم ان الله لا یحب الظالمین
نقضه تلمیح واردر معلوم اوله که ظالم امثالدر سولنلاز نتکم محاضرات نام کتابده
فلان اظلم من الحیة مثل سائرینك بیاننده ایدر که یلان کندو نفسی ایچون زمینی
تنقیب ایله کام ساز اولیوب بلا زحمت کوبی یتدیکی حشرات ارضك کنامنی غصب
ایدوب انده مقیم اولور انتهی فعلی هذا هر بر خلق ازار اولان ظالم بد کردار حیتنه کبی
رفتار کبی خلقك اموال واملاکنی جبرا اخذی اعتیادندن ناشی مار آسا دونی
پر زهر ظلم و دنا اولمغین یلان سولناز مثل شهوری اوزره ظالم مار شریر و بی
مذهبی خدا سومازیس سابقا بیان اولدیغی اوزره ظالم معتذر اولدیغنده عذرینك
قبولنه سبب باعث جلب غفران رب ایدیکندن بو قسمه ظالملك عند الله و عند الناس
مقبول و محبوبیتندن دکلدر ایچون ناظم ایدر نیست این خصلت یکی دیدار را

بر خصلت بر دیدار ایچون بو قدر نیست بو قدر این خصلت بو خوی و خلق
دیمکدر زیرا این اسم اشارتدر خصلت فتح خاء معجمه ایله عربیدر اصل خلق حسن
معناسنه در لکن بونده قاعدهٔ تجرید اوزره یالکز خلق و خوی معناسی مراددر
یکی دیدار را بر دیدار ایچون دیمکدر دیدار وصف ترکیبیدر دین طوتیجی دیمکدر
اخرنده‌کی را کلمه سی تعلیل ایچون اولدیغی ظاهردر و ادات مفعول اولمق فی الابعد
معدوم اولکه ناظمك بو مصراعنك تالی کما له مصروفدر یعنی بو ظلم خصلتی بر مؤمن
کامل صفتی کلدر دیمکدر نتکم حدیث شریفده • المسلم من سلم المسلمون من یده و
لسانه وارد اولمشدر که مراد مسلم کامل دیمکدر ابدی خلقه ظلمدن تحاشی لازمدر
زیرا ظلمك مضراتی کثیره و غوائلی وفیره در نتکم امام مناوینك فائق الخفا یفنده
برا احادیث شریفه لری روایات صحیحه ایله نقل ایلمشدر که مفخر عالم صلی الله
علیه وسلم بر حدیث شریفده • ایاکم والظلم فانه یخرب قلوبکم • و حدیث دیکرده
ملعون من ضار مومنا او ماکر به و حدیث دیکرده شر الناس منزلة من یخاف
لسانه او یخاف شره بیورمشدر پس ظالمك قلبی خراب زار و کندوسی ملعون
و اشرارك شمار اولمشی ظلمك اقبح افعالدن اولمغله دالدر بناء علیه بر خویدن
حذر لازمدر نتکم ناظم ایدر از ستم هرکه دلرا ریش کرد ظلمدن هرکسه که
او بر کوکلی مجروح ایلدی از ستم ظلمدن دیمکدر ازمن معناسنه در ستم بونده
جور و ظلم معناسنه در و بعض محلده کوروب بلك معناسنه و دخی عربیدکی
غم معناسنه اولور هرکو هرکه او کلمه نك مخففدر معناسی هر اوکسه که
دیمکدر او کلمه سی ضمیردر هرکه لفظنه راجعدر دلرا بر کوکلی دیمکدر دل کوکل
معناسنه در را اخرنده‌کی یا وحدت ایچوندر را ادات مفعولدر ریش راء مهمله
نك کسریله یاره و جبان معناسنه در لکن بونده جراحت
معناسنه اولمق مصراع ثانیده‌کی انجراحت کلامندن نمایاندر که بیورر آن
جراحت بر وجود خویش کرد اولدیاره کندو وجودی اوزره ایلدی انجراحت

اول

اول یاره یی دیمکدر جراحت یاره معناسنه در پس یاره دن مراد ظلما اولمق اوزره
حقیقی دیمکدر اثم ایدیکی ظاهردر بر وجود خویش ظالم کندی وجودی اوزره
کرد ایلدی دیمکدر خلاصه کلام ظالمك مظلومه ایلدیکی ظلمك ضرری ارتنده
ظالمه راجعدر زیرا حقوق عباددن ایلدیکی حسبیله اول ظلمدن ظالم مسئول و معاتب
و معاقب و لعقاق حق ایله مطالب اولور دیمکدر حتی ظالمك بو مقوله ظلمه مبادرتی
حقیقت بنی اولدیغندن ناشیدر دیمشلردر زیرا المؤمن مرآة المؤمن مصداقنجه
مؤمن مؤمنك مرآتیدر نتکم ایلابلك اینه سیدر دیرلر پس ظالم اولان احمق ایلدیکی
ظلمی کندی وجودینك اینه سی اولان مظلومك وجودنده حقیقت کوزیله کوروب
و ضرری کندویه اوله جغنی فهم ایده مدیکندن مؤمن قرداشینی زخمدار و دلریش
ایدوب کندی الیله دماغ عضودینی مجروح و تخدیش ایدر پس مظلومان صاف
دلان اینه کبیدر اینه یه خنجر کشیده لك کشینك کندی وجود صورت نمودینه قصد
ایلکدن عبارت ایدیکی عیاندر نتکم شاعرك بیت با صاف دلان مجادله با خویش خصمت
هرکه کند بر اینه خنجر خود کند بنی بو معنایه مؤیددر حتی مشایخ عظامك
حکا و ظرفاسی کشینك هر اعمالنی بوارك زمینه دوشن سایه سینه تشبیه ایدوب
اول سایه انا فانا ینه اول دیواره رجوع ایدر دیمشلردر که سیجی پس ناظمك بو بیتی
من عمل صالحا فلنفسه ایتك زینتی واقع اولان و من اساء فعلیها نظمه
مغرغایه ایما واردر هرکه در بند دل ازاری بود هرکیمکه کوکل انجدیجیلک
قیدنده اوله یعنی مکسر خاطر و ظالم اوله هرکه هرکیمکه در بند دل ازاری اضافتله
کوکل انجدیجیلک قیدنده دیمکدر دل ازار ترکیب وصفیدر الفی اخرنده‌کی یا مصدریه
در بود اوله دیمکدر باشد کبی پس ناظمك بونده مرادی نه طریق ایله اولورسه ظالملق
و خاطر شکنلك قیدنده اولان انجام احوالنی بیاندر نتکم بیورر در عقوبت کار
او زاری بود عقوبتده انك ایشی زارلق اوله در عقوبت عقوبتده دیمکدر
عقوبت ضم عین ایله محنت و عذاب معناسنه در کو کسر عین ایله اولان عقاب

كبی اولمق مراد اولنور ایسه اما ضم عين ايله اولان عقاب كبی اولنور ایسه وارا ماكلر
معناسنه اولور دیمكدر كه سیاست اولنه جق كسنه یی ارقه سنه چكوب اشكنجه و
یا صلب ایدرلر بو مقامده بو معنا الزم بری الا یعدد كاراو اضافتله الك ایشی
دیمكدر كار معروفدر او ضمیر غایبدر دلازار اولان كسه یه راجعدر زاری زارلق
دیمكدر زار ایلمك واكلیجی ورقت حالی اعمال لرینه دركاسبی تفصیله اخزنم كبا
مصدریه در بود اوله دیمكدر یعنی دلازار اولانك عقوبته كرفتار و زار اوله
اولعبنی مظهر انتقام حضرت ملك علام اولور دیمكه ایمادر زیرا مظلومك انكسار
یره قالماز دیشلدر نتكم شاعرك بیت انكسار فقرا صاعقه خاك اوزره قالور
انی بیك عزت ایله زیور عرش ایدیلر كلامی بواشارته كافیدر وبرد اشتنه عرش
رحمان اولان انكسارك ایسه نه كونه كاركر اولدیغی نابی مرحومك بیت بو نفسده
قالدر بیك بار كاه دولتی ٭ اهل دردك طوب آه انكسارین كورمیشوز
دیو نهادنی بود عوانك اثباتنه وافیدر ایمدی انكسار المعتدن حذر كركدر نتكم
حدیث شریفدن ٭ اتقوا دعوة المظلوم فانها لیس دونها حجاب وارد اولمشدر
حتی دلازار اولانلرك طاعاتی دخی مردود دیشلدر نتكم شاعرك ع
قطعه هزار روز بروزه هزار شب بنماز ٭ هزار طاعت شبها هزار بیداری
هزار سال پیاده طواف كعبه كنی ٭ قبول نیست كرخاطری بیازاری ٭ قطعه سی
بو بیانه دالدر پس حال دشنانی بو یله اولانك عذاب و عقابده ایشنك زارلغی
غایاندر و مستغنی عن البیاندر ایمدی ناظمك بو بیانندن صكره پس نیجه ایتمك
كركدر دیو طفل طریقت طرفندن سؤال مقدر پیدا اولمغین وصل تاعده
سنجه جواب تصدی ایدوب بیورمشدر كه ای پسر قصد دلازاری مكن ای
اوغل دلازارلق نیتن ایله یعنی ظلم قصد ایلمه ای پسر ای اوغل دیمكدر مراد
طفل طریقتدر قصد دلازاری اضافتله دلازارلق قصدینی مكن ایله
معناسنه نهی حاضر پس ناظمك قصد قولندن ظاهر تحذیره غایت مبالغه یه

اشارت

١٠٩
اشارت وارددر مرادی ظلمه نیت ایله قتل قالدیكه بالفعل ظالم اوله سن دیمكدر
فائده معلوم اوله كه قصد نیت معناسنه در دینی معصیتی قصد ایلمك نفسده
واقع اولان حالات بش مرتبه اوزره در زیرا اولا نفسه القا اولنانه هاجس
دیرلر بعده نفسده جریانه خواطر دیرلر بعده فعل ایله عدم فعل بینده تردده وقوعنه
حدیث نفس دیرلر بعده اشلك قصدینی ترجیحه هم دیرلر بعده بو قصدك قوت
وجزمنه عزم دیرلر ایمدی بو حالات خمسه دن هاجس ایله عبد مؤاخذه اولماز
اجماعا زیرا بو مرتبه ده فعل یوقدر عبدك اثره قدرتی متصور دكلدر بعده اولان
خواطر یوقك بعدنده اولان حدیث نفس ایله دخی ماد اما تكلم وعمل اولمدیغجه بنه
عبد مؤاخذ اولنماز و بو مراتب ثلثه ایله حسنات قصدده كذلك اجر یوقدر اما
هم دیدیكی مرتبه ده حسنات حسنه یازیلور اما سیئه ده سیئه یازیلوب
نظر اولنور اكر اول نسنه لله ترك اولنور ایسه حسنه یازیلور والا اینلور
ایله سیئة واحده یازیلور اما عزم دیدیكی حالت ایله عند المحققین عبد
مؤاخذ اولور و عند البعض هم مرتبه دن قلمشدر و دخی بزازیه نك كتاب
الكراهة والاستحسانده مسطور در كه هم ایله عزم معتم قیلدیغجه صاحبی
آثم اولماز یعنی عبد برسنه یه عزم ایلسه عزم كناه ایله آثم اولور یوقسه جوارح
ایله فعل كناهیجه آثم اولماز مكركه نعوذ بالله كفر كبی نسنه اوله زیرا كفره جزم عزم
ایله قصد في الحال كافر اولور انتهی بو بحثك بو وجهله بیانی اشباه شرحی حمویده
دخی مسطوردر ایمدی ناظمك كلامنده كی قصد لفظی عزم مصمم مرتبه سنه حمل
اولنمق مصراع ثانینك مفهومنه روشندر نتكم بیورر و ز خدای خویش
بیزاری مكن كندی خداكدن بیزارلق ایله پس ظاهر عبارده یه كوره معنای
مصراع بودر لكن مراد خدای متعال كندیكدن بیزارلق ایله یعنی دلازارلغه
قصد ایله مستحق حرمان رحمت رحمان اوله دیمكدر و ز خدای خویش
وخدای متعال كندیكدن دیمكدر زیرا واو عاطفه در كه مصراع ثانی مصراع

اوّلا اوزره عطف ایتمشدر ملتی مجلود اوزره عطف قیلنمشدر از کلمه سی مقاربه
معناسنه در معناده خویش کلمه سنه داخلدر معنای مجموع کندیکدن دیمکدر
خدای تعلقی یکن فعلنك مفعول مقدمیدر **بیزاری** بیزار اسم مفرد فارسیدر
معناسی ملالت و نفرت و ترکدر یا اخرنده کی یا مصدریه در رفا لدیکه ملالت و نفرت
صفت نفسانیه در نزد خدای تعاله اطلاقی غیر صحیحدر دیو سئوال اولنمیه زیرا بو مثللو
صفات غایتنه محمولدر کما مرّ فی الدیباجه ابعدی ملالت و نفرتك غایتی تبری و رحمتدن
تبعید در مال ظلم و ستمك رحمت باریدن دور و عنایت پرورد کاریدن مهجور اوله
حتی کتبلرده مسطور و مشهوردر ابعدی قصد ستم ایدنك بلاسی بر اولدیغه ناظمه
طفل طریقنه خطاب ایله نعم مستطاب ایدوب بیوردر **خاطری کز امرنجان ای پسر**
ای اوغل برکسه نك خاطرینی انجیتمه **خاطر** عربیدر قلبه خطجان ایدن نکته یه
دیرلر جمعی خواطر کلور وکاه ذکر حال اراده محل قاعدسی اوزره خاطردن قلب مراد
اولنور نتکم ما نحن فیه ده مراد بویلهدر ما بعدنه مضافدر **کس** کسه دیمکدر لفظ
مرکور سیاق نفیده واقع نکره اولمغین عموم افاده ایدر **را** ادات مفعولیدر فعل
مرنجان درکه انجیتمه دیمك معناسنه نهی حاضردر **ای پسر** ای اوغل دیمکدر معلوم
اولکه خاطر شکنلك قدر بر خصلت بدتر اولمیه هر کیمك خاطری اولور ایسه اولسون
علی الخصوص اوزره ایلدیکن خاطر مؤمن قرنداشك اوله بونك تفصیلی انشاء الله
ان شاء الله بیان اولنه جقدر فالکه برکسه نك نظرکاه رب الارباب اولان
خانه خاطرینی خراب و یباب ایدیکی نفکوه ان برده غیر دزانش عجب ب ایله تعمیر
شتاب ایلسه اولکی کبی معموران بولمیه جعی مشهور میانه اهل عرفاندر نتکم ثابت
رحمه الله الملك **بیت** کنادایشك بنه عیب شکاف کاسه بایندر اولور طرز
نوازش بی عنت ازاردن صکره کلامی اثبات مدعاده کافیدر حلاصه کلام
هیچ برکسه نك قلبنی انجیدوب خانه خاطرینی خراب ایتمه **ودنه خوردی**
دنخه برجان ای پسر والا جان اوزره یاره یرسون **ودنه** کلمه فارسیدر

عربده

عربدن کوزلری آخر کی کی یو قسه کلمه زنبك موقعنده مستعملدر پس معنا و الّا
دیمکدر یعنی دنجش خاطر دیکرلدن غدلا ایتموب ولا زار اولورسك **خوردی**
معنا دی مفرد مخاطبدر معنای شرطی متضمن اولان ودنه کلمه سنك جزاسیدر
معناسی یرسون دیمکدر **زخم** اسم مفرد فارسیدر یاره معناسنه درکه عربیسی جراحتدر
بو مقامده مراد بودر و بعض محلده اهوی معناسنه ده اولور **برجان** جان اوزره
دیمکدر برکلمه استعلائیه در جان معروفدر پس ناظمك زخمی جانه تعلق ایتدیکی
اغراء جانی ندکونه انجیدیر ایسه کذلك سهام انتقامه جانك نشانه و هدف
و جراحت ایله تلف اولور یا خود سندخی انزنده زیاده شتام اولورسین دیمکه اشارتدر
ایچوندر زیرا جانك انجیمه سی اصعب و بو کلمه زیاده الملدن کنایه ایلدیکلری مشهوردر
ای پسر معروفدر معلوم اولکه که خاطر ازار اولان متکارك جان اوزره زخمدار الفحی
جراحات دار یدنا اعمدر و اکثر مجانی هدف سهام انتقام اوله کلدیکی مشهور دنیا هو در
انامدر نتکم بین القرنا مطارح الاذکیا اولان ابیات غامضه شعرادن اشبو بیت
دلازارنك حالی بو بابده مشکل کشا و فقرا و ضعفادن انکسار لانسنك دلانك
حال الباهنه غام ایماد رکه نوددر **بیت** حاظر اولدبزم مکافاته ایا مست غرور
رخنه سنك سیه پنبه میناه ندن بنبه مینا خرده مینا معناسنه اصطلاح
سنك سیه حقیقتنه محمولدکه قاره طاش دیمکدر پس اغرة احباب معارف
نصابدن بریار صادق خرده بینك شهر شیرازده کار خانه شیشه کرانده مشهور عین
بعینی اولدیغی اوزره خرده مینانك سحقی سنك سیاه ایله ایدرلر ایمش لکن اول
خرده لرینك عمله کلان مرتبه سحقی اول سنك سیاهك الده وجودی قالیه جق
قدر ضربه محتاج ایمش و خرده هر ضرب اولندقجه اول سنکی عینك خاصه سی ایمش اعدی
سنك اولدقلا ملك کرالدیکی ضرر صوری معناده کندو وجودینه عائد اولمق بونده
هویدادر حقیقتنه نظر اولنسه سبب ادبار اولری انکسار الدیکلری و مظلومك نالهٔ
استرحامی کوشن جانلدن دور و سنکدل اولمقدن ناشی ابلرنه مرحمت منفور اولور

بو وجهله خلق درگاه قاضی الحاجاته صالدیقلریدرکه اولادر کاهلک ابیه سائلی
غیر محروم ایدیکی بیان سابقده معلومدر نتکم حدیقة السعداء . بو قطعه دلالت
اعتراض ایله فضولیه جوکردوضهٔ نصیحته سرو آسا سایه بخش اولمشدر بیت
حذر قیل ناله مظلومدن ای سنگدل ظالم • که تیر آهنک بیکانی کرد و نندن کذارلیر
سنان برقدر آه نظلم احتراز ایتکم • اکرچه سنکدلسن زخمی آنک طاشه کارلیر
مفادنجه ظالمک نفسه تأثیرندن اولان اتواویت مظلومک تفرعندن انتدیب
واجابت دعاسنه اعونتدن ناشی تحذیر تام ایله حضرت فخر الانام علیه الصلاة
والسلام حدیث جوهر نظامندن • ایاکم ودعوة المظلوم وان کان کافرا دیو بیوره
مشدر اکرکافرک دعاسی معتبر اولمق لازم کلور مع هذا قرآن عظیمده وما دعاء
الکافرین الا فی ضلال کلمشدر دیو سؤال اولنور ایسه کافرک دعاسنک
عدم اعتباری نار دوزخدن نجاتی حقنده در بو تقدیرده دنیاده دعاسی معتبردر دیو
جواب بیوردیغی شرح منار رقمده مسطوردر بس خاطر انجمنک اکرچه ایسبابی
جوقدر لکن • جراحات السنان لها التیام • ولا یلتام ما جرح
اللسان مصداقنجه برکسنک عرض ناموسنی طعن وتشنیع ایله سرکون و
شمشیر زبان ایله جسد عرضی وقادینی مجروح وآلوده خون ایلمک جمله دن
اشد اولدیغی ایچون ناظم ایدر نام مرد مجز نیکوی مبر کشینک نامنی ایکیدن
غیری ایلمه نام فارسیده ترکیبی آد وما بعدنه مضافدر مردم فارسیده
آدم او علاوی معناسنه درکه کیشی دیمکدر نتکم کشی زاده یه عجم مردم زاده
دیر بیت کوزم باشینه رحم ایت سورمه دردن • که مردم زاده دردونش نظر دن
ودخی مردم لفظی مردمک معناسنه استعمال اولنور لفظ مردمک مرکبدر بر جزئی
مردم وبر جزئی کاف تصغیردر معناسی مرجکدر ترکجه بلذه بیبک دیکلرینک
ادیدکه کوزده کورینور مردمک بعد الترکیب اسم اولمشدر معنای اصلی ایله
بو معنایه مناسبت ظاهردر کذا فی الدقایق مجز غیر معناسنه در کاف مرمابعدنه

معناندر

مضافدر نیکوی اولنلرکه حرف یاء صله در معنادر . مجز لفظنک اولنده
ملحوظدر امر نهی که یا مصدر بر درنیکو ایو دیمکدر نیکوی ایولکدر بو لفظک
تفصیلی انشاء الله تعالی قریبا ذکر اولنور مبر نهی حاضردر ایلتمه دیمکدر خلاصه
کلام بر کسه نک نامنی کوتولک ایله یاد ایتمه حضورده نه کونه مدح واحسان
بوزینی کوستورورسک غیابده کذلک اویله اولکه هرحالده مقبول انام اوله
سن نتکم مصرع ثانی ایله ناظم بیورمشدر کرهمی خواهی که کردی معتبر اکر استرسک
که همیشه صاحب اعتبار ومقبول اوله سن کر ادات شرطدر همی دوکلی
خواهی مضارع مفرد مخاطبدر استرسک دیمکدر که رابطه در کردی فتح کاف
عجمیله مضارع مفرد مخاطبدر اولاسن دیمکدر مصدری صیرورت وانتقال
معناسنه اولان کردیدندر معتبر افتعال بابندن اسم مفعول عربیدر مقبول
معناسنه ثنامدر فارسیده بو معنای بیلیر ورانک فتحه لری وهاء رسمی ایله سنره
لفظیله تعبیر ایدرلر کمر مقبوله دیمکدر معلوم اولاکه خلقی ایولک ایله یاد ایدن
همیشه صاحب شان وکثیر الاخوان ومعتبر اهل زمان اولور نتکم حضرت علی
رضی الله عنه لندن • من عذب لسانه کثر اخوانه کالامر بیقندن نمایاندر
ودخی کثیر الاخوان اولان مرد پاکیزه لسانک اعتباری دنیاده . ظاهر وعقباده
منظهر فواید اولجغی حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلمک یا انس اکثر من
الاصدقاء فانهم شفعاء حدیث بشارت احتواسندن باهردر داعی خلقی ایله
دوست اولمک شرطی خلقی ایولک ایله یاد ایدوب دوستلقده خلاف ایتمکدر
تاکه سکا یار صادق ودارینده دوست موافق اوله لر والا خلقی کوتولک ایله یاد
ایدرسک عند الله رحمتدن دور وعند الناسده قدر وحقیر وخوار اولورسن
دیمکه اشارت وارد ر معلوم اوله که بیت سابقده نصل قاعده سی اوزره شول
مقدر بیداه اولوب کاتنه نام مردانی ایولک ایله یاد ایتمک اللذن کلبن نه ایتیه
لور رد یو سؤال اولنمین جوابنده ایولک اکدن کلمز ایسه بار یکو کوتولک ایله دیمک

ایله ناظم مرحوم جواب مقامنده بیورمشدرکه قوت نیکی ندادی بدمکن ایولك
قوتی طوتوب مزسڭ کسیه کوتولك ایله قوت عربیدر برکلك و محکملك
معناسنه در ضعفڭ مقابلیدر فارسیسی زور در ما بعدنه مضافدر نیکی
آخرنده کی یا مصدریه در ایولك معناسنه در ندادی مضارع منفی مفرد مخاطبدر
معناده فعل شرطدر تقدیر کلام اگر ندادی دیمکدر معناسی اگر طوتمز ایسڭ بدمکن
بدی مکن برنده اولمغله کوتولك ایله دیمکدر جزاء شرطدر معلوم اولهکه بیتین
مذکورڭ مفاهیمی اوزره بو نصیحت ایله منتج اولمق کبار و صغاره لازمدر
قالدیکه صغار اولان نامردمانی ایولك ایله یاد و احسانی اعتیاد ایتمك طریقی
بیان سابقدن معلوم در لکن کباره کوره نامردمانی ایولك و احسان ایله یاد
وابدیکی صورتده خلقه اساءتدن احترازی اعتیاد ایتمك حالیدر دیرکه
مثلا حاکم بر انسان کسنه یه کوره مردمانی مراد کندودن مقدم مسند آرای حکومت
اولان حکامدر پس انلرڭ نامرینی خیر ایله یاد ایتمك خلقی عدل و داد ایله دلشاد
و هرکسی برگونه نوازش و احسان ایله برمراد ایتمك ایله اولور و اگر بو دولته
نائل اوله مز ایسه باری ظلم و ستمه مائل اولمملودر زیرا خلقه احسانی یوقایکن
بوم شوم کبی هر قوندیغی جایی تخریب و مار زهر آلود اسا هر فرصت بولدیغی کسنه‌یی
لدغ ایله تعذیب و اهلاکی تصویب ایدن کسنه کندی وجودنه ستم ایتمش
اولور انکچون ناظم ایدر بر وجود خود ستم بیجا مکن کندی وجودیڭ اوزرینه
حدسز ستم ایله بر وجود خود کندی وجودیڭ اوزرینه یعنی کندی کندیڭه ستم
بیجا اضافتله در معنا فا اولان لفظ ستمڭ آخرینڭ بونده ساکن اولندیغی
ضرورت وزنه ایچوندر معناسی نابجا دیمکدر و جفا مکن ایله دیمکدر معلوم اولهکه
ناظمڭ بیجا کلامنده مبالغه نکته سنه اشارت واردر مرادی اذا ایچی کوتولکڭ
جزاسی کثیر و عسیر اولور دیمکدر نتکم دنیاده بغیر حق ناسه جفاکار اولنلر معذب بالنار
اولدقلرین بیان ان الله یعذب الذین یعذبون الناس فی الدنیا حدیث

دورباری هشام بن حکیم بن حزام رضی الله عنه روایتیله ثابتدر پس دنیاده اولان
عذابه نظرا آخرت عذابنڭ شدت و حدتی ایچون وارسته قیدیاذر پس ایولك
ایتمك وابدیکی حالده کوتولك ایتمکدن حذر ایلمك کرکدر حضور و غیابده اعم اولدیغین
اشعار و بر مقتضای زمان خلقی ظهر الغیب فصل و غیبت و قدح و مذمتدن کف قدح
جزاسندن شدتنه بناءً اساءت انواعندن غیبتی تخصیصه ابتدار و غیبتدن احتراز
نصیحتنه آغاز ایدوب ناظم بیورر دو زبان از غیبت مردم ببند کید خلقك غیبتندن
دلیڭله دو فتح راء مهمله و سکون واو ایله امر حاضردر ترکیب دیمکدر مصدری کردن
معناسنه در فتح در زبان زاء معجمه نڭ فتحیله مشهوردر ضمیله فصیحدر معناسی
حقیقیسی آلت تکلم اولان عضو مخصوصدرکه ترکیده دل عربیده لسان دیرلر بونده مراد
بودر و گاه استعاره طریقیله لغت معناسنه استعمال ایدرلر نتکم عند العرب لسان
لغتلرنده بر استعاره متابعتدر ازجمله دیباجه ده کرولنان لسان اهل الجنة الحدیث
حدیث شریفنده کی لساندن مراد لغتدر حتی ترکلر دل لغتلرنده بو استعاره جاریدر
نتکم عجمی اولان کسنه یه دل بلمز دیرلر از غیبت مردم اضافتله خلقڭ غیبتندن
یعنی ناسی غیبت ایتمکدن دیمکدر از عن جاره معناسنه در غیبت کسر غین معجمه ایله عربیدر
معناسی بر مستور الحال کسنه نڭ اردنجه مساوینی سویلمکه دیرلر که اگر اول کسنه
انی ایشیدر اولسه انجنه نتکم حدیث شریفده الغیبة ذکرك اخاك بما یکره کلمشدر
قالدیکه بر کاغیبتده بیلدیکی اولمیوب انلر سوز صدقا اولدیغنه کوره در والا کذب
اولور ایسه آکا بهتان دیرلر و دخی لفظ غیبت فارسیده مستعملدر کاهی مجازا
بوسیلن لفظیله غیبت مراد ایدرلر مردم معلومدر جنس ناس مراددر ببند اولنده اولان
باء زائده نڭ ضمی و بعده اولان باء اصلیه نڭ فتحیله امر حاضردر بغله دیمکدر معقود
فتحله بستن درغلامنه کلام لسانی غیبتدن حفظ ایله یعنی اوزره کوردیکڭ عیب
و نقصانی کنی کنی نفسکده بیلوب انڭ اصلاحیله مقید اوله تا نبینی دست و پای
خود ببند تا که کندی الیکی و ایاغیکی قیدده کورمیه سن تا تاکه نبینی مضارع

منفی مفرد مخاطبدر معناسی کورمیه سن دیمکدر دست وپای خود کندی الیکی
وایاغنی دیمکدر دست ادوار عاطفه پای دستا وزرینه معطوفندر ومابعدنه
مضافدر ایاق معناسنه در خود کندیک دیمکدر ببند اولنده کی با مفتوحه
در وظرفیتا ایچوندر بند فتح باء موحده ایله بونده امردر معناسی ترکیده باغ مربیده
قیددر بوبندن مراد بند عصاة ایچون دوزخده اولان قید نکال وسلاسل واغلالدر که
کیفیتی عقللرنه مبیندر اهل عذابی انشدن اولا قید ایله مقید قیلرلر ایمکی ناعملنا که
کندی اظرانکی قیده کرفتار کورمیه سن دیدیکی غیبت ایدنلینکی عذاب وکرفتار قید
عقاب اولوردیمکه اشارتدر ایچوندر معلوم اوله که غیبت شرعا حرامدر کندیکدن
ولا یغتب بعضکم بعضا ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه نصیله نهی
اولنمشدر وغیبت ایدن ایچون ویل لکل همزة لمزة مصداقنجه ویل وارددر وعذابلری
کندی لحوملرین قطع وتناول ایلمک ایدیکی حدیث شریف ایله ثابتدر بوندن ماعدا الزم
واهمدر زیرا حدیث شریفده الغیبة اشد من القتل وارد وحدیث دیکرده
الغیبة اشد من النار صادر اولمشدر حتی مشایخ صوفیه ایدرلر غیبت ایلمک عین
قلبده نور بصیرت اولماز وذاتنده فراست بولنماز که نور الهی ایله نظر ایدوب اول
کسنه نک هنر وکمالاتن کوره بلکه نار قطیعه ایله نظر ایتمکن انجق اول کسنه نک عیوب
ونقصانن تکلم ایدر پس بو ورطه دن خلاص اولمق ملکندن انقطاع ایدوب
تدریج ایله نار نفسی ولهب طبیعتی سوندروب قلبی نور شریعت وضیاء طریقت
ایله روشن قیلمه وابتداء درفکه نار مذکور منطفی اولدیغی نفسکه نور الهی
وجودیکه تجلی ایدوب اول نور ایله نظرده اشیالری مظاهر الهی کوروب عیب
بینکدن خلاص بوله سن وحقیقت بینکی صاحب اخلاص اولاسن انتهی وتنبیه
الغافلینده ایدر عادت ناس اولور بر مسلمانی غیبت ایدن کسنه فاسق وعاصیدر قالیکیم
بوییله غیبت ایتمه غیبت حرامدر دیانه بوتیم نه وار بو اول کسنه نک حسب حالیدر
حرامی استحلال ایتمیله نعوذ بالله بو سوز کفردر دیمشدر ودخی مخاطبک یاننده اسمی

معلوم اولان مسلمانی حقنده بر آدم شویله وبویله دردیو غیبت ایدوب کویا متورع
لکچندیکندن اسمی سویلیاندن سالوس هنا نقدر دیمعلدر انتهی پس لازم اولان لسانی مساوی
خلقی تکلمدن تحفظدر ولسانی تخلی عزلت اختیار ایدنلره آساندر لکن ناس ایله اختلاطی
اولان کسنه یه کوره مجلسده غیبت ایدنی اسکاته قادر ایسه اسکات ومقابلده
حسن حالنده شهادت ایله انتصار ایلمک کرکدر زیرا بوکونه دفعه صاحب قدرت
ایکن مسامحه ایتمک باعث نظرته ذلدر نتکم حدیث شریفده من اغتیب عنده اخاه
فلم ینصره اذله الله تعالی وارد اولمشدر ومحفوظ قلنددر انی ساکت ومستمع اولمق
غیبت ایدن ایله کماحده شریکی مستلزمدر نتکم حدیث شریفده المغتاب والمستمع شریکان
فی الاثم وارد اولمشدر فالدیکه اسکات وضعف بیقدرت واستماعدن بیحفوظ
اولان ایله مجلسه وارمملو ومحسب الاقتضا واردیغی جوق طورمملودر وعیبلردر
پس بیتسا بن مضمونیله عامل اولیب تکلم غیبته مائل اولانک جزاسی عذاب وعقاب
ایدیکی تاکید وغیبته مطلق اللسان اولان اولاء عقوبت ایله معاقب وبلقدن خلاص
اوله مزدیکی تأسیس ضمنده ناظم ایدر هرکه از غیبت زبانش بسته نیست هرکیکه
دل غیبتدن بغلودکل هرکه هرکیکه ازغیبت غیبتدن زبانش انک دلیدیمکدر
زبانک مضاف الیهی اولان شین ضمیر غایبدر هرکه لفظنه راجعدر بسته فتح باء موحده
ایله اسم مفعولدر بغلنمش دیمکدر نیست معنای اصلیسی یوقدر دیمکدر بونده دکلدر
دیمک مراددر ایچنانکه از عقوبت رسته نیست انجلاین کسه عقوبتدن قورتلمش
دکلدر ایجنان انجلاین دیمکدر اصلنده انچون آن ایدی ادات تشبیه اولان چون
لفظی بقول برام ایله ترکیب ایدوب آن دن چون آن اولسه لفظ چون دن واوک حذفی
جائز اولمغله عرف عجمده بونده حذف اولنوب ایجنان اولمشدر وبعضی محلده بلا حذف
الواو چون آن شایع الاستعمالدر بو جواز چنین لفظنده دخی جاریدر پس واوک
اثباتیله چون آن استعمال ایلدیکلری بیت مکن بد که چون آن بینی جزا . نیکوکار
باشد بنیکی سزا . بیتنده واقع درو دخی چون آن استعمال ایلدیکلری بیت چنین بود

کیتی وجود این بود • کهی مربانی کهی کین برد • بیتنده سنا یعدر کس • فتح ایله
کسه دیمکدر از معقوبت عقوبتدن رسته فتحله اسم مفعولدر قورتلمش
دیمکدر نیست کلامز دکلدر دیمکدر نکته ناظمک ظالمدن منع زیلنده غیبتدن
منع بیانی ایلدیکی ظالمک ظالم ایله اولدیغی کبی ذا ایله اولمسی ایما و غیبت ایدن معناده
ظالم دردیکو متعابک مظلوم لازم الانتصار اولدیغن اشارت نکته لری ایچوندر حتی
مفرغ نامه سنده غیبتی ربخشن خاطردن تعداد ایله ترکنی نصیحت و اهل غیبتک بلاسنی
بو وجهله بیانه مبادرت ایدوب بیورمشدر   للناظم

ز غیبت هیچ مؤمن را میازار • تو خود را دائم از غیبت نکه دار • ز غیبت هیچ کامت بر نیاید •
که غیبت کردن مؤمن نشاید • ز غیبت دور دار اخر زبانت • کند ای دوست غیبت شمنانت
ز غیبت مؤمنان را دل فکارست • که غیبت کردن دائم شرمسارست • ز غیبت بر دل مردم منه رنج
که آتش می نهی از بهر خود کنج • ز غیبت دور باش ای مرد هشیار • مکن تو غیبت کس را بر نکه دار
ز غیبت اتمادر بجور باشی • همان بهتر ز غیبت دور باشی • ز غیبت از رخ خودمی بری نور
بدار از خویش غیبت اما دور • ز غیبت بر نخود می زنی نار • زبانرا از غیبت و بهتان نکه دار
ز غیبت خون مردم را مخور بیش • بود غیبت گناه سخت بیندیش   انتهی و دخی کذب

و نمیمه و غیبت کبی اخلاق ذمیمه دن خلاص سکوت ایله اختصاصه وابسته ایدیکی
ایما ضمننده بحث سابقی بیان فوائد سکوت ایله ارداف ایدوب ناظم بیورر در فوائد
خاموشی   ای برادر کر تو هستی حق طلب   ای قرنداش اکر سن حق طلب
ایدیجی ایسک ای برادر ای قرنداش دیمکدر بو تعبیر رسوم ناصحیندن اوزره در
یا خود المؤمن اخ المؤمن حدیث شریفنه تلمیحا در یا خود اصطلاح ارباب
طریقت اوزره در که انلار ابتداء سلوکده اولان نسبیر و اوسط سلوکده اولانه برادر
و انتهاده اولانه پیر و مرشد و عزیز تعبیر ایدیلر ناظمک اکثر عادتی بو رسمه رعایت اوله
جقدرکاد ان شرطدر تو ضمیر خطابدر هستی حق طلب معناده طالب حق ایسک
دیمکدر هستی کلمه سنک اخرنده کی یا بو مقامده خطاب ایچوندر حق طلب کلا منک

اخرینه

اخرینه مربوطدر حق طلب ترکیب توصیفی در مالک طالب حق دیمکدر اولور حقدن
مراد باطلک مقابلیدر یا خود اسم جلالدر پس مراد اوله کوره اکر سن باطلدن کیرو دن
وحقی جویان ایسک دیمکدر اولور مراد ثانیه کوره اکر سن حق تعالی جل شانه وعم
نواله حضرتی طلب ایدیجی ایسک دیمک اولور فعلی کلام الغدیرین طلبکار و حق
وجهله عنایته حق ویر سعادته ایلقدر پس هر مؤمن بو طلب اولمق خوشدر
حقدن غیریه طالبک هر حالده الی بو شدر بناء علیه طلبی بابنه حضرتیله طالبی
اوله بابه سوق و ترغیب ضمننده ناظم مغفرتماب بیورمشدر نظم

طلب کن تا بیابی از در شه کام • دهد کام مستطلب دائم در ایام • طلب کن انچه میخواهی بیابی •
رخ خویش از طلبکیم تابی • طلبجوی سعادت درد بوده • طلبکار نیست مرد نا ستوده •
طلب کام دو عالم در کنارست • طلب دائم بود در انتظارست • طلب بخشد مراد طالبانرا •
طلبکرده عیان راز نهانرا • طلب داده مراد کام طالب • شود طالب بکام خویش غالب
طلبکو تا مراد از تربه یار • طلبکر دند در تحقیق ابرار • طلب بحق رساند طالبانرا
طلب بخداشته سود و زیانرا • طلب کن تا ز درش پیوسته مقصود • نکرده در رخ تو ضایع ز معبود
طلب میکن رضای حق بهر کار • اکر از طالبانی کس میازار • انتهی خلاصه کلام

اکر سن طالب حق ایسک جز بفرمان خدا مکشای لب حقک بویروغندن
غیریه لب کشا اولمه جز غیر معناسنه در بفرمان ده اولان با الصاق
فالدر جز لفظنک اوتنه محذوفلر فرمان بونده بویروق معناسنه در و احکام
پادشاهی یازیلان منشوره دخی یرلیغ مابعدندن اولان خدا لفظنه مضافدر
پس فرمان خدا اوامر الهیه دن عبارتدر الاوامره امتثال لازم اولدیغی کبی نواهیدن اجتناب
کذلک لازمدر و اوامر الهیه جملسی حکمه بوردر لکن بحسب العمل بربرندن احب و اشد
و افضل واردر ازجمله ذکر لسان احبالریدر نتکم حدیث شریفده احب الاعمال
الی الله حفظ اللسان وارد اولمشدر و اشد اعمال هر حالده ذکر حضرت متعالدر نتکم
اشد الاعمال ذکر الله علی کل حال حدیث شریفی بو معنایه دالدر مکشای نهی حاضردر

ایچه دیمکدر لب طودق معناسنه در بونده مراد بودر وکاه کنار معناسنه ده
کلور مثلا لب جو ولب دریا ولب بام کبی پس ناظمک بوندن مرادی شرعاً تکلمه اذن
اولنمایاندن ساکت اولمقدر نتکم حدیث شریفده • من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل
خیراً او لیصمت وارد اولمشدر تکلم غیر اعمال القولیه نک جمله سنه شاملدر فرمان
خدادن غیریه لب کشا اولمیان مؤمن کاملدر پس بو اثناده وزره خموش اولمق خوشدر
نتکم بیت اکرچه نطق در هر نکته صد تنک شکر آرد •• ولی تهند خموشی بر نظر
شاکر داد ادر مضمونی بر بیانه مثال شکر بر نوشندر حتی هر طالبه مطالبه استاد
لازمدر دیمکلری بحثیرم حسب الاستعداد مالک سمع باطن اولان سالک مبتدیه ولا
سکوت ایدوب کلام مرشدی استماع کرکدر تا که استعدادی زائل دییل مقصودی ایچون
اولان سعیی باطل اولمیه پس سالکک اول مرتبه سی لسان معاشده بر حسن تعبیره
قادر استاد کامل بولمقدر وجان ودلدن انک کلامنه قولاق اورمقدر تا که حسن
تعبیر اسرار وطریقتی معلوم ایدینه و الا اولماملک اغیار کلامی الفاظ مهمله کبی بیتاله
اولور مثلا وصلی به مادرندن سودا امرکین برنیچه مدت خموش اولوب تکلم وقتنده لک
ساکنا جمله وجودی کوش اولور وتکرار القدر سوزی کوش اراولمزایسه تی تی دیو
بیهوده سوز سویلر و کذلک جهانک دلسیری الواعدی سالک بوندن آکاه و
سکوت اوزره سالک راه رضای الله اولمق کرکدر نتکم ناظم ایدر کر خبرداری ز حی
لایموت اکر حی لایموت اولان خدادن خبردار ایسک کی ادات شرطدر خبرداری خبر
طوتجی ایسک دیمکدر خبردار کاه معناسنه ترکیب توصیفیدر آخرنده کی یا خطاب
ایچوندر ز حی لایموت موت وفنادن وجریان زمان ایله تغیردن منزه حی ابدیدن
دیمکدر مراد اکر مقام مشاهدیه واصل ایسک دیمکدر نتکم بایزید بسطامی قدس الله روحه
السامی حضرتلری علماء ظاهره خطاب ایله سیز علمی میتا عن میت اخذ ایدرسز اما
بز حی لایموتدن اوقورز دیو بیورمشدر مرادی مقام مشاهدیه واصللردن اوزرده دیمکدر
دیمشلردر بر دهان خود بنه مهر سکوت کندی اغزیک اوزرینه سکوت مهرین

قوى

قوى بر دهان خود کندی اغزیک اوزرینه بنه باء مکسوره زائده ایله امر حاضر اولور
وضع ایله دیمکدر نهادندن مصدریدر مهر سکوت اضافتله سکوت مهری دیمکدر مهر
ضم میم ایله فرمودنر کره مستعملدر سکوت صمت کبی ایسم اولمق معناسنه در لکن بعضیلر
ایکیسنی بربرندن فرق ایدوب سکوت سویلرکن ایسم اولمقدر صمت ابتداء ایسم اولمه
دیمکدر دیمشلردر پس ناظم بو بیت ایله اکر واصلسنده ایسک من وصل الحق کل لسانه
مفادنجه اسرار الهیه ی کشف ایتمیوب • اغزیکه وضع مهر سکوت ایله دیمکدر مراد بیور
مشدر و بوکا ترک کفتکو دیرلر بو مرتبه نک مالکلری اکرچه لسان معانی ختم ایتمشلردر
لکن زبان باطنده معنی اشنا اولمغله مهر سکوت الاوره جام جهان نما اولمشدر نتکم صائب
از ترک کفتکو دل با معنی اشنا شد •• مهر خموشی من جام جهان نما شد بو معنایه
شاهددر ودخی بیت ناظمده قول قالدن کچوب اعمال الاوزنت ایله دیمکدر اشارت
واردر نتکم خواجه صائبک بیت در سیه کاری مرا مدد روز کار رت چون قلم
از سر کفتار بکذر بر سر کردار شو •• خار بی کل چند خواهی بود از تیغ زبان • بی
زبان چون پنبه خود کن کل بی خار شو ابیات لطافت ایاتندن بو معنا هویدادر ودخی
ذکر خفیده خاطر وضع قدر ذکر قلبی تکرردن لا ابالیا اوله دیمکه اشارت واردر دیمکه
خفی ایسه خیر الذکر الخفی و خیر الرزق ما یکفی حدیث شریفنه کوره اذکارک خیرلوسیدر
پس خموش اولان لبک قسمتی غذای روح و خاموشک مظهر اثار فتوح اولدیغی بیت
غذای روح بود قسمت لب خاموش •• قدح زیادة کلطعام میشو فربه مضموندن
نمایاندر حتی مشایخ صوفیه دن نقل وروایت بر اشارت بوبله در که درونی
هو الله مملو واغزی محکم بغلو اولان سبو هر نقدر عمیق صوبه القا اولنسه
غرق اولمیوب سو ییوزینه ماده سیران ایدر پس دریا مثال اولان دنیای پرملالکی
تارک اولان درویش فنافی اللهک کوزه وجودی هوای محبت الله ایله مملو ومقالات
مالایعنیه دن مهر سکوت ایله دهانی مختوم و بغلو اولدقجه هر بر مهالکدن ناجی اولوب
بیان اسرار الهیه دن خموش و سراپا چشم و کوش اولدقجه سیر عالم بالا ایلر دیمشلردر ایمک

خموشلغك فوائد کثیره و عوائد وفیره درحق خواجه صائب خموشلغی بر غزل
تام ایله مدح ایدوب بیورمشدر که **غزل** سینه باغیست که گلشن شود از خاموشی
داغ چراغیست که روشن شود از خاموشی ❊ بشنو فتنه عالم ز سخن می زاید ❊
مادر فتنه سترون شود از خاموشی ❊ هیچ طفلی نشنیدیم درین عبرتگاه ❊
که لبش زخمی سوزن شود از خاموشی ❊ خاک اگر ور دهن رخنه گفتار زنند
آدمی قلعه آهن شود از خاموشی ❊ کثرت تفرقه در عالم گفتار بود ❊
که جهانی همه یک تن شود از خاموشی ❊ مهر زن بر لب گفتار که در بزم جهان
شمع افسرده زگشتن شود از خاموشی ❊ دل که در رهگذر باد حوادث شمعیست
چون چراغ ته دامن شود از خاموشی ❊ از ره حرف بود رخنش مردم صائب
کس ندیدم که دشمن شود از خاموشی انتهی پس خموشلغك فوائدن کوره بی اوزره
دهانه وضع مهر سکوت ایدن دنیا و عقبانك هر بر بلالرندن نجات بولدیغی
ایجاد تفکره ناظم تفریع اعظم فائده بیورر **ای پسر پند و نصیحت گوش کن**
ای اوغل پند و نصیحتی ایشت یعنی قبول ایله دیمکدر **ای پسر** ای اوغل **پند و**
نصیحت معلومدر پند فارسیدر نصیحت عطف تفسیردر عربیدر ترکیده اوکوت
دیرلر **گوش کن** امر حاضردر استماع ایله یعنی حفظ ایله دیمکدر پس بو نصیحتدن
مراد مصراع ثانینك مفهومیدرکه ناظم بیورر **گر نجاتی بایدت خاموش کن**
اگر سکا نجات کرك ایسه ساکت اول **گر** اگردن مخفف ادات شرطدر **نجاتی**
آخرنده کی یا مصدریه درقورتلمق یعنی آفات و عاهات و هر بلیاتدن خلاصی
دیمك مراددر **بایدت** سکا کرك ایسه دیمکدر باید مضارع مفرددر کرك دیمکدر
مصدری بایستن در آخرنده کی تا خطاب ایچوندر **خاموش کن** ایسم اول دیمکدر
معلوم اوله که بو بیتدن مراد ما لا یعنی تکلمدن ساکت و صامت اولوب
آفات لساندن خلاص و سلامت دارین ایله اختصاص بولدیغی دیمکدر پس
ساکت و صامتك ساکن دار الامان اولدیغی **بیت** از فروغ شمع ما کبر و هاتا

تا قیامت خفته در دار الامان حالا زند ❊ مضمونندن نمایاندر نتکم من صمت نجی
ورد فی من سکت نجی مضامینی اوزره صامت و ساکتك نجاتی بیاننه نیجه احادیث
شریفه بیان بیورمشلردر ازجمله الصمت رفع العبادة و ورد فی الصمت زین
للعالم و ستر للجاهل احادیث شریفلری درکه معانی منیفه لری آشکاردر پس
سکوت هر محلده تارکه بخصوصا کاملر حضورنده خموشلق خوشدر ❊ سکندر
سیرا ایکده سکد تعلق ابیات بیتی کاملدر ❊ فالاطون تحقیقینه نقل ماجرا اولملاز
دیمشلردر زیرا کاملر فراستله مریدلرینك خاطرنه صدور ایتمه اولانی کیفیاتی ابدان
الله استبصار ایدرلر حتی مشایخ صوفیه عندنده عارفلر معرفتخوام و جواسیس
ضمایردر دیمشلردر نته که اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله حدیث
شریفی بیاننده ابو یعقوب سوسی رحمه الله بیورمشدر که فانهم جواسیس
القلوب یدخلون قلوب الناس و یخرجون الخواطر و الوسواس فاذا جالستموهم
فجالسوا بالصدق و الاخلاص انتهی و دخی ناظمك بو بیتی اوزره شرعا و عرفا
و طبعا سکوت ایده جك محللرده سکوت باعث نجاتدر شرعا سکوتك لزومی
اولان اماکن و اوقات محللرینه مبتیدر ازجمله طریقه محمدیه ده اولان بیاننه
آفات لساندر که ما لا یدری تکلمدن احتراز و سکوت ایله سرفراز اولمق کرکدر ❊
بی محل گفتاره آغاز ایله مجنون کبی ❊ بیهوده سوز دیکننك قدرلی هیچ و تالیق
ساکتا و لکن قطع گفتار اولدی نوع ادمك ❊ کنج قلبی کوهر حکمتله مشحون ایلین
پس بو نفائع ایله متنقح اولیوب کثرت کلامه مبتلا بلکه ما لا یعنی تکلمی دلده
سرمایه ایلین سفهانك حاللری نیجه دردیو سئوال ایدان اولمغین فصل قاعده سیله
ناظم جوابه آغاز ایدوب بیورر **هر کرا گفتار بسیار شود** هر کیمیه انك
سوزی کثیر اوله **هر کرا** اخرده اولان را ذا اثرم در معناسی هر کیمه دیمکدر **گفتار**
ضم کاف عجمی ایله سوزدر سخن کبی عربیسی کلامدر و عند البعض قاعده فارسی اوزره
نون مصدر موقعنه الف و راء مهمله زیاده سیله معنای مصدری افاده ایتمکین

لفظ گفتار مصدردر تكلم معناسنه در نتكم رفتار لفظى ذهاب لطيف
معناسنه مصدردر ديديكلرى كبى پس بومقامده معناى مناسب ظاهردر
بسيار دش كسر باء عربى ايله چوق معناسنه در آخرنده كى شين ضمير غايبدر گفتار
كلمه سنك آخرنده در بو طدر هر كراده اولان هر كه لفظنه راجعدر بود اوله
ديمكدر خلاصه هر كيمكه كثرت كلامه مبتلا اوله دل درون سينه بيمارش بود
انك قلبى درون سينه ده خسته اوله يعنى قلبى فساده واره دل كوكل معناسنه
دركه قلب ديمكدر درون سينه اضافتله سينه ايچنده ديمكدر زيرا درون
لفظنده دركلمه سى اچ معناسنه در واو ايله نون نسبت ايچوندر سينه كوكس
ديمكدر كه عربيده صدر ديرلر بيمار صيرو ديمكدر خسته كبى بونده مراد مريض ديمكدر
وكاه استعاره طريقيله چشم دلبرانه دخى بيمار ديرلر لكن خسته ديمزلر آخرنده
اولان ش ضمير در كثير الكلام اولان نسنديه راجعدر معناده دل كلمه سنك
آخرنده در بو طدر تصوير عباره دلش ديمك اولور بود كامز اوله ديمكدر معلوم
اوله كه قلبك علت وفسادى باعث فساد جسددر نتكم حديث شريفده ان
في الجسد لمضغة اذا صلحت صلح الجسد كله واذا فسدت فسد الجسد كله
الا وهى القلب وارد اولمشدر ايدى مريض اولان كسنه غذاى لطيفى قبول ايتمديكى
كبى بيمار اولان قلب دخى غذا ابرنده اولان فيوضات الهيه يى قبولدن قالوب
وكندويه اولان نصايح ومواعظى هوا ايله صالوب الوده قسوت ومحروم رحمت
اولوب بوكيفيت فساد جسده سرايت ايله جسدى دخى بر علت ومحروم فيض حضرت
رب العزة قيلر فعلى هذا مبتلاى كثرت كلامك قلبى عليل اولور ديمك علت
قلبدن ناشى جمله جسدى بر علت وتابع قسوت اولور ديمكدر عبادت اولمش
اولورامى منحرف المزاج اولان محتاج علاج اولمغين قلب عليله شفا بخش
اولور دوا ايله مداوا كركدر پس دواء شفا ساز مالا يعنيدن سكوت اوزره
ذكر الله اغار كمكدر نتكم حديث شريفده كل شئ شفاء وشفاء القلوب

ذكر

ذكر الله وارد اولمشدر ايمدى بيهوده كلامى تكلمدن احتراز ايده رك اشرف
الحديث ذكر الله حديث شريفيله عمل ذكر الله ده مداوم اولانك قلبى صحتده دائم
وجسدى هر بر علل معنويه دن صحيح وسالم اولوب مظهر فيوضات الهيه ونائل الطافات
نامتناهى اولور قالديكه ناظمك تقليل كلامدن مرادى مالا يعنى بالكليه ترك الله خموش
اولمق ايكين اعلادن وصنفينك حالوشانلرى بيان وعيان ايچون بيورر عاقلانرا
پيشه خاموشى بود عاقلاره صنعت وعادت خاموشلقدر عاقلانرا عاقلاره
ديمكدر عاقلان جمعدر مفردى عاقلدر كه بيانى سبق ايلمشدر را كلمه سى اداة مفعول لدر
پيشه با عجمى ايله صنعت وحرفت معناسنه در ريانى بوده كه پيش جهات ستدن بردى
اولان اوك معناسنه در آخرنده اولان ها اختصار ايچوندر پس صنعت اهلى
بنى اوكنه الوب ايشلديكندن اونورى لسان فارسيده الكا پيشه كرديرلر خاموشى
آخرنده كى يا مصدريه در وجمله معناسى اسم اولمق ديمكدر خاموشى اسم معناسنه در
بالواو خا معترمثلثه در بود اوله ديمكدر است معناسنه اولمق دخى روشنده
معلوم اوله كه عقل دينك قوام ميدر بى عقل اولانك دينى كامل اولماز نتكم حديث
شريفده العقل قوام الدين ولا دين لمن لا عقل له وارد اولمشدر پس ناظمك
خاموشلغى عقلا صنعتيدر ديديكى اهل دين خصلتيدر ديمكدن كنايه اولور وعقل
ديدكمز موهبة حق ودارين كريمه اعطا اله لطفدر نتكم العقل حبة الله
حديث شريفى ورد في العقل سيد الاعمال في الدارين خبر منيفى بوبيانه محقق واهل
عقل هر وجهله مدحه اليق وثنايه مستحقدر پس عاقله لازم اولان قل الخير والا
فاسكت مضمونيله عامل اولمقدر نتكم شاعرك قطعه تكلم وسدد ما استطعت فانما
كلامك حى والسكوت جماد فان لم تجد قولا سديدا تقوله فصمتك من غير السداد
سداد كلامى بتجيده ميزان عقلادر وبونك خلافنه سالك اولانلر جمله جهلادر
نتكم ناظم بيورر پيشه جاهل خراموشى بود جاهلك صنعت وحرفتى ثرثره تقلقدر يعنى
غلغلتدر پيشه جاهل اضافتله جاهلك حرفتى ديمكدر مقابله قرينه سيله جاهلدن

مرادی عقل مجنوندر دیمکدر نتکم بو ترجمه بیورمشدر اذا رأیت الرجل یکثر الکلام فاستیقن
بجنونه یعنی بر کسنه‌یی مکثر کلام کورسک آنک جنوننی یقین ایله مراد عاقللردن انفاس
نازنینی بیهوده یره ضایع ایلمز دیمکدر ودخی حضرت حیدر کرار رضی الله عنهدن اذا تم
العقل نقص الکلام کلامی بو معنایی اثباته تامدر و بو معنانک ایضاحنده بیت
اذا تم مرء الفضل قل کلامه • وایقن بحمق المرء اذا کان مکثرا • بو مثللرده نتیجهٔ کلام
بیهوده کلمات ایله مبتلا اولمق کثرت کلامک عقلده کالا لطارری اولمغین بر معقوله کسنه‌لر
مجانین جهالت کبی و حماقت معدود اولدیغی امضا کرده اهل یقیندر فراموشی ده یاء
مصدریه‌در غفلت و نسیان معناسنه‌در و اقتضاسنه کوره بالا ولور فرامش شله
جائزدر بود اوله دیمکدر حاصل کلام منافع سکوته جاهل اولان غافلک عادتی شه
خموشلغی فراموش ایتمک اوله دیمکدر معلوم اولکه جاهلک علم کمالی کلامندن نمایان
و سخافت مقالندن ناشی رسوای جهان اولوره عیندر نتکم بیت بی کمالیهای
مردم از سخن پیدا شود • پسته بی مغز چون لب واکند رسوا شود • معنادنجه لبنی اولمیان
فستق لب کشالقده رسوالغی ظاهردر ودخی مشایخ صوفیه عندنده جاهل
دنیایه زیاده محبتی اولانه دیرلر پس محبت دنیایه مبتلا اولانک قیل و قالی کثیر و دائم
بلاده اسیر اولدیغی هویدادر و بو معنایه جاهلک بانی بلا اولور نتکم البلاء موکل
بالمنطق حدیث شریفی بو بیانه کافیدر حتی بو مثللو جاهل و غیر عاقل ایله مکالمه‌ده
ترک و یا اداسی استماع عدمنه تغافل خوشدر و بعض شعرای سلفدن جامی رحمه اللهک
بیت با صد جواب بسته زبان کرد چاره • هیچ بحث را بغیر تغافل نمیشود •
بیت لطفی ایله استشهاد بیورمشلردر و هیچ بحثدن مراد جاهلدر بو مقوله جاهلک
دندانن شکست ایتمکدن غیری چاره‌سی یوقدر زیرا که هیچ بحثک کثرت دم مثالدر دم
عقربه اولان کیرهک کشادی انجق سنت ایله اولوره عیندر نتکم میرزا وحید
علیه رحمة الملک المجید بیورمشدر بیت نیست جز دندان شکستن چاره هیچ بحث را
از دم عقرب کره نتوان کشود الا بنیش • انتهی بو ناظم رحمه الله مطلق سکوتک

لزومی

لزومی بیاننده تنبیه شانه اهتمام ایچون شرعا سکوتی واجب اولدیغی بیانه تصدی
ایدوب بیورور خامشی از کذب و غیبت واجبست یالاندن و غیبتدن سکوت
ایتمک واجبدر خاموشی آخرنده کی یاء مصدریه ایله سکوت ایتمک دیمکدر
از کذب یالاندن دیمکدر از عن معناسنه‌در کذب بکسر کاف ایله هم دیرلر ترکیده یالاندن
فارسیده دروغدر بناء علیه یالانجیه عربیده کاذب دیرلر مبالغه وزنی کذاب
و کذوب و همزه وزننده کذبه و سداج در و فارسیده دروغ زن و دروغ کوی
دیرلر و غیبت کذبا وزنینه معطوفدر معناسی معروفدر واجبست واجبدر
دیمکدر واجب السنه نقلنده مستعملدر اصل عربیده ایکی بابدن لغتده وجوب
ثابت و حق اولمق معناسنه‌در اما اصطلاح شرعده واجب شبهه‌لو دلیل ایله
ثابت اولاندر حکمی فرض عملیده مکفره‌در منکری کافر اولماز فرض اعتقادی بخلافنه دیکلر
و اقسامی وجدر شرعی • فرضی • عادی • بونده مراد وجوب شرعی ایله واجب اولاندر
زیرا کذب و غیبتک حرمتی ادلهٔ شرعیه ایله ثابتدر و هر بیرینک تحمیلندن نهی شرعی
وارد اولمشدر پس بونلاردن سکوت الزمدر از جمله کذبدن حذر حقنده سید
البشر شفیع روز محشر صلی الله علیه وسلمک • اعظم الخطایا اللسان الکذوب
ودخی ایاکم والکذب فان الکذب مجانب الایمان • ودخی رحم الله امرأ کف لسانه
عن اعراض المسلمین احادیث شریفه و امثالی اخبار منیفه واردر اولمشدر
غیبتک حالده ثانی ایتقا آنفا بیان اولنمشدر نکته ناظم مرحومک واجبست کلامنده
کذب و غیبتدن ساکت اولان مثابدر دیمکه اشارت واردر زیرا وجوب ایله
عمل جالب ثواب ایدیکی ظاهردر حتی غیبتدن بر کلمه ترک ایتمک بیک رکعت نمازدن یکورکدر
دیو حدیث شریف صادر و لو اعبدن بر ذره‌نی ترک ثقلینک عملنه موازی اولدیغی
خبر منیف ایله ثابت و باهردر قالدیکه کذبی تکلم ایدنک دارینده کاریه شوادر
از جمله دنیاده رزقنده برکات اولماز و رفاه حالی بولماز نتکم حدیث شریفده
الکذب ینقص الرزق والاستغفار طهارة منه حدیث شریفی بو بیانه کافیدر و بونلاردن

وبونلاردن سکوت واجب در دیمکه وجودیده مدار تکلیف عقل اولمغله ساکت
ازکذب وغیبت عاقلدر دیمکه اشارت واردر نتکم ساکت اولمینک معنی مصراع
ثانی ایله بیان ایدوب ناظم بیورر ابلهست انکو بکفتن راغبست احمقدر اولکسه
وکذب وغیبتی تکلمه راغبدر ابلهست احمقدر دیمکدر ابله دن بونده مقابله
حسبیله مجنون مراد اولنمق روشندر زیرا کذب وغیبته رغبت الوده دوام معصیت
اولمغدن عبارتدر معنیم معصیته ایسه مجنون اطلاقی شرعدن واردر کما ترى بیانه انکو
انکه او کلمه لرندن مخففدر معنالری اوکسه که او بکفتن سویلکه دیمکدر باحرف
صله ایچوندر کفتن سویلمک معناسنه مصدردر مفعولی مقدردر تقدیر کلام
بکفتن کذب وغیبت دیمکدر راغبست آخرنده ادات خبر ایله معنا راغبدر دیمکدر
راغب عربیدر بونده توجه ومیل وطمع واراده معنالرینه در رکنی عربیده بو معانی
فی ایله صله لندقده مراد اولنور نتکم عن ایله صله لندقده اعراض معناسنه اولور ایمدی
تکلم کذب وغیبتک دیمکه نشین اولدیغی بیلمک احمق وجاهل وخطا یایه مائلدر
حتی بونک بیاننده سلطان العارفین بیورمشدر که لسان انسانن سنک ایله آهن
بینده در بس زبانکدن ظهور ایدن مقاله آتش نماالدر وعالم طبیعت تار کیدر
وهر طرفی فی المثل پنبه زاردر ایمدی عاقل اولان بیهوده لاف وکذاف ایله قداح اولماز
زیرا زباندن صحرایان زبانه وشرار فناده پنبه زار اولدقده کاره شرار اوله جمعن
از عان ایدر اما دروغ انتشار واجتنا رایدن جاهل جی ادعان دائره عالمی اتشن
فساد ایله برباد واتش سوزان ایله چوق یرلری ویران ایدرا نمهی پس تکلم ساز کلمات
اولمغک طریقی شرعیسی نه در دیو سؤال مقدر بیداه اولمغین فصل قاعده سجیه
ناظم برادرانه خطاب ایله جواب ایدوب بیورمشدر که ای برادر جز ثنای حق مکو
ای قرنداش حقک ثناسندن غیری سویله ای برادر ای قرنداش دیمکدر خطاب
اوسط سلوکده اولان اخوان طریقته اولدیغی بیان اولنمشیدر جز ثنای حق تابع
اضافات ایله معنا حق تعالینک ثناسندن غیری دیمکدر ثنا عربیدر اوکمک معناسنده

مدح

مدح معناسنه در مکو نهی حاضردر سویلمه دیمکدر معلوم اوله که لسانک کثیف جمالیدر نتکم
حدیث شریفده جمال الرجل اللسان • وارد اولمشدر وجمالی ایسه حق ایله اولان صحبت
مقالدن عبارتدر نتکم حدیث شریفده الجمال صواب المقال بالحق کلمشدر بس حق
ایله اولان صواب مقال مدح وثنای حضرت ملک متعالدر چونکه حسن کلام ثنای
رب الانامدن عبارت اولدیسه قولک قولحق ایله تالوف ودا اغماضه معرض
اولدیغیکده بناء علیه ناظم ایدر قولحق را ازبرای دق مکو کلام حقی دق ایچون
دیمه قولحق را کرجک و طوغری سوزی دیمکدر یاخود خصوصیله قرآن شریف وحدیث
منیفی اوزره مراد دخی محتملدر ازبرای فارسیدر عربیده کلام جاره ومن اجلیه
معناسنه در که ترکیده ایچون واو توریه یرلرما بعدنه مضافدر دق فتح دال مهمله
وسکون قاف ایله درویشانک کیدیکلری خرقه پشمینه که توبلری صالیوررو دخی
سوزه اعتراض ودیلنجیلک معناسنه در کذا فی شرح نامه ودخی فائده سز سوز سویلمک
وکنایه ایله سویلمک معناسنه در بس بو مقامده بیهوده سوز وکنایه مراد در مکو کاتر
دیمه دیمکدر خلاصه حقک کلامنی یاخود کلام حقی کنایه یه مرف ایله امثال اغنیا
وامثالی حکامه کنایه طریقی ایله غرضمنده • خذ من اموالهم صدقة تطهرهم ایت شریفین
ایراد ایله کندی خانه دینکی برباد ایدیله دیمکدر حتی حلیل الشهباده بو وجهله خلقی
حکامک دامنه دوشرون برکسنه نک اغنامنده دله برعلت کلوب نعوذ بالله دلی
کوکندن دوشدیکنی کورنلر خبر ویرمشدر یاخود امر معروف ونهی منکر ایلمک صورتیله
بر مسلمانی کرفتار پنجه ستم شحنه شهر ایلیه سن دیمکدر بو دخی عینا بر مشهود بعز
اولمشدر یاخود کلام حقی جرئت وبا اظهار فضل وفضیلت ایله ریایه مبادرت
وغیره اعتراض ایله دیمک محتملدر نتکم ناظم بیورر هرکه در بند عبارت میشود
هرکیمکه اظهار کمال ایچون عبارت قیدنده اولور هرکه هرکیمکه در بند عبارت
عبارت قیدنده میشود اولور هرچه دارد جمله غارت میشود هرنه طوترسه
جمله یغما اولور هرنه هرنه دارد مضارع مفرد غایبدر طوترسه دیمکدر جمله

جمع معناسنه السنة ثلاثده مستعملدر غارت عربیدر یغما معناسنه در جمعی
غارات کلور فارسیده دخی بو معناده مستعملدر تالانك طویلیاز لدیغی بو استعمالده دالدر
تاراج و یغما مقابله میشود کلامز اولوردیمکدر معلوم اوله که ناظمك بو بیتده مرادی
بر قاچ وجهه محتملدر اولا بیت سابق مقابله سیله ثنای حقده اولمیوب مدح مخلوق
ضمننده ترتیب عبارات بلیغه قیدنده اولانك ماحصلی تاراج و یغما اولوردیمکدر
خصوصا که ممدوحی ظلمه و فسقه مغروله سی وله پس بو مقوله کسنه لری مدح و ثنا
باعث مظهریت غضب مولادر نتکم حدیث شریفده ان الله لیغضب اذا مدح الفاسق
وارد اولمشدر زیرا مدحك جوازی حرامه تعرض و فساده مؤدی اولمق ایله مشروطدر
قطعه مدح مخلوق ایله طبعك نیچه بر • سخن آرالق و خود آرالق ایده • دمبدم
طوطی کبریای قلم • شکرها لقده شکرخالق ایده • ثانیا تنقیح الفاظ و عباراته
اشتغال ایله فخریت و تهذیب مقالات ایله شهرت و قیاسات عقلیه ده لذت بولان
عوام طائفه سی خواصك ذوق ایلدیکلری علوم دینیه و اسرار لدنیه دن بهره یاب
اوله مز و عمر کرانمایه سنی کامرندن انتفاع بوله مز دیمکدر حتی عبارات بی فائده یه
صارف اوقات اولان اعظم مصائبه مبتلادر نتکم افلاطون اعظم المصائب
فوات الوقت بلا نائع بیورمشدر دیمشلردر زیرا مالایعنیه صرف اوقات
سبیله قلبده اولان حالات حسنه زائل اولوب و مالایعنی ده اثر مفاسد لرضایع و
بی حاصل اولور ثالثا ثنای حق ایله ذکر و فکر ارباینه کوره قید عباراته اولانك ما
حصلی هبا اولوردیمکدر زیرا عند المشایخ حضرت الهی یکوده شعر و قافیه ادابه مخالفدر
مازاغ البصر و ماطغی نظمی مفادنجه ادب محبوب حقیقینك غیرینه بصر بصیرت میلی
تجاوز الحیوب ایمامکر ممنوعده اولمقدر حتی ارباب تحولك عندنده عبارات بلیغه ایله
ترویج اشعار حدائق معانی فی ریاض معارف جاودانیك دیواری اوزره نگار مشابه
سنده دردیمشلردر والا تفکر حضرت الهیده قطع نظر ایله مراتب سائره دن مثلا نعت
فخر عالم و الهیات و مناجات امثالنده نظم صافی و اشعار رقائق مقبولدر و بوبلادلت

غیری

غیری عبارات منثوره نافعه لرده محسنات بدیعیه یه دائر ایجاز و اختصار و
فصاحت و بلاغتی حاوی کلام درر بارك ترتیبی معقولدر لكن قدر حاجتدن
زیاده یه توغل ایله تضییع اوقات ممنوعدر دیمشلردر ناظمك قید عباراته اولانك
ماحصلی هبا اولوردیمکی بو معنایه اولمق دخی دوشنلدر خلاصه کلام شرعه مطابق
اولان نظم و نثرده ترتیب عبارات مذموم دکلدر نتکم خبرده احسن الشعر کحسن الکلام
و قبیحه کقبح الکلام وارد اولمشدر و دخی شعرای اسلامیه و کبار شعرای جاهلیه نك
شعرینه نقش بولندقده اول اشعار آبداری استماع ایلدکلری حدیث شریفده اشارت
وایما و اقرار وحدانیت و بعث حاوی اشعار جواهر آثاری فخر عالم صلی الله علیه و
سلمك استحسان ایله استماعی صحیح متنده اولان اشبو حدیث شریف ایله ثابت
و بو وجهله کشیده سلك املا قلنمشدر بیانی شویله درکه راوی هذا الحدیث اولان
شرید بن سوید الثقفی رضی الله عنه ایدر بر کون فی الاسفار بر حیوانه سوار اولوب
خاده ذات نبوی و ب ایتدی هل معك من شعر امیة بن الصلت ایدم نعم یا رسول الله
اولدوقده فخر عالم ایتدی هیه پس بر بیت انشاد ایتدم بنه ایتدی هیه پس بر بیت
دخی انشاد ایتدم بنه ایتدی هیه پس بنه اول شاعر مفاقك کفتارندن اشعارندن یوز
ابیات انشاد ایتدم دیو بیورمشدر هیه کسر ها و فتح یا و بعده بر هاء ساکنه ایله
سوزی استزاده محلنده مستعمل اولان کلمه در پس بیهوده کلمات ایله ترتیب
عبارات کثرة کلامی مورث اولدیغندن ضرر کثرت کلامی اعلام ایچون ناظم
رحمه الله تعالی بیورر دد ز برکفتن بمیرد در بدن کوکل چوق سویکدن بدنده
اولور دد کوکل دیمکدر عربیده قلبدر زبر کفتن چوق سویکدن دیمکدر ز
کلمه سی من جاره معناسنه دولان از کلمه سندن مخففدر بر ضم با و عجمی و سکون
را و مهمله ایله اصل ملو معناسنه در پس ملو اولمقده کثرت لازم کلدیکی معنای
لازمیله چوق معناسی مراددر کفتن سویلك معناسنه در بمیرد با مضمومه
استقبالیله فعل مضارع مفرد غایبدر اولوردیمکدر فعل مزبورك مصدری

اولمق معناسنه فرسدن در بوندن مضارع اخذی مراد اولندقده مصدر نوننی
حذف ایدوب صکره میم ایله دالک بیننه بر یا کتورورلر ولاجل الیاء میمک ضمه‌سی کسره‌یه
تبدیل ایدوب میرد دیرلر بو وجهله اشتقاق نادر و قیاسه مخالفدر کذا فی
المفاتح در بدن کوده دیمکدر در ظرفیت ایچوندر بدن مریدر فارسیده
تن در کرچه کفتارش بود در عدن اکرچه انک سوزی عدن انجوسی اوله کرچه
اکرچه دیمکدر کفتارش انک سوزی دیمکدر کفتار ضم کاف عجمی ایله تکلم معناسنه
مصدر در کلام معناسنه اخرنده کی شین ضمیر غایبدر کثیر الکلام اولان متکلمه راجعدر نتکم عربیده
یقولون لیلی بالعراق مریضة آه کلامنده یقولون فعلنک فاعلی ضمیر قولدن اکلنان
قائللره راجعدر دیمشلردر بود اوله در عدن اضافتله عدن انجوسی دیمکدر در عربیده
انجو معناسنه در جمعی درر کلور تخفیف دال ایله فارسیده مستعملدر لکن بونده راء مشدده
ایله در عدن عین و دال مهمله‌لرک فتحه‌لری و نونک سکونیله یمن دیارنده بر شهرک نامیدر
انجوسنک لطیفلکی اندن اولور نتکم ولایت بدخشانده بدخشان نامنده سرخ رنک بر جبلدن
حاصل اولان جوهر نفیس و لعل لطیفه لعل بدخشی دیرلر و دخی تاتار ایله معروف بر طائفه
نک ولایتلرندن مسکک اعلاسی حاصل اولدیغندن نافهٔ مسکی انلره نسبت ایدوب
مسک تاتاری دیرلر و مسکک اعلاسی حدود چینده ختن نام شهردن دخی اولور
و دخی بللور جنسنک اعلاسی اولان بللور ایکندودن اولان تکنت نام محله
بللوری وصف و نسبت ایدوب بللور تکنتی دیرلر و بو شکللو منسوبات لطیفه فرسده
مشهوردر ایدی معلوم اوله که کثرت کلامدن قلبده مؤثر کله موت و قبور حاصل
اولدیغی عند المشایخ مشهوردر و موت قلب قدر بر بلای اکبر یوقدر زیرا قلبی میت اولان
کسنه حرکت و قدرت الهیه‌دن دور و حیات قلب صاحبلرینک مظهر اولدیغی فیوضات نا
مشاهیدن مهجور قیلنمشدر ایدی بیت اسبقک مؤداسی اوزره سکوت عقلا کاری
کثرت کلام جهلا اطواریدر نتکم خواجه صائب تبریزی ایدر قطعه عقل بیدادن
سخن بر عاقلان کردست تنک ⁂ ورنه مجنون باد و دیوار میکوید سخن ⁂

میشود کوته باندک روزکاری عمر او ⁂ هرکه صائب چون قلم بسیار میکوید سخن ⁂
یعنی حیات قلب ایله قابل فیض الهی اولان عاقلر کلامک حالی حقنده کلام ایله اعتیاد ایتمکدن
و قلب میت ایله نابخته و خام طرک اعمالی کثرت کلام ایله کندی ذاتی افساد ایتمکدر نتکم ⁂
مهر بر لب زن که بر خامی دلیل ناطقست ⁂ باده چندانکه در میخانه میکوید سخن
دیو بیورمشلردر قالدیکه بیهوده کلامه اغاز ایدنک سوزی حقیقت و یا مجاز اوزره
درمند کبی صورتا سرفراز اولسه بیله عند العقلا مقبول و معقول دکلدر نتکم ناظم ایدر
هرکه سعی اندر فصاحت میکند هر کیمکه فصاحته سعی ایدر هرکه هر کیمکه سعی عربیده
جهد و اقدام معناسنه در اندر ظرفیت ایچوندر فصاحت لغتده روشن
و خالص اولمق معناسنه در نتکم سید سند تعریفاتنده ایدر الفصاحة فی اللغة
عبارة عن الابانة و الظهور و هو فی المفرد خلوصه عن تنافر الحروف و الغرابة
و مخالفة القیاس و فی الکلام خلوصه عن ضعف التألیف و تنافر الکلمات
مع فصاحتها و فی المتکلم ملکة یقتدر بها علی التعبیر عن المقصود بلفظ فصیح انتهی
پس کلام فصیح و متکلم فصیحک تعریفلری بوندن معلوم در اما بلاغت متکلمده
اولدقده ملکة یقتدر بها علی تألیف کلام بلیغ ایله تعریف اولنمشدر بو کا کوره هر
بلیغه فصیح دینور زیرا فصاحت تعریف بلاغتده مأخوذدر لکن هر فصیحه
بلیغ دینمز و دخی کلامده اولان بلاغت کلامک مقتضای حاله مطابقتیله
معرفتدر حاصلی مراد فصاحت کلام ایله بلیغ جه وجه مخصوص اوزره تکلمه داعی
اولان امردر میکند مضارع مفرد غایبدر ایدر دیمکدر چهرهٔ دل را جراحت میکند
قلبک چهره‌سنی جراحت ایدر چهره بالای جبهه‌دن اسفل ذقنه دک یوزک
جمله‌سنه دیرلر یعنی قرمزی بکزلودر اتش چهره ایله تعبیر و تشبیهدکی آق بکزلو اولانک
چهره‌سنی ایله تشبیه ایله ماه چهره دیرلر و صورته دخی چهره دینور و نقش و صورت دیوارده
استعمال ایله نقاشه چهره کشا و چهره پرداز دیدکلری بوندندر اخرنده کی همزه
ما بعدنه اضافت ایچوندر دل کوکل را ادات مفعولدر جراحت یاره معناسنه در

میکند ایدر معلوم اوله که کلام مسجع وموزون ومقال فصاحت مشحون تکلف
وتصنع وتصلفدن خالی اولورسه مقبولدر خصوصا که خطابات وتذکرات اوله
زیرا بونلاردن قلوب اهل دلی تشویق واحوالی قبض وبسطی تحقیق واردر نظم ناظم
مفهومنا شرح بو مقوله مقاله مدح ایدوب بیورمشدر قطعه سخن را پایه قدر
بلند ست • سخن را باکه گوی که پیوست • سخن باد وستان محرم آمد • سخن خاص از برای آدم
آمد • سخندانرا سخن نوبت روانست • سخندانرا سخن گنج عنانست • سخن با فکر با اندیشه
میگوی • سخن را مستور نگفتن به روز • سخن با قدر و جاهت رساند • سخن ماند از بزرگان
سخن باز • مگو بیش گر کسی گرد ست آغاز • سخن در وقت گوی ای مرد هشیار خطا گویی اگر
گویی تو بسیار • سخن هر چند کم گوی تر آبه مر زرآب سخن بیش که کمتر سخن چون
قیمت بسیار دارد عزیزت که کند که خوار دارد • سخن کم ده اند افزون پایه مرد
سخن درمان دهد گاهی جه هدد درد ایمدی کچ دلده محزون اولان سخن فوائد آثار
هر نقدر فصیح اولسه اولقدر اعتباره سزاوار اولور اما سخن بیجا نده نك فصاحتنه
ساعی اولان مصطلحلم زمان قلب صحیحین مجروح وکندو کندویی نظر اعتباردن مطروح
ایدر نظم حدیث شریفده • ما اعطی عبد شیئا من طلاقة لسانه وارد اولمشدر و
حدیث دیگرده ان الله یبغض البلیغ من الرجال الذی یتخلل بلسانه الحدیث صادر
اولمشدر پس جلب شهرت واحراز زینت وریاحت ثنا وجمع دنیا ایچون هر
کلامنه زیب وزینت ویرورك فصاحته سعی وابرام وکندو معنالرینه نظام
وانتظام ویردن منکوب ومجروح القلوب اولان معیوبلری ناظم بو وجهله بیان ایدن
اقدم کثرت کلامه مبتلا اولان عوامك قلبلری جرحه اولور وفصاحته ساعی اولان
خواص جراحت قلب ایله اولور دیکی بو جمله عیان ایلمشدر بونده مرادی خواص
فصاحت اختصاص کثرت کلام سببیله جرح دل اولان عوام ایله برابر اولورد یمکدر
زیرا جراحت قلبك تاثیری اماتت قلب انکار وصاحبنك انتقی شولردر پس سلامت
قلبا ستیان سعی فصاحت کلام مالایعنی سلب ایدوب مظهر حسن اسلام اولمقدر

نظم

نظم حدیث شریفده • من حسن اسلام المرء ترك ما لا یعنیه وارد اولمشدر
ایمدی سکوتدن تاركِ فسنه بو قدر نظم ناظمیدر روز بازار درد هان محبوس
دار یوردی دلی اغزده محبوس طوت دو فم ایله امر حاضر در کینه یمکدر مصدری
کیمك معناسنه رفتن در زبان را دلی دیمکدر بو کلمه اخر مصراعده کی ار فعلنك
مقدم مفعولیدر در دهان اغزده یعنی اغز ایچنده دیمکدر محبوس معروفدر
دار امر حاضر در طوت معناسنه در معلوم اوله که لسانی محبس قدر حبس ایچون
خدای تعالی دهانی قلعه مثالی خلق ایدوب اسنانی نامنده او تز ایکی قفل ایله
مقفل وطشرو سن لبلر حصار ایله محکم قیلمشدر پس عاقل وکامل اولان اولدر دندان
الهیدن لسانی ارخا ایله مظهر بلا یه هرزه وسزا اولمق گرکدر • زیرا ارباب تمثیل لسان
انسانه هم اتش وهم خرمن تعبیر ایتمشلر • اتش تعبیر اغزدن تکلمدن بیدا اولیجق نسادات
ایله حسناتی محو واحراق ایدیجی اولدیغندندر وخطا بابی تکلمدن کنایه در اما خرمن
تعبیری مزرعهٔ عالم خرمن اعمال حسنه یه سبب اولدیغی حیثیله در پس عاقل اولان
خرمن سمتندن اتش صاوشدرملودر • واتش منشا اولاندن حذر ایتمك گرکدر ایمدی
لسانی حبس بو وجهله کلمات فاسده تکلمدن منعدن کنایه در • یاخود لسان بر حیوان
مفترس مثالنده در هر کوردیکنه هجوم دن خالی دکلدر وضرری بالاخره صاحبنه راجعدر
ایمدی بو مثللو حیوان وحشت نشانی حبس لازمتر اولدیغی کبی لسان ضرر رسانی کذلك
زندان دهانده حبس ایلمك خوشتر دیمکدر • یاخود ظلم وفساد اعتیاد ایدن
مجرمینی اصلاح نفسی ایچون حبس ایلمك شاه عدالت پناه ایشیدر • پس لسانك فسادی
وار دستهٔ قید بایندر • ایمدی سلطان عقله تابع اولان بو مثللو فاسدی حبس ایله
اصلاح ایلمکدر دیمکدر • یاخود لسان مثال بلبل گلستاندر هر بار کشایش باغ عالمی
کوردکجه نغادن شکوادن وفریاد بیداددن خالی اولدیغندن ماعدا هردم بر نغاده کلده
لانه ساز وهر ساعت کندی هواسنه مناسب مقاله ایله سر اغاز وهوس وادیلرینده
پرواز ایتمکدر • ایمدی بو مقوله مرغ هوادار گرفتار قفس • والا فنی الوده خار و

خسن ابلدیکلری کبی • بلبل لسانی دخی قفس دهانده محبوس ایلمک کرکدر دیمشلردر
قالسیکه لسانی پاکزندان دهانده محبوس حبس بدید ایلمک مقید دکلدر بلکه تبدیل
الشکل لاجل الاکل صورتندن وجوکی تجرید ایله خلقدن یأس امید وباعزلت ایلمک کرکدر
کیموری ناظم ایدر وز خلایق خویش را مأیوس دار ومخلوقاتدن کندیکی مأیوس
ونا امید طوت وز خلایق جمله مخلوقاتدن دیمکدر واو عطف ایچوندر زکلهسی
از لفظندن مخففدر خلایق خلیقهنك جمعیدر خلق ایله معناسنهدر خویش را کندیکی
دیمکدر مأیوس نا امید دار طوت دیمکدر معلوم اوله که اکثر انسانك مطلق العنان
ایدنلر خلایقدن جلب منافع ودفع مضار امیدیلهسیدر اولورلر پس انسانی محبوس
وکندی کندوزانی مطلقا خلایقدن مأیوس ایتمک کرکدر • ذل طمع وضرار ایچون حضرت
پروردکار دن هرشیئی کندودن ایستمك کرکدر • حتی حدیث شریفده سلوا الله حوائجکم
حتی الملح • وارد اولمشدر وحدیث دیکرده استعففوا من السؤال ما استطعت کلمشدر
پس تمام مضطر اولمدقجه سؤال مذمومدر اولدخی مقدار کفایت ایله مشروطدر
خلاصهٔ کلام خلایقه عرض احتیاج ایله برخسه امید اولق خطادر خطادر
نتکم اکابر اذ عصرك مالدوشالری بابنه ابن یمین بیورمشدر قطعه کسی که چشم کرم
دارد از اکابر عصر • نظر بحالت او میکنم زروی قیاس • ببینه مثل آن حریص
محروم است • که بازجی نشناسد ذفرجی ناس • یعنی اکابر زماندن امید وار
احسان اولانك حالنه وجه قیاسدن نظر ایدرم که انك مثلی شول حریص محرومدر که
سمز للشابله علف وزمی بربرندن فرق ایلمز دیمکدر نه کیم بو مثللو کسنه محققدر احمقدر
دیکه اشارت واردر وحال خلایقی ناظم مفرح نامه سنده بو وجهله بیان ایدوب
بیوردرکه نظم خلایق بنده هرکار کشته • زغفلت جمله در ادبار کشته
خلایق روز وشب درحرص وپندار • بدام نفس اماره کرفتار • خلایق در هوای نفس مانده •
شده در حرص دنیا در کامانده • خلایق کشته مشغول از پی مال • خلایق غافلند از نیک احوال
خلایق از هری بیزار ورنجور • کهی مست هوا وکاه مخمور • خلایق بهر عیشی

زار وخسته • میان در خدمت مخلوق بسته • خلایق بهر دنیا داده بر باد
بنای دیك زمانش از خدا یاد • خلایق کشته خدمتکار حیلت • عوام خلق از حیوان
بتر دان • خلایق از خدا و آخرت دور • نه اندیشه ز مرك ونه غم کور • خلایق
روز وشب در کار دنیا • نهاده دل بدین بازار دنیا • انتهی پس حال وشانلری
بویله بر ایشانه اولانلردن امنیهٔ کرم واحسان لب مار پر زهردن آب حیات
طلب ایله یکسانه اندر اعدی خلایقی کندیکندن دور وکندیکی خلایقدن کچور
ایدوب کوشهٔ کبر عزلت • وخلقدن قطع امید رغبت ایتمك کرکدر نتکم ناظمك
مصراع ثانیدهکی عبارهسنك ظاهری عزلت نشین اولدیغنه دخی محتملدر وصاحب
معظمانك بو بیانه مناسب ابیاتلری که بیورمشدر نظم ز مخلوق کاری کشایش
نکرد • در اندر خدا بند کو کار خواهی • مرو کرد هر در بامید حرمت • چه سازی بود
از پی عار خواهی • زنا جنس کر بر کرا فتابست • ترا سایهٔ تو بس از یار خواهی •
بو حدت کبر بر کر راحت درانست • اکر کلشن عیش بیخار خواهی • چو مرکز ازین
دایره پا میفشار • چو سر کشتکی هچو پرکار خواهی • ازین خلق امید حیات ابجیاتست
که ابحیات از لب ازدر خواهی • انتهی پس احوال خلایق بو وجهله مختل اولوب
کندولرندن کور ولحسان مسلوب وهر بری بر عیب ایله معیوب اولدیغی استبعاد
ایدنه مردان الهی اولانلردن اعتبار اولوب ایل آینهسنده کندی عیبنی کوروب اصلاحنه
سعی ایتمك لازم اولدیغن ایما ضمننده ناظم صراحةً ایدر هرکه او بر عیب خود
بینا شود هر کیمکه کندی عیبنی کوریجی اولور هرکه هرکیمکه او ضمیر درهرکه کلمهسنه
راجعدر معنا او کسنه دیمکدر بر عیب خود اضافله کندی عیبی اوزرینه یعنی
کندی عیبنی دیمکدر عیب هرنسنهنك قیمتنه وذاتنه نقصان ویرن نسنهدر
بینا صفت مشبهه در کوریجی دیمکدر شود مضارع مفرد غایبدر اولور دیمکدر
دوح او را قوت پیدا شود انك روحنه قوت عظیم پیدا اولور دوح اورا
انك روحنه یعنی قلبنه دیمکدر زیرا قلبده یکمز صدر دیبا رنده بر پاره لحم مجوفدر

كه معدن روح در واندن برسبا • قان وارد که اکا قلب جسما نی دیرلر وانک واسطه
سیله بدنه متعلق اولان قلب روحانیدرکه اکر فضل الله ایله مظهر نور وقوت اولور
ایسه سعادت صاحبیدر و الا خذلانی ایله آلوده اولور ایسه نعوذ بالله
غشاوه کیر ظلمت قسوت اولوب صاحبنه باعث نکبت اولور برکیفیت اکثری کندی
عیبنی حجابیله جناس عیوب ناسی اولان او لورد بمشردر قوتی قوت
عظیمه دیمکدر قوت برکلک وعمیکلک معناسنه در اخرنده کی یا تعظیم ایچوندر
پس روحک متانتی قلبک کلة ناجیه اورزه ثباتی وحیاة ابدیه ایله حیاتندن
کنایه در بویله اولان روح حفظ الهیده محفوظ وعین عنایت الله ایله همیشه
محفوظ اولور پیدا فارسیده در اصل معناسی مظهردرکه مقابلی مخفی در معناسنه
اولان پنهان درلکن بونده بمعونة المقام ظاهر معناسنه درکه اشکار دیمکدر
شود کاثر اولورد یمکدر معلوم اولکه کندی عیبنی کوریجی اولمق کبر وغرور و
عجب ایله برقصور اولمقدن امینته بادی و هر حالده سالامته باعثدر پس بویله اولان
مرد غیورلک نشانی ساتر وحلیم اولوب خلقک عیوبنی ستر ایدوب قبایح غیری تمام
ایله اغماض و کندی عیبنی اصلاحه سعی ایله اخودن منع لسان اعتراض قیلمقدر نتکم
بو طائفه نک سعادتی بیاننده طوبی لمن شغله عیبه عن عیوب الناس حدیث
شریفی • و دخی من ستر ستر حدیث منیفی کافیدرد عیلر و فی الحقیقه بو مقوله رجاله
صاحب خیر خصال ومرضیه نعمالا طالاق اولنمشدر نتکم ❊ وخیر خصال المرء
ستر معایب • وافضل اخلاق الرجال التسامح بیورمشلردر قالدیکه بونلارک
خلافنه سالک اولان مرد هالک اخوه ایلدیکی طعن عیوب وذنوبه مبتلا اولمدقچه
قریب موت مهالک اولدیغی من عیر اخاه بذنب لم یمت حتی یبتلی به حدیث
شریفیله ثابتدر حتی برمرد ناهموار سکا تعداد عیوب ایله دل ازار اولدقده اکا مقابل
ایتمیوب ❊ من بحلم از عمل خام خبیثم • تو عیالامت مکن سینه ریش • مضمونیله
اکا جواب و برو وجهله اظهار حجاب ایلمک کاملرکارید رد عیلردر ان شاء الله تعالی

بوبحث

بو بحث محلنده تفصیل اولنور د ربیان اخلاص در اعمال یعنی عملده قوللک حالی
بیان عقبنده اعمالی بیانه شروع ایلمشدر هر باشد اهل ایمان ای عزیز هر کیمکه اهل
ایمان اوله ای عزیز هرکه هر کیمکه باشد اوله اهل ایمان کامل الایمان صاحبی دیمکدر
ای عزیز ای عزیز اولان کیمسنه دیمکدر عزیز اصل لغتده غالب وشریف وعظیم معناسنه در
لکن اصطلاح صوفیه ده علم وفضل وکمالله ممتاز قران وخصال حمیده ده مشار بالبنان
اولان مشایخ کباره اطلاق اولنور و بونمیجی ناظم کثر محلده ایراد بیورمشدر
پاك دارد چار چیز از چار چیز دورت نسنه دورت نسنه دن پاك طوتر
پاك طاهر دارد طوتر چار چیز دورت نسنه از چار چیز دورت نسنه دن
دیمکدر انی البنا دن اولان اشیاء اربعه قلب ولسان • وبطن واعمالدرکه •
حسد وکذب وغیبت وحرام وریادن پاك اولملردر نتکم بیورردر از حسد او دل
تو دل را پاك دار اودسنی یکی حسددن پاك طوت از حسد حسددن دیمکده
عربیده معناسی کندوده صلاح دینی ویا صلاح دنیوی اولان نعمت مولانک بر
کمسه دن زوالنی استمکدر یاخود قبل الوصول اول نعمتک عدم وصولنه اولان محبتی
انکاردر وبو وجهله انکار بالاتفاق لا باسدر لکن عدم وصول نعمته اولان محبتک
اثری قولا ویا فعلا جوارحدن ظاهر اولور ایسه حسددر وحرامدر اما بو وجهله
جوارحدن اثری ظاهر اولمز ایسه مرتد وصاحبنه اثم اولمسنده اختلاف واردر
اما زوالنی مراد ایتمیوب اول نعمتک مثلنی مراد ویا تمنی ایلمک غبطه در غبطه امور دینیه •
مندوبدر لکن امور دنیویه ده مذمومدر حتی محققین عندنده مطلقا غبطه جائز دکلدر
پس حسدك عدم جوازی و لوینتم دربو لا تتمنوا ما فضل الله به بعضکم علی بعض
ایه شریفک تفسیرنده قاضی وحاشیه سنده شیخ زاده بویله بیورمشلردر قالدیکه اول
نعمت منعم علیهک باعث صلاحی اولیوب فساد دینه بادی برمعنا اولور ایسه انک زوالنی
ویا عدم وصولنی مراد ویا تمنی ایلمک غیرت دینیه دن ناشی حرام دکلدر دیمشلردر
اول معلومدر تو ضمیر خطابدر سن دیمکدر دل را قلبی دیمکدر پاك طاهر دار

طوتدیمکدر معلوم اوله که حسد احوال قلبیه‌دن در قلبی اندن پاك ایتمك اولا الزم
امراض قلبیه‌دن که موقوفدر. و ثانیاً مزاتیلك اول مرضه علاج شافی ایدیکی معروفدر
و مرض مزکورسوء خلقدن پیدا اولور زیرا صاحبی دنبدن چیقماز الا ذنباً آخر
دوشر بویله بر ذنب اعظمدر. نتکم حدیث شریفده ما من ذنب اعظم من سوء الخلق
کلمشدر. پس ضدی اولان حسن خلق ایله مداوا اولنمشدر نتکم الخلق الحسن یذیب الخطایا
کما یذیب الماء الجلید حدیث شریفی بوکا دالدر ثانیاً حسدك مهلکاتدن بلکه محتاجدر
مهلکاتدن حسد سکزدر اولکیسی طاعاتی افنا ایدر نتکم حدیث شریفده. ایاکم والحسد
فان الحسد یأکل الحسنات کما یأکل النار الحطب وارد اولمشدر ایکنجیسی فعل
معاصیه جذب ایدر زیرا اکثر عادات حاسد کذب و غیبت و شماتتدر نتکم حدیث شریفده
لا یزال الناس بخیر ما لم یتحاسدوا وارد اولمشدر اوچنجیسی حرمان شفاعتدر نتکم حدیث
شریفده لیس منی ذو حسد وارد اولمشدر دردنجیسی بر منطوق احادیث شریفه
دخول ناره سببیتدر. بشنجیسی اضرار غیره انجرار ایدر ایکنجون بر منطوق آیات و احادیث
حاسد شرندن استعاذه لازمدر. التنجیسی تعب بلا فائده‌نك حصولیدر حاسد دروز
رنج و تعبده و صولیدر نتکم ابن سماك ایدر حاسد قدر مظلومه بکزر ظالم کورمدیم که
نفسی دائم و عقلی هائم و هر بار غمومه ملازمدر. یدنجیسی عمی قلبه سببیتدر که حاسد
اصلا حکمتی فهم ایدمز سکزنجیسی حرمان و خذلانه مؤدی اولدیغیدر که حاسد
مطلوبنه نائل اولمز و عدوسنه ظفر بولمز انتهی. و عند المشایخ راه حقده حسد
قدر بر دشوار عقبه یوقدر زیرا شیطان لعین مطرودیتی حسد بلاسندندر و حسد
خانه وجود پاك انسانی ملوث ایدر اولزمان جسد منزل حسد اولور انك تطهیری آب
علم و عرفانه منوطدر و مؤمن بو خانه‌نك تطهیرینه سعی ایله مأموردر زیرا مؤمن کعبه‌دن
اشرفدر و قلبی مخزن نور الهیدر اولمخزنك طاهر حسد نا کیدرکه درونده اولان خزینه
یه کوسترمز و شیطان سیرت اولانلر انك فتح و مشاهده سنه یول ویرمز ایمدی حضرت
خلیل الله تطهیر بیت الله ایله مأمور اولدیغی کبی بیتدن اشرف اولان خانه قلبی مؤمن اولان

لمن

کسنه قاذورات احادیث نفسانی. و ارجاس وساوس شیطانی و دواعی هوا
و هوس و ادناس حسد و صفات ردیه‌دن طاهر و خسددن پاك ایدوب حول بیت
قلبده طائف اولان ارباب سلوك اشتیاق کزین و مقام قلبه وصول ایله تلونات
نفسی قلبده مقیم اولان عاکفین و مرتبه رضا. و مقام تجلای صفایه بالغ و خاضع
و مدتع فات اولان راکعین زمره سنده داخل اولمق کرکدر ایمدی بهالك مزکورده
جلب ایدن حسدی قلبکدن اولا سلب ایله خویشتن را بعد از ان مؤمن شماد
اندن صکره کندو کندیکی مؤمن کامل صای خویشتن را اخرنده‌کی را ادات مفعولیدر
معنا کندیکی دیمکدر بعد ازان اندن صکره دیمکدر یعنی قلبکی حسددن پاك ایتدکدن صکره
دیمکدر آن ایله اشارت بوکادر مؤمن اسم فاعلدر معتقد دیمکدر بوندن مراد مؤمن
کاملدر. و دخی لفظ مؤمن واهب الامن معناسنه در اسماء حسنی‌دندر. پس مؤمن
مؤمن حقك اسمی اسماء حسنی ایله بر صیغه‌ده واقع اولمق مؤمنك مظهریت غفرانه دلالت
دیو شرح عین العلماء علی القاری نتیجه افکار و اخبار روایات المسندد شماد امر حاضر
صای دیمکدر معلوم اوله که ناظمك بو بیتی ایمان نجل و تخم و حسد ایله بر قبده جمع
اولماز دیو مروی اولان حدیث شریفه مبنیدر بو مثللو ترهیبات شرعده کثیردر بلکه
حاسد شرندن خفیددن خالی اولمز دیو تفاسیرده اولان تحقیقه مبنیدر بیانی بو بیله درکه
حاسد بخش قسمتده مقسوم اولان حصه نعمته راضی و شاکر اولمیوب نعوذ بالله محسودك
نعمتنه ناظر اولدیغیجه بو نعمته مستحق بنم کبی اهل ایکن خدا الهی او کمسه‌یه ویردی دیمك
معناسنجه حاشا خدایه جهل اثبات ایتمش و شرك خفی بولنه کتمش اولور دیمشلردر انتهی
و امام راضی رحمه الله ایدر حسد اوندر طقوزی علماده و بری سائرلرده در و علم
اوندر طقوزی عرابده و بری اطرافده در و ایمان اوندر طقوزی یمنده بری اطرافده در
و عقل اوندر طقوزی رجالده و بری نسوانده در و برکات اوندر طقوزی شامده و بری
سائر بلادده در و مصائب اوندر طقوزی علماده و بری اهل دنیاده در و ذلت
اوندر طقوزی یهود طائفه سنده و بری سائر ناسده در و تواضع اوندر طقوزی

طائفهٔ نصاراده وبری سائرلرده در انتهی ایدکلرندن فهم اولندیغی اوزره حسد
کثیر الوقوع در وخانهٔ قلبی تخریب ایلیجی بر مرض شوم وجکر سوز اولان بر نار سموم در که
مسکنی قلوب کفار وحاسد همیشه اول علت بی درمان ایله بیمار در نتکم بو مقوله مهلکاتی
جامع اولدیغی ناظمه مفرح جانده تفصیلاً بیان بیورمشدر که بودر **نظم**

حسد ویران کند آباد خانه • حسد کاربست شوم اندر زمانه • حسد شوم آنچنان باشد جکرسوز
بود در جان نمرتا کون شب روز • حسد از مرد دانا دور باشد • که حاسد دائما رنجور باشد
حسد در دل نباشد مؤمنانرا • نباشد جنس حسد کافرانرا • حسد را چون نهد کاری حسد شد
از آن شد از حسدها کار بد شد • حسد بار کران داد بر دل جان • حسد رنجیست کوراهست درمان
حسد باشد رفیق یار نادان • نشاید مرد حاسد نزد شاهان • حسد را از درون خود برون کن
سر حاسد ز داد غم نکون کن • حسد ذاتیست کار بجز تباهی • زند پیوسته مشتی بر سیاهی
حسد کرد ازتنکی را بپوشد • حسد پیوسته اندر کینه کوشد •• انتهی وانشاء الله تعالی

اثناء عیدده حسدك دخی مفصل بیانی ذکر اولنه جقدر ومن الله التوفیق **پاك دار از
کذب وز غیبت زبان** دلی کذب وغیبتدن پاك طوت **پاك دار** اری طوت
از کذب بالاذن **وز غیبت** کذب اوزره معطوفدر معنا دخی غیبتدن دیمکدر **زبان**
ادات مفعول تقدیریله زباناری ینده در معناده دل دیمکدر معلوم اوله که منکرات و
انواع مهلکاته منشا اولان اعضا سکزدر که انلار یدٌ ورجلٌ وعینٌ واذن
ولسانٌ وبطنٌ وفرجٌ وقلبدر ودخی لسانك آلتمش آفاتی واردر آفات مذکوره
نك ایچندن کذب وغیبت بعضدر جمله سندن خصوصیله کذب وغیبتدن لسانی پاك
طوتمق اهم والزمدر زیرا لسان جرمی صغیر لکن جرمی کبیر اولان بر دشمندر که بوندن حذر
واجبدر ما یلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید آیت مجیدی بو بابده کافیدر ودخی
لسان بر منبع صلاح وفساد انساندر نتکم اذا اصبح ابن آدم الحدیث حدیث شریفی منطوقنجه
آدم اوغلی صباحه داخل اولسه اعضالری زبانحال ایله بو لسان معدن القاله خطاب
مستطاب ایدوب لسانه تحقیرده خدادن اتقا ایله که بزم صلاح وفسادمز سنکله در

اکر سن مستقیم اولور ایسك بزلر مستقیم اولورز واکر اعوجاج اوزره اولور ایسك
بزلر دخی اعوجاجده اولورز دیرلر انتهی وبو معنی بی ثابتده لا یستقیم ایمان عبد حتی
یستقیم قلبه ولا یستقیم قلبه حتی یستقیم لسانه حدیث شریف کافیدر امدی کذب بر شینك
ما هو علیه سنك خلافنی اخبار ایدن عبارتدر پس عمده مقارن اولور ایسه قطعا حرامدر
نتکم ولهم عذاب الیم بما کانوا یکذبون آیت شریفی ودخی الکذب یسود الوجه یوم
القیمه حدیث منیفی وامثالی آیات واحادیث ایله حرمت کذب ثابت اولمشدر
وکذبك انواع ومطلقاتی واردر حتی بایمه رؤیا سویلمك ونیتنده خلف وار ایکن
بر کمسنه یه بر نسنه نك وعد ایلمك وهر استماع ایدیکنی سویلمك کذبدن معدود در دیمشلر
انجق اصلاح ذات البین وارضاء زوجین وظالم الیندن مظلومی تخلیص ایچون کذب
سویلمك جائزدر وحربده کذلك بر بر ایله درد یمشلردر پس کذبك مقابلی اولان صدق
لسانی اولا سکوته مالوف متایله دادیندن بلا وانواع عذاب وعقابدن سلامت
بولمقدر پس لسانك شرعده صدق لسانی کذبدن تطهیردن عبارتدر وتطهیر لحقتم
طریقی سکوتدر ودخی بر شیئك صدقی معلوم اولمدیقجه انی تکلم ایتمکدر زیرا صدقی
معلوم اولمیان شیئی خدمت حقنده حدیث شریف ایله زجر وارد اولمشدر که بودر
روی مسلم عن ابی هریره کفی بالمرء کذبا ان یحدث بکل ما سمع یعنی بر کمسه ایچون
کذب سویلمك اولسه انجق ایشتدیکی سوزی صادقمی ویا کاذبمی دیو مبالات ایتمیه رك
نقل واخبار ایدر اولسه اولکمسه یه بو کیفیت کذب یوندن کفایت ایدر زیرا بر کمسنه نك
هر بر استماع ایلدیکی صادق اولمز دیمکدر نتکم ناظم مفرحانی بیورمشدر **نظم**

دروغ از دو کهر دم میبر نور • بود دائم دروغ از مؤمنان دور • دروغ از عاقلان دور باشد
تر از راستی بهتر نباشد • دروغ از مکاری بهتر فروست • زهر کاری بتر میدان دروغست
دروغ تو کند پیوسته دلرنج • مکوی اهرد دروغ ازهیچ بیدنیش • دروغ تو کند صد خانه ویران
مکو بد کس دروغ الا که نادان • دروغ از خویشتن بسیار • بود کاذب همیشه خسته و دل
دروغ ایمن و کیش کافرانست • که کاذب را عذاب جاودانست • دروغ از مرد دانا ناپسند

که مرد راست کو و راکم که هست دروغ اندر جهان کر با اندت خوار • بکن پرهیز ازین کفتار زنهار
انتهی سؤال شعر او ظرفادن مبالغه کوی اولان عرفا معتقده مثلا • کرد رسته
فضولی که کوزللرده وفا وار یا نمه که شاعر سوزی البته یالاندر • بیت دنکینک
مفادی اوزره ودخی • عجبی خانه خراب اولسه تا با تا شاعر • کیمک یه بیتی معمور
ایده فلکده دروغ • بیت نزاکت ایکینک مصداقی اوزره ودخی • پادشاه
ملک نظم دیرسه عالی غم دکل • سرورا معذور طوت شاعر بولنماز لافسز • مضمونی
بلاغت معروفی اوزره ونیجه بونلار دک امثالی ابیات صادقات اوزره وقصائد
وغزلیاته اولان مبالغات شاعرانه اوزره فلکده شعرادن یالانجی کسه یوقدر
حتی سعد الدین علیه رحمة الملک المعین مطولده اعذب الشعر اکذبه بیورمشدر
بویله اولدیغی حالده شعرانک احوالی نیه منجر اولور وهذا بونلارده هر بری خزاین
معارفک مفتاحی وهر بری زمانه نک سلطان صاحب صلاحیدر دیو سؤال اولنور
ایسه جواب بویله دیرز که شعرانک هر بر کفتاری در باری مبالغه دن کنایه ویا غایه
محمولدر پس کذب ایله کنایه نک بینلرنده فرق ظاهردر که کذبک قائل سوزینک صدقنی
دعوا ایدوب اثباتنده ایمان یمین غموس ایله مانوس اولور اما شعرایی بوبلینک
مقاله سنک نفس الامره مطابقتنی دعوا ایتمیوب مبالغه دن کنایه در دیر پس
مبالغه کوی اولان بدیع البیانه یالان اطلاق اولنمدیغی محلنده مسطوردر قالدیکه
سابقده بیان اولندیغی اوزره غیبت حرام قطعی ایله حرامدر ایمدی او کلام غیبت
فضاب اکر رسیده سمع مغتاب اولور ایسه استغفار واو کسه ایله استحلال لازمدر
والا یالکز توبه خالص کافیدر دیمشلردر ایمدی لسانی غیبتدن تطهیر هیچ غیبت
کلامی سویلمیوب ومجلسنده طورمیوب واول مقوله کلامه قولاق ورمامق واکر کندودن
صدوری ایتمش ایسه درعقب توبه ایتمکدن عبارتدر ومعنا بحقنده استعاد ده اولان
فلا میافته نا و ایدیکی من حمی عرض اخیه فی الدنیا بعث الله ملکا یوم القیمة یحمیه
عن النار حدیث فخر مختار ایله ثابت واشکاردر ایمدی غیبتدن لسانی پاک ایتمک

دیو دیمک

وبو وجهله مؤمنلر دولتیه کتمک لازمدر نتکیم ناظم مفرماتنده غیبتدن بو کونه
منع بیورمشدر نظم • زغیبت هیچ مؤمن را میازار • تو خود را دائم از غیبت نکه دار
زغیبت هیچ کامت بر نیاید • که غیبت کردن مؤمن نشاید • زغیبت وورد دائم زیانات
کنداى دوست آخر شماتت • زغیبت مؤمنا راه لعنت است • که غیبت کوی را نم سربسار
زغیبت بر دلت هر دم منه رنج • کر آنست می نهی از بهر خود کنج • زغیبت دور باش ای مرد هشیار
مکن تو غیبت کس خویشتن نکه دار • زغیبت دائما مهجور باشی • همان بهتر ز غیبت دور باشی
زغیبت از رخ خود می بری نور • بدار از خویش غیبت دائما دور • زغیبت بر تو خود می زنی نار
زبان از غیبت و بهتان نکه دار • زغیبت خون مردم میخوری بیش • بود غیبت کناه سخت تیش
انتهی وکیف لا که کذب ایله غیبت صاحبنده کمال ایمان بولنماز نتکیم احادیث شریفه
واخبار منیفه ایله مفادر که کذب مجانب ایماندر وغیبت ونمیمه ایمانی بوداقمش
شجر کبی بی اغصان ایدر صدق رسول الله بناء علیه ناظم مصراع ثانیده ایدر تاکه
ایمانت نیفتد در زیان تاکه ایمانک ضرر وخسرانه دوشمیه مراد کذب وغیبته
اصرار سبب سوء ختامدر دیمکدر تاکه معروفدر ایمانت اخرنده کی تا خطاب
ایچوندر معنا ایمانک دیمکدر نیفتد نفی استقبالدر دوشمیه دیمکدر در زیان
ضرره دیمکدر ضرر حال واستقبالدن اعمدر جمله سی ضعف ایمان وحسب الاصرار
سوء ختامه سببیت خفی ایلدر نعوذ بالله من ذلک پاک اکر داری عملرا از ریا
اکر عملی ریادن پاک طوتر ایسک پاک اکر داری اکر پاک داری تعبیریله کلامده
تقدیم وتأخیر واردر اکر ادات شرطدر داری مضارع مفرد مخاطبدر فعل شرطدر
طوترسک دیمکدر پاک طاهر معناسنه در عملرا عملی دیمکدر عمل عین ومیمک
فتحه لریله عربیدر ایش وکوچ معناسنه در مراد عمل اخرتدر جمعی اعمالدر وعملده
قوی اولانه ابن عمل دیرلر عملک فارسیسی کاردر وکسر ایله کیا دخی دیرلر را ادات
مفعولدر از ریا ریادن دیمکدر ریا السنه ثلاثه ده مستعملدر لغتده معناسی معروفدر
اما اصطلاح شرعده عمل اخرتی لله نفعی دنیا مراد ایتمک یاخود نفسنه اکرام ایله

ملحق بونلرکبی عمل آخرتله دنیا دیلمك ویا کندینی ناسه اعلا ایتمك بونلار ریاء اهل دیندر ناظمك
دخی مرادی بودر اما اهل دنیانك ریاسی اعمال دنیا ایله قلوب ناسده منزلت بولمغه محبتدر
انتهی معلوم اوله که ریا آفت قلبیه‌دندر ودخی مابه الریا سیئدر اوکیمی بدندرکه اهل
دینه نسبة مثلا اظهار ضعف وهزال ایله کوبا ریاضت وکثرت عبادتدن بی
مجالیت کوسترمکدر واهل دنیایه نسبة نضافت واظهار لون صافی ایله اعتدال
قامت وامثالی ارائه ایتمکدر ایکنجیسی مثلا اهل دینه کوره هیئات صوفیانه واهل دنیایه
کوره قیافت کبار ایله تشکلدر اوچنجیسی اقوالدرکه اهل دینه کوره مثلا وعظ ونصیحت
وکویا اوراد واذکاره مداومت صورتیله لبلرین حرکت ایتدرمکدر واهل دنیایه کوره
ابیات واشعار حکمت آثار وفصاحت وبلاغته ابتداردر دردنجیسی اهل دینه کوره
درازی نماز ونیازدر واهل دنیایه کوره حالت مشیده دامن کشان اوله رق مرح و
تبختر اغاره‌در بشنجیسی اهل دینه کوره کندویه مرشد دیسونلر ایچون بریره عزیمتده
اصحاب وتلامیذلریله کیتمکدن محظوظ اولمقدر واهل دنیایه کوره کندویه هر وجهله
قوت مالکدر دیسونلر ایچون بریره اتباع ایله عزیمت ودیگر دنیاده ملحوظ عین اعتبار
اولمغه محبتدر پس عمل دنیا ایله ریا ایلمك تزویردن خالی اولدیغندن حرام دکلدر
لکن شرعا مذمومدر اما عمل آخرتك جمله‌سنده ریا حرامدر بلکه ان اخوف
ما اخاف علیکم الشرك الاصغر الریاء حدیث شرف افزا مضمونی اوزره ریا شرك
خفیدر نتکم ولا یشرك بعبادة ربه احدا آیت شریفی معنای منیفندن بومراد
مستفاددر دیمشلردر حتی حدیث شریفده یکره ان المرائی ینادی یوم القیمه
یا فاجر یا غادر یا کافر یا خاسر ضل عملك وحبط اجرك فاذهب فخذ اجرك
ممن کنت تعمل له وارد اولمشدر مرائی نه کونه ذات اولدیغی بوندن ظاهردر دیمشلر
قالدیکه عملی ریادن تطهیر ایتمك ضدی اولان اخلاص ایله اختصاص بولمقدن عبارتدر
واخلاص دیدیکلری ریادن مذکور اولان ارادت نامرضیه‌لردن سالما طاعت
ایله حقه تقرب ایتمکدر واخلاصك ثمره‌سی احساندر احسان دخی خدایی بلا کیف

کورر کبی طاعات وعبادات ایتمکه دیرلر تفصیلی ان شاء الله قریبا محلنده بیان اولنور
ایمدی ریادن اجتناب واحترازده دقت تام کرکدر زیرا ریا دبیب نملدن اخفادر
بناء علیه خاطره خطور ایتدیکده کندو ایله حجاب بیننده اولان تردد آتی وبغیه شیطانیه‌دن
اولان حالاتی تمهید مجاهده ومحاربیه اهتمام ولسان وجنان ایله ذکر سبحانه اشتغال
تام اهم والزمدر دیمشلردر وکیف لا که صورة صالحه متلبس اولان نفس لوامه
نك عباداتی اولان کمالات خواطره دبابتیه ملك قند حلال ابی اجنه ذهر تجبه‌سنه
بکزر ومشهوردرکه نقره سیمك ظاهری اکرچه بیاضدر لکن ایچی تعداد وبایوزمان
الحم هو نجیب وجدیدان ایلینك البته دست تابناکی وجیب وجانه پاکی سیاه
اولور کذلك اعمالیله ریانك ماکلریخیله ده احترازنده دقت کرکدر کو
بو وجهله علی ریادن پاك طورسك شمع ایمان تو باشد ضیا سنك ایمانك
شمعنه ضیا ونور اوله شمع ایمان تو تتابع اضافه الله معناسی ایمانك شمعی
یعنی شمع کبی اولان ایمانك دیمکدر بونده‌کی اضافت لجین الماء قبیلندندر شمع
فتح شین معجمه وسکون میم ایله فارسیدر اما فتح شین وکسر میم ایله عربیدرکه موم
دیمکدر کذا فی السودی علی الحافظ ولغة اختیار ایدرو شمع فتحتین ایله وعند
البعض تسکین میم ایله موم معناسنه‌در انتهی ایمان معروفدر تو اصلی
واو ایله تو ابدی واوی حذف اولنمشدر بو قاعده فارسیه تخفیفة الملکوکدن
نقلا بیان اولنمشدی باشد اوله ضیا عربیدر تخفیفله روشنی معناسنه
فارسیده دخی شایعدر ما بعدی شمع ایمانك بر ضیا اولمسی صاحبنك صاحب
اخلاص اولاندن مصباح هدی اولمقدن عبارتدر پس بونده طوبی للمخلصین
اولئك مصابیح الهدی حدیث شریفنه ایما واردر دیمك ممکندر فعلی هذا انهم
مخالف معنای بیت اوزره ریا چکانیله آلوده اولان عملك عاملك سراج ایماننده
نور هدا یوتیبوب فانه ایمان اولان قلبی ظلمت ریا ایله سیاه وکندوسی مظهر
غضب الله اولور دیمکه اشارت واردر پس مرائی بو وجهله مذموم ومسبوقی

صورتندن شوبدر حتى ريا وسالوسى ايله صورتا دلق بوش اولان زاهد خشكك
مقتدره * كند چون شيخ رحيوانى ابتعد پرهيز * بجبرم كه چرا در لباس حيوانند
بيورمشلردر ودخى * زاهد چه بالايى توكه اين رشته تسبيح * از دست تو
سوراخ بسوراخ گريزد * يعنى اى زاهد خشك سنك بالا سنكه بو رشتهٔ سبحهٔ
صلاح نشان سنك اليكدن دلوكدن دلوكه كريزان اولورد يمشلردر وكيفلاكه
ريا پيشه اولان جماعت جامع وكاسهٔ چشم سالوسى ايله سقايت كن ساحهٔ صوامع
اولان زهادى زنادن متولد طفل حرامك انداختهٔ كوشهٔ مسجد قيلان روسپى
وقحبه يه تشبيه ايدوب ميرزا وحيد ديمشلردركه * اتنك رياى زاهدان
ربحت بخانهٔ خدا * قحبه بمسجد افكند طفل حرامزاده را * بلكه مرابيك *
منسوب ريا اولان اعمال مزخرفانى مصروح زاويهٔ مسجد اولان ولد الزنادن اشد
وتنفر حسندن ابعد ايدوكى ظاهر وباهردر چون شكم را پاك دارى از حرام
چون قاورنى حرامدن پاك طوته سن چون چونكه شكم كسر شين معجمه وفتح كاف
عربى وسكون ميم ايله فارسيدر تركيسى قاورن وعربيسى بطن در فكم يكى زياده چوق
بيان كسنه يه فارسيده شكم بنده عربيده عبد البطن تركيده قارن قولى يرلرلغو
كى را ادات مفعولدر پاك طاهر دارى طوته سن از حرام حرامدن يعنى مطعومات
ومشروبات محرمه دن ديمكدر پس هركس ايچون حاله مواظبت وحرامدن مجانبت
ايتمك لازمدر زيرا غذاى حرام ايله پرورده اولان جسد جنتدن محروم اولديغى
ان الله حرم الجنة على جسد غذى الحرام حديث شريفندن معلوم ومجزومدر حتى
اكل حرام ايله طاعات غير مقبوله دردى عين العلماء مسطوردر * ايمدى هر
مؤمنه طلب حلال فرض لازم لامتناهدر حتى طلب حلال كدّ يمين وعرق جبين
ايله زحمت قرين اولمغه باعث مغفرت اولديغى من بات كالاً في طلب الحلال
بات مغفورا حديث شريفندن * ودخى طلب الرجل معيشته من الحلال صدقة
خبر منيفندن عيانيدر * ودخى من امسى كالاً من عمل يده امسى مغفورا حديثنه مضمون

برهان

برهانى غفرلندر معلوم اوله كه ناظمك كلامنده كى حرام لعينه وحرام لغيره دن
اعم وهر ايكيلندن اجتناب اهمدر وفوق الشبع ادخال الطعام دخى بو حرامك ملحقاتندن
ايدوكى انشاء الله قريبا محلنده بيان اولنور مرد ايمان دار باشى والسلام مرد ايماندار
اولورسن والسلام مرد فتح ميم وسكون را ودال ايله ار معناسنه دركه عربيده رجلدر
ايماندار تركيب توصيفيدر ايمان طوتيجى ديمكدر باشى مضارع مفرد مخاطبدر اولور
سون ديمكدر والسلام بو كلامده برقاچ تاويله احتمال واردر * اولا واو معناسنه
اولمغله سلام مشتاق دارينده نجات بولمق معناسنه اولوره نتكم حديث عزيزده من
وقى شر لقلقه وقبقبه وذبذبه فقد وقى الشر واردر لقلق لسان قبقب
بطن ذبذب ذكردر پس بو اعضانك شرندن وقايت ومحافظه لرينه مداومت ايدنلردن
سلامت وسبب دخول جنتدر * نتكم امام بخارى تخريجيله سهل بن سعد حضرتلرينك روايتيله
مروى اولان * من توكل لي ما بين رجليه وما بين لحييه توكلت له بالجنة حديث شريفى
بو بيانه كافيدر بونده توكل محافظه يه تكفل معناسنه در فخر عالم عليه السلام بونى متكفل
له اولمق امتك بوكونه محافظه سنه طالب ونفعى كندويه عايد اولمق اعتباريله در *
زيرا فخر عالم هاديدر واهتداء مدلولك كندويه نافعدر * ما بين رجليندن مراد فرجيدركه
زنادن محافظه اولنه وما بين لحييندن مراد فمدركه اكل حرام وقبح كلامدن محافظه اولنه
لحى فتح لام ايله منبت لحيه دركه ايكى جنته توكل ايتديم ديو بيورديغى دخول جنته ضامن
اولديم ديمكدر * وكل حالده سلامت ايمانه سببدر ديديكلرى بو مراده مناسبدر
ثانيا واو قسم ايچون اولوب سلامدن اسم الله مراد اولنمقدر * ثالثا عادت ارباب
كلام اوزره ختام مقاله ترتب اختتامده * والسلام ديديكلرى كبى اولمقدر * مراد اجتناب
حرام امر لازم الاهتمام درو مجتنب حرام رستم وساندن زياده مرد قوى الاتبالا مدر *
ديمكدر نتكم حضرت مولانا كتاب مثنوى وخطاب معنويسنده اجتناب حرام ايدن مردانى
مدح وكتابه ديكرد * بيت عنان بازپيچان نفس از حرام * بمردى ز رستم گذشتند سام *
ديو بيورمشدر هركه دارد اين صفت باشد شريف هر كيمكه بو صفتى طوته شريف

اوله هرکه هرکیمکه دارد طوتر این صفت بو صفتی دیمکدر این ایله اشارت قریبه موضوع اولمغین مشار الیهی یعنی حرامدن تطهیردر قالدیکه مذکور اعتباریله اشیاء اربعهٔ مذکوره یه اشارت دیمکده دخی ممکندر ✿ صفت نشان و علامت معناسنه در باشد اوله شریف صاحب رتبهٔ عالی و عزیز دیمکدر ✿ مراد شرفدارین ایله مشرف اوله دیمکدر ورندارد دارد ایمان ضعیف واکر طوتمز ایسه ایمان ضعیف طوتر ور واکر کلمه کبی ادات شرطدر ندارد نفی استقبالدر و فعل شرطدر طوتمزسه دیمکدر مفعولی محذوفدر تقدیر کلام این را دیمکدر دارد جزاء شرطدر طوتر دیمکدر ایمان ضعیف قوتسز ایمان دیمکدر ✿ بو کلام مذهب حنفی اوزره ایمانده زیاده و نقصان اولمزلکی قوت وضعفه قابلدر دیدیکلرینه مبنیدر ✿ پس ناظم بیان اجمالی عقبنده تفصیله شروع ایدوب اخذ بالقرب تا عدی اوزره رابعک حالنی عیان بیورمشدرکه هرکه باطن از حرام شد پاک نیست هر کیمکه انك درونی حرامدن آری کلدر هرکه هرکیمکه باطن ظاهرك مقابلیدر راء معناسنه درکه فارسیده درون ایله تعبیر اولنور ✿ از حرامشده اولان شین ضمیر باطن کلمه سنك اخرینه مربوطدر تعبیر باطنش کنك درونی از حرام حرامدن پاك نیست آری کلدر دیمکدر روح او راه سوی افلاك نیست انك روحی ایچون افلاك جانبنه یول یوقدر ✿ نه روح او را انك روحی ایچون ره یول معناسنه در راهدن مخففدر سوی افلاك اضافتله افلاك جانبنه دیمکدر نیست یوقدر ✿ ایمدی روزنالوده جرکاب حرام اولانك جانی جانب علوی عروجدن محرومدر دیمك بر قاچ وجهه مبنیدر اولا بو مثللو حرام خورلك حیوانلغی اعمالی و طاعات ایچون مکان بعیده به سیر و سفر ایله الوده اوساخ و غبار و بو وجهله زحمتی مقدار اجابت دعوات عد ایدوب تکرار تکرار یارب مقالهٔ سیله تفرغ بی حساب ایلسه انك روح مثابه سنده اولان طاعات و دعواتی قتی مستجاب اولور دیمك استعدادینه ایمادر ✿ نتکم ابو هریره رضی الله ایدر قال النبی علیه السلام یا ایها الناس ان الله طیب لا یقبل الا طیبا ✿ وان الله امر المؤمنین بما امر به المرسلین ✿ قال یا ایها الرسل

طوا

کلوا من الطیبات واعملوا صالحا انی بما تعملون علیم ✿ وقال یا ایها الذین آمنوا کلوا من طیبات ما رزقناکم ✿ ثم ذکر الرجل یطیل السفر اشعث اغبر یمد یدیه الی السماء یا رب یا رب یا رب ومطعمه ومشربه حرام وغذی بالحرام فانی یستجاب لذلك ✿ پس معنای شریف الله تعالی نعدن منزهدر ایمدی صدقاتك حلالدن قبول ایدر انجق و طیب حلال ایله حرامدن اجتنابك وجوبنده حضار مرسلین ایله غیرلری یکسان بیورمغله آیتین مذکورتین ایله هر برلرینه بتقدیم خطاب ایتمشدر دیو ✿ ایدر بعده فخر عالم ذکر ایدوب بیوردیکه رجل مؤمن منالاج و یا غزا و امثالی ایچون سفر ایدر الوده وسخ و غبار اولدیغی حالده حرامیه سنوالیله اللرین برداشته جانب سما ایدوب یا رب یا رب یا رب دیوب اولدیغی حالده زحمت سفری مقدار اجابت عد ایدر حالبوکه حالکبرینه مطعم و مشربی حرام و حالصغرینه حرام ایله نازخور و آب اشا ✿ ایمدی اول رجل حرام خورلك طاعاتی و دعواتی قنده مستجاب و مقبول درکاه رب الارباب اولور دیمك ایله استبعادی بیاندر ✿ پس باطنی حرامدن نا پاك اولانك روح مثابه سنده اولان طاعات و عباداتی و نیاز و دعواتی رهیاب جانب افلاك اجابت اولمازو مماتنده جانی سموانه عروج و اعلاء علیینه وصول ایله میانه ارواح اهل صالحه ده اولوجدن دور اولدیغی بیاندر ✿ نتکم بونك بیاننده اخبار کثیره وارد اولمشدر ثانیا بو کلام مشایخ صوفیه عندنده اولان تحقیق مقام اوزره دربودرکه عند المشایخ حس ایکیدر ✿ بری حس دنیوی درکه بو جهان صورتنك عمارتنك اسبابیدر بوندن مراد ظاهرا و باطنا دنیایه متعلق اولان ادراکاتدر ✿ و بری حس دینیدرکه اندن مراد نردبان ایمان معنوی و مرقات درجات اخروی بدیعکاری ادراکات عرفانیه و ایقانیه در ✿ پس مرشد اذ طریقت بو ادراکات اصحابنك و نوع بو لانحلو علاج ایله اصلاح ایدیجی اطبای شفا بخشالردر ✿ انلاره طبیبان الهی دینلدیکی بو معنا جهه در ✿ بو حس صورینك صحتی تنك معمور لغندندر ✿ اما قسم ثانی اولان حس دینینك صحتی بدنك ویرانلغندر نعل هذا درحت طریق جسمی اوله ویران

ایدوب بعده ینه معمور ایتمکدر یعنی سالك راه جانه کوره اولدر اهلك یکی مثلا اکل
وشرب حرام کبی اولور شهوات نفسانیه یی جسمدن دور ولذائذ روحانیهٔ عرفانیه ایله
جسمی پر نور وقلبی معمور ایتمکدر تا که عروج اسمان معنویه شایان اوله زیرا روح
عالم بالادن تشریفی علاوه سیله صاحبنی اسمان روحانی جانبنه جذب ایدر ایکی
روحك طریقنه مغایر حرکاتیله اتباع شهوات ایدن تن پرست مرتبهٔ اسفلده اب
ونان حرامیله قدینی بسته ایدوب صفت حیوانی اوزره هر لنه کیرنی تناول ایله
مرتبهٔ اسافل قالور بناءً علیه روح بر قوتیله ایجون اسمان معنوی جانبنه بر دار ایلاز
وحرامه مولع اولدیغیچه فلاح عالمنی بولماز دیمکدر نتکم خواجه حافظ شیرازی
ترسم که صرفه نبرد روز باز خواست ۰ نان حلال شیخ زاب حرام ما ۰ بیورمشدر
بر کا کوره اکل وشرب حرام مانع سیر سماء کرامت ۰ ومزاحم عروج عرش علا ایدر حتی
پاك درون اولیانك چشم خیالی سما وعرش علوا اشمالی دخی یاده دخی کوره مزه عیلوده
زیرا حالت نومده یر عرش رحمان ۰ وروحی جنکا مر بدایره ده سجدهٔ سبحان ایدن
ایحق پاك درون اولان صلحادر دیمشلردر چون نباشد پاك اعمال ازدیا چونکه
اعمالدن ریاد نپاك اولیه چون جونکه نباشد فتح نون نافیه ایله معنا اولمیه دیمکدر
پاك مفعول نباشددر اعمال جمع عملدر نباشدك فاعلیدر ازدیا ریا وسمعه دن
دیمکدر معلوم اولکه لغت فارسیده اصحاب ریایه دین فروشان دیرلر فی
الحقیقه ارباب ریا دین فروشلردر که انفاقات وتعریف واقسامی عیان اولنمشدی
وعند المشایخ حضور قلب ونیت خالصه ایله اولمیان عبادات ریادن معدوددر
نتکم عهد اولدبر کسنه نمازه اغاز وفراغ دنصکره فخر عالم صلى الله علیه وسلم اول
کسیه قم صل فانك لم تصل ۰ بیورمشلردی اولکسنه ارکان صلوتده قصور ایتمك
طقیله استیناف وابان ادکانه اسعاف ایلدی بعده ینه فخر کائنات علیه اکمل التحیات
حضرتلری اول کسیه لا صلوة الا بحضور القلب دیو بیورمشلردر دیمشلردر مراد صلوة
کامله ایجق حضور قلب ونیت خالصه ایله اولور دیمکدر ۰ حتی ابن جوزی مختصرنده

ایدر هر صلوتده فاتحهٔ شریف قرائتیله اهدنا الصراط المستقیم ایتنك معنای
شریفی یا رب نمازمزی احلاریانك نیت خالصسز اولان نمازنیه قارشدرمه
دیمکدر دیو تفسیر بورد یقلرین تصریح ایلمشلردر پس ریا ایله مشوب اولان عمل معیوب
اولدیسه هست بیحاصل چو نقش بوریا بوریا نقشی کبی بی فائده در هست
بوندہ ادات خبر اولان است معناسنه در است ایله هست بر برینك معناسنه
کلدیکی کبیدر بیحاصل است دیمکدر یعنی بی فائده در چو نقش بوریا اضافتله
بوریا نقشی کبی دیمکدر چو ادات تشبیهدر نقش بونده معنای مشهوری اوزره
در وکاه فارسیده قوش چاغرد یقلری نخرتره معناسنه استعمال اولنور لکن بونده
مراد کلدی بوریا فارسی وترکیده مستعملدر عربیده ضم ایله بوریه ده دیرلر که جمعی
بواری در مراد بوریا حصیر دیدکه انی فقرا اوج رو ینشاندن دوشه رلر قاموسده
الاکفتح باء موحده ایله بالاج دیرلر پس بوریاده منقوش اولان صور شجر وغیر
اولدیغی حسبیله اول نقشلردن فائده یوقدر نتکم بی نفع اولان نسنه یه عرب
دق الحصیر تعبیر ایلمشلردر ۰ وعجم نقش بوریا ایله ادا ایدرلر وبوکونه تشبیهده
تخصیصك وجهی بودر که بعض نقوشك مجددت قلع وازاله سی یسیردر لکن نقش
بوریانك قلعی غایت عسیر ولحقینن انا له سحا عنی محتلك احراقیله اولور واحراقه
قابلیتی سائرلردن زیاده در انکیچون ترکیجه فلانك باشنه بوریا یاقلوردیو
ضرب مثل ایلمشلردر ۰ نتکم شاهه شکایتجی اولان دوم دیارنده کردننه حصیر
طاقوب یاقردی یا رعجدده شکوای کاغذدن جامه کیوب حضور شاهده اول کاغذدن
جامه یی احراق ایلدیکی کبی ۰ پس ریا ایله الوده اولان اعمالك عدم النفع والمجی
مقبول درکاه الله اولمیوب شایستهٔ احراق بالنار اولدیغی اظهار ایچوندر
نتکم حدیث فخر الابرارده ۰ ان الله لا یقبل ما شورك فیه ۰ وحدیث دیکرده
ان الله لا یقبل العمل الا ما خلص له کلمشدر بناءً علیه ناظم ایدر هر که را اندر عمل
اخلاص نیست هر کیمه که عملده اخلاص یوقدر یعنی دیانیه در هر که را

هركیمه كه اندر عمل • عملی ایجنده • اخلاص كسر ایله ریانك مقابلیدر حتی جمی رحمه الله
ایدر اخلاص عبد ایله ربك بیننده بر سر الهیدر كه اكا ملك مطلع اوله كه تحریر
ایلیه وهوای نفسانیه الخ فهم ایده كه صاحبنی راه خلاصدن میل ایتدیره وشیطان
اغوادن ایده كه الفاء وسوسه ایلیه انتهی پس اخلاص دیدیكمز ایمان واعماله
اتقان امرینه جسپان اولان نسنه دركم • وما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین
له الدین ایت عظیم الشانی بو بیانه كافی ودخی من فارق الدنیا علی الاخلاص
لله تعالی وحده لاشریك له واقام الصلوة واتی الزكوة فارقها والله تعالی عنه
راض • حدیث شریف نشانی بو معناده • وانیدر حتی فرق صباح اخلاص كار
اولانك قلبندن لسانی اوزره ینابیع حكمت ظهور ایدر دیو حدیث شریفده وارد
اولمشدر پس اعمالی اخلاص اولان • در جهان از بندكان خاص نیست
جهانده خاص قولر دن دكلدر در جهان جهانده دیمكدر جهان دنیا وعقبایه
شاملدر از بندكان خاص امثالنه خاص قوللردندر دیمكدر از من معناسنه در
بندكان جمعدر مفردی قول معناسنه بنده در خاص عربیدر مقابلی عام در لغتده
معنالری معروفدر اصطلاح شرعده نیتك صحت وفسادیه عالم اولانلر عند
المشایخ مقبول درگاه خدا اولان مرد خلوص انتما در نیست دكلدر دیمكدر نیتی ریا
بیشه اولان عوام كالهوام دركه حقلرنده • اولئك كالانعام بل هم اضل سبیلا
دیمك روادر • واخلاص كاردخواصدر كه ناظم انی مفرداتنده بیان بیورمشدركه
نظم زاخلاص تو كارت بانظامست • ترا اخلاص از تقوی تمامست • زاخلاص وریا زنی
صد كالست • كه ملك مخلصانرا بی زوالست • زاخلاص یقین كن بدر كی بیش •
زاخلاص تو اكر كشت درویش • زاخلاص تو بكرفته جهان نور • زاخلاص
تر باد اچشم بد دور • زاخلاص ركی خدمت بدركاه • كه اخلاص است از هركار اكاه
زاخلاص تو عالم شادمانست • كه اخلاص تجهبان جهانست • زاخلاص
تو دارد خلق در مان • بخوان تو سورهٔ اخلاص از جان • زاخلاص تركشته

ملك

ملك معمور • شدی دعالم از اخلاص مشهور • زاخلاص وریا زت بجنبا زست
ترا از صدق واخلاص اعتبارست • زاخلاص تو دشمن دار كشته • مرا مخلص جو بس
بسیار كشته • انتهی پس صاحب اخلاص اولان مخلصك ضمنا تعریفی بیان وصراحة
مخلصانك حال وشاننی عیان ایچون فذلكه مقاصده ناظم ایدر هركه كارش از برای
حق بود هركیمه كه عملی الله ایچون اوله هركه هركیمه كه كارش انك عملی دیمكدر
كار ایش معناسنه در اخرنده كی شین ضمیر غایبدر هركه كلمه سنك ما صدقی اولان
كسنه یه راجعدر از برای حق حق ایچون یعنی خالصا لوجه الله بود اوله
كار او پیوسته با رونق بود انك ایشی متصل حسن ولطافت ایله اوله كار او
انك ایشی دیمكدر كار كلمه سی ضمیر غایب اولان او كلمه سنه مضافدر ضمیر مزكور عملی
خالصا لوجه الله اولان كسنه یه راجعدر پیوسته متصل معناسنه در بوندن
مراد معنای لازمی اولان دوام در مالدن دائما دیمك اولوریا بونده مصاحبت
ایچوندر رونق حسن وبهجت وزیب ولطافت معناسنه در ایدی مخلصك عملك
مقرون حسن اولمسی اعمال حسنه وافعال مستحسنه اولمق وهر حالده ماینه توفیق
الهی بر لحقدن عبارتدر فالدیكه اشیاء اربعه دن بعضیسنك اجمالیله اكفالك
وجهی ظاهردر در بیان سیرت ملوك وعدل شاهان پاكیزه سلوك
پس ناظمك بو كتابی تالیفدن مرادی هركسك انتفاعی ایچون اولوب ودخی ما دتا
الناس علی سلوك ملوكهم مفادنجه صلاح سلاطینك باعث صلاح رعایا اولوب
وعدل شاهان باعث عمارت بلدان وسبب امن وامان همكنان اولدیغین ناظم
انلرك دخی صلاح كارلری وبیان سود وزیان وخسرانلریله تزاید اعتبارلرین
مراد ایدوب بیورر چار خصلت ای برادر در جهان ای قرنداش جهانده درت
خوی چار اسماء اعدادن درت عددینه موضوعدر ما بعدنه مضافدر خصلت
فتح خاء معجمه ایله درعربیدر خلق وخوی معناسنه در ای حرف ندادر برادر
منادادر قرنداش دیمكدر مراد اخ اخرتدر در جهان دنیاده دیمكدر یادشاهانرا

همی دارد زیان سلطانلره د و کلی ضرر طوقنور یعنی ضرر لور دیمکدر پادشاهان
الف و نون ایله جمعدر مفردی پادشاهدر معناسی بیان سابقدن معلومدر
بونده مراد پادشاه عالمپناهدر را ادات مفعولدر همی د و کلمه دیمکدر دارد مضارع
مفرد غایبدر طوتر دیمکدر زیان فرس و ترکیده شایعدر عربیسی ضرر و خسراندر
بس اشیاء اربعه دن بری بودر که پادشاه چون در ملا خندان بود پادشاه
چونکه اشکاره مجلسده کولیجی اوله پادشاه ویکجه و کلاسی اولان حکام و الاعمار
چون چونکه در ظرفیت مجازی ایچوندر ملا فتح میم ایله عربیدر مشاوره ایچون
مجتمع اولان جماعت و مجلس معناسنه در مفردی یوقدر خندان صفت
مشبهه در کولیجی دیمکدر مصدری خندیدن در عربیسی ضحک دن مشتق اولان ضاحکدر
بود اوله معلوم اوله که عند العرب کولمک اوچ قسمدر و هر بری ایچون بر لفظ
وضع اولنمشدر بری دیش کورنمز و کولکیسی ایشیدلمز بلا صوت کولمکدر
بوکا تبسم دینلودر و بری صوت ایله اولوب و صوتی هان سن ایشیدوب اوزره کولمکدر
بوکا ضحک دیلمشدر و بری صوتی صوتی سن و یاقنده اولان ایشیدوب اوزره کولمکدر بوکا
قهقهه دینلودر و سبب ضحک و تبسم امور غریبه درک و تعجبدن ناشیدر ایمدی
تبسم شرعاً جائزدر و محمود حدر نتکم حضرت آدم صلوات الله قبول توبه سنده اکا
اولدقده تبسم بیورمشیدی و فخر عالم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینک دهان
حکمت بیان و بشره بشارت نشان نور افشانلری متبسم اولدیغندن ماعدا احیانا
تبسم بیورورلرایدی انجق مین تبسمده دهان دولت بیانه وضع بنان سعادت ایلدیکی
حدیث شریف ایله عیان و شهرت بولمشدر اما دیکه ضحک و ما فوقی اولان قهقهه
شرعاً مذمومدر و مذمومیتی مفسد صلوة و صوم اولدیغندن کفایت ایدر دینلودر
و دخی ضحک قلبی اولدیرر نتکم • لا تکثروا الضحك فان كثرته يميت القلب حديث
شریفیله کثرت ضحکدن نهی وارد اولمشدر خصوصا که ضحک مرکوز نعل و باتول
ذنب ضحک اوله بس ضاحکا ذنب اشلین باکیا ناره داخل اوله جغی من اذنب

وهو يضحك دخل النار وهو يبكي • حديث شريفي ثابتدر ایمدی مؤمنک خنده
سی تبسمدن یوقاری واولمق کرکدر نتکم حدیث شریفده • ضحك المؤمن التبسم الحديث
وارد اولمشدر و الاخندان اولان صاحب خفت اما دناسدن ایسه قدر
و بهاسنه قلت و ذلت طاری و اکرشاهلردن ایسه لاجرم نقصان هیبت ایله جاه
رونق سلطنتدن عاری اوله جغی بی ریبدر نتکم ناظم ایدر بی کان در هیبتش
نقصان بود شکسز هیبتی نقصان اوله بی کمان شکسز دیمکدر بی ادات نفی
کمان ضم کاف عجمی ایله شک معناسنه در در بونده زائددر هیبت عظمت
و جلالت و حشمت معناسنه عربیدر فارسیده شکوه ترکیده بر اشقلق معناسنه
در اشقلق ش ضمیر غایبدر پادشاهه راجعدر نقصان عربیدر اکسک معناسنه
در فارسیده کم در بود اولور دیمکدر بعض نسخه ده بود مقامنده شود واقعدر
شود مضارع مفرد غایبدر معناسی اولور دیمکدر معلوم اوله که باعث نقصان
مهابت سلطان اولان ضحک و قهقهه بیکرانهدن سلاطینی منع و تحذیرک فائدهسی
کندولرینه راجعدر اوله اولنجه کندولره خیرخواه اولانلک نصیحتندن اجتناب
کرکدر ایمدی شاه عالمپناه اولان ضحک و قهقهه نک اسبابندن حذر ایتمک
کرکدر اسبابندن بری مثلا اختلاط ناس ایله مزاحه استیناسدر کثرت مزاح ایسه
مسقط هیبت و مورث حقد و عداوتدر و بری دخی دولت و سلطنته اغترار ایله
شاد و خندان اولمقدر بو دخی هر جهله مذمومدر و چوق کولن چوق اغلر
دیدیکلری مشهور و معلومدر نتکم شعرادن بر مرد صاحب ذکا بیورمشدر قطعه
ای دل که انبساطی کوله • خنده ضمننده کریه مضمردر • منقلبدر جهان بوقلون •
انبساطی غم ایله مدغمدر • و خنده متضمن کریه اولدیغی خواجه صائب تبریزینک
بیت خنده صبح بخوناب شفق پیوسته است • هیچکس شاد نکردید که غمناک
نشود • بیت لطیفندن هویدادر • و خواجه مشار الیه بر محلده دیکرده بیت
مهر زد بر دهن خنده که در بزم جهان • سر خود میخورد آن پسته که خندان باشد

دیو بیورمشدر و دخی • گریه‌ها در پرده دارد عشقهای بیجان • خنده بی
اختیار برق باران آورده بیورمشلردر حاصل کلام بین الانام خنده‌نک اولادی
شاه جهانی بی هیبت و شان و اغماضده گریان اولمق مقرردر حتی سلاطین
ماضیه‌دن احمد خان زوال سلطنتنده قهقهه نام قلعه‌ده حبس و زندان اولدقده
لسان شاه منار الیهدن سؤال طریقیله قطعه • از گردش چرخ واژگون میگریم • از
جور زمانه بین که چون میگریم • با قد خمیده چون صراحی شب و روز • در قهقهه‌ام
ولیک خون میگریم • قطعهٔ دلاراسنی تحریر بیوردیقلرینه قطعه • دی روز که •
کارت همگی قهقهه بود • با رای تو رای سلطنت صدمه بود • امروز دین
قهقهه باگریه بساز • کان قهقهه را نتیجه بی قهقهه بود • یعنی اغترار دولت
ایله مقدما قهقهه کنان خندان الضحک نتیجه‌سی قلعهٔ قهقهه‌ده حبس و زندان اولمقدر
بوگون قلعهٔ قهقهه‌ده گریه ساز اول دیو جواب تحریر ایلمشلردر کذا فی التواریخ بش
چار خصلتک ثانیسی بودر که ذکر اولنور • باز صحبت داشتن با هر فقیر • کیرو
هر فقیر ایله صحبت طوتمق یعنی هر کسک هم مجلسی اولوب او تورمقدر باز بونده کیرو
معناسنه‌در و نیجه معنالری دارد تفصیلی ضرور ایلمشلردر صحبت لغت فارسیده
اوچ معنایه کلور معنای اولی بر مجلسده او تورمقدر بونده مراد بودر ایکنجیسی واقفیندن
اشنالق و دوستلقدر اوچنجیسی جماع ایتمک معناسیدر انتهی لفظ مذکور داشتن ایچون
مقدم مفعولدر داشتن طوتمق معناسنه مصدردر با مع معناسنه‌در هر
فقیر هر کس ایله دیمکدر زیرا هر کسه فقیر اطلاقی انتم الفقراء الی الله والله
هو الغنی الحمید آیت غریبه‌سیله جائزدر پس شاه اولان خفتدن ناشی هر کس ایله صحبتدن
متعذرت اولور نتکم ناظم ایدر • پادشاهان را همی دارد حقیر • پادشاهلری دکلی
ذلیل و حقیر طوتر پادشاهانرا سلطانلری دیمکدر بو کلمه که همی دارد فعلنک
مقدم مفعولیدر همی دوکلی دارد طوتر حقیر دارد فعلینک مفعول ثانیسیدر
حقیر ذلیل دیمکدر ایدی خلاصهٔ کلام هر کس ایله صحبت شاهلره کوره موجبیتدر

ذلت ایله دیرلکدن ایسه عزلتیله اولمک اولادر دیو عقلادر نتکم خواجه صائب
بیت • بعزت مردن از بی اعتباری زیستن خوشتر • چراغ روز را پروای از کشتن
نمی باشد • بیت رعناسی بو بابده کافیدر ایدی ارباب اعتبار و سکونت و وقار الارندر
نیجه بونک ضدی اولان طیش و سفاهت و خفتی ابتاعیله استیناس ناملرودر و مولع
صحبت هر فقیر اولمق صاحبنی ذلیل و حقیر و خصوصا پادشاهلری چشم رعایاده صغیر ایدر
جکی ارسته قیدقلم تحریردر و بعض نسخه‌ده مصراع ثانی بیلله • پادشاه را عیب
دارد گوش گیر • واقع اولمشدر معناسی پادشاهلره عیب طوتر قولاق اور یعنی بونی
حفظ ایله دیمکدر خصلت ثالث • با زنان بسیار گر خلوت کند • پادشاه جهان
اگر زنان ایله زیاده خلوت ایدر ایسه با مع معناسنه‌در زنان جمعدر عورتلر دیمکدر مفردی
زن در بسیار کرهاء موقوده اصلیه فارسیده چوق معناسنه‌در که عربیده کثیردر
اگر ادات شرطدر خلوت معروفدر السنهٔ ثلثه‌ده مستعملدر کند مضارع مفرد
غایبدر و فعل شرطدر معنا ایدر ایسه دیمکدر • معلوم اوله که شاهان جهانه لازم
و لازب اولان تدبیر حکم و امور مملکت ایله عالمه سایه افکن عدل و عدالت ایتمکدر
و هر بار لطف و احسان و مرحمت یولینه کیتمکدر • بو ایسه اولان مرد پر شوکتک خلوتی انجق
عقلادن ارباب مشورت و علمادن اهل نصیحت ایله اولمق کرکدر پس بونلردرک
حالا نیجه عقل و دینده ناقصات و لطف و مرحمتدن بری و صالحات اولان مفسدات
ممالک و مخربات مهالک مقوله‌سی زنان طائفه‌سیله خلوت کثیر و الفت و فرمسکه
سالک اولان مالک • خویشتن را شاه بی حرمت کند • کندوسنی حرمتسز شاه ایدر
خویشتن را کندوسنی دیمکدر کند فعلنک مقدم مفعولیدر را ادات مفعولدر
شاه بی حرمت اضافت ایله حرمتسز پادشاه دیمکدر شاه معروفدر بی ادات نفیدر
حرمت بونده وقار و سکونت و عزت رفعت معنالرینه‌در کند شرط مذکورک جزاسیدر
ایدر دیمکدر خلاصهٔ کلام طائفهٔ نسا ایله کثرت خلوت باعث ازالهٔ حرمتدر زیرا
انلار ایله الفت اتباع شهوتدن ناشیدر اتباع شهوت ایسه صاحبنی فی المثل شاه ایسه‌ده

عبد رقیدن اذل اولمایدر نتکم حضرت کرارک عبد النهم اذل من عبد الرق گفتار
دررباری بو بیانه کافیدر • ودخی نسا ایله کثرت خلوت املالره متابعت وامرلرینه
اطاعتی مستلزم اولمدلالاره اطاعت ایسه سبب ذلت وموجب عقوبتدر نتکم من
اطاع امراته کبه الله فی النار علی وجهه حدیث شریفی بو معناده واردر • ودخی
املالرایله مجالست باعث تزاید جهل وغفلتدر جهل وغفلت ایسه مبین ذلت وبی
حرمتکدن عبارتدر دیو تنبیه الغافلینده مسطوردر حتی تذکرهٔ قرطبیده حضرت
علی کرم الله وجهه دن روایت ایله منقولدر بیورمشدر که طائفه نسوانی بر امره
مطلع ویر مال وماله امین ویر کار عسیرک تدبیرینه توکیل ایلیکوز کم املالری بو وجهله
اهمال وامهالده هر بری ملکی فساد • ویروب مالکه عاصیه اولورلر خلوتلرنده بی دین
وشهوتلرنده بی ورع اولمغین ذمه لرنده مروت یتیسز ویمیلتلرنده حیله وخدعه کثیره در
واجیلرنده صورتا صالحات قاجرات وطالحات ماهرات ومعصوماتی معدومات
وکندولرنده خصال ثلثه یهودیه موجوددر که ظالمات اولوب طوررلر ایکن
تظلم ایدرلر • وکاذبات ایکن صدق تعبیر ایله تکلم ایدرلر • وبرشیئه کمال اوزره راغبات
ایکن امتناع واستغنا یوزین کوسترلر شرلرندن خدایه استعاذه ایدیکوز دیو منقول
اولمشدر • انتهی وحدیث شریفده • اللهم انی اعوذ بک من شر النساء وروده ایله
امته تعلیم استعاذه وارد اولمشدر • ودخی شاه جهان اولانه کثرت خلوت
ایله دوندن بولاندن نازنان البته امور ملکته دائر رجال وتجاربکله تولی امره
ابتدار واجترادن خالیه اولملرمع هذا عدایله قودک ماعداسنده نسانک
حکومتی شرعا جائز دکلی املالره تولیه امور حکومت ایدنک اثم اولدیغی درده
مسطوردر ودخی • لم یفلح قوم ولوا امرهم امرأة حدیث شریفی وزنه املالره
حکومت تولیه سنده اولانک عدم فلاحی مشهوردر • وملوک ماضیه دن نیجه لر عقوبت
بلاسنه دوچار اولوب دولت وسلطنتک تارمار اولدیغی محللرنده مبین و
کثرت خلوتلرینک ضرر وخسرانی نیجه دلائل ایله برهندر • فالدیکه املالری بکلیه

ترک دخی شرعا مذموم اولدیغی ایما ایچون ناظم بسیار کلامی ایراد بیورمشدر
مفصلا دائر عدل واحساندر نتکم ناظم بیورر هرکرا فر جهانداری بود
هر کیمه که جهاندارلق شوکتی اوله یعنی پادشاهلق شوکتن استیه هرکرا هرکیمه
فر جهانداری اضافتیله جهاندارلق رونقی دیمکدر فر فتح فا ولام الاضافه
تشدیدرا ایله لطافت وشوکت ورونق وزینت معناسنه در جهاندار پادشاهه
اطلاق اولنور اخرنده کی یا مصدریه در معنا پادشاهلق دیمکدر قاعده معلوم
اوله که فارسیده معنای نسبت حرفیه مخصوص کلدر غیریسی ایله ده اولنور از
جمله دار کلمه سیدر که جهاندار وحصه دار وعرضه دار وسلحدار وامثالی کلمه لرده •
واقعدر ولفظ دار اگرچه داشتن دن مشتق طوتیجی معناسنه اسم فاعل مرخم در
لکن مذکور اسملر ایله ترکیب اولندقده حافظ معناسی مراد اولنور پس جهاندار جهان
صاقلایجی یعنی جهان خلقنی حفظ وحمایت ایدیجی دیمک در بو اعتبار ایله شاهلره علم
اولمشدر حتی خدای تعالی ده حافظ حقیقی اولدیغی ایچون خدایه جهاندار تعبیری
بیت جهاندارا جهاندار دارد خراب • بهانه سیاوش وافراسیاب • بیتی ایله
استشهاد اولنمشدر بود اوله دیمکدر میل او سوی کم آزاری بود انک میلی ظلم ایتمک
طرفنه اوله میل او اضافتیله انک میلی دیمکدر میل فتحله در معروفدر او ضمیر
غایبدر جهانداره راجعدر سوی کم آزاری اضافتله عدم ظالمیت طرفنه
دیمکدر سوی جانب معناسنه در کم آزاری یا مصدریه ایله ترکیب توصیفیدر •
واقعدر اصل معناسی بحسب اللفظ از انجیمک کدر لکن بو مقوله تراکیبدن بالکلیه
عدم مراد اولنمغین بونده هیچ انجیمک دلک مراد در بود اوله دیمکدر معلوم اوله که
رعایایه رعایت وبرایایه حمایت رونق سلطنت وسبب بقای عز ودولت و
باعث دوام مجد وشان شوکت اولدیغندن جهاندارلغک شرطی کم آزارلقدر نتکم
بیورمشدر که نظم کم آزاری کن ودلها میازار • که دولت در کم آزاری بیابد
کم آزاری هر کاری فروند دان • دلی اگر کم آزاری مرنجان • که آزار کن ای خسرو نو عادت •

که یابی از کم آزاری سعادت ٭ کم آزاری به از ملك دو عالم ٭ نبینی از کم آزاری بتر غم ٭ کم
آزاری مسلمان و دینت ٭ کم آزاری به از تاج و نگینت ٭ کم آزاری ستود در شهریارت
کم آزاری نشاند بر دیارت ٭ کم آزاری و شاهان نیکنامی ٭ که آزاری دل از شاهان نشاید
کم آزاری کن ای شاه سرفراز ٭ که یابی در که آزاری بسی ناز ٭ انتهی ایدی مجرد لاف سلطانی
ایله جهانبانلق اولمیوب شرائطنه رعایت لازمدر ٭ بکجه بر جای بزرکی نتوان
در بکذاشت ٭ مکر اسباب بزرکی همه آماده کنی ٭ مفهومندن معلوم اولمغین اقوای
ارکان سلطنت عدل و داددر و مرحمتدر نتکم ناظم الیدر عدل باید پادشاهان را و داد
پادشاهلره عدل و احسان کرکدر عدل هر نسنه‌یی یرلو یرنجه ایتمك معناسنه
عربیدر فارسیده دخی مستعملدر باید کرك دیمکدر پادشاهان معروفدر را
ادات مفعولدر و داد واو عاطفه در عدل اوزره معطوفدر اعطا و احسان
معناسنه در ٭ پس بونده ان الله یأمرکم بالعدل و الاحسان آیتنه تلمیحیت
غایاندر پس پادشاه دولت امارت اولان ذوات و الاشخاص صاحب عدل و احسان
و تنفیذ احکامه رتاب و نواذ و اوزرینه لازم اولان حقوق امانتی ادایه ساعی
و شرع و قانونه مراعی اولمق لازمدر ٭ تاکه عند الله مأجور اولوب ان المقسطین
علی منابر من نور حدیث شریفنه ماصدق اوله الا تنفیذ امور و احکامده ضعیف
و بی‌قدرت اوله انه امارت خطرلرندن حذر ایچون اولا اعیدن کندو خوشتردر
نتکم حضرت ابو ذر رضی الله عنه فخر الانام علیه السلام کلوب یا رسول الله
الا تستعملنی یعنی یا رسول الله بعض اموال بیت المال اوزرینه بنی عامل و بو وجهله
امارته نائل ایتمز میسن دیو سؤالك جوابنده ٭ یا ابا ذر انك ضعیف و انها
امانة و انها یوم القیمة خزی و ندامة الا من اخذها بحقها و ادی الذی علیه فیها
حدیث ٭ در بادین تعلیق کوش قبول و اعتبارلری بیورمشدره حالا هذه کلام
منا صب حکومت بوکلرینه خطرلر چوقدر ٭ ا عبدی اولداه بر خطره یکبار صاو عشق
توشدر ٭ در سایه راه و بزرکی خطر است ٭ آن به که زین کریوه سبکبار

بکذری

بکذری ٭ کریوه‌نك اولان بکه دیرلر بونده مراد دنیادر ٭ سلطان و تکر کشکو
وسود ای کج و تاج ٭ درویش و امن خاطر و کنج قلندری ٭ یکجرو صوبیانه بکیم
آجارنست ٭ ای نور دیده صلح به از جنك داوری ٭ معلوم اوله که شاهان
عالم پناهان فی المثل شبان مقامنده در رعایا و برایا اغنام یرنده در البته
شبان قویونلری قورد مکرندن حفظ و حمایه ایتملودر تاکه وظائف مقدره
سلطانی کندویه حلال اوله نتکم شاعر بیورمشدر قطعه شهی که حفظ رعیت
نکاه میدارد ٭ حلالش باد خراجش که مزد چوپانیست ٭ و کرنه راعی خلکست
زهرمارش باد ٭ که هر که میخورد او جزیه مسلمانیست ٭ انتهی بویله اولدیغی
حالده حمایت و عدل و عدالت اوزره اولمیان جهانداراتك یدیکی کندویه زهرمار
اولسونکه او جزیه مسلمانلردر مهلك اولور بو شکلو سلطانك ابتنی یا زوال دولتی
سریع الزوال اولور دیمکدر ٭ نتکم خواجه سعدینك ٭ نکند جور پیشه سلطانی
چون نیاید ز کرك چوپانی ٭ بیتی بو بیانه کافیدر ٭ پس عدل و احسان سبب بقای
عز و دولت سلطان و موجب سرور دل عالمیاندر نتکم بیورر تا ز عدلش
عالمی کردند شاد تاکه انك عدلندن خلق عالم خرم اولدیلر ٭ تاکه ز عدلش
شاهانك عدلندن دیمکدر ز از لفظندن مخففدر من جاره معناسنه در
عدل معروفدر اخرنده‌کی ش ضمیر مفخمدر علی سبیل البدل شاهانك هر برینه راجعدر
عالمی آخرنده‌کی یا نسبت ایله خلق عالم دیمکدر جمعی عوالمدر اصناف خلقه عربده
عالم دیرلر بونده مراد بودر ٭ و فارسیده باده مجلسنه دخی عالم دیرلر کالمرتبانه
کردند فتح کاف عجمی ایله جمع غایب مضارعدر صیرورت معناسنه اوله لر دیمکدر
شاد مسرور دیمکدر نتکم مسرور اولان آدمه دلشاد دیرلر پس
ناظمك مرادی شاهلرك عدل کامل و داد عمیمی شامل کرکدر که اصناف خلق عالم
انلرك عدل و احسانی سببیله شاد و خرم اوله لر دیمکدر زیرا شاه عالم پناه اولان
خلیفة الله و نعمت الملك سایه‌سی دادرسای مظلوم اولمغله لزومی السلطان

ظل الله یاوری ایله کل مظلوم حدیث شریفندن معلوم در و خفر ابی احسان ایله شادکام
ایدن. من ادخل علی مؤمن سرورا فقد سرنی. حدیث شریفی مفادنجه مظهر رضای شفاعت
اقتضای حضرت فخر الانام علیه افضل السلام اولور حتی سفر ثانی ناظمه صاحب
احسان اولان جوانمردانی بو وجهله مدح بیورمشلردر **نظم** جوانمردی کن و دلقهای
جهانرا از جوانمردی نکهدار. جوانمرد نیست در کی پادشاهی. نو بتر از جوانمردی چه خواهی
جوانمردی بود آیین شاهان. جوانمردی نکو آید ز مردان. جوانمردی تخت شه فزاید
جوانمردی در دولت کشاید. جوانمردی بود کار خردمند. جوانمردی بدی بر خلق مپسند
جوانمردی کن و تخم جهان ده. مردی کرده دست خویش آن ده. جوانمردی کن اکنون دست داری
جوانمردی چراغ صبح کذاری. جوانمردی ز شاهان درخور آید. زهر کاری که باشد برتر آید.
جوانمردی به از هر کار میدان. دلی دارکه جوانمردی مرجان. جوانمرد است شه را یتیه و کار [?]
جهان بکرفت شاه از بخت بیدار. انتهی ایمدی رعایایه عدل و احسان کار جوانمردانه
نتکم **صائب** اکر افتادئی را همچو مور از خاک بردارد. بکیش من بهست از طاعت
روی زمین کردن بیورمشلردر یعنی مورکبی برافتاده‌نی یوقارو طوترایسک
بنم مذهبمده روی زمینک طاعتندن خوشتردر دیمکدر مرحمتک حالی بویله در شاه
کریم و رحیم اولدقده اتباع دخی اتباع بیرتبه حلیم و سلیم اولورلر نتکم مشایخ محققین
ایدکلرکه بو عالم صورت بر جسد مستوا کبیدر و سلاطین مانند قلب صنوبری
اکین در و خادمان سلطنت مانند جوارح در قلب شاه یسند اولان سلطان
قچن صلاح اوزره اولسه اعضایی اولان ارکان دولت بلکه جمیع رعیت دخی
صالح اولورلر نتکم حدیث شریفده القلب ملك اذا صلح الملك صلحت جنوده
واذا فسدت جنوده فسد الملك وارد اولشدر پس قلبک صلاحی شاهک صلاحنه موقوف
و سروری پادشاهک عدل و احسانه مربوط اولدیغی بو بیان ایله معروفدر و بناء
علیه ارباب بصیرتیه نک مدنظری کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیته حدیث
شریفنک دقایق شامله و اشارات کامله‌سی بیانیه هر کتک جوارح و قوای جسمانیه دن

قوۀ مادیه و قوۀ ماسکه و قوۀ دافعه و سائر قوالری و قوای روحانیه دن قوۀ عقلیه
و قوۀ عملیه و قوۀ نظریه و قوۀ جنیه و قوۀ شوقیه سی سلطان قلبک حکمنده در
و کشور جسمانی اولان شاهک مقر حکومتی و مملکتیدر. و عقل نورانی انک وزیری صاحب
تدبیریدر. و عند البعض روح پادشاه اقلیم جسمانی و عقل وزیر صاحب دیوانی و قلب
کاتب خاتم سلیمانیدر. و هوا و هوس ایله اماره اولان نفس اولد اژدر دولتک دیو
و پری و شیطانیدر. ایمدی مطلقا شاه اولانلر عقباده مسئولیتی ملاحظه علاقی
سبله قائم دولتک حکمی عدل اوزره اجرا و بو وجهله برایای مسرور البال ایتمکله همت
ایله مظهر دعا اولمق لازمدر دیمشلردر فالذیکه صحیح مسلمدن مروی اولان قال
علیه السلام یکون فی آخر الزمان الامام کالاسد و العلماء کالفیل و الفقهاء
کالذئب و القضاة کالکلاب وکیف حال الشاة بین هؤلاء. حدیث شریف
اوزره بو زمان اول زماندن عبارت. و عدل و احسان غایت نادرتر و سلاطین
غفلتده اولمغین ناظم اول مقوله لری انتباه ایچون ایدر **کر کند آهنک ظلمی**
پادشاه اکر پادشاه بر ظلم قصدین ایدرایسه **کر** ادات شرط اولان اکردن مخففدر
کند مضارع مفرد غائب و فعل شرطدر ایدرایسه دیمکدر **آهنک** اونک معنای
کلور معنای اندن قصد در بو مقامده مراد در معاناتی یاقیه سی فرهنک شعوریه سعوری [?]
ما بعدنه مضافدر **ظلمی** ده یاء وحدت ایچون یاء مذکوری ظلمه حرف ایله بر ظلم دیمک
شاهه حرف ایله بر پادشاه دیمکدر ابلغدر وجه ابلغیتی ظاهردر ظلم بر لسنه‌ده
و ضعفک هلاک نفعه چلغه دیرلر **پادشاه** معروفدر معلوم اولدکه شاه ظالمی
باده خوارلق سبیله لازم مجلس شراب اولان کبابی کندو یلوغی لحمندن تدارک ایدن
سرخوشه تشبیه ایدوب **شاهی که بر رعیت خود میکند ستم. مستی بود که**
میکند از ران خود کباب بیورمشلردر ران راء مهمله ایله قبا اویلوق معناسنه در
و بو بیتک لطائف معانیسی ظاهردر ایمدی ظلم و ستمدن مجانبت ایتمک لازمه حال
اهل حکومتدر نتکم خواجه **صائب** بزرگ اوست که بر خاک همچو سایه ابر

جنانغو دوكه دلا موردر ابنا زادرد • بيتي بو معنايه اشارتدر يعني ملك العقدا اودركه
خاك اوزره سايز سحاب كبي انجلين دائما اوله كه قرنجه خاطرين انجتميه ديمكدر
ودخي مرحمتا برفقيرك يايندن برداشته اولان خار دوزسيه موته ثم مزار اولدنين
خوجه موسي ايله بيت دوزسيه مرك بود تمع مزارت • هر خارك از پاى تنفري بدر آي
بيتيله ياذ بيور مشدر • ابيدي ظلي قاصد اولان شاه قاسد • سود نخند مرو را فيل
وسپاه • اكا فيل و عسكر فائده ايلز سود فائده معناسنه در نخند نفي استقبال
وجزاء شرطدر كافيك برنج ساكنا اوقوندبني ضرورة وزن ايچوندر معناسي ايلمز ديمكدر
مرورا ده مر تحسين لفظا ايچون زائدر در مابعدي اورادن مخففدر معناسي اكا ديمكدر
مر تفصيله فيل فارسيده لكر وخدم وحشم معناسنه در لكن عربي مطلقا آت
معناسنه بو مقامده مراد ظاهردر وسپاه فيل اوزرينه عطفدر معناسي لكردر
پس ظلي قاصد حالي تباه اولنجه سني فعله چيقرن شاهك احوالني قياس ايله ديمكه
بونده اشارت واردر وستمكاره خدم وحشمك عدم فائده سي بر نجه بيانه موقوفدر
اولا ستمكار البته بر قضايه دوچار اولورد ديمكدر نتكم • زاشك وآه ضعيفان خاكسا
بترس • كه بود مشرق طوفان تنور پير زني • بيتنك مفادي بو بيانه ظاهردر
تفصيل معنا ديباجه ده سبق ايدن وقعه طوفان بياننده باهردر • ثانيا ظالمك دوري
بي علاجدر ديمكدر • نتكم مشار تعريف حديث منيفي اوزره ظالم جام اغاجنه بكزر
بركرة صدمه باد ايله دوريلدكد نصكره • يردخي طوغريلمز ويرنه تازه شعوابي ويلمز
لكن فقرا سنبله يه بكزر صقادم هوا ايله اكلوب يه نه نه طوغريلوب انتهى ثالثا ظالمك
اخذي بغتة اولوب قبضه انتقامدن تخليص كريبانه مجالي اولمز ديمكدر نتكم ان الله
يمهل للظالم واذا اخذه لم يفلته حديث شريفيله بر هندر • رابعا ظلم سبيله باشنه
كله جك بلالري نوتيه ده خدم وحشمي غير نافع اولديني كبي عقباده اولدخي رسوا لغه
مال وابناعي غير نافعدر ديمكدر • نتكم لا ينفعهم مال ولا بنون • عند انشية برمه بحدر حديث
شريفي بو بابده كافي • ودخي اشد الناس عذابا يوم القيمة امام جائر خبر منيفي بو بيانه

وافرز

وانفدر خامسا ازتيراه مظلوم ظالم امان نيابد • بتر از نشانه خيزد از دل فغان كارا
مصدا قنجه ظالم بو قدر موكد قروغاذ صاحبي كبي تيراه مظلومدن بي امان ودخي
صائب باهي ميتوان از خود بر آورد نجها تيراه • كه يك دهر عنبرلي رساند كار ولبرا
مفاد نجه ودخي • عاقل مشو ز آه ضعيفان كه اين نسيم • افسر زفرق دولت واقبالمي برد
مضموني اوزره ظالمك ظلمندن جيو اسباب وآلات وعسكري انكساردن ناسي تار
مار اولوب برنه بر فائده وعائده قالماز ديمكدر نتكم تاثير انكساريانده ثابي • بر قصده
قالدر بنت پادشاهي دولتي • اهل دودلك طوب آه انكساردن كور مشورد • ديو بيورد
مشدر ودخي افسوس دندم بي فائده اولوب بهر دعد عالمه بر الادن بكي بردن ديرمك
عادتي جانه زاغ عب الور در • بر هر اد وپرور رجب ايدن بوم بهر ده ده • هب
الادنغي كفا فيستي اسيا بدوكم ديو بيور مشدر وبو معاني لطايف اثاره
ناظم مفر ماته اشارات ايله تصريح حاذار ستمكا ايدوب بيور مشدر نظم •
ستمكر در دو عالم خوار باشد • ستمكر را دلا زغم زار باشد • ستمكر ميكند خود را زبنياد
بود كار ستش همين جور وبيداد • ستمكر در بدي باشد شب وروز • ستمكر را نباشد هيچ دلسوز
ستمكر در جفا وجور پيوست • ستمكر اغاز كرد ها ست • ستمكر اخذ ار الله ز در كار •
ستمكر خلق را پيوسته بدخواه • ستمكر را نباشد دين وايمان • ستمكر را نخواند كس مسلمان
ستمكر در بي بيداد باشد • ستمكر كي زرنج ازاد باشد • ستمكر ميكند خلقي لفكار •••
ستمكر دايما در غم كرفتار • ستمكر را باشد درهم دردل • ستمكر را جهنم كشت منزل
ستمكر ميكند صد خانه ويران • ستمكر را فراز كافر بتر دان • ستمكر را زملك خويش كن دور
بود ظلم وستم از ملك شه نور • انتهى اما ظلم وستمك باعث زوال سلطنت
وانكسار نفرانك بادي نا رماري جمعيت عز ودولت ايدبكي نعقل وانجام كاردن
تفكر ايله • عليك بالعدل ان وليت منزلة • واحذر من الجور غاية الحذر
فالملك يبقى على الكفر البهيم ولا • يبقى على الجور في بدو ولا حضر • كتابندن سيغوان
عدالت ودخي • واذ ملكت فكن بالعدل مفتخرا • واحذر سهام الدعاء في حندس الظلم

قرب دعوة مظلوم تصادفها اجابة بزوال الملك والنعم • خطابنده اخذ نصيحت
ايله فقرا ورعايايه رعايت وحمايت وصيانت ايدن عادللرك حالنه دربو سؤال مقدر
پيدا اولمغين فصل قاعده سيله ناظم ايدر چونكه باشد عادل و ميمون لقا چونكه
عادل وميمون لقا اوله چونكه علت اداتيدر باشد اصل معنى وترغيب ده مستعملدر
بونده اوله ديمكدر فاعل شاهدر عادل اسم فاعل عربيدر فارسيده داد ادر ديرلر
عدل ايديجى ديمكدر معلوم اوله كه امور مسلمينى دوتنده عادل اولان تشريفه اولى ايله
سرفراز ظل خداده مستقل وممتاز ايديكى اشبو حديث سلطانى هم وسراعليه افضل التحايادن
هويدادر روى المسلم والبخارى عن ابى هريرة سبعة يظلهم الله فى ظله يوم لاظل
الا ظله امام عدل يعنى عادل كه ديمكدر امامدن مراد امور مسلمينى ولى ايدن امرا وغيرلردر
پس يدى كسه نك بريسى بودر • وشاب نشأ فى عبادة الله ايكنجيسى عبادته مولاده
نشو ونما بولان شابدر • ورجل قلبه معلق بالمساجد اوچنجيسى شول رجلدركه قلبى
جماعته نماز ايچون جامعه مربوط اوله • ورجلان تحابا فى الله رابع شول رجلدركه
رضاء الله ايچون بربرلريله سويشه لر مجالسنه تفرق ايدنجيه دك محابدن زائل
اولميه لر نتكم اجتمعا عليه وتفرقا عليه بوكا دالدر • ورجل دعته امرأة ذات
منصب وجمال فقال انى اخاف الله خامس شول رجلدركه كذين برحسب و
جمال صاحبى عورت زنايه دعوت ايتدكده لسانا وياقلبا بن اللهدن قورقرم ديه
ورجل تصدق بصدقة فاخفاها حتى لا تعلم شماله ما تنفق يمينه سادس شول
رجلدركه صدقه ويرديكده اول صدقه شويله اخفا ايليه كه صاغيله انفاقنى
صولى بيليه يعنى صول جانبنده اولان كمسه واقف اوليه ياخود اخفاده مبالغه اولنه
حيثيتده اوله كه اكر شمالى عالم اولمق لازم كلسه اول صدقه بيليه • ورجل ذكر
الله خاليا ففاضت عيناه سابع شول رجلدركه ماسوايه التفاتدن خالى اولديغى
حالده خدايى ذكر ايليه ودر عقب كوزلرى كريان اوله وبكاء مذكور كرك خوفدن
وكرك شوق ومحبتدن اولسون پس ناظم انلر غيده ذكر ايده جكى خصايصدن ايچون

بو مبالغه

بو مبالغه نك هر برلرينه مناسب ابياتلرى كله جكدر ان شاء الله محلنده بيان اولنور
وميمون لقا عادللر اوزره معطوفدر مبارك صورتلو وچهره لو ديمكدر زيرا بو كلام
مباركك معناسنه اولان ميمون ايله كورمك وكورنمك معناسنه ويا متعلق
رؤيت اولان صورت معناسنى مبنى لقادن مركبدر بو وجهله مركبا مستعملدر
معلوم اوله كه ميمون لقا اولمغك علامتى وثمراتى واردر علامتى سيماده اثار خيرك
مشاهده اولنمقدر • سيماهم فى وجوههم من اثر السجود نظم شريفى دخى اوزره سيمادن سيرته
استدلال اولنور نتكم يعرف المجرمون بسيماهم • كذلك بويله در پس صلاح وفساد
كيشينك سيماسندن هويدادر عارفلر انى سيمادن فهم ايدرلر حتى مشايخ محققين ايدرلر
رنك وبوى جرس كبى غمازدر يعنى بر كسنه نك افعال واقوالندن درننده مضمر اولان
مرآة الظاهر عنوان الباطن مصداقنجه مظهر اولور نتكم حديث شريفده ما اضمر احد
شيئا الا اظهره فى فلتات لسانه وصفحات وجهه وارد اولمشدر ديمشلردر فلتات
جمعدر مفردى فلتت در فلتت تدبر وتفكرسز نجاة ظهور ايدن نسنه ديرلر پس دنج
عدالت ومرحمته ميل كيفيتى اولان عادلك سيماسندن اثار خير وصلاح ظاهر
وبرنك خلافنجه مائل ظلم اولانك سيماسى چين جبين ولقاسى غضب كبى اولديغى باهردر
ابملك سرور وغمى هر كسنه نك جبهه سنده نمايان اولان خط معنويدن اوقوديقلرى كبى عارفلر
سيمايه نظر ايله عادللرك ميمون لقا وستمكارلرك بدلقا اولمقلرندن دريانك مهالك
باطنى جوش وخروش روى ظاهرندن نمايان ودخى ظاهرا بوستانك زينت بهار ايله
حله پوشيده بيك طراوت اثار ايله جامه بر دوش ولمسى غالبا درونك ميوه كوناكون
ايله مشحون تنه دال واوراقندن تعريبى خلوميوه سنه اشارت ومثالا ولديغى
كبى انسانك ظاهر و باطنى بركا پياسدر ديو بيورمشلردر ابدى ميمون لقانك علامتى
سيماده اثار عدل واحسان هويدا ومجلس پاكنده انوار اداب وعلم وعرفان پيدا
ودست كرم پوسنى انواع عطايايه مصدر برمعنا بولمقدر وثمراتى عدالت
ومرحمتى سببيله دوام عمر ودولتى وبقاء شان وشوكت وسلطنتى حقنده رعايا و

وبزبانك دعوات اجابت ايانه مظهرتيدر ودعاى ضعفا ايسه نه وجهله كاركر
اولديغنى خواجه صائبك بيت دعاى فاكساران مسكيد امداد شاهانرا • كه باد
شهپر مورى كند تخت سليمانرا • بيتيله ثابت ومعتبردر ومظهر دعاى فقرا اولمق ايسه
جوجبه موفى اليهك بيت دولت زدستكيرى مردم بپا كوند • فانوس اين چراغ زدست
دعا بود بيتى معنادنجه سبب بقاء دولت سلطانيدر تكم ناظم بيورر باشد اندر مملكت
شه را بقا مملكته اول شاهه دوام وبقا اوله باشد اوله اندر مملكت مملكت
ايچنده يعنى سرير سلطنته شه را پادشاه عادل ايچون ديمكدر شه لفظى شاهدن
مخففدر را مرفى ادات مفعولدر بقا دوام معناسنه دربس شاه عادلك
مملكتده بقاسنك معناسى ملكى عدل ايله معمور ورعايى احسان ايله مسرور ايلديكجه
بلادى ناكهانيدن مصون واعدايى بدخواهانك شرورندن مامون اولوب الى ما شاء الله
تمكين منصهٔ سلطنت ونشيمن تختگاه حكومت اولورديمكدر بوقته مملكت فاد •
حقيقة بقا متصور اولديغى نظم تعنى الاوائل والياقوت تبقيها • كما تبانز ذرات
من الملك • لوكان يبقى لمولك اوعما لكم • فلن تغضى اليتا نوبة الملك • مضمونندن
هويدادر ودخى ابن عينك مقطعات مسطور ومعتبد اولان نظم ز ديوانش
كه روزى سؤال • سليمان مرا عليه السلام • كه چون بينى اين سلطنت زيد كر •
مرا مانده با اين همه احتشام • چه خوش گفت ديوانه اورا جواب كه چون نيست اين مملكت مستدام
بدو مدتى اهن برد كوفت • تو در باد بيموده هر صبح وشام مضا مينندن نمايانددر واجوذ
معناى بقا اولنا • عادلك بعد الممات نام ميزانادبنك دلكرده • داستان ورزنده
كيشان شوكت نشانندن عبارتدر پس شاهانه هركس حقنده كرم واحسان وخصوصيله
لشكره انعام واكرامه همت اولديغنى اعلان ايچون ناظم ايدر چون كند
سلطان كرم با لشكرى چون پادشاه بر عسكره كرم ايله چون ملك ايچوندر كند
مضارع مفرد غايبدر ايده ديمكدر سلطان معرفندر كرم ايولك واحساندر پس كرم
احسان ايديجى ملك اولور ادبا يعنت عندنه سكون راء مهمله ايله ودخى فتحيله قلاذ

لر

كرم يا خود كرم ديدكلرى معناده اولكسه كريم دردر ديمكدر بونك واحد وتثنيه
وجمع وتذكير وتانيثى مساويدر اكر بر كسه كرم ايله تسميه دن نهى حقنده امام مسلم
ابو هريره رضى الله عنه دن روايت ايدر • قال النبى عليه السلام لا يقولن
احدكم الكرم فان الكرم قلب المؤمن • حديث شريفنك مفادى اوزره سبب نهى نه
دردير سؤال اولنور ايسه • جوابى بودركه عرب عندنده انكوره وشجرنه كرم تسميه اولنديغى
انكوردن اتخاذ اولان خمر يعنى شراب اولانى ولا خمر كرمه دا اعيا اولديغى ايچوندر پس بركيمه
كرم تسميه سندن خمر الابرارك نهى ايله كرمنه كورديكى انكله خمرى تذكر ايله حسن نام
باعث شربيخمر حرام اولسوت ايچون اولغله مؤمن ومؤمنك قلبى طيب ومخزن ذكا
اولديغى ايچون كرم ايله اتصافه احق واليق اولان قلب مؤمندر ديو بيورمشدر
وبوندن غرض مؤمنى تقوا ايله تحريض وبو تسميه يه اهل اولان مؤمندر وقلبيدر
ديمكدر دعشلدر • اعدى ظاهر حال كرمك لفظ ومعناسنك ممدوحيتى بونده
ظاهر اولور • حتى بعضلردن كرم كيمه ديرلر ديو سؤال اولندقده جوابنده •
كرم اسم جوانى را تو ان گفت • كه چون از نيستى آيد بهستى • كرو همى را كه باوى
بوده باشد • مصاحب در زمان تنگدستى • بجذبتان دهد درمال ودرجاه •
بلطف خود رهاند شاد ازتبستى بيورمشدر • بابونده الصاق ايچوندر اخرنده كى
الف ضرورة وزندن ناشيدر لشكرى ده يا وحدت ايچوندر لشكر مجموع سپاه در
بالشكرى بر عسكره ديمكدر بهر او بازند صد جان بر سرها وسلطان ايچون بر باش
اوزره فرضا يوز جانلرى اولسه فدا ايدرلر ديمكدر بعض نسخه ده بومقامده
واو واقع ولغله جان وسرى بولنمشدر بوكا كوره اوشاه ايچون يوز جان وباش
اويناتيرلر ديمك اولور نسخهٔ اولكه سرى يا وحدت ايچوندر نسخهٔ ثانيه يه
كوره زائددر معنيبنك بر برندن ابلغى ظاهردر بهر بن معنايه كلور بونده لام
تخصيص عربينك افاده ايتديكى معناسنى معيددر ايچون ديمكدر ما بعدنه مضافدر
او ضمير غايبدر سلطانه راجعدر بازند مضارع جمع غايبيدر اويناررلر ديمكدر

یعنی بذل ایدرلر دیمکدر زیرا فرهنكده شهوریه ایدر بازیدن بذل ایتمك معناسنه‌در
ودخی بازی وبناسی معناسنه مصدر دکلدر بر اصطلاح کلمه‌در کما قال کاتبی انتهی
بازندك تحتنده مستقرنا علی اولان مرجع لشکره راجعدر صد یوز عددینه دالدر
جان معروفدر سر بوینه باش معناسنه‌در وکاه اوج وهوش وسردار عسکر و
سرکروه وسرقوم وسرشاعران وامثالی معنالرینه‌ده اولور پس سلطان جهانه
شرف وشان وشوکت وعنوان اولا عدل وثانیا هرکسه وخصوصیله لشکره کرم و
احسان ایلمکدر تا که حین انقاده لشکریان انك یولنده بذل جان ایلیه‌لر زیرا
الانسان عبد الاحسان مفادنجه کرم احرارکی قول وخدمتکار ایدر وکرم بر قید عظیمدر که
اولقید ایله مقید اولانلر کسنه کرمینك باب خدمتنده عبد مؤبد اولوب اباق فکری
خاطرینه کلمز نتکم بیورمشلردر بیت قومك کیدی رشته احسانه بند اولان
مرغ دله کوکر کبی بر محبس اولمیه ٭ انتهی ناظمك ذیل عدله بیان احسانه مبادرتی و
احسانك لشکره تخصیصنك اشارتی بودرکه خدای متعال اولا عدل وثانیا احسان
ایله امر ایتمشدر ودخی سلاطین وکباره خدمت اوته‌دن بروکیجه بیله ایچوندر
بری جلب نعمت وبری کسب حرمتدر بو فائده عائده‌دن خالی اولان خادم ایتدیکی
خدمته ناد مدرد عبثلردر نتکم ابن یمین ایدر هرکه بند کمر خدمت خلق
چون خردمند باشد وفاضل ٭ نفع از بن بر دو چیز اکر نبود ٭ بس کند جمله سعی او باطل
اولا نعمت ودوم حرمت ٭ که بدان حاصلست شادی دل ٭ کر نکرد در خدمت مخلوق
هیچ از این آرزویا وحاصل بس بیجو چوز شباب دوزی عمر ضایع چراکند عاقل
انتهی ودخی شاهان جهانك لشکره ایتدیکی احسان لازمهٔ عنوان عزت وشاندر نتکم
بیت چو دارا بفرو حیدر یرده حکمت جیبست شرمش باید ز فرو بردن بپروردهٔ خویش
بو بیورد دیکلری بو معنانك اثباته برهاندر ٭ ودخی لشکریان شاه جهان قدر بر
مبتلای فقر وفاقر بودرر حتی کندولره ذکوة ویرمك جایزدر دیو شارح ملتقی بحث
ذکوتنده افادت بیورمشلردر ٭ ایمدی لشکره کرم سابقده احمد دیه اولور اعانی

الیه محتاج ایتك لازمدر نتکم ٭ کرمیه با هرکسی کن احسان نی بینی زیان حق کن
زنهار بیدا کن ز مین قابلی بیورمشلردر لکن حقیقت حاله نظر اولنسه ارباب
کرمك انعامی هرکسه عام کرکدر که سایه‌سنده هر کس شادکام اوله نتکم ٭ چو
آفتاب کرم میل تاج زر دای ٭ زهیچ ذره فروغ نظر دریغ مدار ٭ بیت دربارینده
بیان معنای ایلاری سبا قدر بیت احسان اکا دیرلرکه اوله جمله‌یه واصل نه
دفتره موقوف نه محتاج رقدر ٭ دیو بیورمشلردر تا که دیکه شاه اولا لر البته کرم
ایله مالوف وخلقنده احسان صفتیله موصوف اولورلر تا لا وجود نصیحته ابتدار وکرمی
خاطرینه اخطاره نه حاجت دینور ایسه جواب بودرکه فرد هر دو کثر اعوام وشهود
ایله نسخهٔ باکرهٔ کرمك تحریری مشهور اولدیغنه بنا تنبیه مقامنده ذکرنه مبادرت
وارباینه نصیحت بیورمشلردر وکیف لا که بیت مرور دهر ایله رسمی بوزلمش
خطی محو اولمش ٭ بر اسکی نسخه وار قالمش کرم حاتم زمانندن دیو بیورمشلردر
حتی انعام واکرام میانهٔ خاص وعامده بالکلیه منسی اولوب مسند والای کرمه
بر فوری سالم قائم مقام اولدیغی مولانا نابی افندی بیت رسوم لطف وکرم خلق
ایچنده منسیدر ٭ همان اولوب ویرلور برسالومی قالمشدر ٭ دیو بیورمشدر
زیرا هرونی باغ ارم اولان عوضهٔ بی نقیر کرم حوردهٔ کرمان وبلکه بی نام
ونشان اولمغله هر کمیت صیاح سمینی صدای کرم ایله قرع الملك یانوزنه کرم وسیدنه
ریتهٔ عدم اولمغین تانی اظهار ضم ایله کرد دید یکلرین بیت کرم باغ ارم بود کرم
بو خورد ٭ بکوش هرکه بجفت کرم بکفت کرم بجنبیله بر مرد معرفت زیور کونه مجموعه
رغبت قیلمشدر بو کیفیت عوامه بلکه خواص دخی انعام وافردر نتکم مولانا جامی
ایدی بیت کبارك نقره سن کیرد دبیر لردی قلب وغش ٭ ز احسانك الترن
آدن اللاره غاسن تمیش ٭ دیو بیورمشدر زیرا فردنده مذکوره‌نك مثال حکم بی آب
اولان قالبم سعده‌لری رشحهٔ احسانندن تهی اولدیغی مولانا نادیا ضمی بیت
تهی مصدن لبالب جام ساز اولیق امیدا ایله ٭ مروت قالمشدر حاصلی عمرك کبار دنم

دیو بیورمشدر ودخی ابن یمین مقطعاتنده ابناء زماندن خواهشکر انعام اولنغی
بو وجهله الزام ایدوب بیورمشدر **نظم** ای مدار امید کرم زاهل روزکار
کاینها که بوده اند کرعیان غایب اند • وینها که بوده اند ز اجیب خواجکی •
بر مکرمان دامن همت فشانده اند •• از جویبار دهر نشان خوشی مجوی ••
زیرا که تاخوشیش بغایت رسانده اند •• بر کنده اند سرو سهیرا ز جویبار • برجای
سرو بنفله حمقا نشانده اند •• پس بو اشاراته بنا کرم و احسان شان شاهان ایدیکنی
ناظم بو کتابک بیاننده و کرمه ترغیب ایچون مفرماننده کرم ایله امر و ثنا ایدن اولمشدر
بودر **نظم** • کرم کن کر کرم باشد همه کار • کرم از تو برد اندر جهان نام کرم میکن تو دایم با کریمان
ولطفا کر عیانت کرمان • کرم کار بزرکست تا بدانی • بیاغنی بکرم ای سنده رمانی ••
کرم جزوی صفات کرد کارست • که عاصی زان کرم امیدوارست کرم کن تا کند لا یزداز
بچی کرمیی هر ده میدهد باز • کرم کن تا شوی اندر دوزخ ازاد • کرم با تو بود پیوسته دلشاد
کرم کن تا زدوزخ دور کردی • چو حاتم در جهان مشهور کردی • کرم کن با ضعیفان لفکار
نباشد از کرم به در جهان کار • کرم بر تو در دولت کشاید باز • اکر داری کرم عجمی پینداز
کرم کن تا زغم ازاد باشی • که دایم از کرم دلشاد باشی • کرم دایم شعار خویشتن ساز
که باشی از کرم دایم سرفراز • انتهی قالدیکه کرمیت کریمی منتدن پاک کرکدر که اول احسان
مقبول و ثابت اوله یوخسه اول کرم مردود درکاه معبود در دیمشلردر • **نظم**
احسانک بی منت اولمنک لزومی حقنده بیورمشلردر **بیت** غبار منت احسان
کرانکرادر دست • بعضلده کر ازدنغ دردسر بکشی خوش برکسیه ایدیجک کرم
و احسانک مقابلنده سکا من قبل الله عائد اولان فائده لرک خیالاتنک ارلکمیه
منت اتمز ایدیک دیمشلردر نظم بیورمشلردر • زیر بار منت احسان نمی
مانند کریم • رنک میکیرد کل از باد صبا بو میدهد • خلاصه اتمه مکافات
ایله کرمه هزدکلدر نظم منالناظم هروی ایدر **بیت** احسان هزی ثبت بامایدبلاقی
بیچی بیچی کرکه بکار تو نیاید • یعنی احسان و انعام عالم کرکدر دیکه و مقابلنده

برنسنه

برنسنه امید ایتمیه اشارتدر • قالدیکه انعام ایدیجک کسنه کندی قریحه سندن
خدمتکره درکاروجانن وباشن اوزره اکدار اولوریسه نه دیلو نظم شاهان
جهانک خدمه سنده عادت بویله در یکه مکرم اولان کسنه نک خدمتنده
استدامت و استقامتی تزاید حرمت و نعمته باعثدر والا بر کسنه نک پرورده
نعمتی اولوب طورایکن جزئی نقصان سببیله الا عصیان وحق ناشناسلکی بالکلیه نسیان
اوزره اولانک حالی تباه و دو عالمده رو سیاه اولور دیمشلردر نظم **بیت** زان
سیاهست رخ ماه که چون نا شرمند • مسکنند نیم بسیاه ولی نعمت خویش • بوکاکواهدر
پس ناظمک مصراعی ثابنده مکرم اولان نکر صدجان و باشن فدا ایدرلر دیدیکی • مکرم اولاندن
دخی لازم اولان بودر دیمکه نصیحت وارد در **در بیان اخلاق حمیده**
بو بیان اخلاق حمیده ده در اخلاق جمعدر مفردی خلق در خلق ضم ایله خوی
معناسنه در و اشیای اوجدر زیرا اول خصلتکه سبب فعل و کمال اولور ایسه
الا حسن خلقه برلر فضیلتدر حلم و سخا و شجاعت کبی و اکر باعث نقص و بادی
خلل اولور ایسه خلق قبیحدر و رذالتدر جبن و بخل و خفت کبی و هیچ برینه سبب
اولمز ایسه خلق مطلقدر خیاطت و زراعت کبی و اخلاق حمیده ایله متخلق اولمقله
تفصیلی طریقه تحریری مسطوردر **چار چیز آمد بزرکیرا دلیل** دورت نسنه
اولور انده دلیلکلکی **چار چیز** دورت نسنه **آمد** ماضی مفرد غایبدر کلدی دیمکدر **بزرک**
اولور بیوک معناسنه در کرک چندده و کرک رتبه ده و کرک یاشده اولسون جمله
سندن اعمدر لکن سیاق ترتیبه سیله بونده مراد رتبه جهتندن عظیم در راخرنه کی ی
مصدریه در ادات مفعولدر **دلیل** دلالت ایدیجی معناسنه عربیدر بونده مراد علامت
و رهبر معناسنه در **هرکه آن دارد بود مرد اصیل** هرکیمکه انی طوتسه مرد اصیل
اوله **هرکه** هرکیمکه **ان** اسم اشارتدر مشار الیهی چار چیزدر که انلردن بری علمه اعزاز
ایلمک و بری جواب با صواب ویرمک و بری جاعدلدن مجانبت و بری صیانت اصدقاده
خوش قلبی و اقامت ایلمکدر **دارد** طوتر **بود** اوله **مرد** فتحله ار معناسنه دیکه عربی

رجاء در که بالغ اولمق شرطندر ره نا بالغه مرد دینلمز و کاه بها در معناسنه ده اولور
مابعدنه مضافدر اصیل حسیب یعنی شریف دیمکدر نسب ایله در دیمک اولور علم را
اعزاز کردن بحساب علمه حسابسز عزت و حرمت ایلمکدر علم را علم شریفه دیمکدر
مراد علم نافع اولمق روشندر علم معروفدر را ادات مفعولدر اعزاز کردن
مصدر مرکبدر عزت و حرمت ایلمک دیمکدر بحساب صایسز دیمکدر بی
ادات نفیدر حساب کسر حاء مهمله ایله عربیدر صایمق معناسنه در و لغت فارسیده
بیحیا معناسنه مذکورده مستعملدر و کاه الفتی یایه قلب ایله حیب دخی دیرلر شم بو حکایته
دور حسیب دینلشدر معلوم اوله که حلال و حرام امر و جمله احکام کندو ایله معلوم
اولدیغی ایچون علم شریف ذاتنده ممدوح و حرمتی لازمدر و کیف لا که فخر عالم صلی الله
علیه و سلم وقل رب زدنی علما امریله مأموردر و حضرت آدم علیه السلام
شرف علم ایله قبله سجود ملائک اولمشدر و حضرت کلیم علیه السلام حضرت خضر علیه
السلامه هل اتبعك علی ان تعلمن مما علمت رشدا بیوردی و حضرت روح الله علیه
السلام و اتانی الکتاب نطقی اعجاز نصابیله اظهار شرف و شان و علم ایله عرض
بجاه بیوردی و حالا جزا و علمک شرافتی نه کونه ایدیکی افضل العبادة طلب العلم
حدیث شریفیدر فی العلم برات و میراث الانبیاء من قبلی خبر منیفی و امثالی احادیث کثیره
دن معلومدر حتی حضرت علی رضی الله عنه علم شریف حقنده فخر کائنات علیه افضل
التحیاتدن بن بیتک سکز یوز احادیث شریفه مرویدر دیو بیوردیغی شرح … العلمه
مسطوردر کذا سمع من الاسناد و علماء عظامدن مدح علمه نیجه نقولات وارد
اولمشدر از جمله تنبیه الغافلینده ایدر بر کمسنه ده التی خصال بولنسه اولکمسنه
سید و عالم اولور اول خصالک اوچی خارج بیتده در که استفاده علم و مخالطه
اهل ورع و طلب قوت حلالدر و اوچی دخی داخل بیتنده در که استماع ایدیکی مسائل
علمیه‌یی اهل و عیالنه مذاکره و اهل و عیالنه کوردیکی اخلاق حمیده ایله نفسنی
اعمال و طاقتی مقداری اهل و عیالنک طعام و لباسلرینی توسیع ایدرده بو مسطوردر

و بوبابده

و بوبابده نیجه اشعار شعرا و ابیات فضلا وارد اولمشدر از جمله نظم
رأیت العلم نورا للانام * کضوء الشمس لاح من الغمام * فنور الشمس یذهب کل یوم
و نور العلم یبقی بالدوام * و دخی تعلم فان العلم زین لاهله * و فضل و عنوان لکل محامد
و کن مستفیدا کل یوم زیادة * من العلم و اسبح فی بحار الفوائد * تفقه فان الفقه افضل
قائد * الی البر و التقوی و اعدل قاصد * فان فقیها واحدا متورعا * اشد علی الشیطان من الف عابد
انتهی حتی * العلم و المال لا یستزاد کما عیب دیو مالی علمه مقرون عد ایلین ظرفا به
من وجه جوابیله الحال المبال ضرب مثله بأعلی مالدن … بیورن فضلادن
بر عین بیورمشدرکه * ما المال بود ای ابن عین علم طلب * کرچه تو که کم نشود در غم
و شادی منفعت * علم داند باد رسر و بقا رود زر و سیم * … و بمعنی دیکر
تحت … * و دخی ناظم معرفات … بیورمشدرکه نظم ز علم ار خو …
کن جهل را دور * دلت را علم بخشد هر دمی نور * ز علم اندر زمانه منبر فراز
نشین از علم با صد دولت و ناز * ز علم اندر شریعت راه یابی * ببین در علم عز و جاه یابی
ز علم اندر دو عالم کام یابی * ز علمت خلعت اسلام یابی * ز علم و دانش پایه شود بیش
بود از جهل و نادانی دلت ریش * ز علم تو جهانی بهره گیرد * که عالم در جهان هرگز نمیرد
ز علم او اثر ماند بدو داد * که اندر زنم کی فرزند … ستادان * ز علم عالمان عالم منور
بنه از علم و دانش بر سر افسر * ز علم خود جهانی را بکن شاد * کند علم تو خلق از جهل آزاد
انتهی ابدی علم شریفه اعزاز و احترام ایتمک ذاتنه رغبت ایله تحصیلنه تشمیر ساق
اهتمام و تکمیلنه سعی ما لا کلام ایدوب مقتضای سنجه عمله شتاب و سائل مسائله
اعطاء جواب باصوابیدن عبارتدر نتکم ناظم ایدر خلق را دادن جواب با صواب
خلقه صوابه مقارن جواب ویرمکه خلق مخلوق معناسنه در ترکیبی ایله دیمکدر
فارسیده بو معناده مستعملدر را ادات مفعولدر دادن ویرمک معناسنه مصدر
دالیدر جواب اسم مفرد فارسیدر سؤال مقابلنده سویلنان کلام معناسنه در
و بونده مراد بودر و عربیده دخی بو معناده مستعملدر که جمعی اجوبه کلور اتا کرب

فارسی اولدقده جواب اریه صوابی دیمك اولور وجریده دخی خوش ما معناسنه
اولان جایه نك جمعی اولدیغی واردر انتهی ما بعدنه مضاف فدر یا مصاحبت
ایچوندر صواب عربی وفارسیده مستعملدر طوغری ودرست معناسنه در
خطانك مقابلیدر • بیت ثانینك بو بیتده علمك تعلیم وتعلمنه سعی ایده نك شرافتنه
اشارت واردر نتکیم حدیث شریفده علمك تعلیم وتعلمنه سعی ایده نك شرافتنه
اشارت واردر نتکیم حدیث شریفده • ان من خیارکم من تعلم العلم وعلمه
وارد اولمشدر • وسائل مسائل البته تعلم جواب برکاتنه عالم وفا صنل
وثوابه نائل ومرادنه واصل اولور نتکیم العلم خزائن ومفاتیحها السؤال حدیث
شریفی بو معنایه دالدر • بیت بلا عذر ترك تعلیم علوم • وسائلی جواب باصوابدن
محروم ایدن عالم بی نفعك حالی وشانی ان علما لا ینتفع به ککنز لا ینفق منه
حدیث شریفندن معلومدر ایمدی عالم اولان بلدیکنی تعلیم وسائلك سؤالنه
مطابق جوابی تفهیمدن اولادبر غرضه دیوی نیتدن خالی اولمق کرکدر نتکیم لامعی
مرحوم نبستان نام کتابنده • المخفی من لا یاخذ الست من المستفتی مقالهسیله
اجرای ظرافت ایتمشدر • ثالثا سائلك مقصودینی لطفله ایضاح ایتمك کرکدر
تاکه دفتر بندکوا ریده مسطور ویالك نژادلق ایله مشهور اوله والا نسیب
مرحومك قطعه ولا راسی انك حقنده اوقوتمدوا اوله اولدقده قطعه
بودر • علم ایله اولسه فرومایه فرید دوزکار • کسنه نك مقصودینی لطف
ایله ایضاح ایلمز • بدسرشتك سودمند اولمز فضیلت طبعنه • آب شیرین بحری
تلخ دهریا صلاح ایلمز هرکه دارد دانش وعقل وتمیز هرکمکه علم وعرفان
وعقل وتمیز طوتسه هرکه هرکمکه دارد طوتر دانش علم ومعرفت معناسنهدر
قاعده فارسیده مصدر ایکی نوع اوزره در بری الدوبری تائیدر وبعض
کرة امر حاضرك آخرینه ما قبلی مکسور بر شین بحیه کتوروب معنای مصدری
افاده ایدرلر منالی نمازخوانده که دانش کبیدر وعقل دانش اوزرینه معطوفدر

عقلك

عقلك معناسی سابقا ذکر اولنمشدر وتمیز عربیدر فارسیسی هوش ترکیبی اوکه
دکمشی نفع ومضرتی فرق ایدر اولدقده اکا صاحب تمیز دیرلر اهل اعلم وعلم را دارد
عزیز اهل علمی وعلمی محترم طوتر اهل علم علم درکه اکا فارسیده علم دان دیرلر
وعالم اهل اوزرینه معطوفدر را ادات مفعولدر دارد طوتر دیمکدر معطوف
ومعطوف علیهك اوزرلرینه ملحوظ فعلدر اللا مقتنم مفعوللریدر عزیز شریف
ومحترم دیمکدر بیت بیت سابقك معناسنی تأکید ایله بو بیتده فائدهٔ جدیده واردر
مراد عالمه تعظیم وبیان ایلدیکی علمه تفخیم ایتمك عالم وعاقل ومتمیز وکامل کاردر
دیمکدر • وبونك بیانی شویله درکه ارباب اشارات عندنده اعضانك جملهسنه
ساری اولان جانك لطافت وصفاسی نك نظافتدن استدلال اولندیغی کبی عقلك
نورانیتی جسدك جملهسنه ادابه کتورسندن مستدلدر بیت جسد بنی آدمه اولان
ادب وحیا وایمان وامثاللری اولان دانش وتمیز واذعان وهر بر خصال احسان جمله
عقلك آثار وانوارندن نشانهدر • ایمدی کندوده بو آثار بولنان اهل علمی معزز طوتر
اما بو آثاردن بهرهسی اولمیان خلافنی ایتیلوب اهل علمه عداوت وعلمه حقارت
اوزره اولور نعوذ بالله • ایمدی علمای توقیر لازمدر • زیرا انما یخشی الله من عباده
العلماء تعظیم مجزنمایی اوزره علوشانلری ظاهر اولمغین حدیث شریفده وقروا
علماء امتی فانهم نجوم الارض • وارد اولمشدر • وهر برلرینه اکرام واحترام اولنق
لازمدر • نتکیم حدیث شریفده • اکرموا العلماء فانهم عند الله کرام • کلمشدر وعلمانك
نزدایله ملازمت لازمدر زیرا کندولری شجرهٔ جنت اطلاق لساننده واردر
وسایهلرینه راحت ایله ثمرهٔ علملرندن بهرهمند اولمغله جزء وام مصادرا اولمشدر
وکندولره محبت ایلمك انبیاء کرام علیهم السلام ایله حشر اولنمغه دولتنه سببدر
زیرا المرء مع من احبه حدیث شریفی مصداقنجه علمایه محب اولان قیامتده علما ایله
حشر اولور علما ایسه بو منطوق حدیث شریف انبیاء کرام علیهم السلام ایله حشر
اولنور دیو شارح ملتقی درالمنتقی نك باب القضا تصحیح ایله نقل حدیث صحیح

بیورمشدر و بو کروه پاک ایله حشر اولانک مرجع و مصیری جنتدر نتکم حدیث شریفده
العالم والعلم والعمل فی الجنة وارد اولمشدر حتی اهل جنان جنتده حق جل و
علادن نه استیه جکلرینی ادراک ایده میوب علمایه مراجعت و شایستهٔ مسئولیت اولانی
استعلام ایده جکلردر علمایه محبت جنتده دخی فائده اولور نتکم اهل الجنة یحتاجون الی
العلماء فی الجنة حدیث شریفی بو بیانه کافیدر و علمایه اکرام ایدنک اولادی البته
عالم اولور دیمشلردر و علمایی تحقیر نعوذ بالله کفره موصل اولدیغی کتب فقهاده مسطور
در و بونلرک ضررینه قصد ایدن کندی نفسنه ضرر ایلر نتکم لحوم العلماء مسمومة
مضمونی افاده قاصددر خواجه حافظک ✱ دردمندان بلا زهر هلاهل دارند
قصد این قوم خطا باشد هان تا نکنی ✱ بیت لطیفی کافیدر بو حدیث شریف علما اولیا
شاملدر و دخی ارباب اشارات ایدرلر که نقش خاتم سلیمان علیه السلام علم ایله
مرتب و فی الجمله اجناس عالم مختلفه اکا مسخر اولمغین الملک علی اول احکام کبیدر که
نکینی قلب پاکدر پس نکین قلبنده علم نقش و تصرف منقوش اولان سلیمان وار تصرفاتنه
صاحب اقتدار اولور و دخی بو عالم بر صورتدر که علم انک جانی اولمشدر پس صورت
دیدیکمز عوالم قوت حیاتی جان برکاتیله بولدیغی کبی عالم بادی نظام احکام علمدن بولوب
احیاء عالمه باعث اولورلر ایچون عالم اولان ذاتک عالمک حیاتی مثابه سنده در نتکم
موت العالم کالعالم حدیث شریفی بو بیانه شاهددر ایمدی بو بیله اولان علمانک
اعلامک سزاوار اعزاز و اکرام و علی شایستهٔ احترام ایدیکه اشتباه یوقدر
و ارباب معارفک هر برلری کذلک شایان عز و اکرامدر نتکم ✱ دلیل عزت
اهل سخن همین کافیست ✱ که خرده های قلم زیر پا نباید ریخت ✱ بیت لطیفنک
مفادی بو بیانه وافیدر و بونلره اکرام ایدن بزرکان بهره مال اولمشدر نتکم
بیورمشلردر صائب ✱ میکند اهل هنر نام بزرکان را بلند ✱ بیستون آوازهٔ کردنکشی
از فرهاد داشت ✱ و کندی جلالت قدر و اعتبار صاحبی بزرکوار ایکن ارباب
هنره اعزاز و اکرام ایله دوکهریتیت کوسترمیان کسنه لری اعماد بی مهر درخشانه تمثیل

ایله

ایله ✱ بیت ✱ دو کهر ایچمه ندارد ز بزرکان جهان ✱ اسمانیست که خورشید درخشان نیست
✱ دیو بیورمشلردر حتی ارباب معارفدن هر بار عزت و اعتبار ایله مرغ نو اموز
دست کبی اولوره طوتمغه ترغیب بیاننده ✱ وحشی دلدارم دست شد نطق بر وی میفشان
استین ✱ ترسم که ناکه رمد هی این مرغ دست اموز را ✱ بیورمشلردر خلاصه
ارباب هنره عزت و حرمت ایلانلر پای بند اقامتدر والا الدن قاچرلر انجامنک قاچمه‌سی
موجب ندامتدر نتکم عاطف ✱ بیت ✱ الدن قاچورمه مرغ نو اموز دست ایکن ✱ برکره
او شاهباز ملاحت او کلنور ✱ دیو بیورمشلردر انتهی ✱ ای برادر کر خرد داری تمام
ای قرنداش اکر تمام عقل طوتیجی ایسک ✱ ای برادر ای قرنداش دیمکدر مراد معلومدر کر
اداة شرطدر خرددار ترکیب توصیفیدر عقل طوتیجی دیمکدر آخرنده کی ی خطاب
ایچوندر بعض نسخه‌ده خرد داری برینه خرد داری واقعدر بو کا کوره معنا اکاه ایسک
دیمک اولور تمام معناسی معروف اناندر معلوم اوله که عقل هر وجهله ممدوح انام
اولدیغندن عادت کرام اوزره ناظم بو بیتنی و امثالی مخلدده اکر عقل طوتر ایسک
شو بیله دیو ایده جکی نصایحک قبولنه اهتمام بیورمشدر حتی مفرماتنه بو وجهله
مدح ایدوب بیورمشدر که ✱ نظم ✱ ز عقل اندر جهان کامت بر آید ✱ ز نادانی ترا
محنت فزاید ✱ ز عقل و رای در عالم شوی فاش ✱ بنادانی کرفتارند او باشی ✱
ز عقل و رای ملک اباد کردی ✱ ز عقل از جهل مرد آزاد کردد ✱ ز عقل و دانش خود کار میکن
بعالم مشرب بسیار میکن ✱ ز عقل از نیک و بد اکاه کردی ✱ ز عقل از عارفان راه کردی
ز عقل از کارهای بد شوی دور ✱ شوی از عقل و دانش شاد و مشهور ✱ انتهی ایمدی
اکر عالم و عاقل و مرد کامل ایسک ✱ نرم و شیرین کوی با مردم کلام ✱ خلقه سوزی یومشق
و طاتلو سویله ✱ نرم یومشق دیمکدر کرک محسوسا و کرک معنی اولسون بونده مراد تاثیرکه
لطیف و خوش مناسبه اولور ✱ و شیرین ✱ نرم اوزرینه معطوفدر طاتلو دیمکدر
نتکم اجی و طاتلو دیه جک برده تلخ و شیرین ترکیبنی کسرهٔ صریحه ایله ارسال ایدرلر
فتحه اما الله ایله سود دریا و ثانیه نسبت ایچوندر بوندن مذکور یادن تاکید ایچوندر

ططلودر انسانك ابتدا طاتدیغی لذیذ سود اولدیغی ایچون اکا نسبت ایتمشلردر کوی
امرجا طرح دسویله دیمکدر با مصاحبت ایچوندر مردم اوچ معنایه کلور بری آدم درکه
معروفدر دیری کوز بکیدر وبری مخلوق معناسینه درکه بونده مراد بودر نتکم انسانك
مفرد وجمعنه عجم مردم ومردمان دیر وعرب خلق وخلایق دیرلر کلام سوز معناسنه
در سخن کبی لفظی ومعنوی نعمتلردن برینه مراد معنای لغویدرکه انسانك قلیل وکثیر
تلفظ ایلدیکی سوزدر پس بو بیت اشیاء اربعه نك کیفیتی اولان خلق راد اده جواب
باصواب مصراعنی تفصیل مقامنده در وبو نوع علیك بحسن الکلام وحدیث شریفنه
تلمیح واردر معلوم اوله که زینت اوزره عذوبت لسان باعث کثرت اخواندر نتکم حضرت
حیدر من عذب لسانه کثر اخوانه بیورمشدر بو زینت لسانی باعث عافیت
جاندر یعنی حصار سلامت روان روشندر نتکم خواجه صائبك بیت نرمی حصار
عافیت جان روشنست ازموی پنبه ایمه برکوه آهنست یعنی بو بیانه شعلهٔ
مومدن روشندر حتی زینت وادب باعث تادیب خصم سرکشدرکه خاکستر زینت
سبیله غالب بر آتشدر دیو صائب همواری ادبکی خصم سرکشی را کند خاکستر بنرمی
زیردست خویش میکرداند آتش را بیورمشدر وچرب اللسان اولانلرك نصیبی عمردر
حلاوت بولق اولور نتکم پسته وبادام قندایله ملتبس کردر فربه اولور دیو صائب
نصیب چرب زبانان شود حلاوت عمر ز قند پسته وبادام میشود فربه بیورمشدر
وسوزی شیرین سویلیك کیشینك دشمانی دوست ایدردیو قطعه خوش کلام
اولدسوزیك دلدن چیقر تدبیری ای سوز ایله کنج جهان بیلندی پیغمبر
طاطلو سوز توبیاز مجا طیدم یالانلقدن اثر خوش عبارلر طاطلو سوز ایله یالان ایدیکی حق
بیورمشلردر وده سوزك شیرینی مناسبتیله مجلسی سویلیانلرکه اول سخن رنکیندر
نقل مجالس یارانی وحلاوتندن ناخود لذیذ قلدوه دن استاد اولمه نتکم بونك بیاننده صائب
میشود نقل مجالس چون نخود رنکین سخن همچون نخود پنهان نمی ماند چو شد رنکین سخن
دیو بیورمشلردر پس خوش اما رنکین وشیرین اولان سوز البته خاص وعامه شهرت بوله رق دون

ودنك نجشی مجالس یاران اولور اما بی مناسبت اولان کلام باعث ضرر تام
اولور بومقوله کلامدن حذر وخطرندن خائف اولمق لازمدر نتکم خواجه صائب
بیت دم چو زد برلب بدانخوف بی هنکام میلرزد چو عاقل طفل بیند بر کنار بام میلرزد
دیو بیورمشدر یعنی بی محل سوزدن سکوت بر اولی کبی دورم زیرا عاقل اولان طام
کنارنده اوزن بر طفلی کورسه وقوعی خوفندن انك اوزرینه دتردیمکدر فالدیکه
زینت وحلاوت ایله کلام سویلمك هر کسه میسر اولمدیغندن خواجه صائبك بیت
نزدها صائب صائب حرف شور بیکرم عشق از دو صد طوطی یکی شیرین کلام آید برون
دیدیکی بیتك مغزی حقیقت عنوان اوزره ناطق ایدر هرکه باشد ترش روی وتلخ کوی
هرکیمکه یوز اکشیدیجی واجی سویلیجی اوله هرکه باشد هر کیمکه اوله ترش روی ترکیب توصیفیدر
یوز اکشیدیجی یعنی وتمرز یوزلولك وعبوس چهره لولك کوسترجی دیمکدر وتلخ کوی
ترش روی اوزرینه معطوفدر بوده ترکیب توصیفیدر معناسی اجی سویلیجی دیمکدر
یعنی بیت سابقك خلافنجه حرکت ایدن کسنه منفور القلوب اولمغین دوستان ازوی
بکرداند روی دوستلرندن یوز چویررلر یعنی نفرت ایدرلر دوستان
جمعدر مفردی دوست در معناسی معروفدر ازوی اندن دیمکدر از من جاره معناسنه
در وی ضمیر مفرد غایب در مرجعی هرکه در بکرداند اولدن کیا مرف استقبال ایله جمع
غائب معناره عدده وندیررلر دیمکدر روی یوزدر معلوم اوله که لین الکلام
قید القلوب ضرب مثلی اوزره زینت کفتار آهوی رمیده منال اولان خاطری کرفتار
ایدمحبت ایدر یعنی مصقلهٔ کلام ملایمت نظام مرآت زنك آلود دلدن زنکاد
کدورتی ازاله ایدر نتکم یشیرین زبانی ولطف وخوشی توانی که پیلی بموی کشی
بوناله دالدر اما بونك خلافنجه ترش روی وتلخ کوی اولانلرك دوستلری
کندودن نفرت وبلکه اکا عداوت ایلر زیرا ترش روی سبب نفرتدر
خنده رونق اثر رحمتدر دیمشلردر حتی خلقه بشاشت برینه چین جبین ادانت
ایدن بوریکی پامال اولدیغن صائب صاحب الدیت شکفته باش که پامال منبو صائب

کسی که چین بجبین همچو بوریا دارد • بیتیله اثبات بیورمشدر • ودخی تلخ کوی اولنلرک حالنی
ذیر نکینده خطدن زهر هلاهل دار اولانه تشبیه ایله صائب میتوان یافتن از تلخی •
گفتار ترا • که ز خط زیر نگین زهر هلاهل داری • بیورمشدر • بونده اولان نزاکت
خفی دکلدر حتی ادملر دروغی دریا شانلی مطلع دردولا ایدر • پس ناهموار کلام ایله خلقی
تلخکام ایدن دریادن صدف بی گهر استخراج ایدنه مشابه اولدیغنی قطعه چون •
رشته ناهمواری گر نام برآری • از گرد گریبان گهر برد آری • تا کی سخن پوچ دهی عرض بردم
تا چند ز دریا صدف بیگهر آری • قطعه سیله معنای مذکوره اشارت بیورمشدر
ودخی خلقه تلخ کوی اولان خلقدن تلخ کویلک ایشیدوب کورور عسلدر زیرا بر کسنه
نك مقابلنده خمیازه کش اولمق آخری خمیازه کشلغه کوتورر نتکم بیت مکو پوچ تا نشنوی
حرف پوچ • که خمیازه خمیازه بار آورد • عیشلودر • پوچ یومرتهنك یعنی ناهموار نفته
معناسنه در ودخی کج زبان و دل اولان بر کسنه رحم و شفقت ایلمز و عرض و عار نی
امر کزدیو خواجه صائب بر زبان و دل کج که باشد بخشاید کسی • از دم عقرب
کره بر سنك نکشاید کسی • بیتیله ایما بیورمشدر هر که از دشمن نباشد بر حذر
هر کیمکه دشمانندن حذر اوزره اولمیه هر که هر کیمکه از دشمن عدودن دیمکدر دشمن
لفظی دشماندن مخففدر فرس و ترکده مستعملدر نباشد اولمیه بر حذر صاقنق
اوزره دیمکدر عاقبت بیند از و رنج و ضرر انجامندن الذی زحمت و زیان کورر
عاقبت عربیدر صوك معناسنه در فارسیده انجام ایله معبردر پس بونده انجام کار دیمك
مراد در بیند مضارع مفرد غائبدر کورور دیمکدر و بو فعل مضارع شواذندر
زیرا کورمك معناسنه اولان دیدن کله سندن مشتق دکلدر بلکه بیدن لفظندن
مشتقدر و بونده اشتقاقك طریقی بیدن لفظنك آخرنده کی نونی مصدر دالنك
اوزرینه تقدیم ایله بیند قیلمقدر از و مخففی از اودر معنای اندن دیمکدر زیرا
از من معناسنه در او ضمیر دره دشمانه راجعدر رنج زحمت و تعب و مشقت معناسنه
در و ضرر زیان اوزره معطوفدر زیان معناسنه در پس معلوم اوله که دشمانك

غایت

غایت اشرّی شیطان لعیندر که عداوتی انه لکم عدو مبین نصیله ثابتدر ودخی
نفس اماره مفسدت کرینده که دشمانلغی اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك
حدیث شریفیله ثابتدر و نفسك اعدی الاعادی اولدیغندن کندو ایله جهاده جهاد
اکبر دینلمشدر ودخی طائفه نساء در حتی مداوك صاحبی کتابنده کورزم ایدر شیطان
لعیندن زیاده حذری لازم اولان نساء طائفه سیدر که حقلرنده خدای متعال • ان
کیدکن عظیم بیوروب شیطان حقنده • ان کید الشیطان کان ضعیفا بیورمشدر ودخی
اعدای دین اولان کفار خاکسار در • ودخی بلا سبب شرعی انسانه عداوت اوزره اولان
اشرار بدکرداردر ودخی کشینك مال و اولادیدر حتی تا اهل خانه دشمان و وبال اولدیغی
بیانده بهجت نامه معرفت بیورمشدر که بیت مالی کشینك دوست هم دشمندر دیرلر
جکدیکی خالا کلر فوردیك ایکیندندر • ودخی دشمان هر بر موذی اولان حیوانلردر قالدیکه
بو ذکر اولنانلر اعدالرك صغیر و کبیر و ضعیف و قویسی عداوتده یکسان اولدقلرنده هر
برلرندن حذرك لزومنی اشعار ایچوندر • دشمن لفظنی ناظم مطلق ذکر ایتمشدر و مطلق
کماله صرف قاعده سی بر قرینه صارفه بولنمامغه مشروطدر قرینه بولنمدیغی مطلق
اطلاقی اوزره باقی قالور نتکم بو مقامده بویله در انجق حذرك اتم و الزمی وار در
نتکم مشایخ صوفیه ایدرلر که حذری الزم اولان دروندن خانهده بولنان دشماندر
یعنی جسد انسانده منزوی اولان نفس ایله شیطاندر پس درون خانهده کی
عدو اوده دن خبردار اولوب طشره قپولری سد ایده مز رنج و ضرردن بعید اولور ایمدی
آب بحرده پنهان اولان خاردن داخل جوف ما خبردار اولدیغی کبی غوطه کر بحردن
اولان همزات شیاطین و الهامات ملائکه نك قلبکه القا ایلدیکلری اغوا
و الهامدن خبردار اولوب آکا کوره نفس ایله شیطانك فساد و اغواسندن احتراز
و الهام ملك اوزره عمدو ثابت دمسلز اولمق کرکدر نتکم ان للشیطان لمة وللملك
لمة بابن آدم فاما لمة الشیطان فایعاد بالشر و تکذیب بالحق و اما لمة الملك فایعاد
بالخیر و تصدیق بالحق فمن وجد ذلك فلیحمد الله ومن وجد الاخری فلیتعوذ بالله

من الشيطان حديث شريفي بو بابده کافیدر • لیس دشمنلرندن عدم احترازه سبب بر قاچ
وجهه واردر و محتملدر • اولا دشمانی تحقیر ایتمکدر بو ایسه جهلا و حمقا صفتندندر بو مقوله
جاهل و غافلك ضرر کشیده اولمسی واردستنه قید بیاندر • و غفلت ایله عمرك کذرانی
انجامندن پشیمانلغك عدم فائده سی کالشمس عیاندر نتکم غافلینه توبیخ ایله خطاب
نصایح نصاب ایدوب بیورمشلردر قطعه تا چند بغفلت کنی این آب علف صرف
سرمایه شکست درین دشت کیاهی • زان بعد کر ستد حسن نو غایب نظرها
هر چشم زدن کان شده مجموعه آهی • در عالم امکان دل عارف نکشاید • یوسف چه
قدر جلوه کند در ته چاهی • ثانیا دشمانك ملایمتنه اعتماد ایتمکدر بو دخی عاقل
کاری کلدی نتکم بیت ز چشم نرمی دشمن فریب عجز مخور • دلیر بر سر این آب زیر کاه
مرو • بیت لطیفك مضمونی اوزره دشمانك نرمیت چشمنه آلدانمغدن فائده
جاه عجز اوله یعنی صماد الستنده اولان صوبك اوزرینه دلیرانه یوریه که هلاك
اولورسین دیمکدر حتی دشمانك تواضعنه اعتماد ایلمك حماقتدر دیو بیورمشلردر
نتکم غنی کشمیری بیت بر تواضعهای دشمن تکیه کردن ابلهست • پای بوس سیل
از پا افکند دیوار را • بیت دیکی ایله دشمانك تواضعی سیلك دیوار ایاغنه بوسه
دادلق ایله دیواری خراب ایدا یلمسنه تشبیه و بو معتقد اولانی حماقته منسوب
قیلمشدر علی الخصوص که ملایمت عرض ایدن دشمانك عداوتی قدیم اولمش اوله اول
مثللو خصم دیرین مکر این ایچون نیشتر پنهان کردهٔ میانه موم اوله دیمشلردر نتکم
خواجه صائبك بیت حذر کن ز نهار از خصم دیرین چون ملایم شد • که آن نشتر
در موم باشد نیشتر پنهان • بیتی بو بیانه شاهددر و نسیب آفندینك • نسیب
دوی دل دشمنه غرور ایتمه • ملایمت دخی کوسترر ایسه چاره آلدغه • دیو بیوردیغی
بو معنایه مبنیدر نتکم عقلا عندنده دورت نسنه یه مغرور ایتدن حذر لازم تردر
اللادر حرشنا • و سکون نهر • و ضحك عدو • و ذهد نساء در دیو مجامعده
مسطور و مبرهندر • ثالثا دشمانی حقیر کوریکدن ناشی احترازده اهتمام

ایتمکدر

ایتمکدر بو دخی قلت فکر و سخافت رای و تدبیردن ناشیدر نتکم بونك بیاننده
قطعه ولا تحقرن عدوا رماك • وان كان في ساعديه قصر • فان السيوف
تحز الرقاب • و تعجز عما تنال الابر • دیو بیورمشلردر حتی خصمك فرنجه ایسه
مردانه اوله دیدیکلری مثل سائر اوزره ارسلان بو قدر قوت و صولت صاحبی ایکن
طوغوردیغی یاوریسنی فرنجه الندن بیروردن بریره اغزی ایله کوتوروب قاچوردیر
حتی یاوریسنی اغزنده طوتوب کیدر ایکن بعضی یدیرمن بو دیدیکلری قوقوغنا کاه اوغرنده
پرواز ایتمك ایله یوریسنه ضرر کلمك ایچون شفقت داعیه سیله اغزنده زیاده
صیقوب بزلك ایله هلاك ایدر ایچون نسبته اسناد طریقی اوزره مذکور بلدجی توضیحنه
لغت فارسیده بزرکش دیو آد ویرمشلردر • خلاصه دشمنی حقیر کورملو کلدی نتکم
بیت لا تحقرن صغيرا في مخاصمة • ان الذبابة قد ادمت مقلة الاسد • بیتی
بو بابده کافیدر بس عموما اعدادن و اعدا الله ایله اعقلا طایفه صداقادن حذر
لازم تردر زیرا جمله قارینلدان عسلیم • و دنبه طراقی اولادن کلیا البته ذنب
چسم اولکوده ولمشلردر حتی دوستاندن حذرك لزومی بابنده خواجه کلیم بیت
از دوستان رسد همه آفت بدوستان • چشم صدف سفید ز آب کهر بود بیور
مشلردر و نتکم تا بدرجه ولك بیت بو زخم عشقه بادی تمام اولمشدر • بکا
بو تیرینه کندی ترکشمندندر • دیدیکی بو بابه مناسبدر حتی خویشی و آشناکنی
رسوا و عیوبنی افشا ایلدیکی ایما ضمننده خواجه کلیم بیت خویش قومی نیست
تا دوسوا شوم • عیب کذا بیکسی پوشیده است • دیو بیورمشلردر قالدیکه دشماندن
حذرده طریقلری چوقدر اولا هر کس ایله حسن زندکانی اوزره اولوب دشمانی پیدا
ایتمکدر نتکم خواجه صائب بیت هیچ ساز از دل نوازی نیست سیر آهنگ تر • خیک را
بکذار تا نوذ محبت ساز ده • دیو بیورمشلردر و بعض ظرفانك بیت دنیا ایله سن
صلح اول بن جنت جیبی دعوی • اسلونسه بهاد خلقی هپسنا حددر و دواولسون
دیدیکی بو معنایه ملایمدر ثانیا سکا عداوت ایدنه نان و نمك و نواله عطاسنده

منفعت اولمقدر زيرا غمك جكركذارلغده زهر خصومتدن زياده در نتكم خواجه
صائبك بو بابده بيت غمك ززهر خصومت جكركذارترست هركه زهر بكارت
كند نواله بده بيورديغى كافيدر تا اناد دشمنانه مدارا ايمكدر مدارانك سنت شريف
اولديغى وارستهٔ قيد تحريفدر بناء على ذلك خواجه حافظ شيرازى اسايشى
دوكيتى معنى اين دو حرفست با دوستان تلطف با دشمنان مدارا بيورمشدر
يعنى ايكى جهانك راحتى بو ايكى سوزك معناسيدركه اولده دوستلر ايله ايو كچنوب
دشمانلر ايله مدارا قلمقدر ديمكدر نابى مرحومك تماشاى جمال نو عروس راحت
استرسك وار اول ديغ عرباكه كل مدارا ايچلك ديو بيورديغى بو معنايه مبنيدر
وفى الحقيقه شقاوت عداوت مدارا ايله وفاق ومحبته مبدل اولور نتكم قطعه
فاذا عجزت عن العدو فداره وامزج له ان المزاج وفاق فالماء بالنار التى هو ضدها
تعطى النضاج وطبعها الاحراق قطعه دلالت بو معنانك اثباتنه تامدر ومدارا
ايله خصمى نادبى عقلا تصويب ليوب بيت انداخت جنين ابر بريغ افتاب آذ بكه
خصم را بمدارا ادب كنى بيورمشلردر رفالديكه سپر انداختق ايله دشمانى اغفال و
بى محابا تيغ ايله كار دشمانى تمام ايلك زياده نامردلكدر انى ايلمك كركدر نتكم بيت
نيست نامرديست كر تيغ از نيام ايد برون هركه سازد كار دشمن از سپر انداختن
بيورمشلردر سپر انداختن جنكى متاركه دن عبارتدر غفلت ولهذا در ميانه دوستان
مسرور باش دوستلر اراسنده مسرور اول در ميان دوستان دوستلر اراسنده
مسرور مسرور ايله باش امر حاضردر اولديكدر بو مصراع بالكليه اخلاق حميدهٔ اربعه نك
درونجنده اشارتدر مصراع ثانى وراتقا لنلى اولادى بيتاتى دشمانده حذرلك لزومنى
تاكيدن عبارتدر معلوم اولدكه اكرچه دنيانك سرورى شروريله هم املا وكندردر
سرورت معدوم بوتلكلو معنادر لكن سرور اولديغى صورتده انجق ميانهٔ دوستانده
بولنور هر حالده بلكه دارينده مسرور اولام مرابيك دوستلريله ايدب مياننده
مسرور اولديغك بو مقامه مراددر حتى مجمع الفوائد نام كتابده ايدر عالمده سرور

سكز

سكز نوع اوزره در نوع اول سرور يك ساعتدر كه جماعتدر نوع ثانى سرور بكروز
دركه دخول حمامدر نوع ثالث سرور بر هفته دركه لبس ثياب منسولدر نوع رابع
سرور بر ماهدركه لبس ثياب حريردر نوع خامس سرور انهر سنه دركه تزويج ابكاردر
نوع سادس سرور سنه واحده دركه جديد البنا اولان مسكنده سكنادر نوع سابع
سرور دهر دركه علم نزيعدر نوع ثامن سرور ابديدركه دخول جنتدر انتهى كذلك
ميانهٔ دوستانده اولان سرور دخى ابديدر زيرا الله ايچون اولان محبت واخوت
جنتده دخى برقرار اولهجغى حقنده نيجه اخبار وارد اولمشدر وميانهٔ دوستانده
سرورك ظهورى شويله دركه قبل خلق الابدان عالم ارواحده هر بر روح آخر ايله
كسب اشنايى واتحاد وائتلاف روحانى بدايه المشدر نتكه الارواح جنود مجندة
فما تعارف منها ائتلف وما تناكر منها اختلف بو بيانه شاهددر پس دوستلر بربريله انجق
اراى صحبت اولديغى اولا الفت ايدرلر ومحبت بر خلليلك بوى روحانيسى معطر
مشام جان اوله رق حركته كلوب اول عالم ارواحده كى كذرانى ايدنلر ما لا اتانسيه
وموالاة تعطيه دن منبعث سرور حضورك اثارى بركاتندن ميانهٔ دوستانده
هر دوست مسرور اولور لكن دوسته يديكلرى يار صديقك فى زماننا هذا وجودى
كبريت احمردر نتكم امام شافعى رحمه الله تعالى صاد الصديق وكاف الكيمياء معا
لا يوجدان فدع عن نفسك الطمعا بيورديغى ودخى ترادفت على راس الزمان فانه
زمان عقوق لا زمان حقوق فكل رفيق فيه غير موافق وكل صديق فيه غير صادق
امان صنعين بكلوب دبعه ثابت اولمشدر فالا ايله ارامزده هر دخى حقوق ايكى
منابى وار كيميا وسيمرغك بر عدد رفيق موافق برى صديق صدوق بيوردقلرى
بو بابده مقرردر ايمدى هر عاقله لازم اولان يار صديق پيدا ايلمكدر تاكه ميانده
استوار اولان بنيان محبت خللپذير اولميه نتكم يار صديقك بى بيورمشدركه بيت
خللپذير شود هر بنا كه مى بينى مكر بناى محبت كه خالى از خللست پس بو وجهله
دوستندن جدا اولمق غايت مشكلدر نتكم خواجه صائب ايدر دورى

زدوستان سبکروح منکلت • ورنه زهر چه هست جدا میتوان سخن و نیه
خواجه مشار الیه دیکو محلده ایدر • میتوان برداشت دل صاحب باسانی زجان
لیک دشوارست دل از دوستان برداشتن • ونیه بو محلده ایدر • رجا مشکلا بوده
دلکندن از یاران لیس از الفت • هنوز اب از غم یوسف بچشم چاه میکردد ایمدی بو ابیات
صفا بخشالرک مضامین رنکارنکی اوزره بارصاد قدن دور اولان دوست البته دلتنك
اولور بس بقدن دوستانارا سنه وار دیقرم فسحت میدان الفت و وسعت ساحه
صدر مجبتدن قلبه کنایدر حاصل اولوب بالبداهه مسرورتینه واصل اولدیغی بی
اشتباهدر کر خرد داری ز دشمن دور باش اکر عقل طوترایسك دشمانلر ایراق اول
کر ادات شرطدر خرد عقل داری فعل شرطدر طوترایسك دیمکدر خرد مقدم مفعولیدر
ز دشمن از دشمان کلملرندن مخففدر معنا دشمانندن دیمکدر از لفظی ما بعدنك اولان
دور کلمه سنه متعلقدر دور ایراق باش اول دیمکدر بو مقامده دور لفظی ایله باش کلمه
سنه بر وجه تحرز بیشقه بیشقه انفراد اوزره معنا ویرلمودر بو قسمه مرکبا معناسی
مراد کلندر زیرا مرکب اولسا اوزره دور باش چاوشلرك الدن اولان آلته منحك اسمیدر که •
انجله خلقی دیو ان اکا بردنکیرو سورلر انتهی ایمدی عاقل کامل اولان کمسنه دشمانندن
بعیدا ولمق نارکدر تاکه اندن بر ضرر چکمیه مزبور دشمان کرك جاهل و کرك عاقل اولسون خصوصا
عاقل اولان دشمانندن عقل ایله کناره قیلمق ممکندر • لکن بتریج مثال اولان جاهل دشمان
بونك خلافیدر کندودن حذر دنیاده سیله لازمدر دیمشلردر نتم خواجه صائبك
بیت تو ان ز دشمن دانا کناره کرد بعقل • ز بیخرد حذر از راست بیشتر دارم
کلامی بو بیانه مؤیددر معقلتر دبیت کذلك بو بابده در کندودن حذر لازمدر لکن
دشمانندن کندیك بعیدا ولدیغك کبی دشمانی دخی کندیکده بعید ایلك کرکدر دیعك
ایجون ناظم در جوار خود عدو را ره مده کندی جوارکه عدو یه یول ویرمه
در ظرفیت ایجوندر جوار کسر جیم عربی ایله قوکشیلق معناسنه در و جهات وجانب
معنا لرینه ده کلور ما بعدنه مضافدر مضاف الیهی خود کندی معناسنه در عدو

معروفدر • را ادات مفعولدر ره راه دن مخففدر یول معناسنه در مده نهی حاضردر
ویرمه دیمکدر از برای آنکه دشمن دور به ایچوندر که دشمان ایراقدا ولمق ایچون از
برای آنکه ایچوندر که دیمکدر دشمان معروفدر دور اخرینه شدن تقدیریله ایراق
اولمق دیمکدر به کسر با و سکون ها ایله ایك معناسنه در واخرینه ادات خبر مقدردر
بهست تعبیریله بکدر دیمکدر • ایمدی دشمانی جوار دیکمه یول ویرمه یعنی دشمانی کندیکه
یقین ایلمه دیمکدر زیرا دشمان دائما کندینك فرصته مترصد اولور یقینکده ایسه فرصت
وجرا حوالنه اطلاع غایت آساندر • حتی بر کیسه زیرکلك نددر دیو سؤال اولنمشیدی •
جوابنده • تجرع الغصة توقع الفرصة دیمشدر دشمان دخی وقتیله مذاق اجزا ایلك خاطره
ازجمله سلاطین آل عثماندن سلطان مراد نام برخداوندکاری الدن اسیر اولان بر قرال پر ضلال
ه شاهك الن اوپمك صورتیله یقین کلدیکی بر زهرناك خنجر ایله شاهی علی الغفله اوروب
هلاك ایلدیکی تواریخنده مسطوردر • و شعراء عجمدن هاتفینك بیت چو همسایه
با تو شود در خروش • مراین ستان یا سرایت فروش نیوردیغی • بو معنایه منیدر
یعنی بر قوکشی که هجوم و عداوت اوزره اوله سلامت ایکی نسنه یه موقوفدر بری
یا انك اوین برتقریب ایله الوب جیلر کندیی جواریکدن بعید ایتمکدر وبعضیلر ایکی
صاتوب جوارندن بعید اولمقدر دیمکدر زیرا قوکشی دشمانلغی غایت بلادر حتی محاوره
ایدن اثر عداوت جوهریه اولان دشمانك جواریکه مظهر کرمیت التفات اولسی
مادۀ عداوت دیرینه یی سالب وصلح وصلاحی جالب اولمز زیرا ما یاردی قرزدمن
انجق برودتی ازاله ایدر بو قسمه ماء حار مقتضای طبیعی اوزره لدی الصب الفتی
اطفاده کیروقالمازدیمشلردر حتی بجیر شکه ضرب ضرب حذر لازم اولدیغی کبی دشمن
خاموشك ضرربدن حذر لازمتردر دیو بیت ای دل از دشمن خاموش حذر بایدکرد
از کزندی بجوش حذر باید کرد • بیو مشلردر دخی دشمان ضرندنهم تعذرد روکردان
اولور ایسه ده اندن دخی زیاده احتراز کرکدر دیو بیت خصم دو کره اده چوشد از دوخصم
او اعز مشو • و اقف پشت کمان بیش از دم شمشیر باش • بیو مشلردر ایمدی

با محبان باش دائم همنشین محبلر ایله دائما همنشین اول با مصاحبت ایچوندر محبان
الف و نون ایله جمع فارسیدر مفردی محب در محب سویجی و دوستلق ایدیجی دیمکدر مراد
شایان الفت اولان یاراندر دوشنولاندر • بو قسم معقوله نادان دکلدر • زیرا نادان
هر حالده مصاحبنده دشمندر نتکم قریبا ناظم الفت نادانی هلاك جان ایله بیان بیوردی •
جعفدر باش اول دائم هر بار همنشین برابر اولوریجی دیمکدر معلوم اولکه صحبته لایق
اولان محب صادقدر اعلا بر کیمیا اولدیغی ذیل لاله لویه مقارن اولان شبنم یاقوت احمر
رنکین ترا اولوردی بو بیت به از همصحبت شایسته اکسیر نمی باشد • ز تربیت لاله از باران شود
رنکین تر شود شبنم • بیورمشلردر • و دخی یاران روشن ضمیران ایله صحبت دل ره زنك
وکسافتی پاك و همینه طبعی تابناك ایدر نتکم کوهرده خال اولان آب زلال مرور ایام
ایله منتغیر البال اولمز دیو بیت صحبت روشن ضمیران زنك از دل می برد • آب در کوهر
بکرد سبز از اینا دکی • بیورمشلردر و دخی یاران راست روان ایله صحبت بال
و پر توفیقدر نتکم وزنه کران اولان پیکان سکروج اولان تیره مقارنت ایله
سبکدل و بلکه تیردن مقدم هدف مقصوده واصل اولوردی بو بیت صحبت راست
روان بال و پر توفیقست • که با میزش تیر سست سبکدل پیکان • بیورمشلردر و دخی
ایکی یار صادق و موافقت بریده • مواصلت و صحبتلوی رشته ایله مومك بربرلیه
پیوستلرنده شمع پیدا اولمسنه معادلدر یعنی اول بجلد • نورانیت حاصل و ضیا لری ساطع
شا اولوردی بو بیت مکند از صحبت یاران موافق رو بتاز • رشته و موم شود شمع جو
پیوست بهم • بیورمشلردر • و بو مقوله یاران روشن لان ایله صحبت ایلمك ارباب
خلوتك عزلتنه مانع دکلدر • زیرا عزلت وانقطاع ابنا جنسنك خلافندن اولمغله
مشروطدر نتکم حدیث شریفده الوحدة خیر من جلیس السوء وارد اولمشدر بو قسمه
کنشك اخلاف صلحادن اولمق علامت سعادتدر نتکم حدیث شریفده من سعادة المرء
ان یکون اخوانه صالحین وارد اولمشدر • و اخوان صالحین ندا ایله کوشه عزلته
تنها اوتورمق مستحسن دکلدر نتکم بیت خو بصحبت کرده را تنهایی از مرد برباد

خو بتنهایی کن از همصحبتان تنها مشو • بیت لطیفی بو بیانه کافیدر • یعنی اصلندن
اختلاط ناس ایله صحبتی عادت ایدن کمسنه یه خلقدن تنهالق بلادر • ایمدی ای محب صادق
وای یار موافق تنهالغی عادت ایدینوب خلقدن منقطع اولکل همصحبت اولان ابنا •
جنسکدن تنها اولیوب انلر ایله همواره همنشین اول دیمکدر • پس ناظمك دوستلر ایله دائما
همنشین اول دیمسنده متحابین بربرندن استثقال ایلمز • والا کامل محب صادق دکلدر دیمکه
اشارت واردر نتکم حدیث شریفده • ما تضارّ مجلس متحابین • وارد اولمشدر اما محب
فی الله ایله محب اولان یاراندن منفك و صحبت و الفتلرندن دور اولمق کرکدر
لکن سابقا بیان اولندیغی اوزره بو مثللو یار صادقك تحصیلی زمانمزده غایت ندرتی
واردر • انکچون خواجه صائب بیت بد از نیکان و نیکی از بدان بر دیده ام صائب
ز خاری کل فزون از کل بی خار دیده ترسم • یعنی بو اولاددن کوتولك و کوتولردن ایولکی
چوق کوردم • پس کل بی خار کندن زیاده دکنلر کلدن قورقرم دیو بیورمشلردر ناظمك
و دخی ناظمك محبان سوزندن مرادی اهل الله و مصراع ثانیده کی اعدادن مرادی عدو الله •
اولمق دخی محتملدر • بیت خدا از تکیه دائما همنشین اولوب اعدانك یوزلرین
کورمه دیمك اولور نتکم بیورر تا توانی روی اعدارا مبین مادام قادرسن
دشمانلر یوزین کورمه بلکه کوردیکی غنی اتمه دیمکدر • پس اعدا یوزین کورمك هیچ دشمانك
اولمق ایله یاخود دشمنلکدن بعید اولمق ایله اولور حتی سازضرلردن ما عدا دشمانك
یوزینه بقمق کوزیك نوردینی منخسف ایدر دیو بیورمشلردر تا بونه ادام دیمکدر
توانی مضارع مفرد مخاطبدر قادرسن دیمکدر روی اعدارا اضافتله دشمانلر
یوزینی دیمکدر بو مجموع مقدم مفعولدر فعل مبین در که نهی حاضردر معناسی کورمه
دیمکدر • ایمدی میان دوستان و مجالس محبانه همواره همنشین و روی اعدای •
کورمکدن امین اولدیغك اراده اولنیوب قبل فوات ناتكدن و زاد اخرتی تدارك اولمق
کرکدر دیمك قصدیله ناظم اشبو بیت ذی البیانی ما سبقه فذلکه ایدوب بیورمشلردرکه
ای پسر تدبیر راه توشه کن ای اوغل یول زادنك تدبیرین ایله ای پسر ای

اوغلا دیمکدر مراد طفل طریقتدرکه اکا سالك مبتدی دیرلر تدبیر فکر وعاقبت کاره نظر
ودوزوب قوشمق معناسنه عربیدر وفارسیده مستعملدر بونده مراد بودر وکاهی
عربیده قول وجاریه‌نی مدبر قیلمق معناسنده ده کلور بوکلمه معناده توشه لفظنه
معنادر وتوشه دخی راه لفظنه مضافدر تعبیرنده بیر توشه راه یعنی یول آزیغی
تدبیر ایت دیمکدر راه بونده یول معناسنه درکه مراد طریق سفر آخرتدر وکاهی مرتبه وبزم
وقاعده ونغمه ونوا معنالرنده ده کلور توشه آزیق معناسنه اولدیغی آخرنده‌کی
ها اختصاص بیله‌در زیرا ضم تا وسکون واو وشین معجمه ایله توش اصل قوت
معناسنه‌در بعضا واوین حذفی ایله تش دخی دیرلر حتی سمرقند توشمند تعبیری اول
ایله اولدیغی ایچون فارسیده ادینه ادزکتش دعیفلردر پس آزیغه توشه دیدیکلری
قوت معناسنه اولان توش ایچون اختصاص اولدیغندندر حتی قوت سبب قوت
اولدیغی ایچون قوتده دخی توش عینلردر کن امر حاضردر ایله دیمکدر یعنی ناظمك
بوکلامنده برقاچ نسنه‌یه اشارت واردر اولا بو فنادن بقایه سفر ایتمك مقرردر
نتکم راه ذکری بوکا شاهددر عبرد درکر صائب دعا دمست کرطلاد میل سازشدلت
هرطبیعت دل مکر کار رحلت کن مفاد نجه دمبدم الرحیل طبلی سکا ساز اولمشدر هر باد
قلبك رعشه‌دار اولدیغنجه کار ارتحالی فکر ایله دیمکدر پس سفر مقرر اولدیسه
سفره زاد کرکدر علی الخصوص سفر بعید اوله سفر بعیده ایسه زادك خیرلوسی کرکدر زادك
خیرلوسی بر منطوق تزودوا فان خیر الزاد التقوی عمل ایکدر نتکم حدیث شریفده جدد
السفینة فان البحر عمیق وخذ الزاد کاملا فان السفر بعید وخفف الحمل فان العقبة
صعب شدید واخلص العمل فان الناقد بصیر وارد اولمشدر وحضرت حیدر کرار
نظم تزود من الدنیا فانك لاتدری اذا جن لیل هل تعیش الی الفجر فکم من صحیح
مات من غیر علة وکم من مریض عاش حینا من الدهر نظم در رباری بو بیانه ظاهر
واشکاردر ثانیا نتیجه کلام تدارك زاده اهتمام ایله دیمکدر ثانیا مزرعه وجودك
اولادن دنیانی چهره واشك چشم بر بهره نك سکا اعطا اولندیغی توشه فردا ایچون زرع

ایلك

ایلك ایچوندر پس فرصت الده ایکن زمین چهره‌یه تخم افشان طاعت واشك ندامت
ایله اودزراعتی سقایت ایدوب تدارك زاد آخرت پیدا ایله دیمکدر نتکم توشه لفظی
بو بیانه دالدر که صائب زاشك چهره تر دار اند آب زمین برای توشه فردای
خود زراعت کن معنوی ودخی حضرت مولانانك مثنوی راه دور آمد
ومنزل دراز برك راه وتوشه منزل بساز بیت لطافت سازنك معنوی اوزره
امر امتثال لازمه حالدندر حتی بو باغ عالمده سرو وبید اسمایا اکز ورق سبزه
قانع اولیوب عبرت ایله که بر میوه اولامشدر سن بعنیچون دعمره برك سبز نیع
اولادن قیل قاله قانع اولیوب زاد سفر اولدجق ثمر اعمال اولمشدر مغه غیرت
ایله دیو بیت جو سرو وبید ببرك ازچمن مشو قانع مکر بمیوه توانی رسید غیرت کن
بیورمشلردر نتکم ناظم ایدر پس حدیث این وان یك کوشه کن پس برو او سوزینی
بر کوشه‌یه ایله یعنی بیهوده قیل قالی ترك ایدوب عمل عقبایه سعی ایله دیمکدر پس
بونه چونکه بو منوال اوزره اولدیسه دیمکدر حدیث لغتده مطلقا خبر معناسنه
درکه بونده مراد بودر رجعی احادیث کلور صکره روایات صحیحه ایله مروی اولان
کلام فخر الانام علیه السلام مخصوص اولمشدر مابعدنه مضافدر مضاف الیهی این
اسم اشارتدر قریب ایچون موضوعدر وان این اوزرینه معطوفدر آن فارسیده
بش معناسنه کلور برنجی بعید اشارت ایچون موضوع اسم اشارت معناسی مراددر
ودخی نقد حسن معناسنه کلور که عربیده اکا جاذبه دیرلر مشاهده ایله بیلنور ودخی
ادات جمع اولور ودخی ادات وصف اولور افتان وخیزان کبی ودخی بعض ترکیبه
وصفیت ایچون مزج اولنور پس این وآن معناده بو واو دیمکدر عجمده کنه کو
ترکیب دیدی قودی وسوز ساو دیرلر یك مبدا اعداد درکه ترکیبه برعربیده واحد
دیرلر کوشه ظاهرا کاف عربی ایله بوجق معناسنه در بو کا کونه قیل قال دنیایی
بر طرف ایله دیمکدن کنایه اولور ودخی ضم کاف عجمی ایله اوقمق ده معنادر بوکا
کونه آخرنده‌کی ها اختصاص اولوب قیل قال دنیایی بر اشکله حصر ایله یعنی قولاقدن

بکور بونه درد یاوز رینه دوشمه دیعك اولور علی کلا التقدیرین قیل وقال مقید
اوله دیمکدر مراد در شکم حدیث شریفده انهاکم عن قیل وقال وکثرة السؤال
وارد اولمشدر وحضرت حیدر رضی الله من طلب ما لا یعنیه فات ما یعنیه
بیورمشدر حتی حکیم افلاطوندن دنیاده اعظم مصائب ندر دیو سؤال اولندقده
جوابنده بالافانة بر وقتك کذر قیلسیدر دیو خبر ویرمشدر و دخی حضرت
عیسی علیه السلامدن روایت اولنمشدر بیورمشدر که اکر اخرت پاره خزف
ودنیا ذهب بریز اولسه بقاسی اجلیچون عاقل خزف باقیه فی ذهب ذاهبه
اوزرینه ترجیح ایتملودر مع هذا عقبا ذهب باقی ودنیا خزف پاره در فایده
در بیان چار چیز که در خطرست یعنی بو مطلب خطرناك اولان اشیاء
اربعه نك بیاننده در چار چیزاست ای برادر با خطر ای فرزند اندرت
نسنه خوف وخطر ایله در یعنی خطرناکدر چار چیز دورت نسنه دیمکدر بو
عباره مبتدا در اخرینه کی ادات خبر اولان است مصراعك اخرینه مربوطدر
با خطرست دیمکدر که خبر مبتدادر ای برادر معروفدر یا مصاحبت ایچوندر
خطر ضرر وزننده در بونده خوف ودشوارلق معناسنه در وکاهی قدر و
عظمت وبحث ایله اولان رهن معناسنه کلور تا توانی باش ازینها بر حذر
مادامکه قادرسن بونلاردن حذر اوزره اول باش اول معناسنه امر حاضردر
ازینها بونلاردن دیمکدر ها ادات جمعدر اشارت اشیاء اربعه یه در بر حذر
صاقنق اوزره دیمکدر بس اول دورت نسنه بونلاردر که ذکر اولنور قرب سلطان
والفت با بدان بری سلطانه قربت ویقینلق ایله الفتدر قربت یقینلق معناسنه
درمه بعدینه مضافدر سلطان معروفدر وزرا ووکلاسی بو حکمده بردر و
الفت قونشمق معناسنه در قربت اوزرینه معطوفدر بابدان کوتولر
جاهللر ایله دیمکدر با مصاحبت ایچوندر بدان جمعدر مفردی بد در که نیکك
مقابلیدر بد کوتو نیك ایو دیمکدر رغبت دنیا وصحبت با زنان وبری دنیایه

میل ورغبت وبری عورتلر ایله صحبتدر رغبت دنیا میل ومحبت دنیا دیمکدر
دنیا معروفدر والسنه ثلاثده بو لفظ ایله مشهوردر وعدد ایله موصوفدر ونعوتیله
لغت فارسیده دنیایه این ده ویران واین سیلکاه واین دامگاه وخاکدان غرور
وباغ سحا وسرای سپنج تعبیر ایتمشلردر وعاطفه در صحبت بونده دوستلق معناسنه در
با مصاحبت ایچوندر زنان جمعدر مفردی زن در که بونده اسم اولمغله عورت
معناسنه در زیرا لفظ زن فعل اولدقده ضرب ایله معناسنه امر اولنور زنان عورتلر
دیمکدر که فارسیده امالاره حبایل شیطان دینور پس اشیاء اربعه‌یی ناظم اجمالا بیان
عقبنده تفصیله شروع ایدوب لف ونشر مرتب قاعده‌سیله بیورر قرب سلطان
آتش سوزان بود سلطانك قربی یاقیجی آتشدر یعنی اکا قربت خطرلودر قرب سلطان
معروفدر بو عباره مبتدادر خبری آتش سوزان درکه معناسی یاقیجی اود دیمکدر
بود اوله یا خود است معناسنه اولوقده فی ما لا یعمدر قرب سلطانی آتش سوزانه
تشبیه بلیغ ایله تشبیه قربت سلطانك مهلکه اولدیغنی بیاندر وتنبیه ایچوندر شکم شعرای
عربدن ابوبکر الخوارزمی ابن عماد ایچون انشاد ایلدیکی قطعه دلالت ایدر سلطانی بحر عظیمه تشبیه
وقربینده حذره تنبیه ایدوب بیورمشدر قطعه اذا ادناك سلطان فزده
من التعظیم واحذره وراقب فما السلطان الا البحر عظما وقرب البحر مذموم العواقب
انتهی وشعرای عجمدن فخر جرجانی ناظم کبی قرب سلطانی آتشه تشبیه بیورمشدر
مثال پادشه چون آتش آمد بطبع آتش همیشه سرکش آمد اکرچه نعمت پادشاه
شیری مکن با آتش سوزاده دلیری یعنی فرمشایل قرتله وارسلان طبعی ایله ایسك ده
یاقیجی آتشه دلیرانه اقدام ایله زیرا اسنی یا قرب هلاك ایلر دیمکدر معلوم اوله که
شاهان جهان ووزرا ووکلالرینه تقیدن اولق اولاد موجب الدین دنیادن اشتانی
موجبدر شکم حدیث شریفده من اتی ابواب السلاطین افتتن وما ازداد عبد من
السلطان قربا الا ازداد من الله بعدا وارد اولمشدر وبونك بیاننده ابن جوزی
رحمه الله بویله بیورمشدر که سلاطین زماندن ووکلالری اکثر ظلمه ماللردر

پس بونلاره قریب اولان فعلا ویا قولا ویا سکوتا معرض عصیانه اولور فعلا اولان
عصیان بودرکه یا لزینه دخول ایدن کذولرده اغلب اولان حالا اوزره مکان مخصوصه
قعود وحولیدن مکتسب مفروشات اوزره جلوس وانحناء ظهر ایله تواضع وتقبیل دست
وتنیم دامن غلو معاصیه مرتکب اولور اما قولا عصیان کذبلرین تصدیق وکذولره
اظهار حب وولا وبقالریله دعا وثنا غلو خلاف شرع بولنمق اولور حتی اثرده
من دعی لظالم بطول البقا فقد احب ان یعصی الله وارد اولمشدر وبو مقوله مناهیه
مرتکب اولیان امثالاره قریب اولمه مزنکم شاعر ایدر **قطعه** مناصب اهلینک قربیه
ایا یولدیولم دیرسک • خوش آمد سویله کذب ایت مضحک بجا دوغمازاول •
اصولنکه عارف مضراب وشیخ اویمه مقامانه • نه تیلدکم چالار ارسه اکا نی
کبی دمساز اول • اما سکوتا عصیانده بولنمق کذولرده ومجلسلرنده کوریلان المرفاد
ومحرمات ومناهیلری کوروب وبلوب واشیدوب طور ابکم منعدن سکوت
وحق کتمان عصیانه مظهر غضب رب ومستحق لجام نار بر لهب اولمقدر انتهی فالذکر
امر معروف ونهی عن المنکره استطاعت شرطدر بنم ایسه یالکزنه منعه وامره قدرتم
یوقدر دیمک ایله تخلیص کریبان اولنماز • زیرا اول مثللو مجلسده بولنمق شرعا جائز دکلدر
دعندلودر حتی اکر بر کمسه بی بغیر حق مصادره ویا ضرب ایلدیکنی عند الحاکم استحسان
ایدنه تجدید ایمان کرکدر دیمشلردر وظلمه یاد ادنا میل ایسه باعث مس ناری ایدیکی آیت
شریفه ایله ثابتدر • ایدی قربیت سلطانک آتش سوزان اولدیغی اوزره نظرا مس نیراندن
دوزخ ایدیکی آنلایان اولمشدر • اما دنیایه نظرا حضرت حیدر رضی الله عنه
لاوفاء للملوک • کلام دررباری اوزره عهد صحبتلرنده بی وفا اولدیقلرندن و
اکثر مصالح انام وامور خواص وعوام ایله مشغولیتدن تغلت وجفا بر ولد بعذرندن جزئی
بهانه ایله اعز احباب واصدقالرین نائره ضرب وطرد ایله احراق وبلکه هلاکنه
بی محابا تشمیر ساق ایدرلر وفرضا بو خطرلردن ایمن اولان دخی مجلسلرنده اولان ملالت
ونغلت وانشدن اشد خدمت عبودیتلرنده سوزنالک وکاه بیکاه تکلیف مالایطاقلرندن

سامت

سامت حیات ایله خواهشکر موت وهلاک اولمق مقرردر حتی سلاطینه وکلا
سنه اعتمادما جاریه استناد ایله برابردر دیمشلردر پس بومقوله مجنتلری ملاحظه دن
ناشی اسلافده کذران ایدن نجه عقلا وحکما ابواب سلاطینه ترددن وقربیتلرندن
استنکاف ورو کردان اولمشلردر وکوشه وحدت سلطنتی بولمشلردر **حکایت**
مجمع الفوائد نام کتابده مسطوردرکه بقراط نام حکیم کاردان هرفنده مشار بالبنان
بر فاضل دوران وصحبته شاه جهان شوقا وران ایکن خلقدن انقطاع
نام ایله جبال شاهقه لرده تنهاجه آرام ایدوب نباتات غذائیه ایله کفا ایتمش
وحیوانات ایله موانست پرداز اولمشیدی پس اول وقتک پادشاهی غایت قدرندان فضلا
وصاحب جود وسخا اولمغین حکیم موهی الیهک صحبته اشتیاق کوستروب بر سوز
اکلرندیرن هکیمک طرفنه ارسال ودعوتنه دائر بر نامه ذی بال تحریر ومعا ایصال
بیوردی • لدی الوصول حکیم کاردان نامهء شاه جهانک منطوق شریفین اذعان
بیوروب بعده ندیمه ایتدی شاهک امرینه شد نطاق امتثال ایله مجلس وللرینه دوبال
ایلمک ممکن ایدی اکر پادشاهک احوال اکرامی بدکم کبی اوله ایدی ندیم ایتدی ولا اکرام
نه کونه اولملو ایسه بیان تخصولی ایله خذ منده اولملم حکیم ایتدی شاه جهان غایت اکرام
واحسان ایلدیکی کمسنه نک شب وروز للبلرین اغزینه الوب بر نتیجه زماندن مقر ایلیکنا مکانه
سیدرندم اولزمان اناملکمزت ایله شانه زند ردیر اندیشه اولدی پس حکیم ایتدی ای
ندیم فرضا بوبله اکرام ایلمک جایکیر خیر امکانلری اولسه بو مثللو تمکنه اولان طوداق •
البته یکه دیکری مرضه مبتلا اولور • ایدی قرب سلطان آتش سوزاندر پس
بو دعا جیدرین اول نائره سامانسوزده عوت ومرض قربندن عفو بیورلرینه جاوینا
ایدرز دیو بنه سایه درخناتده التجا ایله کوشه عزلته قراری اختیار بیوردیلر •
وفی الحقیقه بلاد دور اولمه یندیان شاه جهانک مطلوبی دخی اولور سه •
هر کسدن انقطاع ایله بلا انصداع دیده لردن مستور ومورقاننع اسا بحازار اولدیغی
معاش اوزره نفسی اقناع ایتمک کرکدر • والاجرب وشرین طمعیله قربیه اثر سلاطینی

اولمق استين زنبور اولوب رداه ظلمه كيمتى كركدر نتكيم بيورمشلردر قطعه • مرد
صحبت نيستى از ديو جا مستور باش • از بلاد ورى طمع دارى ز مردم دور باش •
موربا ز ار دام خود خود را ميخورد • هانز پر شهد ميخواهى برو زنبور باش •
ايمدى معارف سلطان ايله مظهر دولت سوزن اولمقدن قليله قناعت ايله مسند اراى
سرير سلامت بلكه اسكندر ملك همت اولمق خوشدر نتكيم خواجه صائب بيت پادشاهى
نه بسيم وزر و كوهر باشد • هر كرا سد رمق هست سكندر باشد ديديكى بو معنايه دالدر
والا سلاطين و وكلادن سكينه لازم ستمكارانك جوارنه استناد ايله دست ستم
پوسترينه بوسه داد اولانك دهان جانى تيرا سايخون ودل پريشانى مزيد مخزون
اولمق مقرردر نتكيم بيت ازين سكين دلان صائب چرا چون تير بكريزم • كه پرخون
شد دهانم از جمان دستى كه بوسيدم بيت لطيفى بو بيانه كافيدر حتى زمانه ده بيك
وبيك تقبيل يد ايله كندودن بهره مند اولنه جغى نا الحقيقه انكارده خواجه كليم بيت
دست هر كس را ابسان بجه بوسيدم ولى • هيچ كس بكشود آخر عقده كار مرا ••
يعنى هر كسك اليني بچه وار تقبيل ايلدم ولكن انجام كار هيچ بركسه عقده امورمه
مرفت ناخن همت ايله كشايش ويرمدى ديو بيورمشلر بايدان الفت هلاك جان بود
كوترلر ايله الفت هلاك جان بود بايدان كوتولر ايله الفت قرنشمق هلاك جان
اضافتله جانك هلاكى يعنى سبب هلاك جان بود بونده است معناسنه اولمق روشندر
معلوم اوله كه نيك و بد ايله الفت موثردر زيرا درون سينه ده هيچ نفسانى لابنه
مائل و مجتبدر حتى زمره كفارك عناد و جدلده ابا و اجدادلرينه تقليدلرينه نانى
طبايع كفارى شئوميه ميمونه تشبيه بيورمشلردر زيرا حيواناتك ايچنده ميمون مقلددر
ديمشلردر پس بدلر ايله الفت كسب سوء طبيعته سببدر سوء طبع صاحبنك جانى مرده
وار قابليت صلاحدن محروم اولمق اشكاردر زيرا خبيث ايله صحبتدن نفس خبيث
اولور ديمشلردر نتكيم خواجه صائب بيت هم صحبت خبيث كند نفس را خبيث
پهلو تهى ز كافر كند كبر باى من بيتى بو سياده تاندرانجق نيكانك بدلر ايله صحبتدن

بدان

بدانك رسوالغى زياده اولور زيرا مفرودن نيكو اولان بادام نخلك اجيلغى شكر
زياده كوسترور بيت صحبت نيكان بدانرا خوب رسوا ميكند • ميمايد تلخى بادام
افزون از شكر • بو بيانه اظهر مراد معلومدر كى بدانك نيكانله اختلاطندن
طبع راست نيكانه كج اولمز ديو بيت ز امير نيكان نشود طبع راست كج •
از انصال حرف الف نج نشود بيورمشلردر خلاصه كلام ايولو كوتولر ايله
الفت ايتمكدن ضرر و خسران كورورلر وسوء طبيعتا كتابندن ناشى هلاك جانه تبه
نجى بولور زيرا بد سيرت اولان اهل مفسدتك حكمنه كاندن عداد اولنمشلردر بويله اولنده
حالده كندولر ايله الفته طالب اولانى كندى طبيعتلرينه جالب اولورلر فالديكه
كوتولرى نصيحت ايله اصلاح تيز الدن اولمز زيرا نشتر مرتيز خون مردمى مسبك
عنان ايله ميوب انمرد حقتن سلسله جنبانلغك فائده سى اولدينى كبى كج طينت
اولانه مار ديج وتابلغى افسون ايله زوال بولمديغى كبى بدانه نصيحت كاركر اولماز
ديو اولى اثباته بيت نيشتر مسبك عنان نكند خود مرده را • اخرده را زسلسله
جنبان چه فائده •• بيورمشلردر ودخى بيان ثانى اثباتنه بيت كج از طينت
نادان بنصيحت نرود • كه نيايد بفسون پيچ و خم از مار برون بيورمشلردر ايمدى
بو مقوله بد اطوارلرى اكرام شرعا منهيدر نتكيم حديث شريفده من اكرم فاسقا فقد
اعان على هدم الاسلام وارد اولمشدر بس كروه بدانك مبغوض حضرت سبحان
اولديغيدر • ان الله يبغض الفاحش البذى حديث شريفنده عياندر • ايمدى بونلر
الفتلرى باعث هلاك جان اولدقده مبغوض حضرت حق مالك منانك كريزان اولمق
لازمدر نتكيم ابن يمين مقطعاتنده بيورر نظم چنين كفت فرزانه دوربين
كه با هيچ نادان مشو همنشين • مكن دوستى با وى از هيچ روى • وكر دوست وجود ز دشمن همى
بيچ روى انتهى بود في بدان ايله الفت باعث هلاك جان اولديغى محقق و محكم اولدى
اعمدر نتكيم بدانله الفت ابتداسنده خسران جانك الدندرجى قدر پس بدانله
الفت بو مزايا و نفعى بو قدر اولديغى بيت بد يار اوله صعقين سنى كيمسه سنى رايه

سوزی بالله هله موم یا بنددیورایه زهر دارد در درون دنیا چو مار دنیا بلادن
کبی ایچروسنده زهری طوتار زهر اغودرکه عربیده آکا سم دیرلر لفظ زکور دنیا اولام
غالبه دن اولمغله یعنی مانحن فیه کبی مطلق ذکر اولنسه ویا مار لفظی کبی بر قرینه بولنسه
اندن سم مراد اولنور وکاهی زهردن غم وغصه وغضب مراد ایدرلر دارد مضارع
مفرد غایبدر طوتار دیمکدر در درون ایچروسنده دیمکدر دنیا معروفدر دارد
فعلنک فاعلیدر چو بوراده مثل ومانند معناسنه ادات تشبیهدر وکاهی وقت
معناسنه وادات تعلیل اولور مار بونده بلا اندر که عربیده تاء افراد ایله حیه دیرلر
اژدها وشیشه شاملدر غایت بیوک نه فارسیده اژدرها واژدها دیرلر اصلی
اژدر در اخرینه که ها والف لاحقدر اکرچه جمع صورتنده یازیلور لکن جمع دکلدر
ویلانکنه دکیجه عمر طبیعیسی اوزره بیک ییل ویاشاد قده اژدر اولوب ایاقلری
چیقر ودخی مرد شجیعه وشاه ظالمه وشجاعک علیته وضحاک نام برشاهه اژدر دیرلر
ودخی لفظ مار بونده نا عدا نیجه معنالره کلور از جمله کاهی مادر لفظندن مخففا اولور
وکاهی بیمار معناسنه کلور بیمارستانه مارستان دیدکلری بوندندر وکاهی
خاطر اولادن میار لفظندن مخفف اولوب معناسی کتوریه دیمک اولور وکاهی
غربستانه دیرلر که شاه غرجستانه شاه مار دینشدر وکاهی ماردن لفظنک معناسی
کبی اوصمق معناسنه اولور وکاهی حساب وارقام معناسنه کلور کذا فی فرهنک
شعوری اولا معلوم اوله که دنیادن مراد کل ما الهاک عن مولاک تعبیر نک حدیث
شریفی منطوقنجه سنی مولادن الی قویان نسنه لردر بو قصه مطلقا بو عالم تمامنده بولنان
نسنه لر دکلدر نتکم کتاب الوجیزده حنظلة الاسیدی رضی الله عنه ایدر بر کون حضرت
ابوبکر رضی الله عنه ایله فخر الانام علیه السلام حضرتلرینک مجلس شریفنده ایدم حنظله منافق اولدی
اول زمان فخر عالم ایتدی سبحان الله نه سویلرسن بن ایتدم یا رسول الله مجلس شریفکزده بزلری
نار وجنتی ذکر بیوردیغکزده کویا نار وجنتی رأی العین مشاهده ایتمش کبی اولورز لیکن
مجلس سعادتدن خروجمزده ازواج واولاد وضیاعمزه اشتغال ایله اکثرین

نسیان ایدرز بیورمشلر فخر عالم صلی الله علیه وسلم ایتدی والذی نفسی بیده ان
لو تدومون علی ما تکونون عندی وفی الذکر لصافحتکم الملائکة علی فرشکم وفی طرقکم ولکن
یا حنظلة ساعة وساعة ثلاث مرات یعنی فخر عالم ایتدی کاهی حضور وحقوق مولا
اوزره اولورسز وکاهی نفسکزک حقوقنی ادا اوزره اولورسز بوحال ایله کیشی
منافق اولماز دیو بوقولنی شریفی اوچ دفعه تکرار بیوردی وبونک مثلی اثرده کلمشدر
که بیوردی روحوا القلوب ساعة وساعة ودخی نتکم حضرت مولانا بوحدیث شریفه
اشارت ایدوب مثنوی چیست دنیا از خدا غافل بدن • نی قماش ونقره وفرزند وزن
دیو بیورمشدر یعنی دنیا نه در خدادن غافل اولمقدر یوقسه کالا وسیم وطعام واولاد
وعیال دکلدر دیمکدر حتی نعم المال الصالح للرجل الصالح حدیث شریفی اوزره مال
صالحی دنیای مذمومدن عد ایتموب مال دنیا آب دریا مثالدر ووجود انسان
سفینه کبیدر آب دریا سفینه التنده اولدقجه سفینه نک کیفما یشاء بر یرینه معین
اولور اما انجق سفینه نک درونه کیرسه غرق وهلاکنه سبب اولور دیو بیورمشلردر
مراد دنیایه محبت ایتمک کرکدر دیمکدر زیرا دنیای دنیه یه محبت خطیئه نک باشی
اولدیغی حب الدنیا رأس کل خطیئة حدیث شریفیله ثابتدر پس مال کندویه
دلبسته اولاندن منع البته صدقنک مادام کوهر دراولدقجه نلخی دریای چکدیکی کبی
آزار دنیای چکوب نتکم صائب منع از دلبستکی آزار دنیا میکند • تا کهر دارد صدف
تلخی ز دریا میکشد • مضمونی بو بیانه شاهدر ایمدی کاه اولانه دنیایه دلبسته
ودارینده دردایله خسته اولمق متصور دکلدر نتکم حضرت سلیمان علیه السلام مظهر
دولت وشوکت سلطنت وصاحب دارات ملک عظمت ایکن بر آن خدادن ذکر وفکرده
خالی اولمیوب اکثر مساکین ایله صحبت ایدوب دنیایه التفات بیورمزلر ایدی قالدیکه
نلزاولادلدر بورکندو هدانک نظر ایلدیکی دنیای مذمومه وجیفه ملعونه فی علماء
عظام رحمهم الله الملک العلام حضرتلری چوق نسنه لره تشبیه بیورمشلردر از جمله
یحیی بن معاذ رحمه الله ورحم دنیایی معزبه تشبیه ایدوب افسونی بلیان مستیله هلا

اولور دیکرم یا امام افسوننکندر دیو سؤال ایتمشلر بیورمشکه افسونی حالا لدنا اخذ
ایدوب حقیقی یرینه کتورمکدر انتهی دیمشلر بیت تشبیه ایتمشلردر بو ناظم مرحوم دخی
دنیایی یلانه تشبیه ایدنلردن زیاده نکات اشارت ایچون اولا بونده مار زهرآلوده
تشبیه بیورمشدر نکات بودرکه اولا یلان کبی سویلیه جک نسنه دکلدر و زهرایله
مملودر و زهری هرباد تولداوزره در تقلباتی یلان کبی چوقدر و یلان کبی تقلب
قیلدیغجه زهرباشی ولیجیدر و صورتا آلوده نقش لطیفدر و اقبالی ایله ادباری
مساویدر نتکم **بیت** هیچ فرقی درمیان بینند وروی ماریست نیست از اداد
کرد ودرقیتا اقبال او • بیورمشلردر یعنی مارک ظاهر و باطنی بیننده فرق اولمدیغی
کبی دنیانک اقبالیله ادبارینک بیننده فرق یوقدر دیمکدر • و دخی دنیا یلان کبی ظالم
وغدّاردر زیرا قالوا اظلم من الحیة ضرب مثلدر یا من تعام محاضرات صاحبنک ••
یازدیغی اوزره یلان کوجی یتدیکی حیوانی ایشندن قاچوردوب ویا اولدیروب
اینی ضبط ایدر ایمش دیرلر و دخی کهنه لکندن ناشی اژدر مشتردرکه دائما انساندن دیمشین
ویوتمق قصدیله فرصته نکراندر نتکم **بیت** دونیا اولمش یا ترسرین الکت و سوداو
دهرو مستوکنته • یدی باشلو براژدرسک یا مردم ربا دنیا • دیدیکلری بیتابنه
کافیدر کرچه بینی ظاهرش نقش و نکار اکرچه انک ظاهرینی منقش کورورسن کرچه
اکرچه کبی فرس و ترکده مستعمل و معروفدر بینی مضارع مفرد مخاطبدر کورورسن
دیمکدر خطاب نظر شاسنده اولان کسنه لره در ظاهرش ظاهر معروفدر اخرنده کی
شین ضمیر غایبدر ماره راجعدر نقش بونده معنای مشهوری مراددر کیمعروفدر و غاریسیده
طوغانی چاغردیغلری تفتریه دخی نقش دیرلر نگار کسر نون و فتح کاف عجمی ایله بونده
نقش معناسنده عطف تفسیردر ونقش ایله مترادفدر و بوندن ماعدا دخی معنالری
واردر ازجمله بت وصنم معنالرینه مترادفدر اولان خوبرو و محبوبانه نگار دیرلر
نتکم بتخانه یه منغستان دیدیکلری کبی نگارستان دخی دیرلر و دخی زنان طائفه سنک
حنا و جویدایله اللرینه و ایاقلرینه نقش ایتدیکلری سیاه رنکه دخی نگار دیورلر بومعنا

نقشنه

نقشنه فریبدر نتکم نظامینک **نظم** زهر بسو عروسانی نادیده سوی • رخنامه
برون تاختند می بکوی • رخ اراسته دستهار انکار دنیاده وبدکار هرکار
چنده واقع و اشکاردر • پس مار اسا پرنقش و نکار اولان دنیا می نماید خوب
زیبا درنظر نظرده کوزل و براشق کورینور می نماید مضارع مفرد غایبدر کورینور
دیمکدر خوب کوزلدر و زیبا خوب اوزرینه معطوفدر زاء معجمه ایله بونده مزین
دیمکدر و کاهی دال مهمله ایله دیبا دیدیکلری اطلس و کتن ایله طوقنمش حریر قماشه
دخی اطلاق اولنور • دیبا دخی فارسیدر و هر بریده بو اسم ایله معروفدر • درنظر
نظرده دیمکدر ناظمک درنظر کلامنده بر نکته و دقیقه واردر بودرکه یلانک انواعندن
ایکی نوعی یلاندر واوکه خاصة نظری هرکیمک نظرینه طوقنور ایسه نظرندن زهرقاتل
ناظره سرایت ایدوب فی الحال ناظری هلاک ایدر و دخی حامله اولان خواتینک حملی اسقاط
ایدر اول نوعانک بری ظهرینده ایکی بیاض خطلری اولاندرکه اکا ضم طاء مهمله و سکون
فا ایله ذی الطفیتین دیرلر و نوع دیکری قصیر الذنب اولاندرکه اکا ابتر دیرلر سائبعله
بونلرک ضرر و هلاکی اکثر اولدیغندن فخر الانام علیه السلام حضرتلری حدیث
شریفلرنده قتل حیات ایله امر ایتدکلرنده بونلرک قتلنی تخصیص بالذکر بیورمشلردرکه
بودر • روی مسلم عن ابن عمر رضی الله عنه اقتلوا الحیات و الکلاب و اقتلوا ذا
الطفیتین والابتر فانهما یلتمسان البصر ویسقطان الحبالی پس دنیا دخی بو مقوله
بر نظری زهرآلوده اولان معنادر دیمکه ایما واردر بو نکته دقیقه یه کوره درنظر
کلمه سی ظاهر نقد بیماید ثعلق مفعول فیهی ایسه ده تنازع قاعده سیله معناده
مصراع ثانینک اخرینه کوزعتک خوشدر لیک از زهرش بود جانرا خطر لکن
انک زهرندن جانه خوف و خطر واردر یعنی هلاکه دائر ضرر قورقوسی واردر
دیمکدر لیک لکن معناسنه کلمه استدراکدر از زهرش اول مارک زهرندن
دیمکدر زهرک اخرنده کی شین ضمیردر ماره راجعدر بود اولور دیمکدر لکن است
معناسنه ادات جزء اولمق بونده روشندر جان معروفدر را ادات مفعولدر

خطر خوف دیمکدر یعنی حسن ظاهری حسبیله کندویه میل و محبت اولنمغه
شایان دکلدر زیرا نقشی دلفریبنه میل ایدوب کندو ایله ملاعبه و بلکه کندویه
صحبت نظریله نظر ایدنک جاننه زهربندن خطر واردر بویله اولان مهلکه دن حذر
و میل و محبتدن کذر قیلمق خوشتردر • والحاصل مار آموز مثالی مار ایله اوینایان اوزنغ [?]
البته هلاک مضرتین کورر دعیشلودر [?] معلوم اولهکه مار آموز دیدیکلری شول کمسه
در که یلانی طوطوب و بر قوطویه قویوب خلقه سیر ایتدیرور پس صو دستلیسی صو
بولنور کیدر دیدیکلری مثلی اوزره • مار آموز اولانک اکثریا یلان لدغیله هلاک
اولور کذلک مار زهرآلود مثالی اولان مال دنیایی جمع ایله صندوقه و خزینه ده
ادخار ایله خلقه عرض کالا و افتخار ایدن اهل دنیا دخی دنیانک مسموم و مقهوری اولمق
مقرردر • نتکم قدمای شعرادن عماد بک بر قطعه دلاراسنده معنای مذکور هویدادر
قطعه بودر غره مشو بآنکه جهانت عزیز کرد • ای بس عزیز را که جهان کرد زود خوار
مارست این جهان و جهان جوی مارکیر • وز مارکیر مار بر آرد کهی دمار پس بو بیتک
مفهومی اوزره مار مثالی اولان منقش دنیانک زهربندن جانه خطر اولدیغی بیاندن
کویا بر مثال لکل داء دواء مصداقنجه یلانک صوقدیغنه یاد زهر و تریاق و یا افسون
ایله مداوادن شفا بولمش چوقدر ایمدی هر مارک زهری قاتل اولمز و هر بر لدوغ مار
اولمز بو دخی او قبیلدن اولمق محتملدر دیو سؤال ایتمکین ناظم جواب طریقیله ایدر
زهر این مار منقش قاتلست بو منقش یلانک زهر اغوسی قاتلدر زهر این مار
منقش تتابع اضافات ایله لفظ زهر مبتدادر معنا بو منقش یلانک زهری دیمکدر
قاتلست خبر مبتدادر معنا قتل ایدیجیدر دیمکدر پس بو مار منقشک قاتل ایدیکی
امر البدیهیاتدندر نتکم تنبیه طریقیله خواجه صائب ایدر بیت چون عاقبت
کذاشتنی وکذشتنی ست صائب چه التفات بدنیا کند کسی یعنی چونکه عاقبة الامر
صاوشیلدیغی و صاوشمق وکیدنمک فاوتمقدر ای صائب بر کسه دنیایه نه التفات
ایدر بویله اولان فانی التفاته شایان دکلدر دیو بیورمشدر حتی بو جهان فانی‌یی

استخوان بمغزه تشبیه ایدوب • الدنیا جیفة و طالبها کلاب مصداقنجه اول
استخوان بیمغزی طالبی اولان کلابه وکینه ات دیمک ایچون سپ جهان استخوانست
بیمغز صائب بیدن سک اندازاین استخوان را • دیو بیورمشدر و بو وحشت سرانک
ترکی معنا فرسه شایسته دکلدر مرغ بسمل طپیطاب اضطرابیله کندوکندویی
زمینه اوررسی بیهوده دردیو بیت ترک این وحشت سرا نا گفته افسوس نیست • تی
زند بیهوده خود را مرغ بسمل بر زمین • بیورمشدر بسمل کسرباایله ذبح معناسنه در
مسحخیه بسمله دیدیکلری بوندندر • پس کیفیت بویله اولدیسه باشد ازوی دور
هرکو عاقلست اندن ایراق اوله هرکیمکه عاقلدر باشد نهی و ترجی ایچوندر بو نغ [?]
اولمه دیمکدر ازوی اندن دیمکدر ازمن معناسنه در وی ضمیر غایبدر مار منقشه راجعکه
مراد دنیادر دور ایراق هرکو هرکه ارکلیرنده مخففدر معنا هرکیمکه اوکسه دیمکدر
عاقلست عاقلدر دیمکدر معلوم اولهکه ناظمک عاقلدن مرادی اهل احتیاط اولان کامل
و ترک دنیا ایله حقه واصل اولانلردر که انلار بیت خار بکذار کلی جار ساز و احتیاط
جمع کن ولباد خود فارغ ز زخم خار باش • مضمونیله عملا بو خارستان دنیادن دامن
کش اولوب زخم خار بلادن امین اولمشلردر • و بو وجهله دنیادن دامن کش اولور
ایسک یار بن محشرده سرو چمانآسا خرامان و افتخار ایله دامن کش اوله رق روان اولور
سن دیو بیورانه بیت دوری از امن کشان فردا بمحشر • اکر دامن ز دنیا چیده باشی •
بیت مستطابی ایله خطاب نصیحت نصاب بیورلمشلردر • ایمدی بو قیودات دنیانک
زهربندن و جاه پر قهربندن خلاص و عالم علوه صعود ایله اختصاص بولمق استیان مبلغ [?]
شریعته تمسک ایدن عاقللر کبی مار زهرآلود دنیایه تشبثدن دور اولمق کرکدر نتکم
بو بیتک اثباتنده بیت بی کشش نزاد بروز از پیله دنیا آمدند • بی دسن ازجاه جهان [?]
است بالا آمدند • بیورمشلردر قالدیکه تارک دنیا اولانلرک کفایت مقداری دنیا
لوازمی تدارکی بو خبر کارلقلرینه ضرر ویرمز • وانلار متقدمی مال الدنیا دیمزلر نتکم •
بیت عباسا ذره بنیاد شغل دنیا وقت مادر گرا [?] • صدف را شورد دریا نیست مانع

از کهربستن . دیمشدر یعنی صدفک هان کوهر اولمسنه دریانک اچیلغی باعث
اولدیغی کبی . بحر شورابه مثال اولان دنیادن کفایت مقداری اولمق تدارکنه
مشغولیت عارف باللهک وقت عزیزنی بر بنا نه الیمز دیمکدر زیرا نفوس دنیا آزاده کان
اولان عارفانک عندنده بر صدا نه پاره سی قدر در انک تحصیلنده کهربا کبی سبکلک کرکز
دیمکدر **بیت** برکاهست دنیا در نظر آزاده مردانرا . تحصیلش نباید سبکی چون
کهربا کشتن . بو بیانه شاهددر بلکه عارف بالله اولانلر **بیت** جدا شو از دو عالم
تا توانی با خدا بودن . که دارد دردسر باخلق بسیار آشنا بودن . مفادنجه خلق
ایله چوق آشنالق باعث دردسر اولمغین انجق خدا ایله اولمق ایچون دو عالمدن جدا
اولدیلر **بیت** دلا عقبا دلرسک دولت دنیا یی نیلرسن . غرض بدارا ایسه دنیا
دکل عقبا ی نیلرسن . مضمونیله عاملردر . پس بو بیله اولان کاملره مقدار کفایت نعمت
دنیادن ضرر کلمز زیرا زهر پاره مثال اولان دنیانک نعمتی سمومیتی تلذذات نفسانیه
یه طالب اولان عوام حقنده در یوقسه دنیادن کریزان اولان خواص حقنده دکلدر
و شیء واحد محللرک تغایریله متغایر اولمق ظاهر در نتکم قطره آب نیساندر دهان صدفده
در شهوار و فم مارده زهر پر ضرر اولور و حلوا طبیعت زیاده ایچیون خسته یه مضر
اولور ایمدی نفسانیتی هلاک ایدن تارک دنیا حب دنیادن مأمون اولمغین مار منقشک
زهرندن مصون اولوردر . حتی خالد ابن ولید رضی الله عنه حضرتلری اظهار کرامت ایچون
قیصردن ایلچی ایله کندویه هدیه کلان بر حقه زهری بسم الله الشافی ایله نوش ایدوب
وار ضاهکه سویله عارف بالله اولان مؤمن کامله زهر کار ایلمز . سلامت داربن اسلوبه
اسلامه کلمبوند دیو ایلچیه خطاب و اول زهر قاتلک کندویه عدم ضرری مشهوردر انتهی
قالدیکه یار منقش مثال اولان دنیایه میل و محبت نفسک مالیدر و اندن دور اولمق عقلک
مالیدر دیمکی اشارت ایچون ناظم بو مقامده عاقل لفظنی ذکر ایتمشدر . و بونک بیانی
شویله درکه خانه بدنده نفس ایله عقل هر بار بیان ماجرا و معامله چون و چرا ایله
نزاع و انصدا عدن خالی دکلدر زیرا نفس زن خانه کبی حوایج بیت و لوازم و مهمات

طلبیه

طلبیله انواع تکلیفات عرض ایدوب کاه تواضع و کاه کبر ایله مرادنک حصولن استر
اولزمان دنیا به میلاه عقل کندویه متابعت ایدر ایسه . حبک الشیء یعمیک و یصم
حدیث شریف مصداقنجه دیده عقل نورانی کورمدن قالوب مار منقشه لفریب
محبت ایدوب هلاکه وارر و الا نفسک بو مکائدین نور الهی بر کاترخ استبصار و
فکر عقبا ایله درکار اولدقده مار زهر آلوده مانند اولان نفیسه زار و کریان قویوب .
دنیایه میلدن کریزان اولور دیمشلردر . و بو مطالبات نفسه متابع اولانه مجنون .
دیمکه اشارت واردر زیرا مار منقشک نقشنه دلداده و ملاعبه سیله چاه هلاکه
افتاده اولمق مجنونک و دنی الشباب شعبة من الجنون حدیث شریفی مصداقنجه
تام العقل اولیان شبابک و اطفال مجانینه انتسابی حالیدر ایچون ناظم ایدر
همچو طفلان منکر اندر سرخ و زرد اطفال کبی قرمزیه و صاری رسنه التفات و میل
و محبت نظریله باقه **همچو** مثل معناسنه کلمه تشبیهدر ما بعدنه مضافدر **طفلان**
جمع فارسیدر مفردی طفلدر طفل یقینده طوغمش کوچک صبی و ولد معناسنه
دوام مصغری طفیلدر لکن طفیل غلبه استعمال ایله اوبندی و بالا دعوت بر محله واراد
کمسنه یه اسم اولمشدر **منکر** فتح میم ناهیه ایله نهی حاضردر باقمه دیمکدر نونک
سکونی ضرورت وزن ایچوندر **اندر** اصل معناسی ایچ و در ظرفیت ایچوندر لکن بونده
تحسین ایچون زائددر یا خود تا حما ادات مفعول اولان رایه تبعید در **سرخ** فتح
سین مهمله و سکون راء و خاء ایله قرمز دیمکدر عارض و معروضه اطلاق اولنور
و عاطفه در **زرد** صاری دیمک معناسنه در نتکم بر صاری کمسنه نک هجونده
شاعر ایدر **بیت** روی زرد و جامه زرد و زرین زرد . کلیتا زرد زر زعفران
غلیده . معلوم اوله که سرخ و زرد در زر و سیم و متاع دلفریب دنیادن کنایه در
نتکم دنیانک آلنه و قزلنه الدنمه دیرلر . و خصوصیله التونه قزل تعبیر ایدرلر . پس
دولا [illegible] سوردیدیکلری مثل سار اوزره بویله بر مار زهر آلودک دلفریبنه نظر
محبت ایله مائل اولان اهل دنیا تام العقل اولمیان اطفالدر زیرا اطفال مجانین

مثال سود وزیانی فهمدن دور وخطر وهلاکی ادراکدن مهجورلردر نتکم شاعرك
عظامك تحت التراب بالیه • وانت تلعب فوق التراب کالاطفال بیتندن بو مضمونه
ایما واوددر • وکیف لاکه نابالغ وتکالیفدن فارغ اولانلر هوا وهوس ولهو ولعب نفسه
مولع اولمقدن ناشی کاهی رجاله تقلیداً بر بچاره وبر بی صورت اولوب کلن وکوچکی اویونی
اوینادلر مع هذا خاصة جاهلدن بارز اولمق یوقدر • وکاهی بر برلریله بیهوده جنك صورتن
دوزوب تخته دن قلیچ وخنجر وخلاف عادت آتلرین کندولری کوتورمك شرطیله •
قامشدن آت وچوبدن رماح بی نمال الاستعمال ایدرلر وسوزده صاحب سیف وسنان جوهر
دار وراکب اسب صبارفتار کچینورلر • وکاهی دیوانه منا لجمع احجار جیب ودامانلرین
نار مار وسنك انداز مجانین پر بناد روزکار اولورلر • بو الجمله نقصان عقلدر شندك
اقتضالریدر نتکم خواجه صائب بیت داشتم در عهد طفلی جانب دیوانکان • میزدم
بوسینه هر سنکی که بر میداشتم • بو بیتی بو بیانه کواهدر وکاهی بازیچه کونا کون
ایله امرار اوقات • ومتاع دنیا دنکه تقلیب حدقهٔ عین التفات ایدرلر • ابعدی
وما هذه الحیوة الدنیا الا لهو ولعب ایت عظیم الشان • فسطوقنجه متاع بی بها •
دنیا بازیچه ودلفریب اطفالدر اولدیغی وجهله مبتلا اولان مردمانك عقلی
نقصا اولدیغی عقلا بیت بازیچه است طفل فریب این متاع دهر • بی عقل مردم
انکه بدان مبتلا شود • بیتی ایله بیان بیورمشلردر پس بو مثللو بازیچه وطفل فریب
اولان متلون دنیایه دلداده اولان هر نقدر صورتده پیر واختیار وسالخورده روز
کار اولسه ده معناده اطفالدن عقلا کمتردر زیرا مائل متاع دنیا هر انعالم اطفال
مشرب وبلکه بعض احوالده انلاردن دون واغرددکر طلبکار دنیانك جاهلری
انجق تقاضای شهوات اولوب نیتلرنده زنادن نفسلرین حفظ وتحصن وتکثیر عباد
واحیاء سنت ناباب اولمغین اندن واجلری اطفالك تقلیداً کلن کوچکی اویونندن
دون ایدوکی بی اشتباهدر ودخی اهل دنیانك دنیا ایچون بر برلریله بیهوده جنکی ایچون
مزخرف تزویرات ایله ترتیب الات ایدوب اوللالتك اوزارین اطفالك قمشدن

آلمرین

آلمرین کولتور ودیکلرندن زیاده تحمل ایدیجیلردر زیرا اطفال بانی صقلدیغنده اولکتوروب
بندیکی قامشی قویوب قاچرلر لکن اهل دنیانك جمله سی اولان اوزار تزویرات هواد
بادکران وهر امری اولوب صراط مستقیمده ودخی الذین قاچوب قوردتوله مزایدیکی بی
ریبدر • ودخی اطفالك میداندبازیچه ده اتعاب وجود ایله جمع واختتام وقتی میدانی
ترك ایلدیکی اجماده مثالا اولان مال دنیانی جامعك میداندنتیجه زحمتی ارتکاب بعده ملك
نام اجلی کندی خانه تاریك مزاره دخول ایله ما المجتمع فی برنع ترك ایلدیکی متواری غدد ایتر
خفا دکلدر نتکم قطعه مضی الدهر والایام والذنب حاصل • تجاء نزول الموت والقلب
غافل • نعیمك فی الدنیا غرور وحسرة • وعیشك فیها باطل منزائل • بیورمشلردر
ابعدی عاقل کامله لازم اولان اولدر بو نیتی خاکی اولان عالم دنیاده چشم بسته ایله اوقاتی
ساز اولمقدر • زیرا چشم شاهبازانی انجق وقت صیدده کشاده سازاولورلر نتکم
بیت درین قفس نهاکی بچشم بسته بساز • که وقت صید کشاید چشم شهبازان •
بیوردیقلری بو معناده نمایاندر وچشمی بودنیانك سرخ وزردندن پوشیده
طوتمق میل مجتبدن حفظ ایچوندر پس ناظمك همچو طفلان منکر اندر سرخ وزرد کلامندن
مراد بوا ولدیغنه • امام مناویتك دقایق الحقایقنده روایت بیوردیغی حدیث قدسی
شاهد بر تلمیحدر که بودر قال الله تعالی یا احمد لا تکن کالصبی فانه اذا نظر الی الابیض
والاحمر احبه • انجق منطوق حدیثه کلام ناظمك ابیض معناسنده اصفر ذکرندن
غیری تغایری یوقدر • تا بنا سرخ وزرده • اولمتاع دلفریب دنیایه دلداده اولمق
کوکدر زیرا انجمله هر حالده بکونك اولیوب هدف کبی لباس سرخ وزرده دن قباب
اولانه تیرباراندن نکاه خلقه اماده کرکدر دیمشلردر نتکم خواجه صائب ایدر قطعه
کاه دریای حجم وکه برسر سجاده باش • با سفال ودام ذ دیکر بك مجنون باده باش •
ای که داری چون هدف ذوق لباس سرخ وزرد • تیرباران نکاه خلق را آماده باش
ابعدی ای دیده ور بوعقل تماشاکاه معرکهٔ طفل فریبه نظرکی پوشیده قیلوب بو بازی
منقشه ناظر اولمه تاکه ارباب بصیرت سنی دیده ور عد ایده • نتکم درغماناکم

این معرکه طفل غریب • هرکه پوشد نظر از دیبۀ وران میدانیم دیو بیود مثلدر یعنی
ارلر کبی مرد عاقل اول چون زنان مغرور دنك و بو مکود عورتلر کبی لون و قوتك
مغروری اولمه یعنی ناقص العقل صفتیله متصف اولمه چون زنان عورتلر کبی
دیمکدر مغرور فارسیده استعمالی شایعدر بونده الدانمش دیمکدر و دخی متکبر و معجب
معنالرینه کلور رنك اوتزاوج معنایه کلور بو لون معناسنه در معانی سائره‌سی
نیب • و عیب • و محنت • و قوت • و مبان • و نتایج ایچون اولانار کلك دوم و تقع •
و احوال • و چاره • و امید • و عبا لو خرقه • و الوان • و طرز و روش و مانند و
طماع کیمیی • و مکر و حیله • و نیمك • و اتیزلك • و خوشلق • و خجالت • و قان •
و رونق کار • و مایه املاك • و تقدین • خوش زلفی • و عادت • و آل • و بد • و شر سنکاره •
و نقطه • و قالاوفل • و خجالتدن اولان خشم • و حیا • و خبامندر انتهی و بو رنك
اوزرینه معطوفدر بو بوی دن مخففدر قوقو معناسنه در عطار • بوی فروش
دید یکلری بوندندر مکود نهی حاضردر صیرورت و تحویل معناسنه اولان کردیدن
ماخوذدر اولمه دیمکدر • ایمدی ناظم مار زهر الودك ظاهرینه اولان دلفریب و
درونندن قانع رایحه مسکنا عتباریله متاع دنیای و فی اول رنك و رایحه‌دن
کنایه ایدوب و اوته‌دن برو ناقصات العقول اولان عورتلرك رنك و رایحه‌یه
مائل اولدقلری حسبیله دنیا دکبی اولدنت بی مثال و رایحهٔ مغشوشهٔ زهر اشتماله
الدنموب مردان کبی اول دیمکی مراد ایدر مشد در زال دنیا چون عروس اراسته ست
دنیا قاریسی کالم کبی بزنمشدر زال فارسیده زوجه و عجوزه قری معنالرینه مستعملدر
پس مضاف الیهی اولان دنیا قرینه‌سیله بونده مراد دنیا قاریسیدر دنکم زال مداتنیه بر توجیه
عورتك ادیدرکه نوشروانك بنا ایلدیکی طاق کسرانك ایچنده برمسکن اولمغین نوشروان
اشترا مراد ایلدیکده و یرمیوب و نوشروان دخی الخساوندن هذا اجبر الجبوب
علی ماله قویمشیدی • و دخی زال کوفه بر توجه قاریسنك ادیدرکه میرزا ابراهیمك
یازدیغی روایت اوزره طوفان نوح علیه السلام اول قاریسنك تنورندن فوران

قیلمشدی و زال داستان رستم زالك بدرینك اسمیدر وجه تسمیه اناسندن
بیاض ضاحلی طوغدیغیدر • و لاجنك ثانی ذاز الدر خلاصه زال دنیا کثرت استعمال
ایله پیره زن دهرك علمی مجراسنه جاری اولمشدر که اکا زال دهر و عروس هزار داماد
دخی دیرلر چون کلمهٔ تشبیهدر عروس فارسیده ایکی معنایه کلور اولکیسی کالم دکر
یعنی تازه کلن ایله تعبیر ایدرلر اما عربیده عروس کلن و کوکی یه اطلاق ایدنلر در معنای
ثانی خسرو پرویزك خزانهٔ غانیه سندن برینك اسمیدر تفصیلی فرهنك شعوریده مسطوردر
اراسته بزنمش معناسنه در اراستن دن اسم مفعولدر ست ادات خبر اولان است
لفظندن مخففدر معلوم اوله که ناظمك بو تشبیهی ابن جوزینك مختصر الاحیاده
کی بیاننه مبنیدر بو ده که بر روایت صحیحه اوزره حضرت عیسی علیه السلام بیورمشکه
دنیایی بر عجوزه قبیحة المنظر شکلنده کوروب ایتدیم ای عروس هزار داماد نقدر کمسنه‌نك
قید ازدواجنده مقید اولدیك ایتدی خارج حیطهٔ بیان و تعداددر ایتدیم ای بیوفا
نامراد ازواجك هپ برلری فوت اولمغله ارمله می قالدیك یوقسه سکا طلاقنی ویردیلر
ایتدی ازواجمك جمله سن قتل ایله خانه‌لرین خراب و برباد و بیاب ایلدیم پس اکا ایتدیم
بؤسا لازواجك الباقین کیف لا یعتبرون بازواجك الماضین کیف تهلکهم واحدا
واحدا ولا یکونوا منذرا منك • انتهی و ابن عباس رضی الله عنه دن مروی بر حدیث
اوزره یوم قیامتده دنیا صورت عجوزه‌ده کتوریلور دیو کتاب عزکورده مسطوردر
قالدیکه پیره زن دهر دون هذه استمع دکه ذخیله خون اسادکا که و حکاکه • عناد •
و طرار • مکاره • و سحاره • خداعه • و غداره اولمغین طالبلرین قتل و هلاك و
راغبلرین قهر و جمله قهر و چاك ایتمك دامنه القا ایچون ماشطه تزویر
ایله چهرهٔ ادبارینه رنك و زینت اعطا و موی ذولیده سنه مسك بی بوی مغشوش
طلاسیله کلفدوکلفی عروس لسا اراسته • و انواع شیوه ملعنت ایله پیراسته
اولدیغین تصریح ایچون ناظم ایدر هر دو روزی شوی دیکر خواستست هر ایکی کونده
بر آخر کشی استه مشدر و استر و هلم جرا و ادور و هلاك ایدر دیمك مرادر

هرد و روزی هر ایکی کونه بردیمکدر زیرا هر لفظی افادهٔ عمومیت ایچوندر
دو اسماء اعداددن ایکی عددینه دالدر روز کوندر آخرنده‌کی یا وحدت
ایچوندر و بعضی نسخه‌ده هردو دوروزی موقعنده هرزمانی واقعدر زمان آناندن
مرکبا والمعنی معنا هرآنده بر توجه استمشدر دیمک اولور بو نسخه‌ده اولان
ابلغیت ظاهردر شوی ضم ایله بونده عورتک اری معناسنه‌در اما فعل اولدقده
غسل ایله یعنی یایقه دیمک معناسنه امر اولور ما بعدنه مضافدر مضاف الیه
دیکر عبر معناسنه‌در خواسته فتح خا و واو دیمی ایله استمش معناسنه اسم مفعولدر
مصدری خواستن‌در طلب معناسنه در اخرنده‌کی است کلام ادات خبردر یعنی بویله هر
لحظه‌ده نیجه بیک دوست و خلیلی و هر لحظه صد هزار هالک وقتیل اولان عجوزه‌کو
آموزک حال وشاننی بیاننده شعرادن بیچه داماده کدبن زام قیلمش بر رند دیو
دلا میلا یلمزسک زال دهره کرچک ارسن یں . دعیلدر دودنی . زال دنیاویسه
صورت کندویه اردن کبی . اکر اصلا میل قیلمز اولمیان اردن کبی . دیو بیورمشلردر
زیرا بو زال دهرک زینتی غرور و لعبی مکر و فتور اولمغین محبی مخذول و صدیقی
مقتولدر نتکم بیت فریب مهربانی خوردم از کردون ندانستم . که دردل کینه بکند
خاری که برون نارد از پایم یعنی بو کردوندن و دنیادن فریب مهربانی
یبوب بلدیکم اما غمدن بدر قیلدیغی خاری کوکلده شکست ایدر دیمشدر مراد دنیا
بر فصل بی اصلدر که خیری بر دو بردی شر دن خیری شر و نفعی ضرر دیمکدر
پس کندودن امنیت عاقل ایشی دکلدر نتکم بیت مباش ایمن ز زخم ما وصاب
اکر دریای کل خوابیده باشی . بو معنایه ایمادر مراد بو دنیانک نهاری لیل و
لیلی نهار و ساعاتی متنالسیلدر دیمکدر و دخی همواره کاری هلاک سازلقده
اولدیغی اشعارده خواجه صائب . فلک ز کشتن من داد پشت بر دیوار
چو تیر بر هدف آید کمان بیاساید . بیچره مشددر و لیمه مالله و کر عیدن فراره و
مانده اولمغین و مکاره‌لکی نهایت بولمغین . نوله قرقسه الدیرسه

لنوب دائم سکا دنیا . چوق اردن ارتق قالمز تجبه زنده بی وفا دنیا . کم
ایلرسین کالون مهمانکی بربی مروت سین . بوردی ای مهر دانی قهر کامل پر جفا دنیا .
مضامینی اوزره مذمومه و هر احوال غدر اشتمالی قالاسندن معلومدر . و بو
دار خرابک . منزل عبرت . و موضع فکرت و مقام غربت . و مکان حسرت . و مزرعهٔ
آخرت . و بازار دلفریب طالبین . و عبار مکار مریدین . و مطلبهٔ قاصدین . و مفتونهٔ
قلوب سالکین . و قمر صادقین . و مزبلهٔ عارفین . و معشوقهٔ مغرورین . و علت شیاطین
و سروری غم . و تریاقی سم . و بحر بلاسی عمیق . و سراد سفینه‌سی غریق و ساحلی یم . و
زادی هم . و نوشی نیش . و عشاقی دلریش . و شفاسی درد و بلا . و دواسی علت و عنا
و برامیری لیر و خطیر حقیر . و شربی سراب . و معموری خراب . و نتیجه‌سی تراب . هر ایکی ایچون
حساب . و حرامی ایچون عذاب . مالی سافل . و ظلی زائل . کاری تعبین . و یاری الحیل اولدیغندن
ناظم رحمه الله مفرها تنده چند ابیات صادقات ایله عاقله تحذیر و غافله تذکیر ضمننده
بیورمشدر که بودر قطعه ندیدم این جهان را هیچ بنیاد . بساطی داد سلیمانی تو بر باد
بجز عبرت نکیری از زمانه . که خواهی شد تو نیز از ما فسانه . نماند دولت ایام بر کس
اکر تو عاقلی حرفی تو را بس . طلب کن دولتی کان را فنا نیست . بکن ترک فنا کورا بقا نیست
منه عمر عزیزت بیش بر باد . منه کر عاقلی بر باد بنیاد . بقائی نیست دهر بی وفا را
همیشه کرده زین اسب جفا را . کهی شادی دهد کاهی دهد غم . نباشد این جهان بیکار یکدم
جهان را لعب دلخواه میدان . دو روزه بیش یابوتیت مهمانه . که با هر دولتش محنت بود یار
بود پیوسته کلزارش پر از خار . نه شاهان تاج شاهی در ربایند . بجشم هر دمت دیکر نمایند
هزاران داغ از و هر لحظه بر دل . بجز اندوه و غم زو نیست حاصل . نبندد مرد عاقل دل بدین دهر
که در راحت بدر دوت نوش با زهر . انتهی پس زال دنیای بی ظلامک . ما الیاکی هر کسک
عقد مواصلته طالب اولوب فرد مخصوصک اغوش نشین ضرمی اولمق محال اندعاد
اولدیغیله مقبلان مردیکه شد زین جفت طاق مقبول اولدیر کسه در که بو
زوجه‌دن فرد اولدی مقبل مؤمن و زنده در فارسیده مستعملدر معناسی ایشی

ایلرو کلیجی ذی اقبال دیمکدر که مقابلی مدبردر مدبر منکوب ومغلوب وایشی
کیرو کیدوب ایلرو کلمیاندر. آن مردی او برازه دیمکدر ان اسم اشارت مراد ایلی
وحدت ایچوندرکه رابطه در رشد اولدی ذین از این کارلرنم مخففدر جفت کسر
جیم عربی ایله شول عدد درکه کسر بی تنصیف اولونه پس بونده مراد زوج درکه مقابلی
فرد معناسنی مشعر اولان طاقدر طاق تک دیمکدر بونده مراد بودر وکاهی لغت فارسیده
براغاجدر وعربیده قریو کمری وایوان کمری کبی اکری اوله ومحبوبک قاشی اکری اولدیغیچون
تجم طاق ابرو دیرلر وچارداق ورت کرا اوزره بنا اولندیغندن طاق تسمیه اولنمشدر
وقبه یه دخی طاق دیرلر وقات معناسنه اولور تجم ایکی قات اولانه ذو الطاقین دیرلر
پس بو مصراعک معنوی بو عروس هزار داماد میل ومحبتدن تزهد ایله آخرته رغبتک
خیرلو اولدیغین اشارتدر نتجم حدیث شریفده خیرکم ازهدکم فی الدنیا وارغبکم فی الاخرة
کلمشدر بناء علیه بر شاعر لطیف بو بیانده ٭ جهانی بر زن بی مهر بکزر دحکما ٭ که هر کس
اوله وعده دروغ اماده ٭ تجز ایله مسیحا کبی بکر روح اول ٭ محبت ابنه عروس هزار داماده
دیو بیورمشدر وفی الحقیقه ذال الدنیایه دلداده اولنلر ازاده لرینک عند الله د
وعند الناس مقبوللکی بی اشتباهدر بلکه کندی حالنه کوره باد شاهلردرکه زن دنیانک
محکوم ومغلوبی اولمشلردر نتجم زن شا ولدکه مرد اولان انک اولوری اوفر باده کله
پس دنیادن تکلیف الملک عجز شاهد بر معنادر کوردر ٭ زن چه باشد که اوم رد بغر را بند
شاهد بجر بود شکوه زن دنیا کردن ٭ بیورلمشدر امیدی کتنک سلامتی اولغصه وعند
عبارت اولان زن بی مهر وشفقتدن تغرقه وجانب آخرت طاعات ایله رغبتدر بو قسمه
اولجفت بدکاره مائل اولانک غمی علاج قبول ایلمز وار لکسنه مقبول اولمز امیدی
مقبول اولان مردانده کریزان اولوب پشت بروی کرد وادش سنه طلاق
اندا اوزرینه اوقه د وندی واکا طلاق ثلاثه ویردی یعنی اندن بالکلیه اعراض
ایدوب تماما علاقه‌یی اندن کسدی دیمکدر پشت ضم با عجمی ایله اوقه دیمکدر که عربی
ظهر در بونده مراد بودر وجمع الفرسده ایدوب پشت پنا بوره ٭ بر شهرک ادیدر واولشهر

اکیوز

اکیوز بکری الی قریه مشتملدر وجه تسمیه نخنا بر اکا ارتق کبی اولدیغندندر
ودخی ناحیه هر آندن بادغیس نام ناحیه ده بر قریه نک اسمیدر بروی انک اوزرینه
دیمکدر دبر کلمه سی استعلا ایچوندر وی ضمیر غائبدر زال دنیا دیدیکلری جفته یا لجمکه
کرد بونده فتح کاف عربی ایله ایلدی معناسنه ماضی مفرد اولمق ظاهردر لکن فتح کاف
عجمی ایله ضرورت معناسنه اولان کردیدنک ماضیسی اولوب دوندی دیمک اظهردر
وداد ش واکا ویردی دیمکدر واو عاطفه در داد ویردی معناسنه ماضیدر شا
قبلنده کی کرد فعلینک اوزرینه معطوفدر آخرنده کی ش ضمیر غائبدر جفت مذکوره راجعدر
سه فتح سینک مهمله وهاء رسمی ایله اسماء اعداددن ثلثه ایچون موضوعدر طلاق
لغت عربیده مطلقا دفع قید معناسنه در اما اصطلاح شرعده نکاح ایله ثابت اولان
قیدی لفظ مخصوص ایله رفعدر ٭ فالدیکه زن دنیایه طلاق ویرمک ابدا عقد مواصلته
میلی مستلزمدر مردانلک ایسه ا حکا اصلا میل ایتمکدر دینمیه زیرا انا طلمک اعراض وجه
ایله تحویل ظهر معناسنی مشعر اولان پشت بروی کرده کلامنی تقدیم قرینه سیله مراد ابتداء
وانتهاء زن دنیادن روکرداندر وبردنی اکا رجوع ایتمکه قصد ایچون ثلثه ایله مطلقه
زنا نکحتده قیلدیکی دیمکدر ٭ ولو تسلم بجایت حالده میل ایتمک مردلر مردانه لکنه ضرر ویرمز
دیرا نظرا اعتبار نهایت وعاقبته دردیدیکلری مشهوردر نهایت حالده زن دنیایه طلاق
ثلثه ویرمک بنه کمدکلدر ٭ دیرکه بو جمله زن دنیایه طلاق ویرمک محبت دنیایی
جسددن وروحدن وقلبدن بالکلیه اخراج وابعاددن عبارتدر نتجم طلاقک اوج
اولدیغنک حکمتی بیاننه قاضیخاندن نقل اولنمه درکه عبادات بنی ادمک روحی درجه در
بری جسدده وبریکدر روحده وبری قلبده در پس بکشنه احلنه بر طلاق ویردیکمه
محبتی جسدیدن دور اولور ایکی طلاق ویردیکمه روحندن دخی دور اولور اوج
طلاق ویردیکمه قلبندن دخی دور اولوب زوجه اعز محتاج اولور دیمشدر
پس بونا بر بو جمله طلاق ویرمک محبتی بالکلیه جسد و روح وقلبدن سلب
وکندینه بر دخی رجوع ایتمه دیمکدن عبارتدر نتجم خواجه صائب ایدر

در طالاق اهل غیرت نیست رجعت زینهار • از خداجویان تمنا دولت دنیا
مکن یعنی اهل غیرت اولانك طالاقنده اصلا رجعت یوقدر یعنی بینه زوجه اهر
ایدرمك ایله رجعت خلاف طبع پرغیرتیدر فعلی هذا امورینه خداجوی اولان
مرد پرغیرت حقندن دولت دنیا تمناسی ایله یعنی انلار متمنی دولت دنیا دکلدر
دیمکدر مراد معلومدر • نیو دنیا ایله عقبا مرتان اولمغین کفتاند مزان اسا اکیسین
بر محلده جمع نا ممکاندر و بر سنبله ده ایکی سر اولمق نادیره عالیاندر البته بر خوشه
ده سر بر اولور یعنی اخرت ایله دنیایی جمع ممکن دکلدر دیمکدر • اخرت را جمع شود
کرد بادنیای دون • خوشه را نشنیده صائب که سربا شد یکی • بو معنا کواهدر
یعنی طالب دنیانك دنیایه میل و محبتی اخرتنه مضردر دیمکدر • من احب دنیاه اضر باخرته
ومن احب اخرته اضر بدنیاه • فاثروا ما یبقی علی ما یفنی حدیث شریفی بو معناده هویدا اولور
ایمدی باقی فانی اوزرینه ترجیح واختیار ایله امر رسول الله ایله شدنطاق امتثال
کرکدر حتی اهل الله و عاشق جمال الله اولان اولیاء کرام فخر جهان علیه الصلاة
والسلامك • الدنیا حرام علی اهل الاخرة والاخرة حرام علی اهل الدنیا وهما حرامان علی
اهل الله تعالی حدیث شریفیله عامل و بو جهله سیر جمال الملك متعاله واصللردر
دیمشلردر وشاعرك • دل اعتبار ایلرسك دولت دنیایی یلرسك • عرض و یلدار ایسه
دنیاده کلا عقبایی بلرسن • دیدیکی بو معنایه مبیندر ایمدی زال دنیادن بالکلیه اعراض
خوشدر و ناظمك بو بیتده تجردك ممدوحیتنه و مجرد اولانك قدرینك مرفوعیتنه
اشارت واردر و بو نقش لاحم مبتدانك داعما مرفوعیتی تجرید لفظی عواملدن ناشی
وعاملك معنویتندن ناشی اولمغین اسباب جهاندن تجرد ایدنلرك قدری مرفوع
وعوامل اکداری مدفوعدر • تجرد شو ز اسباب جهان کر رفعتی خواهی • که دائم
مبتدا مرفوع از تجریدی باشد • بو بیاته ظاهر و باهردر یعنی دنیادن تجرد لازمدر
زیرا اول مکاره و غداردر • لب بپیش شوی خندان میکند • ارنك اوکونده طوداغنی
خندان ایدر لب طوداق معناسنه در شعرا لب دلبرانی سرخ رنکده ذی قیمت اولان لعل

بدخشانه تشبیها استعمالی زیاده قیلدیقلرندن استعاره طریقیله مشبه ذکر
اولنمدین لعل ذکر یله لب مراد ایدرلر لعل دید بکاری فارسیده کی لال کلمه سندن
معرب بر جوهر معدنیدر که بدخشان طاغلرنده اولور و مذکور لعل عجیب کم کتوردر
دیو بعض مشایخك ذی تسبیله ملول بنا بعد استعمالندن امتناع ایدرلر ایمش
بپیش شوی اضافته لامیه اکونه دیمکدر زیرا پیش کلمه سنك اولنده اولان
باء عربی ظرفیت ایچوندر پیش جهات ستدن قدام معناسنه در شوی ضم ایله اسمدر
ار دیمکدر مراد عقد مواصلته خریدار اولانك حضورنده طوداغنی خندان کولیجی
میکند ایدر دیمکدر بس هلاوده از زخم دندان میکند صکره دیش زخمندن ادنی
هلاك ایدر بس اکسه معناسنه در بونده مراد هنده نك صوکنده دیمکدر هلاك
معروفدر از زخم دندان اضافته دیش یاره سندن دیمکدر میکند ایدر دیمکدر
معلوم اوله که لب خنده لکك هلاك سازلغی زخم دندانه چسپاندر زیرا رسم عروسی
اوزره تبصبص کلیپیه دائر ملاعبه و خنده کان لا بد ایدر ایکی علی الغفله
عاشقی دخناك هلاك ایدر یاخود عادت معانقه و وصلت اوزره عاشقی خنده
ایله تغفیل ایدر ایکی اصیروب لدغ مار زهر و قتیل ایدر بر بی ماند ردیعك نمایاندر
وناظمك بس دیدیکی کلام خنده سینه هلاك سازلغنك میاننسه بر نوع تفاوت موجب
علی الغور عاشقنك قیدینی کورر دیمکه اشارتدر و خندان کلامی بر یوزه کولیجی دشمانه
دیمکه اشارتدر دیمکدر • تعلم ان اکثر من تعادی • وان ضحکوا الیك هم الاعادی
دیو بیورمشلردر • بود فی او قبیلنده بر بی وفا و پر جفادر و زخمی دندانه نسبتی
مقالهٔ دنیایی مار زهر الوده تشبیهنه ملایمدر یعنی نقدر صورتا انسان کولدرسه
سیرتی یالانز کاری هلاك جاندر دیمکه ایمادر • بس بو بله بر مکاره نك خنده سنه
غرور ایله کندودن امین اوله رق طلبکار خواب حضور اولمق عقلا استغراب
ایلمشلردر دیمکدر • بیت • تنکنای چرخ صائب نیست ماوای حضور • دردهان شیرو کام
مار چون خوابد کسی • بیت لطیفی بو مقامه مناسبدر و بو زال دنیانك عهدینه

وفاسی اولدیغن ناظم منفرماشدر بو وجهله بیان ایدوب بیورمشلردر کم نظم
جهانرا نیست با کس مهر و پیوند • غم اندوه این ایام تا چند • جهانرا دیدم بر شاه و گدا نیست
جهان بی وفارا زان وفا نیست • جهان کم کنج عشد که دهد رنج • منه بیهوده بر دیکر اینکه
جهانرا بکذران در طاعت و ناز • بدنیا آخرت را کار میساز • جهانرا سو بها بخبر زیانست
چه بیخوانی جهان کر تو جهانست • جهانرا قیمتی هرکز ندیدم • از آن دل از مرادی او بریدیم
جهان از خسروان دارد بسی یاد • زجور این جهان فریاد فریاد • جهان کاهی کند درویش و که شاه
جرا ایکی طمع داری ز بدخواه • جهان کاهی کند غمکین و که شاد • بیاشند کار او جز جور و بیداد
انتهی سؤال ناظم اجاله ذکر ایتدیکی صحبت زنانک ضررین سائرلری کبی تفصیل
ایتمدیکنه سبب ندر دینورسه جواب اولدر که قرب سلطان و الفت بدکان و
رغبت زن دنیاده اولان خطرلرک جمله سی زنانده موجود در ادعاسیله بونلر
ک خطرلرین ذکر تفصیلی ایله ذکرده کویا صحبت زنانک خطرلرین تفصیلا ذکر
ایتمش کبی اولدیغن ایما ایچوندر وفی الحقیقه طائفه زنان بی وفا و پرجفا و انواع
حیله و مکره ابتدا ایله هر معنای اجراده زال دنیا ایله هم مشرب و بیمذهبلردر
و انلرندن انسانه سوء طبیعت ایراث اولنمقدن بدان ایله مبتلالردر و سلطان کبی
آتش سوزان و پر زیان اولدیقلرین حضرت مولانا رجالی آبه و نسائی آتشه تشبیه
ایله چند ابیات ایراد بیورمشلردر که بودر مثنوی آب غالب شد بر آتش بر از نهیب
آتشش جوشد چو باشد در حجیب • چونکه دیکی حایل آید هر دو را • نیست کردان آب را کردش
هوا • ظاهرا بر زن چو آب ار غالبی • باطنا مغلوبی و زنرا طالبی • یعنی ای صحبت دار
زنان • وای طلبکار الفت نسوان اولان کشنه آب یرینه اولان رجال اکرچه • الرجال قوامون
علی النساء منطوقنجه بحسب الظاهر نسایه غالبدر لکن بحسب الباطن آتش یرینه
اولان زنانک مغلوبیدر زیرا آب نهیب و لوق جهتیله اکرچه آتش اوزره غالب
اولدی لکن آب چونکه محجوب اولدیغن آتش کندوی قیناد و اوینادر و هر برینک
میانه لرنده چوقلق چونکه حائل اولدیغندن آتش اولابی یوق و هوا ایلدی پس

سنڭ

سندخی ظاهرا آب کبی آتش اولان زن اوزرینه غالبسن اما باطنا اکا مغلو(ب) بیین
زیرا اکا طالبسن اول سنک مطلوبک اولدیغی جهت ایله سکا غالبه در انتهی و فی
الحقیقه زوجه ظاهرده رستم زال اولسه اوته دن برو عورتک زیر حکمنده اسیر کبی بیچاره در
حتی اسکندره نیجه دن تاحل ایلمز دیو سؤال ایلدیکلرنده بن عالمه حاکم ایکن مرادیکو
بنی بر عورتک محکوم ایکدردی دیو جواب بیوردیغی تاریخ الفنونده مسطوردر و مشایخ
محققینک تحقیقی اوزره انسانک اعتقادی کلی نسائک حقیقتنه عالم و اخلاق حمیده
مالازم اولدیغی روجه سنک مغلوبیدر اما جاهل اولان زوج اخلاق حمیدانیه
و اوصاف نهوانیه سنک اقتضاسی اوزره نسائه اظهار غلظت و هر بار غضب
خالی اولمز دیغلردر در علامات نیکبختی
یعنی بو باب ایو بختلوکک و سعادت علامتی بیانندهدر شد دلیل نیکبختی چار
چیز درت نسنه سعادتمند که دلیل اولدی شد اولدی دلیل معروفدر بونه علامت
معناسنه در ما بعدنه مضافدر نیکبخت اصل ترکیب توصیفیدر بختی نیک
در کرا ایو معناسنه در مقابلی کتو معناسنه اولان بد در نظم هرکه او نیک
میکند یابد • بد کند بد هرچه میکند یابد • بیننده معانی مذکوره هویدادر و بختی نیکبخت
بخت فتح باء موحده ایله دولت معناسنه کلور او کسی طالع سعد در نظم شاعر • طالع
بخت مراجح بنجم شناخت • یارب از مادر کیتی بچه طالع زاده ام • کالاسنده بوراده در
ایکنجیسی عز و دولت معنالرینه در ماشفیه ده مراد بو ایکی معنالر اوزره در و معنای
ثالثه دخی محتملدر که دده • یعنی جیددر رابع کرز و عود معناسنه در بیتین نیکبخت خوش
طالع و پاکیزه اصل و سعادتمند دیمکدر اخرنده کی ی مصدریه در چار چیز درت
نسنه دیمکدر هرکه این چار دش بود باشد عزیز هرکیمکه اکا بو درت نشان اوله عزیز
و محترم اوله هرکه هرکیمکه این چار دش اکا بو درت بود اوله باشد عزیز
شریف و محترم اوله دیمکدر باشد ترجی و تمنیده مستعملدر کما مر بیانه و چار چیز
دیدیکی نسنه لرک اولکی بادله اصل تا نسبی رای صواب ثالث عذاب اللهدن علم

امیت رابع دیبادن هذرا ولغین لف نشر مرتب اوزره ناظم اوّلك بیاننی تقدیم
ایدوب بیورر اصل پاك آمد دلیل نیکبخت ۞ اصل پاك سعادتمند نشانی کلدی
اصل پاك ظاهرا پاك نژاد معناسنه درود حتی ادیب وشرمناك معناسنه
استعمال اولنمشدر بوکا کوره اصلك پاکلکی ادب وحیادن کنایه اولمش اولور که اکا جوهر
ذاتی تعبیر اولنمشدر آمد ماضی مفرد غایبدر کلدی دیمکدر دلیل نیکبخت سعادتمندلغه
نشان دیمکدر یعنی کندوده حسن ذاتی اولمسی شاهد دلگیر کبی شرم آور وادیب اولاد
پاك نژاد وثمرهٔ نخلهٔ پاك آبا واجداد هر جهتله نیك طالع وسعادتمند ولایق
مسند والای عز واجلال ایدیکی اصلنك پاکلکی ایله نشانلو وعالی شانلودر نتکم خواجه
صائب ۞ نخل از زمین پاك فلك سیر میشود ۞ بالمسیح پاکی دامان مریمست
بیت لطیفی بو معناده هویدادر یعنی نخل زمینك پاك اولمسندن تدکنیده عالم بالا
وفلك سیر اولور نیتکم چراغ چرخ چارم علیه السلام بعنایة الله تعالی باکنای
سماء رابع اولدیغی مادر عصمت پناهی اولان حضرت مریم رضی الله عنهانك دامن
عفت پیرامن وذات تابناکنك پاکلکیدر خلاصهٔ کلام پاکیزه اصل اولادن هر مقامده
وهر قیافده ممدوح الفعال ومحمود الخصالدر نتکم ۞ جوهر ذاتی بزیب عارضی
محتاج نیست ۞ پنجهٔ خورشید را نقش ونکاری کو مباش ۞ مضمونی پاکی بو پایه ده الدر
یعنی حاجت مشاطه نیست روی دلارام را مفادی اوزره جوهر ذاتی زیب
وزیور عارضی یه محتاج دکلدر ایدی پنجهٔ آفتاب ایچون سویله نقش ونکارلق
اولمسون دیمکدر وبو معناده نابی مرحوم بیورمشدر که بیت ذاتی کرك انسانك
ادب بر قبضه هبادر ۞ تحصیله یا تعزیره یا خود پنده قالورسه ۞ حتی بر کسنه
نك پاکیزه اصل ونیك بخت اولدیغی افعال واعمالندن نمایاندر دیو چند ابیات
لطایف اشتمال بیورمشدرکه بودر ابن یمین اکرکه بنداتی نسب نسبت حالش
اوراتبود هیچ کراهی چو نعالش ۞ زیراکه در هی که مراو راشناسی ۞ نا برشخر
او دکر جه بود است بهالش ۞ وانرا که پسندیده بود خوی لطیفش ۞ زنهار

پیرو ادید ودوعم وزهالش ۞ زیرا شرف باصلست بحسب نیست ۞ در معرفت
وعقل وتمیز ست کمالش ۞ شهزادهٔ نادان که وراعلم وعمل نیست ۞ بی قدر بماند
چون مادر دروبالش ۞ درویش که معرفت وعلم وادب هست ۞ اورسلطنتی
یافت که خود نیست زوالش ۞ از صحبت نااهل بپرهیز بیکبار ۞ تا در دهن
غیر نیفتی زخصالش انتهی یعنی نسب ونسبت عالی بلدیکیك کسنه ایچون فعالی قدر
شاهد اولمیه ۞ زیرا اصلی نامعلوم اولان شجرك نهالی نه اولدیغی میوه سی خبر ویرر
پس خوی لطیف وطور وطرز منیفی پسندیده اولانك پدر وعم ووقالی هر کیم صورمه
زیرا کشینك شرفی اداب وحیادیدیکم اصل ایله در یوقسه نسب ایله دکلدر وکمالی معرفت
وعلم وادبه در لیکن شهزادهٔ نادانك زر ومالی قالدیغی بی قدر قالورلر ۞ اما
فقیر بر علم وادب معرفت بر عز ازل اولان سلطنته نائلدر ۞ ایدی صحبت نااهلدن
زیاده سیله کریزان اولمه انك سوء خصال وبد فعاللرندن فتارهٔ دهن رسالی
اولمیه سن دیمکدر وبو اصلك عالی وشانی بویله در نتکم ناظم ایدر نیست بی
اصلی سزای تاج وتخت ۞ بی بها اصل لایق تاج وتخت دکلدر نیست دکلدر دیمکدر
بی اصل بد کوهر ونا پاك زاده وبی شرم وادبه دیمکدر اخرنه اولاندی وتحت
ایچوندر سزای تاج اضافتله تاج ودولته لایق دیمکدر تاجك معناسی دیباجه
سبق ایلمشدر وتخت تاج اوزرینه معطوفدر تخت معروفدر حاصلی بد کوهر
اولادن ادبارلاین تاج وقار وشایسته تخت اعتبار دکلدر ایدی چهرهٔ افعال و
عالی انوار اداب وهنردن خالی اولادن ۞ ناپاك زادکانه هر نقدر تاج خاقانی
ایله متوج وآراسته وکمرکیانی ایله پیوسته وپیراسته اولسه افسری افساد
وذاتی هر آشا بمقدار در نتکم سك بی هنرندکلوز زر وزیور وجل اطلس وطوق
مجوهر ایله مزین اولسه ینه سك در بلکه سك اندن یکدر دیمشلر ۞ پس بو کیفیه
اولادنکه لری تربیه مکر یله زحمتکش اولمق دوا وکار معتاد دکلدر نتکم انوری
ایتمشدرکه نظم حارکیه اسادش ارزرکی ۞ بنشش جلی از رار کی ۞

باشد ورآن محفل پرمقدار وزنسب • رجبرئل خواند فنون ادب • بدان
اعتقادم که انجام کار • نگردد از و جز بدی آشکار • انتهی و بومقوله کمسنه لریك مسند
دولت و منصهٔ حکومته قعود و جلوسلرندن زیرحکملرنه اولان ملکك حالی خراب
و یباب اولمق نمارتیابدر زیرا بدطینت و بوم سیرت اولانك طبیعتی تربیه ایله
تغییر اولممغله رأیی سخیف و هرتدبیری ذاتی کبی کثیف اولوب حالی ادبار و بری
دار البوار اولوردیمشلردر • اما نیکبخت وشایان تاج وتختا اولان پاك نژاده
ایاتنده عالم شاد ورأی و تدبیری صواب ولطیفی عقده کشاد و تختی خرم آباد اولور پس
بوعلالمیلری ابراد ایچون ناظم ایدر نیکبختان را بود رأی صواب نیکبخت ولاملرك
رأیی صواب اوله نیکبختان الف ونونیله جمعدر معناسی سعادتمنداندیمکدر
را ادات مفعولدر بود اوله رأی فتح راء مهمله وهمزه و یا ایله عربیدر بونده فکر معناسنه
در و فارسیده دخی بویله در و بالاهمزه بومعنایه مستعملدر و بالاهمزه کاهی اماذ معناسنه
کلور و پادشاه هندنه دخی رای دیرلر ما بعدنه مصافدر صواب طوغری و خطادن
خالی مراد دیمکدر انکه بدزایست باشد در عذاب اول کسنه که کوتی تکلودر
عذابده اوله انکه اول کسنه که دیمکدر بدزایست کوتی تکلودر باشد اوله دیمکدر
بولفظک مقام تمنی و ترجیده استعمالنه کوره ناظمك بومصراعدن مرادی بدرای
اولانك علیهنه دعا اولمق محتملدر لکن ظاهری بدرایك حالنه اشتمالی اخباردر
در عذاب عقاب و عتاب دیمکدر عذابدن مراد کوره دنیوی و اخرویه اعمدر قالدیکه
عذاب دنیوی رأی و تدبیر مخافت پذیرینك نائره سیله سوزشکو آتش ندم بی غلظه
ایله حریق ودربدر اولمسیدر عذاب اخروی ایسه خود معلومدر حتی استشاره
و غیریه رأی روشن استیان پیران و بزرکا ذکهن سالدن استه سودنکم صولو
وقت ظریف و ایام ظرافه صاف و نظیفا ولور دیو بیت رأی روشن ز بزرکان
کهن سال طلب • ایبها صاف در ایام قران میکردد • دیدیکلری مضمون اوزره بزرکان
کهن سالدن مراد البته پاك نژاد اولمق روشندر دیمشلردر • والا ناپاك زاده

بیهلو عاقل هالالنش دکاب • براید بر برسرش آفتاب • بجای خصیلتش پی لیشکر
بهنکام چون مغربادم تر • برد عیسی مرهمش برفلك • بخدمت کمر بندد دش صدملك
نیاید بدان تربیت فهری • عماید همان در معاشش هزی • وینه اول مرد کامل بر غیری
محلده بو معنای بیان ضمننده انشاد ایتمشدر که انوری سرتاسر آبادی برافراشتن •
و از اینان امید بهی داشتن • سر رشتهٔ خویش کم کردنست • بجیب اندرون مار پروردنست
درختی که تلخست وی را سرشت • کرش در نشانی بباغ بهشت • ور از جوی خلدش بهنکام آب
بیخ انکبین ریزی و شهد ناب • سر انجام کوهر بیار آورد • همان میوهٔ تلخ بار آورد انتهی
و بو تشبیهات لطائف اثاره تنظیر ایدرایدن بر شاعر بینظیرك بوده خی خوش یاد
کاربدیر که ذکر اولنور لاادری کسی را که ناپاك باشد نژاد • کرش در نشانی بر تخت
مراد • جهانی زیر دست بنشن کنی • قضا و قدر زیردستش کنی • سر بخت کیذرانی
بچرخ برین • نهد بهر تختی زیر زمین • ور از بهر نانش رخوانیمهر • بزیر آوری
فی المثل قرص مهر • وکر بوعلی خود ادیبش شود • همه علم عالم نصیبش دهد • همه بیخ
و تدبیر ضایع شود • باصل خود البته راجع شود • انتهی و شعرای سلفك سرفرازی
و عرفای خلفك ممتازی فضولی مرحوم دخی پاکیزه اصل اولان بوشرم و ادب و عالی
نسب حقنده توقیر و احترام هرحالده انلاردن دور و هر نه صورتده اولورلرسه
تعظیم و اکرام کندولردن مهجور اولمالرایدیکی بیان و بونلاولك خلافنجه اولان
ناپاك زاده لرك حالو شانلرین عیان ایدوب پاك اصل اولانك بیاننده نظم
اکر سالها کوهر ناپاك • فتد خوار و بیقدر بر روی خاك • بر آن کم کمر تنید غبار
زخاك برآینه اعتبار • چو از خاك خیزد همان کوهرست • نهاز و ابر آورده افسرست
بیورمشدر یعنی کوهر تاباك هرنه کلو فتاده خاك اولسه تراید فالمفله آینه
اعتبارنه ژنك وغبار کترودن ضررکلیوب همان خاکدن رفع اولندقده ینه کوهر
وافسر پادشاهان اوزره مرتفع اولمغه شایان جوهر معتبردر اما اصلی بدو ناپاك
اولانك شاننده فضولی اکر سالها مردم بدسرشت • شود همدم حور باید

وبى اصل اولادن هر نقدر سالخوردهٔ روزكار اولسه نيكادن بر توبن قبول ايلمز
وهر امورده سوء تدبيردن غير بسين سويلمز بويله برتيم قاتل وزهر هلاهلدر
دنيشدر نتكم خواجه كليمك ٭ هر بدا ز پرتو نيكان نبرد بهره كه زهر سكند كرهمه
آر دست مسيحا شد ٭ بيت لطيفى بو بيانه شاهددر وفى الحقيقه بدا صل اولادن
نتم ملا اهل كبى قاتلدر سمت تربيه سى غايت مشكلدر كند ونه نقدر دست طبيب
كاردانه تربيه قلسن البته سمتنى اجرا ايدر هركه ايمن از عذاب حق بود هركيمكه
عذاب اللهدن ايمن اوله هركه هركيمكه ايمن كسر همزه وفتح ميم ايله غم واندیشه دن فراغ
وخوفدن آسوده وامين اولمق معناسنه فارسيدر تبى بوكلمه يى عربى ظن ايدوب
اصلى امين ايدى يا حرفى قلب مكاندن ايله ايمن اولدى ومعناسى امينه دينلر خطاسن
بلمشلردر از عذاب حق حقك عذاب وعقابندن ديمكدر بود بودر است معناسنه
اولمق درتسندر معلوم اوله كه كفره موصل اولان افعالدر اقوالدن حذر لازمدر
زيرا نعوذ بالله كفردن اقبح بر كناه يوقدر وعذابى مؤبد اولمق اوزره غايتجوقدر افعال
موصلهٔ كفرك بريسى عذاب خدادن امينلكدر وبو كا مائل اولان سوء نيتدركه افامنوا
مكر الله فلا يامن مكر الله الا القوم الخاسرون بو معنايه كواه اولان ايتحضرت الله در
وامن مزكور افات قلبيه دن در بونك ضدى خوف الله در خوف مزكورك دخى اسبابى
واردر از جمله استعظام ومهابتدن ناشى اولدر قه الا انسانه ترهيد وخشيت ديمشلردر ٭
پس هر مؤمنه لازم اولان خوف وخشيتحق ايله طاعت كزين اولمقدرتا كه عقبا
قورقولرندن امين اوله زيرا بر عبدده ايكى خوف وايكى امن جمع اولماز يعنى دنياده
خوفى اولمز اولان عقباده امين اولور اماد نياده امنيت عذابى اولمز اولان عقباده
منظر خوف وعقاب اولور نتكم لا اجمع على عبدى خوفين وامنين اذا خافنى فى الدنيا
امنته يوم القيمة واذا امننى فى الدنيا اخفته يوم القيمة ٭ حديث قدسيسى بو بيانه
كافيدر واهل بصيرته وافيدر ٭ ايمدى عذاب الله وسخط اللهدن امين اولميوب نقدر
صلاح اوزره اولور ايسه عمله مغرور ومكرندن جدا دورا وملق كركدر زيرا

انما الاعمال بالنيات حديث شريفى منطوقى مينجى اوزره نظر عاقبته در نتكم ٭ بايزيد بسطامى
روح الله روحه السامى حضرتلرى بركون مراته نظر ايدوب ظهر الشيب ولم يذهب العيب
ولم ادر ما فى الغيب ديمشلر وشيخك ما فى الغيبدن مرادى ذكر اولان حديث شريفه
اشارت ودخى وما ادرى ما يفعل بى آيتنه ايما در ديمشلردر ودخى سفيان ثورى رحمه
الله بر كون كريان اولمغين رباب ابناطدن يوسف بن اسباط كا بر سان اولوب
يا سفيان دونبكى اكوب اغلرسك ديديكده سفياندن يردن بر صمان پاره سى الوب انيمش
اى يوسف ربابى رحمت رحيمك عندنده جمله ذنوب مذنبين ايله بر صمان پاره سى قدر
دكلدر لكن خوفم سوء خاتمه وخوف سلب ايماندر ديمشلردر پس سخط اللهدن امين اولان
نيست مؤمن كافر مطلق بود مؤمن دكلدر كافر مطلقدر نيست مؤمن مؤمن دكلدر
ديمكدر بو عبارت خبردر مبتداسى مصراع اولده اولان انكه كلمه سيدر كافر مطلق بود
خبر بعد خبردر معنا مطلق كافردر ديمكدر كافر لغتده عند العجم فانك فتحيله درو عند
العرب فانك كسريله در معناسى ساتردر نتكم دانه يى يرده زراعت ايله ستر ايدن
زراعه ونهارك نورينى ظلمتيله ستر ايدن ليله كافر ديمشلردر پس نامسلمانه كافر
ديديكى حقى ستر ايتديكى ايچوندر عربيك جمعى كُبّار وزننده كفار وجياع وزننده كفاد
وفجره وزننده كفره در فارسيده جمعى كافران كلور نتكم شاعرك ٭ انچه در هجران منست
كر بر شتر بودى نتم ٭ فى زندى كافران در جنة المأوى علم بيتده واقعدر يعنى بنم
جانغده اولان غم اكر بردوه نك اوزرنده اوله ايدى ده اولقمدن رشته كبى اينجه
اولوب سم خياطدن دخوله قابل اولور ايدى پس اهل كفرك جنته دخولى دخى لا يدخلون الجنة
حتى يلج الجمل فى سم الخياط ايت شريفى اوزره دوه نك اكنه يور دسندن كچمكه موقوف
اولوب دوه نك سم خياطدن عدم دخولى كبى معرورمقدر اما بنم درونمده اولان درد
وغمى كورورن دوه بويله اولديغى تقديرجه كافر دخى جنة المأوايه دخول ايله نصب علم نامود
ايدرلر ايدى ديمكدر ٭ شاعرك بوندن مرادى مبالغه ايله كثرت غمجانن بياندر وبو مضمون
بليغك عرب ده تورا شعرا دينك كلام شعريه لرنده وقوعى واردر عربى ٭ ولو ان ما بى من

جوی وصابه • علی اجالهم یبوق النار کافر • وترکیبی دروغ اولانی دردی بعبرلک
اوستنه قوییم • جهنمده اولادن کافر کورلر اهل عذاب ونار • انتهی معلوم اوله که انفا
بیان اولندیغی اوزره عذاب معتد ابدی اولان مطلقا کفره قرین اولور کفر ایسه اقبح
ذنوب واشد عیوبدر هر مؤمن کندی نفسی وخصوصیله بزرکان جهاندن اولان اهل ایام
وشان اولانلر کسنه لر اطراف واکنافی کفردن وکافردن پاک ایتمک کرکدر دیو ناظم معزها
چند ابیات ایله بیان بیورمشلر • وبو وجهله وقتک پادشاهنه خطاب ایدوب بیمشلر
ز کفر و کافری خود را نکهدار • که بسیاری مسلمان بسته زنار • ز کفر اندر جهان کاری بتر نیست
که کافر را ز کفر خود خبر نیست • ز کفر کافران اندیشه میکن • مسلمانی و دین را پیشه میکن
ز کفر آتش پرستانند در نار • زیانست مؤمن باصد اقرار • ز کفر ای شه جهان را پاک کردان
بکن بد خانه های کفر ویران • ز کفر اندر جهان مکذار دیار • تو کافر را علف جنبش مکذار
ز کفر ای شاه بنود ملک را نور • بکی کنار را از ملک خود دور • ز کفر ای شاه عالم را بپرداز
جهود و کبر و ترسا را برانداز • ز کفر کافران و بت پرستان • تو خود را دور میدار از مسلمان
ز کفر ای خواجه با شیطان مشو یار • که از ره برده باشد چون تو بسیار • انتهی
ایمدی چار چیزک دردنجیسی دنیادن حذر اولمغین ناظم تفصیلا بیانه ابتدا ایلیوب
بیوردر عمر دنیا پنج روزی بیش نیست • دنیانک عمری بر بش کوندر دیمکدر عمر
مدة حیات معناسنه در وبقا معناسنه در ما بعدنه مضافدر دنیا معروفدر
پنج روزی کلامی بر بش کوندر دیمکدر پنج اسماء اعداددن بش عددینه موضوعدر روز
کوندر اخرندکی یا وحدت معناسی ایچوندر بیش باء موحده ایله ارتوق دیمکدر نیست
دکلدر دیمکدر معلوم اوله که هر نقدر دنیاده معمر وباقی اولسک انجامی موت وفنادر
پس بویله اولدیغی حسبیله عمر دنیایی قلت ایله تعبیر ونضلانک کلاملری غایت کثیردر
نتکم بعضیلر انفس لهینک جلوه اولی ایله انجامی بر اولدیغی کبی بر قتل شعاعی ایله حیات مختصردر
دیو بیت تا بنی برق وحیات مختصر باشندیکی • جلوه آغاز وانجام شرر باشندیکی •
بیورمشلردر وبعضیلر سرعت عمری سیلاب سبک رفتاره بکزدوب بیت تشبیه کرده

خواب غفلت از چشم کران خواهم • زانکه سیلاب عمر من سبک رفتار افتاده • دیمشلردر یعنی بنم
سیلاب عمرم اولقدر سریع السیردر تحمل دکه کران خواب اولان چشمدن غفلت غبارین
بالیقینه مزه دیمکدر بونده اولان مبالغه ظاهردر • وبعضیلر سرعت سیر عمری سبک سیر اولان بوقه
تشبیه ایدوب بیت تو ان عنان برق سکیبر کرفت • دنبال عمر رفته دویدنچه فائده
دیمشلردر وبعضیلر یوز یللق عمری یوز دانه لی تسبیحی بر دفعه دوراتمک ایله برابر
عد ایدوب صاقن یوز یللق عمره دلدیرمه که انجامی بر تسبیح دوندرمک قدر اولور دیو
بیت منه دلنهاد ردلبر مهلت صد ساله دنیا • که اخر میشود چندانکه یک تسبیح کرداندن
بیورمشلردر • وبو منوال اوزره یوز سنه سنکله الفت ایلدم عمر بیوفالق ایدوب کیده جکی
اعلام ایتدی • وبناء علیه جهاندن دخی کیده جک وفا امیدین طوتمه دیمکی ایله بیت عمر با صد
ساله الفت بیوفایی کرد ورفت • از کرده دیکر ز جهان چشم وفا داری مکن • دیمشلردر
وبعضیلر حیات لیل ونهاردن عبارت ایکی اسب سرعت اثر ایله سفر ایلدیکی ایام عمره نیجه
اعتقاد ایتملو دیو بیت از روز وشب دو اسبه سفر میکند حیات • ای دل چه اعتماد بایام
کرده • بیورمشلردر حتی دنیر فلکده بر کیمسه مانند ضفدعه له التی الا ونیجه عمرلر بولسه انک
بساطنه لیل ونهار مکرردن غیری هیچ نسنه یوقدر دیو مدت عمر خفی ایکی لیل ونهاردن عدد
ایلدیکلرینی بیت چو شب روز مکرر در بساطش هیچ نیست • عمر هادر فلک چون خضر
اکر باید کسی بیتیله بیان ایلمشلردر وبعضیلر بقای اقبال عمر دنیایی ده روزه ایله تعبیر ایدوب
بیت دولت ده روزه دنیا بود نقش بر آب • دل منه نقش موج در دریای بی لنگر منه •
یعنی اون کونلک دولت دنیا صوا اوزرینک کی نقشی بکا اثر دار ایمدی دریای بی لنکرده موج
نقشنه دبط قلب ایله دیو بیورمشلردر • وبعضیلر پنج روز ایله تعبیر قلوب ابن یمین
پنج روزی که درین توده خاکی وطنست • بنفس آتش سودا چه پزی دیک هوس • چونکه
رحلت که ازین دار فنا در پیش است • جهد کن تا همه نیکویی تو کوید از پس • یعنی
بش کون وطنک اولان بو توده خاک دنیاده لهیب نار سودا ایله هوس چولمکی نه
پیشورورسین چونکه بو دار فنادن رحلت ایتمک اوغر کین در ایولکدن کیر وطوبه

که سندن صکره هرکس ایکلك سوبلیه دیو بیورمشلردر بو ناظم رحمه الله دخی
بو بیتك طریقنه سالك اولوب عمر دنیانی نج روزه ایله تعبیر ایلمشدر مراد عمر دنیانك
سرعت عبورلك قلتن بیان ایدر نتکم حضرت علی الکرم رضی الله تعالی عنه نك کلام نظم دررو
نظامندن کلمشدر نظم اذا عاش الفتی ستین عاما • فنصف العمر تمحقه اللیالی
ونصف النصف یمضی لیس یدری • لغفلته یمینا عن شمالی • ونصف الربع عمر للتصابی
وذاك العمر نمی عن المحال • ونصف الثمن امال وحرص • وشغل بالمکاسب والعیالی
وباقی العمر اسقام وشیب • واسباب لظعن وارتحال • فحب العمر رهن للرزایا
وایام المصیبات الطوال • وحب المرء طول العمر جهل • وقسمته علی هذا المثال
انتهی اعیدی غنای عالی ایام جوانیده ازعاد ومدت عمری رسیده یا یاغی بلدن عقلا
تنایدر نتکم بر شاعر دیمشدر بنفشه به سؤال مقدر جواب ضمنده بیوردیغی ابیات لطیفه
بو بیانه برهاندر ابیات بودر بیت با عبای بنفشه می بود گفتش ای کوژپشت وجامه
کبود • خود نگویی که ادر زمانه چرا • پیرنا گشته در شکستی زود • گفت پیران شکسته
دهرند • در جوانی شکسته باید بود • یعنی بر باغبان بر بنفشه استفهام ایدوب صورت پیرنده
اولدیغنك سببن استعلام ایدن بنفشه نك اکا ایام جوانیده شکسته لك لازمدر
بو قسمه هنگام پیریده دهرك شکسته اکه هرکس لازمدر دیمشدر حتی نوح علیه
السلام بیك یوز سنه و بر روایتده بیك بش یوز سنه عالمده معمر اولمش ایکن یا نجی الله
دنیایی نجه بولدک دیو کندوه دن سؤال ایلدیکلرنده جواب باصوابنده ایکی قاپولی بردار
کبی کوردم برندن کیروب و برندن خروج ایلدم دیو بیورمشدر دیرلر خلاصه کلام
فنای دنیادن ناشی بنای بدن غایت سست وضعیف اولمغله جقدر پیر هنگام هدم بنای
بدن اولان پیرلکده اتکاء عصا ایله اولاسست بنایه پای پیدا قیلمق تعسفانده بولنه
جقدر نتکم خواجه صائبك بیت نکیه چند از ضعف بر دوش عصا دارد کسی • این بنای
سست را تاکی بپا دارد کسی • یعنی بو معنایه دالدر و هنگام پیری یاد عمر ده بیت
نیست در یاد عمر از رعشه پیران اگر • بر فروغ خویش لرزد چراغ صبحگاه •

مصداقنجه

مصداقنجه چراغ صبحگاه فروغنك اورزینه دتره دیکی کبی پیران دخی رعشه دن تور تر
لردیمشلردر مراد انجام کار عمر صباحه قالمق شمعه دونمکدر دیمکدر اولشمعك خود
حالی معلومدر پس بو وجهله فناسی مجزوم و بقاسی معدوم اولادن نجوق دنیا و عمر سرعت
بیمایه دلبسته اولمق و بوندن لذت بولمق روا دکلدر نتکم زیرکی دنیانك حالنی
مثالی خواجه صائب بر نیجه ابیات رنکارنك ایله بو وجهله بیان ایدوب بیورمشلردر
غزل چشم خونبار ست ابر نوبهار زندکی • آه آتشدست سرو جویبار زندکی •
یك دم خوش را هزاران آه حسرت در قفاست • خرج بیش از دخل باشد در دیار زندکی
کر بسختی بی سعود کردیده جون جوی شیر • نرم سازد استخوانرا آسیای زندکی •
نیست غیر از لب کزیدن نقل این میخانه را • درد سر بسیار دارد میکسار زندکی •
تا دم صبح قیامت نقش بندد بر زمین • هرکه افتد از نفس در زیر بار زندکی •
وله غزل کربه نکهت صهبای ایاغ زندکی • آه باشد سرو پا برجای باغ زندکی •
میشود خاموش از تر دامنی شمع حیات • باد اما نیست فانوس چراغ زندکی •
سایه بید ایست خورشید قیامت بر سرش • سوخت هرکس را که انجا درد داغ زندکی •
مهلت دوروزه باشد بر سبکروحان کران • تا قیامت حشر کرد او دماغ زندکی •
چون زبار محنت پیری شود قامت دوتا • ناخن الماس میکردد بداغ زندکی •
دست هرکس را که میکیرند دین اتوبکاه • میشود دست حمایت بر چراغ زندکی •
کر بایند ستور کردد رعشه پیری زیاد • نم نخواهد ماند صائب در ایاغ زندکی •
وله غزل اسوده کی محور کرفتار زندکی • سر کشته بجت کردش برکار زندکی •
در دستر خمار بود عمل حیات • خمیازه است خنده کلزار زندکی
تا در نرهست از آتش شهوه نهراده فی • چون موی پیچ وتاب بود کار زندکی
باشد برنك شعله جواله بی بقا • در سیر و در کردش برکار زندکی • از داغ
دوستان عزیزان فلك نهد • هر روز مهر تازه بطومار زندکی • کردید
در شکار عکس صرف مر شیر • چون تار عنکبوت مهتار زندکی •

از دست رعشه دار نفس بريخت عاقبت • صائب بجانك ساغر سرشار زندكى
انتها بعدى مياه عمر وبقاى بدنك هالوغانى بويله اولديسه عمره اعتماد واسباب
جهانه استناد ايتمك غافللر كاريدر • زيرا اسباب جهانى ريك روانه تشبيه
ايدوب بيت اى دل غافل از اسباب جهان دست بشو • از ثبات قدم ريك
روان دست بشو • ديمشدر پس ريك روان اسبابى ثباتى اولان عمر واسباب
جهانه دلبند اولان وردمند غافلدر وانجامنى فكر ايتمز ايسه جاهلدر نتكم
ناظم ايدر غافلست آنكه پس انديش نيست • غافلدر اولكسه كه عاقبتى
تكرار دنيجه دكلدر يا خود عاقبتى فكر ايديجى دكلدر غافلست مقدم خبردر
مؤخر مبتداى آنكه كلمه سيدر معنا غافلدر اولكسه كه پس انديش اضافتله
فكر اكسنده ديمكدر ودخى پس كلمه سنى انديش كلمه سنه اضافت صورتيله
اوقومق ضرورت وزن ايچوندر زيرا پس انديش تركيب توصيفيدر معناسى
عاقبتى فكر ايديجى ديمكدر ديمك دخى روشندر معناسى ياد اولنمشدر نيست
دكلدر معلوم اوله كه هر كسك ايچون فكر ايده جك حالات وجدر حالت اوليهر
كسك عالم دنياده قبل الوجود معدوم ولاشى اولديغى احوالدر كه فكر ايلديكجه قدرت
خالقه اتقانى حاصل بونندن مراد • واصل اولنور حالت ثانيه بعد الموت عالم عقباده
اولادلى نهايه بقاء سرمدينك احواليدر كه مؤمن جنتده نعوذ بالله كافر جهنمده
باقى ومخلد قالديغيدر اصل فكر واندیشه ايله تدارك توشه ايده جك حالت لازمه
بودر • حالت ثالثه بو ايكى حالتلرك ميانه سنده اولان ايام عمر وحيات •
حاليدركه اكا حالت متوسطه ديمشلردر • اعمكدن وجود بكيدن معلم اولان عدم ايله
وجود ديكك بعد الموت خلودينك ميانه سنده اولان ايام عمر فرضا نيجه بيك سنه
اولسه مقدم ومؤخر اولان حالاته نسبة طرفة العين قدر مدت پذيرا ولماز
پس بويله اولان عمرك دخى حالنى فكر لازمدر و فضلا انك عمر وبقايى بر وجه محرر
قلت ايله تعبير وتشبيهلرى بو معناجه در ايمدى ناظم رحمه الله بو بيتى ايله اول حالت

متوسطه يه تا بنا حالتك لذيه به اشارت وحالت ثالثه اوزره انجام كارينى فكر
ايتمايانى غفلته نسبت ايتمشدر وغفلته سبب اكثر عمر دنيايه اغترار وطول امل ايله
تسويف طاعات اوزره اضاعة اوقات مثللو اطوار نا هموار اولديغندن ناظم
مصراع اولى ايله عمرك بش كونلك معنا اولديغن تحرير ايله طول املدن تحذير بيور
مشدر خلاصه عمر دنيا سريع الزوال ودنياده بقا محالدر محالدر فاسق فكرا ايتمك
هر كسه الزم واهمدر خصوصا كه بيرلك دورى رسيده اولمغله قامت دوتا وريش
سفيد اوله نتكم بيت موى سفيد از كفن او دبيامد • پشت خم از مرك رساند سلام
ديمشلردر يعنى صقالك اغلغى كفندن خبر تام كتورر وقامت دوتالغى موتدن سلام
اولاشدرر ديمكدر پس بو علامتلر ظاهر ايكن تدارك زاد معاده اولميانه غافل
ديلمشدر نتكم قطعه تا در خواب غفلت رفت عمر خويش عنان اهى • نكردى
دست وروى تازه زين آب روان آهو • تو كر انديشه نان بر نمى آيى برو دائم
لحد خواهد ترا كشتن تنور از فكر نان آهو • ديمشدر يعنى اى غافل خويش عنان
اولادن عمر كتدى سن خاب غفلتده سن واخر كار اولاب روانندن اليكى
ويوزيكى تازه ايلديك يعنى خواب غفلتدن بيدار اولمديك ودخى سن نان فكرندن
موتى خاطره كتورمزسن مع هذا نان فكرندن اخر كار لحد سنى تنور ايدسه ر يعنى
موتك مقرر وبو غفلتدن ناشى قبرده نائره حسرت وندم ايله سوزنكرا ولورسن
ديمكدر • ودخى علامت انقضاء عمر اولادن ريش سفيددن مستفيد قربنيت
موت اولميان غافللر مقتدر بيت ازين چه سودكه مويت سفيد كرديست
ترا چو نيست غم عاقبت سر مويى • ديمشلردر يعنى اى غافل مويك بياضلغندن
نه فائده سنك ايچون سر مو قدر عاقبت غمى يوقدر يعنى هيچ انجامكى وشو غمزسن
ديمكدر • حتى موى سفيد بعض غافلك تزايد غفلتنه سبب اولور ديمشلردر
نتكم بيت چنانكه شير كند خواب طفل را شيرين • فزود غفلت من از سفيد مويها
يعنى بو معنايه دالدر يعنى بياض لوند اولان شير دايه طفلك خوابنى شيرين ايلديكى

كبی موی سفيد هرنك نثر اولمنين طفلدلك خواب غفلتين افزون ايتمك دردبكدر
وغفلت قلت وكثرته قابلدر نتكم كزنتی بيانده بيت اكر تو بنبهٔ غفلت براوری ز
از كوش ٭ هزار بستر ارام ميشود فريه ٭ بيت لطيفی كواهدر يعنی ای غافل اكر سز
قولاغكدن چيقره سن اولبنبه دن هزار بستر راحت سمز و يعنی مملو اولوردیمكدر
بونده تارك غفلته ارام امرت ايله بشارت ايما دخی واردر رجا ملی عمر دنيا به ٭
اعتماد ايله ٭ طول املدن حذر لازمدر زيرا بعض كهن ساله قاچ ياشنده سن ديو
سؤال اولنذقده كندی سننك مقدار معلوم ايكن خلاف واقع جواب ايله بش اون
ياش نقصانيله خبر ويرمك طول املدن ناشی وعمره اعتماددن عدم تحاشی حسبيله در
وبو مقوله كسنه لره ظرفا عندنده كندی عالی نيما ابد بچا اسكی خرسزد يمشدر نتكم
اين كهن سالان كه می دزدند سال خويشتن ٭ كهنه دزدانند در تاراج مال
خويشتن ٭ بيت لطيفی بو معنايه شاهد حالدر زده ساله اولانلره كلام عبرت مالدر
حتی غفلت ايله خنديه اغاز ايدن بو شكلو غافللری صدا سيله شاهبازه صيد ساز رهنما او
قيلن كلكه تشبيه ايدوب هر غافلی كه خنده باواز ميكند ٭ چون كبك رهنما
شهباز ميكند ٭ دعشدر كذلك غافله دخی ناكاه شهباز اجل اولا شوب كرفتار پنجه
موت قايلدیغيمسدر قالديكه ناظمك بو مرزكور شروح اولان بيت لطيفك مضمونی
مبنی اوزره عمر دنيايی قلت احتوا ازالدرو عاقبت انديش اولمليدر غافل دنيايه
بس نه ايتمك كركدر ديو كويا بر سائل سؤال ايتمكين الا جواب طريقی ناظم ايدر ترك لذات
جهان بايد كرفت جهانك لذتلرين ترك ايتمك كرك ترك فتح تا ومكون را وكاف ايله
برنسنه دن واز كلمك درمابعدنه مضافدر لذات جمع عربيدر مفردی لذتدر معناسی
برنسنه نك طبعی ايو اولمقدر ودخی ادراك ملايم وصندالم وشراب معنالرينه كلور بونم
معانی مرزكوره جمله ملايمدر ما بعدنه مضافدر جهان بونده مراد دنيادر بايد كرك كرفت
صورتا ماضی معناده مصدردر كه بو مثللرده فارسيده اسم مصدر ديرلر معناسی
طوتمقدر معلوم اولدكه دنيايی مابعده مار زهرا لوده تشبيهد نصكو مطاعم ومشارب

وملاحظه

وملاحظه لذات تعبيرا اهل دنيايه كورودرنتكم ٭ حلوای فنا زهرالوده
دراماتا ٭ بافسك بند بركو لوحه لذت وار ابجده ٭ ديد يكلری بر معنايه ايمادر
بس لذات دنيا قدر حاجتدن زياده يه دينمك خوشدر بوقصه هر وجهله لذائذدن
كام اليم دنيانك الی واكثی برشدر بناء عليه دنيايی تقاضای حاجت ايده جك
بيت خلايه تشبيه ايدوب عاقل اولان انك تقاضای حاجتدن زياده اوتور
مز ديمشدر ابن يمين ايدر ٭ اهل معنی دار دنيا را مثالی كفته اند ٭ عرصه دادم كرچه
بعضی زان بايد پذير ٭ نسبتش با مستراحی كرده اند از بهر آنكه ٭ باشد از بهر تقاضا
حاجت از وی ناكزير ٭ ليك چون حاجت برون امد ازينجا بركذر ٭ زانكه عاقل نبود
اندر مستراحی جا بكير ٭ انتهی بس حضور قلب ايله لذات جهانی تركه ابتدار بونم
بهشت باقيده برخوردار اولمغه بادی اولمغين لذت فانيده تا بكی متلذذ اولور
سين بايان عمرده لذت باقيه فی الله كتوردی بو خواجه صائبك ناظمك مرادی اوزره
قطعه باحضور بد ز لذتهای دنيا صلح كن ٭ تا مر اين جا از بهشت جاودانی برخوری
لذت باقی بدست آور در ين پايان عمر ٭ تا بكی صائب ز لذتهای فانی برخوری ٭
ديو بيورمشدر وكيف لاكه ترك لذات جهان خصلت پاك عارفاندر نتكم حضرت عثمان
بن عفان رضی الله بيورمشدر علامت عارفان سكزدر بودر كه قلبی خوف ورجا ايله در
ولسانی حمد وثنا ايله در وعينانی بكا وحيا ايله در واراده سی ترك لذات دنيا وطلب
رضاء مولادر انتهی وترك لذات جهان باعث مظهريت نعم جنان وبادی نيل رضا
رحماندر نتكم ناظم مغفرت انتما دعيشدر كه نظم مقام ومنزل خود در جنان كن
هميشه ترك لذات جهان كن ٭ مقام وپايه خودمی ندانی ٭ ز بهر سود دنيا در زيانی
مقام خويش كن از عرش برتر ٭ مكن خودرا ز حيوانات كمتر ٭ مقام قدر خود كن هر زمان بيش
چو مردان نه قدم از جان ميديش ٭ مقام مرد اين ره بس نمارست ٭ دلا هر ورد اين ره بی قرار است
مقام عارفان وعاشقان خواه ٭ همی رو تا بدر كاهش بری راه ٭ مقام تو بلند ستای خردمند
همای بخت را بكشای ازين بند ٭ ز دوربنان ترا غيرت فزايد ٭ كه بند مشكل از ايشان كشايد

مقام پادشاهی یافت درویش • بود در پادشاه در سر ایش • انتهی اعنی ترك
لذات جهان ایله بو مقامات علیایه واصل اولمق سیره عارفانه سلوك وطریق
درویشیله نائل مراتب ملوك اولان مریدان كبی دامان ارباب دلانه تشبث وابسته
اولدیغندن ناشی ایدر دامن صاحب دلان باید كرفت مقام ارشاده واصل اولان
صاحب دللرك دامننی طوتمق كرك دامن دامان دن مخففدر اتك معناسنه در عربیسی ذیل
در ما بعدینه مضافدر صاحب دلان مقام ارشاده واصل اولان مرشد كاملدر كه صحبتلری
ناقصانی تخفیفده كیمیای كامل عیار ایلكی • ناقصان را صحبت كامل عیاران كیمیاست • مالكدرا
زر سازد از زرك طلادی آفتاب • مضموننده هویدا وانكار در حق صحبت روشندلانه
صیقل روح تعبیر ایتمشلردر نظم خواجه صائبك • صیقل روحست صائب صحبت روشن
دلان • میتوان زروید در آیینه سیمای تم • مضموننده بو تعبیر حسن صاف دلیلدر باید
كرفت كامل طوتمق كرك دیمكدر • معلوم اوله كه ناظمك بو مصراعنده نكات لطیفه یه
اشارت وار در اوكلا سیرت صالاحده اولانه مرشد كركدر تا یا مرشد اتخاذ اولان اصحاب
دلاندن اوله كه مریدی مقصودینه ایصال الیه نائل مریدا تلا تنجنك دامانن الدن قویوب
همت استمك كركدر • رابعا تخنات حقیقه دامانی اله كیرزایسه دامانلری برنوع اطرافلرن
دائر اولان مریدلریله صحبتدن دامان استناد و وصول استعدادین كسب اتمك كركدر زیرا
مرشد كامله وصول كشینك استعدادینه كوره در دیمشلردر پس • طوتان بردامنی
البته مقصوده ایردیرلر • كوردیلر یوسفك دامانن دست زلیخاده • مضمونجه ارباب
قلوبك دامنكری اولان بعون الله نائل مقصود اولمق مقرر در • ایمدی لذات
جهانه میل ایله نقصان اولان راه صاحب دلانه سلوكدن كمال بولمغه شتابان
اولمق كرك دیمكدر • ای كرفتار رنك داری از نقصان • جز سلوك ره كمال مكن
دیمشلردر • فالدیكه نصیحة جان ایله نفسك سقامت مزیدندن خلاصه
درمان ایدن ولی صادق وطبیب حاذقك دامانه وصول ایله توبه سن قبول ایلك
ناموسندن اولان اصحاب عقوله لازم اولان لذات نفسانیه نك تركی اولدیغی بیان

ایچون

ایچون ناظم ایدر دیری لذات نفسانی مباش لذات نفسانیه اكه سنده اوله
در ظرفیت ایچوندر یی بونم ایز یعنی اكسه معناسنه در ودنی بابدن مخفف اولور
وشكرود نیا الوم مرتبه ركنشان وطاقت معنا لرینه كلور ومقام تعلیلده واقع اولور ما
بعدینه مضافدر لذات نفسانی نفسك مطلوب ومرضیی اولان نسنه لردن عبارتدر
مباش نهی حاضردر اولمه دیمكدر معلوم اوله كه ناظمك بیت سابقده اول لذات جهانك
تركی ایله امر بونده لذات نفسانیه یه اتباعدن نهیده ایكی نكته یه اشارت وار در اولكیسی
تخصیص بعد التعمیم قاعده سنه رعایت وایما در ایكنجیسی دامان صاحب دلانه تشبثدن
كف ید ایله نفس اماره كبی تكدز ذاتنه اتباع ایله كه اصحاب دلانی الدن چیقرمق ایله غفلته
ودشمن جان اولان محبت دنیای علیم الوفایه دوشرمسن دیمكدر پس عاقل اولان تلذذات
نفسانیدن حذر ایتمك كركدر زیرا دنیا ودنك لذتی طالبنه ذلتدر نظم • اولمق كركن
مكس كبی ذلت پذیر رود • نفس در لذیذ ارار سه ز اله لك • دیو بیورمشلردر بیكه مماطه
دنیا وخوانچه فاخرین لذت نمادن تمهیددر صائب • چرخ از جلت زمین دار پرده پوشی
میكند • ورنه این خوان تهی ز حاجت سر پوش نیست • بیورمشلردر یعنی چرخ كردان و
دولاب آسمان بو دوریله خجلتدن ناشی زمینك پرده پوشلغی ایدر ورنه الا بو خوان
تهی او ذربنا اور یكه حاجت یوقدر دیمكدر مراد خوانچه زمین خوان لذت نشاندن خالی
بر فانیدر دیمكدر • ایمدی بویله بر فانیه دل بند اولمق كركرمزنكم ناظم دوستدار عالم فانی
مباش عالم فانی دوست طوتیجی اولمه دوستدار تركیب توصیفیدر معناسی دوست
طوتیجی دیمكدر ما بعدینه مضافدر عالم فانی دن مراد دنیادر كه عالم زائل دیمكدر مباش
كامل اولمه دیمكدر پس عالم فانینك فناسی وعدم وفاسی وادستنه قید ایدر بناء علیه
تنبیه طریقیله سریع الزوال وكندوده اقامت محال اولدیغن بیانده • انما الدنیا كظل زائل
اوكضیف بات لیلا ثم رحل • دیمشلردر وبو مضمونه بداهت مقرونك عیاننده •
ترجوا البقاء بدار لا ثبات لها • فهل سمعت بظل غیر منتقل • بیورمشلردر وامام علقمی
جامع الصغیره اولدیغی شرح دلپذیرنده ایدر جزوه كانشدركه بركون فخر الانام علیه

السلام اصحاب کرامنه خطاب مستطاب ایله سزلردن تفکر کندی شعرینی روایت
ایدردی بو بیورد بقیم یار غار شفیق اولان حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه بو شعری
ابدا یدن انشاد مجلس فخر الابرار ایدوب بیورمشدر ـ فی الذاهبین الاولین من القرون
لنا بصائر • لما رایت موارداً للموت لیس لها مصادر • ورایت قومی نحوها یمضی الاصاغر
والاکابر • ایقنت انی لا محالة حیث صار القوم صائر • وینه بو معناده ـ هر امید بجهان
نقش فنایی دارد • وانچه پاینده و باقیست خدا خواهد بود • دیمشلردر وینه بو معناده
بیت کیتیکه اولش عدم وامر من فنا • درخت اریجو کان بقا خطاست دیمشلردر وینه
بو معناده بیت کر بدلی قریب دارد فنا • دل بجهان اینست ز صحبت او • دشمنی در لباس دوست
بود • که کند تکیه بر محبت او • دیمشلردر یعنی اکر خدعه وار فنایی فهم ایدوب ایدیلک انک
صحبتندن تکیه تمام نفرت کلور ایدی خدعه بی ندر برایسک دوست صورتنده بر
دشمندر بو یله اولنجه انک محبتنه کیم اعتماد ایلر دیمکدر پس فنای جهان برنده اقدم
کذران ایدن سلاطین ذیشان و علما و فضلا و سائر احباب و اعدا و بای و کدانک
احوال عبرت مالرینده تماشا ایدرلکم ناظم رحمه الله تعالی مفرماسنی بو وجهله ایدر نظم
کجا رفتند شاهان جهاندار • نماند از کج و ملک جمله آثار • کجا شد جم وافریدون کجا شد
سلیمان کو که تختش بر هوا شد • کجا شد ابنیا و اولیا کو • سکندر کو جهانکیر و جهانجو
کجا شد قیصر و خاقان و فغفور • کجا شد آن عمارتهای معمور • کجا رفتند آن کردان پر دل
کجا رفتند دانایان و عاقل کجا رفتند شاه و شهسواران • کجا رفتند دلسوز یاران
کجا رفتند از ایشان کس دمی یاد • بود کار جهان پیوسته برباد کجا رفتند ای خسرو بیندیش
نداری یک زمان اندیشه خویش • کجا رفتند صدیقان صادق • کجا رفتند استادان حاذق
کجا رفتند شاهان نکو • کجا رفت آن همه آیین و زیور • کجا رفتند اندیشه کن ای شاه
مکن از عدل و احسان دست کوتاه انتهی یعنی بو سلاطین و ملک و خزائنلری و سائرلری
نیجه اولدی و قنده کتدی اندیشه ایله بوبابا نکو کوره بو عالم فانیدن دوستلق ایتمه طوت
دیمکدر نتکم ابن یمین ایدر ـ با هر با نی که دنیا کذرانست ای دل خبر کی خواجه

بیخبر است ای دل • هر بچه برك بنفشه که دمید از کل • خال مشکین رخ
سیمبر است ای دل • شاخ سنبل که سر از جیب زمین بر داده • جعد عنبر شکن خوب بر است
ای دل • وقت رباب کر بین کاسه سرهای ملوک • نغمه در کار کر کوزه کر است ای دل
انتهی یعنی ای دل آکاه اول کر دنیا کذاران در و بیدار او لکه خواجه بی خبر اندر و بو خاکدن
ظاهر اولان هر بر برك بنفشه خال مشکین رخ سیم بر اندر و سر بر آورده جیب
زمین اولان هر شاخ سنبل زلف عنبر شکن نازنده دلبر اندر • وقت و زمانی کلجکه چوق
ملوکك کاسه سرلری بخته کارخانه کوزه کر اندر • اعنی جهان بی داد و وفاسی بر وجهله
یاد ایدوب بو کا کوره اکا اعتماد ایله دیمکدر • بونك خردا عوال فنا اشتمالی معلومندر
و محبت جفا نمالی مجرومدر نتکم بیورمشدر ـ دوران بیك زخم جفای کاز سرما
واشوده عیا از پی میرود تنجیر بیکا نخورده را ـ یعنی دوران ارتبت نشان و جهان
فنا عنوان بر زخم جفا ایله سرمزدن قچن کیرو اولور تنجیر بیکا نخورده نك آکسه سندن
صبا دك وار کلدیکی بر دن واز کلیب بر بوب هلاکنه اقدام ایدر دیمکدر پس بو عالم
پر شور مثاله خانه زنبور کبیدر بهر حال نیشی آماده در عاقل اولان عاقبت اندیشه کوره
الی کندودن چکمك کرکدر ـ تاکی اندیشه این عالم پر شور کنی دست تا چند در ین
خانه زنبور کنی • بیتی بو معناده کافیدر ایدیف ـ این جهانیست که طعمه سیلاب
میشود • این جهانیست خراب چه تعمیر میکنی • مضمونیله عامل اولان عاقله بو طعمه سیلاب
فنا اولان بنای بدنی تلذذات نفسانیه ایله تعمیردن حذر و عالم فانی دوست
طوتمقدن کذر ایلك الزمتر در زیرا بیت حاصل رنج دنیا بردنت بو مطرعك
ظاهر ترکیب معناسی اکرچه زحمت دنیانی الیمکدن سکا قاندی قدر دیمکدر لکن
عند التحقیق بو نکی حقیر بو قدر زحمتنی دکرز دیمکدر نتکم نارسیده این مرده بتبود
نبرد دیرلر یعنی بو اولر عندنده کرز دیمکدر • پس مصراع ثانی مصراع اولی اثبات
ایچون علت برنه در عاقبت چونکه بیاید مردنت چونکه عاقبت اولمك کمك
مقرردر عاقبت انجام کار چونکه علتدر بیاید کرك مردنت موتك دیمکدر

مردن ضم ايله تمناسنه مصدر دراخرندکی تا، خطاب ايچوندر پس بونده كل
نفس ذائقة الموت منطوقنجه تلميح واردر ودخی كفى بالموت واعظا حديث
شريفنه ايما واردر. موت قدر انسانه واعظ اولميه وبونده عاقبت موتك مقرر در
ديمكه. نقدر عمر طويل ايله معمر اولور ايسك موتدن خلاص يوقدر ديمكه اشارت
واردر نظم يا ابن آدم لا تغرنك عافية . من الزمان فان العمر معدود . ما انت
الا كزرع عند خضرته . بكل نوع من الآفات مقصود فان سلمت من الآفات اجمعها
فانت عند بلوغ الزرع محصود . ديمشلردر ودخی بيورمشلركه جمله خلق اهل
سفر عالم مسافرخانه در . هيچ مقيم آدم بولنماز بو عجب كاشانه در . بر كفندر عاقبت
سرمايهء شاه و گدا . پس بوكا مغرور اولان مجنون دگلدر يا نه در وانجام كار دنيادن
نصيب هر بای و گدا بر كفن ايديكی . ولا تنس نصيبك من الدنيا الا وهو الكفن حديث
شريفندن آشكاردر وكفنك انجامی مزاردركه بيورمشلردر در سر انجام سفر با تن كه
از سنك مزار . خيمه بيرون زده معروش قافلهء تنكيست يعنی انجامندن سفر اولورده
اول كه بر قافلهء سنكی طشره چوتن خيمه قورمشلردر ديمكدر حتى لوح مزار دستانندن اخذ
اشارتله عقلادن بيان شويله دركه فراموش كرده زير خاك اولان اموات الواح مزاد
لری حق اولان مولك طلبی ايچون دست معنويلردركه طشره چيقمشلردر ديمشلردر نظم هر لوح
مزاری فراموش كرده خاك . دستيست برون آمده بهر طلب لوک . بو معنايه كواه
وهر كسك موتنه انتبا هدر پس حال بو منوال اوزره اولدقده ايسه بدنيا دل
نبندد هركه مردست . كه دنيا مرسر انداز و ودردست . بر وباری بجو دوستان نظركن
كه ابن دنيا مرغانرا چه كردست . مفادنجه سر انداز و درد اولان دنيايه مرد
اولان كمسه دل بند اولمز . ودنيانك فناسن تحقيق ايدن ديرايسك بر دفعه مزارستانه
نظر عبرت ايله ناظر اول كه دنيا كندی مرغلرينه نه يا يمشدر ودخی حلول اجل موعود
ايله جان شيرينك قالب تندن خروجی يلنده تحقيق اهل اشارت شويله دركه چرخ كردان
بساطندن ايكی كاه حضيض وكاه ميانه وكاه اولحلده وكوكبلر يعنی وجمله سير بولحله

تغيرات

تغيرات وحدوث وتبدلاتدن خالی دكلدر. پس عناصر اربعه دن مركب
ومعزوجك حالی كلك بويله در وعنصر وجود انسانيده بولنان آب وخاك وآتش
وباد بربرلرينه اضدادلردر ايمدی اضداد اربعه دن مركب وطبايع مختلفه دن
مجتمعك تغير وفنا ايله موته قابليتی عجب دكلدر بلكه ظاهرا امتزاج ايله صحتی اعجب
واغربدر پس حياة انسان اولا اضداد اربعه نك باراده الله تعالى صلح واعتدالكه
حسبيله درحقيقت بتقدير الله اولا اضداد ميانه لرنده صلح يرينه جنك دوشسه اعتدال
زوال والاروباذ هاق روح ايله موت تقرر ايدر. يعنی عناصر اربعه دن بعنايت الله
حاصل اولان برودت وحرارت ورطوبت ويبوستك الفت معتدله لری بقضاء
الله زائل اولمغله مفرح ذات اولان باد لطيف متعفن اولور ومغيض حيات اولان
آب شيرين غدير بدنده برزمان كثدن بيرو وتلخ اولور وجوهر نورانی اولان آتش سركش اولديغندن بدن
بريف ديعك ايله منطفی اولور وخاك خود احوالی معلوم وبو تحقيق اوزره موت فنا تجوز ايد
نظم چار طبع مخالف سركش . چند روزی بوند باهم خوش . كر يكی چون چهار شد غالب
جان شيرين برآيد از قالب . بو معنايه شاهددر ازتنت چون جان روان خواهد شد
بدنكدن چونكه جان روان اوليسردر ازتنت جسدكدن ديمكدر جان معروفدر روان
خواهد شدن روان اوليسردر ديمكدر بو مثللو تراكيبه معنای مجموع بويله بردن ويرليد
پس حكم المنية فی البرية جار . ما هذه الدنيا بدار قرار . مفادنجه سلطان موتك
حكمی ملك بقده جاری ودخی قعر درياده بيك سرچه سرای اولسه دلا . سنی
غواص اجل انده دخی بولسه كرك . مصداقنجه قعر دريادهء جايكير قرار اولانلر دخی امری
لاحق وساريدر زيرا معمورهء دنياده اولان هر خانه نظر دققاتده خانهء زين اولمغين
جای اقامت دكلدر نظم معمورهء دنيا نبود جای اقامت . هر خانه كه آيد بنظر خانهء زين است
ديديكلری بو معنايه دالدر . ابتدای هر بر انسانجانك قفس بدندن روان اولمسی
هر بار ياد ايلمك كركدر . نظم ناظم مفرمانش موتی هر بار ياد ايلمكی بو وجهله ايراد ايدوب
بيورمشدر نظم زمرك اي بنی چرا غافل ای خردمند . مترا ابن ذمرك ميدهم پند .

زمرك اين مشوم كرت يقينست • ز دنياكى ترا بر واى دهبخت • زمرك دوستان بند بغض ويارا
زمرك پير وبرنا وعزيزان • زمرك انديشه كن كرهر دكارى • اكر جمله جهان دارى بخارى
زمرك اندر جهان كس را امان نيست • اكر مردى بو با ايمان زيان نيست • انتهى خلاصه
موتدن بركيمه امان يوقدر اكر ايمان ايله اولور ايسك موتدن سكا زيان يوقدر • ايمدى د
موتى وسر فنايى فكر ايله كه خاك اندر استخوان خواهد شدن يعنى نكيكن ايچنده تراب
اوليسردر يعنى جسدك چوريوب باعث بينش چشم ناظران اولان خاك كحل صفاهان
كبى اكين سوراخ مكحله استخوان اولسه كركدر ديمكدر نظم • كف بر اكى طولدر مز ايكى كوز
ومكان • برا ويج طراق ايله ايكى كوزيك طولسه كرك ديمشلردر خاك كلمه سنده خاك
تراب معناسنه در اخرده كى تا خطاب ايچوندر كلك معناسنه دال اولان استخوان لفظنك
اخرنده مربوطدر تعبير خاك اندر استخوان ديمكدر ايدر ظرفيت ايچوندر وبو مقامده ظرف
حقيقيدر خواهد شدن كاتر اوليسر ديمكدر ناطمك بوندن مرادى دفع غفلت ايله
كتابنك چشم عبرت وتدارك زاد اخرت اولكه انجامك موت وقبور ودار حسرته
عبوردر ديمكلا دحتى • استخوان سر كه پرندان بكورستان درست • خنده دارد باكسى
كو را غرورى درست • مصداقنجه مزارستانده مشهور اولديغى اوزره بعض قفاى
مبتك دندانك ظهور وانكشافى باشنده غرورى اولان كسنه ايچون خنده دن عبارتدر
ديمشلردر وهر كسك قفاسى انجامنده بويله اوله جقدر خلاصه كلام بيت امتى دار
فنا بر كك الندره سى • باشندا پاغه اكر طبطلو بيك اوله سن • بيت عبرنظامى اوزره
اجزاء بدن انسانى قبرده خاك ايله يكسان اولمعقدر نظم عن ابى هريرة • كل ابن ادم تاكله
الارض الا عجب الذنب منه خلق وفيه يركب حديث شريفى بو شاهددر عجب الذنب
فتح عين وسكون جيم ايله اسفل صلبده اولان بيوك كميكدر اكا عجز دخى ديرلر بوندن مراد اجزاء
بنى ادمدن صكره چوريان عظم مذكوردر ديمكدر بوقسه اصلا چوريمز ديمك ديكلدر زيرا
حديث شريف ديكوه • ان عجب الذنب اول ما يخلق واخر ما يبلى كلندره وعظم مذكورك طولى
بقاسنده حكمت قاعده بدن انسان اولمله قاعده بنيا ايكى تا انه نايانده انجق بو مدتيدن

تخصيص

تخصيص ومستثنا اولان انبياء واولياء عظام وحفاظ كلام رب الانام وشهداء السلام
دكلمردر كه انلردن لحوم سعادتلرو طوب هذا ارضه حرام ايتمشدر ديمشلردر ايمدى بو مقالاتى
يادده كتوروب رياضت ايله لذات نفسانيه دن انقطاع وطاعات وعباداتى تكثير قيلدورت
ايله خواب غفلتى انقطاع كركدر نظم • چند در خواب رود عمر تواى بى پروا • اعتدر
خواب نكه دار كه در كور كنى • ديمشدر يعنى اى مبالاتى اولميان غافل عمرك نيچه دك
خواب غفلتده كذر ايليه خوابى اولقدر حفظ ايله كه مزارده ياترسن ديمكدر • ودخى
مار تا راست نكردد نرود در سوراخ • راست شو تا برانى بلحد كنجيدن • مفادنجه مادام
راست اولمديغجه دلوكه كرمديكى كبى سن دخى اعمالده راست ايله راست اولكه مزارده كوشه
كيركه قادر اوله سن يعنى مزارده راحت بوله سن ديمشلردر خلاصه مزارستانده حق
اولادن حر بر انسانى طلب اوزره دهان كشادر • انسان ايسه اولحد خاك شكم پرورك
اغزين ازدر منالى اجديننده غافل اولدرق لذات نفسانيه دن كندى كندوين طويلدرمق
فكريله اواره بو شكم خواره دردبمشلردر نظم • از لحد خاك شكم پرور دهان وا كرده
است • تو ز غفلت همچنان در بند پرواز خودى • بيت لطيفى بو معنايه دالدر بيت
بو سراى معيبت اولان جهان خاكدانك حالى هر كسك باشنده طراق تو يمقدر سن
ايسه باشكه الك باشنده طراق ترمق قيدنده سن ايمدى نيچه غافل اولورسن نظم
جهان سراى مصيبت بود تو بيخبر اى • كه مشت خاك از ين خاكدان بسر نكنى • ديمشلردر
ايمدى فرصتى غنيمت بيلوب جيب غفلتدن باش چيقاروب عالمه عبرت نظريله نظر و
تدارك زاد سفر ايلمك كركدر بو قسه بر كره رشته انفاس عمر الدن چيقرايسه دريغه كوهر
دلدن بردخى باشن چيقرمق ممكن دكلدر نظم • رفته است عمر رشته تا ز دست برون
سر از دريغه كوهر چرا بدر نكنى • ديمشلردر يعنى ايا رجى الده ايكن • ثقب جوهردن نيچون
طشره باش چيقرمزسن ديمكدر • مراد حياتكى غنيمت بل يوقسه موتدن خلاصه چارك
يوقدر ديمكدر نظم ايدر ناظم • مر ترا از دادن جان چاره نيست • سكا جان ويرمكدن
چاره يوقدر مر بونده تحسين لفظ ايچون زائددر • يا خود تحقيق معناسنى مشعر دترا

نوادن مخففدر معناسی سنك ایچون دیمکدر ازدادن جان اضافتله جان ویرمکدن
دیمکدر چاره اوچ معنایه کلور بری مدد و بری حیله و بری یکاره دیمکدر بونده معنیین اولکیلر
مراددر یعنی جان ویرمکدن بر کسه‌دن استمداد و یا بر حیله ایله ازاد اولمق نیست یوقدر
دیمکدر یعنی ستا جلدن بر کسه تخلیص کریبان جان ایده مز وقت حلول اجلده بر ساعت
الیور و کیرو اولیوب قضا الله و حکم اله البشر یرین بولور نیتکم راوی حدیث ابی البیان
اسامة بن زید رضی الله عنه ایدر بر کون بنات طاهرات فخر کائناتدن برینك اوغلی عازم
دار القرار اولدیغن فخر عالمه اخبار لرنده بیوردیلر • ان الله ما اخذ وله ما اعطی یعنی
خدانك اخذ ایلدیکی انجق کندونك ملکیدر اوکا اعطاسیله اول شی ملکندن چیقماز هر مالك
تصرف ملکیدر • یعنی موت و فوته محزون اولمق لایق دکلدر دیمکدر ودخی اعطا اخذدن
مقدم ایکن اخذی اعطا اوزرینه تقدیم • ما ینبغی بیان نکته‌سی ایچوندر بعده فخر عالم
صلی الله علیه وسلم معنای مذکوری تاکید ایچون • وکل شیء عنده باجل مسمی دیو
بیورمشدر یعنی اخذ و اعطایه متعلق اولان هر شیء عند الله مقدر و مؤجلدر دیمکدر
یاخود کل شیءدن مراد خدانك هر بر اخذ و عطاء اوله بو کاکور معنا بودرکه خدانك قبضی
نفوس حیوانیه‌یه مقتصر دکلدر بلکه هر بر موجود ایچون بر اجل مقدر واردر اول اجل مقدر
نهایت بولدقده اول موجودی قبض ایدر دیمکدر دیمشلردر حتی موت درکار ایکن حیرات
دنیانك ناکوارلغن بیان • با وجود مرك چون هست کوارا میشود • تلخی ماتم کجا
شیرین بحلوا میشود • یعنی موت نعرهمانك وجودیله حیات دنیا نجه هضم اولنور
ایمدی تلخی ماتم حلوا ایله نیجه شیرین اولور یعنی اولمز دیمشلردر نیتکم هنکام ماتمده
حلوا تدارکی عربستانده عادتدر • پس عاقله لازم اولان موتوا قبل ان تموتوا مضمونیله
عمل نفس اماره‌نی اهلاك ایله پاك اولوب سالك راه رضای رحمان اولمقدر پس
بو راهده سالکلر مرتبه رضانك مالکلری اهلاك نفس ایله مظهر سلامت
و نائل کرامت اولمشلردر • زیرا اکمال طاعات و تکامل عبادات نفسه تابعتدن
حاصل اولور • نفس قدر ایسه بر مائل لذات یوقدر و صاحبنه حسرتی غایت چوقدر

انجون ناظم ایدر رهزنت جز نفس اماره نیست • سنك یولکی اوروجی رذائل ایله
امر ایدیجی نفسکدن غیری دکلدر رهزنت یولکی قطع ایدیجی دیمکدر رهزن ترکیب
ترمیغیدر قاطع طریق معناسنه در و کاهی مطرب معناسنه کلور امرنه کی تا خطاب
ایچوندر جز نفس اماره کوچك نفس اماره‌نك غیری دیمکدر نیست دکلدر نفسك
کلمه‌سنده اولان کاف تصغیر ایچوندر و تصغیر ایله ایمانی بر تاج نکته‌یه اشارتدرکه نفس اماره
حد ذاتنده بر شیء حقیر در الا استعظام هواسنه متابعتك اقتضاسیدر ودخی • النفس
کالطفل ان تهمله شب علی حب الرضاع وان تفطمه ینفطم • مضمونه ایمادر یعنی نفس کوچك
صبی کبیدرکه اکر کندویه ارخای عنان کوسترر ایسك حب رضاع اوزره مولع اولوب
کثرت لبن ایسه کندویه مزه‌دن خالی اولمازه نیتکم صیادان ایچره سود دکش تعبیری مشهوردر
و اکر کندویی بر حیله ایله سوددن کسرسك کسیلور دیمکدر نیتکم • النفس راغبة اذا رغبتها
و اذا ترد الی قلیل تقنع • کوبا نه مالا یعدر • ودخی نفس اماره کبنك ظاهرا محبوبی کبیدکه
صاحبی کا مطلبی اولانده متنفذ اولور ودخی تصغیر نیتکم ایچوندر یوقسه • ان النفس
لامارة بالسوء آیت کریمه‌سی منطوقنجه نفس اماره بیوك دشمندر و قرینی شیطاندر دیمکله
بونده اشارت واردر ودخی چوجوق کبی سوء ادب ایله و لعب و هوس ایله و رذائله میلدن
خالی اولیوب تادیبه محتاج اولدیغی ایما ایچوندر و نفسك تادیبی مطالبندن ایله
کندویی هلاك و شیطانه مقارنتدن دور و پاك اتمکدر انچون ناظم بو مقامده نفس اماره
ذکری ایله شیطاندن اکتفا ایلمشدر • زیرا نفس اصلاح اولدقده شیطان کندویه القاء
وسوسه‌دن دور و مردود اولور اول زمان راه حقه موصل اولان طاعات ایله همراه
و سلامتله واصل رضای اله اولمق اسان اولور پس ناظمك بو مصرعی نفس ایله جهادك
لزومنه اشارتدر و نفس ایله جهاد غزای اکبردر • زیرا نفس اماره‌نك نه کونه مکار اولدیغی
معلومدر کندویی یوله کتورمك چوق تدارکه محتاجدر مهما امکن جهاد ایسه بی فائده در
مع هذا دشمان • اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك • حدیث شریفی منطوقنجه خانه
درونده متمکن اوخر زبیدر اوخر زبیری طوتمق ایسه عسیردر • و عدو محبوبدر عیب

محبوبا ایسه مستور ومحجوبا ولمغین هر قصورین فهم مشکلدر ودفعی لازم اولان
مطیه‌در بالکلیه مخالفتی وهر وجهله موافقتی ممکن دکلدر بوقته صاحبی اذلال ویا
اصلاح ایدر یعنی کندو یی بمردرسك سیچاره لوازم تورسك سنی بیچاره ایدر ومشتهیات
محرماتك ایجاسنه بجله جت عقوبات داریزی وتمیوب کناهه بی محابا هجوم مندن ناشی
کندو یی بیباك سیاهدن بی پروا اولان طفل زنکی‌یه تشبیه ایله کندو یه نفس ظالمی دخی
دیمشلردر نظم • نفس ظالمی عمدا زده محابا ازکناه • نیست پروا طفل زنکی را زپستان سیاه •
بو معنایه کواهدر وبونك بیانی شویله‌درکه اطفال روم مبتك سودین انقطاعی مراد ایدن
مادر رومی سر پستانی سیاه رنك ایلدیکی مشهوردر اما زنکی بچه‌نك بشرهٔ مادری سیاه
اولمغین طفلنده متوقف شدید نفرت واکراه کلمدیکندن انلار سر پستان مادری طلای رنك
سفید ایله جیله ساز انقطام از لبن اولورلر ایمش • ایمدی طفل زنکی بی‌زیاع اولان نفس ظالمی دخی
مشتهیات باعثهٔ العقوباتدن قطعه اعمال نورانی ایله رنکاز وبو وجهله مجاهده‌یه
اغاز ایلمك کرکدر • والا راه رضاده رهزن اولان نفس اماره‌نك خار علایقی انکیز
اولدیغیجه سالك کندو سندن بریره سفر ایله میوب هر وجهله دربدر ومظهر خسران ومضرّد
اولدیغن خواجه صائب تبریزی • چنین که خار علایق تراست دامنکیر • سفر نخود
تراني بهیچ جا کردن • بیت لطافت بانیله عیان بیورمشدر خلاصه راه مقصودك
رهزنی اولان نفسك احلاکی ایله سکون باك ایجان سالك سلامت بولماز ونفسه تابع
اولدیغیجه فلاحی بولماز الحاذات اولان مجاهده ایله مقام مشاهده‌یه نائل وهر وجهله
مقصودینه واصل اولوردیمکدر

در بیان اسباب عافیت

عافیت راکه بجویی ای عزیز ای عزیز اکر عافیتی استرایسك عافیت بونج حضور و
جبور وسلامت وسرور معنالرینه ایاددنکم سیاق بو سناره دالدر را اداتمفعولدر
کر ادات شرطدر اکوبی بجوی باء زائده‌نك ضمجله مضارع مفرد مخاطبدر طلب ایدر
ابتلا دیمکدر ای عزیز معروفدر معلوم اوله‌که خلاادن عافیت استمك ایله هر نی بن
ناموردر لکن مشایخ کرام عافیتی برنجه تعریف ایله توصیف ایتمشلردر ازجمله شیخ شبلی

رحمه الله تعالى ایمش عافیت ندیکمز اغزك اناندن ونفسك نیهواندن وقلبك ارزولردن
ودبنك بدعتلردن سالم اسلریدر • وبعضیلر ایمش • عافیت بلا ستر نفس ومغایر مصاحب
ورحت سز رزق ودبا سیز اعمالدر • وبعضیلر ایمش عافیت اوندر شیدر زیاده‌درکه علم و
عمل • واخلاص • وشکر نعما • وقضایه رضادر وبنی عقباده‌در کرنا ردن نجات
وقیامتده یوز اغلقی • ورجهادن میزان • وجواز صراط • ودخول جنتاندر می تراشی یافتن
درجار جیز ای درت نسنه‌ده • بولق ممکندر می توان ممکندر دیمکدر اخونده اولان شی
ضمیر غایبدر چار جیزدن عبارت اولان عافیه راجعدر ویافتن کلمه سنك اخرینه مربوطدر
تعبیر یافتن دیمکدر معناسی بولمق دیمك اولور درجار جیز درت نسنه‌ده دیمکدر
اولدرت نسنه بونلاردرکه ذکر اولنور ایمنی ونعمت اندر خانمان بری امنیت وبری
خاندان ایچره نعمتدر ایمنی اخرینه کی یا مصدریه‌در معنا غم واندیشه فراغ وخوفدن اسوده
لکدر ونعمتا ایمنی اوزره معطوفدر فارسی وترکیده معروفدر لکن عربده کسر نون ایله مال
وید وصنیعه دروفتح نون ایله خوش دیرلکلو اولمق وتن نازکلکی وضم نون ایله سرور
معنا لرینه‌در اندر ظرفیت ایچوندر خاندان اصل اویك دائره سنده اولان حولیه دیرلرکه
لسان عربده انکا حرم دینلشدر • پس عربلر خاتونلرندن حرم ایله تعبیر ایلدکلری کبی عجم خاندان ایله
اهل بیت مراد ایدرلر اما خانمان بونك غیریدرکه معناسی منزله بکزیجی دیمکدر اصل موضوع
لهی یورد وعرباندر • واکرکدا اولری ایدی مکر • کثرت استعمال ایله خانمان او وبارك
دیمك اولمشدر تندرستی وفراغت بیدازان وبری بدن صاغلغی دروبیده فراغتدر
تندرستی اخرینه کی یاء مصدریه ایله بدن صاغلغی دیمکدر عربی صحتدر وبیدازان تعبیر ایله
معنا واند هکره دیمکدر ان ایله اشارت فراغتدر مقدم مذکور اولان اشیاء ثلثه‌یه
درفراغت امور دنیوی وضرورات بشری قیدندن ازاده وفارغ البال اولمق معناسنه
در بس امنیتك باعث عافیت ایدیکی بدیهیدرنکم حضرت حیدر کرار رك • رفاهة العیش
فی الامن • کلام دررباری بو بیانه اشکاردر یعنی درشهود عیش دیج امن ایچره اولور
وکالای کرانبهای عیشه خریدار اولان انی شهردار الملك امنده بولور دیمکدر • وهر حالده

امنیت قدر نازك نسنه یوقدر حتی زمانه ده امنیتك مسلوبیتنه ذهاب ایله
بعضیلر ه دربند وحشت سرایم کوشه امنی نشد دوزی • که همچون شمع هرجا میروم
سر در خطر دادم • دیو بیورمشلردر پس هر آن وهر مکانده علی الخصوص که خاندانم اولادی
امنیت مال وجان وامنیت عرض وایمان قدر بر دولت اولمیه دیمشلردر حتی بر مکانم
کشینك مال وجان وعرضنه امنیت اولمسه اولمکانه اقامت باعث شقاوت وموجب
ندامت وغطا اندر خطا در دیمشلردر • ونعمت کذلك حرانه عافیتك عبارتدر خصوصا که
خاندان ایچره متنعم اوله سن اولقدر دخی خوش دولت اولمیه زیرا محتاج عیال اموری
ایله جمعیت قلب ایله غاز ونیاز بولنماز دیمشلردر نتکم شیخ سعدینك ه
ای گرفتار پای بند عیال • هرکز آزادکی مبند خیال • بیت لطیفت اشتمالی بو معنایه
دالدر وزبده اسباب عافیت مسندآرای دار الملك صحت ایدیکی ه سلطنت
دید بکاری ایچون جهان غوغاسیدر • اولیه عالمده دولت بر نفس صحت کبی ه
بیتنك مضموننده هویدادر ودخی بونلاردن فضکو زبده نشان عافیت کوشه کیر فراغت
اولمقدر کما العزلة سلامة حدیث شریفی بوندن کنایتدر • یا خود اشیای ثلثه مذکوره یه
نیلدن صکره نیك وبد جهاندن ومهر وکین عالمیاندن قطع علاقه ایله فارغ البال وآزاده
حال اولمقدر نتکم بیت آب صافو تیره صاف دشمن آئینه است • به که فارغ
از خیال مهر وکین باشد کسی • بو معنایه کواهدر وفراغتدن مراد آزاده لك اولمق
دخی روشندر انشاء الله قریبا محلنده یاد اولنور کبی سیاق ابیاتده فراغتدن
مراد فارغ البال اولدیغی ظاهردر وفراغ بال ایله ماکلیت ایسه اکمل اسباب عافیت و
اجمل انواع دولتدر • پس ناظم اشیای اربعه مذکوری تفصیل متضمن ایدر چونکه
با نعمت امانی باشدت چونکه سکا نعمت ایله امنیت اوله مراد حاصل اوله دیمکدر
عافیت رازان نشانی باشدت عافیت سکا اندن بر نشان اوله یعنی بهره دار عافیت
اوله سن دیمکدر زیرا نشان علامت ونصیب معنالرینه کلور با دل فارغ جو بانی
تندرست فراغ قلب ایله چونکه صاغ وسالم اوله سن دیکر از دنیا بنایدهیچ جست

کیرو دنیادن هیچ استمك کرکمز دیکر دخی از دنیا دنیادن بناید کوکمز هیچ کسر ها ایله اصلا
دیمکدر جست ضم جیم عربی ایله اسم مصدردر طلب معناسنه در یعنی بو مذکور اشیادن
صکره قطع طلب لذات دنیوی ایله تدارك زاد آخرتده اولمق کرکدر • نتکم ناظم بیوردن
صکره مخالفت نفس ایله دنیادن مباعده ونفس اماره ایله مجاهده احواله شروع ایدوب
بیورور در ترك هوای نفس برمیاور تا توانی کام نفس
مادامکه قادرسن نفسك مرادین حاصل ایله برمیاور حاصل ایله دیمکدر تا بونده مادام
معناسنه در توانی قادرسن دیمکدر کام کاف عربی ایله مراد معناسنه در نتکم مراد
سوزیجیه کامراندیرلر ما بعدنه معنا قدر نفس اماده در معلوم اوله که النفس مولعة
بحب العاجل مثل ساری اوزره نفس اماره تلذذات دنیویه طلبنه حریصه ومجبوله در
وهر بر مشتهیات باینه مقبوله در • وهر ساعت بیك درلو لذاته طالبه وشهواتنه
قوت ویردیکجه صاحبنك اوزرینه غالبه در انکچون بیت مبر طاعت نفس شهوت
پرست • که هر ساعتش قبله دیکرست • دیمشلردر ایمدی کندویه مخالفت باعث
سلامت دارین در • وموافقت سبب وقوع دام بلا ستیندر حتی نفسك ذاتی مؤمنك
سجنیدر اول سجندن خلاص اولمیان قضای رضایه یوق بوله مز دیو اولیاء کرامدن
سلیمان دارانی النفس سجن المؤمن کلامیله بو معنایه ایما بیورمشدر نتکم ناظم دخی
ایدر تا نیفتی ای پسر در دام نفس ای اوغل تا که نفسك طوزاغنه دوشمیه سن
تا که نیفتی مضارع مخاطب منفیدر دوشمیه سك دیمکدر ای پسر ای اوغل در دام
نفس نفس طوزاغنه دیمکدر دام بونده طوزاق معناسنه در وکاهی جاریا جنسندن
یرتجی اولمیان جانوره دخی دیرلر • زیرا یرتجی اولانه دد دیرلر پس نفسك ذاتی سجندن
عبارت اولدیغنه کوره کونا کون طوزاغی اولمق دخی اشتباهدر • واول طوزاغك
نتیجه سی نعوذ بالله عذاب الدردر حتی بیت دل بجا دردو آسوده از تشویش ما باشد
بقدر آرزو دولتهای مرد و درپیش ما باشد • مضمونه آرزوی لهو نقدر اولوراسه
صاحبنك قلبی اولقدر مجروح اولور • پس دل بجا دردو تشویشندن آسوده اولور دیمشلردر

لکن نفسك اکل و شربنی کوه دن لوازم مقدمۀ شرعیه نك حدّدن بیلك لازمدر تاکه
اول حدّدن زیاده‌ن طلبدن کندوین منع و دفع ایلیه قرندن ایمن اوله سن پس بونك
بیانی عند الفقهاء شویله درکه ازجمله اکل طعامده فرض و مندوب و مباح و حرام مرتبه‌لری
واردر * امدی نفسدن هلاکی دفع ایده جك مقدار اکل مطلق فرضدر کرك حلالدن و کرك
حرامدن اولسون پس مخمصه حالنده مقدار دفع هلاك میته‌یی اکلدن امتناع ایله هلاك اولان
آثم اولور دیمشلردر * امّا مندوب دیدیکمز قائماً ادای صلات مفروضه‌یه تمکّن و صومه
فرضه قوت بولمق ایچون مقدار فرضدن زیاده جه اکلدر زیرا مؤمن قوی عند الله
احبدر و طاعته قوت ویرن نسنه طاعتدن دیمشلردر * حتی ابوذر رضی الله عنه دن
افضل الاعمال الصلوة و اکل الخبز دیو بیوردیغی بو معنایه دردر و فی مباح دیدیکمز مجرد
قوت بدن ایچون مرتبه مندوبدن زیاده جه شبعه دکین اولدر که حلالدن اولوب
طورور ایکن اده نه اجر ونه وزر واردر انجق حساب بیردن قورتولمز البته حسابی
ویرلور دیمشلردر * زیرا خبرده کلمشدر هر شیئك حسابی کوریلور الّا اوچ نسنه نك دکل
بری ستر عورت ایده جك قدر خرقه‌در * و بری جوعی دفع ایده جك مقداری نان پاره‌سیدر
و بری حرّ و برودتدن حفظ اوله جق قدر حجره‌در * انتهی پس مقدار کفایه یوم قیامتده لوم
یوقدر دیمشلردر * امّا مباح مقدارندن زیاده اولان اکل صوم غدا ایچون تقویت
و ضیفك عدم استحیاسندن دائر نیتدن خالی اولمق اوزره فوق الشبع اکل حرامدر زیرا
اضاعت مواد و امراض نفسدر و منطوق حدیث شریفدر اولمق اوزره عذاب بونده طوق
ناس شبع بونده اکثریدر * قالدیکه سمرمك نیتیله کثرت اکل ذکورا ایچون مکروهدر لکن
کشیی سمزلکه میل محبت ایدن عورت ایچون مکروه دکلدر دیو در المنتقی‌ده مسطوردر
و علاج ضمننده تقیؤ ایچون حدّدن زیاده اکل لا بأس دیدر * و مباحاتدن اکلدن اثم صاحب
محیط حرام دیمشلردر * لکن صاحب خانیه مکروه صایمشلردر * و قهستانی اشربه کرماسنده
نقلا اشبعك حدّی بو وجهله بیان ایدوب دیمشلردر که شبع اکل طعامده شول رتبه‌یه
دیرلر که اکلدن کوردن معده‌سنه فساد کله جکی ظنّ غالب ایله ظن ایلیه شربدن دخی

حالی بویله‌در امّا لباس و مکانك حد شرعیلری ان شاء الله محلنده بیان اولنور پس نفس
امّاره هربار حرام مرتبه‌سی اکل و شربه طمعکار و هر بر محرّماتك حصولنه طالبه و هر بر
مشتهیاته راغبه‌در * امدی عاقل اولان کراهیة و استحسانکنایندن سبحانه حل
و حرمت اولوب نفسك مطالبات ناشرعیه‌سندن مجانبت و تخفیف درونه مبادرت
ایله تکمیل ماده و راه رضای الهده سالك جاده اوله اول زمان کندوکوب ایله نفس مغلوب و
پاکیزه از عیوب اولوب بالات دفع تدارکی زحمتندن خلاص بولور نتکم بیورمشلردر *
انقدر با تن مدارا کن که جان صافی شود * فرشت چون پاك کرد دپای برغربال دن *
یعنی نفس و بدن ایله اول قدر مدارا قیل که جان صافی و پاك اوله چونکه خرمنك پاك
اوله اول زمان غربال اوزره ایاق چالدیمکدر مراد معلومدر * پس کمال نفسدن خلاص
ایچون زیرپای آور هوای نفس را نفسك هواسنی ایاق آلتنه کتور یعنی مطلوبنی ویرمه
دیمکدر زیرپای ایاق آلتنه آور امر حاضردر کتور دیمکدر هوای نفس نفسك میل ایتدیکی ملائمات
ناشرعیه‌در آیات مفصولدر بیوریلمش ایاکم و الهوی فان الهوی یعمی و یصم و یضل
عن سبیل الله رواه ابن عباس فیضلك عن سبیل الله حدیث شریفنه ایما واردر هوی
حد شرعی تجاوزدن عبارتدر * امدیکه هوای نفسی ایاق آلتنه کتورملك دعاسی
ابطاللدن کنایه‌در عاقل کامله لازم اولان بودر زیرا بر سریع الزوال اولان هو نلغوالی
مدّت مدیده بالّذه ذکر و سریع الزوال هنکامه هو و هوسی عیانی * یك سا
عتیت کرمی هنکامه هوس * زورز حباب هوا مجرود بروت * دیمشلردر و مآل
معلومدر پس نفسی بالکلیة هلاکه ویرلمو دیو شول المقتدر بیدی اولغین انقیاد
اولندیغی اوزره حلالدن مندوب مقدارین ویرمکی اشارتیله ناظم ایدر وجوب ایدوب
بیوردر کم بدوده بهره‌های نفس را اکا نفس بهره‌لرین اکسك ویر یعنی کندوی
شبع مرتبه‌سی اکل و شرب ایله بسلمه که طوغیاز و طویدیغم سنی رحمت قوغیاز دیمکدر
کم اکسك معناسنه‌در بدو باء ویرنم درمعنا اکا دیمکدر او ضمیر در نفسه راجعدر
ده کسر دال المهمله و سکون ها ایله امر حاضردر معنا ویر دیمکدر بهره‌ها جمعدر نصیبلر

دیمکدر مفردی بهره‌در ها ادات جمعدر هادن صکره اولان یا ما بعدینه اضافت
ایچلی ایچوندر نفس معروفدر تر ادات مفعولدر یعنی نفسک طبعی خسیس اولمغین
دائما کار خستت آثاری ایلدکم آتش خس و خاشاک ایله متصل زینت اولور نتکم نفس
خسیس دائم کار خسیس اوله پیوسته زنهار باشد آتش بر ازخاشاک بو معنایه کراهدر
کذلک نفس دوزخ مشربیدر هر نقدر کندویه غدا ویرسک هل من مزید دیمکدن خالی اولماز
ایمدی کندویی رفق ایله کوزتمک کرکدر حتی کندویی طاعاته سوق ایچون بعض اجدتر نجی
اوزره اکل و شرب و نوم و کلام مباح ایله تفریح و نشاطه دائر ابیات و اشعار الهیات
انار ایله ترویح و تسلیت جوازنی حجة الاسلام تصریح ایدوب روحوا القلوب فانها اذا کرهت
عمیت حدیث شریفی ایراد بیورمشدر ناظمک کم بدوره بهرها ایله بهرهٔ نفسی نقصانه
وکندویه اعطاء لوازمی کم ایله بیانه کتوردیکی بو نکته‌یه اشارتدر والحاصل لکل اعطا
ایلمک نفس ایله شیطان مرافقت ایدوب صاحب نفسی راه حقدن اضلال و افتادهٔ
چاه وبال ایدر نتکم ناظم ایدر نفس و شیطان می برندازره ترا نفس ایله شیطان
سنی یولدن ایلتورلر نفس اماره و شیطان لعین می برند فتح با ایله مضارعک
جمع غائبیدر ایلتورلر دیمکدر مصدری فتح با ایله بردندر از ره یولدن دیمکدر بوکاکوره
راهدن مراد طریق مستقیم اولور و سابقا بیان اولندیغی اهلک مرتبه و هوش و رسمه
معنالرینه کوره مرتبه‌دن مراد رتبهٔ صلاح و فلاح و هوشدن مراد ادراک و تمییز حق و رسمدن
مراد قواعد اسلامیه اولور ترا سنی دیمکدر پس نفس ایله شیطانک راهزن اولدیغی
کریمه سابقدن معلومدر لکن علت غائیه قطع طریق نه اولدیغی بونده تحقیق مراد اولنمشدر
که بودر تا بیندازندازدچه ترا تاکه سنی چاه ایچنه اتهلر تا بونده غرض ایچوندر بیندازند
مضارع جمع مذکر غائبدر القالیه لر دیمکدر پس فارسینک تثنیه و جمعلری صیغهٔ واحد
اوزره کلدیکندن مقام تثنیه‌ده جمع صیغه‌لریله مضارع اولکه می برند و بو نوع بیندازند
دینمشدر بو کلمه تلاوت خود با الاستقبال الانداز ندایدی واو ثانیه یا مزبور کلدیکندن قاعدهٔ
فرس اوزره الف یایه دونمشدر انداز ظرفیت ایچوندر چه چاهدن مخففدر مطلقا قویو

معناسنه در لکن بونده مراد چاه زندان ضلالتدر که انجامی غیا قویوسیدر زیرا
بر منطوق آیت کریمه اضاعت صلوة و اتباع شهوات صاحبلری وادی غیه القا ایله
معذب اوله جقدر و مزکور غیانک شدت حرارتی شول مرتبه‌ده در که جهنم انک شرندن کونده
یتمش کره خدایه صغینور دیمشلردر ایمدی بیتی نفس ایله شیطانه نسبتی مجازوار در
سببه اسناد قبیلندندر ترا سنی دیمکدر معلوم اوله که نفس ایله شیطانی ظاهرده وعظ
دلپذیر و باطنده دام صفیر ایله بر تزویر اولان صورت اوغریلرینه تشبیه ایتمشلردر
صفیر لغزالیه اولان اضلق معناسنه در مرادلری انسانی مرغ بیچاره کبی کرفتار دام بلا
فتادهٔ چاه قضا ایلمکدر یعنی صید ملابی دام و چاه اولمغین ناظم بو نکته‌یه اشارت
ایچون سابقده دام و بو مقامده چاه ذکر ایتمشدر و بونه کلام مشایخ شویله درکه
وجود انسانی انبار کبیدر و شیطان لعین موش کبیدرکه اول انباری سوراخ سوراخ
ایتمدر تحری استرانه ایچون نفس مارنیله درون انبار دورونه دخول الیسه نور طاعات
ایله منور اولان دانهٔ ذوق پریشان ایدوب شکر زهر و لطف قهردن عبارت اولان
دانهٔ مشتهیات نفسی مرغ دله ابراز و نفسی اوزرینه ابرام ساز قلوب بر برلرینک
اعانت و معاونتلریله مرغ بیچاره کبی اولان انسانی کرفتار دام وبال و انداختهٔ
چاه ضلال ایدرلر دیمشلردر یعنی بو ورطه‌یه وقوع نفس اماره‌نک وسوسهٔ
شیطانیله اولور و هر مشتهیات طلبنه مجبور ایتدیکندن ناشی اولدیغندن اصلا هلاک ایله
اصلاح و ضرب ایله تأدیب ایده‌جک نقدر دیمکی ایضاح ایچون ناظم ایدر نفس‌را
سرکوب و دائم خوار دار نفسک باشنی دوک و دائما خور و حقیر طوت نفس‌را
نفسی سرکوب بو کلمه اوچ معنایه کلور اولکیسی قلعه‌لرده غایت یوکسک یرکه اطرافنه
مشرف اوله که محصنی اوزرینه چیقوب اطرافه نظر ایده ایکنجیسی ترکیب توصیفی اولمغله
باشنی قاقیجی دیمکدر اوچنجیسی مزید الفضلا اولانک بیانی اوزره جنک و خصومتده
قوی اولان حریفه دیرلر اما اصطلاح شعراده هر فنده ماهر و هر صنعته قادر
آدمه دیرلر ویا کوب لفظی یعنی معنایه کلور اولا ضرب ثانیا طوقمق ثالثا

بیلنلرك استعمال ایلدکلری برالت رابعا بر نوعه بوریادرکه سازی غایت نوم اولور
خامسا امر ووصف ترکیبیده و توعیدیس بو مقامده سرکوب کلمه سی نفسه صفت
دوشورویب نفس سرکوب را یعنی بام قلعه بدنی ا طرافه ناظر اولان وسرزنش ایدیجی
وجنکجو قوی وفتنه وفساده ماهر اولان نفسی دائما حقیر طوت که بو دغدغه لردن
امین اوله سن دیمك معانی محتمله دندر لکن بمعونة المقام ظاهر اولان سر لفظی نفس
لفظنك اوزرینه تسلیط ایله سر نفسرا یعنی نفسك باشنی کوب ضرب ایله ودائم دائما
خوار حقیر دار طوت دیمکدر بو تعبیر زیاده زجره مستحقك باشنه اورمق عادتنه
مبنیدر وباشنه براورمق وقت اولورکه نظر وسمع وذوق وشم حواسلرینه تمام خلل
ویرور نتکم حضرت عمر رضی الله عنهك وقت دولت وهنکام حکومتنده برکسنه بر
کسنه نك باشنه برمشت ضرب ایتمکین ضربدن طلا مرکور واقع اولوب امیر المؤمنین دیات
اربعه ایله حکم ایلمشدر پس سندخی بوکونه ضرب سعی ایله که نفس اماره متاع مزخرفات
دنیایه نظردن وخلالفیات استماعندن وملذذات محرمه یی ذوقدن ومشمومات
فانیی استشمامدن محروم وبو جهت ایله امر ایله موسوم اوله یاخود نفس اماره پیچ وتاب
ایله انسانه اضطراب ویرکده مار مشربدر پس مارك هلاکی عادت باشنی دوکمك
اولمغین بو وجهله نفسی اهلاکه سعی ایله دیمکه بونده نکته ویرمك ممکندر ونفسی اهلاك
قدر برخصلت یالکز اولیه نتکم بایزید رحمه الله انمش نفسی اولدیرن کفن رحمته صاروب
ارض کرامته دفن ایدر اما قلبنی اولدیرن کفن لعنته صاروب ارض ندامته دفن ایدر
انتهی ونفسی حقیر طوتمغی دوام ایله ربطادات طریق ضبطیدر زیرا لیل ونهار رجیغه
دنیایه مولعه وطلبکاردر ونفس دنیادنده وراولدیغیچه نفیس اولور انکچون ناظم
ایدر تا توانی دورش از مردار دار مادامکه قادرسن انی مرداردن ایراق طوت تا
بونی مادام مجانبته در توانی قادرسن دیمکدر دور ایراق دیمکدر اخرینه کی شین
ضمیر غایبدر مفاده مفعولدر ونفسه راجعدر از مردار جیفه دن دیمکدر مردار
اولمشك توفشکرده سیدرکه اکا ترکیده لشی دیرلر بونده مراد دنیادر ویا محرماتدر

ازجمله حرام مرتبه سی اکل وشربدن نفسی اوزاق دار طوت دیمکدر زیرا نفس
بدرا هرکه سیر ش میکند یا رامز نفسی هر کیمکه طوق ایدر مراد شبع اوزره طویرمکدر
نفس بدرا کوتو نفس دیمکدر بلکه اماره یا لسوء اولدیغندندر هرکه هر کیمکه سیر
سینک مهمله نك فتحه یه امالەسیله طوق معناسنه درکه عربیده شبعدر اخرینه کی
شی ضمیر نفسه راجعدر میکند ایدر دیمکدر معلوم اوله که کثرت اکل وشرب ایله نفسی
تشبیع شرعا مذمومدر نتکم نافع رضی الله عنه دن مرویدرکه ابن عمر رضی الله
عنه طعام یمك مراد ایتدیکی برمسکینی بولوب رفیق ایتدیکیچه طعام اثنراینك لیب
برکون کندویه بر رجل کتوردیم برمقدارکور کندو ایله طعام ایلدی لکن اولرجل غایتده اکول
کسنه اولمغین ابن عمر ایتدی یانافع بو رجلی بردخی یانمه کتورمه زیرا فخر عالم صلی الله
علیه وسلم حدیث شریفنده المؤمن یأکل فی معاء واحد والکافر والمنافق یأکل فی سبعة
امعاء بیورمشدر انتهی درکنه کردن دلیرش میکند اولنفسی کناه ایلمکه بهادر
ایدر درکنه کردن کناه ایلمکده دلیرش انی بهادر وتشجیع دیمکدر دلیرتشجیع
معناسنه در اخرینه کی شین ضمیر نفسه راجعدر میکند ایدر دیمکدر معلوم اوله
نفس تخمیر اولسه فعل ذنبه دلیر اولور زیرا شبعانیت بطن صاحبنك بدنی
سمین وقلبنی ضعیف وشهواتنی ساعی قیلدر نتکم حدیث شریفده اول ما حدث فی
هذه الامة الشبع فان القوم لما شبعت بطونهم سمنت ابدانهم وضعفت
قلوبهم وجمحت شهواتهم واردا ولمشدر بیننکلك کراهیتی ان الله یکره الحبر السمین
حدیث مرفوعیله ثابتدر وامام شافعی رحمه الله تعالی ما افلح سمین قط الا ان یکون
محمد الحسن بیورمشدر وسمینت قلبك موتنه سببدر زیرا قلبه مشغول اولان حیاة
دینیه جسدی ذوب ایدوب سمنته قونماز دیمکدر قلبك اماته سی ایسه خسران
عظیمدر وشبعدن سماحت شهواتك حصولی اوستنه قیدیاندر زیرا بطنك شبعی
وقتنده جمله اعضاده جوع طاری اولوب مقتضای شهوات اوزره فعل ذنبه جسارت
وجرات جاری اولور دیمکدر ومطلقا نفسی تلذذندن لذت مجانبت الازمدن

براءت وكناهلردن سلامته باعث اولجغين . مجراى لذائذ اولان بوغازى مزاياى
نفسانيه‌دن دور ايتمك لزومنى نصيحت ايچون ناظم ايدر حلق خودرا دور دار از
هر مزه كندى بوغازيكى هر لذت دنيويه‌دن ايراق طوت دور ايراق دار طوت حلق
خودرا دار فعلنك مقدم مفعوليدر معنا كندى بوغازيكى ديمكدر از هر مزه هر بر لذتدن
ديمكدر ذبرا مزه لذت معناسنه‌در كه تركيده اكا طاد ديرلر تا نيفتى در بلا ودر
بزه تاكه بلايه وكناهه دوشميه سن تا نيفتى تاكه دوشميه سن ديمكدر در بونده سحا
لى معناسنه‌در بلا فتحله عربيده نعمت وامتحان وبلا معنالرينه دركيس
بالاى مزكور دنيوى اخرويه اعمدر مزيرا بوغازى رددن بوغازى الدوير مثللرهدن
بيرورندر . وآخرت بلاسى ايسه قياسدن افزوندرهان سلامت نفسى لذائذ اشدرمق
در . بوقسه طغيانه كه سندن صاحبنه چوق بلالر جيلقلرى كوسترور ودرنه دربلا
اوزرينه معطوفدر معنا وكناهه دوشميه سن ديمكدر بزه كناه معناسنه‌در تنكم كنهكاره
بزه كار ديرلر معلوم اوله كه تلذذات نفسانيه‌دن بوغازينى پاك ايتميلردارينده بلا و
كناهه كرفتار وذوق دو عاينده حرمان ايله ادبار اولورلر . اما قطع حكمى ايله لذائذ دنيويه‌دن
بوغازين كسنلر نائل لذائذ عقبا . ورواصل ثواب شهدا اولورلر تنكم شرع وعدلا وزن حقيقه
بوغازى كسيلن حيوانك لحمى انسانه شرف نشانه غدا وبعد الهضم انسانك بر جزو في حكمنده اوله
كسب شرف ايدر پس في سبيل الله حقيقة حلقى بريده اولان شهدانك شان عاليلرين بوندن
قياس ايله كه بوغازلرى الله تعالى لذائذ دنياويه‌دن بريده اولمق بركاشنع برموجب آيه . ولا
تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله . الآيه مرزوق من عند الله اولدقلرى ونوش شراب شهادت
ايله اذواق جاودانى بولدقلرى بلا اشتباه‌در . پس حكما بوغازين مزاياى نفسانيه‌دن
كسنلر بو حكمده اولورلر اعشرلر در وبر ايله اولانلر نائل اذواق روحانى . وواصل رضاى
رحمانى اولمق ديمكدر تنكم بيت غذاى روح شد دردى كه تم مر تمنايى . لباس عافيت
كرديد چشم از هر چه پوشيدم . بيت لطيفى بوبابده كواهدر . پس بلا دائم بالكز آب ونان
خشكه قناعت باعث حياة قلبدر وقلب پاكنه ايسه زاد راه مردان الدركه اكا زاد عاشقين

ونزاله عارفين‌دعنلردر . اما تن پرور اولانلر تنور انشينده مكرنانه دوشمشلردر
تنكم بيت دلبود زاد ره مردان وبان تن پرور ان . در تنور آتشين از مكرنان افتاده‌ايم
بو معنايه دالدر حالبكه مزاياى نفسانيه‌دن حلقى دور وآب ونان ايله خشكه غدا اسن
محصور ايدنلرده حيوان كبى حدى تجاوز ايتمك كركدر ديمك بيانند ناظم ايدر زآب
ونان تا لب تكم را پرمساز آب ونانده قارنكى طولودورمه يعنى چوق يمك يمه ديمكدر
زآب ونان صو ونان وايمكدن تا لب طودانغه دك تكم را قارنكى پر مملو مساز دورمه
ديمكدر زيرا بر منطوق حديث شريف خدا درون ادميده اوچ محل خلق ايتمشدر . بر بحاب
وبر بحاف وبرى نفس ايچوندر . ايمدى نفسه بر قوبيوب جمله سن پر آب ونان ايتمك
صفت حيواندر پس رياضة شرعيه‌يه رعايت ايله جوع نور حكمتى جالبدر وشبع تباعد الهى
ايله قريبدر حتى سابدرنكم . نور الحكمة الجوع . والتباعد من الله الشبع . حديث شريفى بو
معنايه كواهدر . وشبعك تباعد الهيه سبب اولديغى دوزخ مشرب اولان نفس اماره‌نك
طعام حطام شغالدن حاصل خانزه درونك سباه ومسام معارفك مسدود وتباه
اولمسندر حتى حضرت مولانانك بركون . انا عرضنا الامانة . ايتن تفسير ايدركن بر معناى
لطيف بكريبانى نوار ابدكى بركون اكل وشرب بيان لسانى لال البدى بو بيوردنى
مثنوى سنده مسطوردر . اول حضرتك ايسه اكل وشرب ورياضتى مشهوردر . ايمدى اكل
وشربه وجه شرعى اوزره حركت ورياضته رعايت ايله قارنى ارفه سنه يا پشانلرك
جنك بر اهنك كبى صدالرى پوسته طرب ساز ايله ظاهر اولديغى بيت از رياضت
هركه را بر تشت ى چسپيد تكم . ناله انش چون جنك بر اهنك مى ايد برون بيت لطافت
مشحوننده هويدادر . اما آب ونان ولذائذ بيكرانه ايله تن پرورلك آدمى صورة
ديوار دوزر . پس غفلتدن ناشى ديوار اسانلغه اعتماد ايتمك كركدر ديمشلردر تنكم
بيت صورة ديوار مساز ذراتش پرورى . تكيه از غفلت بديوارتن آسانى مكن
بو معنايه كواهدر حتى لباس تن اوزره آب ونان‌دن بخيه دن ادلغى زندانيانه بعبرتك
رخنه زندانى بالحق ايله سدنه تمثيل ايدوب . بخيه تا كى بر لباس تن ز آب ونان زدن

ازبصيرت نسيت كل برخنهٔ زندان زدن • بيتيله بيان بيورمشلردر و في الحقيقه زندان
بدندن محبوس اولان روح پرفتوحك منظرهٔ عالم انوار اولان روزنلرين بوروجهله
سدايلمك اهل بصيرت كارى دكلدر ايمديده دون پرابونان ايلك صفت حيوانى
اولديغندن ناظم ايدر همچو حيوان بى خود آخر مساز حيوان كبى كنديكا يچون آخر
دوزمه همچو كلهٔ تشبيهدر مابعدنه مضافدر حيوان عربيدر هر بر متحرك بالاراده
اولان جسم نامى وحساسه شاملدر لكن بونده آخر قرينه سيله قوايم اربعه صاحبى اولان
حيوان علفخوار مراددر بى خود كنديك ايچون ديمكدر آخر فتح همزه وضم خاء معجمه و
سكون راء مهمله ايله طوارك يم يديكى چقور وغرنه دركه تركيده عوام تحريفا ايدوب اخور
ديرلر عربيده اصطبل در مساز كاف تازينى ماطردر دوزمه ديمكدر بوندن مراد حيوان
طويديغن بلز وكثرت اكلدن پيداه اوله جق ضررى اكله مز نتكم بعض حيوانات اربه له علتنك
وقوعى مشهوردر پس انسان اشرف مخلوق ايكن خصلت چارپا ايله طبيعت پيداه ايدوب دنيا
وعرفا وطبا ضررلره مبتلا وباشندن بغلو حيوان كبى اصطبل سفليده مربوط اخور اشتها اولمق
روا دكلدر ديمكدر پس عاقله دارينده نافع اولان اكل وشربى تقليلدر تقليل مطلوب ايسه
صوم ايله ممكندر ايمدى عدلا شرعى اوزره رياضت صومه مبادرت ايله قلت اكل وشربه
مداومتدن دراعيدى صائم اولمز ايسك بارى قلت اكل وشربه مداوم وحيوان صفتندن
مجانبته ملازم اوله سك برله ناظم ايدر روزكم خوركرچه صائم نيستى كوندز طعام
ازيى اكرچه صائم دكلسين روز كوندز كم خور آزيى ديمكدر پس كم لفظنك اصل
معناسى اولان نقصان لغه قلت لازم ايكن بونده معناى لازمى مراد اولمق ظاهردر خور
كلهسى بونده امر حاضردر يى ديمكدر مصدرى اكل معناسنه خوردن كلور واسم فاعلى خورنده
دركه عامل معناسنه در بو لفظ يعنى تركيب تو صيغه ده واقع اولسه علامت اسم فاعل اولان
نده لفظى حذف اولنور بعده واو رسمينك ما قبلنه بر الف كتوريلور مثلا بسيار خوار
كبى كه چوق يييجى ديمكدركم خوار ازيييجى ديمكدر پس ناظمك خور كلهسنده الف كتورمديكى
كم لفظى ايله عدم تركبنه قرينه در كرچه اكرچه ديمكدر بعض نسخه ده بو كلهنك موقعنده

چونكه كلهسى واقعدر معنا معلومدر صائم عربيدر اوروج طوتيجى ديمكدر فارسيسى
روزه داردر نيستى دكلسين ديمكدر اخرنده كى يا خطاب ايچوندر پس بونده قلت اكل وشرب
قهر نفسده صومه معادلدر ديمكده اشارت واردر بو مقتاجه قلت اكل ايله نفسنى قهر ايدن
صائم ثوابنه جولمق ظاهردر • نتكم كم خوارلغى ناظم سفرجاتنده بورجهه مدح ايدوب بيورمشدر
نظم ز كم خوارى بود عاقل بصد كام • نباشد به ز كم خوارى درايام • ز كم خوارى بيابى نعمت و ناز
در نعمت بكم خوارى بود باز • كه خوارى بكردى در جهان خوار • ز بر خوارى كشى خوارى بسيار
يعنى كم خوارلقدن عاقل هر كامه نائل اولمغين ايامده بوندن نازك نسنه اولميه وبوندن
در نعمت باز اولمغين كم خوارلقدن واصل نعمت وناز اولورسين وكم خوارلقدن جهانك
خوار اولمزسين لكن بسيار خوارلقدن چوق حقارت ورزالت چكرسين ديمكدر پس ايمدى
پر مخور آخر بهائم نيستى چوق يمه اخر بهائم دكلسين پر مخور چوق يمه ديمكدر اخر
نهايت كارده ديمك مراددر بهائم جمع بهيمهدر مفردى بهيمه در بهيمه بر وبحرده اولان درت
ايا قلو حيوانه ديرلر نيستى كه ما نيستى ديمكدر پس كثرت اكلك صفت بهائم ايدوكى بيلديكى سبب
وبو صفت انسانه مصائب دنيا ومعاقب عقبانى ايراث ايلر زيرا كثرت اكل وشربدن
روح سالكك مطيه سى اولان جسده ثقلت ونفسك مهالكلرينه ايقاع حسادتى
جلب ايدجيدر ازجمله كثرت اكلدن كسلى مقتضى اولان • وفرت نوم • وتضييع عمر • وقسوة
قلب • وطول امل ايله موتدن غفلت حالتلرى پيداه اولور • فالذيكه حذف عيلدن زياده قلت
اكل وشربدن دخى حدت مزاج وسوء خلق وعلاج وتحصيل كمالدن نفسه كلال وملال پيداه
اولور • ايمدى كه جوع ايله شبعك ما يندخيته ورزائل خفيه سندن حذر كركدر زيرا •
بونلرك معنالرنده سهر ونوم • سكوت وكلام • عزلت • وخلطت • فقر وغنا عذوبت
وتزوج وامثاللرى نفسنه لوازمدر وبونلرك هر برنده منافع • ومضرات • وفوائد وبليات
بولنور • ايمدى بادى النظرده باقوب جوعده شربوقدر دبه طولودرشبع وجوعده افراط
وتفريط مذموم واقتصاد مرتبه سى تلكرمحمودده زيرا قلت شبعده قناعت ونفسه
مالكيت وقمع شهوت ودوام صحت وصفاى بال ايله حدت ذهنه دلالت وارد روشدت

شیوه‌سی غلبهٔ شهوت ایله صفت حیوانیت وکثرت نومه دائر کسل وغفلت مقرّری
واردر ایمدی حیوان کبی همان اکل وشرب ایله نومه قصر مطلب ایتیوب اقتصادی الدن
قومیوق کرکدر نتکم ناظم ایدر ای که در خوابی همه شب تا بروز ای کسه که دوکلی
کیجه صباحه دک اویقوده سن ای که ای کسه که درخوابی اخرنه کی یا خطاب
ایچوندر معنا اویقوده سن دیمکدر همه شب دوکلی کیجه دیمکدر مراد هر کیجه‌نک
جمیع اجزالرنده دیمکدر تا بروز تا انتهاء غایت ایچوندر با ظرفیت ایچوندر روز کوندز
عربی نهاردر که طلوع شفقدن غروب شمسه دک در پس غایت مغایاده داخل اعتبار ایله
کوره مقامنده مبالغه لک بولندیغی ظاهردر تا بروز صباحه دک یعنی طلوع شمسه دک
دیمک اولور نتکم زمانده اکثر عوامک حالی بویله‌در واکر داخل اعتبار اولنمز ایسه
طلوع شفقه دک دیمک اولور نتکم بعض سحری نوم ایله کچوروب شفقده بیدار اولانک
حالی بویله‌در معنیین مذکورینه کوره ای کیجه‌یی تماماً نوم ایله کذر ایدوب سحرخیزلکدن
بی خبر اولان کسه دیمک اولور معلوم اوله که کیجه‌لری نوم ایله کذران ایدن خواب آلودلر
قیام لیل وسحرخیزلک ایله نا مألوف اولان اهل سعادتک نائل اولدیغی دولتدن محروم
اولورلر ازجمله خواب صبح مانع رزق اولور نتکم الصبحة تمنع الرزق حدیث منیفی ترجمه‌
سنده قسمت مردم سحرخیزک • کنج غیبدن ابر امدادی • منع روزی وتهی
عیشه • خواب نوشین مجدد بادی • دیمشلردر ایمدی مؤمنک اکثر اوقات لیالیسی
سهر وبیداری سحر ایله کذر ایتمک خوشتردر نتکم بیداری سحر ایچون خواجه صائب
بر محلده شیوهٔ زنده دلانست درین باغ چوکل • همه شب غنچه سندن وقت
سحرخیز بدید بیورمشلردر یعنی بو باغده کیجه‌نک دوکلی سنده غنچه اولوب هنکام
سحر کلوب کشادن چشم ایله سحرخیز اولمق زنده دلک شیوه‌سیدر دیمکدر زنده دلاندن مراد
مردان الهیدر که حیات قلبه نائل اولمشلردر ودیکر محلده • اکر شب را بنداری ز نسیم صبا
جهد کن باری • فلک را تیر دوری ترکش آه سحرباشی • دیمشلر معنا معلومدر وینه بر محلده
جامهٔ احرام بر خود کفن کردن خطاست • کر ندارد زنده شب زنده دار سحر بیدار باش

بونلر

بوندن دخی ظاهرا سحرخیز اولدیغنه اشارت تام واردر وخواب غفلتدن بیدار
اولوب ایام سعادات عمری بالکلیه اضاعت ایله دیمکه ایما واردر نتکم صبح پیری
شد واز خواب نخستی بیدار • بر تو شد جامهٔ احرام ز غفلت کفنی • بیت لطیفی بو بابه
بیاندن مستغنیدر • پس معلوم اوله که هر لیل ونهارک یکرمی درت ساعتی یکرمی درتده نوم
اعتدال بونک تثلیثیدر که سکز ساعتدر ایمدی نومی بو مقداردن اقل ایدنک بدنی مضطرب
اولور وبونک اکثر ایدنک کسلی زیاده اولور پس کندویه نوم غلبه ایدن کسنه دخی
بو مقداری تجاوز ایتیوب قیام لیلی الدن قومیوق کرکدر • پس قیام لیل ایچون اویانمغک
اسباب ظاهره‌سی کثیردر • ازجمله طعامی چوق یمامکدر • نتکم مشایخ کرام ایتمشلردر که
یا معشر المریدین لا تأکلوا کثیرا فتشربوا کثیرا فتناموا کثیرا فتخسروا کثیرا • واسبابندن بری
دخی نهارده اعمال شاقهٔ دنیویه ایله نفسی اتعاب ایتمامکدر • وبری دخی نهارده قیلوله‌
مسنونه‌یی ترک ایتمامکدر • وبری دخی کناهلردن اجتنابدر • زیرا سفیان ثوری رحمه الله تعالی
حرمت من قیام اللیل خمسة اشهر بذنب اذنبته بیورمشلردر • وبری دخی فراشنه نوم قصدیله
اولمقدر • اما اسباب میسرهٔ باطنه اولا اسلامک قلبی سلیم البال اولمقدر • ثانیا
قلبی بدعت ودنیا ایچون غمدن پاک ایتمکدر • ثالثا قیام لیلک فضیلتنی بلمکدر • وبو اسبابک
اعلاسی ایمانک قوتی • وحقه محبت صاحبی اولمقدر • ایمدی بر جمله کیجه‌لرده
بیدار اولدیغی قیلوله‌دن زیاده • نهاری نوم ایله کذر ایدنلرک حالی تباه ومزاری سیاه
اولوردیمشلردر نتکم بو نوعه منعده • کر شب خود را نسازی ای دل بیدار روز
روز را چون شب ز خواب روز ظلمانی مکن • دیمشلردر یعنی ای دل بیدار اکر کیجه‌کی
روز ایدمزایسک خواب روز ایله روزیکی شب کبی ظلمانی ایله دیمکدر • ایمدی سحر
خیز اولمق بیانی تهجده قیام ایدن قیامنده سورهٔ آل عمرانک اخرندن اون آیت
اوقویوب دعا ایلک حدیث صحیحین ایله ثابتدر بعده ایکی رکعت خفیف ایله استفتاح
صلوه کرکدر تا که اول نافله باعث ضیاء قبر اوله نتکم ناظم بو بابده رمز ایدر بهر کور
خود چراغی بر فروز کندی قبرک ایچون بر چراغ شعله‌لندر بهر کور خود اضافتیله

كندي غرارك ايچون ديمكدر چراغي ياء وحدت ايله بر سراج ديمكدر چراغ تركيبه چراق
ايله معروفدر پس ناظمك مشعله ويا شمع ايله تعبير ايتميوب چراغ لفظني اختيار ايتمسنك نكته
واردر بودركه چراغ انجق فقراده بولنور ومشعله شاهه وشمع اغنيايه مخصوصدر
بو نصيحت اگرچه غني وفقيره شاملدر لكن شاه وغني وفقيرك جهت امتيازي ورتبه ده
ممتازلقلري بياده در اما بعد الموت هر برلري قبرده خولده برابر وقبورك ظلمتي خانه
فقرا كبي انجق سراج مخصوص ايله منور اولور ديمكه اشارت ايدر بو زمانده در فروز متم ايله
امر حاضردر شعله لندر ديمكدر معلوم اوله كه بو مصراعك مفهومندن مراد صلوة ليل ايله
قبري بر نور ايله ديمكدر وصلوة ليلك منور اولديغي حقنده امثال كثيره واردر
پس شاعرك بيت شب گور خواهي منور چو روز ٭ از اينجا چراغ عمل بر فروز ٭
يعني ديلرسك كه ليله مظلمه كبي اولان قبرك نهار كبي منور اوله بونده عمل چراغني شعله
لندر ديديكي بو معنايه مبنيدر وحضرت علي رضي الله عنهك نور المؤمن من قيام الليل
كلام مبيننده نشانسن كي نورك بياننده اگرچه بعضيلر نور جبينن شاهد عبارت چشمه
نهان بين له بو كو هويدادركه پرتو شمع جمال مؤمن هر شب عبادته قائم اولمقدر
ديمشلردر لكن نور دمر كوردانم ظلمت قبر اولان نور نوافل ليليه اولمق انسبدر وكيف
لا كه صلوة ليل داب صلحادر نتكيم حديث شريفده ٭ عليكم بقيام الليل فانه داب الصالحين
واوراد اولمشدر ٭ وقيام ليل ايله نوافل اغاز ايدنك قدري عند الله نه وجهله عالي ونه
كونه سرفراز ايديكي الراكع بالليل كالمصلي في جمع سموات حديث شريفندن هويدادر
پس هماناكل وشرب ايله توجه قمر مطلب ايمك صفت حيوانيدر ديمكي تاكيدر بو صفتله
موصوف اولان انعام واحسان مستعاندن بي نصيبدر ديمكه تمهيد ايچون ناظم ايدر
خواب وخور جز پيشه انعام نيست ٭ يوب ياتمق حيوان عادتندن غيري كلدر خواب
وخور اصطلاح فرسده خورد وخواب كبي يوب ياتمقدن كنايه دركه كاهل
وبي غيرت كسنه لر وصفنده ايراد ايدرلر نتكيم ابو المعاني بيوررمشدر بيت نه كند
غير خورد وخواب هر گز اندرين عالم ٭ شده آن بي خرد همچو نا طروكا وعلف خوار

يعني

يعني اولكسه بو عالمده فائده بيوب ياتمقدن غيري بر شي ايله مشغول اولميوب مثل كسه خر و
علف خوار اولان بقر كبي اولمشدر ديمكدر جز پيشه انعام اضافتيله حيوانات
عادتندن غيري ديمكدر انعام فتح همزه ايله جمع عربيدر مفردي نعم فتح نون ايله نعمه
دركه دوات ايا قلو حيوانه ديرلر فارسيده چارپاد ر نيست دگلدر ديمكدر پس اشرف
مخلوقات اولان انسانه صفت حيواني ايله متصف اولمق حيفدر ديو بو بيت دريغ
ادمي زاده في كمل ٭ كه باشد چو انعام بل هم اضل ٭ ديمشلردر وبو مقوله كسنه لر قيام
ليل ايله مكرم اولانلرك دولتندن محروملردر زيرا كثرت اكل وشربدن ناشي اولان نوم
را نميدن غير متحاشيلردر نتكيم ناظم ايدر خفتگانرا بهره زين انعام نيست ٭ او يومشلره
بو انعامدن بر نصيب يوقدر يعني قبرك نورانيتي وبيدارانك دولتندن بهره لردر ديمكدر
خفتگان جمعدر او يومشلر ديمكدر مفردي خفته در اخرنده علامت جمع ايچون كاف لفظي
كلمكله اخرنده كي هاء رسمي خطدن حذف اولنوب خفتگان يازلمشدر را ادات مفعولدر
بهره نصيب وحصه معناسنه در زين انعام بو انعامدن ديمكدر انعام كسر همزه
ايله احسان معناسنه در اين ايله اشارت بيت سابقك مصراع ثانيسنك مضموني
اوزره نورانيت مراد وعند الله مقبول ودخي اعتبار اولمقه در نيست دگلدر
ديمكدر پس بو بيتك مصراعيني اخرنده اولان فتحه انعام وكسر ايله انعام لفظلرينك
بينلرنده اولان جناس تام فني دكلدر ايمدي تاكيد لزوم ناظم ايدر اي پسر بسيار
خواهي خفت خيز ٭ اي اوغل چوق ياتسك كركدر قالق اي پسر اي اوغل بسيار
خواهي خفت مجموعنك معناسي چوق ياتسك كرك ديمكدر يعني قبرده ديمك مراددر
خيز امر حاضردر قالق ديمكدر مراد فرض الله ايچون دنياده بيدار وعبادته دركار اول ديمك
مراددر معناي مطلوب عباره بودر قالديكه تمحن خفت ايله خيز لفظلري ميانه لرنده
واو عطف واقع اولوب خفت وخيز ديمسه معناي مجموع آهسته وتدريج ديمك اولور
نتكيم ٭ دولت آنست كه خفت وخيز بود ٭ دولت تيز رو تسخير بود ٭ بيتنده بو بيله
معنا دولت آهسته اولاندر يوقسه دولت تيز صاحبنه قيامت اولور يعني باشنه باد وتيز زائل اولور

دیمکدر معلوم اوله که ناظمک بوندن مرادی ای پسر سن همان یاتمه‌دن اوصانمه که
قبرده چوق یاتسک کرک • ایدیکه فرصتی غنیمت بیلوب یاتمقدن بیدار وقیام لیل ایله بیدار
ایله دیمکدر وقیام لیل افضل طاعاتدن اولدیغی کتبلرده مسطوردر حتی خبرده کلمشدرکه
حضرت داود علیه السلام ایتمش الٰهی هر بار عبادتی سورم لکن قنقی وقتده عبادت افضلدر
اول زمانده کندویه وحی بویله اولمشدرکه یا داود اول لیلک ثلثانی خرنده نائم اولورا خرنده
قائم اولاداوثنده نائم اولورا افضل اوقات وسط لیلدرکه دوست دوست ایله تنها و
حاجاتن عرض ورجا ایده انتهی وسحر خیز اولدیغکه ناظمک خیز کلمه‌سی ایتاعه اشارت
واردر دیمک ایمکدر پس سحر خیز اولمغک برکاتی وترک ایتمسنک ایله مظهریت فیضه
دائر حالاتی بوندن ظاهردرکه بیورمشلردر ٭ جهد کن پیش از طلوع صبح بی
باز کن • تا زفیض مهر پیمای برخوری ودخی بونلردن بیدار ومشتغل اوراد واذکار
اولانلری ناظم مقرر قاتر بو وجهله مدح ابتدا بیورمشدرکه نظم

بیداران رسد دولت در ایام • بود بیدار را از حق همه کام • بیداران رسد اقبال شاهی
بود اکثر رها از مرغ وماهی • بیداران جهان را کرده آباد • ز بیداری بود بیدار دلشاد ٭
بیداران شب قدرش نماید • بیداران ره رحمت کشاید • بیداران دهد جاه وجود وعالم
بود بیدار دائم فارغ از غم • بیداران دهد حق کامرانی • کند بیدار دائم شادمانی
بیداران سعادت یار باشد • که در هر کار دل بیدار باشد • بیداران دهد حق دولت وبخت
بیابد خسرو بیدار از او تخت • بیداران همه اسرار بینی • ز بیداری همه دیدار بینی
بیداران نیک وپاک کردار • ز خواب غفلتم یارب نکه دار • خلاصه معنا یارب

پاکیزه اعمال ونیک خصال اولان بیدارلر حرمتنه بنی خواب غفلتدن حفظ ایله دیمکدر
انتهی فالدیکه قیام لیل ایچون بیدار اولمغک مراتبی واردر مرتبهٔ اعلاسی برینک قولی و
فعلی محتاج اولمقسزین ناو اعتقاده بوکا بیداری عقلا دینلوردر حکما ناظم بو مرتبه‌یه
ایما ایچون بیورور کر خبر داری ز خود بی کفت خیز اگر کندیکدن خبردار ایسک
سویلکسز قالق کر خبر داری ز خود اگر کندیکدن آگاه وعارف الذات ایسک دیمکدر بونده

من عرف

من عرف نفسه قبیلندن ایسک دیمکه اشارت واردر بو مجموع شرطدر جزاسی بی
کفت خیز در معناسی سویلکسز قالق دیمکدر بونده کفت لفظی کفتن معناسنه در خیز
امر حاضردر پس بو بیتک مصراع اولی فاصله ومطلع ثانیسی افضله اشارت اولنمشدر دائما
خواب مستغرق اولوب هیچ اویانمیان واویانه عقب قیلان غافللر حیف وغدره
نائللردر دیمک اولور نتکیم بعض نسخه‌ده بولنان اشبو ایکنجی بیت دخی بو معنای مذکوره
هویدادر بیلکه بولنوردر هر که در خواب است حیف است ای پسر • وغافل هر کیمکه دائما
خواب غفلتده اوله نفسه حیف وغدرده در غافلان را این وظیفست ای پسر
غافللر ایچون وظیفه بودر یعنی حیف وغدردر خفته را ناکاه بیدارش کند
اول خفته‌یی ناکاه اویاردرلر اندر ان ساعت که بیدارش کند اول ساعتده که کندویی
بوقاردراید یعنی جنازه‌یه قالدیرلر دیمکدر خلاصه الوده خواب غفلت اولان غا
فللره بغتةً اجل ایروب جنازه‌یه قالدیرلر دیمکدر اویقودن اویانورلر اما اولوقت
فائده ایلمز دیمکدر پس اکل وشرب ونومه مبتلا اولمغک سببی اتباع شهوات نفسانیه
وطلب لذات دنیاویه اولمغین دنیادن قطع محبت ایتدیکجه بو ورطه‌لردن خلاص
ممکن دکلدر ایدی بو دنیای دونه دل داده اولمه که بو بلالره کرفتار اولورسن یعنی مرادیمکی
ناظم ایدر دل در این دنیای دون بستن خطاست بو الچق دنیایه کوکل باغلمق خطادر
دل کوکل در این دنیای دون بو الچق دنیاده دیمکدر • پس بو دنیانک نه وجهله دون
ایدیکی بیان سابق وعیان لاحقدن عیاندر بستن اهزنی کبی باء مصدریه در باغلمق
معناسنه در بستن کبی خطاست خطادر دیمکدر معلوم اولدیکه دنیا ونعمتلری
حکماء پیشین وعقلاء دیرین نظرنده اولان سراب بی حاصل ورؤیاده کوریلان
صور خیالاته تشبیه ایدوب عاقل اولان صوبا الدیرنبه دلبسته اولمز وبیدار اولان
رؤیاده کوریلان صوره ربط قلب ایلمز دیمشلردر وفی نفس الامر دنیا غمکده بلیات
ومجرای سیل حادثات اولمغین زیر کردونده برکسه خاطری معمور برکسنه‌یی کورمشلردر
نظم ٭ نیست این غمکده یی سیل حوادث صاحب • زیر کردون دل معمور ندیدیم کسی

بیتی بو معنایه کواهدر حتی ابناء دنیا دنیا متیسر اولمغین برکسه دن برکسه یه لطف وکرم
قالمدی دیو قطعه میل ایله تیمن دنیایه ای کوکل ۰ ارتحال قرارکاه هما اشیان بوم
لطف وکرم قپوسی قپاندی بو قالبم ۰ شمدنکیر ومروت عبری قیودن ادم ۰ دیمشلردر خلاصه
کلام نظم لنکر درین خراب برای چه میکنی ۰ در راه سیل خواب برای چه میکنی
تعمیر خانه که بود در کذار سیل ۰ ای خانمان خراب برای چه میکنی مفاد نجه بو ردیکدر سیل
اولان خرابه تعمیر ناسزا ور راه بیدار سیلابده خواب ناروا اولمغله بوکا دلداده لك
خطا اندر خطادر ۰ و ناظمك هزلیده بیدارلغك لزومی زلیده دنیای دنیه دلبند
اولمق خطادر دیمسی بو نکته یه مبنیدر ۰ ایلدی بو مقوله دنیای دون دن کریزان اولمق خوشدر
نظم ناظم دیمشدر دامن ازوی کرتو در چینی رواست اکر سن اندن دامانی دیوشیره
سن معقولدر بوندن مراد دنیادن اعراض تامی استحساندر دامن دامان دن مخففدر
انك معناسنه در عربی زیلدر ازوی اندن دیمکدر ازمن معناسنه درزی ضمیر دنیایه
راجعدر کر ادات شرطدر تو سن دیمکدر در زاند در چینی مضارع مفرد مخاطبدر
و فعل شرطدر دیوشیراسك دیمکدر و لفظ چینی کاهی اسم منسوب اولور معناسی
ولایت چینه منسوب دیمك اولور نظم اینه چینی ده بویله در مرکورا اینه برجوهردار فولاددن
دوزلمش فاضل نسنه در خاصه سی طبیب یوسفك قطعه از اکه وسدازمرض لقمه
کرتند ۰ باید که بیاد ارد ازمن ابن بند ۰ اینه چینی بنظر اورده ۰ در خانه مار بك نشیند
چند ۰ قطعه سنك مضمون جالاسیحو یلدن صور شمادر ردا التی معنایه کلور اول
جائز و معقول ثانی رایج ثالث لایق رابع حصوله کلك نظم کامروا دیرلر خامس بعدن
کر کدیکی دیمکدر سادس قبول معنالریدر بونده جائز و معقول و لایق معنالری مراد اولنمق
روشندر اخر نه کی است ادات خبر در معلوم اولدکه دنیا اولان نسنه دن دامنکش
اولمق سیرت صدیقان و طریق مردانه در که انلار بیت کل شی ما خلا الله باطل
وکل نعیم لا محالة زائل ۰ مضمونی اقرار ایله ۰ بر نفسرزا ... ال بو یوب انکه یونیز مشکر
ودنیای دنیه دن روکردان اولمدیله بالکلیات دوجهاندن خلاص وعندالله مقبولیتله

اختصاص

اختصاص بولمشلردر نظم ناظم مفرعاتنده نواندترك دنیایی بووجهله مدح ایدوب
بیورمشدر که نظم زترك این جهان دلشاد کردی ۰ ز درد درنج وغم ازاد کردی
زترك این جهان یابی همه کام ۰ تراد رعقبای هست بس مقام ۰ زترك این جهان دولت عیابی
سعادتهای عقبی را ایجاد بینی ۰ زترك این جهان صد نازیابی ۰ بحق ترکش که کنج رازیابی ۰
زترك این جهان اندیشه تا کی ۰ جوم مردان سعی کن کر اندر هلاکی ۰ زترك این جهان تقدیر خویش
که عقبی نیز داده ترك درویش خلاصه کلام درویش فنا فی الله وعاشق جمال الله اولان
ماسوا اولمق حسبیله دنیا و عقبایی ترك ایدوب انجق جمال جناب کبریایه قصر مطلب ایدرلر
بویله اولنجه دنیادن دامنکش اولمغك جوازی اولوب تا لور بس عاقل کامل اولان
بوندن محتبق قطع ایله خواب غفلتدن بیدار اولمق کرکدر زیرا فوقه بر غم و کلمسی ایله
خرم اولهجق نسنه دکلدر ۰ ترکی لازم اولان لاشی در نظم ۰ کر جهانی زدست تو بردند
محور اندوه زانکه چیزی نیست ۰ عالمی نیزت ار دستاید ۰ هم مشو شادمان که چیزی نیست
بدو نیك جهان چو در کذرست ۰ در کذر از جهان که چیزی نیست ۰ مضمونی بو معنایه دالدر
پس بوکا تعلق قلب ایلمه نظم ناظم ایدر از چه بندی دل بدنیای دنی الحق دنیایه ندن کوکل
بغلرسن از چه ندن دیمکدر بندی مضارع مفرد مخاطبدر بغلرسن دیمکدر دل کوکل بدنیای
دنی الحق دنیایه دیمکدر با حرفی صله در معلوم اولکه دنیانك هر وجهله دونی و
اهلنك مکر خونی اولدیغن کوروب بلن عار قلر دنیانك کندو لودنه وار اولدیغنی لطف
حق ایله لطف حق الطیوب ۰ لطف حق مار از دنیای دنی دارد دریغ ۰ ورنه دنیارا
دریغ از ما نمیدارد کسی ۰ دیو بیورمشلردر یعنی خدانك لطفی بزی دنیای دنیه دن منع ایدر
یوقسه دنیایی بزدن برکسه منع ایلمز دیمکدر ۰ ایمدی مظهر لطف الهی اولان دنیای دونه
ربط قلب ایلمز زیرا کندوده بقا و خلود تا بود در نظم ناظم ایدر چون نه ء جاوید در
وی بو دنی چونکه او دنیای دون او لمقده باقی دکلسین چون علت ایچوندر چونکه
دیمکدر نه ء فتح نون نافیه ورسم ها و حاد نفکره غیر مکتوب اولاندیا ۰ مطابه دال
اولان همزه ایله دکلسین دیمکدر جاوید باقی دیمکدر در وی انده دیمکدر در ظرفیت

ایچوندر وی ضمیر در دنیا یه راجعدر بودن اخرنم کی یا خطاب ایچوندر معناسی
اولمقلغده دیمکدر پس دنیانک علم بقلغنی انکاره مجال یوقدر و فنا بر دار از مکر و الحیوقدر
شویله که احسانی لاشیء در و کندوده اولان عظمت و حکم و سلطنت سریع الزوالدر و
کیمکه مکر و حیله سنه فریفته اولوب کندویه میل و محبت ایلدیسه وای اکا دیمشلردر نظم
بو نکاتی نغز بجیرم خوجه حافظ ٥ زمانه هیچ نبخشد که باز نستاند • مجو ز سفله مروت
که لاشیء • شکوه سلطنت و حکم کی ثباتی داشت • ز تخت جم سخنی مانده است و افسر کی
نوشته اند بر ایوان جنة المأوا • که هر که عشوه دنیا خرید وای بروی بیورمشلردر نظم ٥
ده زنهار دل در بنای پر رنگ • نه طهمورث بماند نه سیامک • دیمشلردر یعنی ای دل
بو رنگ ایله مملو دنیایه دل ویرمه که نه طهمورث قالور و نه سیامک دیمکدر طهمورث
حضرت آدم علیه السلامک ایکنجی بطندن اولان اولادندندر دنیاده ابتدا شاهلق
ایدن بودر دورباز زوالله دیولری ضبط و ربط ایتدیکی ایچون طهمورث دیوبند
دیمکله مشهوردر • و سیامک دخی نام پادشاهدرکه دنیا هر برلرین بناء ایتمشلردر و
بو رسم بویله کالانلر جمله کیده جک و بو فنا کندولری صورتیله ترک ایدیجکدر نظم ٥
بو محنت خانهٔ دهری دوزن اول بوزر آخر • بو بی بنیاد اولان قصری یاپان اول ییقار آخر
خلوده چاره یوقدر هیچ اقامت نیتن ایتمه • بو مهمانخانه دیه ای کلوبنان اوکوچر آخر
دیمشلردر امدی بای دوندن حلول اجل موعود ایله ارتحالی یاد ایدوب آخرت ایچون
تدارک زاد ایتمک کرکدر نظم ٥ و بریلدی چو بکه سکا عادت لباس وجود • دلا بو کهنه
رباطه بجز ه ایتمه فکر خلود • متاع دهردن اغماض عین ایده کور • بو مولنا دین بو جهان فنی
هنوز چشم نمود • کتوردیدن یره ارقه که بو کنکر فلک • خمیده قامتی اولوب دائم ایت
رکوع و سجود • دیمشلردر پس عالم دنیانک فناسی فهم و عمر کرانمایه نک بو فنا بازارینه
مرفتندن حذر و وهم ایتمک کرکدر زیرا عمر دیدیکلری قافله سریع السیرک غباری غبایان
دکلدر عمرک لیل و نهار جفته اولان غبله کنشدن اکله دیو بیت غبار قافله عمر خود
نمایان نیست • که واسبه رفتن لیل و نهار را دریاب • بیورمشلردر نظم بیت

عذلیجی که ز تعجیل بهار راکاهست • از شکوفه که کل آواره رحلت شود • مصداقنجه
تعجیل بهاردن آکاه اولان بلبل شکوفه خندکلدن رحلت آوازه سن کوش ایدر دیمشلردر امدی
دهرک فناسن و عمر عزیزک سرعت احترامن اذعان ایدوب و بیت باد دستانه مکن
عمر کرامی را صرف • انجه ارزان بتو دادند تو ارزان مفروش • مفادنجه سرمایه
عمر عزیزی مرتندن حذر برله سکا ارزان ویردیکلری نسنه‌یی ارزان صاتمیوب قیمت عمری
فهم و ادراک و اکا کوره لباس تقوای پاک ایله ظاهر و باطنی تنظیف و زینتا بناک قیلمق
کرکدر زیرا لباس هیات مستعار دنیانک انجامنده خلعی انکاره و ظاهری نقد پر زیور قیلسک
تصفیهٔ درون دن فواید انواردن عاری ایدی مشهود عینی اهل اعتبار در نیتن ظاهرآرایانه
اما صورت پرستا و لهذا مجانبتک لزومنی اشعار ایچون ناظم ایدر ظاهر خود را میارا
ای فقیر ای فقیر و محتاج کندی ظاهریکی زینت ایتمه ظاهر خود را کندی ظاهریکی دیمکدر ظاهر
مقابلیا هند مرد طشره کی دیمکدر بو مجموع مقدم مفعولدر فعلی میارا در که آراستن
دن مشتق نهی حاضردر معناسی بزه مه دیمکدر ای حرف ندادر فقیر معروفدر پس بو نظم
ظاهریکی زینت ایتمکه اقتداری اولمیانی میارا دیو نهیک بر معناسی اولمدیغندن فقیردن مراد
محتاج خدادر نظم • والله الغنی وانتم الفقراء نظم شریفی بو معناده هویدادر پس ظاهر خود
تصفیهٔ درونت لاابالی اولارق لباس صورتیه ایله زینت ظاهره دلبسته و کسوهٔ
شیخانه ایله پیوسته صورت آرا مراد در که بونلارک لباس صوریلری پرده عیبلری و
کندولرینی کامل اولدقلری بی دیبدر نظم ماهک عیارتامی زیرا پرده نمایان در دو بیت
لباس پرده عیبست بی کمالانرا • که زیر ابر نماید عیار ماه تمام • بیورمشلردر قالدیکه
مقتضای و بعد کار او ورزد • اهل معارفک لباس فقرده بی اعتبار و زینت ظاهرینی اعتنا
زمانه ده بی رواج بازار اولدیغی حسبیله زینت ظاهرک لزومنی اشعاره بیت غلط
کرده نیفتادم بفکر ظاهرآرایی • بجای عقل در سر طرهٔ دستار بایستی یعنی ظاهر
آرالق فکرینه دوشمکه غلط ایتدم باشده عقل یرینه طرهٔ دستار کرک ایدی دیدیکلری
مذمت اهل زمان ایچوندر بو قسم ظاهر آرا الی نفس الامر مذمتا ایچون کلدر

ایمدی زینت ظاهردن حذر ایدر کند تا که بدر باطنت کردد منیر تا که بدر باطنت
منیر اوله تاکه معروفدر بو نسخه یه کوره باطنی سمایه تشبیه ایله بدردن مراد
قلب اولور اما بعض نسخه ده که لفظی یرینه چونکه سی واقع اولمغین تا اکرچه بدر
اون دردنجی کیجه لك آی کبی باطنت ده ونك کردد کاف عجمی ایله صیرورت معناسنه ایچون
اولان کردیدن دن مشتق مضارع مفرد غایبدر اوله دیمکدر منیر ضیاور یجی دیمکدر کردد
فعلنك مفعولیدر معلوم اوله که ناظمك بو بیتدن مرادی دنیانك ونه بقا اولدیغی کبی لباس
فاخره سندن دخی صفا یوقدر زیرا لباس دنیا ایله ظاهره زینت ویرمك باعث قسوة
باطن و ظلمتدر پس ظاهره اولان زینتی ترك ایتدکجه باطن بدر منیر کبی ضیادار اولمز
دیمکدر بلکه باطنك بدر منیر کبی اولمسی ظاهره اولان لباس فاخرك بریتالغنه سببدر
نتکم صائب ازدل روشن علایق زود بیرون میشود ماه میسازد کتان را پود و تار از هم
جدا یعنی ظاهره اولان پیوند علایقی دل روشنده سست و پریشان اولور زیرا
ماه بینانك ضیاسی حسب الخاصه کتانك لحمه سی ارتسندن جدا ایدر دیمکلری بو معنایه
کواهدر حتی کتان قسی کرمانك مباسنه دوچار اولمسه قیامته دك چوریمز ایدی
دیمشلردر پس ناظمك بو بیتنده ظاهر و باطن و بدر و منیر کلمه لری بو نکاته اشارتدر
و بو بیتده صوفیانه بر اشارت دخی واردر خلاصه سی سیر ظاهردن حذر ایله که
سیر باطنه کذر ایلیه سن دیمکدر سیر ظاهردن مراد بو عالم شهادته منسوب اولان سیردر که
ظلمت و کثرتدر اما سیر باطن اسمان معنویده در که انك نهایتی یوقدر و اسمان معنوی قلب
و عقل و روحك نظرکاهیدر و بونك سیری سموات سبعه دن عالیتردر زیرا قلب
و روحك سیری مع الله و فی الله در و بو سیرك هر بر سیردن اعلا ایدکی بی اشتباهدر
پس بو سیر ایله سما باطنی بدر کامل کبی منیر اولمق سیرینه راغب اولان سالك ماسوانك صورت
زیباسنه طالب و مایل کرکدر یعنی زینت ظاهردن دور اولدیغی کبی ظاهرده مزین
اولان صوردن دخی مهجور اوله دیمکدر نتکم ناظم رحمه الله ایدر طالب هر صورت
زیبا مباش هر زیبا صورتك طالبی اوله طالب معروفدر هر عمومیتی مفیددر

صورت هر شیئك تمثال دیلو زیبا کوزل و براشق معنالرینه در مباش اوله دیمکدر
بر بیتدن مراد صورة پرست اوله معنا پرست اوله دیمکدر زیرا مثلا ادم صورت محضیله
انسان کامل اولمز بلکه سیرتیله اولور و نظر ایسه پاك و نیت تا پاکدرکه نتکم ان الله
لا ینظر الی صورکم ولا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم و نیاتکم حدیث شریفی بو معنایه کواهدر و بو معنای
بیانده نقش کلدز اثری بوی حقیقت کلز دیمشلردر یعنی مثلا دیوارده منقوش اولان
صورة بی جان انساندن نالش کلمدیکی بو مصراعك مضمونندن هویدادر دیمکدر پس هر صورتی
بهتر اولان معناده عالی قدر اولمدیغی حضرت مولانا مثنوی وصف صورت نیست اندر
خامه ها عالم و عابد نبود در نامه ها مضمونیله اثبات ایتمشدر یعنی اثر خامه اولان نامه
ده صورتی توصیف یوقدر بلکه سیرتی تعریف واردر زیرا بر کسه وصف اولندقده اوصاف
حمیده سی یازیلور یوقسه صورة جمله سی نقش اولنوب کوندرلمز که مرسل الیه
اهل صورتدن نقاش اوله انتهی و حکما بو معنانی تمثیله ایتمشدر که بر مؤمن مثلا بر لتوت
صنم بولسه انی بت پرست ایچون ایلینی قبوب درهم انی اتشه القا ایله صورت
عاریتن خلع ایدر زیرا صورتلك انده حاصل اولمجق منفعته مانعدر پس مؤمن عارف
قچن بر نا معقول صورتی کورسه درهم انك ضمننده منافع واردر بو قچی یولکا نظر ایدر
اکر معنا فی متضمن ایسه قابلیتی حسبیله صورتا اولان قبحی ازاله ایدوب زر خالص
کبی انك معناسنی اخذ ایدر و الا صورتی نا کبی بی معنا ایسه زینت ظاهرینه الدانمیوب
انی درجه اعتباردن اسقاط ایدر دیمشلردر نتکم بیت لفظ کر راست بود با کج رك
هیچ نبود مزه معنی کژ دیدیکلرینك معناسی بو بیان اوزره در و دخی مثلا حجه عزم
ایدن هندی و رومی و حبشینك رنکنه باقلیوب جهت عزمنه نظر اولنور و اول مانعدر
بیت حرام هر نقلدر صوردن سیما الذلم ایسه ده انی صحیفه اعتبارده باص او قورلر خالا
هر صورت زیبا نظر و طلبه سزا کلدر دیمشلردر و ناظمك بو مصراعی حب مجاز ایله هر حسن
مجازیه طالب اوله دیمکه ایما واردر بو دخی اجمالا بیانه محتاجدر بو درکه حب دیدیکی
حسن و احساندن متصور اولان موافق نسنه یه نفسك میلندن عبارتدر و عشق دیدیکی

حسن واحسانا اوزرینه مفرط وغالب اولان میللر ودخی حسن واحساندن هر برلریکاه
بصر ایله وکاه قلب ایله ادراک اولنور وحب مذکور حسن واحسانه تابع اولور پس حق
سبحانه برنلارک کاللری حقیقتدر زیرا معتقد نفی وانتفاسی صحیح دکلدر اما صفات
خلق ثوب مستعار منزله سنده در صفات مخلوقک مجازیتی بو جهتدندر ومجازدخی ایکی
قسم اوزره در • برقسمی نفسانیدر علامتی محبتک چوق چوق شمائل محبوبی تبجیل ایلمیی ورقت
صاحبی اولمی ومحبوبک ماعداسندن منقطع اولمی کبی نسنه لردر انکچون المجاز قنطرة
الحقیقة دیمشلردر • وبرقسمی حیوانیدر که لذت عاجله یی تحصیلده عاقلک استخدام اوزره
نفس اماره یه معاونت واکثر احواله حقیقة وحکما فسق وفجوره مقارنتلریدر نظم
اسم دلبر عجب طلسم اولدی • انی عشق اهلی ایکی قسم اولدی • کیمی دال ایله لامی کوردیلر
کیمی با ایله راسنی کوردیلر • کیمی قالدردی آره دن لامی • اولدی عشق اهلنک ویدبنامی
ایمدی بیانی کبی هر برحسن ذاتی اولان صورة هر نقدر ظاهره برزینت ایسه ده
انکا طلبکار اولدرکه فانی بیمعنای وطالبی همیشه خلقه دسوکدرلیر ورطه دن خلاص
مراد ایدوب هرقنک اوزرینه برکسه وضع انکشت ایلمسین دیان کسه بوارادن
نکین کبی ساده کنی نامی هر نقشه وجود ویرمک کرکدر کدیو بیت اگرخواهی که
نکذارد کسی انکشت بر حرفت • بهر نقشی مده از ساده کی نرخون نکین اینجا • دیو بیورمشلردر
نیی درهوای اطلس ودیبا مباش • اطلس ودیبا هواسندن اوله در طرفت ایچوندر
هوای اطلس اضافه اطلس محبتندن دیمکدر هوا بونده میل ومحبت معناسنه عبیدر اطلس
معروف ساده طوقنمش قماشک ادیدر بونده مراد بودر وفلک تاسعه اسمیدر فلک بیبورک
کواکبدن خلوی سببیله اطلس دینمشدر نظم • الحمه کبرسه ایلدی اطلس چرخ کبودن • پاره
کردیم ای ارباب • طونلق طونلق • یعنی بو معناجه در ودخی برکاتبک اسمیدر ودخی حبشیه
اولان رجل ساده دوینه اطلس دیرلر حتی عهد اولده اطلس اولادر رجال احمیده خصال
دورت کشی ایدی بونلرک بری قیس بن ساعده انصاری عمرو بن جیدد وبری عبدالله
بن زبیردر وبری احنف • وبری قاضی شریح حضرتلریدر • رضوان الله علیهم اجمعین

ودیبا اطلس اوزرینه معطوف الوزن وکشی ایله طوقنمش حریر قماشی معروفدر مباش
اوله دیمکدر • معلوم اوله که کمالات فانی هوسندن اوتکی انسانی ذره بیدر وغرقنی تجر کند
ایدیکندن ماعدا طلبی طالبینی مقهور وکرفتار دام کبر وغرور ایدر انکچون روشن دلاولان
کاملر بو تکلفدن آزاده وبو هوادن ساده دللودر نتکم خواجه کلیم ایدر • نسبت
جوز ترک تکلف زینت روشن دلان • کر لباس اطلس است آینه عریان بهترست یعنی
روشن دللرایچون ترک تکلفدن غیری زینت یوقدر کوردمز میکه لباس اطلس دخی
اولسه اینه یی جامه بهتر دره دیمکدر بیت روشن دللر انلرانیه نک هیچ برجاله دکلند
اولمدیغی کبی فریفته رنک وبوی کلاردر نتکم خواجه مرحوم الیهک بیت
روشن دلان فریفته رنک وبونشد • اینه دل بهیچ جمالی نبسته است • بیتی بوبیانه
شاهددر • حالا صفة کلامک باطن اولان اولاین ظاهر قیدندن اولمازمثلا
کلستانک درونی کل وغنچه وازهار کونا کون ایله مشحون اولدیغندن دیواری نقش
نقاشه محتاج دکلدر نتکم کلیم • باشدینک باطن دبی اراینن ظاهر نقاش
احتیاجی نیست دیوار کلستانرا • دیمشلردر پس ظاهرینی زین ایدن اکثر مستغرق
بحر بیزوم بنجه حرام وغرور ایله خرام ظللوا آثامدن خالی اولمیوب هربار فکری اتباع
هوا وهوس واستعصا صار زوی نفس اولمغین ناظم سبب تکرار ایتمش اولان هوای
نفسانیدن حذر وخدانک قوللوغن اختیار ایله عمر کیکذرقلدیمک بیانن ایدر
ازهوی بکذر خدا را بنده باش ارزوی نفسدن کچ وخدایه بنده اول یعنی قوللوغی
رتبه کتور ازهوا تلذذاته میللردن دیمکدر بکذر با زائد ایله امر حاضر درکچ دیمکدر
مصدری کذاشتن در خدارا الله ذوالجلاله دیمکدر بو کلمه مقدم مفعولدر
بنده قولی باش اوله دیمکدر معلوم اوله که ناظمک هوایی ترک ایله دیدیکی مطلقدر
پس مصراع ثانی قرینه سیله بونده اسباب تجمل قیدندن اوله دیمکی مراد مطلق ضمننده
مقیدیک ذکری حسبیله در پس قسه خدایه علی وجه الکمال قوللق هر بر هوا وهوسی
ترکه موقوفدر بلکه ترک هوا عین قوللقدر اعبدی آزاده لکم عبودیت خدا باعث

امان بالای هرد وسرادرنتم ❁ بندگی کردن بند بدست باز اد کی • سرو
خطا مان شداز خزان استاد کی • دینمیشدر یعنی ازاده للك ایله پابرجای خدمت
مقام عبودیتده قیام بندین اهل حکتدر • زیرا سروازاده نك بو وجهله
قیام کندوبه خزان روزکاردن خطا امان اولمشدر دیمکدر قالدیکه ترك هوا اوزره
نبغ خدا اولان مردان الهی هرنقدر مظهر موهبه ونائل تجلیات نامتناهی
اولسه لر ورشته یی سراپا پیچیده کوهر خوبیله اکن بولسه لرینه کندی نفسلرك
اوزره تازه دمساز ونحرته اغاز قیلمزلر نیتم بوار بابدن برمرد کامل دیمشدر ❁
برخویش نمی نازم از اسباب تجمل • چون رشته سراپای اگر در گهر افتم ونامك
ترك هوا ایله عبودیت خدایه مقرون قیلدیغی ترك هوا ایله نبغ خدا اولان صورتا
هرنقدر کدا اولور ایسه معناده شاه والاقدر دره عکه ایما واد در نیتم خواجه
صائبك بیت تو ای که بی نیازی ورد افاق • اگر صائب خدا از ابن باشی ❁
دیدیکی بو معنایه کواهدر وترك هوا ایله عالا نقدن کوکلی قوپارانلرك کندی
بوکلرین منزل مقصوده اولاشدردیغلری بابنده صائب اگر دل راز عالا نق کنده
باشی • بمنزل بار خود امکن باشی • مضمون لطیفندن بی اشتباهدر وترك هوا
نفسی قهر ایتدیکیه وطول املی ترکی ایله عبودیت بولنه کیدمدیکجه ممکن دکلدر اتباع
هوا غایت فنادر نیتم حدیث شریفده • ان اشد ما اخاف علیکم خصلتان اتباع
الهوا وطول الامل الکیس من دان نفسه وعمل لما بعد الموت والعاجز من اتبع نفسه
هواها وارد اولمشدر • ایملکه عاقل اولان نفسنی هوادن منع ایله حقه قوللق
ایدندر اما نفسنی کندو هوایه بوبان ایدرك قول ایدن عاجزلکه کرفتار دائم نفس
وو چار بلای هوا وهوسدر نیتم هوسك مالونانی وهوانك بایتنی ناظم مفرماتنغ
بو وجهله عیان ایلیوب بیورمشدرکه نظم هوسها ازهوسها دیده بارست
همینه در هوای کام و نارست • هوسها از دل خود کن دمی دور • بکن ها هوسها را
دیده ها کور هوس بسیار داد و دو سر خویش • هوس را ازهوس بند جان و دل دریش

هوس

هوز اگرده • در دو هر دو جهان خوار • هوس را دور کن از دل بیکاره • هوس هردم ترا افی
نماید • هوس را کام دل دادن نشاید • هوس راشن چو بنفکندی شودهر • بجزان
احزان صبر هوس دور • هوس راهر دو دنیا با زمانغ • هوس راهوز بیش هوس ترانغ • هوس
ادم بجدم کرد شد زار • بشد زاربك هوس در غم گرفتار • هوس را هر دو دنیا بار کو راست
از ان از کام دل بیوسته دورست • هوس وسواس شیطانست در دل • اگر مردی
ز دل وسواس بگسل • هوس خوارست کندی مرد هشیار • هوس را ترك کن دیدنت گدار
انتهی هوای نفس وهوسك ملایم ومقتضالری اولان جامه فاخره ترکی ایله
دافع حر وبرد اولان کوشه مجرده ازر واوستر عورت ایدجك خرقه وسد جوع قدر
لقمه یه قناعت ایله نبغ خدا اولانك لوازمن بیان ضمننده ناظم ایدر زندکی می بایدت
در زنده باش سکا دیلك کرك ایسه یعالوطوبه اولن زندکی کسر زاء عجمی ایله دیرلك
دیمکدر عربی حیواندر زنده بش معنایه کلور اولا دیرکه عربی حی دیرینه مراد
بودر اخرنده هاء رسمی بولنمغین اخرنه داخل اولان یاء وصفیتك ماقبلنه برکاف
عجمی کلمشدر کاف کلمکیله هاء رسمی خطدن حذف اولنمشدر ثانیا نفیر ثالثا صفاهانغ
جونهرك ادیدکه اکا زنده رود دیرلر رابعا بزرك خامسا توران پهلوانلرندن برمبارزك
اسمیدر محکم جنك ایتمکده مشهور اولمغین اکا زنده رزم دیمشلردر بوبیله ایکی رستم کندوی
بر مشت ایله هلاك ایلمشدر می بایدت سکا کرك ایسه دیمکدر بونده شرط ادانی مقدر
اولوب حسبیله روشندر تا که ما بعدی جزا اوله که بو در د در زنده باش یعالوطوبه اول
دیمکدر د ژنده فتحه بیجوندر ژنده فتح زاء عجمی ایله برقاچ معنایه کلور اولا یعالوطوبه ثانیا
کهنه لنمش جامه ومفروشات کهنه ثالثا جکلش لباس وفراش وسائره در بومقامسه بو معانینك
اکثری ملا ایمدر خلاصه لباس فقرادر اوله عمکدن معلوم اوله که صدق واخلاص ایله جامه
مرقع ولباس کهنه ده اولانك قلبی جوازه ابعید وصفای مرید اولوب وصول الی الله
حاصل ایدر زیرا بو صفت عاشق حقیقیلر کاردیدرکه ظاهرلری جامه دنیادن عاری ایدر
پس برتالارك معشوق حقی باقی ولنله عشق حقیقیده کندو لری هر بار زنده لر در نیتم

حضرت مولانانك مثنوی عشق زنده در روان و در بصر • هردمی باشد زغنچه
تازه‌تر • دیو بیوردیغی بو بیانه شاهددر • یعنی عشق حقیقی ایله حی اولان عاشقك
عشقی جاننده و بصره‌ده درکه آثار محبوبی مشاهده‌دن بهره عاشق لذت و جان پر شوق
وصالی ایله ذوق و حلاوت بولمغین هر نفس غنچه‌دن تازه و تر اولورلر اما عشق مجازی
تن پرور و جامهٔ زیبا فکریله دربدر اولدیغندن ماعدا محبوب مجازینك حسنی کبی
فانی و پژمرده • و بعد الزوال افسرده اولمق اعتباریله حیواندن ایکی مرده • حکمنده در پس
نیل حیاة ابدیه سبیل محبوب حقیقی ایله عشقه مدیم در بویله اولانلر مردان الله جامه
مرقعدن نفرت و اکراه قیلمزلر نتکم علی القاری شرح عین العلمده ایدر حضرت عمر
فاروق رضی الله عنه مسندآرای خلافت ایکن قمیصنده اوج عیا و حضرت علی کرم
الله وجهه رونق افزای سریر امارت ایکن پیراهنی بی آستین و طقوز یرنده رقعه ایله
مرقع ایدیکی مشهور میانهٔ اولیادر انتهی و بو وجهله جامهٔ اولیاده • اولانلرك رتبه
والالرینی انجق خدا بیلور و بر قبا ندن کندولرم هزار اعتبار حاصل اولور نتکم ~
درویش را از خرقهٔ صد پاره نیست عار • مخفر بقدر مهر بود صاحب اعتبار مضموننده
انلارك شان عالیلری آشکاردر • و نتکم ~ لباس کهنه نقدر ردسدادکم غبار زر ~
اگر جوهر شناسی تیغ را عریان تماشا کن • مفادی اوزره جامهٔ کهنه قدر مردانی بیت
الجز • اکر جوهر شناس ایسك تیغه عریان تماشا ایله دیدیکلری بو معنای اثباته بدیاردر
پس ایمدی سیرت مردانه سالك ایسك خرقهٔ پشمینه را بر دوش کن یوکه منسوب خرقه‌یی
بدوش ایله یعنی خرقه پوش اول خرقه خا • مجمه ایله جامه درویشانه‌درکه اکثریا الوان مختلف
اکا فارسیده جامهٔ دلق • و جامهٔ مرقع • و باد امه دیرلر اخرنکی همزه مابعدنه اضافت
اجلیچوندر پشمینه یوکدن اورلمش و یوکه منسوب دیمکدر زیرا پشم فتح با • عجمی ایله قویوندن
وقوزیدن قرقیلان یوکدر که عربیده صوفدر اخرنده کی یا نسبت ایچوندر یوکدن طوقنمش
و انقش هر نه اولور ایسه پشمین دیرلر نون نسبت مذکوره‌نك مبالغه‌سی ایچوندر ها
حرف تاکید معنای نسبت ایچوندر • پس خرقهٔ پشمینه ایله تقیید عادت لباس فقرایه بنا ُ در

بوقسه

بوقسه کهنه کرباس ایله قانع اوله نه یه خرقه پوشی سبزوردار اداب معمولیدر بر دوش
کن اوموز اوزره ایله دیمکدر مراد لباس فقر ایله استیناس ایله دیمکدر نتکم نبی وار ایسه
اکندن اولان درویشی بی نوایه فارسیده خانه بدوش دیرلر پس صورة فقراده اولان
خرقه پوشی ایچون سیرة عاشقین بیاده • نامرادلق شرابن نوش ایتمکدر نتکم ناظم ایدر
شربتی از نامرادی نوش کن • مراد سزلقدن بر شربت نوش ایله شربتی • یا وحدت ایچوندر
شربت معروفدر از نامرادی مرادسزلقدن دیمکدر اخرنده‌کی یا مصدریه در نامراد ایله ناکام
معناده بردر زیرا مقصود اولمیانه اطلاق اولنور نوش بونده ایچمك معناسنه اسم مصدر
اولمق روشندر • زیرا نوش لفظی شکر معنایه کلور اولا باده‌ما ایچمك معناسنه درکه عیش نوش
دیرلر ثانیا بالکوسکر و اشرب شیرینده ثالثا تریاك و یاد زهر را ایجا کوشیدن کبی اشتمك معنا
سنه در خامسا امر حاضر و و صفت ترکیبده واقع اولور باده نوش کبی سادسا باده ایچمك معناسنه
اسم مصدر اولور سابعا جام اغاجی ثامنا الکیف و خوش مزه اولان نشسه در پس نوش کن
ایچ دیمك اولور معلوم اولاکه ناظم بونده زهد الجمله‌یمابیودسشدر زیرا زهد اوج حرفدن
مرکبدر زا ایله زینت دنیا و جامهٔ زیبانی ترك و ها ایله هوا و هوس وارزوی نفسی ترك و
دال ایله دنیا و ما فیهایی ترك ایتمیان زاهد حقیقی اولمز عیش لیدر ایمدی ناظمك بو بیته
دکین بونکاته دار ابیاتك اشاراتی اشکاردر • پس نامرادلق شرابن نوش ایتمك جمله آرزوی
نفس و لذات دنیایی صدقله ترکنه عبارتدر • ایمدی خرقه پوش اولان بویله اولملودر
والا بوز ماندر • شکل بلایه کیرن اهل ربا به دزد صورت و حقده بازی جنادیرلر نتکم
~ شرم از خرقهٔ آلوده خود می آید • که بر و پاره بصد شعبده پیراسته‌ام • یعنی لون
ریا و حرکات حب دنیا ایله ملوث اولان خرقه‌مدن بکا حیا حاصل اولور زیرا انك اوزرینی
یوز حقه بازلق پاره لریله زینت ایتمشم دیمکدر پس مردلك دعواسنده اولان بو صورتدن
پاك سیرت کرکدر دیمکه دخی اشارتدر • و بویله اولدیغجه مرادات عقبا حصول پذیر
اولمازدیعقیلودر و سیرت عارفان دخی بودرکه بیان اولندی زیرا دنیاده ناکاملق شربتی
نوش ایدنلر مست شراب شوق الهی اولدیغندن بو طرز ایله نوا ساز بیان حیرت نا متناهی

اولمشلردر که بو در نظم شراب شوق او تا نوش کرده ایم • ز مستی خویشتن را بیهوش کرده ایم •
شراب شوق او کرده مراست • از آن باده منم سرمست بیوست • شراب شوق مارا بی خبر کرد •
ز مستی هر زمان مارا بتر کرد • شراب شوق او جان میفزاید • بیک جام منش دو عالم می نماید •
شراب شوق او در جان زند شور • بگرد دلم از جام شوق مخمور • شراب شوق او از من مرا بود •
از آن صافی عزیزان دیده زد • شراب شوق دادستی نباشد • در او جز نیستی هستی نباشد •
شراب شوق او در کام جان ریز • مکن از باده شوقش تو پرهیز • شراب شوق دو عالم اثر کرد •
ز مستی این دلم را بی خبر کرد • شراب شوق خاصان چشیدند • دو گیتی را بیکدم در کشیدند
انتهی پس بو وجهله شراب شوقک مزایاسن چشیده اولانده جهانی بردمده کشیده در
یعنی ماسوانک جمله سندن انقطاع تام ایله درگاه خداده اعزه مراتب والا و جناب حق ایله
آشنا اولمشلردر نتکم جدا شو از دو عالم تا توانی با خدا بودن • که دارد درد
سر بسیار با خلق آشنا بودن دیمشدر یعنی دو عالمدن منقطع اول تا که خدا ایله اولمغه
قادر اوله سن زیرا خلق ایله آشنالق چوق قدر دسر طوتر دیمکدر • و دخی ناظمک بو مصرعنده
بر معنای لطیف دیکر مساغی واردر بودرکه ای خرقه پوش اولان کسنه بر نامرددن
بر شربت نوشی ایله یعنی بر مردان الهینک دامن طوتوب انک جام تربیه سن نوش ایله که
سندخی مردان خدادن اوله سن دیمکدر • معلوم اوله که مشایخ صوفیه مردان خدایه شراب حق
تسمیه ایتمشلردر نتکم حضرت مولانانک مثنوی ان شراب حق ختامش مشک ناب
باده را ختمش بود گند عذاب بیورمشدر مرادی مردان خدانی مدحدر یعنی مردان الهی
اول شراب حقدر که انک ختامی مسک نابدر یعنی بو شرابدن نوش ایدن شراب خوارلرک
خاتمه لری خیر و سعادت و اعمال و نفسلری دائما ایله عنبر نثار اولمغین بو شرابک حقنده
فلیتنافس المتنافسون دیمک لایق و شراب خواران ایچون لمثل هذا فلیعمل العاملون
ذکر اولنمق احقدر • اما صورت او غلوطلری اولان مردار خوارلر باده شیطان و عادت
عصیاندر زیرا انلرک خاتمه لری فضاحت و عذاب و عقوبتدر و مشربلرندن شاربلرک
عاقبتی ندامت و حسرتدر • ابعدی حسن ختام استرایسک شراب حق دیدیکی مردان

الهی

الهی شربلرندن شارب و اعمال خالصیه کاسب اول و الا تبدیل اشکال لاجل الاکل
مشربلرندن شارب اولورایسک سوء خاتمه قرین و همراه شیطان لعین اولورسین
دیمکدر انکیچون ناظم خرقه پشمینه ایله ظاهرینی اتمیکک شرط مقدمن بیانه
شروع ایدر ای که در بر میکنی پشمینه را • ای شولکسه که سینه یه خرقه پشمینه یی
چکرسن یعنی ای خرقه پوش اولان کسنه دیمکدر ای که ای کسه دیمکدر در برت
مجازی ایچونده بر اصل معنای موضوع لهی سینه نک ایکی یانلریدر و سینه معناسنه
مستعملدر بونده مراد معلومدر میکنی مضارع مفرد مخاطبدر چکرسن دیمکدر پشمینه را
مفعولدر معنا خرقه پشمینه یی دیمکدر کثرت استعمال ایله پشمینه دن مراد جامه درونیان
اولان معروف لباسدر نتکم قطعه کسی کو خوش نشست و پشمینه پوشی • میان ناشیان تیز
سروشی کند • نه بینی که از جمله میوه ها • به آنست که پشم پوشی کند بیتنده واقعدر
یعنی شولکسه که خوش نشین و پشمینه پوشدر • یعنی خرقه پوشدر شیاطین مثاللو اولان
نادان میانه لرنده کویا ملکات ایدر کورمزمیسین که جمله میوه لردن اعلاسی پشم پوش
اولاندر دیمکدر • ابعدی ای خرقه پوش اولمق مراد ایدن کسنه پاک ساز از کبر او تو
سینه را • اول سینه یی کبردن پاک دوز پاک ساز پاک دوزو دیمکدر از کبر کبردن
دیمکدر کبر نفسی اخرینک اوزرینه زیاده کورمکه دیرلر و کبری اظهاره تکبر دیرلر تکبر
کاهی حقده مستعمل اولور تحتین کلنلر ایله خدا توصیف اولنور نتکم اسماء جلالک برسی
متکبردر اما استکبار باطله مخصوصدر اما لا حقده مستعمل اولماز نتکم شیطانه متکبر
دینمشدر اقد معروفدر سینه را سینه یی دیمکدر بو لفظ ساز کلمه سنک مفعولیدر
بونده سینه دن مراد درون سینه ده اولان قلب و باطندر معلوم اوله که کبر و تکبر شرعا
حرامدر و حرمتی ادله شرعیه ایله ثابتدر نتکم حرمتنه بناء دیمشدر بیت کبریا نه تو طوق
لعنت نست • اگر از کبر و عجب آگنده باشی • یعنی کبریانک سکا لعنت طوقیدر اگر کبر
و عجبدن مملو اولورسن دیمکدر و بو بیتک تفصیلی شیطان لعینک کبر و غروری سببیله
مظهر لعنت ابدی اولدیغندن عیاندر و متکبرک منزلی نیراندر نتکم حدیث قدسیده

الکبریاء ردائی والعظمة ازاری فمن نازعنی فی واحد منهما قذفته فی النار
وارد اولمشدر . وکبرک اسبابلری کثیردر . مثلا علم . وعمل . وورع . وحسب ونسب
وجمال . ومال . وقوت . واولاد . واتباع . واحباب . وکثرهٔ استاد وحفد وحسد
وریا . وامثاللری بیدرکه . خاصة خرقه پوشانی کبره دوشورن اکثر علم وعرفانی وورع
وعمل وریادر حتی خرقه فقراده ایکی برمشلونشه لره انکا ایله اولدقه کبر وغرور اولانفر زورلر
دزد صورت ومار سیرت عیلودر صورتا وغریبی اولدیغلری ارقه ده اولان خرقه متواضعلر
لباسی ایکن خرقه المدن کبر واستکبار رتبه سن اختفا قیلدیغلریدر بومشلولکنه نك شیخ
وددروشلکی سرجا باغنی بربلایه دوچار وبین الناس کندوی حقیر وخوار ایدرتنکم
از رعونت زود بر دیوار نی اید سرخی . میکند هر کس که خورشید امن بر زمین دیمشلر
یعنی هرکسه که خرشید کبی زمین اوزره دامن کش کبر وغرور اولور رعونتدن باشنی انك
باشی سرنیاد بواره کلور مراد معلوملر . وبو بابده . ولا تمش فی الارض مرحا . الآیه نظم عظیم
الشانك مضمون شریفی تمام برهاندر . ومار سیرت اولدیغلری ظاهر جامه لری پوست مارکبی عالی
ایله منقش وشکل نیجانه ده تذویر ایله عرض ایلدیکلری بیچ وتاب شهادتیله بکروتن وه درونلری
زهر حیل ایله مشحون اولدیغیدر وکندولرده آنلر . مارکبی کج رفتار ایکن دعوای کرامت .
وادعای مشیخت ایله صاحب بعث بجنوب . مارکبی بالا بیت کوستورلك بیضل فسون
ایله مارکیرلکه اعطا اذن ایله اثرانه ترتیب ایلر . بوحیله لرین انکار ایدنه علو واستکبارندن
باشنی مارکبی چوکوب اوزرینه آتیلورلر . وزهر حیله ایله انی لدغ واهلاکه قصد ایدرلر دیمکلردر
بس کبرله هرکس حقیقتده خصوصیله خرقه برشن اولان حقنده دنیوی ودینی ضرر کثیر اولدیغندن
ناظم سینه یی اوزك کبردن پاك ایله دیو تصفیه باطنی تصفیه ظاهر اوزرینه تقدیمله
امر ایتمشدر . زیرا جمله اخلاق ذمیمه نك کراندیده . وضرر دینی جهتیله بلاسی کثیر وازاله سی
عسیر دیمکدر ضرر وخسران کبر وغروری . ناظم مفرقاتمز بو بیته بیان ایدوب بیوروشدرکه
نظم منی و کبر از خود دور میدار . تو از کبر و منی کبر ابا زار
منی جز پاك بیچون را روانیست . منی و کبر اندر خور گدا نیست . منی زرکو و سلاف سیر ترد

منی

منی پیوسته بیکار کند بد . منی کار بدست از هر مسلمان . منی چون کرد ملعون کشت شیطان
منی ابت کند . تواد انی . مکر تو اصل خود را ای نادانی . منی دارد ترا در لعنت و کین
مباش ای عاقل و هشیار خود بین . منی از خود برون کن تا نشوی شاد . مباش از کبر چون فرعون وشداد
منی از سر بنه چون بندکان باش . مکن از کبر خود را در جهان فاش . منی از مردم دانا بود دور
تو خود را مدار از کبر رنجور . منی و کبر در کافر بود رنکی . بیاشند کبر در دیندار درویشی
خلاصه انانیتنا ایله کبر وغرور کافرده افزون ومتکبرك حالی بکر کون اولدیغی دیندار اولان
درویشده کبر اولماسون دیو بیورمشدر . قالدیکه سازناسی کبر بالاسنه دوشوردن اکثر
باعث حرمان دولت عقبا اولان زینت دنیا اولدیغی ناظم بیانه تقیدی ایدوب بیوروجقدر
خلاصه کلام کثیبك هر نقدر سعود دولتی افزون اولور ایسه کبر ونخوتدن پاك اولمق لازمدر
حتی سایه سی باعث سعادت اولان هما قوشنك رزقی استخوان اولمسیلك حکمتی بیان ارباب
اشارات واصحاب فطنتك کلامی اوزره تاکه مغز هما دن نخوت سعادت بدل اوله دیو استخوان
خور اولمغده سن ایله همایی تشریف قیلمشلردر تنکم — تا نخوت سعادت بیرون رود ز مغزش
باسك تشریك روزی کرد ندارا ن هما را . بیتی بومعنایی مبیندر کرهمی خواهی نصیب از آخرت
اکر آخرتدن دولکی نصیب دیلرسك کرهمی خواهی اکر دولکی دیلر ایسك نصیب حقنه و
حظ معناسنه در عربیده از آخرت قیامتدن دیمکدر بعض نسخه ده از لفظی یرینه ز
نصیب لفظی آخرته مضاف قیلمشلردر خلاصه کلام اکر نعیم غیر متناهیه قیامتدن بهره
دار اولمق مقصودیك ایسه روبدر کن جامهای فاخرت بوری فاخر لباسلریکی طشره ایله
رو فتحیله اوچ معنایه کلور بری امر حاضردرکه بونده مراد اولدر معنا کیت دیمکدر وبری
ترکیب توصیفیده وتوعیده وتری واز ضربی در بدربا . عربیه اصلیه نك فتحیله طشره
دیمکدر کن لفظیله مجموعی امر معناسنه در طشره ایله دیمکدر طشره ایلك هیچ کیمه ایله
ویا اوزرینه خلع ایلك ایله اولور جامها جمعدر مفردی جامه در جامه ملبوس ومفروشه
عامدر لکن بونده سباق وسیاق قرینه سیله ملبوسات مراددر آخرتك یای مصغرها بعدنه اضافتیه
ایجل ایجوندر فاخر عربیده وفارسیده مستعملدر انور وجدید معناسنه در آخرتك کرت

خطاب ایچوندر پس بو نظمك مصراع اولی شرط و مصراع ثانی جزا اولمغین مفهوم مخالفی اوزره
لباس فاخر ایله مال زینت اولانه منصب آخرت یوقدر دیمکه اشارت وارد ر نظم من کان یرید
حرث الدنیا نؤته منها وماله فی الآخرة من نصیب. ایت شریفی بو معنایه کافی ودخی. من
لبس الحریر فی الدنیا لم یلبسه فی الآخرة حدیث منیفی فاخر جامه‌لك هر برار اولدیغنه کوره
تهدید وارد اولمشدر وجامه فاخری خلع ایله بر لباس کهنه‌یه قناعت مردان الهی کاریدر حتی ایلادرك
ز رعنایی خطر افزون بود رنکین لباسی را. مزاران شمع کر در فانوس بر جان بیش لرزم
مفادی اوزره لباس رنکیندن نه رجعله و همالك اولدیغلری باشنه دیمشلردر معنای بیت
صاحب لباس رنکین ایچون خطر رعنالقدن زیاده در زیرا رعنا اولان شمعدن بالفعل اولان
خطر افزون حتی لباس رنکین فانوس ایله مانوس اولدیغی نجله قرین بلا مانع احراق وجود نازنین
ایلمسی مشهود عیان یقیندر دیمکدر پس بن اول شمعم که فانوسم جان اوزره زیاده دتروم یعنی
فانوسیدن رنکین لباسلی ایچره شمع مثال اولان جان اوزره زیاده دترردم دیمکدر ایمدی ای بی
تکلف باش آرایش مجوی زحمت اول زینت ایتمه بی تکلف باش زحمت اوله دیمکدر تکلف
زحمتدن اینه در بحکه بیرلرا آرایش اسم مصدر در تزیین معناسنده درکی زینت معناسنه
شایع اولمشدر مجوی نهی حاضر در ایتمه دیمکدر یعنی هر حالده تحصیل زینت زحمتیز اولماز زینت
دنیا ایسه زحمت دکز دیمکدر نظم نابی کالای جهان کرد نکاه ایتمه دکر. الا یرمدی جیفا
دیراه ایتمکه دکر دیمشلردر. وذمت نابی بر طرف ایتمك ممکن دکلدر زیرا دنیا دار عنادر
بیر دار مشقتدن راحت اره من عنادکار دیکلدر نظم طرح تکلف حققدن. تکلف مکن
در سکوکه داری. بخواهی کرا زخود کنی مهمان را. دیمشلردر یعنی ای صاحب اولان کسنه
طوتدیغك سلوکم تکلف ایله که کندیکدن مهمانکی قطع ایدرسك کرکدر زیرا معتاده کنیک
ذاتك زیاده مهمان ندرمهمان مراعات ایچون تکلفه دوشمك مذموم در دیمکدر امور ده
خصوصیله لباس خصوصنده تکلفدن مجانبت ایله سنوی بر لباسه قناعت ایتمك کرکدر زیرا
عزیز تر نه از کعبه ای لباس پرست. بجامه که بسال از رسد قناعت کن. یعنی کعبه
مکرمه بودکلو محترمه ایکن سنه ده بر لباسه قانعه در. ای ای لباس پرست وای طلبکار

زیب

زیب و زینت سن کعبه دن عزیز تر دکلسین سنه ده اولا شان بر جامه ایله قناعت
واحراز راحات آخرت ایله دیمکدر. زیرا دنیاده راحت معدوم در راحت آخرتده
ایدیکی مجرز مدد ایچون ناظم ایدر ترك راحت کیر آسایش مجوی راحتدن کیچ طوت و حضور
ایتمه ترك فعله در معروفلدر ما بعدنه مضافدر راحت دیکلمك معناسنه کیر کسر کاف
عجمی ایله امر حاضر در طوت دیمکدر مصدری کرفتن در وآسایش راحتك عطف تفسیریدر و
حضور معناسنه در مجوی کلماز ایتمه دیمکدر پس دنیاده هر بر مضایقه‌یه خصوصا مشاق
طاعاته تحمل ایله آخرته دائر تدارك اسباب ایله جزم مؤنه لازمدر والا دنیاده راحت
یوقدر نظم لا راحة فی الدنیا مضمونی بو بیانه کافیدر و دخی لا راحة للمؤمن دون لقاء ربه
حدیث لطافت مشحونی بو مطلبه وافیدر. و دخی امام مسلم رحمه الله ابن عمر
روایتیله تخریج ایلدیکی الدنیا سجن المؤمن وجنة الکافر حدیث شریفی بو بیانه ظاهر در
پس دنیا مؤمنه زندان ایدیکی کندو ایچون آماده اولان نعیمه نظرا در. و کافره جنان
ایدیکی کندو ایچون آماده اولان عذاب جحیمه نظرا در. یا خود مؤمن شهوات محرمه‌دن
ممنوع اولدیغندن کانه زندانده در کافر بونك عکسیدر. ایمدی سجنده راحت نایاب ایدیکی بی
ارتیابدر حتی داود طائی رحمه الله وفات ایدیکن. أطلق داود من السجن دیو ها تفدن
بر صدا مسموع اولدیغین شراح حدیث مذکورك کتبلرنده مسطوردر. و دخی راحت موتده
در و هر بر میتك ایکی امردن بری بولنور شویله که اکر میت صالح ایسه موت ایله سجن دنیادن
و تعب عنادن راحت بولور. و اکر طالح ایسه عباد الله اذا سندن قورتیلور شول جهتله
ایلدکه اول فاجری فعل منکردن منع ایدرلر اذا ایدرلر ایدی اکر سکوت اینسه لر سکوت ایتمه
سبب اولور ایدی. ودخی بلاد و شجر و دواب دخی اذا سندن قورتیلور زیرا فاجرك
شؤملیغندن قحط مطر و قلت ثمر و سائر ضررلرندن غذا و غذا ایلرك نقصانیتنه دائر اذاسندن
قورتولورلر. نظم فخر عالم صلی الله علیه وسلم بر جنازه کوردیکده بو معنایی اشعار ایله
اشبو حدیث دربارلرین بیورمشلردر. روی المسلم والبخاری عن ابی قتادة بن الحارث
بن ربعی مستریح او مستراح منه قالوا یا رسول الله ما المستریح والمستراح منه فقال العبد

المؤمن يستريح من نصب الدنيا والعبد الفاجر يستريح منه العباد والبلاد والشجر و
الدواب معناى شريفى بيان سابقدن ظاهردر حتى حضرت موسى عليه السلامه وحى الهى
بويله اولمشكه يا موسى بن آلى نسنه يى آلى موضعده قويدم عبادم ايسه انى موضعنك
غيرنده طلب ايدرلر پس نيجه بولورلر كوركه راحتى جنتده ايكن دنياده اررلر غنا قناعتده
ايكن انى جمع مالده اررلر علم جوعده ايكن انى شبعده اررلر اجابت ما اكل لقمه حلالده
ايكن انى لقمهٔ حرامده اررلر حرمت تواضعده ايكن انى تكبرده اررلر بكا قربت طاعتده
ايكن انى ابواب امراده اررلر پس نيجه بولورلر انتهى امدى دنياده اسايش وحضورى ترك ايتمك
اسباب حضور ديمكدر اراده عبارتا ولد بعض ايما ايچون ناظم ايدر درپرت
كوكسوت زيبا مباش سويله سنك اوزركده كوزل جامه اولمسون درپرت اخره
كتا خطاب ايله معنا اوزديكن ديمكدر كو ضم كاف عجمى وسكون واو ايله امر حاضردر
سويله ديمكدر كسوت زيبا كوزل لباس ديمكدر مباش بوزم اولمسون ديمكدر زيرا
امر حاضر دفعكوه كلان نهى حاضر نهى غايب معناسى ويرلك قاعده فرسنددر بوندن مراد
مردان خدا سيرتنى بياندر كه انلار كسوهٔ فقراده شادكام وجامهٔ زيبايى اوزرلرندن
سلب واعدام ايتمشلردر وعارفان مولا رسمنى عياندر كه انلار كسوهٔ فقرك دخى زيبا
تارك اولوب هواره زاده خرقه متداوكلور ركسوهٔ عارف بويله كركدر والا مال دنيا
اولور ديمشلردر نتكم ~ سكهٔ مردان ندارد معرفت كم هيچ كس فتنه دارد دم بنام
پادشاهان دركزون بويانده هويدادر يعنى سكهٔ مردان طوغيان معرفتدن ازخرج
ايمزلردر زيرا بلا مناسبت نام شاهان ايله ضرب زر قيلمقده نيجه فتنه لر پيدا
اولور ديمكدر امدى سكهٔ مردان كيمكه لياقت اولان درويشانك حالى قلب زد
حالى كبيدر قلب زنك فتنه دن عدم سلامتى نمايانندده ديمشلردر وبو معقولدر صورت
فروشوالى بوشن ديمشلردر نتكم ~ چشم عابت اوكماو صوره فروشندكان كم كندك
چشمه چكه جك توتياسى يوق اشيدهت الجرابيك انك الاكم خالك سياهه
بسطاينده جك بورياسى يوق پس صاحب همتلر ديد يكلوى كسوهٔ زيبا وجامه خواب

راحت افزادن بى قيد اولانلردر ودولت عقبابى بو حيثيات ايله بولانلردر ديمك
بدن انسان ايچنده خاك ايله يكسان اولنق علاوه سيله جامه خوابى خاكدن دوزيك
وفراشى تا عمدن علاقه لرى اوزلمه خوشندر نتكم ناظم ايدر زير پهلو جامه خوابت كومباش
سويله اكوك الندر فراش اولمسون زيرات معناسنه درما بعدنه مضافدر پهلو
بوزم آكو معناسنه در ودخى شهرلرانده دخى پهلو يرلر جامه خوابت اخره اولان
تا خطاب پهلو كله سنك اخرنه مربوطدر تقديرى زير پهلوت اكوكك التنده جامه خواب
دوشك كومباش كمافتره سويله اولمسون ياخود دكه اولمسون ديمك بوزم جائزدر
پس ناظم بوزم خانه بردوش اولان مجرد وازادكانك وهر حالده خرقه پوش اولان درويشانك
طور باكلرينه اشارت بيورمشلردر بو قسمه فراش اتخاذنده شرعا جائز اولان مقدار حاجتى
انكار قبلنده ديكلدر نتكم صحيح مسلم ومصابيح وجامع الاصولك بيانى اوزره جابر بن
عبد الله دن مروى اولان حديث شريفده فراش للرجل وفراش للمرأة والثالث للضيف والرابع
للشيطان وارد اولمشدر معناى شريفك خلاصه سى رجل ومرأه وضيفك هر برلرينه
بر فراش كافيدر رابع زائد على الحاجه در وغالبا مباهات ايچوندر ومباهات مذموم اولدوغى
هر مذموم اولان شيطانه مضافدر ديمكدر وبعضيلر كشى عورتيله بر فراشده ياتمق يوقدر
ديو بو حديث ايله استدلال ايتمشلردر لكن ضعيفلر زيرا بغير عذر عورتيله بر فراشده نوم
افضلدر وفعل رسول الله ايله ثابتدر تا كه عورت ايچون تحريم ملك فراش تعددى
غايد مرض يوكلرنسه سبيله بشقه ياتمق وقوعنك احتمالى ايچوندر ديمشلردر وبو حديث
شريفده آلات بيت وامور مباحده قدر حاجت اوزرينه اقتصار وترك اكثار لوازمه
ايما واردر ناظمك دخى مرادى جواولمق محتملدر ياخود رسوم اهل عشقه وقاعدهٔ ارباب
زهده ايما بيورمشلردر زيرا بو حيثيات مطبوعهٔ راه عاشقلردر طريق درويش فنا فى الله
در نتكم ~ جامه ها كسترى آب حيات اتش است عشق ميخواهد كه خاكستر نشين
باشدكسى ديمشلردر يعنى زماده متروب اولان لباس نيزه عاشق روشن اولاه اتش عشقه
باعث بقا اولان آب حياتدر پس عشق عاشقك خاكستر نشين اولمنى استر ديمكدر مراد

معلومدر خلاصهٔ کلام • کرک سنک سیاه اولسون کرکسه اطلس ودیبا • غرض
بو بالشدن راحت بولمقلدر السلام • مفادنجه سنک سیاه ایله اطلس ودیبا تارک دنیا
فننده بردر پس قلج کسوه زیاده مفکوه لباس سلامت احتوا ایدر دیو سؤال اولنمغین ناظم
جواب طریقیله ایدر همچو صوفی در لباس صوف باش صوفی کبی صوف لباسی اول همچو
کلمه تشبیهدر ما بعدینه مضافدر صوفی آخرنده اولان یا نسبت ایله صوفیه منسوب دیمکدر
صوف فارسیده یکی ینک اوزون قیللری بیننده خرده قیللری اکیروب طولو قورد نقلری قاتش
کبی موج دارنسنه در پس لباس مذکوری اکثری زهاد کیمکین کندولرینه انکا نسبت ایله صوفی
دینلور در بو مناسبت لغویه لر ایدر عرف مشایخده صوفی کیمه دیدیکلری انشاء الله
همان بیان اولنور در لباس صوف صوف لباسده دیمکدر لباس کیه جک واور تونه
جک شالدر بعض نسخه ده بو عبارهنک یرینه در پلاس وصوف واقعدر معنا اسکی
خفتان وشال وصوفده باش اول دیمکدر معلوم اولهکه صوفینک تعریفنده امام
اعظم رحمه الله بیورمشدرکه • الصوفی من صفا قلبه عن الکبر والکدر وانقطع
عن الغیر واستوی عنده الذهب والمدر والاکلب کرفی ومن الف صوفی یعنی
صوفی اولدر که کبر وکینده صاف وغیردن انقطاع ایله طاعت الله اشتغال وعندنده ذهب ایله
کسک مساوی اولاندر • والاکلب کوفی بتر از هزار صوفیدر دیمکدر • ودخی عوارف
المعارف نام کتابده ایدر الصوفی من یری دمه هدرا وملکه مباحا یعنی راه حقده جان
ومالی فیدنه اولیاندر ودخی حضرت مولانا ع صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق
یعنی صوفی ماضی ومستقبله ناظر اولماز طفل صغیر بیدینک حکمنه محکوم اولدیغی کبی
بو دخی وقتنک حکمنده محکوم ومقید اولمغین حرکاتی همیشه مقتضای وقته کوره در
زیرا الوقت سیف قاطع مفادنجه وقت انما اعمار انسانی برآن ایدیجی سیف صارمدر
دیمشدر نتکم ابن فارضک • ولکن صار ما کالوقت فالمقت فی عسی • وایاک
علنی فهی اخطر علتی • کلامی بو بیانه کواهدر بوندن خلاصه صوفی عمر عزیزک اوقاتنی
ضایع ایتمیوب همواره طاعاته ساعی ونفسی رضاء الله ده افنا ایدر دیمکدر ودخی

ودخی مجمع الفوائد نام کتابده ایدر الصوفی من لبس الصوف علی الصفا وترک الدنیا
علی القفا واقتدی آثار محمد المصطفی معناسی معروفدر وارباب اشارات صوفی
ارباب حاله دیرلر بو قسمه اهل قال الله دیمزلر دینلدر نتکم بیورلر • دلق اکلیه حز
صوفی بزم قال اهلی • بیز بیان سویلرز وار ایسه بر حال اهلی • سلطنت فقر ایله
فخر ایتمک ایسترسه عالمده • نه بیلور قدرین انک مملکت ومال اهلی • انتهی ناظم لباس
صوفده اولان صوفینک صورتنی بیان ایدوب سیرت صوفی نه ایدیکنی اعلان
ایچون بیورر با صفتهای خدا موصوف باش خدانک صفتلریله موصوف اول
مراد رضا اولدیغی صفات جمیله ایله دیمکدر با صفتهای خدا مرضی خدا اولان صفتلر
ایله دیمکدر نتکم تخلقوا باخلاق الله ده تأویل بو یله در موصوف باش متصف اول
دیمکدر نتکم حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه بیت لیس زهد المرء فی لبس العبا
زهده فی الترک مما یشتهی • کلام لطیفی بو بیانه کواهدر مراد پاک صورتک صوفیلغی
کفایت ایتمز سیرتک دخی صوفیلق کرکدر • پس سیرت پاک مرضی حق ایله اولان صفات جمیله
ایله اتصافدر • پس بو صفت پاک بالکلیه دنیادن تزهد وهمواره اجتنابی فکر ایله راه
وصول الله ده اولان مردانک صفتیدر • دیمکی ابیات سابقه ده ذکر اولنه دو شوروب
ناظر ایدر مرده ره را بوریا قالین بود مرد راه ایچون بوریا قالیچه مرده یول
ایری دیمکدر نتکم بر بیت اهل سفره ابن سبیل دیرلر پس مرد ان الله اولان کسنه لر هر بار
مردی ذکر ایله آکاه ومتذکر اولورلر زاده راه اولدیغیندن کندولره مرد راه
دینلمشدر زیرا بونلر مهمانخانه دنیاده مسافرانه دکذار دخی کن فی الدنیا
کانک غریب او عابر سبیل حدیث کهربارین قلاده کردن عمل واستحضار ایتمشلردر
پس بو یله اولانلر مردان ره حق بوریا حصیر معروف قالین خالی دیدیکلری دوشمه
در صیغه سنده جیم تصغیر ایله قالیچه دیرلر بود بوده است معناسنه اولوب دیمشدر
معلوم اوله که ناظمک بوندن مراد اهلک قانع اولدیغنه وعلاقهٔ دنیایه تعلق
مردلکه مانع اولدیغنه ولوازم دنیا ایچون کیسه مرفو والمید بیکلرینه واستغنا لرندن

ناشی فقر فناده • خاك نشین اولمغی بساط فاخره ویرمدیکلرینه اشارات واردر
نظم بیان قناعتدر • خوشست شق قناعت بوریا کردن بخواب مخملی جی دردا
رها کردن • دیمشلردر یعنی بیجه رد قطیفه اوزره اولان خوابلردها الملك ایله بوریاده
مشق قناعت ایلك خوشدر دیمکدر نظم خواجه حافظ خوش وقت بوریا وکدایی وخواب
امن • کین عیش نیست درخور اورنك خسروی بیتی بوریانك واهلا معنای بیت
بوریانك وکدالغك وامن وحضور ایله اولان خوابلك وقتی لطیفدرکه عیش وحضور
پادشاهلق تختنه لایق دکلدر • زیرا پادشاهلرده • بوذوق وحضور یوقدر دیمکدر بیت
بخسبند خوش روستایی وجفت • بذوقی که سلطان در ایوان تخت • یعنی سابقی مؤکددر
وبقاء تعلق بنام مراکه مانع ایدیجی بوریایه قانع ایکن یان هویدادر نظم هنوز
نقش تعلق بلوح دلم پدیدست • زفقر نیست که قانع بوریا شده‌ام بیورلمشدر یعنی بوریایه
قناعت ایتمدن دکلدرکه هنوز لوح دلده نقش تعلقك بقاسی حسبیله درکه بوریانك
نقشی معروفدر پس بوکا کوره بوریایه دخی تعلق خاطر ایلین مرد کامل دکلدر نظم خواجه صائب
چنان زخویشتن آزاده کم مرا صائب • که وحشت قفس از نقش بوریا دارم
یعنی نمایاندر بن خاك سیاهه بسط ایده جك بوریا بی اولیان آزاده • کمال خوشلقده
در زیرا • نقش بوریاده اولان نقش قفسدن وحشتکر اولان آزاده‌نك بی قیدلکی وارسته
قیدبالندر • حتی خاك سیاهه بی بوریا پهلو زن اولان اهل استغنانك لسانندندر
کر آزاده‌ای بر زمین خسب وبس • مکن بهر قالی زمین بوس کس دیمشلردر یعنی اکر کانیفی
ازاده ایسك خاك اوزره یات کلوب قالی ایچون برکسنه‌نك حضورنده زمین بوس
خدمت اولمه دیمکدر اعنی ناظمك بوریا مرد راهه قالی درده دیدیکی عادت فقرایه بنا
کورهدر یوقسه موت فناسنی یقین ایدن مرد راه بو تعلقده دخی اولمق بلا اشتباهدر
زانکه خشتش عاقبت بالین بود زیراکه عاقبتانك یاصدیغی کرپیج اوله زیرا
علتدر معنا اندن اوتوریدر دیمکدر خشت کرفتا سجه ایله کرپیج معناسنه دراخرینه
اولان شین ضمیر غایبدر مرد راهه راجعدر بالین لفظنه اخرینه مربوطدر مالك

عاقبت انجام کار بالینش انك یاصدیغی دیمکدر بالقوش قنادینه دیرلر بن یاووزن
الحاقیله یصدیغه بالین دیمکلری بال ایله مناسبتی اولدیغندندر و وجه مناسبت ظاهردر
بود اوله دیمکدر بس هرکس انجامنده خشت مزاری یاصدیق ایتمك مقرردر حافظ
بیاکسا که نه وقم بها بالین • بعاقبت کل وخشت کردد شبستر یعنی سمور وقرز
بکوزصربه لر یصدیغه بیصدنان نیجه کسلر عاقبتانك بستری کل وکرپیج اولور
دیمکدر بوندن مراد خاك اولمسیدر دیمکدر نظم • قل للمقیم بغیر دار اقامة • حان الرحیل
فودع الاحبابا • ان الذین لقیتهم وصحبتهم • صاروا جمیعا فی التراب ترابا • دیمشلردر
معنا ظاهردر اعنی بو مقالده هشت فراق درخاطر البان مرد راه بوریانی قالی عد ایتمدن
قالی اولیوب درویش نان الله اولمق باشتباهدر نظم ناظم بوبیانك ذیلنده حال
شان درویشانی بیانه قصد بیورمشدر در صفت درویش وحب درویشان
کر ترا عقلست بادانش قرین اکرسنك ایچون عرفانه مقرون عقل وار ایسه کرترا اکرسنك
ایچون دیمکدر عقلست ده اولان است کلمه‌سی مصراعك اخرینه مربوطدر عقل
معروفدر با مصاحب ایچوندر دانش علم وعرفان معناسنه در قرین مقارن
معناسنه در باشی درویش وبد درویشان نشین درویش اول ودرویشان ایله اوتوراغی
اول درویش معروفدر وبد درویشان ده درویشلر ایله نشین امر حاضردر اوتور دیمکدر
مصدری نشستن در بن ناظمك اولا درویش اول دیدیکنده نکات واردر اولا فقرك
ممدوحیته ایما در که فقیر مستعفف محبوب خدادر نظم • ان الله یحب المؤمن الفقیر اذا کان
متعففا حدیث شریفی بوبیانه هویدادر حتی وقتنه مالك اولان درویش لرین وقتنك
شاهیدر دیمشلردر نظم شاعر ایدر • وقتنه مالك اولان درویشدر سلطان وقت
عزوجاه وسلطنت دکل جهان غوغاسنه • کج اوتورسنده سنکندکبی کنج عزلته • باش
اکه دهر دونك افسر دارلقسنه لکن بوکثیر وسعت ازلك قدرنی بیلنجی فقرا وتزاده
اولان اکامل بیلور نظم • ز ابراهیم ادهم پرس قدر ملك درویشی • که طوفانرا دیدیار اساکن
ساحل خبر دارد • دیمشلردر یعنی درویشلك ملکنك قدرنی ابراهیم ادهمدن صورکه طوفان

دیده اولان کمسه اسالیبن ساملادن خبردار دردیمکدر • و بو طائفه نك حال و شانی
دولت نشان و همت بلند مکانلرین بیران ایدن ابتدادر یعنی اولملودر که مجالس درویشانه
دخول و انلار ایله مصاحبت اولمغه استعداد کسبیله مقبول اولوب دیمکه اشارتدر و
درویشان ایله صحبت چوق فوائدی جامع در دیمکدر درویشلکی مدحده دیمشلردر غزل
حصور فرح بود در جهان درویشی • سر بار مرو استان درویشی • خط سلی از انقلاب دوران یافت
رسید هر که بدار الامان درویشی • بافتاب جهانتاب چرکم نسبت • که بی زوال بود فرمن تاژ درویشی
بروبای بسلم میکند پیوند • اکر شکسته شود استخوان درویشی • چو دانه در ره هر آسیا اکر افتد
بجز شکوه ندارد زبان درویشی • خدنك از جکر سنگ خاره میکذرد • اکر چه سست نماید کمان
درویشی • پسید سبزه خرابی بود صائب • نظر بهمت عالی مکان درویشی
انتهی ایمدی درویشان ایله همنشین اولمق منافی بوندن ظاهردر حتی تنبیه
الغافلینده تنبیه ابو اللیث بویله اولمشدر که اغنیا ایله مجالسه دن هیبت دنیا ارتر
سلطان و وکلاسی ایله مجالسه دن کبر و قسوت ارتر نسا ایله مجالسه دن جهل و شهوت
ارتر صبیان ایله مجالسه دن لعب و لهو ارتر فساق ایله مجالسه دن ذنوبه جرأت ارتر فقرا
ایله مجالسه دن ما قسم الله‌ه رضا و شکر ارتر صلحا ایله مجالسه دن طاعاته رغبت
ارتر علما ایله مجالسه دن علم و ورع ارتر انتهی پس کامل اولان درویشان فقرا و صلحا و
علما در اولمغین بو فواید جامعه مهر صحبتلرندن لاموردر و معلوم اوله که درویشان
حلقه سنه دخولدن مراد خدمت [?] بولنمق ایله قلب یاد همت اثرلرینه قربت اکتسابیدر
نتکم حضرت مولانا بیورمشلردر مثنوی کفت ادخلی فی عبادی تلتقی جنة من رؤیتی
یا متقی • پس نور یقین الله ایشیتورن و اضطرابدن مطمئنه اولادن نفس عند الله مرضیه اولان
نفسلره راضیه اولدیغی حالده حقه رجوع ایدوب اهل توحید اولان عباد الله زمره سنه
دخول و انلار ایله جنته وصول بولمق کرکدر ایمدی زمره عباد الله‌ده داخل اولمق انلارك
خدماتنه دکار و قلبلرین جلبه ابتدالردن کنایه در دیمشلردر • بو قصه یا کلو دخوله کلدد
نتکم ان رجلا قال لابی یزید البسطامی دلنی علی عمل اتقرب به الی الله تعالی احبب

اولیاء

اولیاء الله وادخل سنة قلوبهم فان الله ینظر الی قلوب العارفین کل یوم ثلثمایة و ستین
نظرة لعله ینظر الیك اسمك فی قلوبهم فیغفر لك انتهی ایکجون ناظم رغبت مجالس درویشانه
ایدر همنشین جز بدرویشان مکن درویشانك غیری ایله مصاحب اولمه همنشین
وصف ترکیبیدر معیت معناسن مفید اولان هم لفظی ایله اوتورمق معناسنه امر حاضر
اولان نشین کلمه سندن ترکیب بیله اوتورجی دیمکدر مابعدینه مضاف جز بدرویشان
درویشلردن غیری ایله دیمکدر مکن نهی حاضردر ایله دیمکدر پس ناظم بونده طریقت محمدیه یه
اشارت بیورمشلردر نتکم فخر عالم صلی الله علیه و سلم دعای شریفلرنده اللهم احینی
مسکینا و امتنی مسکینا و احشرنی فی زمرة المساکین بیورمشلردر و شبهاتدن ایدر درت
نسنه یه دورت نسنه سزدر موایدن دعواسنده کاذبدر حقدکی سودوم دیوب محارمدن
اجتناب ایتمك و جنتی سودوم دیوب فقرایه تصدق ایتمك و اتشدن قورقرم دیوب
ذنوبدن احتراز ایتمك و پیغمبر علیه السلامی سودوم دیوب مساکین و درویشان ایله
مجالست و مصاحبت ایتمك انتهی پس اهل شرع عندنده مجالسه و مصاحبت انجق اهل
الله اولان درویشان ایله کرکدر غیرلرندن انقطاع ایله وضع صداع قیلمق لازمدر
بناء علیه ناظم مفخر حاتم ایدر • ز درویشان کسی برتر نباشد
که ایشان را سر افسر نباشد • از ایشان خواه هر دولت که خواهی • ز درویشان طلب اقبال شاهی
ز درویشان برآمد هر مرادی • که بند مشکل از ایشان کشاید • ز درویشان طلب درد [?]
مراد هر دو عالم خواه از ایشان • ز درویشانه و عالم نور کیرد • که شمع جان ز درویشان [?]
ز درویشان [?] کام دور است • که ایشان را بحق نام حضور است • ز درویشان که ایشان را بدایت
مراد کار و ایشان بر حد انسب • ز درویشان بقصد دولت رسیدم • مقامی به ز درویشی ندیدم
ز درویشان [?] بردار • مدد خواه ای تهمتنه درهمه کار • انتهی پس بو صفات
ممدوحه ایله مجموع الخصال اولان درویشانه حمیده تعالدن غیری ایله همنشین اولمق
لازمه حالدندر ایکجون ناظم ایدر تا توانی غیبت ایشان مکن مادام اقادر سین
انلارك غیبتین ایله یا خود انلاردن غیبت ایله دیمك نهی معنادر تا توانی مادام اقادر

دیمکدر غیبت ایشان انلارک غیبتین یعنی انلاری غیبت مکن ایله دیمکدر معلوم اولاکه
غیبتک نصوص ایله حرمتی معلومدر و هر کیمی غیبت ایلمک مذمومدر نتکم دیمشلردر قطعه
بود غیبت خلق مردار خواری • ازین لقمه کن پاک کام و زبان را • ذکو هر دم لقمه ات ابر نیسان
اکر چون صدف پاک سازی دهان را • یعنی خلقی غیبت ایتمک معناده جیفه خوارلکدن
بر لقمه مرداردن کام و زبانکی پاک ایله اکر صدف کبی دهانکی ووزر ایسانک ابر نیسان
لقمه کی کوهرون ویرور دیمکدر مراد معلومدر • ایمدی خصوصیله اهل الله اولان کمسنه
لری مدح یرینه قدح و طعن ایدنه خدا قذف معنوی لازم کلکله اولاحدک عصای معنوی
اولور • اول عصای معنوی زبان درویشاندرکه تاثیری سیف و سناندن اشد و قدح ایدنلرک
خسرانی ممتد اولور نتکم • زبانه دارد تیغ و سنان بود چندان • که از نیام بر آید
عصای درویشی • بو معنایه کواهلدر اعدای درویشانک حیواة و عاریه اولانلرین ذم و قدح
و مشربلرین طعن ایله مدغم ایلمک دوا دکلدر • زیرا صکره اول طعنک من عاب عیب مصداقنجه
خسرانی ظهور ایدر • قالدیکه عبارده مسامحه اوار ایله انلاردن غیبت ایله معنا سنجه
مراد انلارک هر اوره داخ صحبتلرنده مرکز نشین صحبت و حلب قلوبلرنده دار خدمتدن غیبت
ایله دیمکدر • زیرا انلاره محبت سبب دخول جنتدر نتکم ناظم ایدر حب درویشان کلید جنتست
درویشلره محبت مفتاح جنتدر حب درویشان درویشلره محبت دیمکدر درویشاندن
مراد صلحادر اشتدرکه انلاره محبت سبب نیل جنتدر • زیرا بر قومه اخلاص ایله محبت خاص
اولان اول قومک عملارین اشلمش اولماسه ده زمره لرنده اولور • زیرا قلوب بینده تقارب
ثابتدر و چوق کره اول محبت صلحایه موافقته مؤدی اولوب انلاره لاحق و نادرن حالا که
ایله دخول جنانه لایق اولور • نتکم مسلم و بخاری تخریج ایله • ابن مسعود رضی الله عنهدن
مرویدرکه بر کمسنه فخر عالم صلی الله علیه و سلمه کلوب ایتدی یا رسول الله بر قومه لاحق
اولمیان کمسنه نک اول قومی سودیم دیمک نیجه اولور پس فخر انبیا علیه السلام المرء مع من
احب • حدیث درربار ایله تحقیق مرکوزی اشعار بیورمشلردر حتی حضرت انس رضی الله
عنه ایدر بو حدیث شریف ایله مسلمین بر کونه فرحناک اولدیلرکه بر وجهله بیان کلمز دیمشلردر

لمر

کلید کسر کاف عجمی ایله انا ختر دیدکلری آلتدرکه انکله تغلو اولان نسنه قفلی اچلور عربی مفتاح
مابعدنه مضاف اولدر جنت معروفدر است ادات خبردر پس بونده کلید مفتاح دیمکدر
مفتاح الجنة حب المساکین حدیث شریفنه تلمیح واردر • ایمدی بوکا کوره بونده درویشاندن
مساکین مراددر • و بونلاره محبت لله و فی الله انلار ایله الفت ایتمکدر و بو وجهله الفت سبب
سکنای بیوت جنتدر نتکم من اتخذ اخا فی الله بنی الله له بیتا فی الجنة حدیث شریفی بوکا
اشارتدر • ایمدی بو طائفه یه عداوت موجب ندامتدر نتکم ناظم ایدر دشمن ایشان سزای
لعنتست انلارک دشمنی بونلارک دشمنی اولان لعنته لایقدر دشمن ایشان انلارک
دشمنی اولان سزا لایق معناسنه در لعن کی اخرنده جائز الحذف اولان یادکه بونده مابعدنه
اضافت ایچون ظهوره کلمشدر لعنت طرد و خیردن ایراق ایتمک معناسنه در عربی و فارسیده
مستعملدر است ادات خبردر معلوم اولاکه درویشانک هر بری ذرة وجود بشریتدن پنهان
اولان خورشید انوار قوری بوستان شیر یزوسانلره نسبت کرمکلردر پس انلره عداوت
ایله اول خورشید هدایته کسافت و اول شیرزایله مخاصمت ایدن مستوجب عقوبتدر دیمشلردر •
و دخی اول طایفه بشریت صحابنک زیرنده نهان اولمش بحر بی پایاندر • پس اول صورت کاهی قوندرینه
اهانت و یا حقارت ایله باقماده عداوت اولان غریق بحر مصیبت و حریق نار لعنتدر
دیمشلردر • ایمدی هر بر شکل فقراده اولانی حسن ظن ایله مرد خدا بلمک کرکدر • زیرا حسن
ظنندن ضرر کورمش یوقدر اما سوء ظنک اثم و خسرانی هیچ نه قدر لکن مرشد اتخاذنده تدقیق
جائز و واردر • زیرا هر بر هوا پرستی خدا پرست • و هر بر مجذوب و پیچی مستغرق ابالست
و هر بر صورت سازی پاک باز اعتقادیله مرشد اتخاذ ایتمک کرکمز بلکه هر کمال شرعه مطابق
و هر طاعتی رضاء الله موافق اولان اهل صلاحی استاد ایدنمک کرکدر سؤال اکر لعنت
ابو جهل و امثالی کبی کفرده مجزوم اولمیان بر احده حتی حیوانات و جماده شرعا لعن جائز اولمیوب
و مؤمنه لاعن قاتله کبیدر • ان اللعانین لا یکونون شهداء و لا شفعاء حدیث شریفی
اوزره مسلمانه طرد رحمت ایله دعا ایدنلر یوم قیامتده ام ماضیه یه رسللرک ابلاغنه
حکم ایدلدکده بو برامتک خاصه سی اولان مرتبه شهادتدن دور و اخوان مؤمنینه شفاعتدن

مهجور اولورلر و بونك امثالی نیجه تهدیدات شرعیه وار ایکن درویشانه عداوت ایدنك
لعنته نه یا لعنتك معناسی ندر دینور ایسه جواب بودر که شرعًا جائز اولیان لعنه جزم
طریقیله شخص معینه اولاندر اما لا علی التعیین مثلا ازلجوز و عاق والدین و ذابح بغیر
اسم الله مثللولره زجر ایچون وصف عام ایله لعنت جوازی حدیث شریف ایله ثابتدر مانحن
فیه دخی بو قبیلدندر یاخود درویشاندن اهل الله مراد اولندیغنه کوره اولیاء الله حقنده
عداوت خدایه دشمنلقدر خدایه دشمن اولانك طرد رحمته شایان ایدیکی اشتباهده
و بو معنایی اثبات ایچون صحیح بخاریده انس و ابو هریره رضی الله عنهمادن حدیث قدسی طریقی
اوزره مروی اولان حدیث شریف تمام کواهدر که بودر من اهان لی و یروی من عادی
ولیًا فقد بارزنی بالمحاربة الحدیث یعنی اولیامدن بر ولیی اهانت ایلیه یاخود اذا ایلیه
کسه تحقیق بنی محاربه یه مبارزه ایلدی دیمکدر زیرا یا ایها الذین آمنوا ان تنصروا الله
ینصركم آیت شریفی مفادنجه ولی اولان کسه خدایه نصرت اولنمغین خدانك ناصری
اولور پس خدانك کندویه ناصر اولدیغی کسیه اهانت و عداوت ایدن کسه خدایه
محاربه یه مبارزه ده اولدیغی ظاهردر و بو یله اولان کسه نك طرد رحمته استحقاقی
باهردر و بو حدیث شریفده مذکور اولان ولی خدایه مطیع و متقی معناسنه در
برقسه بین المشایخ مصطلح اولان صاحب کرامت دیمك دکلدر نتکم الا ان اولیاء
الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون الذین آمنوا و کانوا یتقون آیت شریفنده مراد
بو یله در ایمدی هر بر مؤمن متقی بو حدیث شریفك ماصدقیدر دیو شرح ایتمشلردر
خلاصه اولیا و اتقیایه عداوت ایدن لعین و هلاکه قرین اولور حافظ بس تجربه کردیم
درین دیر مکافات • با دردکشان هر که درافتاد برافتاد • دیر مکافات دنیادر
دردکشان نوش جام عشق الهی ایدن اولیاء الله در افتاد مخاصمه ایلدی محاسنه در
برافتاد هالك اولدی دیمکدر نتکم شارح طریقة ابن علان رحمه الله زوال ایمانك
سببلرین بیاننده بری دخی عداوت اولیاء الله در دیمشدر یاخود مراد رحمته مستعددر
دیمکدن بالفعل لعنت اولنمغه لازم کلمز دینیلك دخی جواب صالحدر انتهی پس صورتا

درویشك

درویشك سیرتی بیانی ایچون ناظم ایدر پوشش درویش غیر ازدلق نیست درویشك
کیه جکی اورتنه جکی لفظدن عبارت دکلدر پوشش اخرنج اولان شینك مصدریدر ایله کیه جك
و اورتنه جك معناسنه در ما بعدینه مضافدر درویش معروفدر غیر از دلق دلقدن
غیری دیمکدر دلق فتح ایله جامه مرقع در که درویشانه مخصوصدر نیست دکلدر دیمکدر
لکن ایکی صورت کفایت ایتمز بلکه سیرت صورته موافق کرکدر کسب سیرتبالده درویشی بودر که
بیان اولنور دریکام و هوای خلق نیست مرادی اکسه سنك و خلقك هواسنی دکلدر
دریکام مراد اکسه سنی دیمکدر یعنی مراد دنیوی استحصالی و آرزوی نفسانیه یی کمال
قیدی دکلدر و هوای خلق و مخلوقه میل و انعطافی نیست دکلدر دیمکدر بعض
نسخه ده خاء معجمه ایله خلق یرینه حاء مهمله ایله حلق واقعدر بو کا کوره معنا بوغازینك
مراد و هواسنی دکلدر دیمك اولور پس معنای اوله کوره مرادینك اردنجه بویانه و
مخلوقه توجه و میل ایله مشار بالبنان اولانه هرنقدر دلق پوش اولور ایسه ده اکا
حقیقتده درویش دیمز نتکم بیت ظاهر حال عارفان دلق است • اینقدر بس که روی در
خلقست • یعنی صورت حال عارفان جامه درویشانه در لکن علامت سؤد • بو مقدار
کافیدر که یوزی خلق عالمیانه دریعنی توجهی خلقه درحقه دکلدر دیمکدر معلوم اوله که
درویش ایکی قسم اوزره در قسم اول آینه جود حق اولانلردر • پس بو تعبیرك بیانی بودر که
خدای متعال بونلری محتاج وجوده کتوروب انلاری مرتبه افتقاره یتوررر • پس اول محتاج
صابرانی کندو یی خلق ایدن قادر مطلقه عرض احتیاج ایلدیکی حالده حقك جود معنوی
مقتضای حکمتی اوزره مظهر انعام و احسان ایدر یعنی حضرت او لدر درویش آینه حق اولور
و بعض کندولردن فانی اولمق مرتبه سنه وارسه لر انلارك وجودلری محض نعمتدن عبارت
اولوب خدای متعال انلارك برکاتیله خلقه افاضه رحمت ایدر بونلار در دفتر عالمك
خدایه درویشی دینمك ایله احراز مراتب یقین ایدرلر • قسم ثانی ملتفتلری آینه جود حق
ایکن احتیاجی بعضده عرض ایتمیوب حق قپوسنی خلق قپوسنه تبدیل ایله آینه جود خلق
اولانلاردر که بونلاره خلادن درویش عشلو دریعنی صورتلری درویش و جانلری پرتشویش

اولمغین معناده، مرده، وافسرده وانعام حقنه غیر مستحق اولان پژمرده لر دکر قد رنعت
منع ایدوب وتنکر بنادا ایتلیوب معارف الهیه دن بی بهره قالمشلردر، زیرا مرده اوغرینه نواله
بیتی طوتمدیغی ظاهردر حق بو طائفه مثاللری ماهی خاکی کبیدر دینلشدر ماهی خاکی،
دیدیکلری بالق شکلنده بر حیواندر که برده اولوب دریادن نفرت ایدر، ودخی مثاله دیکر،
بومثللودر دونم مرغ خانه در سیمرغ هواده کلدرد دینلشدر، یعنی مرغ خانه دنیادر قاف قربت
نشینی اولان عنقا دکلدر دیمکدر، ایدی حقیقه درویش عنقا مشرب ومیل ماسوادن
مهذب کرکدر، بو قسمه تحصیل مراد نفسانیه ایچون مخلوقه عرض افتقار ایدن صاحب
ارباب کلدر تکمیل ناظم ایدر مرد تا ننهد بفرق نفس پای کنی ماداکه نفسک دپه سنه ایقی
قویه یعنی نفسی قهر وزبون ایتمیه دیمکدر مرد فتحله ار دیمکدر عربیده رجلدر تا مادام
معناسنه در ننهد نونك فتحی ایله مفتوحه ونافیه در نون ثانیه نفس کلمه دندر مکسور ایکن
ضرورت وزن ایچون ساکن قلنمشدر، بو فعل مضارع منفی مفرددر ایدی تا ننهد مادامکه
قویمیه دیمکدر بفرق نفس نفسک دپه سنه دیمکدر بفرق ده با الصاق ایچوندر فرق باش
دپه سیدر نفس معروف واماره صفتیله موصوفدر پای یا قدر عربیده قدم در معلوم
اوله که کشینک صورت هر نقدر مرد راه، وطالب درکاه اله اولسه حظوظ نفسانیه دن
کچمدیکچه اول یوله ترك سر قیلوب نفسی مطمئنه مرتبه سنه اولاشدرمدقجه وصول الی الله
حاصل اولمز، وعقدن امورینه کشایش ویرمز نکم رشته کره دار چشم سوزندن کچمز
ایدوب مزدیو، رشته تا دارد کره از چشم سوزن بکذرد، بکذری تا از سر خود عقد
کار خودی، بیورمشلردر ایمدی راه وصول درکاه الهده ترك سرك معناسی عاشق فنا
فی الله اولمقدر، بو ایسه اولا نفس اماره نی پایمال وباشنه وضع قدم ایله هر بار دروغی
اهمال ایتمکه موقوفدر، وبو وجهله علائقدن تخلیه سر کریبان وتطهیر دامان ایدوب شیان،
چنین که خار علائق تراست دامنکیر، سفر زخود نتوانی بهیچ جا کردن، مفادنجه کندو سندن
هیچ بر یره سفر ایتمکه قادر اولمز بلکه مدار یار کیری کبی دور دائم مسیره ملازم اولسه
اولکه اوزه دن غیری بر یر قطع ایدمز دینلشدر، وبو تعبیره سبب اتباع هوای نفسدر ایکی

نفسك

نفسك فرقنه وضع قدم ایلیان: ره کجا یابد بدرکاه خدای، درکاه حقه قدم یول بولور
ره راهدن مخففدر یول معناسنه در کجا قنده دیمکدر یابد بولور بدرکاه خدای درکاه
حقه قنده یول بولور دیمکدر درکاه اجازت قبوسی دیمکدر پس درکاه حقیقی انجق جناب
حقك قبوسیدر حافظ، کر که خواهد کو بیا وهر چه خواهد کو بکو، کبر وناز وحاجب ودربان
بدین درکاه نیست، مصداقنجه ارباب طالبنه مانع ومزاحم یوقدر لکن نیل مطالبده
شروط وقیودات واردر جمله سندن بری نفسك باشنه بر کلمکدر بعده مقصودینی دیلمك
در بویله اولدیقجه عاشق درکاه الهیه راه بوله مز دیدیکلری بی اشتباهدر حتی نفسك
دپه سنه وضع قدم ایلمك مرد راهك مهماتندن اولدیغنی بیان زمیننده معارج رضا،
الهیه ارتقا ایچون تفنن سلمه وضع قدم ایلمك کرکسه اشارات اولدره عیان ایدوب
ناظم مزمانه بیورشدر نظم، قدم در کوی درویشی وجان نه،
اکر مردی هی از خود نهانه، قدم چون مصطفی نه اندرین راه، شوی از راه پنهان جمله آگاه،
قدم بر نارك هفت آسمان زن، سریر سلطنت بر لامکان زن، قدم نه اندرین دریای خونخوار
ز آتش کوهر معنی برون آر، قدم نه از سر وازجان میندیش، که راحت در بلا دیدست درویش
قدم نه همچو مردان برسر کام، زپای خویشتن بر کیر این دام، قدم بر نفس نه کر مرد راهی
که ترك کام نفست به ز شاهی، قدم نه در بیابان توکل، نشین بالشاد بر خوان توکل
قدم نه راست کر زار راستانی، که فردا از کریچه رزه نمانی، قدم چون خضر نه اندر سیاهی(?)
اکر خواهی حیات پادشاهی، انتهی پس ناظمك کوی فقره وضع قدم ایلکی جاندن خوش عد
ویترکامه وضع قدم ایله کندی ایاغنی بودامی بوقار وطوت وایاغی نفس اوزره
قوی اکر مرد راه ایسك که ترك مراد نفس شاهلقدن نازیك(?) دیمسندر اشارت
بیجد واردر اهلنه معلومدر، ایمدی تصریح بما علم ضمنا قاعده سی اوزره راه درکاه الهیه
سالکك حال سلوکی بیان ایچون ناظم ایدر مرد ره دربند قصر و باغ نیست سالك راه
حق کوشك وباغ بندنده دکلدر مرد ره یولداری دربند قصر وباغ کوشك وباغ بندنده
نیست دکلدر دیمکدر باغ نارسیده معروفدر واشجاری حاوی اولان هر تفرجکاهه

وسیر و مکانه اطلاق اولنور ٭ واکثر باغ قصر زیبادن خالی اولمدیغندن ناظم بر نوع ٭ باغ
مناسبتیله تعمیم ذکر ایتمشدر ٭ واکثر قصر زیبا دلبر رعناسز اولمدیغندن قصر ذکری ایله مرد راه
قصر و قصوره اولمق در کوبا قیدنده دکلدر دیمکه دخی اشارت واردر ٭ زیرا قصر قیدنده اولمق
هم کندی صفاسی وهم صفای انس و دلربایی قیدنده اولمقدر کنایه ایدیکی بی قید و بونلاردن
بی قید اولمقک معناسی سیاق و سباق قرینه سیله بونلارک تدارکنه دوشمه‌یه‌لر دیمکدر ٭٭
بو مقوله جای زیبا و ملابسی اولان دلبر رعنای دنیا ایله ذوق وصفایه مالک و بو یوللر
راه ناهمواره سالک اولمقلردر دیمکه اشارت و مرد راهک صاحب تأمل اولدیغنه ایماء
لطیف و بشارت واردر ٭ بو کروهک تاملی راه مقصوده وارلرینه نفس ایله شیطانک ضلال
طریقلرینک مکری چوق راه راستدن دور اولمقلرده و سلامت یولی بولمقلر دیرقه
راه راست ایچره هوا نارلق ایله کرامتلق خطری بسیاردر بکم ـ تامل راه ناهموار راهوار
بسیاردر ٭ خطر داری ور راه راست نامرد هواداری ٭ بو بیانه کوره خلاصه کلام
مرد راه الهی اولانه رونق فانی الله قصر و باغ دنیادن بالکلیه کندل ایتمدیکجه راه مقصوده
سلوک ایله سیر و سفر ایده مز چونکه دنیا و زخارف هوای نفسنک موزونندن ال یومدیقجه
احراز مراتب علیا و منال ٭ عیسی دست پاک وسعادت ادایی بر کاسه خورشید انور مثال لع
الملک میسر دکلدر دیمشلردر بکم ـ تا چو عیسی دست خود از چرک دنیا شسته ام ٭
دست دریک کاسه چون خورشید انور بسکم ٭ بیت لطیفی بو معنایه کوره در ٭ زیرا قصر و باغ
قیدنده اولمق مرد راه اولمغه مانع وارلقدن یالکز باغ اولمغی شایعدر بو باغلری
قطع الجیوب علایق دنیا ایله مربوط اولان کسنه‌یه تعبیر ایدر ـ همراه نیست رزق
بهر جاک میکروی ٭ درکوشه قفس چه کنی یار نرم ٭ در رستنک لاله در حکم ما دکل نماند
ای خانمان خراب چه درخانه مانده ٭ یعنی مقیم خانه خود اولان محبوس قفس نفس هم
مذه وار ایسک درزقک سکا همراه ایکن کوشه دام نفسده دانه ارد نجه نه قالدیک
و مرد راه طریقن طومغیب کندیکی اراینه صالدیک مع هذا سنک لاله دوکرجا کل کل
قالمایوب لاله داغدار ٭ وکل خون بر سنا اوله رق سفری اختیار ایلمکن ای خانمان خراب

خانه

خانه خود دیده سن نه قالدیک دیمشلردر انتا ملانقلدن بی قید اولان مرد راحلی مقصده
ناظم دیمشلردر بود او غیر درد و داغ نیست انک کوکلی اوزره درد داغلی غیری کلدی بود
اوانک قلبی اوزره دیمکدر او ضمیر مرد راهه راجعدر غیر درد و داغ غیری ومنحصردن غیر دیمکدر
مراد درد عشق الهی‌در و داغ درد اوزرینه معطوفدر غیر لفظی بونک دخی باشنه در
معنا و داغدن غرض دیمکدر داغ انسانک و یا حیوانک جسدینه آتش ویا آتشده قزدرلمش
تیمور ایله یاقدیقلری نشانه دیرلر یا شدت عشق الله کی یرلره ودخی بعض مشق عشق ایدنلرک
تولرینه یاقدقلری داغ مشهوره دیلمشدر ٭ ودخی برکسه دن کدیرا ولمغی بوکلها تعبیر ایدوب
قالاندن داغ اولدیم دیرلر ٭ پس بونده داغدن مراد نار عشق الهی و آتش محبت نامتناهی
ایله حرقت الفؤاد اولمقدر ٭ نیست دکلدر و بو قدر محلنده در معلوم اوله که عالم تمامًا
سلیمان عشق حقیقینک زیر نکینده مسخر اولمغله جهانده داغ ما لحوظ مشغلدن خالی بر دل
بولنمزدیو ٭ بیت ٭ نیست یکدل در جهان بی داغ ما لحوظ عشق ٭ هست در زیر نکین عالم
سلیمان را تمام ٭ بیورمشلردر و فی الحقیقه علی وجه العموم عشقدن خالی بر دل بولنمزدر
لکن اول عشقی حقه مرفوع اوج وسایط واردر بعیاد نظر ایله بر شیء جمیله عاشق اولمقدر
بو وجهله عاشق بعون الله جذبه حقه اولاشور دیمشلردر و مقنطره حقیقته دیمشلر
مجاز بو وجهه اولاندر ٭ وبری رجای جنت ٭ وخوف عذاب آخرت ایله خدای متعالی
کرکی عبادات وطاعات ایتمکله بفضل الله تعالی اصل مرتبه‌یه یقین اولوب و اول مرتبه
کندی قیدنده ٭ نوعی نار جحیم ایله ماسوانک جمله سندن بکوب الهی ما عبدتک خوفا
من نارک ولا رغبة فی جنتک بل لوجهک الکریم ٭ دعاسنی کلیم اولور وبری دخی
حقه عاشقلق ترقی ایله خلقه کندو کندی عاشق کوسترر ٭ پس بویله اولان کسنه
بو وجهدن کاذب برمرائی و دزد صورتنا به نجه بیک سنه لر بو طرز ایله عبادت
اوزره مستمر اولسه بو مثللو مجاز کندو حقیقته موصل اولماز ٭ و انجاسنده بویله مرائی
فلاح بولماز ٭ وکر بو وجهده صادق ایسه انک بوتقلیدی بعون الله تحقیق اولمغین
کندیکه بر مرشد حقانی شناسه چکرادی واسطه ایله مجذوب حقیقت اولور دیمشلردر ٭٭

ابدی ده روشندر درد وداغدن غیری نسنه یوقدر بتکیان مردراه مراتب محبت الله ده
نال رتبهٔ یقین و واصل نوش شراب حقیقت عاشقیدر که درد وداغ دلنده هر کسک
مقتضای حکمت اوزره مظهر اولدیغی نیضه کوره درد ودل عاشق بو سوزشدن بر ساعت
خالی اولمازدر ☙ زدرد وداغ فارغ نیست یک ساعت دل عاشق همیشه دست
ولب کرفته همان بحلی را • بیوره شعرلردن مراد معلومدر • و درد وداغ دل عاشقک •
قائمی محبت تام ایله بیلنور • یعنی خام طرزین قطع ایله پخته لک بولقدر و پخته
لکدن ایسه شلا غیر خاملک لطافت بولمسی ظاهردر بو معنایه خوجه صائب ☙
ز درد وداغ محبت تمام کردد دل زنجیکی ثمر خام میشود قربه • بیتیله ایما ایلمشدر و داغ
دلک کثرتنی بیاننده بیت داغ پنهان مرا کیست شماره صائب • دردل سنک شرر را
شمرد ست کسی • دیو بیورمشدر • یعنی پنهان کرده درون سوزناک ودل پاکم اولان
داغ آتشناکی ای صائب کیم صایه مز بتیم دل سنکده خلقی اولمق اوزره مضمر اولان شررلری
کیم صایه بیلمشدر دیمکدر و درد وداغک قدرینی انجق عاشقلرک جانی بیلور
بتیم خواجه سوزی ایلمک بیت جان عاشق قدر درد وداغ میداند که چیست
سکهٔ کامل عیاران مرد میداند که چیست • بیتی ایله استشهاد اولنمشدر وفی
الحقیقه سکهٔ کامل عیارانک نه اولدیغینی انجق مرد اولان بیلور و کثرت داغ پنهانی
عاشقان خارج حیطهٔ بیان لسان اولدیغی کبی داغ اشکار دخی بدنلری بر برلرینه حلقه
زنجیروار پیوست اولمغین کویا زیر قباده زره دار ظن اولنورلر ☙ زبس که در تن
من داغها بهم پیوست • کمان برند که زره در ته قبا دارم • بیت لطیفی بو معنایه
دالدر و دخی شهپر طاوس اداینه محتاج اولدیغی کبی داغ عشق بدیکر زخم پر سوز
الماس و عکه محتاج دکلدر دیو ☙ نیست داغ عشق را حاجت بالماس وعک شهپر
طاوس را بهرچه آرایدکسی ☙ بیت لطیفی ایراد ایتمشلردر • پس داغ عشق ایله زخمناک
اولانک زخمنه ریزهٔ الماس کبکه وعک باشنه اولنمه حاجت اولمدیغندن اول داغ •
پر نور سینهٔ عاشقانک شعله باش قبور و باعث سرور و حبور دری اولمق ☙ میشود تا باز

نور

نور سینه ام عالم فروز • کر چراغ کشته ئی آرد کسی بر خاک من • مضمونندن هویدادر
یعنی ای مخاطب بن عالم عقبایه بو داغ عشق ایله کیدر و سفر ایدر ایسه‌م کیم بر کشته بنم مزاریم
اوزره بر سونمش چراغ کتورسه • بنم داغ سینه‌مک نورندن اول چراغ مرده پر سوز و عالم فروز
اولور دیمکدر • بو بندن مراد مرد راه اولان عاشق جمال الله • اولا بو فنانک قصر پر قصور و باغ
پر خار و بی حضوری قیدندن آزاده اولوب بعده آتش عشق الهی ایله پخته و نار محبت
ایله سوخته اولمق کرکدر که درویش فنا فی الله و مرد راه اولمغک شرطی یرینه کتوره
بو قصه ابناء دنیا کبی عمارتخانهٔ عالمده بنیان تعمیر لاراوسیر باغ طراوت پیرا قیدنده
اولوب کویا دنیاده اقامت سوداسن ایدنلرک حالی دیکر و مرد راه حلقنده بی خبر و بنیاد
لری انجامنده خراب و کندوسی تراب اندر تراب اولمق بیانه اریا بدر دیکر ناظم ایدر کر عمارترا
بری بر آسمان اکر عمارتی آسمانه اوزره ایلته‌سن یعنی غایت رفیع و عالی بنا لر بنیاد
ایده‌سن کر ادالت شرطلد عمارت بونده تعمیر مرادا ولنادن بنا معناسنه اولمق هویدادر
و معمور معناسنه و تعمیر معناسنه مجازا مستعملدر دیکر عمارت خاطره بویله دررا
ادات مفعولدر بری فتح با ایله مضارع مفرد مخاطبدر ایلته‌سن دیمکدر بر آسمان
کوک اوزرینه دیمکدر بو نما اولان مبالغه فرضه مبنیدر و مصراع ثانیده الی البیان
زبر زمین لفظی ایله تقابل حسنی ایچوندر معلوم اوله که عالم فانیده مقدار کفایت شرعیدن
زیاده بنا بنیاد ایلمک صاحبنه وبالدر و قیامتده تحملی ایله تکلیف اولنورلر من بنی
فوق ما یکفیه کلف ان یحمله یوم القیمة حدیث شریفی بو بابده واردر و بویله بنای علیایه
صرف مال ایدنلره ☙ عقلی یوقدر شوینک کرمالدن • طاشنه طپراغه ضرع ایدر مالی
اشبو داغ غروره نک صمار • نکه یمز بو کنبد عالی • مضمون نصایح بو ظلالاشغار جوقدر
بو قطعه دلادا کبی دخی بنیان رفیع اصحابه رشک ایلمک حقنده سویلنان ☙
اغنیاء کوروب حسد قیله • قسمت حق همیشه عادلدر • بونه شداد قصر ایدی بنیاد
اخرنه عمور و عار ایله‌در • ابیات لطافت غایة • و دخی انجام کاری بیان حقنده ☙
اولان بنجه اشعار شعراکبی کر ازجمله ابن یمین بیورمشدر ☙ ای که حصین حصین

همی ساری • بس بکیوان شی مکینی ایوان • تا بداری که چیست حاصل آن • ایت اینما تکونوا
آخوان • ای متین قلعه بنا ایلین کسه نیرانک بوانی کیوان آسمانه چکه سن ایدی
اینما تکونوا یدرککم الموت ولو کنتم فی بروج مشیدة • ایت عظیم الشان اولوکرا ولبنای
رفیعدن فائده نی بیله سن دیمکدر • مراد بنیاد سرای و ایوان بلند مکانی فرضا کیوان
آسمانه اولاشدرسک ینه انجامنده موتک مکاو صولی ایله مدفون زیر تراب
اولملک بی ارتیابدر نتکم دیمشلردر نظم آدمه آخر مرام اولوجه‌یی عالمک
طاقی ایله کورمه کندیکی عالی جناب • قصر والا ایله ای عالی مقام ولدیم صنان
کندیکی یوکسکده کورمه منزلک تحت تراب • استخوان کله سن چکر همایون اسیک
کورایجک مورجیلی حیه قیلدی بی طاقتاب • انتهی وناظم رحمه الله بو معنایه بنا اوردی
بیوردر عاقبت زیر زمین کردی نهان عاقبت یرالتنده نهان اولورسین عاقبت
معروفدر زیر زمین یرالتندن مراد تحت التراب دیمکدر کردی فتح کاف عجمی ایله مضارع
مفرد مخاطبدر اولورسین دیمکدر • مصدری صیرورت معناسنه اولان کردیدن در
نهان کزلو دیمکدر مقابلی آشکاردر • معلوم اوله که بو زمین شوره زار عالم قابل عمارت
دکل ایکن تعمیر جهان قیدنه دوشمک عبثدر دیو • بر تمی دار در عمارت این زمین
شوره زار • ماعبث در فکر تعمیر جهان افتاده ایم • بیورمشلردر زمین شوره زاریدن
دخی بر بله در • ایمدی ناظمک بو بیت لطیفنده برقاچ نکته‌یه اشارت واردر اولا اسبابا
غرور ایله آسمان قدر اولان هر بر عالی عنوان انجامنده زیر زمینده نهان و بی نشان
اولور دیمکدر • ثانیا بنیان عمارت عنوانی نقدر عالی قیلسک و ایچنده کندی کندیکی
عالمده عالی کوسترسک بر مقتضای روزکار اول عمارتی ترک ایدوب انزوا کزین
کوشه زمین مزار اولورسین دیمکدر • ثالثا اول عمارت عالیانک حالتی بیان ایتمک
سکونک کذلک ایکی نکته‌یه اشارتدر • اولا بر عمارتک صاحبی هر نقدر معمر اولسه
کندی عمارتندن مقدم خراب اولور دیمکدر • ثانیا صاحبسز قالان عمارت آهسته
آهسته خراب اولور دیدیکلری مضمونه اشارتدر • نتکم دل بی عشقک خراب اولجغین

تمثیلدر

تمثیلدر • بیت سرای را که صاحب نیست ویرانست معمارش دل بی عشق میکرود خراب
آهسته آهسته دیمشلردر ودخی بو عمارتک حکما ازلی صاحبنک فوت ومونندن عمارتک
قالان اولدیغی معناده خانه‌سی خراب اولدی دیمکدر بلکه بچه لرک فوتی مقتضای خانه
سی معمور ایکن بر تقریب ایله تخریب اللدیکلری معناسی مرادی اثباتنه کافیدر ایمدی عمارتی حکما
خراب وتعمیری قیدنده اولانک عاقبتی موت ومنزلی تحت التراب اولادر ویرانه تعمیر ایتمک غفلت
ایله طول امله متابعتدن ناشیدر نتکم عاقلانک باشندن اولان طول املی کبوترخانه ده آشیان
طوتان ماره تشبیه ایدوب بیت درسرای عاقلان طول امل دانی که چیست آشیان
کرده ست ماری در کبوترخانه • دیمشلردر پس عاقله لازم اولان سلف صالحینک سیرتنه سلوک
ایله آذ نسنه‌یی اوزره مقدار کفایت سکنایه قناعت ایدوب عمرینک ووقت حالینک منتدن
طشره بنیاد ندن کف ید وفراغت قیلمقدر • یعنی نهادت طریقنه رعایت قیلمق کرکدر که
اولا وجهدر • او کتبی امالادر که اهل صفه کبی مساجدین برینک زاویه سنده همواره انزوا ایله •
طاعاتدر ثانیا اوسطدر که بر حجره معینه ده عبادت ایله اقامتدر ثالثا ادناسیدر که مقدار
کفایت بر مختصر حجره خانه اتخاذ ایتمکدر حتی بالارسی کبی مختصر منزل اولانک نو بهار حیاتی خلاوت
ایله باشه وارردی بو بیت بشیر بیغمبر آوردن نو بهار زندکانی را • چو زنبور عسل از کوه منزل مختصر
باشد • دیمشلردر پس اثره‌یی بیوک بوجوق بنا و دیناره • خسرانی موردر دیمشلردر
نتکم هارون رشیدک قصر والا بناسنه بهلول کبور بیا هارون • رفعت الطین ووضعت
الدین دیوب بعده الیه برفحم الوب ولقصر دیوارنه اکر حلالدن ایسه خدا اسرافلری
سومز واکر حرامدن ایسه خدا ظالملری سومز دیو تحریر بیوردی یرلو • وینه اول قصرد الاران
ایچنه کبار دنیادن سله بن احمد کیروب هارون الرشیده خطابا بیت اما تمکانک
فی الدنیا فی خم • ملکت بنزل بعدالموت انتم • بیورد بعنی هارونه مثلی زنان کریان
اولدیکی یرلر وعمارت دنیا هر نقدر ظاهرده معمور اولسه معناده تاجی ویرانه وتعمیری
قیدنده اولان دیوانه‌در نتکم بو ویرانه‌نک حال ومآلی منظرهاتم بو وجهه بیان ایدوب
ناظم بیورمشدر نظم درین ویرانه بکدشتاد ماندن نیست • زسود اوکسی اجر زیان نیست

دربن و برانه اندم شاد باشی • که از بند غمش آزاد باشی • دربن ویرانهٔ بیهوده منه دل
مکن آخر دربن ویرانه منزل • دربن ویرانه گر با درج باشی • بسی بهتر که با صد گنج باشی
دربن ویرانه کس را چون بقا نیست • مخواه از وی وفا کورا وفا نیست • دربن ویرانه می نوش برو با
برون کن از سر این بیهوده سودا • دربن ویرانه گنج از جهان جوی • بدین زال فریبنده مکن روی
دربن ویرانه چون جای کبوترست • چه جای خورد و خواب و نقش و صورتست • دربن ویرانه
جای نیست آباد • منه بنیاد بیهوده تو بر باد انتهی اعلی غالاصله کلام و خاتمهٔ نظم جرت
نظام اوزره بو ویرانه دنیاده برجای معمور یوقدر • یعنی معمور دخی معناده خراب یاددر
پس بر باد ایچون بیهوده وضع بنیاد ایله دیمکدر • پس عمارتندن شاه و گدا ایچون بقا
متصور دکلدر دیمکدر نظم ایلیدر گرچه رستم شوکت و زورت بود اگر رستم زال کبی شوکت
و هیبت و قوتک اوله گرچو رستم اگر رستم کبی دیمکدر رستم مشهور و بیانی بر قاره وده
مسطوردر شوکت برنه هیبت و عظمت معناسنه در فرهنگ و عربیده مستعملدر و عربیده
عقربک صاقچه بن اکدسنه و دکنه و دکن باتمغه دخی دیرلر قاله وزورت واو عاطفه
زور قوت معناسنه در آخرنده کی تا خطاب ایچوندر خطاب هر برزنه اولان انسانه صالحدر
بود اوله دیمکدر جای چون بهرام در گورت بود سنک مکانک بهرام گور کبی گورده
یعنی قبرده اوله جای مکان معناسنه در فاله در گورت لفظنده اولان تا خطابه
مضافدر تعبیری جایت در معناسنک مکانک دیمکدر چون بهرام بهرام کبی دیمکدر بهرام بونده
بهرام گور دیمکله مشهور شاهه اشارتدر شاه مشار الیه غایت عظمتلو شاه ایدی دائما گور
دیدیکلری حیوانک صیدنده اولدیغی سببیله کثرت استعمالدن بهرام گور دیمک کندویه
علم اولمشدر • حتی برکون بر گور حیوانک برین شکار ایچون آردنده دوشوب حیوان دخی بر
بر مغاره یه کیروب کندو دخی آردنجه کیروب اسب و اولادیله اول مغاره ده غایب اولدیغی یرلر
پس بهرام گوریک مکانی یعنی مزاری گورده اولدی نظم در گور قبرده دیمکدر گور قیلنکات
تجنیس ایله ایکی معنایه کلور بری طاغ اشکی دیدیکلری حیواندر که بهرام پادشاه صیدیله اختصاصو
بولنشیدی • وبری دخی قبردر که بونده مراد در نظم خواجه حافظک ه کمند صید

بهرامی

بهرامی بیفکن جام جم بردار • که من پیمودم این صحرا نه بهرامست و نه گورش • بیتی بو بیانه
کافیدر معناء بیت بهرامه منسوب اولان صیدیک کمندینی براق جام جم طوت یعنی عشق
و طاعته سعی ایله غیریدن فراغت ایله زیرا بن بو صحرایی طی ایتدیم نه بهرام و نه آنک گوری
واردر دیمکدر • گور بونده قبر معناسنه در هاروجی معناسی ابها ایدر • ایمدی عشق
و طاعت و ریاضته سعی سالو مقدر • ددور فلکه و دولت دنیایه مغرور اولمه بلادن ثم مانند
نظم بیت بیاور می که نتوان شد ز مکر آسمان ایمن • شراب عشق کتور زیرا آسمانک
کیدندن ایمن اولمق اولماز • بلعب زهرهٔ چنکی و مریخ سلحشورش چنکی زهره نک و سلحشور
مریخک لعبیله دیمکدر • زهره سازندهٔ فلک و مریخ کسر میم ایله جلاد فلکدر که دنیاده
غضبدر دیدیکی حقیقت حالدر • و دنیاده ذوق و حضور میسر اولدیغی بیت سماط
دهر دون پرور ندارد شهد آسایش • مذاق حرص و آز ای دل بشوی از تلخ و از شورش
کالاسندن خوید ادر تلخ آجی شور طوزلو دیمکدر بود اولدر پس ناظمک بو بیتنده اولان شوکت
و قوته • و ثانیا سلطنت و دولته اعتماد و موقتدر و دفعه جار یوقتدر دیمکه اشارتدر
اشکاردر • حتی حرارة آفتابه بر فتاب آورلو لیوب ایدیکی کبی بر فتنه اولان دولت
و اقبال دنیا قهر الله خدای لایزاله طاقت کتوره میوب نا پایدار اولور کذلک قلب الطغنه
دخی خطادر و ذل العباد فارشو طوره میوب زیر و زبر اولور • دیو بعض کبار علما • العنایة تهدم
الجنایة و توجب الهدایة و تورث الولایة دیمشلردر انتهی • خلاصه بو عالم فانیده نیچه فلک
چوق جوانلری کور مشدر • و بو خمیده قد اولان کمان فلک پشتنده نیچه تیرلر
کورکورمشدر • یعنی نیچه لری هدف تیر هلاک ایلمشدر بیت • این فلک پیر بسی مرد جوانان
دیده است • این کمان پشت سر تیر فراوان دیده است • دیمشلردر و کذا ابن یمین شاهان
پیشینک شوکت قرینک حالدن خزائن فراوانلری بیاننده نظم • یا بگوی که پرویز از زمانه
چه خورد • برو بپرس که کسری ز روزگار چه برد • گرو گرفت ممالک بدیگران بگذاشت
درو نهاد خزائن بدیگران بسپرد • نه هر که مال بیندوخت عاقبت بنز نیست • نه هر که ملک
جهان داشت عاقبت نه برد • دیمشلردر یعنی کاسو پله خزائن کثیره ایله مشهور اولان

پرویز نام شاه زمانه دن نه بیک و کسرا نام پادشاه دنیادن نه ایلتدی بونلاردن
هر بری جمع ایلدکلرین اخرلره ترك و خزانه لرین انده وضع ایله اخرلره سپارش ایلدی پس
کندی اولدی شاه ده اولدیغی یلك برنجی مالا اولادن که ایام حیاتنده معیشتی قالمادی
و هر بر مالك ملك جهان عاقبتده موتدن خالا امر اولمادی دیمکدر خالا امر کالام منصب
واولولق شاهراهندن خطرلر چوقدر همان بیک اولان بو بیکلکده سبکبار کیدر ایلك
یعنی منصب دنیایه مقید و مفتون اولمیه دیمکدر بو معناده بیت در شاهراه جاه
و بزرکی بیت ای به کرده کر بود سبکبار بکذری دیمکدر پس عالم دنیانك نهایتی
فنا و اخرتك دار البقا ایدکی ظاهر و باهر در دیمکدر فناء دنیایی بیانده بیت دربن باغ سروی نباید
بلند که باد اجل بیخش از بن نکند دیمکدر یعنی باغ دنیاده هر نقدر سر راسا بلند و رفیع
الشان اولسه انجامی باد اجل انك انا غیسین یقار و کتوروب فنایه ویریك مقرردر
پس دنیانك فناسی و عقبانك بقاسی کندران ایدلردن و پید بی کیدنلردن معلوم اولدقده
ایسه ای بیرزا اخرت غافل مباش ای اوغل اخرتدن غافل اولمه ترکیب و ترتیب و معناسی
عباره ظاهردر معلوم اوله که اخرتدن عدم غفلت دنیایه عدم محبت و طول املی ترکه
مبادرتدن کنایه در و طول املك اسبابی حب دنیا و موتدن غفلت و صحت و شابیت
حسبیله متاع دنیایه مغروریت ایدیکی طریقنده مسطوردر و طول املك غوائلی طاعته
کسل و تسویف توبه و موتی و ما بعدنی عدم ذکرندن ناشی قسوت قلبدر و من جمع مالا دره
پس بونلارك علاجی هادم اللذات اولان موتی چوق یاد ایلمکدر و موتك واعظیتنه کفایت
حدیث شریفیله ثابتدرکه کفی بالموت واعظا و کفی بالیقین غنا در و ترجمه سی بودر که دکو
اولنور سکا هر دم بو جوهر کلمات اولمغه ریب کوش جان بسدر اوده
اتعاظ عبرت ایچون یا کرهوت دیکران بسدر و معلوم اوله که غفلت ایکی قسمدر
بری ممدوحدر و مقبوله در انسانی معتدن غافل ایلز بلکه مصائبك الامندن و موجب
عبرت و دهشت اولان موانع طاعتدن غافل ایلر پس بو نعمت الهیه در زیرا بو اولمسه
انسان کثرت دهشتدن و غلبه فزعندن معطل اولور ایدی و خود مرتبه سن بولور ایدی

بو مرتبه

بو مرتبه ایسه مذموم مدر ایچون غفلت معتدله‌ی عالم غیبدن حکمت الهیه نك ارسالی
مصائب زده کانك قلوبلرین تسلیت و جبرت رتبه سنه وارنلرك روحی دوح و راحت
بولمق ایچوندر دیمشلردر قسم ثانی غفلت متجاوزه و مذمومه در که بغضب الله یعنی قلوبه
استیلا ایتمکله صاحبنی خدادن و تدارك عقبادن غافل و زینت دنیایه مائل و اکل و شرب و نومه
شاغل ایلر و بو غفلته مشایخ عظام ستون عالم تسمیه ایتمشلردر که جهانك صورتا معمور
و مزین اولسنه و اهله کوره رونق بولسنه سببدر دیمشلردر نته کیم لولا الحمقا لخربت الدنیا خبرینک
مضمونجه حماقت و غفلت بو فنانك زیب و عمارتنه باعثدر اما هشیارلق بو عالمه نسبت
اقتضا ایدر که بو فنانك تعمیر و تزیینه مانع اولور نته کیم حضرت مولانا مثنوی استن این عالم
ای جان غفلت است هوشیاری این جهان را آفت است دیو بیورمشلردر بر هشیارلق
عالم معنویده در که غفلته غالب اولسه غفلت مضمحل و بی اثر اولور زیرا انلرده غفلت
منجمد اولان آب و هشیارلق آفتاب بر زیاده در پس غفلتك اضمحلالنده بو عالم فانی و متاع
دنیئه بو نظر اعتباردن ساقط و ناچیز اولور و دخی هشیارلق بحر هدایت الهیه دن بر قطره
معتدله رحمتدر که دافع خواب غفلت و باعث فتح عین بصیرتدر و بچن مذکور هشیارلق
عالم الهیه دن زیاده کلور ایسه اولنان ماسوایه متعلق قیبت و هر نظر عاشقده جمله محبوبك
اثر قالور دیمشلردر ایمدی اخرتدن بو معناجه غافل اولمه هشیار اول که نظرکده متاع دنیا فریب
دنیا ناچیز و بی اثر کورینه نته کیم ناظم ایدر یا متاع این جهان خورسند مباش بو جهانك متاعیله
مسرور البال اولمه یا متاع این جهان متاع دنیا ایله دیمکدر خورسند ترکیب توصیفیدر
شادان و مسرور البال دیمکدر مباش اولمه پس متاع دیدیکی انواع الات دنیا متاع
الغرور در کالاوی بررود کالدر نته کیم و ما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور آیت جلیل الشانی
بو بیانه دلیل و برهاندر و دخی جبر سریع الزوال اولان شیئه قلیلدر نته کیم قرآن جلیلده سحت
و حظ عیش کفاری بیانده متاع قلیل ثم مأواهم وارد اولمشدر بو کلام شریفك مبتداسی محذوفدر
معنا تجارت ایچون بلاد ده کفارك تقلبی متاع قلیلدر یعنی قیمتلو اشیادن و بریح الزوالدر
ما عند الله نظرا دیمکدر و بو بیانده حضرت فخر الانام علیه السلام ما الدنیا فی الاخرة

الا مثل ما يجعل احدكم اصبعه في اليم فلينظر بما يرجع اليه حديث شريفيله خبر ويرمشلردر و
ناظمك بو كلامنده مالك مال دنيا اولان غرور غنا ايله مغرور و مسرور كركز ديمكله اشارت
واردر. زيرا متاع دنيا قليل فنا ايله مغروريت مقتضاى غفلتدر. و نسيان اخرته بادى بر حالت
نسيتدر. حتى بو شللو توانكر اذ جهانك احوالدن بر ذره سامان يابه ـ توانگر دردل
از سامان خود آزارها دارد بقدر فلس زير پوست ماهى خارها دارد ديمشلردر يعنى
توانكر انتظام مال و مالندن نانى دلده زحمت و درنج و محنتلر طوتركه باللغت
بولوى نعمدايسه بالق پوستنك الندن اول قدر قيلجقلر طوتار ديمكدر اعدى بو جمله
متاع غرورك اقتضاسيدر. بو شللو دنيوى و اخروى اذالى جالب اولان متاع برمعانب
ايله خوشنلد اولمق عاقل اشى دكلدر بلكه غافل كاريدر. اعدى عكراو وزره هشيارلغده
دركار و شدائد روزكاره صبار اولمق كركدر نتكم ناظم ايدر در بليات جهان صبار باش
جهانك بلالرينه مبالغه ايله صبر ايديجى اول در ظرفيت ايچوندر و بو مقامده ظرفيتدن
اولان نكته دقيقه غير خفيدر زيرا صبر بلايه وقوعده ظاهر اولور بو قسمه قبل الوقوع
صبرك معناسى بوقدر بليات جمع بليه در بليه مفردى بليه دركه زحمت و تجربه و امتحان معناسنه در
و بونده مراد بودر زيرا لفظ بليه ايچون عند العرب معناى ديكر غرابت اثر واردر بو دركه
زمان جاهليتده عربلر بر فقا طرلربه كه اولو به قرب اولندقده بو ميت قبامتده پياده
قالمسون ديو بر دوه يى كتوروب اولمتك قبرينك يانينه بغليوب اولونجيه دك اول
دوه يه آب و علف ويرمزلر ايدى وكاه قبرك يانينه بر چقور قازوب دوه يى اول چقوردن
چقميوب آج و صوسز هلاك ايدرلر ايدى بليه مزكوره دوه نك دخى اديدر جهان
بونده مراد دنيادر صبار مبالغه اسم فاعلدر مبالغه صبر ايديجى ديمكدر صبر مصيبت
وقوعنده نفسى جزعدن منع ايله آرام معناسنه در مانحن فيه ده بويله در دوه دخى
بر نوع اغاجك صمغيدر كه غايت آجى اولور اعلاسى سقطرى نام جزيره ده اولور مسهل
صفرا و نافع بلغم بر دوادر باش اوله ديمكدر معلوم اولكه دنيا بلالرينك كثرتنه و ثواب
صابرينك وفرتنه ايما ايچون ناظم بلايى صيغه جمع ايله و صبرى صيغه مبالغه ايله

كوردمر

كتورمشلردر. پس كونت اجر صابرين. انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب
ايت شريفى كافيدر. حتى بو ايت شريفنك تفسيرنده علماء مفسريندن نقل صحيح بويله
دركه يوم قيامتده اعمال صلوة و حج و زكوتك ثوابنى عامللرينه مقدارنجه ويريلور
اما بليانه صابرلرك صبر عمللرى ايچون اعطاء اجر بحساب ولمغين صابرلر ايچون
نشر ديوان و نصب ميزان اولنميوب بلا حساب و لا عذاب دخول جنت كا بيابلور اولور
ديمشلردر. بو صابرينك عقباده اولان دولتلريدر. قالديكه دنياده دخى صبرك
سلامت ايديكى مشهوردر. و كليد گنجينه فرح و سرور ايديكى الصبر مفتاح الفرج بابنده
مسطوردر. و بو معناده ديمشلردركه ـ اذا ضاق صدر المرء واشتد حاله. و حفت
به الالام وانقطع الرجا. تداركه رب البرايا بلطفه. واعطاه من كل الشدائد مخرجا
يعنى كشينك در عيشى و حالى مشتد و كندويى الالام احاطه ايدوب هر طرفدن رجاسى
منقطع اولدقده خداوند تعالى اولكسيه بلطفيله فرح و هر شدائدن مخرج اعطا ايدر
ديمكدر بن شدائده صبر كركدر نتكم حضرت عبد الكرار رضى الله عنه دخى بو نظمده
اثار صبره ملازمت و صابرينه بشارت اشارتمك عاملدكه بيورمشلردر ـ اذا ضاق الزمان
عليك فاصبر. ولا تيأس من الفرج القريب. وطب نفسا فان الليل حبلى. عسى يأتيك
بالولد النجيب. يعنى زمان اوزريكه تنك اولديغى زمانده صبر ايله و فرح قريبدن اميديكى
كسمه و خاطركى خوش طوت كه كيجه يوكلودر اميدوركه سكا بر ولد نجيب ايله كله ديمكدر قالديكه
حديث شريفده الايمان نصفان نصف صبر و نصف شكر وارد اولمغين ناظم بو بيتك مصرع
اولنده صبره و مصرع ثانيسنده شكره امر بجو سيله حديث شريف مزكوره تلميح ايدوب بيورمشلر
كاه نعمت شاكر جبار باش نعمت رسيدنده جبار اولان خدايه شاكر اول كاه بونه وقت
معناسنه در ما بعدنه مضافدر نعمت معروفدر شاكر شكر ايديجى معناسنه اسم فاعلدر
ما بعدنه مضافدر جبار اسماء حسنى مولادندر و ابنيه مبالغه دندر معناسى
ارباب لغت عندنده قاهر و غالب و متسلط و متكبر و قال الذكى مختصر الاجياد اه اولادن بيان
اولورده جبارك معناسى عبادى امرينه ديلديكى شيئك اوزرينه قهر ايديجى ديمكدر و

ذلك

زيرا الحرب اتمش اولديرووردكار در عباد ندن صدوري مراد الديكى نسنه لرك اوزرينه
خلقى حمل ايلر انتهى باقى اولده بعضلر و مشايخ صوفيه ايدرلر كه جبارلق قيدينك كرينى قيدر
يس فلانك جباريت وقهاريتنى كاينبغى كوروب و بيلوب و قبضه قدرتنده مجبور
و مكسور اولان ارباب مال نفس و هواى اليمه شندن شاد يلق وازادكانلكى اسوده و فراغ
بالله داءنا ازادلق اتمدوب هر حالده معقك بلاسنه صابر و عطاسنه شاكر اولورلر
فكر معقدن برانده اولورلر دينلمشدر نظم روى البخارى عن ابى هريرة رضى الله عنه انه قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم • عجب الله من قوم يدخلون الجنة فى السلاسل حديث
شريفندن معناى مذكوره اشارات ظاهره در يس بونده عجبدن مراد رضاء رب العباد در
زيرا حق ملك جليلده معناى تعجب مستحيلدر و معناى شريف حديث مذكورده علماء كرام
برقاچ معنا وير مشلردر اكثرى بونده قومدن مراد سلاسل ايله مقيداً طلوب بهداية الله اسلامه
كيرن اسارادر • و اسلام وسيله دخول جنت اولديغى ايچون دخول اسلام دخول جنت ايله تعبير
اولنمشدر ديمشلردر • و دخى طيبى رحمه الله بونده سلاسلدن مراد شرح جذبات معتدركه خداى
متعالك او لجذبات ايله مراد ايتديكى كسه لرى ضلالتدن هدايه كوروب دارنده آسوده حالى
ايدر ديو بر وجه احتمال بو معنايى وير مشلر • و دخى كالاباذى رحمه الله ايدر بونده معنى شوله
اولمق جائزدر كه خداى متعال بو امرده اولان حال عجيب و بديعى كندى خلقنه اظهار ايتمشدر •
اول امر عجيب بودركه نعيم مقيمى جامع اولان جنته نائل اولمق ايچون ذوى العقول اولان تحمل
مكاره ايله مسارعت ايلمكى اولقوم لذتدن امتناع ايدرلر تا كه كندولرى سلاسل ايله چكوب
جنته سوق اولنورلر • و بونده عظم فضل الله دن اخبار اشكاردر شويله كه مدار بردارينا ابدى
الى انواع نعمت باقيه ايله مملو بر زينت و لطفله عبادينى كا دعوت ايلدى بعضى قوم اوله دعوت
اجابتدن امتناع ايتمكين انلارى سلاسل ايله اوله دار سوق ايلدى تا عبدى تحمل مكاره ايله رضاسنه
طالب و خدمتنده مقيم و فضلنه راغب اولانه فضل و كرمى كونه اوله بوندن غايا يا نذر ديمشلر
يس جبار و هادى اسماء حسنالرينك بو وجهله ظهور اثاريته بونه اولان ايما كلام ناظمدن
مستفاد و بو كونه نكات لطيفه مراد در انتهى • معلوم اولكه انسانه هر بار نعمتدن غافل اولديغى

ملتفتی

نكته سنى ايما ايچون ناظم شكر وقت نعمته ربط ايلدى و الا بزلر همينه شكر ايله مأمور تيجى معلومدر
و دخى اسماء حسنادن جبار اسمى شكر نعمت بابنده ايان در تخصيصده اولان نكته ظاهر در خلاصه
كلام هدايه مبنى اولان خواص و عوام معقك بلالرينه صبور و نعمتلرينه شكور كركدر نظم ناظم بو كتابنه
بو بله بيان و مفردات يته بر ترتيب اوزره اولامر نانا شكرك حالنى عيان ايدوب بيورمشلردر در صبر
صبورى كن بهر كارى شهنشاه • مطيع شه شود از صبر بدخواه • صبورى كن كه از صبرت دهد كام
دلت را شاد كرداند سرانجام • صبورى انبيا را بر كشيده • به از صبر انبيا كارى نديده • صبورى
عاقبت كامت برآرد • صبورى درد و غم بر تو سرآيد • صبورى كن بدرد و غم چو ايوب
صبورى كرد بينا كشت يعقوب • صبورى كن كه بخت كاه و بيگاه • رهاند همچو يوسف صبرت از چاه •
صبورى همچو يونس كن بماهى • بيابى در صبورى پادشاهى • صبورى كن كه كام از صبر يابى
ز صبر اى مرد دانا در نتابى • صبورى در بلا و رنج بهتر • صبورى شاهراه از گنج بهتر • در شكر
ز شكر حق مكن يكلحظه دلا دور • كه شكر حق لب را سيد هد نور • ز شكر حق دهان پر شكر كن
بهردم شكر لطفش بيشتر كن • ز شكر حق بيابى كامرانى • مكن بى شكر يكدم زندكانى •
ز شكر حق بيابى در جهان كام • تو شكر نعمتش كن صبح تا شام • ز شكر حق دل خود را برافروز •
همى كن شكر حق از ياد شب و روز • ز شكر حق همينه كامران باش • ز شكر حق در جهان ازادكان باش
ز شكر حق همينه شادمانم • زمانى نيست بى شكرش زبانم • ز شكر حق زبان از دار ذاكر •
نمى بينم كنون يك بنده شاكر • انتهى خالديكه بو زمانده نعمدى بر بنده شاكر كورمز ديديكى
وقت زمانده بلاده صابر و احسانه شاكر اولنده ديمديكى يا ذ ايچوندر • در صفت بدبختى
چار چيز آثار بدبختى بود • در ورت نسنه سعادتسزلك و شوملك نشانه لريدر چار چيز
دورت نسنه ديمكدر مبتدادر آثار بدبختى سعادتسزلك نشانه لرى ديمكدر خبر مبتدادر
آثار جمعدر مفردى اثر در بونده نشانه ديمكدر بود ادات خبر اولان است معناسنه در
جاهلى و كاهلى سختى بود • برى جاهللك و برى كاهللك كه مشكلدر جاهلى يا مصدريه
ايله جهالت ديمكدر اشياء اربعه نك برى بودر و كاهلى يا مصدريه ايله بطالت و كسالتنى
معناسنه در اشياء اربعه نك ايكنجيسى بودر سختى ده اولان يا زائده در سخت فحله

فارسیدر ترکیبی برك در مقابلی سست درکه ترکیبی کوششکدر • پس برکلکه فیتلق لازم
کلمکین مجازا سخته فنی معناسی ویریلور بونم کذلك بویله در بود است معناسنه در
پس جهالتك بتلکی ظاهردر • زیرا نعوذ بالله کاهی صاحبی کفره موصلدر نتکم انواع کفرلرك بریسی
کفر جهلیدر • حتی جاهل حیوانلردن ازغون وشاشغوندر • زیرا حیوانلر جهت کمالی اولان
اکل وشرب وجماعه توجه ایدر • اما جاهل جهلی سببیله کمالات انسانیه اولان علم وامثالی تحصیل
ومعارفه توجهدن خالیدر دیمشلردر • بویله اولان کمسنه نك سعادتسزلکی ظاهردر ۞
فائده جهل ایکی قسمدر بری جهل بسیطدرکه صاحبی جهلنی معترفدر • پس جهلك ضررین
وعلمك نفعن فهم ایتدن صکره اوقومق ایله جهل زائل اولور • وبریسی دخی جهل مرکبدرکه صاحبی
جهلنی علم وکمال اعتقاد ایدر • پس بو قسم اولکندن زیاده ضررلودر زیرا بو قابل علاج دکلدر
وکیف لا که جهلنك جهل ومرض دیمر کر ازل الدسنه توجه ایلیه مکرکه بعنایة الله تعالی
بوکونه اعتقادینك فسادینه مطلع اوله • انتهی ودخی کسالتلرك شوملغی ظاهردر که اکثاری
ثمره‌سز بطالتدر لرانات قیلیدر • وپیدمویدر زیرا صاحبی دنیاده سعی لازم اولان نفع
اخرت تدارکندن کسالتلق ایدرینك علاجی ارباب جد وسعی ایله صحبت وجاهل وکاهلدن
باطلدن مجانبتدر نظم کشینك حسن سعی وجهیدر • ذ اشد اغا وبرد اجلال ۞
مهمل وباعما الذنیل اولور • سعی جهنده کم ایده اهمال • انجون ارباب کمالدن بری اخرت
حقنده اتفاقا سعی لازم اولدیغی کبی دنیایه متعلق بعض امور شرعیه نك حصولنده دخی
سعی لازمدر دیو نظم من طرق سعی کی آدم بجا • لیس للانسان الا ما سعی ۞
دامن مقصود اکر آدم بکف • از غم واندوه مانم برطرف • ور نشد از جهد من کاری بکام
من دران معذور باشم والسلام • بیورمشلردر یعنی استحصال اموره بن بر موجب
آیة کریمه طریق سعیی برینه کتوردیم • اکر دامن مقصود الیمه کیررایسه مسرور اولورم
والا انده معذور اولورم دیمکدر • وبعض فاضل امور دنیانك استحصالنده سعی
ایتمك تنگنای بیضه ده بیهوده بالدن اولمغه بکزر • ایمدی نه جرخده سعی کشینك مقصودینه
موصل اولماز دیو بیت • ور زیر جرخ سعی بجایی نمی رسد • در تنگنای بیضه چه

بیهوده

بیهوده پرزنم • بیورمشلردر • وبو بابده مقاله کثیره وارددر خلاصه کلام جهالت و
بطالتدن حذر ایدن سعادتمند اولور • جاهل وکاهل اولان بدبخت اولور • قالدیکه ناظمك
جهالتی بطالتدن مقدم ذکر ایلمسی جهالتك ضرری بطالتدن زیاده در دیمکه اشارت
ایچوندر • وجهالتك ضررینك بیانی ناظمك ابیات مفرقاتی کافیدر بودر نظم
تا نظمه در مفرقات زجهل جاهلان ویران شود ملك • زجهل وظلم او ویران شود
ملك • زجهل اندر جهان کامی نیابی • زدانش رو بهر جاهل نتابی • زجهل اندر بلا
افتاد جاهل • بود جاهل چو خر پیوسته درکل • زجهل اندر جهان هون بیکدر مرد
بود دائم زجهل اندر غم ودرد • زجهل آخر نده شیطان بجو دراه • ببی جهلت بتر باشد
زبد خواه • زجهل آخر دلم هرم میازار • که جاهل را نباشد مای جز نار • زجهل
آینه دلها داده زنك • زنادانی دل جاهل بود سنك • زجهل جاهلان شیطان
بکامست • که جاهل نفس را دائم غلامست انتهی بیکسی وناکسی هر یار شد
بیکسلك وناکسلك کرد دیك هر بری اولدی بیکس لغتده کمسه سز دیمکدر بیچاره کبی
حامی ومعینی اولمیانه اطلاق اولنور • اخرنده کی یاء مصدریه در نتکم ~ یاد کشوعالم
خلقنه هرکسه نك وارکسه سی • کمسه سز قالدیم مددای کسه سزلر کسه سی • دیدیکلری
بیکس قالدیم دیمکی ترکیبه باندرنتکم ~ کوکلکاشدن بر غمزه در قالمندی عالمده اورده
واروب بر کوی ولا داده وطن طوتندی • بو معنا جهده • وخواجه کلیمك بیت دید چون
بیکسی ما دل آهن شده نوم • ما ذ بیکان نوردسته بتجوار کذل • بیتی بنه بویله در
بیتی ای بنم محبوب جفا کارم • وسنکین دل اولان نکارم • بنم بیکسلکمزی آهن کوزنم دلی
نرم اولدی • بس سنك بیکان جفاکیك سینه ده • قالدیغی دله تمجواز لغندندر یعنی
بیکسلکده ثرحمت ندرد یمکدر • وشعرای عجمدن صفی قولنك بیت ز نیض بیکسها الحق
وادم بتنهایی • کرکر بیاد بنشینم دمی دکلیر میکودم • بیتی کذلك دربعنی بکیسلکك
فیضلرندن تنهالقدن تنهالق ایله اوله • لغت طوترم که اکر بربم باریله اوتورسم
دلکیر اولورم دیمکدر • اما اصطلاح مشایخده بیکس بر مرشد کامله یا منسوب

هر امورده نفسنی دهر ایدنه دیرلر • انتهی چار چیزک بو نا اشیا دراما رابعی وناکسی دخی نا
کسلك دیمکدر • ناکس لفظ ذلیل و سفله و خسیس دیمکدر • و بو مقوله کسه نک بد بختلکی
بد گهرلکنك اقتضاسیدر دینلمشدر • و بو دلیله دخی خسیس اولان ناکس نعمتدر رطوبت •
صاحبی اولسه و روزگارك نقدر تقلباتن کورسه ینه آدم اوله مزه دینلمشدر جامی حضرتلری •
ناکس نشود در اصل برشت • بتقالیب هرکس نشود • سك بکس را اگرکنی مقلوب • قلب
ان بزسك بکس نشود • یعنی اصل طینتده ناکس اولان تقالیب هر ایله ادم اولمز نتکم
سك بکس کلمه سنی طرد عکس قاعده سنجه قلب ایدوب قوریغندن اوقوسك ینه
قلبی سك بکس ورد دیمکدر • زیرا ناکس برد رخت بی ثمر دیر که کندوسنه نقدر سوز طاشلرین
اتسك کندودن بر فائده حاصل اولمز نتکم بیت کفتکوی سخت با ممسك ندارد حاصلی
سنك تا چند بر درخت بی ثمر انداختن بیت لطیفی بر معنایه جامعدر و ناکسك کال
دنائتندن ناشی خواجه کلیم بیت مرا از خست ناکس چنان درد آید • که از ناکسان خواستن
مومیایی • بیورمشدر یعنی مرهم بی الساعه کبی چابوق کمورلکی مشهور اولان مومیایی
معدنی بر ناکسك یاننده بولنسه بکا اندن بر مقدار مومیا استمك دردی شکسته
لکدن دردندن زیاده کلوردیمکدر هر چار شد دوردیك هر بری اولدی بخت بد را
از خصمه انار شد بد بختنا ایچون بو دوکلی علامه اولدی بخت بد را اکو توطالعه
از خصمه بو دوکلی دیمکدر اشارت اشیا اربعه مذکوره یه در انار شد
نشانلر اولدی دیمکدر • پس بد طالع اولمنك خسرانی وارسته قید بیاندر نتکم نابی
مرحومك بیت یا عشه کوکدن برهردم قطرات آمال • یه بد طالع اولان خاب
خاسر بولنور بیت لطیفی جمله یه جامعدر • و بد بختلکك سببیله بو نه مذکور اولان
جاهل و کاهل و بیکس و ناکس هر بری بی اعتباردر • و ناظمك ناکسی جمله سندن اشاغیده
بیانی ناکسك دونلکی جمله سندن زیاده اولدیغی ایما ایچوندر • و فی الحقیقه ناکسدن
الچق کس بوقدر مرتبه سی نی ذاتی کبید رنتکم بیت خاکست جای سفله کر بر فلك
دوره • معراج مارنا سرد بر آوردن نیست دینلمشدر یعنی ناکس اولان سفله نك یری

خاکدر اکر فلکه دخی کیمتن مراد ایدرسه نتکم ماروحسك معراجی دیوار باشنه دکیندر
زیاده دکلدر دیمکدر و بکس و ناکسك تفصیل ما اللزنی انشاء الله فریبا بیان ایده رز
پس ناظم اشیا اربعه مذکوره یی تماما بیان عقبنده مفهوم مخالف طریقیله مقابللرینی
بیان مراد ایتمکین ظاهرده اولا کاهلك مقابلی اولان عاملك حال سعدا اشتمالن بیان
و عمل البته علم ایله اولمز و عملك علم سبنی ملیمی اولمغله معناده عالم عابدك عبادتنه سعی حوالن
عبارت ایچون ناظم ایدر هرکه در بند عبادت میشود هرکیمکه خدایه قوللق بندنده
اولور یعنی عبادته کاهلق ایلمز بی شك از اهل سعادت میشود شکسز اهل سعادتدن
اولور عبادت قوللقدر مقابلی بطالتدر سعادت ایولك و مبارکلك در که مقابلی
شقاوتدر معلوم اوله که ناظمك عبادتی مطلق ذکرنه عبادتك علم و عمله شمولی و
قولیه و بدنیه و مالیه اقسامنه شمولنی ایما نکته سی واردر • و سعادت دخی قرب
الهیه و وصول ایله سلامه • و رحمت • و برکاته مظهر یتدن عبارتدر و لهذا کذلك مطلق
ذکر اولنمشدر دعا، تشهد بو معنالری جامعه و صلوات فخر الانام هر طاعتك انوار لامعه
در • پس بو وجهله حقه عبادته ترغیبا ایچون ناظم بو کتابنده سعادت ایله بشارت
و مغرماتنه بعض شروطه مقرون فوائد بی غایات حصولنه اشارتا بیورمشدر نظم
عبادت کن خدارا از دل و جان • که بحجود از عبادت کار مردان عبادت کن زمان و دل شب روز
زمان شمع عبادت را بر افروز • عبادت کن که یابی کامرانی عبادت دان حیات جاودانی
عبادت بنده را دلشاد دارد • عبادت بنده را آزاد دارد • عبادت کن که تا کردی زمردان
عبادت کن ولی از خلق پنهان • عبادت کن که تا کردی زعباد • که شد عباد از هر درد وغم آزاد
عبادت کن بکنجی شاد بنشین • چو عبادت تو صد امرادی بین • عبادت نبد را صد ره نماید
در اقبال بر بنده کشاید انتهی ترجمه لشارحه عبادت ایل خدا ایرا ازد لده جان
که طاعتدن اچیلور کار مردان • عبادت جاودود لدن قیل شب روز • عبادت
شمعنی مانند قیل افروز • عبادت قیل بوله سن کامرانلق • عبادت بیل حیات
جاودانلق • عبادت عابدك کوکلن ایدر شاد • عبادت بنده کانی ایلر آزاد •

عبادت قبل اولاسن تا زمردان • عبادت قبول ولی از خلق پنهان • عبادت قبل اولاسن تا زعباد
که عبا اولدی رد و عمد زاد • عبادت ایله بریده اولور شاد • هر آن امر اری کور ماندی عباد
عباد کوسنور عباده صد داه • اچار عبده در اقبال هر کاه • انتهی پس بخیر ایله ناکسه
ویریلان معناده شیخانه اوزره بیکس مرشدسز نفسنه تابع اولاندر ناکس وجودینی
مشاق طاعات وازواق عباداتدن منع ایله هواسنه یار وصفای جسمانیه یه طلبکار
اولاندر • ایمدی بو معنالرجه بونلارک مقابلری کاهولماموری عابد وزاهد ونفس ایله
مجاهدلردر که هوالرین پایمال ایتشلردر نتکم ناظم بونکا تنبیها برهوای خود قدم هر
کو نهاد هرکیمکه کندی هواسنک اوزرینه قدم قویدی یعنی آرزوی نفسنی محال اولد
وابطال ایلدی برهوای خود کندی ارزوی نفسانیسی اوزرینه دیمکدر هرکو هرکه او
کلملرندن مخففدر معنا هرکیمکه اوکسه دیمکدر قدم معروفدر که فارسیده پای در
نهاد ماضی مفرد غایبدر قویدی دیمکدر معلوم اوله که نفس اماره یی ماره تشبیه ایتشدر
پس مار بدکردار اولدیغندن سیر ورفتارنده اکرولک کندویه بالذات اولمشدر دولت
دولک مارک سنک ره رفتاریدر طوغری یوریمک جبلتنده خلافیدر ایمدی هربد
کردار خصوصیله نفس هوادار اداغا اکرولکه مجبولدر طوغری یوریمک یاننده نامقبول
ونامعقولدر زیرا طوغری یوریمک طبیعتنه خلافیدر نتکم • کژروی باشد ور چه
سیر ست بدکردار را • راستی سنک ره رفتار باشد مار را • مضمونی بو تشبیهه دالدر
پس مارکبی بر دشمن بدکردار اکر رفتارنده هوایی حتی کندی کبی ید • وعزیزی غایتله اشد اولدیغی
بیلوب کندو ایله مجاهده مردانه اولان مجاهدلرکه کندی هوا و هوسی اوزرینه پای نهاد
اولورکندرکه • اولکبر فنا اولان نفسک هوا یوللری مسدود اولمغله سنکلره رفتاری
اولان طوغریلق سنکلاخنده محصور ومقهور اوله ایمدی هوا وهوس اوزرینه
مقدم وضع قدم ایلیان نفس ایله مجاهده یه قادر اولمز بنا علیه ناظم اول هوا و
هوسک تحت القدمنده مقهوریتنی دکر قرینه سنده جهاد نفس عدا ایدوب بعده
بویله ایدر میتواند کرد با نفس جهاد نفسیجکز ایله غزا ایلمکه قادر اولور دیشدر

میتوا

میتواند قادر اولور کرد برنده کردن معناسنه اسم مصدردر ایلمک لکن دیمکدر
با نفسک فح کا تصغیر ایله نفسیجکز ایله دیمکدر نکات تصغیر نفس یوقارودە بیان اولنمشدر
جهاد غزا معناسنه در غزانک کبری نفس وشیطان ایله اولاندر اصغری کفار وخاکسار
ایله اولاندر پس نفس امارەنک هوالرین ترک تام ومجاهده سنه اقدام ایلدار زولرین
تحت اقدامه ایدن غزا ثوابنه نائل اولمق بونیدن ظاهردر • اما هواسنه تابع اولانک حالی نه در
دنیورایسه ناظمک بوبیتی البیاندن معلوم اولور که بوردر هرکه سازد درجهان با
خواب خور هرکیمکه دنیاده یوب یاتمق ایله ما لوف اولور هرکه هرکیمکه سازد دورزر
وقونمر معناسنه مضارع مفرد غایبدر بو کا کوره سازدک مفعولی محذوف اولور مثلا
سازد نفس را دیرسن یا خود مسامحه سازد دوزیلور وقونشیلور معناسنه اولور
درجهان دنیاده دیمکدر با مصاحبت ایچوندر خواب خور کلمتین بینده اولان حرف عطفک
حذفیله ترکیب توصیفی اعتبار اولنوب یوب یاتمق معناسی ویریلور نتکم خوناب کلمه سنک
اصلی خون وآب ایدی معطوف ایله معطوف علیه بینده اولان واو عاطفک حذفیله
ترکیب توصیفی اعتبار اولنوب قانلو صو معناسی ویرلشدر ما نحن فیه ده کذلک اصلی
خواب وخور ایکن حذف واو ایله خواب خور دینلشدر خور کلمه سنک خاسنک ضمه سی
بو رنم لا جل القافیه فتحیه ایه امال ایله او قنمق کرکدر خلاصه کلام هرکیمکه حیوانکبی یوب
یاتمغه عادت ایدوب اوامره امتثال ونواهیدن اجتناب اوزره عبادت وحقه اطاعت
قیلمسه درقیامت بود نیز زاتش کذر قیامتده اکا اتشدن صاوشمق اولمیه درقیامت
قیامتده دیمکدر • قیامت عرب وعجم وترکده مستعملدر • عرصه کاه حشره اللتی بیک
سنه قیام و حرکت حساب وکتابی اختتام بولدیغی ایچون یوم القیامه قیامت دنلمشدر
بنودش اکا اولمیه دیمکدر بنود مضارع منفیدر اخرنده کی شین ضمیردر مصراع اولده
اولان هرکه یه مدلولنه راجعدر زاتش ز حرفی ازدن مخففدر عن معناسنه در اتش
معروفدر بوندن جهنم اتشی مراددر زاتش ناردن دیمکدر کذر ضم کاف عجمی ایله
صاوشمق معناسنه اسم مصدردر پس اتباع هوای نفس ایله ادا فرائض وواجباته

کاهل اولانه عفو الهی اولانمز ایسه متن صراطی مرور قادر اولامیوب قصوری مقداری
عذاب ایچون نار جحیمه افتاده و معذب اولدیغی ظاهردر ناظمک اتشدن کذر ایده مز
دیدیککک معناسی بودر حاصل کلام بیوب باطنی عادت ایدن عبادتدن قالور
عبادتدن قالانک حالی معلومدر • پس بو جمله هوای نفسه اتباعک بلالریدر انکچون
شعرادن بر فاضل بیورمشدر نظم نیجه بر نفس غنائی ایله یمک و یاتمق اولدیلر خواهک
ایلیوب زهد و ورعدن نفرت • طاعت معبدلرده اکراهک • معبدلرده مطبخ اوله
شام و سحر • مستراح اوله زیارتکاهک • بونک ایچون یعنی لوریسن مخلوق ش
بو میدانده سکا اللهک • پس آتشین وزمدن سلامت ایله مرورینه ایله اولوردی بو
سئوال مقدره جواب ورندلکه ماسبق بولبله ناظم ایدر روبگردان از مراد و آرزو
مراد و آرزودن یوز چویر یعنی اعراض ایله روبگردان یوز دوندر معنای محصل
از مراد و آرزو معنای محصل مراد و نفسانیدن دیمکدر آرزو مرادک عطف تفسیریدر
پس بدرگاه خدا آور رو مکره درگاه اللهه یوزیکی کتور یعنی توجه ایله پس
آرزولردن اعراضدن مکره بدرگاه خدا حق درگاهنه آور امر حاضردر کتور معناسنه
ترسن رو یوز دیمکدر معلوم اوله کم ناظمک بو بیتنده تخلیه اولمدقجه تحلیه
اولمز دیدیکلرینه اشارت ظاهردر که اولا آرزوی نفسانیدن تخلیه درون ایله مره
بعده درگاه خدایه توجه ایله دیو تحلیه یه ایما بیورمشدر و درگاه حقه توجه رضا
اللهه موافق طاعاته سعی ایلمکدن کنایه در • و بو جمله قلب آرزولرندن خالی اولدیغی
وصول نعم جنان و سیر جمال سبحان ایچون برزخ نارده ن سرور ایله مرور اولنماز دیمشلردر
نظم • فانی خالی پروبالست بهر سالکان • تیر را آسان بود دل از کمان برانشتن • بیت
لطیفنده من وجه بو نکته یه ایما واردر معنا فانیه خالی سالک راه ایچون پروبالدر
نظم کماندن کوکل قالدرمق تیر ایچون آساندر • حتی بعض مشایخ نفسی جهنمه تشبیه
ایدوب طویدیکی دیک هل من مزید منتظر قنجه طلبدن خالی اولماز ایمدی عالم دنیاده
نفس و زمندن نجه یعنی عبادت مشتبه اولان دوزخدن مرور دشوار دیمشدر

پس

پس اوکه جمله آرزوی نفسانیه و مرادات دنیاویه دن قلبی تصفیه • بعده درگاه متعاله
توجه ایله دیمک عباداتک حضور قلب ایله ایله دیمکه اشارتدر زیرا حضور قلب
ایله اولمیان طاعتده حلاوت بولنماز و بی حلاوت اولان عبادت درگاه حقه
لایق اولماز دیمشلردر و دخی بو بیتدن دنیاده کامرانلغی ترک ایله کراخرتده کامیاب
اوله سن زیرا دنیا ایله عقبا ضرتلر ایکیسی معا جمع اولماز ایمدی دنیاده آرزودن
کچیان آخرت آرزولرین بولماز دیمک ضمنا مستفاد اولدیغین ناظم تصریح بما علم ضمنا
قاعده سنجه ایدر کامرانی سر بنا کامی کشد کامرانلق ناکاملغه باش چکر یعنی دنیاده
مراد سورمکلک آخرتده مرادسزلغه باش چکر دیمکدر پس عبارده ایکی مفعول نیه
تعدیه ایله مراد کامرانی در دنیا سر کشد بنا کامی در آخرت دیمک اولور کامران مراد سورجیلر
دیمکدر کامران ترکیب توصیفیدر معناء ترکیبی مراد سوریجی دیمکدر دولتمند و صاحب
عز و جاهه اطلاق اولنور آخرنده کی یا مصدریه در سر باش بنا کامی ده با الصاق ایچوندر
ناکام نامراد دیمکدر آخرنده کی یاء مصدریه در معنا مرادسزلغه باش کشد چکر دیمکدر
پس بو مصراع لطیفک مضمون منیفی آیات و احادیث شریفه ایله ثابت و مسلم اولمغیز
مرد ره خط در نکونامی کشد مرد راه نکونام اولمقده خط چکر یعنی قلو نام ایله اشتهار
استمز مرد ده معروفدر لکن بونده مراد اهل الله و سالک شاهراه رضاء الله اولمق روشندر
خط فارسیده نیجه معنایه کلور از جمله خط نوخیز خوبان در که شعرانک بعضیسی هنوز
کورنمش معناده دیر و بعضیسی تازه بتمش بیغه دیرلر بعضیسی قاشه مشابه اولان بیغه دیرکه
چارابرو تعبیری صحیح اوله و دخی خط ساغر و خط بغداددی درکه کنار جامده اولان
خطلردر که طلو اولمقدن کنایه در و دخی خط کردن در که دیار عجمده قاعده قدیملری
اوزره قتل اولنجق ادمک کردنه جلاد بر خط چکوب و کوزلرین بغلیوب و نطع
ریک اوزره اوتوردوب و ایکی اوچ دفعه اسیندن بعده قتل ایدرلردی و دخی
خط کشیدن در که مسطر معناسنه در و دخی کنار جوی و بی نظیر سبزه سی اولان بر محله
خط دیرلر • و دخی خط بطلان • و خط خطا • و خط نسخ در که خط سقیم اوزره چکدیکلری

یادوودر • پس مانحن فیه ده خفتدن مراد بودر دد نیکونامی ایتونا مولنفدن دیمکدر
مراد عالم دنیاده اولان شهرت وارزولردن بو وجهله کسب ایلدندر کشد چکو دیمکدر
پس مرد راه دیدیکن اهل الله لایریدون علوا فی الارض ایت شریفی مفادنجه دنیاده
علو شان ایله شهرتی مراد ایلمیوب خط شهرت دینوری سنیمندر یا اوزرینه خط نسخ
چکمشدر • یعنی دنیا کام المنیة عدم اعتبار ایله ترک هوس اشتهار ایتمشلردر تا که اخرتده
کامیاب ورواصل اللقاء رب الارباب اوله لر معلوم اوله که دنیاده شهرت باعث
آفتدر نتکم خواجه صائبک • پیشوایی را بلا اعدا در قفاست • وای بر فردی
کرسر دفتر شود • بیتندن ظاهردر • یعنی ریاست وشهرت ایله پیشوالغک ارکسنده
بلالر واردر • وای بر فرد اوزره که سر دفتر اوله و پیشوالغده شهرتک وجودی نابی مرحومک
• هر کروهک پیشی صفی جاده دن شهرتلودر • سطر اول نامه ده عزلودر دفتلودر
بیتندن مشهوردر وشهرتک مذمومیتی بیانده کلام کثیردر حتی بدر کاملک کوندن
کونه هزال ولاغر ومنکام سلخده بی رونق وفرکی بین الانام مشار بالبنان اولدیغندندر
دیمشلردر مرد راه اولانه شهرت دنیایه باعث اولان اختلاط ناس والفت ودنیایه محبت
مثللونه لردن براز وبرلنیدیغی • چیدام از دو جهان دامن الفت چون سرو
هرکه ازما کذرد آب روان میدانم • کفتارلرندن ظاهر وانظار خریداوردن نه جهت ایله
ساقط اولدیقلری • مفلسانرا کوهر شهوار خون وردیده کند • ازکرانقدری بیجهانرا
از نظر افتاده ام • بیت لطافت آثارلرندن باهردر وزمانده هربرلری کزیده دوران ومقبول
جهان ایکن مدعیلری هدف تیر خطر ونشانه سنان ضرر اولدیقلرین فهم واذعانلرندن
ناشی کندولر اکثر وانناده اولوب اصحاب دعوی اولامزه • درخطر کاهیکه
تیر از فلک باریده جولی • کردن دعوی چه لازم چون هدف افراختن • مضمونی
پاکیله نصیحتدن خالی دکلدر • وکمال تواضعلرندن ناشی استان رضاء عتبه ده کبی
مستقر • وفتح باب توکل ایله ناظر وعنایه منتظر اولدیقلری • کس که چشم کشایش
زبستکی دارد • قدم چو درنکشاده زاستانه بیرون • مضمونندن هویدادر وکبوتر حرم

کی

کبی جلدن طیره قدم نه اولدیقلری ایچون بر بولده امالاره تعرض هر وجهله حرام ملد
دیمشلردر • تا ندیکه مردان الهینک راه رضاده واصل مقام اولدیقلری او امر الهیه یه
امتثال لری ونواهیدن اجتناب اوزره درکار اولدیقلری علاوه سیله حظوظات نفسانیه دن
انقطاع وارزولرین امحا ایلدیلر • ایدی سندخی بر مسلکه چونکه سلوک مرادک سن بونله
ایله دیمک مقامنده ناظم ایدر • امر ونهی حق جوداری ای وحید • ای وحید چونکه امر ونهی
حقی طوترسین یعنی امرینی طوتوب نهیندن فرسین دیمک مراددر یاخود امر طلب فعل نهی
طلب ترک فعلدر دیر بر تعریفلرینک باشارنه طلب لفظن کتوردن تعبقات تعریفنه
کوره امر ونهی حق تعالییا جوداری چونکه طوترسین یاخود طوتمق مراد ایدرسین
دیمکدر • بونک وجهی ظاهردر ای وحید ای برکسه دیمکدر وبو صیغه یی ایتانم نکته
واردر که فنون علیه ده بی نظیر اولانی ندمده وحید العصر وفرید الدهر ویکانه روزکار
وامثالی کبی اوصاف مادحه ایراد ایدرلر پس بو بیتک مضمونیله عامل اولان وحید روزکار
دیمکه شایاندر دیمکه ایمادر • پس مرو بروایه نفس پلید • پس نفس پلیدک ارزو وحظی
اوزره یوریه پس امر بویله اولدیسه مرو نهی حاضر دکیمه دیمکدر بروایه نفس پلید
تابع اضافاتیله معنا مردار وفاحش وبد عمل اولان نفسک ارزو وحظی اوزره •
دیمکدر وایه نعیبدر پلید مردار وفاحش وبدعمل دیدر • ونفس اماره • بر اوصاف قبیحه
نک وجودی ظاهردر • پس بو بیله مردارلک ارزوسنه اتباع ایدنک ادباری • اوکان
المرابد بیلادوم • سیهدیم الی دار البوار • مضمونندن اشکار وباهردر ایمدی
امر وامتثالدن نهیدن اجتناب اوزره اولان نفس پلیده اتباع ایتمک کرکدر زیرا نفسه
متابعت امرک خلافیدر مخالفت حقه متابعتدن عبارتدر • یعنی نفس اماره اتباع ایدن
او امره امتثالدن دور واجتناب نواهیدن مهجور اولور • پس شیطاندن تلقین ایله نفسک
سکا او امر ونواهی بیان صددنده اولور ایسه امر ونهی حقی نفسدن تعلم واستماعدن حذر
ایله که صورتا وزیری کبی سکا صورت حقدن کورندیکی البته بر غرضه مبنیدر •
ایمدی امر ونهی حقی انجق قرآن شریفندن استماع کرکدر دیمک ایچون ناظم ایدر •

امر ونهی حق ز قران گوش دار امر ونهی حقی قراندن ایشت یعنی حفظ وقبول ایله امر و
نهی حق معروفدر ز قران قران عظیم الشاندن گوش دار قولاق طوت یعنی استماع
وقبول ایله دیمکدر معلوم اوله که قران کریم یوز اون دورت سوره در روایات شریفه
ده التی بیك التیوز التمش التیدر وبو ایات شریفه نك بیکی وعد وبیکی وعید وبیکی اوامر
وبیکی نواهی وتهدید وبیکی انعاد عبر وبیکی اخبار قصص وبیکیوزی حلال وحرامه مختص
وایکیوزی تسبیح ودعا والتمش التیسی ناسخ ومنسوخ بیانلرینه در واعداد کلمات وحروف
واعتبارات ایله نصف وعشر وحزبی اتقان امام سیوطینك اون طقوزنجی نوعنده
تماما مبیندر ودخی ناظمك امر ونهی حقی قراندن استماع ایله دیمسنده قراءة قران ایله
دیمکه ایما واردر زیرا قران کریمده اولان بیك ایات امری وبیك ایت نهی قراندن اخذ ایکی
بیك ایت اوقومغه بلکه بونلاری بیانده قراءة بولدیم دیانه جمله قرانی ختم ایتمکه موقوفدر
وناظمك بو نکته دن مرادی تلاوت قرانه امر ازنوایدن ماعدا قران شریف ایله اتعاظ ایدکده
ازجمله دنیای دونك دار غرور اولوب دار سرور اولدیغنی تعقل برله نفسك خلاف
مذاقی اولان زحمت طاعته تحمل ورباضت عبه ایله تجمل فوائدی طریقنی ارائه در نتکم
مصراع ثانینك مفعولی بو اراده یه قرینه در که بیورر جای شادی نیست دنیا هوش دار
دنیا سرور یری کلدر تعقل ایله جای شادی خنده وسرور موضعی نیست کلدر دنیا
معروفدر هوش ادراك وتمییز وازعان دیرکیه اندن اوش ایله تعبیر ایدرلر دار امر در
طوت دیمکدر پس دنیانك نه کونه دار غنا وکلبۀ حزن وبکا اولدیغی اکرچه سابقده ناظمك
اشارانی اوزره شرح وبیان اولندی ایکن بو مقامده دخی دنیاده کامران اولان اخرتده ناکام
اولوردیو انقا بیوردیغی اوزره دنیاده خندان اولان عقباده کریان اولوردیمك بجنه
سنه ایما وابداع نفر ایله خنده وسروردن حذر ایله دیمکه اشارت مراد ایتمشدر وفی الحقیقه
ایکی باشدن خندانلق اولمازدیدیکلری مشهوردر نتکم متنلده بیورمشلردر قطعه

بسته لب باش که چون غنچه گلی افتد ٭ رخنه در قصر حیات تو زهر خندیدن
زان سر تیر یکی غنچه یکی خندان است ٭ تا بدانی که نباشد ز دو سر خندیدن ٭ مله

یعنی

یعنی لب بسته اولوب اظهار شادمانی ایله دهن گشای سرور اولمه که واقع اولور که
غنچه خندان کبی هر کولکدن قصر حیاتك رخنه دار اولور وتا که ایکی باشدن کولمك
اولمادیغنی سکا اعلام ایچون تیرك بر باشی غنچه دمبسته کبی چون اتام دیر باشی گل کبی
خنداندر دیمکدر حاصلی کلام عاقبت اندیش اولان کسه صبحك شکرخنده لکندن
غوطه کرخون جکر اولدیغندن اعتبار الوب دنیاده شادولقدن حذر بوله عز وجاه
ولعز یعنی تاوك وزاد اخرتی تدارك کرکدر دیمك ناظمك مرادیدر قالدیکه عز وجاه
ودولت دنیانی ترکده مواسنده قولجره کافی اولدیغندن دعوانیی تکورلك صدقنه
دال اولان علامتی بیان ایچون ناظم ایدر هر که ترك کامرانی میکند هر کیمکه کامرانلق
ترکنی ایدر هر که هر کیمکه ترك کامرانی دولتمند وصاحب عز وجاه اولمقلی فراغت میکند
ایدر دیمکدر کامرانلق معنای ترکیبی مرادسوردیکی ایمکدر نتکم کامبین مراد کوردیکی ایمکدر
اما کامکار پادشاه ودولت وعزت وزینت صاحبی دیمکدر ونسخه میرزاده کامکار
بر شکاری توشندر غایت ایجی اولوردیمکدر پس ناظمك کامران لفظی اختیارنده اولان
نکته بوندن ظاهردر ابدی دنیاده ابراهیم ادهم کبی کامرانلقی ترك دولت وعز وجاهی
فراغتك علامتی مصراع ثانینك مفهومی اوزره عملدر ایچون ناظم ایدر بر خلافش
زندگانی میکند انك خلافی اوزره تعیش ایدر برخلافش ده اولان شین ضمیر
کامرانی لفظنه رجوع اوزره معنا کامرانلغك خلافی اوزره دیمك ظاهردر لکن
مرجع ضمیر صراحة ویا انهرنا ویا کنایة سبقت ایتمك قاعده سنجه نفس اماره راجع
اولمق دخی محتملدر وبلکه نکته دن خالی دکلدر ونکته خفیه خلاف لفظندن مستفاددر
که خلاف ایکی کسه نك طریق ومقصودلرینك مغایرتندن عبارتدر اختلاف
مقصودلرده اتحاد طریقلرده تغایردر پس معنا کامرانلغی ترك ایدن نفسك کیتدیکی
کیتدیکی برلك ومقصودینك مخالفی اوزره زندگانی دیرلك یعنی تعیش میکند
ایدر دیمکدر ونفسه مخالفت مجاهده دن عبارتدر ومخالفت مزکوره دن ماعدا
نفس ایله شیطانك امرلرینه عدم اطاعت لازمه حالندر بو بله اولدیغجه کامرانلغك

ترکی ممکن و کلدر نتکم بردهء ع وخالف النفس والشیطان واعصهما او بو بابده الدر
یا خود معنا تارک کامرانی اولان مراد سور یجیلک حالاتی اوزره تعیش ایلیه یعنی
دولت وعز وجاه مقابلنده فقر و مسکنت وما قسم الله رضا و قناعت ایله
حقه اطاعت وعبادته اوله دیمکدر نتکم ناظم بونک زیرنده صفت ریاضتی بیانه
شروع بیورمشدر در بیان صفت ریاضت کر همی خواهی که کردی سربلند
اکر دوکلی دیلرسک که عالی قدر اولهسک یعنی عند الله مقبول اوله سک دیمکدر
بو مصراع شرطدر جزاسی ای پسر برخوردر راحت ببند ای اوغل کندی اوزریکه
راحت قپوسن بغله ای پسر ای اوغل دیمکدر مراد فرزند طریقتدر برخود کندی
اوزریکه دیمکدر وبو قید احترازی ایلیکی ظاهردر در راحت راحت قپوسی
دیمکدر مراد راحت دنیاویدر ببند اولنده کی باء زائده نک ضمیله امر حاضردر باغله
دیمکدر یعنی ریاضت اوزره اولوب قلیله قناعت ایله تحمل وهر برشدائده علی
الخصوص طاعتده اولان مشاقه صبر وتحمل ایله دیمکدر حتی منهاج نام کتابده ایدر
مبدأ افضل اعمال الله و صولی و دعالرینک قبولی و مرادات خیریه سنک حصولی
احتمال مشقت ایله سد باب راحته موقوفدر زیرا دنیاده عبد خاص خدایه اکثر
شدائد توجه ایدر پس شدائده صبر وتحمل ایله سد باب راحت ایتمک کرکدر فتح باب جنته
وسیله اوله نتکم بیورمشدر نظم جسمکی سوراخ سوراخ ایت اکر جوشن کبی
دل اوراغه کسیه در ویش ایت تمرد کبی ❊ بو دکر دو نه ضلاله اولور تحصیل فقر
چکنوه نوی جسمکی کاو علف جوش کبی ❊ او سنون اولسون صوراسنده قابر مرهبا
تک یغلق اول یا ره سن بر پاره پیراهن کبی ❊ یاره لرسه خار و شر و دشمن سنی سن یوله
کوزت ❊ چکه ماک مسکنکن رویکی دامن کبی ❊ انتهی و ناظمک سد باب راحت
ایله دیدیکی نفسک راحت عند الله کی حسنه تارک اوله دیمکه اشارتدر بو قصه
سابقده بیان اولندیغی اوزره دنیاده راحتک اسمی وار کبی حسبی یوقدر دیمشلردر
نتکم صائب بیت ابن نه صدف ز کوهر آسوده کی نیست ❊ آهم خبر ز عالم بالاکر فت

بیورمشلر یعنی برا صداف تسعه نک راسنلک کوهرندن تهی اولدیغی خبرینی
بم اهم عالم بالادن اخذ ایتمشلر دیمکدر بونده اولان لطائف خفی کلدر و بو بیانه
بنا نابی مرحوم دخی بیت سرا پا چشم عبرتدن کوردم نسخهء دهری ❊ آیچنده
معنی آرامه دائر بر عبارت یوق دیو بیورمشدر پس معنای مراد اوزره سد باب
راحت ایتمک سربلندلکی نعم وبیان و فانی جدید حصولی عیان ایچون ناظم ایدر
هر که بست او در راحت تمام هر کیمکه او باب راحتی تمام باغلدی بر بست باغلدی
معناسنه ماضی مفرددر بر لفظی زائده در او فاعلیدر هر که لفظنه راجع ضمیردر در را
معروفدر تمام بغلمنک قیدیدر پس باب راحتی سد تمام ایدنه باز شد بر وی در دار السلام
انک اوزرینه باب السلام اچلدی مراد اچیلور دیمکدر فتح باب دار السلامک محقق الوقوع
اولدیغی اشعار ایچون مضارع مقامنده ناظم ماضی صیغه سیله باز شد اچیلدی بروی
انک اوزرینه دیمشدر وی ضمیر غایبدر سد باب راحت ایدن کسیه راجعدر در
بو ترکیبده قاپو معناسنه در ما بعدینه مضافدر دار السلام مطلقا جنات و بین الجنان
بر جنت مخصوصه اطلاق اولنور زیرا جنان سکزدر که بری دار الجلالدر بیاض
انجودندر وبری دار السلامدر که یاقوت احمردندر و بری جنة المأوادر که صاری
مرجاندندر وبری دار النعیم در که بیاض کشتندندر وبری جنت فردوسدر که سکز
سور اراسنده در هر ایکی سوریک بیننده بر جنت اولمغله بر منطوق حدیث
جنت فردوس ورتبت جنتی ماویدر ایکیسی اولیا ایله کفدندر و ایکیسی اولنلریله
زمبدندر وبری دار القرار در که مسک اذفردندر وبری جنت عدندر که جنانک اوزره
لمعان ایدیجی جواهردندر انتهی برینک تفصیلی اشبو کتابک اخرنده کلسه کرکدر ان شاء الله
تعالی پس شدائد ومشاق طاعاته صبر ایله باب راحتی سد تمام مفتاح باب دار السلام
ایدیکی اخبار و آثار ایله ثابتدر قالدیکه جنانک غایدن دار السلامی تخصیص ناظمه
نکته لر واردر اولا دنیاده سد باب راحت ایدنه عقباده آفاتدن امنیت وعاهاتدن
سلامت وحضور راحتدن عبارت اولان دار السلامک بابی مفتوح اولور دیمکه

اشارتدر ثمانیا دار السلام ایله مسمی اولان جنت مخصوص اولمغین سد بابه لحت
ایچون نفس ایله مجاهده اوزره قربت اولان شهید ثوابنه نائل و شهدا مسکنی
اولان دار السلامه واصل اولور دیمکه ایما دروبونه انما السلیح اهل الجنة حدیث
شریفنه رمزوار در وخدانك رضاسنه طالب اولان راحتی انجق لقاء الله ده
بولمغه اشارت واردر وعادت الله اوزره بر قیر طولدیغنده خدا اونی فتح ایدر
دیدیکلری بر بیتیه اولان نسبت ایله بازکلملرنج نمایاندر نتکم سه ده درشوذکنا
شوربته جون دری • الخت زیمان زبانست لادرا بیتنده نمایاندر قالدیکه
درولعتی تمام سد ایلمك عزائم قبیلندن اولوب وراحت اوزره عبادت رخصت
قبیلندن اولوب وشرعا رخصت وارکن عزائمه کیدلرکی ناظمك بونه مرائی
اختیاری تصفیه باطنه مالکیت ایچوندر وبعد تصفیة الباطن رخصت اوزره
عمل مانع دکلدر نتکم حدیث شریفده ان الله یحب ان یؤتی رخصه کما یحب ان یؤتی
عزائمه • حدیث شریفی بو وجه اوزره بیان ایتشلردر حتی تزکیهٔ قلب وتصفیهٔ
باطندن مقدم دائما رخصته میلی مذهب اتخاذ ایدلر نیجه فوائددن محروم قالدی
دیمشلردر زیرا عزائمدن بداه اولدجق تصفیه یه نایلدن مقدم رخصتی عادت
ایتمك طبعت اقتضاسیدر مقتضای طبع اولان نسنه نك قبحی ظاهردر نتکم فرقهٔ ضالهٔ
نیچه کسنه لر تصفیه دروندن ایله طریق مستقیمك حقیقتن فهم ایده میوب وطریقهٔ
محمدیه یه کیده میوب طبعلرینه آسان کورینان خطا یوللرین کندی کندولره
مذهب ایدینوب حقك غیرین اوتودیغلرندن کمراه اولشلردر نتکم ناظم ایدر
غیر حق را هرکه خواند ای پسر ای اوغل هر کیمکه حقك غیرینی اوقور یعنی عملده حقك
غیرینی اوقور مثلا عملده ریا ایدر یاخود باب خداده خدمت عبودیت ادعاسنده
ایکی امور سباده تعلق ایدوب حقه اعتماد وتوکلدن دور اولوب عبد
لله قالور پس بویله اولان کسنه لر حقنده کیست در عالم ازو کمراه تر
عالمده اندن زیاده کمراه کیمدر یعنی اندن زیاده ازغون اولماز دیمکدر کیست کیمدر

دیمك

دیمك معناسنده استفهامدر ذوی العقولدن سؤالدر کیست دیرلر غیری چیست
دیرلر اولك معناسی کیمدر ثانینك معناسی نه در دیمك در در عالم عالمده ازو اندن
کمراه تر زیاده ازغون و یولن یوزمش دیمکدر عربیسی اضل در پس خدادن غیریه
اعتماد واستناده سبب اکثر ریاست دنیا اولمغین وارباب عز وجاه فناکرامعلی
بو یولده بولمغین ناظم ترکیله نصح ایدوب بیورور ای برادر ترك عز وجاه کن ای قرنداش
عز وجاهی ترك ایله ای برادر ای قرنداش ترك عز عزتی وبنایی ترك وجاه ودخی منصب
وقدر ومرتبه دنیایی ترك کن ایله دیمکدر پس عز وجاه دنیانك مهالکلرینك بعضیلرین
ناظم ابیات آتیه لرده بیان اوزره وخلاصه بویله کثرة المهالك نسنه یی ابراهیم
ادهم کبی تارك اولمیان لایق درکاه الٰه اولمدیغی حسبیله ناظم لیاقت درکاه الٰهی
بولمغه ترکی موقوف علیه قیلوب خویش را شایستهٔ درکاه کن بیورمشدر عز وجاهی
ترك ایتمکده کندیکی لایق درکاه الٰه ایله دیمکدر بی هوس جاه ایله قرب پادشاه اولوب
کمراه وبناء اولمقدن ترکیله لایق درکاه الٰه اولمغه نازککی بی اشتباهدر نتکم ناظم
ایدر خوار کردد هرکه باشد جاه جوی هر کیمکه جاه جوی اوله حقیر اولور خوار حقیر
کردد اولور هرکه هر کیمکه باشد اوله جاه جوی ترکیب توصیفیدر منصب ایستیجی دیمکدر
پس جاه دنیانك حقیر اولدیغی ناظمك بو بیتك زیلنده ایده جکی بیاندن ظاهر وحقیر اولان
نسنه یه مائل اولانك عدم میل ومحبتی باهر اولدی ایسه ای برادر قرب باید درکاه
جوی ای قرنداش بو درکاهك قربنی طلب ایله یعنی طلب عز وجاهدن فارغ اولوب
درکاه الٰهك قربنه طالب اوله دیمکدر • درکاه الٰهه ابن لفظی ایله اشارت ان رحمة
الله قریب من المحسنین • منطوقنجه غیر محسوسی بمنزله سنه تنزیل درکاه الٰهی
باب الله ایله تاویله مبنیدر ومنازل قرب طلب ایتمه بعون الله اولداهیه سلوکی
مقتضیدر • پس کنوز کنجینهٔ حقایق اولان حل الرموز نام کتابم ایدر منازل قربه
وصول بولدرنی طالب اولی عقبات کذر وقطع قیلمغه محتاجدر اولا جوارح شرعیه
مخالفتدن قطع در ثانی نفسی عادتا مألوف اولدیغی نسنه لردن قطعدر ثالث

قلبی رعونات نفسیه‌دن تطهیردر رابع سری کدورات طبیعیه‌دن تطهیردر خامس
روحی بخارات حسیه‌دن تطهیردر سادس عقلی خیالات وهمیه‌دن تطهیردر ودخی
قربك درجات اعلیسی اوچدر بری قرب عامدرکه اکا قرب علم وقدرت وارادت
دیرلر • ما یکون من نجوی ثلاثة الا هو رابعهم بو بیانه دالدر وبری قرب خاص
درکه اکا قرب تربیت ورحمت ولطف دیرلر • وهو معکم اینما کنتم بو معنایه کواهدر
وبری قرب خاص الخاص درکه اکا قرب حفظ ونصرت واجابت دیرلر بو قرب انبیاء ومرسلین
علیهم التسلیماته مخصوصدر • ونحن اقرب الیه من حبل الورید • بو بیانی مشعردر انتهی عینی
درکاه الهیك قربنه طالبلرك عند الله وعند الناس قدرلری اعلادر حتی برکسنه ذاتندن
هرنقدر ذلیل ایسه ده باب الهیه وارد یعنی عزیز اولورلر نتکم سه دلت اربابی اولورد
باب الهیده عزیز • خلق جامعه الا ورسد طاشه پا بوجی • دیمشلردر اما ذاتنده
عزیز اولمغه استعداد صاحبی اولان کسنه عزتی جاه دنیادن طلب ایلدیکچه حقیر
اولور دیمشلردر نتکم ناظم ایدر **عز وجاهت سوی پستی میکشد** عز وجاه دنیاسی
الچق طرفنه چکر **عز وجاهت** سی عز وجاه دیمك مراددر تا خطاب ایچوندر **سوی**
پستی الچق طرفنه **میکشد** چکر دیمکدر پس الچقلغه چکمکدن مراد حقارت جانبنه چکر دیمکدر
پس حقارتك یا نفسی مراددر یاخود باعث حقارت اولان محبته بادی ونفرت اولنور
یاخود عز وجاه سنی عالم اسفله چکر دیمکدر یعنی موافق طبع حیوانی اولان اکل وشرب
ونوم وسائر مقتضیات نفسانی و تلذذات جسمانیه مبتلا ایدوب حیوان کبی عالم اسفلده
تن پرورلکله مفتون ایدر دیمکدر انچون ناظم مرادینی بو بیان اوزره بیان ایدوب
بیورور **مر ترا بر تن پرستی میکشد** تحقیق سنی تن پرستلکه چکر **مر ترا** تحقیق سنی
بر تن پرستی جسم وبدنه خدمت ایدیجیلکه دیمکدر تن پرست ترکیب توصیفیدر
جسمه طاپوجی یعنی هرخدمتنی کوریجی معناسنه درالحرنه کی یا مصدریه در **میکشد**
چکر دیمکدر خلاصهٔ کلام عز وجاه سنی مواد طبعنه توافق ایله تن قوللوغنه
جاذب وجناب قدسه موصل عزتدن حاجب اولور دیمکدر قالدیکه ناظمك

تن

تن پرستی تعبیری النفس هی ام الاصنام ودخی النفس هی الصنم الکبیر دیدیکلری کلماته اشارت
ایچوندر بیانی شویله درکه نفس اماره صنم صوری مقابلسنده در پس عز وجاه اعانتیله تن پرور
اولان کسنه ام الاصنام ایله بدنام اولان نفسه خدمتکار وصنم کبیر ایله شهیر اولان مرداره
پرستار اولور پس عز وجاهی تارك اولان نفسك مطالبلرینی تدارکدن وبوکونه مهالکدن
آزاده واحوار رتبه والای قربایله برمراد اولور بی اشتباه هدر اما جبر باستك خاطردن
قلعی غایت عسیردر حتی اولیاء کرامك مبادی سلوکده خاطرلرندن الك صکره چقان حب
ریاست دردی عشلوردر معلوم اوله که ریاست قلوب ناسه مالك اولمقدن عبارتدرکه اکا
عز وجاه ودخی صیت دیرلر بو کا محبت حب مدح وثنا کبی امراضدندرکه عز وجاهه
محبتك اسبابی اوچدر بری جاه ایله مشتهیات نفسانیه حرامه توسلدر پس حرامه
وسیله اولدیغی ایچون حرامدر اوکنجیسی اخذ حق واعزاز دین واصلاح خلق ایچون توسلدر
پس بو نوع ریا وسمعه وترك واجبات دن مخطورات بولنمز ایسه عز وجاه جائزدر
بلکه مستحبدر والا جائز دکلدر زیرا محرمات نیت مؤثر دکلدر دیمشلردر اوچنجیسی
عز وجاهی کمال خیالیله نفسك تلذذ ایدر بودخی تلذذ ایچون اولان حب مالك کبیدر اکر محظوردن
خالی اولور ایسه حرام دکلدر لکن مذمومدر اما لذت عاجله یه حرصدن دنیایه محبتدن
خالی اولور ایسه مذموم دکلدر زیرا انبیاء کرام علیهم السلام وخلفاء راشدینك
عز وجاه عالیلرندن اعظم واتم برجاه یوقدر کذا فی الطریقه پس ناظمك عز وجاه
سنی حقیر وتن پرستلکه اسیر ایدر دیدیکی بو شکلو مخطوراته مقارن ونفس امارهٔنك
حصول مطالبنه معاون اولان عز وجاهدر حقیقته نظر اولنسه جمله خطرلی
نفس امارهٔنك هوا وهوسندندر ابعدکم الله نفسی هلاك ویاخود زلت وسکنده
شئی قلیل ایله قانع وبالك وتأدیب ایلکدر نتکم طریق اسکات نفسده ناظم ایدر **نفس در**
ترك هوا مسکین بود نفس ترك هوای نفسانیه ده مسکین اولور **نفس** معروفدر
در ترك هوا تلذذاته میل وآرزوسنی ترکده دیمکدر **مسکین** هیچ برنسنه یه
مالك اولمیاندر برنده مراد توتسیز لکدن ناشی سکنت وذلتده اولمق معناسیدر

بود بونده مجاز اولور معناسنده در خلاصه هواء نفسانیه یی ترکدن نفسک
مطلوبی الله کرمکله فسق وفجوره استعدادی وار ایکن فقر وفاقه سبیله خرقه سن
باشنه چکن فقیر کبی مسکین وریاضته یقین اولوب غیری طریق ایله تادیب وکوشماله
حاجتمنس الجزدیمکدر نجم ناظم رحمه الله ایدر کوشمال نفس نادان این بود
جاهل نفسک تادیبی بو اوله کوشمال نفس نادان تتابع اضافات ایله جاهل
نفسی تادیب دیمکدر نفسی جهله نسبت نفع وضرری بیلوب دائما مقتضای جبلتی
اوزره اماره بالسوء اولدیغی اشعاردر وتوبیخ وتقریع ایله تادیبه سزاوار ایدیکی
کوشمال ذکرندن بدیداردر این بود براوله دیمکدر این ایله اشارت ترک هوایه در
معلوم اوله که نفسک سکوتی مکر وحیله سی اجرادن کیرو قالمسندن کنایه در زیرا
نفس هر نفسده بر مکر اوزره در وهر مکرنده نیجه فراعنه لکی واردر یعنی حیله ومکرده
کویا بر نیجه فرعونلر نوابیلر ایله مخاصمه ایدر کبیدر امیدی اولنفس بدکاری هواسنک
ترکیله ولکا اظهار عصای ادب ایله شدتن تسکین ایلدیمک حینده شیطان لعینک
نه نفسی حاله ترکیمتی صورداسنه دوشر اول زمان نفسک سحرینی بالکلیه ابطال و
شیطانک سعینی عاطل ا اهمال ابتر ایتک حضرت کلیم علیه السلامک خداسنی ذکر ایله
دیدیکی نکته مولانایه ایماء وکوشت نفسک طریق استحکامی ذکر الله ایدیکی اشارت
برله ناظم ایدر چون دلت بریاد حق ایمن بود چونکه قلبک ذکر الله اوزره
ایمن اوله یعنی ذکر الله اوزره قلبک اسوده وایمن اوله دیمکدر چون چونکه
دلت کوکلک بریاد حق ذکر خدا اوزره ایمن اسوده حال وبی اندیشه وایمن
بود اوله نفسک اماره هم ساکن بود تبایحه امرایدیجی نفسکز دخی ساکن
اوله خلاصه کلام ذکر الله شفاء القلوب حدیث شریفی وزره ذکر لک قلبی
امراض اندیشه فاسده دن ایمن وهم نفسی ساکن اولوب مکر سازو سحربازلغه
بو دیز یعنی ذکر اولان صاحبنه ضرر دیز اولوره دیمکدر نجم فالان کشته ضرر دیز
دیه جک یرده کندی حالنده بو ساکن ادم دیرلر انتهی وذکر الله ده فوائد کثیره واردر

نجم تنبیه فاقلیندن بر قاچی مسطوردر که اولا رضاء الهی طلب ثانیا حرص قطع ثالثا
رابعا منع معصیت خامسا نفس ایله شیطان شرلرندن امین اولمقدر انتهی بس نفس ساکن
اولدقده صاحبی ریاضته رعایت وتوکل ایله قلیله قناعت ایتمک کرکدر دیمکله اشارت
ایچون ناظم ایدر هرکه او را تکیه برصانع بود هرکیمکه انک ایچون صانع عالم اوزرینه
اعتماد وتوکل اوله هرکه هرکیمکه اورا انک ایچون تکیه بونده اعتماد یعنی طیانمق
معناسنه در رود خی های روشنانه تکیه دیرلر بونده مراد دکلدر برصانع خالق عالم اوزرینه
بود اوله پس خدایه متوکل ومعتمدک علامتی قلیله قناعت اولمغین ناظم ایدر در جهان
بالقمه قانع بود دنیاده بر لقمه ایله قناعت ایدیجی اوله در جهان دنیاده بالقمه
همزه ومدت ایله بر لقمه ایله دیمکدر قانع قناعت ایدیجی بود اوله خلاصه توکلک
نشانی قلیله قناعتدر زیرا لقمه واحده قلتدن کنایه در حتی سالک قانع تسمیه
سنک وجهی قلیل وکثیرده عیوب بر لقمه یه راضی اولدیغیدر دیمشلردر ولقمه واحده
ذکرنده جوعی مدح وشبعی ذمه اشارت واردر وفی الحقیقه قلت اکل وشربده منافع
کثیره واردر یعنی حضرت لقمان علیه السلام اوغلنه نصیحتنده ایتمشیدی معده طعام
وشراب ایله طولو اولسه فکرت از اولوب لسان حکمت اخرس اولور واعضای عبادت فتور
بولور دیو کثرت اکلدن منع بیورمشدر ودخی شرح عین العلم ده مسطوردر که قانع
رمارفک بر غیرتمشلی کسه دن الی نسنه سؤال اتمشلر جمله سی جوابنده متحد اولدیغندن
صومرد هری اختیار ایلدیم اولا عبادتده حفظ علمن افضل اشیا ندر دیدیم ایتدیلر
جوعدر ثانیا اطباء دام والذ طعام ندر دیو طوکردن سؤال ایلدیم ایتدیلر جوعدر
ثالثا ادویه نک انفعی ندر دیو اطبادن سؤال ایلدیم ایتدیلر جوعدر رابعا حکمده
اعون اشیا ندر دیو حکمادن سؤال ایلدیم ایتدیلر جوعدر خامسا زهادتده اقوای
اشیا ندر دیو زهاددن سؤال ایلدیم ایتدیلر جوعدر وقلت اکلدر سادسا انفع اشیا ندر
دیو عابدلردن سؤال ایلدیم ایتدیلر جوعدر انتهی پس قلیله قناعت کارمردان الهیدر
نجم ملک قناعت شاهلغی صوری اولان سلطنته برابر طوتمشلردر حافظ کنج ذرکر

نبود کنج قناعت با نصیب • انکه ان داد بشاهان بکدایان این داد • ودخی بو معناده
حضرت مولانانك • قناعت کزای خسرو اندکی • که سلطان ودرویش بینی یکی •
یعنی ای نفس قلیله قانع اول که سلطان ودرویشی بر کوره سن یعنی بینلرنده فرق اولمدیغین
بیله سن دیمکدر ومدح قناعتده القناعة کنز لا یفنی حدیث شریفی کافی ومالا لدن
اولان لقمه یی ستاینده ناظمك حضرتلرینك ابیاتی وافیدرکه بودر
ز لقمه نور ایمانت شود بیش • یکی باك از حرام ار لقمه خویش • زلقمه بر تو گردد کشف
اسرار • وجودت را نوار لقمه تخم دار • زلقمه جسم خود را پاك گردان • شوی از لقمه بر تقوی تو سلطان
زلقمه یافتند مردان سعادت • زهد لقمه مدد اندر عبادت • زلقمه در کرامت راه یابی
زلقمه در دو عالم جاه یابی • زلقمه بر تو بکشاید در راز • تنت را زحرام آخر بپرداز
زلقمه یافتند ابدال مردان • مکن بر از حرام آخر تو زندان • زلقمه یافته درویش صد کام
زلقمه دو ربابی ز نیست تمام • زلقمه هیچ اندیشه نداری • از این بر خوردنی حرام بخواری
زلقمه علم بگشاید بتو در • اگر مردی درین ره لقمه کم خور • زلقمه گر تو خود را کنی پر
صدف را از بری گوهر بود در • انتهی پس لقمه فقراد یمك لقمة حلال ایله مترادف
واولقمه دن بره یعنی قلیله قانع اولان مرد عارف ایدیکی ناظمك هر بر کتفا ردر بیادین
اشکار در وما نحن فیه اولان بیتك مصراع اولی توکل ومصراع ثانیسی قناعته دائر
اولدیغین بحیه لفظی ایتانه بحیه کاه دیدیکلری عبای توکلك کوشه کیر اولان فقیر قانع
کرکدر دیمکده دخی اشارت واردر ونحیه نشین اولان طائفه نك قبول وباشر لوحی
خیر المؤمن القانع وشرهم الطامع حدیث شریفی مصداقنجه سیر تندن فرق ایتملوبدر
حتی توکلخانه ده ساکن خیر الاماکن ایکن بحیه یه کلدیجك واردانه منتظر ومستقبل
اولان زمانه تجنن برنیه ظرفا وعمر بن بری خطاب ایدوب • لما رأیتك
قاعدا مستقبلی • فعلمت انك للهوان قرین • هون علیك وکن بربك واثقا •
ان التوکل شانه التکوین • ما لا یکون فلا یکون بحیلة • ابدا وما هو کائن سیکون
دیو بیورمشدر • پس لقمة واحده دن مراد کیفیت طلب زادی یادن منفعدر

ناظم

ناظمایدر اکتفا بر روزی هر روزه کن • هر کونك رزق مقدر اوزره اکتفا ایله
اکتفا افتعال بابندن کفایتلنمك معناسنه مصدر عربیدر بر علی معناسنه در
روزی یاء نسبت ایله کونلکون تعیین اولنان وظیفه یومیه معناسنه ایدی صکره
تعمیم اولنوب مطلق رزق مقدره اطلاق اولندی انکیچون کسه نك رزقنی بیه نرده یه
جلب یره • عجم روزی کس نخورده دیرلر ما بعدنه مضاف اولدیغی اجزنه لاجل الاضافة
برهمزه کتوریلمشدر هر عمومی مفیده روزه برنه کونك معناسنه درکه عربی وظیفه در
هاسی اختصاص ایچوندر وکاه صوم معناسنه ده کلورکی بونده مراد دکلدر کن ایله
دیمکدر پس ناظمك بو کلامنده چند اشارت لطیفه واردر اولا یومیه یه قانع اول
ادخار قوت سوداسنده اولمه که توکله برلورسن دیمکدر پس بونده اولان حدیث شریف
توکل ایدریا ناظمك • بر توکل کر بود فیروزیت ایضاح اولنجقدر ان شاء الله تعالی ثانیا
یومیه رزقی خدا کیمز بس همان توکله اولدیمکه اشارتدر وحقیقت حالی دخی بودر
نتکم حضرت مولانا مثنوی رو توکل کن مکرزان پا ودست • رزق تو بر تو ز تو عاشق
ترست کر تو نتابی بیاید بر درت • ور تو بشتابی بمحنت در سرت • بیورمشدر
وبوکا مناسب نسنه لر چوقدر بعون الله انشا فیده محلیله ذکر اولنور ثالثا فقیر
ومسکین معیشتی اوزره تعیش ایله دیو فقیر صابر غنی شاکردن اعلادر معناسنجه
فقره مدحه ایما واردر وفقر ایله مدو حتی فخر عالم صلى الله عليه وسلمك حضرت
بلال رضی الله عنهه خطابا مت فقیرا ولا تمت غنیا حدیث شریفندن نمایاندر وکیفلا که
بر منطوق حدیث جنتك اکثر اهلی فقرادر رابعا کفایت مقداری در رزقنی بولدقدن
صکره انکله اکتفا ایدوب زیاده سی طلبله کسب زحمت کرسی ایله رزق ارتمز
دیمکه اکتفا لفظی واللدر نتکم رزق مقدر صاحبنی اره دیمنی ان الرزق لیطلب
العبد کما یطلب اجله حدیث شریفیله ثابتدر • وقسمت اولنانك سعی ایله ارتمادیکی
نیجه اثار واخبار ایله مبیندر وظاهردر نتکم بر نسنه نك اردینه دوشوب طوریکی
اندن محروم اولدنك عقتیل دیمشلردر قطعه یا طالب الرزق فی الآفاق مجتهدا

افقر عنك فان الرزق مقسوم • الرزق یأتی علی من لیس یطلبه • وطالب الرزق
یجی وهو محروم معناسی ظاهردر • اعنی هرکون کفاف مقدارینه قناعت سبب سعادت
وموجب راحتدر • نتیجه هما قوشی هرکون استخوانه قناعت ایتدیککندن سایه سی سعادته باعث
ودولته بادی اولمشدر وبوکا اشارتا خواجه صائب بیورمشدر بیت اکر با استخوان از سفره
قسمت شوی قانع • عزیز اهل دولت میتوانی چون هما کشتن کرنداری ازخدا دریوزگی
اکر کفاف نفس مقداری رزق طوتمز ایسک خدادن طلب قیل یعنی غیریدن استمه که الرزق
علی الله دیمشلردر کرنداری اکر کفاف نفس مقدار رزق طوتمز ایسک دیمکدر بووجهله فقیر
وبیچاره چوقدر وتمام مضطر اولمدیقجه ناسدن سؤال ایله نرماامدن یوقدر انکیچون ناظم ایدر
ازخدا رزاق عالمدن دریوزه کن سؤال ایله دیمکدر دریوزه فارسیده دلنمک
معناسنه در عربیده سؤال در • یعنی سؤال ایله دیمکدن کد یمین وعرق جبین ایله
رزق کفافی خدادن طلب ایلمک خیره قرین وکار قانعین در نتیجه امام بخارینک زبیر
رضی الله عنه دن روایت ایلدیکی اشبو حدیث سید المرسلین بیان وارفق کفافه زلیل
اولان صلحایه وفقرایه کافیدر که فخر الانبیا علیه افضل التحایا بیورمشدر • لان یاخذ
احدکم احبله ثم یاتی الجبل فیاتی بحزمة من حطب علی ظهره فیبیعها فیکف الله بها
وجهه وفی روایة فیستغنی بثمنها خیر له من ان یسأل الناس اعطوه او منعوه • فعلی هذا
معلوم اوله که خدادن غیریه عرض احتیاج ایله سؤالدن ذلت وکار نتیجه کفاف ایله قانع
وذل سؤالدن نفسی عزیز ایلمک عزتن بیان دیمشلردر قطعه اعز الناس نفسا من تراه
یعز النفس من ذل السؤال • ویقنع بالکفاف ولا یبالی • بفضل فات من جاه ومال
حتی برکیسه برنسنه ویرسک انک اسیری اولورسین برکسه دن برنسنه استمه سن انک
اسیری اولورسین • اما عرض احتیاج ایلدیک کسنه شاه جهان دخی اولور ایسه انک ایله
برابر اولورسین عکسی ابن یمین بو نظمده دربار ایله ادا بیورمشدر قطعه برهرکه عطا
یافتی بانتی تو اسیر او • ورزهرکه عطا جستی کشتی تو اسیر او • واکنون که نیاز خود بروی نکنی عرضه
کر شاه جهان باشد باشی تو نظیر او • انتهی پس ریاضت نفسی املاک وقلبی زنکاردن

یاد

پاك ایتمکدن عبارت اولمغین ریاضت بیاننده نفسک قهر وهلاکنه لازم اولانی تمامی
بیانه شروع ایدوب بیورر در بیان مجاهده نفس
نفس نتوان کشت الا باسه چیز نفسی قهر واهلاك ایلمک ممکن دکل الا اوچ نسنه
ایله کشت فتح کاف عربی ایله بونده کشتن معناسنده اسم مصدر قتل وهلاك ایتمک دیمکدر
معناده نفسه مضافدر نفس اماره در نتوان ممکن دکل الا باسه چیز ایچ اوچ نسنه
ایله دیمکدر چون بگویم یاد گیرش ای عزیز چونکه سویلیم انی ازبر طوت ای عزیز یعنی حفظ و
عمل ایله دیمک مراددر چون بگویم چونکه سویلیم یادگیرش شین ضمیر در سه چیز راجعدر
معناسی ازبر ایله ای عزیز دیمکدر اول سلحه اوله من نسنه لرك ایکیسی بونلاردر که ناظم ایدر
خنجر خاموشی وشمشیر جوع خنجر سکوت اولوق قلیج اجلوق در خنجر درت معنایه کلور اول
آلت معروفدر وبیوك پچاغه شاملدر ثانی بچاق برنوعه سوزی خنجر بیدکر انکار وبلاه تیغ
دیرلر ثالث غلة انشدر رابع ضیاء شمس وقمردر پس ماعن فیه مراد اولان معنا ظاهردر
ومابعدنه مضافدر واضافتی بیانیه در ثانی وثالثی دخی بویله در خاموشی ده یا مصدریه
در سکوت ایتمک دیمکدر وشمشیر اولا اوزرینه معطوفدر قلیج دیمکدر عربیسی سیفدر بونک
ترکی وعربی اسامیسی چوقدن بیروندر حتی فرهنك شعوری ایدوشتر ابیوات وارسلانه قلیجک
لغت فارسیده اوچ یوز التمشر اسامیلری واردر وجمله سی مستعملدر ولغت عربیده بوددلك
هر برینك بیکر اسامیلری اولدیغنه ارباب عربیتنك اتفاقی واردر دیمشلردر جوع عربیدر
اجلوق دیمکدر [illegible] کسیه جوعانه دیرلر فارسیده اچ کرسنه واجلوق کرسنکی دیرلر
سلاح ثالث بودر که ذکر اولنور نیز تنهائی وترك هجوع فروانی ایلخولق وترك
نوم ایله دیر مراد قلت نومدر نیزه سکود دیمکدر آخرینه کی همزه مابعدنه اضافت ایچوندر کلمشدر
تنهائی یا ثانیه مصدریه اولمغله یالکزلق دیمکدر تنها لفظی بونده معنوی [illegible] اما مرکب
اعتبار اولدیغی یرده تنها تنز دیمك اولور و عاطفه در ترك هجوع ترك نوم دیمکدر هجوع
کیجه نك اویقوسنه دیرلر عربیدر ونومدن اخصدر پس ناظمک نوم یرینه هجوع
لفظی ایرادی بو وجهه نکته دن خالی کلدوکی نکته سی ظاهردر اعنی قتل نفسك اشبو

اسلحهٔ ثلثه نك زیاده مؤثری خاموشلغلدر خنجری دخی دشمن اوزرینه غایت یقین كلدكده
مستعملدر و سائر سلاحه كوره درونه مؤثردر و سفر و حضرده صاحبنك یاننده
اكسك اولمیه جق آلتدر پس بو نكته لره رعایت ایچون ناظم خاموشلغی خنجره تشبیه و شمشیر
ایله نیزه نك اوزرینه ترجیحا تقدیم ایلمشدر و خنجردن صكره آلت مؤثر قلیجدر كه دشمان
ایله سنك یاننك بر مقدار آره لق اولسه اجلنی دخی بر ایله دركن قلیج هر بار سیلده نیلو
اولمیوب كافی چوز یملك معتادینه بناء نفسی دخی دائما جوع قرمیوب كافی قلیجی
اورونم قالدرمه معناسنجه مقدار كفایت طعام ایله كوزتمك نكته سنی اشعار ایچون
ناظم جوعی قلیجه تشبیه و نیزه نك اوزرینا ترجیحا ثالثندن مقدم ذكر اولنمشدر
و شمشیردن صكره میدانده آمد شد اندن دشمنك كارین كوره جك آلت نیزه دركن
نیزه قوللنمقلق شرطی بوشا صالمق و كندی دكونه دوبقه معتدر كذلك تنهالق ایله قلت
نوم نفسی قهرده نیزه منالدر اما تنهالقده اولان تنهالغی بوشا صالمیوب اوراد و
اذكار و تفكر و تدبر ت برودكار و اجرای صوم ایله ذكار و سهر لیل ایله عبادت ایدوب
و نفسی بالكلیه طاعتدن قریه جق قدر زحمته قومیوب وحقتی ادا ایدوب بالكلیه
قندیلی قرمق كم كندر یمك نكته سنی اشراب ایچون نفسی خلوت و عزلت و قلت نوم ایله
مجاهده قیلمی ناظم نیزه یه تشبیه بیورمشدر پس بو سلاحلر ایله مجاهده ایدنم
نفسی بعنایة الله تعالی صلاح بولور اما بو سلاحلردن تهی اولان و یاخود بو ترتیب
اوزره قوللنمسین بلمینك حالی بوردكر ناظم ایدر هر كرا نبود مرتب این سلاح هر كیمك
ایچونكه بو سلاح مرتب اولمیه یعنی هر كیمكه بو سلاح ایله مسلح اولمیه دیمكدر یاخود هر كیمكه
بو سلاحی ترتیب ایدیجی اولمیه دیمكدر بو احتماللره كوره مرتب كلمه سی اسم مفعول یا اسم فاعل
صیغه سیله اوقنمق جائزدر این سلاح اشارت اسلحهٔ مذكوره یه در سلاح الات حربدر
مذكر و مؤنث اولور پس ترتیبك معناسی بر شیئی شیئك آخرینك عقبنده و مرتبه سنده
وضع ایلكدر ایمدی هیچ سلاحی اولمیانك حالی معلومدر لكن اسلحهٔ مذكوره یی محلنده
استعمال ایده میوب مثلا خنجر معاسنده مرداق قوللنمق مرادنم اولسه ینه سلاحسز ایله

برابر ایدیكه ناظمك مرتب كلامی قرینه در و بونم اولان لطائف و مبالغات مفهوم اولمقدر
ایچون ناظم نفس را هر كز نبی ابد فلاح اهك تفسیر هر كز فلاح بولماز هر كز اهلا دیمكدر
فلاح فوز و ظفر و نجات دیمكدر خلاصه كلام بو سلاحلردن خالی نفسك مكایدندن لا ابالی
اولان صلاحیتده ورو فلاحلتدن مهجور اولور دیمكدر و بونم اشتباه یوقدر پس خنجره
تشبیه اولنان خاموشلق بالاجتهاد كركدر یرسه بالكلیه سكوت دكلدر زیرا بالكلیه
ساكت اولورسه نفس كلمه مزاما شیطان قلوب اضلاله سعی ایدر لكن حق تعالینك ذكری اولان
قلبا و یا لسانا هم نفسك وهم شیطانك مزندنا امین اولوردیمكله اشارت و شیطانك
مزبوح نفی و مكایدنی ایما قصدیله ناظم ایدر چونكه دل بیاد الله بود چونكه سنك
قلبك بذكر الله اوله یعنی سكوتك حالنده قلبك ذاكر اولمیه دیو ملعون یار و همراهت
بود ملعون شیطان سنك مصاحب و برادر اولمه دیو ملعون معروفدر یار دوست
و مصاحب معناسنده در همراه یولداشدر اخرینه كی كت خطاب ایچوندر بود اوله دیمكدر
اعدی ناظمك مرادی مجاهدهٔ نفس ضمننده شیطان ایله مجاهده یه ایما و آلت جهادك
ذكر الله ایدیكنی ضمنا اشارت بیوردیغی اشكاردر و شیطانك دوستلغی دشمنلق
ایدیكی بیانی ایچون ناظم ایدر اهل دنیا را چو دیو آرایدش شیطان اهل دنیایه چونكه دنیایی
تزییه و خوب كوستره اهل دنیا اعمالده وافقا الذین معلومدر را ادات مفعولدر چو
چونكه دیو شیطاندر آراید معنادر مفرد غائبدر یزد یعنی تزیین كوستورد دیمكدر اخرینه كی
شی ضمیر دنیایه راجعدر مراد شیطان اهل دنیایی الدتمق ایچون دنیایی تزیین كوستوردكنم
قال رب بما اغویتنی لأزیّننّ لهم فی الارض ولأغوینّهم اجمعین آیت شریفی بو معنایه دال
و تلمیحدر پس اغوای شیطان ایله زینت دنیایه الدنمق مقرردر اولرمان لقمه های
چرب شیرین بایدش الا لطیف و نفیس و لذیذ لقمه لركرك لقمه ها جمعدر
لقمه لر دیمكدر ما بعدنه اضافت ایچون هادن صكره بر یاء كتورلمشدر چرب شیرین
یاننده واو عاطفه اولان نسخه یه كوره یاغلو و طاتلو دیمك اولور لكن بلا واو
اولان نسخه اوزره كلمتین مذكورتینك هر بار بر یله استعمالده معناسی چرب شیرین

لطیف ونفیس ولذیذ طعاملردنکم حکم ما قاتیلک ** مرب شرین نعمت دنیا ش
بمکس راندنش نمی ارزده ** بیتیله استشهاد ایتمشلردر یعنی طعام لطیف نعمت دنیا سکگنی بورکه
دکر دیمکدر بایدش اکا کرك دیمکدر مصرعنك اهل دنیایه راجعدر بو طعمه نفیسه ایسه
اکثر ملاذدن ممکن اولدیغندن طالب لقمه های لذیذ یه هرنه طرفدن اولوراسه
پاره تدارکنه دوشمکه محتاجدر وبو قیدك اولانك حالی ناظمك بوکلامندن هویدادر
هرکه او دربند سیم وزر شود هرکیمکه اوکسه سیم وزر قیدنده اولور یعنی جمع مال قیدنده
اولور دیمکدر بوقسه سیم وزر لفظلرینك مدلوللری اولوزده جمع التون وکشه مخصوص
دکلدر زیرا بر حدیث شریفده ** لکل امة عجل وعجل امتی الدراهم والدنانیر واردا ولمشکن
وحدیث شریفده بکوده لکل امة فتنة وفتنة امتی المال وارد اولمشدر مال سیم وزره
ومال اطلاق اولان نسنه لره شاملدر پس ناظمك سیم وزر اداسیله تعبیری نقدین
مذکورین جمله اموال رایجه نك راسی واعلاسی اولدیغندن وبین الانام بو تعبیر ایله
شهرت بولدیغنه بنادر واکثر کنز ایدنلریك انجق بونلاره اعتنا ایلدیکی حسبیله در
وهر بر مصلحت بونلار ایله حصوله کلدیکی سببیله در بو نکتم ظرفای شعرادن محوظ ملیدر
قطعه .. معشوقه عجب گفت که گر دزد دانی ** سیمین تن من همیشه در بر داری
ورنه تو زمن کام تمناهی دیدن ** گر جمله کتاب عالم از بر داری یعنی معشوقه
بکا ایدیکه اگر دزد ایسه دائما سیمین تنمی سینه ده طوترسین والا عالمك
جمله کتابن ازبرله سك بندن دزیر کام الهمزسین دیمکدر ونه ظرفادن بری ایتمش
لا ادری دارند خلق بسکه بصاحب زر اعتبار هر کس که صاحب دو درم
شد اباز زرست یعنی خلق صاحب زری معتبر اولقدر اعتبار ایله طوترکه گویا ایکی
درهمه صاحب اولان هرکس ابا زر دردیمکدر پس معلوم اوله که سیم وزر قیدنده
اولق انی جمع ایتمکدر وجمع مال ده سبب اوجدان کیمسی اولادیعه واقربامه
قالسون دیو در بونك علاجی نالادری خدایه اعمر لقدر بو له نیت ایله جامع
مال اولانه جاهلدعیلردر جاهلی خرك راحتی ایچون کندی ذمتن یوما فیوما ارتوب

یتمزر

دیغیندن نکم دیمشلردر قطعه ای که اندیشه مال ایله سرابجه اولوب دون
وکون دهرده اشغله کچر احوالك ** جمع مال ایلدیکك راحت ایچوندر اما ** رنجی
ارتار یوکی اولدیغنجه اغر مالك بس بونك رنجی دنیاده بحر مکرده عرقاب و
عقباده حلالنده ایسه یا اکثر حسابدر لکن عذاب قورقلا زدیمشلردر اکچنجیسی
بمیوب وپدر میوب طوروایکی سیم وزرك وجودیله تلذذدر بونك علاجی عسیر در
خصوصا که صاحبی پیر اوله پیرلکده شدت حرص معلومدر یا نزه نجلا وقوم واصحابی
مدح وانفاقات مالیتیانك مهما امکن فائده سی اولوردیو یا نمشلردر لکی بو بابده سوز
ظرفا نچکرکه بیورمشلردر بدیوای نصیحت نیست دل اهل نعم را ** چوکاغذ
چرب باشد نقش را دشوار میگیرد ** یعنی چرب مال ایله نعمت مال صاحبلك قلبی
نصیحت پذیر دکلدر زیرا کاغذ یاغلو اولسه نقشی کوچ طوتر دیمکدر مراد معلومدر
وبو وجه ایله جمع مال ایدن لسان شرعده بیرمافل ایله سماندربکم الدنیا دار من لا
دار له ومال من لا مال له ولها یجمع من لا عقل له حدیث شریفی بو بابده کواهدر
وبو معنا اوزره بویله اولان کمسنه یه علما جاهل واتیشی ابتنا قیلوب بویله دیمشلردر
که کسنك رزقی اسانلق ایله کلوراکن تکوبنی چکن نسادن جاهلدر ومونندنصکره
ایشنه یار اسیادن سیم وزری ذخیره ایدن باقل دراوچنجیسی حصولی ماله موقوف
اولان لذت عاجله وشهوات نفسانیه یه محبتدر بونلار جمله دنیایه محبتدن ناشیدر
پس سبب ثانی وثالث اوزره جامع سیم وزر اولان درعقوبت عاقبت مضطر شود
عقوبتده عاقبت عاجز وبیچاره اولور یعنی عذابه کرفتار وعقابه پر اضطرار
اولور دیمکدر قالدیکه سیم وزره محبت فقرایه تصدق ویا قوام بدن ویا اقامت
واجب ایچون اولوراسه جائزدر دیمشلردر پس محب مالك حالی معلوم اولدقن
نصکره مجدداعمالك حالنی بیان ایچون ناظم ایدر انکه بهر اخرت کار ش
بود اولکسه که اعمالنی اخرت ایچون اوله از خدا تشریف بسیارش بود
خدادن اکا چوق انعام واحسان ودرجات عالیشان اوله تشریف خلعت

واولولق معناسنه در بونده معناى لازمى اولان انعام واحسان ودرجات رفيع الشان اولمشدر زيرا ناظمك بوبيتى ومن يأته مؤمنا قد عمل الصالحات فاولئك لهم الدرجات العلى ايت شريفه تلميح واردر. پس بر مقتضاى حكمت خدالك بعضى قولنه مال كثير اعطا وبعضى قوللرينى بتلاى فقر فنا قد بغنك بيان حكميله تسليت خاطر فقراى صلاح مظاهر ايچون نظم ايدر مال دنيا خاكسارانرا دهند دنيا مالنى الحقاره ويرورلر ديمكدر ويرن واحد متعالدر پس مقام مفرد ده جمع صيغه سيله دهند كلديكى تعظيم ايچوندر مال دنيا دنيا مالى ديمكدر بونده اولان نكته لطيفه معلومدر مال عربيدر شول موجوده ديرلركه طبع كندويه ميل ايليه وكندوده بذل ومنع جارى اوله پس مالده تقوم معناسى شرعا كندو ايله انتفاع مباح اولمقدر وبر نسنه ايچون صفت ماليت ناسك كليسى وبا بعضيسى انى تمول ايلسيله ثابتدر فعلى هذا بعض كمسه بر نسنه ده صفت تقوم بولنور شلا بردانه بغداى كبى كه شرعا كندو ايله انتفاع مباحكه اما ناسك مزكور دانه نك عدم تمول لرندن صفت ماليت بولنمدين عند الفقها اول دانه نك بيعى صحيح دكلدر مع هذا متقومدر پس مانحن فيه دن مال لغوى دنيا يه مضاف اولمق حسبيله متقوم وغير متقومدن اعم اولديكى اشكاردر خاكساران الحقلرمعناسنه جمعدر مفردى خاكساردر فالك طراق مار نسبت واضافت معناسنه در مجموع طراغه منسوب ديمكدر لكن مراد الحقى معناسيدر را ادات مفعولدر خلاصه مال دنيانك دنى اولديغى ايچون دنيلره لايقدر پس مال دنيا اربابيله وارباب دنيا ماليله لائقلردن بولنلردر وشطر مثل واقع شن طبقا ولمشلردر وخاكساران وصفت مال ايله لحوق مال اولان فاسق وفاجر ويهود وكافر وامثالى الزندن اعدا ايمديكى دنى اولمغيز دنيلره مالكلدر يوقسه عند الله بو اربابك عزت ويا دنيالك حرمتدن كلدر زيرا دنيانك عند الله جناح بعوضه قدر اعتبارى اوله ايدى خدا دنيادن كافره بر ايچم صو ايچورمز ايدى ديو ابن ماجه روايتيله حديث شريف وارد اولمشدر وبونك دخى نيجه حكمتلرى واردركه عقول بنى ادم انى دركدن واذعاندن عاجزدر والله خبيرالدر

اخرت

اخرت پرهيزكارانرا دهند اخرتى پرهيزكاراره ويرور پرهيزكار عند العلما وجوبنى نامشروع نسنه لردن صقنيجى يه ديرلر اخرت كى الفردن اادت جمعدر بعد اولان را ادات مفعولدر دهند كلاثر ويرورد ديمكدر پس پرهيزكار اولان ارباب صلاحه اخرتى ويرور ديمك نعم باقيه ودولت غيره الله ايله مالارى وزى الاقبال ومظهر سير جمال ايدرمك سيارتو سيافدن هو بيادر پس شيطانلك سكادنبانى ميرتن مرض وارانت ايلچى دكر اولنانا فاته دوچار ووبب دخول دفترخاكسارانليه نقيبك اولسك كه دوستلى نكا دشمانلقدر ديمكى اشعار ايچون ناظم ايدر هست شيطان اى برادر دشمنت اى قرنداش سنك دشمانك انجق شيطاندر ياخود شيطان سنك دشمانكدر ديمكلدر پس معناى اوله كوره هست ادات خبر اولان است معناسنه در وشيطان لفظنك اخرينه مربوط اولان شيطانت تعبيريله بو عباره مقدم خبردر تقديم خبر اليسه حصرى مفيددر ومعناى ثانيه كوره شيطان دشمن نست ديمك اولور زيره شيطان مبتدا ما بعدى خبردر خلاصه شيطان دشمانا انسان اندر نحم . ان الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا اتميله ايدر عزمكرورا من اصحاب السعير ايت شريفه تلميحا ناظم ايدر غل اتش خواهد اندر گردنت اتش غلنى سنك بويوكره استر غل كسر غين معجمه ولام مشدده ايله بر نوع اياغه اورر بعقروده موريك معناسنه در . وكاهى قارشم نسنيه ديرلر پس صاف اولنيه غل دوغش ديكلرى مغشوش معناسنه در ما بعدنه مضاف اندر اعيدى غل اتش جهنم غلنى ديمك اولور خواهد استرد ديمكدر فاعلى اولان ضمير مستتر شيطانه راجعدر اندر گردنت سنك كردنكده ديمكدر بو نوع طريق تعذيبى يه اشارت واردر كه ايافه اوريله جك قيد اتشى كردنكه اولمق اوزره تعذيبى استر ديمكدر . بو وجهله تعذيب ايافه اوريله جق گردنه اورلمق اولور وده فى نعوذ بالله اياقلرى كردانلرينه مغبتا ولمق ايله ده اولور پس اهل عذابك عذابلرى ايچيندن اغلال اتشين ايله مغلوليتى المقده بر نكته دقيقه يه اشارتى واردر بودركه شيطاندن كندينك طوق كردن ادبارى اولانه اغلالى سنك بر بويكره استر يعنى كندو ايله مغلول ومعا الملاعنة نيران اوكى نه اولا يده ديمكدر نكم اهل عذابى ناره

طرح و القاده بو شیطانلر ایله معا مخذول و نوامیس اقدامندن امثالیله رسوا
ایده بکلر ردیو کتب غیر عتیره ده مسطوردر. ایمدی شیطانلرک مرادی بویله اولدیغندن
غافل و جاهل شیطانلرک اوزره مزین کوردیکی دنیایه مائل اولانلرک ادباری مقرر زائل اوله جغی
اعلان ایچون نظم ایدر مدبری کوری بدنیا آورد شول منکوب و سندیور که اوبنجت
دنیایه توجه و جهت محبت ایله مدبری بر مدبر که دیمکدر مدبر ایشی کیرو کیدوب ایلرو کلمیان
منکوب و مغلوبه دیرلر نکم مندبور رسیاه بخت یعنی ولدر اخرنه کی یا وحدت
ایچوندر کو کر اولنظردن مختفدر معنا ظاهردر روبدنیا دنیایه یوز . آورد کتوردی
یعنی ترجمه و محبت ایدر بهره کی از عالم عقبا بود اخرت عالمندن حظی نصیب المیدر بهره
نصیب کی حرف یعنی دیمکدر متی کبی زماندن سؤال ایدر از عالم عقبا عالم اخرتدن نصیب و بختی
نه زمانه برد ایلتوردی دیمکدر پس بو معنا من کان یرید حرث الدنیا نؤته منها و ماله فی الاخرة
من نصیب نظم شریفنه تلمیح واردر ایمدی بو مکرلردن امین و رضایه بعتینا و لحنک
طریقی ندر دیو سؤال مقدر پیدا اولدیغندن ناظم جواب بولیله ایدر ای پسر یاد حق
مشغول باش ای اوغل ذکر الله ایله مشغول اولکه قرانی ذکر الله بر کانیدر شیطانلردن
ناموس و عرض ایلدیکی بنایه میلدن مصون اوله سن دیمکدر لکن ذکر شیطانلردن اعالی
خلوتله مقرون اولدیغی ایما و بر قاعده جدیده یه اشارة ناظم ایدر وز خلایق دور
همچون غول باش و دخی خلایقدن غول کبی ایراغ اول وز خلایق و دخی خلقلردن
دور بعید همچون غول غول کبی بعید باش اول دیمکدر غول بیانده کلام کثیردر از جمله
فرهنگ شعوریده ارداد کلمه سنک تفسیرنده ایدر بو لفظ مهر دو فریب اولان غول بیابانی
معناسنه در غول دیدیکلری شکلده انسان کبیدرکه ایاقلری اوزون اولور و صری ایا قیلدر
اولور یولجینک و یولدن قالمنک کیجه ایله اوکنه دوشوب یولدن ازدیرور و اولدیغی
انی یولدانی تخن ایدوب اردینه دوشر بیابانه واردیغنده هلاک ایدوب یولجینک قانی
ایچر انتهی و بعضیلر ایدر غول طائفه جندن بر نوعدر صحرالرده اولوب اشکال مختلفه ایله
متشکل و الوان متغایره ایله متلون اولوب یولجییه یولدن ازدیروب هلاک ایدر دیمشلردر

وبعضلر

و بعضیلر ایدر غول بیابانی اولور بر طائفه در که موانست و اختلاطدن کریزاندر
بو سببدن قطع انسیته مشبه به طریقیله غول کبی منقطع و خلقدن دور اول
دیرلر و بعضیلر ایدر غول بیابانی بر نوع جوددر که بعض کسنه یه دوستی کبی صدا
ایدوب اضلال و اهلاک ایدرلر و بعضیلر ایدر غول توهم ناس اوزره بر بیوک
حیواندر که بانعی جبال و دینی سنار کبیدر حال بو که نفس الامرده بر شی یوقدر ناسه سی
باباک و یا قرندانونک اسنده بوار دینه دوشور بر امر تخییلیدر دیمشلردر و بو بعضک
کلامی مجمع الامثال صاحبی تایید ایدوب ایرر شی موجود الاسم و معدوم الجسم در یعنی
غول و بری عنقا و بری ارصاد دیمکدر. و حضرت مولانا مثنوینک بعض محلنده
غولدن شیطان و شیطان سیرت اولان انسان مراد ایدرلر. ایمدی ناظمک بوندن مرادی
غول نه کونه انس و اختلاطدن ناسدن بعید ایسه سن دخی خلایقدن دور اولکه نفسک
شروردن و شیطانلرک مکائدیله خلقک مفاسدندن امین اولوب کناره اوراد و اذکاره
مداومت و متدارک زاد آخرت اوله سن دیمکدر نتکم اسلافن استنباطی قطع ایلدیکی منقطع مانعم
مدح ایدوب بیورمشلردر نظم کاری کیرار فلکی ای خردمند . مجانی این محبت بهره مند
تا چند کاری کیر تا آکاه کردی . ز ترک رفعد مرد راه کردی . کاری کیر ای روی سکین
مباش از غصه ایام عمکین . کاری کیر ناد لشاد کردی . دمی ز بند نفس ازاد کردی
کناری کیر چون مردان بیکار . که هستی در بلای کرکفتار . کناری کیر از ین دیوانه
که چون مردان شوی هرجا فسانه . کناری کیر تا یابی همه کام . مکن خویشتن کی از صبح تا شام
کناری کیر چون عنقا پس قاف . مزن کبر و از بیهده لاف . کناری کیر از مردم نشود درد
مکن خود را بزحد و فخر مشهور . انتهی و ناسدن بالکلیه عزلت ایله صحرالرده اذکار الهیه یه
مداومت و کاهی حیوانات ایله موانست ایتمک ارباب حالک نیچه لرندن واقع اولمشدر
حتی ابی یزید البسطامی یکرمی سنه روح الله روحه الثانی یکرمی سنه صحرالرده کریان
و مداوم ذکر سبحان اولوب خلایقدن کلاینبغی قطع موانست ایلدی دیمشلردر و انقطاع
خلایق ایله صحرا و جبالده اولمق افضل در قسه ناسه نافع اوله رق شهرلرده عکس می

انفصال یوقدر حتی علما سیله شافعی علماسنك بعضلرنده اختلاف واقعدر نهایة الامر زمانمزده بین الناس عبادات ونا مشروع حالات کثیر اولدوغی نامسدن فرار ایچون برلری اختیار ایتمشلردر نتیجه حدیث شریفده • یوشك ان یکون خیر مال المرء غنما یتبع بها شعف الجبال ومواقع القطور یفر بدینه من الفتن • وارد اولمشدر دیمشلردر شعف تحریك ایله شعفه نك جمعیدر روس جبال معناسنه در • مواقع قطور باران یاغدوغی یرلر معناسنه در ایمدی فتنه لر ظهورنده دینی اوزره قورقان کسنه یه عزلت مندوبدر • اما دینی اوزرینه قورقمیان حضور جمعه وجماعت ایچون مخالطه اولمق اولادر دیمشلردر • اما بو زمانده حال شکلدر مثلا ابو عمر نمرکبی وفوائد عزلتدن اولان سلامت قدر بر فائده یوقدر دیمشلردر زیرا ناس ایله خلطت وهرکس ایله صحبتده اولان خسراندینی ودنیوی بی حد وبی پایاندر خلقدن دور اولان اول خسراندن مامون اولور حتی خلقدن صحبتی قطع معناسنه عبد الرحمن جامی مضمونی ترجمه ایدلیله شعرای روم ملدن نوری مرحوم بیوروشدر کرنظم فوریا کندی اوزینی هر کیم • خلق عالمده اشنا ایلر • کیم اولورسه مصاحب انك • جانه صحبتی بلا ایلر • ایو اولوب جداوزینه اکر دردمجریه مبتلا ایلر • عاقل اولدر که فرد واحد اولوب • خلقدن کندو سین جدا ایلر • وبو کیفیاتك حقیقت حال اولدیغنی شعرا وظرفادن کسه انکار ایتمشلردر ازجمله نابی مرحوم • خلقدن کوکلك اولمرتبه دروحشتیکم • عکسم ادم دیو مرآته نکاه ایلیم • دیو بیورمشلردر وخواجه صائبك بو بیتی جمله دن ایمشلردر بیت مرا ز روز قیامت غمی که هست اینست • که روی مردم عالم دوباره باید دید • انتهی ودخی بیورمشلردر • بیت جهاد بیکانه ام هرچند ما خلق اشنا باشم • بو بو دیده دریك خانه از مردم جدا باشم • خلاصه خلاین ایله اشنا اولدیغچه خالقدن رحمته بیکانه اولدیم دیمکدر حافظ • ببر ز خلق وز عنقا قیاس کار بکن • که صیت کوشه نشینان ز قاف تا قافست • رنا سدن نکار کسدند تفکر خلوت نشین اول دیکه ناظمك کلامنده اشارت ظاهردر وارباب خلوتك نه کونه فوائده مظهر اوله جغی ناظمك بو وجهه ابیات مفرقاتندن یا هره ذکر بیورر نظم • زخلوت دامما دیدار بینی • دلت را محرم اسرار بینی •

زخلوت کشف اسرارت شود نیش • بخلوت خلوتی کن از دل خویش • زخلوتخانه اغیار انبدرکن • دلت را اندران ازجان خبرکن • زخلوت بر تو بکشاید در راز • بخلوت کار عقبا را همی ساز • زخلوت پاك کردان جسم وجان را • زخلوت بین عیان راز نهان را • زخلوت بر در حق راه یابی • زخلوت مردی صد جان یابی • زخلوت دیده را از غیر بردوز • زخلوت راز کو با حق شب وروز • دخلوت انبیا را داد مقصود • رسیده بنده از خلوت بمعبود • زخلوت انبیا را ده نموده • زخلوت مخلصان کشته ستوده • زخلوت درجهان کردی سرافراز • زبهر حق خلوت دار آغاز • انتهی معانی ابیات ظاهردر

در بیان صبر بر فقر وفاقه

فقر خود را پیش کس پیدا مکن کندی فقر یکی کسه نك اوکنده اظهار ایله فقر خود را کندی فقر یکی دیمکدر فقر بوینده احتیاج معناسنه در وبوندن ما عدا بر شئ یه مالك اولمق • ودخی بر کسه نك ایکولرین صنفی • ودخی ضمیر اثك ودخی منبع آب ودخی بر نوع قیون ودخی دلك دلك وچقور قازمق معنالرینه کلور پیش کس برکسه نك اوکنده پیدا مظهر معناسنه درمقابلی پنهاندر کرمخفی دیمکدر مکن ایله دیمکدر یعنی محتاج لغکی کیسه اظهار ویبر فرد اوکنده فقر یکدن اشتکا ریا مالکی اعلام وانها ایله زیرا اسکا باری جانب دیرن مولا نعمیه کره شکایت ویرور دیو ناظم اثبات ایده جکدر قالدیکی ناظمك بو کلامنده بعض نسخه یه اشارت واردر اولا فقر صابری ضمنا بیانه ایما واردر که فقیر صابر ما ثللدن برکسه یه شکایت ایلیوب رزق مقدره قناعت ایله صبر مداومت ایدندر دیمکدر ثانیا کسبنك کالی دائما مستور الحال اولمقده ایدیکن اعلام ایتدکم ثابت کسبیه اشك وردخ زردیکی اظهار ایتمه • بیم مکوز کرك ایکی کوز وز محفوظ یعنی بر بیانه کاینده وثالثا حالت فقرده بسته لب اولمق کرکدر دیمکه ایما در زیرا فقر لدبسته لبلکی مفتاح قفل رزقیدر دیو بیت از دهان بسته باشد قفل روزی را کلید • بر برآید کوزه سربسته از دریای خم • ودخی • بسته لب بردر روزی کند کار کلید • کوزه ازخم برشراب ناب می آید برون • بیورمشلر مراد معلومدر را ابعاعرض احتیاج غیردن منعه ایمادر وکیف لاکه عرض احتیاجدن سکا نافع اولمق موهوم لکن حصول ذلت وشماتت مجزومدر

وفرضا سکا برقائم اولسه الک ضمننده ابیلق رکاردر اکر عرض احتیاج ایلدیکیک بحر
دخی اولور ایسه دینلور در نجم بومعنوز باده خوجه صائبک بیت باکمال احتیاج از فلق
استغنا خوشست • باده ها زمشک مردن برلب دریا خوشست بیتندن غایاندر
یعنی کمال الاحتیاج ایله خلقدن استغنا خوشدر • کنار دریاده عرض احتیاج ما البیوب آب
عطاسی ایله تحکا اولمق مشک دهانی ایله اولمک نازکدر زیرا بحرک سکا فیض وکرم
ایده جکی ابتداکی معلومدر خلاصه کسبه فقرکی اجه محنت امروز را فردا مکن
بوکونک محنتنی یارین ایله یعنی دیناده • فقر محنته صبر وتحمل ایله که سعادت اخرتی احراز
ایده سن والا محنت فقر ایله دیناده • شاکی اولان اخرتده اشد محنته مبتلا وباکی اولور
پس بونه محنتکی علم صبر ایله شکوای فقردن ناشی اخرته دخی توابدن تغیر ومحنه
اسیر اولمه دیمکدر محنت شول بلادرکه انسان انکله امتحان اولنور مثلا فقرکبی ماعدنه
معناقندر امروز بوکون دیمکدر مراد دیاندر اصلی این روز ایدی فارسی کلمانندن سال
وساعت وشب وروز کلمه لرینه داخل اولان این لفظنک نونک میمه قلب سمامیدرکه
امسال وامساعت وامشب وامروز دیوب تخفیفا بو وجهله مبک ناقبلنده کی
یا تحذف دخی ایدرلر را ادات مفعولدر فردا بونده مفرددر یارین دیمکدر مراد قیامتدر
نجم بوبیتک مضمونه که مطلب بیت ناظمدر که فردا دخی بومعناجه در وقیامت مراد
اولنمغه قرینه در مکن ایله زیرا مرترا اکس که فردا جان دهد اولذات علیه که سکا
یارین جان ویرور یعنی بعد الاماته سنی قیامتده احیا وجان اعطا ایدر دیمکدر مر تحسین
لفظ ایچون زائددر یاخود مجازا تحقیقا معناسنه در ترا سکا اکس اول کسه
دیمکدر مراد حبیب وحبی اولان خالق عالم ورازق بنی آدم در جل جلاله وعم نواله ولا اله
غیره که علت ایچوندر فردا یارین یعنی حشر اجساد وقتنده جان دهد جان ویرور ایدیکی
بوبله سنی کیمان عدمدن شرف وجوده کتوروب بعده سنی موت ایله اعدام وبعده حشر
جسمانی الله ایجاد واحیا واعطا جان ایدن مفیض الجود والاحسان اولان حضرت سبحان
غم محور بهر یکی لب نان دهد غم یه اخر بردلم نان ویرور یعنی مال حیوانک رزقک منقطع

اوطماز

اوطماز رزق ایچون غمکین اولمه دیمکدر غم قیغو وغصه معناسنه در فارسی وعربیده
مستعملدر لکن بعض تغاوتلری واردر بودر که غم فارسی غصه ماضیه ومستقبله
اطلاق اولنور مفردی وجمع براولور لکن غم عربی غصه ماضیه در زیرا مستقبلده هم
دیرلر ومفرددر جمعی غموم کلور مخور نهی حاضردر یعنی دیمکدر بوندن مراد خاطرنجا طبی
تسلیتدر نجم ترکیده دخی تسلیت ضمننده غم یمه خدا کریمدر دیرلر اخر معروفدر یکی لب
بردلم دیمکدر لب لفظنده دلم معناسی وبرلیک مجازدر نان معروفدر دهد کامرویرور
دیمکدر ناظمک بوبیتنده برقاچ اشارات لطیفه واردر • اولا بر اخره عرض احتیاج
برله نان دیوجان ویرمه سکا جان ویرن نان ویرور دیمکدر • ثانیا رزق ایچون زحمتکش
اولمه خدا رزقکی اولا شدر دیمکه اشارتدر نجم شعرادن نغانی مرحوم ایتمش
نغانی فی الملک رعالم خانه • اکر نان از پی بانی وکر آب • مبر ماجت بر ارباب دنیا • که
روزی میرماند رب الارباب انتهی • ثالثا رزق کوکلیه غمکین اولانلری بو وجهله
تسلیت وحیوانک اولدیغیجه وصول رزقه اشارتدر نجم طریق اخر ایله تسلیت طالب
رزقده دینلور که بیت الکه از دندان دهانت پر ز کوهر ساخته • نیست ممکن
تا لبت کور ازتو نان • یعنی اغزیکی دیشلردن پرکوهر دوزن خدا شیر تیره ولی
نانکی دریغ طوتمق امکانده دکلدر • زیرا دندان انسانک اسیابلری بونده دیشی هر
دیش مقابلی ایله پرد کرمان کبیدر طشره ده منع عبدایله ممنوع اولان دکرمانک
رزقی یا غنه کلوب بوغازی بوش قالمنجه ممنوع بارعا اولان اسیابهای دندان
بی نان قالماز نجم الکه از دندان ترا بخشید چندین اسیا • بی دهش
واکر دی خانکه نان دارد دریغ بیتنک مؤداسی بونده ظاهر درحق سابقا
بیان اولندیغی اوزره کشینک رزقی کندویه عاشق اولدیغی ارباب اشارت نقدانک
زمینه طشره یه ظهوری چاک کریبان اولدیغندن استشهاد ایدوب بیت رزق
اکر بر آدمی عاشق نمی باشد چرا • از زمین کندم کریبان چاک می اید برون • دیو بیورمشدر
ورزقا وزرینه هر نقدر آسیاب کبی دوران ایلرسک ایله که رزق قدمدن اوله

دیو آسیابدن طشره بویله اولور نکلور دو سعیه ترغیب ایچون وارددر ❊ مثنوی فارغ دکر
کزینند که روزی در قدم باشد ❊ هیمن آوازی اید زسنک آسیا بیرون ❊ بیتی مضمونی
ایله طلبکار و کسبه ابتدا ایلمکه مانع دکلدر بو حال درزق ویرن پروردکار
در یو تسه سنده کی سعی و دور و کار دکلدر دیمشلردر ❊ واعتماد مرزیقی بویله در اما
حرص ایله ادخار ذخائر وانواع شرعا اذن یوقدر انکچون ناظم ایدر تابکی چون مور
باشی دانه کش بنجه یه دک قرنجه کبی دانه چیکجی اولورسین تابکی بنجه یه دک
چون مور قرنجه کبی باشی اولورسک دانه کش ترکیب توصیفیدر دانه چیکجی دیمکدر
معلوم اوله که قرنجه کثیر الحرکات اولمغین عربیده اسمنه نمله دینمشدر کنیه سی ابو مشغول
سائر حیواناتدن بر جهت ایله ممتازدر که کندو جثه سندن دموری کتورر غایت توتلودر
حتی سلنده بر قوی هذا قرنجه ایله هلاک اتمشدر دیرلر و کندونک خونخوار سالان
بوریسنی یردن یره قاچورر ❊ زیرا ارسلانک بوریسنی هلاک ایدر ❊ وجثه عظیمه ❊
صاحبی اولان فیلک ایاغنه بوقاغو کبی جمع اولمغله فیلی هلاک که ویرور و طلب
رزقده حیله سی عظیمدر دانه اولدیغی بر یرینه خبر ایدرلر و بر بری اردنجه نقل دانه یه
کیدرلر و دانه اولان انبارین ایشینه کوررلر ❊ زیرا انشا ایچون یاذدن زخائر جمعنه
دوشوب احتکار اوزره حرص ایله هر بری هزار دانه ادخار ایدرلر مع هذا اسنه ده
کوچوکی یارم دانه و بویوکی بر دانه دن زیاده عمر و عمری دخی علی روایة بر سنه دن
زیاده سورمز و کیلارده زمینده مدخر اولان دانه لرده تعفن اکلسه اول دانه لری ایلیله
قرارده طشره چیقروب تمام قوریدوب ینه کالارینه نقل ایدر و مذکور دانه لری ییر
زمینده بتمک ایچون وقتیله اقتضاسنه کوره دانه لری تنصیف اوزره ایکیشر بولارد ❊
وکزیده دیدیکلری نسنه یی درت بولار زیرا کزبره منقفا ردع اولدوغو اینش بویله
بر حریص و حیله باز حیواندر قالدیکه قرنجه یی بنی النعامده قانعه تشبیه ایله از
جمله بیت سفره اهل قناعت هر دم از نعمت پر است ❊ روزی موران بود
دائم مهیا بر زمین ❊ دیدیکلری سنده ده یه بکی رزق قلیله نظرا در یوقسه انبار

وکیلارده

وکیلارده مدخر اولان نعمته نظرا دکلدر اغنی قلیله قناعت ایدیکی ایچون قسمتی
زمین اوزره دائم مهیا در انج قاللاره دیمکدر ایمدی عاقل اولان کسنه حموله مرص
ایله زحمت کیر اولمان زیرا مقاله مراجعت ایلسه حرصک زحمتدن و عقبا ده
عقوبت و حسرتدن غیری بر نتیجه سی یوقدر زیرا حریص اولان مثلا دنیانک جمله
حرمتی جمع ایدوب کمال حرصندن موجودینک اوزرینه دریه سندن ثانی بو بانه
موجود منک جمله سی بر کونه یاغور اقتضاسنه و حرصنه کوره بر ساعده کیلار
معده سنده در انبار ایلمک قابل دکلدر بیه جکی پیمانه معده سنه صغه جق قدر رزق
یرینی مقدر یدرکیمغن قسمنا ده تقسیم و تعیین و تقدیر اولنمشدر اول مقدر اولان
رزق مقسوم من اخریه مرالبته کلوب کندویی بولور اولیله اولدیغی تفکر مردلک
توکل ایله قناعت و حموله فقری مردانه چکمکه مبادرت درموجب بسی زیرا دخی دیرلر
عد ایدوب قطعه روزی مرد چون رسد آسان ❊ زن ازو به اکر خورد دشوار ❊
چه بی زر ذخیره از پی جهل ❊ زن باید پس ذخیره بکار دیمشلردر یعنی مردک
رزقی آسان اولاشور لکن اکر مرد دشوار لغن فکر ایدوب ادخار زحمتنه دوشر
ایسه زن کندودن ایودر و کندو عورتدن دونرکه حیاتدن صکرا ایشنه یرامیان
التون جهاتندن نانی ذخیره قور دیمکدر بس ناظم حریصی ظاهرده حیله باز اولان
موره تشبیه ایدوب معناده دخی زندن بی بصیرت یرنه قویمغین حموله فقری مردانه
چکمکه ترغیب ایچون ایدر کر تو مردی فاقه را مردانه کش اکر سن مرد ایسک
فقر و فاقه یی مردانه چک یعنی یرنسه قرنجه کبی دانه چکمه دیمکدر کر تو مردی اکر سن
ارایسک دیمکدر بو کلام شرطدر ما بعدی جمله سیله جزادر فاقه را فقری مردانه
ها ثبت ولیاقت ایله ارجه سنه کش چک دیمکدر بوندن مراد طریق مردان
الهیه توکل سالک اولدیمکدر زیرا انلرک طریقی توکل تام ایله فقره صبر وما قسم
اللهه رضا و قناعتدر نتکم الملک فقر مردانه ❊ خانه من چون کان نیاکت از اسباب
عیش ❊ پر برادرم مهمان چون تبر در کاشانه ام ❊ بیت للعینی باین تا مدرو طعام

حالتلرینك بومرتبه خرابه زارلغی ایله باطنلری مخزن دفینهٔ معارف واسرار الهی
اولدیغی بیت مزکورك زیلنده اولان **بیت** باهزابهای ظاهر باطنی وادم جو کنج
جغد باشند بل چشم زنم در ویرانه ام • بیت رنگینی ایله تابتدر وفی الحقیقه مردلك
مالده فقر وصبر تام ومرام طاعانه تحمل ایله عبادتدر نتکم **بیت** همچو مردان غوطها
دراب ودر اتش دیدیم • تاز پیچ وتاب تیغ خود بجوهر ساختیم • دغشلر دریعنی مردانکبی
آب واتشده نیجه غوطه اوردیق تا کیچ وتابدن کندی شمشیرمنا غزه وتیغ جانمزه
جوهر ساز اولدیغی دیمکدر • مراد معلومدر بوحالاتك موقوف علیهی توکلدر انکچون
ناظم ایدر • **بر توکل کر بود فیروزیت** اکر توکل اوزرینه سنك ظفرتیك اولور ایسه
بر توکل سیاق قرینه سیله توکل تام اوزره دیمکدر **کر بود فیروزیت** اکر ظفرتیك اولور
دیمکدر فیروز ظفر دراخرنده کی یا مصدریه ما بعده اولان تا مخاطب ایچوندر بو جمله
شرطیه جزاسی مقدر نایدر یعنی توکل تام اوزره مظفر ایسك **حق دهد مانند مرغان**
روزیت حق تعالی حضرتلری بی کسب وکار اولان قوشلر کبی رزقکی ویرور یعنی
بو نه فخر عالم صلی الله علیه وسلمك لوانکم تتوکلون علی الله حق توکله لرزقکم
کما یرزق الطیر تغدو خماصا وتروح بطانا • حدیث شریفنه تلمیح وارد ر معنای شریف
اکر سز لر خدایه توکل تام ایله توکل ایدرسکز سزلری ده رزقلندرر نتکم قوشلری رزقلندرر که
اولر طیرانج اولدیغی حالده صباحه داخل اولورلر وطوق اولدیغی حالده مسایه داخل اولورلر
دیمکدر • پس بو جمله توکل تام ده اولان ادخار زخائر دن بی قید اولمقدر لاد رقاالذکم
عیال ایچون اولانك مقدار کفایت بر سنه لك ذخیره تدارکی شرعا جائزدر • حتی ازواج
طاهرات ایچون فخر عالم صلی الله علیه وسلمك بر سنه لك قوت ادخار بیوردیغی
اوزره بو حدیث شریفه وارد اولان سؤالك جوابی طریقت محمدیه ده بو حدیث شریفك
بیانی زیلنده مبیندر خلاصه سی بو کونه توکل تام مقتضای ذات فخر کائناتدر • بوقسه
اسبابه تشبث توکله مانع دکلدر دینلمشدر • ایدی ناظمك بو بیتی سنت انبیاء
علیهم السلام وسیرهٔ اولیای کرام رحمهم الله تعالی بیاننه محمولدر نتکم امام اعظم رحمه الله ایتمش

نظم

نظم توکلت فی رزقی علی الله خالقی • وایقنت ان الله لاشك رازقی • وما کان فی رزقی
فلیس یفوتنی • ولو کان فی قعر البحار العوامق • سیأتی به الله الکریم بفضله • وان لم
یکن عنه لسانی بناطقی • انتهی وناظم حضرتلری دخی اکمل ذات اولانك توکلی کبی توکل
اولمغه امر ایدوب بویله بیورمشدر که **بیت** توکل کن بهر کاری بیزدان
که بردانستوار بدبجهان • توکل چون محمد کن توردین • قدم نه از زمان بر بام پروین
توکل کن اکر مستی تو بیدار • کشاید از توکل بر تو اسرار • توکل رزق وروز یرا کند بیش
توکل کن بحق از کس میندیش • توکل کرد موسی یار شکافت • محمد از توکل نور حق یافت
توکل کرد ابراهیم در نار • بر وشد نار سوزان همچو کلزار • توکل کرد نوح زار وحیران
نشن شد ایمن از اسوب طوفان • توکل کرد خضر از بهر درمان • بدید اندر سیاهی آب حیوان
توکل بر خدا کن در همه کار • توکل کن ببینی انوار دیدار • توکل بندکان ها مراد اد
که هستند از توکل روز شب شاد • انتهی ورزق بابنه توکل بر خدا بی باخ وناظمك
بو بیتك مضمونی اثبات وعیانم مشایخ صوفیه دن تحقیق بویله در که جمله خلقك
جانلری جوارح وجسده وصولندن مقدم عالم ارواحده مرتبه وفادن مرتبه صفایه ایچه
کنای روحانیت اولورلر ایدی وقتا که اهبطوا امرینه امتثالا تمام ارواحدن عالم اجسامه
نزول ایله زندان جسده محبوس واکل وشربه مالوف اولدیله کویا بونلرك عیال نفقه
سی اولکه دن طلب قیلدیغی کبی عباد الله قوت وغدالرین خدادن استیجی اولدیلر و بو
جهتدن جمله عباد کویا عیال الله اولدیلر نتکم الخلق عیال الله فاحب خلقه الیه انفعهم
لعیاله • حدیث شریفی بو بیانه کواهدر • پس خدای متعال دخی بو موجب ایله کرم
جمله نك رزقنه متکفل اولمغین آدمه توکل لازم اولدی • ایدی فخر ادم هر امورینی حقه
تفویض ایدوب فاتخذه وکیلا منطوقنجه مولای هر حالده وکیل اتخاذ ایلسه مؤنتی
مؤنت مرغان کبی بی زحمت حاصل وکندویه واصل اولوره عبلودر • ایدی عبد بو نعمتك
شکرنی فراموش ایتملودر نتکم ناظم ایدر **از خدا نا کر بود مرد فقیر** فقیر اولان مرد خدادن
شاکر اوله **از خدا** خدادن دیمکدر بعض نسخه ده • بر خدا واقعدر معنا ظاهردر **شاکر**

شکر ایدیجی بود اوله دیمکدر لکن بونده باید معناسنی تجویز ایله کرك معناسنه در دعك
خوشدر مرد فقیر هرکه ثنا ملدر کرده قوتش لبی نان فطیر اکرچه اکا قوتی مایه سز بشمش
بر دلم اتمك ویره کرده اکر ویره دیمکدر ادات شرطیه فعل شرطدر جزاسی مصراع اولك
مفهومی اوزره ثنا کر تیدر جزا شرطا اوزره مقدم کلمشدر قوتش اکا قوت دیمکدر قوت ازق
معناسنه در آخرنده کی شینك ضمیری مرجعی مرد فقیردر معنای حاصل اکا قوت دیمکدر که انك
قوتنی دیمکدن تعلیقدر لبی ده یا وحدت ایچوندر لب اصل طوداق معناسنه در مجاز ادلم
معناسی مراد اولنمغین ماصلی بر پارچه دیمکدر نان اتمکدر فطیر لفظی تفسیرده بعضیلر
شول نان در که انده خمیردن مایه اولیه ایمدی بوکا کوره نان ذکری بیان ایچوندر دعشلردر
انتهی لکن فرهنك شعوری نك بیانی اوزره فطیر فتح فا ایله مایه سز خمیردر ایمدی بوکا کوره
نا ظمك نان ذکری بیان ایچوندر دیمکه حاجت یوقدر بلکه نان ذکرنه حاجت و اثباتنه
لطافت واردرکه معنای نان فطیر مایه سز خمیرك اتمکی دیمك اولور پس ناظمك بو مصراعنك
کلماتنده برقاچ اشارات واردر اولا لبی تعبیری مادون الشبع دخی اولورسه دیمکه ایمادر
و فطیر دیدیکی بطیء الهضم و یکیجه بطنه ثقلت و علت دخی ایراث ایدرسه دیمکه ایمادر
و نان مرکوری از قدن عبارت ایله کندویه برقاتق ضم ایلدیکی اوله نان فطیر خشك اولور
ایسه ده دیمکه ایمادر مراد تقدیر بویله اولورایسه مرد فقیر بو نعمتی میعر کورمیوب
شکرین ادا وکنج نعمت عظما بلوردر دیمکدر نظم ابن یمین ایدر نظم
کنجی و همدمی و کتابی و جرعهٔ از بهر ذوق نفس تاج دبیر به از بهر ستر عورت خامی خرقهٔ
از اطلس مذهب شعر و حریر به از بهر ذوق تشنگی از پاره سفال ابصاج سردر جام عبیر به
حلوا و نان دو مرغ اکر نیست کو مباش صحبت که هست از همه نان فطیر به یعنی کوشه وحدت
و بر همدم و برکتاب لطائف از ذوق نفس ایچون تاج و تختدن ایودر و ستر
عورت ایچون بر خام خرقه شعر و حریردن منسوج اولان اطلس مذهبدن ایودر و دفع
عطشدن رتبی ایچون خزف پاره دن نوش ماء مباح بارد جام عبیردن ایودر و حلوا
و نان لطیف و کباب مرغ اکر یوقسه سویله اولماسن صحبت که وارد در بوز کوراتك جمله

سنده

بوز کوراتك جمله سنده نان فطیر ایودر دیمکدر اکر بن نان فطیر ایله ایده م نان لطیف
و اطعمهٔ نفیسه استرم در ایسك بویله یچمك حلالدر اولماز البته سنی حرامه ارتکابه
و انقیاسنه کوره اغنیا مقوله سندن حصول مطالب نفس ایچون سنی تبصبص ایله پیچ و تابه
دوشورر بونك خسرانی ایسه ناظمك بو بیتندن هویدادر که بیورر خم مثنوی بیتی
بیش توانگر همچو طاق تو انحنا اوکنده کمرکبی ایکی قات اولمه خم فتحله در دیکی معنایه
کلور اول اکر ثانی طاق ایواندر کمر ثالث پیچ و تاب کند رابع بجلم کر حقیقت معنی خمیدن
اسم فاعل اولور خامس صف سادس تابخانه سابع قانجودر ایمدی بو مقامده معنای
مراد ظاهردر مثنوی نهی حاضردر اوله دیمکدر بیش توانگر اضافتله غنی اوکنده دیمکدر
توانکر وصف ترکیبیدر که قوت و قدرت معناسنه اولان توان لفظی ایله کندو ایله
نسبت قصد اولان کر لفظندن مرکبدر مالدار دولتمند اولان کسنه قوتلو اولدیغی ایچون
توانکر دیرلر مراد غنی دیمکدر همچو طاق کرکبی دیمکدر یعنی اغنیای روزکاره بر ناموس متمنده
قاتیکی ایکی قات ایله دیمکدر زیرا حدیث شریفده من تواضع غنیا لغناه ذهب
ثلثا دینه واردر اولسندر انجون ناظم ایدر تا نکردی یار با اهل نفاق تا کر نفاق اهلنه
یار اولیه سین تا نکردی تا که اولمیه سن یار مصاحب و معین و آشنا معنالرینه
در با اهل نفاق ظاهری باطننه اویمیانلر ایله دیمکدر ایمدی توانکر انده اظهار تواضع
ایده نك منافقیندن معدود یعنی حرام اولان تذلل ارتکاب ایتدیکی معلوم اوله که بر کسنه
نفسنی آخردن دون کورمکله لسان شرعده کسر مثالیه ضعه دیرلر ایمدی مرتبه ده کندوسندن
دون اولانه اظهار ضعه اولورایسه تواضع دیرلر و اکر چوقه اولورایسه
اکا علق دیرلر تملقدن زیاده یه تذلل دیرلر پس قوت یومیه سی اولان کسنه دن اغنیایه
بو وجهله اظهار تذلل ایلین منتظم منافقدر دیمشلردر زیرا اظاهرده خلایق قوللق
دعواسنده ایکن رزاقك رزاق عالم اولدیغی و کندینك رزقنه کفیل ایدیکی بیلور
ایکن رزقی ایچون و یا غیر شرعی اولان مطلب ایچون اغنیایه بو مرتبه تذلل ایدنك ظاهری
باطننه اویمامش اولور نفاقك ایسه معناسی بودر یا خود بو مرتبه تذلل ایله ریا

بنفسه لرم یار اولمش اولور • ربابینه لرك اهل نفسان ایدیکی بی اشتباهدر بن فقیر
صابر اولان مرد راه • واخلص عباد الله ك صورة وسلوقه كوزه اولمزلر دیو سؤال
مقدر پیدا اولمغین جواب طریقیله ناظم ایدر مرد ره را نام و ننك ز خلق نیست مرد راه
ایچون ایلدن نام و ناموس یوقدر مرد ره دن مراد سالك طریق آخرت اولان عاشق فنا
فی الله در ره را ادات مفعولدر نام دن مراد نام اشتهاردر ننك ناموس و عار از خلق
ایلدن نیست یوقدر دیمکدر یعنی مرد راه عشق الهی برپوله بی نام و نشان اولمغی اختیار
ایلدیکلرندن حسن اشتهار ایله نامدارلقدن آزاده و ذاتلرینه موجود اولان معنای
تامه شكر ایله دلداده لر یعنی نفره صبور و باعث ایله اولان عشق الهی علاجسنه نیزه
دولتلو ایدیکی كبی اخلاق ردیه دن اولان امراض روحانیه یه دخی محض شفادر نتم حضرت
مولانا عشق الهیه خطاب ایله مثنوی ای دوای نخوت و ناموس ما • ای تو افلاطون و جالینوس ما
بیورمشلردر پس مرد راه اولان صاحب فقر قال الله یجاهدون فی سبیل الله
ولا یخافون لومة لائم آیت شریفه سنه مصداق نام اولمغین مجاهده نفسده اهتمامدن
نانی بی نام و تصفیهٔ درون تحصیله كبر و نخوتدن متحاشی و زینت ظاهر خصوصنده
ناسدن ناموس و عار وهراس قیدندن آزاده لردر نتم ناظم اثبات مدعا ایدر
نفرتش از جامهای دلق نیست اکا دلق و کهنه لباسلردن نفرت یوقدر نفرتش
اکا نفرت یعنی انقباض و عدم حظ دیمکدر ش ضمیر مرد راه راجعدر از من معناسنه
در جامها جامه نك جمعیدر ما بعدینه اضافتی ایچون آخرینه بر یا کتورلمشدر دلق
جامهٔ درویشان ایله معروف اولان خرقه در نیست یوقدر دیمکدر اعنی مرد راه
نام و نشان ایله اشتهار قیدندن اولدیغندن کهنه جامه لری البسه دن متنفر دکلدر و شهرتدن
دور اولدقلریله افتخار ایدن آسوده اولمشلردر نتم بالای فخر تحریرنده مظهرت کاینات
یعنی فخر عالم صلی الله علیه وسلم بحسابها من اثرانه بنادلیه بالاصابع فی الدین
وفی الدنیا الا من عصمه الله تعالی حدیث شریفی وارددر دینلمشدر پس علیه اکمل الذوات
اولان فقیر صابرك جامهٔ فقری کندوی بی نام و نشان ایدیجه کالی مرز اندوده رنبه

خوام

خواصه مقصادا اولور نتم بو بیانی ناظم ایدر هر کرا ذوق نیکو نامی بود
هر کیمکه نیکو نام لق ذوقی اوله یعنی اشتهار نامدن محظوظ اوله ذوق برنی حظ معناسنه
در نیکونامی آخرنده یا مصدریه در خواص شمارش کر او عامی بود انی خاص صایمه که
او عامی اوله یعنی عامیدر خواص عالم و عارف در شمار برنی ما طردر صایمه دیمکدر
آخرنده کی ش ضمیر غائبدر رجعی هر کراه در کر ملت مقاصده رابطه در او ضمیر غائب منفصلدر
بود فعل حرکه لفظنه راجعدر عامی جاهل و نادان اولان بود ظاهر اوله دیمکدر لکن بوبیتده
اولمق ظهور معلوم اوله که نامدارلقدن ذوقیاب اولانلر کنسه قوای نفسانیه و هوای
جسمانیه و وسوسهٔ شیطانیه یه اتباع وحقنده اولان مدح اثنای استماع سببیله نفسی تفرعون
ایدوب کبر و غرور بولور و بو مغروله اولانلر کسنه نك جاهل و نادان و متبع هوا و شیطان
ایدیکی حضرت مولانانك مثنوی نفس از بس مدحها فرعون شد • کن ذلیل النفس
هونا لا تسد بیت لطیفندن هویدادر یعنی نفس چوق مدحلر ایجدن تفرعوندن قالیوب
سن دیکر نسبت دیمکه • ایعنی وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا آیت شریفك
منطوقنه مظهر اولمق ایچون تهوین برله ذلیل النفس اول طوترله دیمکدر اعنی نیکونام لقدن
محظوظ مدح اثنادن ذوقیاب اولانك عامی و جاهللکی نفسه اتباعندندر حق نام ایله
اشتهاره محب اولانك عزلتری اتبع ظاهر افواه ناسده شهرت کاذبه لری حسبیله در
یوقسه ذاتلرینه اولنامك مدلولی اوله جق بر معنا یوقدر نتم عوام میاننده چوق
نام وار در که شریف و دلپذیر اما معناده دام کوکلیکر در مثلا بر کسنه یه ظاهره امیر
و یا شیر دلیر و یا حاکم دیرلر و برکسیه مصلح الدین و معین الدین و یا حافظ
دیو لقب و یرلر مع هذا بو اسامیلر ایله مسمی و بو القاب ایله ملقب بو معنالردن بی
خبرلردر پس بو غلطلو نامرك مسمایه غیر مطابقتی کلمیوب بو اسامی مسماریله
مطابقتدر دیو قیاس ایله نامداشتی ذوقیاب اولان احمقه عامی دینلمشدر • پس مداح
و ثناخوان اکر صاحب طمع خاندن ناشی مدح یعنی شهرت مرتبه مدح و ثنا ایله نام و شانی فاش اولور
بوکا جاهل دینلمکی بوبیله مقاله نکیدن محظوظیت بولوب و نام مسمیتی نفس لاجرم

مطابقدر بو اکلیرنه جاهل و عامی بندی ایسه بونك مقابلی اولورزره اشتهارلریم استیلاز
خاص دیلك بوندن ظاهردر دیمشلردر سؤال اکر نیکونامله ایله اشتهاری و مدح آدمی
سودم واصلا بکا مغروریت کلمز و کلسه بنم قابق‌شناسم انی نبلوب دفع علاجنه
دوشرم دیرو ایسه جواب بو بلادر که بو دوزتدن نفسیکه کبر و غرور کلمك محالدر
لکن کندی ظاهرا اثیرینه شن اولمغین ضرری تخلکی عاجلدر بلکه دقایق‌شناسلق
ادعاسنده اولان ذاتك تهدفانه غلزتیزالدن فهم ایدمه وضرری کندریه منکشف اولماز
اکر تأثیرینك منفاسنه وقوف اراد ایدرایسك ان الاشیاء تنکشف باضدادها
قاعده سیله بیلورسن • یعنی اولیبی نام نیکو ایله سویلین کسنه سنی ملنا هجو ایلسه نیجه
اوقات قلبك پرسوز و بی آرام • و سود اکر اخذ انتقام اولورسین اغماز ایسك
کندیکی بر امتحان ایله • پس بو ذوق عابدن دین زوده ناخسرانی کثیردر • بوندن دور اولمق
اهلله کورلمسیدر نیجه حدیث شریفده اذا رأیتم المداحین فاحثوا علی وجوههم التراب
وارد اولمشدر و حدیث شریفده بکرده عن ابی هریرة رضی الله انه مدح رجل رجلا عند
النبی صلی الله علیه وسلم فقال علیه السلام قطعت عنق اخیك ثلثا وارد
اولمشدر • ایدی نیکونامیلغه باعث اولان تمهات فانیه یه میل و محبت الدر ایکی بو زینت
دنیا و بو سببدن اوله حق مدح و ثنادن فارغ البال او مرد خاص خجسته اعالم دینلری لزام
و ترك لوازم نیکونام ایچون ناظم ایدر کر ترا فارغ دل از زینت بود اکر سنك کوکلك
زینتدن فارغ اوله یعنی مائل زینت اولمیه کر ترا تصویر عباره کر دلترا یعنی اکر سنك
قلبك دیمکدر فارغ از زینت مطلقا دوزکوندن فارغ • بود اوله دیمکدر یا خود کر ترا
اکر سنك ایچون فارغ دل یعنی فارغ البال اولمق بود اوله دیمکدر کی هوای مرکب و زینت
بود مکانچون مرکب واکرهوسی اوله کی تجن هوای مرکب بنت هوسی دیمکدر مرکب عربیدر
مطلقا بنکم و سفینه یه اطلاق اولنور لکن بونده ما بعدنه کی زین قرینه سیله اخر امواله
عجم اولان رکوبه شایان اسب ارکدا اکر کندو به محبت و زینتله فخرت ایدرلر هوی میل و محبت
معناسنه در و زینت واو عاطفه در کرم معناسنه اولان زین لفظی مرکبا و زرینه

عطف

عطف ایتمشدر زین لفظنك آخرنده کی ت خطاب ایچوندر بود اوله دیمکدر
قالدیکه مرکب ایله زین لفظلرندن معنای حقیقی مراد اولنه بغنه کوره زینتدن فارغ البال
اولانه اسب واکرهوسی تجن اوله دیو بونلاری ذکر و تخصیص اکثر ارباب زینت و اصحاب
دولت میانه لرنده بونلار اوره صرف زینت و بونلار ایله و زینتلریله فخرت اوله کلدیکچون ایدی
واکر مرکب و زینتدن مجازا احتشام معناسی مراد اولنور ایسه زینتدن فارغ البال اولانك
احتشامه میلی بولنمازدیمك اولور • و معنای اوله کوره ناظمك بوکلامسنده تارك زینت اولانه
فارغ البالکر صورتا کوجه پیاده اولورلکن معناده حرفیله ن ازاده لورد دیمکه بیت آتی البیانی
قرینه در کر بیورر روی دل چون ازهوا برتافتی کوکلك یوزینی چونکه هوادن چویردیك
روی دل وجه قلبی دیمکدر چون چونکه ازهوا تلذذات نفسانیه یه میلدن دیمکدر
بر تحسین لفظ ایچوندر تافتی ماضی مخاطبدر بوکدیك دیمکدر معنای لازمی اراده سیله
چویردیك دیمکدر معلوم اولکه بیت سابقك مفهومی اولدر زینت دنیادن فارغ البال
وهوای نفسانیدن تحویل وجه اقبال ایله آسوده حال اولمق فقر و فاقه صبرله برکلیدر زیرا
فقر صبر تام مرتبه سنه وصول بولدقده نظرلری بی نیاز و سیم و زر دنیا بریلدن استغنا ساز
اولور وکیفا لاکه ارباب فقرك غبار ما طرز فقا ترلری اکسیر اولور نیجه خواجه صائبك بیت
زسیم و زر نظر بی نیاز ما سیرست • غبار ما طرز ارباب فقر اکسیرست • بیت لطیفی بو بیانه
دالدر و ارباب فقرك دنیایه ربط قلبلری سست اولدیغه رابطه میل و علاقه
محبتی قطع ایلمك اولقدر آسان اولور ایمدی امالار دنیاوینك عدم انتظامی انقطاعنه
سهل مقدالمجکور نیجه صائبك بیت بلدهای سست را صاحب نوان آسان کسیخت • بهالیند
کرنا مند منتظم دنیای من • بیت لطیفی بو بیانه کافیدر و زخارف دنیادن قطع علاقه
ایدن اتباع هوا و طول امل ما لکرندن ایمن و مجاهده نفس ایله روی قلبی هوادن
تحویل وسیل اللهه توجیه ده مظهر توفیق رب العالمین و واصل حق اولور دیمکه اشارت
ایچون مصراع ارکده مجاهده ایله نفسی بیل ایده یعنی لذائذدن و هر هوالردن مباعده یه
ایعاد فی • والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا مصداقنجه بو مجاهده نك نهایتی طریق

وصوله حقنده هدایت ایدیکی بشارت ایدوب ناظم ایدر بعد از ان می دانکه
حق را یافتی اندیشکو. یعنی کرم حق بولدیک یعنی وصول الی الله حاصل ایلدیک بعد
از ان اندیشکو دیمکدر آنیله اشارت مصراع اولک مفهومنه در دید انکه بلکه
حق را حق یافتی بولدیک دیمکدر. بو هوای نفسانیدن اعراض وجه قلب
ایتدیکی حقنده وصول بولمقدر زیرا زینت وحیوة دنیایه میل ومحبت ایدنلرک حالی
الذین یستحبون الحیوة الدنیا علی الآخرة ویصدون عن سبیل الله ویبغونها عوجا
اولئک فی ضلال بعید ایت شریفنده نمایاندر فاذا که هوای نفسانی نوزهار فرود نیای
دنیدن اعراض وجه خصوصنی قلبه اسناد ایله ناظم منبع قلبی هالک وصاحبی جنک
غیری اولان طریقه سالک اولوردیمکه اشارت ایلمشدر وفی الحقیقه قلب پاک اولدیغجه
عقده امور کشایش بولماز. وپاک اولمیان قلبده مواعظ وحکم طورماز نتکم ابو علی الکرمانی
طواف بیت الله ایدر ایکن ابن عیینه کندودن استفادهٔ علم ومعرفت مراد ایندیکده ابو علی
ایتمش یا ابن عیینه سندخی عالم کاملسین علمه بکا احتیاجک ندر ابن عیینه ایتمش یا ابو
علی بلم بن عالم نه درکه بنا بک قدر حکمت ومعرفت تکلمه اقتدارم اوله یور ابو علی
ایتمش یا ابن عیینه حکمت بر شیء جدیر. و بر نفس منیر درکه قطعی لازم اولان تخمک التنه
کرمز واندن طوتماز که اول تخم حب زینت دنیا واتباع هوا دریا ابن عیینه اول تخمی ارض
قلبدن قلع وقطع ایله که تخم حکمت اندن طالع اوله دیمش انتهی و بو بابده قلبک احوالنه
دائر مصب المناسبه بعض نسنه روایتی رای اولنمشدر از جمله یحیی بن معاذ ایدر قلب
دنیایه اولمغله خاسر اما مولایه تعلقده طیب وطاهر اولور ومغازهٔ دنیا اقدام ایله
قطع اولنور اما مغازهٔ عقبا قلب ایله قطع اولنور دیمشدر وینه ایتمش عمارت نفس ودنیادن
قلب خراب اولور اما عمارت قلبدن نفس خراب اولور وقلب ماسوادن منقطع
اولدقدن کندو ایله حقک بیننده اولان حجابلر بعون الله عز برکاتنده مرتفع اولوب
قلب کوزیله حقه ناظر اولنور عز قلبک اعمال سائره وزرینه مفضل لیکی معلومدر
نتکم ارباب حال دیدنبو ماکث وصامت عزیزه ایتمشلردیکیجه نتکم المرسلین ایتمش قلم تکلمدن

ایتمز

ایتمیلر کیمک ایله ایتمش مقلب القلوب ایله پس خذلانک کرمیله حقه واصلک قلبلری
هوادن دوردر. اما غافلرک قلوبی خذلان ایله محجوب وعرفاندن مهجوردر نعوذ بالله
من ذلک وانبیالر قلوب اوچدر بری دنیاده مولعنه واقع وبری عقباده حول کرامته
وبری سدرة المنتهاده حول منا جانبه طیران ایدر وبعضیلر ایدر بری دنیایه وبری
عقبایه وبری مولایه تعلق طوتاندر. وبعضیلر ایدر بری قلب مرتق وبری قلب مرتوق وبری
قلب سحیقدر وبعضیلر ایدر بری قلب مفتوح وبری قلب مجروح وبری قلب مطروحدر و
وبعضیلر ایدر بری قلب سلیم وبری قلب حلیم وبری قلب سقیمدر وبعضیلر ایدر بری قلب
مأمول وبری قلب غافل وبری قلب جاهلدر. وبعضیلر ایدر بری قلب محروس وبر قلب معکوس
وبری قلب محبوسدر. وبعضیلر ایدر بری قلب ضریر وبری قلب بصیر وبری قلب منیردر
وبعضیلر ایدر بری قلب مکشوف وبری قلب مشغوف وبری قلب مصروفدر وبعضیلر
ایدر بری قلب مفتون وبری قلب مخزون وبری قلب محزوندر. ایمدی تصفیهٔ قلب
اولدیغجه عاشق قلب کوزیله مظهر جمال اولمز اما قلبده صفا تام اولدیقده دیدهٔ قلب
ایله جمال الله حاصل اولور بی اشتباه اولدد دیمشلردر نتکم حضرت عمر رضی الله عنه رأی
قلبی ربی بنور مشدر وحضرت علی رضی الله عنه لا اعبد ربا لم اره بیورمشدر وشیخ عبدالله
بن محمد العزیز رؤیة الله بالقلب العشاق جاءه تره دیو بیورمشدر واولیاء کراملدن بری
ایتمشکه **نظم** طلب الحبیب من الحبیب رضاه. ومنی الحبیب من الحبیب لقاه.
ابدا بالاحظ بعینی قلبه. والقلب یعرف ربه ویراه. یرضی الحبیب من الحبیب لقربه
دون العباد فما یرید سواه. پس قلبک صفاسی بو زینی هوادن اعراض وتغی ماسواده
اولدیغنی ناظم بو کتابده بیان ومنزقات تام کتابنده احوال قلبی بو وجهله عیان بیور
مشدرکه بیوردر **نظم** دلت را جاه ودولت بیشمارست. دلت از شوق وصلش بیقرارست
دلت گنجینهٔ لطف الهیست. دلت را درنعت صد پادشاهیست. دلت را صیقل نور معانیست
دلت را این بشارت خود تمامست. دلت را محرم اسرار کرده. ز نور خود دلت بیدار کرده.
دلت را از شرف عرشست منزل. بهر سو یاری هر در دل. دلت آیینهٔ هر دو جهانست. ط

ازانی زار نهان بروی عیانست • دلت داری بزم من نبی تنند • دلت را زان سبب
بتناند در صدر • دلت باید که دائم خسته باشد • مقام من دل آنکسته باشد • دلت را
ازکدورت تهالیجی پاک • دلت را پایه برتر ز افلاک • اگر دلدار خواهی ای دلفکار ٥
دلارام کام و مراد دهر بردار انتهی یعنی تصفیهٔ قلب ایله هوای نفسانیدن اعراض ایدنك
وصول الی الله حاصل اولدیغنی بیان عقیبنده الاشیاء تنکشف باضدادها قاعده‌سی اوزره
هوایه توجه و جهنه اقبالدن ناشی جمع دنیایه حریص اولانك حالنی بیان تصدیله
ناطق ایلدی هرکه او از حرص دنیا دار شد هرکیمکه حرص و طمعدن ناشی دنیا طوپلیجی
یعنی دنیایی جمع ایدیجی اولدی حرص عربیدر ترکیده مشهوردر فارسیده آز همزه‌نك
و جیم ایله آج و دخی زا ایله آز دیرلر معناسی طمع و آرزودر دنیادار ترکیب توصیفیدر
معناسی تقدیری مال دنیایی جمع ایدیجی محب دنیا دیمکدر بو تقدیر حقیقتده دنیایی
قوه رو قطو تمتع و اوپاره و قار و نش بو تقدر شد اولدی دیمکدر معلوم اولاکه حرص آفات
قلبیه‌دندر حب دنیادن ناشی اولان طول املدن پیدا اولور فالذی که منشأ حرص اولان طول
امل محرمات ایله تلذذ ایچون اولور ایسه حرامدر و الا تعدد تجبرها عات ایچون دخی اولور
ایسه مذمومدر و بوندن پیدا اولان حرص دخی حرام ایچون اولور ایسه حرام و الا اینه
مذمومدر نتکم حدیث شریفده • یا ایها الناس الا تستحیون من الله تعالی قالوا وماذا یا
رسول الله قال تجمعون ما لا تأکلون و تأملون ما لا تدرکون و تبنون ما لا تسکنون وارد
اولمشدر • و معلوم اولاکه بنی آدم حرصه مجبولدر نتکم حدیث شریفده لوکان لابن آدم
وادیان من مال لابتغی الیهما ثالثا ولا یملأ جوف ابن آدم الا التراب و یتوب الله علی
من تاب وارد اولمشدر معنای شریفده امام نووی رحمه الله ایدر حکم علی الغالب اوزره
کیمکه بنی آدم ایچون مالدن ایکی وادی اولسه اول وادیلره اوچنجیسنی طلبکار اولور و هلم
جرا و دنیا اوزره حریص اولمقدن زائل اولماز حتی اولوب توپراغه قبرده ایکی چقلی اولنجیه دك
والله تعالی قبول و علاج حرص مذمومده و سائر مذموماتدن تائب اولنلرك توبه‌سن قبول ایدر انتهی
و عقلا دیرکه بونده تائب کلمه‌سی تقریر معناسنه اولمق محکمدر بوکا کوره معنای حدیث

بویله دیرکه تحقیق بنی آدم حب مال اوزره مجبولدر و اننده عدم شبع مجبوردر الا
من الله عصمه ویروب بو جبلتك ازاله‌سی ایچون توفیق ایلدیکی کمسه بویله دکلدر
پس الا من عصمه الله دیمکدر • ایمدی حرصك مذموم و ذنب مجربسنه جریانی و از اکثر
جبله اولدیغی بوندن ظاهردر و حدیث مذکورده انسان دینمیوب بنی آدم لفظیله اتیانی
نکته دقیقه واردر شویله که بنی آدم ترابدن مخلوقدر ترابك حالی قبض و یبوستدر
و باران توفیق سبحانی ایله قبض و یبوستنك ازاله‌سی ممکندر دیمکدر ایمدی حرصی تارك اولان
عند الله مقبولدر نتکم ابن یمین ایدر قطعه فرزند چه از مادر خود بسته کف آید
در حرص جهان روز افتاده میان بست • آنکه که ز دنیا برود باز کند کف • کاینك همه
بگذاشتم و رفتم تهی‌دست • یعنی کوچك معصوم انسندن دنیایه کف بسته طوغار
و اول کون جهان حرصه بل باغلر اما دنیادن ارتحال الن اچوق ایدوب کرمشته جمله‌سن براغوب
الی بوش کیدر اولدیم دیو دیمکدر و بو دنیاده حرص مال ایدن غفلتدن ناشی اسلافك
حالن فکر ایلدیکیدن دیرکه صاحب محاضرات الاوائل بو جمله ایقاظ و نصح ایچون بشدر
تاکه اتعاظ ایده‌لر بودر شعر یا جامعا لکثیر المال مجتهدا • این الخزائن فی الدنیا لمن کانا
این الملوك و این المال بعدهم • فالذنب مجتمع و المال قد فانا • انتهی و دنیادارلغه حریص
اولمق اکثر پیرانده در و پیرلکده حرصك زیاده‌لکی حدیث شریف ایله ثابتدر و پیرانده
اولان زیرکی و موی سفیدك حرصك ازاله‌سنه نافع اولدیغی صاحبنك بیت حرص رغبت
پیران ببود موی سفید • این تو بیست که ساکن بطباشیر شود • بیتندن هویدادر
یعنی طبیعت پیرانده طبعی اولان حرصی صاچ و صقال اغرسی ازاله و قطع ایده
مز زیرا حرص علتی بر شئ دکلدر که طباشیر ایله ساکن اوله دیمکدر بونده اولان
لطافت ظاهردر حتی اختیارلغك حالنی بر مناسبتله بیانده بیت کفتم اربیری
شود بند علائق سست تر • قاصبت من حلقه فی افزود بر زنجیر من • دیمشلردر
یعنی علائق بندی اختیارلق سببیله زیاده سست اولور دیر ایدیم وقتا که پیرلك دورنده
قدتك خمیده لکی بنم زنجیرمك اوزرینه بر حلقه دخی ارتوردی دیمکدر • یعنی

طول امل و حرصه جوانلقدن دنیاده یا پنددیم دیمك مراددر اعلامکم لك پیر و کرك برنا
حققده حرص مذموم اولدیغین ناظم عموم وجهیله هر صددن دنیادار اولانك
جزاسنی بیان ایدر بیکان ازوی خدا بیزار شد   نیجه بیزاردن خدا بیزار اولدی
بیکان یعنی ازوی هر صله دنیادار اولانلردن خدای متعال بیزار   فارسیده
بو نه ترك معناسنه در یعنی هر صله دنیادار اولانلر کسنه دن خدانك رحمتی دور
اولدیغی اولکسنه حقك مهجوری اولدیغی خلاصه معنادر نتکم لعن عبد
الدنیا وعبد الدرهم حدیث شریفی بو بیانه موضحدر زیرا معنای شریف ٥ لطف
عالم شمول مولادن ٭ بهره ور کرچه سراسر عالم ٭ دور در لیك رحمت حقدن عبد
دنیا رونبنده درهم ٭ ترجمه سنده هویدادر و حریص طمعکارلر خدانك رحمتندن
دور و معتدن مهجور اولدیغنه سبب منعم حقیقینك نعمتی هران واصل اولورکن
بلکه بو نعمت فوت اولور حکمی زحمت جکوم دیو بنی اسرائیلك مانی برقاتن ییغلادقی
امرلدا اوزره ادخارلری کفران نعمتدن ناشی نعمتلرینك انقطاعنه و کندولرینك صورت
قرده و خنازیر صورتنه تحویل اولنمغه بادی اولدیغی کبی حرصه ابتدا ایله نعم واصله
نك عدم انقطاعنه جازم اولمق معناسیجه دنیا رودرهمی ادخار ایدر حریصك
بالاتفاق ایسه فرو معلومدر پس بو بلادن خلاص مرادك ایسه بیت مکسب کبی
حریص جیفه دنیای دون اولمه ٭ مقامك قلة قانع قناعت ایله عنقا وش
دیمشلردر و طمع دخی حرصه مقرون و حریص و طامع هر حالده حکم هم تندر
نتکم ایاك والطمع فانه الفقر الحاضر حدیث شریفی منع طمعده ظاهردر حتی
طامع اولان علمادن اولور ایسه طمع قلبنده اولان حکمتك زوالنه سبب اولدیغی
الطمع یذهب الحکمة من قلوب العلماء حدیث شریفی هویدادر دیمشلردر و بناء علیه
عبد الرحمن جامی ٥ طمع را دبیر دان زوی نزودی ٭ طمع را سر ببر کبر مردی ٭
بود مشدد ٭ یعنی طمع مردانه صفره دوی کتوردرا کرمردلرك مردی ایسك طمعك
باشنی قطع ایله دیمکدر مراد طمع مردانه اولانه باعث مجاهدر حروف طاء طمع قطع

اولدیغنه

اولدیغنه مردانه مع الله رتبه سنی بوله مزدیمکدر نتکم صیدیلك کرفتار دام صیاد
اولدیغی مرغك فالك اوزره رومال الزلتن بولدیغی مقتضای طمع ایدکده بوا اولوك
بیان نظم ٥ چشمم کرسنه حلقه دامست صیدرا ٭ ماحولیت را خلاص از بندام کرده ام
و نظمنك بیانده صائب ٭ بدك مرودن درین بستانسرا صاحب قناعت کن ٭
که دونی مرغ را بر خاك مالد دانه برچیدن بیورمشدر معنالری ظاهردر و
حقیقته نظر اولنسه بو رزالرجله نفس اماره نك بازیچه لرندن ایدیکی اجردر
بناء علیه نفسك حالنی مزید ایضاح ایچون ناظم تخییل طریقیله ایدر چون شترمرغی شناس
این نفس را بو نفسی پرده قوشی کبی اکله چون اخفاء واو ایله شتر و مانند معناسنده در
شتر مرغی یا وحدت ایله پرده قوشی دیمکدر لغت مزبوره صلنده مرغ شترایدی
علمیت ایچون مضاف الیه مضافك اوزرینه تقدیم و اضافتدن قطع اولنمشدر دوه
قوشینك علی دوروفا رشیده شترمرغ دیدیکی کبی کسر همزه ایله اجفیل دخی درلر نتکم شاعر
محبوبنی کا تشبیه ایله ٥ نه وفا کند بوعده نه درست جور ان شوخ ٭ نه کند
او بار جون اشتر نه می برد جو اجفیل ٭ دیمشدر یعنی بنم محبوبم نه وعدنه وفا و نه
طوغریدن طوغری جفا ایدر پس دوه قوشی کبیدر نه دوه کبی بار چکر و نه قوش کبی اوچر
دیمکدر مرید اکا منم یوننا ایله نغامه دیرلر نتکم شاعر ٥ اسد علی وفی الحروب نعامة
فتخاء تنفر من صفیر الصافر بیتی بوکا دالدر و منتعین الیه ملحجوم و فتخ فا ایله ظلیم
و دخی ام الطارق دیرلر و غایت یا غلوسنه هجف دیرلر صوت بایان اولور مجیب
المیکل قوشدر حتی الحیوانك بازدیغی اوزره قولاقلری صاغردر و اتش تناول ایدر انتهی ٭
و زبوردن غایت قورقوب چرکلکنه یوك کوتوردر و نادر چه شناس امر حاضردر اکله
دیمکدر شناختن دن مشتقدر این نفس را بو نفسی دیمکدر این ایله اشارت
منحسوسی محسوس مشاهده منزلنه تنزیل قاعده سیجه در مراد نفسك نازدکه دوه
قوشی کبی نه کشد بار و نه پرد بر هوا یوك چکر و کلدر و هوایه اوچر دکل نه کشد بار
مالده نه بار کشد دیمکدر معنا یوك چکر دکل دیمکدر زیرا نه لفظی نافیه در نون نافیه

فعله دخولنده فعل ایله متصل یازیلور اما اسمه دخولنده نون نافیه یه بر الف الحاق
ایدرلر موکاه الفی حذف ایدوب پرینه برهاء غیر ملفوظه کتورررلر نتکم مانحن فیه ده بویله
کتد مضارع مفرد غایبدر مکرد دیمکدر یار بونده یوك معناسنه در وبوندن ماعدا
یکرمی التی معنایه کلور تفصیلی فرهنك شعوریده در و عطف جمله برجمله ایچوندر نه پرد بر هوا
برد خی بالده ونه بر هوا پرد دیمکدر معناده وهواده اوچر دکلدر دیمکدر پرد مضارع
مفرد غایبدر اوچر دیمکدر مرفوع الدالدر تشدیدی ضرورت وزن ایچوندر و جائزدر پس
دوه قوشنك کیفیتی ندرکه نفس اماره اکا تشبیه اولندی دیرایسك ناظم ایدر کربکو
کویش بکویدا شترم اکر اکا اوچ دیه سن دوه یم دیر یعنی هیچ دوه اوچرمی یوب
ایا ملرین کوستورر دیمکدر کر بکو کویش اکر اکا اوچ دیه سن معناسنه بو مجموعی شرطدر
فعل شرطك آخرنده کی شین ضمیر غایبدر شرط مرغه راجعدر جزای شرط مذکور بکویدا شترم مجموعیدر
معناده وه یم دیر دیمکدر ور نهی بارش بکوید طائرم اکر کندو یه یوك قویمق مراد ایده
سك بر قوشم دیر یعنی هیچ قوش یوك کوتورمی دیو تعلل ایدر دیمکدر ور واو عاطفه
ایله ادات شرط اولان واکر کلمه سندن مخففدر نهی کسر نون ایله فعل شرط قویه سن یعنی
قویمق مراد ایده سك دیمك مراددر وجهی ظاهردر بار یوك شن ضمیر در شتر مرغه راجعدر
بکوید جزادر مضارع مفرد غایبدر سویلر دیمکدر فاعلی مستتر ضمیره در مرجعی شتر مرغدر
اما مفعولی طائرم کلمه سیدر قوشم دیمکدر زیرا طائر عربیدر بونده قوش معناسنه در
وبعضی محلده عمل معناسنه وشوم معناسنه کلور آخرنده کیم متکلم وحده ایچوندر کذلك
نفس اماره دخی بوکونه تعللدن خالی اولماز یعنی اطاعت چون نظیران ایله دیك
دوه کبی ایاقلرین کوستوروب دوه طرانه غیر قادر دیو تعلل ایدر پس عبادات
وطاعات یوکنی کندو یه تحمل مراد ایلسك طائر بار کش اولمغه غیر قادردر دیو طائر لق
عذریله تعلل ایدر وشتر مرغك بو وجهله لدی السؤال تعللاتنه جوابی اکر نطقه قادر
اولسه بویله دیرایدی دیمکدر یاخود وان من شیء الا یسبح بحمده آیت شریفی اوزره
هر بر جمادات وکلب وحماردن غیری جمله حیوانات ایچون خدایی تسبیح لسان مقال واردر
ولکن

ولکن لا تفقهون تسبیحهم بو کا قرینه در بر قصه لسان حالده کلدر دیدیکلر اوزره
بویله سؤال اولنسه بویله جواب ایدردی دیمکدر ونفس اماره یی شتر مرغه تشبیه فقط
بو تعللده مشارکته مبنی دکلدر بلکه بعض ما لازم دخی مماثلته بناء در که نفس اماره کذلك
صاغردر یعنی آتشی ایچر و آتشدن عبارت اولان حرامی هر بار یناولدن شتر مرغ مذکورك آتش
یاولی کبی ومرغ فلوانده سرسری کز نکدن او صاغدیغی کبی نفس اماره هر باری قیدیر انه
مولعدر وصورتی سیرتنه مخالفدر ایدی عاقله لازم اولان نفسی مکیمانه سیله
ذبون ایدوب بو شللو تعللاتله کندو یی آلدتمق ودخی ایدر ایسه اصغا ایتمامکدر
پس نفسك مهالکی چوق اولدیغندن کندو یی صلاحه سعی ایچون بونده ناظم کندو یی
طریقه بر آیله یعنی دیکره تشبیه وتوضیح ایدوب بیورر چون کیاه زهر رنکش دکشت
اغوا اولی کبی لونی دکشدر چون کیاه زهر اضافتله اغوا اولی کبی دیمکدر چون کلمه
تشبیهدر کیاه زهردن مراد اغواغاجی ایله معروف برغایتله صورتا چیچکلری لطیف
بر شجردر نتکم بعض نسخه ده کیاه یرینه درخت کلمه سیك وقوعی بو مراده قرینه
خوشتردر درخت کسر دال مهمله وفتح را وسکون خا وتا ایله کلمه لرك اغاجه دیرلر کرك
یاش اولسون کرك قورو ودخی کرك میوه ویرورا ولسون وکرکسه میوه ویروراولماسون
رنکش الك لونی دیمکدر رنك بو نوع لون معناسنه در آخرنده کی شین ضمیر غایبدر کیاه
زهره راجعدر بعضیلر ضمیری کوری نفسه ارجاع ایتمشلردر لکن اولی اولان بزم بیانمز دردکشت
وصفتی کبیدر کوکلی چکیجی دیمکدر که عربیا جاذب القلب دیرلر است ادات جزمدر
لیك طعمش تلخ وبویش ناخوش است لکن الك طادی اچی وقوقیسی فنا وناخوشدر
لیك کلمه استدراکدر لکن دیمکدر طعمش الك طادی دیمکدر زیرا طعم کرك طعدر
وکرك اچی هرنسنه نك طادینه دیرلر عربیدر وفرسده بو معناده مستعملدر آخرنده کی
شین ضمیر در کیاه زهره راجعدر تلخ فتحله در اچی دیمکدر وبویش ودخی قوقوسی دیمکدر
واو عاطفه در بوی قوقودر آخرنده کی یا اضافتك غیرنه جائز الحذفدر شین کذلك ضمیر در
ناخوش نامعقول وطبعه ناموافق ومزاجه نامناسب دیمك در بو نوع اولان غایتله

مفتوحا اوقنمق كم كدر تا كه دلكشه موافق اوله زيرا افاء مذكوره فرهنك وفاينبك
يازديغى اوزره في الاصل معمونا مرويدر اما فرهنك شعوريك يا شكوره خاء مذكوره
عن اصل مشتومدد خوش غش وزنده درد بمعنددر است كامرادات جزردر ايمدى
نفس اماره نك شهوات متلذذه سى استحصال الذن مقدم ومؤخر صورتده دكين ولذلذات
ملى حسيله دلكشدر لكن درفت زهرك داشلنده وشكونده سنك حالكى لذات
نفسانيه نك بناده استحصال محنده چكلان مرارت عنا وجوى بلادن مصاعد اسباب
اولديغى عذاب عقباك دشوارى طعم وبوى جوارستنه قيد باذرعلاوه صورتى
دلغريب اولان نفسك في الحقيقه حالى شوار ونمالى انكاردر متى اوليا كرامدن
حضرت مولانا قدس سره مفرلرى نفسى بر چكلم نايه تشبيه ايدوب اوقلرى اكر بيده
اكرى اوقايه ايشديا رامز واكرى اوقى ايله كنى هدف مقصوده قرين اولماز ايمدى
فاستقم كما امرت منطوق شريفنده خبردار اولوب كنديكى بور راست ايله كه كان نفسك
اشنه يا رامبوب اللذ مالكي لوس نيندر • ونفسى اصلاح ايچون ساحنك بر مال
استقامته موقوفدر ونفسى بو وجهله پاك ايتمك غايت عسيردر زيرا مقتضيات
نفسدن اولان بعض صفت رديه سى واردر كه انى قلع ايتمك كوه قافى اكنه ايله
بردن قلع ايتمك مالذذ صعبتردر نتكيم ابوها شمك قلع الجبال بالابر ايسر من قلع صفة
الكبر بيور مشدر ديشلودر فعلى هذا نفسك حقنده اولان تشبيهات سابقه يى مزيد
ايضاح ومالنا هواريني غايتده بيان ايتك ايچون ناظم ايدر كر بطاعت خوانيش
سستى كند اكر انى طاعته دعوت ايده سن كاهللق ايدر كر ادات شرطدر بطاعت
طاعة الله ديمكدر خوانيش فعل شرطدر انى اوقورسك ديمكدر خوانى مضارع
مفرد درا خرنده كى شين ضمير مفعولدر نفسه راجعدر سستى يا مصدريه ايله كمشكلك
معناسنه درمراد تعادل ونجاسلدر كند ايدر ديمكدر بوكلمه مقدم مفعولى اولان
سستى جزا شرطدر ليك اندر معصيت چستى كند لكن معصيتده چابكلك ايدر ليك
لكن اندر معصيت كناه ايتمكده چستى كند يا مصدريه ايله چابكلك ديمكدر

جهت

جهت ضم جيم عجمي ايله چالاك كبى چابك معناسنه كند كامراير ديمكدر يعني
نفس نادان طاعته دعوتده اظهار فتور ايدر اما فسق وفجوره كلنجه تعليف ودعوت
حاجت تورعوب خلى وطيه ترسك چابكلك ايدر ديمكدر پس ناظم طاعتى دعوت ايله
تعبيد ومعصيتى مطلق ذكر ايلديكى نفسك بوطوريني بيانه نكته سنه ايمايچوندر ايمدى بو مشللو
عاصى شماتك نابسته حبس وزندان اولديغى بيانى ايچون ناظم ايدر نفس را آن
به كه در زندان كنى اوليك كه نفسى زندانه ايلديسين نفس را نفسى ديمكدر بوكلمه
كنى فعلنك مقدم مفعوليدر از بركه اوليدر كه در زندان كنى حبسده ايليه سن ديمكدر
زندان حبس خانه نك اديدر مجموعه زندانى ديرلر زندانجى زندانباندر پس نفسى حبسك طريقنى
اعلام ايچون ناظم ايدر هر به فرمايد خلاف آن كنى هر نه بيورر ايسه انك خلافنى ايليه سن
يعنى سكا هر امر ايلديكى كورنكدن غيريسى كلدر زيرا صفتى امارة بالسوء در پس كورنكى ايركن
تبديل ايلمك نفسك نامونك فالاحبجه كمكدن عبارتدر نفسك حبس ايسه مطلوبنى وير
مكدن كنايدر نتكيم ناظم نفسى اصلاحك علاجنده ايدر نيست درمانش بجز جوع و عطش
اجلق وصوسزلقدن غيرى انك درمانى يوقدر يعنى بوندن غيرى انكا درمان اولماز نيست
يوقدر درمانش انكا درمان ديمكدر درمان فارسيدر بونده علاج وچاره معناسنه
دروكافى عاجز وقبود . قالمشى معناسنه اولور نتكيم ابوالمعانينك قطعه
بكر خسته ام درمان بجستم • بجست از شرح جزمن نيست درمان • اكرخواهى علاج نيك دردون
اى • كه كرنه خايه وشيريرورده زمان • قطعه مطلعيه اثرنده اولان بيت اولده كى درمان
علاج معناسنه در وبيت ثانيده كى درمان قابوده . تالديمكدر كذا في فرهنك ولغوده كى شين
ضميردر نفسه راجعدر بجز جوع وعطش اجلق وصوسزلقدن غيرى ديمكدر بجز ده كى باء زائده
در ايمدى ناظمك بوندن مرادى نفسى صوم ايله صلاحه كتورمكدر زيرا صومده جوع
وعطش دركاردر پس صوم داوده مشغول اولانك نفسى بركشلك وعدم اطاعت
ورطه لرينه دوشمكدن مامون اولور ديمكدر وقلت طعام وشراب ايله رياضت ايلمكدن
غيرى نفسه درمان يوقدر ديمكده ايما واشارت واردر وكسر شهوت نفسده صومك و

ریاضتك وبطنی شرع اوزره اجاعتك فوائد کثیره‌سی واردر ازجمله من اجاع بطنه
عظمت فکرته وافطن قلبه حدیث شریفی ودخی سید الاعمال الجوع وذل النفس لباس
التقوی • حدیث شریفی بو بابده کافیدر وقهر نفس حقنده حضرت مولانانك مثنوی
نان جو منعا حداست وفسوس • نفس رادر پیش نه نان سبوس • کلامی واقعدر یعنی
نفس ایچون اربه اتمکی نا معقول وجیعدر • ایمدی نفسك اوکنه کپك اتمکی قوی یعنی
کندوینك لذائذینه دکل بلکه اربه اتمکنه دخی الشدرمه که انی عادت ایدنمك ایله لذت
غذائیه دیمکدر انتهی وناظمك جوع ایله عطشی اصلاح نفس ایچون علاج ودوا بیوردیغی
ارباب قلوبك بو بابده اولان تحقیقنه مبنیدر که جوع قلبك قاتی اکسلدوب قلبی
بیاض ایدر • وبیاض اولان قلبك نوری پیدا اولوب شحم قلبی ذوب ایدر وبعده ذوب
الشحم مفتاح مکاشفه ظهور ایدر • وشحم قسوت قلبده حجاب صدور ایدر وهر بار قلبك
قاتی نقصان اولدیغیجه شهوات ایله ممتلی اولان عروقدن مسالك شیطان اولان مجاریلرینك
تنگ اولور • ومسالك شیطانی بو درمان ایله تضییق قیلمق اهل نفوسك جمله سنه الزمدر
نتیم حدیث ترغیبیه • ان الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم فضیقوا مجراه بالجوع والعطش
وارد اولمشدر • وحضرت عیسی علیه السلامك کلامنده • یا معشر الحواریین جوعوا بطونکم
لعل قلوبکم تری ربکم • صادر اولمشدر وهم فی اجساد جوع ایله ارواح اولور • اما شبع اجسادا
ایله ارواح اجساد کبی اولور دیمشلردر • وشیخ شبلی رحمه الله ایتمش رضاء الله آج اولدیغم
کون قلبمده حکمتدن بر باب مفتوح کوردیم که انی اوقات شبعده کورمدیم • وابا یزید بسطامی
رحمه الله قدن وصول معارف الهیه نه ایله اولوره دیدیکلرینده بطن جایع ایله دردیمشدر
واولیالرك مبنا جوع ایله در دیمشدر • حتی ابراهیم ادهم رحمه الله زیاده اجتد بعده
اعلا صوت ایله ان الملوك بهذا الطرب دیو ندا ایدر ایدی دیو نقل اولنمشدر • ومحمد بن
عبد الله رازی جریریدن روایت ایدر جریر ایتمش حضرت جنیددن اشتدیم بیوردیکه
بز تصوفی قیل وقالدن اخذ ایلمدیك بلکه جوعدن وما لوفات مستحسنه بی ودنیایی
ترکدن اخذ ایلدیك انتهی ایمدی بو درمان ایله نفسی تداوی لازمدر یعنی کندوی آج

وصوبر

وصوبر ایله تا که سازی رام اذر طاعتش تا که او نفسی طاعته مطیع دوزه سن تا
بونده معنای غرض ایچوندر که رابطه در سازی مضارع مفرد مخاطبدر دوزه سن
دیمکدر رام مطیع ومنقاد اذر طاعت طاعت ایچنده یعنی طاعته دیمکدر آخرندکی ش ضمیر
نفسه راجعدر وسازی فعلك مفعولیدر پس نفس سرکشی رام ایتمك جوع وعطشه
موقوف ایدیکی بیان عقبنده نفسه نصحك طریقی اعلان وکندویه بو جمله خطاب
اولنمغی بیان ایچون ناظم ایدر چون شتر دروه در آی و بار کش ای مخاطب دوه کبی یوله
کلوب یوك چك چون شتر دوه کبی درره یوله ایچنده در آی بونده معنای مجازی اراده
سیله بری کل دیمکدر وبونك بیانی شویله درکه در ای کلامنده در لفظی ایچرو معناسنه
اولوب وآی لفظی آمدندن امر حاضر اولمغله معنای حقیقیسی ایچرو کل دیمك ایدی حتی حد ایله
در آمد دیدیکلری بوندندر پس ایچرو کلکه بری کلمك لازم کلدیکندن بری کل معناسنه مجاز
دیمشلردر نتیم انلر بری کل دیه جك یرده عجما اندر ای یرلرکی لفظم کوریلك بر معنایه
اولدیغی ولنکه حرف با اولدیغی حالده در و آ بالاحرفی ایله بیدرای کلامنده معنای حقیقیسی توبه
کل دیمکدر • اما انجله طشره حقیقتدن کنایه ایدیلر درکه لا سی طشره معناسنه ده اولور دیدیکم
بو استعماله مبنیدر • اما در ای کلامنك اولندکی د کلمه سنی زیاده یه واخرنده یا تانیث
خطابه حمل ایله معنا مصرعه ای مخاطب یوله کلمش سن دوه کبی یوك چك دیمك غلط
دوشمشدر بو که کوره یوله مراد دنیادر که کندویه کلکدن مقصود طاعت وکسب زاد
آخرتدر نتیم قاضی بیضاوی سوره عبسده • ثم السبیل یسره • آیه کریمه سنی بویله تفسیر
ایدوب ثم ذلل له سبیل الخیر والشر وفیه ایماء بان الدنیا طریق والمقصود غیرها ولذلك
عقبه بقوله ثم اماته فاقبره بیورمشدر • و عاطفه در بار لغت فارسیده یوك معنایه
کلور بونده یوك معناسنه در که عربیده حمل دیرلر کش کشیدندن مشتق امر حاضردر
چك دیمکدر معلوم اوله که • هذای متعال جل وعلی اشرف مرکبات واکبر مصنوعات اولان
حیواناتدن نابت ایلدیکی ایادی عباده نه میان وحسن تدبیر ایله دال اولان حکمتی بیان
ایچون • افلا ینظرون الی الابل کیف خلقت آیت عظیم الشانی ایله دوه نك خلقتنی

تخصیص بالذکر ایلمشدر تا که عبادی نظرت عبرت ایله اکا ناظر اولوب انده اولان
تدبیر کامله ومنافع حکمت اشتمالی ملاحظه ایلیه لر که جمال بلاد بعیده لره جر اثقال
ایلمك ایچون جسیمه وتحمیل اعمال ایچون جسیم وبعیده بنفسه دفع ایچون طول الاعناق
خلق اولنمشدر ومتشبث زمام قطاری اولان ضعیف وضعیفه یه منقاد وهر بار ثقیله
رعیتی اعتیاد وقطع مفازه بی آب ایچون بر هفته صوسزلغه تحمل ایدیجی ودوطم ولبن
وجلد وعظمی اشیه یارایجیدر ❊ پس بو دقائق حکمتی تشبیهده ملاحظه ایله ناظم
دوه کبی بویلی ایجیده بری کل وبوك چك دیو بیورمشدر حتی حضرت مولانا جسم انسانی
اشتره تشبیه ایدوب جانی مصطفی ذاتیله تعبیر ایلمشدر وعلت تشبیه مولانا
اشتر خار خوار اولدیغی کبی جسم دخی خار منزله سنده اولان غذای نفسانی آکلنه
مولع اولدیغیدر ❊ وجسمه سوار اولان روحه مصطفی ذات تسمیه سی ❊ انا من
نور الله والمؤمنون من نوری ❊ حدیث شریفنه مبنیدر اما ناظمك مرادی بونك
غیریدر بیانی بودر که خدای لایزال انسانه مدار تکلیف اولان عقلی کرم ایتمشدر
اول عقل شتربان مثالدر که اشتر جسمك زمامی یدنده در پس شتربان مهار اشترانی
زمامندن طوتوب مراد ایلدیکی یوله چکر ومهالکه القادن حذر ایلر پس عقله لازم
اولان دخی جسدك زمامن الدن قومیوب سلامتلو اولان راه طاعته چکوب مهالك
معاصیده کوزتان اولمقدر زیرا مؤمن سفر بعید اولان دار آخرته طاعت یوکنی
چکمك ایچون خلق اولنمشدر ❊ ومؤمن مقیده بو کونه بار کشلك شترانك بارکشلکندن
زیاده اهم والزمدر ❊ زیرا مؤمنك اکتساب ایلدیکی منافع باقیه در وکندو نفسی ایچوندر
اما اشترانك کسبی اولان منافع فانیه در وآخر ایچوندر ❊ وناظمك تشبیهنده بر نکته
خفیه دخی واردر بودر که دوه صوت حسن ایله اوقونان اشعار عربیه دن طرب بولوب
اولمرور شوق آمیز ترانه حالت انکیزی سببیله حالا نیجه ایام ولیالیده قطع اوله
جق مسافه بعیده یی بر کونده ویا بر کیجه ده قطع ایدر کذلك مؤمن اولان کسنه
دخی احادیث وآیات وکلام مشایخدن حالت شوق اکتسابیله قطع مراحل مکاشفات

وطی

وطی منازل کرامات ایلمك کرکدر دیمکه اشارتدر بار طاعت بردر چو بار کش طاعت
یوکنی خدانك قپوسنه چك یعنی امرینه امتثال ونهیندن اجتناب ایله بار طاعت
اضافتیله طاعت یوکینی دیمکدر بردر جبار خدانك قپوسنه کش چك دیمکدر
جبار اسماء حسنادن در مبالغه وزننده در لغتده معناسی قهار وغالب ومسلط در
قتالدر ❊ اما عند المفسرین ❊ جبا الذی جبر خلقه علی ما اراد او جبر حالهم یعنی
اصلحه ایله مفسردر پس بو معنالر اوزره عبادی طاعاته اغرا ومراد ایراده دن
ایرلمدیغی اوزره هادی ومصلح کندودر دیمك بحکم تریه ایما ایچون ناظم اسما حسنادن
بو اسم شریفی اختیار ایله بردر جبار ده دیدر کش کامرحا طردر ینك دیمکدر وباب العید
اولان عبودیت اخلاص وطوتیت اوزره اولمقلقدر یعنی یان وریا وسمعه دن خالی
اولمقدر هیتی میان ایچون ناظم ایدر بار این دررا بجان باید کشید بو قپونك یوکینی
جان ودل ایله چکمك کرك بار این دررا تابع اضافتیله بو قپونك یوکینی دیمکدر
این در درمراد باب العید یوکدر مراد طاعات وعباداتدر بجان جان ایله دیمکدر حرف
با مصاحبت ایچوندر باید کشید چکمك کرك دیمکدر بو شکلو ترکیبه معنای مجموعی بردن
ویریلور ورنه چو سك زبان باید کشید والا کلب کبی دلی چکمك کرك یعنی یوقسه
عی وعطشدن دلی چیقرمش کلب کبی اولمق مقرردر ورنه والا دیمکدر که ترکیبه
یوقسه ایله تعبیر ایدرلر چو سك کلب کبی دیمکدر چو کلمه تشبیهدر سك فتح سین مهمله
وسکون کاف عجمی ایله کوپك در نته باد شاهلرك آدمی کوپکی محافظ بر لر شکار کاهه ایدوب
کیدن طائفه مخصوصه یه سکبان دیرز زبان دل معناسنه در باید کشید چکمك
کرك دیمکدر لکن بونده مجازا چیقرمق مقرردر علت مرادرد زیرا حیوانات ایچنده بر
ورترکده ضعف قوادن ناشی تنفس شدید ایله دلی طشره چیقروب صولومق انجق
کلبه مخصوصدر نتکیم کنعانیون بنی اسرائیلدن بلعم بن باعورا ملك مثلی بیانمده نازل
اولان آیت عظیم الشانده فمثله کمثل الکلب ان تحمل علیه یلهث او تترکه یلهث واردالمشدر
لهث یوز عوملق ❊ وصوسزلقدن کلب دلی طشره چیقروب صولومق معناسنه در بونك

بیان اجابتی غرایله کم معالم تنزیله ایدرصواب مقك . واتل علیهم نبأ الذی
آتیناه آیاتنا فانسلخ منها . فاتبعه الشیطان فکان من الغاوین ولو شئنا لرفعناه
بها ولکنه اخلد الی الارض واتبع هواه فمثله کمثل الکلب الایة ایت شریفه‌سنك ایاتندن مرادی
بیان ونسلخ ازایات اولان کیم ایدیکی تعبیر وعبارده اکثر مفسرین بلعمك حالنی عبارت ووضع
بنان بیان المنیلر درمزبور بلعم اول عالمدر زهد وصلاح ایله موصوف ومستجاب الدعوات
دیمکله معروف برذات اهل وداننده اسم اعظم ایدی حتی مجلس درسنده بولنان تلامیذلری تحریر
مقاله بلعم ایچون اوناایکی بیك دوات یمانی احضار ایدرلر ایدی وقتا که امر آله ایله حضرت کلیم
الله علیه الصلاة والسلام باعساکر اسلام قوم جبارتون اوزرینه سفر ایدوب ارض کنعانه
سایه انداز شرف شانا ایله نصب سایبان ایدیکلرنده قوم مزکور بلعمه کلوب قوم موسی علیه
السلامی استکثار وانلار ایله مقابله ومقاتله یه عدم طاقتلرین اقرار علاوه وسیله قوم اسلام
حقنده بلعمدن بددعا یازللیدیلر اول زمان بلعم اول قوم کمراهی اول رد ایدوب بعده کندی
عورتی واسطه‌سیله الدواقر عرض ایتدیلر بدعا ایتمکه مازم اسنغا اولوب قوم اسلامیانه بددعا ایچون
راکب مرکب تصور وعازم جانب طور اولدی بین الثنا . رهده باذن الله سوار اولدیغی
دابه دیزی اوزره چوکوب طور عزیمتدن روکرداني وجانب شهره رجوعه شتابان اولدی
زبان فیح ایله کندوینی منعه دائر خارق عاده کلمات نصیحت امیزه اغاز وملائکه کرام الله
برلدنا صوابك سندن ابراز ایلدیکده . نعوذ بالله بلعم مظهر خذلان اولوب طغیان باده سی
عازم جبل طور وجازم انسلاخ ایات پرنور اولوب بددعایه شتابان اولمزدن
مقدم جمله معارف الهی شکل حمامه ایله فم بلعمدن پرواز ایدوب بعده بددعایه اغاز ایلدیکی
حتی بددعاده اول لسانه جاری اولان کندی قوم شومنك قهر وهلاکی اولدی بعده قوم
اسلامك قوم جبارینه عدم وصوللری مقاتله‌سی اولدی اولسببدن قوم موسی
علیه السلام قرق سنه دائر دائره صحرای تیه اولدیلر وبونك مقابلنده انکسار قلب
بال حضرت کلیم الله ایله صدر بلعمدن ایات معرفت واسم اعظم حضرت رب العزة
منسلخ اولوب اشقی حیوان اولان کلب کبی دلی صدرینه صارقوب صولومنه تنبلك حتی

قیامتده

قیامتده قیافه قطعیه ایله بلعم داخل نیران وقطمیر نیام فنه بلعم ارز رضیه واهل جنان اوله
جقلردن بعضلردر . وهر برامرالهی طوغیانلت شلی بولیه دراتنهی نکته ناظم ایدر هرکه اوکردن
کشد زین بارها هرکیمکه ارکسه بونی کلوردن کردن چکر . یعنی بار طاعات باری کبی چکمکه
بوینون اکیوب عاصی اولور هرکه او هرکیمکه ارکسه کردن بوینون کشد چکر زین بارها
بو یوکلردن دیمکدر بارها جمعدر صیغه جمع ایله اتیان اوامر الهیتك تعدد وتکررینه
اشارت واردر باشد از نغرین بروا بارها لعنتلك آنك اوزرینه انبارلر اوله بو مطرع
اخبار دروانشا ارلغه محتملدر یعنی اوامر الهی یرینه کتورمیان رحمت الهیتدن مطرود
ومحروم ومردود اولمق مقرردر باشد اولدار زمنی معناسنه در نغرین فتح نون وسکون
فا وکسر راء مهمله ویا ونون ایله دراصلی نفی ایچون اولان نا حرفی ایله تحسین معناسنه
اولان افرین کلمه‌سیدر بس افرینك اولان الفلر تخفیفا حذف اولنوب نفرین اولمشکه
نفرین معناده افرین لفظنك مقابلیدر . بس معنای نفرین عدم تحسین وعدم تقبوتیدر
بکا لعنت ومردودیت رحمتلازم کلور برو براو لفظرندن مختصردر معنا انك
اوزرینه دیمکدر انبارها انبارلر دیمکدر انبار فتح همزه ایله ایچینه غله وضع اولنور
جقاره دیرلر کما ذکر لغة الفرس لکن فرهنك شعوریده ایدر انبار درت معنایه
در اولکیسی مطلق ایچنتی فاتر دیوارك یقلمسی در اوچنجیسی مار وماناك وزبیل
امثالیدرکه زبلده جمع وبعده چوریدوب زراعه چکرلر نتکیم حیدر کلوج نام برشاعری
هجوده . بیت شهر نکارنك ازطبع کج حیدر کلوج . همچنین سرمزند کز تودهٔ انبار کل
واقع اولمشدر . دردنجیسی حوض برسکم آب انبار دخی بر لر مولانا مست کندم کر اندیك
داست . هست انرا مددز انبار . باغ دیناکه تازه میکردد . آخرا بین بود
ز انبار . پس بو معنا اربعه‌دن مقامه ملایم اولان معنا ظاهر در . انبار امرینده اولان
ها ادات جمعدر . بس ناظم معالمی طریق الزامه چکوب ایدر کرده بار امانت راقبول
امانت یوکینی قبول ایله مشن روز ازلده امانتی محل واداسنه متعهد اولمشین .
بو کاکوره کلام ده برمفعولینه مقدر دکر در روز ازل دعلن اولور کرده . اخرنم

اولان همزهٔ مکسوره مطابق دالدر معنا ایلمش سزدیمکدر بار امانت را اضافتله
امانت یوکنی دیمکدر را ادات مفعولدر یوکره کلمه سنک مفعولی اولیدر قبول
مفعول ثانیسیدر معلوم اوله کم بو مصراع لطیفنده انّا عرضنا الامانة علی السموات
والارض فابین ان یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان ایت عظیم الشانه تلمیح
واردر بو ایتک تفسیرنده بیان بیوقدر بعض مفسرین ایدر امانتدن مراد فرائضدر وعند
البعض معرفة الله در وعند البعض طاعات و عبادات دائر تکلیف شرعیدر نا تمامتدر ایدی
دخی بو بیانه مالا یعدر. معنی حضرت مولانا امانتدن مراد تکلیفه اولان وعده کرمشابی
جمیع اعمال واحوال. وعلت جمله تکلیف وواجبات وحرام وحلال دعیشدر و بونک
تحقیقنده دخی مفسرینک بیان کثیر واردر بعضیلر ایدر خدای لایزال جل عن الشبه والمثال
روز اولده اسمان وزمین وجباله کندولره کوره مدار تکلیف اوله جق عقل ویروب امانتی
کندولره عرض ویبار ونعلنده ثواب وترکنده عقاب اوله جغنی اعلام ایلدکده هر بریلری عقاب
عدم تحملرندن ناشی ملاحظهٔ انجام ایله رفع تکلیفه دائر نیاز واسترحا طریقنده مظهر شفقت
حضرت رب العزة اولدیلر. اما انسان عالم ارواحده ایکن روز الستده امانتی قبول
ایلدی انتهی اما قاضی بیضاوی ایدر خدای تعالی ایت مذکورک ما قبلنده ومن یطع الله
ورسوله فقد فاز فوزا عظیما. بیورمغین طاعتک تعظیم ایله وعد سابقی تقریر ایدوب
طاعت واجبة الادا اولمغین ایله طاعت امانت تسمیه ایلمشدر. یعنی الله ورسوله
طاعتک شان عظیم اولدیغندن انا عرضنا الامانة الایه ایتک منطوق جلیلی اکر بو کونه
اجرام عظام صاحبی اولان اسمان وزمین وجباله امانت مذکوره عرض اولنسه والاردخی
شعور وادراک بیقصور صاحبلری اولسه لر اول امانت جلیل الشانک تحملندن ابا ایدرلر
ایدی و عظمتی ایله بزدخی کندولری مظهر شفقت ایدر ایدک حال بو که انسان ضعیف البنیه
ایکن امانت مذکوری تحمل ایلدی. ثلث موقعنه رعایت ادعاسنده اولدی انتهی ایدی از کشیدن
پس نباید شد ملول پس اول یوکی چکمکدن ملول اولمق کرکز از کشیدن چکمکدن پس
صکره دیمکدر ملول ایله اسه دیمکدر اصلی بیس ... قاعدهٔ فرس اوزره اوکی سیفی حذف

اونور

اولنوب پس اول شدتدن نباید نون نافیه ایله مضارع منفیدر کرکز دیمکدر شد بوراده شدن
معناسنه در اولمق دیمکدر مفعول ملول کلمه سیدر معناسی معلومدر معلوم اوله که انه
کان ظلوما جهولا نظم منیفی اوزره باعتبار الاغلب جنس انسان امانتک حقوقنی ادا
وعهدینه وفا ایده مدیکندن ظلوم وکنه عاقبته مجهول اولدیغی بیان تام ایجون ناظم
ایدر روز اول خود فضولی کرده . روز اولده کذلک نفسه ثقل ایلمشسین یعنی کوتوره
میه جکک یوکی غایتده زیاده لک ایدوب حقنه رعایت ادعاسنده حدیکی تجاوز ایلمش
سین روز اولدن مراد عالم ارواحده اولان روز عهد میثاقدر خود کذلک فضولی
فتحه دن راحرنده کی یا مصدریه در بورده معنا زیاده لک دیمکدر نتکم اهل لغت عندنده
فضولی المطعم کثرت اکلدر وفضولی النظر مروره دعبر تسز نظاردن دینان نظرکبی نظر
ایمکدره انما نفعها عندنه بلا وکاله برکسنه امو دین کوریمکدر نتکم نکاح فضولی مشهوردر
ودخی مالا یعنیه مشغول اولمه دخی فضولیدر بورده مراد ناظم معلومدر کرده . ایلمشسین
دیمکدر وان فضولی از جهولی کرده . واول زیاده لکی عاقبت امرکی بیلممکدن ایلمشسن
وان فضولی واول زیاده لکی یعنی حدیکی تجاوزلکی دیمکدر از جهولی انجام کاری ملاحظه
ایتممکدن دیمکدر اخرنده کی یا مصدریه در جهول کلمه سی علیمک ضدیدر مراد بیلمین
اسبق اوزره در حتی شاعرلرده برفاضل بو ایت شریفه ایما قصدیله بیت اسمان بار
امانت نتوانست کشید . قرعهٔ کار بنام من دیوانه زدند . دیو بیورمشدر لکن مشایخ
صوفیه دن بعضی صاحب حال کسنه ظلوم وجهول تاویلده امام قاشانیدن نقلا بیورمشدر
که انسان ظلوم اولدیغی یعنی نفسنه قهر ایدیجی اولدی جهول اولدیغی یعنی معنک ماعدا سنی
نافی وماسوایی ناسی اولدیغی دیمکدر یا خود ظلوم وجهول مبالغه صیغه لریدر معانی
انسانک ملکدن زیاده ظالم وجاهل اولدیغی بیان اولنور ومشهوردرکه اذا جاوز الشیء
حده جاوز ضده . پس معنای مقصود انسان امانتی حامل اولمقده عادل وعالم اولدیغی یعنی
دردیغلر درانتهی لکن ناظمک کلامی سبق ایدن تقریر مشهوره مبنیدر نتکم بیورر جنبشی
کن ای پسر غافل مباش ای اوغلم سعی وحرکت ایله غافل اولمه جنبشی ده یا حرفی

مصدریه اولمق ظاهره زائده اولمق دخی محتملدر جنبش ضم جیم ایله فارسیده دپرنمك
معناسنه در مرآت سعیدی لطیفه لفظ جنبش یعنی لفظ الله محتمل اولوب مثلا
جنبش اولدی دینسه اندن معنای مراد ابتداء حرکت قلم قدرت واول حرکت فلک
وسیارات اولمق برج حملدن حرکتی دیمك اولور کذا فی شرح فنامه کن امر حاضردر ایله دیمکدر
ای پسر ای اوغل غافل مباش غافل اولمه زیرا هذا اعاقللری سوز نور اولالردن دامی ارلمز
دیمکدر ه ایدی سکا لازم اولان طاعات وعباداته ساعی وحقوقنه مراعی اولوب غفلتدن
حذر قیلمقدر زیرا چون بلی کفتی بتن تنبل مباش هر نکه عالم ارواحده بلی دیدیك
عالم تخلیقده بدنك ایله تنبل وکاهل اولمه یعنی اقرارکی بدنکه کتور چون چونکه بلی
فتح با ولام ویا ایله حرف ایجاب للتأكید بعد النفی ایله تعریف اولنمشدر نعم بوکا خلافدر منه
درزیرا نعم تعریر ما بعد النفی ایله معروفدر فالدیکه بلی کلمه سنك لامی کسر ایله اوقومق
ترکیه شایع ومعتاد اقرارده استعمال اولنمقدر کفتی ماضیدن مفرد مخاطبدر دیدیك
دیمکدر بتن کوده ایله دیمکدر حرف با صله ایله ایچوندر تن کوده معناسنه در تنبل
فتح تا وسکون نون وضم با موحده وسکون لام ایله کاهل وایشسیز آدم دیمکدر مباش
نهی حاضردر اولمه دیمکدر بیت بونده تمام ه واذ اخذ ربك من بنی ادم من ظهورهم
ذریتهم واشهدهم علی انفسهم الست بربکم قالوا بلی الایه ایت شریفنه ایما ایله اخذ
میثاقه اشارت بیورمشدر بیان بویله در که جناب باری جل وعلی حضرتلری بو ادمی عالم
ارواحده رشته عهد وپیوند میثاق ایله بند ایلدك مراد علیه سی اولدقلرینده روایته
عرفه جانبنده واقع بطن نعمان ایله مسمی بر وادیده وفی روایة ارض هندده مهبط صفی الله
اولان دهنا نام برمحلده وفی روایة مکه مکرمه ایله طائف بیننده حضرت ادم علیه
السلامك ظهر مبارکنی یدقدرتیله مسح ایدوب ثم نثرهم الی ما شاء الله اصلاب ابناء ادمدن
جمله کرنسله ظهور اولهجق انسانی ذره لر انك مثلاکا اولادلرین ادمك جانب یمینندن
واشرارینی جانب یسارندن صاری قرنجه شکلنده خارجه اخراج ایدوب هر برلری ایچون دلائل
ربوبیتن نصب ایدوب اقرار ربوبیته مقتضی اولان نسئه عقولتده شویله ترکیب ایدیکم

جمله سی الست بربکم خطاب مستطابنه بلی دیمك منزله سنده اولدیلر کذا فی الفاتحه
انامفسرین ماتوریدك تحقیقی اوزره هذا تمثیل الارواحك جمله سی مدار تخییف اولان
عقل ایله مظهر معرفت ایدوب الست بربکم خطاب مستطابنه بوکلام بو اهم نطقی اوزره
کوش ارواحه القا ایدوب ه اعلموا ان لا اله الا انا وانا ربکم ولا رب لکم غیری فلا تشرکوا بی
شیئا وانی سانتقم ممن اشرك بی ولم یؤمن بی وانا مرسل الیکم رسلی یذکرونکم عهدی
ومیثاقی ومنزل علیکم کتابا بیورمغین ارواحك جمله سی شهدنا انك ربنا والهنا ولا رب
لنا غیرك ه دیو اقرار تام وپیام ایاق بو وجهله تحمل اولنمشلردر وجمله سنك اجال و
ارزاقلری ومصائب ونوائبلری اول کونده نکاشته قلم قضا اولمشدر انتهی وفی روضه
الانام کتابنده چیده در یاملین روایات خوشبو بویله ذکر روز الستده ارواح
چار قسم اولدی برقسمی درحال سجده اولوب باشنی سجده دن اصلا دفع ایلمدی بونلار
ابتداء وانتهاء مؤمن اولانلردر وبرقسمی توقف ایدوب بعده دوم اوزره سجده یه واروب
قالدی بونلار ابتداء کافر اما انتهاده بعدالیه الله مؤمن اولانلردر وبرقسمی اصلا سجده یه
وارمادی بونلار دهر حالده کافر اوزره اولانلردر وبرقسمی سجده یه واروب تفکره باشنی
قالدیروب اول حال ایله قالدی بونلار ابتداء مؤمن اما انتهاده بعد لاذن الله کافر اولانلردر
انتهی وبنده بیضاوی ده ایدر هذا لا تزال الله اخذ ایدیکی عهد او جدر بری جملهء الذینی
عهد اقرار در بونی تقدر و بری قاصدینه ایچون انبیاء کرام علیهم السلام اوندرنیه الذینی
عهددر وبری دخی باد ایله عدم کتمان ایچون علماء اعلام اوندرنیه الذینی عهددر
انتهی وحضرت جنید رحمه الله الست بربکم خطاب عزتدن ارواح بنی ادمه بر لذت
حاصل اولمشدر که اول لذت حالتیجینك اثری انسانده حسن صوت استماع ایلدیکده
ظهوره کلور حسن صوت غذای روحدر دیدکلری بودر قرمنید انتهی وبو وقت خاطره
دوروشوق اقرار لذت بو وجهله محجوب ومستور ولینه سبب کثرت ذنوب ایله ونرت
غفلتدر والا ارباب حال ابدا اقرار لذت شمالیدن بر ان خالی اولمازلر هم ارکان اقرار دن
کنایه ایله حضرت فخر عالم حضرت ابوبکر الصدیقه انعرف کذا وکذا دیو بیوردیقده

حضرت صدیق بلی یا رسول الله ایله جواب باصواب بیورمشلردر حتی مشایخ
صوفیه نك محققی عندنده عالم ارواحده اولان خطاب الست الان منقطع دکلدر
بلکه هر آنده هر یانده جناب حق الست بربکم دیو سؤال ایدر دخی بلی ایله اقرار ربوبیت ایتمکده
در دیمشلردر انتهی لکن عند الفقیر بونك معناسی بو در اولده بو خطاب ایله مخاطب اولانلر
انا فانا بو عالم شهادته کلدیکچه لسان حال ایله اول اقراری اوزره کویا بلی قولنی اظهار
ایدرلر دیمك اوله بو قسمه لسان مقال ایله بلی دیدکری تکرار اولدیغی اشکاردر نتکم عمالك
وفی کل شیء آیة تدل علی انه سبحانه وتعالی واحد دیدیکلری بو تأویلی مؤیددر پس ناظم
کاملك حالنی بیانه تصدی ایله ایدر هرکه اندر طاعتش کاهلی بود هر کیمکه
اندر طاعتش آنك طاعتنده دیمکدر اندر ظرفیت ایچوندر طاعت معرفندر ما بعدینه مضافدر
مضاف الیه اولان حرف شین ضمیر غایبدر خدایه راجعدر کاهلی فعالو وزننده
صفة مشبهه در معناسی کسل و فتور اظهار ایدیجی دیمکدر بود اوله دیمکدر اشتقاق
شاذ ایله بودن لفظندن مشتق مضارعدر حاصلش کراهی و خذلان بود
انك حاصلی ضلالت و خذلان اوله حاصل غریبدر هر نسنه نك بقیه سنه دیرلر
اخرنده کی شین ضمیردر کسالانه راجعدر کراهی ازغونلق معناسنه در آخرنده کی
یا مصدریه در و عاطفه در خذلان مصدر سماعیدر ترك ایتمك و رسوای
و قطع ایلمك معنالرینه در بود کامن اوله دیمکدر معلوم اولکه طاعاتده کسل
بالکلیه ترك عمل دکلدر بلکه اداده فتور و اوقاتده قصوره در ایمدی نتکم . فخلف
من بعدهم خلف اضاعوا الصلوة واتبعوا الشهوات فسوف یلقون غیا . آیت جلیل
الشان تفسیرنده اضاعت صلوة وقتنده ادا ایتمامك ایله بیان بیورمشلردر پس
ناظم تهاون طاعات الله اولانك کراه ایدیکی بیان ذیلنده راه عقبانك
حالنی عیان ایلیوب بیورر راه پر خوفست و دزدان درکمین بولندیغی
قورقولودر و اوغریلر پوسوده راه یول دیمکدر مراد طریق آخرتدر پر خوفست
قورقو ایله مملودر مراد کثرت خوفی بیاندر و عاطفه در دزدان ضم دال

مهمله ایله دزدك جمعیدر دزد اوغریدر عربیسی سارقدر بونلردن مراد شیاطین
در کمین اخلاق نامرضیه ایله تخلق اولان نفس اماره قرین اولغین انسانه ایصال
خسارت ایچون درکمین پوسوده در لفظ کمین بو مقامده کلمه بسیطه در پوسو
معناسنه در نتکم پوسوده نیکسه کمینکاه دیرلر اما اکثر معناسنده دال اولان
کم ایله یا نسبت و نون زائده دن مرکب اولدیغنده کمین اکسکلو دیمك اولور و معنای
ترکیبیدن اسمیته نقل ایچون آخرینه برهاء زائده ایله کمینه دیدیکلری بوندندر معلوم
اولکه دزدان راه حقی انسانه قطع ایچون شیاطینك رصد نشین اولدیغی . قال فبما
اغویتنی لاقعدن لهم صراطك المستقیم آیت کریمه سنك منطوقندن عیاندر و غرضی
تاراج دین و ایماندر بو قسمه شاهد اکبر مالدر بیان دکلدر . و بجیه سی غایت دقیقه در
کرسوم ملاوزره جهات اربعه دن انسانه هجوم ایدیجیدر نتکم آیت سابقك ذیلنده
اولان ثم لآتینهم من بین ایدیهم ومن خلفهم وعن ایمانهم وعن شمائلهم آیت شریفی ایله منصوص
برنجی شیوخ القسم قصدلرندر لکن رحمت اولان فوقدن وراه و رحمت اولان تحتدن
ماعدا چار جهاتك هر تقسیمندن تمکین بولورلر اسیه اغوا و تسخیر ساق ایدیجیلر اندر
و تفسیر ابن عباس رضی الله عنه اوزره ایدیهم دن مرادی جانب آخرتدر خلفهمدن مرادی
طرف دنیادر ایمانهمدن مرادی جهت حسناتدر و شمائلدن مرادی صوب سیئاتدر انتهی
و بو دزداندن درکمین ایله ترصیفده انسانه مجری علی الغفله اولوردیمکه اشارت
واردر ایمدی انسان بو کوهی راه پر خوفك خطرلرندن احتراز ایله طاعاته دمساز
اولمق کرکدر نتکم ناظم مغفرماننده خطرلك بروجهله بیانی ایلیوب مفردات
خطرهای کز انده ریشش داری • دل زروریش تاکی دلش داری • خطرناکست این راه خطرناك •
نداری فکر مرك اندیشه هلاك • خطرناکست راه و بیرش دور • خطرهم کشت وار لیس کور •
خطر بسیار و مواضع تحت غافل • نکرده فو احد جز بندار حاصل • خطرداد کر نیر دی تا جود ایمان •
باشد بی خطر هرکز مسلمان • خطرناکست کار مخلصانش • که می بینیم هر ساعت عیانش •
خطرها جمله مردانرا ذدارست • خطرداد کر خنکی زخون می در

که قاصدان از خطر گشتند ایجور • خطر خوف بسیار ستی زرپیش قدم • بر خطر از مان ستیدیش
خطر تا کد نزدیکان سلطان • که دائم در خطر باشند خاصان • خطر با دوستان همراه کرده •
ترا از آن خطر آگاه کرده • انتهی ایدی داهك بوکونه بر خوف وخطر اولدیغنه آگاه
اولا نه هرگاه تدارك کورکه و نظم ناظم اولدیکه اشارت ایچون بیورشدر رهبری برتا
نمانی بر زمین بر مرشد ایلت که یراوز رنده قالمیه سن مراد بودر • تا قالمیه سن دیمکدر
رهبری ده یا وحدت ایچوندر رهبر فی الاصل ترکیب توصیفیدر معناسی قولاغوز در که
عربیده مرشد ودلیل دیرلر بونده رهبردن مراد طاعاتدر که صاحبنه قائد جنات وسبب
رفع درجاتدر بعض نسخه ده رهبری برینه رهروی واقعدر رهرو سالك ویولجی دیمکدر شب
بیدار معنالرینه در نظم اولیا وسالکان زشب بیداران اولانلر • راه رو راه سحر دیرلر یو معانی
مرادیولجی لوازمات معنی منقه سلوك ایتمکه جهد ایله دیمکدر معنای لازم ظاهردر نظم
حافظ بیت کاروان رفت وتو در خواب وبیابان در پیش • کاروان گیتدی وسن خوابده
وبیابان او کوکده در • کی روی ره زکه پرسی چه کنی چون باشی • قنغی کیدرسن بولی کیمدن
صورورسن نیلرسن نیجه اولورسن مراد آخرت تدارکنده عامل اولانلر نصیحتدر بو
معناده بیت فرو کفت طبل شتر ساربان • بجنبید سبد اول کاروان • بیت لطیفی
تدارك منزل عقبانك لزومنه تمام اشارتدر بر فتح باء موحده وسکون راء مهمله ایله
امر حاضردر معناسی الت دیمکدر مصدری بردن باء ایله بردندر تا تاکه نمانی قالمیه سن
بر زمین یر اوزرنده دیمکدر یراوزرنده قالمق زلت وکمراهی وحیرتدن کنایه در
خلاصه معناسی کره یوللرده زلیل وحیران وسرکردان اولمیه سن دیمکدر بس بویله اولمغه
رهبرك لزومی آشکاردر نظم ارباب سفر ایچون الرفیق ثم الطریق بکرسی بدیلدر درمتن رهبر
ارباب سفرك خطر راهنه سپر درد عملدر نظم صائب خطر از قاطعان راه افزون راهبر دارد
که پیرو پیش رو از بیشتر دام سپر دارد • مضمونندن عیاندر رهبرك لزومی دخی بیت
راهرو چون سیل می باید که بردریا زند • پشت پای خویشتن بندد راه ما را دور کرد
بیت لطیفندن عیاندر • وسفر بعیده عازم اولانلر سبکبار اولق لازم ایدوکی بیانی ایچون

ناظم ایدر منزلت دور است وبارت بس گران منزلك ایراقدر ویوکك چوق
اغردر منزل قوناجق محلك دیمکدر • زیرا منزل اسم مکاندر قوناجق یره دیرلر اخرنده کی
تا خطاب ایچوندر دور است ایراقدر دیمکدر و عاطفه در بارت یوکك دیمکدر بار
یوك معناسنه در اخرنده کی تا خطاب ایچوندر • بونده یوکدن مراد ذنوب وعیوبدر بس
فتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله بونده نیجه یعنی زیاده دیمکدر گران کسر کاف عجمی ایله
آغر دیمکدر که عربیسی ثقیلدر معلوم اوله که ناظمك بو مصراعنده • جدد السفینة فان البحر
عمیق وخذ الزاد کاملا فان السفر بعید وخفف الحمل فان العقبة صعب شدید
واخلص العمل فان الناقد بصیر • حدیث شریفنه ایما واردر • بس منزل عقبانك دوری وحمولهء
ذنوبك بار گران ایدیکی مشهوردر • لکن حمولهء ذنوبك تحمیلی تخفیف داده نك بیانی اوزره حقیقیدر
نظم ایدر صالح اولان مؤمن قبرنده قیام ایدیجك بر زیبا صورتلو خوشبو نسنه کندو به
استقبال ایدوب ایدر ای مؤمن بن سنك صالح عملك دنیاده نیجه زمان بن سکا بار اولوب
راکب اولشدم بو کوکی کون سکا یادم ایمدی سندخی بو کون بکا راکب اوله بر نظم • یوم
نحشر المتقین الی الرحمن وفدا آیت شریفه سنده کی وفدا کلمه سی راکبا ایله تفسیر ایتمشلردر ودخی
شقی وطالح قبرندن قیامنده براقبح صورتلو بد بوی نسنه کندویه کلوب ای شقی بن سنك قبیح
عملکم دنیاده وافر زمان بکا راکب اولدیك • ایمدی بو کوکی کون سندخی سکا راکب اولدرق
راکب اولورم دیوب اوزرینه بینر نظم • وهم یحملون اوزارهم علی ظهورهم آیت عظیم
الشانده بوکا اشارت واردر دیمشلردر انتهی • ودخی ناظمك بو مصراعنده سبکبار اولمغه
ترغیب وکران بار اولانی ترهیبه ایما واردر نظم بو ایکی که وهك مالترینه مفرح نامه سنده
تصدی ایدوب بیورمشدر بیت سبکباران ز دنیا دست کوتاه • گران باران گرفتار مانده در راه
سبکباران ز رهبان بیزار کشته • گران باران ز بار انکار کشته • سبکباران رهیده تا بمنزل
گران باران چو خر افتاده در گل • سبکباران زریر داراز همه پیش • گران بار است از بار گران ریش
سبکباران قدم زان پیش دارند • گران باران زغم دلریش دارند • سبکباران زعالم چشمه چالاك
گران بار است در بار خطرناك • سبکباران چو عیسی بر سماك • گران باران چو قارون رحمها مان

سبکباری به اندر راه منزل • گران باران نهاده بار بر دل • سبکبارست در هر درد و جهان
شاد • گران باران گرانباری بفریاد • سبکبارست از رنج و بلا دور • گران باران بمانده و بماه مغرور
انتهى ایمدی کیفیت بو یله اولنجه تدارک عقبایه تشمیر دامان برله کوششی کن وا ماندن
ازدیگران برسعی ایله سائرلردن گیرو قالمه کوششی ده اولان شین تانی مصدریدر
بونده جد و سعی ایتمک معناسنه در وبعض محلده کوشش لفظی یاتق دیدیکلری ظرف
شراب ومنبک ومدال معنالرینه ده اولور لکن بونده مراد معنی سابقدر اخرنده کی یا حرف
وحدت ایچوندر کن امر حاضردر ایله دیمکدر وا گیرو دیمکدر مان نهی حاضردر قالمه دیمکدر
مصدری قالمق معناسنه اولان ماندندر ازدیگران سائرلردن دیمکدر سائر معناسنه
اولان دیگرک جمعیدر مقام قرینه سیله دیگرلردن مراد رهروان طاعت وسبکباران اولان
اهل جنتدر • والسابقون السابقون اولئك هم المقربون فی جنات النعیم • ایله نائل
بشارت حضرت رب العزت اولنلردر ایمدی بو گروه ایله همراه اولمق سعی طاعات اکر
ایتمکه وابسته در نتیج راه پرخطرده دامن سعیه میان کشا بغلیوب حقنده ترک
طول امله وکوکلش خیر عمله ترغیب بیورمشلردر بیت سفر بردیك شد فکر اقامت را
زبر واکن • مهیای وداع آشیان شو بالی بر واکن • وداع برک هستی را بایام خزان مفکن
چو گل در نوبهارست پیمانه از سر واکن • براه پرخطر امان کوشش از نیاد بکشا
بمنزل چون رسی بند قبا بکشا کمر واکن • بسر رو بید دامن باز کردن بی ثمر باشد
اگر وا میکنی دامن بنحل خویش ثمر واکن • نداری چون صدف گر صبر صاب بر تهی دستی
لب در یوزه پیش مردم والا گهر واکن • انتهى پس ناظمک بو بیت ماتقدمدن فصل قاعده
سی اوزره گران بار اولانلرک مآل حالی نیجه اولور دیو سؤال مقدر پیدا اولمغین جوابنه شروع ضمننده
بیورر هر که درو از گرانباران بود هر کیمکه یولده یوکی اغرلردن اوله هر که هر کیمکه درو
یولده از گرانباران یوکی اغرلردن بود اوله دیمکدر هر دمش از دیده خون باران بود
هر دم انک کوزندن قان یاغیجی اوله ویا قان یاغدیریجی اوله هر دم هر نفس دیمکدر اخرنده
کی شین ضمیر گران باراندن اولان کسیه راجعدر ومعناده از دیده کلامنک اخرینه

مربوطدر

مربوطدر از دیده اشن تعبیر ایله معناسی انک کوزندن دیمکدر زیرا دیده بونده کوز
معناسنه در وکاهی مشاهده معناسنه ودیده بان اولور معنی درخت ویا پشته
ویا جای بلند معنالرینه ودیدبان معناسنه کلور خون باران وصف ترکیبیدر یعنی
خون درکه قان معناسنه در وبرجزئی باراندر که باران یاغیجی معناسنه باکمر وزننده در
مصدری باریدندر یاخود یاغدیریجی معناسنه در بارانیدندن ماخوذدر اصلی باران خون
ایدی لاجل الترکیب کلام تغییر وتقدیم وتأخیر اولنوب خون باران اولمشدر معناسی قان یاغیجی
یاخود یاغدیریجی دیمکدر بو تعبیر شدت بکادن کنایه در یاخود یوم قیامنده عصات یانغو برینه
حقیقة قان اغلیه جقلردر دیدیکلرینه بنیدر بود اوله دیمکدر ناظم اول بارگرانک نه ایدیکی
منو وجه بیان ضمننده سبکبارلغک لزومنی بیان ایدوب بیورر لاشه داری سبک کن
بار خویش برجیفه طوترسین کندی یوکیکی خفیف ایله لاشه ده اولان شین هر و وحدت ایچوندر
لاشه فارسیدر حیواندن اولان نر ودیدیرکه ترکیده لش دیرلر اسم مادردر وکاهی ادم میتنه
دخی دیرلر ودخی غایت زبون اولان جار یا حیوانه دیرلر مجمع الفرس بیاننجه من دخی دیرلر
انا مانحن فیه ده معناسی اولدر که عربی جیفه در مراد دنیادر ونتکم الدنیا جیفة و
طالبها کلاب دیمشلردر • یاخود ما یؤول الیه اعتباریله بونده مراد جسد انسانک ما لنی
یاندر داری مضارع مخاطبدر طوترسین دیمکدر سبک یعنی دیمکدر که عربی خفیفدر
یعنی باغلولی سبکسر ویعنی ایاغلولی سبکپای وبرکی یعنی اولانه سبکبار دیدیکلری لغت فارسیده
مسطوردر ولطافته خفیفلکه لزوم ملمدن ناشی لطیفه دیرین دیر ملك یره ده سبک وشیرین
ایله اداوسرعتی سبکلک ایله تعبیر ایدوب علی العموم ویری یه حبلت محلده عجمک سبک داد
دیدیکی مشهوردر کن امر حاضردر ایله دیمکدر بار خویش اضافتله کندی یوکیکی دیمکدر
یعنی کتوره جک بارگران عصیان جیفه دنیادن نا اشیدر ایمدی کندی نایه قدم بیل ایله یوکیکی
یعنی ایدوب مالابد کندیه زیاده سنی ادنه طلب ایله که زحمتی و کرز • یاخود انجامنده موت وقبور ایله
جسدک لاشه پرفتور اولمنی مقرر زوردر • ایمدی کندی یوکیکی خفیف ایله بونفسه یولده زحمت
چکرسین فالدیکر یوکی خفیف ایتمک ومنزل مقصوده یتمک کوکلی علاقه دنیادن قطعدن عبارتدر

دیو بیت اکر دلا از علایق کنده باشی ٭ بمنزل یار خود افکنده باشی ٭ بیورمشلردر
ایمدی سبکبار اول ورنه درده سخت بینی کارخویش یوقسه یولده کندی کاریکی
زیاده مشکل کورورسین ورنه والا دیمکدر کرکیده یوقسه دیرلر و کرنه کله
سندن مخففدر دره یولده دیمکدر مراد طریق آخرتدر سخت بونده اسمدر اصل
معناسی برك و محکم در پس برکلکده قتیلق لازم کلدیکندن مجازاً قتی معناسنه در و بونده
مراد بودر بینی کورورسین کارخیش کندی ایشکی دیمکدر معلوم اوله که جیفهٔ دنیایه
بیلدن عبارت اولان بار عصیانی تخفیف ایلمك هقدا اطاعت و عبادتدن عبارتدر
و بویله اولان ایکی عالمده مظهر راحتدر حتی دنیایه عدم میلدن ناشی فقر فناده اولانك
عند الموت راحتی اغنیادن افزونتردر بو بیت راحت مرك فقیرا ز اغنیا افزونترست
کفشوتنك از پا برون کردن حضور دیکرست ٭ بیورمشلردر و اطاعت اوزره
سبکبار اولان عبادت عقده پایدار اولمق کرکدر تا که آنك رخنه هر درکشاده
اولدیو بیت در طلقهٔ اطاعت حق پایدار باش ٭ تا بر رخت کشاده شود هر دری
که هست ٭ بیورمشلردر پس ناظم بیت سابقی مزید توضیح ایچون ایدر چیست
بارت جیفهٔ دنیای دون سنك یوکك نه در جیفهٔ دنیای دوندر چیست
استفهامدر اصلی چه است ایدی تخفیفاً چیست دینلمشدر معناسی نه در دیمکدر بارت
سنك یوکك دیمکدر بار یولده تا خطاب ایچوندر مآل معنا کویا یوکك نه در بیلورمیسین
دیو سؤال عقبنده جیفهٔ دنیای دون در دیو جواب ایما بیورمشلردر جیفه عربیدر
اولمش لش اولان کوده سیدر جمعی جیفکلور مابعدینه مضافدر و اضافتی بیانیه
در و آخرنده همزه اضافت ایچون کلمشدر دنیای دون الجق دنیا دیمکدر دنیانك نه
و جمله دون ایدیکی سابقا بیان اولنمشدی حتی دنیا ذاتنده دون و بی مقدار اولدیغندن
ادنالره مائلدر بر نعت زائله در دیو بیت دنیا که بدل بیها نه بیل بیشنو ٭ از
شش جهت بهند درو هر زری که هست ٭ بیورمشلردر ایمدی بویله بر دنیای دوندر کزیب
آن کشته زار و زبون که اندن او توری زار و زبون اولمشسین کزیب آن کراندن

اوتور

او توری دیمکدر و آنك اکثر نسخه ده بعلت فی معناسی ملا ایدر کرکه از لفظلرنده مخففدر
بی لفظی بونده مقام تعلیلده واقع اولمق ظاهر در سائر معنالری سبق ایلمشلردر مابعدینه
مضافدر آن اسم اشارتدر مشار الیه جیفهٔ دنیای دوندر کشته فتح کاف عجمی ایله
اولمش سین دیمکدر کشتن دن ماخوذ اسم مفعولدر آخرنده کی همزه علامت خطابدر
زار برقاچ معنایه کلور اولا نالان کبی اکلیجی دیمکدر و دخی زار ریدن کبی ایکلمك معناسنه
اولور و دخی رقت حالده در کرکه اصلی نزار در حالا زار دیدیکلری بوندندر بو معنا
عربیدن ماخوذدر نتکم له سکرت الی الزمان نحو حالی ٭ بو معنایه دالدر بو مقامده
مراد بو شندر و دخی اسم مکان اعتباریله کلزار و چمنزار دینلمشدر و بعض نسخه ده زار یرینه
خوار واقعدر خوار واو معدوله ایله ذلیل و حقیر معناسنه در بونده مراد بودر و دخی
اسانده شوخ رانده و خوارنده معنالرینه کلور و مشهوری بر اوکه نك اسمیدر که شهنامه ده
چوق کلور و عاطفه در زبون فتح زای عربی ایله عاجز و ضعیف و مغلوب معناسنه
اولمق مشهوردر اما یری ذا ابراهیمده برمتاعی بهاسن الدیندیر که دیرلر و شرفنامه
ده اسیر معناسنه اولمق مشهوردر و بو مقامده بو معنابر اولمق غایت ملایمدر ایمدی
بو مقوله جیفه بلکه جیفه دن دخی دون اولان دنیانك اردنه دوشان زار و زبون
اولمق وارسنه قیدیاندر نتکم تنبیه مقامنده بیت ان تجتنبها کنت سلما لاهلها
وان تجتذبها نازعتك کلابها ٭ بیورمشلردر پس برکونه یار مردای تجلدن بالکلیه
ترك ایله احراز تربجناب قدس ایلك هر وجهله احسن و اوجبدر نتکم ابن یمین
ز ترك این جهان کردی سرفراز ٭ چو وقت آمد تو ای کردی پرواز ٭ ز ترك این جهان دل کناد کردی
ز درد و دیغ و غم آزاد کردی ٭ ز ترك این جهان کردی خلاصان منه دل بسته زین
مؤمن بزندان ٭ بیورمشلردر پس ناظمك بیت سابقندن فصل قاعده لوئه ایمدی
نه ایتمك کرکدر که بارکرانی تخفیف ایده لوبردی لطیف ایده وزد بو سؤال مقدر اولدیغی
اوکلنین جوابه طریق ایله ایدر وقت طاعت تیز رو چون باد باش طاعت وقتنده
یل کبی تیز یوریجی اول وقت عربیدر زمان معناسنه در معناسندن ظرفیت ملحوظدر

و ما بعدنه معنادر طاعت معروفدر و بو مقامده معين و محدود اولنلق ظاهردر
زيرا شرعي محدوده موقوت ديرلر كندي ايچون وقت تعيين اولنمق حسبيله نتكم قرآن كريمده
كتابا موقوتا آيت شريفي مفسر شافي الاوقات ايله بيان بيورمشلردر تيزرو تركيبي توصيفي
در صريح الصيرده ديمكدر اصلي رو تيز ايدي رو فتحله امردر كه يعنى معناسنه
تيز لفظي مفعولي ايدي مفعول فعلك اوزرينه تقديم و تركيب و تخفيف تيزرو اولنمشدر
تيز اماله حرف ياء ايله اصلا ناقد معناسنه دركه تركيبده بكرده ديمكدر نتكم لفظ مذكور تيزه
صفت اولدقده دلك و تيغه صفت اولدقده كسمك مراد اولنور مثلا بيت
تير مكن پيچ سخن در دهان • تا نبرد حلق ترا ناگهان ديرلر بونك مقابلي قسم كاف
عربي ايله كند در معناسي قيرناقدر ديمكدر حتى لساني برناقدر بو تشبيه ضمنده تيز
ايله توصيف ايدرلر سويلرلر و نجيل معناسنده دخي استعمال ايدرلر نتكم بونده مراد بولدر
در حقيقت ياد ايلكي ديمكدر بو كلام تيزرو كلامنك تتميمدر باش امر حاظردر اول
ديمكدر ورز همه كار جهان آزاد باش و جهانك جمله ايشندن فارغ اول وز
همه كار جهان تتابع اضافات ايله معنا و جهانك جمله ايشندن ديمكدر كه معناده
جمله ايله تعبير اولنور اصلي همه در آخرنده كي ها معناي اصليدن معناي خاص جمليه يه نقل
ايچون كلاوندها ر قبيلندندر كار عمل يعني ايش در جهان بونده دنيا ديمكدر آزاد فارغ
اوله ديمكدر معلوم اوله كه ناظمك مصراع اولده طاعت لفظي تعميمي حسبيله معناي مصراع
اوليه جبر بر طاعته مسارعت ايله ديمكدر نتكم • وسارعوا الى مغفرة من ربكم آيه شريفين
بقائل حضرتلري بو وجهله تعبير بيورمشلردر كه ربه معالده بيان اولنديغي انس بن مالك
رحمه الله اسم كورنجه مراد الافتتاحه مسارعت ايلكوره بيت ايله تعبير بيورمشلردر
بو كاكوره مراد مداومت جماعته امر اولنمش اولور و نتكم بعض مفسرلر واركعوا مع الراكعين
آيه شريفه دن وجوبيت جماعته اشارت وارددر ديمشلردر • و مصراع ثاني قرينه سيجه
بونده • يا ايها الذين امنوا اذا نودي للصلوة من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله وذروا
البيع الآية آيت شريفنك نجح اولنمق دخي روشندر زيرا ذكر الله سعي و ترك بيع

وشراكار

وشراكاره يانك جمله سندن آزاده اولمقدن عبارتدر يعني عجلوا الصلوة قبل الفوت
مصداقنجه طاعاته مسارعت و كسل ايله ترك و تهاون و وقتندن اخراج بوللو
نكاسلدن مجانبت خوشدر قضاسي وارد ديو تاخير • قوبان بشماز لريك بو زيوقاره
والاري بر شيدر نتكم ناظم مقرهانده بيورمشدر نظم
نمازت ره عايد بود دادار • نماز خويش را از وقت مگذار • نمازت كن در هر كار اعلام
نماز آيد نشان كفر و اسلام • نماز است بلاها را دور دارد • ترا در دو جهان مشهور دارد
نمازت زنده كايد كند ببين • كه دارد ماه را اين قدر روشن • نمازت در دو عالم سرفراز د
چراغ جانت درين خدمت ندارد • نمازت خواهد از هر طاعتي بيش • جواب حق م خواهي اد بينديش
نمازت پاك كه باند گناهان • شود اين نراز و سراي شيطان • نمازت فاصل بسيار دارد
ترا از عذاب غم بيدار دارد • نمازت را مكن يكدم فراموش • بروز حق حلقه ادد در كوش
نمازت را هميشه بي ريا كن • بود معراج تو با صد صفا كن • انتهى ايمدي بو وجهله
طاعت موقتي وقتنده ادايه مسارعت و قضايه قويمقدن مجانبتك لزومي معلوم اولدقده
فالديكه ظرفاي شعرادن بر ظريفك شعر نماز را بحقيقت قضا بود ممكن • وليك
صحبت جانان قضا نمي دارد • بيت لطيفي ظاهر ظرافت و معناده باتام متعلق اولان
كار امروزي فردايه صالمه ديمكه اشارتدر بونسه صحبت جانانه طاعت موقتي قدر ايله
دعبث دكلدر نتكم تا فردن تحذير ايدن كاملر و كار امروزي فردا به قو عيان عاملردن
بر مرد خدا بيورمشدر • كار امروز منداز بفردا زنهار • كه بفردا چو رسي نوبت
كارد كرست • ودخي بيت ساقيا عشرت امروز بفردا مفكن • باز ديوان قضا
خط اماني بما آر در بيان خصال ذميمه
چار چيز دگر از نيكو سرشت اي يعني طبعلو درت نسنه دخي چار چيز ديگر درت
نسنه دخي اي نيكو سرشت اي يعني طبعلو ديمكدر اي حرف ندادر و ما بعدي منادادر
نيكو خوب و يختي و ديمكدر سرشت كسر ايله بونده اصلده مزاج و طبع و عنصر و خوي معناسنددر
هست از جمله فلاتو نيك زشت جمله خلقدن صدوري انك يك تيجد از جمله

خلایق جمله مخلوقاتدن دیمکدر یعنی جمله خلایقدن اوله رت نسنه نك صدوری وظهوری
بلك زشت زیاده کوتودر دیمکدر بلك اصل معناده خوبدر که مقابلیدر درلکن بونده
مجازا زیاده دیمکدر که ترکیده بك لفظی ایله تعبیر ایدرلر زشت چرکین دیمکدر واشیاء اربعه نك
اوکی حسد ثانیسی عجب ثالثی عدم کظم غیظ رابعی بخلدر نتکم بو ترتیب اوزره ناظم ایدر زان
چهار اول حسد کینی بود اول درتدن اول حسد درکه اول بر کینه در زان چهار اولدرتدن
اول معلوم مبتدادر حسد خبریدر حسد معروفدر وشرعا حرامدر اما غبطه امور دینیده
مندوب وامور دنیویه ده مذمومدر نتکم قوم موسی علیه السلامدن بعضی تمنای دنیا ایله
یا لیت لنا مثل ما اوتی قارون دیلر قارونك حالنی کوردیکدنصکره. ویکان الله یبسط
الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر لولا ان من الله علینا لخسف بنا ویکانه لا یفلح الکافرون
دیمشلردر معنای شریفی محلّلدن معلومدر. وحسدك غوائلی سابقا بیان اولنمشیدی واول حسد
دیدیکلری نسنه کینی بود برکینه در کین فارسیدر دونده کی بغض وعداوتدن عبارتدر
نتکم مبرنظمیلنك بیت ببدکن ازدلت کین وعداوت • مکن ازبهر دنیارا خصومت
بغضدن مظهر ملدر واخرنده اولان حرف یا وحدت ایچوندر نسبت ایچون اولمق دخی
محتملدر بود برنده است معناسنه در ناظمك حسدی بیاننده اول برکیندر دیدیکی منشا
حسدی بیانه اشارت ایچوندرکه اکا انسان نزدنده کبر ایله معتقدیر واحقدك غوائلی اوندن بودر
کافی الطریقه زان کذشتی عجب خودبینی بود اندن کچدیك یعنی انلردن کچو چارچیزك
ثانیسی عجبدر که اوزین کوریجیلك در زان کذشتی اندن صاونیشدیك مرادندن
صکو چارچیزلك ثانیسی دیمکدر عجب ضم عین مهمله ایله لغت عربیه ده کندوسن کوروب
اولو تمقدر اصطلاحده عمل صالح ایله استغنادر خودبینی اخرندکی یا مصدریه
ایله اوزین کوریجیلك دیمکدر خودبین ترکیب توصیفیدر عربیسی معجبدر بود بونده
است معناسنه در وعجبك مذمومیتی بیاننده احادیث کثیره وارددر از جمله لو لم تذنبوا
لخفت علیکم ما هو اکبر من ذلك العجب العجب • حدیث شریفیدر وحضرت علی رضی الله عنهك
هلاك المرء فی العجب کلام لطیفی وشاعرك بیت درره وعالم همی شود مذموم • مکن

سود ظالم خود بین • شیخ مشیخنی وناظم رحمه الله ک مفرحاتندن شعر
زعجب آخر مکو چاروردلت رنیش • زخاکت آفریدا فریده دیش • زعجب ابلیس در لعنت فتاده
زبهر شیوه دوزخ تابان کشاده • زعجب اندر زمین کشت قارون • ملولا بود زعجب ترعون
زعجب از خویشتن کامی نیابی • هما نهمه هرکه روی زعجب تابی • زعجب اخر من شتری ورکندری راه
بیاموز این تراعجب بدخواه • زعجب اخر چرا خود را کشی زار • زدل این عجب را بیدار بردار
زعجب از کام دل مانی پیاده • نجات عجب صد افتاده • زعجب این بنده آخر دل تجهید او
نکردی تاکمان از عجب خود دار • زعجب ابلیس خودرا کرد مهجور • شد از بیدار وعجب از رحمت دور
زعجب آخر مکن ازبهر حق کار • که هست انکار با عجب تو بیزار انتهی خشم خود دیکر
فرو ناخورد نست دخی کندی غضبنی اشاغی یوتمقدر • خشم خود
اضافتیله کندی غضبنی دیمکدر دیکر دخی فرو ضمتیله اشاغی دیمکدر اصلی فرود
ایدی اخرده کی دال تخفیف ایچون حذف اولنمشدر مقابلی فرادر ناخورد نست یوتمقدر دیمکدر بوندن
مراد کظم غیظ ودفع غضب ایتمک دیمکدر ما بقایان اولندیغی اوزره غضب دیدکلری
نسنه نفسك منغوری اولان تغلی دمنده نفس ایچون حاصل اولان برحرکه
درکه قلبه اولان قانك غلیانندن عبارتدرکه فی الحال تشفیدن عجز سببیله باطنده
تراکم اولوب عقده پیدا اولور اندن حقد وعداوت حاصل اولور پس غضبك
افراطنده تهور دیرلر تهور دیدیکی عنف وحدّت زیاده شدتدن عبارتدر وغضب مذمومدر
وردت آفاتی اولدیغی محلنده معلومدر • اولا ایمانی افساد ایدر نتکم حدیث شریفده
ان الغضب یفسد الایمان کما یفسد الصبر العسل • وارد اولمشدر ثانیا سبب
ظهورت انتقام باریدر نتکم حدیث شریفده • الویل لمن یغضب وینسی غضب الله وارد
اولمشدر ثالثا عرض ووقار ونفی هدم ایدیجی اعدا ایدلسنه سبب اولور راحتی
تاجور • رابعا کلب عاوی کبی تجسم صورت بغلمه باعث اولور • ایمدی عاقل اولان
غضبك ضدیله متصف اولملو ضدی حلم در حلم دیدیکلری نسنه محرکات غضبی طمأنینة
باعث بر ملکه درکه لین ورفق مقرردر • بونك علاجی دفع غضب کثرة مجاهده ایله علم

وعمل وازاله سبب وتحصيل ضده وابتنه در وكاظم غيظ ايچون فوائد كثيره
وارددر ازجمله بر موجب آيت مظهريت جنتدر واخذ حور عينده مخير اولمغه سببيتدر
نتكم حديث شريفده من كظم غيظا وهو يستطيع ان ينفذه دعا الله تعالى على رؤس
الخلائق حتى يخيره في اى حور شاء وارد اولمشدر ودخى دفع عذابه سببيتدر نتكم حديث
شريفده من دفع غضبه دفع الله عنه عذابه وارد اولمشدر ودخى مظهريت اجر عظيمه
سببيتدر نتكم حديث شريفده ما من جرعة اعظم اجرا عند الله تعالى من جرعة غيظ كظمها
عبد ابتغاء وجه الله تعالى وارد اولمشدر ودخى سخط الله ورحمت الدوحجت اللهيه
سببتدر وبو جمله فوائد علاج عملى ديندر اولا ابدست دكرد ام غضبند نتكم حديث
شريفده ان الغضب من الشيطان وان الشيطان من النار وانما يطفى النار بالماء فاذا غضب
احدكم فليتوضأ وارد اولمشدر ثانيا قيامده ايسه قعود وقعودده ايسه اضطجاعدر
ثالثا استعاذه قيلمقدر رابعا اللهم اغفر لى ذنبى واذهب غضب قلبى واجرنى من
الشيطان ديو دعايه اشتغالدر وعلاج علمى قلبنى باعث حرص وعجب وكبرى ترك ايلمكدر
وهزل ومزاح وتعيير وهتبه بادن فراغ كركدر زيرا بو جمله غضبى مثمردر وناظمك
علم كظم غيظى هر كس متنده تبيح عذابديكده بحكمة منفيه وادو مرادى غضب
ديديكلرى قوى مذمومه مبتلا البته دوچار نقصان اولور اكر كظم ايلمز ايسه ديمكدر كظم
غيظ ايليان خشمكينانك كشتزار امالى ومزرعه وجودى پامال وخرمن اعمالنه
ابر بلادن آتش سوزان ريزان اولمق وتلخ دولتى مقدار نخجه تيغ قضادن ذاتنه زهر قهر
جريان اولمق اشكاردر نتكم خواجه صائبك بيت خشمكينان آتش از ابر بلا ديرند
تلخ رو وى زهر ازتيغ قضا ديرد بيت لطيفندن بو معنا بديدار اولمشدر خصلت
چارم بخيلى كمرنست دردنجى خصلت بخيللق ايلكدر خصلت چارم دردنجى
خصلت بخيلى اخرده اولان ياء مصدريه ايله بخيللق كرنست ايلمكدر ديمكدر
معلوم اوله كه بخل ديديكلرى نفسه امساك مالده بر ملكه در اشندن شرعا ويا مروة
ويا فتوة بذل اقتضا ايدرايكن نفسندن بخل ايلمكدر فالكريم بذل اقتضا ايدن محلده امساك

وعدالت

وعدالت ممدوحه در زيرا انفاق الفنه شرعا امراتمسه يرلو اسراف حرام اولدغى شرعا ومروتا
امساكى واجب اولان يرده بذل ايلمكدر تفريط نه بخل ديرلو حسب بخل اكثر بفقدى وقوام
بدن ويا اقامت واجب ايچون اولمان مالده ايجادر كه بحسب ديادن ناشيدر پس بخل اطراف
شرعه مخالف اولان يرده حرامدر اما مروته مخالف اولان يرده كراهت تنزيهيه ايله مكروهدر
كذا في مختصر الاحيا وتا اسلف غايت ايچلى نام فخر الانام عليه افضل الصلوات اى استعاذه صلوت
وسلامه اهتمام ايليانده نتكم حديث شريفده ان ابخل الناس من ذكرت عنده فلم يصل
على وارد اولمشدر بخيلان نحققده بلاو عيلهلرينه دل نديده ماجوقدر نتكم ناظم سفرنامه
سنده بيورمشدر شعر بخيلانرا ابناشد كامرانى بخيلانرا امباد از زندكانى
بخيلى ميبرد آب از رخ مرد بخيلانرا بود پيوسته رخ زرد بخيل از مال نخورد كامى نيكوره
بجز مالا كه باشد باغيرش بخيلى از همه كارى بتر دان بود در رنج بخيلى جاى بخيلان
بخيل از مال خود بى بهره باشد بخيل از بيم زر در زهر باشد بخيل از بهر نانى ميدهد جان
بود از سود زر بدبخت وانان بخيل از بهر مردم مى نهد مال زبهر سود بشمارد مه وسال
بخيل از خويش روزى باز كيرد زبهر يك درم صد ده بميرد بخيلان از خدا وخلق دورند
زحرص درهم وزر چون مور كورند انتهى انتهى وبخيللق خوينك مذموميتى وبخل ايله
مكتسب اولان مالك دوچار حادث ويا انتقال وارث ايديكى ياد سابقده معلومدر نتكم
بو معنى ايماده خواجه صائب ايكى بيت لطيف ايراد بيورمشدر كه انلار بودر
تو اكر ككم باشد بخيل ابنا الكن نصيب مردم بيكانه ميشود مالكن كذشت مور فقير چون عنكبوت
مرده هنوز مكن شكار كند تنهاى امالكن انتهى حتى حدم مشابه دم تا علامى ورزد
خزانه مورى اليه برينت لطيفنده بخل اكر زهمت كرم پيدا صلادر بخل در زهر جواب
بنده ازاد ميكند ديو بيورمشدر حسب الظاهر علت كرمدن ايراد لديكى شويله دركه
الانسان عبيد الاحسان مصداقنجه ارباب كرم كرمى ايله احرارى بنده ايدر لكن بخيل اولان
ارباب امساك ومنع احساندن ناشى طالبان احسانه هر بار خلا بداد ويلك ايله رقبه
رقيه بنداولا حين كسه لرى ازاد ايدرمش مالك رقبه احرار اولمز ديمكدر

ولكن ارباب كرم دخى كرمنه اعتذار احسان ديدوكى اولدقجه درشتى اظهار ايدن
حذركر كندر زيرا بو مقوله كريمدن ملايمت ايله دفع سائلان ايدن خسيس بكركدر بو بيت
باشد به از ملايمت مردم خسيس • اهل كرم درشتى اگر با كسى كند • بيورمشلردر و قوع زمانا
اهل كرمك عالملرى بر كونه ايديكى بى اشتباهدر بلكه اهل جهانك همت • رسم عطا رسيده
رتبهٔ خطا اولديغى ظرفانك • رسم درهش نزهمت اهل جهان خطا • طفلندور دست
شان بدهن اشنا نرست • بيتندن غايا اندر زيرا ابناء جهان طفل شيرلردر انلرك
دست كرم بيوستلرى كنديدها نرليه زياده آشناد و بخل و امساكى اكثريا علت افزاينش رطوبت
احلاد ولندر و بديكرى وقعه قار ووندن غايا اندرنكم ابناء جهاندن رسيدهٔ رتبهٔ والاى
غنا اولانلر لية ولتى افزاينش بولديجه صداى احسانلرى شويد و قالسون رطوبت مالدن الكرز
بركلاوو وزبان شهوتلرين لالايمشد زيرا عليه خواجه صائبك بيت دلكاراى نعمت
زنرامى فتد •• جام لبريز چو كرددز صدا مى افتد • بيوردوغى بيت لطيفك معناى دلداده سنه
راغبا اولوردير بيت كاسهٔ نغفور لبريز اولنجى ويرم صدا • ثروت افزاينش بولنجه
اغنيا خشنلنور • بيتيله ايما بيورمشدر مضالا مذكوره خاصه مضلت بخلدن حذرك
لزومى ظاهر اولمغين ناظم تاكيدا المسابق ايدر • اى پسر كم گرد گرد اين خصال اى اوغل
بو خصلتلرك بورة سنه آز طولاننز ادهيچ طولانمه ديمكدر اى پسر اى اوغل كم فتح كاف
وسكون ميم ايله اكسك ديمكدر كرد فتح كاف عجمى ايله امر حاضردر طولان ديمكدر مصدرى
كرديدندر كرد كسر كاف عجمى ايله دكرمى معناسنه مدعجازى جمع معناسنه مستعملدر بس
دكرميلكه چورلك لازم كلديكندن كر ابه كرداب ديو كرمكندر • صو چورلوب دكرميلنديكى
ايچون و ايكى قات دائره يه دخى كرد كرد ديرلر • ايمدى بر مقاملة كرد كلمه سى دائره معناسنه
اولمق درشندر مابعد مضافدر مضاف اليه اولادن اين خصال بو خصلتلرديمكدر
اشارت خصال اربعهٔ مذكوره يه درو ايمدى بو خصال اربعه نك دائره سنه طولانمه
از براى انكه زشتست اين خصال انجوكه بو خصال قبيحدر از براى انكه انجونكه
معناسنه در مصراع اولك مضمونى اثباته علتدر زشتست چركيندر اين خصال

بو ابنلرده بمكدر فعال كسر فا ايله جعد زلفلر عطار ديمكدر غل و غش بكذار چون زر
پاك باش غل و غشى ترك ايله آلتون كبى پاك اول غل كسر غين معجمه و تشديد لام ايله فارسيده
قاره شيمش نسنه معناسنه در صفنى صاف دربا عليه مغشوش اولان نسنه يه غل و غش
ديرلر و غش غل اوزرينه معطوفدر غش كسر غين معجمه ايله فارسيده حيات معناسنه
در بونده مراد ظاهردر معطوف ايله معطوف عليه مقدم مفعولدر فعلى بكذار كه سيدكه
ترك معناسنه امر حاضردر چون زر آلتون كبى ديمكدر زر آلتون واقجه يه ديرلر اقجه تركيده
مستعمل اولديغى كبى فارسيده دخى معناى مذكورده مستعملدر نتكم شاعرك بيت مزدكانى
كل از غنچه بيرون مى آيد • صد هزار اقجه بريزند درختان بهار • بيتندن اشكاردر پاك
باش پاك اول ديمكدر پاك بونده طاهر معناسنه در كاه فارسيده تمام معناسنه در دخى
همه معناسنه كلور نتكم سهراب مادمنده والده سنك لسانندن فردوسى ايدر ع
درفشان راسيه كرد پاك • بونده پاك لفظى همه ديمكدر پس ناظمك بو مصراعى ايرادن
مرادى خصال اربعهٔ قبيحه ايله ايتحنه كى ترك و خالص آلتون كبى پاك اول يعنى قلبكى
كدورات قبايحدن تطهير و تصفيه ايله ديمكدر قالديكه بو وجهله تطهير قلب مغشوشى
مرهون بوتهٔ رياضت و معروض كانون كارخانهٔ حكمت اديب نار ندامت ايله برسوز و
هواى محبت ايله شعله افروز غلبوب ظهوره كلان اوساخ غل و غش و كدردن صاف و دزد
خالص كبى قالا يكه اصحاف كركدر تا كه سوق حقيقتده محك زده قبول ونظر ناقدده
محبوب و مقبول اوله بوقسه باطنى الوده غل و غش اولانك وزرك ظاهرى سكه صورت
و هر نقدله پاكيزه قيافت اولسه بازار روزكارده نقوش ظاهريسنه اعتبار اولنماز
انكچون ناظم آلتون كبى پاك اوله ديديكنده اولا آلتونك مغروبيته تعرض بيورمديكه قالديكه
بونده ارباب قلوبه محبوب و آلتون كبى زرد روى و پاكيزه اسلوب كركدر ديمكله ايما
واردر و آلتوندن مراد تبر اولمق مصراع ثانيك روشن ديغى خاك پاك اولديمكدر
و ارباب تصوفك نفسه رياضت ايله جفانك سببى ذكر ذرقلب كدورات نفسانيه
و غل و غش جسمانيدن پاك اولدر ديديكى معناى مذكوره در نتكم حضرت مولانا شويده

بیورمشدر   بهر آنست این ریاضت این جفا • تا برآرد بوته از نقره جفا
اوله نخله در معلومیدر تاپیده ضمنه در زبد معناسنه در • پس ناظمك زر تعبیری
قلب اراده سیله در مولانانك نقره ایله سیم تعبیری بو اراده سیله در تعبیرینه اولان
لطائفا هلنه معلومدر • و پاك ار اولمرك مردك اكلیتی بیاننده ناظمایدر بیش از آنكه
خاك كردی خاك باش اندن اوكدین كه خاك اولورسن پاك اول بیش از آنكه
اندن مقدم كه دیمكدر خاك كردی طپراق اولورسن دیمكدر • بوندن مراد پروردهٔ
نعم دنیا اولان تن قبل موت وفنا اولمق محققدر دیمكه ایمادر • پس بونده كی خاك فاك
بدندن عبارتدر ایدی خاك باش طپراق اول یعنی متواضع و طریق قبت الهیده فانی
اولیمكدركه برانسان صوفینده محو بر اولمغایتی صحو ومراد اوصاف بشریت اولان
نفسانیت وغرور وغفلتدن خلاص كندیكندن دور ایدمكدر موتوا قبل ان تموتوا امرلرنه
عامل ومرتبهٔ فنا اندرفنایه وارمق ایله قرب حقه واصل اولمغی بیاندر حكایت
روایتدر كه برنحوخوان كشته بر رفیقیله سفر دریا مراد ایدوب سفینه سوار اولدقده
خوبرستلكدن ناشی ملاحه ایدی ادم سن زمانكه هیچ نحو اوقودیكمی ملاح ایتدی لا •
پس نحوخوان ایتدی عمركك نصفی ضایع ایتمشسن اوكد زمان ملاح اگرچه قتی
دلتنك اولدی لكن صبر ایله سكوت ایلدی ناكاه هبوب باد مخالف ایله سفینه لری بكردابه
درشدی ملاح بلند آواز ایله ایتدی ای نحوخوان افندی هیچ درياده شناورلك
بیلورمیسین ایتدی لا • پس ملاح ایتدی ای نحوی عمركك جمله سی فنایه كیتدی • زیرا كمی بو
كرداب غریقی اولمق مقرردر • ایمدی بو محلده محو كرك نحو كرك انتهی پس بو قصه دن
حصه بودركه اسرار الهی دریاسنده شكسته اولان كشتی وجوده علم نحو یرنده اولان فیل
وقالك فائده سی اولمز بلكه فائده علم محو دوره • زیرا آب دریا بر تبه باش اورور طوتر اولیا
كرامك روی دریاده ماشیا دور ایلدیكی بو معنایه دركه الآن رتبه محو وفناده كامل
و حقه واصلدرلر • اكر ندته عزو هلاك ایلرایدی خاك اولمزدن اول خاك اولان پاكلر
ابلزور طغه هلاك اولمشلردر و متواضع اولان • دیدی نفع الشان ایدیكی من تواضع رفعه الله

حدیث

حدیث شریفدن نمایاندر و حدیث شریف دیكوده • ان الله اوحی الی ان تواضعوا
حتی لا یبغی بعضكم علی بعض • وارد اولمشدر • ایمدی متواضعه خاكی مشرب تعبیری
بو مصراعده خاك باش امرندن متواضع اول معناسنی اراده یه مناسبت ظاهردر
بعض نسخه لرده باش كلمه سی یرینه شو كلمه سی واقعدر معنالری بردر حرص بگذار و
قناعت پیشه كن حرصی ترك ایله وقناعتی عادت ایله حرص معروفدر بگذار امر
حاضردر یعنی ترك ایله دیمكدر طمعدر قناعت معروفدر پیشه كن عادت
وصنعت ایله دیمكدر • پس حرص ایله قناعت بربرلرینه ضدلردر حرصك مذمومیتی
معلوم ومشهوردر حتی حریص اولزامده مقطعات صاحبی نظم دونكی بر چون
رسد آسان • زن ازوبه اكر خورد دشوار • چه نهی زر حبه از پی جهل • زر باید
بی از عبره بكار • ادمیجون برد دبا دش برد • بر عقیرد زخاك دیكرباره ابیات
ابیاتنه ابتدا بیورمشدر وفی الحقیقه تجدد دیرمه تجدد رزق مجروم ایكن رزق
مقدارنك فكریله اذمار زر ایدن حریصك مذموم ایدیكی معلومدر ایچون ظرفادن
بری بیت هرچه داری شب نوروز بی ده • ساقی غم روزی چه خوری روز
نوروز كز • دیو بیورمشدر وخواجه صائب ایلدر بیت بیش ازین پیروی
حرص وهوس نتوان كرد • همسانی سبك هرزه مرس نتوان كرد • دامن دولت دنیا نتوان
سخت كرفت • سایه بال همارا بنفس نتوان كرد • انتهی وقناعتك ممدوحیتی كتبلرده
مسطوردر حتی حدیث شریفده القناعة كنز لا یفنی كلمشدر وناظم مرحوم ماننده ایدر نظم
قناعت سروری وپادشاهیست • قناعت با كدا لطف الهیست • قناعت پیش كیرو شاد میباش
ز رنج درد وغم آزاد میباش • قناعت دولت واقبال وجاهست • قناعت بیكانرا پناهست
قناعت جمله خاصان خداراست • قناعت انبیا واولیاراست • قناعت كن برزق روزی خویش
كه دولت در قناعت یافت درویش • قناعت كن هستی حرص تماشی حریصان را نماند مال بر جای
انتهی فالاصر كالامر حریص اولانك عاقبت مالی پایمال وكندوسی هلاك دكرنار وبال اولور
نتم خواجه صائبك • بری آید بعالم زور بازوی حریص • ارلعاب عنكبوتی میشود عاجز

عکس • بندن قانعك غالب وحریصك مغلوبیته دلالت واردر لکن قلیل ایله اکتفا
دائما کم کلدکه کما قناعت دینه ایکجون ناظم قناعتی بنبه ایله دیر بو بیتده بر اشارت
بیورمشلردر که ناله دیکه حرصی ترك وقناعتی عادت ایلمك کتی انجامنی وموت وفناسنی یاد
ایله آخرت ایچون تدارك زاد ایلمکدن پیدا اولور دیمکه اشارت وحریصانی الزامه
مبادرت ایچون ناظم ایلدی • آخر از مردن بجی اندیشه کن آخر اولمکدن بر فکر ایله
یعنی انجام کارده موت وفنا اولدیغی فکر ایله که حرصی ترك واعتیاد قناعت برله تدارك
زاد عقبایه سالك اوله سن آخر عاقبت از مردن اولمکدن بجی اندیشه کن بر فکر ایله
دیمکدر زیرا موتك ورودی بدیهیدر که کل نفس ذائقة الموت آیت شریفه دخی •
ان لکل ساع غایة وغایة کل ساع الموت • حدیث منبئ معنابن جلیله لرینده تنبیه
ظاهردر • وبونده ناظم اکثروا ذکر هادم اللذات حدیث شریفنه تلمیح ایلمشدر موتی چوق
چوق ذکر ایدیکوز دیمکدر • موتی چوق ذکر ایتمك انجام کاری ملاحظه دن عبارتدر شیخ
تارك • ولو انا اذا متنا ترکنا • لکان الموت راحة کل حی • ولکنا اذا متنا بعثنا
ونسئل بعده عن کل شیء • قطعه • دلا ارسلسندن انجام کارك حالی هویدادر عاقل
اولان انجامی فکر ایلمیدر • وفکر آخرت ایله انجامی ملاحظه وایام عمر عزیزی صحبت
عادلر ایله حضرت داود علیه السلام آسا تقسیم ایلمك کرکدر دیمك باینده ناظمك مغرم
اولان کلام درباری بونده کافیدر تتمیم ایلمشدر نظم • چنین خواندم که داود پیمبر
خلیفه بود بر عالم سراسر • بحق کردی بعالم حکم وفرمان • خداوندش چنین گفته بقرآن
ز حکم کرد عالم زار بودی • همه شب تا سحر بیدار بودی • زبانك او همه مرغان دلفکار
چو خواندی او زبور خویش زار • ز دیده آب باریدی چو باران • جهان از آب چشمش بر طوفان
که دستی ز آب بدی او • چنین دان بنده بجز یره او • ز ترس مرگ گریان بود دائم
نکار وز روز حیران بود دائم • تو در زندانی داشتی او دپیمبر • بداوی ارزوی کار بجبر
بباد بسته بیدود داد باغلق بجز دو دنکانی نشاد باغلق • دو قسمت کرده عمر خویش آن
یکی با خلق دیگر با معبود • بر ستزد ا یکو هی کر دیستزد • شب وروزش ز فکر اندیشه دردل

دوقسمت

دوقسمت کرده خواجه عمر در رنج • یکی در خواب وخوردی یکی گنج • بیغفلت عمر ضایع
داده بر باد • نبوده در همه عمرش زخود شاد • ز غفلت مال حاصل کرده بسیار • چو
خواجه مرده مانده مال از رو زار • انتهی ابیاته سیرة انبیایه اقتفا ایدن ایام عمر عزیزین
حضرت داود علیه السلام کبی تقسیم ودکر موت ایله فنا یعنی اختیار وزاد عقبایی تتمیم
ایلمك کرکدر اما بهت خواجگان دنیایه اتباع ایدن حریصان کبی عمرینی خواب وخور ایله
حرص جمع ذره تقسیم ایلمك حالی مالندن فهم ایتمك کرکدر • در بیان علامت مدبری
چار چیز آمد نشان مدبری • درت نسنه مدبرلکه نشاندر کلدی نشان کرنوز ایله
بونده علامت معناسنه در مدبر مجرور زنده دار رسیده منکوب ومغلوب
معناسنه مستعملدر که انی کبریه قالوب الموز کلنه دیرلر اخرنده کی یا مصدریه در • یاد
کیرش کر تو روشن خاطری • ای یاد طوت اکرسن روشن دل ایسك یاد کیرش
اولد ورت نسنه ذکر ایله آکه دیمکدر شین ضمیر غائبدر لفظی اعتباریله چار چیزه
راجعدر که مفرد کلشدر کر کرد تخفیفیدر تو خطاب ایچوندر روشن مشهور اولان معنا ایله
درلکن شرح جوهرده جوش وزنده • ور دیو فتحه اولمسین بیان بیورمشلردر معناسی
ضیا والتین ور بس ایدنلو نهارك لازمی اولمغله روز روشن دیرلر وسازه دخی
صفت دوشر روب راه روشن وما نحن فیهك اصلی کبی خاطر روشن دیرلر ابعدی خاطر
روشن ترکیبنده ترکیب توصیفی قاعده سنجه تقدیم وتأخیر وقطع اضافتله روشن
خاطره مقلوبدر واضع الفکر اولان ایچون ملدر اخرنده کی یا خطاب ایچوندر مدبری
باشد بابله مشورت • احمق ایله مشورت مدبرلك اوله یعنی منکوبیت وبدبختلك
مالکلرنیه سبب اوله مدبری بدبختلك باشد اوله بابله احمق ایله دیمکدر اولده
اولان حرف با مصاحبت ایچوندر مشورت معروفدر اولا معلوم اولد که نیك وبد
بر مصلحتی رؤیتنده مقدم عقلا ایله مشورت سنتدر وسکله مشاور ومراد اینه راست
کوی اولمق کرکدر پس راست کویلق ایچی عقلادن مأمولدر شیخ المستشار مؤتمن حدیث
شریفك ترجمه سنده توجه ایمه هر شخصی دازه محرم سن • محرم استشاره ایله حذر •

مستشار اولمرسزنمن تا که * او لمیه رهنمای صوب خطر * دنمشدر بوکا
کوره طائفهٔ نسوان ایله اولادن مشورتك فالاً نتیجه عمل کرکدر دیدکلری اولطائفه‌نك
ناقصات العقول اولدیغنه محمولدر * جوانان مغرور لری کذلك شایان مشورت
دکللردر * زیرا الشباب شعبة من الجنون حدیث شریفی اوزره انلارده تمام تمییز
عقل متصور دکلدر * ابیدی حمقا والبهانك شایان مشورت اولمدیغلری بوندن نمایاندر
البهانك پیر وجوانی حکمده یکسان وانلار ایله مشورت باعث ادبار و نکبتدر دیدیکمز
بوندن نمایاندر * فالدیکه بر امورده مشورت ایلدیجك کسنه‌ده عقل و کمال و ایکی
ربا الاندر * بری من کویلقده الماس آسا جوهر دورنه * و بری صورت صدق سنکله
تزوعلانیه‌ده متحد و دلفروز اولمقدر تاکه صحیفهٔ دلده شاو گردن ازالهٔ غبار کدر
الیه لر بوبیله اولان دوست کاملك کلامی فرد کامل اولمغین مشاورٍ اول فرد کاملی حجله
دلده مراوحه ایمك کرکدرکه اولا امورده * نتیجه نمایان و کلبن باغ دولتی خندان اوله
نظم صاحب مقطعاتك * هرکه در کارها مشاوره کرد * کلبن باغ دولتش بشکفت
هر مهمی که باشد ار بد و نیك * در جهان با دو شخص باید کفت * اولا آنکه او بحق کویی
همچو الماس در تو اند سفت * ثانیا آنکی که مهر و صدق * با تو بیرون بیا و درون نهفت
تا ببینی که هر یکی زیشان * کر دهم ازدلت باید رفت * سخن دوست درجهان طاقست
با دل خویش کرد باید جفت * اشعار در بابیکی بوبابده ظاهردر * هم بجاهل
دادن سیم و زرت * هم جاهله مال ویرمك لکدر * هم بونده دخی دیمکدر بجاهل
جاهل ایله دیمکدر بونده جاهلدن مراد سفیه و ناقص العقل در حرف باصلهٔ ایچوندر
دادن مصدر در ویرمك معناسنه در مابعدینه مضافدر سیم و زر کمش و التوندر
بونده مراد مالدر هرنه اولورسه اولسون * ت خطاب ایچوندر پس بو مصراع پاکك
مبنی علیهی استعید بالله * ولا تؤتوا السفهاء اموالکم التی جعل الله لکم قیاما وارزقوهم
فیها واکسوهم وقولوا لهم قولا معروفا * آیت شریفنه ایمادر خطاب شریف رشدی
اولمیان سفهانك اولیاسنه در اموالك اولیایه اضافتی اموال اولیانك تصرفنده اولدیغی

حسبیله در * بس یدی رشد اولانلر سفها تسمیه سی عقللرینی استخفافا و نفسلری اولدرنیه
تو قیلدیغی استهجانادر * زیرا سفه نقصان عقل معناسنه در رشدی اولمیانه
مال اعطا سندن نهی تلفلری احتمالندندر * انلاره انجق نفقه و لوازم ضروریه سالوب
دیون اعطایه مأمور اولان اولیا اری انلاری تطییب ایچون تکلم قول معروف ایله مأمور اولدیلر
قول معروف انلاره خطابده مالکزی سزك ایچون حفظ و حمایت و تلفدن صیانت ایده ز دیمکدر
قالدیکه خدر شده بلوغ لرنده مالرین کندولره تسلیم لازمدر * خدر شده رشدی بکری یشنی
باشنه بلوغ بیدیکر اولسه‌ده ده حکمنه کیرر انتهی * و ناظمك کلامنده حکم اجلاله
تعمیم قصد اولنمق دخی محتملدرکه اینینك اداره سنه قادر اولمیانلره مال ویرمك و اول
مقوله کسنلری اینه تولیتی متکفل سببدر * حتی مالنی عورتنه ویا اولادنه و یا داماد
تسلیم ایدوب بعده انلارك اللرینه بقان ادبارلرلك حالنی بیانده ابن یمین ایلد
نظم از قصه شنیده ام که ابلیس * یك روز هزار بیر سیداد * کردند ز رو سو الکین بیت
وز بهر کرم مر سوی این باد * کفتا که هزار از ین بر نتخش * کو ملك دهد بجور و بیداد
بی وجه معاش خویش از ایشان * خواهد بتضرع و بفریاد * ثلث یکون بر زن بخش
کو رنج کشید و گنج بنهاد * وان کنج نه خورد و نه خور اید * تا کشت خراب و رفت بر باد
یك ثلث دکر که ماند باقی * ان تیز بر پیش ان دو کس داد * یعنی قصه خوانلردن کاردانی
استماع ایتدم که ابلیس پرتلبیس بر کون اوچ بیك ضرطهٔ پر تخییس ایکیلین بونه ده و
کیمك ایچوندر دیو ملعوندن سؤال ایلدیکلرنده جواب ایتمکده بو ضارطه مروارك
هزاری عاقلی اوغلنه و دامادنه ویروب بعده تضرع و فریاد ایله انلاردن طلبکار
معاش اولانك صقالنه‌در * و هزاری دخی زحمتله جمع مال ایدوب محبوب و بیدریغ
وارثنه ترك ایده‌نك صقالنه‌در و ثلث باقی بن بو ایکی کسه‌لرك صقاللرینه دردیو
رده ایما ایتمشدر انتهی خلاصه جهلای روزکاره اعطاء مال باعث ادبار و بادفی
غمخ ابلیس بر ضلالدر * هر که پند دوستان نکند قبول * هر کیمکه دوستلرك
نصیحتنی قبول ایلمز هر که * هر کیمکه پند دوستان * اضافتله دوستلرك نصیحتنی

دیمکدر نکند نهی استقبال مفرد غایبدر بالجزم دیمکدر کافک سکونی ایله اوقنمسی
ضرورت وزن ایچوندر فرود سرزنشدر یعنی یوزینه بر قاچ نسنه‌یی اباواردر اولا آدمه
لازم اولان دوستلر صاحبی اولمقدر ثانیا اوله دوست اتخاذ ایدیجک کسنه‌نک
خیرخواه و ناصح اولدیغی اذعاندر ثالثا دوستک نصیحتی قبول ایتمک کرکدر والّا در
حقیقت مدبرست آن بو الفضول اولا نامعقول کسنه حقیقتده مدبردر در
حقیقت فی نفس الامر دیمکدر مدبرست ادبارده دیمکدر بو کلام مقدم خبردر مبتداسی
آن بو الفضول در معناده زیاده نامعقوله دیمکدر ایدیجه دوستلرک پندنی عدم
قبولده زیاده نامعقول ایدیکی آشکاردر نتکم مولانانک مثنویسنده بیت پند عبرت
باشدت ای باده چون بندی تو حمره مستنفره بیت لطیفی بو بیانده ظاهردر نتکم
موعظه قبولندن فرار ایدن کفاری قرآن کریمده مثلا کأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة
ایله بیان ایلمشدر معنا کأنهم اولاردر وحشی مرکبلر ذکر اسلاندن یا خود صیادلردن فرار
ایلیجی دیمکدر حتی مولانانک بیت سابقی بیاننده شارحلر حمار وحشینک صید و قتلنک
جوازینه فرادن نکته ویروب حمار اهلی زمانمزده بیدلوب و سائقک سوزینه
کورو یوریدیکندن ذبح و قتلندن قورتلمشدر دیمشلردر کذلک کفارک قبول موعظه
ایماندن فرارلری قتللریله سبی اولاد و عیاللری و اخذ اموالک تنبیه‌ سبب اولمشدر و پند
دوستانی قبول ایتمیانلر متمرد دیرلر و بو تمردلری سبب کبر و عجب و ریا و حقد
و حسد و حرص و طمع و اتباع هوا کبی اخلاق نامرضیه‌ در و حق اولان پندی انکار
ایدنه شرعا مکابر دیرلر مکابره‌نک مذموم اولدیغی معلومدر و ناظمک بو بیتنده پندی قبول
ایتمیان مدبردر دیدیکه اشارتی واردر دیمک ممکندر زیرا مفرعاتنده بوکا دائر کلامی
بو ایمایه قرینه‌ در نتکم بیورمشدر نظم نصیحت را بکن از جان و دل گوش
مکن پند و نصیحت را فراموش نصیحت نامه ما را همی خوان بیرو روی تا ادیم درمان
نصیحت میکنم من دوستانرا نصیحت کرده‌ام خلق جهانرا نصیحت از تو این گفتار کم
نصیحت بشنو از من ای برادر نصیحت نیک بختانرا دهد بحر نصیحت بودرین گفتار

مقصود نصیحت نامه ام را کر بخوانند ز جان تدبر نصیحتها بدانند نصیحت
ازهد بخت ور نه تغیر بکردیم در نصیحت هیچ تقصیر نصیحت نشنود از جهل نادان
بکردم بر تو راه مشکل آسان انتهی فالذی دکر نصیحت صددنده اولان کسنه‌نک حقیقی
دوست اولدیغی بیلمک دیلر ایسک اول کندی قلبکه مراجعت ایله نتکم بیورمشلردر
آکاه اولایم دیرسک اکر حالکه یارک آماج سهام نکه ایت بو قله دل رنک بیت
ثانیا اوله دوستلق ادعا ایدن کسنه‌نی استقرا ایله تجربه محکم سودمک کرکدر نتکم
بیورمشلردر صائب معیار دوست دغلدر ز ما جنبت قرضی برای تجربه از دوستان
طلب پس سندن مالنی دریغ ومنع ایتمز ایسه دوستلغی بنیاد بی اساس آشنا ساخته‌دن
و ساخته دوستلغنه اینه اعتماد کرکمز نتکم بیت تکیه بر دوستی نا آشنا خلق مکن کین
بنا بیست کر تا ساخته زیر و زبرست د بو بیورمشلردر فی الحقیقه بو مقوله
دوستک نصیحتی کندی کبی نااستوار ده و عدم قبول گفتارینه سزاوار اولورلر اما
حقیقی دوستک پندنی عدم قبول باعث ادبار و مانند انجمن کندی غلطنی اقرار
در نتکم بیت زد دوست ز بخت ایچ تقصیری اکر بر بعد او کوید کر دوستم
غلطست د بو بیورمشلردر و چارم هزلک رابعی دوردر کر ناظم ایدر هر که از دنیا
نکیرد عبرتی هر کیمکه دنیادن عبرت طوتماز یعنی دنیایه عبرت نظریله باقماز
هر که هر کیمکه از دنیا دنیادن نکیرد طوتماز عبرتی یاء وحدت ایله بر عبرت
دیمکدر یا مذکوری تعظیم ایچون قیلمق دخی ملایمدر عبرت کسر عین مهمله ایله تحقق نسنه
ده اعتبار و نظر بن صرف ایتمک معناسنه در بونده دخی مراد بودر اما فتح عین مهمله
ایله کوز یاشی معناسنه در ایمدی فاعتبروا یا اولی الابصار امریله جهانه صرف
نظر اعتبار کرکدر زیرا دنیا بر ویرانه عبرتخانه‌در حتی کفی بالموت واعظا حدیث
شریفی مضمونجه موت دیکرلاندن قدر عبرت اولمیه دیمشلردر نتکم ترجمه کناهم بوجود
کلامت او لحظه بینه کورش جان بسیدن ادمه اتعاظ عبرت الجود یا کور موت
دیکران بسند نظم مفهومی بو معناده ظاهردر دیکر حدیث شریفده السعید

مبنی وعظ بغیره واقعدر نظم معنای شریفنده توجه بور صدفانه قناده اوردر
مردینك اقتدر وسعادتمند • كوروب اكلاردیكرانی چكه • دیدهٔ اعتبار ومرتبه یند
بیورمشلردر • واسلافك حالسشان عبرت نشانی • تفكر وتدبرك لزومنده ناظم
مفخم نامه سنده بیت چه اعبرت بگیری از زمانه • كه فردا هی شوند نوبیر آخر فسانه •
دیو بیورمشلردر وچشم كشای عبرت اولمق حقنده مرحوم صائبك سه كر عیار زی خراب
این خانه را چون عاشقان • باز كن مرده فالان از چشم عبرت روزنی • بیت لاادری
جلایی جامعدر • ودخی بنه خواجه مرحومك قطعه شاهد رعنا دهر را گر دیدکل
شبم بست • چهره بریم دیل معصیت برو بست • طفل را حالیدر آینه عبرتماست
کوش نما اودر از برای آدم بست • قطعه دلار اسنك بیت ثانیسندن عالمك
آینهٔ عبرتنما اولدیغنه دلالت ظاهری لامعدر • آنجق بیت ثانیدن عبرت الیان ادبار الحیاة
هست از ان مدبر جهان را نفرتی جهان خلقنه اولمدبردن نفرت عظیم واردر
هست واردر از ان مدبر اول مدبردن دیمکدر مدبر مقبلك مقابلیدر معناسی
معروفدر جهان را مدن مضاف ایله فوق جهان ازاجی جهان خلقنه دیمكدر مراد كندی زمانك
خلقنه دیمكدر جهاندن یا معناسنه اولمق دخی محتملدر نفرتده یا تعظیم ایچوندر نفرت فتحه ایله
طاغیلوب قاچمق معناسنه در • بو نظم عبرتدن حالی اولان ادبارلا ایالیه خلقك
نفرتی برقاج وجهه محتملدر • اولا سیما سنده نشانهٔ ادبار اولدیغندندر یاخود كندنك
بعر بكورت • ونظم عبرت • بلكه نظر انهوت • بولندیغندن منفور انام ودهر مجلسه مستغل
خواص وعوام اولدیغنه بناء دریا مرحدفندن سلامت اولا اولمق قاعده سنجه
جهاندن نفس دنیا مرادنجه اولاد بار زخارف دنیایه میل ومحبت ایتمكلكن دنیا
كندوسندن نفرت ایدوب عاقله عبرت ایدر دعك اوله • قالدیكه اشباه اربعه نك
اجمالا بیانی خاتمه سنده نظمك مساعده سنجه تفصیل ضررلرینه شروع قصدیله ناظم
ایدر مشورت هر كس كه با ابله كند هر كمكه احمق ایله مشاوره ایدر دیو ملعونش
سك كره كند شیطان لعین اونی كتنجه كرهٔ كلب ایدر دیو ملعون شیطان

لعین

لعین دیمكدر اخرنده كی حرف شین ایله ایله مشورت ایدن كسنه یه راجعدر
سك كره یولوی بورمش كلب دیرلر كره كراهتدن مخففدر كند فعل مضارعدر
ایدر دیمكدر معلوم اولكه مشورت حدیث سابق منطوقنجه عاقل واسرار وبركه امین
وكامل كركدر كه اولامرك خیرلوسنی كمال اراتیله خیره دلالت ایلیه ابله انیسه
كندی خیر وشرینی تمیز ایده مازنكا نقد دراه خیری اراتلر چكدر حتی محرم راز
اولانك عقل وكمال اولسنك فائدهٔ عظیمه سی كندو ایله اولان مشورت صحبتنك
دقایقنه واقف اولدیغندن اغیار اولاندن اول صحبت لازم الاستتاری
ستره داخل اشارتدن اولوب اولداری دیو رباز اراشتهار وفناده یار واغیاره
ایلدیكیدر نتهم فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری اصحاب رضوان الله
علیهم ایله مشورتی بر وجهله ستور ایدر ایدیكم اغیار اولندن خبردار اولمزلر ایدی ودأب
لطیف اصحاب كرام دخی بو ییله ایدیكم مشورتدن اغیار خبردار اولمق ایچون رأی
لطیفلرین بر مثال ایله بنا ایدوب سویلر ایدی حتی بو نم مشورتلرنده بر مثاقی بو ایسه فخر عالم
صلی الله علیه وسلم بردوا كوجهلین حدیث بلیغ نظم بیورر ایدیكم عرفای اصحاب
ذوی الالباب اولمعنادن مرشحات الكیبیرته واقف ومراد رسول الله عارف اولوب كاكوره
حركت بیوررلر ایدی نتهم مجلس شریفده فخر كائنات علیه افضل التحیات حضرتلری اتینكم
واوكوا اسقیتكم واغلقوا ابوابكم حدیث شریفنك اسرار خفیه سنه اطلاع ادنی اولان
جنابلرین تخمر واسقیه دهانلرین ربط وانكا بیوررلر ایدی بوكا مشابه رموزه اثنا
اولمغله سكوت اختیار ایدرلر ایدی • اما ابله مثال اولان نامحرمان اسراردن خصما
واغیار بو معقولمه كلالر معنالرینك بوی رموزین استشمام ایده میوب بسطا هرینه كیدرلر
ایدی انتهی اعدیجی بو معقوله الهمالك مرشدی شیطان اولوب وشیطانك رهنما لغله
ضال وسبیل اولدیغندن كندو ایله همراه اولانك كمراه اولدیجی بی اشتباهدر وكمراهه
ایش طانشانك سك كراه اولمسنده ریب یوقدر وبو تعبیره ابله ایله مشورت
ایدن مقنده ذم بلیغ واردر انكه مال خود دهد با جاهلان اولكسه كم

کندی مالنی جهالدن بی رشد اولان سفهایه ویرور اینجه اولکیسه کر مال خود
کندی مالنی دیمکدر. یا حقیقة یا خود امانتی ادناء مالا وبسه یه حمل ایله
سفیه بی رشدک مالنه دیمک دخی محتملدر تصرفی بدا ولیاده اولدیغندن مالکی اولیا
اولیالنا ولمش اولور دهد ویرور دیمکدر اعطاده سبب مخصوص شرط دکلدر
انفاق ومعاملات وسائردن احمدر با جاهلان جهلا یه وسفهایه دیمکدر
اینچنان کس که شود از مقبلان انجلین کسه تیچن مقبوللردن اولور یعنی ولماذا
دیمکدر اینچنان کس انجلین کسه دیمکدر کی تیچون شود اولور از مقبلان مقبللردن
دیمکدر مقبلک جمعدر مقبلدر مقبل مدبرک ضدیدر مقبل اولمیان مدبر اولور
زیرا بینلرنده واسطه یوقدر. بس بو بیتک مفهومی اثباتده بیاد علت تقیدی ایله
ناظم ایدر زرچو ابله را هی آید بکف مال چونکه احمقک النده دوکلی کله زر
التون نعالجه در سیاق وسباق قرینه سیله مال دیمکدر معنای مالدمعلومدر ناظمک
بیت سابقده مال وبرنده زر تعبیری عبارده تفنن یا خود مالا یجعلنا الدرجیه
صغار تعذرایلح اولدیغندن ماعدا ابلهانک رغمنده مالا یخی التوندن عبارت
اولدیغنی ایما ایچوندر. زیرا ابلهان مال سائردن بی خبراندر چون چونکه ابله را
تعبیر کلام بکف ابله را اولحنین احمقک اوزیجنه دیمکدر هی دوکلی دیمکدر بوندن
مراد جمله دیمکدر اید کلور یعنی چونکه احمقک النه مال کلیة کلور دیمکه اشاددر
ایملکبونده بی رشد اولان سفهایه بها نفقه لرین کندویدلرینه ویرمک ومثلا
حسابی اوزره ایلق وایلق شوقدر الیدی بو نفقه لرین بشین ادا ایتمک ولوازملرین
تفرقه طریقیله کورمکه ایما واردر. زیرا جهالانک النه هرنه کیرر ایسه میکند
اسراف وبسازد تلف اسراف ایدر و تلف دوزر یعنی اسراف واضاعت واتلاف
ایدر میکند ایدر معناسنه مضارع مفرد غایبدر فاعلی ضمیر مستتر ابلهه راجعدر
اسراف معروفدر و عطفا ایچوندر میسازد مضارع مفرد غایبده وزرد دیمکدر
کذلک فاعلی ابلهدر معلوم اولدکه مالک خدا ملکنده خدا لدن نعمتدر و بذر زر عمر

امرزر

اخرتدر. زیرا جمله مصالح شرعیه. وتواندرعقیده. مرعیدر. وسبب نظام عالم
وباعث مدار معاش انام ودوام اولمغله صلاح داین اولادنج وغزوات وفضائل
وعبادات وطاعاتک اولی اولان قوام ابدانه داثر غدا ولباس ومسکن وامثالنه
منوط ومرهونک ذکر سنوالدن نجات. وفعل خیرات ایله احراز مراتب ووصول درجات
ومائه عباده نافع بنا ورباط ومساجد ومدارس وعمارات وملاقات اقارب
واحبا وقضاء حاجات فقرا ایله در. حتی بو سنانی مالا نظر حسیله ظرفای شعرادن بر
مرد ظریف ای زر تو خدا نه ولیکن بخدا ستار عیوب وقاضی الحاجاتی دیو
بیورمشدر. احمقک بو مشانی مانع اولان مالطاهری. عبث یره خرج وتملک غیرینه
صرف ایله التزخیر والاتلاف ایلدک حرام قطعی ایدیکنه. ان المبذرین کانوا اخوان الشیاطین
ایت مبنی شاهد عدلدر وقوم. هالکینک نیچه لری اسراف ایله مذموم اولمشلردر
وربانک حرمتنه ملت ناسک اموالی تلف ومتاعدن ضیاعندر. ولحق نعمة طعام
ورفع سقاطته سماطایله دیزه طعامه احترام. اسرافدن احتراز وکبر وغروردن.
بعدیت. واحیا سنت. وجلب برکت ایچوندر. بو بیله اولدیغی حالده حالی اسراف
واتلاف اولان ابلهانه مالدیرمکدن بریء وخالی اولدیغی کرکدر. واسرافایله اتلافی
ابلهانه نسبتده اتلافدک بعوده مصارفایله فانده وضرلرینه غیرعارف اولدیغنه
ایما واردر. والتون دیدیکی نسنه یی ضبط وتصرف. ومحکم صرفده اولان نصف
وتملکی دفع انجق عقلا ایشیدر. بوقسه التون تدبر الده واوجده طوره ماز
نسنه یوقدر. انجون کندولی ذخیره زینتایله بند وقبضه تسخیر ارباب تدبیری
اکا بوینداتیشلردرکم بیت حاصلی التونی تسخیر ایتدیلرینه بند بر ایله. کوردیلر طوره ماز
کیدر بندابتدیلر زنجیرایله. بیتدلا راهی بو معناده کافیدر بو معناجه اتلاف.
سازد. واسراف بر دا ابلهاند بغیر قران دیوانه لردن اولدیغی غنابلندر. مقبل اولان
اماله ومالدیرمز. ویرن مدبرلر دخی مالنک یوزین کورمز. نشنود از دوست
ابله پند را احمق اولان کمسنه دوستدن نصیحت استماع وقبول ایلمز نشنود

نوتونما فيدايله نفي استقبالدر اشتر يعني بنمع قبوله قررين قيلمز ديمكدر حرف شين
فى الاصل مكسوردر بونده ضرورت وزن ايچون اسكان قيلمشدر از دوست دوستدن ايله
معروفدر نشنود نعلك فاعليدر مفعولي پندرا مجموعيدر معنا نصيحتي ديمكدر خلاصه
پند دوستانى قبول كار اهل عقولدر. اما ايله اولان نادان استماع پند دوستاندن دوكرداند
اولوب ازجهالت بجلد پيوندرا جهالتدن ناشى دوستلق باغنى اوزر از جهالت
ما هللقدن بجلد اوزر ديمكدر بو كلمه باء استقبال ايله فعل مضارع مفرد غايبدر ضم
كاف عجمى ايله كسيختن دن مشتقدر معناسى اوزمك در باكلمه قرينه كلدر فعل مزكورده
كافك سكونى ضرورت وزن ايچوندر پيوند فتح باء عجمى ايله باغ وعلاقه معناسنه
در اصلى پى بند ايكى حرف با واوه دونوب پيوند اولمشدر را ادات مفعولدر معلوم
اوله كه العوام كالهوام مضمونته ما صدق تام اولان ابله نادانك اولاد ووسلفنده دوام
وثبات عديم الامكان اولديغيدن اعتقاد تقليديسى بريح الزوال ابديكه اعتقاد
العوام كذنب الحمار تقدم ساعة وتسقط ساعة ديد يكلرى الذي الجاهل كذنب
الحمار تارة بزول ضرب مثلى بو مجموعه مجمع الامثالدر زيرا بو طائفه تحن
شتهاة طبيعيلرينه موافق بركسه بولسه لر اكا محبت واعتقاد ايله ميل ومودت
ايدرلر. وتجز مذا قلرينك خلافنجه بر نصيحت كورسه وبا بر نعل محكمه دوشسه لر
اعتقادلرين انسادر انلر دجوعه رغبت كوستوروب جمله محبتى منهزم وعلاقه
مودت وخلتى منفصم قيلرلر يعنى فائده وضررلرين بلمزلر. ونصيحت عقلادن بيكانه لر
وناظم ابله مرتوى قطع پيونداية مذمتى ارباب تشبيه عندنده مشهور اولان نكته يه
اشارت ايچوندر. زيرا بارى اعتبادايدن ابلهانى موتايه بكزدوب بلكه موتادن
بدتردر عقلادر زيرا موتا ب رسن باف اولمقده داغما كيرو كيدرلر اما رسنك تنها
بتنده طورو بنا بزه عملنه ابتدا ايدرلر. اما ابله اولان ادبارة بو كاركه مدبر كلدر
ديسك اصغا ايتموب داغما كيرو كيدوب بريده قرار قيلمز ودخى اوزرينه سوزك
ادبار ايله اقبالى عدم علقده ناشى پيوند بيننى قيروب فرار ايلر. امدى عاقل اولان ٥

اولقوله

اولقوله ابله نادانده انقطاع علاقه ايدوب فجزان الاصح قرباد عند الله عز وجل
حديث شريفيله عمل وانتفاع بوملق كركدر. عنبكدر متى ابتتك نافع الاموالي وكارك
ادبار واقبالى بليان ابله نادانده تخايه. موقعنده ومثل سرمندق مولانا مفترلريك
مثنوى تحتند زمانه ايرست رنش. چونكه بس بيند نابيش از حيتش ديو.
بيورد يغى بو بابده كافيدر دبنيدر سعت رنش كوشك صفا اللور ديمكدر. ابله معتقده
بو تعبيرحين نصيحتده صفالر اونيده رق وكندو كندوينه صومورده نصيحت پيوندين
قطعه مبادرتنده كمايدر عبرتي كير از زمانه اى جوان اى جوان زمانه دن
بر عبرت طوت عبرتى ياء وحدت ايله بر عبرت ياخود ياء تعظيم ايله عبرت عظيم
كير طوت ديمكدر از زمانه زمانه دن ديمكدر زمانه ده ها معناى ماندن معناى خاصه
نقل ايچوندر زيرا زمان لغتى وقتك قليل وكثيرنه اطلاق اولنان اسمدر ودخى ناظمك از زمانه
قولنده حذف مضاف تقديريله از اهل زمانه ديمك محتملدر بو كوره مراد بو زمانه مرتك
اهلى كبى حلال وحرامدن لاابالى وظلم وفساديك انتشارندن ناشى هر برلرنك احنف وانفكاكا
مدلو استقامتدن خالى اولديغندن عبرتكير اولمك اولور نتيجه حديث شريفنده.
يأتين على الناس زمان لايبالي المرء بما اخذ المال امن الحلال ام من الحرام. وارد اولمشدر
ياخود نفس زمانه دن عبرتكير اولق ديمكدر. زمانه دنيا يه اطلاق اولنمشدر اى جواد
اى يكت ديمكدر اى حرف ندادر جواد ضم جيم عربى ايله لغتده تازه يكت وكنج حيوان
معناسنه در. بونده مراد معناى اولدر. ودخى ماده ده محبوبلره جواد ديرلر نتيجه فرهنك
شعورى معانى مزكوره. استمالنى بيت جواد اسب وجواد سالك وجوان بخت
كه خدمت كردن ايشان را شود سخت بيتيله استشهاد بيورمشدر ثابت مرحومك
٥ جواد طبعمه ثابت سخن بكيدم. انندى كنج بكه خدمت ايلمك كوچ ايمش.
ديديكى بو مضموندن ناخوذ ومشهوردر. اما مشايخ صوفيه عندنده جواد وار
سلوكه اولاندر وبو بابده اوزره ناظمك جوانه خطابندن مقصود دخى بودر كه انسانك
بالطبع دنيا ايله تعلقى ودنيا يه محبتى مقرردر. پس بدايت طريقتده با اراسط سلوكه اولان

هنوز دنیانك نه ایدیكنی اكلیوب وكال العقیل الیمنی اكمن دنیادن فراغی متعسر در تاكه
شمع نظرین دنیانك حقیقتنه مرفا ایدوب تدریج ایله اولا امسك علیك بعض
مالك فهو خیر لك حدیث شریفیله عامل اولوب بعده ازهد فی الدنیا یحبك الله حدیثی
اوزره زهده متدارك ودخی واترك الدنیا لاهلها حدیث شریفنه عملا دنیایی
اهلنه تارك اولمق كركدر بو مراتب ایسه زماندن اعتباره موقوفدر بعد الاعتبار
شمع نظره حاجت قالمیوب اول زمان شمع جمع باطن دیدیكلری شمع جان پرضیا وزجاجه
جنان پرصفا اولوب دنیانك نه كونه دار عبرت اولدیغنی بر ایدیسك نتكم حدیث شریفده
اللهم ارنی الدنیا كما تریها صالح عبادك واردا اولمشدر امیدی ای سالك بسندك
تجز بو مرتبه سالك منتهیه وارسك ابتداء احوالده كندویه مجنونی اولدیغك
لیلای دنیا سكا عاشق ومجنون اولوردیمشلر در نتكم حدیث قدسیده یا دنیا اخدمی من
خدمنی واستخدمی من خدمك واردا اولمشدر تا ظلمك تعون قطابی جوانز المدیكده
ماشغانه اشارت دیكردخی وارد ربود ركه زماندن عبرت كیرلك ایام جوانیده مقبول
وعند العقلا معقول لدی بو قسه هنكام پیریده اشك ریز ندامت اولمق كشتزاری بی
محل سقایت اتمك كبیدر اما ایسه عدم نفعی ظاهر وباهر در دیمشلر در نتكم شاعرك
باران بی محل نهد نفع كشت را ❊ در وقت پیری اشك ندامت چه میكند بیتندن
معنای مراد مستفاد در خلاصه كلام زماندن عبرت كیركده صرف نظر ایله اهتمام
ایلك عقلا وجوان صلحا كار دیرع عاقل ایسك اعتبار الا فجوان تا بانغی از
شمار البهائم تاكه احمقلر زمره سندن اولمیه سن تا تاكه تا بانغی اولمیه سن ازشمار
البهائم البهائم زمره سندن دیمكدر شمار لفظی بونده زمره معناسنه در البهائم جمعدر
مفردی ایله دابه معروفدر بعض نسخه ده البهائم یرینه مدبران واقعدر معناسی
معروفدر پس زمانه یه عبرت كوزیله ناظر اولمیانك حمق وادباری ظاهر در لنارنه
اشبو ارقنانك احوالی فكر ایدوب بو جوابه هایه سباق وقتی بر دقیقه فوت
ایتزدور ایدنده ساعت زمانیه سباق هر كرا از عقل اكاهی بود هر كیمكه عقلدن اكاهلق

اوله هر كرا هر كیمه از عقل عقلدن اكاهی یا مصدریه ایله خبردارلق دیمكدر بود اوله
دیمكدر وهر كرا كلمه سنده كی حرف را ركاهی ده اولادن یا نائده اولمق اوزره بو دكلمه
سنك است معناسنه اولمق دخی تركیب مالا یعلم نزد او ادبار كراهی بود اك عندنده
ادبار كراهلق اوله نزد او اضافت ایله اك یانده دیمكدر او ضمیر غایبدر عقلدن
اكاه اولاندن كنایه در جمعدر ادبار معروفدر كراهی یا مصدریه ایله اوغونلق دیمكدر
بود اوله دیمكدر یا خود است معناسنه در پس عند العقلا ادبار دیدیكمز نسنه نك
كراهلق اولدیغی اشكار در عاقل اولانه یا عناد بار اوله حق تعالینك عند ایتمك الزم
وكراهلقدن اجتناب ایلك اهمدر ،، در بیان دشمنا زاختر نباید داشت ،،
چار چیز آمد بزرك ومعتبر دورت نسنه حقیقتده اولو ومعتبر كلدی
چار چیز دورت نسنه آمد كلدی معناسنه ماضی مفرددر بزرك باء عربیه وزاء
معجمه نك ضمه لری وراء مهمله وكافك سكونلریله عظیم وبیوك معناسنه در كرك جثه ده
وكرك یاشده وكرك مرتبه ده اولسون عامدر كذلك اولو معناسنه اولان لفظ سترك
كبی جثه ده بیوكه مخصوص دكلدر ولفظ بزرك نا رسیده مقابلی كوچك دكر معناسی
كرك فرعجی ایله تركیده كجی دركاهی مقابلی مجازا خرد اولور كه معنای تركیبی اوفقدد ما
نحن فیه ده كذلك مقابل المجازی بی مراد اولدیغی مصراع ثانیدن مستفاد در ومعتبر بزرك
اوزرینه معطوفدر معناسی معروفدر وی عاید خرد بیكوید رنقل لكن اولدرت
نسنه بادی نظرده اوفق توهم كور نور ینماید مضارع مفرد غایبدر كورینور دیمكدر
تحتنده مستتر فاعلی ضمیر در چار چیزه راجعدر خرد ضم خاء معجمه وسكون راء مهمله
ودال ایله اوفق دیمكدر نتكم اوانری ده جلیرده عجم خرده كرد دیرلر ودخی دقیق تكیه
استعاره طریقیله خرده دیرلر اكثرا خرده دان دیدیكلری بو جهت ایله در وخرد لفظنك
نارسیده مقابلی كلاندر كه ایری معناسنه در نتكم فردوسینك بیت عدو را
بكوچك نباید شمرد ❊ كه كوه كلان دیدم ازسنك خرد ❊ بیتی ایله مستشهد
معنای بیت مزبور عدویی حقیر عد ایلمه كه كوردیم اكه ایری طاغی اوفق سنكدن بجمع كوردیم

دیمکدر لیکن عربیده کی لکن کبی کلمهٔ استدراکیه‌در نظر بادی النظره دیمکدر دان
یکی خصمست و دیکر اتشست اندن بریسی دشمندر و دیکری آتشدر زان یکی اندن
بریسی دیمکدر آن ایله اشارت چار چیزه در خصمست دشمندر دیمکدر خصم فتح خاء
معجمه ایله عربی و فارسیده مستعملدر عدو معناسنه در اخرنده کی ست استدن لفظندن
مخففدر ادات خبردر و دیکر اخری یعنی بریسی دخی اتشست اتشدر دیمکدر آتش
معروفدر است ادات خبردر کلمهٔ اشیاء اربعه نک ایکیسی بونلاردر اما اوچنجیسی
بودر دیکر بیان اولنور باز بیماری کهنه و دل ناخوشست کهنه یعنی بر ده خی خسته
لکدر که اندن کوکلک ناخوشدر باز بونده کهنه و یننه معناسنه در بیماری خسته
لک دیمکدر آخرنده کی یا مصدریه در بیمار خسته در بونده مراد بودر و کاهی چشمه
و ویرانه دخی بیمار دیرلر لکن خفته دیرلر کهنه اصلی کهن‌در بعده للتخفیف کهنه اولمشدر
کهن ایدی یعنی اول خسته لکدن دیمکدر دل کوکل ناخوشست ناخوشدر دیمکدر
طبیعته موافق اولمیانه و مزاجه درست اولمیانه ناخوش دیرلر اخرنده اولان است
ادات خبردر چارمین دانش که آرآید ترا دردنجیسی علم درکه سنی بزر یعنی خوربن
ایدر چارمین چارم دردنجی دیمکدر یا نسبت ایچون و نون نسبت [illegible] تاکیددر
لطیفه چارم لفظی فتح جیم ایله معرون اولوب چرخ چارم دینه اندن سماء
رابعه مراد اولنوب و بونک اوزرینه چراغ لفظی دخی علاوه اولوب چراغ چرخ چارم
دنیله اندن حضرت عیسی علیه السلام مراد اولنور نتکم نعت شریف نبیده شاعر
بی نظیرک بری بیت چراغ چرخ چارم کر نکیرد شعله از نورش ۰ نیاورد چراغ معجزه
طاق و رنا کلری دیو بیورمشدر معنای بیت معلوملردر دانش علم و عرفان معناسنه در
معرفتلویه دانشمند دیدیکلری بوندندر که علت ایچون رابطه در آرآید مضارع
مفرد غایبدر بزر دیمکدر زینتلمک معناسنه اولان آراستندن مشتقدر
ترا سنی دیمکدر اصلی تورا ایله تورا ایدی تخفیفا واو حذف اولمشدر و علم و عرفانک
صاحبنه زینت ایدیکی مستغنی عن البیاندر این همه تا خود نماید ترا بو در کلی صاقن

سکا

سکا کورنمک کرکیه این همه بو در کلی دیمکدر اشارت چار چیز مذکوره در
تا بونده تحذیر ایچوندر ترکیبی صاقن عربی الحذر در خود اونی و سهل
نماید نفی استقبال مفرد غایبدر کورنمیه دیمکدر ترا لام ایله سکا دیمکدر پس ناظم
اشیاء اربعه مذکوره نک لف و نشر مشوش قاعده سیله غوائلن بیانه شروع ایدوب
بیورمشدر که هرکه در چشمش عدو باشد حقیر هرکمکه انک نظرنده دشمانی
حقیر اوله یعنی عدوسنی بر شیئه صایمیوب اندن حذر اوزره اولمیه هرکه هرکمکه
در چشمش ۰ انک نظرنده دیمکدر عدو عربیدر مفرددر جمعی اعداء و اعادی
و عداة کلور معناسی دشمن دیمکدر باشد اوله حقیر ذلیل و صغیر معناسنه در
از بلای او کند روزی نفیر اوله دشمانک بلاسندن برکون فغان ایدر از بلای او
اضافتله انک بلاسندن دیمکدر او ضمیر مجرور عدو اولنان عدویه راجعدر کند
ایدر دیمکدر مضارع مفرد غایبدر فاعلی ضمیر مستتر هرکه لفظنک مدلولنه راجعدر
روزی یاء وحدت ایله برکون دیمکدر نفیر فتح نون ایله لغت عربیه صوت
معناسنه در بمعونة المقام بونده مراد ناله و فغاندر معلوم اولکه عدونک
کوچک و بیوک ضرری وار در بونلرک هر برین محقر کورمکدن حذر کرکدر بلکه وقت اولورکه
صغیرندن اولان ضرر کبیرندن اکثر اولور مضمون قرنجه ایسه ده مردانه اولدیغی
مشهوردر حتی ارسلانی قرنجه قورتوسندن یوردینی یر [illegible] یعنی فرهنک
شعورینده مسطوردر نتکم شاعرک ۰ لا تحقرن صغیراً فی مخاصمة ۰ ان الذبابة
قد ادمت مقلة الاسد ۰ مضمونی بو معنالره داللدر و بنه شاعرک ۰ ولا
تحقرن عدواً رماك ۰ وان كان في ساعديه قصر ۰ فان السيف يحز الرقاب ۰ و يعجز عما
تنال الابر ۰ یعنی چونکه سکا اوق اتان دشمنی حقیر کورمه هر نقدر
ساعدلرنده قصر اولور ایسه زیرا سیوف کاه کردن رقاب انداز ایکن ایکنه
لرک کوردیکی ایشده عاجزتردر دیمکدر و شیخ سعدینک قطعه چو کردی با کلوخ
انداز پیکار ۰ سر خود را بنادانی شکستی ۰ چو تیر انداختی بر روی دشمن

هذر کن که اندر آمد حین شمشیر • قطعه سی بو مقامه مناسبدر معناسی چونکه
کسک ایجی ایله جنک ایلدیک بیلمزلک ایله کندی ایچنی شکست ایلدیک چونکه دشمانه
مواجهه سنده دشمانه اوق آتدیک حذر او زره اول که انک نشانه سی برنده
اوتوردیک دیمکدر • و بونک امثالی اشعار لازم الاعتبار بسیاردر خلاصه
سی دشماندن حذر لازمدر کرک اصغر و کرک اکبر • ودر ذرّه آتش چو شد افروخته
بر ذرّه آتش چونکه شعله لنمش اولدی • ذرّه آخرنده کی همزه وحدت ایچوندر
ذرّه فتح ذال معجمه و راء مهمله مشدده مفتوحه و رسم ها ایله شعاع شمسده
کورینان غباره دیرلر و زیاده کوچوک قارنجه یه دیرلر که یوز دانه سی براری
دکلو اولور لفظ مزکور عربیدر مفردو جمعی ذردر و ابوذر بونده مکنی در و غایت
کوچک آدمه دخی دیرلر بو مقامده مراد معلومدر ما بعدنه مضافدر آتش معهوددر
چو علت مقامنده چونکه دیمکدر بعض نسخه ده چو موقعنه کر لفظی واقعدر معنا
بردر شد افعال ناقصه دن اولدیغی معلومدر افروخته اسم مفعولدر شعله
لنمش معناسنه در افروختن دن مشتقدر بینی ازوی عالمی را سوخته
اندن بر عالمی یانمش کورورسن بینی مضارع مفرد مخاطبدر کورورسن دیمکدر
ازوی اندن دیمکدر از لفظی من معناسنه در وی ضمیردر ذرّه آتشه راجعدر
عالمی را بر عالمی دیمکدر عالم فتح لام ایله مخلوقاتک هر برینه شاملدر آخرنده کی
یا حرفی وحدت ایچوندر و مبالغه قصدیله تعظیم ایچون اولمق دخی ملایمدر لفظ را
ادات مفعولدر و بعض لفظ عالم لفظ آب ایله مرکبا استعمال اولنور عالم آب
دینسه اندن باده مجلسی مراد اولنور سوخته اسم مفعولدر دوت معناسی کلور •
اولکی یانمش دیمکدر ایکنجیسی یردن یانمش قاوکه چقماقدن آتش آلور بو مقامده معنیٔ
مزکوری مناسب و ابلغدر اوچنجیسی طار ظلمش دیمکدر دردنجیسی خسرو پرویزک
خزائن ثمانیه سندن بریک آدیدر تفصیلی فرهنک شعوریده در • بی مجوسی و شاهد
اولان آتشک ذرّه سنی حقیر کورمملودر • زیرا بر ذرّه آتشدن عالم کثیرلر احراق

واحترازنده

واحترازنده اشتباه یوقدر • و غیر محسوس اولان آتش شهوت و نار غضب و آتش ظلم
و آتش فساد و فتنه کذلک بو یله در که • ذرّه نار شهوات نفسانیه صاحبنی •
هر حالده سوزان و کداخته ایدوب مذاب نیران ایدر • نتکیم اتباع شهوات ایدنلر مفتند •
الغا کرده عیان اولنمق مسطور فرمان عظیم الشاندر • و ذرّه نار غضب ایله صاحبنه
مظهر نقمت حضرت رب • و سوزنده نار ذات لهب اولمسی مابعده بیان اولنشیدر • و ذرّه
نار ظلم و تعدی و فتنه و فساد • مؤدی حالات هر نقدر قلیل اولسه اودستمکارلک
حالنی تباه ایتمک بی اشتباه هدر • ایدی آتش ظلمی حقیر دواد کلدر نتکیم • الظلم نار فلا
تحقره صغیرها • قربت حدوثه نار احرقت بلدا • بو رسالده رودکی حمید که حرمت اشعار
دربارلرندندر • نه بندکر یکه آه دردمندان بی اثر باشد • که چرخ اگرچه یک شعله
دائم برحذر باشد • فروغ دولت ظالم مثال شعله شمعست • که اورا اعتبارش از شب
تا سحر باشد • قطعه سی او زره ودخی • من از طغیان طوفان و شرار شعله دانستم
که دولت بر طرف از دست ظالم زود میکردد • ابیاتی او زره ظالملک و ذرّه نار ظلمی
کندونک عمر و مال و دولتی احراقه بادی و ظلال عز و رفعتنه باعث اولدیغی ظاهردر
حتی از ظلم اولان ظالمه اولا شر کورمزسین که تیر اندازلرا الله کی کمان هدفدن مقدم فغان
ایدر دینلمشدر نتکیم صائب ایدر • اول به ظالمان اثر ظلم میرسد • پیش از هدف خدنگه
کمان ناله میکند • علم اگر اندک بود خوارش مدار • علم اگر ارزان اولسه انی حقیر
و ذلیل طوتمه علم معروفدر هر علمه شاملدر کر ادات شرطدر اندک قلیل معناسنه
بود اولور دیمکدر بو جمله شرطدر جزاسی خوارش مدار مجموعیدر معناسی انی حقیر طوتمه
دیمکدر خوار واو معدوله ایله ذلیل و قلیل معنالرینه در آخرنده کی شین حرفی ضمیردر علمه
راجعدر مدار نهی حاضر مفرددر طوتمه دیمکدر • زانکه دارد علم قدر بیشمار • زیرا
علم صاحبی قدر و حرمت طوتار زانکه اندن او توری که دیمکدر بو معنا فارسیده
زیرا لفظی ایله ده ادا اولنور علت بیاننه مستعملدر علم کامر معروفدر دارد مضارع
مفرد غایبدر طوتر دیمکدر قدر فتح قاف و سکون دال مهمله و را ایله عربیدر حرمته

نك مقدارى و مبلغى و تعظيم معنالرينه در و بونده مراد معلومدر • و لفظ مذكور فتح دال ايله فارسيده كورش طوتانلرك بر مخصوص لعبنه ديرلر بونده مراد سكون دال ايله معناى اولدركه فارسيده دخى مستعملدر بيشمار بى حساب ديمكدر معلوم اولكه علم شريف ذاتنده نه وجهله ممدوح نسنه اولديغى ايات و احاديث ايله مبين و مشروحدر پس علم شريف حقير كورمك كار جهلا و خطا اندر خطادر • بناء عليه علمايى تخفيف و تحقير كفر دريديكى بو معنايه هويدادر علما توقيرى نه مرتبه لازم ايسه علمايى توقير كذلك لازمدر نتكم حديث شريفده وقروا علماء امتى فانهم نجوم الارض وارد و حديث شريفده يكوه العلماء مصابيح الجنة و خلفاء الانبياء • صادر اولمشدر اكرچه بو مقوله علمادن مراد عليله عامل اولان كاملردر • لكن بشريت حسبيله عاملدن صدور ايدن كناهلك عفوى علم بركاتنده مرجودر و علم شريف هاديدر • بهر حال صاحبين طريق مستقيمه جذب ايلر ديمكلردر پس شان علما عاليدر حقلرنده • انما يخشى الله من عباده العلماء ايت عظيم الشانى كافى و ردى خيرجوم العالم عباده و نفسهم نجح حديث جليل العنوانى مدحلرنده وارددر • حتى علم ايله تفاخر علك شرافتنده ناشى ممدوح و مال ايله تفاخر مالك اخسندن ناشى • مذمومدر ديمشلردر نتكم بو معنادن ابن يمين قطعه تفاخر بعلمست مرمرد را • نمى شايد ازمال فخر آوردى چو دانش نداری تو با مال و جاه • بلى نزد يك دانا زخر كمترى • ديو بيورمشدر و علم شريفك قدرى حساب طوتديغى دنيا و عقبا قدرلونده احمدر • و كيف لاكه علم دنياده باعث قدر و حرمت اولديغى كبى سبب وصول جنتدر نتكم حديث شريفده لكل شى طريقا و طريق الجنة العلم وارد اولمشدر • ايمدى علك تعليم و تعلمى لازم و توقيرى لازمدر نتكم ترغيب علم و عمل ايچون ناظم سفرنامه‌ده ديمشدر ابيات

زعلم ارخويشتن كن جهل را دور • دلت راعلم بخشد هر دمى نور • زعلم اندر زمانه شو سرافراز • نشين ازعلم با صد دولت و ناز • زعلم اندر شريعت راه يابى • بسى درعلم عز و جاه يابى • زعلم اندر عمل صد كام يابى • زعلمش طلعت اسلام يابى • زعلم و دانشت پايه شود بيش • بود ازجهل و نادانى دلت ريش • زعلم تو جهانى بهره

كيرد

كيرد • كه عالم در جهان هركز نميرد • زعلم عالمان عالم منور • بنه ازعلم و دانش بر سرافسر • زعلم تو جهانى را بكن شاد • كه علم تو خلق ازجهل ازاد • انتهى فالديكرى في زمانتا كندى اسمى يازمقدن اولان يارم مزوالمه بركاغد و يرسك فالمز واره من جاهللرك علمى حقير كورمسى المرء عدو لما جهله مضمونجه ناشيدر • و صورة عالملرى نيچه عالمدن اولديغندن هر بررلرى ناملرنده • مزلاييفهم ايكيلا عجايب دعواسنده • اولمسى ديدلر كه كتب مالالرندن ناشيدر • انلارك مباحا المرينه اعتماد جايز دكلدر نتكم صاحب عمامه بزرك ايله دعواى فضل و فضيلت ايدنجهله في صداى بسيار اولان كنبد مجوفه تشبيه ايله اجوف اولديغلرين بيت مخور صاحب تريب فضل ازعمامه بزرك كه ازبى مغزى كنبد صدا بسيار ميجنبد • بيتيله ايما بيورمشدر و صورة عالملرك نقش جماده اولمشدر كندولره برقانده عائد اولماز زيرا صورة بال و پر ايله مصور اولان مرغك پروازه بى اقتدار ايديكى كليم • اهل صورت هيچ ازسامان تو انكير نسند • طاير تصوير پر دارد وليكن پابرست • بيت لطيفندن اشكاردر و ابكار و افكار ايله شاهد علك عقدنه اصلنه ضرير الغه بى اقتدار اولديقلرنده بازار علومده عرض كالاى معارف ايدن خواجكان عرفانك مجلسندن لب جبانه بحث مرادندن اولسه لر زبانلرندن كالاى لذتيكى ظاهردر • و مثا للالاولملرى باهر درنتكم • زبان جاهلان از لب كشودن نبسته ميكردد • صباح عيد ادادى شبم كشت عثين را • بيتلرى راسى بو بابده كافيدر • و بو مقوله جهله نك نا ملرى فلان افندى بو نام علماء اعلام ايله همنام اولمغك بلا علم و عمل فائده سى اولديغى • كرنه همكار بابكان زعماى چه سود • يك ميح ابرء اكه كرد و ديكرا عورست • بيت لطيفندن هويدادر پس مثللو جهله علمك قدرى بلمكدن ناشى كندولره قدر و وقار و اعتبارينك معدوم ايديكى اهلنه معلومدر رنج اندك را بكن غمخوارگى ازاغ اولان علتله غمخوارلق ايله يعنى علاجى قيدنده اول رنج اندك را ازاغو زحمته يكن • متم با ، زائده ايله امر حاضر در رايله ديمكدر غمخوارگى غم يچيلك ديمكدر • بوكله غصه معناسنه اولان

بخوکلفظی ایله بیجی معناسنه اسم فاعل اولان خوارنده لفظندن مرخم خوار کلمه سندن
مرکبدر خورنده عبا لمعناسنه اسم فاعلدر نخن بو لفظندن علامت اسم فاعلت
حذفیله ترکیب ترصیعیدر وقوعی مرادا ولنسه واوحرفندن صکره بر الف یاده سیله
خوار دینمک تواند کلمادر فرسدندر. غمخوارك اخرنده اولان کاف ویا حرفلری خواکی
وبندکی کلمه لرندن کی کاف ویاکبی ادات مصدر در. ایمدی برملت ورحمت قلیل
ابکن انك علاج ودواسی قیدنده اول بونده ترواردر دیه ملتك کوجکی بیوکی ارلکا
ورنز بیني عجز دربیچاره کی بوقسه چاره سزلکه عجز کوریرسن یعنی صکره دنحنده
عاجز وبیچاره اولورسن دیمکدر ورنز واودیمکدر که ترکیده اندی بوقسه لفظی ایله
تعبیر اولنور معنای مراد اکر برنج بکلا ایچون غمخوارلق الزام ایسه بیني کوریرسن عجز عاجز
دیمکدر. زیرا عجز فتح عین ایله مصدر در بیلدر ضعف وسستلك معناسنه در نحنم. لا
تلبثوا ابدا معجزه. حدیث شریفندن معنای مزکوره مستفاددر معجزه بونده بجهت کسر عینه
وفتحی ایله اوقتحی جائز در. معنای شریفا کتاب بعثنده عاجز اولدیغکز بلده ده اقامت
ایلك دیمکدر. عاجز وفارسیده کوچی اولمیان ادمه دیرلر دربچارکی چاره سزلقده
دیمکدر درظرفیت ایچوندر. بیچاره عاجز وغریب وبیکس معناسنه در بیواره مثله در
اخرنده مصدر اداتی اولان کاف ویا کلمکله اخرده اولان هاء رسمی حذف اولنشدر بعض
نسخه ده بیچاره کی یرینه بیمارکی لفظی کلمشدر. بوکا کوره معنا والاخسنه کلکه عجز
کوریرسن بعنا ولورسن. معلوم اولکه ملتهم نقدر ازاولورایسه ده دفعنه مداوا
لازمدر. ومعالجه کنیشك ترکنه مانع دکلدر. اینجق علاج سبب ظاهر نفادر.
یوقسه شافی حقیقی حقدا در زیرا اعتقاد کرکدر نحنم ه وللطبیبه فی العلم صرفته
مادام فی اجل الانسان تاخیر. حتی اذا انقضت ایام مدته. حار الطبیب وخانته العقاقیر
بربانده کاتیدر. عقاقیر کرستیلو اولان داورلر معناسنه در. ایمدی غذا وامو فی دافع
دکل ایکن طبیبه مراجعت اجلی کلینه کوره علتك زیاده اولمیوب تزاید علت ایله صیاد تدن
قالمیی ایچوندر. حتی برشهرده طبیب حاذق بولنمسه اولشهرده اقامت جائز دکلدر زیرا

بدن

بدن صحیح اولدیغچه عبادت کامله نك استحصالی متعسر اولورده عبارتدر ولکن
طبیبی حذاقت واسلامیت شرطدرده عبارتدر. بناءً علیه مواهب اللدنیه صاحبی امثالی
دین اوزره اولان اطبایی استخدام دن نهیده بوعبارهٔ لطیفی نکاشته صحیفه بیان
بیورمشدرکه. وینبغی الاجتناب من الطبیب العدو بالدین من یهودی او نحوه لانه مقطوع
بغشته سیما اذا کان المریض کبرا فی دینه او علماً خصوصا اذا کان ذلك العدو یهودیا لانه
قاعدة دینهم ان من نصح مسلما فقد خرج عن دینه وان من استحل السبت فهد الدم عندهم
حلال فهم سفك دمه ولا ریب ان من ظاهر بغیضه خشی علیه ان یدخل فیه فمو والتهی
نیمن قتل نفسه بیني وقد کثر الغرر فی هذا الزمان باهل الذمة فلا حول ولا قوة الا
بالله العلی العظیم. ولله در القائل قطعه لعن الیهود مع النصاری انهم. من مکرهم
بلغوا بنا الامال. جعلوا الطباء وحسابا لنا. فتقاسموا الابدان والاموال انتهی ناظم
بیت سابقی مزید ایضاح ایچون بیورمشدر دردسر را اکر نجوید کس علاج باشد غریب
اکر برکمسه علاج طلب ایلیه دردسرا باشد غریبسنه دیمکدر بومجیئ نقل شرطاولان
نجویدك مقدم مفعولیدر کر اکر کلمه سندن مخفف ادات شرطدر نجوید نفی استقبال
مفرد غایبدر استر دیمکدر کس فتح کاف وسکون سین مهمله ایله کسه دیمکدر علاج عربیدر
برنسنه زائل ایلمکه دیرلر دواده. بوموجود در بیس شرط عز کورلك جزاسی بود وکرد کو
اولنور خوف ان باشد کم بکرهد دمزاج الك مزاجی کوتی اولورده بوتورتولدی تعبیر
عبارهٔ خوف باشدکه مزاج ان بد کرهددد دیمکدر خوف قورقو معناسنه مبتدادر باشد
اوله معناسنه خبردر کم را بطه در بد کوتو کرهد اولوردیمکدر معناسنده نحو لدمعتبر
اولان کردیدن دن مشتق مضارعدر حتی عرابه دیدیکلری الته کردون دیدیکلری وندیکی
ایچوندر. وبرتشبیها فلکه چرخ کردون دیرلر. وکاهی بیرخ لفظی حذف ایله فلکه یالکز
کردون دخی بیرلر نحنم ه ایچون بویله کردان اولدیکه کردون که کلمیه کرد اولوکردون
دیمکدر راعیه دردسرنما ولدیغی بوعدم علاج باعث سوء مزاج اولدیغی بیانه محتاج دکلدر
کورا حقیقة دردسر اولسون وکرك اکابکزر کدر اولسون ایمدی. حتی اخرك افسانه دردسرن

استماع ظرفا رضا و برمشلدر بیتم برخصوصی بیانده مخاطبه اکر بر سعادتی تصدیع اولمز
ایسه دیو اعتذار شهو میانه صغار و کبارده و بو معنا اوزره دردسر دیکراندن دردسر
پیدا اولدیغی اعلان و بو مثللو تسنه‌ی استماعدن کریزان اولدیغی بیانده ظرفای شعرادن
برمرد لطیف بیت کل همان به که بهر حرف نیندازد کوش ❁ ورنه دردسر فراوان بکشی
بسیار است ❁ بیورمشدر پس اخبار اربعه مذکوره دن عدودن حذره و انک دفعنه
اهتمامی اکثر قیلمغه لزومندن ناشی شانلرینه اهتمام ایچون ناظم تأکید ماسبق قصدیله
ایدر باش از قول مخالف بر حذر قول مخالفدن حذر اوزره اول باش امر حاضردر
اوله دیمکدر از عن معناسنه در قول عربیدر معروفدر مابعدینه مضافدر مخالف اسم فاعل
عربیدر فالذی قولک مخالفا اضافتی لامیه اولور ایسه مخالفدن مراد عدو اولمق
اوزره معنا عدونک قولندن حذر ایله و اعتماد ایتمکدن قبله بیکلو اولور ❁ و اکر اضافت
مذکوره بیانیه یا خود موصوفک صفته اضافتی قبیلدن حمل اولنور ایسه معنا بر کیسه زبان
درازلغی ایله مخالف سوز سویلمکدن حذر ایله که عداوته باعث اولمیه دیمک اولور بیتم
صائب بو حزن می آید از تیغ زبان اعتراض ❁ خرده کیری عاقبت تخم عداوت میشود ❁
دیو بیورمشلر معنای بیت معروفدر بر حذر احتراز اوزره اوله دیمکدر معلوم اوله که
کشینک عدوسی کندو بر اوتسن سویلیا زکیچون ظرفادن بری بیلمشدر لا تلخی از زهر
و حلاوت ز شکر مطلوبست ❁ دشمن آن به که بخوبی بکند یاد مرا یعنی زهردن مطلوب
اولان اجیلق و شکردن مطلوب اولان حلاوتدر ❁ ایمدی دشمن ایسه زهردن عبارتدر
زهردن حلاوت حاصل اولدیغی حسبیله دشمن اول دیمکدر که بنی خوبلق ایله یاد ایلیه دیمکدر
دشمنک حالی بویله در همان خدا شرلرندن امین ایلیه شاعرک قطعه
دشمنم هیچ نه خیره مخواهم مدام ❁ تن بخاک وسنگ بر سر دیمان بو کر دشمن مضمون
اجابت مقرونه قرین ایلیه امین ❁ پس حالی بویله اولان مخالفک سوزندن حذر لازمدر
سلامت انلاری سویلتمک و سوزلرینه اعتماد ایتمکدر ❁ معنای محصله کوره اخره زبان
درازلق ایله مخالف سوز سویلمک دخی فنادره زیرا سوز سوزی کتوروب دیدیکلری

مثلا اوزره مخالف سوز سویلیان دردسره مبتلا و کرفتار رقیب بلا اولمق مقرردر
کشینک سلامتی عمرینک صوکی سوز سزلکدر ایکن سویلدر بو قصه زبان درازلغی
سببیله قوآره ده سر بخوتلق ایله دردسره کرفتاردر بیتم شاعرک بو معنایی اشعاردر
٧ خوشست عمر که چون آب بی سخن کذرد ❁ زبان درازی فراوان دردسر آرد
بیت لطیفک مآلی آشکاردر ❁ ایمدی قول مخالفدن حذری قبل الوقوع تقدیم لازمه
حالدن اولدیغنی ناظم ایدر پیش از آن کز پا درآیی ای پسر ای اوغل اندن
اولکه دین که ذلیل و عاجز و مضطر اولکسن پیش از آن کز اندن مقدم که از پا درآیی
بو کلمات فارسیده بو وجهله مجتمعا استعمال اولنور بو تکه محنت و مشقتده اولمقدن
کنایه اولنور که از پای افتادی ترکیبده بویله در ظاهر معناسی ایاقدن طشره کلکسن
یعنی ذلیل و عاجز اولکسن دیمکدر ای پسر ای اوغل دیمکدر بیتک باقیسندن بو مثللو
عاقبت اندیش اولمغه نصیحت اشارتی وارددر بیتم دیمشلردر ❁ فائده انجز کورکه دست
عمر برکمر ❁ کار اولده که عاقبت اندیش کرده آتش اندک توان کشتن باب
از اجق اتشی صو ایله سوندرمک ممکندر آتش اندک از ابق اتشی توان ممکندر
کشتن منع کاف عربی ایله دپه‌لمک و هلاک ایتمک معناسنه در پس سوندرمک دخی بو
معنا موجوددر باب اولده اولان با مفتوحه سببیه در کشتن لفظنه متعلقدر
آب صودر لطیفه آتشک آب ایله انطفاسنده حاصل اولان صدای پرسوز بجغیلدی
دیدیکی کبی یا کنز آتشک و یا خود یا کر آبک دکلدر ❁ بلکه هر برلری علاوه جنس بولنمق
ضدلریله جمع اولدیغلرنده هر برلرندن ❁ حاصل اولان سوز نکوا و فریاد بجادر
وای از آن ساعت که کیرد التهاب وای اول ساعت که یالکلمق طوتر یعنی اول زمانه نقده
عجز و اضطرار چکلک درکاردر دیمکدر وای فارسیده واه و دخی واخ دیرلر حیف
ایتمک محلنده مستعملدر ترکیبده دخی شایعدر از آن ساعت که اول ساعتکه که دیمکدر
ساعت بونده زماندن عبارتدر زمان انانلدن مرکبدر ان معلومدر کیرد کسر کاف
عجمی ایله کرفتن دن مشتق مضارع مفرد غایبدر طوتر دیمکدر ❁ بعض نسخه ده کیر دمعناسنه

يابد كلشدر يابد بولور ديمكدر التهاب اشتعال ايلمكدن مصدر عربيدر اود
يالكلنمق وشعله لنمق معناسنه در . لهيبدن ما خوذدر لهب اود يالكيدر
كما لسان النار دخي ديرلر . ابو لهبه ابو لهب تسميه سي اشراق جمالي ايچوندر اعني
هر براتشي ارايكن آب صابني ايله سوندرملك هنگام قلتنده اساندر اما علو
كبر اولديقده انطفا واطفاسي عسير ايديكي غايانيدر كرك نار محسوس اولسون .
وكرك غير محسوس اولسون نار عداوت ونار غضب وخصيله نار عشق اولسون .
حتى عشق اتشيله اشك ريز چشم خونبار اولان عشاق حقنده الا ادرين ايكي
محترق اولوردر ديمشلردر نتكيم ع فهل رايت غريقا وهو محترق . مصراعي بو معنا
كاو شليمك بيت اكر دريا را اسكم دور رند آتش ميخواهد . واكر آتش كند
دعوي با جم چوب ميخواهد . بيتك مضموني بو ايماده واقيدر فالديكه مذكور
اتشلرك ارايكي الطفاسنه احتمال لزومي اتش عشق حقيقينك غيرنده
ايديكي بي ريبدر زيرا سه عشق هر دلده بولنمارد لدانماده اولور شجر آنجي
اره مه جوده اوردياده اولور . عشقي طورسون فو مجازي ايسه ده سيلكده
آب انكور صمغ ايجره طورر رف باده اولور . ديمشلردر واتش عشق ايله سوزان
اولمق عشاقك مقتضاي شانلري اولديغندن كاتش عشق ارده اغيارك علم احتراقي را
خار اولديغنه نسبت ايمشلردر نتكيم هلالينك بيت يار ما هركز نيازارد دل اغيار
كل سراسر اتشست اما نسوزد خار را . بيتك لاوراسنده معناي مراد هويدادر
در باد فرو خوردن خشم وغضب … وانچه از وي رسوايي خيزد …
اي پسر هر كس كه دارد چار چيز اي كه كدورت نسنه طورتر چار ديگر
هم شود موجود نيز اولدرتدن درت اخر نسنه دخي موجود اولور يعني درت
نسنه درت نسنه سي ثمر اولوره انلاري بيان ايلر اوزره جدلدن فصاحت و
غضبدن ندامت وكبردن عداوت وتكاسلدن معاديك حصول الريدر نتكيم ناظم
بيورر عاقبت رسوايي ايد از لجاج وعناد ولجاجدن عاقبت رسوايلق كلور

عاقبت

عاقبت انجام كار ديمكدر رسوايي يا ، ثانيه مصدريه در رسواي كرلو نسنه نك
شيوعي معناسنه در كه عربيده فضاحت ايله بيان اولنور فرس وترك مستعملدر
لفظ مذكورك معناسي خواجه كلماتك بيت بجز ز نام و ننك كه رسوايي آورد
پيوسته روسياه بكجين بهر نام بود … بيت رنگيندن هويدادر يعني نام وننكدن
كذر ايله كه بود عوا رسوايلق كوزر نتكيم مهرلك هميشه روسيا اولديغي نام اجلي
ايچوندر ديمكدر آيد مضارع مفرد غايبدر كلور يعني پيدا اولور ديمكدر مصدري
آمدن در كه كلمك معناسنه در از لجاج بيهوده جدل واعتراضدن ديمكدر . پس
بيهوده بحث واعتراضدن رسوايلغك حصولي ظاهردر . هر مال الله ملايمت صاحبنه
غبار كدورت دافع وسلامتدر نتكيم فني كنجويي ايلر بيت وضع ملايم بود تيغ زبان را سپر
بدره نسازد نفس آتش آب را . بيعوومنه ملايمت جنه سيف لساندر نتكيم آينه
آب نفس رطوبت پرور كسافت وكدورت پرورمز . اما آينه شهوردر . نفسدن متغير اولمق
دركاردر . زيرا كدورده . ملايمت بوقتده ديمكدر . اميك جدلكارلق باعث رسوا
لقدر عاقل اولان لجاجدن دوره ولجاجك جوابنده سكوت اوزره محصور اولور نتكيم
امام شافعي ايدر قطعه اذا نطق السفيه فلا تجبه . واحسن ما يكون لك السكوت
فان كلمته فرجته عنه . وان تركته ذا كمد يموت . كه تحريك ايله حزن معناسنه
ورزم لسان اولان كسنه نك مجادله لجوج اولان درشتان نيانه سنده خوشحال
وهمانه تكلمنه سليم البال اولدغي سليمك بيت بزمي يار درشتان ميران ساخت
زبان همانه دندان ازان شد . بيتدن غايانيدر في الحقيقه لسان ملايم سبيله دندان
كبي درشتانك مجاورتيله برقانده ساكن اولشلدر خشم را نكذ پشيماني علاج
غضبه پشيمانلق علاج ايلمز يعني غضبدن صكره ندامت حاصل اولوركي صولخ
پشيمانلق اميي قيلمز ديمكدر خشم را غضبه نكذ نفي استقبال مفرد غايبدر ايلمز ديمكدر
بونده ضرورت وزن ايچون كاف ساكن اوقنمق پشيماني اخرده كي يا مصدريه ايله
معناسي ظاهردر علاج دوا معناسنه معروفدر سابقده بيان اولنديغي اوزره اجرا

غضب باعث مغفرت غضب رب اولدیغندن ما عدا ایجامنده تأسف بی فائده
مجتنبدر ابدی عاقل اولان العفو عند الاقتدار من علو الاقدار مضمونیله عامل
اولملودر و غضبیدن ناشی عباده دشنام ادا اولمغه ضرری نه شتم ایدنه راجع
ایدیکی بیانده صائب ـه دهن خویش بدشنام میالا زنهار کین زر قلب بهر کس
که دهی باز دهد ببورمشلردر یعنی کندیکه هانکی دشنام ایله زنهار تلویث ایلمه که
اول قلب التونی هر کیمه ویره سک کیرو سکا رد ایدر دیمکدر بونده مراد معلومدر
کوبور سوز ایله کوکل انجتمه صاحبکدر دیکلری مشهوردر بی گمان ازکبر خیزد
دشمنی سکنجزکبردن عداوت پیدا اولور بیکمان بلا شبهه ازکبر کبر و غروردن خیزد
مضارع مفرد غائبدر اصلی قالقمق معناسنه در بونده معنای لازمی اراده سیله پیدا اولور
دیمکدر دشمنی آخرنده کی یا مصدریه ایله دشمنلق دیمکدر پس کبر و غروردن عداوت
حصولی ظاهردر نتکیم شیطان علیه اللعنه کبرندن ناشی آدم علیه السلام و اولادینه الی یوم
القیام عدو اولمشدر پس کبر صفت شیطانیه در عزازیل کبره دراز اولسنه سعی ایتمک
کرکدر لکن ازاله سی اسبابنی علم موقوفدر اسباب کبر بدیلسه علم و عبادت و نسب و
جمال و قوت و مال و اتباعدر مغروریتدن ناشیدر ایمدی عاقل اولان اولا علم
خشیت و تواضع و رقت فالعلم ایله عمله سعی ایدن اولمغه لزوم بلمک کرکدر و ثانیا
عبادتک قبولی و عدم قبولی مبهم اولدیغنی اکلمق کرکدر و ثالثا نسب ایله تکبرک غیرک
کمالیله تعزز ایدیکنی فهم ایتمک کرکدر و رابعا جمال ایله تکبرلک حیوان کبی ظاهرینه بنمقدر عاقل
اولان ایسه باطنه نظر و صلب پدردن رحم مادره و بعده قبره وارد یتعدد اولدیغنی
فکر ایتمکدر و خامسا قوت کبر جهالتدر زیرا بو کون خسته لک ایله زائل اولور دیعلودر سادسا
مال و سابعا اتباع و تقرب ارباب جاه ایله تکبرلک کذلک جهالت ایدیکنی اکلمک کرکدر
زیرا کشینک ذاتندن خارجدر مالک اضاعی و ارباب جاهک عزل ایله ذلتی درکاردر
ودخی کبرک علامتلری کذلکدر عاقل اولان اول علامتلری کندودن ابراغ ایتملودر
ازجمله مثلا ناسک کندویه قیامنه محبت و ورا سنده یوریمه سنه مودت و ترکه زیارت

غیظ

غیظ و یانه غیرک یتین اوتورمسندن عار ایتمک و هر بیغیلدن مجانبت و سوریندی
دوکلکده و متاعی اوی کتورمکدن و خشن اثوابی کیمدن و بازاردن خسیس اشیالی نفسه
الحقلقده و مناظره ده حق قبولندن امتناع و عار ایتمک و نفرد ده موشتیدن نفرت و غنینک
دعوتنه رغبت و اقرانک کندویی تقدمندن تغیظ حاصل ایلدیکی پس بو مقوله علائم
ایله مرسوم اولان متکبرک حالی معلوم بوده لا یدخل الجنة من کان فی قلبه مثقال ذرة
من الکبر حدیث شریفی کروزد فالبعض مدد عاقل اولان بو صفت شیطانیدن کبرزاد اولمق در
نتجم صائب ترک کبر و عجب کن تا قبله عالم شوی سیرت ابلیس را بکذار تا آدم شوی
دیمشدر کبرک مورث عداوت اولدیغی بونده ظاهر قالدیکه اکثر جاهنه مغرور اولان
کمسه نک باشنه بلا کبرندن ناشی و کبر اهلیتا کجا مقوله لرندن ناشی و اولو جهیله
وخامتده مثالاتی اوله کلدیکلرین کورنلر و روزکارک حالنی بیلنلر کندی خاطرلرین تسلیه
نابی دشمن مغرورک اوله سطوتنه نه ترس ساله پشه ویران ایتدی مغز نمرود مغرور
اولکوره بو بیر بورمشلردر بو کوره کبر و غرور صفت عز و داولدیغی و کبرنک بلاکش
بولدیغی مشهوردر پس کبردن مجانبت خوش شده متکبرک هر حالده بروزی غاره ایا بوشدد کما
نرسا بقا ناظم مغز خانه بیوزنشدد ابیات منی و کبر از خود دور میدار
دار کبر و منی کس را عیار دار منی چو باد بیخ برار روایست منی و کبر از در هر کدا نیست
منی دی کی نرد لاف منی زد منی پیوسته نکار دا کند بد منی کار ربدست زیاد نشاهاد
منی چون کبر ملعون کشت شیطان منی آییست کنده تو ارانی مکر تو اصل خود را می ندانی
منی دارد ترا در صحت و کین مبا نزای عاقل و هشیار خود بین منی ازخود برون کن تا نگوید
ناد مبا نزا کبر چون فرعون و شداد منی از مرتبه چون بندکان باشی مکن از کبر خود را در جهان فاش
منی از مردم دانا بود دور تن خود را مدار از کبر نمجور منی و کبر و ترکا فر بود بیش باشند
کبر در وبندار دود بنش انتهی حاصل آید خواری ازکاهلی تنی کاهلقندن معارت
حاصل اولور حاصل مرغوبدر آید کلور خواری یا مصدریه ایله خورلق و حقارت
معناسنه در ازکاهلی تنی کسلانلقدن دیمکدر از من معناسنه درکاهلی

حمه وكسلاندن ونبلا ايچون عملدر اصلی تركيب توصيفی ايدتين كاهلا ايدى عطيت ايچون
مضاف اليه اولان كاهل لفظی مضاف اولان تن لفظنه اوزرينه تقديم اولنوب
واضافتدن قطع ايله كاهل تن اولشدر اهرنه كی ابعد بعيدر در. پس طاعاته كسلالنمقدن
مقارنت حسولنده ظاهردر نتكم شاعرلك * كثيبند حسن سعی وجهيد در. ذاته دائما ويرن
اهلاك. مهلو بيالدارلر اولور. سعی وجهنده كم كيدر اهمال. قطعه دلالت يعنی
بويانده پامرد پس كسلالنمقدن مقارنت معصولين ثم اولان صاحب طبع سليم هرامر امتثال
ايله نظهر عز واقبالدر اولور وخصوصا كه اولادندن نطاق امتثال الديكی امر اوامر التهيدن اوله.
پس اولدكه ركاحك ملازم اوامر وقدام طاعاتك سعيی ضايع اولديغی صائب
در ين ركاه سعی هيچكس ضايع نمی كردد . بعيد انچه فرمان نيمی فرمان دواكرتی بيت
لطيفه سندن ظاهردر فی وان ليس للانسان الا ما سعی نظم شريفندن باهردر پس ناظمه
رحمه الله تعالی اشياء اربعه مذكوره يی مزيد ايضاح ايچون تفصيله شروع ايدوب بويورر
چون لجوجی بر ميان پيدا شود چونكه ميانده . معانده پيدا اوله چون چونكه لجوجی
يا مصدريه ايله معانده معناسنه در زيرا فارسيده فتح لام ايله لج ولجوج ايكی
معنايه كلور بری عناد در كه بو مقامده معنای مراد در وبرده فی دعبه در كه اكا فارسيده
لك دخی برلر پس لجوجی عناد لوق يعكدر در ميان اراده ديمكدر پيدا معلوم اولدكه
ارباب فرهنگنده پيدا لفظی پنهان ايله ونهان لفظی اشكار ايله وهويدا لفظی راز ايله
ويوشيده لفظی ياز ايله مقابلدر. لكن كاهی ضرورة شعرده پيدا لفظی نهان نعالمنده
استعمال ايله ظاهر معناسنه اولور. نتكم بو مقامده بو جمله مستعملدر شود اولور معناسنه
مضارع مفرد غايبدر بنده. از نوعی آن رسوا شود قولانك شو ملعنده رسوای
اولوربنده. قول از نوعی آن اول عنادلغك شآمتندن ديمكدر شوم برامر بلالو خير
سز كسنه ديرلر عربده شين معجمه نك فتحی وهمزه نك سكونيله شوم دركه يمنك نقيضيدر
بونكله مراد عدم موافقتدر وفارسيده مستعملدر اخيرنده كی يا مصدريه در ماعبد
اضافت ايله ايچون يادتعكو برهنز كتور لشدر آن لجوجيكه اشارتدر ودخی معلوم

اولدكه

اوله كه نشأم ايچون عودتده ودارده وفرسده در عورتك شومی خلقی بدمهری اغر
يا خود عقيم اولماسيدر. داريك شومی ضيق وجاری بد اولمسيدر فرسك شومی عدم انقياد ياخود
اوزرنده غزا اولنمامسيدر نتكم امام مسلم صحيحنده ايدر روی ابن عمر ان رسول الله عليه
السلام قال لا عدوی ولا طيرة وانما الشوم فی ثلثة المرأة والفرس والدار بو حديث شريفك
بيانده علماء بور شرقده ذكر اشيا ثلثه ده. اولادن شوملق حكمی علی وجه الغلبه بو قضيه قطعی دكلدر
وبو اوج نسنه ايله تخصيصی الذكر دخی علی سبيل المثال صاحبنه مضر اولماسنه نكتددر. ياخود
بونلارك ابلاده اولان شوملقدن انسانه اقرب ايديكن بيلوب بونلاردن مفارقت
اولنمق ايچوندر پس ناظمك كرو ملكك شوملقندن بنده رسوای اولور ديديكی بو علمه مشار
اولمقله شوم لفظی ايراد ايلمشدر تأملا ولنه. رسوا شود رسوای اولور ديمكدر عاقل اولان
رسوالقدن حذر ايلمك كركدر. قال الديكه بو ايله معاندك اعتراضنه دوچار اولانلر اداوم
اولان عدم مقابله ايله سكوتدر. زيرا ايا غبی ايله امر دكلده مقابل ايله پای كلبی امر عقلا
اينی اولديغی قطعه وان سبابك ذو خمقة . فلا ترجعن بنزل عليه . فان ذا
فعن رجليك كلب عفا . لك ان تعض جرا ايديه . ديديكلری قطعه دلالت ايدر
خشم خود را چونكه راند جاهلی جونكه بر جاهل كندی غضبنی اجرا ايدر خشم خود را
اضافتله كندی غضبنی ديمكدر چونكه علت ايچوندر راند مضارع مفرد غايبدر سورر
ديمكدر سورمكه اجرا لازم كلكين اجرا ايدر ديمك مراد در جاهلی یا وحدت ايله بر
جاهل ديمكدر اولور جاهل لفظنی ايراد ده غضبنی اجرا ايلمك جهلا وكاريدر غضبا لدن اولان
هر نقدر عالم دخی اولور اسه سفاهة مرتفننه عاريدر ديمكده اشارت وارد. جز پشيمانی
نبود حاصلی اكا پشيمان اولمقدن غيری بر حاصل اولميه جز پشيمانی اكا پشيمان اولمقدن
غيری ديمكدر اخر. اولادن شين غايبد عقبين مانی اولان جاهله راجعدر نبود نعلك
اخرنده مربوطدن تعبير نبود ديمكدر اكا اولميه ديمكدر حاصلی يا وحدت ايله بر فائده ديمكدر
پس صوكند پشيمانلق فائده ايدی مشهوردر هر كه كرد از كبر با لا كردنش هر كيمكه
كبر دن ناشی بر بنون بوكسك ايلدی هر كه هر كيمكه كرد فتح كاف عربی ايله ماضی مفرد غايبدر

الدی معناسنه در ازکبر کردن ناسی دیمکدر بالا بوینده یرجه معناسنه در و بوینده
ماعلا درت معنایه کلور بری قد و قامت و بری فرق سر و بری کوز و بری بیك آت معنالرینه
کردنش بو بیتده یعنی دیمکدر کردن بیوندن راخر ندرکه شین ضمیر در هر کرکه لفظنك مدلولنه راجعدر
دوستان کردند آخر دشمنش انك دوستلری آخر کار دشمن اولورلر دوستان جمعدر
مفردی دوست در مصراعك آخرنده کی شین دوستان لفظنك آخرینه مربوطدر تعبیر دوستانش
معناسی انك دوستلری دیمکدر کردند مضارعك جمع غایبیدر اولورلر دیمکدر مصدری
تحویله صیرورتدن تعبیر اولان کردیدندر آخر انجامنده دیمکدر دشمن معروفدر یعنی کبر ایله کردن
افرازا اولانك دوستلری دوستلغی دشمنلغه تحویل ایله هر طرفدن اوزرینه هجوم ایلر
بیت سعدینك • هر که از کبر کردن اندازد • دشمن از هر طرف برو تازد • سعدی افتاده
است وآزاده • کس نیاید بجنك افتاده • نطفه نازکنند هویدا و بیان سازدر •
کاهلی را هر که سازد پیشه هر کیمکه کاهللغی عادت دوزر کاهلی را کاهللغی دیمکدر
هر که هر کیمکه سازد دوزر یعنی ایلر دیمکدر پیشه همزه وحدت ایله بر عادت و
صنعت دیمکدر یعنی بو کلمه ایراده کاهللغی معتاد المعیوب لا عن قصد کندودن کهالت
صدور ایدنه بو معناجه کاهل دیمکه اشارت واردر اما کاهلی معتاد ایدینه آید
از خواری پایش تیشه حقارتدن انك ایاغنه بر تیشه کلور یعنی رذیل و ذلیل
و خور و مجبلا اولور دیمکدر حقارت مذکور حقارتدر از بندن اعمد آید کلور از خواری
حقارتدن پایش اولکاهلك ایاغنه تیشه همزه وحدت ایله بر کسر و بالته و بالطك
دیمکدر مراد کاری کساد و حالی بر فساد اولور دیمکدر کنایه در بو تعبیر ترکیده دخی واردر
نتهم فلان فلان خصوصنده فلانك ایاغنه بالته اولدی یعنی رواجنه مانع اولدی دیرلر
خشم خود را گر فرو نخورد کسی اگر بر کسه کندی غضبنی اشاغه یوتمیه یعنی کظم غیظ
ایلمیه دیمکدر خشم خود را اضافتله کندی غضبنی کر اگردن مخفف ادات شرطدر فرو
فانك ورا مهمله نك ضمه لریله و واو ایله اشاغی دیمکدر لطیفه فرو لفظی نارسیده
بحن تن لفظی ایله مرکبا استعمال اولنوب فروتن دینسه تواضع معناسنه اولور و بحن

داشت

داشت لفظی ایله مرکب اولوب فرو داشت دینسه مقامات موسیقیده آخر نغمات
مراد اولنور • مقامات موسیقیده اصول درتدر • راست • و عراق • و زیرافکند • و اصفهان
در • راستك دخی فرعی ایکیدر بری زنکله و بری عشاقدر • و عراقك دخی فرعی ایکیدر بری مایه
و بری بوسلکدر • و زیرافکندك دخی فرعی ایکیدر • بری بزرك و بری رهاویدر • و اصفهانك •
دخی فرعی ایکیدر بری حسینی • و بری نوادر و هر ایکی فرعك براوازه متولد و متشعب اولور مثلا
مایه ایله بوسلکدن حجاز تولد ایدر تفصیل شعبه لر رسالة الموسیقیده طلب اولنه کذا فی
فرهنك نخورد نوننك فتحی و ضرورة وزن ایچون خاء معجمه نك سکونیله نفی
استقبال المفرد غایبدر و بو مقامده فعل شرطدر جزاسی دیمکدر کسی فعل مزبورك
فاعلیدر یاسی وحدت ایچوندر معنا بر کسه دیمکدر عاقبت بیند پشیمانی بسی
عاقبت نتیجه پشیمانلق کورر عاقبت معلومدر بیند مضارع مفرد غایبدر کورور دیمکدر
پشیمانی یا مصدریه ایله پشیمانلق دیمکدر بسی آخرنده کی یا نسبی ایله نیجه دیمکدر
نتهم بسا کلمه سنده الف نسبت ایچوندر ایمدی غضبك اجراسنك انجامی پشیمانلق اولدیغی
معلوم و صوکره پشیمانلغك عدم فائده سی مجربدر هر که او فتاده و تن پرورست
هر کیمکه او افتاده و تن بسلیجی در یعنی کاهل و تنبللك ایله یاتن کلوب اکل و شرب ایله وجود
بسلیجی دیمکدر هر که هر کیمکه او ضمیر در او کسه دیمکدر افتاده دهنده سز فتاده و واو ایله او فتاده
بو معنایه در د و تیمن دیمکدر عاشق مشغوفك دوشکونی اولدیغی ایچون فلان فلانك عاشقیدر
دیه جك محلده افتاده سیدر دیرلر و عطف ایچوندر ما بعدینی ما قبلنه ما قبلندن تن پرور
ترکیب توصیفی وجود بسلیجی دیمکدر بونده مراد اکل و شربه مولع دیمکدر ست ادات
خبر در است ده مخففدر نیست انسان کمتر از کاو و خرست انسان دکلدر او کوزدن
اشکدن کمتر در نیست اصل معناسی یوقدر دیك ایدی بونده مات لیسیله دکلدر دیمکدر
انسان معروفدر بنی آدم دیمکدر کمتر اکسکرك یعنی زیاده اکسك و بیقدر دیمکدر مطرودله
آخرنده اولان ادات خبر بو کلمه نك آخرنه مربوطدر تعبیر کمترست دیمکدر از من معناسنه
در کاو کاف عجمی ایله اهلی اولان اوکوزه دیرلر ایشه یارامق شرطیله زیرا چفتده تیغن

اوکوز فارسیده بزره کاو دیرلر اعدی کاهل و تنبل اولان چفتدن چقن اوکوزکبی
اولمغین اینه بارایان اوکوزدن دیولك چکیجی مرکبدن کتر اولدیغنه بونده اشارت
واردر و عطف ایچوندر خر اهلی اولان اشکدر با نسنه کوره برلر پس مرکب هر نقدر
بی ادراك و شعور ایسه یوك چکدیکی حسبیله معتبرلردر نتکم سعدی مسکین خر اکرچه بی تمیزست
چون بار کشد همی عزیزست • بیت لطیفی بو معناده کافیدر • اما تنبل تن اولان کاهلدن
کمتر اولدیغی بو بیانده ظاهر و نمایه وافیدر درین جهان چار چیز کم بقا ندارد
چار چیزی خواجه کم دارد بقا ای خواجه درت نسنه آز بقا طوتر یعنی بی بقا و سریع
الزوالدر چار چیز دورت نسنه ای کلمه ندادر خواجه فرهنك شعوریلك بیانی
اوزره خداوند خانه و صاحب مال و وزیر و حاکم و شیخ معنالرینه در و سودینك شرح
حافظده بیانجه افندی دیمکدر و بعض اهل لغتك عندنده خروس و هدهد تاجنه
دیرلر بناء علیه تعظیم قصدیله عزیز اولان کسه یه خواجه تعبیر ایدرلر نتکم شاهانك و
کبارانك حرملرینه و قیزلرینه خادم اولانه خواجه سرا دیرلر پس بو مقامده معنای
ملایم ظاهردر کم اکسك دارد طوتر بقا دوام معناسنه در کوش دار ای مؤمن میمون
لقا ای کوزل لقالو مؤمن قولاق طوت یعنی استماع ایله کوش دار قولاق طوت ای
حرف ندادر منادای مؤمن ودکر معناسی معروفدر میمون لقا بعض نسخه ده
نیکو لقا واقعدر نسخه یه کوره معنا بردر مراد مؤمنی ایو یوزلولك ایله
توصیفدر لقاسی مبتلوا ایو دیمك دوزتی خوش دیمکدر • واشباه اربعهٔ آتی
البیانك بر جور سلطاندر و بری عتاب دوستاندر و بری صحبت نسوان و بری مودت
نادان تا جنساندر • پس بو ترتیب اوزره ناظم بیان ایدوب بیورر دکر جور سلطانرا
بقا کمتر بود سلطان ظالمك جورینه بقا زیاده اکسك اوله زیرا ظالم تیز مضمحل
اولمغله ظلمی دخی بی بقا اولور دیمکه مبنیدر نتکم ع ظالمك ظلمی باقی عمرینك
نقصانیدر • دیرلر حتی فخر عالم صلی الله علیه وسلمك حدیث شریفی منطوقنجه
ظلم ایدن ظالم صنوبر شجرینه مشابه ایمیدکه بر کره کسلدکده بر دخی طوغرولمز و برنده نهال

تازه

تازه و نخواهی بتر • اما مظلوم سنبله کبیدر هوا ایله اکیلوب ینه طوغریلور دیمکدر
خلاصه ظالمك دولتی سریع الزوالدر و قبضهٔ اقتدارندن خلاصی محالدر • نتکم ان
الله تعالی لیملی للظالم اذا اخذه لم یفلته • حدیث شریفی بو معنایه دالدر و ظالمك
مذمومیتی ناظمك معرفتنده کی یاندقیاندر نتکم بیورمشدر نظم ز ظلم اندر جهان
کار بتر نیست • که ظالم را ز ظلم مود خبر نیست • ز ظلم شه جهان ویران شود پاك
بماند شاه ظالم زار و غمناك • بظلم از ناتوان مال مستان • بظلم آخر ضعیفان را مرنجان
ز ظلم شاه ظالم دست شاید • بجز مال خلق از جهان نستاند • ز ظلم از مغز ضحاك ستمكار
بر آورده مار از کتفها مار • ز ظلم آخر یکی کاوه معصوم • سنان آرسته منوچهان فرود
ز ظلم ظالمان ویران شود ملك • ز جور ظالمان ویران شود ملك • ز ظلم آشوب و فتنه بیش
کرده • ز ظلم عالمی دل ریش کرده • ز ظلم ظالمان عالم خرابست • ضعیفان را دل از ظالم کبابست
ز ظلم ملك در صد شور باشد • فراخی و خوشی دور و دور باشد •• انتهی پس بو معنادن
دیمکدن اوزربرافتادکانه ظلم ایلین ظالمان سرکشانك شرمنده و سرپره ولندن
افکنده اوله جغی و کندولرك زوالیله ظلملری دخی بی بقا اوله جغی عیاندر نتکم خوجم
صائبك بیت ظلم بر افتادکان ترسد کی آورده • سرکشان بر پشتی اندازند چوکان
زدن •• بیت لطیفیله مبرهندر پس عتاب دوستان خوشتر بود پس دوستلرك
عتابی خوشتر اولدی پس فتح با ایله بونده مکرو معناسنه در عتاب بونده کسر عین
مهمله ایله غضبله بقیله خطاب و ایجه جنك بریرینه کتمك معناسنه در
اما مجی ضم عین ایله اولسه فارسیده خار دیدیکلری قاشك محرقی اولان شجعتك
اسمیدر نتکم خارانك موج دار و لطیفه خار ای عتابی دیرلر دوستان جمعدر مفردی
دوستدر خوشتر •• ادات تفضیل ایله خوشترق بود اوله دیمکدر پس دوستلر
طرفندن اولان عتاب دخی بقا اولمدیغی هویدادر نتکم ع یاردن نجور و جفا
لطفکی عد ایلکدر • دیمشلردر نتکم • ضرب الحبیب زبیب • مثلی بو معنایه شاهدر
خلاصه دوستك دوسته عتاب و خطابی تنبیه و تادیب ایله دعوای محبت

خوش اولمغه بونده نكته ارامق قالمدی . ایمدی ادملك همصحبتی معنا وصورتا همجنس
كركدركه اول صحبتده دوام ایله ذوق تام بولونه وبعده فقد معنا همجنس ایله صحبت
بیله مانع دكلدر . اما فقط صورتده مشابهت اولانك صحبتنده صفا وبقا اولماز
زیرا اكر صورتده مشابهتك لذتی عارضیدر وانجامی طرفینه تعلق ایله نفرتدر نتكم
صیادك صوری اولان صفیرینه فریفته اولان مرغ نامراد كندی جنسنك صداسی ظنیله كلوب
كرفتار دام صیاد ونفرتندن ناشی اضطراب ایله فریاد ایدر . ودخی سراب كه صورتا آب
مشابهتندن ناشی تشنه یه ابتدا رؤیتده بر ذوق كلور . اما بقاسی ولذتی سرابده معنای
شراب اولمدیغی بلوب اندن متنفر اولور حتی صورتا شیخ اولان كذاب ومدعی ناصواب دخی
كسراب بقیعة یحسبه الظمان ماء حتی اذا جاءه لم یجده شیئا قبیلندندر زیرا آب
حیات حقیقینك طالبینه الاور سراب جهل وضلالتكی شراب كبی كوروب انجامنده
طالبلرین وادی حیرتده عطشان وفقاده براوادی خذلان ایتملریله صحبتلرنده دوام
وثبات بولنماز . مهر ومحبت طائفه نسوانده دخی بویله در . ایمدی مهر زنان ومحبت
نادانه عدم اعتماد الزم وصحبتی كال اتخاذك اولان همجنسك ایله اعتیاد ایلك اهمدر
نتكم ناظم بزم حاتده ایدر قطعه مكن صحبت تو جز با هوشیاران . نشاید دوستی صحبت بانادان
مكن صحبت تو با بی اصل وبدكیش . زبد صحبت شود جان تو ملكیش . مكن صحبت مخو باید كشی یار
خلایق همه ملكت بیكار . مكن صحبت تو با اهل وفاسق . برخوردار از ناپاكان وحاذق
مكن صحبت تو با نادان وبدكیش . ز زاهد كند ما نتوع هونیش . مكن صحبت بنداصلان پرهیز
جو نیز از صحبت بد اصل بكریز . مكن صحبت تو با ناجنس كیم . نشاید بش تو ناجنس محرم
مكن صحبت تو جز با دوستداران . بصحبت كن طلب پرهیزكاران ٭ انتهى ایمدی
صحبت ناجنسك حالی بویله اولیجق كندویه مشابه اولان مهر زنانك حالی مستغنی عن
البیاندر وتفصیلی بیان آتیده انشاءالله عیان اولور . پس ناظم مزكور رحمه الله بعد
الاجمال تفصیله شروع ایدوب بیورركه بار رعیت چون كند سلطان ستم
رعایایه چونكه سلطان ظل الله بار رعیت رعیته یه دیمكدر رعیت معروفدر چونكه

ضمننده اولور اولا ایسه مایه دولت وسرمایه سعادتدر عتابده دوستاندن
متمادی معتبر اولان دوسته كلدر . زیرا هر بنا خللپذیر اولور لكن بنای محبت
هر بار استوار در نتكم ٭ خلل پذیر شود هر بنا كه می بینی . مكر بنای محبت كه خالی
از خللست . دیمشلردر ونتكم سابقده هر دوست نرنجد بهیچ تعفری
اكر برنجد اوكوید كرد وستم غلطست . جمله تفصیل حال دوستان اولمشیدی
دیكر آن مهری كه باشد از زنان دخی اول بر سوكی كه عورتلردن اوله دیكر دخی
ان مهری اول بر محبت دیمكدر مهر كسر میم ایله محبت معناسنه در اخرنده كی یا وحدت
ایچوندر بومعنا مدعیاء وحدت اثباتندم اولان نكته دقیقه مخفی دكلدر كه رابطه در
باشد تمنی وترجی ایچوندر اوله دیمكدر بونده دخی نكته لطیفه واردر از زنان
عورتلردن دیمكدر زنان جمعدر مفردی زن در بی بقا چون صحبت ناجنسی ان
صحبت ناجنس كبی انی دخی بقا ایل بی بقا دوام سز چون صحبت ناجنس خلاف
جنسك صحبتی كبی دیمكدر چون ادات تشبیهدر صحبت بونده دوستلق معناسنه در
ناجنس خلاف جنس دیمكدر معلوم اوله كه هر جنسك ذوقی كندی جنسیله در وجنس
ایكی قسمدر . بری جنس وبری قبیحدر . وبو تسمیه مستقدم قسم ثالث واردر لكن مردود
در . قسم اول معنا وصورتا همجنس اولانلردر مثلا همجنس اولان ایكی عالم كسنه لر كبی
قسم ثانی معنا جنس لكن صورتا خلاف جنس اولانلردر مثلا ایكی عالمك بریسی
عماده اولیوب شكل عوامده اولمق كبی بونلردن هر نقدر ذوق حاصل اولور ایسه
قبیحدر دیمشلردر . اما هر وجهله بی ذوق وبالكلیه مردود اولان قسم ثالث صورتا
جنس لكن معنا ناجنس اولانلردر مثلا اوتان شكلنده زوا احسان شكلنده قهروانسان ٭
هیئاتنده حیوان واهل عرفان صورتنده اولان نادان وامثالری كبی پس ناظمك ٭
دوستلغنده دوام یوقدر دیدیكی ناجنسدن مراد مردود اولان قسم ثالثك ما صدقلری
اولمق ظاهردر . زیرا معناده وصورتده خلاف جنس ایكن حیوانلر بولنور حیوان
ایله ایسه محبتك معناسی بر قدر بلكه حیوان ایله دوستلق مردود اولان ناجنسك

کندا ایدر سلطان و وکلاسی بر محکمه در ستم کسر سین مهمله ایله بونده ظلم و تعدی
معناسنه در و کاهی کورو ب بیلک ومقصد معنالرینه اولور مرورا باشد بقاء دولت کم
اولسلطان ایچون ملکده بقا آز اوله مرورا مراد اوراد ن مخففدر مر عتبین لفظ ایچون
زائددر اورا اوسلطان ایچوندر یعنی باشد بقا . بقا اوله دولت ملکده دیمکدر در
ظرفیت ایچوندر ملک ضم میم ایله بر کسه نک تصرفنده اولان نسنه دیرلر بو مقامده مرید
زیرا فارسیده بر نوعدر قره دانه ورم جکه و بخت وسالامر ده ملک دیرلر کم اکسک معناسنه
در بونده مراد معنای مجازی ایله آز دیمکدر . خلاصه مظلومک آهی ایدر دشاهی بیدیمکی
مثل اوزره آه سره ضعفا ملک وسلطنتک زوالنه سبب ایدیکی هویدادر نتکم حمیدی ایدر
قطعه دلهمی پریشان مشو از حرف بیجای . نمی بینی که مرد صد چراغ از یک
نفس باشد . بر آرد از دماغ ظالمان آه ضعیفان دود . همان در کله نمرود آواز
مکس باشد . انتهی و ظالمک بر بنیده . ثبات الملک فی العدل مضمونه مفهوم مخالف
قاعده سنجه ایما واردر کر ترا از دوستان آید عتاب اکر سکا دوستلردن عتاب
کله کها دات شرطدر ترا سکا از دوستان دوستلردن آید فعل شرطدر کله دیمکدر
عتاب معروفدر کم بقا باشد چو خط بر روی آب وجه ما اوزره یازو کبی دوامسز اوله
کم بقا دوستر باشد اوله چو خط بر روی آب وجه ما اوزره اولان یازو کبی دیمکدر
خط بونده یازو معناسنه در اول خطا حضرت ادریس علیه السلام در و خط کوفی
عربیه یه اخراج ایدن ابن مقله در که مخترعه ملوک پیشین اللغات ایدرلر ایدی بعض
خط ظهورندن صکره خط ما ابن ابو بدرکه . تعریب خطی زیاده ایلدی بعده یاقوت
خطاط کلوب فن خطی تکمیل ایلدی فالدیکه بر شینک سرعت زوالن بیاننده عرب
کالنقش فی الهوا ورقم کالخط علی وجه الماء ایله تعبیر ایدیلر کرک هواده وکرک
وجه ماده حروفک عدم ثبتنه بنا . دره ناظمک بو تعبیری کذلک درکه دوستدن
ظهور یافته اولان عتاب مانند خط بر روی آبدر وحفلده صو اوزرنده عدم
ثبتی واربدر نتکم هوجه صائب . در دل صاف نماند اثر تیغ زبان . زخم

ابن آتشه چون آب بهم می آید . بیت لطیفندن معنای تکوره ایما واردر چون بنا
جنسان نشیند آدمی چونکه برادم خلاف جنسلر ایله اوتورور چون چونکه با جنسان
اولده اولان حرف ب مصاحبت ایچوندر معنا ناجنسلر ایله دیمکدر ناجنس معروفدر
نشیند مضارع مفرد غایبدر اوتورور دیمکدر مصدری نشستن در آدمی یاء وحدت ایله
برادم دیمکدر یای نسبته حمل دخی محتملدر بونده ناقلک آدمی بر کیمسه ناجنس اولان مصاحبی
حیوانیتدر نسبته تنزل له ایما وارده زیرا حیوان انسانک تفضیلنا بقی اوزده کویا خلاف
جنسیدر کترک بیند از ایشان همدمی اولاردن ایش ومصاحبلق زیاده اکسک
کورور بلکه هیچ همدملک کورمز دیمکدر کترک اخرنده کی کاف تصغیر ایله معنا زیاده آزلق
دیمکدر بیند کورور از ایشان اولاردن دیمکدر ازمن معناسنه در ایشان ضمیر نا بلک
جمعیدر ناجنسانه راجعدر همدمی ده یا مصدریه در همدم ایش ومصاحب معناسنه
در بونده مراد اولارک صحبتلرندن وفا بولمز دیمکدر . ادمک محبتی اسیه وفادار
کرکدر نتکم . مثنوی همشرب وهم پرورد نهار . یا آن کس که نمی باشد وفادار . دینلمشدر
همشرب اوضاع واطوار واخلاقده موافق اولانه دیرلر هم بزم همجلس دیمکدر پس ناظم
بو بیتی اثباتنده تمثیل طریقیله زاغ چون فارغ زبوی گل بود زاغ چونکه گل قوقوسندن
فارغ اوله زاغ فارسیده قارغه دیمکدر که عربی غرابدر بونده مراد بودر زیرا فارسیده
یا بیک کرپش بکدیکی یره دخی دیرلر و موسیقیده بر لحن در وعربیده میل معناسنه کلور نتکم
مازاغ البصر قولنده ماسوایه نظری میل ایتمدی دیمکدر ودخی زاغ الشمس قولنده مالت
الشمس الی الزوال دیمکدر فارغ بوش وبر ایشدن تارک معناسنه در زبوی گل اضافتله
گل قوقوسندن دیمکدر ز حرفی از کلمه سندن مخففدر عن معناسنه در بوی قوقو معناسنه
در بوی قوقو معناسنه در اضافتک فرنده اخرنده کی یاء حذفله بردخی دیرلر گل بونده مشهور
ومعروف اولاندر و هر چیچکه گل دیرلر یعنی مضاف الیه ایله در مثلا گل زنبق و گل نسرین
کبی وکاهی استعاره طریقیله شراره آتشه و چراغه دخی گل دیرلر نتکم . برگ میریزد
زگل دائم خزان خواهد رسید . میهمان آید بخانه چونکه گل بارد چراغ . بیتندن مطلع

اولده كل مشهور در مصراع ثانيده نزاره مراد در بود اوله نفرتش از صحبت بلبل بود
بلبلك صحبتندن اكا نفرت اوله زيرا بينلرنده جنسيت يوقدر ديمكدر نفرتش كا
نفرت ديمكدر ونفرت طبعك برنسنه‌دن اكراهنه ديرلر اخرنده كى شين ضميردر زاغه عائد
از صحبت بلبل بلبلك صحبتندن ديمكدر بلبل السنهٔ ثلاثه‌ده بلبل مشهور معناسنه در وقاز
بلبله هزار دخى ديديكلرى كتب لغاتده اكرچه مسطوردر لكن ابن كمال دقايق الحقايق نام كتابنده
بيت صد هزاران گل شكفت وبانگ مرغى برنخاست • عندليبانرا چه پيش آمد هزارانرا چه
شد • بيتنى ايراد ايدوب هزار اول بيكدر هزار ثانى بلبله بكزر بر قوشدر واول قوش
بلبلك غيرى ايديكنه بو بيت شاهددر لكن بحر الغرايب صاحبى ايكيسين بربرندن فرق ايتميوب
غلطه دوشمشدر ديمشدر انتهى اما مرحوم شعورينك اصطلاح فرسده • چونكه
آخر حرفست در ابجد آخر حرف ابجد غين ولفظ غين هزارده در وهزاردن بلبل مراد اولنور
ديو بيانى كتب لغاتك وبحر الغرايب صاحبنك كلاملرين تأييد ايدر فافهم بود اوله
ديمكدر اولا زاغك بلبلدن نفرتنك بيانى شويله دركه ايكى اشنانك صحبته سبب
ظاهرده همزبانلقدر وهمزبانلق اكثر زمانده كورنمز هدر زيرا اصل محبت جانلرك دلك
عالم ازلده تعارفلرندن ناشيدر نتكيم الارواح جنود مجندة • بومعناده شاهددر
وكيف لاكه ايكى همزبان اولمايان كسنه‌لر همدل اولديقده بربرلرينه محرم ومحب اولورلر
مثلا ساده ترك ايله هندينك اشنالقلرى كبى وايكى ترك همزبانلر ايكى همدل اولميجه وقت
اولورلركه بربرلرينه دوبيطاره بيك كبى بقرلر وبربرلرينك جانن صيقرلر دخى مع همدلى
از همزبانى بهترست • ديمشلردر همدل ايكى كسنه‌نك بربرلرينك لسان حالنى فهم ايله
ترددونه محرم اولمغه ديرلر لسان محبتنك حالى بويله در بوحال همزبانلغك غيريدركه
اول لسان مقال ايله اولان مصاحبتدن عبارتدر • پس همدل اولمق بوندن اولى واحرى
در زيرا بيت چه گفتار از قرين صحبت ارباب حال اولماز • ميان مجلس انس ايچنده
قيل وقال اولماز • مقصد اشبو مثلا اصطلاح منافيخى بلوب اسرار درونلرين فهم المغى
انجون لازم اشنا اسيده اما لسان ما الكونيه عارف • ومافى الباطنلرينه واقف اولانك

هرعدد

هرنقدر اصطلاح لسانلرين ادايه قادر ايسه ده محبت مرتبه سنه واصل اولمدن
بعدويتى ظاهردر • ويا كخ همزبان اولاندن اولويتى باهردر اهل حال عندنده • لسان
الحال انطق من لسان المقال در واهل قال عندنده لسانا الحال انطق من لسان الحال كدر
لسان حال صاحبلرينك اسرارنه لسان مقال ده كلالكى لسان حال صاحبلرى واصل اولدن
ديمشلردر • قال ديكر بين الناس فلان اهل دل ديديكلرى لسان عجم • مارفه ديمكدر يوقسه
بيان سابقه كوره ديكلدر • ايمدى زاغ بدصدا وغراب الجانيدر بوندن بلبل خوش آوازدن نفرتى
باعث شورش عندليبلرانلر رايحه‌دن تقريب كلدن بى نصيب ودخى بيت هزارك حالتى
فهم كى كند زاغ • نه بيلور درد مندك حالنى صاغ • مضمونى وزرنده بلبل ايله همدل و •
همزبانلق ولديغندر زاغ ايله ناجنسك بو حالده اتحادى بيان مزكوردن مستفاددر
فعلى هذا اماهر وناداننده دخى زاغ كبى بوى معرفتدن بى نصيب اولمغين عالم ودانانك •
صحبتندن متنفر اولمق مقرردر • قال ديكر زاغ روسياه ومثالى اولان ناجنس كراهت •
وجود ثقلت الودلرنده نفرت بلبل ومثالى اولان ارباب دل طرفندن اولمق اقتضا ايدر
ايكن بيت قهر دهر ايله اولور بلبل غراب همنشين • بنه شكوايى غراب الجو غراب بوندندر
معادنجه ناظمك نفرتى زاغ طرفندن نسبت ايلديكى زاغ ومثالى اولان ناجنسى مذمت
نكته‌سنه اشارت ايچوندر • يوقسه جمله مقلده سنك مثلا طاعدن نفرت ايلديكى
زمره ملا الاورى نغلوازلرون ايله كوكلدن سوروب ايربوردد ديكلرندن ناشيدر
نتكيم بو بيانده مثنويده نيجه ابيات وشيخ عبد القادرك بر حكايه غريبه‌سيله شرحنده ابيات
واردر رجوعا من التطويل بو مقامده بو مقدار بيان ايله اكتفا اولنمشدر • وزاغك كلزارده
اقامت • ونغمهٔ بلبل ايله تربيت اولنمشدر • زاغه بو قانده عائد اولماز • نزادنده
قابليت واستعداد يوقدر • پس اكا خارستان ايله كلستان ونغمهٔ خر ايله صداى
عندليبان مساويدر • نتكيم حضرت مولانانك مثنوى نقش ماهى راچه دريا وچه خاك
رنگ هندو را چه صابون وچه زاك • بيت ثانيك بو بيانده كافيدر • ايمدى نقش
ماهى كبى اولان بى فهمله دريا وخاك يعنى صورت ايله معنا مساويدر • وهندو ريب كبى اولانه

قره یوزلولره قره بوریا ایله صابون برابردر * یعنی تربیت وارشاد صابون ایله انلاری
یوسك * ویا خود ذات استثقال وامثال ایله انلاری بوریه سلك الموه بردر * زیرا اصلنده
سیه رُو رَو بد خوردرا صلاحه قابل دکلدر لطیفه بیت انقلابات دم فصل
شتادن سوز آجوب * کلکره مرغ بحر نقل بر انجام ایلر * مفادنجه بلبلك انقلابات
دم فصل شتادن سوز آجوب ترنم نصل که مخصوص اولدیغنه نکته بیان ایتمشلردر زیرا بلبلی
سویلدن کلانك کوشدار لقدر نعل بلبلان معرفت ونغمه سرایان باغ ومقبت ایچون
کلستان رغبت وبوستان الفته کلکبی مستمع ومستوشنده اولدیغنجه زاغ کبی متنفرلر
ایچون لیجنان بیان نکته اولیوب سکوتی اختیار ایدرلر * وبلبلك سکوتی جبلی اولدیغی
کبی قلوب مرشدینه من قبل الله تلقین حکمت فهم مستمعینه کوره اولدیغی جهتدن کلمشدر
ایمدی ناجنس ایله صحبتدن دور اولمق خوشتر وزمام القلوبن قطع ایتمك هر حالده معتبردر
زیرا صحبت ناجنس جان کاهی بود ناجنسك صحبتی جان اکسلدیجی لك اوله صحبت
بونده بر مجلسده اوتورمق معناسنه اولمق روشندر ما بعدنه مضافدر ناجنس
معروفدر جان کاهی ده یاء مصدریه ایله در جان کاه ترکیب توصیفیدر اصلی کاهنده جان
ایدی کاهنده اکسلدیجی معناسنه اسم فاعلدر مصدری کاستن در اکسلمك واکسلتمك
معنالرینه متعدی ولازم اولور پس کاهنده دن ادات اسم فاعل حذف وتقدیم وتأخیر
عباره ایله جان کاه اولمشدر معناسی جان اکسلدیجی دیمکدر الفرض کتابی تعظیمه حمل
دخی محتملدر بود اوله دیمکدر معلوم اولکه کر ناجنسك صحبتنده مجلسه ثقلت ورکاردر
پس ع عبا ندم زانقزان شیشه وسنك * خلاف جنس ایله الفت بلا دکلدر بو در
دیدیکلری بو بابده اشکاردر ارباب کمالك شیشه خاطری ایسه بیت دلیست دربرون
رانجیه نازکتر * که کر غبار نشیند ار و شکسته شود * مفادنجه بر غباردن منکسر اولور
صحبت ناجنس ایسه حجر ایله برابردر وکیف لا که خلاف جنس ایله همجلس اولمق بر مطروق
ایت جلیل دیجه معنادلدر نتم شاعر بیت چالتخواهم زدن این دلق ریائی بکم
روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم * بیت لطیفی بربابده کافیدر وصحبتدن کورك

عذاب

عذاب جان ایدیکی بابنده منقولدر حکایت نوشروان بر وقتده حکمایه
سؤال بیورمشکه * بر کمسه حالنه کوره بر حمل ثقیلی کوتورر * وحمالداری منزلنه
یتورر * اما مجلسده طبعنك خلافی اولان بر ثقیلك صحبتن چکه میوب اندن نفرت
وفرار ایدر بونده حکمت نه دردیدیکده جوابنده حکما ایتمشلر که حمل ثقیلی کوتورمك
جمله اعضانك معاونتی ایله در * اما ثقیل اولان ناجنسك حمل صحبتی روح حده در
روح لطیف ثقلت کثیفه متحمل اولمز دیمشلر * انتهی کذا فی الحقیقه ایمدی هر حالده
راحت خلقدن انقطاع ایله فرد واحد اولمقده ایدیکی مشهود مین اهل بصیرت
وتجربت کرده ارباب عزلتدر نتم قونوی مرحوم بیورمشلردر نظم
قوریا کندو اوریبی مرکم * خلق عالمدن اشنا ایلر * کم اولورسه مصاحبی انك
جانه صحبتی بلا ایلر * ایراولوب جدا دوشرسه اکر * درد هجرینه مبتلا ایلر
عاقل اولدر که فرد واحد اولوب * خلقدن کندوزنی جدا ایلر * ودخی ناظم مدح عزلتده
بو وجهله ایرادکی ابیات نصیحت اولمشلردر نظم زعزلت برد لعل مورا یابی
زعزلت قدر عز وجاه یابی * زعزلت یافته هر کو ولیی یافت * اکر روی مراد وکام برتافت
زعزلت مانده هستی بکی پاك * زعزلت نه قدم بر فرق افلاك * زعزلت در بروی خلق دربند
نشین در بعد عزلت شاد وخرسند * زعزلت یافته مردان همه کام * زعزلت فاش کردند جهان نام
زعزلت صدهزار اسرار بینی * زعزلت رحمت اسرار بینی * زعزلت همچو مردان بی نوا باش
بدار الملك عزلت شه روا باش * زعزلت شد نهاده بر سر خویش * زعزلت پادشاهی یافت درویش
زعزلت یافت یوسف دولت ناز * شد از عزلت بکویش محرم راز * انتهی یوسف نام
ناظمدر جمله ازین حال اکاهی بود جمله یه بو حالدن اکاهلق اوله جمله
جمع معناسنه در را ادات مفعولدر زین حال بر کیفیتدن دیمکدر اکاهی
یاء مصدریه ایله خبردارلق بود اوله دیمکدر پس بو مصراعك مضمونی براکی
وجهه محتملدر اولا صحبت ناجنسك جان کاه اولدیغی جمله یه معلوم
اولسونکه انلارك صحبتنه دوچار اولمیه دیمکدر * بعده نه ایتك کر کدر دیو سؤال

سئوال مقدر پیدا اولمغین ناظم جواب طریقیله ایدر چو ترا ناجنس
آید در نظر چون ناجنس اولان سنك نظریکه کله یعنی ناکاه کندویه مصادف اوله‌ق
چون چونکه ترا تعبیر در نظر ترا اولمغین معناسنده نظریکه دیمکدر
ناجنس معروفدر آید کلور دیمکدر ای پسر چون باد از وی درگذر الحاصل
اندن هوا کبی صاوش یعنی طورویکندو ایله مکالمه ایلمه دیمکدر ای پسر ای اوغل
چون باد یلکبی دیمکدر چون بونده مثل معناسنه که تشبیهدر باد فارسیده
اون بر معنایه کلور بو مقامده یل معناسنه در معانی باقیه‌سی نام فرشته ودخی
ماه شمسینك یکرمی یکنجی کونی • ودخی نابود ودخی سخن معناسندن کنایه ودخی آه دیمك
ودخی مدح وثنا ودخی نام خزینه کیخسرو ودخی تند وتیز ودخی کبر ونخوت ودخی بادا
کلمه سندن مخفف اولمق اوزره اولسون معناسنه کلدیکیدر از وی اندن یعنی نا
جنسدن دیمکدر وی ضمیری ناجنسه راجعدر درگذر صاوش یعنی بیك معناسنجه
امر حاضردر اولتده کی در زائددر • پس ناظمك چون باد تعبیر ایلمه سندن مرادی سرعتدن کنایه و
هوا هبوب ایدنجه محلی کسیه خبر ویرمدیکی کبی سن دخی کیده جك محلی اول ناجنسه
خبر ویرمه دیمکه اشارت ایچوندر • تا لدیکه اول ناجنس سنی مستغرق بحار کرم الملك
احتمالی دخی وار ایسه انك ثقلتنه مصحوب احسانندن افتراق آساندر بو نظمی
آویزه کوش عالمیان ایلمشلردر اول نظم درربا بودر شعر اذا کان عطایاك
الفجر • میسرة کالبحر الفضیل • سار حل عن دیارك الفقیم • میسرة کالیوم
الفضیل • اذا حل الثقیل بارض قوم • فما للساکنین الا الرحیل • وکرم اول نا
جنسدن فرغ اندن حکمت وطلب معرفت قیدنده ایسه ده ینه اندن سرعت ایله نفرت
کرکیدر • زیرا هرزه وهذیان اولیانه اعطاء حکمت اول حکمته ظلمدر دیو بیان بیورلمشدر
نتکم حدیث شریفده • لا تعطوا الحکمة لغیر اهلها فتظلموها ولا تمنعوا من اهلها فتظلموها
وارد اولمشدر • حتی اسرار الهیه عند الاولیاء امانة الله اولوب واولیا لو امناء
الله اولدیغندن • ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها • منطوقنجه امانت

شرعیه ایچون اهلنه ادا ایدرلر واهلی اولمیانده جدا سکوت اوزره کیدرلر نتکم حضرت
مولانانك شعر هر که اورا از هر زبانی شد جدا • بی زبان شد کرچه دارد صد نوا • بیت دلالتی
بو بیانه کافیدر در وصف چار چیز که از چار دیگر تمام میشود
چار چیز از چار دیگر شد تمام درت نسنه دیکر درتدن تمام اولدی چار چیز درت
نسنه از چار چیز سازد رتدن شد تمام تمام اولدی دیمکدر اول اشیاء اربعه عمل
ونیت • ودین • ونعمت در • ودو بر ترتیب اوزره بونلاردر نتکم اولان اشیاء اربعه • عقل
وعلم • وریاضت • وشکردر چون شنیدی یاد میداری غلام چونکه اشتدیك الی
یاد طوت یعنی خاطرده نچیر نه چون چونکه شنیدی یا ضمنك مفرد مخاطبیله اشتدیك
دیمکدر یاد ازبر واکی میدار طوت ای غلام ای بنده دیمکدر غلام اون یاشنی کذشته
لیته اطلاق اولنور مرید وفارسیده مستعملدر نتکم محبوب دوست اولانه غلام باره
دیرلر باره باء عربی ایله نعت اللهیك باننده مرتعمی دیمکدر دقایقك یاننده آتده
دیرلر معلوم مدر خلق تحریفا ایدوب غلام باره دیرلر ز نباره دخی بویله در حتی غلام باره
لك تهمتندن استخلاص ایچون میرزا الوغ بك بیت غلام باره نیم من ندارم این مذهب
هلاك چادر وکشته بلک پوشم دیمشدر بو بیتده کرچه برترکمك زنه میلن
ایما ایدرکن ترویه طریقیله معناده زنندن اولمقدن نفرتم واردرکه کوردیکه هلاك
اولورم دیمکه اشارت ایمکدر چادر وبلك پوشن اوصاف زناندر دانش مرد از خرد
کیرد کمال کشینك علم وعرفانی عقلدن کمال طوتر دانش مرد اضافتله کشینك علم وعرفانی
دیمکدر دانش علمدر مرد فتحیله حد بلوغی طاوشنه دیرلر کیدی آرعربیده رجلدر
از خرد عقلدن دیمکدر نتکم بیت سپهر اول کند چشم خرد کورد • بس اکه برخردمند
افکند دور زرد بینده خرد عقل وبصیرت معناسنده در کیرد مضارع مفرد غایب
طوتر دیمکدر مصدری کرفتن در کمال معروفدر تمام ایله کمال بیننده فرق سابقده
بیان اولنمشدی پس عقلدن نقدر غایت اولسه علم اولمقده کمالیت اولوره ایمدی
عقلك اعظم آلت تحصیل کمالات ایدیکی اشباه یوقدر نتکم شعر الالات به تحصیل اولورر

انسانه کمالات . بولمادی کمالات تحصیل اولدیکم آلات . بیتک مضمونی بو بابده کواهدر
از عمل نیتست هی باید جمال عملدن نیت ده کلی جمال بولوردار من معناسنه در عمل
لغتده کار وایش معناسنه در پس بونده عملدن مراد حقیقت لغویه‌سی اولوره فاعلدن
عن قصد صادر اولان هر بر افعال اختیاریه در دیمک واقع بابدر لکن بونده کندو ایله
خدایه تقرب مشروع اولان طاعت مراد اولنمق لازمدر یاخود بونده عمل طاعت و مباحه
عامدر دیمک دخی محتملدر بو تقدیرده مباح دخی نیت ایله طاعت حکمنه کیرر بونده
تمام جیددر زیرا فواندن نیتک نفعی اولدیغی اجماعا در نیت قصد قلبه دیرلر
ناظمک نیتی مفرد کتوردیکی عمله تعلقه بنا در یاخود حدیث شریفده انما الاعمال
بالنیة روایتی اوزره نیتک مفرد کلدیکنه ذاهبا در حتی حدیث مذکور اوزره
نیتک مفرد کلدیکنه ابن حجر جدو یروب نیتک محلی قلبدر قلب ایسه متحد در مفرد اولمغه
مناسبدر لکن اعمال ظواهره متعلقدر اول ایسه متعدد در پس جمع نازل کتوردی
ودخی نیت خالص در جمیع اخلاص ایسه واحد حقیقی اولان خدا ایچون اولمغله
نیت واحددر دیمشلردر انتهی وروایت دیکرده حدیث شریف انما الاعمال بالنیات
وارد ولفظ نیت جمعا صادر اولمغین محدثین کرام بخمد دیروب بو روایت اوزره
جمع صیغه‌سیله نیات کلدیکی مثلا جنبا اولان کمسنه حمامه دخولده جنابتی دفع
وحمامی مسرور ایتمک وسجده دخول ومصحف شریفه مس ایلمک نیتلرین ایلسه عمل
هر نقدر واحد ایسه ده حسب النیات درت ثواب بولور اما بو درتدن برینی یا
ایکیسنی یا اوچونی نیت ایلسه ثوابی عدد نیتی قدر بولور ماعداسی بولمز ایدیکنه
اشارت ایچوندر دیمشلردر انتهی وناظمک کلامنده بو نکاته رائق اولندر و بونده نیت
بونیان عمله حسن وجمال اولدیغنه اشارت واردر زیرا نبیمز فخر عالم صلی الله
علیه وسلمک عمده دین اولان کلمات اربعه جواهر معانی ایله نظام ختام بولمشدر اول
کلمات شریفه بونلاردر اتق الشبهات وازهد ودع ما لیس یعنیک واعمل بالنیة
ودخی نیت عملک محتاج الیه اولدیغی نسنه‌در زیرا عبادتک کیمی قلب ایله ولسان ایله

وسائر

وسائر جوارح ایله در پس نیت بر اوجک ایچندن ارجح در زیرا اکر کندو ایله مستقلا
عبادت اولمز لکن عمل لسانی وعمل جوارحی کندویه محتاجلردر نتکم نیة المرء خیر من عمله
حدیث شریفی بونه مؤیددر ونیتک تفضیلی بابنده آیات واحادیث وآثار چوقدر عملدن
بیتلر ازجمله حضرت عمر رضی الله عنه ایدر افضل اعمال فرائضی ادا و محرماتدن اجتناب
وفیما عند الله حسن نیتدر . وامام غزالی نیتک حسن بهرندن نقل اوزره اهل جنانک جنانه
واهل نارک نیرانه خلودلری نیتلریله در ودخی نیت اوچ قسم اوزره در قسم اول عذاب
حقدن خوفه باعثدر قسم ثانی رجا ونعمت وجنته رغبته باعثدر قسم ثالث الحق اجلال
وتعظیم ذو الجلاله باعثدر . پس قسمین اولینی هر نقدر اعمالدن ومواعید الهیه میلدن
ناشی نیات صحیحه شرعیه دن معدود ایسه ده قسم ثالثدن مرتبه‌لری نازلترددر زیرا انلار
او نیت ایله عمللری نفسلری ایچوندر نتکم جنت ایچون عامللرک عملی منافعی ایچون اولمغین درجه
سنه درجه بلهده دیمشلردر . زیرا عطیه اوکده رجه یه ایله دخی نائل اولورلر اکثر اهل الجنة البله
حدیث شریفی بو بابده کواهدر . اما قسم ثالثک درجاتی بونلارک درجاتندن بالاتردر
زیرا مقصودلری محض جمال ذو الجلال اولدر ثواب ایسه قصد ونیتلرنه کوره اولمغین نظر وجه
کریم ایله متنعملردر . پس وجه حور عینه آرزومند اولانلری مستحقدور نتکم ناظم حور
عین اولانلر طینتدن مصنوع اولان صور ایله متنعملری مستحق اولورلر . بلکه ناظر جمال
الله عنداننده طینتدن حور اولانلر صور مصنوعه طینه مائللردن اشدلردر . زیرا جمال الحور
ایله طینتده مصنوعک جمالی بینلرنده من وجه مشابهت وارد لکن جمال کبریا ایله جمال الحور
بیانلرنده اصلا مناسبت یوقدر دیمشلردر هی دیکلی باید بولور جمال حسن معناسنه
پس عملک حسنی نیتک حسنه موقوفدر . نیت حسن ریادن مصون وخلوصه مقرون اولمقدر
نتکم ناظم وفخنک پادشاهنه حسن نیت ایله عمله نصیحت ایدوب بو ایله بیورمشدر مفردات
زنیت کمدت بی همه کار . شهادر حسرو نیت که دار . زنیت دولت ونعمت فزاید
زنیت صدر دولت کشاید . زنیت کارهای جز بساز . زنیت ساعتی دل بابردار
زنیتت کار عالم بانظامست . شد فرخنده رایت تمامست . زنیت مهتری یابی بر کار

زینت ابروت باشد نکهدار • زینت ارزوی لبابی • زینت ساعتی روبر تابی
زینت صدر در دولت کشادست • که بخت از عمل بهار نهادست • زینت چرخ فرص جو عبای آر
زینت کعبه را در پیش دیدار • زینت کارهای نیک بیندیش • باری زینت جوید بر دل خویش
زینت رفعت وجاهت فزاید • سعادتها زینت روز زاید • زینت این معانی را بدانی
چو الاعمال بالنیات خوانی • انتهی دینت از پرهیز کامل میشود دینك زهد وورعدن
کامل اولور دینت دینك دیمکدر دین وایمان واسلام وشریعت ذاتا بر واعتبارا مغایرلردر
اخرتنك نه خطاب ایچوندر ار من معناسنه در پرهیز فارسیدر اجتناب معناسنه در
عند الاطبا معده یی ناموافق طعامدن تحذیر وعند العقلا وجودی نامشروع نسنه لردن
صاقنمق وعند الاولیا محرمات ومشتبهاتك جمله سندن نظر قطع ایلمکدر نتکم اصول الاربعین
نام کتابده حضرت علی کرم الله وجهه دن روایت ونقل ایله دیرکه محرمات ومشتبهاته
بالاعتبار نظر ایلیه وار لحرام وشبهه لوریسه • واکلی عیش اثمه فرق کوزه دك عبادتنده
حلاوت بولمزه • واکر محبوب طوررایکن اکلی عیش ایلیه فرق نسنه یه دك عبادتنده •
حلاوت بولمز دیمشلردر انتهی وبر لقمه حرامی ترك ایتمك رکعت نافله نمازدن
افضلدر • وبکه نزاهیدن بر ذره ترك عبادة ثقلیندن افضلدر نتکم حدیث شریفده
ترك ذرة مما نهی الله افضل من عبادة الثقلین وارد اولمشدر دیمشلردر پرهیز کارلق
بو بیاندن ظاهردر بناء علیه بو وجهله پرهیز کار اولان زهادی ناظم منقبتندن
مدح ایدوب بیورمشدر نظم ز زهادیست عالم راهمه نور •
جهان از زهد زهادست معمور • ز زهادست شاهانرا ابر تاج • بود زهادرا
هر لحظه معراج • ز زهادست جنت راهمه ناز • درخت بود بر زاهدان باز •
ز زهادست در اسلام صد نور • جهان ویران کند زاهد نبك شور • ز زهادست
ایمنی در زمانه • که بر کردون زند آه شبانه • ز زهادست دل را روشنایی •
ز زهد ونقر ایشانکن کدایی • ز زهادست شیطان زار وحیران • که بر راست
از زهاد شیطان • ز زهادست دوزخ سرد وغمناك • ز دوزخ نیست زاهدرا

غم

غم وباك • ز زهادست تیر برکز بزان • سعادت در دعای زاهدان دان ••
ز زهادست من خشنود هردم • ازان روز زاهد ازکرد مجرم • انتهی • کامل
کاملدن بلیغ دیمکدر بوندن مراد دینك قوت حاصل اولوردی دیمکدر • زیرا عند الحنفیه
دین زاید ونقصان اولماز بلکه عارض اولان طاعاتك قلت وکثرتی حسبیله ضعف
وقوته قابلدر میشود اولور دیمکدر نعمترا شکر شامل میشود سنك نعمتکه شکر
شامل اولور یعنی شکر ایله نعمتك زیاده اولور نعمترا سنك نعمتکه دیمکدر نعمت معروفدر
اخرنده اولان تا خطاب ایچوندر را ادات مفعولدر شکر معروفدر شامل احاطه ایدیجی
دیمکدر شمل اضداددن اولوب جمع وتفریق معناسنه اولمق حسبیله بو مقامده جامع
معناسی مراد اولنمق دخی ملایمدر میشود کمامر اولور دیمکدر ناظمك بو کلامندن
ولئن شکرتم لازیدنکم آیت شریفه تلمیح وارددر شکرك بیان مدحنده نیچه آیات
واحادیث وآثار وارددر نتکم بابنده بر مقداری بیان اولنمشدی حتی مدح شکرده • الایمان
نصفان نصف صبر ونصف شکر حدیث شریفی کافیدر دیمشلردر شکران زیاده نعمته
وکفران زوال نعمته دلالتدر نتکم بیت شکر نعمت نعمتا فزون کند • کفر نعمت از کفت بیرون
کند • دیمشلردر پس ناظمك اولا اجمالا ثانیا تفصیلا وقع فی الفرس دلدیکی قاعده سنجه
اشیاء اربعه مذکوره یی تتمیما تعلیله بعد الاجمال تفصیل مراد ایتمکین بیورر هست دانش
را کمالات از خرد علم وعرفانه کمالات عقلدندر یاخود علم وعرفانه عقلدن کمالات واردر
دیمك هم معنادر هست واردر دیمکدر لکن معناسی اوله کوره بونده ادات حصر اولان است
معناسنه اولمق روشندر هست ایله است بر برلرینك کلدیکی چوقدر دانش معروفدر
را ادات مفعولدر کمالات کمالك جمعیدر بونده جمع صیغه سیله کلدیکی علم وعرفان ایچون
کمالات کثیره اولدیغنی اشارت ایچوندر وکمالات مذکوره عقلدن ناشیدر نتکم ناظمك
از خرد دیدیکی بو بیان ایچوندر عقل بیکر نسنه نور الهی • وموهبه حقدر نتکم
حدیث شریفده العقل هبة الله وارد اولمشدر پس بو موهبه یه مظهر اولان عالم
عامل کرکدر • زیرا عقل هبة الله تعالی اولدیغی کبی سید اعمالدر نتکم العقل سید الاعمال

حدیث شریفی بو معنایه دالدر ناظم دخی بو اشارته رعایت برله دیمشدر نیت
را بی عمل کس نکرد عملسز اولان نیتکه برکسه بقمز یعنی اعتبار ایتمز دیمکدر نیت را
نیتکه دیمکدر نیت مرورندر اخرنده کی تا خطاب ایچوندر را ادات مفعولدر
عملسز دیمکدر بو کلام ما قبلنده اولان نیت لفظنک صفتیدر یاخود نیتدن حالدر کس
کسه معناسنه در نکره در سیاق نفیده وقوعی حسبیله عموم افاده ایدر نکرد نفی استقبال
نیمز دیمکدر اصل کلمه‌ده اولان نون ثانیه ضرورت وزن ایچون بونده ساکن اولنشدر
معلوم اولسونکه ناظمک بوندن مرادی بیان سابقی اوزره هر عمله نیت لازم اولدیغی کبی
هر نیته دخی عمل لازمدر پس اولکه کوره هر فعل مشروع ومباح ومندوب وواجب
وسنت وفرض حقیقة ویا حکما کندو ایله تقرب قصد اولنمدیغیجه بولنماز ویاخود
مقبول اولماز ویاخود ثوابی اولماز دیدیکلری اوزره نیتده تعیین شرطدر وثواب
اعمال نیتک زیاده لکی ایله زائد ونقصانی ایله ناقص اولور دیمشلردر که سؤال اولنورسه
هر عمل نیتسز اولماز دیمکدن قصر افرادی مراد اولنمغه کی حصر غیر مستقیمدر زیرا بعض
عمله بلا نیت مثابیت اخبار صحیحه‌ده وارددر نتکیم صحیحینده ابو هریره رضی الله عنه
روایتی ایله اهل ذکر حقنده وارد اولان حدیث طویلک آخرنده کلمشدر که خدای
متعال ایدر ای ملائکه‌م سیز شاهد اولک که بن اولنلری مغفرت ایلدیم پس ملائکه
کرام ایدر یا رب فلان اولرک ایچنده فلان کمسنه کندی حاجتی ایچون کلمشیدی دیدیکلرنده
خدای متعال ایدر هم القوم لا یشقی جلیسهم ایمدی بو حدیث شریفک دلالتی اوزره
اولکسه‌نک اهل ذکر ایله جلوسنده نیتی یوغیکن غفران ایله نتیجه‌یاب اولدی
جواب ویریلور که اجماع ائمه عندنده ثواب عبادتک جزاسیدر نیتسز عمله
عبادت دینمز فعلی هذا مغفرت اولکسه‌نک ثوابی دکلدر بلکه ارباب نیت اولان
ذاکر وعابدلره تبعیا اولکسه‌یه محض کرمدر انتهی ودخی هر نیته عمل لازمدر دیدیکی
ظاهردر پس ناظمک بو کلامی نیة المؤمن خیر من عمله حدیث شریفی ایله
ترتیب نتیجه اولوردی بو سؤال اولور ایسه جواب بودر که حدیث شریفک

شرحنده علمادن اقاویل کثیره وارددر عند البعض نیت بر عمل قلبیدرکه کندویه انجق خدا مطلع
اولور عمل ایسه ظاهریدر پس ریادن امینی حسبیله عملدن افضلدر دیمکدر
وعند البعض نیت دائم اولور اما عمل دائم دکلدر زیرا کشینک دنیاده بقاسی مدتنجه
خیره نیت ایلمک ممکندر مع هذا او کیمه مدتنجه عمل خیره استطاعتی اولمز پس بو وجهله
اولان کیمسنه جزا نیتله جزا الور عمل جزاسیله دکل نتکیم جنتده خلود جزاء نیتدر والا
جزاء عمل اولسه جنتده مکثی مدت عمل قدر اولمق اقتضا ایدر ایدی مع هذا اویله دکلدر
ایمدی بو جهت ایله نیت عملدن خیر اولدیغی بیاندر دیمشلردر وعند البعض نیت عمل قلبدر
وقلب اشرف اعضادر اشرفک عملی دخی اشرفدر وعند البعض عملدن مقصود کندو ایله
قلبی تنویردر نیت ایله قلبی تنویر ایسه عملدن اکثردر وعند البعض عمل واحدک تعددی
نیتک تعددینه موقوفدر موقوف علیه ایسه موقوفدن خیرلیدر وعند البعض
عملسز نیتدن جزء بولنور اما نیتسز عملده ثواب حاصل اولمز زیرا عمل جسم کبیدر نیت اکا روح یرینه‌در
کذا فی شرح الاحادیث للبرکوی ایمدی ناظمک بونده هر عملسز اولان نیت نظر اعتباردن
ساقطدر ومقبول دکلدر دیدیکی معناسی کندو ایله مثاب ومجازات اولنمیجق
کندو ایله خدایه تقرب قصدی بولنمیه‌جق نیت غیر معتبردر دیمکدر یاخود فرائض
وواجباتده مجرد نیت کافی اولماز بلکه عملدن مقرون کرکدر که اول نیت معتبر ومعمول
اوله دیمکدر فائده بو مقامده مذکور اولان عملدن مراد طاعاتدر ومباحاتدن اعمدر
حتی نور الدین الخوافی وصایاسنده ایدر انما الاعمال بالنیات حدیث
شریفی مقتضاسنجه عبد اکل وشرب ونوم واهلیله مضاجعه وجماع وکلام
وسائر حرکات وسکناتنده جمله اوقاتنی طاعاته صرف ایلمک ممکندر مثلا اکل وشرب
ایله طاعاته اعانتی نیت ونوم ایله دفع کلال وطاعاته نشاطی نیت وحلیله‌سیله
مضاجعه‌ده شرعا متعین اولان حقنی ادایه نیت ووفا عدده تلذذ نفس ایچون اولمق
اوزره مجرد حرامه دوشمکی نیت مثللو نیات پاکیزه اغراض ایله افعال مباحه مرتکب
طاعاتدن عد اولنور دیمشدر انتهی شکر نعمت دکالیدهد شکر ایتمک نعمته

عظیم کالدیرور شکر معروفدر ترکیبده مبتدادر نعمت را نعمته کالی عظیم کال میدهد
مضارع مفرد غایبدر و برورد بمکدر نحنده مستتر فاعلی ضمیر مبتدا اولان شکره راجعدر
نعمت لفظی ایله کال کلمه سی مبعدلك مفعول مقدم للرتیدر پس بو نده ولئن شکرتم
لازیدنکم آیت عظیم الشانه تلمیح واردر ابعدی ناظمك کالی کالامنده اولان یا حرفنی
تعظیمه حمل ایله عظیم کالدیرورد دیمك شکر ایلمك مبالغه ایله افزایش نعمته باعث
و بادی اولور دیمکدن عبارت اولور و مفهوم مخالف مصراع اولااوزره کفران نعمت
ایله شکردن غفلت ایلمك باعث زوال نعمت اولدیغی تصریح و بیانی ایچون ناظم بیوردر
غافلانرا کوشمالی میدهد غافلاری کوشمالی و بر ور مراد شکردن غفلت ایله
کفران نعمت ایدنلره دیمکدر غافلان جمع فارسیدر مفردی غافلدر الف ایله نون
ادات جمعدر غافلك معناسی معروفدر شکردن غفلت ایدیجیلره دیمك اوزره دا
ادات مفعوللدر کوشمال لفظی بونده مفردر تادیب و توبیخ و تعریک معناسنه در
اخرنده کی یا حرفی مصدریه در معنا کوشمالی یعنی تادیب دیمك اولور لفظ مذکور کاهی
مرکب اعتبار اولنور معناسی قولاق بوردیجی دیمك اولور نتکم خواجه سلمانك بیت
زود بر بطرا ببیغ کوشمالی اد رود • این بود فرباد شان زان کوشمال آمد بدید ••
بیت لطیفندن معنای مذکور استشهاد اولنمشدر پس شکر نعمتدن غفلت ایدنلرك کوشمالی
نه وجهله اولدیغنده من وجه خفا اولدیغی خفا مذکوری دفعه مبادرت و قصد ایضاح
ایله مقصوده اشارت ایچون ناظم ایدر شکر نا کردن زوال نعمتست شکر ایلممك زوال
نعمتدر شکر ناکردن مجموعی مبتدادر معناسی شکر ایلممك دیمکدر ترکیب توصیفیدر واقع و علم
بحر اسنه جاریدر اصلی نا کردن شکر ادی معنای عامدن معنای خاص علمیه نقل
ایچون مضاف الیه اولان شکر لفظی مضاف اولان نا کردن کلمه سنك اوزرینه تقدیم
و اضافتدن قطع ایله شکر نا کردن دینمشدر • پس عدم شکر نعمتی غفلته نسبتده نکته
واردر یعنی مستغرق بحر نعمت ایکن منعمی ذکر ایتمك زیاده حماقت و غفلتدن ناشیدر
دیمکه اشارتدر زوال ایرلق و اکسلمك معناسنه در مابعدنه مضافدر زوال ••

نعمت مجموعی مبتداء مذکورك خبریدر لکن بو جملده غایت مبالغه واردر نتکم عربیده رجل
عدل که نحنده مراد ترك شکر همان زوال نعمتدن عبارتدر دیمکدر بو نسبه ترك شکر ذوالك
عینی اولدیغی ظاهردر بلکه سبب زوالدر بهره شاکر کال نعمتست شاکرك نصیب
و حصه سی کمال نعمتدر بهره شاکر اضافتله مبتدادر معناسی شاکرك حصه
و نصیبی دیمکدر کال نعمتست مجموعی خبردر معناسی کمال نعمتدر دیمکدر • بو عبارتك
جمله سی کذلك مبالغه واردر پس شکر باعث افزایش نعمت اولدیغی بیان سابقدن غایلندر
و کفرانك سبب زوال نعمت اولدیغی مستغنی عن البیاندر علم را بی عقل نتوان کار بست
علمه عقلسز کار بغلمق او لمازه یعنی علمه عملسز ابتدار اولنمق بی فائده در علم را علمه
بی عقل عقلسز نتوان ممکن دکل کار بست کار بغلمق دیمکدر کار ایش و کوچ معناسنه در
بست بونده بستن معناسنه در بغلمق دیمکدر معلوم اولکه عند المحققین مقصود
ایچون بش مرتبه واردر مرتبه اولی مرتبه روح حساسیدر که حواس خمسه ظاهره نك
ایرادین تلقی قبول ایلر مرتبه ثانی مرتبه روح خیالیدر حواس خمسه نك ایراد ایلدیکی
شیلری حفظ ایدوب وقت حاجتده انی الی الباید مرتبه ثالث صاحبی اولان روح عقله
عرض ایلردر بو الك مرتبه سی یعنی ادلادر صبیانده بو معنا یوقدره انکچون بدایت چونده
کوردیکی فراموش ایلر ثالث مرتبه روح عقلدر حس و خیالدن معنایی ادراك ایلر معارف
ضروریه کلیه کبی بو مادت صبیان ده بمایده بولنماز رابع مرتبه روح فکریدر که انواع
تالیفات ایله علوم عقلیه اخذ و مبانی معلوماتنه درج ایدوب انکله ابواب
معارف و علومك استفتاحنه قادر اولور • بو معناجه عقل عقل علمادر
پس بو مراتب اربعده اولان عقله عقل لغزی بر لر خامس مرتبه روح قدسیدر که
انبیاء کرام علیهم السلام مخصوصدر • و بو روح قدسیده انوار غیبی و اسرار
لاریبی منجلی اولور صوفیه عقل الهی دیدیکلری بو مرتبه ده اولان ارواح قدسیه دن
عبارتدر • و بو عقل عالم الهوتك معناده پرواز ایلدیکی جهتدن طیوره تشبیه
ایلمشلردر جناحلری قوت علمیه و قوت عملیه در و شوق و محبت و ولایت و کرامت

وافنا الری اولان پاکیزه صغلرجمله احتجه کبیدر بو نلار ایله اوج معانیده پرواز ایدرلر
دیمکدر کذا فی العروف یعنی ناظمک بو مقامده عقلدن مرادی مرتبهٔ رابعده اولان
عقل عمادرکه نتیجه سی اشحله عمل ایمکدر • زیرا عملسز علم بی فائده در علم لا ینفعدن خدایه
صغنمق کرکدر واول معقولاردن ماعده لازمدر اکچون ناظم ایدر بیش بی عقلان
نمی باید نشست عقلسزلر حضورنده اوتورمق کرکمز بیش بی عقلان اضافتله عقلسزلر
اوکونده دیمکدر نمی باید نفی استقبال مفرد غایبدر کرکمز دیمکدر نشست بونده نشستن
معناسنه در اوتورمق دیمکدر بئس مجالسة العالم عباده حدیث شریفنده که
عالمدن مراد عاقل وکامل وعامل اولمیان علیله عامل اولمیان علما • سوء بی عقل تسمیه
سنه شایان وبی نفع اولمغله مجالسلری ضرر حصولندن معدودلری عنایاندن اکچون
ناظم انلاری بی عقلان ایله تعبیر ومجالسه لرندن سنه مبادرت ایلمشدر والا بی
عقلاندن صرف مجانین مراد اولنمغله بونده معناسی یوقدر • زیرا انلار ایله مجالسه‌نک
ضرری بیانه حاجت یوقدر • بناء علیه ناظم ایدر بی خرد دانش و با لست ای پسر
ای اوغل عقلسز علم کناهدر مراد علمسز دیمکدر بی خرد عقلسز دیمکدر مراد عملسز دانش
علم وعرفان و بالست کناهدر ای پسر ای اوغل دیمکدر پس علم بی عملک کناه ایدیکی بی
اشتباهدر نظم حدیث شریفده العالم بغیر علم کالمصباح یضیئ الناس ویحرق
نفسه • وارد اولمشدر قالدیکه علوم اخرونک غیری علوم ایله مباهی اولانلرک
کناهی من تعلم علما لیباهی به ادخله الله جهنم حدیث شریفندن عیاندر نظم شاعر ایلد
نظم یا من تباعد عن مکارم خلقه • لیس التفاخر بالعلوم الفاخرة • من لم یهذب
علمه اخلاقه • لم ینتفع بعلومه فی الآخرة • بلاضرنده عدم نفع تو ابدن حرمان
وتعذیب نیراننده عبارتدر نظم حدیث شریفده • ان فی جهنم رحی تطحن علماء السوء
طحنا • وارد اولمشدر اعنی بو مقوله عالم غیر عامل مرغ شکسته بال کبی آشیان قدسه
پروازدن محروم اولدیغی معلومدر نظم ناظم ایدر علم مرغ وعقل با لست ای پسر
ای اوغل علم قوشدر عقل قناددر پس بو مصراعده تشبیه بلیغ وار زیرا مراد علم قوشه

لرز

بکزر عقل قناده دیمکدر علم مبتدادر مرغ خبریدر قوشک معناسنه در وعقل علم
اوزرینه معطوفدر مبتدادر با لست خبریدر معنا قناددر دیمکدر • با الف اد معناده‌در
پردخی بویله در پرپرینک محلنده استعمال اولنور کتب لغاتده بویله در • اما ابن کمال
اکچین پر ایله پرنک فرقی ایعب بال اصل قناددر پر قنادده بتن تویدر دیمکدر ای پسر
ای اوغل دیمکدر پس ناظمک بو کلامنده العلم صید والکتابة قید مضمونه تلمیح
واردر فی الحقیقه علم مرغ مثاله وعقل اکا پر وبال درکه اولا کندیی تحصیل وصیدی
الا فی عقل ایدیکی ناظمک ظاهر کلامندن هویدا در عاقله لازم اولان اولا فرض
اولان علم حالنی طلب ایلمکدر نظم حدیث شریفده اطلبوا العلم من المهد الی اللحد واردر •
اولمشدر حتی حضرت داود علیه السلام یاداود نعلین وعصاکی تموردن قبلوب
دیوب وقربلجیه دکین علم طلب ایله دیو وحی الهی اولنمشدر • وحضرت سلیمان علیه
السلام حضرت علیم جل جلاله علم وملک ومال بیانلرنده مخیر قیلدیقده حضرت
سلیمان علیه السلام علم شریفی اختیار بیوردیلر • بعده ملک ومال اکا تابع اولمشدر پس علم
وحدتده انیس وخلوتده جلیس وباعث وصلت دولت دارینده • آنجق بویله اولان علم
شریفی تحصیل عقلک اعانتیله اولدیغی ظاهردر • وعالمک بالکلیه عالم علوی اولمسی
بالعقل ایدیکاری عمله موقوف ایدیکی باهردر • نظم یرفع الله الذین آمنوا منکم والذین
اوتوا العلم درجات آیت شریفنده علم ایله عمل جمع اولمشدر علمک کندی آتننک
ذاتنده درجه یچ وار درکی حکمله مقرون اولدیغنده مزید رفعت اقتضا ایدر اکچون
عالمه افعالنده اقتدا اولنور • لکن غیر افعالنده اقتدا اولنمز مثلا غیر عالم اولان عابد کبی
زیرا عابد غیر عالم آخرتک قنا تیله اوچر کندیده بال وپرنی شامل اولان علم یوقدر
آخرتک بالیله اوچان کسنه ایسه هر نقدر قاقسه نیرکبی همان خاک نشین
اولور نظم شاعر بیورمشدر • اکر صد بال برجلیر دها در خاک بنشیند • بابال
دیکی کس که چون تیر است پرواز ش • حتی عملدن عاری اولان عابد غیر عالم تصویره
تشبیه ایله اهل صورتدن عد ایلنمشلردر • اهل صورتده هر نقدر رسم بالعبارة اولسه

پروازه غیر قادر اولدیغی ظاهر نتم شاعرک بوکا مناسب اشارتی سابقده بیان
اولنمشدر • ایدی عالمک قدری عابد غیر عاملدن عالیتردر نتم حدیث شریفده فضل
العالم علی العابد کفضل القمر لیلة البدر علی سائر الکواکب واردا اولمشدر وفا الدیکه
بو حدیث شریفده اولان عالمدن مراد عملیله عامل اولان عاقلدر • یوقسه عملیله
عامل اولمیان درجهٔ اعتباردن ساقط و عالملر بنائه علیه ناظم ایدر هرکه
علمی دارد و نبود بر ان هرکمکه بر علم طوتروانک اوزرینه اولماز یعنی مقتضاسنجه
عمل قیلماز هرکه هرکمکه علی یاء وحدت ایله بر علم دیمکدر دارد طوتر یعنی اوقور و بیلور
و نبود • ودخی اولماز بر ان اول علم اوزرینه یعنی مقتضاسی اوزره عمل ایلمز دیمکدر
از طریق عقل باشد برکران عقل طریقندن کنار اوزره اوله • یعنی روشی عقلا روشنده
اولمدیغندن طریق عقلادن دور و کراهلرندن معدود اوله دیمکدر • یوقسه اوزرینه
تکلیف ساقط اولان مرفوع القلم مجنون دیمک دکلدر • زیرا مجانینک مرجعی اعرافکه
اما عملیله عامل اولمیانلر یضاعف لهم العذاب مضمونک تحتنده داخللردر دیشلردر
از طریق عقل عقل یولندن باشد اوله برکران کنار اوزره دیمکدر بر استعلا
ایچوندر کران فتح کاف عربی ایله کنار معناسنه در • ایدی علم عمله مقرون کرکدر
حتی عملسز علمک تشبیهده علما و حکمادن کلام موجوددر • از جمله علم بی عمل درختنک شاخله
کبی بریع الجود القادر صاحبنه فائدهسی اوزره یکیه مثمرسندن غیری بر نسنه بولماز
دیمشلردر • ودخی علم عمله مقرون اولورسه عالمه معین و یار اولور • اما عمله مقرون
اولمازایسه صاحبنه بار اولور • نتم مدارک صاحبی ایدر اولکه کوره علم صاحبنک
حمالی اولوب انی کوتوروب رضای بیورور • اما ثانیه کوره صاحبی کمثل الحمار
یحمل اسفارا منطوقنجه اولدعلمی بی عملک حمالی اولور • انتهی بناء علیه عارف ناظم علی
معرفتنده بو وجهله بیان و ترغیبه ابیا بیورمشدر **نظم**
عملکی چون تر امین الیقین شد • که ساکرا عمل استاد دین بود • عملکی کز عمل کامت بر آید
عمل در زهد و تقوی بهتر آید • عملکی کز عملکه دمی زمردان • عملکی چون بلال و دیس و سلمان

عملکی چون جنید و بشر و منصور • شری چون شبلی و معروف مشهور • عملکی کز عمل
معشوق یابی • مراد و کام از معبود یابی • عملکی کز یقین کردی تو اکثر • عمل بود که بر هم چی نی
در • عمل در دو جهان داده تر کام • عملکی مشهور کرده بنده را نام • عمل از علم یابند مرد خوش بیش
عمل را پیشه کرده مرد درویش • عملکه کرد شه مردان ازین مرد • عملکی کن همچو مردان ای جوانمرد
عملکی ترک دنیا کی بیکار • عمل مردان چنین کردند ای یار • عملکی کز عمل مسند در کشاید
بس عاملینک اجری فنعم اجر العاملین منطوقندن ظاهر و عملسز علمک بر ایشه یارامدیغی
ناظمک ابیات مذکوره خاتمسنده کی مصراعی کلندن ظاهر در انتهی در بیان

انکه از رفتن • باز کردانیدنش محالست

چار چیزست انکه بعد از رفتنش دورت نسنه در اولکه اول کیدیجک نفسکره
چار چیزست دورت نسنه انکه آن اسم اشارتدر مشار الیهی چیزدر رکه لفظی
رابطه در یا خود انکه کلمه سی انچه معناسنه اولمق دخی محتملدر معنا اول نسنه
دیمک اولور بعد فی الاصل ظروف مکانیه دندر زمان ایچون استعاره قلنمشدر
ما بعده مضافدر از من معناسنه در رفتن فتح راء مهمله ایله کیتمک معناسنه مصدر
آخرنده کی شین ضمیر غایبدر چار چیزه راجعدر بعد از رفتنش معناده اول نسنه نک
کیتمک لکندن صکره • از محالاتست باز آوردنش محالاتدندر انی کیرو کتورمک
از محالاتست محالاتدندر دیمک معناسنه مقدم خبردر محالات جمعدر مفردی
محالدر که ضم میم ایله وجودی عدیم الامکاندر دیمکدر باز آوردنش انی کیرو کتورمک
دیمکدر موخر مبتدادر باز کیروا وردن کتورمک معناسنه مصدردر اخرنده کی
شین ضمیر چار چیزه راجعدر معلوم اوله که بیان آتی اوزره اول درت نسنه نک
بری کلام و بری قضا • ملک علام و بری کماندن ایریلان سهام و بر عمر کذشتهدر • امدی
بعض دهاندن خروج ایدن کلامک و یحی اولان سهامک حالتری اجمالا بیاندن صکره
قضانی بیاننده کلامی ممثل و عمر کذشتهیی بیانده سهامی ممثل ایدوب بعده هر برلرینی
تفصیله اغاز اولنمجقدر نتم ناظم ایدر چون حدیثی رفت ناکه برزبان

چونكه بر سوزنا كاه دل اوزرينه كيتدى يعنى لساندن صدور ايلدى چون چونكه
حديثى بر خبردر ديمكدر افزنده كى يعنى آرتيق حدث ايچون ديدر رفت كيتدى ديمكدر ناكه ناكاهدن
مخففدر اكثرينى معناسنه در بر زبان دل اوزرينه ديمكدر يا كه تيرى جست
بيرون از كمان ياخود بر اوق كه يايندن طشره چيقرادى يا بونده امرينك بيننده تشكيك
معناسى مفيددر كه تركيده ياخود عربيه كلمه أو ايله تعبير اولنور كه تعليل ايچون رابطه‌در
تعبيرده تيرى كه بر اوق كه جست فتح جيم عربى ايله ماضى مفرد غائبدر چيقرادى ديمكدر
مصدرى چيقرامق معناسنه جستن از كمان ياينده ديمكدر كمان فتح كاف عربى ايله ياى
ديمكدر عربيسى قوسدر يعنى اخزنه برهانه كتوريلوب كانه دينسه چقر قبيلرك منقبد
يا يه بكزرسه معناسنه اولور اولمايه هاء تشبيه ديرلر باز چون آرى حديث
گفته را سويلنمش سوزى كيرو نيجه كتوررسن باز كيرو چون آرى نيجه كتوررسن
حديث گفته را اضافتله سويلنمش سوزى ديمكدر حديث معروفدر گفته سويلنمش
معناسنه اسم مفعولدر را ادات مفعولدر لطيفه فارسيده سخن وعربيده كلامك
تركيسى سوزدر پس عربيده كلام لفظى ونفسى يه شامل اولديغى كبى فارسيده كى سخن و تركيده
كى سوز كذلك سويلنمش وسويلنمه مشى شاملدر ايمدى سويلنمش سوزه سخن گفته و
سويلنمه مش سخن ناگفته ديرلر پس ناطقك حديث گفته ديديكى بو تحقيقه مبنيدر ايمدى
سويلنمش سوزى كيرو كتورمك محال ايديكى انكاردر كس نخواند قضاى رفته را
بر كسه سبقت ايتمش قضايى وتديره مز كس نخواند وتديره مز قضاى رفته را
كيتمش قضايى يعنى سبقت ايلمش حكم الهى ديمكدر قضا بونده اشيانك ازلدن ابد
الآباده دك اوزرينه جارى اولان حكم كلى اجمالى معناسنه در اما ذلك الحكمك
اوقات معينه ده اشيا اوزرينه اولان صور تفصيليه سنه قدر ديرلر قضا ما بعدنده
معنا اولمغين اصلنده همزه يه منقلب اولان يا حرفنه عودت ايلمشدر رفته گيتمش معناسنه
اسم مفعولدر بونده مراد سبقت ايلمش ديمكدر را ادات مفعولدر معلوم اوله كه قضا
وقدرك بيانده بعض الفضلا تفصيلات واقعدر آنلرى ذكر ايده لم جمله‌لرك بيانيدر

وعند البعض قضا علم الله قدره ازلدن حكم در قدر اول حكمك عالم كون وفساده ظهور ايدر
بن بو بيانلرده بيان بويله در كه جناب باريك اوزرينه زمان ماضى اولمديغندن اشيايه
تعلق ايلمش قديم عليه ودخى تنظر دسته تاثر مثنه اولان علمه موافقت اوزره تقديريله
وعلم شامل وتقدير كامل حسبنجه ابراز حكمت باهره سى ايچون اشيايى هر جهت اولان اراده عليه
سى موجبيله ومكتالك عالمنده وجوديني ولا انده اراده سنك ترجيح ايلديكى شئدى
افاضه ايلين قدرت موثره سيله جمله اشيايى بو ترتيب اوزره ايجاد ايلدى اعدكم
وتقديرنده تبدل وتغير محال اولديغى ترتيب اشيا دخى ترتيب حكمى اوزره بويله در اندن دخى
تحويل وتغيير قدره پس هر بر جزوسى انك قضاسيله يعنى ازلده تقدير ايلديكى مخلوقده ايقاعيله
وقدر بيله در اگر قضا حكم الهيدر عبادت اولديغنه كوره كافرك كفرنه حتى قضاده
داخل اولمش اولور اكا كوره كفره رضا واجب اولور زيرا قضايه رضا واجبدر ديرسك
اولنور ايسه جواب بودر كه كفر مقتضى در قضا دكلدر ودخى حكم الهيه عدم مخالفتدن
جبر لازم كلمز زيرا تقدير علم وعلم معلومه تابعدر پس هر كس ارادتى نيه مصروف ايسه حكمى
حق اكا كوره تقدير ايتمشدر تقدير ازلى ايسه بنى علم الحاكم الى اختيار ايله
ايتديكمز معاصيدن اعتذار ايده ميوز يعنى يا رب بز معصيت ايتديكمز ازلده مقدر اولمش
اولمسه بز انى ايتمز ايدك ديه ميوز كذا في كتب العقايد ودخى مسلم وبخارينك تخريج
ايلدكلرى على بن ابى طالب رضى الله عنه دن مروى اولان حديث شريف بو بابده تام مدد كه بودر
ما منكم من احد الا وقد كتب مقعده من النار ومقعده من الجنة فقالوا يا رسول الله افلا
نتكل على كتابنا فقال لا اعملوا فكل ميسر لما خلق له اما من كان من اهل السعادة فسييسر لعمل
السعادة واما من كان من اهل الشقاوة فسييسر لعمل الشقاوة ثم قرأ فاما من اعطى الى قوله
للعسرى معناى شريفى بزلردن بر كسه يوقدر الا اتك اوده‌دن اولديغى محل ياخود جنتده اولديغى
يرلى لوح محفوظده ثابت ياخود ازلده مقدردر پس اصحاب كرام ايتديلر يا رسول الله حال
بو منوال اوزره اولنجه خير وشرمزدن مكتوبه يا مقدر اولانه اعتماد وعدم فائده سى
ايچون عمل ترك ايتمه لو مى ديديكلرنده فخر عالم صلى الله عليه وسلم ايتدى بزلر ظاهرا

امر اولنديغي اوزره عمل ايتديكي اوزره آنلك لرحده اولانه موافق ويا تقدير ازليه يه
مطابق اولوب بابا اولديغي اوزره كه لازم دكلدر هركس عمل جنت ويا عمل ناردن خلق
اولديغي ايچون ميسر ورد بويوردي • بعده فخر الانام عليه السلام بو اجمالي تفصيل ايدوب
اما من كان آه كلام معجز نظامي ايله اتمام بعده قرآءت آيات فاما من اعطى لى العسرى ايله عامل
وغير عاملك حالني بيان واعلام بيوردى انتهى • ابيدى مشايخ كرام وبناء على هذا بيورديلركه
حقيقت انسان لذاته سعادت وشقاوت اقتضا ايتمز بلكه بونلر اقتضا حكمت رباني ايله
ذاتدن خارج برنيجه امور ايله در واول امور خارجيه معروضاتيله قضادر • اجمالا حاصلدر
پس افراددن واقع اولان كردار خير وكرك شر اول اجمالك ايچون تفصيلدر • وتفصيل خلاف
اجمال اوزره اولمق ممكن كلدر • رجل كندى ايچون خلق اولنديغي عملي اشلر غيريني اشلمكه قادر
دكلدر انتهى ودخي امام سمعاني بيورمشدركه بونك معرفتنده سبيل انجق توقفدر • پس بوندن
عدول ايله عقله احاله زمام ايدن ضال ومتحير اولور زيرا اندن بر تر التهيه كرجا بدى ابنا اوليا
منكشف اولمامشدر انلر دخي او وقتده خواجه نانه رهوندر نتى پس هذا الحي ازلك والله يحكم
لا معقب لحكمه آيت شريفي وفخر انام صلى الله عليه وسلمك لا يغني الحذر عن القدر
حديث شريفي وشاعر فضا انتشار مرك • احذر ولا حذر ينجيك عن قدر • لا بد مما جرى
في اللوح والقلم • بيت شريفي اوزره ناطق قضاء الهيه رد اولنماز ديدكي ظاهردر
نتم قضا كلديكده ناء على حسوف • وبهر عقله كوفت اديوررد ديمشلردر ومضمون
اذا جاء القضا ضاق الفضا بريانده هويدادر • پس بوندن مجوس هذه الامة اولان
قدريه يه رد واردر زيرا انلر شرور ومعاصي قضاء الهيه دن دكلدر بلكه عبدك
نفسي انى ايجاد ايلر ديمشلردر • پس مذا لغتت صنفنده حباب حقه شريك توهم يتلرى
ايچون علمادن بعضيلر • الايمان بالقدر نظام التوحيد حديث شريفي علاوه سيله انلاري
تكفير ايلمشلردر • وبعضيلري لا نكفر احدا من اهل القبلة ديو تكفيرلرنده توقف ايلمشلردر •
معلوم اوله كه بو مسئله نك بحثي ابتدا حضور سليمان عليه السلامده ميانه مرغانده واقع
اولمشدر • شويله كم مرغان بينشده حكايت اوله حضرت سليمان عليه السلام كلدكلرنده

هدهد

هدهد ذير زمينده قرق قدم اراغي قدر يده مستور اولاني كورمك خاصيتي ايله اولندقده
زاغ حسد يتنه هدهدك بو كلامي حقيقت نظام من لا فه كذا فحمل ايله اكر هدهده
بو نظر دائم قائم اوله ايدي بر اوجي خاكك زيرنده كيزلمه كرفتار اولمز ايدي ديو معارضه يه
اغاز ايتدي • هدهد راست كو اذا جاء القضا عمى البصر مضمونيه مطابق جواب باصواب
ايله قضانك حكمي منكر اولان زاغي افحام قيلديقده • بو كلام حقيقت بيان پسنديده
حضرت سليمان اولمشدي انتهى وبعده بو كونه حضرت ابن عباس رضي الله عنه خواص اشيا
بيانده كهر سنج نكته تحقيق اولور ايكن طائفه خوارجدن نافع ازرق نام كسنه ايتدي
اي مجمع ناس حكمت شناس هدهد ذرق بين نفر زمين ايلديكه آنك بسط ارضده بعد
قعر بيندرك ايدر ديو بيوردك اما بر اوج خاكك زيرنده پنهان اولان دامي كورميوب
نيچون كرفتار اولور ديو اعتراضه ابتدار ايتدي حضرت عباسك زبان معجز بيانلرندن اذا
جاء القضا عمي البصر كلام حكمت نظامي بر زده اولمشدر بناء عليه تيرخار اكد زرقده
سپر آهنين تدبير كار كر • وحكم تاكريز قضا الله تعالى ونيعر كور وكر اولور ديمك حقنده بو
كلام معتبر ايراد اولنور • پس قضا وقدره ايمان كتورن طائفه اسلاميان هدهد
برنده در وفرق مختلفه نك السنه ومذاهبلرنده عارف ووارث علوم انبيا اولانلر
عالم واقعك مجلس مجلس سليمان برنده در وقضا وقدري منكر اولان قدريه وامثالري
برنده در فعلى هذا نجوز ارباب شهود اسرار وجوده بزلر عارفز ومراتب كونيه ده مستتر
ونابود اولان آب معنايه واقفز ديو دعوا ايلكده اولسه لر قدريه مذهب و
معتزله مشربي اولانلر زاغان منكران انكار ايلدر واعتراضه اجتسار ايلديكلرنده
هدهدان معرفت ورد انده كان آب حيات حقيقت اولانلرك دخي جوابي كاملردر •
وقضاء الهيه نك رده امكاني اولماديغي بيانده مولانا قدس الله سره حضرتلري •
مثنوي سنده حضرت علي المرتضي شهيد ايدن دكابدار حيدر كرار ابن ملجم سي قاتل
حيدر اوله جغني بيني بو فخر عالمك خبر ويرديكي يره حضرت حيدر كفت پيغمبر بكوش
چاكرم • كو برد روزي زكردن اين سرم • مضمونيله معاكسي ادوزده كما اولوب ومز بورد

دکابیدر حضرت حیدره کلوب یا علی بنی اوتدن قتل ایله دیو هرکاه رجا ایلر ایکن حضرت
حیدر جف القلم بما انت لاق مقادی اوزره قضای حقه حیله یرو ازلك املاز
دیو قضایه رضا ویرمشدر دیمشدر انتهی یعنی اشبو اده مشکل الدو ایله تسلیمدن
غیری چاره یوقدر نتکم **بیت** در زیر تیغ حادثه بر دست و پا مزن • کین درد را بجز
بر تسلیم چاره نیست • دیمیلر درحتی قضایه رضا و تسلیم کوسترنك باشنه ابر بلا
بالهما اولور نتکم شاعر ده هرکه تسلیم بفرمان قضا میکردد • بر سرش ابر بلا اوبال
هما میکردد • بیت لطیفنك مضمونی بو معنایه کواهدر ودخی چون کندی
پای بر دامان تسلیم و رضا • تیغ اکر چون کوه بارد بر سرت پروا مکن ودخی بو مضمونی
لطافت عنوانی منشور العزالیك بیانده **قطعه** هیچنه نافذ اولور سرنوشت حکم قضا
دیدی که طالب اولان سعیده قصور ایلر • نهاده قلم بر نسخی لوح تقدیره • مقدرات الهیه
کلور ظهور ایلر • دینیلیکنی و تسلیم و ابتداده عینلودر بس قضی ما لمده نمبود •
بال ویرلاوردن اقضا البرز • زیرا حسب القضا رخنه زندان کرد و رنه تسلیمدن ماعدا
چاره اولدیغنی خوابه صاحب **بیت** رخنه زندان کرد و نرا بجز تسلیم نیست • در
قفس بیهوده بال و پر می باید زدن • بحیله یاد بیورمشدر ودخی نتکم • قضاده
کوشه کیر ملك رضا اولمق قدر دوات اولیه نتکم **بیت** کوشه کر بکف آوردهٔ
از ملك رضا • باش آسوده که شایسته مقامی داری • بیورلمشدر فالذیکه قضانك
رده عدم امکاننده یمحو الله ما یشاء ویثبت وعنده ام الکتاب آیت منیفه سیله سؤال
وارد اولماز زیرا بو آیت شریفنك تفسیرینی بیاننده معانی لطیفه وبر مثلودر بو ذکر
خدای تعالی نسخی مستوجب اولانی محو ایدر حکمی اقتضا ایدنی اثبات ایدر دیمکدر یاخود
تائب اولانك سیئاتنی محو ایدوب برینه حسنات اثبات ایدر دیمکدر • یاخود کتاب
حفظه ده جزایه متعلق اولانی محو ایدر سائرینی مثبت ایدر دیمکدر • یاخود بر قرنی
محو ایدوب برینی اثبات ایدر دیمکدر ام الکتابدن مراد لوح محفوظدر که هر شی انده مکتوبدر •
بازکی کرد چو تیر انداختی چونکه اوقی اندیك نیجه کیرو دونر باز کیرو اکی چون کرد

دوتیر چو تیر انداختی چونکه اوقی اندیك دیمکدر بس سهام مرمی کیرو دونمز همچنین
عمریکه ضایع ساختی بو نجلیندر شول عمر عزیزکه ضایع دوزدیك یعنی تلف ایلدیك
همچنین بو نجلیندر دیمکدر یعنی انداخته اولان تیر کبی کیرو دونمز عمریکه بو عمرکه ضایع
ساختی تلف دوزدیك دیمکدر بس ناظمك بو بیانی حکمتك مدار عمر نازنینی اولان بدن
انسانی ترکشه و انفاسی تیره تشبیه الدیکلرینه مبنیدر ایمدی آتیلان اوق کیرو دونمدیکی
کبی انفاس عمر خفکرده دخی کیرو دونمزلکه انسانك جمله عمری بر اوق آتیمی قدردر زیرا حدیث
شریفده الدنیا ساعة وارد اولمشدر ایمدی عمر آدم اول ساعتده برهم قدر انجق اولور بس ناظمك
زمان عمری بر اوق آتیمی قدر تعبیری بو نکته یه ایمادر وکیف لا که برقت عمری بیاننده غنی کشمیری
ایدر **قطعه** ای غافل بیك شیشه ساعت نکاه کن • غافل مباش از سفر کاروان عمر
معلوم شد ز جنبش نفسم کر بکفش • در دست اختیار نباشد عنان عمر • یعنی ای غافل بیك
شیشه ساعته نظر قیل و کاروان عمرك سفرندن غافل اولمه زیرا نفسمك جنبش و حرکاتندن
معلوم اولدیکه عنان عمر دست اختیارده دکلدر ونتکم بر شاعر ایدر **نظم** حیاتك ناعلمها
رأس مالك • وما لك ان معلت بیع دلك • فکلما نشتت کل الربح منه • والا الدهر یاکل
رأس مالك • بس رأس المال العمر دیجی • مزرعه دینار • اکتساب اولنان نونلیدر بویله اولیجق
خسران مایه و هلاك سرمایه لی ارتیابدر • واولمایه بك بردی رجوع الیه حکمی یعنی
کرده اولوب الهی لیابدر • بس ناظمك بو بند مرادی ایام جوانی غنیمت بیلوب عمری عبادانه
صرف ایله دیمکدر نتکم معزقاتنی بیورمشدر **نظم** جوانی را غنیمت دان دردر یاب
جوانی نیست هر یاری بهر باب • جوانی کر تو قدر دانی • مبادا که کنی ادبی بر جوانی •
جوانی قوت هر کاره دارد • جوانی طاعت بسیار دارد • جوانی زهد و طاعت را بود نور
که در پیری نباشد قوت و زور • جوانی دان حیات جاودانی • ارزودان لذت این زندکانی
چو در چون درخت بر آمد • زهر کاری جوانی بر آمد • جوانی را همه کاری جو انشت
توانا و سر افراز جهانست • جوانی را بطاعت صرف کردان • که طاعت در خور آید از جوانان
جوانی افسری از بر خویش • جو انان در جوانی کرد درویش • جوانی را بحضرت نذر و آیست

دعاهای مولانا مستجاب است. انتهى هركز بى انديشه كفتار نبود هركمكه انك
سوزى فكرسز اولور هركه هركمكه بى انديشه فكرسز كفتار تو انك سوزى عكدر زيرا
كفتار بونده متم كلاف عجمى ايله سوز معناسنه در آخرنده كى شين ضمير درهم كر لفظنك
مدلولنه راجعدر بود اولور ديمكدر معلوم اوله كه فكرسز ملاحظه ايله اولان كلام بنيان
رصين الاركان درو ديوار متين الاساس آنا مصون الانهدام والانحلال ابديكى شيخ
سعدينك بيت اول انديشه وانكهى كفتار . پاى بست آمدست وپس ديوار . بيت
لطيفنده بديدار در پس سويلنه جك سوزى بخدن اول تأمل كوزلدر نجم مثا ملتند
بر مرد ظريف بر مجلسده سكوت ورزيده اينديكه كرفتار وسمع كشاى اقوال الصغار وكبار ايكن
كندوينى استنطاق مراد اتديكلرنده بيت زبان در دهان پاسبان سر است . چه
كويم چو ناكفتنم بهترست . بيت لطيفى ايله اعتذار واغاز سوز ايتمشدر ديرلر . ابدى فكر
سز سوز سويلينك وتكلمه ملاحظه ايلينه كثرت خسارتدن ناشى . وفرت ندامت كار د
اولديغى اشعار ايچون پس ندامتهاى بسيار شود صكوه الا چوق ندامتلر اوله پس
صكوه ندامتها جمعدر مفردى ندامتدر پشيمانلق معناسنه در آخرنده كى ها ادات
جمعدر . ما بعدنه اضافت اجلى ايچون ادات جمع مفكره بر ياكسوره لنشدر بسيار
چوق ديمكدر آخرنده كى شين ضمير در انديشه سز سوز سويليانه كيدر راجعدر . اولور
ديمكدر ابدى ناظمك مصراع اولده كفتارى مفرد كتوروب مصراع ثانيده ندامتى جمع ودخى
بسيار ايله توصيفنده فكرسز اولان سوز بر ايكن مثالا ندامتى بيك اولور ديكه اشارت
واردر . وندامت كشيده لكم اشتباه يوقدر ازجمله نيچون بو سوزى سويلديم سويلمودكل
ايدى ديو پشيمانلق نكادر . وسويلنان سوزى بردخى كيرو دوندرمك دشواردر
نجم بور مثلدر نظم سخن كفته ديكر باز نيايد بدهان . اول انديشه
كند مرد كه عاقل باشد . تا زمانى دكى انديشه نبايد كرد . كه چرا كفتم انديشه باطل
باشد . وناظمك بو بيتنده لسانى غضبات زمانلرنده حفظه دخى اشارت واردر زيرا
غضبات سويلنك ندامتى ساترندا متلردن اشددر نجم بور مثلدر

شعر واحفظ لسانك لا يأتى بفاحشة . ان اللسان على الانسان مقتحمه
لا يرجع السهم يوما ان رميت به . كما السهم ليس يرجوع الى الوتر ابدى ندامت
كشيده لكدن خلاص جارمنى بجون سكوتدر نجم حضرت على المرتضى رضى الله
عنهك ماندم من سكت كلام دربارى مفادنجه حقه كهر اكمين دهانى هميشه
سربمهر سكوت اولان هركز الخنت خاى ندامت اوليه جى عيانيدر وينه بو معنايه
مناسبتده خواجه صائبك بيت يك حرف نشنوازمن درحلد بركوم . در
مجلسى كه كوش توان شد زبان مباش . بيت لطيفى كافيدر . وانديشه ايله سوز
سويلك عقلا كاريدر . زيرا عقل ميدان سخنى عاقللرك اوزرينه تنك ايلروالا
مجنونه رودوار ايله مكالمه ايدر . ودخى اغزينه هرنه كلور ايسه انى سويلنك
عمرى از زمانده زوال پذير وكوتاه اولور ديو بيورلمشدر نجم بو معنالره خواجه
صائبك قطعه عقل ميدان سخن بر عقلا كرد ست تنك . ور نه مجنون باد ر
وديوار ميكويد سخن . ميشود كوته بانك دوز كارى عمر او . هركه صاحب چون قلم
بسيار ميكويد سخن . قطعه دلارا سندن ايما واردر تا نكفتى ميتوانى كفتنش
ما دامكه بر سوزى سويلمدك انى سويلمكه قادرسن تا مادام نكفتى سويلمدك ميتوانى
قادرسن كفتن سويلمك معناسنه در آخرنده اولان شين ضمير درقول معناسنه
دال اولان كفتن كلمه سندن منفهم اولان كلامه راجعدر چون بكفتى كى توان
بنهفتنش چونكه سويلدك نيچون اول سوزى كزلمكه قادر اولورسن يعنى اولمزسن
زيرا رجوعى محال دديمكدر يا خود ع كلام در جاور الاثنين شاع . معنى مصراعك مفادنجه
اولكلام البته شيوع بولور ديمكدر . حتى اثنينه مراد ايكى لبلردر ديو عشاقلر شوقى
وقتنده اول سوز راست ايسه نزكوندر والا دعواى بى اصله دانر اولان سخن مبرهن
وحرف كج زور ولو كردن ايله راست ومستحسن اولديغى بيت سخن دعوى بى اصل
مبرهن نشود . حرف كج راست بزور لك كردن نشود . مضمونيله مبيندر عمرا
محدان غنيمت هر نفس عمرى هر نفس غنيمت بيل عمرا عمر ديمكدر محدان بل غنيمت

قارسیده غازیلرک النه کیرن ماله دیرلر و کاه خصومت معناسنه کلورلکن
بونده مسامحة باد هوا دیمک مراددر • وعند الفقهاء غنیمت حرب قائم ایکن •
کفاردن ذور ایله النان ماله دیرلر انده حکم شرعی خمس سلطانی اخراج بعده بقیه •
غانمین بیننده تقسیمدر اما فیء دیدکلری یعنی فیئ دیدکلری یعنی فی ئدر • زیرا اوزار حرب دفع •
اولدیغدنصکره کفاردن النان ماله دیرلر • انده حکم شرعی بلا اخراج الخمس جمله سنی
مسلمین بیننده تقسیم اولمقدر کذا فی المغرب هر نفس هر بر نفس دیمکدر نفس
نفختین ایله عربیده صولوق الوب ویرمک معناسنه درانکچون هر نفس صاحبنه
متنفس دیرلر • بس عمری غنیمت بلکدن مراد آخرت ایچون اکتساب خیر الذاد ایله
دیمکدرنتکم شیخ سعدی بیورمشدرکه بیت حبری کن ای فلان نشمار غنیمت شمار
عمر • زان بیشترکه بانک برآید فلان نماند • یعنی ای فلان کننه عمری غنیمت
عدایدوب برخیر ایله انی مقدم که فلان قالمادی یعنی عازم عقبا اولدی دیو
صدا ظهوره کله دیمکدر ایمدی عمری هر نفس غنیمت بل زیرا جورود دیکر نیاید
باز پس جو نکه عمر کیدر کیرو وارد نه دوغرو کلمز چون جو نکه رود مضارع مفرد
غایبدر کیدر دیمکدر • فاعلی ضمیر مستتردر عمره راجعدر دیکر دخی نیاید نفی استقبالدر
کلمز دیمکدر باز کیرو پس بونده اکسه وارد معناسنه دروصکره معناسنه اولمق
دخی مالو عیدر معلوم اوله که عمرک عدم رجوعنی بیاننده حکمادن تشبیها کثیره واردر
از جمله • برلب جوی نشین و کذر عمر ببین • کین اشارت زجهان کذران مارا بس
مضمون عبرتمونی اوزره عمری آب روانه بکزدوب کیدکسنه جریان ایدن آب
روان بردخی ارماغه عودت ایلدیکی مثالنده اولان عمر دخی کیرو کلمز ایام عمری غنیمت بل دیو
بیت ایام نوجوانی غافل مشو زفرصت • کین آب بر نکردد دیکر بجوی یاران
دیمشلردر • بو بابده اولان تفصیلات بوقاروده مذکوردر و لله در القائل
نظم اذا کان راس المال عمرک فاحترز • علیه من التضییع فی غیر واجب •
فبین اختلاف اللیل والصبح معترک • یکر علینا جیشه بالعجایب • معترک

معترك معترکه معناسنه یکر حمله ایلر معناسنه مضارع مفردحیش عسکر
معناسنه دربیت هیچ کس ازخود قضا ارد نکرد هیچ برکسه کندودن قضاء
الهیه رد ایلدی هیچ کس اصلا برکسه ازخود کندندن قضا را حکم خدایی رد
منع ورفع نکرد ماضی منفیدر ایلدی دیمکدر • پس قضانک ردنه عدم قدرت
معلوم مدر قضایه رضا و تسلیمدن ماعدا چاره اولمدیغی بیان سابقدن و دخی
کلام لاه معتدن عیاننده تکم • اذا عقد القضاء علیک عقدا فلیس یحله
الا القضاء • مضمونیله قضایه کردن تسلیم ورضا اوزادکو بیت چاره مرکشکی
جز نکو تسلیم نیست • سربرون از عقده کرداب کردون مشکلست • ترانه سیله
دمساز نعو بیمز اولمشلردر قالدیکه عند المشایخ توکل بدایت حال ارباب سلوک و
صفت مؤمنیندر تسلیم ورضا صفت اولیادر تفویض نهایت احوال مردان اخص
الخواصدر • پس ناظم صفات اولیایه ایما برله بیان تسلیم ورضا اولوب بو
کتابده بیورمشدرکه هرکه راضی از قضا شد بد نکرد هر کیمکه قضادن راضی اولدی
کور توایلمدی دیمکدر زیرا عارفین بالله اولان کاملینک طریقی قضایه رضا و بلایه
صبر • ومرض یاد • وشکر نعما وطاعت بی ریا وایثار • وقناعت • وانفعال وصفات
وذاتده حق توحید • واظهار عبودیت ایله تسلیم وانقیاد • و بلا تعبیه تجرع مرارة ایله
زهرآبه دردو محنته تحملدر • پس قضایه رضا • سرلوحه صفات اولیاء المتقین ناظم
بونده بروجهله بیان و مفرح نامه سندن رضانک مدحنی عیان ایلدیب بیورمشدرکه
نظم • رضای خالق بیچون نکه دار • مکن خود را بهر اندیشه اوکار
رضای حق طلب که مرد راهی • بیابی در رضایش هرچه خواهی • رضای حق هد کام
جهات • کند اکاه از راز نهانت • رضای حق نکه دار از دل وجان • رضای حق را
باشد نجاتت • رضای حق دهد کامت در ایام • ز تسلیم ورضا یابی همه کام • رضای حق
مقامی بس بلندست • که در راز بند راضی کوندست • رضای حق اکر یار تو کردد
نبان اولیا کار تو کردد • رضای حق طلب ای مرد دانا • کراو راضی نباشد وای برما

رضای حق بر این چاره داده • بکام خویشتن هرگانه داده • رضای اوست چیزی
بی رضا نیست • بعالم هیچ بی حکم خدا نیست • انتهی پس خلقك رضای رضای
قضاسنه منوط ایدیکی با اشتباهدر هر که میخواهد که باشد در امان هر کیم
استر که امانده اوله یعنی قضا و بلادن امین و دائرۀ امانده نشین اوله مهر بباید
نهادن بر دهان اغز اوزرینه مهر سکوت قویمق کرکدر پس بونده سلامة الانسان
فی حفظ اللسان • مضمونه تلمیح اولدیغی نمایاندر نعلی هذا لم از خموشی هست خاکی بر دهان
قالدن • تا قیامت خیمه در دار الامان زن • بیت لطیفنك بو بیانه دلالتی مستغنی
عن البیاندر • بر ناظمك آنفا کفتاره آغازده مقدما تأمل و اندیشه نك لزومنی بیانه
دمسازلق مقیده سلامت سکوتده اولدیغن ابراز ایچون بونده نصیحت پردازلغی
اولمشدر نتکم معزمانده دخی بیورمشدر نظم خموشی به که مرد دین را ه
خموشان اند از این اسرار آگاه • خموشی از همه کار فرونست • خموشان از دل از اندیشه خونست
خموشی پیشه کن ای مرد عاقل • خموشی به از این کفتار باطل • خموشی عذر و هاهت را کند بس
اگر کویی سخن اول ببیندیش • خموشی اکثم کرد از بهانش • خموشان ز بیدهد اکر دنشان
خموشی کن که تا یابی همه کام • بیابی از خموشی به در ایام • خموشی به از این کفتار بسیار
خموشان از باد بسته رکفتا • خموشی کن که ایام سکونست • سیر بر سلطنت کنج بیونست
خموشی کن اکر خواهی سلامت • که مرد کو بیخن رست از سلامت • انتهی پس بو ابیات
صفا بخشنك معناسینی اوزره مرد خموشك بلادن امین اولدیغی نمایاندر زیرا اکثریه
اکثر بلا دلدندن ناشی اولور نتکم البلاء موکل بالمنطق حدیث شریفك معناسنده
نظم کثرت قاله ابتلاده اولان • مبتلای عجب بلا اولدی • مبتلای بلا اولان
اکثر • قیل و قال ایله مبتلا اولدی • دینمشدر پس ابیات ناظمدن نصیحتکیر اولانك
طرفندن ایعدینه ایتمك کرکدر دیو کویا سؤال پیدا اولمغین ناظم فذلکه طریقنده جوابه
ابتدار ایله بیورمشدر که میسر دکر عمر را داری عزیز • یار اکر عمری عزیز طوترایسك
میسرد لایق اولور دیمکدر بو مقدم جزاء دکر ادات شرطدر عمرا عمری دیمکدر بو لفظ داری

کله سنك مقدم مفعولیدر داری فعل شرطدر طوترسك عزیز محترم دیمکدر پس
عمرك ذاتده عزتی کرانی قیمتندن معلومدر که دنیا و ما فیها قدر اموال و جواهر
نفیسه ایله بر نفس عمر الحق ممکن دکلدر و ابعدی بویله کران قیمت اولان نسنه نك
عزیز طوتوب هوا و هوسه صرف ایتمك الیق و احقدر و بر مهمانده که احترامه
مستحقدر زیرا چون درود بینش نخواهی دید نیز چونکه کیدرد دخی ارتق انی
کورمیسرسن چون چونکه درود کیدر بینش انی ایرتی دیمکدر بینش ارتق معناسنه
در اخرنده کی شین ضمیردر عمره راجعدر نخواهی دید نیز بویله برلرده مجموعه بردن معنا
و برمك قواعد فرسدندر معنای مجموعی دخی کورمیسرسن دیمکدر مراد کوره مزسن دیمکدر

در صفت خاموشی

حاصل آید چار چیز از چار چیز درت نسنه درت نسنه حاصل کلور یعنی
پیدا اولور دیمکدر یاد کیر این نکته از من ای عزیز ای عزیز بو نکته بنده یاد طوت یعنی
از بر و حفظ ایله نکته ضم نون و سکون کاف ایله فارسیده ایکی معنایه کلور بری
نقطه در و بری اول نشانه در که بر متی ارجیله و یا بر چوبیدا ماغ ایله طیراق
اوزرینه اولان اثره دیرلر معنای ثانی لغت عربیه ده دخی مسطوردر و اصطلاح
عربیه ده مسئله لطیفیه نکته دیرلر پس بونده بو معنایه اولمق درشندر و ناظمك
ذکر ایده جکی چار چیزك مسائل لطیفیه دائر اولدیغی بیانندن معلومدر نتکم ایدر
خامشی را هر که سازد پیشه هر کیمکه سکوتکی عادت ایلیه یعنی اکثر اوقاتی سکوت
اوزره کذرا ایلیه خامشی ایسلمك معناسنه در اخرنده کی یا مصدریه در را ادات
مفعولیدر زیرا بر کله سازد فعلنك مقدم مفعولیدر هر که هر کیمکه سازد دوزر
یعنی ایدر پیشه صنعت و عادت معناسنه در اخرنده کی همزه وحدت ایچوندر
کرده ایمن نبودش اندیشه ایمن اولور آکا بر قورقو و غم اولماز کرد د اولور معناسنه در
مصدری کردیدر ایمن کسر همزه و فتح میم ایله فارغ و خوفندن آسوده معناسنه در
نبودش آکا اولمیه دیمکدر شین ضمیردر هر کم لفظنه مدلول اولان کمسیه راجعدر

اندیشه فکر معناسنه در اخرده کی همزه کلمه وحدت ایچوندر پس بیان ساتی اوزره
هرکسک فکر وکدری اکثر لساننده صدور ایدر سوزدن ناشی اولمغین سکوت اختیار
ایدنده فکر وکدر اولمیوب هر شیدن ایمین وله جنی غالبا انده نتکم بیت زبان تا بود گویا
تیغ مبارید بر فرقم ٭ جهان دار الامان شد تا زبان درکام ورزیدم یعنی تا دلم گویا
اولدقجه دیلم اوزره تیغ یاغدردی اما دلی دماغده حفظ ایدلدن جهان بکا دار
الامان اولدی دیمکدر وروحی کشی هر نقدر سخندان ایسه ده پرده دار خرده راز نهفان
اولمق ایچون غنچه مثالی بی زبان اولمق کرکدر نتکم بیت با صد زبان چو غنچه کل بی زبان
شدم ٭ تا پرده دار خرده راز نهان شدم ٭ بیتک معناسی بوکا شاهددر لکن بو مضمون
ما صدق ورش اهل حق بو کیفیتی کوشه نشین عزلت اولمغه موقوف بیورمشلردر نتکم
بیت مرا بی هده مهر لب و بند زبان کشته ٭ وکرنه همچو فریادها در استین دارم
دیمشلردر وسکوت حالنده اولان حلاوت و بر مقتضای قسمت اولدوقدن لذت
بولان اهل حالک اندن صکوه لبلری بر برندن جدا ولسانی کویا اولمق مشکلدر همان
اینی سکوتدن حلاوتیاب اولمقدر نتکم خواجه صائبک بیت این چاشنی که قسمت
من شد ز خامشی ٭ مشکل که بعد ازین شود از هم جدا لبم ٭ بیتک معناسی بو بیانه اتمدر
ابدی حفظ لسان باعث سلامت انسان اولمغین ناظم ایدر که سلامت بایدت خاموش
کن اکر سکا سلامت کرک ایسه ابسم اول یعنی سکوته ملازمت ایله که هر حالده سلامت
بولسن دیمکدر سلامت عیوب ونقایصدن برات وافاتدن امنیت بایدت سکا کرک
ایسه خاموش باش ساکت اول دیمکدر اعیدی اشباع اربعه دن بری سکوتدر که سلامتی
متضمندر پس ناظم بیت اولایله خموشلغک باعث امنیت اولدیغن اخبار عقیبنده
مذکله طریقیله کندو سلامت لازم اولان سکوتی اختیار ایلسون دیمک مقامنده غایبدن
مخاطبه التفات یاخود بجنک اولنده مخاطب اولان عزیزه خطاب بیورمشدر بونده
سلامة الانسان فی حفظ اللسان مضمونه ودخی من سکت نجی معناسنه تلمیح واردر پس
سکوت اوزره اوقات کذار لق هرکسک حقنده لازم وخصوصیله بیرانه سر لکده اختیار

سکوت جمله دن پسندیده در زیرا صباحه قالمه شمعت مجلس ارالق خوش اولمز شمعلردر
شمعلک صباح ایله مسی وقت بیرانه سر رسیده لکدن کنایه در نتکم صائب ایدر بیت زبان
خموشی پسندیده است در پیری ٭ که شمع خوش نبود صبح مجلس آرایی ٭ انتهی کشت ایمن
هر که نیکی کرد فاش امین وآسوده اولدی هر کمکه ایو لکی فاش ایلدی کشت فتح
کاف عجمی ایله ماضی مفرد غایبدر اولدی معناسنه در بو معنا عربیده افعال ناقصه دن
کان وصار فعللرندن اخذ اولنور ایمن معروفدر هر که هر کمکه نیکی اخرنده اولان یاء مصدریه
ایله ایولک معناسنه در کرد فعلنک مقدم مفعولی اولیدر مفعول ثانیسی فاش کله سیله
کرد فتح کاف عربی ایله ایلدی معناسنه ماضیدر فاش بونده اظهار معناسنه در و بر شهرده
اسمیدر معلوم اوله که ناظمک نیکی کلامنک مدلولی اولان ایولک هر برا ایو لکدن اعمدر لکن
سیاق قرینه سیله وتخصیص بعد التعمیم قاعده سنجه ایو لکی لطف وعطا وجود وسخا و
احسان ایله بیان بیورمجقدر پس حقیقته نظر اولنسه ایو لکده ید بیکاری نشنده
بر نافذ ناز کدر که بازار محسنین واسخیاده کندو کندولی فاش ایدر لکن ایو لکی محلنه اتمک
شرطدر نتکم نظم ایولک ایلراصیلک ایت بر نیته ٭ بر نیه دو نیان الک برنیه ٭ ایکلره دانه
ده هیچ بتمز اوللار ٭ بر نیسی بیکلر اولوردونسه بر نیه دیمشلردر وکیفیه الکه شوره یوم
ذات بی استعداده تمنای انتفاع ایله غرس نهال اصطناع ایلک معناده ارباب استعداده
سمدر نتکم حضرت کرار رضی الله عنه وضع الاحسان فی غیر محله ظلم دیو بیورمشلردر
یعنی بر نامحلده اضاعت بضاعت اوقات ایدوب امیدا نبات بذر ایله اغاضه
زلال احسان قیلمق بیهوده کندو وجودینه ایراث الم برله اتعاب بدندر انتهی حتی نامحله ایولک
ایلمک جسره محتاج اولان صویک اوزرینی ترک ایدوب صودن ایراق بر جای خشکه
جسر ساز اولمق کبیدر بو ٭ نیکویی بابدان کردن درین عالم چنان ماند ٭ که دور از آب
سازند اهل عالم چشمه پل را ٭ بیورمشلردر ٭ پس جار جیز ک ایچبیسی ایو لکدر که امیتی
متضمندر ٭ جار جیبی ایو لکی متز اولان سخاوتدر ایچیسی سکوتدر که باعث افزونی نعمتدر
نتکم ناظم ایدر از سخاوت مرد یابد سروری کشی سخاوتدن سرورلک بولور از

ازسخاوت جوم لکدن دیمکدر معلوم اوله که ارباب شرع عندنده سخاوت بخلك
ضدیدر بناءً علیه سخاوی بیان ضمننده بخلدن حذر ایله دیو مقابله ایما بیوره جقدر اما
جود دیکری اسرافك ضدیدر و مرد سخیه فارسیده جوانمرد و عربیده سخی و کریم النفس ایله
تعبیر اولنور مرد ار معناسنه در رجل عربیدر بو کلمه ایراده لطافت وار در شویله که
سخاوت کار مردانه در کار زنان دکلدر دیمك اولور شیخ سعدینك بیت جوانمرد اکر
راست کوئی ولیست • کرم پیشه شاه مردان علیست • بیت لطیفی بو بیانده کواهدر
و فی الحقیقه سخاوت کار مردانه در بلکه مثال کانی زنانه در که زنان اول کاردن محروم اندر
نظم عجب مردانه در لؤلؤ نثار • انکچون اولدیله مردانه در نثار لطیفه مضمونندن
هرکس آکاهدر یاید بولور سروری یا مصدریه ایله اولور [illegible] دیمکدر من سخیانك
مظهر احسانی اولان احرار سلیمان اولد حیثیه عبید اولور الانسان عبد الاحسان مضمونندر
بدیدارد بو معناجه مرد سخیه سرورلك آشکاردر و سخادن ناشی اتك نام نیکی
السنة عالده پایدار اولور شیخ نابی آثر لطفی سیر ایله سخالك که منور • نام عالم
دهن یاسده پایدار اولدهدر • دیو بیورمشلر و روده حین اعطاده دست اسخیا غنچه
وبعد الاعطا کل شکفته مثال اولدیغنه بیت پنجهٔ دست سخا در جابه دست کدا
وقت رفتن غنچه و هنکام برکشتن کلاست • بیت لطیفی دال در و سخاونك مدحنده
چوق ستایش ذکر ایتمشلردر ازجمله ناظم مفرحاتده بیورمشلر که نظم
سخاوت تمنا بر ادوست ساز د • سخا از وجود عالمی نواز د • سخاوت بنشه مراد راحت
سخی را ز سخاوت صد باهست • سخاوت کن بذره درویش دکام • سخی را ز سخاوت نافتی
شد نام • سخاوت کن که جنت اسخیار است • سخا باید کان دائم خدا را است • سخاوت
خاصیت بسیار دارد • سخاوت مال و هستی بار دارد • سخاوت کن بدست خود بر انسان
زبهر دیکران بهادنا نان • سخاوت درد و عالم سید هد کام • چنان کرد دار الا سخیا نام
انتهی با الذکر فواید مذکوره نی جامع اولان سخاوت و احسانده نیجه شرائط ذکر ایتمشلردر
ازجمله حین اعطاده بشاشت چهره و بسامت جال شرطلردر سیم سه باشن جود

مبنای بی هنکام دبر من خنده زر • وقت احسان زری خود را تلخ چون دریا مکن
دیمشدر • پس هنکام احسانده مبتسم لب خنده رو لق خوشدر • بو نسه دریا کبی تلخ
رو لق کوستورنك بود عوا ده الی بوشدر • و دخی اول احسانده مباهات و افتخار ایله احسانی
زید و عمروه اظهار • و یاخود برکسه یه اولان احسانی مقرون ریا و ازار ایلمك کرکدر
حتی بو مقوله آوازه کیر اولان احسانی ابجه حتی آب زره اولنمق جمیله فریاد ساز اولان
چراغه تشبیه بولدیله چراغ ایله استفاضه نور ایدیکن ظلمت اولور بو معناجه سخادن
بخل یکرکدر دیدیکلری بیت بخل بهتر ز سخایی که بآوازه بود • تیره کی به ز چراغی است
کرم باد کند • بیت لطیفندن مستفاد و هویدادر و کورد بده اولان کسنه دخی تحسینه
دعا ایله حمد و ثنا و شکر نعما ایلك لازمدر شیخ • من لم یشکر الناس لم یشکر الله تعالی حدیث
شریفی بو بیانده کافی و معنای حدیث مرکورده ترجمه مقتضای جزای احسانك • التزام
شروط شکر اندر • ایتمك شکر نعمت خلق • مطلقا ترك شکر یزداندر • اعیدی ترجمه
دلاد ابان مرامده واید ر • ایمدی نقش مدح نعمتاشه راجع اولدیغی کبی نعمت خلقه شکر
دخی نعمت خالقه شکری مثمر در شکر نعمت ایسه او نعمتك زیاده اولمسنه سببدر
بناءً علیه ناظم سخاوت عقبنده بو معنایه اشارت ایچون بیورمشدر شکر نعمت را
دهد افزونتری شکر نعمته زیاده افزونلق ویرور ترکیبی زیاده ار کلك ویرور دیمکدر
شکر مبتدادر نعمت را دهد فعلنك مقدم مفعولی اولیندر دهد ویرور دیمکدر
افزونتری ده یا مصدریه در زیاده ار کلك دیمکدر دهد فعلنك ثانیسیدر مال مصراع
معلوم و تفصیلی بیان سابقدن مفهومدر • پس ناظم اشیا اربعه فی اجمال بیانه
ختام عقبنده تفصیله اهتمام مراد ایدوب بیورمشدر که هرکه اوشد ساکن و خاموش
کرد هرکیمکه اول کسه ساکن اولدی و دلی ساکت ایلدی هرکه هرکیمکه ای ضمیر مایبدر هرکه
لفظنك مدلولنه راجعدر معناده اول کسه دیمکدر اولدی اولدی ساکن متحرك
مقابلیدر بونده صاحب وقار مراد اولنمق آشکاردر و خاموش ساکن اوزرینه معطوفدر
ساکت معناسنه در کرد ایلدی دیمکدر بونده بر مفعول مقدر رمثلا خود را

یا خود زبانش رکبی زیرا کرد فعلی بونده ایکی مفعوله محتاجدر مفعول اولی مقدم
اولان خاموش لفظی ومفعول ثانیسی تقدیرا الیکم لفظلرك بر بیدر بعض نسخه ده
ساکن یرینه تا ایله ساکت واقعدر مال معلومدر پس بونده خموش اولانده قولانه
کونه سکوت بولنور ایسه فعلا دخی سکوت وقارك لزومنه اشارت وارددر امیدك
بویله اولان کسه از سلامت کسوتی بر دوش کرد ار موزی اوزره سلامتدن بر
سکوت ایدی یعنی کسوت سلامتی بردوش ایلدی دیمکدر • پس لباس هر برناسك
وجودندن خرو بردی دافع اولدیغی کبی • حفظ لسان هر بر انسان ایچون آفات
وعاهاتك ورودینه مانع اولیجی کسوهٔ سلامت ایدیکی واقعدر بیت تجربه ایلدیك
آفاق سراسرینی چوق • دهرده ایسم اوتورمق کبی برقاعده یوق • ایدی قائم
مشهدینك بیت بغیر از خاموشی ندارد نامه ام نقشی • کدام کرجهای صوم درکار
زبانم را • بیت لطیفنك مضموني اوزره سکوتی اعتیاد ایدنك سلامت حالی بدیدار
در کر همی خواهی که باشی در امان بکر اسرسك كه هواره امانده اوله سن رو
نیکویی کن تو با خلق جهان کیت سن جهان خلقنه ایلك ایله رو فتح را ایهمله ایله امر
حاضر در کیت دیمکدر نیکویی کن ایولك ایله تو ضمیر خطابدر خطاب مذکور هر خطابه
صالح اولانه صالحدر با خلق جهان جهان خلقنه دیمکدر مراد هر کسه ایولك ایله
دیمکدر نتکم بیت ایولك کا دیر کر اوله جمله یه واصل • نه دفتر موقوف ونه
محتاج رقبدر • مضمونی سابقا بیان اولنمشیدی • وایولك ایلیك ساکن دار الامان اولمق
ایولك صانع اولمازدیدیکلری مقاله مشهوره دن عیاندر نتکم قطعه کوزی
یاشینه رحم ایله تفرك • سنوکده حالیکه رحم ایده خالق • دیمشلر الکوکی ایله صوبه
صال • بیلور خالق نوله بلمزسه بالق قطعه سندن بو بیانه دلالت ظاهردر
حتی حدیث اربعین شارحی اونجی دده مرحومك شرح مذکورنده مسطور اولان حکایه
غریبه اوزره اجنه دن بری بنی ادم بر قتیله بر مهلکه دن خلاص ایدوب بعد زمان
اولکسه حجه کیدر ایکن نفادن دور • وصحرای ب یابانده حیران ومهجور ایکن بر ارسلان

ظهور

ظهور ایدوب اشارت ایله اردنجه ارقه سنه تکلیف وتحمیل ایدوب سالماً حجاجه
اولاشدردیقده یارب بو ارسلانك بکا بو وجهله بدرقهٔ سلامت اولدیغنه حکمت
ندر دیرایکن اول ارسلان مکر مقدما خلاص ایلدیکی اجنه دن اولدیغن لسانیله بیان
ومقابلهٔ احسانی ادا ایچون ارسلان صورتیله کلوب کندویه صلاحیته ایصال ایلدیکن
وبو بیت لطیفی کندویه سویلمشدر اول بیت بودر الخیر ابقی وان طال الزمان به
والشر اخبث ما اوعیت من زاد انتهی ودخی خلقه ایولك ایلمك صدقه دن معدود ایدیکی
کل معروف صدقة حدیث شریفیله ثابتدر هر کرا عادت شود جود وکرم هر کیمکه جود
وکرمی عادت ایله جود بونده جومردلك معناسی ایله معروفدر پس بونده نا ظهك عادت
ذکرنده نکتهٔ لطیفه واردر ولطائف خفیه کلدره معلوم اوله که جود وکرم خصال انبیاء
علیهم السلامدندر نتکم فخر عالم صلی الله علیه وسلم حدیث شریفنده • ان الله جعلنی عبداً
کریماً ولم یجعلنی جباراً عنیداً • بیورمشدر وخصال اولیادر نتکم ما جبل ولی الله الا علی
السخا وحسن الخلق حدیث شریفی بو بیانه هویدادر وخصال اهل جناندر نتکم حدیث
شریفده الا ان کل جواد فی الجنة حتماً علی الله وانا به زعیم وارداولمشدر وخصال حبیب
الله ایدیکی بی اشتباهدر وخصال شاهان جهاندر نتکم ناظم وقتنك پادشاهنه بو وجهله
بیان حالدرشان جود وکرم واحسان بیورمشدرکه مفردات زبخشش در جهان بلند شد کاری
ببخشش نیست چون تو شهریاری • زبخشش کار شاهان با نوا شد بجود ملك چو صاحب عطا شد
زبخشش یافت حاتم در جهان کام • هنوز نیز زنده مانده در جهان نام زبخشش دست خود کوته مکن باز
که باید شه زبخشش در جهان ناز • زبخشش کم نکردد مال شاهان بیارد شش زهر ملکی وچندان
زبخشش بیش کرد پادشاهی بجز اوزخود زبخشش هرچه خواهی زبخشش بردرت دایم صعیفان
بدان این بخشش است از لطف یزدان • زبخشش در دو عالم شاد کردی درج نیستی آزاد کردی
نه بخشش های جود اندر جهان کن • چو بر حق کی بخشش نهان کن • انتهی ودخی خصال ارباب
عز واقبال واصحاب مجد وشرف واجلالدر نتکم حضرت حیدر کرار رضی الله عنهنك
دلالت کلام جوهر آثاری اوزره سایه درخت اسمان سای لطف کریم • نظل الکریم فسیح

مقصد انجحه قابنده وسيع ويايهٔ رفعت احسانده عجبى نه سيمرغ بلند پرواز خيال دستانى
بالاقدام ونيرومى قوادم اهتمام ايله ايرشمكدن رفيعدر پس بو خصلت ممدوحه متصف
اولان صاحب جود وكرمك عند الله وعند الناس محترم اوله جغى غايانده نتكم
ناظم ايدر درميان خلق كردد محترم بين الناس محترم اولور يعنى هر كسك عندنده
مقبول اولور پس عند الناس كندويه محترم قيلق عند الله محترم اولمقدن ناشيدر زيرا
بر قولنى خداى متعال سودكه هر كسه سودير ده عبادلر وسخينك حبيب الله ايدكى
حديث شريفيله ثابتدر هر كه كار نيك وبد ميكند هر كيمكه ايو عمل وياكوتو عمل ايدر كار نيك
ايو عمل ديمكدر ويا وياخود ديمك معناسيله نيك اوزرينه معطوفدر كار لفظى بيته
بونده ملحوظ تعبيره ويا كار بد وياخود كوتو عمل ميكند ايدر ديمكدر از همه مى دان كه
باخود ميكند اوله وكلى بلكه كندو نسنه ايدر يعنى كرك خير وكرك شر هر نه ايشلر ايسه
كندو نفسنه ايدر ديمكدر پس بونده من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها آيت
عظيم الشانه وبر منظومه حضرت ابن عباسك الناس مجزيون باعمالهم ان خيرا فخير
وان شرا فشر كلام عبرت نشانه تلميح واردر وبو معناده حضرت مولانا مثنوى
كرچه ديوار افكند سايه دراز باز كردد سوى او آن سايه باز دو سويه مشيد معنا اكرچه
ديوار اوزون سايه براغور اول سايه انافانايه كندويه رجوع ايدر ديمكدر اعمالك نيك وبد
هر كس نه ايدر ايسه كندويه ايدر نتكم شاعرك بيت هر كه او نيك ميكند يابد
نيك وبد هر چه ميكند يابد بيتى ناظمك مزكور بيتيله هم معنادر پس نه ايتمك كركدر
ديو سؤال مقدر بيله اولمغين ناظم جواب طريقيله ايدر اى برادر بنده معبود
باش اى قرنداش بنده معبود اول يعنى معبود بالحقك عبودتنده بولنوب عمرك
ايشله تا توانى با سخا وجود باش ما دامكه قادرسن جود وسخا ايله اول يعنى
سخا وجودى الدن قويمه تا بونده مادام معناسنه در استمرار ايچوندر توانى قادرسن
ديمكدر قدرت بونده اقتدار معناسنه در ايمدى اعتماد اكه اقتدارك واردر با سخا وجو
باش سخا وجود ايله عامل وشاغل اول با بونده معيت ومصاحبت معناسنه در سخا ايله

جودك فرقلرى بيان سابقلردن مستفيد ايدى ناظمك بو بيتدن ضمنا بخل اوله ديمك
مستفاد اولمغين پس تصريح بما علم ضمنا قاعده سنه بناء وبخلك غايله مذموميتنى
بيانه اعتنا بيورمشدركه باش از بخل وبخيلان بر حذر بخلدن وبخيللردن حذر
اوزره اول يعنى احتراز ايله باش اول از بخل صفت بخلدن ديمكدر بخل معروفدر وعادة
عمل معروف وحقوق الله اداسنه اولان منعه شاملدر وعطفا ايچوندر بخيلان
جمعدر مفردى بخيلدر بر حذر احتراز اوزره اول ديمكدر معلوم اوله كه صفت بخل مذموم
وبخلانك مذموميتلرى معلومدر پس جهد ايله مال ارتمز وجود وسخا ايله اكسلمز نتكم
بيورمشلردر نظم فلا الجود يفني المال والجد مقبل ولا البخل يبقي المال والجد مدبر
حالبويله ايكن بخل مالى ابقا ايدر وسخا مالى افنا قيلور بو جودى ادبارلق عد ايدن ادبار
ولى عطا الان مالدار لى غلالى صيف عالها قطار ضرب مثلى اوزره ابرى باراله
تشبيه ايتمشلردر وصحبت مؤثر اولديغى خوفندن نافى بخيلان ايله همصحبت اولمه نتكم بر
شاعرك نظم اصحب اخاك ومقصد بصحبته فالطبع مكتسب عن كل مصحوب
كالريح آخذة مما تمر به نتنا من النتن او طيبا من الطيب مضمونى بو معنايه شاهددر
بناء عليه بخلاى مدحه منده التمز جواز بيورديلر نتكم نظم وان مدحت فلا تمدح البخيل له
قيل قوم وضيع غير محتشم لا خير في نائل من عند ذي بخل ولو حباك ببذل المال والنعم
وان مدحت فامدح من به كرم يلقاك غير عبوس وهو مبتسم يعطيك منه قليلات نائله
مع البشاشة في اللقاء والكلم بيورمشلردر پس بخلادن كرم وجود وعطا كلمك
ممكن دكلدر زيرا صفت بخل انده مستقر اولان بر نسنه فتح واصلاح ايله زحق مى
پرسانده اسراف مالدر كاره ومكركه ذاتك دست عطاسى عقده بخل ايله معقود اوله
ان ناخن مى عقده كشا اچه مزلكه رطوبت نكه دست دانات پيوسته شدت
ديو ورد ميشلردر نتكم صائبك بيت بخل ممسك از بى افزونى شود چون كهر تر كشته محكمتر
شود بيتى بو معنايه دالدر پس بويله اولان دينارى بيت دارد از جوب كما فعل
دهان سك كليد ديدن سائل بخيلان را اثر باد ورود بمثله ذم ايتمشلردر يعنى

عصاتی کدا مفتاح قفل دهان سکان اولدیغی کبی بخیلان دوزخ سائلان دن فریاد کلوز
عوعوغ ردده مساز اولورد یمکدر بنا علیه اکرچه هر برسائلی ردایله نا بوس احسان ایدرلر
لکن نا بوس کرمی اولان کسنه دخی الاحسان بعید الاحسان مضمونیله ما صدق دوشان
بدکاندر کبی قولا ولطعندن ازا ایدرلر یعنی احسانی اولمز کبر کسنه بید رقبه ادخال ایله
سرورلک بوله دیمیشلردر نتکم بو مضمونی ظرفیانه ادا ایله صائب ادا ایدوب بیت بخل
از کرم بهست کرباما سلان بخل • ورهرجواب بنده آزاد میکند • دیمشلر ابدالدهر والنعال
و ممدوح الخصال اولان کسنه ده خوف اتلاف اقتضا ایلدیکی بیانده قول صحیح ونقل صریح
شولیه ذکر بر کون فخر عالم صلی الله علیه وسلم • بلال الحبشی رضی الله عنهک حجره
سنه تشریف بیوردقلرنده بر پاره کوروب بونه دردیو سؤال بیوردقده بلال حبیبجه
سؤال اولوب بو مقدار بن نا ولا ایللم بو بقیه دخی کیجه ایچون الی قومیشم
دیدیکده فخر کائنات علیه افضل التحایا حضرتی • انفق بلال ولا تخش من ذی العرش اقلالا
دیو بیورمشلردر بلالا نادادر حرف ندا سی محذوفدر ذی العرشدن مراد جناب باری دیدکلرندر
کادر عز مجید • و برا ونده هر سیاه سعیدر • اقلالا ایراث قلت مال و احتیاج والقاء کثرت
نقرو احتیاجه جد ذلی هلی شاعر بو حدیث شریفه تلمیحا بیت انفق ولا تخش اقلالا نعد
فتحت • بین البریة ابواب الارزاق • لاینفع البخل فی دنیا مولیة • ولا یضر مع الاقبال الانفاق
بیورمشلردر • ابدی بخلدن و نجلادن حذر ایله تا نسوزد مر ترا نار سقر تا کیم سنی نار سقر
یقمیه تا انکه نسوزد یقمیه مرترا سنی نار سقر سقر نامنده اولان آتش دیمکدر یا خود
بوندن مراد دوزخ دیمکدر نتکم ناظمک مقرحاتنده بخیلی ازرحمة کاری بتر ازان
بود دوزخ بعین جای بخیلان • دیدیکی قرینه مراد مذکوردر معلوم اوله کیم • وان جهنم
لموعدهم اجمعین لها سبعة ابواب لکل باب منهم جزء مقسوم ایت شریفنک تفسیرنده
قاضی بیضاوینک بیانی اوزره نیرانک جمله سنه جهنم اطلاقی صحیح اولدیغنه
کوره ابواب نارک یدی اولدیغی اخلاقلرینک کثرتنه بنا در یا خود اهلنک مراتبی
اوزره منزلکاهلرین بیان ایچوندر پس طبقات نیرانک اولکیسنه جهنم

تسمیه اولنمشدر بو عصاة موحدینک مقریدر ایکنجیسی لظی در که مقر یهود اندر
اوچنجیسی حطمه در که منزلکاه نصارادر دردنجیسی سعیردر که ماوای عبدهٔ کواکبد
بشنجیسی سقردر که موضع مجوسیاندر التنجیسی جحیمدر که مقر مشرکیندر یدنجیسی هاویه
در که مسکن منافقین و شیاطین غاویندر پس ناظمک بیانی اوزره بخیلی نار سقر ایله
تعذیبه کوره بخل مذکوری کفر انفس و اجابته دائر اوامر الهیه ده اولان بخله حمل خوشدر
و امر الهیده بخل ایدن کسنه نک معروف اولان سخاوتکوندن دور اولدیغی ظاهردر
بو یله اولان بخیلک ایکی عالمده یوزی قاره والی بوشدر

در بیان چند اخلاق که چند دیکر ازو حاصل شود

چار چیزی بر دهد از چار چیز درت نسنه دن ثمره ویرور
بر فتح باء موحده و سکون راء مهمله ایله باغ و بستانک حاصلنه دیرلر بونده مجازا
ثمره و محصول معناسنه مراددر دهد ویرور دیمکدر خلاصه درت نسنه درت
نسنه نی نتیجه اولور دیمکدر نشنود این نکته جز اهل تمیز بو نکته یی اهل ادراکدن غیری
کسنه استماع اتمز یعنی سمع قبوله المز نکته بونده مسئلهٔ لطیفه معناسنه در
جزء غیر معناسنه در اهل تمیز هوشمند و صاحب ادراک دیمکدر هر که زو صادر
شود این چار کار هر کیمکه اندن بو درت فعل صادر اوله بیند آن چار دیکر بی
اختیار اولکسه بی اختیار دیکر دردی کورور بیند مضارع مفرد غایبدر
کورور دیمکدر مصدری دیدن در آن اولکسه دیمکدر چار دیکر اخر دردی دیمکدر
بو کلام بیند فعلنک مفعولیدر بی اختیار اختیار دن تره دیمکدر اختیار اضطرارک
مقابلیدر مراد البته کورور دیمکدر اول اشیاء اربعه اتی البیان و نتیجه چار دیکرانک
اولکی عاقبت اندیشلق مقصد که پشیمانلقی متضمندر ایکنجیسی کارنده احتیاط ایتمکدر که دوچار
غفلت قلب اولمق منتجدر اوچنجیسی معانده باسلطان کرکه کارلدویر ویرانلغی متضمندر
دردنجیسی خلقه مخالفت ایله ناسازکارلقدر که دوستانک کندودن نفرتنه و فراقی
منتجدر • پس ناظم بو جمله بیانه شروع ایدوب بیوردی هر که در پایان کار ننکرد

هرکیمکه بر کارک انجامنه نظر ایلمز هرکه هرکیمکه . در زانده در پایان کاری براینده
انجامنه دیمکدر کاری لفظنده کی یا حرفی وحدت ایچوندر نکرد نفی استقبالدر عمر
دیمکدر عاقبت دوری پشیمانی خورد عاقبت برکون پشیمانلق یر عاقبت معروفدر
دو روزی برکون دیمکدر روز کوندر یاسی وحدت ایچوندر پشیمانی ده یاء مصدریه
در پشیمانلق دیمکدر خورد مضارع مفرد غایبدر یر دیمکدر مصدری خوردن در یعنی
انجام کاری دوشونمیانک صکره ندامت کشیده یکی مجبوردر هرکه بحد احتیاط کارها
هرکیمکه اشلرک لایق اولانی ایلمز یعنی حرکات ردیه و افعال ناملایمه ایله اولور
هرکه هرکیمکه بحد ضرورت وزن ایچون کافک سکونیله اوقونلور درایلمز دیمکدر
احتیاط عربیدر لایق اولانی ایتمک معناسنه در مابعدنه مضافدر کارها ایشلر
دیمکدر کارک جمع معناسنه در اخرنده کی ها ادات جمعدر بردلش آخر نشیند بارها
انجام کارلک قلبنه نیچه بار اوتورور یعنی قلبنه بار گران ثقلت ونیچه زحمت
وارد و مکین اولور یاخود نیچه پرده لو قرینا اولور دیمکدر زیرا بار کلمه سی لغت
فارسیده یکرمی یدی معنایه کلور معانی معدوده دن بونده یوک معناسنه و یاخود
پرده معناسنه اولمق بالایعدر معنای اوله کوره کارده احتیاط ایتمیانک قلبنه بار
ثقلت ورودی ورکاده هر بار مغموم و مهموم اولمسی بدیداردر یاخود آینه قلبنه
غبار کدر ورودندن قلبی پرده دار کدورت اولوب رؤیت صفادن محروم اولمق
اشکاردر بر دلش انک قلبی اوزره دیمکدر بر علی معناسنه در دل کوکلدر اخرنده کی شین
ضمیردر احتیاطدن دور اولان کمسه یه راجعدر آخر انجامنده دیمکدر نشیند مضارع
مفرد غایبدر اوتورور دیمکدر بو فعلی ایراد ده قلبنه وارد اولان بارلر قلبنده مستقر
و مکین اولور دیمکه اشارت واردر زیرا اوتورمق قراردن عبارتدر بارها جمعدر
بونده دخی دلنشین اولان باک کثرتی اشعار ایچون جمع کتورمشدر اعدی بود غده دن
امنیت ایچون دکلی هر بر امور وخصوصده احتیاط ایتمک هرکسه لازمدر نتکم خواجه
صائب بیت باحتیاط دو دست خطر بیاله بگیر * مباد آب حیات ده بجای

شراب * بیتیله ارباب ادراکه بو معنای زلالا حتوالی شراب بیورمشدر ودخی
خوجه عبد الکوئی بیت یاد رحیم محفل لها تمرد * که آهسته باش تا نرود شیشه بهم
بیتیله احتیاطه نیجه بیورمشدر * یعنی حرمسرای محفل قلوبده پا نهاد تمرد اول * و
آهسته اول که شیشه لری بر برینه اورمیه سن و قرمیه سن زیرا شیشه دل شکست
اولدیغدیفکره پیوندی مشکلتر اولور دیمکدر * وفی الحقیقه کوکلک حالی سازه بکزمز
نتکم ثابت بیورمشدر بیت غریبدر بو کوکلک حالی تاباجوق اولور * سحاب فیض نازکن
دکله غبار دوشر * ودخی شیشه دل غایت نازکتر اولغین ادنای غبار ایله مکدر و
شکسته اولور نتکم شعرادن ملا شغر بیورمشدر بیت دلیست در برمن زآبگینه نازکتر
که کر غبار نشیند از و شکسته شود * و زجاج خاطری کسر ایتمکده تعمیر بی ممکن اولدیغی
شاعرک سه شکسته ها طرابدوب صکره تعمیر ایتمکلک شلی * کاد ایتمک کبیدر رخنه
قمغورماچینی * بیت لطیفندن و نابی مرحومک بیت کا دایتسک نه عیب مکاف
کاسه با ئیدر * اولور طرز نوازش لی نیک ازاردنصکره * مضمون منیفندن هویدادر اعدی
هرکارده حضوصیله قلوبی عدم انکارده احتیاط لازمدر هرکه با واستیز با سلطان
کند هرکیمکه ارکسه سلطان ایله معانده ایدر استیزه کسر همزه ایله عناد وجدال معناسنه
یا مصاحبت سلطان معروفدر وکلاسی اولان حکام بونکمده بردر * پس سلطان
و وکلاسندن بری ایله معانده قیدنده اولان کار خود را سربسر ویران کند کندی کارینی
باشدن باشه ویران و خراب ایدر * یعنی اشی باشه وار میوب خراب و بیاب اولور کار
خودرا اضافتله کندی ایشنی دیمکدر * بو کلام کند فعلنک مقدم مفعولیدر سربسر
باشدن باشه دیمکدر سر تا سر مثله در ویران معمورک ضدیدر نتکم فرهنگ بیت
هر لحظه دلم را بپری کرد تصرف * ویران شده چون ذرتف براولاد ذکورست * بیتندن
معنای مذکور هویدادر اکثر وقتک ویران شده لکن شهور السنه عالیاندر کند
ایدر دیمکدر معلوم اوله کیم اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم آیت عظیم الشانه
امتثالا سلطانه اطاعت لازمدر قال الدیکر امرلرینه اطاعت شرعه مطابق ایله مقیددر

دیوانلره عدم انقیادیله ایقاد نائره عناد ایدن کندی کاربنی وخانه دلوجانی ترتیر
خراب ابادایلمک مقرر دره خلاف سلطانه وطرفلرندن کلان احکام ذیشانه انقیاد ایله
ایله ترک عناد خوشدر حتی عبا بلرنده اناره سوکمک شرعا منهیدر زیرا حدیث شریفده لا
تسبوا السلطان فانه ظل الله فی الارض وارد اولشدر دعشرده وسنیه اثارده قال
الله تعالی مالدعاء علی الملوک فانا ملک الملوک وقلوبا الملوک بیدی وارد اولدیغی نقل
ایلشلردر • ایمدی کعبهٔ اطاعتده حرم نشین امان ایکن حدینی تجاوز ایله دائرهدن
طشره حرکت ایدن حلی تجاوز اولان کبوتر حرم کبی کرفتار قید صیدا ولمق مقرردر نتکم
خواجه صائبک بیت کسی که می نهد از حد خود قدم بیرون • کبوتریست که می اید
از حرم بیرون بیتک مضمون لطافت مشحوندن معنای مذکور نمایاندر وناظمک
بومعنای اشعارده بعض نسخه لرده چند ابیات کوریلکین ابیات مذکوره نک تحریر وبیان
وشرح وعیان مناسب کورلمشدر اول ابیات بونلردر که ذکر اولنور نسخه
هر کجا بسلطان دلیری کرد مرد هرکیمکه سلطان ایله بهادرلک ایلدی اولدی یعنی سلطانه
قارشو قویدی جانندن اولدی دیمکدر • نتکم مصراع ثانی مصراع اولی بو وجهله موضحدر
در هلاک مال وجان خود سپرد مال وجانینی هلاکه اصمرلدی یعنی مالدن وجاندن
اولدی دیمکدر هر که او یاغی شود با پادشاه • هرکیمکه پادشاه اسلامه بغی ایدیجی وامرینک
خلافنجه کیدیجی اولور روز او چون تیره شب کردد سیاه انک کونی بولادنک کیجه
کبی سیاه اولور یعنی کوندوزی کیجه سندن سیجلمزوالامر کدورت بعیده کوزی
اچلمز دیمکدر پس نسخه بینری تمام اولمغین • ینه خامه جنبان تحریر شرح وبیان اولوب
اشیاء اربعه نک درد ضمن بیانه کلدیک هر که گشت از خوی بد ناساز کار هر کیمکه
کوتو خویندن ناشی خلق ایله دیرلک ودوزلک ایدیجی اولدی یعنی سوء خلقدن خلق
راضی اولمادی دیمکدر هر که هرکیمکه گشت اولدی از خوی بد یرامز خویندن ناشی
دیمکدر ناسازکار دیرلک ودوزلک ایلیجی دعکده زیرا ساز کار دیرلو ودوزلو معناسنه
در • اما کار لفظی مقدم اولوب کارساز دینسه ایش دوریجی معناسنه اولور ایدی پس

اولنه

اولنده اولان ادات نفی ایله ناساز کار خلق ایله دوزلک ایلمیز مخالفه دیمکدر
وبو کیفیت سوء خلقک مقتضاسی اولدیغی ناظمک از خوی بد کلامندن مستفاددر
وبویله اولان بدخوی واداوک بلای سیاه و غضب اله اولدیغندن هر کسک کندودن
نفرت وفراری انکاردر نتکم ناظم ایدر دوستان از وی گریزند بی شک فرار لاجرم دوستلر
اندن فرار ایدرلر زیرا بدخولغی سببیله منفور قلوب احبا اولور معلوم اوله که هرکسه
حسن خلقدن ناشی خلق ایله حسن امتزاج لازم اولور • وحسن امتزاجک معناسی خلقه
متابعت ایله اویمق دیمکدر نتکم نابی خواهش کر اوله راحت بید حیات ایله • تا عهد
صلح ایتمیجک کائنات ایله • دیو بیورمشلردر بر عاقل اولان معقوله قائل کرکدر
معقولکشینک هیولاسی هر صورته قابل اولمقدر نتکم خواجه صائبک بیت در کلستان
بلبل ودر انجمن پروانه باش • هر کجا دام تماشایی که بینی دانه باش • بیت لطیفی بومعناده
کافی • ودخی ظرفای شعرادن برمرد کاملک بیت هر کل رد جوهری باکفر ودین همسر بیت
چوب کاهی تخته ره وکهی منبر شود مضموننیقی بو مقامده وافیدر نرد طوله دیدیکاری
لعبدر منبر معروفدر لکن هر وقتنی اختلاطه مضطر ایدوب شدت امتزاج ایله هر جهتلی
شمع اولمق دخی مقبول دکلدر زیرا کو معناجه شدت امتزاج ایله امتزاجک حالی
احراق وجود تا بنا دوانک ذیری جهره پاک اولمغه باعث اولدیغی انجمن ارای انام اولان
شمع سوزانک حالندن نمایاندر نتکم صائبک بیت نداود ها صلی امیزش خلق • کچه شمع
از انجمن کریاد بر اید • کلام جواهر نظامی بو بیانه شاهددر • تا لدیکر بعض نسخه ده
بیت مذکورک موقعنده بیت دیکر واقع اولمغین تحریر وبیانی مناسب کورلمشدر اول بیت
بودر که ذکر اولنور چون سؤال اورد کرد خوار مرد کشی چونکه سؤالکوردی خور و
حقیر اولور سؤال بونده عرض احتیاج ایله ناسده برنسنه استمک معناسنه در پس سؤالک
ضمننده البته حقارت درکار وذلت بدیدار در خصوصا کمر روزکارک حالی بویله
اوله نتکم خوجه کلیم ایدر بیت از بسکی کار درین روزکار تنک • چیزی اکر کشاده
شود دست سائل است • ابدی سؤالدن فارغ زندن فلاح مطلوب درکار • حقدن

طلب ایله خلقدن ابتدی قطعه منوطدر مانند شها هر کرا استغناف کرد یا اکر قالدی
هر کیمکه خلقی استغناف ایلدی یعنی دوستلری کندودن نفرت ایتکین دکیتسه قالدی دیمک
مراد در پس خلقه چشم حقارتیله نظر ایتمك منفور قلوب انام اولمغه سببدر وکامی
حقیر عد ایتدیکك فقیر عند الله عالیقدر و نظره شایان اولمق کبیردر • و بر مقوله خودانه
زاده التفات اصحاب بصیرتك مالیدر دیمشلردر نتکم خوجه اقا رضانك **بیت**
بخردان التفات اهل بینش بیشتر دیدم • سها منظورتر دیده وربا شد زکوکبها •
بیت دلارای بو بیانده مانند سها ضیا بخش اوج علا در شها ضم سینیله بر نجوم ده
یلدزه دکر انی هر کس کوزمز رؤیتی زیاده حدت بصر صاحبنه میسردر و دقی باشنده
هوای کبر اولوب کاغد بادکبی خلقدن یوکسك اوچانك بوغازنه اورغان ایله مستحق
اهل سیران اولدیغی خوجه مخلصك **بیت** همچو کاغذ باد هر کس را هوای در سرست آز
برای سیرهر دم در رسیمانش دهند بیت لطیفندن نمایاندر کاغذباد دیدیکلری صنعتله
معمول بر ورقدرکه کندولی ریسمان ایله هوایه صالوب پرواز ایدیروب سیرینه دمساز
اولورلر **در بیان ترك زینت ظاهر**
سر چه ارایی بدستار ای پسر ای اوغل باشکی دستار ایله نه بزرسن سر بونده باش
معناسنه در چه ارایی نه بزرسك دیمکدر چه کهرم عجمی ایله نه دیمك معناسنه
ادات استفهامدر ارایی مضارع مخاطبدر بزمك معناسنه اولان اراستن دن
مشتقدر بدستار ده با مصاحبت ایچوندر دستار صاروق و دولبند و دستمال
معنالرینه کلور بونده سرلفظی قرینه سیله هر کسك عرف بلدی و مذاقی اوزره باشه
صاریلان نسنه مراددر ای پسر ای اوغل دیمکدر بونده ناظمك مرادی ظاهرکی نه زینت
ایدرسك پس ظاهرآرالق ایله خودنمالق ادمیت دکلدر • بلکه ادمیت ترك زینت
ظاهر ایله جلب خاطردن عبارتدر دیمکدر نتکم **بیت** ادم نشود کسی بدستار احباب
بپرد دلی بدست آر دیدیکلری بیت جواهر آثار اشارت ضمننده ناظم بیورمشدر کر توانی
دل بدست آر ای پسر اکر قادر ایسك بر کوکلی اله آل یعنی بر خاطری جلب و تعمیر

ایله دیمکدر کر ادات شرطدر توانی فعل شرطدر معناسی قادر ایسك دیمکدر دل
کوکل معناسنه در بدست اله دیمکدر اوزده کی با الصاق ایچوندر دست بونده ال
معناسنه در آر امر حاضردر کتور دیمکدر بو فعل متعلقاتیله جزا شرط مذکوردر
پس هر بر سالك زینت ظاهره مرد کامله یعنی سیرتنه و ذاتنده کی معرفت و جبلتنده کی
انسانیتنه نظر اولنمق کرکدر نتکم خواجه صائبك **بیت** مغز تحقیق از ارباب عمامه مطلب
ابجه در سر شوان یافت ز دستار مجو بیت لطیفی بو بیانه دالدر • و بو معنای مذکوری
اثباتنده ناظم جوهرك **بیت** لاوزم کلوردی سرو و چنار اوله میوه دار • علم و هنرده مدخلی
اولسه قیافتك •• بیت منیفی شاهد حالدر ایدیکه مرد کامل بر وجهله جلب خاطر دوستنه
نائل اولالدر • خصوصا که اول تعمیری تعیدنده اولدیغنك خاطر ذاتنده محزون و مکسور بولنه
بویله خاطرك تعمیری نوازش خاطر معموردن الزمدر • و ثوابی سائردن اعظمدر نتکم • من ادخل
علی مؤمن سرورا فکانما سرنی • حدیث شریفی بو معنانی اثباتنده اعدرو بویله خاطری
عمارت خصال حمیده ارباب اقبال دولت • ودکوه جاه و عز و رفعت ایدکی **بیت**
چو روز کار بکام تو کشت و دولت یار • بکوش تا دل آزرده بدست آری ••
بیت دلاراسندن هویدادر کیف لاکه مؤمنك قلبی بیت الله ایدیکی ایله اشتباه
و اولبیتی تعمیر عمارت کعبه دن ثوابلو اولدیغی **نظم** دل بدست آور که حج اکبرست
از هزاران کعبه یك دل بهترست • کعبه بنیاد خلیل آزرست • دل نظرکاه جلیل اکبرست
قطعه دلپذیرك مضمونندن معلومدر • حتی ترك زینت ایله کعبه واری سنه ده بر لباسه
قناعت و کعبه خاطر تعمیرینه اهتمامه اشارت ضمننده خوجه صائب تعمیر خاطر کوری
تعمیر کعبه دن افزون عد ایلمشدر اشارت بیوردیغی قطعه دلارا بودر **نظم** ••
عزیزترنه از کعبه ای لباس برست • بجامه که بسالی رسد قناعت کن • چه کلدر دلدار
بتعمیر کعبه میکیری • خراب کشته دلی را برو عمارت کن • پس رخنه خاطر مکسوره هیچ
اولمز ایسه دخی لسان ایله مرهم سای التیام اولمق اقوم مهامدندر دیمشلردر زیرا رخنه
دل حالی برشسته قیامت دکلدر نتکم بیورمشلردر **صائب** ز دل مجروحی هر روز املا میتوان

کردن • ازین یکقطره چون صد نامه انشا میتوان کردن • اگر بر دل کذاری
همچو کشتی باد مردم را • با ساقی سفر بر روی دریا میتوان کردن • بجبری کر بهر رخنه نخانه
دل راه • ازین روزن دو عالم را تماشا میتوان کردن • معانی ابیات مذکوره ظاهر
و دل تعبیر اولنان سینه نك حالا وسائی بوندن باهردر • پس زینت ظاهره دن فراغ
ازاله اسبابه موقوف • و باعث زینت عز و مال و جاه ایدوکی معروف اولنین ازاله
اسبابه اهتمامه اشارت مراد یله ناظم بیورر تا نکردی ترك عز و مال و جاه • ماداکه
عز و مال و منصب دنیویه نی ترك ایلیه سن تا نکردی مادامکه ایلیه سن دیمکدر ترك فراغت
معناسنه در عز و مال و جاه • معروفلردر • پس ناظمك بوندن مرادی عز و مال و جاه
باعث زینت و خسارت اولدیغی انلاره محبت کرکمز زیرا حب ریاست شرعا مذموم در
دیمکدر معلوم اوله که حب ریاست اوچ قسمدر بری اکر جاه و مشتهیات و محرمات
ایچون اولاندر بو حرامدر قسم ثانی اعزاز دین ایچون اولاندر بو دخی ایکی در شول که
اکر ریا و سمعه دن خالی اولورایسه مستحبدر • و اکر کمال طلبیله تلذذ نفس ایچون •
اولور ایسه و حب مالکی خطردن سلامت بولورسه حرام دکلدر لکن شرعا مذمومدر •
زیرا اما جبین نفاق و تلبیس و کذب و عجب و زینت • ظاهره میله دوشورر ایدکی
علاجی فناسی و سرعت زوالنی ملاحظه ایله کندوبی ترك ایکدر • نتیم بونده ناظمك ترکیله
نصح ایدیکی اشبو حرام و یا مذموم اولاندر فصلدر • اما بلا حب اولان ریاست محمود و حه •
ثانی عالی انبیاء کرام علیهم الصلاة والسلام مددر • پس حرام و مذموم اولان عز و جاه ده
و مال خطرناکه عدم محبت • و ترکنه سعی و همت اهم و الزمدر • زیرا دنیوی و اخروی خطری
بسیار • و حال الحکومت دشواردر نتیم سعدی نجمائی ملك و دولت بلا است
کدا پادشاه هست و نامش کدا است • مضمونی بو باده کواهدر و دخی نظم
تا برد در سرت کلهداری • بکلوت بصداع بکذارند • پای در دامن قناعت کش
تا ز جیب تو دست وادارند قطعه متبقت ثانی بی اشتباهدر که کلاه داد جاه
اولانك سر دولت افسرن تصدیعدن خالی و جیب همته ادخال دست سئوال اللهدور

ولا ابالی اولانلر بو غدغه لردن خلاص اولور و خلقك الذن فورتلمق ایلیمی
دامان قناعته چکوب جمله دن فراغته موقوفدر و بلکه ملك فراغت بو وجهله
سلطانلغی نتیجه دولت و جاه جهانیاندن اعلا و اولا ایدیکی اهل تجرید عندنده •
مشهور و معروفدر نتیم ابن یمینك نظم دو نیم نان اکر از کندم است و یا از جو
دو تای جامه اکر کهنه است و یا از نو • بچار کوشه دیوار خود بخاطر جمع •
که کس نکوید از انجای خیز و انجا رو • هزار بار نکوتر بنزد ابن یمین • ز فر سلطنت
کیقباد و کیخسرو نظمك لاوابی بو بیانه تمام شاهد حالدر معناسی حنطه و یا شعیردن
ساخته ایکی پاره نان و عتیق و جدیدن ایکی قات جامه بی عنوان ایله کندی چار
کوشه دیوارنده جمع خاطر ماله و نیل و لوب بر کسه بوندن قالق و انده کیت دیمك
ابن یمینك عنده کیقباد و کیخسرو نام پادشاهلرك دورنق سلطنتلرندن هزار بار کوزلدر
دیمکدر حتی عز و مال و جاهك بو وجهله خطراتی درك و اذعان ایدن ارباب عرفاندن
بر مجرد الاحوال بو وجهله ترانه ساز مقال اولمشدر که نظم ملك عزت کر چنین باشد
ارمغان بیند مشفقانه نخرو • دل بنه بر سرای ترجیه قریب • که قراوان کذشت ذکی کو
روز دولت مبانش غافل ازانکه • حسن ترکیبه و لسان رلسه در • جون همای خجسته قانع باش
نه چو کجشك کر جان بر دانه کرو • رو زمین قناعت اکنی تخم • تا مراد ادکلا اوری بکدرو
چون بود معده پر تفاوت نیست • که ز کندم پر است و یا از جو • تن چو پوشیده شد چه فرق بود
نزد عاقل میان کهنه و نو • انتهی نظم مذکورك قوافیلری اولان الفاظدن کی کو
نام پادشاهدر • و دخی کلاه دو معروفدر لفظ کرو رهن معناسنه در درو حصاد
معناسنه در کهنه اسکی نو یکی دیمکدر اعدیعاد امکه انلاری ترك ایلیه سن
ازهمه برسر نیاید چون کلاه باشی اوزره کلاه کبی دو کلیدن مالی کله مرسن
یعنی مالیقدر اوله مرسن دیمکدر ازهمه دو کلیدن برسر باش اوزرینه نیاید نفی استقبال
مفرد مخاطبدر کله مرسن دیمکدر چون کلاه چو کلاه کبی دیمکدر چون ادات تشبیهدر
کلاه فارسیده دو کدن و کجه دن یا پلمش بورك معروفك آدیدر نتیم خوجه صائبك

بیت ذسر کلاه عدم اچه کرته بردارم • که زیر تیغ حوادث همین سپردارم
بیت لطافتنا زنده بو معنا جه درکلاه عدمکیچه کلاه دیمك اولور وکاهی مطلق
ذکر اولنوب بینه بو معنا مراد اولنور اما جزء آخر ایله استعمال اولندقده اول جزءلو
ایله بشقه بشقه کلاه اهلی مراد اولنور مثلا کلاه ترکی دنیه جندیلرك جکدکلری
کیدیکلری بر نوع کلاه مراد اولنور وکلاه شاهی یاخود صاحب کلاه ومعناده
مماثللری یکرا اولندقده تاج شاهی مراد اولنور نتکم صائبك بیت مرزترك طلب سرمایه
صاحب کلاهی شد • که کچکول گدایی ازگون شد تاج شاهی شد • بیتده لازاسنده
صاحب کلاهی دن سلطانلق معناسی مراددر وفی الحقیقه کاسه دریوزه اولان
کچکول سؤال ترك طلبدن ناشی منعکس اولدقده کندوده شکل تاج شاهی نمایان بو صفتده
اولان گدایان جهان خسرو جهاندار سلطانلردر پس ناظمك بونده کلاهدن مرادی باشده
اولان تقیه دکه باشده عالیدر ایمدی تارك عز ومال وجاه اولیانك
عند الله عالیقدر اولیه جغی باذسا بو تحصیله باشتباه هدر پس ترك زینت
ظاهری ایله تقید لازمدرکه مرد الهی طریقنده تعبده اولمش اوله مردلك بودر
یوقسه نیست مردی خویش را ارستن کندیکی بزه مك اولمق دکلدر نیست
مردی اولمق دکلدر خویش را ارآستن کلمه سنك مقدم مفعولیدر معناسی
کندیکی دیمکدر آراستن بزه مك معناسنه مصدردر معلوم اوله که کشی کندین
بزه مك خودنما وظاهرارلقدر بونلر ایسه شرعا وعرفا وطبعا مذمومدرو
ذاتنده عرفان اولانه بو داعیه نك اولدیغی صورت حالندن معلومدرمرد
الهیده بو صفت اولمازنتکم صائب نقش هستی نشواند زنظرها وف یافت
عکس در بحر محالست که عنایان باشد • بیتندن هویدادر ودیگر صائب انجمن کرمایه
دار بود خود نمای نیست • هرکز سخن کلی بسر باغبان نداشت مضمون
دیکنی معنا مرادی مشعردر ایمدی خودنمالغك حالی وظاهرارلغك مآلی
بویله اولدیغندن ترك زینت ظاهرك لزومی ظاهر وترك زینت ایتمك

صاحبنك

صاحبنك حوادث روزگاردن مصون اولدیغی خوجه کلیمك بیت تا نبود
این تاج ذرتین برسر شمع آسوده نبود • شمع افتاد از هوای سرفرازی در گداز • بیت
لطیفنك مالندن معلومدر یعنی شمعك حالندن اعتبار الملودر که مادام باشنده
تاج ذرتین اولدیغجه آتش سوزان ایله گریان ومقراض مجلس ایله سربریده اولمقدن
دراماندر واسوده دکلدر پس شمع سرفرازلق هواسیله سوزش گداز درشمشددر دیمکدر
وخوجه موحی ایله بیت دیکرنده بیت نشکوی کرخویش را باری خود آرای مکن
نیستی چون بت نشکن شکرهی باید شدن • دیو بیورمشدر معناسی اکر کندیکی تبر ایمانت
ایله کسر ایدرمزسك باری کندیکی بزه یجی اولمه چونکه بت شکن دکلسین بت یاپیجی اولمق
کرکزدیمکدره بونده مراد معلومدر • پس کندو اوزرینه زینت ویرمك زنانه ایشیدر
مردان ایشی دکلدر خود آرالغك انجامی خسران وهلاك جاندر نتکم ناظم الله در
قصد جان کرد هرکه او اراست تن هرکیمکه بدننی بزه دی قصد جان ایلدی یعنی
کندی هلاکنی مراد ایلدی قصد جان اراده هلاکدن کنایه در کرد ماضیدر ایلدی
دیمکدر هرکه هرکیمکه او اوکسه اراست ماضی مفرد غایبدر ایلدی دیمکدر تن بدن
معناسنه در اراست فعلنك مفعولیدر پس بونده مراد کرفتار قید زینت بدن
اولانلر درکاه حقتدن دور وقرب رحمتدن مهجور اولدی دیمکدر وبو جمله مرد
ودنیت هلاك جاندن عبارت اولدیغنه اشتباه یوقدر نتکم ناظم تذکرة الاولیاء
نام کتابنده میل زینت ظاهر حقنده ایدر ظاهرین زین ایتمکك نشه قربینی
کشیه شاه طریقنك قربیندن زیاده دراتنتی پس بونده فضل قاعده سیله سالك
نه ایتمك کرکدر دیو سؤال مقدر پیدا اولمغین ناظم جواب طریقی ایله بیورمشدرکه
نیست در تن بهتر از تقوی لباس تنده تقوادن خوبتر لباس یوقدر نیست یوقدر
در تن بدنده بهتر زیاده ایو از تقوی تقوادن دیمکدر قاعده فرس اوزره تقوی علوك
کسریله اقنور لباس کیه جك واورتونه جق نسنه دن اعمدر پس بونده ولباس
التقوی ذلك خیر آیت شریفنه تلمیح واردر تقوی زاد آخرتك خیرلوسیدر نتکم فان خیر

الزاد التقوی آیت جلیلهٔ لسانیله مثبتدر قالدیکه تقوا لدلغوینک لغتده فرط
صیانتدن عبارتدر اما اصطلاح شرعده معنای عام ومعنای خاصی واردر معنای عام
اخرتده ضرری اولان نسنه دن اجتنابدر بونک دخی اعلا وادنا مرتبه لری واردر اعلای
قلبی حقدن مشغول ایدن شیلردن تزهد وجمیع جسدیله حقه انقطاع تام بر له خدایه
تعبددر تقوای حقیقی دیدکلری دخی بودر بو مرتبه یه وصول ریاضت کثیره دن صکره
حصول اولور اما ادناسی شرکدن اجتنابدر بو معناجه تقوا هر مؤمن موحده بولنور
معنای خاص فعل وترکدن ناشی نفسی عقوبته مستحق قیلان نسنه لردن اجتنابدر
اهل شرع عندنده متعارف اولان دخی بودر لکن ناظمک کلامنده کی تقوادن مراد
تقوای کامل در نتکم منفرماتنده مدح تقوا باتنده اولان ابیات لطیفه سی بو مراده قرینه
در ابیات مدحیه سی بودر که ذکر اولنور **نظم** زتقوی خلعتی در پوش ای شاه
زتقوی کن دل خود را تو آگاه ۰ زتقوی بر تو بگشاید در راز ۰ بتقوی باش ای شاه سرافراز
زتقوی درد و عالم کامران باش ۰ زتقوی کن بعالم نام نو فاش ۰ زتقوی کرد می آگاه کردی
چو ابراهیم ادهم شاه کردی ۰ زتقوی یافته مردان حق جاه ۰ زتقوی کشته از هر حال آگاه ۰
زتقوی کشت عاشر رتب شود بیش ۰ فروزکن شه زتقوی باب خویش ۰ زتقوی یافت سر در جاه گونین
زتقوی یافت سرور رقاب قوسین ۰ زتقوی کن بعدل و داد دین کار ۰ جهان را شنک ز ظلم بر نگه دار ۰
زتقوی بوسف بیچاره شد شاد ۰ شد از زندان اندوه و غم آزاد ۰ اگر تقوی نگه داری دری دین
راه ۰ چو وی بس از خلال تقوی کردی آگاه ۰ انتهی پس ناظمک اولا ابیاتده خلعت ذکری
لباس تقوایه اشارتدر وخاتمهٔ ابیاتده اولان بیتی طراوب طریقه بنیادتدر زیرا
وبنی العرفی جعفر تری تقوا بر کاتنده موهبهٔ الهیه دن حقه سند اولوب نعت اولدیغی
وصحراده آج کیدر ایکن بر آج قورد اغزیله کندویه بر نان لطیف کتوروب بو سکا عطیهٔ
رحمانیدر دیو نانی اوکنه صندیغی ناظمک دیکر کتابنده مسطور وبین الوکلا مشهوردر
ایمدی لباس تقوایی قوبوب لباس دنیا ایچون تکلیفه دوشمک کرکدر زیرا **در تکلف**
مرد را نبود اساس تکلفده مرد ایچون اساس اولمه **در تکلف** زحمتده دیمکدر زیرا

تکلف زحمتلو ایشه دیرلر وربا معناسنه کلور بس بونده قید زینتده اولانک ۰
زحمتکش اولمسنه اشارت واردر وفی الحقیقه بویله در انکچون مردان روشندلان
بو کونه تکلفی ترک ایله صفا بولوب **بیت** نیست جز ترک تکلف زینت روشندلان
کر لباس اطلس است آینه عریان بهتر است ۰ دیو بیور مشلردر یعنی روشندلانه ترک
تکلفدن غیری زینت یوقدر زیرا لباسی اطلس دخی اولسه آینه نک عریانلغی یکر کدر دیمکدر
پس مردانک حالی بودر انکچون ناظم بونده مرد ذکرنه مبادرت بیوروب دیمشدر ۰
مرد را مرد اولانه **نبود** اولمیه **اساس** عربیدر دیوار غلبه دیرلر پس زینت ظاهریه
تکلف مردانک بی اساس ایدیکی قرین علم خواص ناسدر زیرا قید زینت ایله تکلفه دوشن عوام
ناس غرقی بحر افلاس ولمعین کندی مالی بلمز وغیرک احوالن آکله مز اولدر زمانه نک ایسه
حالی معلومدر زینت ظاهره هر بار مألوف اولان معروف اولور معروفیت ایسه
مشهوریه موقوفدر شهرت ایسه صاحبنه بلادر وانجام کار نامراد اولدیغی مشهود
دیده بای وکدادر نتکم بو معنالری ایکی بیت ایله ایما ایدوب ناظم بیورر **هر که او در**
بند آرایش بود هر کیمکه او زینت قیدنده اوله **هر که** هر کیمکه **او** کسه **در بند آرایش**
زینت قیدنده دردیمکدر بو مقامده در بند قولنده اولان در کلمه سی ظرفیت ایچوندر
بند قید معناسنه در اما ایچن دربند کلمهٔ واحد اولسه طاغده وبعضی یرلرده
زحمتله یکیلاو طاریره ودخی کلید ومفتاح حسن کندو ایله قبو بغلنان نسنه یه ودخی
کندی نفسی قیدنده اولور دیمکدر ودخی بر شهر عظیمک ادینه دیرلر آرایش زینت معناسنه
در **بود** اولور دیمکدر **در جهان فرزند آسایش بود** دنیاده زعمنجه ابن الحضور اولور
در جهان دنیاده **فرزند آسایش** راحت اوغلو دیمکدر بونده مراد معلومدر **بود**
اوله دیمکدر پس زینت ظاهری قیدیله مقید اولان زعمنجه دنیاده ابن حضور اولور
لکن انجامی اول زینتک زوالیله مهجور وخسران عقبا یه دائر نامرادلق ایله مشهور
اولور نتکم ناظم ایدر **عاقبت جز نامرادی نبودش** عاقبت الامر دیرلر لغتده قیری اولمیه
عاقبت انجام کار دیمکدر بونده کی عاقبت الامر معناسنجه دنیا وعقباده کوره جکی

احواله شمولی ایچون عاقبتی عمومیه اماله خوشدر • زیرا زعم سابقده اولانك باشنده
برقاچ دورلو نامرادلق محتملدر نتیجه ناظمك جز نامرادی نامرادلقدن غیری نبودش
اکا اولیه دیدیکی اعمدر • ایمدی زینت ظاهره دلبند اولوب بنیاد اسایش ادعاسنده
اولانك حیواننده ایکی عاقبتی نامرادلق اولمغله هربار اجرای مذاق اوله جق لباس
حضوردن بروجهله دور واولدوقتدن مهجور اولورلر زیراده دنیانك هزار تقلباتی
واردر نتیجه جامی کندی زمانك بای وکداسنك تحول احوالی وشاملی بیاننده بیت
بمنعم نه زربفت ونه کنش ماند • نه صدپاره خرقه بدرویش ماند • دیو بیورمشدر
کنش فارسیده بر نه کورك معناسنه در معنا زمانه منعملرنده نه زربفت وکورك
قالدی ونه درویشده خرقه صدپاره قالدی دیمکدر • ودخی دنیانك حضور وصفاسی
بی بقا وانجامی موت وفنا اولمغله عاقبتده نامرادلق درکاردر • ودخی زینت واسایش
دنیایه دلداده لکك انجامی سوء عاقبته وقیامتده عقوبته سبب اولمغله نامرادلق
اشکاردر • نتیجه ناظمك مصراع ثانیده کی کلامی بو معنایه قریبدر بهره ازعیش شادی
نبودش عیش سروردن اکا بر نصیب اولمیه بهره اخرنده کی همزه وحدت ایچوندر بهره
نصیب معناسنه در ازعیش شادی سرور دیرلکدن دیمکدر • عیش دیرلك شادی
سرور معناسنه در نبودش اکا اولمیه دیمکدر پس بونده من کان یرید حرث الدنیا
نزله فی حرثه وما له فی الاخرة من نصیب ایه شریفه سنه تلمیح واردر عیش شادی
کلامی بو اشارته قرینه در زیرا سرور انجق سرور اخرتدر نتیجه حضرت علی المرتضی
رضی الله عنه • یا ایها الذین امنوا اذا ناجیتم الرسول فقدموا بین یدی نجویکم
صدقة ایت عظیم الشأنك نزولنده مجلس رسول اللهه دخولنه مقدم تقدیم صدقه
امرینه شدنطاق امتثال ایدوب ولوقتده مالك اولدیغی بر دیناری صرف وتفریق بن
وجهیله فقرایه هر دخولده صدقه ویردیکی مجالسده فخر عالم صلی الله علیه وسلم
مرایت اوزره برقاچ سؤال ایدوب ما ولا حق بندر دیدیکده کلمه شهادتدر دیو جواب
ثانیا فساد نه در دیدیکده شرك بالله دردیو جواب ثالثا نفسك بخالق نه در دیدیکده

اکل حلال وصدق مقال ادیو جواب رابعا خلادن نه استملو دیدیکده عافیت دیو جواب
خامسا حیله نه در دیدیکده ترك الحیله دیو جواب سادسا راحت نه در دیدیکده
موتدر دیو جواب سابعا سرور نه در دیدیکده سرور دخول جنتدر دیو جواب بیورلشیدی
انتهی کذا فی شرح الکشاف ایمدی ناظمك عیش شادی کلامی سرور اخرت ودخول جنته
حمله بو سروردن وایه دار اولیانك حالی شوارا ایدیکی اشکاردر • پس ظاهره زینت
ویرمك عقبنده کندو کندویی وحکمك بالاکسنی ناظم بیانه شروع مراد ایتمکین خودستای
بینه شیطان بود دیه جکی بیت ایله انفا مرور ایدن بیتك میانه سنده • بعض
نسخه ده صدده مناسبتی بیت بولنمغین شرحی مناسب کورلشدر • اول بیت بو بلا
درکرده کر اولسزرا اندرك کاندر جحیم اسفل بود • اولدرك اسفل چقورکه جحیم ایچره
در اندرك اسفلکه تعبیریله معنا اولا عمیق اسفل چقورکه دیمکدر زیرا درك اسفل
دریك واشاغی چقوره دیرلر جمعی درکات کلور که مراتب نزوله دیرلر مقابلی درجاتدر که
مراتب صعوده دیرلر اندر جحیم بود جحیم ادلو دوزخك ایچنده اوله منزل هر کاهل
ونتبل بود هر کاهل وتنبلك منزلیدر • یعنی کاهل وتنبللك ارایش واسایش ایله در
کار وخودستایی ایله استکبار ایدنلرك لوازمندن اولدیغی اشکاردر هر که خودرا
بنك دا ندید بود اولکسه که کندو کندویی ایو دیو دعوا ایدکوسی اوله در قبول
خلق جوید رو بود خلقك کندویی قبولنه نجی ایستر عند الخالق مردود اولور دیمکدر
وبو معنانك وقوعنده اشتباه یوقدر نتیجه خوجه مخلص بیورمشدر بیت باعث
دوری زحق غیر از قبول خلق نیست • تا خریداری باشد بندرا پیش صاحبست
یعنی حقدن دور اولمغك سببی خلقك قبولندن غیری دکلدر • زیرا بنده نك مادام
مشتریسی اولدیغجه صاحبنك یاننده دردیمکدر • ایمدی عند الناس مقبول اولانلر
دیان عند الله مردود اولدقلری ثابتدر • عن ابیات التحفه • پس کندو کندوسن ایو دیو دعوا
فعل شیطاندر نتیجه ناظم ایدر خودستایی بینه شیطان بود کندو کندویی ایو دیمك
شیطان صفتی اوله خودستایی یا مصدریه کندو کندویی ایو دیمك دیمکدر • وخود

بپسندد • وخودنمایی معنالری کذلك دربیته شیطان بود شیطان صنعتی اوله
دیمکدر • بود بونده است معناسنه اولمغی لا بعیددر پس شیطانك خودستای
ایدیکی ناظم همان بیان بیورر • بعده انجق بونده خودستالق ادم کارینه کلدرد دیکه
اشارت واردر نتکم مصراع ثانی بو اشارته قرینه در آنکه خودرا کم زند مرد آن بود • اوله
کسه که کندوسنی نقصان اوزره اوله کسه مرد اوله آنکه اولکسه که خودرا کندوك
کم زند اکسك ادرور یعنی تواضعانه حرکات ایله کندو اوزینی ناقص مرتبه ده کورور
مرد • ادآن بود اولکسه اوله دیمکدر نتکم شاعر ایدر • مرد باید که هرکجا که رود •
عزت خویشتن نکه دارد • خودستایی و ابلهی نکند • هرکه کبر و منت بکذارد • یعنی
ارکك کرکدر که هرقنده وارسه کندو عزتنی حفظ ایدوب بیورمیه نه کونه دیرسك کندی
اوزینی مدح و حماقتدن ناشی حدندن طشره حرکت ایتمیوب بنلك وکبره دائر نسنه‌لر
قویه دیمکدر • حتی خودنما لفظندن تحذیر ایچون سوزیکوك وقدریکی اکلیانه سوزیکی اکلتمه
ایچون کندیکی مدحه ادن ویرمدیکلری شعرانك ظرفاسی مضامیننده ایما بیوله
بیورمشلردر که بیت در بساط نکته‌دانان خودفروشی شرط نیست • یا سخن دانسته
کوای مرد عاقل یا خموش • خلاصه خودستالق فنادر وخودستا اولانه احمق دیمك
هروجهله سزادر زیرا کل اناء یترشح بما فیه • مصداقنجه هرکسه شاهد چهره نماشکل
وسیمادر نتکم قائلی شهدینك بیت چهره صاحب صفارا حاجت مشاطه نیست
چشم وابرو خودخط وخال است روی ساده را • بیت دلارا سنك مضمونی بو بیانه
هویدادر دیمشلردر • پس ناظم بیت سابقی تفصیله شروع ایدوب بیورر کفت شیطان
من زآدم بهترم شیطان لعین بن آدمدن بهترم دیدی • بونده ملعون ومردودك
بر منطوقی آیت انا خیر منه دیدیکنه اشارت واردر پس بویله دیمك سببیله تاقیامت
کشت ملعون لاجرم قیامته دك لاشك ملعون اولدی تاقیامت قیامته دك کشت
اولدی ملعون معلوم لاجرم عربیدر لاشك دیمکدر پس بونده • فاخرج منها فانك
رجیم وان علیك لعنتی الی یوم الدین آیت شریفنه تلمیح واردر پس بوبیتك بیانك

حضرت

مفتخر بن عظامتك یاد یغلدی اوزره شویله دیرکه خالق عالم ورازق بنی آدم جل
وعلا حضرتلرینك ارادهٔ علیه سی اوزره ابلیس تلبیس والا احوالنده زمین واسمانده •
نیچه بیك یل عبادته مداومت وملائکه کرامه تعلیم علم ووعظ نصیحت ایدوب
پایهٔ رفعا علاوه یاقوتدن برمنبر اوزرنده قرار ویاشی اوزرنده برعلم کندویه سایه
دار اولمغین ریاست زمین واسمانه سزاوارلق ادعاسیله نانخته دوشوب
اکرام خلاقت سائره تعویقی ولولر ایسه ابا ایلك فکرین ایدرایدی پس ملائکه‌دن
برجماعت صلحادن بریکسه‌نك ملعون اوله جغی لوحده مکتوب اولمش کوروب
استعاذه ایله ابلیسدن طلب سازدعا اولدیلر عزرائیل جوابنده بوسیره وبره دکلدر
بن انی نیچه سنه درکوررم وکیسه دیمزم دیدی پس ملائکه‌نك التماس دعاده مبالغه
ایتدکلرین عزرائیل درکاه حقه التجا ایدروب یارب بوبلادن لعنتدن امین ایله دیوب
غرورندن ناشی کندو نفسنی دعاده یاد ایتمیوب انجامنده بوبلایه کندو مبتلا اولدی
حتی برکون باب جنته واروب بوکیفیتی باب جنانده مکتوب اولمش کوروب امر مولایه
امتثال ایتمیانه بیك سنه لعنت اوقودی وهرنه زمان باش سجده‌دن رفع ایلسه
لعن الله علی ابلیس دیو یازلمش کوروب کندودخی لعنت ایدرایدی پس خدای لایزالك
ارادهٔ سیله حضرت آدم علیه السلامك طینت پاك وتابناکی معقولات ومحسوسات
ومتخیلات ووهمیاتدن اولان مدرکاتك انواعنی ادراکه مستعد قوای متباینه
واجزاء مختلفه‌دن تخمیر وبوحیثیات لطیفه اوزره تصویر اولنوب قرق سنه
پرده قراری محدثنده اولقالب پاکی ملائکه‌نك زیارت ایچون مامور اولوب زیارت
ایدرلر ایدی برکون عزرائیل برنیچه اتباعیله کزرایکن قالب پاك آدمه اوغرایوب
برما عندله اولقالبه اوردی پس کایکانه الی اصابتندن ناشی قالب پاکدن برصدا
ظهور ایلدی اولزمان عزرائیل ایتدی عجب بووجوددر بونده قوت ماسکه صبر ضعیف
اولوردیوب جوفنه دخول ایدوب عالم موجوداتده هرکوردیکی انده مشاهده
ایدوب واندن بردبسته مخزن عجیب کوروب نقدرجهد ایلدی ایسه قپوسی

بیلمز اولمق حسبیله اول خزینه یه دخول ایده مدی اول خزینه قفلی خزینه سیدر
دل ادم عزازیلی ورد ایتمکین مردود اولدی دل نظرگاه خدادر دیدکلری بو معنا جهه‌در
حتی بر کامل کوکلندن دوشمکه نسبت عرشدن زمینه دوشمک اولادر دیمشلردر پس
عزازیل طشره کلوب اتباعنه صورت حالی خبر ویروب خزینهٔ قلبه کیره مدیکندن متغیر
اولدی وعدا بو نوا اوزریمزه ترجیح ایدر ایسه نه ایدرسز دیو سؤال ایلدی اصحابی جمله
امر مولایه متابعت ایدرز دیدیلر عزازیل عدم متابعت مکونده اولدی پس حضرت
ادم علیه السلامه روح پاك نفخ اولنوب مرکز نشین عالم ملکوت اولدقده وعلم ادم
الاسماء کلها منطوقنجه اوزره اشیا اولیك ذوات وخواص واسماسنی واصول علم
وقوانین صناعات وکیفیت لاتحصی معرفتنه الهام احسانیله خدای متعال ادم علیه السلامی
شرف علم ومعانی ایله جمله مخلوقاتدن ممتاز وسرفراز ایلیوب بعده ملائکهٔ کرامه امر
خالاوفتدن عجزلرین اظهار حکمی ضمننده انبئونی باسماء هؤلاء ایله امر وخطاب ده
جمله ملائك حقت ارانك سبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا انك انت العلیم الحکیم تسبیحنه
ابتدار ایله انباء اسماده اولان عجزلرین اقرار ایلدیکلرنده امر مولا ایله حضرت ادم علیه
السلام انلاره اسماء مسمیاتی انبا ایتمکین هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون
مفادنجه ملائکهٔ کرامدن اعلم وافضل وجملهٔ سنا واجل اولدقده قدر استاده
رعایت برله امر باری ایله هر پادشاهی نیجه بیلمك یول قدری اولمق اوزره بیك پاره دن
مرکب بر تخت عالی مرتبت ایدوب ادمی اول تخت عالی یه بندیروب ومبارك کوش
وکردانه جواهر جنابندن مرصع حلی وضع واکشتریته جواهردن انکشترین طاقدیلر
ودوشینه ولتنه الباس خلعت سعادت وسر مبارکنه وضع تاج کرامت برله جبهه
مبارکنده نور محمدی لمعانیله اول تخت عالی ویخت معالی ملائکهٔ کرامکردن الطاعته
تحمیل واطراف سماواتی کشت وکذا دو عرش اعلانك برابرنده استقرار امر اولندیلر
بعده ادم علیه السلام قبلهٔ سجود اولمق اوزره جمله ملائکه ادمه سجده ایله
ناسجد اولوب هر برلری امر مولایه سر فرو امتثال ایله جبهه سای زمین عبودیت

اولدیلر

اولدیلر انجق عزازیل سجده دن امتناع ایدوب ما منعك ان لا تسجد اذ امرتك
ایله مسئول اولدقده ما نحن بیانده انا خیر منه ایله جوابه جسارت ایدوب کویا
ادم اوزرینه علی زعمه فضلتك تعلیلنده خلقتنی من نار وخلقته من طین دیو
حسن ودتج عقلی ایله طریق استکباری ابتدا طریق تو یان کندو اولوب بو قیاسنده
جمله فضل وفضیلتی عنصر ایله اعتبارنده غلط ایدوب شویله که ما منعك ان لا
تسجد لما خلقت بیدی ایت شریفی اوزره فضیلت باعتبار الفاعل اولدیغندن
ودخی ونفخت فیه من روحی مصداقنجه فضیلت باعتبار الصوره اولدیغندن
وادم علیه السلام اعلم ملائکه وادمده اولان خواص سازده اولمقدن ناشی فضیلت
باعتبار الغایه اولدیغندن عزازیل غافل اولوب قیاسات عقلیه سی کندویه یورتید
اولدی پس بو امتثال ایدن ملائك سجده ده یوز یل قرار و بر روایتده بش یوز یل
استقرار دنصکره باشلرین قالدیروب کوردیلر عزازیل طوروب ادم جانبنه نظر ایده
وصورتی یوزی شکلنده دونمش اول زمان ملائك تکرار بر سجده دخی ایلدیلر حالا سجده
نك هر رکعتده صلاتده ایکی اولدیغی بوندن دردعیندر وقتا که عزازیل درگاه جلیلدن
مطرود اولیجق جانب الهیدن ندا کلدیکم خود بینك خدمتی مقبول اولماز و آستانهٔ کبریاء
متکبره یر بولنماز سماء رجنتدن اشاغی این استکبارك سبیله هر اننده مهان و
اذا خته زمین اسنهان سن سما وجنت خاشع وخاضع ومطیع ومتواضع یرلیدر
متکبرلریری دکلدر اتش صاف ولطیف وپر ضیا اولغین جوهر خاکدن اعلادر
دیو تکبر سقیم وقیاس عقیم ایله تمسکك غلطدر زیرا نارك کاری دائما اضطراب
وخاکك حالی دائما سکوندر اهل اضطراب اهل سکون ایله برابر اولماز وجنابنده
اتش بولنماز واتش تعذیب دشمنانه سبب ومحلدر ومکان حسبیله حاکه محتاجدر
لکن خاك اتشه محتاج دکلدر وخاك سبب عمارت اتش باعث خراب وخساردر
ملعون سن عرشی ولا غلب بادك اولدن اتش مادهٔ طبعی اولان خاك پاك ایله
مناظره وابتانه برهان ایلیوب بولدقده اتش سر تا پا زبان ایله زبان سار مجادله

اولوب ایتدی ای خاك بنم صفاء صورت وضیاء سیرتمدن نیجه ار کوندزکبی
اولورین بر شعله یم که سر شمعده نشین اولسم دائم دیجور ظلمات اولورم وبرم
پهلوانم که رزم تیغ زبانه الیسم چند خاشاکی خاکستر ایدرم وبن مظهر تجلی خدا ودلیل
معرفت هدایم که انی آنست نارا حال تفصیلاته چهره نمادر پس خاك ایتدی ای آتش
سنك کارك دائما علو باهاتی بالاییه فالدر متقدم بن کارم تاج عزتی غالبتی تواضع
زینتیه برقعقدر پس نار ایتدی ای خاك بن کوهرباش یوز صبح وشام ومظهر ظهور
انی انا الله مصداقنجه مقام انتقام نیجه سال محبت کوره سنده سوزان اولدیم
خاك ایتدی انی نار بسیار زبان درازلغه ابتدار ایتدك هر بار کندی باشکله اوینارسن
بلمزسین عزت خوارلغده ورفعت تواضعده در بن انکچون عزیزم وکوزده یرم
وار درکه خاکپایم وخلقك بارکرانن چکوم ودفینۀ اسماك خزانی وکعبۀ طواف
خلق جهانی ودکاه قائمقام آب طهورم پس نار ایتدی ای خاك بن سنکله بحث
ایدهمم زیرا بن علوه چکدیکجه سن اشاغی کیدرسن ایمدی ای خاك برسن سویله وبربن
سویلیم دیوب ایتدی ای خاك بنم صفای نورم وار خاك ایتدی بنم شوق لقای پروردم
وار نار ایتدی بن صاعد کرم نار وخاك ایتدی بن استغاثسده زیر پایم نار ایتدی بن ضیا
بخش شب تارم خاك ایتدی بن بسیط زمینی انواع ازهار ایله مزینم نار ایتدی بن محل
امتحان جواهرم خاك ایتدی بن خزینۀ جواهری سازم نار ایتدی بن غل وغش اظهار
ایدرم خاك ایتدی بن عیبلری ستر ایدرم نار ایتدی بن عهولت ایله محکم طاشلردن
مخرج جواهرم خاك ایتدی بن نبت کلمهای کرناکونم وبن مادۀ اصلیۀ خلیفة الله ومرقد
پاك حضرت رسول الله ومحراب اهل مناجات وسجده کاه ارباب طاعاتم پس فضل و
خصائصم بسیار در لکن تواضعمدن ناطق خموشم ای نادان پروردکار الله بنی تحریك ایتمیك
بونادری فخر کتیرزوم القصه عزازیل مطرود اولیجق اول الا لعنت طاشی اوردی جبرئیل
علیه السلام اندن میکائیل اندن اسرافیل واندن عزرائیل علیهم السلام واندن سماء دنیایه کلنجه
جمله ملائکه کرام اولوب سجده ایدوب سوکه رك ای دنیانك بحر جزائرده اسفل سافلینه ایندیلر

بر بحردن باش چیقردیغنده یوزی سیاه وکوزلری کوك وبو تلاز شوله چرکین اولمش
کندونی جمله موجودات استقباح واستکراه ایدر اولدی پس ملعون بو وقت معلومه
دك عدم موتی وعدم تعجیل عقوبتی خدادن استمهال ایتمکین حکمت ملعونه مهلت ویرلدك
ایدی انانیتنده بلاسی بوندن معلوم اولمشدر بناء علیه انانیته دال اولان انا لفظی
استعمال الذی الشرع پسندیده دکلدر دیمشلردر تنویر المصابیحده حضرت جابردن
روایت صحیحه ایله مرویدرکه حضرت جابر ایدر بر کون فخر عالم صلی الله علیه
وسلمك دردولتخانه‌لرینه واروب ادب ایله حلقه زن کلیچ بابا ولدیغمده اول حضرت
من نا ایله ایچروندن ندا بیورمغین انا دیدیم اول زمان بو کلامی پسندیده فخر جهان
اولمغله کانه انا کلامی ایز کورمدیکجدن انا انا دیو شهد کلام معجز نظامی مکرر بیوردیلر
انتهی پس حضرت آدم علیه السلام اوزرنده لا اله الا الله محمد رسول الله یازیلو
تاج کرامتی اوردیبوب یمین ویسارنده بیشر بیك ملائکه کرام خدمتکاری اوله‌رق
جنت اعلایه تشریف ودینه ملائکه متزینی بروغانا سیله لطیف بیوروب صفایه
مشغول اولدیکن بر مقتضاء طبع پاك کندی جنسندن انیس جلیس مراد ایتمکین دینه نزینیه
نوم غلبه ایدوب صولا یکوسندن حضرت حوا رضی الله عنها خلق اولدی شوله صورت
جمالی ادم مثالی وقد وقامتی براعتدال وبالا وجسدی نرم ونازك واعلا ولونی صافی
وآوازی لطیف وکوزلری سیاه · پس ادم علیه السلام و اسلوب اندامی خوب
الیکی · یواقیت جنات ایله مزین بدیبوز کیسوانی وار ایدی پس ادم علیه السلام ایتدی
یا رب بو کیمدر حق بیوردیکه یا ادم بو سنك انیس وجفت اولمق ایچون خلق ایتدیم
اکانعوا وعمل صالح وصالح دینیه تعلیم ایله بعده حضرت ادم ایچون بامر الله بر کرسی
جواهرابر وضع اولنوب ای ادم حواء طلب ایله دیو امر اولنوب حسب الطلب حضرت
ادمه حوانی ویروب عقدنده حمد وثنا وصلوة حضرت مصطفی الله ایدوب اعززانیه
براسطه الملائکه جواهرنثار اولنوب حضرت باری بالذات بو خطبه حکمت ایانی
بیوروب ایتدی خطبه · بسم الله الرحمن الرحیم · الحمد ثنائی

والكبرياء ردائي والعظمة ازاري والخلق كلهم عبيدي وامائي ومحمد حبيبي ورسولي
اني خلقت الاشياء ليستدلوا بها علي اشهدوا املاك حجبي وسكان سمواتي وحملة عرشي
اني زوجت امتي حوا وهي بديع فطرتي وصنيع قدرتي لادم بصداق تسبيحي وتهليلي وتمجيدي
وتقديسي وهي شهادة ان لا اله الا الله وحده لا شريك له يا ادم وحوى اسكنا جنتي
وكلا من ثمرتي ولا تقربا شجرتي هذه والسلام عليكما ورحمتي انتهى پس بو عهد
ميثاق ايله متعهد اوله رق جنتده بشيوزيل صفا ايلديلر وهر نه مكانه وارسه لر
اول شجره خلدكه بغداي قاضي ايدي ياخود شجرهٔ كرمه ياخود كندودن اكل ايدن حدث
طاري اولور بر شجر ايدي العلم عند الله هر نه ايسه اول شجر اوغورلرينه كلورلر ايدي پس
پس ابليس بر تلبيس اول شجره دن اكلك منعن سلوب فرصت غنيمتدر ديو حيله تداركنده
اولدي بونك تفصيلي انشاء الله بر قاچ بيت اشاغيده شرح وبيان اولنور **از تواضع**
خاك مردم ميشود تواضعدن ناشي طپراق ادم اولور يعني اشرف مخلوقات اولان
ابو البشر خاكدن خلق اولنه ديمكدر پس بو سببدن قالب انسانه اصطلاح
فارسيده رسند كه خاكي ديمشلردر **از تواضع** تواضعدن ناشي ديمكدر تواضع
عربيدر لغتده الچقلق كوسترمكه ديرلر معلوم اوله كه كبرك ضدينه اصطلاح شرعده
كسر ضاد ايله ضعه ديرلر معناسي نفسي اعزيزدن دون كورمكدر بونك ملايملري
اوجدر برينه تواضع ديرلر كه بس پايه ده اولان الچقلغي از كوستورمكدن عبارتدر بو
محمود حددر وبرينه تملق ديرلر كه علمك قدرنده دون اولان كمسنه يه زياده الچقلق
كوستورمكدن عبارتدر بو مذمومدر بوندن دخي زياده سنه تذلل ديرلر بو حرامدر **خاك**
معروفدر مردم ادم **ميشود** اولور ديمكدر اعني تواضع خوشدر زيرا تواضع قدر
دولته اقرب طريقدر بوقدر همان يوسف آسا منزل اولده كنديكي چاهه براقديكيري صائب
بيت ندارد راهي از افتادكي نزديكتر دولت * چو يوسف خويش را در منزل اول بچاه
افكن * بيتك لطيفه‌سندن مبين ومبرهندر پس مدح تواضعده مقال خوش غايت چوقدر
از جمله خواجه صائب ايدر **بيت** زدست خود سليمان داد پاي تخت مور انرا *

تواضع با حقيران نقص در دولت نميباشد * يعني حضرت سليمان عظمت
ملك وقدر وشان صاحبي ايكن مورلره دست عنايتيله رعايت ايلدي يعني حقيرلره
تواضع دولتك نقصنه باعث اولماز بلكه تزايدينه بادي اولور ديمكدر ودخي
بنه خواجه موي اليه ايدر **بيت** از راه تواضع بفلك رفت مسيحا * با ذره تنزل
كن وخرشيد مكان باش * معناي بيت ظاهردر ودخي خواجه كليم ايدر **بيت**
خاكساري بيشتر از فيض قسمت ميبرد * كلبهٔ ديوار كوتاهان پر از مهتاب بود
يعني تواضعلو فيضدن زياده رك قسمت جلب ايدر * زيرا كوچك حجرهٔ كه ديوار
لري كوته اوله مهتاب ايله پر اولور ديمكدر * ودخي بنه خواجه موي اليه ايدر **بيت**
سربلندي هر كجا كم سلامت بيشتر * باد نتواند بر سبزهٔ نو خيز كرد * يعني هر قنده
سربلندلك كم اولور ايسه انده سلامت اكثر اولور * زيرا باد صرصر زياده سبزهٔ نو
خيز اوزرينه ضرر ايتمكه قادر اولماز ديمكدر ودخي نابي مرحوم ايدر **بيت** ميان
جاهده بيكانه تواضع اولوب * ميان ناسده بي اعتبار اولور كيدرلك في الحقيقه
ارباب جاهك تواضعي كندونك زياده اعتبارينه بادي اولور مثلا شريف ووضيعه
قيام ايله احترام ايلمك كبي نتكم صائب ايدر **نظم** بر سبكروحان كران نبود ز جا
برخواستن * بر كران جانان بود مشكل ز جا برخواستن * سرفرازي ميفزايد اتش
سوزنده را * بيني باي هر خس وخاري بپا برخواستن * يعني برينه قيام ايتمك سبكروح
اوزره اغر اولماز لكن كران جان اولنلرك اوزرينه برنده قيام اغر اولور كوردمز *
مسين كه هر خس وخاره اتش سوزنده نك قياي سرفرازلغي زياده ايدر ديمكدر پس
ارباب مناصبك واصحاب جاه معالي قدرانك شان كرامت نشاني تواضعله نجم
نظم اذا زاد مابين البرايا كرامة * فريجنا الجدوي يزيد تواضعا *
كذا الشجر العالي البعيد فروعه * اذا زاد حملا كان اقرب مقطعا * بيورمشلردر
حمل كسر حاء مهمله ايله ثمرهٔ شجر معناسنه در قالديكه تواضعي شرعه تطبيق ايله محلنده
اجرا محلنه كوره ايلمك شرطني بو وجهله تحقيق ايلمشلردر ديو بويله بيورمشلردر

نظم کسی کو طریق تواضع رود • کند بر سر بر شرف سلطنت • ولیکن مجلش
بدان مکن • ملک سیرت و در کبر شیطنت • تواضع بود با بزرکان ادب •
بود با فرومایکان مسکنت • یعنی طریق تواضعه سالک اولان کمسنه سریر شرف
اوزره سلطنت ایدر لکن محلنی بیلوب اکا کوره تواضع قیل درکبر شیطنتده ملک سیرت
اولمه زیرا اولور یعنی قدردان اولانلره تواضع ایلمک ادب و فضیلتدر اما فرومایه
لره تواضع ایلمک تذلل و مسکنتدر بر یله ایتملو کلدر دیمکدر اعدی ناظمک بو کلامنده
من تواضع لله رفعه الله مضمونه تلمیح واردر و مصراع ثانی ایله ومن تکبر وضعه
الله • مضمونه اشارت برله بیورمشدر که نور نار از سرکشی کم میشود اتشک
ضیاسی سرکشلکدن ناشی ضایع و محو اولور نور نارا اتشک ایدکی دیمکدر از سرکشی
باشی چکیجیلکدن و کندوخوتلقدن کم منتم کاف فتحی ایله ضایع و محو میشود اولور دیمکدر
نتکم شوکت بیورمشدر بیت مر این نکته روشن از زبان شمع مجلس شد • که می آید
بپایان سرکشی بالا نشینانرا • یعنی زبان شمع مجلسده بکا بو نکته ظاهر اولدیکه سرکشلک
بالا نشین اولانلری پایانه کتورر مراد کردن فرازلق سرکشلکدن ناشی بی انجام و محو
اندامه سببدر نتکم شمعده بو حال نمایان و لسان حالندن عیاندر دیمکدر و بو معناده
بیت علو استرسک اولکوزه آب آتشین اولمه • فتک نابود اولور بالای
شدتله صعود ایتدکن • بیت لطیفی کواهدر پس ناظمک بوندن مرادی تواضعک
مقابلی اولان کبر و سربلندلک ادعاسنده اولان سرکشان انجامنده محو و بی نام
و نشان اولور نتکم بو صفت شیطانک کبرندن ناشی خذلاننه و محو طاعات بی پایانه
سبب اولمشدر قالدیکه ناظمک کلامنده نور لفظی نار لفظنه مضاف اولمق خوشندر
زیرا فسجد الملائکة الا ابلیس ایت شریفنک تفسیرنده استثنای متصلدر دیدیکلرینه
خلقت الملائکة من النور وخلق الجن من النار حدیث شریفی ایله سؤال وروددن
جواب مفسرین بر یله درکه نوردن خلق اولان ملائکه ناردن خلق اولان جنه بالذات
مخالف دکللر بلکه مخالفتلری عوارض و صفاتنده در زیرا نور بر جوهر مضیئدر

نار

نار دخی کذلک جوهر پر ضیادر انجق شوقدر وار که اتشک ضیاسی بکدر و دخان ایله
مغبردر و کندویه فرط حرارت و احراق صفتی مقارن شدن ناشی کندودن حذر
اولنور اعدی یعنی نار دیدیکم جوهر مغنی مهذب و کدوراتدن مصفی اولسه محض نور اولور
و نه وقت عادات اولی سنه عودت ایلسه کیفیت قدیمه تجدید اولمغله تیزالدن نوری
منطفی اولوب دخان مرتفع اولور انتهی پس آتش محسوس اولان ضیانک سرکشلکده
محوی ظاهر و شیطانده بو معنانک وجودی باهردرکه اوائل احوالنده عبادات ایله
مهذب و نور محض ایکن صالح بر نار اعجب ایکن عوارض استکبار سببیله نارک عادت
اولاسی اولان کدوراته رجوع ایله ضیاسی بکدر و صفوت حالی محو و متغیر و هلاک کفر
و لعنت ایله زیر و زبر اولمشدر دیمک لطیفدر اما بعض بر ناظمک نور ایله نار
کلامنک میاننده واو عطف تخیل ایدوب معنای مصراعده نور و نار سرکشلکدن
محو اولور دیوب توجیهنده قبل خلق ادم علیه السلام نوردن مخلوق اولان ملائکه
و ناردن مخلوق اولان عزازیل واجبه تجلی ذاته طاقت کتوره میوب محو اولورلر ایدی
پس ادم خلق اولدیغی نفسکه او حالت کندولردن مرتفع اولدی • اما ادم خالک
کثیفدن خلق اولمغین تجلیلره طاقت کتوروب محو اولمادی دیمشلردر انتهی بو توجیهک
مقامه عدم ملایمتی ظاهردر • زیرا نور نارک محوی نارک محو و هلاکیله در و بونده
نوردن مراد شعله در نتکم نوری بیاننده شارح مثنوی ایدر نور اوچ نوعدر نوع اول
نور بصر نوع ثانی نور شمس و قمر نوع ثالث شعلهٔ چراغ نوردر و بو انوارک جمله سندن
اعلا اولان نور بصیرتدر که و اشرقت الارض بنور ربها مضمونندن فانفهم نور هدا
منضم اولدقده معرفت الله حاصل اولور پس ناظمک نور نار دیدیکی بو انوارک
غیری اولدیغنه ایمادر • و زیرا سرکشلک سببیله محو تبت انجق نور نارک حالیدر رانده
شد ابلیس از مستکبری ابلیس علیه اللعنه مستکبرلکدن ناشی سورلمش اولدی یعنی
یعنی درکاه الهیدن مطرود اولدی رانده شد ماضی مجهولدر زیرا اسم مفعوله شد کلدکی
مقارن اولدیغنده ماضی مجهوله بورشود لفظی کلدیکده مضارع مجهول اولور سائر

افعا للرك صيغه سنده كلسه اولا انفعالك مجهولى اولور پس رانده شد
قوولدى ديمكدر ابليس معروفدر نحزدن ومنكسر وامیدسز دیمکدر ابلاسدن
مشتقدر جمعى ابالس وابالیس کلور از مستکبری یاء مصدریه ایله مستکبرلکدن
دیمکدر مستکبر استفعال بابندن اسم فاعلدر بیدر معناسی بطلان وجهی اوزره کبر
اظهار ایدیجی دیمکدر پس شیطانک استکبارینک بیانی تفصیل سابقدن نمایاندر
وتکبرلك فعل شیطان وکار نادانلردر نتکم ناظم منظومه سنده ایدر **نظم**

تکبر نیست کار هوشمندان • تکبر میکند از جهل نادان • تکبر هر که کرد از سر بر آمد
تکبر کار او در خور آمد • تکبر کرد فرعون لعین بین • بدریای تکبر گشت دلگیر
تکبر کرد چون ضحاک بیداد • ندید از کبر کامی نیز شداد • تکبر کرد قارون در زمین شد
تکبر کرد ابلیس لعین شد • تکبر از خردمندان بود دور • تکبر از رخ دانا برد نور
تکبر جز خدا کس را نشاید • بزرگی با تکبر بس نباید • تکبر کرد نمرود ستمکار
ببین پشه شد ملعون گرفتار • تکبر ظالمان وکافران راست • تکبر نزد پرستان جهان راست

انتهى ودخى حضرت مولانانک مثنویده **بیت** گفت شیطان که بما اغویتنی • کرد
پنهان فعل خود دیو دنی • دیو بورد یعنی بیت لطیف اوزره شیطان استکبارندن
ناشی اگرچه حق ملعونک ضلالتنی خلق ایدیجیدر لکن اول لعنته استحقاق
وضلالتی کندی کاسب ایکن کسبنی وفعلنی گیزلیوب بما اغویتنی کلامی ایله بی ادبلك
ویکتا خلق ایتمکین ملعون ابدی ومطرود سرمدی اولدی دیمکدر • پس بی ادبلك
دخی فعل شیطاندر رعایت ادب باعث کمال انساندر دیمکدر نتکم مولانا
حضرتلرینك بیتسز کورك زلینده **بیت** گفت آدم که ظلمنا نفسنا • او زفعل خود
نبد غافل چو ما • دیو بوره یعنی جیده لادا بو معنایه ایما دکر ادم وحوا غفرلهما رعایه
ادب بز نفسمزه ظلم ایلدیك اگر سن بزلره اعطاء شرف والباس لوا ذروحانیه
وافاضه معارف حقیقیه ایمسك مادۀ سعادت اولان استعدادلری اصلامزی
تلف ایدنلردن اولور ایدیك دیدیلر پس اگرچه فی الحقیقه قل کل من عند الله منطوقنجه

جمیع

جمیع احوال وخیر وشر ونفع وضرك خالقی حقدر لکن رعایة للادب وان
نصبك حسنة فمن الله وان تصبك سيئة فمن نفسك مفادنجه ظلمنا انفسنا
دیدیکلری ایچون بزرگوار اولدیلر حتی بعد قبول التوبه جناب حق جل وعلا حضرت
ادم علیه السلامه خطاب ایدوب یا ادم سزلردن صادر اولان بو قضا ایله دکلمیدر که
هنگام عذرده ظلمنا انفسنا دیدیکز دیدیکده حضرت ادم علیه السلام ایتدی یارب
ادبه رعایت ایتدیك • پس خدای لایزال ایتدی یا ادم سنی وادبکی مقبول ایلدم انتهی
نتکم قبول توبۀ آدم علیه السلامی ومقبولیتنی بیاننده ناظم ایدر گشت مقبول آدم از مستغفری
مغفرت طلب ایدیجیلکدن ادم مقبول اولدی گشت فتح کاف عجمی ایله اولدی معناسنه
ماضیدر مقبول معروفدر ادم علیه السلام از مستغفری مستغفرلکدن دیمکدر
استفعال بابندن اسم فاعلدر مغفرت طلب ایدیجی دیمکدر اخرنده کی یا مصدریه در
پس بونده فتلقی ادم من ربه کلمات فتاب علیه انه هو التواب الرحیم ایت شریفنه تلمیح
واردر قالدیکه خدای تعالینك ادم علیه السلامك قبول توبه سنه وتعیین بیوردیغی
کلماتك بیاننده علمادن نقولات چوقدر بعضیلر ایدیرکه اندن مراد ربنا ظلمنا الایه در
وبعضیلر ایدیر سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك وتعالی جدك لا اله الا انت ظلمت
نفسی فاغفر لی فانه لا یغفر الذنوب الا انت در وبر قولده حضرت علی کرم الله وجهه
بیورمشکه کلماتدن مراد بو دعادر لا اله الا انت سبحانك رب عملت سوء وظلمت نفسی
فتب علی انك انت التواب الرحیم • لا اله الا انت سبحانك وبحمدك رب عملت سوء وظلمت
نفسی فارحمنی وانت ارحم الراحمین انتهی وعلی الکسائی قصصنده بو معانی ابجداه کلماتیله
بیان ایدوب اب یعنی آدم علیه السلام لا تقربا هذه الشجرة ایله اولان نهی تنزیهیه
حمل ایله حذردن ابا ایلدی جد یعنی تجربه تقریبه جد ایلدی هود یعنی توبه یه تحرك
ایلدی حطی یعنی اوزرنده کناهدن ساقط اولدی کلمن یعنی خدادن تلقی کلمات ایلدی
سعفص یعنی سعی ایدوب مقبول اولدی قرشت یعنی ادم درجات عالیه ومراتب سامیه کسب
ایلدی ثخذ یعنی خدا کندویه انعام ایلدی ضظغ لا یعنی عفو وفضلدن امین اولدی

انتهى پس بو تقدیرنجه منع الغفرانك مقدمه سی واتمه سی بو شویله در که شیطان ملعون تدارك
حیله الله باب جنته وارو ب دخولی مراد ایتدیکده باذن الله کندولی دخولدن منع
ایلدیکلرنده خارج بابه بر اللدی حتی حینده دیوار جبو ریل طشره ده منتظر واللذی کاه
حیوان جناندن طاوس طشره کلکی ملعون اکا دانه یاشی حیله اولوب دردمند طاوسی
کرفتار دام اخوت وکندو یه جنته ادخاله همت طلبنه اولدی پس طاوس بو کارلده مهد
سنه عجز کوستوروب حیه نام فرزند تمه وادایم بو کارلك اقتداری ندن اولوردی دیوب
حیه یی کوروب بکم ملعون هزار وسوسه وحیله ایله حیه یله ارائت طریقی ادقالدی
اغزینی ابان افتقا ایدوب طرفجینه کیرمش بلان کبی اهل جنان اولوب طشره حزوجیند
خزنه جنان ای طرهرادنن اولدیلر پس ظهور ایده جك حکمت واردر دیو جانب حقدن
ندای رخصت وروا تمکین خزنه اندن کف ید ایلدیلر اول زمان شیطان کوزی
یاشلو نامحرم بریلان کبی کریان اولدیرق حضور حوایه واروب بر منطوق ایت قران دیه جکین
بیان ایدوب وکان امرالله قدرا مقدورا اوزره اوله جق اولدقده هر برلرینك رحیه
ارضه هبوطلرینه من قبل الرحمن فرمان اولوب ادم علیه السلام بر قولده ارض هنده
سرندیبه وبر روایتده دهنا نام محله نزول وحضرت حوا جده جانبنه هبوط رخیه
املنده دوه صورتنده بر کوزل حیوان ایکی بو شکله منع ایله بیسان نام محله وبر روایتده
صفاهانه القا وبر روایتده حیات ایله مملو سجستان نام محله ملقی اولدی وطاوس
چین جانبنه نزول وابلیس بصره جوالبسنده ابلم نام محله مردود اولدی پس ادم علیه
السلام ایله حوا هبوط ایلدیکلری مکانده متجرع مرارت فرقت اولدیرق قرق کون صدف
معده لری روانده غذا وقطره مادن تهی اولوب بر روایتده حضرت ادم مبارك سرلرینی
ارجیوزسنه حیاء من الله یوقارو قالدرمیوب تضرعه اغاز وکریه یه دمساز اولدی
حتی جانب هنددن کلان اشجار ونبات عطریه وازهار سکیه دموع عین آدمدن حاصل
اولدیغی عیلدر وحذکرته سی بر منطوق حدیث بیانی ایتمشدر که اهل دنیانك بکالری
بکا داود علیه السلامه دك جمع اولسه بکاء داود علیه السلام انلاردن اکثر اوله

واکر بکاء اهل دنیا وبکاء داود علیه السلام بکاء نوح علیه السلامه دك جمع
اولسه بکاء نوح علیه السلام جمله دن اکثر اوله • واکر بکاء اهل دنیا وبکاء داود وبکاء
نوح علیهما السلام حضرت ادم علیه السلامك بکاسنه دکین جمع اولسه بکاء ادم
جمله سندن اکثر اوله انتهى پس ادم علیه السلام بو مقدار کریه دن صکره ایله متلقی کلمات
سبحان وبیاز مند غفران اولوب وحاکم تربیتی روایتیله واردر اولان حدیث شریف
منطوقی اوزره اکل شجره ایله افتراقنده اناکاه عرشه ناظر اولوب قوائم عرشده لا اله الا الله
محمد الرسول الله کلمات شریفی مکتوب کوردکین • وفخر عالمی شفیع اتخاذ یله عفو طلبکار
اولمغین خدای متعال محمد وسیله سیله بندن مغفرت استدیککده سنی مغفور ایتدم محمد
اولمسه سنی خلق ایتز ایدیم دیو بیوردیغی وعد احسانی اوزره قبول توبه سیله مشرف اولدقده
صفاسندن تبسم بیوردی وبرنسنه دن محظوظیتدن تبسم ایلمك اولاد بنی ادمه اندن
قالدی عیلدر جمله • بر واسطه جبریل علیه السلام ایله حضرت ادمه مناسك حج تعلیم اولنوب
طواف بیت الله الحرام ایدوب جبل عرفاته حرام اوزرا احترام اولنوب حوا دخی کندولرینی ادا
یوردی عرفانده ملاقات ومنه نام محله تشریف سازسعادت اولدیلر انده ملائکه کرام
کلوب کندولرینه استر سکوزدیو سؤال بیورد یقلرنده مغفرت ورحمت دیلرز دیو
جواب بیوروب مجاهده روایتی اوزره امر الهی ایله هنده عازم وهنددن بر سنه محجه
کلکه ملازم اولدیلر حتی مجاهد ایدر ادم علیه السلام هنددن قرق دفعه ماشیا حج
شریفه تشریف بیوردیلر زیرا اول حضرتك بر دابه سنك کثوریکه اقتداری یوغدی بعده
هنده رفاهیت اوزره عمر کچوردیلر بعده عازم دار الجنان اولوب هنده دهنا نام
محله دفن اولندی محل مزکوره جنت آسا کلکلری وازهار وسنبلری بسیار ایدی حتی مزار
ادم علیه السلامده بر شجر کلوار ایدی هر کلك ورقنده قلم قدرت ایله لا اله الا الله محمد
الرسول الله یازیلو ایدی اول کلك خاصه سی قوریوب توتیا کبی کرد اولان کوزه مکسه
رعلت عمایی رافعدر عیلدر انتهى شد عزیز آنکه جو استغفار کرد جونکه ادم
علیه السلام استغفار ایلدی عزیز اولدی عزیز بونده محترم معناسنه در پس استغفار

عند الله مقبول اولمغه بادی اولدیغی کبی عزیز ومحترم اولمغه دخی باعثدر دیمکه
بونده اشارت واردر اگرچه مقبول حضرت رب العزت اولانده عزت درکاردر
لکن مصراع ثانی معنوی اوزره استغفارک باعث حقارت اولدیغن حسب المقابله
اشعاردر • وعزت کشیه عین دولت وسعادتدر نتکم ناظم مغفرتمآبک عزتی بو وجهله
مدح بیورمشدر نظم زعزت افسری نه برسر خویش • که از عزت سعادت یافت درویش
زعزت در دو عالم شاد گردی • که از عزت زغم آزاد گردی • زعزت یافت سرور سرفرازی
اگر با عزتی در عیش و نازی • زعزت بر بساط نور نه پای • زعزت در جهان کن بهر خود جای
زعزت بندگی میکن بدرگاه • دهد عزت ترا صد گونه دلخواه • زعزت قدر وجاهت گشت افزون
زعزت پا منه ز اندوه بیرون • زعزت بنده را به نیست کاری • بماند به زعزت هیچ یاری
زعزت بردر حق باز داری • دل از نعم عزت افگار داری • زعزت دیده سرور نور دیدار
زعزت کشف شد بر سرور اسرار • زعزت در دو عالم شاه گردی • زعزت کردمی آگاه گردی
زعزت به نباشد در جهان کار • اگر مرد رهی عزت نگهدار • انتهی پس باعث عزت اولان
توبه واستغفارک نه گونه جالب رفعت ایدیکی بوندن بدیداردر نتکم ما من الخطایا
اولدیغی • لو اخطأ احدکم حتی تملأ بین السماء والارض ثم تاب تاب الله علیه
حدیث شریفیله ثابتدر ودخی الاستغفار ممحاة الذنوب حدیث منیفیله مبرهندر
واستغفارک نور صحائف اعمال ایدیکی الاستغفار فی الصحیفة یتلألأ نوراً
حدیث شریفیله تنویر واردر حتی حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم حدیث
شریفنده انی لاستغفر الله کل یوم سبعین مرة دیو بیورمشدر بناءً علیه ناظم مغفرتمآب
استغفاری بو وجهله مدح ایلمشدر نظم زاستغفار دل بیدار بینی • زاستغفار
لطف یار بینی • زاستغفار یابی نعمت کام • زاستغفار یابی از صبح تا شام ؛
زاستغفار شیطان کور گردد • زاحوال تو از تو دور گردد • زاستغفار دل آزاد اوبیدار ؛ تو
المستغفرین بخوان باسحار • زاستغفار بینی رحمت بیش • که استغفار باشد کار درویش
زاستغفار با داور گذار • ترا استغفار میکن ای گنهکار • زاستغفار دل کن از غم آزاد

بکو

بکو استغفر الله ای نکوزاد • زاستغفار کن آینه ات پاک • بزن بر دیده شیطان دون خاک
زاستغفار کم گردد گناهت • بدیدار دار بدیها در پناهت • زاستغفار تو چون هست گاه
بکوان کردها استغفر الله انتهی • استغفر الله العظیم الذی لا اله الا هو الحی القیوم
واتوب الیه توبة عبد ظالم لنفسه لا یملک لنفسه موتا ولا حیوة ولا نشورا • قالدیکه
قبول توبه ده درت شرط واردر بری قلب ایله پشیمانلق وبری معصیتی فی الحال ترک
وبری فیما بعد اول ذنبه عدم عودته عزم • وبری اول توبه [illegible] ثانی
اولمقدر دیمشلردر • پس مستغفر نقدر عزت وار ایسه مستکبر اولمقدر ذلت
واردر نتکم مقابله ده ناظم ایدر خوار شد شیطان چو استکبار کرد • شیطان چونکه
استکبار ایلدی خوار وحقیر اولدی تفصیلی معلومدر • پس ناظم متواضع ومستکبرک
حاللرین تمثیل طریقیله عیانه کتوروب ایدر دانه پست افتد زبر دستش کند
دانه یعنی دوشر کندوسنی الی اوزره رفع ایدرلر دانه فرس وترکیب بردر عربیده حبه در
پست الچق افتد دوشر یعنی الچغه دوشدیکی ایچون زبر دستش انی عالی کند ایدر
لر دیمکدر • زبردست مجموعی کوز معناسنه در • لکن بونده مراد الی اوزره عالی طوترلر
دیمکدر • حینئذ [illegible] برهان ظاهردر • پس فحواسی زینی تواضع اولانک دخی عند الله
وعند الناس علو قدری بوندن باهردر خوشه چون سر برکشد بشکنند سنبله
چونکه یوقارو باشن چکراتی پایمال ایدرلر پس هنگام حصادده داس خورده معتاد
وپایمال اولان غلاللک سرکشلکنده حالی براولمغه خوشه سرکشی مثال اولان متکبرلک
داس خورده فقرا وپازده زلتا وله جنی بوندن هویدادر خوشه حبوبالک باشنه
دیرلر عربیده سنبله ترکیده باشق دیرلر چون ادات تعلیلدر سر برکشد یوقارو باشن
چکر دیمکدر بشکنند انی الچق دیمکدر پست الچق [illegible] اولان شیئن ضمیری خوشه یه
راجعدر کنند کمال زایدرلر معناسنه در • پس بو بیتن من تواضع رفعه الله ومن تکبر
وضعه الله معناسنه تلمیح تام واردر بناءً علیه ناظمک بو بیت لطیفه ایما وتواضعنه
دوشن ولق اوزره بو نظمی انشا بیورمشلردر نظم ؛ مانند خوشه کر همه سرکشیت

هست • چون دانه در طریق سعادت فتاده باش • خواهی که شاه رقعه ازادکان
شوی • ز اسب مرد خویش برغبت پیاده باش • زاسب مرد یعنی سنبله کبی برکشلکه
خو یلك وارایسه اول هوسدن نکوب دانه کبی طریق سعادتده فتاده اول
تاکه بوداشته اعتبار اولیه سن وکر بسا ط شطرنج ازادکانك شاهی ولمق دیلر ایسك
اسب مرادیکدن اعراض ایله پیاده اول دیمکدر بونده اولان لطافت وتواضع بیله
لکه اثبات معلوم اهل بصیرتدر • دربیان ابلهان چار چیز آمد نشان ابلهی
دورت نسنه احمقلغه نشان اولدی یعنی علامت اولدی دیمکدر بیان آتی قرینه سیله
اول دورت نسنه نك اولی کیشی کندو عیبنه بقمه مق • ایکنجیسی ناسك
عیبنی کوزتمك • اوچنجیسی بخل دوردنجیسی سوء خلقدر • با تو کویم تا
یابی آکهی • سکا سویلیم تاکه خبردار اولق بوله سن یعنی خبردار اولوب
اول وصفه دوشمیه سن دیمکدر عیب خود ابله نبیند درجهان احمق جهان
کندو عیبنی کورمز عیب خود اضافتله کندو عیبنی دیمکدر عیب عین ایله در
هر نسنه نك ذاتنه وقیمتنه نقصان ویرر نسنه درلر ابله معروفدر
نبیند کورمز درجهان دنیاده دیمکدر پس کندو عیبنی کورمه مك عجبدن
ناشیدر متکبر ومعجبك عین عقل وبصیرتی اولمدیغندن معناده کور کیبیدر
وبو وجهله حماقتی ظاهردر زیرا کندو معیوب ایکن عیبنه بافتیوب باشد اندر
جستن عیب کسان سائرلرك عیبنی تجسسده اوله باشد اوله اندر ظرفیت
ایچوندر جستن ضم جیم عربی ایله ارامق معناسنه مصدردر مابعدنه مضافدر
عیب کسان اضافتله سائرلرك عیبنی دیمکدر معلوم اوله که عیوب ناسی تجسس
افات لساندندر وحرامدر • زیرا ولا تجسسوا آیت شریفیله کندودن نهی وارد
اولمشدر • پس ناسی تعییب ایدن من عاب عیب مصداقنجه تعییب اولنور نتکم حدیث
شریفده لا تتبعوا عورات المسلمین فان من تتبع عوراتهم تتبع الله عورته حتی
یفضحه ولو فی جوف بیته وارد اولمشدر • یعنی بر فعل قدر صاحبنی هلاک ایدر

نسنه یوقدر • زیرا صاحبنی نعوذ بالله کفره دك موصل اولوردی ابو جعفردن
روایت اولنمشدر نتکم سبحة الصبیان بر قطعه سنك بیت مقطعنده ایدر •
خلق ایچنده بر نندار نی عیب اولوری برکشی • کندی عیبی واراکن ذکر ایده عیب
دیکری • پس مجرم اوزره ستر عیبا یلك مندوبدر • وسائرنك معاصیلرینی
قپامده خدا ستر ایدوب اهل موقفه اشاعت ایلمز • یا خود حسابنی کورمز نتکم عن
ابی هریره انه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم • لا یستر عبد عبدا فی الدنیا
الا ستره الله یوم القیمة • حدیث شریفی بو وجهله بیان بیورمشلردر • امدی
سعادت کندی عیبنك اصلاحی ایله مشغول اولمقده در نتکم طوبی لمن شغله عیبه
عن عیوب الناس حدیث شریفی بو بابده کافیدر • وشقاوت وبلیات خلق عیبنده
بدخواه وبد اندیش • وبد طینت اولمقده در نتکم خواجه کلیمك بیت رنج حاسد
بدخواه خلق ایمن نبست • ازین جهت سر طوفان نجسته در خطرست • بینه نکمی
الزامده وافیدر • وکندی عیبنی اصلاح ایلیان میانده اعز وبر نسنه عاندار ملاز حسن
اخی کندویه در • نتکم شاعرك بیت نه زلف شانه کند نه بچشم سرمه کشد • بجودی
رسلان شوخ تا بما چه رسد • بیوردیغی بیتك لطافتی بو معنایه دالدر • خلاصه کندو
باشنه مداوا ایلیان خلقده نه دوا ایده جکدر دیمکدر نتکم بخل اندر دل خود کاشتن
بخل تخمن کندی کوکلنه اکمك • یعنی مزرعه درونه تخم بخل ذرع ایدوب طورور ایکی وایکه
ایتد سخاوت داشتن اندیشکره سخاوت امید سن طوتق یعنی خلقك کندویه
سخی دیسن ایمدلیمك دیمکدره بو عین حماقت ایدیکی اشتباه یوقدر کاشتن اکمك
داشتن طوتمق معنالرینه مصدرلردر ایدی بخیلدن سخاوت محالاتدندر عیبلر در
نتکم شاعرك بیت نطق سحبان از زوالکی توان ایند داشت • ور ز محالات
خرد باشد سخاوت از شحیح • بیوردیغی بو معناده تامدر وبخیل هر حالده رسوای
عالمدر • لکن عند العرفا اکرچه کرم وعطادن ایودر • بخیل هیچ برکسه نك کدا اولدیغن
استمدیکندن بخیل کریمدن ایودر بیت کرم زعز به اما بخیل به ذکریم • بخیل

هیچ کسی را کدائی حواهک ❊ بیت لطیفن ایراد و لطافته ایما بیورمشلردر هرکه
از خلق او خشنود نیست هرکیمکه ایل انك خلقندن راضی دکلدر هرکه هرکیمکه
خلق فتح خاء معجمه ایله ایل دیمکدر از خلق او انك خویندن دیمکدر خلق بونده ضم
خاء معجمه ایله دره خوی معناسنه در خشنود راضی نیست دکلدر دیمکدر هیچ قدرش
بود در معبود نیست باب الهیده انك هیچ قدری یوقدر هیچ اصلا قدرش انك قدری
دیمکدر بود در معبود خدانك درکاهی اوزره دیمکدر نیست یوقدر پس ناظمك بخل ❊
عقبنده سوء خلقی ارداقی ❊ خصلتان لا یجتمعان فی مؤمن البخل وسوء الخلق حدیث
شریفیله تأییددر ❊ ابعدی چاقندن دور اولان صاحب عقل وشعور اولانه حسن خلق ❊
لازمدر ❊ زیرا حسن خلق ایمانده کالدر وافضل اعمل ❊ وسببه دخول جنان وباعث غفران
ایلیکنه ❊ کال الایمان الخلق الحسن حدیث شریفی ودخی افضل المؤمنین احسنهم خلقا ❊
ودخی اکمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقا ❊ ودخی افضل الاعمال حسن الخلق ودخی
الخلق الحسن یدخل صاحبه الجنة ودخی رفقائی منکم فی الجنة احاسنکم خلقا فی الدنیا
ودخی الخلق الحسن یذیب الخطایا کما یذیب الماء الجلید ❊ احادیث شریفه لری بو بیاننه ❊
دالدر ❊ اما سوء خلقك حالی معلومدر نتکم ناظم بیورور هرکه او را پیشه بدخویی
بود هرکیمکه انك بدخولق صنعت وعادتی اوله بدخویی ده یاء ثانیه مصدریه در
معنا بدخولق دیمکدر کار او پیوسته بدرویی بود انك کاری همیشه بدرولق
اوله یعنی کندودن هرکس نفرت وکوتی یوزینی کورمکه سعی وهمت ایلیه دیمکدر
پیوسته متصل دیمکدر بدرویی ده یاء ثانیه مصدریه در معناده کوتی یوزلولك
دیمکدر خوی بد بر تن بلای جان بود یارامز خوی تن اوزره بلای جان اوزره اوله
یعنی کوتی خوی بلا اندر بلا اوله نتکم بیورمشلردر بیت اکر زدست بلا بر فلك
رود بدخو ❊ ز دست خوی بد خویش در بلا باشد ❊ یعنی اکر بدخوی اولان کمسنه
بلادن فلکه کیتسه کندی کوتی خوینك الندن بلاده اوله یعنی هر یرده بلا یه
همراه اوله دیمکدر ❊ پس خود بد انسانه لایق اولان صفاتدن دکلدر نتکم ناظم ایلید

مردم بدخو نه از انسان بود یارامز خویلو اولان آدم انسانمیدر دکلدر یعنی صورتده
هرنقدر انسان ایسه ده سیرتی انسان سیرتی اولمینجه ❊ کویا بدخوی اولان حیوان مثالدر
دیمکدر ❊ و بو تعبیر بین الناس شایعدر که بر کوتی کمسنه نك دشمنی او ادم دکل ایجوند
او انسان دکلدر دیرلر ❊ پس بدخولق بویله بر قبیح نسنه در بناءً علیه ناظم بدخولغی زیاده
تقبیح ایمکین سوز جانند مایپدر نظم بدی کردن نه کار عاقلانست ❊
که از بد دور باشد عاقل آنست ❊ بدی بر کردن بنیاد باشد ❊ نشاید کر بدی دلشاد باشد
بدی میکند چاهی بهر بدانه ❊ بچاه کنده اول خود در افتاد ❊ بدی از زهر باران بد غاید
بدی تاج از سر شاهان رباید ❊ بدی ضحاك کرد از سر بر آمد ❊ از ان مغز سر یاران نه خور آمد
بدی کر کنی لعنت بیار آرد ❊ مکافات بدی هم بد طمع دار ❊ بدی خود نام خود را چون شرر زرد
همیشه از بدی کردن شر آرد ❊ بدی کوتاه کرد اند بعمارا ❊ بدی کم کن بجای آر وفا را ❊
بدی را هم بدی باشد سرانجام ❊ ببیند مرد بدکردار بد کام ❊ بدی را دام از خود دور میدار
بدان را پیش خود یک لحظه مکذار ❊ انتهى ❊ ودخی سوء خلقدن ناشی بدکارلرك نه
وجهله بلایه دوچار اولدیغی بیاننده نیجه اشعار لری واردر بونده بوکافیدر ❊
بخل شاخی از درخت دوزخست بخل جهنم اغاجندن بر بوداقدر بخل معروفدر
شاخ بوداق معناسنه در وباقی معنالری واردر تفصیلی فرهنك شعوریده در اخرنه
اولان یاء وحدت ایچوندر واضح مراعده اولان ادات مز شاخی کلمه سنك آخرینه
مربوطدر از درخت دوزخ جهنم شجرنده دیمکدر پس ناظمك بو مصراعی بر حدیث
شریفه تلمیحدر ❊ او لحدیثك منطوقی بودر فخر عالم صلی الله علیه وسلم بیورمشلر جود
وسخا جنتده بر شجردر سخی اولان او شجرك نهالنه تشبث ایله جنته اولاشور وبخل
جهنمده بر شجردر بخیل اولان او شجرك نهالنه تشبث ایله جهنمه اولاشور ❊ انتهى
وان بخیلك از سکان مسلخست واول بخیلك سالوخ خانه کلا بندندر بخیلك
ده اولان کاف تصغیر ایچون مراد بخیلی تحقیردر سکان الف ونون ایله جمعدر کلاب
معناسنه در مفردی سك در که کوپك دیمکدر مسلخ فتح میم ایله مفعل وزننده طلاد

یوز جنت مکاندر که اکا سلاوغ خانه تعبیر ایدرلر • انده اولان کلاب هر وجهله الوده
چرکاب وکلاب عاویات ایله دوچار نزاع بحساب اولمغین • بخیلک حرص الودی
انلاره تشبیه ایتمشدر • حتی بخیل حرص الود کلاب مزکوردن کمتردر زیرا کلاب
جیفه دن شبع بولوب اغنا ایله نزاعی برطرف ایدر • لکن حریص جیفهٔ دنیادن قطعا
شبع بولمازدن عبارتدر • ایمدی بیت مزکورک تلمیح اولدیغی حدیث شریف اوزره متشبث
نهال شجرهٔ بخل دوزخی اولانک جنت ایله مناسبتی اولمدیغی ایضاح ایچون نظم ایدر
روی جنت را نبیند بخیل بخیل جنت یوزینی قنده کورور پس بونده بخیلاره
حقنده زیاده تهدید واردر • و اکر ایمان ایله فوت اولمش ایسه جنته دخول اولی
ایله دخولدن محرومیتی بوندن نمایاندر حتی بخیلک ارباب حالی شکلدر • زیرا
امساکدن ناشی حال حیاتده کندویه کویا فقر توجیه ایتمکین الی الممات درویشلر کبی نوا
کبی دیریلور • و قیامتده اغنیا ار حسابیله محاسب و معذب اولورلر بو بیوردیغلرین
ابن یمین کشیدهٔ سلک نظم ایدیب نظم فائده را که را باشد استقبال
هرکه ممسک بود بوقت حیات • در جهان نیز بیچو درویشان • بی نوا تا رسد
زمان وفات • در حساب تو انکران خواهند • چون زاید بعرصهٔ عرصات
دوبیورمشدر پشه افتاده زیر پای پیل فیل ایاغی التنه دوشمش سکلدر پشه
سوری سکک معناسنه در • اخرنده کی هره مابعدینه اضافت ایچوندر افتاده
دوشمش زیر التی معناسنه در پای پیل لغت فارسیده ایکی معنایه کلور بری
بر نوع عسل اینا غنه بکزر بال در که اوکله شراب ایچرلر ویری زنجیلر بر نوع سلاحیدر
پس معنی مزکورک بر مقامده استعمالی ملایم اولمغین معنای اضافی ایله پیلدن
مشهور فیل دیدیکمز عظیم الجثه حیوان مراد اولنوب بخیلک هلاکک معنوی ایله هلاکی
تمثیل قصدیله پیل ایاغی التنه دوشمش سکه تشبیه مناسبدر • زیرا بخیلک ذلتی
معلومدر پس ایمدی باش از بخل بخیلان بر کران بخیللرک بخلندن حذر اوزره اول
یعنی زنهار بخیل اولمه دیمکدر کران فتح کاف عربیله کنار معناسنه در تا نباشی از شماد

البلهان تا معتقد زمره سندن اولیه سن پس انشاء الله مزکوره کار البلهان معدود
ایکن ناظمک بخل صفتنده اولمه که ابلهلردن اولیه سن دیو غلغلهٔ ایام تکرو جهله
تخصیصی بخل صفتنک زیاده ناپسند اولدیغنه اشارت ایچوندر در بیان
ترک دنیا و در بیان عافیت از بلا • از بلا تا رسته کردی ای عزیز ای
تا که بلادن قورتلمش اولاسن • یعنی بلادن خلاص اولمق مطلوبک ایسه از بلا بلادن
دیمکدر • بلا معروفدر • مطلق ذکر اولنمغین اطلاقی اوزره باقی اولمق قاعده سنجه
بونده دنیوی و اخروی بلاسندن دیمکدر تا که رسته قورتلمش کردی اولاسن دیمکدر
ای عزیز معروفدر باز باید داشتن دست از دو چیز ایکی نسنه دن الک کیرو طوتمق
کرک دیمکدر سیاق قرینه سیله او ایکی نسنه نک بری نفس و بری دنیادر دو تو
دست از نفس و دنیا باز دار کیت سن نفس و دنیادن الکی کیرو طوت رو فتح راء مهمله
و سکون واو ایله امر در کیت دیمکدر تو خطاب ایچوندر دست معروفدر نفس دن
مراد اماره در و دنیا نفس اوزره معطوفدر باز کیرو دار امر در طوت دیمکدر
تا بلاها را نباشد با تو کار تا که بلالرک سنکله ایشی اولمیه پس نفس اماره ایله
دنیانک لذتلرینه اقتحام بلالری کندی اوزرینه اختیار ایلدیکی اشکاردر و ناظمک
بلالرکه سن جمع کتوردیکی تابع نفس و دنیا دوچار انواع بلا اولور دیمکه ایمادر
دنیانک لذتلرینه قویلمق قیدم رصدا ابتلادن عبارت اولمغین حرصک ضرریتی اشارت
قصدیله نظم ایدر ور بحرص و از کردی مبتلا واکر حرص و جمع دنیایه مبتلا اولور
ایسک ور و اکر دیمکدر اوزره حرف عطف ایله ادات شرطدن مرکبدر بحرص ده
با الصاقی ایچوندر حرص معروفدر و عطف تفسیر ادا ایندر از حرص معناسنه در
کردی کاف عجمی ایله مخاطبدر اوله سن دیمکدر مبتلا معروفدر معلوم اوله که انسان
بالذات حرصه مجبولدر خصوصا اختیارلق مالمزم اوله تحکم بیورمشلردر مخلص
رشتهٔ غل کهن سال از جوان افزونترست • پشتر دست نکی باشد بنا یا پیرو را
یعنی غل کهن سالک صیحقلری تازه و قدانک صیحقلرندن زیاده اولور زیرا دنیایه

دلبسه لك پيرلر ايچون زياده رك اوله ديمكدر ودخى بيورمشلردر **كليم** آدمى پير
چو شد حرص جوان ميكردد • خواب در وقت سحرگاه گران ميكردد • يعنى آدم پير
اولدقجه حرصى جوان اولور • زيرا وقت سحرده اويقو آغر اولور ديمكدر • شباب پيرك
وقت سحره رسيده لكى پيرلكدن كنايه‌در • وبو مضمون حديث شريفدن مأخوذ در •
ودخى حرصك تفرقى ايله قلب تيره لور وقلب سياه اولديغندن صكره ازاله حرص
عسير اولور نتكم بيورمشلردر **مخلص** حرص باكى وزد بيرون زدلهاى سياه • نيست
اميد رهائى مور بادر دبر را • يعنى سياه دللردن حرص دنيا چقمق مشكلدر يعنى كيمكدن
عسرت واردر • زيرا اباغى الوده زفت اولان مورك خلاصنه اميد يوقدر ديمكدر
وحرصه ابتلانك حالى شويله‌در كه هر كورديكنه ميل وهوس ايله دست رس اولمق قيدينه
كرفتار اولور عيناً در نتكم خواجه كليمك **بيت** هر بعيرچشم طمع دارد از كريم ولئيم
مگس بخوان شه وكاسه كدا افتد • يعنى بوبيانم كافيدر يعنى حريص چشم اولان
كسنه كريم ولئيمدن طمعدار اولور • زيرا اولكسه مگس مثللدر مگس ايسه سفره نعمت
شاه وكاسه دريوزه كدايه فتاده اولور ديمكدر يعنى بويله اولان كدا چشمك باشنده
انواع بلا اكسك اولماز نتكم بيورمشلردر **بيت** بجز من ديكران هر كه ببيرد چشمش
هزار رخنه فزون در دلش چو غربالست • يعنى حريص خلقه كوزديكن كسنه نك
كوكلندن غربال كبى هزار رخنه فزون اولمشدر ديمكدر يعنى قلبى سوراخ سوراخ وكاه
بلادن صد هزار ايله واقع اولور نتكم ناظم ايدر **بانور وآرد ره هر سو صد بلا** •
سكا هر جانبدن نيجه بلا توجه ايدر **باتو سكا رو آورد** توجه ايدر **هر سو** هر طرفدن
صد بلا يوز بلا ديمكدر بوندن مراد بلانك كثرتى بياندر زيرا فارسيده بو تعبير
كثيردر **اميدى** حريصك اوزرينه بلانك توجهنده اشتباه يوقدر اولا حريص
بخل دكاردر بخيلك ايسه حال وعاقبتى قضايه دوچار اولمقدر حضرت عليك **بشر**
مال البخيل بحادث او وارث كلامى درباونده بديداردر • وكشيده حرصى زياده
اولديغجه بلالرى دخى زياده اولور • اولزمان خلاصى مشكلدر اولور نتكم شاعرك

بيت از زغدان نودلرا نيست اميد نجات • دل بماد رساعت سكين بچاه
افتاده است • بيت دنحنيدن بومعنايه دلالت ظاهردر • ومعناى بيت اجردر
حتى حريصه حرصى بلادر • اولا اولبلاى دفع لازمدر كه بلالرك الندن خلاص
اوله مع هذا دنيا وما فيها كندونك اولسه ينه حرصى دفع امكاننه دكلدر ديمشلردر
نتكم مرزا وحيدك **بيت** زنباى نجود حرص كم دنيا پرستانرا • كه صفرا اسكند
از آب ليمونك ليموررا • بيتندن هويدادر يعنى دنيانك حرصى دنيا وما فيها ايله ••
بتن نقصان پذير اولماز • زيرا اكشى ليمونك خاصه‌سى دفع صفرا ايكن كندى بختك صفراد
دفع ايله صفرا اسكى كه قادر دكلدر ديمكدر • پس بويله اولديغى ايچون املق
وصفلى باشنده دركاردر • وحريصك سفر وحضرده حفظ مالى وفكر مالى قيديله
دلفكارلكى اشكاردر لكن بونلاردن خالى اولان هر يرده لاابالى اولور نتكم
ناظم ايدر **آنكه نبود هيچ نقدش در ميان** اولكسه كه انك ميانندن
دریاذ هيچ نقد اولميه **آنكه** اولكسه كه **نبود** اولميه **هيچ** اصلا **نقدش** انك نقدى
بيلنده ديمكدر • بونده اكثر ماده‌يه ايما واردر • خصوصاً كه بيكار ويا مسافر اولانك
نقدى ميانده محفوظ اولور • قالديكه نقد كلمه‌سى عربيده ذيوفى اخراج ايله •
تعداد معناسنه‌در • اما فارسيده حاظر معناسنه‌در • اللده اولان نسنه‌يه
نقدينه ديديكلرى بوندندر • قالديكه اصطلاح فارسيده منشوش اولان اقچه‌يه
• نقد دست ديدرلر • ديرلر پس بونده ناظمك خلاصه كلامى كيسه سنده درهم مغشوشى
دخى اولميه ديمكه ايما واردر • اكرچه ظاهرى كيسه تهى اولان ديمكدر **هر كجا باشد**
بود اندر امان حرقدن اوليراسه امانده اوله • يعنى نامرد ومصون اوله ديمكدر
پس بو وجهله نامون الغائله اولان كسنه‌لر **نظم** ارى الدنيا لمن هى فى يديه
عذابا كلما كثرت لديه • اذا استغنيت ذى نبى ودعه • وخدمات محتاج اليه
نطعه دلالر ايله عامل ودخى **بيت** اذا جادت الدنيا عليك فجد بها • على الناس
طرا فانها تتقلب • مفادنجه تقلبات دنيا وارد ردبو مضمون دنيايه قائل

اولان مستغنی عالم وگزیدهٔ بنی آدم در بو بلالرك دنیادن بو وجهله باكی یوقدر
نتكم بيت جهان گر آتش سوزان اولورسه غم دگل نغمی ٭ ایچنده آتش افروز اولاجق
بر بوریا مز یوق ٭ دینمشدر ٭ و بو بیتك ماصدقی اولانه صاحب همت اطلاق
اولندیغی بالاتفاقدر نتكم بابا مرحومك بيت امیدهمت ایلرایسك اندن ایله كم ٭ ماك
سیاحه بسطایده چك بوریایی یوق ٭ بیت لطیفی بو بیانده كافیدر ٭ و بو گروهك
سرفرازی ایكی جهاندن الچوب گوشه نشین سلامت و عاشق دیدار حضرت
ربّ عزت اولاندر نتكم بيت بیش از دو دمی بخواهش در از نیست ٭ من از پی دو دست
دراز دو دنیا كشیده ام ٭ بیت لا راسنك ماصدقی بو معنایه واقیدر بونلار نفس
ایله دنیایی ترك ایدنلردن اعلادر ٭ و نفس و دنیایی ترك ایدن دخی آسوده از بلادر
نتكم ناظم ایدر نفس و دنیا را رها كن ای پسر نفس و دنیایی صالویر یعنی نفسه
متابعت و دنیایه محبت ایله اللری الده طوتمه دیمكدر رها كن صالویر دیمكدر
مراد ترك ایله دیمكدر بو تعبیر تركیبه دخی شایعدر نتكم بر عورتی خلع و یا طلاق
ایله دیه جك محلده اینی قویویر و یا كندویی صالویر دیرلر دنیا دیدیكلری غدّاره
و نفس اماره نك تطلیقه سزا ایدیكی بیان سابقدن هویدادر ٭ پس اگر نفس و دنیایی
ترك ایلدیك ایسه باز رستی از بلا و از خطر كیرو بلا و خطردن خلاص اولدیك
باز كیرو رستی فتح راء مهمله ایله قورتلدیك دیمكدر از بلا بلادن و از خطر خوف
و هلاكدن دیمكدر ٭ پس نفس و دنیایی ترك ایدنك بلا و خطردن خلاص اولدیغی
بی اشتباهدر ٭ زیرا فرضا نفس و دنیا تازه گل اولسه اكسیلنمه خاری اولمق آشكار
در نتكم بيت چكم كنج زود رنج بی كه داشتنش ٭ هرجا تازه گلی از پی آوخاری
هست ٭ مضمونی بو بیانده پدیداردر مع هذا نفس و دنیا خاردن عبارتدر ٭
و عین عنا و مشقتدر نتكم اولیاء كرامدن نفر بادی ایدر ٭ نفس و دنیا كشیشنك بجنید
بجنبد چیقمان سلامت و راحت ابعك بوله مز ایدی ٭ بونلاره مخالفت و كندو
لردن مباعدت كركدر نتكم اولیاء كرامدن سلیمان دارانی ایدر نفسه مخالفت

اساس عبادت و دنیادن مباعدت عین سلامتدر و ابو علی الدقاق
ایدر نفسه برخطوه مخالفت سبب وصول مقصود و امنیتدر پس ناظم بیت
سابقی اثبات تصدیله ایدر ای بسا كس كز برای نفس زار ای نیجه كسه كه نفسندن
اوتوری نالان و عاجزلردر یعنی نفس الندن اسیرلردیمكدر ای بسا كس كه ای نیجه
كسه كه دیمكدر ای حرف ندادر منادامی محذوفدر مراد ندایه صالح اولانه ندادر
بسا نیجه معناسنه در اخرنده كی الف مبالغه ادا ایلدكو كسه دیمكدر كه كلمه سی عقددر
از برای نفس نفسندن اوتوری دیمكدر زار بونده نالان و عاجز تركرانده یعنی مراددر
در بلا افتاد و گشت از غم نزار بلایه دوشدی و غمدن ضعیف و نحیف و رقت
حال صاحبی اولدی در بلا افتاد بلایه دوشدی و گشت از غم و غمدن اولدی نزار
كمزلوغی ایله اریق و نحیف دیمكدر ٭ اعنی نفس الندن بو وجهله بلایه دوچار اولانه
بسیاردر از برای نفس مرغ نامراد نفسی اجلی ایچون مرغ نامراد یعنی دانه ایله
تقاضای نفسی ایچون امیكنز اولان قوش دیمكدر ٭ مرغ نامراد كلمه سی مبتدادر خبری
مصراع ثانیده اولان جمله سیدر آمد اندر دام صیاد اوفتاد كلدی و صیادك طوزاغنه
دوشدی یعنی هوای نفسنه اتباع ایلدوكی ایچون دام بلایه دوشوردی دیمكدر آمد
كلدی و در دام صیاد و دخی آوجینك طوزاغنه دیمكدر ٭ دام بونده طوزاق
معناسنه در صیاد اوجی در اوفتاد ماضی مفرد غایبدر دوشدی دیمكدر پس
مرغ بلند پروازی اثنا نفس گرفتار دام بلا و قرین كار دقضا ایدیكی كبی حریصك
حال و شانی دخی بویله اولمق هویدادر ٭ و هرنقدر زور بازوسی اولسه حریص اولانك
قانعك مغلوبی و اسیری در دیمشلردر نتكم بيت برغنی آید بقانع زور بازوی حریص
از لعاب عنكبوتی میشود عاجز مگس ٭ بیت لطیفی بو بیانده گواهدر اما قانع اولانه
رفاه حالی بی اشتباهدر نتكم بيت سینغی غیر سد بقناعت رسیدگان ٭ ندر
لقمه نه هما نشود استخوان گری ٭ دیو بیورمشلردر ٭ ما بیت معلومدر اعجیدی عاقل
اولانه همای خجسته كبی قانع اولوب سرچه كبی جانی نه دوانه ایلمملك لازمدر

نتکم بیت بجو همای نجسته قانع شود • نه چو گنجشک جان بدانه کرو
دیو بیورمشلردر • کرو کسر کاف و فتح را و سکون واو ایله رهن معناسنه در
حتی بو رزآج طویورمقدن کتی کند و آج کوزینی طویورمق اولادر دیمشلردر نتکم
بیت زان به بود که سیر مکس صد گرسنه را • چشم گرسنه خورد اگر
سیر مگس • دیو بیورمشلردر • ایمدی تا دلت آرام یابد ای پسر تا سنک
کوکلک آرام و راحت بوله ای اوغل تا بونده غرض ایچوندر دلت سنک کوکلک دیمکدر
آرام قرار و حضور و راحت معناسنه در یابد بوله دیمک معناسنه یافتن دن
مشتق مضارع مفرد غایبدر ای پسر ای اوغل دیمکدر پس بونده حضور قلبه مالک
اولمق غرضک ایسه دیمکه اشارت واردر • زیرا حرص ترکی باعث آرام قلب ایدیکنه
اشتباه یوقدر نتکم خوجه صائبک بیت تاکی زجهل چاره حرص از طلب کنی • از خار
چند علاج جرب کنی • بیت لطیفنده برکا دلالت واردر • یعنی نیجه یه دک جهلدن
ناشی طلبدن حرصه چاره ساز اولورسک • ونیجه برقاشنمقدن اویوز علاج ایدرسن
دیمکدر صنجوم بعض اولان کسنه اویوز علتنه مبتلا اولمغه بکزر حرصدندر •
اولیجان اوملنک بهرحال اضطرابندن خلاص بولمازه وآرام قلبه نائل اولماز ••
ایمدی آرام قلب غرضک ایسه ای اوغل بود و نابود جهان یکسان شمر جهانک
وارلغی و یوقلغی برابر عد ایله بود بونده وجود معناسنه در و نابود کلمه سی بود اوزرینه
معطوفدر نفی وجود ایله عدم معناسنه درما بعدنده مضافدر جهان دن مراد
دنیادر یکسان بر اسلوب اوزره دیمکدر • برابرلک معناسنه اولدیغی حنای
لانحی حسبیله در نیرانی الاصل با بر دیمکدر سان اسلوب دیمکدر ترکیبه دویدوز
ایله تعبیر اولنور شمر امر حاضر در صای دیمکدر پس کونت قلب بر ایله اولمقده در یوقسه
حرص و طمعدن ناشی دنیانک وارلغیله سرور • و یوقلغیله محزون اولان اضطرابدن خالی
اولمازه حتی بو یوقلقدن شاکی اولوب جرمت لذت یاکی اولانک حالی نجه شیدا اولور
دیمشلردر نتکم خوجه صائبک نظم زبان شکوه بخشد زبانه افزاید • که

خس بآتش سوزان زبانه افزاید • مکن زچرخ شکایت که دوش بدبرکد
بچرخ وتی تاریانه افزاید • نظم دلاور اسند معنای مراد هویدادر • ایمدی عاقل
اولان • بود و نابود جهانی • برابر عد ایله باب اضطرابی سد ایتملودر • زیرکثرت نعم
دنیادن کشینک نصیبی مقدردن زیاده اولماز نتکم بیت نصیب خلق زیاده از نعم
نمیکردد • زبحر آب کهر بیش وکم نمیکردد • دیمشلر پس ابن یمینک بیت متلا ابالی
جو ابن یمین • نه از هست شادان نه از نیست باک • بیتک مضمون یاکی اوزره قید
دنیادن لاابالی اولوب وارلغندن شادان و یوقلغندن باک ایتمک کرکدر و نفسک
اسکاکی بو حالده دره یوقسه صاحبی هر دورلو بلایه کرفتار و هر فعل نامشروعه ارتکاب
ایله اجرالیغر اقی ایچون ظلمه اجتسار ایدیرور ایچون ناظم ایدر از عذاب وقهر
حق ایمن مباش حق تعالینک عذابندن وقهرندن امین اولمه از عذاب وقهر حق
حقک عذابیدر عفو بتندن وقهرندن و تدبیرندن ایمن مباش امین اولمه یعنی خدا منتقمدر
انتقام ایدر ایمدی در پی آزار هر مؤمن مباش هر مؤمنی انجمتک اکسنده اولمه
در پی آزار هر مؤمن هر مؤمنی انجمتک اکسنده دیمکدر در ظرفیت ایچوندر پی
بونده اکسه معناسنه در آزار انجمتک معناسنه درعربیی ظلمدر هر لفظی عموم افاده
ایدر کلمه فارسیدر مؤمن معروفدر مباش اولمه دیمکدر معلوم اوله که ظلم ذاتنده
قبیح و ظالم هرحالده غیر مستریحدر ایچون حاشیسنده قرنجه باشنی اغزمه تعبیر
ایدلر نتکم خوجه صائبک بیت بر سر موران بود دست حمایت پای من • ازکسکرو جان
کسی نکذشته چون من بر زمین • بیتی بو معناده کواهدر ودخی خوجه موی
الیهک بیت صائبچو مار سرزده بپیچم بخویشتن • موری اکر به ... سود پایمال من
بیتک مضمونی بونده بی اشتباهدر • پس عاقل اولانه ظلمدن احتراز ایدوب طوب کبی بی سر و پا
اولمق کشینک اقتدارنده ایکن چوکان کبی زخمساز دلان اولمق کرکدر دیو بیت چوکان
مشو که از تو خورد زخم بر دلی • تا همچو کوی بی سر و بی پا توان شدن مضمون ایرادبیورمشلردر
حتی درخت میوه دار اولدمز ایسک سروبیدآسا باری سایه دار اوله دیو بیت کرندار میوه

افکندی چون سرو بید • میرٰی کی سایهٔ باری بیکجی برزمین بیورمشلردر نتکم
بیت بو عالم بوستانندن بودر مقبول انس و جن • نه کسنده که ایخسون نه تن
برکسه دن ایخن • دیدکلری مشهوردر • زیرا خاطر ایخمکیک بلاکسی و تعمیر خاطر
ایلمکیک ثواب و جزاسی بیان سابقدن معلوم مدر نتکم بیت کعبه را در یافت هرکه
خاطری معمور کرد • شد سلیمان هرکه دست خود حصار مور کرد • مضمونی تصریح کرده
اهل علم بیدر • تا الدیکه ظلم هرکسک حقنده نامشروع ایکن ناظمک مؤمن ذکرینه تقییدی
مؤمنه مؤمن ظلم ایلمز دکلدر دیو تنزلات مؤمنه اشارت قصدنه اولشدر حتی مؤمنه
ظلم ایلیك واهل ایمانك مال و جانه سوء قصد ایلکی علامات قیامتدن عد ایدوب مفرحاته
بیورمشدر نظم قیامت منها علامت منها عیان شد • که دین و علم و اسلام از جهان شد
قیامت منزل علامت این نشانست • که قوت مؤمن از کل حرامست • قیامت دان که ایمان رفت برباد
بجوید مال مرد مؤمنان شاد • قیامت خواجه نزدیکست دریاب • بزد آخر زمانی بر زمین خواب
قیامت این زمانست ای برادر • که عالم کفر بکرفتست یکسر • قیامت شد که دین را نیست مقدار
مسلمان شده اندر جهان خوار • قیامت دان که مؤمن در رضا دست • زبیداد و ستم پیوسته شادست
قیامت را یقین دان زود باشد • زیان این در آنجا سود باشد • قیامت را مکن انکار زنهار
بدوزخ منکران بینی گرفتار • قیامت روز حشر و داد باشد • که دل خسته آنجا شاد باشد
انتهی و ناظمک مصراع اولده عذاب و قهر الهیدن امین اولمه دیدیکی احقاق حقنده ایما المغیز
حقوق عباددن بحث دیمکده دخی اشارت واردر ایچون مؤمن ذکرینه تقییدی بیوردی •
دیمك ممکندر زیرا کافر اولان ذمینك حقنده کلام واردر نتکم ابراهیم لقانی رحمه الله •
تعالی شرح جوهرة الکبری نام کتابنده والوزن الآتیه ابت شرحینك تفسیرنده بیورمشدر •
واختلف العلماء اذا کان المظلوم ذمیا والظالم مسلما فقال بعضهم یسقط حقه کالحربی
وقال اخرون صار حقا للنبی صلی الله علیه وسلم لقوله علیه الصلاة والسلام من اذی
ذمیا کنت خصمه یوم القیمة • انتهی اعدی بابده اولان اختلاف علما اوزره ذمینك
حق علی قول البعض ساقط • و علی قول الاخر خصومتی فخر عالمه حواله اولدیغیله فخر عالم صلی الله

علیه وسلم امت اجابتی امتنده عوتا ووزره ترجیح و حمایت ایدر امیدیله ذمیه
ظلم حبارت ظالم اولان مسلم حقنده باعث خسارتدر زیرا شارح ملتقی در المنتقی
باب استیلاده • وقد علم مما رویناه ان خصومة الذمی والدابة یوم القیمة اشد من
خصومة المسلم • دیو بیورمشدر • تأمل اولنه • در بلا یاری مخواه از هیچ کس • بلاده خلا
صك • ایچون هیچ کسه دن معاونت خواه و استمداد قیدنده اولمه • در بلا بلاده • دیمکدر
مراد بلا وقتنده دیمکدر • یاری اخره کی یاء مصدری ایله یاردمجیلق معناسنه در لکن
لفظ مزکوردن بو معنانی اخذ مجازیدر زیرا یار لفظنك معنای اصلیسی صاحبدر
اصحاب صفایه یاران دیدکلری برندندر • واستعاره طریقیله محبوبه یار دیرلر پس
حقیقة یاردمجیلق معناسنه دال اولان لفظ یاور کلمه سیدر • کذا فی الدقایق مخواه
نهی حاضردر راسته دیمکدر • از هیچ کس هیچ کسه دن دیمکدر • پس صابر کامل اولا نکسنه
اخردن استعانت و استمداد ایتمك ترکیدر • زانکه نبود جز خدا فریادرس • زیرا که خدادن
غیری قالمشلره یتیشجی اولیه • زانکه زیرا که • نبود اولیه • جز خدا خدادن غیری • فریادرس
ترکیب توصیفیدر عاجزلره ایریشیجی دیمکدر • پس مصائب دائم و بلیات قد انج خلادر
نتکم بیورمشلردر نظم اذا ضاق ذرع المرء واشتد حاله • وحفت به الالام و
انقطع الرجا • تدارکه رب البرایا بلطفه • واعطاه من کل الشدائد مخرجا • ودخی
بیورمشلردر نظم لقد دعا الله الکریم بفضله • اذا اشتدت البلوی کفایة عبده •
وایقن بان الله کاف عباده • ولا تحسبن الله مخلف وعده • ودخی بیورمشلردر نظم
اذا لم یعنك الله فیما ترید • فلیس لمخلوق الیك سبیل • وان هو لم ینصرك لم تلق ناصرا
وان عز انصاره وجل قبیل • وان هو لم یرشدك فی کل مسلك • ضللت ولو ان السماك
دلیل • ودخی بیورمشلردر بیت ز مخلوق کاری کشاده نکردد • دلا اندر هذا بیند کرکار
خدای • یعنی برکارك کشایشنه مخلوق قادر دکلدر • اکر کشایش عقده امورکی ایلرسك
ایلکی خدایه بغله و انجق اوله رکاه اهله دیمکدر زیرا نظم برباد کلمه اتجه غم اظهار
بر لو لو را ده تا لبا ایکی بتر • دو سکلر بحسور اولور غایت • دشمن الیر علو بر دا انجبتر

دیمشلردر پس صبرك حالوشانی بوندن معلوم و صابرك اعتباری خوجه صائبك
بیت چون لعل هر که خون جکر خورد صبر کرد • زیب کلاه کوشه اقبال میشود بیت
جواهر اثارندن مفهومدر • لکن بر کسنه سنندن استعانت و استمداد ایلدیکده آدم
المددن نه کلور خدا دفع ایلیه • یاخود حق معینك اوله دیو یأس ایله رد ایتمك آدم کاری
دکلدر • المدد کلدیکی قدر استمداد ایدنه اعانت و امداد ایلمك کرم کدر • زیرا امانت کار
ارباب همتدر نتکم خوجه صائب ایدر بیت تیره روزان جهانرا بجراغی دریاب •
تا پس از مرك تراشمع مزاری باشد • معنای بیت معلومدر • پس ناظم یوقاروده سنی
ازار ایدنك عذرینی قبول ایت نصیحت ایلدیکی حسبیله بو مقامده کنه انجمه و انجتدیکك
عذرینی لدی الطلب استعفا قیدنده اوله یمکه مبادرت قصدیله بونده بیورر که هر کرا
رنجانی عذرش بخواه • هر کیمی که انجتدیسه عذرینی دیله تا نباشد خصم تو در عرصه
کاه • تا که میدان محشرده سنك خصمك اولمیه • یعنی مظالم عبادی قیامته قویمیوب دنیاده
استحلال ایله که قیامتده مظلوم سکا دعواجی اولمیه دیمکدر تا نباشد تا که اولمیه خصم تو
اضافتله سنك خصمك دیمکدر خصم فتح خا معجمه ایله جنك و جدال ایدنه دیرلر مذکر
و مؤنث و جمعی بردر زیرا اصلده مصدردر لکن بعض عرب تثنیه سنده خصمان و جمعده
خصوم دیرلر و ظرفیت ایچوندر عرصه کاه • میدان قیامته دیرلر زیرا عرصه فتح عین و سکون
را و مهمله ایله فارسیده اچق یره دیرلر و عربیده کذلك پس میدان قیامتده بو معنا موجود
اولمغین مکان معناسنه اولان کاه لفظیله مرکبا میدان قیامته عرصه کاه دینمشدر
معلوم اوله که مظالم عبادی بو کلمات مشکلدر نتکم ناظم مفرحاتده بیورمشدر که
مظالمرا مبر با خود عذابست • ترا فردا بعقبای حسابست • مظالمرا مبر با خود بیندیش
که کردی از مظالم زار درویش • مظالم بنده خواران جهان کرد • مظالم اتش دوزخ کند بیش
مظالم هر که برد اعجاز نان کرد • مظالم کر بری با خود بیندیش • مظالمرا مبر با خود زیانست
مظالمها عذاب انجهانست • مظالم باز ده تا میتوانی • عنان در عذاب جاودانی
مظالم از همه عصیان بتر دان • مظالم کی برد با خود مسلمان • مظالم کی بکردن دوز امروز

دکر

دکر دوزخ زبهر خود میفروز • مظالم از بر جانست و بر دل که بار مظلمه بارست مشکل
انتهی حتی برد رهلك حق ایچون التمش بیلق مقبول طاعات ثوابی النور دیو اشباه نظایرده
مسطوردر • پس ظالمك و مظالمك و مظلومك حالی بویله اولدیغی فهم نصکره مالکه
الدیرنی ایشله دیه جك مقامدن بیورمشلردر که کلم مور بجار از دائم خون خود را
میخورد • خانهٔ پر شهد میخواهی برو زنبور باش • یعنی غله نی ازار اعتاکدی زاده
فقرانه قانع اولور • اکر شهد و عسل ایله مملو خانه استر ایسك یوری وار زنبور اول
دیمکدر • مراد یا فقیر قانع • و یا غنی پر ازار اوله یمکه اشارتدر • قالدیکه غنا خلق ازار
لقده دکلدیکی قناعتده در • نتکم ناظم ایدر کر غنا خواهد کسی از ذو المنن اکر بر کسنه
منتلر صاحبی اولان منان جل و علادن بایلق دیلرسه در قناعت میتوان شد یافتن
اول غنایی قناعتده بولمغه قادر اولور • زیرا قناعت بر کنز لا یفنی در • و هر کسك قسمتی
بر مقتضای نحن قسمنا در پس جهد ایله رزق ارتماز نتکم ابن یمین ایدر نظم
رزق مقسومست و هم وقتش معین کرده اند • بیش ازان و بیش ازین حاصل نمیکردد
بجهد • هرچه می آید زنیك و بد بدان خرسند باش • کانچه خواهی زانچه ناری نکردد
بجهد • سوسن آزاد چون از قول محروم امده است • کرچه دارد ده زبان قایل نمیکردد
بجهد • یعنی رزق مقسومدر • و وقتی معیندر نه قسمتدن زیاده و نه وقتندن مقدم
حصول پذیر اولور • ایمدی نیك و بد هر نه کلور سه اکا قانع اول زیرا هر خواهشك
اسماندن نازل اولماز و کنی مقدردن زیاده یه نیل بولماز • نتکم سوسن ازاد اون قدر
زبانی وار ایکن قوللدن حرمانیتدن ناشی نتکم ایله قایل اوله مز دیمکده • پس غنا قناعتده
در • بو قصه جمع مالده دکلدر نتکم دیمشلر در صائب دوده تنك بدیك نان تهی بر کر
نعمت روی زمین پر نکند دیده تنك • یعنی طار اولان بغرسق بر نان ساده ایله
طولار • اما دیده تنك نعمت روی زمین ایله طولماز • چاره سی قناعتدر دیمکده
در ستایش عقل و عرفان • هر کرا عقلست و دانش ای عزیز
ای عزیز هر کیمکه که عقل و عرفانی وار در دور باید بود نش از چار چیز درت نسنه دن

اکا ایراق اولق کرك • اول اشیاء اربعه نك بری نا معقول کسنه یه امور اصمرلتق
وبری ناسزا کسنه یه اوملك ایتمك • وبری فساد وظلم عباده میل ایتمك • وبری خفیفلك
ایتمکدر • نتکم ناظم تیابیوردر کار خود با ناسزا نحند رها • کندی ایشنی ناسزا یه
احاله ایلیه ناسزا لایق اولمیانه دیرلر نحند ایلیه دیمکدر فاعل ضمیر مستتر عاقل ودانشمند
راجعدر اشاغیده کلنك بوبله دررها فعله حواله ایلمك وامر ایتمکدر خلاصه بر امورك
رؤیتنه لایق اولمیانه ایش اصمرلیه زیرا بو اشراط ساعتدندر نتکم اذا وسّد الامر الی
غیر اهله فانتظر الساعه حدیث شریفی بوکا شاهددر • ودخی مسلم وبخاری اتفاقیله
عمر بن الخطاب رضی الله دن مروی اولان حدیث شریفك معناسی منیفی اوزره برکون
حضرت جبرئیل امین بر رجل غریب شکلنده مجلس فخر الرسالته کلوب قومه اسماع واعلام
ایچون فخر عالم علیه السلام حضرتلرندن اسلام وایمان واحسانی استعلام وبر منطوق
حدیث فخر الانام هر بریسنك جواب جوامع نظامی انها ایتدکده حضرت جبرئیل اول جوابلری
تصدیق ایله تبجیل ایلدکده قیامت قیامتك وقتندن دخی استعلام ایتدکده فخر عالم علیه السلام
معرفت وقت قیامت خدایه مختص اولدیغنی بیان ایتدکده حضرت جبرئیل علیه السلام
امارات وعلامات ساعتدن استخبار ایتدکده حضرت فخر الابرار امارات قیامتی
بو وجهله بیانه ابتدا ایدوب • ان تلد الامة ربتها وان تری الحفاة العراة العالة
رعاء الشاء یتطاولون فی البنیان • حدیث بلاغت نشانیله ختم کلام درر نثار
بیورمشلردر • یعنی علامات قیامت واشراط ساعتدن بری • ولد والده سنه مطیع
اولمیه حتی اول ولد والده سنی سیدی ظن ایلیه • ودخی یالین ایاق چپلاق وفقیر
لری بجزده اغنام کبی اولان خلقك اوزرینه ملوك وحکام اولدقلرین کوره سن یعنی
بر وسفر وعیشده عاجز اولانلر کبی بنده مفتقر اولانلری بنیان رفیعه ایله تفاخر
ایدیجی اولدقلری حالده قیون کبی عاجز اولان خلقه راعی ومالك وحاکم کوره سن
خلاصه امارت اجلافه تفویض اولنق • امارات قیامتدندر زیرا بو تقدیرجه
زمان منعکس واشراف ذلیل واخسه دلیل دیمکدر • پس اعطا القوس باریها مضمونته

عملا

عملا کاری اهلنه تفویض عاقل کاریدر • نتکم رونق افزای سلطنت اولان کمسنه یه
بو وجهله نصیحت بیورروب بو مثنوی دیر نظم پند کر بشنوی ای پادشاه • در همه
دفتر به از این پند نیست • جز بخردمند مفرما عمل • کرچه عمل کار خردمند نیست
یعنی ای پادشاه اکر پند ایشیدر ایسك جمله دفترده بو پنددن ایلرك پند یوقدر بو درکه
خردمندك غیرینه ایش اصمرلیه اکرچه ایشه قارشمق خردمند کاری دکلدر دیمکدر
ایدی شاهانه لازم اولان اولا مدبر وزیردر یوقسه اول شاهك اموری عکس
پذیردر نتکم ناظم رقمنك پادشاهنه دیمشدر نظم وزیری کزیده دانا وخردمند
دهد رکار رهادین ترا اید • وزیری کز بادین ودیانت • بدو ده کار کرد نیکی رایت
وزیری عاقل ودانا طلب کن • پس آنکه شاد بنشین وطرب کن وزیری بی طمع را کار فرمای
که باشند رهمه کاری نکو رای • وزیر پر ابهر نادان مده دود • زیان بینی نه بینی هیچ از سود
وزیری خو نحند ومهربان کیر • که باشند رهمه کاری تدبیر • وزیری عالم ودانا کزین کن
پس آنکه در جهان اورا امین کن • وزیری پادشا اورا هلد دین • کند ملك ترا ای شه بآیین
وزیری بد کند ملك تو ویران • بر آرد از رعیت بانك افغان • انتهی مردمی نحند
بجای ناسزا ناسزا کسنه اوملك ایلیه یعنی عاقله لائق اولانك بری بود رمردمی
یا مصدریه ایله انسانیت معناسنه در نحند ایلیه دیمکدر فاعلی مذکور مادرف و
عاقلدر بجای یرینه دیمکدر با الصاق ایچوندر جای مکان معناسنه در ناسزا
معروفدر معلوم اوله که ناسزا یه اولان انسانیت ضایع اولور بلکه مقابلسنده
ضرری واقع اولور زیرا ناسزانك حالی اسائه فیله اولان معامله سندن معلوم اولور
عاقل اولان نفع وضرر خصوصنی اخرك حاللندن اعتبار ایتمك کرکدر نتکم مخلص
عاقل انست که در تجربه نفع وضرر • زهر بغانند یکو بهره خود بردارد • یعنی بو بیاندن
کافیدر • خلاصه انسانیت مقابلنده انسانیت ایدر زمانده نادردر نتکم مخلص
بن خطم ونیسته زینه بردون اساس • نسناس رحساب مضاعف بود زناس
بیت لطیفی بو حسابده تمامدر • نسناس شکل انسانده بر حیوان مرز رساندر وعدد

حروفده ناسك معناعفي اولديغي مستغني عن البياندر . ذهب الناس وبقي
النسناس ديديكلري قحط رجال مشعره مضروب امثالدندر . حتى ادميت بوي كل كبي
ديده لردن نهان اولمغين آدم اولمق معناسني تحصيل استعداد ايله دكلدر ديو
خوجه كليم بيت ادميت همچو بوي كل نهان از ديدهاست معنئ آدم شدن
تحصيل استعداد نيست . بيورمشلر بويله اولديغي حالده هر كسنه ادميت بيلور ديو
سريع الاعتماد اولوب اكا ادميت اسناد ايتمك نه قدر كاريدر . تا ظلمت بو بيتي چهار چيزك ايكنجي
بياني ايچوندر . پس ثالثي بياننده بيورمشلر عقل داري ميل بدكاري مكن عقل طوتر
ايسك بدكارلغه ميل ايله عقل داري بونده ادات شرط تقديريله اكر عقل طوترسك
ديمكدر ميل بدكاري بدكارلغه ميل مكن ايله ديمكدر وبدكارلكك انواعي چوقدر از جمله
فسق وفساد وظلم عباد كبي . پس ناظمك ميل لفظني ايراد ايلمسنده افعال قبيحه قلبكي
توجه ايتدرمه قنده قالديكه بالفعل ايشليه‌سن ديمكه اشارت واردر زيرا ميل نفسانيده
قلبك توجهنه ديرلر . پس ناظم رابعي بياننده بيورر زين چو بگذشتي سبكباري مكن
چونكه بوندن گچديك يعني بو خصلتله عمل ايتديك خفيفلك ايله زين ازين كلمه‌لرنده
مخففدر معنا بوندن ديمكدر اشارت مسبوق الذكر اولان نسنه‌يه در چو بگذشتي
چونكه صاوشديك يعني عمل ايتدك ديمكدر سبكبار اخرنده‌كي يا مصدريه‌در
يعني ياشلولق ديمكدر بوكا لسان شرعده خفت ديرلر كه كندويه لازم اوليه‌جق
ايشده بولنمقدر . مثلا آمد وشدكانه كوزيله نظر ولسان ايله سؤال وجوابه استعجال
وباش وكوز وقولاق ايله هر شيئه التفات واستماع . وچوقچوق اليني تحريك
ودكري مستهجن محلي قرك . ورحك . وريش . ودستاره جابجا نظام وترتيبه
انتظام ويرمك كبي بو وجهله سفه وخفتدن ناشيدر . بونك مقابلي سكونت
ووقاردر . وخلوت وجلوتي برابر اولمقدر لكن كندوده كبر وريا اولمق شرطيله‌ندر
پس سبكسرلك مذموم‌دركه . خوجه صائبك بيت سبكباران بشور ايند
از حرف بيمغزي . بغرباد آورد اندك نسيمي كلستاني را . بيت لطيفندن هويدادر

ورقي سبكسرلك ايله مقابلي سكوننك اعتبار وعدم اعتباري خوجه موي الهيك
بيت مخزن كوهر صدف ازنه كرني مشور . كف سبك در بحر از بالا نشيني مشود
بيتنك معناي لطيفندن غايانذر . يعني صدفك مخزن كوهر اولديغي قعر بحري اختيار
ايله سكونت ووقاريندندر . اما كفك دريانك سبكروري اعتبارلغي تجرده سبكبار
لغندن ناشي بالانشين اولمسندندر ديمكدر . پس ناظم اشيا اربعه‌نك خاتمه‌سنده
عاقلر وعارفلر اولانه برفاح اعمال وافعال حسنه افاده‌سي ضمننده خطاب ايديكر
بيورر تا شوي پيش از همه در روزكار تا كه زمانه‌ده جمله‌دن الجرو اوله‌سن
يعني پيشواي اقران اولمق مرادك ايسه ديمكدر تا شوي تا كه اوله‌سن پيش از همه
دوكليدن الجرو ومحترم در روزكار زمانه‌ده ديمكدر زيرا روزكار رفا رسيده
الجي معنايه كلور اولكتي زمان وعصر وجهان وهوا معناسنه متداول سوزدر ايكنجيسي
مدت وفرصت معنالريدر . بونده مرادلري يعني زمان وعصر وجهان معناسيدر
دست بر نان ونمك بكشاده دار الي اتمك وطوزه اچق طوت يعني خلقه طعام
طعام ايله اكرام ايله ديمكدر دست الـ معناسنه در بونده تقدير ادات مفعول ايله دست
را ديمك مراددر بر نان ونمك اتمك وطوزه اوزرينه ديمك معناسي مقتضاي عباره در
لكن بو تعبير طعام وشرابه مستعملدر . ويا خوان عزيز وادام ملت لذيذ ديمك اولور
ايسه اقتدارك اوزره بذلدن قالمه ديمكه اشارتدر بكشاده دار ا وقيده اولان با
زائده در معنا اچق طوت امساك اوزره اولمه ديمكدر . پس بيت دست ده رداني
درياي كوهر ننه وزنه . تشنه مي بيري كر جشنه حيوان شده . معنى تنجيه انجاني
ملاحظه ايله دامان بحر سحابه دست نهاد اولمق كركدر . واسخيانك پيشواي امام اوله
جقي خيركم من اطعم الطعام ورد السلام حديث جوامع نظام . ودخي
عليك بحسن الكلام وبذل الطعام حديث فخر الانام عليه السلام مدن ظاهردر . زيرا اسخيا افضل
صدقه اولان كبد جايعي اشباع ممدوح اولمشلردر . نعم افضل الصدقة ان تشبع كبدا
جايعا حديث شريفي بو بيانه شاهددر . لكن اسخيانك بر ترابي امرازي دكر وسمعه وسنت

و غرض معقولاتنڭ خلوة موقوفدر وبويله اولان سخاوته جود دیدیکی معروفدر
نتکم خوجه صائبڭ بيت نيست تا پاك از غرض همّاد ر سخاوت سود نيست • در
تلاش نام سیم وزر فشاندن جود نیست • بیت لطیفڭ بو بابده دلالتی واردر یعنی
مادام سخاوت اغراضدن پاك اولمدیغجه اندن فائده یوقدر • پس نام ادراکی اوغلیه
سیم وزر صاچمق جود وسخا دکلدر دیمکدر تا توانی در زمانه دادکر تا که زمانه
عادلا ولکس یعنی غرضڭ منعت عدل ایله متصف اولمق ایسه دادکر عدل ایدیجی دیمکدر
زیردستانرا نکو دار ای پسر ای اوغل زیردستانی ایو طوت زیردستان جمعدر مفردی
زیردست لغتده قول وجاریه وخدمتکار ورعایا معناسنه در اخرنده کی را ادات
مفعولدر نکودار ایو طوت یعنی معلومنده رعایت وشفقت ومرحمت ایله دیمکدر پس
ناتوان اولان ضعفایه مرحمت ایله شفقت ونوازشلریله هر برلرینه رعایت خوشدر
زیرا ناتوان دهان تنکی ایله ملك ماکی زخند اراینمك خوجه صائبڭ بيت رحم كن
بر ناتوانی کر هوادار نکو سرور • منبر اندرخنه در ملك سلیمان افکند • بیت لطیفڭ
مضموننده انکار در • پس ضعفایه مرحمتڭ فائده سی وزحمتڭ ضرری ارباب حکومته
راجعدر نتکم صائب بر ضعیفان رحم کردن رحم بر خود کردنست • وای بر شرری که
اتش در نیستان افکند • مضموننده بدیدار در • وعدالت مذکوره هر بر صاحب
حکم بردر هر که در بند خود آمد استوار هر کیمکه کندی نصیحتنده استوار کلدی یعنی
کندی سوزیله عامل اولدی هر که هر کیمکه در بند خود کندی نصیحتنده آمد کلدی استوار
بش معنایه کلور محکم وثابت ۲ ومعتمد وامین ۳ وانانمق ٤ وعلم اولمق • وبرابر اولمق
معنالرینده • بو معنالرك اکثری بو مقامده ملائمدر بند اورادیکران بند ذکارانك
نصیحتنه سائرلر عمل ایتمزلر یعنی سوزی تأثیر اولوردیمکدر بند اوراانك نصیحتنه دیکران
سائرکسه لر بند ند باء عربی ایله معنا رمك جمع غائبیدر بغلرلر دیمکدر کار عمل معنانه در
پس سوزی مؤثر اولان ناصحڭ سوزیله عامل اولیلان ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم
وعلی ابصارهم غشاوة ولهم عذاب عظیم ایت شریفڭ مضموننجه تکبر وصم وبكمی بختوم

اولانلر

اولانلردن ایدیکی معلومدر • ایمدی سوزده کلیانك سوزی کلمزدیدیکلری خوجه
صائبڭ بيت تو که هر کز سخن اهل سخن نشنیدی • چون سخن سازی وسخن فهم
وسخندان شده • بیتنڭ مضمونندن مفهومدر • ناظمك بو کلامنه کوره وعظه اذن
واردر • لکن وعظك دکلی مغلی واعظلر لا کندو سوزیله عامل اولمقدر • والا سوزی
سوزی تأثیر ایلمیوب کندو سوزندن ملول اولورنتکم ناظم اندر هر کی از کفتار خود باشد
ملول هر کیمکه کندو سوزندن ملول اوله یعنی کندی پندی ایله عمل ایلیه قول او را دیکران
نکند قبول انك سوزینی سائرلر قبول ایلمزلر • پس ناظمك بو کلامنه بيت لا تنه عن خلق
وتاتی مثله • عار علیك اذا فعلت عظیم • بیتنڭ مضمونینه ایما واردر حتی بستان العارفینده
ایدر • واعظ مقته منتظر ومستمع رحمة منتظر دردیمشلردر • وابراهیم نخعی رحمه الله ایدر
اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم • ولم تقولون مالا تفعلون • وما ارید
ان اخالفکم الی ما انهیکم ایات جلیلات ثلثه سی سعد قیحه قصاصینی مکروهدر • وحتی
حضرت عمر فاروقك یا معشر القصاص لا تقصوا قد منعه الله الناس کلامی ایله قصاص قتله
نهی وارد اولمشدر • بو نلاوه کوره • زمانه واعظلرینك حالی مشکلدر نتکم بيت نندد برسك
اکرکیم واعظك سر مایه سوزی ایدی کل • دو کزسوز او تنز نورله دائم دیکر اغلاور کوزه • دعیئلور در
لکن ابن جوزی ایدر قومك بلدیکی بلدرمك ایچون وعظه اذن واردر • بلکه عاصی
اولانی عصیانندن نهی واجبدر • زیرا قران کریمده • ولینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم لعلهم یحذرون
ودخی • وذکر فان الذکری تنفع المؤمنین • وارد اولمشدر دیمشلردر هرچه باشد در
شریعت ناپسند هر نه که شریعتده نامقبول اوله هرچه هر نه باشد اوله در شریعت
شریعتده دیمکدر لغتده • صوفیك طریقنه دیرلر • پس خدانك عبادی ایچون دین وضع
ایلدیکی طریق شرعدر • حتی فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه شرع اسلامدن
سؤال اولندقده جوابنده • بر نور در که خدا انی مؤمنك قلبنه قذف ایدر قلب انکچون
منشرح اولور دیو بیورمشلردر • علامتی ندر دیدکلرنده بیورمشکه دار خلوده انابت ودار
غروردن تجافی • وموته کلزدن اول استعداد در • انتهی اما اصطلاح مشایخ

صوفیه‌ده شریعت وحقیقتدن مراد کشینک ادا اولندیغی وجه اوزره عبودیتی اقامتدر
پس شریعت که کندو ایچون حقیقت اولیه عاطلدر وهر حقیقت که کندو ایچون شریعت
اولیه او باطلدر دیو تفصیل مقاله‌ده ایتمشلردر که • شریعت وظائف عبودیتی اقامتدر
وحقیقت مشاهده ربوبیتدر • ودخی شریعت مجاهده‌در واما حقیقت مشاهده‌در
وبو ایکینک میانه‌لرنده مباین یوقدر • زیرا خدای تعالی‌یه وصولک طریقی ایچون ظاهر
وباطن واردر ظاهری شریعت وباطنی حقیقتدر وبو ایکی نسنه ایاک نعبد و
ایاک نستعین یا معدد دیمشلردر انتهی ناپسند نامعقوله دیمکدر کرد اوهرگز مکرد ای
هوشمند ای هوشمند هرگز انک بورسنه طولاغه کرد کسر کاف عجمی ایله دکری معناسنه‌در
پس یتدوکده دائره ویوره لازم گلکین • بونده مراد یوره وطرف معناسی مراددر مابعدنده
مضافندر او ضمیر غایبدر هرچه مدلولنه راجعدر هرگز اصلا مکرد نهی حاضردر طولاغه
دیمکدر ای حرف ندادر هوشمند عقل وبصیرت صاحبی دیمکدر نتیجه فرهنک شعوری معنای
مزکوری استشهادده بیت بعقل ارچند مردم هوشمند است • نداند موی ریش خود که
چندست دیو بیورسنده پس ناظمک بو تعبیرنده نامعقولک جوره‌سنه یقین اولمه
قنده فالذیکر دائره‌سنده بولونمسی عکه اشارت واردر نتیجه الاکمل شیخ محی رحمه الله
محاربه حدیث شریفنده بو ایما ظاهردر • ابیدی مسالک پاک طریق شرع تابناکدر نتیجه
نظم بل الطریق سوی طریق محمد • فهی الصراط المستقیم لمن سلک • من یمشی فی طرقاته
فقد اهتدی • سبل الرشاد ومن یزغ منه هلک • قطعه پاکی بو معناده کافیدر
تا صواب کار بینی سربسر تا که سربسر کارینک طوغریسینی کورمیسن بو مراد خود مکن
کار ای پسر کندی مرادک اوزره ایش ایله • یعنی بر مصلحتک صوابی اولدیغنی
کوروب بلدیکنجه کوره عناد ایدوب خلافنه داخل مراد یکرکه کتمه زیرا الحق احق
بالاتباعدر والا احوالک دشوار اولور دیمکدر پس بر کارک سربسر صواب اولدیغی
اصحاب رأی ایله مشورت خصوصیله کارکذار اخیار ایله استشاره‌یه محتاجدر نتیجه
بیورمشلردر بیت رای دو کس زن بزرکان کهن سال طلب • ابهام صاف ز ایام خزان مکردد

یعنی

۱۷۸

یعنی رای دو کس کهن سال اولان بزرکاندن طلب ایله زیرا اصولر ایام خزانده صاف اولور
دیمکدر در بیان رستکاری هست بی شک رستکاری در سه چیز
خلاص ونیکوکارلق بلا شک اوچ نسنه‌ده دریا خود واردر دیمکدر هست بونده
کندو معناسی اوزره واردر دیمکه راست معناسنه اولمغه محتملدر بی شک
شکسز دیمکدر رستکاری ایکی معنایه کلور بری خلاص وبری نیکوکار دیمکدر اخرنده
کی یا مصدریدر در سه چیز اوچ نسنه‌ده دیمکدر ناظم هر برین تعداد ایدوب بیورر
با تو کویم یاد کیرش ای عزیز ای سکا دیرم انی حفظ ایله زاندیکی ترسید نیست
از ذو الجلال لا ولا وجد بر خداندن قورقمقدر ترسیدن قورقمق معناسنه مصدردر
ذو الجلال اولولق صاحبی معناسنه اسم خدای لایزالدر معلوم اوله که خوف بدیکر
مستقبلده متوقع اولان بر مکروه سببیله قلبک تألم واحتراقندن عبارتدر • مثلا بر پادشاه
هل اوزرینه جنایت ایدوب پدینه دوشنک عفوی تجویز ایله قتلدن خوفی کبی لکن اول
جنایتک خفی وتاثیرندن نافی قتلنه مقتضی اولان اسبابک قوت مددن تقلیله تالم زیاده
اولور اسباب ضعیف اولدیغجه تالم دخی ضعیف اولور • وکاهی خوف جنایتدن اولیوب
اول پادشاهک عظمت وجلالی تفکردن اولور • پس انسان کندی عیبینی سلوب
وعظمت خدایی فهم ایلدیکه خائف اولور • وبو وجهله معرفت هرنقدر زیاده اولسه
خوف باری اولقدر زیاده اولور نتیجه عظمت مولایه کمال العرفانندن ناشی حدیث شریفده
انا اعرفکم بالله واشدکم له خشیة • وارد اولمشدر وآیه کریمه‌ده انما یخشی الله
من عباده العلماء • بو معناجه دربن خوف اولا قلبه فائض اولوب بعده اثری جوارحه
طاری وغشیان واصفرار مثللو تحولاته بلکه موته مقتضی اولور • لکن عند المشایخ بو
اولمه کلمدر • اما خوفک جوارحده ظهوری صاحبی مستقبله استعداد وتفرط ایدیکنه
تلافی ایچون • معاصیدن کف وطاعاته الزام ایدندر • حتی خائف کریان اولان
دکلدر بلکه خلافیاتی ترک تشمیر امان ایدندر دیمشلردر • معلوم اوله که خوف
الله دیدیکمز • من قبل الله بر تازیانه لطفدرکه عبادی رتبه قربه نیل کرمی حسبیله

علم وعمله سائق اولور . وخوفك افراط وتفریط واعتدال مرتبه‌لری واردر پس
ممدوح اولان مرتبهٔ اعتدالدر که . عارف بالله وعلما الا اهل خوفلری در . زیرا خوف
اللهدن فائده معاصیدن حذر وطاعاته اهتمام ایله قرب رحمته وصوله نائل اولمقدر بو
ایسه سلامت عقل وبدنه محتاجدر . ایدی عقله وصحته قادح اولان خوفه افراط
دینور . وتفریطی کذلك بویله درکه . الا خوف قاصردیرلر مثلا برکسنه‌نك حالی کبی که
سماع ایت وذکر اخرنده اغلر . اما اول سببك زوالی عقبنده غفلت قلبی وعینی بغلر
بو خوف قاصر فائده‌دن قاصردر زیرا معناده بر قوی حیوانی برضعیف چوب ایله ضربه
بکزرکه اکا الم ویرمز . وانی منزل مقصوده سوره مز بو زمانك اکثر خائفلرینك حالی
بودر وخائفین ایچون . مقامات واردر . زیرا بعضیلر بلا توبه موتدن قورقر . و
بعضیسی استدراج نعمت ومیل استقامتدن قورقر . وبعضیسی سوء خاتمه‌دن قورقر
بونلرك اعلاسی بلا توبه موتدن خوفدر . زیرا سوء خاتمه بونك فرعیدر وبعضیلر سکرات
موت شدتندن . وبعضیلر سؤال منکر ونکیردن . ویا عذاب قبردن وبعضیلر حضور
مولایه وارمق هیبتندن . ویا مناقشهٔ حسابدن ویا عبور صراطدن . ویا اهوال سائره‌دن
ویا حجاب حضرت مولادن خوف ایدر . بو خوف جمله‌دن اعلادر . بوکا خوف العارفین
دیرلر خوف الخواص بودر . اما بوقاره‌ده اولان خوفلره خوف زاهدین وخوف عابدین
دیرلر کرامالر خوف عوامدر . قالدیکه خوف ورجا مقام قرب طرفنده جناحان کبی
ناطقدر . باکثر خوف قمری اوله مه حال صحتده خوف غالب کرکدر حال مرضده رجا غالب کرکدر
دیدیکلری نکته‌یه اشارت ایچوندر . شیخ سعدی حانیده قهر مولادن ترسان ولطفنه مأمول
اولمه اولمغی نقل مخصوص ایدوب بویله بیورمشدر **نظم**

زقهرش باش ای شاه ترسان . مباش از لطف او نومید وحیران . زقهرش باش ایمن مانی
دهدار لطف او در رنج جهان . زقهرش کاه زانده درو دوزخ نار . زلطفش مؤمنان در خلد دیدار
زقهرش عاصیان دائم در اندوه . برو احسان ولطفش کوه تا کوه . زقهرش بینه نمرودی کند زار
بر ابراهیم آتش کرده کلزار . زقهرش غرق شد فرعون در یم . زلطفش موسی بحشید تن بی غم

زقهرش

زقهرش کشته ابلیس لعین زار . زلطفش دیده مهر نور دیدار . زقهرش لرزه بردریا فتاده
زلطفش در جهان عفو فتاده . زقهرش عمان دین تبه شدم . زلطفش در نشان دناخوش خرم
زقهرش ظالمان بوسته درتیش . بود لطفش همیشه یاد درویش . انتهی **دوم آمد**
جستن قوت حلال ایکنجیسی طلب قوت حلال کلدی **دوم** ایکنجیسی دیمکدر یعنی اشیاء
ثلثه‌نك ایکنجیسی **آمد** کلدی **جستن قوت حلال** اضافتیله قوت حلالی طلب ایتمك
دیمکدر . معلوم اوله که حق تعالی دار دنیایی کاه معاش وکاه معاد ایچون دار تسبب و
اکتساب قیلمشدر هر کس وعیالی ایچون کفاف مقداری کسب ایلمك کرکدر نتکم وجعلنا
النهار معاشا ودخی لیس علیکم جناح ان تبتغوا فضلا من ربکم آیات شریفه‌لری بو بیانه
شاهدلردر . قالدیکه طلب قوت حلالی کسب ایله رزقك عقودنده صحت وعدل و
احسان ومعاشی کندیه معاددن مشغول ایلمك اوزره دیده شفقت ایتمك شرطلردر دینلمشدر
پس بو مذکورات . النیه نسیه موقوفدر . اولا تدارك معیشتده مثلا سؤال وطمع
خلقدن استعفاف وکفایت قوت عیاله قیامه دائر حسن نیت ایتمکدر . ثانیا صناعت
وتجارتنده فروض کفایه‌دن بر فرضك قیامنی قصد ایتمکدر . ثالثا سوقی یاکندویی سوق
عبادتدن مانع اولمقدر . سوق عقبادن مراد مساجددر . رابعا کاری کندیه ذکر خدادن
دور اولمقدر کی اوله ذکر ترویج متاع ایچون اولمق کرکدر . سادسا کارنده حرام وشبهه‌دن
حذر ایتمکدر . انتهی . وطلب قوت حلال هر مسلمه فرضدر نتکم حضرت لقمان اوغلنه ایتمشکه
ای اوغل کسب حلال ایله استغنی اوکه خلقه محتاج اولمیه‌سن . زیرا ناسه احتیاج رقت دین
وضعف عقل . وزهاب مروتی مورثدر . وناسك سنی استخفافی مستلزمدر انتهی و
احمد حنبلدن سؤال ایدیلدیکه بر آدم بنی بر اولوردی بوزاویه نشین بیت اولانه نه بیوررسز
ایدیکم اولکسه . ان الله جعل رزقی تحت ظل رمحی حدیث شریفندن غافل وعلمدن جاهل
ایمش انتهی ودخی ابو سلیمان دارانی ایدر بزیم یانمزده عبادت بابن کندیه جکوب
اخری کندو ایچون اتغابدن دکلدر بلکه ایکی رغیف اکتساب بعده عبادته مبادرتدر
انتهی قالدیکه . طلب قوت حلال اعتراض ایله زمانده حالدن ابتغی ابتغرات

ایله حشیش و نبات قالدی ماعداسی معاملات فاسده فساده ویردی بو شبهات
وحرامدن تورع ایدن جاهللردر زیرا حدیث شریفده الحلال بین والحرام بین وبینهما مشتبهات
وارد اولمشدر دینلردر وطلب قوت حلال حقنده احادیث بشارت مآل چوقدر ازجمله
من بات کالا فی طلب الحلال بات مغفورا ودخی من امسی کالا من عمل یدیه امسی مغفورا له
ودخی طلب الرجل معیشته من الحلال صدقة ودخی ما اکل احد طعاما قط خیرا
من ان یاکل من عمل یده وان نبی الله داود کان یاکل من عمل یدیه احادیث شریفه‌لری
کبی بناء علیه ناظم مقرر اتباع ایدر نظم حلالی کن طلب کم مرد راهی که بینی از حرامش صد تباهی
کند قوت حرامت منکسر زار حلالت طبعی از کدی بیاساز حلالی خواه کان برکت حلالست
تنت را از حرام اوربالست حلالی کو بجز راحت نماید که از دوز حرامت جان بکاهد
حلال چون نان تنت پاک سازی مقام خویش بر افلاک سازی حلالی کن طلب کاندر کلاوست
بتر از چیزها قوت حرامست حلالی کن بدست ای مرد هشیار چو دیدان از حرامش تن نکه دار
حلالی کن طلب علت شو بیش که از برکت حرام آلوده درویش حلالی کو ز کسب و کار باشد
تن از قوت حلال چون شیر دار باشد حلالی کن طلب یوسف بدوران اکر خواهی خلاص از بند زندان
انتهی بو مقام ناظمه رویند دیکر محلده بیورمشدر نظم رضای حق طلب کن در حلالش
که بینی از حلال اندر وصالش اکر مال حلالت کرد روزی بود دائم ترا صدد لفروزی
درین ره کر ترا قوت حلالست کمالت را کمال اندر کمالست مخور مال حرام کس تو زنهار
برنج درد وغم کردی کرفتار کند قوت حلالت علم و دین بیش که معصوم از حلال شد ایت
درویش انتهی سوی بیژن رفتن بود بر راه راست اوجسبی طریق مستقیم اوزره
کیتمکدر بوندن مراد طریق معتدره پس بو طریق طریق محمدیدن وراه شرع احمدیدن عبارتدر
و بو طریق اوزره هدایت طلبیله هر کس مامور در نتکم هر بار اهدنا الصراط المستقیم آیت
شریفیله دعا قرآن کریمده مسطوردر وراه راسته کیتمت راستلق کاریدر نتکم بیت
درجهان از راستی نبود بزرکاری کزین دستکیری از عصا بهتر نباشد پیر را
بیت دلالتندن معنا هویدادر وراه راسته کیتمک هدایة حقه موقوفدر بو قصه

روز ایله دلالتک بی غایه اولدیغی معروفدر نتکم بیت براه راست دلالت مکن مرا
صائب کرده بجوی تیز بخیزد کاپر زور بیت لطیفنده بو معنایه ایما وارددر
قال دیکر نابی مرحومک بیت کمان مثال کج اول مقصده تقرب ایسه اتحاد اوق
کبی یابانه استغنا سکه دیو بیوردیغی حال عصر و زمانی بیان ضمننده در بو قصه
اکرلک و اکری یوریمک مذموم ایدیکی معلومدر رستکار ست انکه این خصلت ورات
قورتلمش و نیجو کاریدر اولکسه ایکی ایچون بو خصلت واردر این کلمه سیله اشارت
اشیاء ثلثه مذکوره یه مزکور اعتباریله اولمق یاخود قریبی اولان خصلت ثالثه اولمق محتملدر
ورا اوزرا کلمه سندن مخففدر معناسی اکا دیمکدر است ادات خبردر یاخود هست
معناسنه در پس اشیاء ثلثه یه دا از خصال اوزره اولانک دارینده سلامتی و نیکو کار
لغی ظاهر و باهردر پس اشیاء ثلثه یه عامل اولانه برقاج شروط لازمه واردر ازجمله تواضع
پیشه اولمق کرکدر دیمکی ایما ایچون ناظم سابقه تذییل برله ایدر کر تواضع پیشه کیری
ای جوان ای یکیت کر تواضعی صنعت و عادت طوتار ایسک دیمکدر پس بونده
خطابی جوانه ایلدیکی تواضع هر کس حقنده لازمدر لکن عنفوان شبابنده ایکن تواضع
هر کسک کاری اولمدیغنه ایما بکتمدیکی ایچوندر دوست دارندهمه خلق جهان دو کالی
خلق جهانک سنی دوست طوترلر دیمکدر پس ناظمک بر کلامی فوائد تواضعدن بعضیدر
زیرا تواضعک فوائدی چوقدر نتکم خوجه صائبک بیت افتادکی بر آورد از خاک
دانه را کردن کشی بخاک نشاند نشانه را بیت لطیفی تواضعک لطیفه ومقابلی
اولان تکبرک ضررنه برهاندر یعنی تواضع دانه یه عاقبت ایله رفعت ویرور
ودخی کبر ایتمک هدف نشانی دوشوروب ذلت ویرور دیمکدر قال دیکر اهل دنیایه دنیا
ایچون سرفرولق تواضع صایمزلکه اکا لسان شرعده ذل دیرلر انکچون ناظم بونده
نهی ایله نصیحت ایدوب بیورور سر مکن در پیش دنیا دار پست غنی و مالدار اولکده
بالحق الحق ابنه یعنی تواضعا نه انلاره سر فرو قیلمه دیمکدر سر باشی مکن ایله در
پیش دنیا دار دنیا طوتجی یعنی مالدارلک اوکنده دیمکدر دنیادار ترکیب توصیفیدر

دنیا طوتمغی مالدار دیمکدر بیت الحق دیمکدر خالو صه مالدارنه باش اکمه دیمکدر
لغت عربیه بوکا انتطاطا دیرلر ور دکنی بی شك رود دین زدست واکر باشق
اکر ایسك بلاشك دینك الدن کیدر. یعنی سنده کمال ایمان بولنمش اولماز دیمکدر
پس بونده من تواضع غنیا لغناه ذهب ثلثا دینه حدیث شریفنه تلمیح واردر ایمدی
دنیا ایچون دنیا دارانه تملق جائز دکلدر وزمانزده کندولره اولان تذلل وتملقلق
بر فائده یوقدر نتکم خواجه صائب ادر بیت داشت صائب چاره جویی در بدر
دائم مرا . پشت بر دیوار راحت دارم از بیچارگی . یعنی چاره جویلق بنی همیشه
دربدر قیلدی شویله که بیچاره لکدن دیوار راحته ارقه ویررم دیمکدر مراد جهانده
چاره جویه امداد ایدن اهل همت قالمادی نتکیم ناظم مترجمانه تقدیم ایدر نظم
نمانده در بزرگان همت وجود . همیشه در زبان خلق از پی سود . نمانده در مسلمانان
دیانت . مسلمانان همه اندر خیانت . نمانده راستی در اهل اسلام . طلبکار
حرام از صبح تا شام . نمانده قاضیان را دین پرستی . همه در عجب و در پندار ومستی
نمانده عدل در شاهان دیندار . زعالم شد مسلمانی بیکبار . نمانده فقر در درویشی بدرویش
بسی از اهل دنیا حرص تا ان بیش . نمانده عالمانرا علم وکردار . همه از بهر دنیا بسته زنار
انتهی زنار زهر براوریلان ایپ وایبلك وابریشم . متلون نسنه لره عامدر وخصوصیله
رهبان وقسیسلرك بیانلرینه بغلدیقلری ایپه دیرکه اون ایکی حوارینه اشارت
ایچون انده اون ایکی برنده اون ایکی دوکی واردر . شعرانك زلف خوبانی زناره
تشبیه ایتدکلری دل عشاقی محکم بغلدیقلری ایچوندر . کذا فی فرهنك شعوری
اما تعریفاتده ذکر اولندیغی اوزره زنار ابغددن معمول خیط درکه انی ذمیلر وسطلرینه
بغلرلر . واکر صوفدن معمول اولورسه انکا کستیج دیرلر بو زنارك تفسیریدر دنیا یه
هوسکارلغی زنار ایله تعبیر دنیایه محکم بغلنمقلری حسیبله استعاره در . اعدای دنیادار
اولانه باتوب انلره حسرتکش اولملری کرکدر زیرا دنیادارانه اسباب جهاندن قالان
انجق حسرتدر . نتکیم ناظم قریبا بو معنایه اشارت ایده جکدر . بویله اولان کمسه

لری طمع ضمننده مدحه جواز یوقدر . انکچون ناظم ایدر بهر زر مستای دنیا داررا التون
ایچون دیکنی مدح ایله بهر زر التون واقچه ایچون مستای نهی حاضردر اوکه دیمکدر
مصدری اولکك معناسنه ستودنه در دنیا دار معروفدر را ادات مفعولدر یعنی
محب دنیا اولمق فسقی مستلزم اولمغین فاسقی مدحه اذن یوقدر نتکیم . اذا مدح الفاسق
غضب الرب ولذلك اهتز العرش . حدیث شریفی بو بابده معدود در دینلمشدر وحضرت
مولانا مثنویده . شنوی می برود عرش از مدح شقی . بدکمان کردد زمدحش متقی بیتیله
بو معنایه ایما بیورمشدر . یعنی مدح شقیدن عرش لرزان . وانك مدحندن متقی اولان
بدکمان اولور . یعنی متقی اولان کمسنه نك مادحه سوء ظن ایجسنه باعث اولور
بودخی برکناه دیکردر دیمکدر . بلکه مطلقا برکمسنه حددن زیاده مبالغه مدح ایلمك
ممدوحك هلاکنه سببدر زیرا چوق کره ممدوح عجب ورطه سنه وقوعه مفضی اولور
بناء علیه نهینده اشبو حدیث شریف وارد اولمشدر . عن ابی موسی انه قال قال رسول الله
لقد اهلکتم او قطعتم ظهر الرجل یعنی المطری فی المدحه . یعنی تعظم رجلی تغیر ایچوندر مطری
بنا مجهول اوزره حددن زیاده ممدوح معناسنه در . اعدای مستای فقر اولان اهل معرفته
جاوی سالوست ماقسم الله هر ایسه قناعت وبو قطعه اوزره شکرنم معرفت ایمکدر
رضینا قسمة الجبار فینا . لنا علم وللاعداء مال . فان یعنی عن قریب . وعلم الله
باق لایزال . فالذیکه اغنیانی طمع ضمننده مدحدن بر فائده مانده اولدیغی اولا وجهیله
فرضنا سکا بر جائزه مدح ویرسه لرینه مقبول دکلدر . نتکیم ناظم ایدر تاج خواهی کردن
این مرداررا تا بو مرداری نه ایمك استرسن یعنی نه ایستك كرك دیمکدر تا بونده تحذیر
ایچوندر الحذر دیمکدر چه خواهی کردن عجب نه ایمك دیلرسن بو مثللو ترکیبده مجموعه
بردن بویله معنا ویریلور مالده . نه ایستك كرك دیمکدر این مردار را بو مرداری دیمکدر
مردار جیفه در بونده الدنیا جیفة مضمونینه ایما واردر . معلوم اولکه ناظمك
کلامنده این ایله اشارت اولنان التون دینادن عبارتدر لکن زردن مراد مال
اولدیغی حسیبله مالك کندیسی انده مذموم دکلدر زیرا کندو ایله نیجه فوائد دینیه

حاصلدر. یعنی مال وبال اولدیغی معتقدی کلیبوب انجلاء وبالده بولنمغه سعی ایدنلر
ایچوندر. یعنی بو معناجه اولان غنادن فقر اولادر وفقیر صابر اولانلاردن
بر راحت ایتمك زبدۀ حال مرد خدادر بویله اولان فقیر همت غنیش جملۀ اغنیا در
نظم صائب فقیری پیشه کن از اغنیا حاجت مخواه اینجا . که از درویش همت
میکند دریوزه شاه اینجا . یعنی بو بیانده هویدادر وده خی خلقك عطیه سی جر کلاب
دنیا اولدیغی ومرادن برنسنه حاصل اولدیغنه ناظمك کلامنده اشارت
واردر. یعنی نعمتی خلقدن استملو خالقدن استملودر کلدر. زیرا خلقك نعمتی معلوم ومحدود
خالقك وسعت بحر نعمتی نامحدوددر بنا علیه خوجه صائب ایدر نظم نیست بحر نعمت
بی خواهش حق را کنار . چون صدف کر لب کشایی هیچ جز دندان مخواه . شرم دار
از حق بکر صائب بیا دخود بجلق . بر سر خوان سلیمانند انه از موران مخواه . یعنی
دریای نعمت بی طلب حقی ایچون ساحل یوقدر اکر صدف کبی لب کشای طلب اولور ایسك
جواهر دنداندن غیری نسنه استمه وده خی ای صائب حقدن حیا ایدوب باریکی خلقه
الیمه شویله که سر صفرۀ سلیمانده مورلردن دانه استمه دیمکدر. وده خی طلبده عالی همت
اولمغك بیانده خوجه موی الیه بیورمشلردر بیت دنیا و آخرت چه بود بینش جو خلق
همت بلند دار وازو هر دو را طلب . یعنی دنیا واخرت جود خلق الهی بشر وحصول
اولمق اولماز. یعنی همتی عالی طوتوب دنیا واخرتك هر کسینی حقدن طلب ایله
دیمکدر. خلاصه خلقدن برنسنه طمعنده اولمه دیمکدر. پس ناظم اولا دنیا
دارانه شکل نزا صفنده تملق وتذللدن نهی بعده مدح وثنا لرنده تحذیر بعده صحبتلرندن
منع ایله پند ایدوب بونده بیورمشدر مرده کانند اغنیای روزکار زمانه نك اغنیاسی
اولولردر. یعنی اموات حکمنده در مرده کانند اولولردر دیمکدر مردکان جمعدر مفردی
ضم میم ایله مرده. درمرده. اولو معناسنه درمرده نك اخرنده هاء رسمی بولنمغین.
جمعنده کاف العندوین کلمشدر. مردکان اخرنده اولان ند کلمۀ ادات خبرك جمیعدر.
اصلی انداید دفع التقاء ساکنین ایچون همزه سی حذف اولنمشدر. بو کلام مقدم مبتدادر.

جزی

خبری اغنیای روزکار درمعنا زمانه زنکینلری دیمکدر. پس بونده قال علیه السلام
ایاکم ومجالسة الموتى قالوا ومن الموتى یا رسول الله قال الاغنیاء. وفی روایة اهل الدنیا
حدیث شریفنه تلمیح واردر نظم ناظم ایدر ای پسر با مردکان صحبت مدار ای اوغل اولولر
ایله صحبت طوتمه یعنی انلر ایله مجالسه ایله میکدر زیرا بونده صحبت مجالسه معناسنه در
وبو معنایه کلدیکی یوقاروده بیان اولنمشدی صحبتك بوندن ماعدا ایکی معناسی واردر
بری دوستلق ایتمك معناسیدر. بونده بو معنانی مراد ایتمك دخی بالا بعیددر. لکن معناسی
اول تلمیح معنای حدیثه بنا دور تشنده. وبری ده خی جماع معناسیدر نظم بیت الکنت
ذنب او صحبت با غلام. رو بیار ارد جماعت لا کلام بیتنده بویله در. یعنی صحبتك
بونده بو معناسی مراد بعید جه در. قال دیکر اهل دنیانی مولادن عد ایتمکك بیانده
علمادن معانی کثیره واردر شویله که دنیا اهلی قاتل وهالکدر زیرا. دنیا بر تلخ دریا یعجزد
اهلی اندن شارب اولدیغی عطشی ارتوب هلاك اولوردیمشلردر. وده خی دیمشدر دنیا عقربدر
افسونی بلین اندن الدیغیله لدغیله هلاك اولور. افسونی حلالدن مقدار کفایت اخذ
ومحل شرعیسنده صرف ایتمکدر. وده خی اغنیا ده غفلت وحرص وطمع غالب اولمغله یه
نفع وللعقبی اولمغین اموات حکمنده درد یوق نظما نظم اذا نجل الصدیق علیك یوما
بنفع انت محتاج الیه . فصور شخصه فی الارض قبرا . وقل ندمات لا اسفا علیه
بیورمشلردر. لکن حق حقیق اولان اغنیا مرده دلان اولدیغلری ایچون بیاندن عد
اولنمشلردر. زیرا قلبی میت اولان میت حکمنده در. نظم خوجه صائب ایدر بیت شرم
از حضور مرده دلان جهان مکن . این قوم را تصور سنك مزار کن . یعنی جهانك
مرده دللری حضورنده شرم ایتمیوب انلری سنك مزار تصوریله دیمکدر مراد جمادات
یرینه قوییه بیلنا ولور. یعنی اغنیا ایله مجالسه ودوستلقدن حذر کرکدر. زیرا
صحبت مؤثر وطبیعت سارقدر. انلر ایله مجالسه الحاصل المهمة عدم فنا عین وکونا کون
مضراتی موجبدر. پس الغت زنده دلان ایله کرکدر که انلردن فوائد اخروی حاصل اولور
وانلرکبی زنده دل اولمق ورتبتی اکلکلور. زیرا سیل دریایه قاریشمق ایله دریا اولور ودانه

مزرعه پاكده تخم ایله كندودن سبزه و كشت و منافع پیدا اولور و موم و هیزم
ناره مقارنتله شعله دار انوار اولور و سرمه كوزه مقارنت ایله باعث بینش بصر اولور
فالذكر. بویله معانی جامع زنده دل بولیانه همصحبت ایچون قرآن شریف و احادیث
منیفدن دیمشلردر. زیرا قرآن و حدیثك لذتن بویله میان زنده دلان دیدیكمز اولیا مجتهدن
دخی لذت بولمز دیمشلردر. پس ناظم مخاطبی الزام ایچون بیت سابق عقبنده بیورر كه
مال و زر بیجد بدست آورده گیر حدسز مال و آلتونی الدك طوتالم فرض ایله مال
و زر مال و التون دیمكدر زر كلمه سی عطف الخاص علی العام قاعده سنجه مال اوزرینه
معطوفدر بیجد حدسز دیمكدر بركله مال و زر لفظنه صفتدر بدست اولنده اولان با
حرفی صله در. دست ال معناسنه در بدست اله دیمكدر آورده اسم مفعولدر كتورلمش
دیمكدر گیر كسر كاف عجمی ایله طوت دیمكدر یعنی فرض ایله بعد ازان در كور حسرت
برده گیر اندن صكره قبر حسرته الیمش فرض ایله كور حسرت حسرت قبری دیمكدر كور كلمه
سنك حسرته اضافتی بیانیه در و بونده مبالغه واردر مرادی قبرده دار حسرت اولدیغنی بیلدرر
حسرت السنه ناسده مستعملدر معناسی ندامت و بر نسنه نك فوتندن ویا عدم وصولندن
غصه ایله تاسف چكمكه دیرلر حتی فارسیده موی بار طوكنه حسرت الملوك دیدیكلرینك
وجه تسمیه سی ملوك ایچون كاتنه وارمق امكانی اولمدیغندندر دیمشلردر برده اسم
مفعولدر الیمش دیمكدر ضم با اصلیه ایله برده دن مشتقدر معلوم اوله كه اغنیا معمولی
زرینی كل فروشانه تشبیه ایدوب انجام كار كل فروشانك الینده قالان ایچون كلدن خار
اولدیغی كبی مالداران ایچون قالان ایچون حسرتدر نتكیم خواجه صائبك بیت زاسباب
جهان حسرت بدنیا داری ماند. ز كل آخر بدست كل فروشان خاری ماند. بیت
لعینی بو معنایه شاهددر. اعیده ناظمك بو كلامی فرض المحال لیس بمحال. قاعده سنجه فرض محاله
مبنیدر زیرا مالی قبره كوتورمش یوقدر و كوتورمك ممكن دكلدر و بو كونه فرضیات
الزام ایچوندر نتكیم شیخ سعدی بیورمشدر نظم ای كه انجام خویش جهان را گرفته گیر
در روی هزار سال چو نوح آرمیده گیر. بستان و باغ ساخته گیر اندر و بسی

ایوان

ایوان قصر سر بفلك بركشیده گیر. هر نعمتیكه هست درالوان خورده دار
هر میوه كه هست ببام چشیده گیر. چندین هزار اطلس و كمخای زرنكار
بز بده كیرود و خته كیرود دیده گیر. هر بنده هست بلغار و روم و چین
ان بنده را بسیم و زر خود خریده گیر. هر جا كه سازهاست دف و چنك و نای و عود
زین سازهای خوش همه رای شنیده گیر. هر كنج و هر خزانه كه شاهان نهاده اند
ان كنج و ان خزانه بدست آوریده گیر. با ابهای تازی و دیبهای زرنكار
بنشسته با عزیز و معزز بیدیده گیر. با دختران بكر و جوانان پارسا
بنشسته و شراب عیش كشیده گیر. روز بسین كه سود ندارد فغان و آه
صد بار پشت دست بدندان گزیده گیر. مانند آن سكندر آب حیات خضر
اندر بهشت بكر و جهان بر دویده گیر. سعدی مباش غافل ازین مرگ ناگهان
روزی قفس شكسته و مرغش پریده گیر. انتهى یعنی بو فرض و تقدیر اوزره نسنه لری
بویله تصور ایدك مرتدن خلاصه چاره سازلغی یوقدر پس موتی محقق بل و بو لذت
بو معقول نسنه لرك بقیه قالان ایچون حسرت روز قیامتدر دیمكدر نتكیم صائب
ایدر بیت ز ورباب نعمتهان روز قیامت بیتر دو. عاقبت هر تلس طاوسی ز
حسرت بیشود. مال بیت معلومدر حتی دنیا دارانی ترك بوالیاده سیاه بوجوكه تشبیه
ایتمشلردر. شویله مذكور بوجوك بولدیغی ترکی دوركنه طیقه سوب طشره ده ترك ایلدی
یالكزجه داخل سوراخ و چكدیكی زحمته پشیمان اولور. كذلك دنیا دارانك جمع ایتدیكی
جمكاب دنیا زنده قالیوب كندوسی یالكزجه داخل سوراخ قبر حسرتا اولور دیمشلردر
ابلعلك و مالك مالی معلومدر اعانه مال وارثانكدر. مال ایچون حسن عاملك ثوفی
بجزومدر نتكیم مسلم و بخاری اتفاق ایله حضرت انس رضی الله عنهدن مرویدر قال قال
رسول الله یتبع المیت ثلثة اهله و ماله و عمله فیرجع اثنان و یبقی واحد یرجع اهله و ماله
و یبقی عمله. یعنی میتك هنكام فوتنده اوچ نسنه تابع و
بیرو اولور كه انلر اهلی و مالی و عملیدر. دحال انلاردن ایكیسی رجوع ساز و بری باقی

ومیته همراه دتواز اولور . پس وین اهل الله مالی وقالن عملیدر دیمکدر

دربیان ذکر حق | باش دائم ای پسر با یاد حق

ای اوغل دائما حق تعالینک ذکریله اول یاش اول دائم . معروفندر ای پسر ای اوغل با یاد
حق حق تعالی الحق ایله مراد ذکر الله در . بو مصراع مقدم جزادر شرطی مصراع ثانیدر
کر خبرداری ز عدل و داد حق اکر حقک عدل و دادندن خبردار ایسک . من عمل
صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها وما ربك بظلام للعبید . ایت شریفنک منطوقندن
آگاه ایسک دیمکدر ایعنی طرز ثواب بحساب بیلمک استیان یاد حق ایله مشغول اولمق
کرکدر . زیرا آیت شریفه اذکرونی اذکرکم وارد اولمشدر . و فضائل ذکر حقنده احادیث
کثیره واردر از جمله . قال الله تعالی انا مع عبدی ما ذکرنی وتحرکت بی شفتاه . ودخی قال الله
تعالی من شغله ذکری عن مسئلتی اعطیته قبل ان یسئلنی حدیث قدسیلری کبی و دخی
اعظم الناس درجة الذاکرون الله . ودخی علامة حب الله حب ذکره . ودخی الذاکر
خیر من الصیام . احادیث شریفلری کبی و ذکرک افضلی لا اله الا الله درنتکم حدیث
شریفده افضل الذکر لا اله الا الله وارد اولمشدر حتی کلمهٔ شهادتده اولان لامنک
مدی رتبه بیک کناه کبیره یه کفارت اولدیغنی علی القاری جزریه شرحنده
حضرت انس رضی الله عنه دن مروی حدیث شریف ایله اثبات بیورمشلردر . انتهی و کلمهٔ
مذکوره اون ایکی حرف اولغله ذاکرلک اوزرینه ظاهره و باطنه اون ایکیشر نسنه لازمدر
ظاهره لازم اولان اون ایکی نسنه طهارت و صلوة . و حج . و زکوة . و صوم و جهاددر
و باطنه لازم اولان اون ایکی نسنه توکل . و تفویض . و رضا . و زهد . و توبه . و صبردر
اما مشایخ صوفیه‌نک عارف و ذاکرلری . تربیتلی ذات اشرف هو جانبنده نقش ایتمکله
اهویهٔ نفسانیه‌دن خلاص اولمشلردر . زیرا هو کلمه‌سی ادراک ابصاردن غائب اولان ذاته
اشارت و صفات جلال و جمال و نعوت کمال ایله متصف اولان واحد حقیقیدن
عبارتدر و کلمهٔ هو عند العارفین اسم اعظمدر نتکم حضرت علی کرم الله وجهه بیورمشلر که
غزاء بدردن بر کیجه مقدم حضرت خضر علیه السلامی دوشده کوروب اعدا .

دیز

دین اوزرینه نصرته باعث اولور برشی تعلیم ایله دیدم خضر اوکتدی یا هو یا من هو
یا من لا هو الا هو . پس خوابدن بیدار اولوب صباحه دک حولده بونی سرور
اخیار علیه السلام به نقل و اخبار ایلدیم فخر عالم صلی الله علیه وسلم ایتدی یا علی اسم
اعظمی اوکرندیک انتهی و ذکرده افضل اولان ذکر خفیدر بو قصه زمانه ابلرینک
مجالس اهل دنیاده سبحه کردان . و لب جنبان اولدیقلری مقبول کلدر نتکم بو مثللو
صورتا و غیریلرنک تسبیحی بیاننده بیت زاهد حبه بلالی تو کابن رشتهٔ تسبیح
از دست تو سوراخ بسوراخ کریزد . دیو بیورمشلردر و حضور صاحبه خلوص ایله دیلی
فوایدن کاملی یاننده تسبیح عرض ایدوب جلب دنیا ناساز اولانلرک حقنده
مرغ زیرک دام وار در دانه می بیند عیان . در حضور مو شکافان سبحه کردانی مکن
یعنی مرغ زیرک دانه‌دن دامی عیان کوریرلر . ایعنی مو شکافان یاننده سبحه کردانلق
ایله دیو تنبیه بیورمشلردر . ایعنی تسبیح و تهلیل ایله حق عدل و داد حقی خاطره اخطار
و خلوص قلب ایله اوراد و اذکاردن عبارتدر نتکم ناظم یاد حقدن تسبیح و تهلیل مراد
ایدوب مقرعاتنده بو وجهه تسبیحه ترغیب بیورمشلردر نظم

ز تسبیحش دل زنده بیدار . مسبح را بود در دل کنش بار . ز تسبیحش ملائک با تو یارند
شب و روز از برای تو بکارند . ز تسبیحش شرف کن با تو را . ز تسبیحش منور کن جهان را
ز تسبیحش بنادی مرغ و ماهی . همی کن ذکر تسبیحش الهی . ز تسبیحش دل خود را بده نور
که تسبیحش بیک اوراد رنو دور . ز تسبیحش مکن غافل دمی دل . که تسبیحش کشاید بند مشکل
ز تسبیحش دهان را پر شکر کن . دلت را از خطاها بخطر کن . ز تسبیحش در و دامند دیکار
مسبح بین تو کوه و بحر و اشجار . ز تسبیحش دل مومن توانا است . بکن تسبیح و تهلیلش کرد تا
ز تسبیحش منور کن دل و جان . بیاد حق دائم ای تسبیح کردان . انتهی یعنی زنده
دار از صبح و شام را ذکر الله دن صبح و مسائی دریغ طوت یعنی احیا ایله زنده
کر الله دیری ایمکدر دارا مرد ر طوت دیمکدر از ذکر ذکر الله اقتدیکچه معروفندر نعت
عربیده اوقات اونه ر تام ایله توسیم اولنمشلردر شویله یوملک ادنی فجر بعده صباح بعده .

غداء بعده بكره بعده ضحى بعده ضحوه بعده هجير بعده ظهر وظهير بعده رواح
بعده عصر بعده مساكه آخر نهاردر بعده اصل كه غروبك قبليدر بعده عشاء
اول بعده عشاء آخردر و شام صبحا اوزرينه معطوفدر معناسى معرفه‌در را ادات
مفعولدر در تغافل مگذران ايام را تغافلده ديمكدر كچورمه ايامى در تغافل
تغافلده ديمكدر تغافل تفاعل وزنى اوزره مصدر عربيدر كندو كندويى غافل كوسترمك
معناسنه در مراد غفلتده ديمكدر مگذران صاوندرمه معناسنه نهى حاضردر مصدرى
گذرانيدن در صاوشدرمق معناسنه متعديدر ايام را كونلرى ديمكدر ايام جمعدر
مفردى يوم در يوم عربيدر لغتده مطلق وقت معناسنه در اما اصطلاح عرفده
طلوع شمسدن غروبه دك اولان زمانه ديرلر و عرف شرعده طلوع فجردن تا غروب
شمسه دك اولان وقته ديرلر ايمدى ناظمك مصراع اولده صبح و شام ذكرى دوام اوقات
ايام ايچوندر ياخود عادت وظائف اكثر ذاكرين اوزره صباح ايله اخشامده ذكره
مداوم اولمق ديمكدر زيرا بو ايكى وقت ملائكه نهار ايله ملائكه مسانك اجتماعلرى وقتى
اولمغين اوقات مستجاب الدعوات در ديمشلردر ياخود عقود مرابطه اوزره نفسى
طاعته ربطه اشارت ايچوندر * پس اول عقود بشدر عقد اول نفسى ترك معاصى ايله
مشارطه‌در عقد ثانى صبح و شامده وظائف اوراد و اذكارى ترتيبدر عقد ثالث
خدانك اعماله اطلاعنى هميشه عملده ناظر قلب ايله رقيبه مراقبه‌در عقد رابع معاينه‌در
عقد خامس نفسه رياضت ايله معاقبه در ديمشلردر انتهى اعنى انسان هرحالده ذكردن
خالى اولمق كركدر زيرا فضائلى كثيره و فوائدى وفيره در نتكيم ناظم مرحوم بيورمشلردر
نظم ذكر آيينهٔ دل صاف ميدارد * درو آيينه بينى نور ديدار * ز ذكر و ياد حق بيكم شود دور
ز ذكر حق شوى معروف و مشهور * ز ذكر حق دلت انوار بيند * چو موسى ز شجر ديدار بيند
ز ذكرش جمله عرفان اندر آور * همه تسبيح اگر كويد تو زار * ز ذكر حق شو غافل زمانى
ببين در ذكر او اهل جهانى * ز ذكر حق زبانرا صيقل است * از آنندر ذكر او جارى زبانست
ز ذكر غافلى غير از نيست بيدار * كز آله الله بينى نور ديدار * ز ذكرش كر دلت بيدار كردد *

دلت

دلت شاه بيننده ديدار كردد * ز ذكر حق بذكر كس ميرار * كند شهبار دلا ز ذكر بردار
ز ذكرش خانهٔ دل پاك ميدار * شود از ذكر حق نعمت بيدار * انتهى و دخى ناظمك مصراع
ثانيده ايام تغافلده كچورمه ديديكى ذكر اللهدن غافل و متكاسل اولمه ذكرى
نشاط اوزره ايله ديمكدر اشارت واردر نتكيم حضرت جنيد رحمه الله ديمشكه محبتك علامتى
ذكر الله ده دوام نشاطدر يعنى بدننه هرنقدر فتور كلور ايسه قلبنه فتور كلمكدر زيرا
ذكره محبوبى كسلدن احب كوكوردر انتهى ياد حق آمد غذا اين روح را ذكر الله بو روحه
غدا كلدى يعنى غذاى جاندر غذا لغت عربيده كسر غينيجه و ذال معجمه ايله طعام شرابيدر
كشينك غدالنديكى نسنه‌يه ديرلر كه فارسيده دال مهمله ايله‌در اين روح را بو روحه
ديمكدر اين لفظيله اشارت غير محسوسى محسوس منزله‌سنه تنزيل ايچوندر * معلومدر
اولكه كه لذات اوكاتنه تابعدر و انسان بر الاى قوا و غرايز و طبايعى جامعدر و بونلردن
هربرى ايچون بر لذت واردر اول غرايز مقتضاى طبيعى اوزره امورلردن بر امر ايچون
مخلوقدر مثلا شهوت طعامك غريزه‌سى قوام بدنه باعث اولان غدايى تحصيل ايچوندر
و شهوت نظرك غريزه‌سى رؤيتده اولان بصره لذت ايچوندر لذت سمع كذلك در و قلبده
دخى بر غريزه واردر كه اكا كاه نور الهى و كاه عقل و كاه بصيرت باطنه و كاه نور ايمان و يقين
تسميه ايدرلر و بو غريزه قلب بطبيعتها حقايق امورى علم ايچون خلق اولنمشدر پس مقتضاى
طبيعتى علم و معرفتدر و قلبك كى لذتى بودر و لذت قلبى حواس باطنى ايله مدرك اولور
و بو معانى باطنه ذوق سليم صاحبلرى بيليرلر و بو لذات لذات ظاهره‌دن نازكدر
و بو مرتبه عارفين و واصلين ايچوندر كه انلار تبتل و تفرد و ذكر و فكر ايله بحار معرفته
منغمس اولوب لذات ظاهره‌دن كف يد ايدوب رياض معرفتدن متمتع و قطوف
ثمراتيله منتفع اولوب حياة مجتهدن نوش آب حيات ابدى ايدرلر زيرا موت معرفة الله
محلنى هدم ايدمز و محل معرفت ايسه روحدن عبارت قلب سليمدر و روحك غداسى
نشانهٔ معرفت و باعث نشو و نماى محبت اولان ذكر اللهدر و لذت معرفت و جمال الله
وصلت كبيدر كه جمله لذاتك اعلاسيدر * و هر برد العجوبه‌دن محروم دور اسيدر

نظم ناظم ایدر مرهم آمد این دل مجروح را بو قلب مجروحه مرهم کلدی مرهم دوا و
علاج ایدر آمد کلدی دیمکدر این دل مجروح را بو مجروح اولان قلبه دیمکدر قلبك
مجروحیتی محبت اللهده قصور و محبتی ماسوایه محصور ایلمکدن عبارتدر زیرا ذکر و فکره
باعث اولان محبت کاملهٔ حق ساحهٔ بیضاء قلبدن درخت محبت ماسوایی قلع و عروق
علائق دنیویه‌یی قطع ایله اولور شویله که قلب ابتداء خلقتندن قابل هدا و مستعد
صفا و خانهٔ محبت و نظرگاه خدادر هرقچن محبت ماسوا ایله استعدادی مکدر و مغبر
اولسه نظر رحمتدن مطروح و زخم دوری ایله مجروح اولوب مرهمه محتاج اولور پس
مرهم بر الناصحه ذکر الله ایدیکی یا انتباهدر اول زمان قلب مطمئن اولور و صحت
بولور نظم الا بذکر الله تطمئن القلوب بو بابده کافیدر و ناظمك مرهم تعبیرنده
سالك مجروح بر پرهیز منلك تربیه‌سنه محتاجدر دیمکه ایما واردر زیرا زخمدارانه
مرهم‌سای اولمق استاد کاردانك ایشی اولدیغی مستغنی عن البیاندر پس ناظم ذکر قلبی ایله
ذاکر اولانك نشانن و فوائدین بیان ایچون ایدر یاد حق کو مونس جانت بود ذکر
الله اکر سنك جانکه مونس اوله یاد حق ذکر الله کو اکر مونس جانت جانکه مونس
دیمکدر مونس اوکورد دیمکدر که فارسیده اندن غمکسار ایله تعبیر ایدرلر بود اوله دیمکدر
یعنی ذکر اللهدن اکر جانکه لذت انس حاصل اولور ایسه کی هوای کاخ و ایوانت بود
سکا قچن کوشك و چارداق محبتی اوله یعنی اولماز دیمکدر کی قچن هوای کاخ اضافتله
کوشك محبتی دیمکدر و ایوان کاخ اوزرینه معطوفدر کسر همزه ایله عربی فتح ایله فارسیدر
معناسی معروفدر آخرنده کی تا خطاب ایچوندر بود اوله دیمکدر خلاصه ذکر الله
مونس جانك اولانده زینت دنیایه میل و محبت بولنماز دیمکدر ناظمك کاخ و ایوان
ذکری اکثر بونلاردر زینت دنیا اولدیغنه بناءدر اعنی یا بناجان ذکر الله ایله
انیس ایلك کرکدر زیرا کر زمانی غافل از رحمان شوی اکر بر زمان خدادن
غافل اولورسن یعنی تکرستماده دور و ذکر اسماده مهجور اولورسن کر ادات شرطدر
زمانی بر آن دیمکدر زیرا زمان آن معناسنه در آخرنده کی یا وحدت ایچوندر غافل

غفلت

غفلت ایدیجی از رحمان رحماندن دیمکدر رحمن صفت مشبهه در و عند البعض
صیغهٔ مبالغه دندر و رحیمدن ابلغدر زیرا رحمن الحق منعم حقیقیده مستعملدر
لازم رحمانا دیلر تعدد ایتمیشلردر و لفظ رحمان عند الجمهور عربیدر و عند البعض
فی الاصل عبریدر زیرا قریش کلمهٔ رحمانی اسما علمنده وما الرحمن دیو سؤال ایتدیلر
بحده عربیه ده استعمال ایتدیلردر دینلدر لکن اعتماد جمهورك قولنه در و معنای
دنیاده هرکسك رزقنی ویریجی و آخرتده مؤمنین و مؤمناته رحمت ایدیجی دیمکدر و بعض
محققینك عندنده رحمان عظمت رحمته رحیم دوام رحمته دالدر یاخود معنای
رحمان استندیکی اعطا ایدن معنای رحیم ایسه ایستنمیانه غضب ایدر دیمکدر یاخود رحمان
و رحیم رحمتی چوق و انعامنه حد یوق دیمکدر دینلدر شوی فتح شین و کسر واو
و سکون یا ایله مضارع مخاطبدر اولهسن دیمکدر اعنی ناظمك رحماندن
غافل اولهسن دیدیکی ذکر حقدن غفلت ایدهسن دیمکدر زیرا ذکردن غفلت
خدادن ایکندن غفلتك عینیدر و بو وجهله غافلده محبت الله بولنمز زیرا محب
اولان محبوبنك هر بار ذکر و فکرنده کرکدر نظم من احب شیئا اکثر من ذکره و من
ذکر ما تعلق به دیمشلردر اعنی هر نه زمان ذکر رحماندن غافل اولسك اندن
آن دم همدم شیطان شوی اول دمده شیطانه مصاحب و انیسی اولورسن بونده
غایت ترهیب واردر زیرا شیطان سکا مصاحب اولور دیعوب سن شیطانه
مصاحب اولورسن دیمك چوق بوزدر شیطاندن مراد هرکسه مسلط اولاندر
و بونده خناس بر وسواس مراد اولنمق ظاهردر زیرا خناس قلبی کمال وجهیله وزره
نور طاعات ایله پر نور ایلیانلره دونر ملعون مسفور مکاندن ساز اولور چنکه قول
اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیسه خناس قلبدن سکوك طشره قاپویه وارور
استعاذه‌نك خناسنده ینه سکوك یرینه کلور دینلردر پس ناظمك بو بیتك معناسی
بو بابدن ظاهردر اعنی شیطاندن خلاص ملك چارهسی هر زمان ذکر رحمانه
مداوم اولمقدر و بو وجهله دوام ذکر لسان ایله ممکن دکل ایسه قلب ایله ذکرك

امکانی نمایاندره عبارتدره یا خود دوامدن مراد کثرتدر نتکم ناظم ایدر مؤمنا ذکر خدا
بسیار کوی ای مؤمن خدانک ذکرینی چوق سویله مؤمنا المقیدالیه ای مؤمن دیمکدر
ذکر خدا خدانک ذکرینی بسیار کوی چوق سویله دیمکدر بونده یا ایها الذین
آمنوا اذکروا الله ذکرا کثیرا آیت شریفنه تلمیح واردر. اعنی ذکر الله کثرت
قیام وقعود واضطجاع حالاتنک کلیسنده بروجه دوام خدایی ذکردن عبارتدر
دیو. قاضی بیضاوی الذین یذکرون الله قیاما وقعودا وعلی جنوبهم آیت شریفنک
تفسیرنده دوامی حقیقتنه حمل ایتمشدر. و صاحب کشاف بو آیت شریفه دنمراد
اغلب احوالدر دیو بیان بیورمشدر. و حدیث شریفده دخی من احب ان یرتع فی
ریاض الجنة فلیکثر ذکر الله. اولمشدر اعنی ذکر اللهی چوق ایله تا بیابی دردو
عالم آبروی تا که ایکی عالمده حرمت و عزت بولهسن تا بیابی تا که بولهسن
دردو عالم ایکی عالمده یعنی دنیا و عقباده دیمکدر آبروی عار و عزت و حرمت
و حرمتدن کنایه‌دره پس کثرت ذکر اللهک دنیا و عقباده باعث آبروی ایدیکی آیات
و احادیث کواهدره لکن بو وجهله ذکر مقبول اولمقده آداب و شرائطنه رعایت شرطدر نتکم
ناظم ایدر ذکر را اخلاص میباید نخست ذکر اللهه ابتدا اخلاص کرک. اخلاص
قلبی تصفیه و خدادن غیری کورمکسزین طاعات ایتمکه دیرلر نخست ضم نون و ضم خاء معجمه
ایله ابتدا و اول معناسنه در ذکر با اخلاص کی باشد درست اخلاص اولان
ذکر الله یعنی درست اولور درست دال و راء مهمله ایله ترک ضمه‌لریله بوتون و صاغ
معناسنه در. معلوم اوله که سعادت ابدیه یه وصول علم و عملی رعایه وابسته در.
و علمی ایشلرکه جمله ناس هالکلردر الا عالملر دکل. و عالملر هالکلردر الا عاملر
دکل. و عاملرده هالکلردر الا مخلصلر دکل و مخلصلر خطر عظیم اوزره در زیرا
نیتسز عمل عنادر و اخلاصسز نیت ریادر. و تحقیقده اخلاص هبادر نتکم وقدمنا
الی ما عملوا فجعلناه هباء منثورا آیت شریفی بو معنایه دالدر اعنی عمل الله
عبدک وظیفه‌سی اولان نیت معرفت بعده صدق و اخلاصه مقارن ایتدروب بو وجهله

اخلاص

اخلاص باعث ینابیع حکمت‌در نتکم من اخلص لله اربعین یوما ظهرت ینابیع الحکمة
من قلبه الی لسانه حدیث شریفی بوکا اشارتدر. لکن بو غایتده دقیقدر. زیرا قلبک
هر شوائبدن صاف اولمسی لازمدر. شوائب مکدره ایسه منتفا وقتدره. یعنی خفی
و جلی بیوک واردر نتکم سهل حضرتلرندن نفس اوزرینه قنغی نسنه اشد در دیو
سؤال اولندقده اخلاصدر زیرا نفسک کندودن نصیبی یوقدر دیو جواب.
ایتمشدر. حتی عامل و ذاکر حین عملده مشاهده ایلدیکی انسان و یا حیوان اولدیغی
فهم ایدوب بیلدیرمکه قادر اولسه اول کمسه مخلص صادق دکلدر. مکر شیطاندن
سلامتی ایچون نظر دقت ایله نظر بوقیق اوله دیمشلردر. حتی معروف کرخی نفسنی ضرب
ایدوب یا نفس اخلصی تخلصی دیرایمش. و ابو سلیمان رحمه الله دخی طوبی لمن
صحت له خطوة واحدة لا یرید بها الا الله. دیو بیورمشلردر اعنی اخلاصک
ذکر و اعمالده نه وجهله لازم اولدیغی معلوم اولمشدر حتی هر امور معروفن اخلاص
اولمیان اولکارده اختصاص بولنمز دیمشلردر. نتکم بابی بعو الات و فضل مواساته
نائل مرحوم بیت تک او لحسوده اسم اخلاص بر طرف. لا یا سددم اسمه دائر قصورت
دیو بیورمشدر و اخلاص مکارا اولانک اخلاصی جور وجفا ایله زائل و ناقص اولدیغی
خوجه صائبک بیت موج از سخت روی نتابد ز محیط. اخلاص ما بجور و
جفای کم نمیشود بیت لطیفندن هویدادر. یعنی موج بحر شکسته کجدن ناشی محیطدن
یوز چویرمز. اعنی جور و جفا سبیله بزم موج آسا اخلاصمز دخی ناقص اولماز
دیمکدر. لکن هر بر دعوای خلوص ایدنک قول مجردنه عمل مقبولدکلدر بلکه
محک تجربه‌یه اورمق کرکدر دیمشلردر نتکم بیت در خلوص منت ار هست
سخن تجربه کن. ای بسا زر که نه خالص شناسد چو محک. دیو بیورمشلردر معنای
بیت ظاهردر. پس ناظم ذکرک انواعی بیانه شروع ایدوب بیورر ذکر بر سه
وجه باشد بی خلاف ذکر اوچ وجه اوزره دره خلاف نیز تو بدانی این
سخن را از کزاف سن بو سوزی کذافدن بیلمه‌سن کزاف قول باطل معناسنه‌در

عام را نبود بجز ذکر لسان عام ناس ایچون لسان ذکرندن غیری اولیه عام بونده
ضد خاصدر. وکاه سال معناسنه کلور. پس عوام ناس یقولون بافواههم ما
لیس فی قلوبهم نبیلندن اولدقلری اجلدن ذکری انجق لسانده در یوقسه عن صمیم القلب
والجنان دکلدر. لکن ذکر خواص بونک غیریدر نتکم ناظم ایدر ذکر خاصان باشد
از دل بیگمان خواصک ذکری قلبدن ولسانندن ذکر کسر ذال معجمه ایله لسانه مخصوصدر
اما ضمله قلب ایله اولاندر. ایمدی بونده مثلا اوقومق دوشندرمک ما بعدنه مضافدر
خاصان خاصک جمیعلدی خاص بونده محبت الله. ومعرفت الله ایله اختصاص بولاندر
وذکری عن صمیم القلب اولاندر ذکر خاص الخاص اندر سر بود خاص الخاصک ذکری سر
ومجتبده اولور ذکر خاص الخاص مبتدادر خاص الخاص علم مجراسنه جاریدر بونلار
زمره عارفیندر که بونلاره سالک منتهی دیرلر زمره خاصان بونلره نظراً مبتدیلردر
پس خاص الخاص. بایزید بسطامی کبیدرکه بیورمشدر ٭ عجبت لمن یقول ذکرت ربی
وهل انسی فاذکر ما نسیت. شربت الحب کاسا بعد کاس فما نفد الشراب وما رویت
وخواصدن اولان رابعه عدویه کبیدرکه بیورمشدر ٭ حبیب لیس یعدله حبیب
ولا لسواه فی قلبی نصیب. حبیب غاب عن بصری وشخصی. ولکن عن فؤادی ما یغیب
اندر سر ستر واخفاده. یعنی جنانی قلوب وخفایای صدورده دیمکدر سر کسر سین ایله
عربیدر بود اولدی دیمکدر. ایمدی خاص الخاص اولان واصللرک من وصل الحق کل لسانه
مضمونیجه لسان مقال وبلکه لسان حاللری هر نقدر خوش اولسه لسان باللری ذکر الهی ایله
جوش وخروشده اولور دیمشلردر. ولسان ناطق لسان حالدن بالاثر ایدیکی ما بعدنه
بیان اولنمشدی هرکه ذکرش نیست او خاسر بود هر کیمکه اوذاکر دکلدر او خاسر اولور هرکه
ذاکر نیست هر کیمکه ذاکر دکلدر دیمکدر. عدم ذکر بالکلیه ترک ویا شرطنه علم مراعات
اعمدر او خاسر بود او کسه سرمایه عمری ضایع ایدیجی ضرر کوریجی اولور دیمکدر پس بونده
لا تکثروا الکلام بغیر ذکر الله فان کثرة الکلام بغیر ذکر الله تقسی القلب. حدیث
شریفی اولنور. ذکر الهی تارک اولماه یعنی ذکره متدارک اولان قساوت قلب

خسارتنه

خسارتنده وچار اولمق اشکاردر. ناظم ذکرک اوچ وجهه اوزره اولدیغنی بیان
عقبنده شرائطنی عیانه شروع ایدوب بیورر ذکر بی تعظیم گفتن بدعتست بی تعظیمسز
ذکر الله سویلمک بدعتدر ذکر بی تعظیم خضوع وخشوعسز ومعنای اسمایی تاملسز و
مسمانک کمال قدرت وجلال عظمتن ملاحظه سز ذکر صورتنده های هوی ایتمکدن
عبارتدر گفتن سویلمک بدعتست بدعتدر دیمکدر. بدعت کندوده وضع
شرعی بولنمیان محدثه دیرلر. لکن بدعتک حسنه وسیئه سی واردر. بونده کی بدعت
سیئه در وهر بدعت سیئه ضلالتدر. وهر ضلالت ناردر. نتکم کل بدعة ضلالة
وکل ضلالة فی النار. حدیث شریفی بو بیانه مدبلادر واندران یک شرط ذکر حرمتست
واندر بیم ذکره برشرط ذکر ذکره حرمت وتعظیمدر حرمت احترام واعظام معناسنه در
ایمدی خدای تعالی ذاتنده وصفاتنده واجب التعظیم اولدیغندن اسم شریفی ذکرده دخی
تعظیم واحترام لازمدر. حتی تعظیم ذکر الهی نصف فضائل عد ایتمشلردر نتکم شاعرک
٭ ان الفضائل کلها لو حصلت. رجعت بأجمعها الی شیئین. تعظیم ذکر الله جل
جلاله. والسعی فی اصلاح ذات البین. مضمونی بو بابده شاهددر ذات البین
ایکی کسنه نک بیننده خصومت وقوعنه دیرلر. حتی تعظیمه مقرون اولان ذکر هر حالده
مستطابدر صدق واخلاص ایله یا الله دینیلنه جانب باریدن لبیک عبدی وسعدیک ایله
مجاب. وبو وجهله ذاکرک ذکر ودعاسی مستجاب درکاه رب الارباب در بیکر
ذکر تعظیمک وجهلری چوقدر. از جمله ذکری طهارت کامله وابدست ایله ایتمکدر.
انجق احیاء لیل ایدنلر کسنه به هنکام نومده ابدست زحمتلر اولسه ذکر الله دن کیرو
قالمایوب قبله متوجها جالسا ومضطجعا ذکر الله ایلمک مرتبه وتعظیمه مخل دکلدر
دیو ابن جوزی تجویز ایتمشدر. پس ذکر الله لسانه منحصر اولمدیغندن هر بر عضوک ذکر
مخصوصی اولدیغنی بیان قصدیله ناظم ایدر هست هر عضو را ذکر ذکر تحقیقا هم
عضو ایچون بر ذکر دیکر واردر هست واردر هر تحقیقا هر عضو را هر عضو ایچون
دیمکدر عضو عربیدر جوارحک هر برینه شامللدر لکن ناظمک مرادی اعضای سبعه در نتکم مطع

تا بیده تصریح ایلمشدر دکو دکو دکوا خرد بکدر دیکلدر دکر کفعلی دیکردن مخففدر هفت
اعضا راست دکوی ای پسر یدی اعضا ایچون علی الاطلاق ذکر واردر ای اوغل هفت
اعضارا یدی اعضا ایچون دیمکدر اعضاء سبعه بیانی الى اوزره ذکر اولنمشدر هفت
یدی هفده دیمه دالدر اسماء اعدادندر لطیفه تجنیس حسنت لفظی مکرر استعمال اولنوب
هفتهفت دینسه اولازمك معناسنه اولور و تجنیس بیانیه در لفظی توسطا ایدوب
هفت در هفت دینسه ارایش روی عروس اولان زینت سبعه مراد اولنور که انلار کورنده
سرمه قاشنده وسمه یوزنده سپیداب بکاغنده کلکونه زلفنده غالیه الکرنده حنا
قوللارنده بلازك درست استدن مخفف ادات خبردر هست معناسنه اولمق
دخی روشندر دکوی با وحدت ایله بر ذکر دیمکدر ای پسر ای اوغل یاد هر عاجز
آمد دکودست الله ذکری هر عاجزه یاردم ایلمکدر یادی اخرنده کی یاء مصدریه ایله معاونت
معناسنه در ما بعدینه اضافتی ایچون بر همزه کتورلمشدر هر عاجز هر بیچاره دیمکدر
آمد کلدی نکودست اضافتله الله ذکری یمکدر اعضاء سبعه‌نك بری الدر معلوم
اوله که بیتك ما حصلی بو اولان اعمال حسنه چوقدر و جمله‌سندن اعلاسی معاونت
بیچارکاندر و معاونت ایدنك حقنده بشارت کثیره واردر ازجمله الله فی عون العبد
ما دام العبد فی عون اخیه المسلم حدیث شریفیدر و من فرج عن اخیه کربة فی الدنیا
فرج الله عنه کربة من کرب یوم القیمة حدیث لطیفی بو یانده کافیدر حتی علی
القاری بو حدیث شریفك بیاننده بعض عارفیندن نقلا بیورمشلر که کربه‌دن مراد
دار غربت دنیاده عقبات نفسانیه و منازل ظلمانیه در که مرید اولنلر انلری و مراحل نوری
نی قطعه محتاجلردر زیرا عبد ایله حقك بیننده نور و حجابدن بیك مقام واردر اکر مرید
مستحق ایسه مرشده لازمدر اولان مرید اولمعاملده ملاقی اولدیغی وساوس و هواجسی
ترك امورنده اولا تقلید و نجح معقیدی بی تامل وکرا انتهه توقف ایله دیرلر ایلمکدر بویله اوقت
مریدك وساوس کربتی تنفیس و طریقتك زحمتی تسهیل ایلمش اولور و مرشدك بو وجهله
تفریج ثوابی بو اولور دیمشلر انتهی ایمدی اعانه عاجزان سنن انبیاء عظام و طریق اولیاء

کرامدر

کرامدر دکو با خوبنا زیارت کرونت الماعل دکوی اقربالری زیارت ایلمکدر دکوبا
اضافتله ایا ملك دکوی خویشان جمعیدر خصمدر دیمکدر مفردی خویش در زیارتکرونت
زیارت ایلمکدر دیمکدر معلوم اوله ایا ملك دخی ما حصلی بو اولان اعمال حسنه‌نك
اعلاسی زیارت اقربادر و زیارت خدمتنده بو نلق ذکر یاددر و زیارت اقربادن مراد
صله رحمدر و صله رحم ایصال احسان ایلك و اساءتله قطع رحمدن دور اولمغه عبارتدر
و صله‌سی واجب اولان رحمك بیاننده علمادن مقالات کثیره واردر بعضیلرك عندنده
هر بری ذی رحم اولانك قرابتیدر و بعضیلر عندنده هر بر قریبك قرابتیدر کرك محرم اولسونلر
و کرك محرم اولمسونلر عیالدر و صله رحمك فوائدی کثیره و قطعنك خسرانی کثیره در
نتکم حدیث شریفده الرحم معلقة بالعرش تقول من وصلنی وصله الله ومن قطعنی قطعه
الله وارد اولمشدر قالدیکه اقربالر مقدر احسانی بلمزلر دیو قطع رحمه مبادرت
بغیه شیطاندر هر نه اولور ایسه صله رحمه رعایت خوشدر نتکم بر کون بر کسنه فخر عالم
صلى الله علیه وسلمه کلوب ایتدی یا رسول الله بنم بر قاچ اقربام واردر بن کندولره
صله ایدرم کندولر بنی قطع ایدرلر انلره احسان ایدرم انلر بکا اساءت ایدر
بن کندولره حلم ایدرم کندولر بکا غضب ایدر دیدیکده حضرت فخر عالم صلى الله
علیه وسلم ایتدی سن انلرك اوزرینه منصورسن انتهی بو معنایه شاعر ایدر
صلوا القرابة لا تقطع مودتها • فالله اوصى فی القرآن بالرحم • و دخی محبت
صادق زیارت برنده داخلدر زیرا محب صادق بیکدیکرینك قرباسنك دیدیکلری
مشهوردر و زیارت مردان و زیارة علماء دوران و سائر زیارتکاه عالمیان
خدمتنده ایا ملك ذاکر اولدیغی زیارت خویشانه قیاسا مجاندر و زیارتك
مقبولیتی ناظمك معرفتی ابیاتندن نمایاندر **نظم**

زیارت نور بخشد روانرا • زیارت دولتی ان زنده کانرا • زیارت کن کداغم شاد کردی
روانرا وه جهان ازاد کردی • زیارت کن تو مردان خدارا • زیارت محتشم کرد کدارا •
زیارت کن اوانیشان صد مدد خواه • که باشند درج ایشان از تو اکاه • زیارت کهنه کرد انداز داد

زيارت مخندت صددرلن وناز ۰ زيارت دارد از تو مدبري وره ۰ كه ازحال بولكاهند دركور
زيارت كن تو مانك ابيارا شفيع اور تو كورا وليارا ۰ زيارت ازحضور دل كن اى يار
مكن بركوريا كان تخوانه انكاره انتهى ۰ وبو بيانك عيانى امام سيوطينك اذا تحيرتم في
الامور فاستعينوا من اهل القبور ۰ حديث شريفي ابيناحذن عبارتدر ذكرچشم
ازخوف حق بكريستن كوزيك ذكرى الله نورنورسندن اغلمقدر ذكرچشم
اضافتله كوزيك ذكرى ديمكدر ازخوف حق اغلق معناسنه اولان بكريستن لفظنه
متعلقدر خوف حق حضرت مولانك جلال وعظمتندن جناب جهابي خوفندن كريه ايلكي
بيانه دالدر ۰ زيرا سائر اهوالدن خوف ايتمك ۰ عابد وزاهد كاريدر ۰ لكن حجاب مولادن
خوف ايتمك عارف خاص الخاص كاريدر ۰ بوخوفدن ناشى اغلق كوزيك ذكريدر ديمشلردر
بووجهله بكار رحمتدر ۰ نتكم حديث شريفده وارد اولمشدر ۰ وعقباده خندان اولايم ديان
دنياده كريان كركدر نتكم بيت اخرت استرايسك دنياده كريان اركم ۰ خوابيده اغلين
اى دل اويانوب كولسه كرك ۰ ديمشلردر ودخى نظم هيچ دانى كه وقت زادن تو ۰ همه
خندان شوند وتو كريان ۰ جهدآن كن كه وقت مردن تو ۰ همه كريان شوند وتو خندان
ديو بيورمشلردر ۰ يعنى سن دنيايه كلديكن اغلر ايديك ۰ خلق اطرافكده كولرلر ايدي
پس سعى ايله كه اولديكك وقتده خلق اغلسونلر وسن كولسن ديمكدر وبو معنايي عربيده
نظم ايدوب بيورمشلردر نظم ولدتك امك باكيا مستصرخا ۰ والناس حولك
يضحكون سرورا ۰ فاجهد لنفسك ان تكون اذا بكوا ۰ في يوم موتك ضاحكا مسرورا
فعلى هذا كريه يرينه خنده اعتياد ايلمك كوز ذكرندن محروم ايدكى بوندن معلومدر ۰
نتكم اعتياد خنده باعث اماتة قلب اولديغى ۰ كثرة الضحك يميت القلب حديث شريفيله
اثبات ايدوب ترجمه سنده ترجمه لب كشايان ز فرط خنده اولان ۰ مرده طبعان
جهلند اكثر ۰ اوله معتاد خنده سرشار ۰ كه دل زنده كى اماته ايدر ۰ ديو بيورمشلردر
ايمدى كوزيك ذكرى خوف حقدن كريان اولمقدر ودخى ايات حقده نظر ايلمكدر نتكم ناظم
ايدر باز در ايات او نكريستن كيرو حقك اياتندن نظر ايلمكدر باز بونده

كيرو ديمكدر يعني بنيه در ايات او نك اياتنده ديمكدر ايات جمع عربيدر مفردى ايتدر
ايت بونده علامت معناسنه در وجماعت معناسنه كلور ۰ نتكم ايت قرآنده دخى جماعت
حروف وارلدر الا نقطاع كلام متصل ديمكدر او لفظي ضميردر ۰ حقه راجعدر نكريستن
كسر نون ايله مصدردر ۰ نظر ايتمك وبقمق معناسنه در بوندن مراد نظر عبرت ايله عظمت
جلال حقى تفكر ايتمكدر نتكم قرآن كريمده ۰ ان في خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار
لايات لاولي الالباب ۰ وارد اولمشدر ۰ وحديث شريفده ۰ ويل لمن قرأها ولم يتفكر فيها
ديو كلمشدر ۰ وشراح حديث قرأها ضميريني بو ايت شريفه ارجاع ايدوب ۰ ولم يتفكر فيها كلمات
شريفه سن ۰ اى ولم يتفكر في معانيها ۰ بوبيان بيورمشلردر حتى حديث شريف ايله بيان
بيورمشلردر كه بركسه مستلقيا فراشنده ياتوركن سما ونجومنه نظر تفكر ايدوب
اشهد انك ربي وخالقي اللهم اغفرلي ديسه خدا كا رحمت نظر ايله نظر ايدوب
مغفرت ايدر ديو بيورمشلردر ۰ وتفكر حقنده احاديث كثيره واردر ۰ ازجمله حضرت
عمر رضى الله عنه روايتيله ۰ قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ۰ تفكروا في
الاء الله ولا تفكروا في الله ۰ وارد اولمشدر ۰ وابو الدرداء رضى الله عنه روايتيله حديث
شريفده ۰ تفكر ساعة خير من قيام ليلة كلمشدر ۰ وبو بابده اولياء كرامك قال وحاللرى چوقدر
ازجمله بشر حافى رحمه الله لو انى معنا لسنده ۰ لو تفكر الناس في عظمة الله ما عصوه ديو
بيورمشلردر ۰ وداود طائى رحمه الله تعالى بر ليله قمرده ۰ تفكر مصنوعاتندن ذوقياب
اولدرق بامدن زمينه دوشمشلردر ۰ ويوسف بن اسباط رحمه الله دنيا كندويه ايچون كلدكده
بلكه كندو ايله تفكرت وتدبرات زاد اخرت ايچوندر بشلدى ۰ وغيرلرى فكرت
مزيل غفلت ۰ وعقله مورث خشيتدر ديمشلردر ۰ پس ناظمك ذكر او زرينه تقديمنده
الذين يذكرون الله قياما وقعودا وعلى جنوبهم ويتفكرون في خلق السموات والارض
ايت شريفه سنده رعايت نكته سنه اشارت واردر ودخى ذكرچشمده مصراع اولى ثانى اوزرنه
تقديمنده كنى كوزيني طفل هوا پرست اما هواهه نظردن كف واخفاذ ايله اولا كريان ايتمك ايچون
ايات حقده نظران اولمازه ديمكه اشارت واردر ۰ وفي الحقيقه كوز الات تحركدن دوشنه

نظر ایدیجک قلبی تحریک ایدر قلب دخی شهوتی تحریک ایدوب صاحبنی دوچار سهام بلا ایدر
نتکم حدیث شریفده • النظر سهم مسموم من سهام ابلیس • وارد اولمشدر ترجمه سنده •
رؤیت تلف وخال زنا مهرر • دائما مکرودام عصیاندر • هر نظر بر خطادر بر عمددر • بلکه
زهرابه دار شیطاندر • دیو بیورمشلردر استماع قوله حق دان ذکر کوش قولا عنت دکری قوله
حقی استماع بل استماع قول حق قول حقی استماع باخود حقک کلامنی استماع دیمکدر دان
امر در بار دیمکدر ذکر کوش قولا عنه ذکری دیمکدر • پس قول حق کلمۀ توحیددر و حقک کلامی
مثلا یا ایها الذین امنوا اذکروا الله ذکرا کثیرا • ایت شریفۀ دیمکدر بو کلمه استماع وقوله اذکروا
ذکری یعنی • ومذکوریتک ذکرینی بیلوب امر امتثال ایمکدر نتکم ناظم ایدر تا توانی روز وشب
در ذکر کوش ما دامکه قادرسن کیجه وکوندز ذکره چالش یعنی ذکری چوقلق ایله دیمکدر تا توانی
مادامکه قادرسن روز وشب کیجه وکوندز دیمکدر بوندن مراد اکثر اوقاتده دیمکدر ذکر
ذکر الله کوش متم کاف عربی ایله امر در چالش دیمکدر اشتیاق حق بود ذکر دلت
قلبک ذکری حقه اشتیاقدر اشتیاق حق اضافتله رؤیت جمال اللهه آرزومندلک
معناسنه در بود اوله دیمکدر است معناسنه اولحق دخی ملایمدر ذکر دلت ثناء
خطاب ایله قلبکک ذکری دیمکدر • پس ذکر قلب بین العارفین وجدانیاتدندر شویله کم
روضۀ فؤاد عاشقینده مغروس اولان شجرۀ محبت ذکره • پرورش یافته • آب معرفت •
اولمغین اصلی باطن برده ثابت وبرقرار • وفرعی سماء همته سایه بخش ومیوه دار اولمغین
تؤتی اکلها کل حین مصداقنجه هر بار اندن میوه چین اولان صادقلره اول ثمره بر شوق
بخشیده بر ذوقدر • پس اول ذوقدن عاشق ایچون معشوقه اشتیاق قلبه حاصل اولور •
زیرا محبت البته اشتیاقی مورث اولور • وبونک نمره سی عاشق صادق حقنده ایچی عقبا ده
ظاهر اولور • زیرا ادراک یا مرونک کمالی عقبایه وابسته در • قالدیکه فخر عالم صلی الله
علیه وسلم لیلۀ معراجده رؤیت دیدار ایله مشرف اولدیغی بوندن مستثنادر وخاصه
سلطان انبیادر • ومعلوم اولکه • امور الهیه یه نهایت یوقدر عباددن رتبه سنه کوره
ظهوره کلان کشف اولا موریک بعضیسیدر • وامور الهیه غیر متناهیه باقی قالور

حتی انکشاف نامتناهی • والطاف الهی صیدمجراسنه جاریدر • وقت اولورکه جهد
قلیل ایکن صید کثیر اولور • وکاه جهد طویل ایکن صید قلیل کورینور • زیرا اعتماد جذبه
من جذبات الرحمن توازی عمل الثقلین مصداقی اوزره جذبه یه در وجذبه مرکوزیه اجتهاد
واختیار عبدکیمز بلکه عبد جهد واختیار ایله جواذب اولان ماسوای ناحیه قلبدن قلع
ایدوب ترک ماسوا الله ایتدیکیله اول جذبه یه تعرض ایلمک کرکدر نتکم حدیث شریفده ان
الله فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرضوا لها وارد اولمشدر • ایمدی عارف اولان اول
امور الهیه نک رتبه سنه کوره معرفته تشوق ایدر • وشوق ایله اولان کشفک ماوراسنه
مشتغل اولنجیه دک عمر وفا ایتمیوب اول شوق ایله عازم دار القرار اولور • وشوق ایله لقای
بولوردی عنلردر • حتی شویله روایت ایدرکه • ابراهیم ادهم برکون ایتمش یارب محبتکی بره بیلک
محلدیکدن برینه • لقاکدن مقدم سکونت ویردیک ایسه بکا دخی ویرکه شوقدن اضطرابدن
حالم دیکرکون اولدی دیوب بعده • ابراهیم ایتمش بو سورد نصکره خدای متعالی بلا کیف
رؤیاده مشاهده ایتدم • بکا ایتدی یا ابراهیم بندن استحیا ایتمدیکی قبل اللقا سکونت قلب
استرمک • هیچ لقای حبیبدن مقدم قلب مشتاق ساکن اولورمی دیدی • ایتدم یارب
بحار محبتکده انغماسمدن نه دیدیکمی بلمدم انتهی • پس قلب ماشقدن نعمت شوق اصلا زائل
اولمیوب اخرته دک تزاید بولور • وحتی الکندودن اولعدد در امنی اولور نتکم توراتده
نقلا ابن جوزی ایدر • یقول الله تعالی طال شوق الابرار الی لقائی وانا الیهم لقائهم اشد شوقا
انتهی • وذکر قلب اولان • شوق خدادن طلب ایدر • دعا اولنمدر • نتکم فخر عالم صلی الله
علیه وسلم • بو دعانی برکسیه تعلیم ایدوب وبو نکله اهلکه هرکون تعلیم ایله دیو تعاهدنه
امر بیورمشلردر دعا بودر • اسئلک اللهم الرضا بعد القضا وبرد العیش بعد
الموت ولذة النظر الی وجهک والشوق الی لقائک انتهی وشوق قلب بر تعبیر ایله بیانه صیغمز
نتکم سعدی اشتیاقیکه بدیدار تو دارد دل من • دل من داند ومن دانم وداند دل من
بیتی بو بابده کافیدر • ایمدی بو وجهله ذکر قلب اولان شوق الهی الذینک تحصیله
جد وجهد لازمدر نتکم ناظم ایدر کوش تا این ذکر کردد حاصلت چالش کم بوکه

سكا حاصل اوله كوش ضم كاف عربي ايله امرد رجالشن تمكدره چالشمق اذكار وطاعات بسيار
وخوف پروردكاردن عبارتدر تا اكر اين ذكر بود كود بمكدر اشارت قلب ايله اولان ذوق
ذكري ايچوندر قالديكه ذكر اللهدن لذت وحلاوت بولمق ترك عصيان جهادندن ناشى
وابسته اولديغنى تصريح ايچون ناظم ايلد انكه از جهلست دائم در كناه اولكسه كه جهلدن
ناشى دائما كناه ده در است كلمه سى ادات خبردر وكناه لفظنك آخرنه مربوطدر پس
هميشه كناهه جسارت جهالتدن ناشيدر يوقسه عارف وكامل كاري كلدر ديمكه بونده
اشارت واردر وهواره معصيتك مشارقى ذكر اللهدن حلاوت بولمقدر نتكم ناظم ايلد
كى حلاوت يابد از ذكر خدا اولكسه ذكر مولادن نجى لذت بولور يعنى بولمز ديمكدر
پس كناه دائمى لذت ذكر اللهه مانع در ذكرده حلاوت ولذت بولمامق علامتى همواره
معصيته جسارتيدر وبونك بيانى شويله دركه ذكر الله محبت اللهدن ناشى اولور ومحبت
اسيه معرفتدن حاصلدر ايدى محبته دعواسنده اولانك محبوبنك امرينه طوطوب نهيندن
قاچمه لوزدر تاكه دعواسنده صادق اوله نتكم اولياء كرامدن فضيل رحمه الله بيورمشدر كه
خلاصه عارف ومظهر نعم لطائف اولان كمسنه نك بعد العرفان معصيانه تعجب ايدرم و
يحيى بن معاذ رحمه الله ايتمشدركه توت يوميه سى بر رغيف اولان عبد ضعيفك نيجه عاصى
امره بطيف اولوردي بونجب ايدرم انتهى وسهل بن عبد الله دن روايت ايدركه سهل
ايتمش صائم محمد بن سوار رحمه الله الملك الغفارك وقتنده اوچ ياشنده ايكن هركيجه يانده قرار
وعاريته نظر ايدر ايدم بركيجه صائم ايتدي يا سهل سنى خلق ايدن خالقنى ذكر ايتمز ميسين ايتدم
نه ديه يم صائم ايتدي كليكه مابدركه الله معي الله ناظري الله شاهدي ديو سويله پس
برقاچ كيجه بويله ايتدم بعده صائم ايتدي يا سهل بوذكري هركيجه اون بركره سويله پس
بويله ايدوب ذكر اللهدن لذت وحلاوت بولديم بعده صائم ايتدي يا سهل بوذكري الى آخر العمر
ترك ايتمه پس اويله ايدرم ديديكده صائم ايتدي يا سهل بركمسه كه الله كندو ايله اوله وخدا
كندويه ناظر وشاهد اوله هيچ عاصى اولورمى ايدى صقن معصيت ايشلمه كه حلاوت ذكر اللهى ضايع
ايتميه سن سهل ايدر صكره مكتبه وارروب يدي ياشنده ايكن قرآن كريمي حفظ ايلدم بعده صائم

الدهر اولوب هر كيجه افطار يمي اربعه اكلى ايله صوبه حصر ايتدم الحمد لله انتهى
خواندن قرآن بود ذكر لسان لسانله ذكري قرآن اوقومق اوله خواندن قرآن
اضافتله قرآن اوقومقدر ديمكدر قرآن عربيده جمع ايتمك وقرآن معناسنه در بونده
مراد سور قرانيه در كما قال ربسيده شمع الهى ديرلر بود اوله ذكر لسان دلك ذكري ديمكدر
پس ناظمك خواندن قرآن ديديكي قرآنى تعليم وتعلمدن اعمدر وبويله اولان آدملك خيرلو
اولديغى اشبو حديث فخر اكرم صلى الله عليه وسلم ايله ثابت سنكلدر عن عثمان رضي الله
عنه قال قال رسول الله خيركم من تعلم القرآن وعلمه وشارح مشكاة بونده تعليم و
تعلمى اخلاص ايله تقييد لازمدر ديمشدر زيرا اخلاصه مقارن اوليان عملك
حالى معلومدر ورواية اولنوركه حضرت عثماندن بو حديث شريفي خبر عنواني روايت
ايدنلرك يكانه سى اولان حضرت عبد الرحمان السلمى رضي الله زمان شريف عثماندن
زمان حجاجه دك عمريني خدمت تعليم قرآنده كذران ايدوب بني بو جايكاهه مكين
ايدن بو حديث شريفدر ديردي معلوم اولكه عبادت وطائف اوقاتى رتبه
اللاوه دعا ودكر وقرآت وفكردر پس ناظمك قرآت قرآن ذكر لساندر ديديكي بو
وظائفك جمله سنى جامعدر زيرا قرآنده بو وظائف اربعه موجوددر پس قرآت
قرآنده اولان فضائل ادله سمعيه ايله ثابتدر انجق تلاوت ايدن كمسنه يه طهارت
كامله ايله قبله يه استقبال وديزى اوزره ادب ايله قعود ايدوب حين تلاوتده
معنالرين تدبر ايلك شرائطندر لكن قرآنك مقدارى هركسك اقتدارينه كوره در
حتى امام شافعى حضرتلري رمضان شريفده التمش ختم ايدر ايدي ديرلر وختم قرآن
ايلكده نهار ده اولان ختمى صباح نمازنده ويا عقبنده ايلك ولليلده اولان ختمى
اخشام نمازنده ويا عقبنده ايلك مستحبدر تاكه ختم اولان نهار وياليله ده واقع اوله
ديمشلردر وحين ختمده دعا مستجابدر نتكم حضرت انس رضي الله عنه ختم قرآن وقتنده
اهل وعيالنى يره كتوروب دعا ايدر ايدي ديمشلردر وتلاوة قرآنده سرا قرآت
علانيه قرآتدن افضلدر ومستحبدر نتكم حديث شريفده فضل قراءة السر على قراءة

العالية كفضل صدقة السر على صدقة العلانية • واردا اولمشدر • ولا تنی اولان کیمسنه‌نك
بلك تنها اولمقدر • اما حين اقتضاده جهرلا رندر دنشلوردر • وبا انك مصحف شريف
بولنان هر کیمسه بر مقام آیة شريفه اوقومق لا یقدر • تا که قرآن مهجور اولمیه دیمشلردر
لكن قراءة قرآنده ترتيله رعايت واجبدر • ترتيل تأنی ایله تبیین حروفدن عبارتدر سویله
که قاری و بانك حاظر اولان سامع دقايق وحقائق آیات متلوه تأمله اقتدار بولوب
آيات ذکر الله ورسوله عظمت وجلال الهی استشعار و وعد وعیده رسوله خوف
ورجايي تذكار ایلیه لرکه قلبلرنده انوار معرفة الله واسرار كلام الهی كشاف پذیر اوله
وبو وجهله قرات باعث رفع درجات جناندر نتکم • يؤتى بقارئ القرآن يوم القيمة
فيوقف في اول درج الجنة ويقال له اقرأ وارق ورتل كما كنت ترتل في الدنيا فان منزلتك
عند آخر آية تقرؤها حديث شريفی بو معنایه دالدر • پس حمله قرآن اولان حفاظلك
قرآنی مصحفه وابسته دکللر • وحفاظ معتنده فضائل چوقدر • حتى اهل القرآن اهل
الله ابدیکنه حدیث شریف روایت اتمشلردر • وحضرت فضيل حمله قرآنه حامل راية الاسلام
دیو تسمیه بیورمشدر • ودخی حضرت ذوالنون مصری رحمه الله حمله قرآنی مدحده
الا رجب رضاء الله‌د • لا بن جانه خوف آکا اولوب نوش کاس یقین ایله نفسلرین
ربا منه تعیین • و بزینه شهر ایله اکتحال ابصار • و نظرت عبرت اثر ایله صاحب انظاردر
و وعید قرآن دن سهولرین ریزان • و تحذیر فرقان • دن ابدلرین دیکرمان نا تمکین • کویا نعت
اقدامونده زفیر نار آماده کبی خوف وخشیته پا نهاده • وزانو لرینه دینی مهاد ایدلك
جباه پاکلرینه ترابی وساده • قیلمش اصحاب فکر ترددر دیو بیورمشدر • بعینها فقط قرآن لو یله
کرکلدر • و هر بر قاری نغرا تقرآتده فصاحت وبلاغتنی • وفهم معانیده کندو بی حقك اعطا
نعمتنی • و خداك عظمت و قدرتنی یاد ایدوب امم ماضيه‌نك احوالندن عبرتکیر اولوب
ذنوبلرینه تائب اولوب و یا مظهر توبه اولمغی خدادن رجا ایله توفیقه التجا ایتملودر زیرا
قلب آئینه سنده صور معانی قرآن جلوه کر • و نظر اثر انوار اوراییه اولمقلیه انوار رحم
تجلی ظهور • كلوب كخافات حاصل اولور • والا زمره منفلسانه داخل اولور نتکم ناظم ایلد

هرکرا این نیست هست از مفلسان هر کیمسه ایچون که بر بو قدر ثوابلر مفلس
اولانلر ندر هرکرا هر کیمسه یه یعنی ایچون این ایله اشارت ذکر لسانی اولان قراءة قرآنه در
نیست بوقدر هست از مفلس مفلسلر ندر دیمکدر • بونده هست ادات خبر
اولان است معناسنه در مفلسان جمع فارسیده مفرد ی مفلسدر مفلس مدبر
وزننده در تفلیسدن ماخوذ اولان افلاسدن اخذ اولنمشدر • ضم فا ایله فلس پول
معناسنه در جمع قلتی افلس وجمع کثرتی فلوس کلور • پس مفلس پاره سز دیمکدر • اما
مفلس آخرت ثوابدن بری اولاندر • ناظمك کلامی مفلس اخروی یه ناظر در • وبعض نسخه‌ده
هرکرا این هست هست از مؤمنان • واتعدد معناسی هر کیمسه ایچون که ذکر لسانی اولان
قرات قرآن وارد راول کمسه مؤمنلردندر • یعنی کمال ایمان صاحبلرندندر دیمکدر نتکم
ناظم قاری قرآنی معززماننده بو وجهله مدح ایدوب قرائته مؤمنلری ترغیب بیورمشدر
نظم   ز قرآن خواندنت زنده شود دل • شود آسان بتو هر کار مشکل • ز قرآن
صد در اسرار بینی • ز قرآنه وقت بسیار بینی • ز قرآن فر نهد بر روح خویش • ز قرآن قندرو جان خویش بینی
ز قرآن بار کم رهای جنت • اکر داری بسر سودای جنت • ز قرآن یافت هر دو سرفرازی • بقرآن
از دل و جان چون بیازی • ز قرآن به نیابی هیچ یاری • چو پاکان عزت قرآن نکه دار
ز قرآن صد بشارت داد ما را • ز دوزخ ببرکت آزاد ما را • ز قرآن رو نموده بندکان را
عیان کرده همه سود و زیان را • ز قرآن کرده آکاه هست بهر حالی • ز قرآن شد برازنده هر فالی
ز قرآن خواه هر کامی که خواهی • ز قرآن یافت مهر پادشاهی • انتهی پس اعضاء سبعه‌نك
بو وجهله اذکارینه موفق اولمق محض نعمت مولا اولمغین تزاید واتمام نعمته شکر ایچون
لسانی شکر ذکر ایله ذاکر ایتملك دخی ذکر لسانیدن معدود در دیمکی اشارت ایچون ناظم ایدر •
شکر نعمتهای حق میکو مدام   حقك نعمتلرینك شکرینی دائم سویله • پس بونده وان تعدوا
نعمت الله لا تحصوها • آیه شریفه‌سنه بناء انواع نعمت مولا لا یعد ولا یحصی ایدیکنه ایما ایچون
ناظم نعمتی صیغه جمع ایله ذکر ایتمشدر مدام بونده دائم معناسنه در وبعضی محلده شراب معناسنه
کلور مدامه کبی تا کند حق بر تو نعمت را تمام تا که حق تعالی اوزریکه نعمتی تمام ایلیه • یعنی

شکر باعث تزاید نعمت اولدیغی شکرینک سببیله تزاید نعمته مظهر اولمسی بیلمکدر
معلوم اوله که هر مطلوبه نعمت دیرلر لکن نعمتک حقیقیسی نعمت اولندرکه کندوسی
دائم و سروری باقیدر سائرلره نعمت دینلدیکی مجازدر پس عباد حقنده امور درتدر
اولکیسی دارینده نافع اولاندر مثلا علم و حسن خلق کبی بونلر نعمت حقیقیدر ایکنجیسی دارینده
ضار اولاندر مثلا جهل و سوء خلق کبی بونلر نقمت حقیقیدر اوچنجیسی حالا نافع
ومآلا ضار اولاندر تلذذات ایله اتباع شهوات کبی بو جهلا عندنده نعمت لکن عقلا
عندنده نقمتدر نیتجه آچ اولان کمسنه آلودهٔ زهر اولان عسلی بولوب کندوده
زهر اولدیغن بلمسه انی نعمت ظن ایدر اما بلدیکی انی نقمت عد ایدر دردنجیسی
حالده ضار مآلده نافع اولاندر مثلا خسته یه ویریلان داروی تلخ سفا سار کبی
بو عقلا یانده نعمتدر لکن جهلا عندنده نقمتدر ابعدی ناظمک نعمتدن مرادی دارینده
عقلا و شرعا و طبعا و شرعا نافع اولان نعمتدر و بو وجهله اولان نعمتک غایتی سعادتدر
پس شاکرینک شکری باعث فوز سعادت اولور دیمکدر و شکر ایله حمد مقارن اولدیغی
کرکدر ایکنجی نظمنده ایدر حمد حق را بر زبان بسیار دار حق تعالینک حمدنی
لسان اوزره چوق طوت یعنی اکثر اوقاتده حامد اول دیمکدر معلوم اوله که
ناظمک بو مصراعنده برینجه نکاته اشارت واردر اولا حمدک مقارنی باشندر ثانیا
نعمتک انجابی حمد ایله ختمنه اشارتدر ثالثا عجز ذکر الله ده اولدیغی حمد ایتمک ذکر الله ده
داخلدر نیتجه افضل الشکر الحمد لله حدیث شریفی بونکا دالدر دیمکدر رابعا ذکر
الله ده حمدی جامع اولان ذکر ایله ذاکر اوله نیتجه حملهٔ عرشک ذکری اولان سبحان
الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم
بوبله دره ایمکدر خامسا افضل دعایه اشارت بیورمشدر نیتجه افضل الذکر لا اله الا الله
وافضل الدعا الحمد لله حدیث شریفی بونکا دالدر دیمکدر رابعا ذکر الله حمدی
جامع اولان ذکر ایله ذاکر اوله نیتجه حملهٔ عرشک ذکری اولان سبحان الله والحمد
سادسا ذکره موفق اولمق نعمت کبرادر و بو نعمت اکمل و شرف نعمتدن اعلا و حمد

شراده ردیمکه ایمادر سابعا الحمد راس الشکر ما شکر الله من لم یحمده حدیث شریفی
منطوقنجه شاکر اولان حامد کرکدر دیمکه ایما ایچوندر و بونک باننده قاضی سورهٔ بقره
تفسیرنده بیورمشدرکه حمد ایلیان شکر ایمکن اولمازه دیرکه حمد ایله شکر میاننده عموم و خصوص
من وجه واردر شویله که حمد مقابلهٔ نعمتده و غیریده اولور اما شکر قولا و عملا و اعتقادا
مقابلهٔ نعمتده اولور نعلی هذا احمد شکرک شعبه سندن در و حمده و راس شکر در انتهی
تا شوی از نار حرمان رستکار تاکه محروملق نارندن خلاص اولیسن نار حرمان
محروملق آتشی دیمکدر بوندن مراد ترک حمد ترابی آخرتدن حرمانه بادی و یاخود
نار قطیعه دیدیکلری اوزره سیرد بدار پروردکاردن حرمانه باعثدر دیمکه اشارتدر
رستکار خلاص بولمق و نیکوکار معنا زنه در بونده مراد خلاص اولیجی دیمکدر ابیدی
لب مجنبان جز بذکر کردکار خدانک ذکرندن غیره طوداق اوینمه لب طوداق مجنبان
دپرتمه دیمکدر یعنی ما ظهر جز بذکر کردکار خدانک ذکرندن غیریه دیمکدر کرد کار فاعل
مطلق معناسنه در اسم خدادر زانکه پاکان را همین بوده است کار اندن اوتوریکه
پاکلرک عملی بو نجلیدن اولمشدر زانکه ملتدر پاکان جمعدر پاکلر معناسنه در بونده مراد
مرادات خدا اولان پاکیزه سیرت اولیادر را ادات مفعولدر همین بونده بو نجلیدن دیمکدر
کاف عجمی معناسنه اولور بوده است برده استدن مخففدر اولمشدر دیمکدر کار عمل
معناسنه در خلاصهٔ کلام هر بار ذکر مولایه اشتغال اولیا کار بیدر و ذاکر نیک
دائره دوتدری معنده نیجه مدایح جاریدر از جمله حلقهٔ ذکرتلاوتلرینی ملائکهٔ کرام
احاطهٔ تام ایله دائره ویا احاطهٔ رحمت ربانیه تمام محل نزول سکینه و وقار و حشمت و
عند الله مقرب اولان ملائکه لره خلاء الملاء یذکر الحیک درتسه مظهر بلدی امام مسلک
حضرت ابو هریره رضی الله عنه دن روایت ایلدیکی حدیث شریفنده ظاهردرکه بیوردم عن
ابی هریره رضی الله عنه لا یقعد قوم یذکرون الله الا حفتهم الملائکة وغشیتهم الرحمة
ونزلت علیهم السکینة وذکرهم الله فیمن عنده پس فیمن عنده دن مراد ملائکه مقربیندر
و عندیت رتبه جهتیله دردیمکدر و بو معناده برمرد طالب انوار بیورمشدرکه

نظم طریق اهل عشقده تاج سردر حلقهٔ توحید چینش لا اله باج تجرددر حلقهٔ توحید
اولور البته باعث ذکر پاک فکر مولایه • بیو معنادن بیچ کهردر حلقهٔ توحید
سحرگاه درایٔ سوق طاعت مشتری طالع • متاع نیصه عماد هنردر حلقهٔ توحید
سویجیز شعلهٔ نور هدایت باد غفلتده • اکا فانوس محکم معتبردر حلقهٔ توحید
نوله عالم معطر اولسه بوی عنبر اسماندن • معنبر مجلسه مجمر اثردر حلقهٔ توحید
سنوزدر روزنین واسمانک انوار فیضندن • اصلمش عرشه بر قندیل زردر حلقهٔ توحید
صباح حشره دک سرگشته درامز اوج حدتده • بهار حکمة دور قمردر حلقهٔ توحید
حروف هابنک هو یلی دیلدر وحدتده • طریق حقده لطف برهنردر حلقهٔ توحید
اولوبدر کاف ونون اظهاره باعث سر معنائی • حقیقتده بیوک بحر و بردر حلقهٔ توحید
نوله طالب صدای هوالله یتنا اکر فیلسه • فضائ قمریه معراج زردر حلقهٔ توحید

در بیان دشمن داشتن و وام کردن ... ادمی را چار چیز آرد شکست

انسانه درت نسنه شکسته لک کتورر ادمی یا بنی آدمه دیمکدر چار چیز درت نسنه دیمکدر مذکور اولان نسنه لری ناظم اجمالا بیت اتیده بیان ایده جکدر که انلار تفصیل اولنور آرد کتورر شکست معناده مصدر اولمغله بونده شکستن کبی صنقلق معناسنه در با تو کویم کوش دار ای حق پرست ای حق پرست اولان کسه سکا دیدیکم قولاق طوت حق پرست ترکیب توصیفیدر حقه طاپجی دیمکدر مراد حقی قبول ایدیجی وخدمت حقده بولنیجی دیمکدر پس اول درت نسنه بونلاردر که ذکر اولنور دشمن بسیار و وام بیشمار شغل بجد و عیال با قطار عدوی کثیردر وبی عدد وشغل بجده وعیال کثیردر بو کلام چار چیزی احماله بیتیدر ناظم هر برینی تفصیل ایده جکدر انجق تفصیلده نکته یه بو ترتیبی تغییر ایله بیانده تقدیم وتاخیر بوره جقدر دشمن بسیار مبتدا محذوفک خبریدر تقدیر کلام بیجی دشمن بسیارست دیمکدر معناسی عدوی کثیردر و وام بیشمار ما قبلنه معطوفدر اشباء اربعه نک بریدخی دین کثیردر دیمکدر وام فارسیده بوجه معناسنه در

بیشمار معناده بی عدد دیمکدر شغل بجد حد سز شغل دیمکدر بریدخی بودر و عیال با قطار ما قبلنه معطوفدر معناسی عیال کثیره دیمکدر عیال کسر عین ایله جمعدر عیبدر مفردی فتح عین وکسر یاء مشدده ایله عیل در معناسی نفقه سی لازم اولان کمسنه لردر فارسیده دخی مستعملدر یا مصاحبت ایچوندر قطار عربیده کسر قاف ایله دوه قطارینه دیرلر اما فارسیده اعمدر شویله که الی بهار دوه یه و بغل و اسب قاطره قطار دینمک معناده در مهار دوه برلاورینه وسائر حیوان برلاورینه دیرلر ما هار مثله در لکن کتاب اصطلاحنده برده یه برمهار دیرلر • پس عیال با قطار دیمک عیال کثیره دیمکدن کنایه در • بس ناظم تفصیله شروع ایدوب بیورر وای مسکینی که غرق وام شد وای بر مسکین که مستغرق دین اولدی فارسیده حیف محلنده استعمال اولنور وآخ وواه کبی مسکینی اخرنده کی یا وحدت ایله بر مسکین دیمکدر لغتده فقیر دیمکدر اما علماء الفقها مسکین هیچ بر نسنه سی اولمیاندر • پس آیت سفینه ترجمادر کذا فی شرح الملتقی • فقیر معنا بلندن دون اولانه مالکه دیرلر که لفظی رابطه در غرق وام شد غریق بحر دین اولدی دیمکدر • مراد زیاده بورجلنندی دیمکدن کنایه در هر دمی از غصه خون آشام شد هر دمده غصه دن قان ایچجی اولدی هر دمی بونده ظرفیت ملحوظدر معنا هر بر نفسده دیمکدر از غصه تیغوندن دیمکدر غصه عربیدر • ضم فتح معجمه ایله تیغو والم معناسنه در ودکن معناسنه کلور شکم • وطعاما ذا غصة آیت شریفه سی دنا غوک ایله تغییر ایتشلردر خون آشام ترکیب توصیفیدر قان ایچیجی دیمکدر دیمکدر بو معنا مزید نعمتدن کنایه اولدیغی ظهوردر شد اولدی دیمکدر • پس مدیون مستغرقلق بو معنانک وجودی ظاهردر • حتی روضة العلماده دیمشلر که غموم دنیا درت نسنه دن عبارتدر • اوکیسی تز اولاد صاحبی اولمقدر • تعقدر بردانه ده اولور ایسه • ایکنجی دیدر تعقدبر درهم ده اولور ایسه • اوچنجیسی غربتدر تعقدر بر کونده اولور ایسه دردنجیسی سؤالدر تعقدر بر حبه دخی اولور ایسه انتهی ایدی الدن کلدیکجه دینلن حندا ثمیت خوشتردر زیرا حدیث شریفده ما الدین شین • وارد اولمشدر • ترجمه سی بودر که ذکر اولنور نظم پنجه

ستمكير ديمه اسير • اوله وار ايسه دينله عمكيك • صاقن اوساخ ديدك زنهار
لكن داراتيه جامة ديمك • ودخي ذو النون مصري ايديبر راهبدن نصيحت استدكده
ايديكم پند سح في الارض • واذكر الموض • واذا القرض • ولا تطلب من الناس الصلة
والقرض • يعني عالمده سياحت ايله • ويوم آخرتي ياد ايله • وفروضي ادا ايله • وناسدن احسان
وقرض طلب ايلمه • انتهى • وبنجم شاعر ايدر نظم بو ايكي پنديمي هركيمكه بيم طوتمز ايسه • بلكه
ايام صباني دوكلي نرده بجكه • دختر قيز ايسه بقيه عورت يوز به • بو رنج ايديغيه
اكر وعده سي ممتد يه بجكه • يعني وعده سي وعده قيامته قالور ايسه بو رنجلولغك
انجامي ندامتدر • حتى مديونا فوت اولان ميتك قضاء دينى وقتنه دكين قبرده كرفتار قيد
اولديغي فخر عالم صلى الله عليه وسلمك صاحب الدين مغلول في قبره الى القضاء دينه حديث
شريفيله ثابتدر • ديمشلردر اعبد حالحوائج لذلك الاستطاعة ديمك اداسنه مسارعت
ومماطله دن مجانبت لازمدر • نجم شاعر بيورمشدر سه وان تداينتم دينا لا يمكن مطاله
فان حسن الوفاء معروف باكرم • اذ تأخذ الذين خلو عند حاجتكم • وعند وقت الوفاء
لا توفيا بالندم • هذا نجح روي حسن الوفا فرج • للمعسرين وللصعلوك والعدم • صعلوك
فقير معناسنه در هركه ابسيا باشد دشمنش هركيمكه انك عدوسي كثير اوله خيره كردد
هر دو چشم روشنش انك هر ايكي منور كوزي طونوق وقره كور اوله خيره فارسيده
يدي معنايه كلور اولكي كور وطونوق • ثاني لجوج • ثالث متحير • رابع هرزه وبي سبب
خامس تعجب وزياده شوخ ديده • سادس فائده سز • سابع اعضانك ويو شغلني معنالرينه در
كور كوكلوبه خيره رأي وباشي وغش شاشغون آدمه خيره ديديكلري بو نندر • پس بو معناده
معناي ملايم ظاهردر روشن منور معناسنه در • پس كثير الاعدا اولان كسنه نك
دو چشم پرضياسنك خيره وقره اولمسي دشمان يوزينه نظر باعث سبب نقصان نور بصر
اولديغندن • ياخود اصابت حزن وكدردن ناشي بكا وضرردن ضعف بصر اولديغندندر
اعدا بونك مقابلي اولنده دوستي كثير اولانك بصرينه تزايد نور وفرح ايله منورلك كملك
اظهر نجم كلم نهال دوستي بنشان كه كام دل بار آيد • درخت دشمني بركن كه رنج بيشمار آيد

ديو بيورمشدر • يعني دوستلق نهالني ديك كه اول نهال كام دلي حاصل
ايدر • دشمنلق درختني قوپر كه اول رنج بيشمار كتورر ديمكدر • ودشمانك كوزيني
كور ايدوب اوزيكدن مضرتني دفعده تواضع علاج بولنشلودر • نجم صاحب
ايدر بيت خاك باشد از عصا در چشم دشمن نصيب • كرد مام تا خاك سيار
را عصار خويشتن • يعني بلكه جنكده دشمانك نصيب چشمي خاك اوله
تا خاك سارلغي كنديده عصا رايلدن برو ديمكدر خاكسارلق تواضع معناسنه در
هركرا اشغال بسيارش بود هركيمكه انك اشغالي چوق اوله بسيار لفظنك
آخرنده اولان شين ضميردر • هركه لفظنك مدلولنه راجعدر • ومعناده اشغالك
لفظنه آخرنه مربوطدر • تعبيرده اشغالش انك اشغالي ديمكدر بسيار چوق
ديمكدر در زمانه زاري كارش بود زمانده انك كاري ايشي زارلق اوله
زاري بكلمك معناسنه اوله آخرنده كي ياء مصدريه در • پس ديارده دبسته اولان
كثير الاشغال زار وزر خسته اولمسي وارسته قيد يا ندر • فالديكي كلونه قيد
كثرت عيال اولوب عدو وديون اشغالك هر برينه جامع اولديغي يكدن كنس اشغال
ايچون ناظم كثرت عيالك ضررني تفصيلده سكوت ايلمشدر • اولا اولاد وعيالك
صاحبنه عداوتلري ظاهر • وبيكانه دن دشمانه حاجت قومدقلري باهردر وكيف لاكه
ناظمك اجمالده انلاري فطار لتفصيله بيان انلار مار باشا لدردي ديمكدر شويله كه
حاجتي اكثردر ديه سي وقاطعيفنه سيله منادني ايدرلر • وصورتده دوست
حقيقتده دشمانلقلري حسبيله قويون باشلو قورد اولدر • وقيدلرينه كرفتار اولان
آخر عمرده دك محبوس واتبدخالاصدن نا اميددر • ثانيا صاحبنك فقر وفاقه سي
معلوملري ايكن تكليف مالا يطاقلرين استحصال صاحبني مديون مستغرق ايلك ظاهر
الحالدر • بناء على ذلك طوقاددن بر بسي بيورمشدركه نظم والله تمثت من البيت
بيت اراه ماليالت • في كل يوم الف تصدعيه • واخرها قارورة الزيت
ثالثا صاحبلرينك هر نقدر رطوبة حالي اولسه تكليفلرين بر نيه كتورمكه اولقدر

اشغال کثیره یه دوچار اولمقی اشکاردر • و درلو درلو زحمتلری اربابنه بدیدادر
ابعدی سلامت دارین تجرد لکده در • هیچ اولمزسه راحت جزوی فقط حیالده در
نتکم قلة العیال احد الیسارین • حدیث شریفی بو بیانه دالدر ••• ؛ ••

در صفت زنان و صبیان میکوید   چار چیزست از خطاها ای پسر

ای اوغل درت نسنه خطالردندر • چارچیز مبتدادر است کلمه سی ا‌ز خطاها •
کلمه سنک اخرینه مربوطدر خطاها جمعدر • مفردی خطادر خطا بونده بکلش معناسنه در
و برشهرک آدیدر • ابریشم و مسک و کافورلک اعلاسی اندن اولور اولشهر قاف سیننگ
فتح جیم ایله جوجوده می برلر کوش بارش با توکویم سربسر اکا قولاق طوت سکا
باشدن باشه سویلیم • یاخود اول سکا سویلیم دیمکدر • زیرا کوش دار کلمه سنک اخرنده
اولان شین ضمیرو مال لحا چارچیز و راجعدر که کوش دار لفظنه مفعول اولمق یاخود
کویم لفظنک مفعولی اولمق محتملدر اول از زن داشتن چشم وفا اولا نسا
طائفه سندن وفا امیدین طوتمقدر چشم بونده امید معناسنه در وفا یعنی فهد
وفا سوزنی و عهدی برینه کتورمکه دیرلر طائفه نساده ایسه وفانک نادیده ایدیکی
اشبو نظم پسندیده نک مضمون ناشنیده سندن هویدادر نظم در دیده نور
مسکن مار کرده دید • در کردن اهل خرد رنار کره دید • ای بی خبر اسب و زن و وفا
مبطلبو • اسب و زن و شمشیر وفادار که دید • معنای قطعه ظاهر در • پس وقتدن
وفا نا مولانجک کاردان و خردمندان کاری کلدر • بلکه المؤمن غر کریم معدا قنجه
تیزالسنان ساده دلان کاریدر دیمکی اشعار ایچون ناظم ایدر ساده دلرا بس خطا باشد
خطا صافه روز و بون اولان کسیه چوق خطا اوله خطا اوله • خطا ثانی
تأکید لفظی اولمقله • معنا خطا اوزره خطا اوله دیمکدر ساده دل یوز معناسنه
درکه بز الناس اکا صاف دروق تعبیر ایدرلر • ساده لوح مثله دررا ادات مفعولدر
پس فتح با • موحده ایله جنلی دیمکدر معلوم اولکه نسادن وفا نا مولی نفرین
شفا نا مولنه بکزر دینلردر و دخی مثلثانه نساز بی وفا از جریده سنک خاتمه سی

قبلدر • ثلثة لیس لها الوفا • السیف والفرس والنساء • دیو بیورمشلر در شویله که
سیف و فرس و نسادن هر بری وسنت و دشمان دیمیوب هر برلرینک حاجتلرین قضا
ایدرلر • حتی نسانک عدم وفاسی حیله و نفاق ایله تیز الدن کریه سویلرندن هویدادر پس
انلاره اعتماد جائز دکلدر نتکم نابی سرشک چشمنه اهل نسانک اعتماد ایتمه • اساسنده
بنامک رنج اب اوسمعتیان ونز دیمشدر و اسلافنده اولان حال عبرت مالارینی بیلنده
فردوسی بیورمشدرکه قطعه ادم بهشت یافت حرمان از زن • یوسف ببلای چاه
زندان از زن • صد ملک سلیمان شده ویران از زن • بیمرغ بکوه قاف پنهان از زن
انتهی اما چار چیزک ایکنجیسی نه درکه ذکر اولنور اعنی از بد خطای دیکر ست
یارامزکسه دن امین اولمق خطای دیکردر اعنی یا • مصدریه ایله امنیت و فارغ البال
و اسوده لک معناسنه در • عبث یارامزکسه دن دور اولمق لازمدر • حتی انلار ندن بعدیت
تجرد ضررلرندن سلامت ایچوندر • زیرا بدان و نادان ایله مقارنت سنک ایله سبونک
مجتمعلرینه بکزر دینلدر نتکم شاعرک بیت بجوی صحبت و نادان کزو همی ترسم • که همچو
سنک وسبو شود نا کاه • دیدیکلری بو بیانه دالدر • بس چار چیزک اوچنجیسی بودرکه
ذکر اولنور صحبت صبیان ازینها بدترست صبیلرک صحبتی بونلاردن زیاده •
کوتودر صحبت مجالسه و دوستلق و جماع معنالرینه کلور ما بعدنه معنا اندر صبیان
صبینک جمعیدر معناسی معروفدر • لکن بونده ساده رویان مراد اولنمق درشندر از ینها
بونلاردن دیمکدر • یعنی زندن وفا خواه و یار امزدن امین اولمقدن دیمکدر اینها اسم اشارتدن
جمعیدر • تثنیه معناسنده دخی بو صیغه مستعملدر بدترست کوتورک یعنی زیاده بددر
دیمکدر • پس ساده رویان ایله • اولا باد عرض مجالسه اقامه یا عندر • پس جای تهمتدن
حذر لازمدر • نتکم • اتقوا مواضع التهم • حدیث شریفی بو بیانه شاهدر • و مجالسه لری
سبب جنبش شهوتدر • انکچون حالت میلرنده انلاره بیرو بکمز نهی اولدر اولمشدر • نتکم
حضرت عیسی علیه السلامک • امشی خلف الاسد ولا تمش خلف المرأة والامرد
کلامی شریفی بو معنایه کواهدر • تا بنا صحبت دوستلق معناسنجه ساده رویان ایله صحبت

عینه مجالسه بی غرضدن خطادر • زیرا بهرحال نظر وبالی بر کاردر زیرا نظر شهوت
اثر سهام ابلیسدن بر سهم مسمومدر • وکاکل وخال خوبانک دانهٔ مکر ودام شیطان ایدیکی
معلومدر پس بعض ظرفانک بیت نصیب الفتی فی الروم من نم ونظره • وما الرعی
الاّ فی طباع البهائم • دیدیکی نظر وبالی دفع ایده مزه زیرا نظر مذالق اقدامه باعث
بر معنادر • ونظارهٔ سیمین بدنانه درجاردلق قدم اولان قیامته دکین کندی
کندویی طوتمغه قادر اوله مزدیمشلردر نتکم خوجه صائبک بیت تا قیامت
نتوانست کرفتن خود را • هرکه لغزید زنظارهٔ سیمین بدنان • بیت نزاکت عنوانی
بو بیانده واضحدر • وانلاوه بلاغرض دلبند اولق کشینک اختلاط قدرتنه باعث
اولدیغی خوجه سعدینک شعر چو خواهی که قدرت بماند بلند • دل ای خواجه در ساده
رویان مبند • بیت پندندن غایاندر • ونظر خوبان باعث عمل عصیان اولدیغندن
فضولی ای کوز اول نرکس خونخواره نگاه ایتمه دیدی • اوزیکی عاصی دد کاه اکه
ایتمه دیدی • دیو بیورمشدر • وبوندن ماعدا عشق بلا وسیله آتشه دوشمک
حالی اکثری اولاغاندر انکچون شاعر بیت عاقل چنان عشق جوانانه دوشرمی
کوز کوره واروب آتش سوزانه دوشرمی • دیو بیورمشدر قالدیکه اوحاله
وارنجه بن کوزیمی غمز ایله منع ایدرم دیمک ایله جواب اسا ز اولانلره بیت محجوب کا
در صحبت جانان چه فائده • پوشیده چشم را زکلستان چه فائده • دیو
مقابله ایلمشلردر • وصحبت ایلدیکی ساده رونک صورة حالی هرنقدر آلودهٔ شهر
وحیا اولسه بنه مرغ دل عاشقانی صید وکرفتار قید ایلک دکاردر دیمشلردر
نتکم بیت زچشم نرکس دلبران ایمن مشو صائب • که شاهین چشمهٔ خونخوار
کند در چشم پوشیدن • بیت لطیفی بو معنایه شاهدر • پس صحبتک معنای ثانی
اوزره انلار ایله کار مکروه سوداسنده باعث رسوای عالم ایدیکی آشکاردر نتکم ابن
کمال بیورمشلردر • امرد دلبر عجب طلسم اولدی • انه میل اهلی ایکی قسم اولدی •
کیمی الا ایله لاسنی کوردی • کیمی یا ایله راسنی اوزدی • کیمکه قالدردی اوده دن لامی • اهل

عشق ایچره اوکیادنامی • انتهى چار چیزیک وردنجیسی بود رکرد کراولنور کام نفس
بد براوردن خطاست یعنی امر نفسک مرادنی حاصل ایلک خطادر زیرا که
دشمنرا بپروردن خطاست زیرا که دشمنی بسلمک خطادر پس نفسک نه کونه دشمان
ایدیکی بیان سابقدن غایاندر ودشمانی بسلمک بسلیه نه بلا اولدیغی مستغنی عن البیاندر

در بیان حق ودا الدین وفرض بجای آوردن

چار چیزست از عطاهای کریم • دورت نسنه کریمک عطالرندندر عطاها جمعدر
مفردی عطادر عطا بخشش واحسان معناسنه در کریم اسم جلالدر با تو کویم
یاد کیرش ای سلیم سکا سویلیم انی ازبر طوت ای سلیم الطبع فرض حق اول بجای
آوردنست اول حقک فرض ایتدیکی یرینه کتورمکدر فرض حق حق تعالینک فرضی
دیمکدر • فرض لغتده تقدیردر خدانک عباده امر ایله ایجاب ایتدیکیدر • اما اصطلاح
شرعده بشبهه سز دلیل ایله ثابت اولاندر بر لر فرضک فعلنده ثواب وترکنده عقاب
وانکارنده اتفاقا کفروار در اول برنده ابتدا معناسنه در مراد چار چیزک اولی
دیمکدر بجای آوردنست برینه کتورمکدر یعنی وقتنده ادا ایتمکدر دیمکدر پس
اداء فرائض عبودیتک معناسیدر نتکم ابا هریره اداء الفرائض فانت اذا عابد حدیث
شریفی بو معنایه شاهدر واتیان فرائض معرفت فرائضه موقوفدر پس علم کلامده
مبرهن اولدیغی اوزره هر بر مسلم ومسلمه‌نک اوزرینه اللی اوچ فرضی بلمک فرضدر
دیرا اعتقاد ایتمک فرضدر اول فرائضک التیسی صفت ایماندرکه آمنت بالله الی آخره در
والتیسی شروط ایماندرکه انلر ایمان بالغیب ودخی غیبی خدادن غیری کمسه بلمزدیو اعتقاد
ودخی رجاء رحمت الله ودخی خوف عذاب الله ودخی حلالی حلال اعتقاد ودخی حرامی
حرام اعتقاد ایتمکدر وایکیسی سبب ایماندرکه انلر ادلهٔ عقلیه ودخی شواهد نقلیه‌در
وایکیسی دخی رکن ایماندرکه انلر تصدیق بالجنان ودخی اقرار باللساندر واوچی
لوازم ایماندرکه انلر امر بالمعروف ودخی نهی عن المنکر ودخی جهاد فی سبیل الله در
وایکیسی حکم ایماندرکه انلرک بری مؤمنک عرض ومال العدم واهل وعیالنی حفظدر

وبرى خدا كندويى جنته ادخال ايدجكنه اعتقاددر • وسكزى صفات ثبوتيه ازليه ددكلرى
اولصفات لاهو ولا غيره اولنلر اولور • ذات حق ايله قائمدر اكا صفات معانى
دخى ديرلر انلار • حيوة • وعلم • وقدرت • وسمع • وبصر • وكلام • وارادت • و
تكويندركه • وسكزى دخى ذات متعاليه دال اولان صفاتدركه اكا صفات معنويه
ديرلر انلار • حى • عليم • قادر • سميع • بصير • مريد • متكلم • مكوندر • وبرى صفت
نفسيه دركه صفت وجوددر • وبشى صفات سلبيه در انلار • قدم • وبقا • ومخالفة للحوادث
وقيام بنفسه • ووحدانيتدر • وبشى صفات اسلامدركه انلار • صوم • وصلوة • وحج
وزكوة • وكلمه شهادتدر • وبشى صفات پادشاه نبيدر صلى الله عليه وسلم
انلار صدق • وامانت • وتبليغ • وفطانت • وشجاعتدر • انتهى والدين از خويش
راضى كردنست والدينى كنديكدن راضى ايلمكدر والدين تغليب قاعده سى اوزره بابا و
انادر وزيرا فى الاصل والد بابا والده انايه دركلر • پس هر كسك طوغديغى يره مولد
وطوغديغى وقته ميلاد وطوغانه معصوميه ولد ديركلر كركاز اوغلان وكرك قيز اولسون
از خويش كنديكدن ديمكدر راضى خشنود كردنست ايتمكدر ديمكدر معلوم اولاكه
والدينه اطاعت لازمدر نيتكم آيت عظيم الشان • ولا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما
قولا كريما • وارد اولمشدر • وانلاره اطاعت ايله رضالرنه بولنمق ايچون حديث
شريفده • اطع اباك وارد اولمشدر واطاعتلرى ترك اتدغى سببدر نيتكم من بر
بوالديه طوبى له وزاد الله فى عمره • حديث شريفى بوكا دالدر • ودخى حديث شريفده
الجنة تحت اقدام الامهات وارد اولمشدر • وبو حديث شريفك ترجمه سنده ۵
نازنرحمت اولكه مادرينه • هردم اكرام والتفاتنه در • صحن گلشن سراى خلد برينه زير
اقدام امهاتنه دور • پس بو حديث شريفه كوره والده نك حقى والد حقندن اعظمدر
نعلى هذا والدينه عاق اولان خدانك امرينه اطاعت ايتمش اولماز • وخدا اول كمسنه دن
راضى اولماز نيتكم حديث شريفده ان الله لا يحب العقوق وارد اولمشدر حتى والدينه
بار اولانك اولادى كنديه بار اولور دو بو حديث شريفده • بروا اباكم يبركم ابناؤكم وارد اولمشدر

ايدى

ايدى بوكا كوره والدينه عاق اولانك اولادى كنديه عاق اولور ديمك اولوركه
والديك والده • عاق اولديغى بابنده قنوى اوغلى زاده حديث اربعين شرحنده بر لطيف
قطعه ايراد بيورمشدر اول قطعه بودر نظم دانى سبب زجيست فرزند با پدر
منت ندار ورارچه فراوان دهد عطا • يعنى بدين جهانكه محل حوادثست • در
محنت وجود تو آورده مرا • يعنى بيلورميسين سبب ندركه بابا اوغلنه هر نقدر عطايا
واكرام ايلسه اوغلى انى منت صايمبوب بنه كنديه عاق اولور • كويا بو محل حوادث
اولان محنت خانه دنيايه بنى كتورمكه سبب سنسين ديوانك نزاعى اجرا ايدر ديمكدر خلاصه
والدينه بار اولمق لازمدر • نيتكم بر منطوق ايت شريف بر شاعر لطيف بيورمشلردركه ۵
والوالدين فلا تنهرهما ابدا • قد ربياك صغيرا غير منقطع • ما لها الها سهرت فى
الليل اعينهما • خوفا عليك وخوف الله لم تنم • قالديكه طباع انسان ذاتنده ولدينه
ميل وشفقت اوزره اولمغين اولاديكزه شويله معامله ايديكز ديو توصيه يه حاجت
اقتضا ايلدى • يوقسه والدين اوزرنده ولدك دخى حقى واردر • نيتكم حديث شريفدن
اكرموا اولادكم واحسنوا ادابهم وارد اولمشدر • حق والديك والده غلبه محبتندن
ناشى تعليم وتأديبندن مساهله سى غالب اولديغندن • قوا انفسكم واهليكم نارا آيت
شريفنده مفسرين عظام انلارى تعليم وتأديب ايديك ديمكدر ديو معنا ويرمشلردر
زيرا اب تعليم اولادن غلدجا حل قالور وبى ادب اولادن نار آتشيده اولمغين
آتشه لايق اولهجق اقوال واعمالده مائل اولور ديمشلردر پس والديك والده اوزرنده
اولادن حقوقلرى چوقدر ازجمله اسمنى كوزل ايتمك وتكلمه اغازنده لا اله الا الله
ودخى تعالى الله الملك الحق ودخى آيت كرسى ودخى سوره حشرك آخرين تلقين
ايتمك وخيره ترغيب وشردن تحذير ايلمك ويدى ياشنده اسلامنى تصحيح وكلمه كفر
تكلمندن احترازه تنبيه ونمازه مباشرت ايتدرمك وسنت ايتمك وبلوغه وارديغنده
تاهلنه سعى ايتمك ونفقه لرنى تضييق ايلمك وعطيه ده بيلدرين تسويه ايلمك كبى
ديمشلردر انجق بازاردن ميوه كتورديكده اول قيزه ويره لر ديو علما تصريح بيورمشلردر

حكم ديكرچيست باشيطان جهاد ديكرامرندر شيطان ايله جهاد ايتمكدر حكم
ديكر حكم اخردر يمكدر حكم بونده امر معناسنه در يعنى حكم الهينك برى دخى يمكدر
چيست كلمهٔ استفهامدر نه دردمك معناسنه دره يعنى اكنجى دردر ايكنجى جوابى
باشيطان جهاد شيطان ايله مجاهده دريمكدر معلوم اوله كه مؤمنك قلبى قلعه
مثالدر شيطان قلعه يه دخول مراد ايدن عدو كبيدر اول قلعه نك مداخل وابوابن صاحب
قلعه بيلوب عدودن محافظه ايلك كركدر يوقسه دشمان اول مداخلدن قلعه يه دخول
ايلديكده حاله شوار اولور ديمشلردر اول مداخل صاحب قلعه ده اولان اخلاق رديه
لردركه انلار حسد وحرص وغضب وشهوت وحدت ورعونت وشبع و
طمع وبخيل وحتيال ومذهبنده تعصب وعوامه كوره دات وصفات اللهدن
بحث ومسلمينه سوء ظن وامثالى ايدر بو مداخللر جنود شياطينه ابواب واسعه در
پس بو مداخلى مقابلدكى اولان اخلاق حميده ايله سد وعدونى خيولدن رد ايلك كركدر
اعدى قلعهٔ قلب محفوظ اولديغى مشكوه شيطان نيه خدعه دن كيرو طورمز زيرا آج
كلب بكوز برسيه جك بولمينجه كبتمه ديك ايله كتمز اول زمان الآت دافعه ايله طرد ومحاربه
اوالآت تقوا ودكو حضرت مولاده ره وهر بار حذادن ثبات قلب استمكدر نتكم
حديث شريفده يا مثبت القلوب ثبت قلوبنا على دينك يا مصرف القلوب صرف قلوبنا
الى طاعتك واردا ولمشدر ودخى خيره ميوشره وخير ايله شر بينده ثابت
اولمقده قلبك اوچ حالى وادر بين جزء ثابت اولان قلب اخلاق حميده بركانده
مظهر خواطر خير اولوب ملك انى مدادن آيرمز اما شرده ثابت اولان قلب اخلاق
رذيله ايله ملتئن وهواى نفسانية ايله متجس اولوب سلطان ايمان ضعيف وقلعهٔ
قلب خراب وسخيف اولمغله زجروا عضيدن الاكلاون عسكر امدادك فائده سى اولماز
زيرا قلعهٔ قلب اول زمان شيطانك تصرفنده اولور اما خير ايله شر ميانه سنده
متردد اولان قلبده ابتدا خواطر هوا هبوب ايدوب كنديى شره داعى اولور
اول زمان خواطر ايمان جنود نصرت الود ايله مدادرس اولوب كنديى جزء داعى

اولوب قلعهٔ قلبى محافظه ايدر بونك تمثيل وتفصيلى شويله دركه داعى شر اولان خواطر
هوا نفوت وبرمك ايچون شيطان ملعون سعقله حمله ايدوب بركه فلان عالم وفلان
چلبى كودم زمسيين نه كونه ذوق وصفاده در بو كونه دنيانك صوك كونيده رسنده
بر مقدار صفا كم باقى پس اول زمان نفس بو سوزه ميل ايدر اولدقده درحال قلبك صاغ طرفنده
اولان ملك دخى شيطانه حمله ايدوب نفسه ديركه اى نفس بوندن اقدم هلاك اولانلر
عاقبت انديش اولمديغندن دكلمدر غير يرنك نفسلرينك غفلتى سكا نجه سند و
قياس اولور نتكم بريجه خلق كنشده حرارت چكوب طورمسه لر وسنك برلطيف
وخوش سايه برك اولسه ناسه متابعتاً اولكنشده حرارت زحمتن چكومسين
بو قصد محالفتلريله جزشمسدن قاچوب اول سايهٔ خوش يرده راحت ايدرسن
ديوب الزام ايدنجيه دك نفس ايله مباحثه وشيطان ايله مجاهده واقع اولور
پس جانب الهيدن توفيق رفيق اولوب ملك غالب وشيطان مغلوب اولور خلاصه
خير ايچون خلق اولنانه خير ميسر اولور وشر ايچون خلق اولنانه شر مقدر اولور
نتكم فمن يرد الله ان يهديه يشرح صدره للاسلام ومن يرد ان يضله يجعل صدره
ضيقا آيت عظيم الشانى بوبيانه برهاندر ومجاهدينك هر حالده مهتدى ايديكى
والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا آيت شريفه سندن نمايانددر ايمدى مجاهده
مذكوره چارچيزك تالثى اولمغين تاطمدابى بيانده بيورر چارم نيكى
بخلق نامراد چارچيزك دردنجيسى نامراد اولان خلقه ايولك ايتمكدر نيكى
يا مصدريه ايولك واحسان معناسنه در نامراد دن مراد فقير وبيچاره و
ناكامدر معلوم اوله كه احسانك حسن اولديغنه احسانه اولان العقل
شاهدين عادليدر عشلوردر پس خلقه احسان ايلك عطايا منانددر
واحسانك طريقى فراواندر قليل وكثيرى احسان ديمكده سياندر نتكم تبسمك فى
وجه اخيك صدقة حديث شريفى بو بيانه برهاندر وتصدق واحسان خصال
اصحاب كرامدندر نتكم غزاى تبوكه خروج مراد اولندقده عبد الرحمن بن عوف

رضی الله عنه غزاته صرف ایچون حضور فخر عالم صلی الله علیه وسلمه درت
بیک درهم کتوروب یا رسول الله بنم ایچون سکز بیک درهم وار ایدی درت بیک
درهمین نفسم وعیالم ایچون امساک ایدوب درت بیک درهمنی الله ایچون
قرض ویره یم دیدیکده سرور انبیا علیه اکمل التحایا • بارک الله لک فیما امسکت
وفیما اعطیت دیو عبد الرحمانه دعا بیورمشدر ودیکر حدیث شریفده • الله
یعطی بالحسنة الف الف حسنة کلمشدر وحضرت عثمان رضی الله عنه لک آثار
احسانی مشهور وکتبلرده مسطوردر ودخی بو مراده احسان یا عتقاد اندر نیجه ش
الفقراء منادیل الاغنیاء یمسحون بهم ذنوبهم حدیث شریفی بو بیانده نمایاندر و بو مراده
احسان ایلمک موهبة الهی اولدیغنی بیانده ناظم مغفرتانده بو حکایة منظومه بیان
ایراد بیورمشدر حکایت چو حاتم کس بذل بخشش نداد • جهانی بود از احسان وداد
زبان در ثنای حاتم یکی بر زد • بسی از حاتم بجهان بیش باد • چو حاتم من هم اکنون عطا تیز •
چو حاتم کریم ماند عالیز مجو ابن یزمان در داد در حال • که سوی اکر ازی دور و مال •
چو حاتم را برایندم بنا و بیر • نخوردی بی شریک یک او دیر • تو بحکم هر دو بستان میکوفتی •
زد یکو بچکان نان میکوفتی • زجل سفر حاتم چو ذرد از • بیر با یکی که ... بسیر داد ش
ترا هم از مردم اندرین کار • بگفتم کرد سفرهات یکبار • ... راد ادی تو انعام •
بدیکر چون شدم دادم دشنام • بکجا چون او عطا دادم توانی • چو حاتم کی کنی تو زندکانی •
در تند اند عشو میکوید میفزاید عمر مرد از چار چیز کشبسک عمری درت
سنه دن ارتار میفزاید ارتار عمر مرد اضافتله مردک عمری دیمکدر عمر معروفدر
مرد رجل معناسنه در مراد انسان دیمکدر زیرا الف البیان اولان چار چیزدن کوربو
اناسک عالمنده مساویدر ایمدی ناظمک مرد لفظنی ایرادی رجالک شرفیتی ایچوندر
یا خود پندانک طوتمق ارکاره یدر بعده تحت شمس اشعاردر از چار چیز درت
نسنه دن دیمکدر وعمرک ارتمسی حیاتدن متمتع اولمقه سببدر یا خود عمر ارتمسه
بو نلر ایله ارتمقه شرادردیمکدن عبارتدر این نصیحت بشنوای جان عزیز ای جان

عزیز

عزیز بو نصیحتی ایشت یعنی قبول ایله اوردن بگوش آواز خوش اولا قولاغنه نازک
آواز کتورمک آواز صدا معناسنه در خوش بونده ضرورة وزن قافیه ایچون
خا مفتوح اوقونملودر معناسی نازک ولطیفدر معلوم اولدکه صوت حسن غذای
روحدر نتکم سعدی به از روی خوبست آواز خوش • که آن حظ نفست وآین
قوت روح • دیمشدر وصوت حسن غذای روح اولدیغی وجداندر دلیله حاجت
یوقدر واصلی بزم الستده عالمنده ارواحک سمعنه القا اولنان لذت خطاب
رب عزتدر که حسن صوت استماعنده اول لذت روحانی جوشه کلور دیمشلردر
وحسن صوتده اولان تأثیرات انسانه وبلکه حیوانه ساریدر نتکم اشترک حسن صدادن
رقص آور اولدیغی مشهوردر حتی حضرت داود علیه السلامک دعا وزبور قرائتنده
حسن صداسنی استماع ایچون انسان • وطیور ووحوش جمع اولوب ولذت صدای یکنه
عدم طاقتدن نیجه مجلس سعادتلرنده چوقلری تسلیم روح ایلدیکی بیلوردر پس
آواز خوش روحانی اولدیغی سامعینی شوقه کتوروب عالم ارواحه جذب ایدره حتی
فخر عالم صلی الله علیه وسلم • امته تبلیغ رسالت وتعلیم راه هدایت عقبلرنده شان
راحتی امته اعلان حکمتی ایچون • ارحنا یا بلال دیر ایدی بو روایت ایتمشلردر و
لیلة تعریسده اصحاب کرامک صباح نمازینه قالقمیوب قضایه مباشرت ایلدیکلری
اولکیجه راه سفرک تعبندن ما عدا حضرت بلالک امر رسول الله ایله تهجیدینک لذتندن
ناشی اولدیغی بویورمشلردر • وحضرت بلالک لذت حسن صوتی شویله ایدیکم فخر عالم
صلی الله علیه وسلمک دولت ایله عقبایه رحلتندن صکره ایچو میانه اصحابده ایکی
دفعه اذان اوقودی اوقات سائره ده اوقومه سنی نیاز بیوردیلوه زیرا صدای بلال فخر عالمه
اولان داغ فراقی تازه لدیکندن استماعنه اصحاب طاقت کتوره مدیلر دیمشلردر وانکهی
دیدن جمال ماه وش واندیشکره آکی کی اولان جمالی کورمک وانکهی واندیشکره
دیدن کورمک معناسنه مصدردر جمال معروفدر ماه وش ومهوش نا ده کوزل
محبوبه دیرلر • بو ناظمک جمال مهوش ایله توصیفنه دلبرده حسن آن کرکدر

واولدی ماه آسمان کبی ذاتی کم کوردر . دیمکدر اشارت واردر زیرا مشاطه انتی اولان
کسمه و وسمه حیله پردازلغدر نتکم ه حاجت مشاطه نیست روی دلارام را . دیبتز
حتی حیله ماشطه ایله اولان حسن جمال ماه سیام کبی بی انجامدر دیمشلردر ماه سیام
دیدیکلری بر عملی ماه در ماه شکلی بر نسنه ایدیکم انی مقنع نام شهر قرینده سیام نام بر طاغده
مقنع نام بر حکیم شعبده ایله پیدا ایتمشیدی . درت فرسخ یره دک ضیا ویرور ایدی
انتقش کیجه یه دک صورتنا اولدی بعده عملی ماه اولدیغین بالجمله زائل اولدی پس خبالک
رؤیت جمالی باعث افزایش نور بصردر . نتکم حدیث شریفده . النظر الی الخضرة یزید
فی البصر والنظر الی المرأة الحسناء یزید فی البصر . وارد اولشدر بوندن مراد نظر حلال
حلال اولانه نظردر و بو معنا بیتدنه واقع اولان ه ثلثة یذهبن عن قلب
الحزن . الماء والخضراء والوجه الحسن . دخی جامع دره و هر لطیفه اولانه نظر باعث
افزایش نور بصر ایدیکی شاعرک بو قطعه سندن اظهردر ه نور چشمم ادمی افزون شود
از هشت چیز . کر بسبز میشود بروی نظر میکن هر آن . بر زره و بر مصحف و خط نکار
و شاه عادل . دروی خوب و خط خوب و سبزه و آب روان . معناسی نمایاندر فالدیکه
بو شللو حلال نظرینک فائده سی نفسی اقناع ایله . نامحرمه نظردن امتناع در . نتکم برده . .
متساوی الفضائل کسه لر بولنسه ایچلرندن عورتی کوزل اولانک امامته احق در دیمشلردر
سیوم آنکه یعنی بر مال و جاه اوچنجیسی مال و جاه اوزره امین اولمقلقدر پس مالده
جانه امینت باعث افزایش عمر و سبب راحت ایدیکی بی اشتباه در . نتکم ناظم تاکید معنا
قصدیله اندر میفرماید عمر مردم را ازان ادمک عمری اندن زیاده اولور امر معهوده
اولان آن مصراع اولک مفهومنه اشارتدر اکر کاوش بر مراد دل بود اول کسه که انک
اینی کوکلنک مرادی اوزره اوله در بقا افزونیش حاصل بود دوام و بقاتنه اکا
زیاده لک حاصل اولور بقا بونده دوام معناسنه دره افزونی . یا مصدریه دره
پس کشینک هر تدبیری تقدیره موافق اولمق باعث دوام حیات ایدیکی بدیهیدر و
مؤمنک عمر اولسی فضیلتنه دلالتدر نتکم حدیث شریفده . افضل الناس المؤمن المعمر کالذی

در بیان سبب نقصان عمر   عمر مردم بکاهد پنج چیز !
آدمک عمرینی بش نسنه اکسیدر . یعنی مانع تمتع حیات اولور بکاهد باء
استقبال ایله مضارع مفرد غائبدر اکسیلدر معناسنه متعدیدر مصدری کاستن
در اکسلمک و اکسلتمک معنالرینه لازم و متعدی اولور یاد دارش چون شنیدی
ای عزیز چونکه اشتدیکنی ازبر طوت ای عزیز شنیدی ماضینک مفرد مخاطبیدر
اشتدیک دیمکدر اشنیده جمله حزن زیان اولنجق ایکی ناظمک مقام معنا رعده
ماضی کتوردیکی سویلدیکی محققا اولدیغنه یاخود هر مستقبل مرور عمر ایله ماضیدن
معدود اولدیغنه اشارت نکته سی ایچوندر شد یکی زان پنج در پیری نیاز اول
بشندن بری اختیارلغده احتیاج ضروردر پیری اخرنده کی یا مصدریه در اختیارلق
دیمکدر . وکاه پیر مرشد طریقه اطلاق اولنور . لکن بونده مراد دکلدر نیاز ظاهر
حاجت رجاسنه دیرلر . اما حاجتی حاجت استر بونده اتیمیوب کرلو اعلوم ایله
نبقه بوزدن کوستورکه نارسیده نهفته نیاز دیرلر نتکم شاعرک ه بزم ان
شب عشوه شدم نهفته یار . مباد طبع لطیفش کرمیشود مغبر . بیتنده بولندر
معلوم اوله آدم ارذل عمره بلوغنده طفل کبی نازنین مشرب و کار و کسبه بی اقتدار
ودخی . الشیخ شاب فی حب اثنین فی حب طول الحیوة وکثرة المال . حدیث شریفی
مصداقنجه طول امل و جمع مال فکریله اضطرابه دوچار اولدیغندن قناعت
قیلا ورزه اولمیوب فرزندنه انی بز الناس سؤال ارتکابیله رذیل اولور . پس
بو وجهله رذالت احتیاج نقصان عمرینه یعنی بقیه عمردن تمتع بولمغه بادی اولور
ایمدی اختیار معولسنه اکرام لازمدر . زیرا الاولرک عندالله قدرلری واردر نتکم
من شاب شیبة فی الاسلام کانت له نورا یوم القیمة . حدیث شریفی ناطقنده کافی
ودخی . ان الله یستحی ان یعذب الشیخ الکبیر . حدیث منیفی رمایلرنده وافیدر
پس غریبی و اخمی پنج دراز صکره غریبلک و مدت مدیده خسته لکدر یعنی
چیزک ایکسی برنلارد در دیمکدر پس صکره دیمکدر غریبی یا مصدریه ایله غریبلک دیمکدر

لغتِ عربیه‌ده غریب وطنندن دور اولان بی آشنایه دیرلر غربت وطنندن انتقاله
دیرلر. تغرب بلددن نفیه دیرلر اغتراب اقاربنڭ غیرینی تزوجه دیرلر پس
غریب فارسیده دخی معنای مزکورده مستعملدر. وگاه عجیب معناسنه کلور نتکم
غریب حالتی وارد‌ر دیرلر واکثری واندفکره دیمکدر رنج دراز اوزون خسته
لك دیمکدر رنج فارسیده امك وزحمت ومرض معناسنه در دراز اوزون
معناسنه در نتکم ماوراء النهرده برشهره دراز دور دیرلر تسمیه نڭ وجهی نهر
مزکورڭ باشی غایت ایراقده واوزون اوزاق اولدیغیدر معلوم اولکه غربتڭ فوائدی
چوقدر نتکم قاسم مشهدینڭ بیت نیست قدری هیچکس را در دیار خویشتن
آب نادر گل بود ابسته در رسیا کالاب. بیو دیمی ودخی خوجه صائبڭ بیت کامل
هزران در وطن خویش غریب‌اند. در پنت صدف گوهر شهوار یتیمست. دیدیکی
ابیات لطیفلر مصداقیدی کشینڭ کندی بلده سنده قدری یوقدر. زیرا آب مادام
کلده اولدیغجه ایدر. اما مینایه نقلده کلابدر. ودخی صدفده اولان در شهوار
یتیمدر اما پشت صدفدن خروج ونقلده در یتیمدر که مزانان روزکار یانه‌ده دی
اعتبار در حتی غربتده رغبت عرفی موجوددر دیمشلردر لکن غربتڭ زحمت کوناکونی
دخی معلومدر نتکم السفر قطعة من السقر حدیث شریفی بونده شاهددر. بناء علیه
کشینڭ خانه سنده چکدیکی زحمت غربتده اولان صفاسندن اولادر دیمشلردر انجق
تحصیل علم وکال وبخته لك بجز غربتڭ زحمتلرین چکمکه موقوفدر نتکم مثل نیست ممکن
بخنکی تحصیل کردن در وطن. خام عنبرکجا از جوش دریا کم شود دیو بیورمشلردر
یعنی وطنده بخته‌لکی تحصیل ممکن دکلدر. والا عنبرڭ خاملغی جوشش دریادن
قنده کم اولور ایدی. یعنی عنبر خاملغن دریایه دوشمك ودیاردن سفر ایتمك
ایله کیدر رد بمکدر. شویله کم سرندیب سمتنده لب دریاده اولان جبال شاهقه‌نڭ
الا بر قیالرنده بال ارسی مکان طوطوب چیقردیغی بالڭ کم موم دریاده دوشوب
بالادمانی سمتنه اتوب واردیقده انی ساحله قریب محللرده جمع ایدیب صتارلر

عنبر

عنبر اولمیوب ندر دیمشلردر انتهی اما بویله اولیان. وزمانده استعداد بولنمانه
کندی خانه سی خوشدر. زیرا هنرپرور ادمڭ غربتده الیو ایکی بولنمدغی نتکم نام هرکسی در زمین
خود پادشاهی میکند. نیست جای هنرور از در آتشقاد یوانه زا. دیمشلردر ایمدی
کشی کندی اوایله غربتی اختیار ایتمیوب خانه سنده حضورینی اره‌مق کرکدر. نتکم
حضور خانه خود منتم شمار کر تیر بزور مبرود از خانه کمان بیرون. بیت
جواهر مشحون بربانده کانیده ودخی مدت مدیده خسته کلمکده حالی معلومدر
پس خسته معتقد موت تمنی ایتمك شرعا جائز دکلدر. زیرا حدیث شریفده لا یتمنی
احدکم الموت. وارد اولمشدر ایمدی بو مثللو خسته‌نڭ عیاده سیله خاطرین جلب
شرعا وطبعا وعرفا لازمدر نتکم خوجه کلیم ایدر بیت زکوی صحت جسمست
خسته پرسیدن. نگاهبانی عمرست پیش پادیدن. یعنی خسته خاطرین صورمق
زکوه صحت جسمدر. ایاغی التنده اولانه نظر ایتمك نگاهبانی عمردر دیمکدر هرکه او
بر مهره انداز د نظر هرکمکه میته نظر براغور عمر او بدنشڭ نگاهدای بس آنڭ عمری
بلاشك اکسیلور. پس ناظمك مرده دن مرادی مصلوب ومقتول اولدیغی ظاهردر زیرا بومثللو
میته نظر نقصان عقله دخی سببدر. وناظره غم وهم وحزن والم ایراث ایمکلن متمو مرو مغموم
ومحزونڭ حیواننده عدم تمنی ظاهردر. رنج آمد ترس وبیم از دشمنان بنجیفی دشمانلردن
قورقو وقورقلدی ترس قورقو وبیم ترسڭ عطف تفسیریدر. پس دشمانلری چوق اولنق
ودشمانن خوفندن مضطرب اولمق باعث نقصان عمرایدیکی ظاهردر. واکثر دشمانندن قورقنق
خدادن قورقمقدن ناشی اولمغین خدادن قورقمانڭ نقصانیت عمرینا هردر ایمدی اشیا
خمسه مزکوره‌دن مباعدت لازمدر زیرا عمر واایناهمی دارد زیان بونلا دکره زیان
وخسران طونرایندها اسم اشارتڭ جمیعه دمشار الیهی اشیاء خمسه مزکوره در زیان
معروفدر وگاهی زنده گانی معناسنه کلوره پس خوف از اعدانڭ نقصانیت عمره
سببیتن مزید ایضاح ایچون ناظم ایدر هرکه اوّاز دشمنان ترسان بود هر آنکه
که دشمانلردن قورقیجی اوله ترسان صفت مشبهه فارسیده قورقیجی دیمکدر کار او هر

لحظه دیکرسان بود انک ایچی هر لحظه آخردر بواوله. یعنی مضطرب البال اکثر شتی الاحوال اوله هر لحظه هر کوز آجوب یومنجه ده. دیمکدر. بونده ظرفیت ملحوظدر بونده غایت مبالغه واردر دیکرسان آخر کونه دیمکدر زیرا دیکر بونده آخر معناسنه در سان فارسیده وجه ونوع معناسنه دره. بونک بیانی شویله درکه انسانده اولان اجزاء عناصر اربعه بر برلرینه ضدلردر الفتلری اعتدال المزاجه موقوفدر پچون بونلر خوف ایله بلا اضطراب. وهر لحظه ده بر کونه پیچ وتاب بیحساب وقوعنده عناصرک الفتلری ضعیف وبنای بدن انهدامه مائل وتخفیف اولور. ایمدی‌نه ایتمک ایله علاج ممکن اولور دیو بوبیتدن سؤال مقدر ایدی. اولک جواب طریقیله فذلکه ایدنده ناظم ایدر از خدا ترس ومترس از دشمنان خدادن قورق ودشمنلردن قورقمه کز همه دارد خدایت در امان که خداسنی امانده طوته امان فارسیده اوچ معنایه کلور. بری مهلتدر که اکا حفظ لازم کلور بونده مراد بودر. وبری زنهار معناسیدر که صقین دیمکدر. وبری مغاره در پس بونده. من خاف من الله خوف الله کل شیء منه. ومن لم یخف الله خوفه الله من کل شیء. حدیث شریفنه اشارت واردر

در بیان شامت دروغ وحضال بی فروغ دورشوار یغ خصلتای بیر

ای اوغل بش خصلتدن ایراق اول تا نریزد آب رویت در نظر تا که نظرده عزت وحرمتک ضایع اولمیه تا نریزد تا که دوکلمیه یعنی تلف اولمیه آب رویت یوزیکک صویی یعنی عزت وحرمتک دیمکدر. آخرده کی تا خطاب ایچوندر در نظر خلقک نظرنده وباقده ده دیمکدر مرکورا ولدیغی اشیاء خمسه نک بری کذب وبری اولرالمعو معانده. وبری ادبسزلک وبری بیکارلق. وبری ارتکاب جنایت اولدیغی ارککنی بیانه شروع ایدوب ناظم بیورور اولا کم کوی با مردم دروغ اولا آدمه یالانی آکمک سویله. یعنی هیچ سویله دیمکدر کم کوی اکسک سویله یعنی هیچ سویله دیمکدر بونده بشریت حسبیله ادمدن کذب صادر اولمق نادردر. باری از سویلیو دیک نکته سنه ایما واردر با مردم آدمه یعنی ناسه دیمکدر دروغ فتح دال المهمله ایله یالان دیمکدر

زایله

زالیکه کهری از دروغست بیفروغ زیرا که کذبدن بی ضیا وبی اعتبار اولورسین زنگار اندن اورتوری کم کردی فتح کاف عجمی ایله اولورسین دیمکدر از دروغست یالاندندر بیفروغ شعله سز یعنی اعتبارسز دیمکدر. پس بونده الکذب یسود الوجه حدیث شریفنه تلمیح واردر. معلوم اولکه کذب صاحبنک یوزینی قاره ایتدکدن ماعدا وقت اولورکه باعث هلاکی اولور. نتکم شاعر بومعنایه اشارتده بیورمشدر نظم یصاب الفتی من عثرة بلسانه. ولیس یصاب المرء من عثرة الرجل فعثرته بالقول تذهب رأسه. وعثرته بالرجل تبرأ علی مهل. وناظم مفرحاتنده بیورمشدر نظم دروغ ازروی مردمی برد نور. بوددائم دروغ ازمردمان دور سرکردارهای بددروغست. رخ کاذب همیشه بیفروغست. ا ه وناظم بو بابده برحکایه سی واردر رحلاوصری برکسه بالانجیلو عیسی ایله برقول اشتراییدوب انجامنده اغاسنک باشنه بلاوارلدیغیدر. تفصیلی مفرحاتنده در هر که استیزه کند با مهتران هر کیمکه اولولر ایله معانده ایدر استیزه عناد معناسنه در با مهتران اولولر ایله دیمکدر مهتر زیاده اولودیمکدر الف ایله نون ادات جمعدر آبروی خود بریزد بیکمان شک سز کندو یوزینک صوینی دوکر یعنی کندی ایله حرمتنی تلف ایلر دیمکدر. معلوم اولکه هر کس ایله معانده مذمومدر خصوصا کبار ناس معانده غاید کوتودر. پس کبار ناس اکبر کرم اکابر کم حدیث شریفی مضمونجه تعظیملری لازم اولان کمسنه لردر. انلاوره تعظیم بدل عناد وجدال لرینه اولمق کتنی حدن بلمکدر. به رحال عدیتی نیه حدتینی بیلدر. نتکم حافظ با بالادیر مرو ازره که تیر پرنابی. هواکرنت زمانی ولی عنادنست یعنی بالادیره اغزار ایله حدیکی صاوشمه که اوزاعزاتیلان اوق اکرچه برزمان هوا کیر اولدی ولیکن بی اعتبار اولدی دیمکدر. تیر پرنابی اوزاعزاتیلان اوقه دیرلر عنادنشت بی اعتبار اولدیغی دیمکدر. ودخی صائب از پایه خود هر که نهد پای فراتر. نسبت که بهودای کبار نم ندارد. دیمشلردر یعنی کندی پایه سندن زیاده هرکیمکه ایاغنی بوقاردر

قور اول برستلا بیغلدر کرلب یامدن برو اطوغمز واشاغی وشر دیمکدر ودخی
مدنیتی بلك پادشاهلقدر دیو **مابت** درون خانهٔ خود هر کدا شهنشاهیست
قدم بیرون منه از حد خویش سلطان باش • دیمشلردر ودخی کندی مقدارین فهم
ایتمك نشانهٔ سعادتدر دیو **سه** پا منه از حد خود بیرون سعادت مند باش
نیست کمتر از قضا تا جوید رو بر آستانست • دیمشلردر پس حدندن طشره حرکات
ایله عناده دوشوب مهترانك لطفیله نظر و تربیه بخشش اولدیغی هضم ایتیوب حدندن
خروج ایدن کوزیاشی کبی بیدیروب یا مالایدلر دیو **مخلص** ز لطف مردم اکر بر نظر نشاند
مرو زجای که چون اشك مبتلا شدنست • بیورمشلردر **بیش مردم هر کرا نبود ادب**
خلق قننده هرکیمکه ادبی اولمیه • یعنی ادبسز اوله **پیش مردم** خلقك اوکنده دیمکدر
هر کرا هرکیمك ایچون کر **نبود ادب** ادبی اولمیه دیمکدر ادب فارسیده اصلاح
نفس و عادت و عجب معناسنه در نتکم عرفینك **ع** ادب کی میکذارد تا بیوسم آستانش را
مصراعنده بو معنایه در **کر بریزد آبرو نبود عجب** اکر عزت و حرمتی کیتسه اولورسه
عجب اولمیه • زیرا **سه** ادب خوشتر ادب خوشتر الحق • ادبسزلك قول ایلر پادشاهی
دیمشلردر **ای پیر با مهتران کم تر ستیز** ای اوغل اولولر ایله از عناد ایله یعنی هیچ معانده
ایتمه دیمکدر **در حماقت آبروی خود مریز** حماقتده کندی یوزیك صوینی
دوکمه یعنی حرمتکی ضایع ایتمه دیمکدر • پس مهتران ایله معانده ایتمك احمقلر ایشیدر
بو قصه زیرکلر ایشی دکلدر • دیمکه بونده اشارت واردر حتی سالك عشق الهی اولان
کسنه نك مبتدی ایکن منتهی دعواسن ایلك حماقتندر • زیرا حدندن خارج و طریقندن
تجاوز ایتمك اوزره خلك مقامنه وصول بولدیغی نادره در و ... وشنا ورد و غواص
دکلایکن دریایه کیرمك کبیدر دیمشلردر **کر بعالم آبروی بایدت** اکر عالمده
سکا آب رویك کرك ایسه • یعنی قدر و اعتبارك لازم ایسه **با ادب خلق**
نیکوی بایدت سکا ادب ایله خلق ایلوکی کرك • پس ناظمك عالمده عزت
و حرمت و اعتبار بولمغی ادب ایله حسن خلقه ربط ایلدیکی ادب حسن خلقدن عبارتدر

وادب

وادب اخلاق حمیده ایله موصوفیتدن عبارتدر • زیرا ادب توفیق الهی ایله
محض لطف ربدر دیو حضرت مولانا مثنویسنده **بیت** از خدا جوییم توفیق ادب
بی ادب محروم کشت از لطف رب • بیورمشلردر و ادب اخلاق حمیده دن عبارت
اولدیغی مشایخ محققینك **بیت** ادبی النفس ایها الاحباب • طرق العشق کلها آداب
دیدکلرندن معلومدر • و تصوف ایله سلوك دخی ادبدن عبارتدر دیو ابو حفص کبیر
التصوف ادب و لکل وقت ادب و لکل حال ادب و لکل مقام ادب بیورمشلردر • و دخی
سالکه لازم اولان • اهل دل حضورنده باطنی مؤدب اولمق کرکدر تا باطنندن خلاص
بوله و ظاهرین اهل ظاهر قتنده مؤدب ایتمکدر کرکدر تا ظاهر بیله آزار اوله • نتکم
ذا النون رحمه الله بر بیانده • علیك بالادب ظاهرا و باطنا فما اساء الادب
احد باطنا الا عوقب باطنا و لا اساء ظاهرا الا عوقب ظاهرا • دیو بیورمشلردر دیمشلردر
و دخی ادابه رعایت سنت شریفه در نتکم حدیث شریفده • ادبنی ربی فاحسن ادبی وارد
اولمشدر بناء علیه **بیت** مایهٔ دولت ابدی ادبست • پایهٔ عزت خرد ادبست
دیمشلردر و دخی ملك ادب ایله قیامی سبیله برتروه و ملك اداب ایله عبادتله اهتماملری
سببیله عصمت ایله مشهور اولدیغی مولانا مثنویسنده **بیت** از ادب پرنور
کشتست این فلك • از ادب معصوم و پاك آمد ملك • بیتیله بیان بیورمشلردر
و ناظم مفرحاتنده ادبی بو وجهله مدح بیورمشلردر **نظم**
ادب در مرد دانا از حضورست • ادب از جاهل و بی عقل دورست
ادب باشد همیشه کار پاکان • ادب باشد طریق پاکان • ادب داده ترا بر درکهش بار
ادب کر مرد این راهی نکه دار • ادب کار یست شایسته درین راه • ادب کر پیشه کردست
از تو آگاه • ادب بار هر کاهی دارد • نکردی از ادب هر کز تو نیکو • ادب رنگی
و خدمت افزود • بیابی از ادب تو کام و مقصود • ادب بیشه مقام قرب و دیدار
مکن از خود ادب را دور زنهار • ادب زترم اعیان ست احسان • نشاید بی ادب
نزدیك شیطان • ادب از زهد و از تقوی ود بست • ادب الله خرد مندار

نقیب

ادب از عزت وازبندگی دان . ادب داده مراد وکام مردان . انتهی پس ادب بو مقدار
فضل وفضیلت اولدیغندن پیرایهٔ فضل ادب زیب سیم وذهبدن اولی در دیو ادب
المرء خیر من ذهبه . مثل مشهوری السنهٔ عالمده داستان اولمشدر . قالدیکه حسن
خلقك عال حسنیاتك مالی برقارورده سبق ایدن بیانندن غایاندر . وخلاصه سی
ابولك واحسان اولدیغی ناظمك مفرماتندن اولان نظم لطیفندن عیاندر کربیورمشدر
نظم زینجی دشمنانرا دوست کردان . زینجی نیکو اید از بندکان زینجی
درجهان بدکس نبیند . زینجی مردل لها نشنید . زینجی رحمت یزدان بهر کار
زینجی بنده کانرا نجه دار . زینجی یابی هرکو درلبو یافت . که مال از دیدها روی برتافت
زینجی نامرحوی درجهان تافت . بنام زینجی ام کامران یافت . زینجی ماعی رو برتابی
زینجی هرچه بجو یابی . زینجی ما بر آمد جمله راکام . عاند از زینجی درجهان نام
زینجی جنت فردوس یابی . ز ما ای ازنیکو یی بر نتابی . انتهی هرکه آهنك سبکباری کند
هرکیمکه خفت وبی علاقی قصد ایدر آهنك سبکباری اضافتله سبکبارلق قصدین
دیمکدر . آهنك قصد معناسنه در سبکبار تخفیف الحمل معناسنه در آخرنده کی
یاء مصدریه در از روی آب روی بزآری کند آبدروی اندن بیزارلق ایدر بیزاری
یاء مصدریه ایله ومطلق معناسنه در جز حدیث راست با مردم مکوی خلقه
طوغری سوزدن غیری کلام سویلمه حدیث مطلقا خبر معناسنه در مردم بونده خلق
معناسنه در مکوی نهی حاضر در سویلمه دیمکدر یعنی خلقه خبر ویردیککده خبرین طوغریسندن
غیرینی سویلمه تا نکردد آب رویت آب جوی تا یوزیکك صویی آبجوی اولمیه یعنی
آب روانه کبی جریان ایلمیه یعنی آب روانك کیرو دونمسی محال اولدیغی کبی اکر خبر ویردیکك
آب رویی وعرض وحرمتی کیدوب بر دخی کیرو کلمز دیمکه بونده نکته وار در نکم خواجه صائب
بیت درحفظ آب جو کهرباش سمت تره . کین آب رفته باز نیاید بجوی خویش
بیت لطیفنده بو معنا ظاهردر از خلاف واز خیانت باش دور خلافدن وخیانتدن
اوزاق اول یعنی خلاف وامانته خیانتدن بعید اول زیرا بونلار منافق خصلتیدندر نکم

ایة

آیة المنافق ثلث وان صام وصلی وزعم انه مسلم اذا حدث کذب واذا وعد خلف
واذا اؤتمن خان . حدیث شریفی بو بیانه دالدر . وخیانتدن بری عهدلك ایمانی کامل اولدیغی
وفلاح بولدیغی . لا ایمان لمن لا امانة له ولا دین لمن لا عهد له . حدیث شریفی ایله
ثابتدر . پس بو خلق منافق ایله صحبتدن کلب ایله الفت خوشتردر دیو بیت صدابر
بودسك موافق . بهرز براد رمنافق . د بونلار دروامانتدن مالدن ومجلسدن اعمدر پس
بر صحبتی برکسه ایله بیانده ایدوب المجالس بالامانة دیو بریکد نفسکو اولمجلسی آخره
سویلمك اولامانته خیانت ایکدکدر نکم بانی اید بیت بن ابدنجم یبازی ایدرسن رقیبه فاش
ای سست عهد مجلس امانت دکیلدر . وبعض نسخه ده خیانت موقعنه خباثت واقعدر
معناسی خبیث ایکدکدر ککه اقوالده اولسون وکرک اعمالده اولسون وبعض نسخه ده صیغهٔ
جمع ایله خبائث واقعدر خبائث خبیثك جمعی اولدقده مراد اولدن ایراق اول دیمك اولور
یاخود شیطانلردن ایراق اول دیمك اولور زیرا خبائث شیطانك ارککی ودیشیسنه دخی دیرلر
نکم نفسا حاجته تدارکده اوقونه جق دعاء شریفه که اللهم انی اعوذ بك من الخبث و
الخبائث . وخبث نجس وقبح معناسنه در وخبائث ارکك اولان شیطان موذی
معناسنه در حتی بو بیانده ارباب تخیل ایمشلردر که بدن انسان کوزه یه وحواس خمسهٔ
ظاهره وباطنه دلیره وقوای حواسی آبه مثالدر . پس اول آب پاکی خبث وخباثت اختلاطندن
حفظ ایدنك قلبی پر نور اولور . انتهی نکم ناظم ایدر تا بود پیوسته در روی تو نور
تا که متصل سنك یوزیکده نور اوله . پس خلاف وخیانتدن وخباثت وخبائثدن
دور اول انك یوزی وقلبی پر نور اولمق ایچون بدر . زیرا آینهٔ قلب منور اولدیغنده نکس نوری
یوزده ظهور ایلدیکی محللرنده مسطوردر . وارباب اشارات عندنده مشهوددر
کر همی خواهی که کویندت نکو اکر استرایسك که هموار سکا ایو سویلیه لر یعنی کیشیلر
تا معقول سوز اشتیه سن ای برادر هیچ کس را بد مکو ای برادر هیچ کیسه کوتو سویله
زیرا کوتو سوز کترا ایچه کبی صاحبنه رد اولنور . وبلکه برسوزیك برینه ایکی ایشیدیرسن
نکم طیننج حلقه کبی کوش کشندم جواهرین . در وبشکل جوابه انجه ای ده

معنیده به کندی صورتیکمراشتدیکیدی • برسو بلینلر ایکی انسید ربو قبه ده دعشلردر
بونك تفصیلی یوقاروده سبق ایلمشدر تا نباشی درجهان اندوهکین تاکر جهانده
برغصه اولیه سك اواند وهکین اند وه آکین لفظلرنده مخففدر غصه ایله مملو
دعکلدر • زیرا اندوه غصه معناسنه در • آکین مدالفه کم کاف عجمی ایله طولو معناسنه در
نتم خشمکین وامثالنده بریله در • امیدی غم وغصه دن مأمون اولمق دیلرایسك
از حسد در روز کار کس را مبین روزکارده برکسه یی حسددن کورمه یعنی
بکسه یی حسددن کورمه • یعنی برکسه یه نظر حسد ایله بقمه برب ما قسم الله
راضی اول دعکدر • پس حسد بدیکی مجلسده مذمته ومکلاردن لعنته • وخلوتده •
غصه ومحنته • وعند الموت شدته ومحشرده فضیحته • وجهنمده عقوبته و
غضب جباره مصادفه • وسدباب نعمته باعث برکسلمز غم واجوبز معیشده دیدیکی
اوزره حاسدك غصه دن عبارت اولدیغی بی اشتباهدر • تفصیلی سبق ایلمشدر
واشیاء خمسه بربیت ایله الی اولور دیمیه زیرا متن ناظمده نسخه کثیر اولمغین
طرفرده اولان نسخه ده بوبیت دخی تمعین شرح اولنمشدر در بیان علامت
اصل ایمان
اصل ایمان هست چیز شش چیز ای وحید
ایمانك اصلی الی شیدر ای وحید اصل ایمان اضافتله ایمانك اصلی یعنی ضابطه
ومبنی علیهی دیمکدر • زیرا اصل وقانون • وقاعده • وضابطه بر معنایه در ایمانده بیورلمشدر
هست بونده ادات خبر اولان است معناسنه در شش چیز التی نسنه دیمکدر
ادات خبر بونك اخرینه مربوطدر ای وحید ای یگانه دیمکدر بونده مراد بوردر
وولید بن مغیره نك لقبیدر نتم • ذرنی ومن اخلقت وحیدا آیت شریفی بوکا دالدر
وبرنیا عربیت زاده مخلصیدکه کامرزا وحیده بر لو باتو کویم که بدل خواهی شنید
سکا دیرم کوجان ودل ایله اشتمك استرایسك شنید بونده شنیدن کبی اشتمك
معناسنه در سه از ان شش یا یقین خوف ورجاست اول التی نسنه دن
اوچی یقین ایله خوف ورجادر • پس بو اوچك هر برلرینك بیانی تفصیله محتاج

اولمغین

اولمغین اولدیغی مرتبه مقدمه لر ایله بیان اولنمشدر شویله که یقین لغتده برنسنه نك
حقیقتنه قلب واقف اولمقدر • اما اصطلاح شرعده اولان معناسی حضرت کرار رضی الله
عنهك • لوکشف الغطاء ما ازددت یقینا • کلامنك مفهومندن مستفاددر یعنی
مثلا احوال اخرتده موت کبی ویا مکاشفه کبی معاینه ندن کندو ایله ایمان واجب اولان
نسنه لردن حجابك رفعی مقدما اولان یقینك زیاده لك دیریوب مؤمن بهك معاینه
ومعاینه سی بکا ساوی اولور دیمکدر • لکن عند المحققین یقینك بر برینه نسبة طبقاتی
واردر شویله که توحید باریده اولان تصدیق قلبی بلا معرفة الدلیل اولور ایسه اکا اعتقاد
عوام دیرلر • واکر دلیل عقلی ونقلیسنه علم تام ایله اولور ایسه اکا علم یقینی دیرلر وبعد
العلم دیمك قلبده انکشاف حاصل ایدوب ماسوانك جمله سندن نظری قطع ایله فاعل
مطلق الحق واحد واحد اولان جنابه حقدر دیو ذکر وفکره اشتغال برله قلب خوف
ورجا وتوکل نامده اولور ایسه اکا حق یقین دیرلر نتم ناظم مغفور قائده بو معنا جه
یقینی بیان ایدوب بیورمشدر نظم یقین ان الجنت ودوزخ یقین دان
یقین اکر خردمندی یقین دان • یقین را ساعی ازخود مکن دور • که باید از یقین
جان ودولت نور • یقین دان هرچه هست از کردکارست • غم ورنج وبلا در اعتبارست
یقین دان نفخ صور وحشر اجساد • دهد بیچار کار را روز دیداد • یقین دان کاسمانها را
کند شق • بعلم وحلم خود دانای مطلق • یقین این بحر برکرد در طوفان • شوند این
کوهها چون پشم پران • یقین کن کرده ها ضایع نماند • نکوئی با نکوکاران رساند
یقین دیدار خود خواهد نمودن • در رحمت بما خواهد کشودن • یقین ان نیجه برگفتم
بیان کردم • مراد از دین یقینش بیگمان کرد خوف انفا یوقاروده بیان اولنمشدر رجا
امید معناسنه در • باقی عند المحققین شویله درکه قلبده اولان صفات کیفیات
اولور ایسه اول وضعه مقام دیرلر • والا قلبده جولانی حسبیله اکا حال دیرلر پس
محبوب ومکروهدن سالکه حاصل اولان نسنه ایکی قسمدر • قسم اولدر حالا موجود
اولماندرکه اکا وجد دیمك ذوق ودخی ادراك دیرلر قسم ثانی ماضیده موجود اولاندرکه

اکا ذکر دیرلر. اما استقباله اولاجق نسنه اکر غلبه ایله خطور ایدر ایسه اکا توقع
وانتظار دیرلر. واول انتظارنده اولدیغی نسنه محبوب اولور ایسه رجا دیرلر واکر
مکروه اولور ایسه خوف دیرلر. واول منتظر اولان نسنه یه بر سبب لازمدر. زیرا
وجودی و انتفاسی نا معلوم سببدن خالی اولانه تمنی دیرلر. اعنی خوف و رجا کندوده
تردد اولان نسنه ده اولور. یقینه مقطوع به اولان نسنه ده اولماز دیمشلردر
اعنی دنیا عقبانک مزرعه سیدر. شویله که ارض یرنده ایمان تخم پاک یرنده در
وطاعات اول ارضک تطهیر وحراثت وسقایتی ایچون تدارک مجاری یرنده در. بوندنصکره
عبدک خدادن یوم حصاد اولان قیامتده اثر استکری صاحب زرعک رجای زرعی
یرنده در. پس بر رجل شرائط زراعته رعایت ایتدکدنصکره زارعک اوتوروب
زرعی لا اوادیغیه دک بعون الله زرعنک آفات سماوی وارضیه دن محفوظیتنه
انتظارنه رجا دیدیکلری کبی مؤمنک مزکور امیدینه رجا دیرلر. اما بونک خلافی اوزره
ایکن خدادن غفران و لقا رجا ایدنه احمق و مغرور دیرلر. نتکم شاعرلر بیت دربن فرح
اکر مردم اکر زرنی • کسی کندم نخورد از کشت ارزن • بیتندن مال معلوم مدر پس
رجا باعث طاعات ولمغین اصل ایماندن عد اولنمشدر. ومحمد وصفتی ناظمک
مفرحانه ده اولان اشبو نظملری معلوم مدرکه بیورمشدر ٭ ٭ ٭ نظم
رجا دارد ترا از هر بدی دور ٭٭ رجا وعده دهد از جنت و حور ٭٭
رجا اقبال جاهست و کدبیش • رجا بخشد مراد و کام درویش • رجا با حق رساند بندکانرا • رجا
داری عبد فرمان کمارا • رجا کار محبان برده از پیش • بدیده در رجا مقصود درویش
رجا داری امید از غیر بردار • رجا برده نزاد در کوی ابرار • رجا نومید نکذارد کامت
رجا کرده سعادتها بیانت • رجا خاصان حق را داده منشور • رجا باشد امید از لطف معبود
رجا داده بهر کس دولت و ناز • من از جان مانده در خوف و رجا باز • رجا دهبر
شده این بی نوارا • منم حلقه بکوش از جان رجا را • رجا امید داری جهانت
رجا اندر دو عالم کامرانست • انتهی پس توکل پس محبت پس حیات

صکره توکل صکره محبت صکره حیادر. توکل غیره اعتماد و اظهار عجزه دیرلر
پس توکل قلبک متوکل اوزره اعتمادندن عبارتدر. بو واسطه موکلده قوت و شفقت
و هدایت اوله یعنی اعتقاده موقوفدر. اعنی حتی جمله صفات جلیله لر
ایله قلبده اتقان ایدیکده توکلک انجق حقه اولور. اما بونک کبی یقینی قلبده
اولمیجه توکلده کمال بولنماز. پس توکلک کمالی قوت قلب ایله قوت یقینه موقوفدر
وبو قوت وضعف حاللری ایچون اوچ درجه واردر درجهٔ اولی کفالة الله وعنایت
الله اعتماددر. ودرجهٔ ثانیه بوندن اقوادرکه حالی طفلک اناسی ایله اولان
حالی کبی اولمقدر. زیرا طفل مادرندن غیر بلمز توکل امورنده انجق اناسی دعوت ورد لسانی
اولور. درجهٔ ثالثه بوندن فی اقوادرکه حالک غسال اوکنده اولان میتک حالی
کبی اولمقدر. انتهی پس توکل هر حالده امانته در ثابت ذکر لعو اصقدن اما ایسه
مرادیلک • بنیادن فلک ساکی توکلده مکین اوله • دیدیکلری ابراهیم ادهمک مناقبندن
معلوم مدر. شویله که تارک تاج وقباء و جاء نعر کوی خدا اولوب صحراده بی زاد و راحله
کیدرکن. ناکاه ابلیس ملعون ابراهیمک برلی اوزره طوروب یا ابراهیم بی زاد و راحله
ترکلندن یولده عاجز و دلخسته قالورسین دیدیکده ابراهیم درکاه خدایه یوز طوتوب
یا رب بو دشمنک تسلطی اوزرمدن قالدیر دیو مناجات ایلدی اول زمان ابراهیمه
الهام خدا مدد رس اولوب یا ابراهیم ابلیس لعینک سکا تسلطنه سبب وادی
ترکلده ایکی اوموزیکده محفوظ اولان مبلغدر. اکر توکل تامک وار ایسه اول
مبلغی طرح ایله دیدیکده ابراهیم آیدر عکا اجرت کاردن درت درهم ارتوروب
خرقه ده حفظ ایتمشیم. پس بونی اشتدیکده اول درهملری چیقروب صحرایه نثار
ایدوب ملعونک وسوسه سندن ازاد اولدیم دمشدر. انتهی پس بو مناقبک خاتمهٔ
ناظم مفرحانه ده ایدر نظم توکل کن اکر دیدار خواهی • توکل کن اکر اسرار خواهی
بهر کاری توکل کن بداد ار • توکل با شفقت از بد نجهدار • انتهی محبت سوکی معناسنه
در مراد محبة الله در. پس جمله مقاماتک اعلاسی محبت مقامیدر. زیرا محبتک

ثمره سی شوق وانس ورضادر وموقوف علیهی توبه وزهد وصبردر ومحبت بیلکز
محبت رسول الله مقرون کرکدر زیرا محبوبك محبی محبوبدر • فعلی هذا اولیا وعلما
وصلحایه محبت کذلك در • ومحبت الملهك حصولنده برقاج اسباب واردر سبب
اول خدای تعالی کال صفا ایله یاد ایتمکدر • نتکم حسن بصری ایدر هذا ابن بیلن مولاسنه
محبت ایدر • دنیاسنی بیلن دنیادن نفرت ایدر • انتهی پس صلا ایمانك معدود اولان
محبتك مقتضاسی اودر • محبت اولان عشق الهی ایله موصوف اولمقدر • وعاشق صادقك
حالنی ناظم مثنوی خانده بیاننده عیاندر نتکم بیورمشدر نظم • زعشقش عاشقان دلخسته وزار
نهاده بر ره لطف قصد بار • زعشقش ابنیا ار لطف کارست • زعشقش چرخ گردان بیقرارست
زعشقش عاشقان پیوسته در روز • چو صبحی بدمر افتاده در طور • زعشقش جان بنده هستی دریده مر
زعشقش جان بلا خریدم • زعشقش روز وچون منصور بردار • چو یکجو نیابی اندر عشق ورزار
زعشقش باتش دائم زار وحیران • زعشق دولت خالی کردان • زعشقش اتشی در چشم وجان زده
زعشقش شورها اندر جهان زد • زعشقش روز وعالم داستان شد • نبان ویل زمردم نهان شد
زعشقش نیست پروای جهانم • زعشقش شد عیان راز نهانم • انتهی یعنی عشق بیکجای حالت
محرقه نك بیاننده دیمشلردر • لغت فارسیده عشق بر صرماشق ادیدکه • هر نیه که شجره
صارلسه اول شجری البته قورودر اکا بلاب ودخی عشقه دخی دیرلر • پس عاشقك
حالی بوندن معلومدر حیا لغتده اوتنمق معناسنه در اصطلاح شرعده ارتکاب
قبایح خوفندن نفسی حبس ایتمکدر • پس صلا ایمانده معدود اولان حیا حق حیا ایله خدادن
استحیادر • وهر مؤمن بویله مأموردر نتکم حدیث شریفده • قال النبی صلی الله
علیه وسلم استحیوا من الله حق الحیاء قلنا انا نستحیی من الله یا رسول الله والحمد لله
قال لیس ذلك ولكن الاستحیاء من الله حق الحیاء ان یحفظ الرأس وما وعی والبطن
وما حوی ویذکر الموت والبلی ومن اراد الآخرة ترك زینة الدنیا وآثر الآخرة علی
الاولی • ومن فعل ذلك فقد استحیی من الله حق الحیاء • وارد اولمشدر • وبو وجهله
حقدن حیا مجتبیة الملهك نادیدر نتکم من احب الله استحیی حدیث شریفی بر بیانده هویدا ایدر

وبویله اولان عبدی خدا سور نتکم • ان الله یحب الحیی المتعفف • حدیث شریفی بربلده
اظهردر • پس حیادار اولانده عفت وحیا معدن ناشی کناهنك غفرانه کوز یاشلری
دوکلاردر نتکه مظهر مغفرت ودوقیاب رحمت اوله دیو • بیت • بعجز کامر ذوتش
جرعه نوش مغفرت کردد • کنهکار دیکر اشك الوده تر ست عصیانش دیمشلردر • پس
ناظم اهل ایمانه اولان شش چیزی اجمالا بیانه عقبنده بونلر ایله متصف اولان
اولیانك حالنی بیانه شروع ایدوب بیورر • هرکرا نور یقین حاصل بود • هرکیمکه نور
یقین حاصل اوله • صاحب ایمان روشن دل بود • منور القلب صاحب ایمان اوله • پس
روشن دل فی الاصل مرکبدر منور القلب معناسنه بو مقامده صاحب ایمانك صفتی
اولمشدر • پس ناظم رجاداراتك حالنه ایدر نامۀ اعمال اکر بنود سپید
دفتر اعمال اکر بیاض اولمیه • یعنی حسنات وزرینه سیئات غالب اوله نامه اعمال
اضافتله دفتر اعمال دیمکدر • زیرا نامه بونده کتاب معناسنه در وکاه سیاقده
وخط تعلیق معنالرینه کلور • اعمال عملك جمعیدر پس بو نامه دن مراد کراماً کاتبین ملکلرینك
یازدیقلری دفتر اعمالدر که • اذ یتلقی المتلقیان عن الیمین وعن الشمال قعید • آیت شریفی
معناسنجه کاتب حسنات صاغ طرفده اوتورور • وکاتب سیئات صول طرفده
اوتورور وکاتب حسنات • عبدك برایو عملی اولدقده اونی یازر وقچن کوتو عملی اولسه
صول طرفه اوتورور سیئات یازمغه ملکه ایدر • یدی ساعت صبر ایله شاید عبد
تسبیح واستغفار ایلیه دیر • بنود سپید بیاض اولمیه دیمکدر • پس دفتر اعمالك بیاض
اولمسی سیئاتك محونده کنایه در • اول ایسه کثرت طاعات ایله نعل حسناته موقوفدر
نتکم الحسنات یذهبن السیئات آیت شریفی بوکا دالدر • ودخی صحائف اعمالك
برلوزا ولمسندن عبارتدر • بو دخی کثرت استغفاره منوطدر نتکم لا استغفار
فی الصحیفة بلا لا نورا • حدیث شریفی بو بیانده ظاهردر • ابیدی نامه اعمال بیاض
اولمزایسه • یعنی کندیکی حسابه چکوب حسابکده حسناتك سیئا اوزرینه
غالب کلمز ایسه خدادن امیدی قطع ایتیوب رجا رحمتده اولمق نتکم ناظم ایدر •

رو مباش از رحمت حق نا امید یعنی رحمت مولادن نا امید اولمیسن دیمکدر
زیرا مرحاظردن صکره کلان نهی حاظره نهی غائب معناسی ویربلك قاعده دروکا
کوره مباش فعلنك فاعلی اول نامه سیاه صاحبی اولان کسه اولور مراد کثرت ذنوب
رجاء مغفرته مانع دکلدر دیمکدر متمم بو بابده ایات و احادیث کثیره چوقدر ورحمت
حقك وسعتی معلوم ایکن اسبتی قطع ایتمك کفردر همان عبد الله کلدیکی قدر کناهدن
حذر وخداك رحمت وغفرانی رجا رحمته مستحق اولق کرکدر متمم حدیث قدسیده
قال الله تعالی من علم انی ذو قدرة علی مغفرة الذنوب غفرت له ولا ابالی ما لم یشرك بی شیئا
وارد اولمشدر ودخی حدیث شریفده ان الله لما خلق الخلق کتب عنده فوق عرشه ان رحمتی
سبقت علی غضبی کلمشدر وبو حدیث شریفك مضمونی متعلق تفصیلات بوقاروده ذکر اولنمشدی
قالدیکه بعض نسخه‌ده خوفك تفصیلی مشعر بو بیت آتی ولحقیق اجمالا تحریر وشرح اولنمشدی
بودر هرکه خوفی بود اندر جان او هرکیمکه انك جاننده بر خوف اولیه مراد خوف الهی
بولنمیه دیمکدر ای پسر باشد ضعیف ایمان او ای اوغل انك ایمانی ضعیف اولور
متمم الله دن قورقمیانك ایمانی اولمز دیمکدر بو معناده در هرکرا نبود توکل بر خدا
هرکیمکه خدایه توکلی اولمیه شاید بروی بکرید های های شکالا یعقد که
انك اوزرینه های های اغلیه سن شاید سکالا یق اولور بروی انك اوزرینه
یعنی بی توکل اولانك حالنه بکرید یا ثانیه خطاب ایجوندر اغلیه سن دیمکدر های های
هایا های دن مخففدر اهل باغك شور غوغاسی معناسنه دره اما ها یا هوی دن به
عروسك قونوقلی علتده ارباب طربك شور غوغاسی معناسنه اولور متمم شاعرك
ملك ازمجلس انس توپر از های های هوی • عالم ازکریه خصم تو پر از هایا های • بیتنده
معنیین مذکوره مستشهد دره بس ناظمك بو بیتده متوکل اولمیانك حالی شویله خراب اولور که
آخر کسنه لر کندونك حالنه رحما کریه قیلمق سزا اولوره اعنی کندینك کریه وزاریه کوسته
اولدیغی بوندن معلوم اولوریکه اشارت واردر انکه حب حق نباشد در دلش اوله
کسه که انك قلبنده حب الله اولمیه پس بونده محبت قلبه مجدد اولدیغنه ایما واردر

ومحـ

ومحبت حق اوزره دکلا ایکن محبت دعواسنده اولانلره مدعی تعبیر ایدرلر پس بویله اولان
مدعی یا هیچ محبت دائره سنه کیرمیوب محبت عاشواده اولان از عمل جز باد نبود حاصلش
عملدن انك حاصلی هوادن غیری اولمیه یعنی عمل آخرنده تهی دست اوله دیمکدر بو تعبیر فارسیده
چوقدر متمم یل قوان دیدیکلرین باد پیما ایله تعبیر ایدرلر مرادی بوشه دیمکدر باد بدست وتهی
تهی دست دیدیکلری کبی قالدیکه بونده محبت اکرا ولیانك عملنك هیچ اولماسنه یاخود عدم
قبولنه ایما واردر ودخی باد کلمه سی فارسیده نتیجه معناسنه کلور اولا هوا معناسنه کلور متمم
آنفا بیان اولندی ودخی نجمن معناسنه وآه ایتمك معناسنه کلور اعنی بو کا کوره محبت
اکرا ولیانك عملی قول مجرده واخرنده کاریغا ایلمك دیمکده دخی احتمال واردر متمم ناظمك
بونك تایلنده کتوردیکی بیت بو معنایه مناسبدر باش ای بنده خدا را دوستدار
ای قول خدایی دوست طوتیجی اول وناظمك بونده بنده ذکر ایلمسی قول اولان عبودیت و
معبودنه محبت اوزره کرکدر دیمکه اشارتدر دوستدار ترکیب توصیفیدر دوست
طوتیجی معناسنه در تا رهی تو از عذابش درکنار تا که انك عذابندن قورتوله سن
تاکه رهی مضارع مخاطبدر قورتوله‌سن دیمکدر تو خطاب ایجوندر ازعذابش شین
ضمیر خدایه راجعدر معنا عذاب خدادن دیمکدر درکنار کناره دیمکدر لفظ مکرر ایله کاهی
حالت وصلده توجه معناسنده کنایه ایدرلر اعنی عبدك خدایه محبتی الهی امرینی طوتوب
نهیندن قاچمق ایله اولور والا خدانك عذابنه مظهریت درکاردر ای برادر شرم
از ایمان بود ای قرنداش حیا ایماندندر پس بونده الحیاء من الایمان والایمان فی الجنة
الحدیث حدیث شریفنه ایما واردر پس حیانك خیر اولدیغی الحیاء خیر کله والحیاء
لا یاتی الا بخیر حدیث شریفی اوزره ممدوح اولمغین ناظم مغرمانند ایدر نظم
حیا کار ربیت بر شاهان سزاوار • بناشد از حیا سلطان ستمکار • حیا جزوی از ایمانست واسلام
بیاید از حیا سلطان همه کار • حیا قدر بزرگی را کند بیش • مکن بکم حیا را دور از خویش
حیا دارد ترا از کار بد باز • رسد شاه از حیا با دولت وناز • حیا مانع شود شه را ز بیداد
کنهکاران بود از لطف آزاد • حیا شهرا بجنت ره نماید • حیا بر شه در دولت کشاید

حیا باشد ربفش درهمه کار • بناشد با حیا هرکز دلفکار • حیا پیوسته باشد همانبز
باشلبز تکرپیچ ر آیتن حیا برجمله چیزی پادشاهست • حیا جزوی ز الطاف الهیست
حیا بوی هبشه یار عثمان • حیا کرده مدد درکار عثمان • انتهی در بیان آنکه
آب روا زآن بیفزاید   میفزاید آب روی از پنج چیز عز وحرمت
یش نسنه‌دن آرتر باتو کوی بشنوای اهل تمیز سکا دیه‌یم ابنیت ای ادراک وبصیرت
اهلی چون بکار خویش حاضر بود • چونکه کندی ایشکله مشغول اولمش سین بغی کندیکه
لازم اولیانندن حذر اوزره سن آب روی خویش را افزوده • کندی عز وحرمتکی ارتورمش
سن • مصراعینک آخرلرنده اولان همزه لر خطاب معناسنی مشعردر • پس کندی حدینی بیلوب
کارینه مشغول • و ایامور اولدیغی خدمته متهی اولان کندی عزتنی ارتورمق بی ریبدر
از سخاوت آب روی افزون شود سخاوتنده عز وحرمت وقدر واعتبار زیاده اولور
و بو عز وحرمت دنیایه مقصور دکلدر • بلکه آخرنده دخی زیاده اولور نتکم الجنة دار
الاسخیاء حدیث شریفی ترجمه‌ده دیمشلردر نظم   ای اولان کارکاه عالمده •
طالب دستمایهٔ اعمال • اصفیا بیرایسک تزایدادین • ایت نقود سماحتی اعمال
وز بخیلی بخود ملعون شود و عقلسز کسه بخیللکدن ملعون اولور پس بوینده
بخیلک مذکور عز وحرمت دارینده محروم ومطرود اولمسنه وبخل عقلسزلقدن ناشی
اولدیغنه بو نده اشارت واردر • وبخیل اولان بهرحال حریص اولور و حریص جمع دنیا
اولانه بی عقل دیمک الدنیا دار من لادار له ومال من لا مال له ولها یجمع من لا عقل له
حدیث شریفندن ظاهردر • وبخیله ملعون اولور دیدیکی اصحابک واره جنی جنتدن
مطرودیتی وجیفه ملعونه اولان دنیا ایله الفت وبحبتی وشیطان ملعونه متابعتی
حسبیله‌در • ومعارفده حکمی اخذ ایلدیک مشهوردر هرکرا برخلق بخشایش بود
هرکیمک که خلق اوزره بخشایشی یعنی رحم وشفقتی اوله بخشایش مرحمت وکرم و
شفقت معناسنه‌در آب روی او در افزایش بود انک عز وحرمتی ونام وشانی
زیاده‌لکده اوله افزایش اخرنده‌کی شین مصدریه‌در معناسی ارتوقلق وزیاده‌لکدر

پس مراحم اثر اولان هرحالده معتبر واولی اظهردر • بو حال اکثر ارباب حکومتده لازم
ولازبدر • رعایایه رغبت وضعفایه مرحمت ایله نیکونام وعز ورفعته شهرت و
افزونی عمر ودولت ایله سعادت واقبال بولور ودخی بو خصلت خصال حمیده اولیاندندر
نتکم بیورمشلردر شعر ابیات برتو خوانم د دفتر اخلاق • آیتی در وفا و در بخشش
هرکه بجز اشدت جکر بجفا • همچوکان کریم زر بخشش • کم مباش از درخت سایه فکن
هرکه سنک زند ثمر بخشش • از صدف یاد کیر نکتهٔ حلم • انکه برد سرت کهر بخشش
بیت اولک آخرنده اولان • بخشش احسان ومرحمته دیمکدر ثانی وثالث ورابعده اولان
بخشش لفظلرنده‌کی لفظی بغدردر احسان ایله دیمکدر • پس بو خصال اوزره خصلت
اولیاده اوله ودائما عزت وحرمت بوله باش دائم بردبار وبا وفا دائما حمول ووفا
دار اول بردبار ترکیب توصیفی در اذا وجفایه تحمل ایدیجی دیو ایشکنیه دیرلر
وبا وفا بردبار کلمه سنک اوزرینه معطوفدر باش لفظی بولنک دخی اوزرنده‌در
باکلمه‌سی مصاحبت ایچوندر • وفا سوزینی وعهدینی یرینه کتورمکه دیرلر اولا اذا و
جفایه تحمل ایلمک حسن خلقدن عزانندر • نتکم فخر عالم صلی الله علیه وسلم
قومی اذیت ایلدیکده یارب قومی مغفرت ایله حقیقت حالی بلمزلر دیو دعا بیورر
ایدی دیرلر • وسلف وخلفده بیکی اولیا وانبیا اولدیغی تحملاری خود مشهوردر نتکم
کلیم ایدر شعر پاره موم بدست انقلاب روزکاره • ده نخواهم ساخت هرصورت که
خواهد رود هد دینه شاعر بیورمشدر شعر دشمن قوی وکارد لها تر کست
درد یکر بی دوا ست علاجش تحمل ایست • واذا وجفای ناس هرنقدر بعید وبیقیاس
اولسه ارباب حال اکا تحمل ایلمک کرکدر دیو شعر ازجور اشنا نرمدهر که اشناست
ساحل ز تیغ موج محابا نمیکند • بیورمشلردر رعایا فا رسیده احتراز معناسنه‌در
لکن ارباب حالدن اولمیان بی مجال تحمل بسیار کشنی بی قدر واعتبار ایدر دیو
بیت کند تحمل بسیار مرد را بیقدر • کاه چون بخشیدن دهد کیاه شود
بیورمشدر کیاه • فارسیده باء موحده ایله اولنبع کاندکه انکله کا کنشلکه

مثنوی ایدر زتحمل مرتعظیمك بیت گباده کرده ماراجرم گو یا • کر تحمل داری هیچ از دست
خود را • بیتندن مستفاد در خلاصهٔ کلام بردبارلق هر وجهله معقولدر وارباب
قلوب عندنده مقبولدر نتکم ناظم مفرحاتنده تحملی بو وجهله مدح ایلمشدر قطعه
تحمل ازهمه کاری فزونست • اگرچه در تحمل دل بخونست • تحمل عاقل وهشیار دارد •
تحمل نیست بسیار یاره • تحمل کن که یابی کامرانی • ترا به در تحمل زندگانی • تحمل کن اگر بیکرد
بدخواه • جزای آن بدی بد یابدی شاه • تحمل را مکن دور از بر خویش • تحمل کن بهر کاری بیندیش
تحمل کن مکن بدرا مکافات • تحمل بهتر اندر جمله اوقات • تحمل کن بهر کاری مشو تیز •
زبیداد وستم کن تا پرهیز • انتهی وعد وعهد ووفا خوشدر و مد طرفندن احلاف
اولور • عهد طرفیندن اولور • ایعد و مده وفا واجبدر نتکم حدیث شریفده
العدة دین وارد اولمشدر ترجمه سنده دیمشلردر نظم • هر نه کم اولدی بوزوبندلرنك
انی اجرا ایله اولدی دیر • فرضدر نیت کرامده وعد • انی فرض اولدی ایلیك انجاز •
بناءً علیه ناظم مفرحاتنده عهده وفایی بو وجهله بیان ایدوب بیورمشدر
قطعه وفا وعهد با تو از الستست • هنوز این جان ناز آن باده مستست •
وفا وعهد کردی بر نگردی • اگر از عهدی برگردی نه مردی • وفا وعهد با تو کرد یزدان
تو ادا دار وفا وعهد ایمان • وفا وعهد پیمان نیك دار • مکن از عهد و پیمان سر تو زنهار
وفا وعهد کردی وفا کن • چو مردی بیوفایی را رها کن • وفا وعهد باشد کار مردان
زنادانی شکسته عهد نادان • وفا وعهد مردان خدا راست • که نزد شان قیمتی عهد و وفا راست
وفا وعهد کن مشکن وفارا • که از عهد و وفا یابی خدا را • وفا وعهد چون کردی بجای آر
وفا وعهدی چون مردان نگهدار • وفا وعهد اگر کردی چو مردان • نگهدار و دهیچ مرد از
عهد و پیمان • انتهی پس عهد ایدن کمسنه طرفا خودن وفا کوزتمه لیدر • کندی
طرفندن نیه وفادار اولمق لازمدر دیمشلردر نتکم شاعر ایدر • اری عهدکم کالورد
لیس بدائم • ولا خیر فیمن لا یدوم علی العهد • اذا متد منی هوی صدد عن
الصد • وان مال عن عهدی اقمت علی العهد • ایمدی بردبار و وفادار اول •

تابروی

تابروی خویش بینی صد صفا • تاکه کندی یوزیکده نیجه صفا کوره سن تا که
بجوی خویش کندو یوزیکده دیمکدر اولا اولان • با حرفی ظرفیت ایچوندر بینی
مضارع مفرد مخاطبدر کوره سن دیمکدر صد صفا نیجه صفا دیمکدر بو تعبیر فارسیده
کثرتدن کنایه در • معلوم اوله که صفای وجه صفای قلبدن پیدا اولور • پس جساره
آیینهٔ دل غبار کدوردن مصفا اولمق • و مصقله زنك رنای تحمل ووفا ایله مرآت قلب
زنکار الدن تصفیه بولمق بوزا ایماندندر نتکم حضرت علی کرم الله وجهه دن ضیاء القلب
من نور الایمان کلامی بو معنایه دالدر • ایمدی حمول اذاء وعهدنده صاحب وفا اولمق
باعث صفای سیما ایدیکی برندن هویدادر تا بماند رازت از دشمان نهان تا که
سنك رازك دشماندن نهان قاله • یعنی دشمان سرینکه مطلع اولمیه راز کیزلو نسنه یه
دیرلر • کرك تولا اولسون • وکرك فعل اولسون • ورازده معنای اختفا ملحوظ اولمغین
اشکار مقابلنده استعمال اولنور • وبعض مبالغه قصد ایدنلر رازی نهان ایله •
توصیف ایدوب راز نهان دیرلر وشول کمسه که اسراره اطلاعه قادر اولمیه پوشیده •
راز دیرلر • پس رازت اخرنده اولان تا خطاب ایچوندر نهان مستور دیمکدر اشکاره
نك مقابلیدر ستر خود با دوستان کم تر رسان کندی سرکی دوستلریکه از یرقاو آکندر
مراد کشف اسرارده دوسته اعتماد ایتمه دیمکدر زیرا دوستك دخی بر دوستنه سویلر
اول سویلدیکی دخی برینه سویلر شویلکه کر اوله دوستلرینك بریسنك دشمانك اولمق
احتمالیله سرکی بالواسطه دشمانه سویلمش اولورسن دیمکدر نتکم بیت ستر خود با یار خود
هرچند بسیاری مگو • یار را یاری بود از یار اندیشه کن • ودیکلری بو معنایی مؤکددر
واین بیتك مقطعانده قطعه پدر که جان عزیزش بلب رسید چه گفت • بجگر
نصیحت من یاد کار جان عزیز • بدوست گرچه عزیزست سر خود مگشاد • که دوست
نیز بگوید بدوستان عزیز • دیو بیوردیغی بیت معنای مذکوری مؤیددر • وکتمان رازك
مدحنده حضرت مولانانك مثنوی • دانه‌ها چون در زمین پنهان شود • سر آن
سر سبزی بستان شود • زر و نقره گر نبودندی نهان • پرورش کی یافتندی زیر کان

جبلری بو معناده غایاندر نقره خام ایله خام کشنه دیرلر کاف عربی ایله معدندر
ودخی صدور الاحرار قبور الاسرار حدیث شریفی ودخی حضرت حیدرک صدر الاحرار
محل الاسرار کلامی منبئ مضمونلرنجه اولیاء کرامک قلوب اقدسلری مخزن اسرار الهی
وموقع عنایات نامتناهی اولمغین بلا اذن الله کسیه کشف اسرار ایتمزلر واسرار
مخفی بیگانه یه طویورمزلر اما منکرلرک حالی معلومدر نتکم بابی ایدر هنروی ار
ایسه کم از مستی ابوند عیبدر بلبل شوریده یه فریاد ایتمک حتی خلوتده دخی
کشف رازه اذن ویرمسون دیوارلرک قولاغی وار دیدیکلرینه شاعر بیت چکوت
نیزار دیوارمی پوشی که باشد درپس دیوار گوش بیتیله ادا بیورمشلردر
وناظمک کلامنده زمانده اسراری کشف ایده جک دوست یوقدر دیمکه دخی احتمالی واردر
وفی الحقیقه بویله در نتکم امام شافعینک بیت صاد الصدیق وکاف الکیمیاء معا
لا یوجدان فدع عن نفسک الطمعا کلامندن غایاندر وبو معنایه شاعر بیت
با معتاد کسی غنچه سر دل مکشا که بلبل تو براغ وزغن هم آوازست بیت
لطیفله ایما بیورمشلردر وزمانک حالنی ودوستلرک احوالنی بیاننده سئلت
الناس عن خل وفی فقالوا ما الی هذا سبیل تمسک ان ظفرت بود حر وان الحر
فی الدنیا قلیل قطعه دلارا سیله الزام ایتمشلردر ودخی ذهب الوفا ذهاب
الامس الذاهب والناس بین مخایل ومارب یفشون بینهم المودة والاخا و
قلوبهم محشوة بعقارب بیتیله بیان مرادی اتمام بیورمشلردر پس کاتب شریحاوز
الاثنین شاع مضمونی اثباتنده بیان سابق دلیل تامدر حتی اثنیندن مراد ایکی طوداقدر
دیمشلردر تا نگردی بی خرد مرد شرمسار تا که خلق قتنده تخجیل اولمیسن تا تاکه
نگردی کاف عجمی ایله نحو معناسنه اولان کردیدن دن نفی استقبالک مفرد مخاطبیدر
اولمیه سن دیمکدر بی خرد مرد اضافتله خلقت اوکنده دیمکدر شرمسار تخجیل دیمکدر
صفت ایله موصوفدن مرکبدر زیرا اصلی شرمسار در بعد الترکیب شرم لفظنده
کی هاء اختصار حذف اولنمشدر شویله که شرمسار اولوب کیشی اوتاندیقده

بخر

باش اشاغه صالر ازحیا الندن ظاهر اولور اکا نسبتله تخجیل اولان شرمسار دیرلر
ایکی حرف نهاده یا نی برده لر اول نسنه که کمنیات ترکیبی اوله سن بیوقار و
طوتمه یعنی لیت ایله قو دیمکدر قالدرمه دیمکدر پس فضولانه حرکاتک باعث خجالت
اولدیغی اشتباهدن ودخی کشینک کندی ایله قوی ایده نی نسنه قالدرمق
بلا اذن برکسه نک مالنی تصرف ایلکدن کنایه در بونک انواعی چوقدر ای برادر پرده مردم
مدر ای قرنداش خلقک پرده سنی یرتمه یعنی کسنک عرضنی هتک وسرینی کشف و
کندینی تغییر وتخجیل ایله دیمکدر زیرا کشینک پرده عرض وناموسنی چاک ایتمک
انی هلاک ایتمک کبیدر پس هلاکنی جهرا ایدن کسنه سنک دخی پرده کی چاک
ایله قصد هلاککی مقرردر وبونده ما علی الخدا منتقم در سنک دخی پرده کی
چاک ایده برجالنی خلق ایده نتکم ناظم ایدر تا ندرت پرده ات تحقیق دکو تا کر
بر لمرکسه دخی سنک پرده کی یرتیه دکو کر دال ایله دیکه سندن مخففندر پس
ایلک پرده سن یرتانک پرده سنی یرتارلر نتکم شاعرک بیت مدد پرده کس به نکام جنگ
کر با پرده باشند تر اتیز چنگ بعض نسخه ده بو بیتک موقعنده بیت انی واقع کیرودر
قدر مردم را شناس ای محترم ای محترم اولان کسنه خلقک قدرینی بیلوب کنگله بس
ناظمک ای محترم دیدیکی قدر شناس اولانه محترم دینمک سزادر دیمکه اشارت ایچوندر
تا شناسند دیگران قدر ترم تا کم آخرلر دخی سنک قدریکی بیله لر یعنی سکا
احترام ایده لر دیمکدر با هوای دل مکن زنهار کار کوکلنک هواسیله صقن
ایش ایله یعنی نفسک هواسنه متابعت وبلا مشورت برکاره مباشرت ایله
دیمکدر زنهار فارسیده اوتاکی معنایه کلور بونده تحذیر معناسنه در کرم صقن
دیمکدر تا نیاری پس پشیمانیش بار تا کم صکره اکا پشیمانلق باری کتورمیه
پشیمانیده یا مصدریه در یاد ینکه اولان شین ضمیر مضافدر ضمیر مذکور بحالبند
قافیه التقات قاعده سنجه کوکلکه متابعت ایدن کسنه یه راجعدر بار کلمه سی
فارسیده میوه معنایه کلور بونده میوه وحاصل معناسی روشندر یعنی کم

صکوبکاه درغبت ندامتدن بارحاصل اولیه دیمکدر • ایعنی نفسه عدم متابعت
وهرایشده تانی ومشورت ایله تارکه عجله اولان ندامتدن امین اولیق بوندن ظاهر
در نظم شاعر عنبد رقطعه مکن درمهمی که داری شتاب • زراه تانی عنان
برمتاب • که ناکرده را میتوان کرد زود • چو شد کرده اکنه ندامت چه سود •
یعنی مراد ایدیککی امورده شتاب ایله • ونانی طریقندن عنانی بوکه زیرا ایتمش
ایشی تیز جبک ایملک ممکندر لکن عجله ایله وجود پذیر اولدیغی بشکوه تأسفك
فائده سی یوقدر دیمکدر • تازبانت باشد ای خواجه درار ای خواجه مادامکه
سنك دلك اوزون اوله • یعنی سوز سویلمك نفوذی اولوب اجراسنه قادر اولدیغک
دیمکدر • یاخود ای خواجه تاکه سنك دلك اوزون اوله یعنی سکا برعلت ایله تهمت
وحرف کیرلك ایله ذلت ویرمیه لر دیمك معنادر زیرا تازبانت کلمه سنك اولنده
اولان تا کلمه سنه مادام معناسی ویرلك ویاخود تاکه معناسی ایله علة حمل اولنمق
محتملدر خواجه برنده حاکم ووزیر وبازرکان معنالرینه اولمق بورمشلر دست
کوته دار هر جانب متاز الی قصه طوت هرجانبه سکرتمه یعنی هر سینه ال
اوزاتمه دیمکدر • کوته کوتاهدن مخففدر قصه دیمکدر • متاز نهی حاضر در سکرتمه
دیمکدر • پس هریره وهره کوکه ال اوزاتمك حالی مشهوردر هر کرا قدری نباشد
درجهان هرکیمك ایچون کر جهانده برقدر واعتبار اولیه قدری کلمه سنده کی
یا کلمه سی وحدت ایچوندر • پس جهانده بیقدر اولانلر ناظمك سابقا بیانی اوزره
جاهل وکاهل ونادان وکاذب وبخیل وستیزه داران وامثاللری کبی اولانلردر
اعتبار اندر پس بویله اولانلری زنده مشمارش کر هست از مردکان انی دیری
صایمه که اوزا اموانتندر مردکان جمعدر اولولر دیمکدر • پس بیقدر اولانی اولو
منزلسنه تنزیلك حکمی جهلدندر • وجهل شلردن ماتم اخلاقندن ناشی میت
کندی امور یعنی پوئدن عاجز وبالطبع منفور ومستثقل اولدیغی کبی بیقدر اولان
کذلك در دیمك تکیزسی ایچوندر • ایعنی عاقل اولان کندی قدرینی ضایع ایتمك

کرکدر • تاکه بو مثللو امواتدن عداولنمیه دیمکه بونده اشارت واردر • از قناعت
هرکرا نبود نشان هرکیمده که قناعتدن علامت اولمیه یعنی حرص اوله کی
توانکر سازدش مال جهان دنیانك مالی انی غنی ایلر پس بونده کورکان
لابن ادم وادیان من ذهب وفضة • لابتغی الیهما ثالثا ولا یملا جوف
ابن ادم الا التراب • حدیث سلطانیه تلمیح واردر • فی الحقیقه حریصی مال
جهان غنی ایلمز حریص طویمز دیمکدر بو معنا جهدر عالمده غنا قناعتده در و
غنا غنای نفسدر • نظم الغنی غنی النفس والفقر فقر النفس حدیث شریفی بویانه
کواهدر • ومعنای مزکوره ایماده حضرت مولانا بیورمشدر مثنوی کوزه چشم
حریصان پرنشد • تا صدف قانع نشد پر در نشد • یعنی کوزه چشم حریصان مال
جهان ایله طولمادی • وصدف مادام برقطره یه قانع اولمدیغنجه پرکهر اولمادی دیمکدر
ایعنی ادم ماقسم الله له راضی وقانع کرکدر نظم حدیث شریفده من رضی بقسمه
الله استغنی واردر اولمشدر بر عدوی خویش چون یابی ظفر چونکه کندی دشمانکك
اوزرینه ظفر بولسن پس ناظمك بر عدوی خویش یعنی کندی دشمانکك اوزرینه
دیوب دشمانی کندیکه نسبت ایتدرمسنده مرکور عدو عدعوی یاخود جمله بنی آدمك
عدوسی اولان یلان وسائر موذی حیواندن نقوله سندن احترازایچوندر زیرا بو مقوله
دشمانه ظفر بولمق انلاری عفوك معناسی یوقدر • پس بکه سنکله خصومت دینوب کندی
اولان عدوکك اوزرینه ظفرده عفو بیشر ار وزجر مشو دکذر عفوی ترك کوتور
وجرمندن کج • یعنی صوچونی باغشله دیمکدر تاکه صفت کرم ایله موصوف وقدرشناه
ایله معروف اوله سن نظم حدیث شریفده • الکریم اذا قدر عفی وارد اولمشدر • وحفی
العفو عند الاقتدار من علو الاقتدار دیمشدر با تواضع باش وخوکن با ادب تواضع
ایله اول وادب ایله خوی ایت یعنی ادبی عادت ایله دیمکدر شرف تواضع ظاهر روشناه
ادب هر وجهله باهردر نظم مدح ادبده حضرت علی کرم الله وجهه ما شرف النفس
ولا ادب لا بالاصل والنسب بیورمشدر بناء علیه بابایه ابکلینی ومعلمه اتکلینی

دیمشلردر. وادیب اولان کسنه هر قنده کیدر ایسه نور الهی ایله موسوم تاج ایله
متوجدر دیو بیت ادب تاجیست از نور الهی • بنه بر سر برو هر جا که خواهی
بیو مشلردر. و ناظمک تواضعی ادب اوزرینه تقدیمی تواضع ادابدن جزودر جزء ایسه
کلدن اوزره مقدم در دیمکه اشارت ایچوندر. و تواضع و اداب ایله خوی ایدینمک ایکا.
تواضع و اصحاب اداب ایله صحبتدن پیدا اولدیغنی ایما ایچون ناظم مصراع ثانیده
اندر صحبت پرهیزکاران مبطلب پرهیزکارلر صحبتی طلب ایله صحبت بونده دوستلق
معناسنه در نتکیم ناظم مخزن‌خانه‌سنده بو معنایه ایما ضمننده مکن صحبت تو جز با دوستداران
بصحبت کن طلب پرهیزکاران • دیو بیورمشدر. پرهیزکاردن کارنا شروعدن کریزان اولان
علما و صلحا و مردانلر. معلوم اوله که صحبتی اولنه جق کسه ده التی خصلت لازمدر. اولا عقل
ثانیا حسن خلق. ثالثا صلاح. رابعا پاک مذهب. خامسا قناعت عینلردر. بیر دخی خصال
خمسه پرهیزکارانده موجود اولدیغندن مجتبی اولور. و قم التخییلدر برد باری جوی و بی آزار
باش بواشلقی استه وظلم وضرر ویرز اوله. یعنی اخرینک اذاسنه تحمل ایله وسن کیسه یه اذا
وجفا ایتمه ضرر ویرز اوله دیمکدر. و بویله اولمق هنردر نتکیم ناظم ایدر تا کم کردد هنر
نام تو فاش تا که هنر سنک نامک اشکار و مشهور اوله هنر معرفت و صنعت معناسنه
فاش ظاهر و اشکار معناسنه در. پس هنرمندلک هر حالده مقبول و ممدوحدر نتکیم ناظم
مخزن‌خانه‌سنده هنری بو وجهله مدح ایتمشدر نظم هنر اموز تا کردی سرفراز
هنرمندست در عالم بعد ناز • هنر با دولت و جاه هست رسانه • هنرمندان ز هر دردغم اند
هنرمندان ز دانش شاد باشند • ز رنج نیستی آزاد باشند • هنر را از دل و جان بیاموز
تنت را در هنر پرور شب و روز • هنر را گوهر بی بها دان • ز نادانی بود جاهل چو حیوان
هنر پیوسته مرد را بکار است • هنر هر عاقلی را غمکسار است • هنرمند از هنر پیوسته دلشاد
هنرمند از غم و اندوه آزاد • انتهی پس ناظم عالم و جاهلی تشبیه و تغلیه مبادرت
وقانده و فرقلرین بیانه مبادرت ایدوب پرهیزکاران ایله صحبتکر کدده بدیکی معناده
اثبات ایچون بیورر همچو تریاقند دانایان دهر علاء دهر تریاق کبیلردر همچو تریاقند

مقدم خبردر معنا تریاق کبیلردر دیمکدر. همچو کلمه تشبیهدر مابعدینه مضافدر
تریاق عربیدر. درباق و طریاق مثللودر. فارسیدن معربدر. یا فارسیسی کسر تا ایله
تریاکدر. دافع الزهر بر دوالک اسمیدر حتی باد زهره بر دوانک اسمیدر حتی
دخی تریاک دیمشلردر. لغت عربیده شراب خمره تریاق دیدیکلری علی زعمهم زهر غصه دافع
اولدیغندندر. کذا فی الاختری دانایان دهر مؤخر مبتدادر معنا علماء دهر دیمکدر
زیرا دانایان جمعدر مفردی دانادر. عالم دیمکدر و عاقل معناسنه مستعمللدر دهر
فتح دال و سکون ها ورا ایله عربیدر. برنده زمان معناسنه در. نتکیم امام ابن همام
و ائمه ثلثه عندلرنده دهرک معناسی زماندر لکن امام همام کمال علم و ورعندن ناشی
دهرک معناسنده لا ادری ایله توقف بیورمشدر. و شارح ملتقی صاحب در المنتقی دهر
لفظنک بر وجهله بیاننده ایدر جلالت قدره دال اولان لا ادری لفظی ائمه اربعه دن
بلکه فخر عالم صلی الله علیه وسلمدن و جبریل امین علیه السلامدن شرفنجش صدور
اولمشدر نتکیم قهستانی کرمانیدن نقل ایدر. سئل رسول الله صلی الله علیه
وسلم عن افضل البقاع فقال لا ادری حتی اسئل جبریل فسأله فقال لا ادری حتی
اسئل ربی فقال عز و جل خیر البقاع المساجد و خیر اهلها اولهم دخولا و آخرهم
خروجا و شر اهلها آخرهم دخولا و اولهم خروجا. انتهی پس علما دهری تریاق دافع
الزهره تشبیه باننده محققین بیورمشلردرکه. بعض اشیاوار در که صورتی
لذیذ لکن معنوی زهر آلوددر. پس اهل صورتی اول اشیانک صورتنه باقوب انی
عدم تمییزدن ناشی لطف الهی. و نعمت ظن ایدرلر. و شیطان دخی طوریا یوب
بکرد یونغره لرا ودور. پس بونلرک مثلی زهرآلود اشیانک ذکرینه ارباب عقول
عقول عاجز اولدیغندن زهره علاء عنددن بیوروب حففت الجنة بالمکاره و حففت
النار بالشهوات. حدیث شریفی منطوقنجه اطراف جنت شدت و زحمت ایله
احاطه. و کنار نار لذت شهوات ایله احاطه قلنمشدر. صورتا لذت کلدیکی
محرمانک دروغی زهر ناریله مملودر. صقین و اجتناب اولنه زهر ایله مسموم اولان

تریاک توبه ایله زهرک هلاککدن قورتولسون دیمکده علما تریاک زهر
جهال ولشکردره دیمشلردر اعنی علما ایله صحبت وامور دینیه ده هر بار انلره
مراجعت ایدوب حلال وحرامک حالندن آگاه . واول جهله زهره وقوعدن
خلاص ووقع بولان دواء بو انسانلاعرضی ایسه انلاوردن تعلم ایله شفاده
اختصاص بولمغه بونده اشارت واردر قالمذای خواجه نادانان چو زهرای
خواجه جاهللر زهر کبی قاتلدرره پس بونده نادانان اولنلر حقنده ذم بلیغه اشارت
واردر شویله که . انلارک وجودی یلانلر کبی یغرودن عبارتدره یلانلره وسنتلغی
اولیوب انجق کاری مزار اولمغین کذلک زهر مجسم اولان نادانان دخی صحبته و
محبته شایان دکلدر کندولره مقارنت هلاککدن عبارتدر دیمکدر . نادانان جمله‌دن
مفردی نادان در جاهل معناسنه دره زهر آغودره پس بو بیتک معنای مستفادی
نتیجه سنی ناظم بیت آتی ایله بیان تعداد ایدوب بیورور مردم از تریاق می یابد نجاب
آدم تریاکده نجات بولوره یعنی علما ایله مقارنت وانلاره مراجعتدن زهر جهلدن
وستم اخلاق ردیه دن خلاص بولور دیمکدره پس بونده عالم ومتعلم اولانه
بشارت انسانی غیر خفیدره خود کسی از زهر کی یابد حیات خود بر کسه زهردن
قچن حیات بولوره یعنی بولمز دیمکدر مرادنجه استفهام انکاریدره مراد زهر قاتل اولان
جاهللره هلاک پیداه اولوره بو وجهله انلاوردن حذره وجهل صفتندن
کندالیک لازمدر دیمکدر حیات دیریلک معناسنه در موتک مقابلیدر و
موت ایله حیاتک جسم ویا عرض اولمسنده علمادن مقالات کثیره واردر ازجمله
ابن عباس وامام کلبی وامام مقاتلک عندنده موت وحیات جسملردر موت
کبش صورتنده در تقی شنیه رایحه‌سی اولاشنه . اوداشنه فی الحال اولور قیاسنده
جنت ایله جهنم میاننده ذبح اولنه جقدره اما حیات فرس صورتنده در که
اکا جبریل امین بنرایدی هر نره یه اوغراسه ونه شنیه رایحه‌سی اولاشنه فی الحال
بان الله دیری اولوره دیمشلردر و بعض متکلمین موت عرض ضد حیات ایله قائم بر حالتدر

حیات کبی و بعضلر عندنده موت امر وجودیدره حیات کبی اما اکثرینک عندنده
موت عدمیدره یعنی خارجده وجودی یوقدره میت ایله قائم دکلدر دیمشلردر
پس ناظم تریاق یرنده اولان علمادن اکتساب اولنان اخلاق حمیده دن صبر وعلم وحلمک
شاننه اهتمام قصدیله ایدر صبر وعلم وحلم تریاق نفسد صبر وعلم وحلم قلبک تریاق
لریدر . یعنی قلبده اولان اخلاق ردیه نک سموماتی دافعلردر که انلار مقابله‌سیله
شکوا وجهل وغضبدره پس صبر وعلم وحلمک تریاق قلب ومقابللرینک زهرملک
اولدیغی بو بیتدن . قالدیکه ناظمک صبری علم وحلم اوزره تقدیمنده صبرک شدت لزوم
وشرف وشاننه اشارت ایچوندره زیرا صبر صفتی انجق انسانه مخصوصدر زیرا ملائکه
کرامده نفس وشهوات بولنمدیغندن انلاورده صبر متصور دکلدره وحیوانات سائره‌ده
نقصان عقل ایله غلبهٔ شهوتدن ناشی صبر ایله مناسبتلری یوقدره اما انسان حال صباوتده
بهیمه کبی نقصان اولوب شهوت غدایه ناظر اولوره بعده کندوده لعب ولهو وتزیین شهوتی
ناظر اولوره بعده شهوت نکاح طاری اولوب کندیدن بی آرام ایدره لکن سن تمییزه
واردیغنده عقل پدیدکاری نور هدایت الهیه یدیجله اشراقه بشلر پس مصالح آخرته
ارشاد یغنده عقلنا استقلالی اولدیغندن معرفت شرع ایله هدایت قوت بولور
اول زمان نفس اماره سودیکی طلب وحصولنه اقدام ایدره عقل مذکور کندیدن منعه
اهتمام ایدوب بینلرنده جنک واقع اولوره پس عبدینک تبعی شهواته صبر ایله نفسی
قهر ایدرایسه صبرنا سنده اولان تریاقی استعمال ایله عدم صبرینک زهری باوسندن قورتولور
والا اول عقلده زهر قضا وتاییله هلاک اولور دیمشلردر وصبرک تفصیلی محللرنده مسطوردر
وعلم وحلمک تریاق ایدیکی مشهوردره وعلمک حلم اوزرینه تقدیمی انسان علم ایله موصوف اولمدقجه
ترافتی بلدیکچه حلیم اولمز بهر حال علمه محتاجدره پس موقوف علیهک موقوف اوزرینه
تقدیمی معلومدره حرص وبغض وکینه زهر قاتلدر حرص وبغض وکین زهر قاتلدردر
حرص معروفدر بغض ضم با وسکون غین ایله وضاد ایله عربیدر دشمانلق معناسنه در
کینه فارسیدر عربیسی حقددر معناسی بر کسه یه درونده خصومت وکین نقلقدر

پس بو تقدیرجه زهر قاتل اولدیغنك وجهنده علما دیمشلردر حرصك غوائلندن
ثمره سی انتهی ظاهردر نتکم احیاء علومده ایراد اولندیغی اوزره قوت لا یموت چقه جق
مقداری اخذ وبقیه سن خیراته صرف ایتمك زهر مالك تریاقیدر زیرا مقدار کفایه دن
زائد وسندنفکره بقیه قالان مالك زهر اولنابیدر انتهی وحرصك مهلك ایدیکی
اظهردر نتکم بالعیاذ بالله بر مسکه حریص وطمعکاره پدیدك کیمدر دینه مقدور
الهیدر سکدی دیر وصنعتك نه در دینه اکتسابه لنتدر دیر وغایتك نه در دینه
حرماندر دیر انتهی پس بو حرصك زهرندن شفا اوچ اجزادن مرکب بر معجونه وابسته در
اولان اجزاء الصبر وعلم وعملدر دیمشلردر ناظمك مصراع اولده که ذکری بو اشارت
اولنمق محتملدر وبعضو کین زهرندن امین اولمق بومثللو اخلاق ردیه دن
کریزان وجمله عباد الله ایله اخوان اولمغه وابسته در نتکم حدیث شریفده
لا تباغضوا ولا تقاطعوا ولا تحاسدوا ولا تدابروا وکونوا عباد الله اخوانا
وارد اولمشدر فخر جمله کارهانان دادنست جمله کارلرك فخری ایتمك
ویرمکدر یعنی حسبةً لله محتاجه ایتمك ویرمکدر دیمکدر فخر بونده شرف
معناسنه در پس ایتمك ویرمك جمله کارلرك شرفی اولدیغی ما عمل افضل
من اشباع کبد جائع حدیث شریفندن ثابتدر وصو ایچورمك دخی بویله در بلکه
تشنکانه صو ایچورمك بوندن دخی افضلدر نتکم حدیث شریفده من سقی
عطشانا فارواه فتح له باب الجنة وارد اولمشدر وحدیث شریف
دیکرده اسق الماء ولو علی الماء تتناثر ذنوبك کما یتناثر الورق من الشجر الاخضر
فی الریح العاصف وارد اولمشدر در بروی دوستان بکشادنست
قپوبی دوستلر یوزینه اچمقدر یعنی اطعام طعامده دوستلر حقنده قپوسی
اچق اولمقدر بو مصراع مصراع اولده اولان نان دادن کلامنی ایضاح واعلت
ویرمکك وعلت ویرمکك شرطنی اعلام ایچوندر کویا قپوبی بغلیوب سائل
کلدکجه فتح باب ایله سائله نان پاره ویرمك هر نقدر ثواب امید ده باب

احسان اوزرینه دائماً بابنا مفتوح لمن دخل وطعامنا مبذول لمن اکل
یازوب وبو وجهله دوستان صفه منده نان ایلمک فخر وشرف اعلادر دیمکه
اعادر ود دوستلر یوزینه اچمقدر بو دوستلر کوکلی واقعی یاپاندر زیرا کشینك
خانه سنه کلانك دوستلغی اکمکنی یمك ایله در والا اکا دشمان تعبیر ایدرلر نتکم
عادت عرب بویله ایدی یا هو دکشینك طعام ایلدیکی کسنه الدن کلدیکجه رجل
تقی کرکدر نتکم حدیث شریفده لا تصاحب الا مؤمنا ولا یاکل طعامك
الا تقی وارد اولمشدر پس دوستان دیمك ایله بو معنایه اشارت مراد
اولنمق دخی ممکندر وهمیشه باب احسانی مسدود اولانك بونده ذمنه اشارت
واردر زیرا قپوسی مسدود اولمق انجق کندی علفیله چکوب آغزه نفع اولیان
کاو وخرك حالیدر که آخور قپوسی اوزرلرینه سد اولنمق عادتدر نتکم شاعرك
بیت در آخر بسته بود سر خیره بر بر بود او بکاو وخر بیتندن معنای
مذکور مستفاددر کرچه دانا باشی واهل هنر اکرچه عالم وهنرمند اولورسن
خویشتن را کمتر از نادان شمر کندیکی هر جاهلدن کمتر صای یعنی بن عالم وهنر
مندم دیو کبر وغروره دوشمه دیمکدر پس عجب وکبر وغرورك غوائلی کثیره اولوب
وباعثی اولان اسبابدن علم وهنره اغترار اکثر اوله کلدیکندن ناظم هند ایله
نصیحت وکتی کندی نفسنی افرینددن کورمکك لزومنه تنبیه واشارت بیورمشدر
حتی اکثریا عجب وغرور دورت کسنه ده اولا کلمشدر انلار عالم وعابد و
صوفی ومفتی دردیمشلردر پس طائفه علمادن علمنه مغرور اولانلر بر قاج فرقه در
بر فرقه سی علوم ومعارفه کاملم بنم عند الله تقدمم واردر دیو ظننه دوشوب جوارحنی
معاصیدن منع وصیانت وحقنده عمل واطاعت ایتمیلردر وبر فرقه سی علم ظاهرینك
زینتنه صرفیله کسب شهرته مائل اولوب باطنی اخلاق ذمیمه دن چکا بندن پاك
ایتمیلردر وبو فرقه سی تحبیدن ناشی کندوده اولان اخلاق ذمیمه نی کوره
عیوب بنده صفات ذمیمه یوقدر دیو ادعا ایدرلر وبر فرقه سی مقتضای

علیله عامل اولوب ظاهر و باطن تصفیه ایدوب کبی نوا یای قلبندن مختفی
اولان مکائد شیطانیه عدم تفطندن غافل واری اهمال اوزره اولانلردر. و برفرقه
سی. تعلیم علوم و وعظ ایله اشتغال لنه کندوده عمل ایدمیکن تعلیمی عمل
مقارنه قدایله عماد عاسنده اولانلردر. پس بو مهالکه دوشمک کندی نفسی
جبلهدن دون کوروب اصلاحنه سعی ایتمکه موقوفدر. و اولیاء کرامك
نفسلرین اشاغی کوردیکلری مهالك مذکوره یه دوشمامك ایچوندر اصلاحنه
سعی ایتمکه دعیلدره زیرا مهالك مذکوره مشکلدر در بیان نشان ابلهان مکوید
شد دو خصلت مرد ابله را نشان احمق اولان رجله ایکی خصلت خوی علامت
اولدی صحبت صبیان و رغبت با زنان صبیان ایله صحبت و نسوانه رغبت در
بونده صحبت مجالسه و رغبت و میل و محبت معناسنه در بی زنان و صبیان
ایله اولان محبت و الفت و رغبتك مضرتلری مابعده بیان اولنمشیدی فارجع الیه
در بیان زندکانی ناخوشی در زندکانی ای ولید دیریلکده خوشیزلق
ای ولید ناخوشی با مصنعی ایله مزاجنك درستا ولمقی در زندکانی
دیریلکده دیمکدر. بو کلام ناخوشی کلمه سنك مفعولیدر ای ولید ای صبی
و یا ای مبتدی دیمکدر مرد را از خوی بد کردد بدید کشیه کوتو خویدن ظاهر اولور
بدید ظاهر معناسنه در پس کوتو خوی سبیله خلق عدم امتزاجدن ناشی
دیریلکده کشیه ناخوشلقك ظهوری اشکاردر و سوء خلقك دخی مضرتلری بدیدار
شویله که کوتو خوی سنه قائل کیمسه نك مزاجی تغیر ایلمسی ظاهر در دیمشلردر
انکه بنود مرد را خوی نکو اولکیمسه که انك ایچون ایو خوی اولمیه مرده می دانش
که بنود زنده او انی اولمش بیلکه اوزنده اولمیه. مرده اتش نوتك فتحیله اولور اخرنده
کی شین ضمیردر. و مرده ان کلمه سنك مفعولیدر سیئ الخلق اولان کمسیه لاجعل
معناسنی بلدیمکدر. ایعنی سیئ الخلق اولانی مرده و سیئ قد ایلدیکلری هلاك
معنوی ایله هالك. و حیات ابدی و راحت سرمدیدن محروم اولدیغنه اشاوت

ایچوندر

ایچوندر. یا خود هر کیمسه عندنده منفور اولدیغنه ایما ایچوندر هر که کوید
عیب تو اندر حضور هر کیمکه حضورینده سنك عیبکی سویلر. یعنی عیبکی سکا بلدرد
حضور بونده قیامك مقابلیدر میسنماید در اهتمار ظلمت بنور سکا ظلمتدن
نوره یول کوستوررلر مینماید بونده مضارع مفرد غائبدر وینماید کوستورید
دیمکدر فاعلی ضمیر مستتردر. حضورده سکا عیبکی ارات ایدن کیمسه یه جهد عیبی
اولمقوله کیمسه یه عداوت و مقابله ایله خصومت اقتضا ایلمز. حتی عاقل اولان
کندو عیبنی بیلوب اصلاحنه سعی ایدندره عیلدره لکن کیشی کندو عیبنی بلمك مشکلدر بو بابده
درت کیمسه نك برنك خبرلقنه محتاجدر. اول اولکیشی بصیرت صاحبی اولان
عالم عامل و مرشد کامل که کرا اندلر ایله مجالسه عیبی شرمیه کاه اولنمی جایدر. و بر کیمسه
متدین و خیرخواه اولان یار صادق کرد و ستنك عیبنی اعلام دیده یاند و بویله
اولان یار صادق. و عیبی اقرار ایدن محب مونقلك وجودلری نادر در دیمشلر حد
زیرا فی زماننا بردوسته زیرد اما کجه. بر معترب وار دردینه فی الحال اعتماد ایدوب
دفعنك تیدنده اولور. آما عقربدن اشد اولان بو عیب شرمیس کندویه خبر ویرمسك
نفسانیته اویوب سکا عداوت باشلر دیمشلردر. و بری دخی دشمنك عدوسی اولان
کمسنه در. زیرا دشمان کشینك عیبنی و سنکی ایو کوررور. و یدحمها سویلر و بری
دخی ناسدن معیوب اولانلره نظر ایله اول مثللو عیبدن حذر ایچون خلقلدن اعتبار المقدر
پس عیبکی سکا بلدررد عا ایتمك کر کیدر زیرا مرترا الخی کم باشد رهنما اولکیمسه
سکا یول کوستوریجی اولدقمر تحسین لفظ ایچون زاندر رهنما ترکیب توصیفیدر
یول کوستوریجی دیمکدر که عند المشایخ الکامل مرشد دیرلر. پس شکراو می باید آوردن
جا انك شکرینی بر نسنه کتورمك کرکدر. نتکم حضرت علی کرم الله وجهه نك
رحم الله امرأ اهدی الی عیوبنا. کلام دعا نظامی بو معناده نامدره. ایعنی آدم مده
کا کندی عیبنی اجابیدن ستواللعبد الوتوقت ترك عیبه تشمیر ازیال ایندیکی
اکا. ایلته دعا و شکر و ثنا ایلکیدره. نتکم ابن جوزی حیاسنده انشدکم برکون

سلمان پارسی رضی الله عنه حضرت فاروق رضی الله عنهك مجلس عالیلرینه كلمكین
حضرت فاروق اندن سؤال ایدوب یا سلمان بنده هیچ نه عیب كوروسین سویله
دیدیكده سلمان ایتدی یا فاروق اسماعمه كوره مائده اوزرینه ایكی دورلو قاتق جمع
ایدر ایمشسین و ایكی دونلك وار ایمش برینی كیجه و برینی كوندز كیر ایمشسین اولزمان
سرفراز منفعل اولان فاروق نشان ایتدی یا سلمان بونلاری غیری نه ایشتدك دخی
وار میدر سویله دیدیكده سلمان ایتدی لا انتهی حال خود را ازدو كس نهان مدار
كندی احوالكی ایكی كسه دن كیزلو طوتمه یعنی صاقنمه پنهان بونده مخفی معناسنه در
از طبیب حاذق و از یار غار طبیب حاذقدن و یار صادقدن طبیب معروفدر
و عند العرب عالم و استاد كامله طبیبا اطلاق اولنور و استعاره طریقیله محبوبه
دخی طبیب دیرلر حاذق ماهر دیمكدر احیاده مسطور اولدیغی اوزره طبیب ایكیدر
بری طبیب القلوبدر كه اكا طبیب الغیوب دیرلر بونلار عیوب نفسه واقف و اصلاحنه
علاوجی عارف اولان علمای دین و مشایخ كریمیندر كه بونلار علم و حكمت و معرفت و
عفت ایله الوده اولان حاذقلردر بونلاره كشف حال ایدن منافعدن محروم اولماز
و بری طبیب الابداندر كه حذاقتی اردقچه انلاره كشف حال ایدر و انلریله استشفا ایدرلر
حذاقتی المیانك الی بوشدر یار غار یار صادقدر بونلاره دخی كشف اسرار ایتمه سزاوار
دركن زمانده صداقتكار اولان یارك وجودی كبریت احمر در عنقادر تا توانی با زنان
صحبت مجوی مادام كه قادرسن عورتلر ایله صحبت استمه بونده صحبتدن مراد دوستلقدر
پس زنانك دوستلغنده دوام و وفا اولمدیغی معلومدر اریله اولنجه راز خود را نیز
با ایشان مگوی دخی كندو سركی انلاره سویله زیرا انلار اسراره محرم اولمدیغك كسه لردن
دكلدر دیمكدر راز خود را اضافه كندی سركی دیمكدر راز بونده كیزلو نسنه معناسنه در
كرك قول اولسون كرك فعل اولسون و بوندن غیری لوت معناسنه و كبری معناسنه
و الجق ایله یاپلان دیواره دیرلر و بر شهرك اسمیدر كه امام فخر رازی انده در و شهر سبزواره
بر فرسخ قریب بر قریه نك نامیدر حتی شهزاده كاندن راز قرنداشی ریحانه ایله بر شهر بنا ایدوب

شهر مزكوره اسم و صفنده هر بری كندی اسمنه مضاف ایتمكده نزاعه دوشدیكلرنده بر عاقل
نزاعلرین قطع ایچون شهره ری كه اهلنه راز ترتیبیه سیله انلاری الزام ایتمشدر كذا فی فرهنك
هرچه بر اكر دست حق بر تو حرام هرنه كه حق سنك اوزریكه حرام ایتمشدر دور
باش ازوی كه باشی نیكنام انده ایراق اولكه خوش نام صاحبی اولسن بعض نسخه ده
مصراع ثانی دوردار از خود كردار نیكنام واقعدر معنا اولعرابی كندیكدن
ایراق طوت كه نیكنام طریقه سن دعا اولورسن پس حرامدن مجتنب اولانك خوش نام
اولمسی و عند الله اعتبار بولمسی اشكاردر چونكه بگشاید در روزی خدای چونكه
رزاق مطلق رزق قپوسنی اچر یعنی رزقكی ویره دل گشاده دار و تنگی كم نمای
كوكلكی كشاده طوت و انقباض از كوستر یعنی هیچ منقبض اولمه دیمكدر تنگی بونده یا
مصدریه ایله طارلق معناسنه در كه مراد رزق ایچون انقباض و صقلمقدر
پس بونده نفی قسمنده اولان رزق مقدر دائمی اولوب رزق خصوصنده چین
جبین ایله انقباض كوسترمه زیرا بسط و قبض حقكدر فاعل مختارك حكمندن
سؤال اولنماز دیمكه اشارت وارد نیكم خواجه حافظك بیت رضا بداده
بده و ز جبین گره بگشا كه بر من و تو در اختیار نگشادست بیت لطیفی بو معنا
دالدر و هر كسك رزق مقدری كندویه واصل اولور دیمكه بونده دلالت ظاهردر
نتم رزق خصوصنده بر عجیب فكرت اولمق باننده ابن عینك دلا كر میتوان
كردن منه پیش بر آن كردن ترا خود وجه نان گر خوردن رسانند رزق
مطلق نظمی كافیدر و ناظمك مفرحاتنده اولان بیانی بو بابده وافیدر كه
بیورمشدر نظم زر روزی برترا صكا و داده ترا رزاق رزق انعام داده
زر رزق خود چرا دریش داری مخور غم رزق خود باخویش داری زر رزق رحلاو بی تا دماند
كرم و در روز رحتی تا دماند زر رزق او بر اصحاب وماهی زر رزق او خورده پادشاهی
زر رزقا و خورده كبر و سمانا زر رزق او خورده درویش و سلطان زر رزقا و خوری زر رقت بدیدست
كه رزقت را زپیش فر بدیست زر رزقا و بوده لشا درویش نحوكهی خوردن از رزق خویشتن

ز رزق او بحر در دبینی بکم • چرا از بهر رزق بیهوده غم • انتهی فالذیکه اسباب
طلبده زوقت ثبات ایله سعی لزومنه ذاهب اولانلر ابن عینک بیت اگرچه رزق
مقسوم است بیجزی • که من بحر مرو داین معنی المحرفی • که بر ز دان رزق کیجابی نرادی
بمریم کی بذکروی که هزی • ایله استشهاد بیورمشلردر مراد • وهزی الیک بجذع
النخلة تساقط علیک رطبا جنیا • آیتہ بتنبیله استدلالدر بونده بیان کیزروغیچه
رتبح ایدوزفتم سعی بفائده در دیوغیچه ادلّه ایراد ایتمشلردر شمح موجبه کلمات
بیت چه سرگردان شوی از بهر روزی پابدامن کش • که بهر دانه این سرگشتگی را
آسیا دارد • بیت لطیفی بوبیانه گواهدر حتی کثرت نعمتدن رزق نتاول اولاند
فائده یوقدر • رزق مقدردن زیاده اولماز شویلکه بحردن وظیفه گوهر برقطره
ابدر دیو بیت چه سود نعمت بسیار سنک روزی را • ز بهر قطره آبی وظیفه
گهرست • بیورمشلردر و رزق وقتنده کنایش اید و برایله صاحبنه اولاشور شمح
بیت بعکس روزی باشد عنکبوت • رزق را روزی رسان پر میدهد • مضمونی
بونده کافی الزامده وایندر دیمشلردر تازه روی وخوش سخن باش ای اخی
ای قرنداش لطیف یوزلو وخوش سوزلو اول تازه روی وخوش سخن ترکیب وصفیدر
مراد گولر یوزلو وتاتلو سوزلو اوله عکمد بس بشاشت بالهر حاله خصوصیله
هنگام انعام وآوان اطعامده لازمدر شمح حضرت حیدر رضی الله عنهک بناسنه
الرجه عطیة ثانیة کلاوی تولماشاهددر وضیفه اکرامده بیت لیس الکرام لمتیہ
طیب الطعام له بل الکرامة ان تلقاه مبتسم دیمشلردر وکیفیه لاکر عبوس الوجهک
نان زهر الود اولدیغندن بیت حرامت بود نان آنکس چشید • که چون سفره ابرو بهم
برکشید دیمشلردر • اعنی ای قرنداش سن بویله اوله تا بود نام تو درعالم سخی یا که
فالله سنک اد سخی اوله بس بونده سخاوتک نزلی بود ردیکه [illegible]
بر محور اندوه مرا ای لعبوس ای هوس چوق تمنه اولدم غصه سن چوق
یعنی هوا وهوسه متابعت ودنیایه مزید تعلقدن ناشی اولور هر دم غصه لقمه یکه

موته

موته استعداد ایله آخرت ایچون تدارک زاد اول • زیرا موتک وقتیله ورودی
مجزوم مقدر دیمکدر لعبوس صنم یا وسکون لام ایله بل لعبی الیه هوس کلمه سندن مرکبدر
بل چوق معناسنه در هوس معروفدر بس لعبوس کندی نفسنه فائده لویی اربوب غیری
قابو مبانه دیراو چونکه وقت آید نگردد پیش وپس چونکه وقت اجل گله ایلرو گیرو
اولماز بس بونده فاذا جاء اجلهم لا یستاخرون ساعة ولا یستقدمون • آیتنه
تلمیح واردر معلوم اوله که اکثروا ذکر هادم اللذات • مفادنجه موتی چوق ذکر ایتمک
کرکدر • وموتی ذکره ثواب واردر زیرا ذکر موت حب دنیایه مانع اولور دیمشلردر
وموتی ذکره طریقی اسلافک ومکبره کندی قتلت ادیلرندن عازم دار آخرت اولانلری
یاد ایدوب الا ذکری اولمجنی فکر ایتمکدر • وداغما موته مستعد اولمقدر وعاقل اولان بودر
شمح ان النبی صلی الله علیه وسلم سئل ای المؤمنین اکیس قال اکثرهم للموت
ذکرا واحسنهم لما بعده استعدادا اولئک الاکیاس • حدیث شریفی بوبیانه شاهددر
حتی موت خطره عظیم اولدیغندن کندودن نفرت وذکرندن غفلت ایلک فلک مکروهدر
دیمشلردر • وبو بابده ناسک اوچ حالی واردر • اولکیسی حال اهل دنیادر که موتی ذکردن
غافل وذکرانیه دخی دنیادن فراقنه تأسف ایله موتی کریه گوروب مائل اولور بونلار
من کره لقاء الله کره الله لقائه حدیثنک تحتنه داخللردر ودنیایه مغرور اولمقدن
تدارک آخرتدن غافللردر • ایکنجیسی تائبلردر که حب خوف خدا ایچون موتی ذکر ایدرلر
لکن تدارک زاد عقبایه استعداددن مقدم موت کلور دیو خوفلرندن ناشی کریه گورولر
بو کراهتده معذور دیمز بلکه معذور ومثبور معتبرلردر • اوچنجیسی مردان خدادر که
الاوده موت وعدگاه لقاء الله اولدیغندن داغما موتی ذکر واستعداد ایله سفر جانب
لردر زیرا مردان خدایه موت قدرت حلواسیندن اعلادر دیمشلردر • شویلکه
محبوب حقیقی یه وصول ایله حیات ابدیه یه نائل اولورلر مشایخ صوفیه نک لاحیّ الاّ فی
الموت • دیدکلری بو معناجه در شمح حسین منصورک لسانندن نقل حضرت مولانانک مثنوی
اقتلونی یا ثقاتی لائما • ان فی قتلی حیاتا دائما • ان فی موتی حیاتی یا فتی • کر انا دق

موطني حتى متى • فرقتي لو لم تكن في ذا السكون • لم يقل انا اليه راجعون • ديو بيورديغي
بو بيانده تامدر دل ز غل و غش هميشه پاك دار دائما قلبي غل و غشدن پاك طوت
يعني حقد وحسد و قارشيقلق و خيانتدن قلبكي پاك ايله ديمكدر • بونده عابده لازم
اولان تصفية قلب و هميشه پاك كوكدر ديمكه اشارت واردر پس اخلاق ذميمه مزكوره دن
حقد و عداوت غايت كوتو اولديغندن ناظم ايلد تا توانى در درون كينه مدار
مادام قادرسن باطنده كين يعني حقد و عداوت طوتمه • مراد بر كيمسه يه كين طوتمه ديمكدر
تكيه كم كن خواجه بر كردار خويش اى افندى كندى عملك اوزرينه اعتماد ايله تكيه
طيانمق معناسنه در تكيه كن اتكا ايله مراد هم ايله ديمكدر خواجه افندى ديمكدر مراد عامل اولان
عابددر بر على معناسنه در كردار كسر كاف عربي ايله عمل معناسنه اولان كر ايله
كتوريجي معناسنه اولان آر لفظندن مركبا و لعين في الاصل عامل معناسنه ايدي
صكره عمل معناسنه استعمال اولنمشدر نتكيم بيت بلبل اندر قفس فجر از آن مى نالد
كه بلد كرد نداره همى كفتار است • باز بر دست شهان پاى از آن مى كويند كه يكى
كفت ندارد همى كردار است • نظمنده بو بيله در كه كرد و دخى كردار دخى عمل معناسنه
فارسيدر • اما لفظ كردار عربيده بنا و اشجار و سايع معنالرينه كلور بونده مراد معناء
فارسيدر • پس معنا صل معناء علا مغرور اولمه در دل بنه بر رحمت غفار خويش
كندى كوكلكى رحمت غفار اوزره قو • بنه كسر با، زائده ايله امر حاضردر وضع ايله
معناسنه در مصدري نهادندر • بعض نسخه ده غفار يرينه جبار و قهار الحسى
دخى اسماء جلاله دندر معنالرى ظاهر و هر برينه اولان نكته باهردر معلوم اوله كه عمل
سبب دخول جنتدر يوقسه موجب جنت دكلدر • زيرا دخول جنت فضل الله در عمله
مغرور اولان كمراهدر ديمشلردر • بهترين چيزها خلق نكوست جمله نسنه لرينك
يكركى ايو خويدر • پس خلق حسنك فوائدى چوقدر از جمله فائده سى مصراع ثانينك
مفهوميدر كه خلق خلق نيك را دارند دوست خلق ايو خويلويي دوست طوتارلر
يعني حسن خلق صاحبنه هر كس محبت ايدوب الفت ايدرلر ديمكدر نتكيم فخر عالم صلى الله

عليه وسلم اصحاب كرامه خطاب ايدوب زياده سويلرزه ود في يوم قيامتده مجلسمه اقربكز
زدن خلقي كوزل اولاندر ديو بيورديغي بو بيانده كافيدر • اولكي فتحها ايله خلق دو
ايلمك معناسنه در اولنجي منتها ايله خلق و خوى معناسنه در رو فروتن هميشه
اى خلف كبرنى اى اوغل دائما متواضع اول رو فتح را مهمله ايله امردر كبر ديمكدر فروتن
متواضع معناسنه در شوخ شين ايله اولد ديمكدر خلف خانده و لامك فتحه اريسله
عربيدر كشينك عقابندن يرينه قائم اولانلردن خيرلو اولانه ديرلر جمعي اخلاف
كلور مراد اوغل ديمكدر پس تواضعك هر جهله ممدوحيتي اثبات ايچون ناظم ديمشدر
كين بود ارايش اهل شرف كه بو زينت اهل شرفدر كين كه اين لفظلرندن مخففدر كه
علت ايچون رابطه در اين تواضع لفظنه اشارتدر بود است معناسنه در مصراع اخرينه
مربوطدر ارايش زينت معناسنه در اهل شرفدن مراد اولياء عظام و اصحاب
كرام و علماء اعلام و مشايخ والا مقامدر پس تواضع بونلرك آرايشى ايديكى ظاهردر
و تواضعك باعث علو قدر ايديكى تمام المرء التواضع خبرندن باهردر حتى فخر الاجداد
عليه الصلوة والسلامك ما نعم دار القرار الذي يعقد نعكوه • وصيت شريفلرى اولدنزه
حضرت عمر و حضرت علي رضي الله عنهما سلام رسول الله و مرقع شريف حضرت
رسالت پناهي اويس قرنى حضرتنه تبليغ بيوره بعقوت حضرت اويس سلام ايله مرقع
شريف فخر عالم احسانته نائل و بو وسيله ايله صحبت لطيف عمر و حيدره واصل اولديغي
نعم جليله نك سببي تواضع ايديكي حضرت اويس اقرار ايلمشدر نتكيم ناظم مقرضا نده
بو وقعه يانده حضرت اويس ه مرقع برد و چشم خويش ماليد • بدركاهش
بسود دل بناليد • بچشمان از تواضع ديدم اين جان • تمام اورا وديدند اين جلد دان •
را اين منزلت داد از تواضع • تواضع كن شوى شاد از تواضع مقالد سيله
اولد حضرتلرى خبر ويرديكى بو عيان بيورمشدر • و بو مناسبتله كتاب مذكورده •
تواضعي بر وجه جليله مدح ايلمشدر كه بو در نظم تواضع كن هميشه تا توانى
تواضع دان تو اصل زندگانى • تواضع كن بدرويشان و حاجتمند • تواضع دا ...

خردمند • تواضع از بزرگان بهتر آید • بزرگان را تواضع خوشتر آید • تواضع
کردن این نهانست • تواضع سر بلندی جهانست • تواضع کن که از روی حق بینی
مجد کام و مراد دل ببینی • تواضع با فرودستان کنی بیش • فزاید در دو عالم عزت خویش
تواضع از همه کاری نکوتر • تواضع کن همیشه با که و مه انتهى اینکه پابند در کف
شهوت اسیر او لکنه که شهوت ایله سنده اسیر اوله کف ال ایکیسی معناسنه
عربیده شهوت عربیده نفسی هواسنه سوق ایدن حالتدر بر و جمیع شهوات کلور
اسیر عربیده طوتساق دیمکدر وجه تسمیه اسیرك اللری قایش ایله بغلو اولدیغندندر
ایمدی اسیر دست شهوت اولان کرچه از دست او در بند کیر اکرچه حر الاصل در
ان قلت بل • لکه قولدندن دخی اذلدر نتم حضرت علی رضی الله عنهك عبد الشهوة
اذل من عبد الرق کلامی بو معنایه دالدر ودخی شاعرك • نون الهوان من
الهوی مسروقة • فاسیر کل هوی اسیر هوان • دیدیکی بو بابده غایتدر آزاده
بخیدن عیب معناسنه در تفصیلی سبق المثنی • وعند المشایخ اسلام
ایجنده صقالی اق اولان عذابدن خلاص بولمق علاقه سیله اختیار اولانه
آزاده دیدیکلری اولدر اختیارلك عذابدن خلاصی تیدننه شهوانه کرفتار اولمق
ایله شرور طهرد دیمکه ناظمك آزاده • فی مطلق کتورمسنده تحذیر واشارت
واردر • زیرا • ثلثة لا یکلمهم الله یوم القیمة ولا ینظر الیهم ولا یزکیهم ولهم عذاب
الیم شیخ زان وملك کذاب وفقیر مستکبر • حدیث شریفی واردر • فاسق اولان اختیاره
دیش سعیدك بر لطفی اولدیغنها یاندر وکر رفتا رنجه شهوت اولانی ریق
عقد البدیکلری بنا وعقبا حقنده در • زیرا امور شرعیه ده دنیاده دخی کبی
فاسقك شهادتی مقبول اولمدیغندن ماعدا یوم قیامتده امر ماضیه اوزرینه •
اقتضا ایدن امور الهیه ده دخی شهادتی مقبول اولمیه جقدر دو بو مسایل محققین
بیان بیورمشلردر • کر تو بینی ناکسی را دستگاه • کر بن بر ناکسی مالدار و صاحب
اقتدار کوره سن دستکاه • کثرة اموال ... واب وار اقتدار کفایه در و بوندن

ماعدا ایکی معنایه کلور اولی ثروت وقدرتدن کنایه ایله بو مرتبه کاره الی ایرشور
وقدرتی یتر معناسنه استعمال اولنور • ثانی بز و قماش طوقود یغلری نسنه در که
عوام تعریف ایدوب دزکاه ایدرلر حاجت خود را از وهرگز مخواه • کندی
حاجتکی هرکز اندن طلب ایتمه • زیرا ناکس مال ایله کس اولمز وکا عرض احتیاج
ایتدکلدن غیری بر نسنه بولمز دیمکدر نتم طالب ایدر بیت • ساغر از دونان
کشیدن کر نان همتست • کر کسی جامی کشی باری ز دست جم کشد • پس ناکسانه
عرض احتیاجدن منعه ترقی قصدیله ناظم ایدر • بر در ناکس قدم هرکز مبر • ناکسك
قپوسنه اصلا ایاق باصمه یعنی التجا ادمه بو بیتی کوره دیدیکلری اوزره
ناکسانك علاقه‌سی بالکلیه قطع ایله دیمکدر • کر ببینی هم • مپرس از وی خبر
اکر ناکسی کوریر ایسك دخی اندن خبر صوریه ستی بر ... وجهه محتاجدر اولا کندویه
نه حالك دیه زیرا خسیسك حالی اخس حیوانات اولان اتك حالندن الجق‌تدر
الجق خبر استمك عقلا ایشی کلدر • ثانیا اکسدن بر حوادث صورمه که خساستندن
ناشی مسئولده مطابق خبر ویرمز نتم مقامات زر خنده مسطور اولدیغی اوزره • اشعث
نام ناکس معلوم اولان بر حدیث شریفی تمام بیان ایلمشدر • بو نکته کوردیم صحف
نفخ یدرده • ناکس ایله یار اوله سزده رحمر ده • بی مثنا اولوبانه الصوعه
خسیسك • خنجر کبی قالور سوزنك زخمی جکرده • تا توانی کار ابله راه ساز
مادامکه قادر سن ابله واحمقك ایشینی دوزوب قوغمه • یعنی ایشنه نظام ویرمك
سوداسنه اولمه دیمکدر • زیرا احمقك ایشی اولا نظام بولمز ثانیا نظام بولدیغی
اکله مز ثالثا احمقه ایش بکندرمك مشکلدر • فرضا بکنسه حماقتندن ناشی اول وجهله
نظام ایله معقده هر بار بکنی بکرو تقتك اولدیغی ویا اولدیغی فهم ایتمز وقبل الحصول یکروند
کثر دعیتلوره • رابعا نظام ویردیکك ایشی بر حال برده سی اغلبا احتمالدر • کار فرمایش
وحکتر نواز • کار ایش بیورمك یکی نوازشی ازرق ایله کار دعمل معناسنه در فرمای
امر حاضر در بیور دیمکدر • آخرنده کی شین ضمیر غایبدر • ابلهه راجعدر کتر ازرق

نوازضم نون ایله اوخشه دیمکدر   خلاصه احمقك ایشنه قارشمه
اما کندوکی استخدام مانع کلدرکی مقابله سنده کندویه نوازش ایله زیرا
احمق اکرامك قدرینی بلمز یاحود معنا اکا کارخسیسی بیورکه کارشریفك مهله
سندن کلمز دیمکدر . کتر نواز دیمك بو معنایه دخی محتملدر . یا حود اکا اینی بوید معقده
صیانت ایله . وکندویه راحت ویرمه دیمکدر . زیرا احمق التفاتی ایکله مرضکو
افندبینو بکله مزد عبثلردر   در احتراز از دشمن و نادان دوست
از دو کس پرهیز کن ای هوشیار ای هوشیار اولان نکته ایکی کسه دن اجتناب
ایله هوشیار هوش ایله یار لفظلرندن مرکبدر هوش فارسیدر ترکیده اوله در
عربیده اندن تمیز ایله تعبیر ایدرلر تمیز دیدکلری عقلك لوازمندندر که انکله ادم خیری
شردن و نفعی ضرردن فرق ایدر یار بونده معین معناسنه در پس هوشیار الدن ترکی
هوشی کندویه معین اولمق دیمك اولور هشیار ابق معناسنه در مقابلی مست در
دیدکلری بو وجهله در تا نبینی بجتی در روزکار تا که روزکارده بر نکبت کورمیه سن
نکبت فتح نون وسکون کاف عربی ایله شدت ومشقت معناسنه در و شجر مجرور
غیر بین اولان جراحت معناسنه کلور . جمعی فتحه لر ایله نجبات در اخرینه کی
یا وحدت ایچوندر . و تعظیم ایچون اولمق دخی جایزدر در روزکار زمانه و
جهانه دیمکدر اول از دشمن که او استیزه روست اول دشمندن که اول عناد وجدل
یوزلودر استیزه رو کسر همزه ایله عناد وجدل معناسنه اولان استیزه ایله وجه
معناسنه اولان رو لفظلرندن مرکبدر . پس بو ایله عدوی مجادلدن اجتنابك طریقی
جمعتدر . اولا مدارادر بو نکته اولمزایسه صلحه راغب اولمقدر نتم صلحك خیر
ایدیکی بانده مهی اجالدن کهنه دیرہ ولوله انداخت که الصلح خیر
دیو بیور مشلردر بو نکته دخی اولمز ایسه دشمانی سندن ویاسن دشمانکدن ایراق
اولمق کرکدر نتم چو همسایه با تو شود در حروش سرایش ستان یا سرا یش فروش
بیت لطیفی بو بابده کا فیدر دیمشلردر وانکهی از صحبت نادان دوست

واندنفکره جاهل وغیر عاقل اولان دوستك صحبتندن اجتناب ایله دیمکدر .
صحبت بونده دوستلق بلکه مجالسه معناسنه در نادان دوست مرکبدر
صدیق جاهل وغیر عاقل دیمکدر نتم دشمن دانا به از نادان دوست نظم
بو معناده در . عدو عاقل خیر من صدیق جاهل مصداقنجه صدیق جاهلدن
جاهلدن اجتناب لازمدر . حتی دوست اتخاذ ایده جك کسه ده درت شرطك
وجودی لازمدر اولا عقل . ثانیا حسن خلق . ثالثا خوف الله . رابعا انصاف بیشکور
ویحیی بن معاذ ایتمشکه سنی کامجه بنی عادن اونتمه دیمکله محتاج ایدن وکندی کندوا
ایله مدارا اوزره یکیلان . ودخی بنی اعتذاره محتاج ایدن . ودخی ضرری مجرب
اولان کسه نك دوستلغندن اجتناب کرکدر . انتهی ایدی نادان دوست اولانه .
بو خصلتلرك وجدانی غایاندر . دوستلغندن پرهیز ایلك باعث سلامت نکبت
جهاندر . پس ناظم دشمان مجادل ودوست غیر عاقلدن پرهیز ایلکی تاکیدده
وطریقن ایما ایلك ضمننده اندر خویش را از نزد دشمن دور دار کندیکی دشمان
قندن ایراق طوت نزد فتح نون وسکون زاء معجمه و دال مهمله ایله فارسیده
عربیده عنده وترکیده یان ایله تعبیر اولنور ومجن اخرینه یا و کاف کتورلوب
نزدیك دینسه یقین معناسینه اولور پس دشمندن اجتنابك طریقی کندیکی
ایراق اولمسی اسان اولدیغندن ناظم بونده بو وجهی تخصیص ایلشدر لکن نادان
دوستدن اجتنابی بیانده ان سندن دور و مهجور ایله دیو دوستلغندن اعراض
مناسب کوروب بیورمشلردر یار نادانرا ز خود مهجور دار یار ناداني کندیکدن
مهجور طوت مهجور ترك اولنمش معناسنه اسم مفعولدر خلاصه کلام دشمانك
زمانی ایکن اولمغین کندیکی دشمانندن دور ایله لکن دوستلق ایکجك زمانی
سنك ایکن اولمغین صدیق جاهلی کندیکدن مهجور ایله دیمکدر ای بزرکوار
یا مردم درشت ای اوغل خلقه درشت سوزی از سویله مراد هیچ سویله دیمکدر
مردم بونده خلق معناسنه در درشت دال اوداء مهمله لرك ضمه لری ایله قتی معناسنه

در که مقابلی یومشق معناسنه اولان نرمدر کما فی دقایق الحقایق ورنجوی
از کوکرد اندیشت وکرفتی سویلیه‌یک خلق سندن اورکدوب دوندررلر
یعنی اعراض ونفرت ایدرلر دیمکدر نظم ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک
آیت شریفی بو بیانده کافیدر بهترین خلق می دانی کراست بیلورمیسن خلقک
ییکرکی کیمدر بوکا کوره خلق لفظی فتح خا ایله ایل معناسنه دره ودخی کراست
کلمه سنده کی را زائده در یاخود معنا بیلورمیسین ییکرک خوی کیمه مخصوصدر
دیمکدر بوکا کوره خلق ضم خا ایله خوی معناسنه دره وکرکلمه سنده کی را اختصاص
ایچون اولور انکه داد انصاف وانصافش نخواست اولکسه که عدل واحسان
ایلدی ومقابله سنده انک انصافن طلب ایتمدی یعنی خلقه انصاف وحسبة لله
ایدوب مقابلده برشی‌نه موافقه اولمادی دیمکدر انصاف اول وثانی [illegible]
واحسان معناسنه دره انصاف ثانینک اخرنده کی شین ضمیردر اول کندو یه
انصاف اولنان کسنه یه راجعدر نخواست مانعی سنیدر استمدی دیمکدر لناد
جهان خلقنه برساعت جهانده عدل وداد ایتمک • جهان شاهینه روح طاعت
صد ساله دن ییکدر چون حدیث خوب کویی بافقیر چون فقیره کوزل لطیف
سوز سویله سن • پس فقیره حسن کلام کندویی کوردیکی لطفله خاطرین استعلام
وقلیل وکثیر احسان ایله کندویه انعام وبرشی نه برلمدیکده قول لین ایله کندیه
دفعه اعتذار ایتمک احمدر فقیره بو وجهله معامله جمیله اهم والزمدر زیرا انلوق
حدیث شریف هرکس حسن کلام سکنده ناموردر وکلمه طیبه نک صدقه دن معدود
اولدیغی بین العلما مشهوردر نظم ناظمادر به بود زانش که پوشانی حریر ١
اندن ییک اولدرکه اول فقیره حریر کیدورسن پوشانی کیدورسن معناسنه مضارع
مفرد مخاطبدر مصدری پوشانیدندر حریر فتح حا مهمله ایله ابریشم وبارو کاغد
معنالرینه کلور بونده مراد ابریشم در وحریره اتشی وارغی ابریشم اولان دوتیره دیرلر
وهذا البعض مطبوخ اولان ابریشمدر روانده اولان دوتیره حریری دیرلر پیش ناظمک

حریر

حریر کیدورورسن دیدیکی حریردن معمول جامه کیدورورسن دیمک اولور معلوم اوله
که • فقیر عاشق کریمدر وکریم عاشق فقیردر اکر فقیرک صبری زیاده اولور ایسه
کریم فقیرک قپوسنه کلوب همت استر واکر کریمک استغناسی زیاده اولور ایسه
فقیرانک قپوسنه واروب نعمت استر لکن فقیره صبر کمالدر کریمه استغنا عیب
ونقصاندر زیرا جود وسخا واحسان وعطانک نوری کدالردن ساطع اولمغین
سخا طلبکار کدادر • شویله که جمال احسانی کوستورمک ایچون کدا آینه مثالدر
وهرحالده حسن خوبانک آینه مطلوب ومظهری ایدیکی ظاهردر • دیمشلردر اویله
اولنجه نفس پر دو کلام بار بایله روی آینه یه غبار ویرمک وکدایی یوزن کوندرمک
کرکدر دیمشلردر نظم واما السائل فلا تنهر • بو بیانده دالدر وحدیث شریفده اذا
اتاک سائل علی فرس باسط کفیه فقد وجب الحق ولو بشق تمرة • وارد اولمشدر
خشم خوردن پیشه هر سرورست غضبی یوتمق هر سرورک صنعت وعادتیدر
پس غضبه غیظ پیشه سروران ایدیکی حضرت کرار رضی الله عنه نک لا سود مع
الانتقام • یعنی برقومه ویا برآدمه غضب ایدن کمسنه سیادت وریاسته شایان
دکلدر دیدیکی بو بیانده اشکاردر مراد غضب وشفقت وبغض ومحبت الله ایچون کرکدر
دیمکدر • اعیدی عوام خصوصا خواص انام اولان حکامه کورکظم غیظ بالله [illegible]
آجی ایسه ده لازمه حالاوشان حلاوت نتالریدر نظم ناظم ایلیدر تلخ باشد از شکر
شیرین ترست کظم غیظ آجی اولدیکی سنانه شکردن زیاده طاتلودر زیرا زیاده
ندامتدن وعتاب اعقاق وعقوبتدن ملامت برلمه باعندن تلخ آجی • شیرین تر
زیاده طاتلو دیمکدر هرکه با مردم نسازد در جهان هرکیمکه دنیاده خلق ایله حسن
امتزاج ایلمز زندکانی تلخ دارد بیکمان شبهه سز ایچه دیرلک طوتر یعنی شوادلق
ایله تعیش ایدر دیمکدر زیرا ناس ایله حسن امتزاج ایلمین نزاع و[illegible] خالی اولمز
وبو یله اولان کسنه میوه دنیادن متمتع وحلاوت برلمز دیمشلردر انکه سنوخت
وندارد شرم نیز اول کسنه که کستاخ وبی ادبدر ودخی حیا طوتمز یعنی حیاسزدر

شوخ بونده گستاخ و بی ادب معناسنه در و دخی معنالری وار در که سابقده بیان
اولنمشیدی اخرنکی استادات خبردر شرح اولد معناسنه در که عربده حیا بدر •
دخی دیمکدر • بونک بیانی شویله در که حیا دیدکلری نفسنه بر شیدر • لومدن احترازاً
نفس کندودن منقبض اولوب اولنی ترک ایدر ایمکه دیرلر • پس حیا ایکی نوع اوزره در
نوع اول حیاء نفسانیدر که خالق عالم جل و علا انی نفوسک جملسنده خلق ایتمشدر مثلا
بین الناس کشف عورت و بین الخلق جماع ایتمکدن حیا کبی • نوع ثانی حیاء ایمانیدر که
مؤمنی خوفاً من الله فعل معاصیدن منع ایتدیره و مؤمنک الکسابایله تحقق ایتدیکی
حیا بودر که فخر الانام علیه السلام ک الایمان بضع وسبعون شعبة والحیاء شعبة
من الایمان حدیث شریفی بونی ناطقدر پس شعب ایمان ایچنده حیانی افراد بالذکر بیوردیغی
حیا سائر شعبه لره داعی کبی اولدیغی ایچوندر زیرا صاحب حیا عقبا رسوا لغندن خائفاً
معاصیدن کیرو طورور • سنوک حیا کاهی صاحبنی امر معروف ایتمکدن مانع اولور پس نتیجه
سائر شعبه لره داعی اولور • جواب بو حقیقة حیا دکلدر بلکه عجزدر • بو کا حیا اطلاقی
مجازدر • حیاء حقیقی ترک قبایحه داعی اولاندر خو بیدر • داکه او نا پاک زاده
ست ای عزیز ای عزیز بلکه او بد اصل و فرومایه در داکه بلکه او میر غائب بغرو بد
شوخ و بی حیا یه راجعدر ناپاک زاده بد اصل و فرومایه در که ترکیده اکا اصلی
مردار و حرامزاده دیرلر پس بونده العرق نزاع معنوینده ایما وار در نتیجه ترکیده طم
چکر دیرلر و فی الحقیقه هر کس جبلته کوره حرکت ایدر نتیجه قل کل یعمل علی شاکلته
ایت شریفه‌سی ای بجبلته و بنیته ایله معنا ویرلشدر و حضرت علی رضی الله عنه
فرع الشی یخبر عن اصله بیورمشلر یعنی بر نسنه نک اصلی حالی مشعر بفرعک
صلاح و فسادینی مخبر در دیمکدر و ابن یمینک نظم ازاکر ندانی نسب
و نسبت حالش او را ببین وهیچ کواهی مجو فعالش • زیرا کر دو رهی کز عر او زر انشاسی
بارش خبر ارد کرچه بر دست نهالش دیدیکی بو تحقیقه اشارتدر و بو تقدیرجه بی
ادب و بی حیا میز تا تمیز اولمنیر کندودن فعل جمیل رجا اولنماز نتیجه شاعرک

لایرجی

لا یرجی فعل الجمیل من امرء • کحلت بجل النخل منطق ظهره • نظمنک مآلی
بو بابده هویدادر • و حیز انده ادب و حیا اولدیغی حضرت حیدر رضی الله عنه
من اوتی عجانة قل حیاؤه و بذ لسانه • کلام بلاغت ایله نابتدر ایا معروفدر عجانه کثره میز
ابله دردبر ایله تبلك میانه سنه دیرلر • بذ لسان فحش زبان معناسنه در و بو بابده
اولان کسنه ده صبات عرض و خشیت خالق و استحیا از مخلوق اولمغله هرنه
ایتر ایسه ایشلر دینمشدر نتیجه شاعرک اذا لم تصن عرضا و لم تخش خالقا
و لم تستحی مخلوقا فما شئت فاصنع • دیو بیوردیغی بو بابده دالدر از ملامت
تا بمانی در امان تاکه ملامتدن امانده قالهسن یعنی ناس اراسنده رسوا لغندن
ناموسی اولهسن دیمکدر باشد دائم همنشین صالحان دائما صالحلر ایله همنشین
اوله • یعنی فاسقلردن حذر ایله که ملام و متهم اولیه‌سن دیمکدر نتیجه حدیث شریفده
اتقوا مواضع التهم کلمشدر • و صلحا ایله صحبت باعث سعادتدر نتیجه من سعادة المرء ان
یکون اخوانه صالحین • حدیث نبوی بو معنایه اشارتدر • صلحا بولنمیان یرده خلوتی
کوشه کیر عزلت اولمقدر نتیجه الوحدة خیر من جلیس السوء • حدیث شریفیله ثابتدر

در بیان چیزها که از ایشان خواری پیدا شود چند خصلت آورد

خواری بروی ادمه نقدر خصلت حقارت کتورر چند فتح جیم عجمی ایله نیجه دیمکدر
و نقدر دیمک معناسنه کلور نتیجه بو مقامده مراد بو اولدیغی روشندر بعض نسخه‌ده
چندین هشت واقعدر که معناسی سکزدر بروی باء حرفی صله در روی
بونده وجه معناسنه در و جهدن مراد ذاتدر با تو کویم که همی کوید بجوی
سکا سویلیم اکر دکلی سویلیه دیر ایسک اول آن باشد که مانند مکس اوّل اولدر که
سکک کبی اول حقارت بادی اولان خصاللک اولی ایمکدر مانند مکس سکک کبی دیمکدر
بو کلامده سهولت معنا ایچون مصراع ثانینک معنوینی مکمل و مشبه به در مانند بونده مثل
معناسنه در مکس فتحله سکک معناسنه در سکک جمله انواعنه شامل اسم عامدر
حتی آرو یه دخی اطلاق اولنور نتیجه اشتا بروسینه خرمکس دیرلر لکن بونده مراد معروفدر

سگکدر که عربیده زباب دیرلر مرد ناخوانده شود مهمان کس دعوت اولنمش
برکسه نك قونوغی اولور مرد ار معناسنه دد که عربیده رجل دیرلر بونده مرد
ذکری اغلب حاله بنا. یاخود استهزاء در وما بعدنده اولان ناخوانده کلمه سی
مرده صفت ویاخود حال اولمق جائزدر ناخوانده چاغرلمش یعنی دعوت
اولنمش دیمکدر کاکا فارسیده طبله خوار دخی دیرلر نتکم شاعر دیمش بیت مرا ورا انتر
نسبت ازنمك وکار. که باشد صقیلی وهم طبله خوار. کلاوسنده واقعدر وینه
فارسیده اکا قیله خوار دخی دیرلر نتکم شاعر دیمش بیت صحبت تنها کنید ازجاریان
بر سر خوان قیله خوار اید مهمان. کلاوسنده واقعدر مهمان کسر میم ایله قونق معناسنه
علمدر وما بعدنده معنا مقدر کس کمسه معناسنه نکره در هر کمسه شاملدر نکره کلمه سنده
نکته واردر ووجه نکته غیر مفیددر پس مکس کبی دعوتسز بریه واراننك حالنی
تماما بیان وعیان ایچون ناظم بیت بکر ایراد ایدوب بیورر هر که مهمان کسی ناخوانده
شد هر کیمکه ناخوانده اولدیغی حالده برکسه نك مهمانی اولدی نز دمردم خوار وزار
وراند شد خلقك یاننده خور وزار وقوولمش اولدی خوار حقیر ودنی دیمکدر
زار اکلیجی معناسنه در که انالان دخی دیرلر رانده اسم مفعولدر قوولمش وسورلمش
دیمکدر پس بو خصالك ثمره سی دعوتسز بریه واران کمسنه نك مکس ایله مشارکتی
وبو مقولدر زالتی قبولده مشابهتی اولدیغیچون ناظم بیت سابقده مانند مکس دیمشدر
زیرا مکس کیا چشم. ورجا دید بجوز ناخوانده تکلیفه ودعوته باقیوب وحیا انتدن نانی
حاضر ویزین نسنه لردن هلاك وپالوتمق اوکدن کلوب وهوای نفسنه متابعت
سبیله حلال وحرام وطاهر ومردار دیمیوب ووضع وقاریبی عدم فهمندن ناشیدر
وکذلك سفره سی فرقا یتمیوب خزیر کبی بریه واروب حقارت ایله قوغلاور زلزمان
مکس ولان ایله کندوی قوغلار اکر تا جمعه اقتداری وار ایسه اوچروقا چاروالا بو معامکه
دوشمش ایسه حیا ومیتا کندوی حو دیدوب طشره اتارلر اما مکس بوجمله رذائله
اولدیغینجه حقارت ورزالتده وقوولوب وسوریلمکده اعتبار المیوب

الدریله

الدریله کندو یوزلرینه سنه اوررلرق. والحی یوزینه الدرق وایکلیه دك در حال
قوولدیغی یره ینه تردد ایدوب یوز طرملایرق ینه طشره کلور پس بو مثالر
دعوتسز بریه وارانده ظاهردر ازجمله کندو یوزینه سنه اورارق مبتلای
بلوی ندامت اولدیغی یاننده ه چون مکس ناخوانده هر کس بر سر خوانی رود
ای بیا سیلی بدست خود زند بر روی خویش. بیورمشلردر ناخوانده نك
حقارتی تعیینده ه پر تو خرشید را با خاك یکسان کرده است. بی طلب هر جا که
رفتن حلقه بر هر در زدن. دیمشلردر ودعوتسز بریه طفیلی واراننی مذمتده
ه او یعل فی التطفل من ذباب. علی طعام او علی شراب. لو ابصر الرغیف
فی سحاب. لطار فی الجو بلا حجاب. دیمشدر ودعوت ایله واراننك عزتی بیان
ودعوتسز کیدوب کلمه نك حقارت وذلتی بیاننده ابن عین بیورمشدر نظم
ناخوانده نزد کس مرو وارمرد عاقلی. تا دربلا وریغ عاند دلت کبوغ. عزت اندیدین
که چرا امدی بیا. دلیست اندین که چرا امدی بروغ. یعنی اکر سن مرد عاقل ایسك
بلا دعوت برکسه نك یاننه کیتمه تا کر کوکلك درنج وبلاده مرهون اولمیه زیرا اکر مدعو
اولمق صورتنده نیچون تشریف ایتمدیك کل بیوردیمکله عزت واردر اما عدم دعوت
صورتنده سن نیه کلدیك وار کیت دیدرمکده ذلت واردر دیمکدر ا عبدی عاقل
وکامل ومعقوله قائل اولان کمسنه مکس حالندن اعتبار الوب وعقلانك
درشهوار آسا اولان نظم ابدارن ونثر جواهر نثار معنی دارلرین کوش هوشنه منکوشف
ایدوب دعوت اولنمیان یره تردددن حذر واجتناب ایلك کرکدر تمتا تاکر معتاد تفع
سالم وزرالتدن امین اوله نتکم نادر حوبك ه با دوش ایله هر برمه شتاب
مهروش ایله دور ابواب. دیو بیوردیغی کلام مستطاب بو بابده کافی واعتباره
وافیدر. پس جانب حقارت اولان حصالدن بری ه فی بودر که ذکر اولنوره
دیگران باشد که نادانی رود دخی اولدر که برجاهل کیدر. یا خود نادانی
کلمه سنت اولنده باعرفی تقدیریله جاهلق ایله کیدر کرك دعوتلو وکرك دعوتسز

الچقدره الچقلق کوسترمه دیمکدره انتهى پس حضار مزکورك بری خی بود کرد کی اولنور نیست جمعی را چو بر قول تو گوش چونکه بر جمعك سنك قولك اوزره استماعی یوقدره یعنی سوزیکی قبول المزلر وسنی دیکلمزلر جمعی ده یا وحدت ایچوندر جمعدن مراد جماعتدر کوش قولاق معناسنه در پس بر جماعت ایچون کرسنك سوزیکه قولاق یوقدر دعك سوزیکی استماع وقبول ایچون قولاغی اورمزلری یوقدر دیمکدره اعنی بویله اولان جمعیتده صد سخن کر باشدت یك ره کوش اکر سنك وافر سوزیك اوله یعنی هر نقدر سخندان ایسك اول جمعه برینی بویله صد سخن کثرتدن کنایه در مکونی حاظر در سویله دیمکدر اخرنده کی شین ضمیر مفرد غایبدر مصراع اولده کی جمعی یه راجعدر اعیدی لازم القبول اولان کلامی قبول ایلمیلر سوزیك معقولیه کللدر زیرا اول سوز هر نقدر دد تحسین ایسه ده خریداری اولمیجه اول کلام ومتکلمی خوار اولور دعیلدر ناظمك مستمعی جماعت قیدنده متکلمك واعظ وناصح اولسنه ده ایما واردر یوقسه سوز دیکلمکده واحد ایله جماعتك حکمی بردر وسوزیك عدم قبولی مستمعك عدم فهمندن یاخود متکلمك عدم عملندن ناشی اولور نتکم اتامرون الناس بالبر وتنسون انفسکم نظم کریمندن فائل اولان واعظ غیر عاملك سوزی تاثیر ایلمازدعیلدر پس بویله اولان واعظه وعظندن عدم وعظی اولا ایدیکی اعاده بیت شحنه را کر دزد دین بوری زدی کردن واعظ بشمشیر خطیب دیمشیدر وحضار مزکوریك بری خی بود کرد کی اولنور حاجت خود را نخواه از دشمنان کندی حاجتیکی دشمانلردن استمه زین بتر خواری نباشد در جهان جهانده بوندن کوتورك خورلق اولمیه زین از این دن مخففدر بوندن دیمکدر این ایله اشارت دشمانلردن طلب حاجته در بتر بد تر ما زروق دیمکدر اصلی بدتر ایدی داللک تایه قرب مخرجی ولغیتی اولی تایه ادغام ایدیلوب تشدید وتشدیدسز مستعملدر کذا فی نعمة الله پس دشمانه احتیاج غایت مشکل ایدیکی

بیان

بیان ایچون ناظم احتیاج مزکوریك ابرات ایده جکی خورلغی بتر ایله توصیف بیورمشدر زیرا شاعرك بیت چون تلف قیله صفن عالده مالی صفله یك دشمنه قالور مه قالسون دوسته محتاج اولمه تك دیدیکی اوزره دوسته احتیاج معقول اولمیجه دشمانه احتیاجك نا معقول ایدیکی ظاهر در دشماندن برنسنه استمك دزالتی ظاهر در خصوصا کر اول دشمان فرومایه اوله زیرا فرومایه اولاندن دوستدن برنسنه استمك طالبه حقارتی جالبدر نتکم حضار مزکوریك بری فرومایه دن برنسنه ایستمکدر دیو ناظم بیورمشدر از فرومایه مراد خود مجوی اصلی الچق اولاندن کندی مرادیکی استمه یعنی نه قدر ترسکادر سنلق ادقا ایدر ایسه ده دیمکدر فرومایه اصلی الچق اولاندن کندی مرادیکی استمه والمستر مجوی اولمه دیر مجوی نهی حاظر در استمه دیمکدر تا نیایدم ترا خواری بروی تا کسنك یوزیکه خورلق کلمیه مراد مرادیکی حاصل ایلمه والیله الچق کسنه دن برنسنه استمك حقارتی جالبدر دیمکدر نتکم عهدلوده اصحاب علیه بری برکسه دن بر حاجت طلب ایتمکین ارتکسه اوله یوز جو یر ریب بعده خواه ونا خواه اول حاجتی قضا ایلدیکی رسیده بحر سعادت علی المرتضی اولدقده اول حضرت بویله بیورمشدر نظم لنقل ضرس وضنك حبس ردا مس ویوم نحس ولدغ نار وحمل عار وبیع دار بربع فلس وفود قرد ونسج برد ودبغ جلد بغیر شمس ایسر من وقفة بباب تلقاه حجابها بعبس انتهى وبنه بو بابده دیمشلدر واتقل من رضوا علی الحر وقفة بباب لئیم لیس ترتجی مواهبه رضوا ارض حجازده بر جبل عظیمك ادیدر بازن وکوزك مکن بازی هلا عورت واغلانجق هله اویون ایله یعنی حب حجازیه دوشمه یاخود اناوار ایله حدشهیدن زیاده ملاعبه ایله دیمکدر بازن عورت ایله دیمکدر وکوزك ده واو عاطفه در کوزك تم کاف عربی وسکون واو وفتح دال معجمه وسکون کاف ابله ا وغلانجق معناسنه در بازی اویون درعربی لعبه نعلا فارسیده عبیده حرف تنبیه اولان الا کبی کاه اولعیکدر

اما يحيى مكرّر اولوب هلاهلا ديمه اسان معناسنه اولور نتكم شاعرك بيت
زيان مالي وجاهي توان تحمل كرد ٭ ولي شماتت اعدا هلا هلا نبرد ٭ بتنده
واقعدر پس بو مقامده هلا كاه اول معناسنه در يا خود هله ديمكدر هله تاريد
بارى وقود ديمكدر تركيده دخي بو معنايه مستعملدر تا نكردي خوار وزار ومبتلا
تا كه خور وزار ومبتلا اوليه سن مبتلا امتحان معناسنه اولان ابتلادن نا خوذدر
هيرو شرده مستعملدر بونده مراد درجار بلا اوليه سن ديمكدر پس زبان وكوزكا ف
ايله اويون ايتمك بو باورى جا لبايدكي واسته بنديا ندر در بيان چيز حاكم
در جهان بكار ايد در جهان شش چيز بكار [می آيد] دنياده التي نسنه ايشه
يرار ٭ اولا يارى طعام خوش گوار اولا بركره اتو هضم اولنجى طعا مدر يعنى
كونده براويون طعام ٭ ها ضمدر هضم اولنجى ايله قيد ايتمك چوق يمكه اشارت
ايچوندر يارى يا وحلا تا يله بركره ديمكدر مراد براويون دركه وجه حسنى اولان
بودر زيرا كونده اوچ اويون طعام يمك شرعا مذموم مدر حتى بنتده قيام ليل
اوليانه ايكى اويون ايرو كلدر نيرا حديث شريفده الاكل في اليوم مرتين اسراف يو
وارد اولمشدر ديمشلردر وبراويون طعام دخي شبع رتبه سي اعلى اولوركا يكه ناظم
خوشگوار ايله اشارت بيورمشدر كه معناسي بو سنجيده ديمكدر زيرا شبع مقدارى
وشبعدن زياده اولان طعام بطيء الهضم اولور ٭ وبونده حدّ اعتداله اشارت واردر
حدّ اعتدال هنوز اشتها وار ايكن طعامدن ال چكمكدر وفتوح عدد يته استعال
يمك ديمكدر ٭ وبويله ايتمك شرعا ندر ٭ نتكم ان من السرف ان تاكل كلما اشتهيت حديث
شريفي بو معناده كافي ومدح حد اعتداله الا اقتصاد نصف العيش حديث لطيفي
وارددر ٭ وبو وجهله طعام سبب دوام صحت وباعث نشاط طاعاتدر زيرا كثرت
طعام باعث امراض واسقامدر نتكم بيت معده چون كشت ز نخم درد خواست
سود ندارد همه اسباب راست ٭ بو معناده عامدر ودخي شاعرك ٭ وكثرة
الاكل تورث جسم صاحبها ٭ حقا ويصبح مغرورا من الوخم ٭ فلا يكون نيرها في لقمة

طلب

١٦٩

نعمت ٭ ان الزاهد كم تعدى الى العدم ٭ بيورديغي بو بيانه تاكيد ونا ظم مفرحانده
بيورمشدر نظم دكر خوارى بود عا قل بعد كام ٭ نباشد به ز كم خوارى بود آيام
ز كم خوارى نكردي در جهان خوار ٭ ز پر خوارى كشى خوارى بسيار ٭ انتهى والحمد
بو مقامده بر اويون طعام ديمنده صومه ترغيبه دخي اشارت واردر وجهى فرخنيد
خوش بود يار موافق در جهان جهانده موافق يار خوش اولور يعنى ايشه يارايه ديمكدر
يار موافق محب صادق ودستلغه لايق ديمكدر ٭ بويله اولان يارك ايشه يارديغي
ظاهردر ٭ بلكه دارينده خوش اولديغي ظاهردر بوكا كوره ناظمك كلامنده كي جهان
لفظي دنيا وعقبادن اعم فرض ايتمك محتملدر زيرا ديمشلردر ٭ مرد راد وستان
صاحب دل ٭ زبود بو ز بهشت دنياست نعمت دهر اكر چه بسيارست نعمتي به
از رفيق كجاست انتهى ويار موافق ورفيق شفيق حضرده خصوصا عزم سفرده ايسه
يارا ديغى ناظمك مفرحاتده اولان نظم ابداريدن بدبدار دركه بيورمشدر نظم ٭
رفيقي كيرنا باشد رفيقت ٭٭ غم از دل وورداردر طريقت
رفيقي جوى باشد غمكسارت ٭ بهد كام وبمراد اندر كنارت ٭ رفيقي كير دانا وخردمند
دهد در راه دين دائم ترا پند ٭ رفيقي كو دلت را شاد دارد ٭ دلت از غم آزاد دارد
رفيقي مهربان جوي مسلمان ٭ دكفتار نبود قلب ترا خادان ٭ رفيقي كير پير وكار ديده
بدونيك جهان بسيار ديده ٭ رفيقي پارسا وجسته دلسوز ٭ كند اندر سفر كارت شب وروز
رفيقي فاسد ومفسد بگيري ٭ زهر اهل تقديرهيري ٭ رفيقت بيود تراكه كم راه
سفر كن كر رفيقت هست دلخواه ٭ رفيق عالم ودانا طلب كن ٭ براه از صحبتش عيش وطرب كن
رفيق از نيست مجنب بر هيز ٭٭ ز همراهان بدچون تير بگريز
انتهى ايدى يار موافقده هم جنس اولمق ٭ ومحك بوده تجربه اولنق هر وجهله كركدر يوقسه
هر بر يارلق لايق اوراتر باردينرالك تجربه سي ابن عسيك بو مطعمه سندن هويدادركه
بيورمشدر نظم كر كسي با تو ميزندلاف ٭ كه ترا دوستم بصدا خلاص
نقد او بر محك تجربه كن ٭ تا كني سيم راز راه رصاص انتهى باز مجد ومكه بلند

مهربان كيروخوبرد مخدوم كه شفقتلو اوله. يعنى خادمنه شفيق اوله پس شفيق
اولان افندينك اينه يارادیغی ظاهردر. لكن بوزمانه ده وجودى نادردر مخدومی
ده یا وحدت ایچوندر. مخدوم في الاصطلاح مفعول بريدر. لكن متبوع وافندى
معناسنه استعمالى شايعدر. والبرنه تا ايله مخدوم ديمك بومقامده كى معنالى يردر
زيرا مخدوم ماوراء النهر اصطلاحنده آتو ديدكلرى جوانلردر. پس مخدوم ديه جك يرده
مخدوم ديمك خطادر مهربان كريم ايله شفقتلو ومحبت ايله كوزوب كوزديجى ديمكدر
هرسخن كان راست كويى ودرست هرسوزكه انى طوغرى وبتون سويليه سن كان كه انى انفلزند
مقصود در راست طوغرى درست بتون در معلوم اوله كه راست ودرست
كوى اولمق قولده ونيتده واعمالده وعزمده ووفاده ومقامات دينده صدقدن
عبارتدر صدقت اعلا درجه سى مقامات دينده صادقلقدركه انلار خوف ورجا
وزهد ورضا وحب وتوكلده اولان صدقدر حتا مومقرون اخلاصدر نتكم ناظم
مفرماينده بومعنايه اشارت ايچون بيورمشدر ز صدق اندر جهان گردى سرفراز
كه صدقت كشايد صد در راز. ز صدقت خدا راندى باش صدق اندر جهان كوى نام خود فاش
ز صدقت از صفايى دروبراه بكير از صدق لعل جواهر. ز صدقت ... يابى جمله مقصود
شوى از صدقت ز خاصان معبود. بصدقت شوى صديق اكبر شوى از صدق و از اخلاص سرور
ز صدقت بحضرت راه يابى ز صدق اهل دلخواه يابى. ز صدقت كن اى ... همه كار
ز صدقت ابريده سوى اسرار ز صدقت ... كردارى. نبينى در جهان از صدق خوارى
ز صدقت شواز دركه دور. ز صدقت ليابى بهشت وحور ز صدقت ... صدق
نمايدت همه اسرار تحقيق. انتهى ايمدى بو وجهله راست كوى اولمق به ز دنيا
والكه درو[غ] نفع نيست دنيادن يكدروانده يكه انده سكا نفع واردر يعنى
دنيادن وهر برسكا نافع اولاندن اييودر ديمكدر والكه دنيا اوزرينه معطوفدر من
معناسنه اولان ازدن مخفف اولان ز بونده دخى ملحوظدر بعض نسخه ده والكه برينه
زانكه واقعدر بوكا كوره معنا راست ودرست كويلك دنيادن يكدر زيرا راست

ودرست

ودرست كويلكده سكا نفع واردر ديمك اولور. بوكا كوره دنياده نفع نابدر ديمكه
ايهام واولور. پس صدق كويلكك بهتر ايدكى اظهردر. زيرا نهايتى جنتدر نتكم
صحيحينده اولان عليكم بالصدق فان الصدق يهدى الى البر والبر يهدى الى الجنة
الحديث حديث شريفى بوكا دالدر. ايمدى صدقك دارينده اينه يارادیغی بيلدى
انجه ارزانست عالم دربهاش اولنسنه كه عالم انك قيمتنده اوجوزدر يعنى
عالم بهاسندن زياده بهايه سزادر ديمكدر انجه ده اولان نجه لفظى بونده چيز معناسنه
دركرنسنه ديمكدر ارزان فتح همزه ايله اوجوز ديمكدر. اخرنده كى ست ادات
خبردر نجين اخرنه يا داخل اولوب ارزانى نيسه اوجوزلك ولياقت وسلم ومستحق
عطا ودرويش معنالرينه كلور عالم بونده دنيادن عبارتدر نتكم عالم دنيا ديرلر بها
فتح ايله بونده قيمت معناسنه فارسيدر زيرا عربيده حسن معنالرينه در
عقل كامل دان وزاند دلشاد باش عقل كامل بيل وانكله دلشاد اول عقل كامل بر جوهر
نجيبدركه انكا بها اولماغه سزادر ودونده مراد عقل معاددركه صاحبلرى عقبايه
ساعى ودائما مسرور الفؤاددر نتكم ناظم عقل كاملدن دلشاد باش مسرور البال اول
ديمشدر. وبو عقلك صاحبلرى معناده مستغنى عالم. وهمت بخش سلاطين بخالدر
ظاهردر. اولان فقر دولتى انلارك باعث فخرتريدر نتكم خوجه حافظك بيت دولت
فقر خدايا بمن ارزانى دار. كين كرامت سبب حشمت وتمكين منست. بيتندن بو معنا
ظاهردر كرامتدن بونده مراد فقردر شويله كه عز الدنيا بالمال وعز الاخرة بالاعمال
مضمون خوشن ممالى ودخى الفقراء الصبر جلساء الله تعالى يوم القيمة مفادرغبت
اشتمالى ازدر. عقل كامل صاحبى عقبايه سعى ايتملودر ديو معناسنه تعجيب دولت معاده
طالب اولمشدر. حتى فقر معلدن مايه سى نقصان اولمقدن عبارت وقلت عقل حماقت
وسفاهتدن عبارتدر. نتكم حضرت على رضى الله عنه افقر الفقر الحمق ودخى لا مرض
اضر من قلة العقل. ديو بيوردیغی بوبيانه شاهدين عادلندر. ايمدى عقلك ملك
اينه يارادیغی بونده ظاهردر دشمن خود را بايد داشت دوست حقك دشمانى

مفردی غدده معناسی بزدیکلری نسنه درکه دوشمق یرلرده اخلاط غلیظه دن
منعقدا پیدا اولور پس بونده ای آهو عیاب اولان کسنه سن غی البته عیبدن
خالی دکلسین کندی عیبکی کور آهو بقمه دیمکه نکته دقیقه وارددر حتی کندی عیبنی کورمك
من قبل الله خیره موفق اولمق نشانه سیدر زیرا حدیث شریفده ٭ اذا اراد الله بعبد خیرا
فقهه فی الدین وزهده فی الدنیا وبصره بعیوب نفسه وارد اولمشدر دینلمشدر ٭
از خدا خواه انچه خواهی ای پسر ای اوغل اول نسنه که استرسن خدادن استه
یعنی بیت نه درویش ونه زاهددن نه پیر وشاهددن استه ٭ یوری یوقدن
سنی وار ایلین الله دن استه زیرا نیست در دست خلایق نفع وضر نفع وضرر
خلایقك یدنده دکلدر ٭ یعنی نافع وضار ومانع ومعطی انجق خدادر دیمکدر ٭ ایمدی
خلقدن یأس ایله قطع امید ورجا و توکل بر خدا ایتمك ٭ وهر مطلوبی اندن طلب
کرکدر نتکم حدیث شریفده ٭ سلوا الله حوائجکم حتی الملح وارد اولمشدر ومخلوقك بربرینه
احسان وانعامی خدانك الماسیله در ٭ یعنی حقیقتده معطی خدادر عبد ارالقده
آلتدر دینلمشدر ٭ وبو مقامده مشایخ فرقه قراشق تعبیر ایدرلر وبوندن تعبیر لازم کلمز زیرا
نتکم وما رمیت آیه بو معنایه شاهددر انتهی وبو بیتك علاوه سیله بن ناظم ایدر
بدکارانیست ناامید زاکر قوتلو خدادن غیری نصیر ومعین وظهیر یوقدر پس ایمدی
یاری از حق خواه از غیر حق مخواه معاونتی خدادن استه غیریدن استمه یاری
یاردم معناسنه در زیرا یار معین دیمکدر آخرنده کی یا مصدریه در خواه
امر حاضر در استه دیمکدر از غیر حق ٭ اولان شینك ضمیر غایبدر حقه راجعدر
مخواه نهی حاضر در استمه دیمکدر ایمدی خدادن غیریدن مرادیله نصرت واعانتی
انجق کندودن طلب ایتمك کرکدر نتکم ابن یمین مقطعاتنده بیورمشدرکه ٭ کسی کی
بند و بستی نکند ٭ سپهر حبا پیشه منقلب ٭ بداد را بباید پناه هیدبس ٭ نباید شدن
زین نخس مضطرب ٭ که نخرج بد بداد رسان زمضیق ٭ و یرزقه من حیث لا یحتسب
انتهی پس بونده ٭ وما النصر الا من عند الله ٭ ایه شریفه تلمیح وارددر الحکم از قهر خدا ترسد

دوست طوتمق کرکز یعنی خدانك دوستنه دوست ودشمانه دشمان اولمق
کرکدر نتکم ٭ افضل الاعمال الحب فی الله والبغض فی الله حدیث شریفنده بو بیانه
اشارت پر بشارت ظاهردر ٭ ایمدی خدانك دوستنه دشمان ویا دشمانه
دوست اولمق غنادر ٭ وبویله اولانلرك حقنی خدادر وفصل خصومتك وقتی
حلول روز جزادرکه دوست ودشمان جمله بریره وارور انجقون ناظم ایدر
بازکشت جمله چون آمد بدوست جمله نك رجوعی آخر اوکا در یا خود دوستنه
درکه مراد دوست حقیقی اولان خدایه در دیمکدر بازکشت جمله اضافتله
جمله نك رجوعی دیمکدر جمله لفظی دوستنه دشمانه وهر بر ذی روح وروانه شاملدر
چون تعلیل ایچوندر چونکه دیمکدر آخر انجام کار دیمکدر بدوست کلمه سنده
صنعت جناس واردر زیرا بادوست معناسنه اولور معناده اوکا در دیمك ایله دوستنه در
دیمکه محتملدر اوضمیر حقه راجعدر دوستدن مراد دخی خدادر ٭ پس بونده والیه
المرجع والمآب آیت مستطابه سنه تلمیح وارددر ٭ ابعد ایرانی معنوینك حالتی ملاحظه
ایدوب اکا کوره حالیکزی اوپروب انشا دیمکه بونده ایما وارددر عیب کس را اوچی
باید غود کسه نك عیبنی صاحبنه کوستورمك کرکمز یعنی یوزینه اورمق وباشنه
قاقمق اقتضا ایتمز دیمکدر ٭ زیرا بو شرعا مذمومدر ٭ حتی برکسه نك تعییب ایدن البته
اول عیبه مبتلا اولور دینلمشدر تا ادیکی امر معروف ونهی عن المنکر ایله بو معنادن
خارجدر ٭ وبر دوسته تنها جه نصیحت ایتمك دخی بویله در ٭ یعنی مانعی یوقدر
ایدیکسه فی تعییب وتقریع ایتمه زانکه نبود هیچ لحمی بی غدود زیرا کبی هیچ بر لحم یوقدر اولماز
یعنی کتنه عیبسز آدم بولنماز دیمکدر زیرا ٭ بشردن شر اولور بیدر جزء اعظم ٭ انجقون
سالم اولماز ابن آدم ٭ دیمشلردر ودخی مثل لکل صارم نبوة ولکل جواد کبوة ٭ مثل مشهوری
معلومدر دینلمشدر صارم سیفا قاطعه در نبوة ذلت دیمکدر جواد سریع السیر فرسه
کبوة وجها اوزره سقوط دیمکدر لحمی ده یا مرنی وحدت ایچوندر لحم عربیده معروفدر
غدود غینك ضمیه ودالك الماله نك ضمیه ایله عربیده مغردر وعند البعض جهدکه

بوزده

بسي اولكه انجق خدانك قهرندن خوف ايدر ترسد مضارع مفرد غايبدر خوف
ايدر ديمكدر بسي بونده انجق ديمكدر ه وبيچه بيچه ه معناسنه ده كلور كما في بحر الغرائب
بيكان ترسندازوي هركسي بي شك هر بركس اولكسه دن قورقر ازوي ده اولانى
وى ضمير در انكه يه راجعدر ه هركسي ه يا وحدت ايچوندر معنا هر بركسه ديمكدر بونك
تفصيلي سبق ايتمشدر ادبي كفتن زبان راهر كه بست هركيمكه كورتلك سويلمكدن لسانى
بغلدى ه يعني نامشروع سوزدن دلنى پرهيز ايلدى ديمكدر كرد شيطان لعين را
زيردست ملعون اولان شيطانى زبون ومقهور ايلدى زيردست اصل قولده جاريه
وخادم مرور معنا زيرنه در پس بونده معناى لازمى اعتبار ايله زبون ومقهور معنا
سي مراد اولنمشدر معلوم اولكه شيطان لعينك غرض پرمرضى انسانه خطا سويلتمكدر
تاكه او خطانك صاحبي نعوذ بالله كفره اولاشه ديو ايمدى نامشروع سوزدن خند ايدن
كمسنه يه بو وجهله ظفر بولمايجغي معلوم ومعهود اولمغين كتب عديده ده مسطوردر بونده
سكوتك اعظم فوائدينه دلالت واردركه ساكت خطادن مأمون وشر شيطاندن محفوظ و
مصون اولور ديمكدر پس ه بوى كل در غنچه مربسته ايمن از صباست ه لب
بند از كفتكو خون در دل غمناز كن ه مفادنجه ساكت وبيهوده سوزدن صامت
اولمق سلامت دارينه باعثدر ه دربيان چيزيكه بايد شنيد
كس نبايد پنج چيز از پنج كس بركسه بش نسنه يى بش كسه دن بولماز كس نكره در
سياق نفيده واقع اولمغله عموم افاده ايتمشدر معنا هيچ كسه ديمكدر نبايد بولماز
ديمكدر يافتن دن مشتق مضارع منفيدر ياد كير از ناصح خود اين نفس كندي ناصحكدن
بو سوزى ازبر طوت نفس نون وفانك فتحى ايله برنده اسلوب مشايخ اوزره سوز معناسنه
زيرا سوز ديكله ديه جك يرده نفس قبول ايله ديمك شايعدر نيست اولكه دوستى
اندر ملوك اولا ملوكده دوستلق يوقدر ملوك جمع عربيدر مفردي ملك وملك
وملكدر پادشاهلر ديمكدر معلوم اولكه ملوك ووزرا ووكلانك اكثر حالاتى
تمشيت امور انام وكثرت مصالح خواص وعوام ايله پرحزن وملال اولمغين

دوستلقلرند

دوستلقلرنده وفا متحد مدر نتكم حضرت حيدر رضي الله عنهك لا وفاء للملوك
كلامى بو معنايه شاهددر حتى ملوكك دوستلقنه اعتماد ما جاريه استناد ه
بكزروشاه بي وفانك قربى محبوب مجازينك وصلته مشابهدر كه قربت شاهك
نهايتي غضب ووصلت خوبانك غايتي ندامتدر پس وصل او دركرا فتيه
صوكي ندامتد يا غضب ه يا جوارنده سني اسوده ايده لطف رب ه ديمشلردر
بوندن مراد قرب قرب حضرت حقدر ديمكدر يوقسه ملوككى منت دكلدر نتكم
ناظم ايدر اين سخن باور كن از اهل سلوك بو سوزى اهل سلوكدن ايناند
اين سخن بو سوزى ديمكدر اشارت مصراع اولك مفهومنه در باوركن ايناند
واعتقاد ايله ديمكدر از اهل سلوك ارباب طريقتدن ديمكدر كه مراد اولياء كرام
ومشايخ عظامدر ه واهل سلوكدن احباب ملوك مراد اولنمق دخى محتملدر كه انلر
بو معنايي رأي العين مشاهده وتجربه ايله سويلرلر سفله كان را با مروت سنكرى
سفله لره مروت ايله بقميه سن ه يعني بخيل واحمقلرده مروت ايتدنه اوليه كه
انلرده مروت اولماز ديمكدر سفله كان جمعدر مفردى كسر سين ايله سفله دركه
معناسى بخيل ودنيدر مروت واو مشدده ايله وهمزه ايله جائزدر لغتده آدميت
واصطلاحده بذل عطا وكف اذا ومنع مضرات وستر عورات معناسنه
درمنكرى بقميه سن يعني ابتدا مروت نظريله نظر ايتميه سن ديمكدر پس بونده سفله
كانه مزيد مذمت واردر زيرا مروتسزلك بر دين اولانك حاليدر نتكم حضرت
على كرم الله وجهه نك لا مروة لمن لا دين له كلامى بو بيانه دالدر يعني خلعت
طراز مروت ايله مشرف وتشريف كرانبهاى فتوت ايله مزين ومشنف اوليانك
مذاق تلخ دلى چاشني شهد ناب اسلامدن كم وآيه بلكه دست وجود دنائت
آلودى با مزه دينك بر مايه در ديمكدر وحديث شريفده دخي كرم المؤمن دينه ومروته
وحسن خلقه كلمشدر پس بو وجهله كريمدن خالى اولانك حالى معلومدر
هيچ بدخوي نبايد بهترى هيچ بر بدخوى اولولق بولماز بدخوى اولان

یا، تاثیر وحدت ایچون ندر مهربی ده یا مصدریه در اولولق معناسنه دریش سنتی
الخلق اولان هیئته حقیردر هرکرا برمال کسان دارد حسد هرکیمکه خلقك مالی
اوزره حسد طوتر کسان کسك جمعیدر کسه لر دیمکدر ناظمك برمالده کونده مال
داوبك محسوس اولدیغنه وما لقابل زوال ایدیکنه اشارت وارده زیرا حسدك معناسی
نعمت غیرك زوالنی استمکدر بن بویله اولان کمسه بوی راحت بردماغش کی رسد
انك دماغنه راحت قوقوسی یتمز ایردیشور یعنی حاسد راحت بولمز دیمکدر نتکم
حضرت علی رضی الله عنه ك لاراحة للحسود بیوردقلری بعض نسخه ده براحت یرینه
رحمت واقعدر معناسی ظاهردر دماغ کسر دال المهمله ایله بینی معناسنه عربیدر وفرسده
مستعملدر اغزنده اولان شین ضمیر غایبدر هرکسه راجعدر وحسودیك کوشه نشین دار
الامان راحت . وقرین عفران ورحمت اولدیغی معلومدر اکر کذابست بسکون
دروغ اولکه کرکذا بدر وکذبی چوقدر کذاب مبالغه اوزرینه زیاده یالانجی
دیمکدر دروغ فتح دال المهمله ایله یالان معناسنه درکه عربیسی کذبدر نیست اورا
در وفاداری فروغ انك ایچون یا خود اکا وفادارلقده شعله یوقدر یعنی عهده
طوریجی اولمدیغندن . ووفادارلقده ضیاسی یوقدر دیمکدر زیرا سوزینه طوروق
اهل مروتك ایشیدر یالانجیده ایسه مروت بولنماز نتکم حضرت حیدر رضی الله عنهك
لا مروة لکذوب کلامی بوبیانه کافیدر

دربیان اهل سعادت

هرکرا سه کار عادت باشدش هرکیمکه اوچ کار انك عادتی اوله یعنی اوچ کاری
عادت ایله در جهان بخت وسعادت باشدش جهانده اکا بخت وسعادت
اوله جهان بونده دنیا وعقبادن اتم اولمق روشندر بخت معروفدر سعادت
لغتده ایولك ومبارکلك معناسنه در . اما عند المشایخ کندو ایچون فنا اولماغ
بقا . وکندوده غم بولنما لذت سرور . وکندو ایله جهل اولمیان علم وکندودن سکر
فقر بولنمیان غنادر . وسعادت دولت عقبادر تا تواند خیر بحشت کند ما دامکه
قادر اولور منتشر خیر واحسان ایلدر یعنی ایدیکی خیر بهکسنه نك باشنه قاقماز

دیمکدر خیر ایولك وکرم ومال معناسنه درو هر بر خیر شاملدر . بس خیردن
ثواب وسعادت بولمق مقرون منت واولمق ایله مشروطدر . زیرا منت واذا خیری
مبطلدر . انکچون . نظم کریمده لا تبطلوا صدقاتکم بالمن والاذی کلمندر وسعدی
چلبینك کرمی مدح ومنتدن منع ایچون منثی قدم ضمننده بیوردیغی نظم درخت کرم هرکجا
بیخ کرد . کذشت ازفلك شاخ بالای او . کراتیسن خواهی کرا او برخوری . بمنت منه
اره بربای او . قطعه لطیف بوبیانه کافیدر . بیخ کوك معناسنه دراره بچقودر
حتی منتك مذمومیتدن ومنت النه کیرمیك تقلتندن ثانی حمل ثقیل نستی دیو کلمشك
ایچون بیورمشدر بیت بکرد دراست هرتنی کرازمنت دونا کردد بیرداز ماه
نو ساب نشاط عیدخم بیرون . ودخی بیت رنج حمل اتشین ورنج منت بکسبت
چشم بینایی چرا از تو بیاد ارت کسی . بیتك معنالری ظاهر وباهردر خویش را
مستوجب رحمت کند کندوینی رحمته مستحق ایدر نتکم صدقه یاننده ارباب اشارتك
صدقه دن تعریفلرند صاد صاحب خیرك مکارهلرینك صدینه دال الجنته دلیل اولدیغنه
قاف رحمته قربیته هاء رضاء حق ایچون اعمال صالحیه هدایته بادی اولدیغنه
اشارتدر دیدیکلری کافیدر وبیت دیقامت سیر آتش دوزخ کردد . اردرم
اکر برلب مانزده . یعنی قیامتده نار جهنمه قلقان اولور اکر درهمدن نانك
لبی اوزره برمهر اوروب دیمکدر یعنی خیر بینتك قامی مستوجب رحمت اولدیغی
بیاننده بو بیت دخی وافیدر . وحدیث شریفده . تصدقوا فان الصدقة فکاکم من النار
وارد اولمشدر اشتدن خلوصه سبب اولان صدقه مقبول اولانلردر ومقبول
منتدن خالی وحالی بولانلردر هرکرا بینی براه ناصواب هرکیمی که اکر یولده کوره سن
یعنی نامعقول ونامشروع اولان طریقده کوره سن دیمکدر سربراهش آرنا بابی ثواب
انك باشنی یوله کتورنا که ثواب بوله سن راهدن مراد طریق مستقیمدر اغزنده کی شین
ضمیر هرکسه راجعدر . ومعناده سرلفظنك ذکری مربوطدر که سرفرم یمکدر . ثواب
عربیده مقابله طاعتده اولان جزایه دیرلر . وعند البعض طلوع جزادر بس بوند .

ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر فاولئك
هم المفلحون • ايت شريفه تلميح وار در • قال ديكر راه نا صوابه اولانى منكردن نهى ايله
راه صوابه دوندبرنده اوج اداب برلمك شرطدر • اولا عالم كركدر كه معروف ايله
امرك وسكوتدن نهيك حد شرعيدين تجاوز ايليه ثانيا نهى ايلديكى منكر كندوده بولنميه
يعنى ما صبدرع اوله ثالثا حسن خلق صاحبى كركدر • عنف وزجر ايله برفتنه يه نهى
ايلميه قول لين ايله كارساز اوله ديمشلردر زحمت خود را زمردم دور دار كندى
زحمتكى خلقدن ايراق طوت • يعنى خلقه ثقلت وزحمت ومشقتله ويرمه يار
خود بركس مفكن زينهار كندى يوككى صاقين بركسه نك اوزرينه براقمه يعنى كيسه
كيسه طرح بار ظلم ايتمه كرك كندى يوككك اولسون • وكرك اخرينك صكا طرح ايلديكى
يوك اولسون اعمدر بار برنده يوك معناسنه در مفكن نهى حاضردر براقمه ديمكدر
زينهار برنده صقن وحذر ديمكدر • مراد خلقه حمايت وافتادكانه مرحمت ايله ديمكدر
نتكم حديث شريفده ان الله رحيم يحب الرحيم يضع رحمته على كل رحيم • وارد اولمشدر
ودست حمايت مرد افتادكانه ديناده سپر ايلين كسنه نك دستى چتر خورشيد قيامت
اولور يعنى كندى سايه سنده راحت بولور بيت مى شود چتر زخورشيد قيامت خود را
دست خود كر سپر مرد افتاده كنى • مضمونى بوبابده دالدر • وبو معنايه ايماده •
بيت تا نمى رنجو يا رحت چون سبوى باده هست • بار دوش خلق اركوتاه •
دستها مشو • ديمشلردر دربيان رستكارى كرهمى خواهى كه باشى
رستكار اكر دوكلى بيلمك كه خلاص بولمش ونيكوكار اوله سن رستكار ايكى معنايه
كلور خلاص يافته ونيكوكار ديمكدر رخ مكردان اى برادر ازشه كادا اى قرنداش
اوج كاردن يوز چويرمه رخ ضم راء مهمله وسكون خاء معجمه ايله يوزنه رخسار
كبى كثرت استعمال ايله روى معناسنه در كه تركيبى معروف اولان يوزدر زيرا رخ
التى معنايه كلور اما رخسار معناسنه در رخسار مفرد اولمق اوزره اكرچه رويه
غيرى يكانك اديدر لكن كثرت استعمال ايله رويه بدل حسبه چهره يه اطلاق

اولنور ثانيا جزيره محيطه بر عظيم الهيكل قوشدر كه عنقا كبى وجود خارجيسى يوقدر
شطرنج الاتنده رخ ديدكلرى نسنه انك اسميه تسميه اولنمشدر • ثالثا ات ديزكينى
رابعا بر نوع تاج شاهيدر كه اكا ديهيم دخى ديرلر خامسا جانب سادسا بركيا هك اديدر
اولاديدن بود حكم قضاش اول اخطا انك حكم قضاسنى كجورديدن اصل كورمك
معناسنه مصدردر لكن برنده رؤيت عليه اراده سيله بلمك معناسنه اولمق بوشيدر
بود برنده است معناسنه در حكم لغتده امر واصطلاحده ايقاع معناسنه در اضافت
بيانيه ايله ما بعدنده كى قضا كلمه سى معناندر قضاش ده اولان شين ضميردر شهرت
وكتابت قاعده سيله سبق اولان خدايه راجعدر • زيرا حكم قضا انجق كنديكندر
بجدار ان جستن بجان ودل رضاش انى قصكو جان وكوكل ايله رضاسنى طلب
ايتكدر جستن ضم جيم ايله عربى ايله استمك معناسنه مصدردر رضا معروفدر
اخرنده كى شين ضمير خدايه راجعدر • زيرا خدانك رضاسنده بولمق معناسنه رضادن
عبارتدر • وقضايه رضا اوج نسنه يه وابسته اولمقدر • اولا مؤمن خدانك
حكم وتقديرين كندى نفسنك تدبيرندن خيرلو بلمكدر • نتكم حديث شريفده • ما قضى
الله لمؤمن قضاء الا كان خيرا له وحديث ديكرده • اذا اراد الله بعبد خيرا
ارضاه بما قسم له • وارد اولمشدر ثانيا قضا حسبيله شدائده تحمل ايله رضا ويرديكى
متوقع اولديغى ثواب ايچون اولمقدر ثالثا الامه تحمل حظوظات ايچون اوليوب
انجق رضاء رب العالمين احراز ايچون اولمقدر زيرا رضاء الله فهرست جميع لذائذدر
الذين • نتكم عمر بن عبد العزيز ايتمشكه سرورم انجق مواقع قضا وقدرده قالمشدر ودخى
واحد بن يزيد ايتمشكه قضايه رضى باب الله الاعظمى وجها لمن جنتى وعالمك راحتيدر
انتهى ودخى بيت مزن دم زچون وچرا دم كه بنده مقبل • قبول كرده بجان هر سخن كه جانان كفت
معناسنه قضا امر حقى قبول ايلمك معتبر اولمق نشانه سيدر نعمى رضاى يار طلب كرك بنده
مقبول • اندسينك ايدر حكمى هنبه قبول • ابتدى رستكار اولان قضايه عالم وطالب
رضاده دائم اولاندر • بونسه يعنى رضاى حقده دم زدن اولمق بحر بيكرانه بيهوده اضطرابه

دوشمك كبيدر ترجمه بيت پيش رضاى حق دم چون وچرا مزن • در بر تقدير جنبت
دست وپا مزن • بيتك معناسى بو بيانده كافيدر • بو بيت انشا تلذذ لك ايچنى
مبيندر ترجمه اوچنجيسى بياننده ناظم ايدر چيست ميوه دور بودن از جفا
اوچنجيسى نه در جفادن ايراق اولمقدر يعنى بركيمسه يه اذا وجفا ايتمكدن وتعدى يوليله
كمكدن حذر ايتمكدر تا كه اعقاق حق دعا ايدن خصمانك يدنده خلاص بولمكس واهل
صفادن اولمش ايتمكدر ترجمه ناظم ايدر هر كه اين دارد بود اهل صفا هر كيمكه بونى طوترا اهل
صفا اوله • اين ايله اشارت جفادن بعديته اولمق ظاهردر لكن مذكور اعتباريله
سه كاره اشارت اولمق دخى محتملدر • اهل صفا كه ارباب خلاص وصفوت بال ايله
اختصاص بولان عارف خدالردر هر كه دارد دانش وعقل وتميز هر كيمكه علم وعرفان
وعقل واذعان طوتر جز براه حق نبخشد هيچ چيز حقك رضاسى يولندن غيريه
هيچ نرسنه بخش ايلمز • يعنى احسان واعطاسى خالصا لوجه الله اولوب اعراض نفسانيه دن
سالم وصاف اولور • ديمكدر زيرا ريا وسمعه وغرضه مقرون اولان عطايا ده خير اولماز
ودركاه قبوله بولماز ترجمه ناظم ايدر صدقه كالوده كردد بارها برصدقه كه ريا ايله
بولاشمش وسمعه ايله قاريشمش اولور صدقه فتحاتيله فقرايه ويريلان عطيه در
ضرورت وزن ايچون بونده دال ساكن قلنمشدر اخرنده كى همزه مابعدينه اضافت ايچوندر
كالوده كه الوده دن مخففدر كه لفظى رابطه ملتدر • آلوده بولاشمش وقاريشمش معناسنه
در يا معروفدركى بود آن چيز مقبول خدا اول نسنه نجه مقبول خدا اولور يعنى
اولماز ديمكدر ان چيز رضاء الله وراء الهك غيرينه ويريلان نسنه يه اشارتدر و
الوده ريا اولان عملك عدم قبولى وكذا سمعه ايله ثابتدر ترجمه حديث شريفده قال الله تعالى
من عمل عملا اشرك فيه غيرى فهو للذى اشرك وانا برئ منه وارد اولمشدر كندودن خدانك
برئ اولديغى كسنه نك حالى واعمالى معلومدر ترجمه حديث ديگرده الريا يحبط الاعمال
كلمشدر • كندودن خدانك برئ اولديغى عمل اخلاص كه كندو قبول اولور وانما الاعمال اعتبار
بيورلدى ترجمه ناظم ايدر كر عمل خالص نكردى هيچ زر اكر عملى التون كبى خالص اولميه ياخود

زر خالص كبى اولميه ديمك دخى معنادر پس التون كبى پاك اولميان عمل مقبول
الله اولماز زيرا قلب را ناقد بنا دارد در نظر قلبى ناقد نظره كتورمز يعنى قبول ايلمز ديمكدر
قلب بونده مغشوش معناسنه در وبوندن ما عدا يورك ودونديرمك وصف
بغليان عسكرك اورتاسى معنا ولمردن برمنزلك آدى معنالرينه كلور فارسيده مستعمل
اما عربيده يورك وعقل ودونديرمك معنالرينه مخصوصدر ناقد زيوفى جيددن سچوب
چيقريجى ديمكدر وخدايه ناقد اطلاقى شرعده واردر ترجمه حزب • واخلص العمل فان
الناقد بصير • كلمشدر اعنى ريا وسمعه وامثالى ايله مغشوش اولان عمل غير خالصك
مقبول ونظر اعتبارده قبول اولديغى بيديدر تا توانى باش اندر روزكار مادامكه
جهانده باقى وعالمده اوله سن تا بونده استمرار ايچوندر مادام ديمكدر نفس را از آرزوها
دور دار نفسى آرزولردن ايراق طوت نفسدن مراد اماره در كه دائما كوترنسنه
ايله آمر اولوب كونا كون آرزولره طالبدر انچون آرزوها جمع كتورلمشدر وكثرت آرزوسندن
ناشى هر آرزوسن ايتان وافر قوت ورطوبته موقوفدر انچون ناظم مصراع اولده توانكه
باقى ديمك ايله بو نكته يه اشارت ايتمشدر ودخى توانكه تكرارى • قالمق وغنا ودولت بولمق
مراديله ايسه نفسى آرزولردن ايراق طوت زيرا آرزولرينك هپسين ايتانه مال الدنيا غنى
البته اغناسنده غنى ايكن فقير وبلكه مديون وحقير اولورسن ديمكه بر نكته خفيه واردر
ترجمه • لذتى انكار اولماز بلكه اسراف ايتمك • آه صمندة اكر انديشة دام
اولسه • ديمشلردر پس نفسى بيلا اهلاك ايليكن طريقى آرزوسن ويرمكدر زيرا نفس
هر طلبن بولدقجه تفرعندن خالى اولماز ترجمه • برقت كرسنكى نفس وقت كدايى
چو يافت يك ثنا ايان دعوى خدايى كرد • ديمشلردر در صفت صدق وامانت وسخا
چار چيزست از كرامتهاى حق درت نسنه خدانك فضل واحسانى وانعاماتندندر
كرامتها جمعدر مفردى كرامتدر كه لغت عربيده مكارم كبى عز وشرف وانعام واحسان
معناسنه در وفارسيده دخى مستعملدر ها دنمكون يا مرفنك كلديكى ما بعدينه اضافتندر
ايچوندر حق اسم جلالدر ياد دارش چون من كيرم سبق اى اذبر ايله چونكه سبقدن

سبق طوتسن یاد داشته اولان شین میم چار چیز را جعدا ولا صدق زبانت
در سخن اولا سوزده لسانکک صدقیدر یعنی صادق القول اولمقلغکدر
سخن بونده فتح سین وضم خا ایله اوقنمق کرکدر تاکه مصراع ثانینک آخرنده
قافیه دار اوله سخن مطلقا سوزدر بعد از ان حفظ امانت فهم کن اندیشکده
امانتی حفظدر فهم ایله حفظ امانت امانته عدم خیانتدن عبارتدر . وامانت امانة
الله ایله امانت عباددن اعمدر هر برینک حفظنه مداومت اهم والزمدر زیرا
امانته خیانت هر نقدر پنهان دخی اولسه ملامته وعقوبته سببدر نظم . هیا تهای
پنهانی کند اظهر بسوایی . کدرد خاکی را تخته در بازار میکیرد . معنوی
بو بیانده کافیدر فهم کن فهم ایله دیمکدر بو عبارده حفظ امانته اهتمامی تأکید ایچون
تنبیه در پس سخاوت هست از فضل اله مکرم سخاوتدر که فضل خدادندر
یعنی سخاوتک مایه سی اولان عطایا خدادن بر فضلدر که انی سخی اولانه بخش ایتمشدر
وسخینک انعامی الهام حق ایله در پس سخی اولان بو معنالری ملاحظه ایله شکرینی
ادا وانعام ایلدیکی کسیه منت ایله اذا وجفا ایلمک کرکدر دیمکدر پس بو نعمتک شکرینی
ادا وطوتیجی اولان نکسنه صرفنه مأذون اولدیغی مال عاریتی محلنه اعطادن دور
اولیوب سخاوت اوزره اولمقدر و بو وجهله عند الله کرامت بولمقدر انکچون دینلمشدر
چو آفتاب بهر جا که رسد دست . وکر ده خوان فلك ذره ذره قسمت کن هست بونده
است معناسنه در فضل بونه افضال برنده در احسان دیمکدر فضل حق دان
کر نظر داری نکاه اکر نظری حفظ طوتر ایسک انی خدادن بیل پس بونده جزا شرط
اوزره مقدم کلمشدر نظر بونده عین معناسنه اولق روشندر داری فعلنک
مقدم مفعولی اولمیدر نکاه . کوزتمک ایله حفظ معناسنه در ومفعول ثانیدر مراد
نامحرمه وسائر منا حقنه مغایر نسنه لره باقمقدر یعنی حفظ طوغنی عملنه نائل ایسک
بو عملی خدادن احسان دیو کرم بیل دیمکدر . زیرا نظری حفظ ایلمك جبلی متکلفدر دینلمشدر
انکچون بیورمشلردر بیت نظر کاهی ما اغیار ازدل دور نمی باشد . که هرکز مرغ تیرکرده

غافل از روزن نمی باشد تا توانی دور باش از سود خوار تا که قادر ایسه ک مطرهاردن
ایراق اول یعنی کندو ایله دوستلق ایله سود خوار ترکیب توصیفیدر زیاده علاوه
صاتمق ایچون نقصان غلا وقتنده صاتوب الدیغی شیئی صقلیانه دیرلر که کاه عربیده
محتکر وترکیده مطرهاز دیرلر اعنی مطرهاز ایله قونشمه زانکه هست از دشمنان کردکار
زیرا که خدانک دشمانلرندندر یعنی حقنده وارد در نظم . حدیث شریفده من احتکر
فهو خاطئ وفی روایة فهو ملعون وارد اولمشدر خاطئ آثم دیمکدر ملعون مطرود معناسنه
در لکن بونده مراد رحمت ابرادن مطرود دیمکدر یوقسه رحمت عفاردن دکلدر دیو
مشارق شارحی ابن ملك بیان بیورمشدر . بر احتکار حرامدر لکن حنفیه ایله
شافعیه عندنده اقواتده محصورمشدر . اما امام مالك عندنده مطعوماتده وغیریده
احتکار اولور دیو حدیث مذکوری عمومه حمل بیورمشلردر وتحریم احتکارده
حکمت ناسدن مضرتی دفع ایچوندر حتی بر کمسه نك زراعتندن حاصل اولانده مطعومات
برلنسه وصاعتسه ناسك اضطراری وقتنده بیع ایلمسی ایچون اکا حاکم اجبار اولنور دیو
کتبلرده مسطوردر . اعنی سود خوار ایله دوستلقدن منع اولنمجه سود خوار
اولمه که خدانك دشمانلرندن شمار اولنمغدن علیک اولویتدر هست بونده
است معناسنه در کرد کار اسم خدادر فاعل مطلق دیمکدر ودخی قصد معناسنه
کلور ودیو معینده دال مهمله ومیجه ایله اوقنمق جایزدر هر که را حق دار باشد
این چهار هر کیمکه حق بودر دیدی احسان ایلمش اوله باشد ان کس مؤمن پرهیز
کار اولکسه پرهیزکار اولان مؤمن اوله یعنی مؤمن کامل وناشروعدن اجتناب
ایدیجی اوله دیمکدر پس مردم هر که راز کرد فاش هر کیمکه آدم اننده سرکی
اشکار ایلدی پیش مردم ناسك اوکونده دیمکدر راز سر معناسنه در اغرنه کی
تا خطا بایچوندر فاش اشکاره معناسنه قریب ترکه مستعملدر همدم آن ایله
باطل مباش اولدا باطل احمقت همدمی اولمه . یعنی مصاحبتی اندن قطع ایله که
باطل اولان احمق سرّی صعکیه همدم ایشم دیمکدر که عربی مصاحبدر پس

هر بر دوستنك رازینی خلقه كشف واظهار ایدن دائرهٔ حماقت بربطالتده
داخلدر دیمكه بونده اشارت واردر انكچون باشده مانع عشر وزكات اولكسه كه
عشر وزكاتنی ویرمیه مانع منع ایدیجی معناسنه عربیدر مابعدنه مضافدر عشر
ضم عین ایله كتب فقهاده معین اولدیغی اوزره عاشرك اخذینه مأمور اولدیغی
نسنه یه دیرلر كرك اونده بر اولسون وكرك ربع عشر ویا نصف عشر اولسون شاذلك
وزكات عشر اوزرینه معطوفدر مانع بونك دخی باشنده در لفظ زكات و
صلوة فارسیده الف ایله عربیده واو ایله یازیلور زكوة لغتده طهارت ونما معناسنه
واصطلاح شرعده شرعاً معین اولان جزء مالی نیت ایلك ایله اصل مالدن اخراج و
مصرف شرعی اولان فقیر مسلمه علیك ایتمكدر وجوبنك شرطی عقل وبلوغ واسلام و
حریتدر وسببی ملك تام ایله نامی اولان ودین وحاجتدن فراغ بر له نصاب حولانی
اشتمالی بولان مالی مالك اولمقدر اداسی تمام الاسلام اداء الزكوة حدیثی اوزره
متمم اسلامدر ودخی حصنوا اموالكم بالزكوة حدیث شریفی اوزره باعث حفظ
مالدر ودخی من ادى زكوة ماله فقد ذهب شره حدیث شریفی مفادنجه دافع
شر مالدر مانع زكات اولان بو فوائددن محرومدر شیخ خواجه داده طریقت
شرحنده ایتمشدر كه خدای تعالی مانع عشر اولانك ارضندن بركاتی منع ایدر ومانع
زكاتك مالندن حفظی منع ایدر ومانع صدقه‌دن عافیتی منع ایدر ومانع دعانك
اجابتی منع ایدر وتارك صلاتدن حسن ختامی منع ایدر انتهی وناظم مفرحاتنده اداء
زكاته تنبیه ضمننده فوائد مذكوره‌یی بو وجهله بیان بیورمشدر نظم

زكات مالده چون كهربان * ترا آگاه كردایزد زقرآن * زكاة مال مالت را كند بیش
نكو دركوز رومات بیندیش * زكات مال ما لترا پاسبانست * زكات مالده حق الهست
زكاة هرچه دومات بایدت داد * بده حق خدا تا كردی آزاد * زكات مال باید داد هر سال
برو كن حق ایزدرا ادا زمال * زكات مالده درویش را تیغ * بود درویش را از فقر دلریش
زكات مالده كردی توانگر * نكو دارد زكات اندر امان زر * انتهی وزكاتك صلاته

كمال اتصالندن ناشی ناظم زكات زلینده صلات بیانه شروع بیورمشدر زیرا
قرآن كریمده بك چوق موضعده زكات صلات ایله معاً ذكر اولنمشدر وانكچون
غافل وار بیكذارد صلات واول كسه كه نمازی غافل كبی قیلور یعنی غافل وار
غافل كبی قیلور بكذارد فعل مضارع مفرد غائبدر قیلور دیمكدر یاخود غافلانه
ادا ایدر یعنی شروط واركانی ووقتنه رعایت ایتمز دیمكه دخی احتمالی واردر زیرا
بكذاردن ادا ایدر معناسنه ده اولور لكن مانع زكاتك زلینده تارك صلات بیان
اولنمق ظاهردر صلات لغت واصطلاحده معروفدر فرضیتی منكر اولان
كافردر تكاسلاً تاركی فاسقدر وبینما زهد رلو عقوبته لایقدر انكچون ناظم
مفرحاتنده نماز ایچون زیاده تنبیه ایدوب بیورمشدر نظم

عمارت ره نمایند رو دادار * نماز موش را از رتب مكدار * نماز نعمه كرد درهمه كار اعلام
نماز آمد نشان كفر واسلام * عمارت از بلا هادور دارت * ترا دردو جهان مشهور دارد
عمارت زندكانی ركه دینی * كردار دان نماز این تندرستی * نمازنند دردو عالم سرفراز
چراجات دربن خدمت نیاز * نماز خواهد از هر طاعتش بین * چراغ جنت جه خواهی داد
نمازت پاك كرد اند كناها * شوی ایمن تراز وسواس شیطان * عمارت حاصل بسیار دارد
ترا از خواب غم بیدار دارت * عمارت را مكن یكدم فراموش * برو زنی پنج خلعت دار در گوش
انتهی بر حذر باش از چنان كس زنهار امان اجتناب كسه دن حذر اوزره اول
یعنی كندو ایله الفت وصحبته رغبت ایلمه ومحبت ایلمدن پرهیز قیل دیمكدر زنهار
بونده امان دیمكدر تا نباشی درجهان بسیار زار تاكه جهانده چوق زار اولان
اولیه سن یعنی خسران الفتندن ناشی كریان اولیه سن دیمكدر بس بوندن مانع
عشر وزكات وتارك صلاتك حالی وما للذی غایاندر قال الذی كبرج آخر عمره دك
ممتد المرضدر دیان قول كوره حجه عجله ایتیانه تارك شیخ دیمز وصوم بر تهی
عما اولدیغندن تنها سنده مفطر اولانك ظاهر ده حالی بلنمز ایدیكندن ناظم
بو مقامده حج ایله صومی بیاننده ساكت اولمشدر بو قسه مفرحاتنه هر برلرینك

بیندیش

اداسنه اهتمام ایلیکم پندلرم بیورمشلردر و بویله دیمشلردر **نظم** رنج یابد مراد
هر دو عالم • مرد ناکام در رنج یافت ادم • رنج وعزه یافت کام و مقصود •
بود رنج در جهان درگاه معبود • رنج صدد رکشاید بر تو بیرکان • سرت برخاک درگاهش نه ای جان
رنج یابد دولت نور الهی • بخوابیج اندر یاد شاهی • رنج کام و مراد خویش بکیر • ممکن
در رفتن رنج هیچ تقصیر • رنج در دو جهان گروی تو مشهور • طوافی کن بکعبه بیت معمور
رنج برسینه ای بیچاره آخر • بحلقه باش اگر هوی بدار تو • رنج بخشد ترا جمله گناهان
بجز از بهر رنج یابان • رنج یابد دولت صد شادمانی • ذکر کن شامی و روز کن عبادتی
رنج شیطان ملعون دور گردازه • نظر بر کعبه کن بهر دیدار • رنج کن هیچو قربان • طواف
کعبه کن کوری شیطان انتهی **نظم سوم** د روزه طاعتی بهتر باشد • زروزه
به ترا انهم باشد • زروزه به ترا الصوم لی • بکرد ای خواجه از روزه زیان کس
زروزه لیله القدر غامت • که صائم از وصالش جمله کامت • زروزه جسم جانت را
دهد نور • زبهر روزه دامان دارند رنج خور • زروزه کشف گردد بر تو اسرار • دهد
روزه ترا و حله بدیدار • زروزه یافت سرور جا معراج • نهادار روزه در جنت
بسر تاج • زروزه اولیارا داد صد کام • زجوع در خواب فارغ صبح تا شام • زروزه
از تو شیطان دور گشته • ترا آمد و دیده کور گشته انتهی ❁

در صفت ترک خشم و قهر   **درگذار از چار خصلت زینهار**

البته بو درت خوی بدن کچ   تا نسوزد مر ترا بس یا رنار   تا که آتش سنی محرق
باقیه لذت عمرت اگر باید بدهر   اگر زمانه سکا عمر لذتی گرك ایسه • یعنی
حیات عمردن دادالیم دیر ایسك دیمكدر • بعض نسخه ده • لذت یرینه مدت دا تعدد
نا معلوم مكدر • بو مصراع شرط و مصراع ثانی جزاسیدر باش دائم برحذر از خشم
وقهر غضب و قهردن دائم حذر اوزره اول • یعنی غضب و قهری اجرادن احتراز
و کظم غیظ ایله عفوه دمساز اول دیمکدر • زیرا عفو خصلتی سنن انبیاء عظام
و طریق اولیاء کرامدندر نتکم تفاسیرده مسطوردر که حضرت داود علیه السلام

آخر عمری هنگامنده حضرت سلیمان علیه السلامدن ماعدا اولان اولاد کرامنه ایتدی
ای اوغلانلرم سزلردن بریکز برگنه بر ذنب ایلسه نه ایدر سکز ایتدیلر کاهی قدر عقاب
ایدرز دیدیلر بعده برسنه لری حضرت سلیمان علیه السلامدن سؤال بیوروب ییده سلیمان
علیه السلام ایتدی عفو ایدرم بعده داود علیه السلام ایتدی یا سلیمان اولکسه بر دخی
ایدرسه دیو دفعات ایله سؤالنده سلیمان هربرنده عفو ایدرم تا اولدنبی بر دخی
اشتکاه استجا ایدنجیه دك دیدیکده داود علیه السلام سلیمان علیه السلامه دعا
ایدوب ای فرزند دلپسندیم خلافته الیق و جلوس بر سلطنه مستحق سین دیو بیلدی
چون نکو دید خلق با خوی نکو راست چونکه خلقك خویك ایله راست اولیه
لر • یعنی خلق خویکزه تابع اولیه لر دیمکدر • عدم تبعیت متبوعك بوزارلدیغندن
اقتضا ایدر • بوکا کوره خلق خویکزدن راضی اولیه لر دیمك اولور خلق فتحه ایله
معروفدر که ترکیبی ایلدر راست مستقیم و طوغری معناسنه در • پس بونك
یقینه عدم تبعیت لازم کلور بویله اولدیغی که بجوی مردمان سازی رواست اگر
مردمانك خویی ایله دوزیله سن خوش شدر • خلاصه خلق سنك خویکه اویماینجه
سن ادملرك خویی ایله تخلق اولور ایسك روادر دیمکدر مردمان خاص اولان
مردان خدا اولوب و شوندردر نتکم تخلقوا باخلاق الله ده حذف مضاف ایله باخلاق
اهل الله دیمشلردر • اهل الله مردان اگردرکه جمله سی اخلاق حمیده ایله موصوف
و سیرت پاکلری معروفدر رسالی دوزیلمشن دیمكدر رو لا تو است ادات تجرید
ای برادر تکیه بر دولت مکن   ای قرنداش دولت اوزره اعتماد ایله • یعنی دنیانك
مال و جمالی و جاهنه صاغنه دیمکدر تکیه طیانق معناسنه در دولت معروفدر
و سرعت زوال ایله عدم بقاسی معلوم و مشهوردر • نتکم سرعت زوالی بیاننده خوجه
مخلوق عینلدر **بیت**   ملك دنیا اگر هر کس بخ دوری صاحبت • پادشاهان
عاریه دارند مال قایبت • و دخی تنزه احوالی بیاننده خوجه صاحب بیرمشلردر که
بیت   طمع راحت ز دولت مدار که مخی • که هر چه سبز کند آفتاب بندرد کند ❁

وبر برده قرار ابیب دور دائم کز دیکنی بیانده خوجه مرزا وحید دیمشدر بیت
هر زمان دولت طلبکار مقام دیکراست • این همای خوش نشین هر دم ببام دیکراست
پس بونده کلواز زمان دولته و رجال مغمونه ایما واردر • حتی دولتك دربدر دوشمسی
و دور دائم کزمسی • کندویه لایق بر صاحبه طلبکار اولدیغی ایچوندر دیو بیت
در هوز خرد میطلبد صاحبی • دولت از اندر بدر افتاده است • دیمشلر بونده
اولان لطافت ظاهردر • وهر نقدر بلند اولسه انجامی پستی ایدیکنی بیاندر بیت پستی
بود آخر عروج دولت سرشار • بر خاك فتد میوه ز بسیار رسیدن • دیمشلر پس فتاده
خاك اولمق صاحبنی اهلاك ایدوب عبارتدر نتکم خوجه سعدی بیت مکن تکیه بر ملك دنیا
و پشت • که بسیار کس چون تو پرورد و کشت • دیو بیورمشلر دولت دنیایه طالبلر
دخی راحت اولمازلر • وردولته یکن عمرده • شدتقدا غبری برنسنه بولنماز دیو مرزا محمد
نصر ابادی • جز تسبحی عمر و دولت عیدارد کداره • راه جون بر کوه افتد یکقدم هموار
نیست • دیمشلر فی الحقیقه طاغه دکش یوله بر قدم دوز بولنمازه ایمدی دولت
عقبادر لیندیاد دار از نامح خود این سخن بو سوزی کندی ناصحکدن ازبر ایله یعنی
مقتضاسیجه عامل اولمدیکجه • بو سوزدن مراد مصراع اولك معنوبیدر سخن بونده
نفس سلیم وصنتم خا ایله دروجهی ظاهردر سود نخند کر کریزی از قضا اکر قضادن
قاچرسن فائده ایلمز زیرا قضا و قدردن حذرك بیفائده اولدیغی حدیث شریفله ثبتدر
قضایه رضادن غیری چاره یوقدر • من آمن بالقدر امن من الکدر • بیانده کافیدر هر چه
می آید بدان میده رضا هر نه کلوراب بکا رضا و یر مراد خدادن هر کلنه راضی اول
دیمکدر • زیرا می آید فعلنك مفعولی محذوفدر کرا از خدا دیمکدر • بدان بأن برینه در
معنا اکا دیمکدر اشارت خداده کالان نسنه یه دردر • پس بو بیتك معنانی ناظم
مصرعانده بو وجهله تفصیل ایدوب بیورمشدر نظیره قضا کرده سوارشك وار بیت
کسوحکم خدا را چون کند رده • قضا دان انچه آمد بر سر تو • قضا کرکرده • دائم چاکر حق
قضا دائم تراد کار دارد • قضا کر شاد و کر غمخوار دارد • قضا نتواند از خود کرد کسی در

قضا کرده • قلم بر لوح مسطور • قضا دان در جهان چیزی کر دانی • بنا شدبی قضای
قضا از دولت و محنت خبر دارد • همی یابی از قضا راحی و دلشاد • قضا کر نیك را ندت بد بنیجی
همین با مراد دل بینی • قضای حق بود انچه ایدت پیش • برو در کام شیر از کوش سید نیش
قضا رحکم را نوسید ازجان • شود بر تو قضای مشکل آسان • قضا راندت قلم در حیز در شر
قضا کر نغز بخشد کاه اقر • قضا در جمله عالم پادشاهست • قضا سلطان بدیح و سپاه
انتهی ایمدی ما قسم الله دخی قضا ایله اولدیغی اکا راضی و قانع اولمق کرکدر دیمك اشارتیله
ناظم ایدر زانچه حاصل نیست در خرسند دار اول نسنه دن کرسکا حاصل یوقدر
کوکلکی قانع طوت یعنی حقکده حصولی مقدر اولمیانی طلب ایله بیهوده رحمت دکچوب
مقدره راضی اول دیمکدر نتکم بیت ندکلو سعی ایدرسك بر مراده نصیب اولماز مقدردن
زیاده • دیمشلر دخی شقیق ابن ابراهیم رحمه الله انتشکه بن بر نسنه فی یدیبور عالمدن
سؤال ایتدیم جمله سندن جوابی بر واقع اولدی شویله کم دیدیم عاقل کیملر ایدیلر دنیایه
محبت ایتمیانلردر دیدیم اعقل کیملر ایدیلر دنیا به الدنمیانلردر دیدیم غنی کیملر ایدیلر حقوق
اللهی ویرمیانلردر دیدیم فقیر کیملر ایدیلر ما قسم الله راضی اولمیانلردر دیدیم طالب اولانلر
دیدیم فنی کیملر ایدیلر ما قسم الله راضی و قانع اولانلردر انتهی کوش دلرا جانب این پند
دار جان قولاغنی بو نصیحتك جانبنه طوت • یعنی بو پندی جان قولاغیله استماع و
قبول ایله دیمکدر • ایمدی هر نسنه نك حصولی مقدره وابسته در ایکچوند دیمشلردر
بیت آب حیات اولسه هیچ قسمت ای کوکل • بیك یل کرکسه قطره یه سکندر ایت •
هر کرا با دوستان یکدل بود هر کیمك اوردوستلر ایله یکدللکی جهت اوله یعنی
ظاهراً و باطنا متفق و متحد اولمه دیمکدر یکدل ایکی کوکلك بر اولمسنه یعنی اتفاق و
اتحادنه دیرلره پس بو بندن مراد دوستلقده اتفاق قلب و صداقت اوزره اولمق و
دوسته اولان فائده و ضرری کندی نفسندن بولمق وفا ایدوب مرز او لیدی دوسته صدقله
خبر ویرمکدر نتکم حدیث شریفده • صدیقك من صدقك لا من صدقك وارد
اولمشدر • یعنی سنك دوستك سکا صادق اولاندر یوغسه هر سنکی تحسین وهر کسکی

تصدیق ایتدکلری . زیرا بو جهله اولان کثرت وفاق نشانهٔ نفاقدر اتفاق کلمه
وکثرت خلاف سبب شقاقدر حضرت علی المرتضی رضی الله عنهدن کثرة الوفاق نفاق
وکثرة الخلاف شقاق . دیو بیوردی بو تحقیقه مبنیدر . ایکی صدیقله دوستلغی بر
اتحاد قلبده اولانک جمله مقصود دلش حاصل بود کوکلنک جمله مرادی حاصل
اوله . پس بونده مردان خدا اولان مرشدین ایله یکدل اولان مریدلرک حصول مراد
لرینه بشارت وطریق حصول یکدللک ایدیکنه اشارتلری واردر وسائر دوستانک حالی
کذلکدر

در بیان مقبولان جهان وبی وفائی زمان

در جهان دانی که کرد معتبر بیلورمیسین که عالمده کیم مقبول ومعتبر اولور . بونده
طریق استفهام ظاهردر مصراع ثانی جوابیدر آنکه او را پاک باشد نظر اول کمسه
دیکرانک نظری پاکیزه اوله . پاکیزه نظرلق ظاهر وباطندن اعمدر شویله که ظاهرا
کمسیه شهوت وحقارت وحسد کوزیله باقمیه . وباطنا دارینده کندویه ضار ونافع بیلمیجی
مردکاه اوله . پس کوریله پاکیزه نکاهلت اعتباریجا اشتباهلدر . پاک باء عجمی ایله طاهر
دیمکدر . بعض نسخه ده مصراع ثانی بویله واقعدر آنکه او را باک نبود از خطر اول کمسه
اکا خوف وخطرندن مبالات اولمیه . یعنی صاحب شجاعت اوله دیمکدر باک باء عربی ایله
مبالات معناسنه درکه ترکیبی الینمقدر خطر بونده خوف وقورقولق معناسنه در
وبو مصراعه دیکر معنای صوفیانه واردر که انی اهل اولان فهم ایدر که کند با کسی وفا
این روزکار بو روزکار هر کسه وفانی ازایدر مراد هیچ وفا ایتمز دیمکدر بونده
روزکاردن مراد دنیادر . ودنیانک جمله بی وفا ایدیکی هویدادر نتکم هر وجهله
تفصیلها روزکار یوقاروده بیان اولنمشیدی جور دارد نیشتر با مهرکار جور طورتر
المک محبت ایله ایشی یوقدر . نیشتر کاره اولان شیئین ضمیمه مراد انده مرجوطلدر
روزکاره راجعدر . پس روزکارک غدار وجفاکار وبی مهر ایدیکی پیدادر بیت
جهان از نسیب باکس مهر پیوند . غم واندوه این ایام تا چند . جهان کامی که کند
غمکین وکه شاد . نباشد کار او جز جور وبیداد . مضامینی اوزره حال وشانی

غایاتنده بویله بی وفا ودائم هر بر جور وجفایه دلبند اولمق خطادر آنکه
با تو روز غم می بست کار اول کمسه غم کوننده سکا کار بغلدی ایدی یعنی ایشکه یاردی
دیمکدر می بست ماضی حکایه بغلدی ایدی دیمکدر . زیرا کلمه سی قبل ماضیه داخل اولسه
حکایه مراد اولنور . ایدی سکا کوتو کوننده بولنوب یاروفادار اولانه روز شادی
هم بپرس از وی زینهار شادلق کوننده سندخی انی البته صور . یعنی خاطرینی استعلام
وکندویه اکرام ایله دیمکدر . بپرس دن بپرسی امر حاضردر اخرنده کی شین ضمیر غایبدر
اکره راجعدر معناسی سؤال ایله زینهار البته دیمکدر بعض نسخه ده بپرس یرینه
ببرکش واقعدر معناسینه یه چک یاخود یاننه چک دیمکدر مراد کندویه اکرام
ودوستلغنه اهتمام ایله دیمکدر . پس بونده دوستک ودوستلغک سر ایطنی بیانه
اشارت واردر روز نعمت که تو پردازی بجس نعمت کوننده اکر سن بر کسه ایله عام
دوزیله سن یعنی کندویه اکرام تام ایله احسان متزاج ایلیه سن دیمکدر روز نعمت شادلق
ووسعت وقتنده دیمکدر پردازی دوزیله سن دیمکدر مصدری پرداختن دوزوب عام ایلمک
معناسنه اولان پرداختن در روز محنت باشدت فریادرس اول کمسه سکا
محنت کوننده مدد ایدیجی اوله . یعنی ایولک ضایع اولماز وروفاجتده احسان اوزره
اولدن شدتده معینک اولمازدیمکدر فریادرس ترکیب توصیفیدر فریاد نکرده یتیشیجی
ومدد ایدیجی معناسنه در نتکم شاعرک بیت فریاد نمی کردم وفریاد رسی نیست
کویا که درین کنبد فیروزه کسی نیست . بیتندن مستفاددر چون بیابی دولتی
از مستعان چونکه عنایت حقدن بر دولت بولسن مستعان دن مراد خدادر
نتکم والله المستعان بوکا برهاندر . پس بونده دولت عطیهٔ مستعان ولکه سبحان
ایدیکنه اشارت واردر . وموهبهٔ الهیه یه شکر لازمدر . شکر انواعی چوقدر
برینی بنی احبابی اونتمقدر نتکم ایدر اندر آن دولت مباز دوستان اردلنک
ایچنده دوستلردن کیله . یعنی دولته مغرور اوله دوستلردن ونوازشلرندن دور
اوله . زیرا دولت بی بقا وسریع الزوالدر . اما القدیم دوست قادنمق وبه دوستلردن

ایرلمق نازل حضا الدر. حتی هنگام دولتده دوستلردن منقطع اولمغه سبب دولتك زوالی ونیه فقرایله دولت وسكوتی اولحالت احتمالی ایله دوستلره محتاج اولمق غالب حالتدر ایما ایچوندر نظم بیت انداكا نبی بروپاس كوردن منیف میداندر ولنك لیبام اولدیغن بیلورده. مضمون منیفی بو معنایه شاهددر بیر نهی حاطر بركسله دیكلدر مرترا هركس كه او درغم بود هركسه كه اوسنك ایچون غمده اوله یعنی هنگام غم وایام الكده سنك ایچون غمگین اوله دیكلدر درغم ده در ظرفیت ایچوندر غم معروفدر بونده مراد بودر اما تیچون دغم لفظ واحد اولسه تركیبی اعلا اولانك بر موصوفك نامیدر ودخی علم موسیقیده بر مقامك نامیدر كه اوله مقامی اشیدن اهل غمك حزنی دفع اولوب نشاط بولور چون رسد شادی هم ان همدم بود چونكه شادلق اولا شوبنیه اولكسه همدم اولوره یعنی كوتو كونده سكا یار اولان انی كونده دخی یار اوله دیكلدر پس بونده یار صادقی بیانه ایما. ودخی هر غمك تفاسی سرور اولدیغنه اشارت واردر نظم بیت رواجی درنقفای هر كسادیست مرادی هر درپی هر نامرادیست. بو بیانده كافی وهر ذاتك حقیقی عزت ایدیكنه بیت دلی هر جا كه باشد عزتی دارد زبی. عرصه میخانه آخر صحن مسجد میشود. مضمون پاكی وبنده

در صفت معرفت — معرفت حاصل كن ای جان پدر

ای بابانك جانی معرفت حاصل ایله معرفت دن مراد بونده حق معرفت ایله خدایی بلمك ایچون كیسی كندی نفسنی بلمك معناسنه در كه اكا معرفة الله دیرلر جان پدرده مراد ابتدا سلوكه اولانلر تا بیابی از خدای خود خبر تاكه كندی خالقكدن خبر بولاسن پس بونده من عرف نفسه فقد عرف ربه مضمونجه نفسنی بلكه خدادن خبر بولاسن دیمك مراددر اعدی بونك معناسی اولدر نفسنی عاجز وضعیف وبی استحقاق بیلدی وفانی بیلن ربسنك قوی وقادر وكریم وباقی ایدیكنی اكاه اولور دیكلدر. بو قصه خدانك كنه حقیقتنی معرفت ممكن دكلدر نظم عدیشهز بیفده سبحانك ما عرفناك حق معرفتك. وارد اولمشدر بو معنایه بنا مولانای رومی

اعتصام الوری بمعرفتك. عجز الواصفون عن صفتك. تب علینا فاننا بشر. ما عرفناك حق معرفتك. دیو بیورمشلر. ودخی العجز عن درك الادراك ادراك والبحث عن سر الذات اشراك. كذلك بو بیانه اعادره ومعرفة الله جمله لذاتك اعلا وسیددر ونچون معرفت حصوله گلسه اكا محبت الذات تابع اولوب معرفت زیاده اولدیغجه محبت زیاده اولور لكن معرفة الهی تحصیل محبت الهی بكلی حب ما سوادن فراغنه موقوفدر نظم عارف بالله اولانلرك جناب قدسه وصوللری وادی سبعه قطعندن صكره اولور دیمشلردر ووادی سبعه ناظم منطق الطیر نام كتابنده بو وجهله بیان بیورمشدركه بودر نظم كفت ما را هفت وادی در رهست چون گذشتی هفت وادی درگهست وانماند در جهان زین راه كس. نیست از فرسنك اوكاه كس. چون نیامد باز كس زین راه دور. چون دهندت آگهی ای ناصبور. هست وادی طلب اغاز كار. وادی عشقست از ان پس بیكنار. پس سیوم ان وادی آمد معرفت پس چهارم وادی استغنا صفت. هست پنجم وادی چون توحید پاك. پس ششم وادی حیرت صعبناك. هفتمین وادی چو فقرست وفنا. بعد ازان در روش كر باشی روا. انتهی پس بو بیانه نظر وادی سبعه نك اولكی طلب ثانی عشق ثالث معرفت. رابع استغنا. خامس توحید پاك. سادس حیرت. سابع فقر وفنا اولدیلریدر. وناظمك بو كتابنده كی معرفت بیانی بیجتنده هر برلرینه اشارت واردر نظم بیان معرفتده ایدر هر كه عارف شد خدای خویش را هر كیمكه كندی خداسنی عارف اولدی پس عارفك اصطلاح صوفیه ده اولان معناسنی مصراع ثانی معرفدر در فنا بیند بقای خویش را كندی بقاسنی فناده كوریبور پس بونده عند المشایخ مشهور اولان محو وصحو ایما واردر. ایمدی بونك بیانی شویله دركه طالب بیدار اكر اولان عاشق فنا فی الله استعدادی مرتبه مظهر مشاهده سر وحدت مطلقه اولدقه. اول سالكك وجودی تا ایوب بر محو وفنا اولور. یعنی كل شی هالك الا وجهه یه ما صدق اولور. تاكه وجه باقی ظهور كله. ودخی فرق وتمیز

قيدندن نجات بولمق ايچون اول عزيزي بحر مشاهده جان درياسندن موجي كبي زير وزبر
اولمق استر حتى دريانك تحت وفوقندن تنفسي خوشتر كلور بيله مز تير قضانك
ورود وروديندن تنفسي بهتر كلور فرق قيله مز نتكم حضرت مولانانك مثنوى
زير دريا خوشتر آيد يا زبر · تير او دلكش تر آيد يا سپر · بيتي بو معنايه دالدر يعني
عاشق بو جمله مرتبهٔ فنايه وارديغي · كويا حياتي غايب اولمش كبي بر حالت ظهور
ايتمكين مرتبهٔ صحو وارديغيه ذكر بير وتوجه دن خالي اولماز نتكم شيخ محمد مغربي
رحمه الله بو مرتبه يه اشارةً بيورمشلر · لقد كان لي قلب وقد غاب عن صدري
ولا احمه يدري ولا وسمه ادري اهل سار قليلي من العشق والشوق الى حضرة المذكور
في مقام الذكر الا ليت شعري هل لاتيه مرةً وهل اقض في لقياه ماناة من عمري
انتهى وبعض ناظم مغرجانته بيورمشلر نظم بقا خواهي كه در بندي ببند · فنا
شو تا بقا يابي خردمند بقا خواهي برا ز خود چو منصور · كه كي يك لحظه خودرا از
فنا دور · بقا خواهي چو مردان جان فدا كن · اكر خواهي بقا خود را فنا كن · بقا
خواهي بقا مردان فنا يافت · كه در كوي فنا وصل بقا يافت · بقا خواهي مزن لاف از مني
بين · بقا بين در فناي مرد در وي بين · بقا خواهي فنا شو در بقا بين · يقين دان
كه فنا بيني لقا بين · بقا خواهي قدم اندر فنا نه · بخور جام فنا پا در بقا نه · بقا
خواهي چو خضر از آب حيوان · بظلمات فنا در شو تو از جان · بقا خواهي بدين
فاني منه دل · فنا كردي بقا يابي تو منزل · بقا خواهي مينديش از فنا هيچ
نيرود بابقايش از فنا هيچ · بقاء جاودان خواهي فنا شو · قدم نه در فنا
عين بقا شو انتهى ايمدي بو تحقيق حقيقي اوزره هر كه او عارف نشد اوزنده
نيست هر كيمكه او عارف اولمادي اوزنده دكلدر يعني فناده بقا بولمغله
مظهر حيات ابدي ونائل مشاهدهٔ سرمدي دكلدر كم ايد قرب حق را لا تق
وار زنده نيست قرب حقه لا يق دكلدر بونده قرب دن مراد ونحن اقرب
اليه من حبل الوريد آيت شريفنك معناسندن معلوم در كه قرب معنويدر وار زنده

لانه

لانه كلمه سنك عطف تفسيريدر هر كه او را معرفت حاصل نشد هر كيمكه اكا
معرفت حق حاصل اولمادي مثلا عشق العبيدن بي بهره اولان مدعيان كبي
هيچ با مقصود خود واصل نشد كند مقصوديه اصلا واصل اولمادي عدم
وصول مقصود دركاه حقدن مردود ومحروم ومطرود اولمغه شاملدر نعوذ
بالله پس ناظم ابتداء بيان اولنديغي اوزره معرفتي عيان مراد ايدوب بيورر
نفس خود را چون شناسي با هوا چونكه كندي نفسكي هوا ايله اكليه سن
يعني عشق الهي ومحبت ايله نفسكي بيله سن ديمكدر هوا بونده عشق ومحبت معناسنه
در حق تعالى را بداني با عطا حق تعالى عطا ايله بيلورسن زيرا من عرف
نفسه فقد عرف ربه در پس نفسي محبت ايله احد بالك حقه وصولي عنايت
حق اولديغي بيانا ايچون ناظم با عطا ديمشدر يا خود خداي عطا صفتيله
بيلور ومظهر عطايا اولور ديمكدر وبعض نسخه اشبو آتي البيان ايكي بيت دخي
بو مقامده بولنمغين تحريرا واجما الاشرح اولنمشدر بيتين بونلردر بنده
تا عاجز نكردد در شناخت عبد معرفتده عاجز اولمديغجه يعني استعدادي
مرتبه صفات جليله لريله خداسني معرفتده صرف قدرت ايتمديكجه والعجز عن
درك الادراك مفادنجه ادراكه يتمديكجه در جهان معرفت مركب نتاخت
عالم معرفتده مركب چاپمدي · يعني شهسوار ميدان معرفت ونامدار ميدان
حقيقت اولمدي · وسر منزل مقصودي بولمدي ديمكدن كنايه در عارف
آن باشد كه باشد حق شناس عارف اولدر كه حق شناس اوله هر كه عارف
نيست نبود جنس ناس هر كيمكه عارف دكلدر او ناس جنسندن اوليه · يعني مردكامل
اوليه ديمكدر · پس ناظم حال وشان عارفاني بيانه شروع ايدوب بيورر هر كه
او را معرفت بخشد خدا هر كيمكه اكا خدا معرفت بخشلر پس بونده معرفت
الله عارفه احسان اولنديغنه اشارت واردر بخشد فعل مضارع مفرد غايبدر
بغشلر ديمكدر غير حق را در دلش نبود جاي انك قلبنده حقدن غيري ايچون

قيددن نجات بولمق ايچون اول عزيز بحر مشاهده جان درياسنك موجي كبي زير و زبر
اولملى اسيتر • حتى دريانك تحت و فوقندن تنفسي خوشتر كلور بيله مز و تير قضانك
ورودى ورد نعندن تنفسي يك كلور فرقيله مز نتكم حضرت مولانانك مثنوى
زير دريا خوشتر آيد يا زبر • تير او دلكش تر آيد يا سپر • بيتي بو معنايه دالدر كه
عاشق بو وجهله مرتبهٔ فنايه وارديغى • كويا حبابي غايب اولمق كبي بر حالت ظهور
ايتمكين مرتبهٔ صحو وارنجيه دك كريه و نوحه دن خالى اولماز نتكم شيخ محمد مغربي
رحمه الله بو مرتبه يه اشارتده بيورمشلر • لقد كان لى قلب وقد غاب عن صدرى
ولا اعمه يدرى علا و سمه ادرى اهل سار فى ليل من العشق والشوق الى حضرة الذكور
فى ماتم الفكر • ايا ليت شعرى هل لاتيه مرة وهل انقضى فى ليلة ما تاه من عمرى
انتهى و بعض ناظم مغرجاتده بيورمشلر نظم • بقا خواهى كر در بند بيند • فنا
شو تا بقا يابى خرد مند • بقا خواهى بر از خود چو منصور • مكن يك لحظه خود را از
فنادور • بقا خواهى چو مردانجان فدا كن • اكر خواهى بقا خود را فنا كن • بقا
خواهى بقا مردان فنا يافت • كه در كوى فنا وصل بقا يافت • بقا خواهى ز ن لاف خودى
بنى • بقا بين در فناى مرد روشن • بقا خواهى فنا شو در بقا بين • بقا بين دان
كر فنا بيني بقا بين • بقا خواهى قدم اندر فنا نه • بجو زجام فنا پادر بقا نه • بقا
خواهى چو خضر از آب حيوان • بظلمات فنا در شو تو از جان • بقا خواهى بدين
فانى منه دل • فنا كردى بقا يابى تو منزل • بقا خواهى ببنديش از فنا هيچ
نبرو ددر بابقايش از فنا هيچ • بقاء جاودان خواهى فنا شو • قدم نه در فنا
مكين بقا شو مه انتهى ايدى بو عقيبق حقيقى اوزره هر كه او عارف نشد اوزنده
نيست هر كيمكه او عارف اولمادى اوزنده دكلدر يعنى فناده بقا بولمغله
مظهريت حيات ابدى و نائل مشاهدهٔ سرمدى كلدر كم ايدر قرب حق را لايق
وار زنده نيست قرب حقه لايق كللدر بونده قرب دن مراد ونحن اقرب
اليه من حبل الوريد ايت شريفنك معناسندن معلوم مددكه قرب معنويدر وار زنده

لايق كلمه سنك عطف تفسيريدر هر كه او را معرفت حاصل نشد هر كيمكه كا
معرفت حق حاصل اولمادى عقلا عشق العبدن بى بهره اولان مدعيان كبى
هيچ با مقصود خود واصل نشد كندى مقصودينه اصلا واصل اولمادى عدم
وصول مقصود دركاه حقدن مردود و محروم و مطرود اولمغه شامللدر نعوذ
بالله پس ناظم ابتداء بيان اولنديغى اوزره معرفتي عيان مراد ايدوب بيورد
نفس خود را چون شناسى با هوا چونكه كندى نفسكى هوا ايله اكليه سن
يعنى عشق الهى و محبت ايله نفسكى بيله سن ديمكدر هوا بونده عشق و محبت معناسنه
در حق تعالى را بدانى با عطا حق تعالى عطا ايله بيلورسن زيرا من عرف
نفسه فقد عرف ربه در پس نفسنى محبت ايله ادراك ايلمك حقه وصول عنايت
حق اولديغى بيان ايچون ناظم با عطا ديدى يا خود خدايى عطا صفتيله
بيلور و يظهر عطايا اولوردىكلدر و بعض نسخه اشبو آتى البيان ايكى بيت دخى
بو مقامده بولمغين تحرير و اجمالا شرح اولنمشدر بيتين بو نلر در بنده
تا عاجز نكردد در شناخت عبد معرفتده عاجز اولمديغجه يعنى استعدادى
مرتبه صفات جليله لريله خداسنى معرفتده صرف قدرت ايمديكجه والعجز عن
درك الادراك ادراك مفادنجه ادراك ايتمديكجه در جهان معرفت مركب تاخت
عالم معرفتده مركب چاپمدى • يعنى بهسوار ميدان معرفت و نامدار ميدان
حقيقت اولمدى • و سر منزل مقصودى بولمدى ديمكدن كنايه در عارف
آن باشد كه باشد حق شناس عارف اولدر كه حق شناس اوله هر كه عارف
نيست بود جنس ناس هر كيمكه عارف كلدر او ناس جنسندن اوليه • يعنى كامل
اوليه ديمكدر • پس ناظم حال و شان عارفانى بيانه شروع ايدوب بيورر هر كه
او را معرفت بخشد خدا هر كيمكه كا خدا معرفت بخشلر پس بونده معرفت
الله ما هو احسان الدايكن اشارت واردر بخشد فعل مضارع مفرد غايبدر
بخشلر ديمكدر غير حق را در دل او نيست جاى انك قلبنده حقدن غيرى ايچون

بر يوقدر . يعنى قلبى محبة الله ايله مملودر ومحبت تجزى قبول ايتمكين محبت ماسوا ايچون
قلبنده مكان يوقدر ديمكدر نتكيم ناظم ايدر نزد عارف نيست دنيا را قدر عارفك
عندنده دنيا ايچون مقدار يوقدر . يعنى دنيا يانندە بى مقدار وبى اعتباردر ديمكدر
قدر قافك فتحه لرينه يونده مقدار وشرف معناسنه در زيرا اما
سواننده . عارفك اينه ماسوا ايله ايشى يوقدر بلكه برخود نيستش هم كز نظر
بلكه كندى وجودينه اصلا نظرى يوقدر . بو مصراع مصراع اولك اضرابيدر
عارفك كندى وجودلرى قيدنده اولمديقلرى بى ارتيابدر زيرا معرفت فانى
شدن دروى بود معرفت انده فانى اولمق اولور . يعنى اخلاق ذميمه دن بى اثر
وبرعا اولمق اولمه ديمكدر دروى لفظ معرفتك مفعول فيه در درده ظرفيت
ايچوندر وى ضميرى عارفه راجعدر . بو مرتبه مقام دخى ايراد ايدر اعدى
هركه فانى نيست عارف كى بود هر كيمكه فانى دكلدر حقيقى عارف اوله بن ناظم طريق
قاعده سى ايدوب عارفه ماسوانك جمله سندن فارغ كركدر زيرا مطلوبلرينك
حصولنك شرطى بردر ديمك ايچون بيورر عارف از دنيا وعقبا فارغست
عارف دنيا وعقبادن فارغدر . زيرا مى صاف وحدتى نوش ايدن بويله ايتمك
كركدر نتكيم بيت محو صرف وحدت كسى بوش كرد . كرد دنيا وعقبا فراموش كرد
ديمشلردر وسابقده بيان اولنان . الدنيا حرام على اهل الآخرة والآخرة حرام
على اهل الدنيا . وهما حرامان على اهل الله حديثى يعنى بو معنايى موجبدر
ومشايخك عارف بشرحافى كبى كركدر ديديكلرينك معناسى بو معنايه اشارتدر
يعنى عارف خلع نعلين دنيا وعقبا ياخود خلع نعلين جسمانى وروحانى ايتمك
كركدر . زيرا مطلبا علالرى ديدار خدادر ديمكدر . طالب ديدار اينه ماسوانك
جميعسندن فارغ اولمق كركدر ايچون ناظم ايدر زانكه باشد غير مولا فا
رغست اولنسنه دن فارغدر كه مولانك غيريدر اوله بو مصراعك اوزنده حرف
ما لطف مقتدردر يا خود مصراع اولدن بدلدر . مراد ماسوانك جمله سندن فارغدر

كان دلدن كوهر عرفانى اخراج ايلەمز . سينه سن تيغ رياضت ايله صد چاك ايتميان
محرم خلوتسراى وصل حق اولمز ايد . ماسوانك جمله سندن قلبنى پاك ايتميان
همت عارف لقاى حق بود عارفك همتى لقاى حقدر . يعنى وصالدر نتكيم مطلقده
نتكيم ناظم مفرماتنده ايدر نظم وصالش حاصل هر دو جهانست . وصالش
ارزوى عارفانست . وصالش داده مارا وعده ديدار . محو نم كرز جهرى فتكار . و
صالش كرنمايد عاشقان را . فدا سازند دردم جمله جانرا . وصالش ابعد جام خريدار
خدا خواهى خود كردى تو بيزار . وصالش را تو در رهجران طلبكن ذدر داى بى نوا دردمان
طلبكن وصالش چون فناكنى عيان كن . بقايت را نشان از بى نشان كن .
وصالش در دو عالم چون عيانست . تو خود بينى و نور وصلش نهانست . وصالش
ذره خرشيد را ماده . از ان نورست عالم خرم وشاد . وصالش بى حجابست اى برادر .
دو عالم را ز وصلش بى سرايست . وصالش بى فنا شوان عيان ديد . چنان وصلى توان نى
بكان ديده انتهى زانكه در خود فانى مطلق بود اندن اوترى كه كندو سندە
فانى مطلقدر يعنى مرتبه محو وفناى تمامه اوزره كندو كندوسندن براز فانى مشددر ديمكدر بو
مصراعك مفهومى امام غزالينك مشكوة نام كتابنده كى بو اندن ظاهردر كه بويله بيورمشدر
ترتقى العارفون من حضيض المجاز الى ذروة الحقيقة واستكملوا معارجهم فرأوا بالمشاهدة
العيانية انه ليس فى الوجود الا الله وان كل شئ هالك الا وجهه فانه لا يصيرها لكا فى
وقت من الاوقات بل هو هالك ازلا وابدا . انتهى بس ناظم عارفانك حال دنيالرين
بيان زيلنده معرفته مانع اولان ماسوادر وماسوانك غايت مذمومى بادد ديمك
قصديله ايدر باچه مانداز جهان كور جواب بود دنيانه بكز جواب بحيليم يعنى
سايله بويله جواب ويريم انكه بيند ادمى چيزى بخواب اولنسنه بكزكه برادم
رؤيا ده برنسنه كوره وانكه لفظى بونده مجازا انجه برنسنه در معنا اولنسنه
ديمكدر ادمى ده يا نسبت ووحدت ايچون اولمق جائزدر بخواب ده با ظرفيت
ايچوندر خواب اويقو واويقوده كورنلان نسنه معناسنه اولور . بونده رؤيا معناسنه

چون شود بیدار از خواب ای عزیز ای عزیز چونکه او کمسه نومدن بیدار اولور بیدار
اویانمق معناسنه در حاصل خوابش نباشد هیچ چیز انك رؤیاسنك حاصلی
هیچ برنسنه اولمیه یعنی رؤیاده کوردیکی نسنه دن بعد الیقظه هیچ برفائده موجود
فی الخارج بولنمیه دیمکدر خواب مصراع اولده بیدار قرینه سیله نوم معناسنه در و
مصراع ثانیده دوش معناسنه در و بعض نسخه ده مصراع ثانی بویله واقعدرکه حاصلی
نبود زخوابش هیچ چیز انك دوشندن هیچ برحاصل اولمیه دیمکدر و بو مضمونی
بدیهیدر نتکم شاعرك بیت دوش اندر خواب می دیدم جمالی همچو خورشید . چو شدم بیدار
از آن خوابم نکشتم مستفید بیتی بو بابدن نبیهدر و دخی شاعرك بیت دی شب
ترا بخواب دیدم والله لب بر لب تو نهادم تالله . بیدار شدم ترا ندیدم کفتم
لا حول ولا قوة الا بالله . دیدیکی کبیدر پس ناظم بیان شاالدن عبادن ممتثله
اغاز ایدوب بیورر همچنین چون زنده افتاد و مرد هم بو بخلیله بر دیکی کسنه
چونکه دوشدی و اولدی زنده دری معناسنه ده خونده کی همزه وحدت
ایچوندر افتاد ماضیدر دوشدی دیمکدر مرد ضم میم ایله ماضیدر اولدی معناسنه در
پس ناظمك افتاد و مرد کلاملرندن موت ادمه فجاءة کلور خبر ایتمز دیمکه ایما واردر
هیچ چیزی از جهان با خود نبرد کندو ایله دنیادن هیچ بر شیئی الیمدی مراد مال
متروکه دن ذره بر نسنه ایلتمدی دیمکدر نتکم شاعرك دعینلردر بیت
چو خواهی کنی جمع مال . ببی بنج برخوبش باید کذاشت . و زین جمله این حال مشکل
ترست . که از بهر عبرت باید کذاشت . یعنی دنیانك حال ماملی بودر ایدی
دنیایه اعتماد جائز دکلدر . وانکله مغرور اولمق عقلا اینی دکلدر انکچون بیت
غرور ایلیه جهانك دولتنه . بقاسی ورسنه سلطان اولدیکی . دیمشلردر پس
دنیادن نه کلدیکدن خیرات و احسان و اعمال الصالحه در دیدیکی بیان ایچون
ناظم ایدیر هرکه او بود است کردار نیکو هرکیمك ایچون که ایو عمل اولسه در بعض نسخه
هرکه او را هست کردار نیکو . واقعدر معنا هر کیمکه انکچون ایو عمل واردر در ره
عقبی بود همراه او عقبا بولنه انك یولداشی اوله ناظمك ره ایله همراه قولنده
دنیا مسافرخانه در بو حال عقبایه سفر مقرردر و سفره یولداشی و زاد کرکدر زاد
و یولداشی ایو عملدر دیمکه ایما واردر . پس ناظمك دنیایی تمثیل دیکر ایله ایضاح
مراد ایدوب بیورمشدر این جهان را چون نخندان خوبروی بو دنیایی بر کوزل
یوزلو عورت کبی بل پس ناظمك بوزرند دنیایی جمیله عورته تشبیهی اربابنه کندو
کندویی عزیز کوستردیکندن ناشی در . بو قسه نه کوشه عجوز کابت بعضا ایدیکی مابقا
اولان تشبیهاتدن معلومدر نتکم ایدر خویشتن را آرایاند ر پیش شوی کندو زوجی
قوجاسنك اوکونده بزه در آرآید زینت ایدر دیمکدر بعض نسخه ده خویش را
آرایاند ر چشم شوی . واقعدر معنا کندویی قوجاسنك نظرنده بزر دیمکدر
پس اول مکاره مرد امی پرورد اندکار ارنی قوجاقده بسلر مرد رجل معناسنه در
بونده زوج دنیایه علاقه ایدن کسنه مراددر اندکار قوجاقده دیمکدر کنار بونده
حالت وصلتده کنایه در و قیراق معناسنه کلور مکر و شیوه مینماید بیشماد
بیحد مکر و شیوه کوستورر مکر حیله و افسون و فریب معناسنه در و شیوه
مکر او زرینه معطوفا بونده حیله و فریب معناسنه اولمق ظاهردر لکن ناز
دینیلکری شیوه دن احمد ذیر اناز . شیوه و استغنا و حضور و راحت معناسنه
کلور و دخی بر اغاج لکه اکا عربیه صنوبر دیرلر کذا فی اداة الفضلاء .
چون بیاید خفته شو شوی ناکهان چونکه قوجاسی اویومش بوله ناکهان
ناکهان بر نسنه نك بی وقت ظهورینه دیرلر کذر ترکجه اکسوزین ایله تعبیر ایدرلر
ناکاه شله در پس ناظمك بو کلامنده مکاره عجوزه نك مکری قوجاسی بو وقت
اویومق اوزره هلاك فرصته منتقتدر و نجا ماندر دیمکه اشارت واردر نتکم
ایدر بیکان سازد هلاکش آن زمان اول زمانه نکنزا انك هلاکنی بوزر
یعنی بو امان هلاك ایدر دیمکدر هلاك کنده اولان شین ضمیر در شوی راجعدر
آن زمان یرینه بعض نسخه ده در زمان تر واقعدر انکه کوره اول زمانده انکجیه

کوره در ساعت یعنی فی الحال دیمکدر. ایمدی بر تو باد ای عزیز و پرهنر
ای عزیز و پرهنر سنک اوزریکه اولسون بعض نسخه ده پرهیز برینه نامور
واقعدر نامور دیمکدر کرچنین مکاره باشی پرحذر که بو بخلین مکاره دن
حذر اوزره اولسن مکاره زیاده مکر ایدیجی دیمکدر. پس دنیانک عجوزه و مکاره
جیل بروز اولدیغین کندودن حذر ایدک لازمدر ایدیکی مشهوردر نتکم خوجه حافظ
ایتمشدر بیت ازره مهرو بعشوه م دنیا کاین عجوزه. مکاره می نشیند ومحتاله میرود
یعنی دنیانک فریب وحیله سیله مراد مستقیمدن کیتمه زیرا بو عجوزه کرمراد دنیادر
مکاره اوتورور ومحتاله کیدر. محتاله حیله ایدیجی دیمکدر خلاصه هرکیمسه وفا
بوقدر دیمکدر حذردن مراد کندوبی ترک ایتمکدر ونارک دنیانک دلشاد ومکر وحیله
سندن ازاد اولدیغی ظاهردر بیت زترک این جهان دلشاد کردی. ز درد و رنج
وغم آزاد کردی

در صفت ورع

در ورع ثابت قدم باش ای پسر ای اوغل ورعده ثابت قدم اول ورع حرامدن
تجنب وعند البعض حرام وشبهاتدن تجنبدر. بو مقامده بعضک تولی مناسبدر
زیرا فقهای عظام شرعا ترکی اولی اولان نسنه لری یانک تسمیه سنده لمناسبة
برقاچ القاب اختیار وانتخاب ایتمشلردر بعضیلر کتاب الکراهیه. و بعضیلر کتاب
الاستحسان. و بعضیلر حظر واباحه. و بعضیلر کتاب الزهد والورع دیمشلردر
کذا فی نوادر الملتقی فی کتاب الکراهیة ثابت قدم دوام وثباتدن کنایه در بونده سر
وعلانیه وظاهر وباطنده تباعددن اجتناب علی وجه الدوام کرکدر دیمکه ایما
واردر پس بو وجهله ورعده دائم اول که هیچ خواهی که کردی معتبر که دوکلی
دیلرسک که معتبر اولاسن واهل ورعک شرف واعتباری الورع سید العمل
حدیث شریفنک عیانیدر و ورعک فوائدی چوقدر شویله که خانهٔ دین کردد
اباد از ورع خانه دین ورعدن معمور اولور اباد معمور معناسنه در کرمقابلی خراب
بلک میکند خراب از طمع لکن طمعدن خراب طوتر یعنی خانهٔ دینی طمع ییقر دیمکدر

میکرددن فاعلی ضمیر مستتر خانهٔ دینه راجعدر معناسی طوتر دیمکدر خراب
ده یا مصدریه در خراب معروفدر طمع حرص وعدم قناعتدر بوندن اهل ورعده
طمع. واهل طمعده ورع بولنماز. بونلار بربرلرینه ضدلردر. زیرا بریلک خانهٔ
دینی معمور وبرینک کبی ویران دیمکه ایما واردر ودخی طمعدن حذر ایله که خانهٔ
دینک خراب اولیه دیمکه تنبیه واردر کیمی طمعک دفعی ایچون علاج صبر وعلم وعملکد
و بونلاردایه بش امورک وجودینه موقوفدر. اولکی معیشتده اعتدال والقناعة
رفق ایتمکدر. ثانی حالده کفاف مقداری بولندقده مستقبل ایچون مضطرب اولیوب
قصر امل ایلیک و رزقک ورودی یقین ایدوب شیطانک دمه فقری حاضر لدوکدر
ثالث قناعتده اولان عز وغنا وطمعده اولان ذل وبلایی بلمکدر. رابع اسلافنک
حالنی ذکر ایله سفهای متنعمینه مشابهتک اوزرینه صلحای قانعینه مشابهتی ترجیح
ایتمکدر. خامس مالک مضرتلرین وفقرک ثوابلرین فکر ایله دنیاده کندودن دونه
ودینده کندودن یوقارویه نظر ایتمکدر. نتکم حدیث شریفده انظروا الی من هو دونکم
منکم ولا تنظروا الی من هو فوقکم فانه اجدر ان لا تزدروا نعمة الله علیکم
وارد اولمشدر ایمدی هرکه از علم و ورع کیرد سبق هرکیمکه علم و ورعدن سبق
طوتر. یعنی علم نافع وعمل صالحدن سبق کیر اولوردیمکدر. اما علم ایله ورع
لفظلرینک بیننده حرف عاطف اولدیغنه کوره هرکیمکه ورع علمدن سبق الن
اولوردیمک اولور. لکن بزم عندمزده بولنان نسخه لرده واو بولنمشدر بوکا کوره
بونده افضل العلم الفقه وافضل الدین الورع حدیث شریفنه ایما بولنور
پس بویله اولان دور باید بودنش از غیر حق اکا حقک غیرندن بعید اولمق
کرک. پس بونده حق لفظندن اسم خدا ودخی باطل مقابلی اولان حق مراد اولنمق
محتملدر. ایمدی صاحب ورع اولان کسنه ماسوادن دور یا خود هر باطل
نسنه دن بعید اولمق ومقتضای علمیله عمل قیلمق کرکدر. پس ناظم درخت ورعک
ثمره سن بیان شروع ایدوب بیوردر ترسکاری از ورع پیدا شود خدا دن

معنا لغه قورقمق ورعدن پیدا اولور ترسکار مبالغه قورقیجی معناسنه در
ابتداده کی باء سببیه در پیدا ظاهر معناسنه در که مقابلی نهاندر که هرکه
باشد بی ورع رسوا شود هر کیمکه بی ورع اوله رسوا اولور رسوا معروفدر دنیا
وعقبانك رسوالیغنه شاملدر با ورع هرکس که خودرا کرد راست هرکیمسه که
کندوینی ورع ایله مستقیم قیلدی یعنی ورع وتقوی ایله طریق مستقیمدن
ایلدادی دیمکدر راست بونده طوغری معناسنه در بعض نسخهده بو مصراعك
یرینه با ورع هرکس که او خودرا بداشت وانقدر معنا هرکس که کندوینی تقوا
وورع ایله طوتدی دیمکدر جنبش وارامش ازبهر خداست انك حرکت وسکونی
الله ایچوندر یعنی حرکات وسکناتندن ریا وسمعه اولمیوب هر عملی خالصاً لوجه
الله دردیمکدر جنبش حرکت آرام سکوندر آخرنده کی شین ضمیردر هرکسه راجعدر
بهر تعلیلیه داخلدر بعض نسخهده بهر موقعنه مهر محبت معناسنه در بوکا کوره
معنا انك جنبش وارامی محبت اللهدن ناشیدر مراد اهل ورع خدادوستدر
دیمکدر پس محبت دعواسنی ایدنه ورع لازمدر زیرا ورع ایله محبت بربرلرینه
لازم وملزومدر ادعای انکه از حق دوستی دارد طمع اوله کسه که حقدن دوستلق
امیدین طوتر یعنی هر کیمکه خدا ایله دوستم دیو دعوا ایدر دیمکدر بونده طمع لفظ
معنای لازمی اولان اسنادا ولنمق روشندر در محبت کاذبش دان بی ورع ورز
ان دعوای محبتده کاذب بیل یعنی ورعی اولمیانك دعوای محبتی کاذبدر دیمکدر بویله
اولان کمسنه یه مدعی دیرلر پس ناظم ورع ذیلنده زهد وتقوا بیانه شروع ایدوب
بیورد چیست تقوی ترك شبهات وحرام تقوانه در ترك شبهات وحرامدر
چیست کلمه سؤالدر که ناظم تقوانه در دیدیکی یعنی ترك شبهات وحرام
دیو تعریف وبیان بیورمشدر تقوی معروفدر شبهات شبهه نك جمعیدر شبهه
حلال ایله حرام بیننده ملتبس اولان یعنی حرامه التباسدن ناشی کندودن تجنب کرکدر
حرام معروفدر شبهات وحرامك ملبوسات ومشروبات ومطعوماتدن اجتنابی

وشمولی

وشمولی بیانی ایچون ناظم ایتدی از لباس واز شراب واز طعام لباسدن
وشرابدن وطعامدن از لفظی بو اوج موضعده من بیانیه معناسنه در معلوم
اولدیکه بو جمله شبهات وحرامی ترك تقوا دیدیکی کبی زهد وورع دخی بولور
زیرا ورع ایچون درت درجه بیان ایتمشلردر درجهٔ اولی حسبیله حرام اولاندن
اجتنابدر درجهٔ ثانیه اجتنابی مستحب اولان شبهاتدن تجنبدر درجهٔ ثالثه
حرامه دوشمك خوفندن ناشی لا بأس به ترك ایتمکدر درجهٔ رابعه الله ایچون اولمیان
جمله سندن اجتنابدر که بوکا ورع صدیقین دیرلر انتهی پس ناظم بونلرك کلیجه
بیان ایلدیکی ابیاتده صراحةً واشارتاً درجات مذکورهنك اوچنی ذکر ایتمکین بونده
درجهٔ رابعه اشارت متضمن ایدر هرچه افزونست کر باشد حلال هرنه که
زیاده در اکرچه حلال اوله هرچه هرنه معناسنه در لباس وشراب وطعامك
جملهسنه شاملدر افزونست زیاده در یعنی قدر ضرورتدن ومقدار کفایتدن
ارتقدر دیمکدر که حلال اوله نزد ارباب ورع باشد وبال ارباب ورع قتنده
وبال اوله وبال زیان وبرامان معناسنه در زیرا لقمهٔ حلال باعث تنویر
بالدر اما قدر ضرورتدن زیاده سی وبالدر دیمشلردر بونده بیان شویله در ارباب
ورع عندنه قدر ضرورتدن زیاده اولان نسنه غذای جسمانیدر وسود بردر
طفل جانی تیج وازکار ایله ملك مشرب واصل ذوق روحانی ایلك ایچون ریاضت
ایله اول سوقتن کسمك کرکدر ومالامال اولمسون صکره آب طبیعت بر نسنه ارلمله
قندیل قلبده ضیادار اولان فتیله نك فساد ویروب نورینی نقصان ویکه سوندیرر
بکم لقمهٔ حرام بو بیله ایدر انتهی پس بو جهت ایله زیاده یه وبالدر دیمشلردر
بو قصوردن نعوذ بالله حلال لرحرام دیمك دکلدر نتکم ناظم مفرحانده ورعی بوجمله
مدح ایدوب بیورمشدر نظم ورع مردانرا راهبر شد بهرکار
ان ورع دلرا خبر شد ورع کار است مردانرا ستوده ورع راحد صادق
درکشوده ورع در رهرو عالم کار است ورع را منزل ومسکن جنانست

ورع شد مونس دلهای رنجور • ورع برد لبرا فروزد تر انور • ورع شد غمکسار
یار درویش • سعادتها یابی بورع بیش • ورع درهای دولت باز دارد •
ورع با حق ترا در راز دارد • ورع بیرون برد از جان و دل غم • ورع شد صوفیا
یار همدم • ورع راهی بیزدان نماید • ورع در صدق و اخلاصت فزاید •
انتهى پس ورع علم و عمل و صدق و اخلاص بی خلله محتاج ایدیکی بیان ایچون ناظم
ایدر چون ورع شد یار با علم و عمل چونکه ورع علم و عمل ایله یار اولدی یعنی
علم و عمله مقارن و مصاحب اولدی صدق و اخلاصت باید بی خلل صکا خلل
سز صدق و اخلاص کرکدر بی خلل فسادسز دیمکدر زیرا اشلار ریا و سمعه ایله ملو
نسنه ار صدق و اخلاصی مفسد درکر • خشیت و اخلاص باید زان محل یعنی
ورع علم و عملی مقرون ایلدیککک زمانده سکا خشیت و اخلاص کرکدر دیمکدر پس
بونلر بشریت حسبیله بر قصورک صدوری محتمل ایکن صدق و اخلاص بی خلل
نیجه ممکندر • و صدور قصور ورعه مانع دکلمیدر دیو سؤال مقدر پیدا اولمغین
ناظم بونک علاجین بیان و عدم مانعیتن عیان ایچون جواب طریقیله ایدر •
ناگهان ای بنده گر کردی گناه • ای بنده اکر بر گناه ایلدیک ایسه ناگهان
علی الغفله دیمکدر ای بنده ای قول دیمکدر ناظمک بونده بنده لفظی اختیارنده عبد
عبودیته کرکدر بیت مکن عمر ضایع بافسوس و حیف • که فرصت عزیز است و
الوقت سیف • گناه اشلمک عبودیته منافیدر بغیر قصد و زور اولدیغه ایمادر
و دخی گناه کاو انه عزیز و یا پیر اولدیغی بنم تعظیم الفاظی ایله خطاب بخشو اداب
اولدیغی اشعارا ایچوندر توبه کن در حال عذر ان بخواه علی الفور توبه ایله
و انک عذرینی یعنی عفونی طلب ایله اوج نسنه ایله توبه بیور مشدر اولا •
توبه کرکدر کما التائب من الذنب کمن لا ذنب له دره و توبه ایله گناهک
ادالتی اجمق کرکدر که قبل التوبه موتک وروری اغلب احتمالدر • و ثالثا توبه و
استغفار ده دکل الهدن عذر خواه اولمق کرکدر که • اول توبه قبول اولدیغک

اچوندر • و توبه تعجیلک لزومنی تاکیداً بیان و تأخیرک بی فائده لغن عیان تصدیله
ناظم ایدر چون گناه نقد آید در وجود چونکه گناه نقد وجوده کله • یعنی چونکه
چونکه گناه صادر و حاضر اوله دیمکدر گناه • نقد اضافتله حاضر گناه دیمکدر نتکیم
نقدیک حاضر معناسنه کلدیکی بیع نقددن ظاهردر ایمدی حاضر موجود اولان
متاع گناهک بازار مغفرتده رواجی وار ایکن توبه و استغفار نقدینه ایله نقد غفرانه
استبدال ایمکن فائده در زیرا تسویف و تأخیر توبه ده فائده یوقدر و ضرر و خسرانی زیاده
چوقدر نتکیم ناظم ایدر توبه نسیه ندارد هیچ سود کله جک توبه هیچ فائده طوتمز
یعنی تأخیرده بر فائده عائد دکلدر و تأخیر توبه عبدی مولاسندن مبعددر بلکه
قبل التوبه حلول اجل موعود سببیله توبه سز اولمک محتملدر بو بله اولدیغی حالده تأخیر
توبه ده ضرر غایاندر دیمکدر یوقسه توبه نی تأخیر ایدنک توبه سی مقبول اولمازدیمك
دکلدر زیرا وهو الذی یقبل التوبة عن عباده ایت شریفی وحدیث ان الله یقبل توبة
عباده ما لم یغرغر حدیث لطیفی الی اخر العمر قبول توبه مؤمنین و مؤمنات مرادالدر توبه
نسیه کله جک توبه دیمکدر • نسیه فتح نون و کسر سین مهمله ایله عربیدر بر
نسنه نک وعده ایله بیعه دیرلر و مطلقا تأخیر معناسنه کلور که بونده مراد بودر و
ضرورت وزن ایچون حرف سین بونده ساکندر و ناظمک بو بیتده نقد ایله نسیه ذکرنده
اولان صنعت و اشارتک نکته سی معلومدر • ایمدی گناهک صدورنده در عقب
توبه لازمدر و اول توبه ده ثابت قدم اولمق لازمدر نتکیم بیور مشلردر بیت سرمایه
نجات بود توبه درست • باکشتی شکسته بدریاچه میری پس ناظم تأخیر توبه
اولان اقلاق و سبب تأخیر اولان خطانک بیان تصدیله ایدر در انابت کاهلی
کردن خطاست توبه و رجوعده کاهلق ایلمک خطادر • پس سبب تأخیر
اکر کوکز چوقدر صکره توبه ایدرم دیو طول امل ایلمک اولدیغندن ناظم کاهلی
کردن کاو نی مصراع ثانیه ربط ایدوب بر امید زندگانی بی وفاست
حیات امنیه سی اوزره که بی وفادر دیمکدر خلاصه معنای بیت گناهدن

توبه ایله حقه انابته بی وفا اولان حیات امیدی اوزره کاهلتق ایلمك خطادر
دیمك اولور حیات دنیانك بی وفالغی سرعت زوال وفناسی موتك ورودی احتمالندن
عبارتدر. نتکم اجل انسانك حلولی املك حصولندن اقدم کلدیکنی رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم بر شکل مربع ایچره خطلر چکوب بیوردیغی امام بخارینك ابن مسعود رضی الله عنه دن
روایت ایلدیکی شو حدیث صریح غادن هویدادر کیم بیورر. هذا الانسان وهذا
اجله محیط به او قد احاط به وهذا الذی هو خارج امله وهذه الخطط الصغار
الاعراض فان اخطأه هذا نهشه هذا قال حین خط خطا مربعا وخط خطا فی
الوسط خارجا منه وخط خطوطا صغارا الی هذا الذی فی الوسط هکذا صورته
امل پس معنای شریفی بو انساندر و بو اجلیدر کیم کندوینی محیطدر
شو داوی اوزره یاخود کندوینی احاطه ایتمشدر و بو دائره دن خارج اولان خط
انسانك املیدر و انسان ظن ایدرکه قبل الاجل واصل امل اوله. پس بو کوچك خطلردر
یکا اجلی املندن اقرب ولعله قبل وصول الامل کرفتار اولوب موت واجل اولور و بو خطلر
صغار انسانه عارض اولان امراض و امثالی اولان اعراضدر کیم بری اولماز ایسه البته
دیکری اولاشور دیمکدر. اعراض جمع عرض مفردی عرض ایله انسانه عارض اولان مرض
وامثالیدر. پس تائبه کاهلتق فنادر. نتکم ایاك والتسویف فی التوبة حدیث
شریفی تحذیرده هویدادر و ناظمك بو مقامده توبه حقنده ایراد ایلدیکی ابیاتنده
تائبلك طبقات ثلثه سنه اشارت وار در بیانی شویلهدر کیم تائب و منیب
درت طبقه اوزره در طبقهء اولی اخر عمرنك توبه و تدارك مافات ایله
مستدیم اولان مستقیملردر بونلره سابق بالخیرات دیرلر و نفسلرینه مطمئنه
و توبهلرینه نصوح دینمشدر و بونلرینك حسبیله کنهلردن برو قتده اصلا عودی
جائزدر طبقهء ثانیه طریق استقامته سلوکه ملازم فعل طاعات و ترك
فاحشاته مداوملردر عمدا ایتدا ایسمز قصورده بنلك اولمازلکی دروغه تائب
و نادم و نفسلرینه لائم اولورلر. بونلرك نفسلرینه لوامه دیرلر. ناظمك نا کهان

لما

کناه صدورنده در حال توبه ایله دیدیکی بو طبقهیه اشارتدر. قبو طبقه هم
نقدر طبقهء اولادن رتبهده دون ایسه سائر طبقاته کوره عالیلردر واکثر
تائبین نادمینك حالی بویلهدر کیم حقلرنده. الذین یجتنبون کبائر الاثم والفواحش
الا اللمم ان ربك واسع المغفرة. ایت شریفی بیلهدرکم حقلرنده اوزره خدادن
وعد غفران وارددر. طبقهء ثالثه توبهده بر مدت استقامته اهتمام ایدوب
قهر شهوته عجزندن ناشی طاعاتدن منفك اولیه رق بعض ذنوبه اقدام ایدر و شهوت
ایله ذنوبه قصدی وار ایکن برجمله ترك ایدر. وکندویی برو یاکی شهوت قهر ایدر
وکندو ایسه اول شهوتك شرندن کفایتی خدادن استر بونلارك نفسنه نفس مسوله
دیرلر بونلار طاعاته مواظبت و کناهی کراهتدن نشر خوا لعفرا لوردر زیرا عسی الله
ان یتوب علیهم ایت شریفی بونده برهاندر لکن بونلارك توبهء تأخیرلرنده ناشی
عاقبتلری مخطوردر ناظمك. توبه نسیه ندارد هیچ سود. دیدیکی بو طبقهیه
اشارتدر. طبقهء رابعه توبه ایتکی لکه دائم و بالا توبه کناهه مداوم اولانلردرکیم
نفسلرینه امارة بالسوء دیرلر بونلار ایچون سوء ختام خوفی وار در نعوذ بالله کچون
ناظم مغفرها انده توبه ایله نصیحت و توبهنك بو وجهله مدحه مبادرت بیورمشدر

هما نظم ز توبه عفو کردد کناهت. ز توبه دارد ایزد در پناهت. ز توبه پاك کردی از کناهان
زهر بد توبه سیکن اردل وجان. ز توبه انچه کردی در کذاره. زهر دم ابر رحمت تو بارد
ز توبه کر چه آدم زار کردی. جو دادند بی غفار کردی. ز توبه بر تو بکشاید در راز
در توبه بود بر عاصیان باز. ز توبه شاه الا ایزد اکه کردی. واسرار نهان اکاه کردی
ز توبه در بروی خلق ربند. ز توبه چون نصوحی باش خرسنده. ز توبه ترك ملك کن اکی خودی
بخواه از حق بتوبه عذر تقصیر. ز توبه هرچه کردی در پذیرد. کناه کرده را بر تو نکیرد
ز توبه چون فضیلش ترك سرکی. بکیرا توبه حالك راه ورکن. ز توبه ایتنی دروزه بیفیان
بود دردکه را توبه درمان. انتهی

در صفت خدمت

تا توانی ای پسر خدمت کزین. ای اوغل ماداکه قادرسن خدمتی

١ اختيار ايله خدمت ذال معجمه ايله فارسيده ودال مهمله عربيده مستعمل در قوللق
معناسنه در كزين ظتم كافنجى ايله امر حاضردر اختيار ايله ديمكدر پس كونده بر ايله
خدمت دكونده لطافت واردر تا رود اسب مرادت زير زين تا كه سنك اسب مرادك
اكر التنه كيده . يعنى بر منزل مقصوده ايرشه سن ديمكدر كنايه در اسب ات زيرك
زين اسم مفرد در اكر معناسنه تركده عربيده سرج در سبزه چون خدمت مردان كند
بربنده چونكه خدمت مردانى ايده مردان دن مراد اهل الله اولانلردر نتكم ومن اسلم .
وجهه الى الله فهو محسن آيت شريفى اولره اشارت دردينلردر خدمت او كند كردان
كند انلك خدمتى دوار اوله ن فلك ايدر كنبد كردان دوار اولان قبه فلك در مراد
خدايه خدمت ايدنك خدمتى مقابله سنده اولان خدمتى فلك دواره نسبت مجازدر
مراد من خدم خدم . مصدقيجه زيرا فلكده هر مقصودى حاصل اولوردى يمكدر يا
خود مؤثر حقيقى اولان خداى متعالك ربط حكمتى اوزره فلك مرانجه دوران ايدر يعنى
حسب العاده سمادن نازل اولان منافعه مظهر . وافات سماويه دن معصوم
اولورديمكه ايما در نتكم ايدر بهر خدمت هركه بر بندد ميان هركمكه خدمت اجلى
ايچون بيل بغل برزاند در بندد بغلرديمكدر ميان بل معناسنه در خدمته بيل
بغلق ستدارك خدمت ايلمكدن كنايه در باشد از افات دنيا در امان افات
دنيادن امانده اولور افات بلالر ديمكدر . خادمك بلادن مامونيتى ظاهر دعاى مردان
اولديغنه ودخى مردان خدا خادمنى بلايه دوشمكدن تحذير وتربيه ايلديكندن ومنافع
دارينه مظهر اوله جق اعمالى ارشاد بيورديغنه بنا در نتكم ايدر هركه پيش
مقبلان خدمت كند هركيمكه مقبلر حضورنده خدمت ايدر مقبلاندن مراد
مقبول حق اولانلر مرادندر ايزدش با دولت وحرمت كند خدا انى دولت وحرمت
ايله ايدر يعنى دولتلو وحرمتلو ايدر . بوندن مراد دولت دارين ايله محترم قيلار ديمكدر
نتكم فخر الانام عليه السلام . مدينه منوره يه تشريف وقلوب انصارى تلطيف
بيورديلنده ابو طلحه رضى الله عنه خطاب مستطاب ايدوب . التمس لنا غلاما

من غلمانكم ديو امر بيورديغنده ابو طلحه رضى الله عنه نطاق امتثال ايله ابو طلحه حضرتلرى انس
ابن مالك رضى الله عنهى بولوب كتوردى پس انس حضرتلرى فخر الابراره اون سنه خدمتى
بركاتندن ببنايه الله كثرت مال واولاد وطول . ايله بر مراد وعز وحرمتى مزداد اولدى
دولت عقبا ايسه كذلك نتكم ناظم ايدر خادمانرا هست در جنت مآب خادملر
جنتده مآب ومرجع واردر خادمان جمعدر مفردى خادمدركه عجمده اكا خدمتكار ديرلر
بوندن مراد خادمان مرداندركه بفضل الله مآب ومرجعلرى هست واردر در جنت
جنتده ديمكدر . معلوم اولكه اهل جنت حقنده . واذا رايت ثم رايت نعيما و
ملكا كبيرا . آيت شريفنك معناسنده . اى اهل جنت اولانلر كه جنتده هر برى هر نه يه
واقع اولورلرايسه انده نعم وملك واسع كوررسن نتكم حديث شريفده . ادنى اهل
الجنة منزلة ينظر فى ملكه مسيرة الفى عام يرى اقصاه كما يرى ادناه . وارد اولمشدر لكن
عارف بالله اولانلرن بوندن اكثر دولت واصلدركه كندى نفسنى جلالى ملك وخفاياى
ملكوت ايله تماشا ايدوب انوار قدس جبروت ايله مستغنى اولوردى قاضى
تفسير سوره هل اتى ده بيان بيورمشلر . ناظمك بى حساب وعذاب جنت كامياب
اولورديديكى خادمان عارفان اولديغنه اشارتدر . وبو منزلته وصول خادمانه بشارتدر
رحمته دخول حساب وعذابدن صكره اولمق محتمل اولديغندن دفع احتمال ايچون ناظم ايدر
روز محشر بى حساب وبى عذاب محشر كوننده حسابسز وعذابسز روز محشر مصراع
اولده كى مآب لفظنك مفعول فيه در معناسى محشر كوننده يمكدر محشر يوم ما روز ايله
استعمالى قرى قيامته كيجه اولديغندندر ياخود دنيا ظلمانى اولديغنه كيجه يرنده در
قيامت شب دنيانك روزيدر ديمكه اشارتدر پس خادمك كوردولتيلى خدمتى بركاتندندر
انجون خواجه حافظ بيت سعى نا برده درين راه بجايى نرسد . مزد اكر ميطلبى
طاعت استاد ببر . ديمشلردر ناظمك بى حساب وعذاب قولنده اهل اخرتك درجاتنه
ايما واردر . بونك بياننده عددلما تولشو له ديكه ناسك اخرتده درجاتى عملك
دنياده كسب ايتديكى حسنات وسيئات اوزرينه توزيع اولنور پس بوندن

ناس دورت قسم اوزره در قسم اول هالکین قسم ثانی معذبین قسم ثالث
ناجین قسم رابع فائزین در • بونک مثالی شویله درکه برعادل پادشاهک اقلیمک
اهالیسنک اوزرینه غالب اولسه هرکسک استحقاقنه کوره معامله ایدوب
امرینی انکار ایدنلری قتل ایدر بونلار هالکین برنده در • وسلطانلغین معترف
لکن امرنه امتثالده قصور ایدنلری تعذیب ایدر • بونلار معذبین یرنده در و پادشاهلغنی
اقرار و بلا قصور خدمتکار اولانک سبیلن تخلیه ایدر بونلار ناجین یرنده در و جمیع
عمرینی اقرار حکومت و لیل و نهار اداء خدمتده مداومت کوسترنلری البسۀ خلعت
ایله منظور و ملتفت ایدر بونلار فائزین یرنده در • انتهی لکن ناجین لفظی کندیکه بیالنز
قورتارر • لکن فائزین سائر کنهکارانه دستگیر شفاعت اولورده عیشلر در بناء علیه
خادملر مقام ارشاده واصل و مرشدلک کبی اجری استشفاع دولتنه نائل اولدیغنی
ایما برله ناظم ایدر خادمان باشند اخوانرا شفیع خادملر اخوان مؤمنینه
شفیع اولورلر اخوان جمع عربیدر مفردی اخ در معناسی قرنداش دیمکدر اخ دینی صلاح
طلبه شاملدر و اسلام اوزره اولنلری شرطدر • زیرا کافره شفاعت یوقدر شفیع
صفۀ مشبهه عربیدر شفاعت ایدیجی دیمکدر • بونده شفاعتی منکر اولان معتزلیه
رد واردر • زیرا اهل اعتزال ارباب کبائر حقنده شفاعتی نفی ایدوب صغائره
مخصوصدر • دخول ناره کبیره اهلی ایچوندر دیمشلردر • پس حضرت جابر رضی الله عنه
دن • مروی اولان یخرج قوم من النار بالشفاعة • حدیث شریفی معتزلیلرک
علیهلرینه حجتدر جای ایشان در جهان باشد رفیع انلارک مرتبه‌سی عقباده
رفیع اوله جای مکان معناسنه درلکن برنده درجه مراد اولندیغی ظاهردر مابعدنه
مضاف در ایشان ضمیر جمعدر خادملره راجعدر رفیع یوکسک دیمکدر مراد درجه
لری عالی اولور دیمکدر نسخ جهان برینه بعض نسخه ده جنان کلدیکی نوکا قرینه‌در
پس بنزینت حسیله برخادمدن امر شیخما یاخود خدمت مردانه مخالفت و قصور
صدوری حالتنده حال خادم نه کونه اولور دیو سؤال مقدر پیدا اولمغین خدایه

اطاعت

اطاعت و خدمتنه هربار مداومت ایدیجک زلّات و قصوری مغفور و مقبول اوله جغنی
اوزره ناظم جوابه مبادرت ایچون ایدر کرچه خادم عاصی و مفسد بود اکرچه
خادم عاصی و مفسد اولسه بهتر از صد ممسک عابد بود واز ممسک خدمت اولان عابدلر
بکرک اولمراد خادم خدمتده اولدیغیجه بروجه محرز قصوریله خدمت مردانه بالحیا
یا خود عشق الهی ایله مست اولان مردانی منکر اولان عابدلردن بهتردر و عفوه
مظهر دردیمکدر • مصراع اولده حسنات الابرار سیئات المقربین مضمونه ایما اولنوب
دخی محتملدر و معراجیلک اخلرنده اولان بود است معناسنه اولمق جائزدر
پس خادمانک نه وجهله مظهر عطایای سبحانی اولدیقلرین بیان تفصیلی نسخنده
ناظم ایدر میدهد هر خادمی را ستعان هر بر خادمه حضرت مستعان ویرور
اجر و مزد صائمان و قانعان صائملر و قائملر ثوابن ویرور اجر فتح همزه ایله
عربیدر ثواب معناسنه در اجرتدن ماخوذدر و مزد اجرک عطف تفسیریدر
قانعان و صائمان جمعلر در کیجه‌لرده قائملر و کوندزلرده صائملر دیمکدر بهر خدمت
هرکه بربند د کمر هرکیمکه خدمت مردان ایچون کمر بغلر از درخت معرفت یابد
ثمر معرفت شجرندن میوه دار اولور درخت معرفت دن مراد بوستان محبت الله ده
نابت و ثابت و آب شوق الهی ایله تازه و طری اولان مرشد کاملدر ایتدکراولور
خدمت و کندولر ایله صحبت ایدن مرید بر ارادت ثمرۀ معرفتدن بهره یاب و مظهر
فیض بیحساب اولور ثمر عربیدر میوه معناسنه یر و یمیه خادمانک واصل
مرتبۀ عارفان و میوۀ چیلن نخل محبت دهقان اولدقلرینه اشارت واردر والله
ارشلرینه خدمت بالواسطه خدایه خدمت و صحبت ایکنه اشتباه یوقدر و بونلاره
خدادن عطیه چوقدر نتکیم ناظم ایدر هرکه خادم شد جنانش میدهند هرکیمکه
خادم اولدی خدا اکا جنانی ویرور جنان کسر جیم عربی ایله جمعدر مفردی جنتدر آخرت
اولان شین ضمیر غائبدر خادمه راجعدر میدهند لجمع کلدیکی تعظیم ایچوندر معطی
واحد متعال الله تعالی خدایه راجعدر هم ثواب فائزانش میدهند هم اکا

غازیلر ثوابن ویرورر • برنده خادمك صاحب ریاضت ومجاهده ایله اهل طاعت اولدیقلرینه • وبو مجاهده دن اجر غزا بولدیقلرینه اشارت وارد در نتکم اصحاب صفه یه خدمت ایدن قرا نامداراننك هر شب دانشت وهر روز خدمت وسقا وسخاوت وبعده نیل شهادت ایله مجاهده لری حضرت فخر الانام علیه السلامك وحی الهی ایله حالرینا للربن مبین حدیث شریفنده عیان اندکم راوی حدیث حضرت انس رضی الله ایدیر کوی برقوم فخر عالمه کلوب یا رسول الله بزمله برنیجه رجال بعث ایله که بزلره قرآن تعلیم ایلیه لر دیدیکلرنده • فخر عالم انلاره یتمش رجال تعیین بیوردیکه انلاره قرا دینور ایدی شویله که بو قرالر هر شب بر یرلیه تدارس ایدوب هر روز مسجد رسول اللهك صوین کتوروب بعده احتطاب ایدوب صاتوب حطب بیع وثمنن اهل صفه فقرا لرینه صرف ایدرلر ایدی پس اول قوم غدار اول عزیزلری اثناء راهده جمله شهید ایتدیکلری حالده قالرینه وحی الهی اوزره فخر عالم بیان بیوردیکه ان اخوانکم قد لقوا وانهم قالوا اللهم بلغ عنا نبینا انا قد لقیناك فرضیت عنا ورضینا عنك • فالدیکر حصول رضاء الله ایله جهدلری بر وجه محرر خدمت ونیل شهادت ایله مظهر فوز وسعادت اولدیقلرینه بناء در انکچون ناظم مقرحاننده مطلقا خدمتی بو وجهله مدح بیورمشدر نظم

زخدمت قرب عزت یافت دینی • زجان و دل همی کن خدمت ای بنی •
زخدمت چاره بنود بنکارا • که هر بود خدمت انس جانرا
زخدمت کر بری رخسا مانده زکار • زخدمت کر بری از هر حال کار •
زخدمت اعتماد کار باشی • اگر در خدمتش هشیار باشی •
زخدمت قدر وجاهت بیش کردد • کرایی کجد بکار خویش کردد
زخدمت با خودت نزدیك سازد • کی خدمت شب وروزت نوازد
زخدمت بکار برکشیده • کی ایا خدمت ندیده •
زخدمت اولیا را ره نموده • در دولت کند خدمت کشوده •
زخدمت کر بصدق دل کردی • همیشه بامراد و نازکردی
زخدمت ازهمه خلعت کزیدست • ترا ازبهر خدمت افریدست • انتهی

در بیان تعظیم مهمان • ای برادر دار مهمانرا عزیز ای قرنداش •

مهمانی

مهمانی عزیز ومحترم طوت • زیرا ضیفه اکرام سنن انبیاء کرام علیهم السلامدر نتکم حدیث شریفده • اول من اضاف الضیف ابراهیم علیه السلام وارد اولمشدر و طریق اولیا واصفیادر تا بیابی حضرت رحمن تو نیز تا سندن رحمانك رحمتی بولسن یعنی مظهر ضیافت جنان • ونائل لقای رحمان اولسن دیمکدر • فالدیکه مهمان ومیزبان اوزرلرینه لازم اولور اداب واردر • اول ادابك بعضیلرینه بو بابده ناظم اشارت ایده جکدر • پس اول اداب ذکر وتقدیم مناسب کورلمشدر • اداب لازمه مهمان اولا کیم قیوسنه وارمقدر • ودخی بریره نذر ایله مسافر اولمقدر صاحبخانه نك کتوردیکنه قانع اولمقدر • وبکا فلان طعامی کتور دیو حکم وسؤال ایتمکدر مکر که صاحبخانه ایله میانده تکلیف مرفوع • وبو حرکتدن محظوظ اولور اوله نتکم امام شافعی ایله زعفرانی رحمهما الله بینلرنده واقع اولمشیدر کما فی مختصر الاحیاء مسطوردر ودخی خانه دن ظهور ایدن قصوره باقمقدر • ودخی صاحبخانه دن اذن اولدیقجه کیتمکدر • وحین وداعده خیر دعا ایتمکدر • اما اداب میزبان اولا مسافردن قاچمقدر • ودخی مسافره ترحیب ایله استقبال واکرام وبکیجه تکلفده قونمقدر ودخی هر بار بشاشت وجه کوسترمکدر • واما حضرتدن ترك تعجیل ایتمکدر ودخی مدت مسافرتدن صکره تدارك طعامده تکلفده دوشمکدر • وسفره ده معا اوتروب تمام اوزرنده صحبت ومکالمه ایتمکدر • زیرا سفره اوزرنده سکوت عادت مجوسیانلردر • ودخی مسافر استغنا • حفظ ایلدیکچه • طعامی قالدرمقدر • ودخی کتوردیکك طعام کفایت مقداری اولمقدر • ودخی اول عیال واولادینك کفایتلرین طعامدن جدا ایدوب سفره یه طعام کتورمکدر • ودخی حین وداعده مهمان ایله باب خارجه دك خروج وتشییع ایلمکدر مؤمنی کوداشت مهمانرا نیکو وبر مؤمن که مهمانی ایو طوتدی • یعنی اکرام ایلدی حق کشاید باب رحمت را برو حق جل وعلا انك اوزرینه رحمت قپوسنی اچر باب رحمت سمادن یره رزق ونعمت اینه جك بر قپونك ادیدر • وبیت الحرامده بر قپونك ادیدر وباب جنتك

ادیدر • ومعنای اضافت ایله مطلقا رحمت قپوسی دیمکدر • بو مقامده بو
معنالر جمله ملاعیدر صاحب خانه مؤمن ایله تقییدلیکی بو فائده لره اشارتدر
ومسافرده ممکن اولدیغیچون مؤمنه مهمان اولدیغیکه ایما واردر اکر مؤمن ایسه
والا هرکیمکه مسافر اولور ایسه اولور • ومسافرک مؤمن اولمغی بیاننده سکوتنده نکته
واردر که مسافر هرنه اولور ایسه رد ایتمکلکدر مؤمنک طعامی جمیعیله سبیلدر
کرکدر نتکیم حدیث شریفده • اکرموا الضیف ولو کان کافرا دیو وارد اولمشدر
هرکرا شد طبع از مهمان ملول هرکیمک طبعی که مهماندن ملول اولدی طبع فاسدی
ایکی معنایه کلور • بری مجازا کلدکه بونده مراد بودر • وبری حقیقتی لازم اولان نشئه
اوردیغی نقش مهردر • وبعضی نسخه ده • طبعش کلاشندر • شین ضمیر هرکه یه راجع
اولور معناکه مزاجی دیمکدر ملول بیحضور دیمکدر از وی آزارد خدا وهم رسول
اول کسه دن خدا ورسول راضی اولماز • زیرا مهمانه نکوی مسافره دیمکلری
معلومدر • ایلیک خدانک ضیفندن ملول اولاندن خدا ورسول راضی اولمادیغی
خبر بیدر • وملالت صاحبنه مصیبت کمالزه • وکلمه دخی الماز پس انک سامع
المسی ومهمانک کلمسی اولحکمه نک سوء حالندالدر نتکیم حدیث شریفده بنزل القوم •
لا ینزلون الضیف وارد اولمشدر • ومهماندن ملالت حاصل ایدن خیر
حاصلدر • زیرا الضیف یاتی برزقه ویرتحل بذنوب القوم • حدیث شریفی
بونه کافیدر • وبو معناده دیمشلردر • یا تارک البیت من الضیف •
وبا هاربا منه من الخوف • ضیفک قد جاءک برزقه • فارجع وکن ضیفا علی
الضیف بنده کو خدمت مهمان کند بر قول که او قونوغن خدمت ایده
بو بیتده بنده لفظی ایرادنده اولان نکته ظاهردر مراد مهمانه قبوله
بکی خدمت ورعایت ایده دیمکدر خویش را شایسته رحما کند
کندوسنی رحمانه لایق ایده • یعنی رحمت رحمانه لایق ایده دیمکدر شایسته
لایق معناسنه در مابعدنده رحمان لفظنه اضافت ایچون آخرینه همزه کتوردی

هرا

هرکرا مهمان بجویی تازه دید هرکیمکه قوناغی تازه یوز ایله کوردی یعنی بشاشت
وجه ایله بشاشت وحفظ کوستردی از خدا الطاف بی اندازه دید خدادن
بی قیاس لطفلر کوردی از تکلف دور باش ای میزبان ای صاحب خانه تکلفدن
دور اول یعنی مسافره اقتدارک کوره اکرام ایله زحمته دوشمه دیمکدر تکلف
زحمتلو اشه دوشمکدر میزبان قونوق آلانکسه در میز ایله باندن مرکبدر
قونوغی کورویسکوزدوجی دیمکدر تا کرانی نبودت از مهمان تاکه قونوقدن سکا
ثقلت کلمیه کرانی یاء مصدریه ایله اغرلق معناسنه در و بونده ضرورة وزن
ایچون مهمان لفظنک اولدیغی اولان یمی اشباع لازمدر هست مهمان از عطاهای
کبیر قونوق کریم اولان مولانک عطالرندندر نتکیم مسافرتحری مسافرسیدی دیرلر بونده
هست است معناسنه در هرکه زو پنهان شود باشد لئیم هرکیمکه قونوقدن
پنهان اولور ایچی اولاد پس بویله بر آلچق کسنه بیرج ایله قونوقدن اوتمغی ایما ایچون
ناظم بوبیتک زیلنده ایدر خیره بر خوان کسی مهمان مشو لجوج اولسیتک
حالده برکسنه نک سفره سی اوزره مهمان اولمه عمومیت خطاب ایچون منادیی
حذف ایتمشدر منادای محذوف قاعده سنجه ای کوچ عکلد خیره لجوج وهرزه
کو وشوخ دیده وطونوق وقتش معناسنه در خوان سفره معناسنه وهرزنسه
ایچنده طعام آراسته ایدرلر اطلاق اولنور چون رسد مهمان ازو پنهان
مشو چونکه قونوق اولاشور اندن پنهان اولمه یعنی مسافر کلدکده اندن کزلنوب
صغیر اولمه وبخ ایده جک رتبه یه وارمه دیمکدر هرکه مهمان شود از خاص
وعام خاص وعامدن هرکیمکه سکا قونوق اولور • بونده مسافرک بویوکی ایله
کوچوکی کرامه سزادر دیمکه ایما واردر نتکیم ایدر بنی او محابدی اودن طعام
انک اوکنه طعام کتورمک کرک • درعقب مسافره کتوریله جک طعامه عجالة
دیرلر • پس عجاله تعجیل کرکدر • وقبل الاتیان مسافردن استئذان خوشدر
دیمشلردر • ومائده کلنجیه دک قونوق صبر ایتمیه • مائده نک کله جک یولونه

کاه بیکاه بیون اوزاغمق کرکدر ایمدی دانکه داری اندک وبنی ای پیر
ای اوغل اندن کر ازو چوق طوتر یعنی قلیل وکثیر اقتدارکده اولان نسنه دن
برد باید پیش درویش ای پسر ای اوغل درویشک حضورینه ایلتمک کرکدر برد
ضم با ء موحده ایله بردن برنده در ایلتمک معناسنه در بونده شرط لا لغة
طرح الکلفه مضموننه ایما واردر ودرویشک او کینه ایلتمک کرکدر تعبیرنده درویش
قپوکه تردد ایلمز ایسه ده یاننه طعام ایلتمک کرکدر دیمکه ایهام لطیف واردر نان
بده با جایعان بهر خدای اجلوه الله ایچون اتمک ویر یعنی حسبة لله فقرایه
الطعام ایله دیمکدر بوندن مراد فضل صدقة فی اشله دیمک ظاهر در نتکیم حدیث
شریفده افضل الصدقة ان تشبع کبداً جایعاً وارد اولمشدر زیرا ادم
بیعد بکچی طویور ملو دیدیکاری مشهوردر وحضرت علی رضی الله عنهک لان
اجمع اخوانی علی صاع من طعام احب الی من ان اعتق رقبة کلامی منیفی اوزره
اطعام فقراده اجر موفوردر انکچون ناظم ایدر تا دهندت در بهشت عدن
جای تا کرسکا جنت عدنده مکان ویره ویرن خدادر دهند کلمه سنک
جمع کلدیکی تعظیم ایچوندر عدن بر جنتک اسمیدر وتوطن واقامت معناسنه
کلور بوندن بعنیک ملایمتی ظاهر در که معنای اوله کوره عدن لفظی بهشتک
صفتیدر ومعنای ثانیه کوره جای عدن دیمک اوزره جای لفظنک تتمه سندر
معناسی جای اقامت دیمکدر وعند المفسرین عدن فتح عین وسکون دال ایله
جنتک اورتاسی وجمله جنانک افضل واعلاسیدر کندویه عدن تسمیه سی
رؤیة الله ایچون موضع قرار اولدیغندندر نتکیم مستقر جواهره معدن دینلمشدر
بونک بیانی شویله در اعلای جنان اولان جنت عدن بر مدینه در اولادیدار ربالک
منزلسیدر رجحی خدای متعالک مؤمنلره تجلی جمال مراد ایلسه جمله اهل
جنانی منادی ایله جنت عدنه دعوت ایدر هر کس دعوت مولایه اجابت ایله عدنه
داخل وهر بری مراتبه کوره منازلده اسلوب اوله خدای لامکان انلاری جمال الله

شادان

شادان ایدر وسلطان انبیایه مخصوص اولان وسیلکه اعلای درجاتنده جنت عدنده
جنت عدندن ما علا افضل جنان جنت الفردوسدر که جنت عدن کندوی وفی اتمشدر
سکز سور اراسنده درت جنتدر ایکیسی التونلریله کشدن وایکیسی التونلریله التونندن
مؤمنلر ایچوندر سیر جمال الله انجق جنت عدنده اولور نتکیم مسلم وبخاری اتفاقلریله
ابو هریره حضرتندن مروی اولدیغی اوزره فخر عالم صلی الله علیه وسلم بیورمشلر
جنتان من فضة انیتهما وما فیهما وجنتان من ذهب انیتهما وما فیهما پس بو درت
جنت جنت الفردوسدر وما بین القوم وبین ان ینظروا الا رداء الکبریاء علی وجهه
مراد ذاتدر رداء کبریادن مراد رؤیة الله مانع نفسها للعرب استعاره در پس مؤمنینه
خدانک تجلیسی اولا مانع ازاله ایچوندر دیو امام نووی بیان بیورمشلر لکن صاحب سابق
ابلا اوجه اولان معنا بودر که رؤیة الله مانع اولان نقصان بشریت وکدورات
جسمیت حجابی مؤمنلرده قالماز مؤمنلر ایله خدا بیننده قالان انجق هیبت کبریادر وبو
هیبت هر نقدر مؤمنلره باعث دهشت ورغبت ایسه ده لکن خدای متعالدن اولان
دعوت حسبیله مانع اولماز دیمکدر حق سبحانه وتعالینک رؤیة رب الارباب بلا مرتبة
حجاب اولماز وتجلی ذاته بلا حجاب برکسه قدرت بولماز لکن مناسب اولور دیدیکاری
بر معنای مؤیدر فی جنة عدن اشبو ظرف سالف الذکر ان ینظروا کلامنک ظرفیدر
صدق رسول الله پس ناظمک بر بیته جنت عدنی اتانی جایعلری الطعام ایدن سیر
دیدار رب الانام ایله منظور انعام واکرام اولورلر دیمکی اشعار ایچوندر پس حسبة لله
الطعام جایعان ذیلنده البلس عاریان بیاننه شروع له ناظم ایدر هرکه ثوبی برتن عاری
بود هرکیمکه چپلاق تنی اوزره برکیمه جل ویرور یعنی برعریانه کسوه ثوب
فتحاً بز بر تلو نسنه دیرلر فارسیده ثاء مثلثه ایله بولنمدیغندن مثلا ثوب
وتری وترنا وتاقب وتوابت وتر وتختغش ابدال وامثالی کلملری عربیدن اخذ ایدلوب
کندی لغتلری کبی استعمال ایدرلر دره وعالم از دشی یابد هند ایکی عالمده حق کا
بولدیم ایده اعانتک انواع چوقدر از جمله دنیا وعقباده معایب وقبایحن ستر ایده

دو عالم درنزاد دنيا و آخرتدر ايزد اسم خدادر اخزينه كى شين ضمير غايبدر هر كريمه
راجعدر يارى اعانت معناسنه در بعض نسخه ده بو بيتك موقعنه بو واقعدر
بتن عريان كه بخشد جامهٔ كيمكه بر عريانك جسدينه بر جامه اعطا و احسان ايدر
حق هدا ورا ز رحمت نامه حق تعالى اكا رحمتدن بر نامه و برور نامهٔ رحمت
دور خلد برات نامه سيدر نتكم شاعرك ✤ همه ديانت و دين جوى و نيك
رايى كن • كه سوى خلد برين باشدت كذر نامه • بيتيله مستشهددر كذر نامه
سياح و ابناء سبيل معقوللرينه يا چدارن و غيريدن تعرض اولنمق ايچون حكام
وولاة طرفندن ويريلان اذن نامه در كه اكا معافنامه ديرلر • وفا رسيده اكا لفظ
جواز و برات مستى دخى ديرلر كر بر آرى حاجت محتاج را اكر بر محتاجك حاجتنى
حاصل ايده سك بر آرى يا مخاطب ايله حصوله كتورهسن ديمكدر بر سر از اقبال
يابى تاج را اقبال و سعادتدن باشك اوزره تاج بولورسن • يعنى مظهر عون و عنايت
لايزال اولورسن ديمكدر • نتكم حديث شريفده من كان في حاجة اخيه كان الله في
حاجته • وارد ودخى من كان في عون اخيه كان الله في عونه صادر اولمشدر هر كه
را باشد بدولت بختيار هر كيمكه دولت ايله بختيار اوله • يا خود هر كيمكه دولت ايله
بختيار اوله ديمكدر • اما بو معنا جده بخت ايله يار لفظلرى منفصل يازلمودر خير
ورزد در نهان و آشكار كرك دولت و آشكارده خير وسى المدى • يعنى سرا و علانيه
ايولك و كرمه ساعى اولدى ديمكدر • پس ساعى بالخير اولانك سعادتمند اولمسنده خير
الناس من ينفع الناس حديث شريفى كافيدر اى پسر هر كز مخور نان بخيل اى اوغل
هر كز بخيلك نانينى يمه كر نشينى در عمر بر خوان بخيل عمرده بخيلك سفره سى اوزرينه
اوتورمه • مراد مدت عمرده بخيلك سفره سنه وارمه ديمكدر • زيرا بونده كر نشينى
هيچ اوتورمه ديمك معناسنه در • ناظمك عمردكرنده بخيلك سفره سنه اوتورمق
انجق مدت عمرده بر واقع اولور انده دخى سفره سنه وارمه ديمكه ايهام لطيف واردر
زيرا نان ممسك جله رنجست و عنا بخيلك نانى جمله رنج و عنادر ممسك

ضم

ضم ميم ايله بخيل معناسنه در و يمسك وزننده اولديغندن ظرفاى عجم نان ممسك
لا يمسك دعبلدر تمسك مجهول النسب اولان الجق كسنه يه ديرلر حتى بخيلك
دعوتنه تكليف برقندى برلو تكليف بر قندى غارسينده كوكلنز تكليفه و بحثه و
قنو با مرغيه و بو اعتبار ايله عورتنك مغلوبى اولانه ديرلر • بخيلده بونلرك
بولنديغى ظاهردر رنج بو نمرض معناسنه در و عنا رنج اوزره معطوفدر
رحمت و مشقت معناسنه در • پس بونده طعام البخيل داء مضمون شريفنه تلميح
واردر • بو كا كوره ناظمك طعام ديه جك يرده نان ايله تعبيرنده ممسك بدنك
لازم كلمه انجق نان خشكه قباره • بر قسه تدارك طعام ايله ادام انك ايتى دكلدر
ديكه ايهام لطيف واردر • ابدى يماك لازم كلديكه طعام سخيدن فاضل اولمه زيرا •
سخى نان سخى جمله دوا سخينك طعامى جمله دوادر • نتكم خبر شريفده طعام
السخى دوا • كلمشدر بونده نان طعام معناسنه اولديغى بيانده • پس ناظم سخينك طعامى
شفا ايتن دو بالا دعوت كيمه ديمكى با نا يچون ايدر تا نخواندت بخوان كس مرو
ما دامكه سنى دعوت ايتميه لر كسه نك سفره سنه كيتمه معلوم اولكه دعوتك و دعوته
اجابتك اداب و شرائطى واردر پس صاحب دعوت اوزرينه لازم اولان اداب
اولا الذى كلديكيه حسبة لله انقيادى دعوت ايتمكدر ثانيا عموم دعوتنده فقرالى
قصد ايتمكدر ثالثا دعوت احبابه اقرباسنى اهمال ايتممكدر رابعا هر كسك مراتبه
رعايت ايتمكدر رابعا هر كسك مراتبنه رعايت ايتمكدر خامسا دعوتدن
مباهات قصد ايتممكدر سادسا يا اندن واخولدن ايچندن اسم نبى اكرم ايله
مسمى بر كسنه نك بولنمسنه سعى ايتمكدر تا كه او طعامده بركات بولونه نتكم من
بركة الطعام ان يكون عليه رجل اسمه اسمى حديث شريفى بوكا شاهددر
سابعا مجلسدن متأذى اوله جغى بلديكى كسنه يه دعوت ايتممكدر ثامنا تدارك
ايلديكى طعامى حلال مالدن ايتمكدر اما اجابتك ادابى اولا اجابتك
واجب و جائز اولانى بلمكدركه داعى مسلك عرسنده دعوتنه اجابت واجبدر

عرسك غيريسنده اجابت جائزدر ثانيا اجابتي اغنيا دعوتنه تخصيص ايليوب فقرا ايله
اغنيايي بر كورمكدر . ثالثا تطوعا صوفيلغه شناعت ايتمكدر . رابعا اول مجلسده
منكر بولنمق وصاحب دعوت ظالم ويا فاسق ويا ناكس وبخيل ويا دعوتيله افتخار
ايتجي اولمامقدر . خامسا بر كمسه يه في بلا اذن كلن فلان يره كيدرم ديو دعوت
ايله نفسني حركت ايتمكدر . سادسا وارد بني يرده صدره دعواسنه دوشميوب
صاحبخانه نك تعيين ايلديكي مكاني اختيار ايتمكدر . سابعا اجابت ايله احياء
سنت وجبر خاطر صاحب دعوتي نيت ايتمكدر . ثامنا دعوتده اولان طعامك
حرام اولديغين بلديكده اجابتدن مباعدت ومجانبت ايتمكدر . نظم ناظم شرط تاسعني
بيان ايدر وز پي مردار چون كركس مرو ومرداردن اوتوري كركس كبي كتمه وپيچي
مردار مرداردن اوتوري ديمكدر . مردار جيفه معناسنه در . بونده مراد لقمه
حرامدر چون كركس اق بابا ديديكلري قوش كبي ديمكدر . مذكور قوش چپلاق كبي
مردارخوار اولديغي ايچون بونده مشبه به واقع اولمشدر مرو نهي حاضر تركيبيدر ديمكدر
وبونده دعوتسز كيتمه كه بلا اذن بر كمسه نك طعامني يميه سن زيرا بلا اذن اكل طعام
الغير حرامدر ديمك ايستمكدر چشم نيكي از خسيس ودون مدار خسيس الچقدن
ايولك اميدين طوتمه . يعني ادنا ملك وصودن اوله ديمكدر چشم بونده اميد معناسنه در
خسيس منفعتسز اولان الچق نسنه يه ديرلر مقابلي نافع ونفيسدر دون خسيس اوزره
معطوفدر الچق معناسنه در مدار طوتمه سقف ويران از بر ستون مدار ويران
اولمش طامي ستون برلر اوزره طوتمه يعني بر محال اولديغي كبي خسيس ودوندن ايولك اميدي
محالدر ايولك اميد ايتمه ديمكدر سقف عربيده وفارسيده طام اورتيسي معناسنه در
ستون ديرك معناسنه در كركني خيري توان از خود مبين اكر سندن بر خير
ايدلسه اول خيري كنديكدن كورمه . يعني عطايا وحق توفيق ايله ميسر اولمقدن
الهي كلمكدر . پس بونده خيردن صفتيله متصف وموصوف ايولكدن كرم وقابله ديمكه
اشارت واولوكي خدادن بيلمكه نصيحت واردر . هر كه بيني نيك بين وبد مبين

هرنه كوريرايسك ايو كور كوتو كورمه يعني هر شيئي ايو ايله كوتو ايله ديمكدر
بونده كه لفظي چه معناسنه در نظم بعض نسخه ده كه بر ينه چه كلمشدر با خود هر
كورديكك حسن ظن ايتمه ديمكه دخي ايهام واردر در علامت ابلهاي كول
وابلهان واحمقان سه علامت دانكه در احمق بود يكه
احمقده اوچ علامت اولا احمق قليل العقل معناسنه در نظم صاحب محاظرات
اندر لحيه نك مخرجي دماغدندر پس لحيه سي افراط طوليله دراز اولانك دماغي
از اولور دماغي از اولانك عقلي از اولور وعقلي از اولان احمقدر ديمشدر لكن
ناظمك كلامنده احمق مطلقا جاهل وخدادن غافل معناسنه در كرك تا اصغال
اولسون وكرك كوسج بو مثال اولسون حمقنه علامت ثلاثه دلالت ايدر نظر علامتنه
صورتده كلدر اولا غافل زياد حق بود اولا خدايتعالى دن غافل اوله يعني خداي
وذكر مولايي اونوتمغي اوزره اوله ديمكدر بو ايله اولوب علامت ماقدر ودخي كفتن
بسيار عادت باشدش چوق سويلمك كا عادت اوله ودخي كاهلي اندر عبادت
باشدش اكا عبادتده كاهلق اوله ايمدي اي پسر چون وجاهل مباش اي اوغل احمق
وجاهل كبي اوله يكدمي از ياد حق غافل مباش بر دم ذكر الله دن غافل اوله بوندن
مراد دائما خدايي اك ديمكدر . نظم حديث شريفده وارد اولديغي اوزره فخر عالم صلى الله
عليه وسلم افضل اعمال الله سؤال ايلديكلرنده جواب مستطابده ان تموت ولسانك
رطب بذكر الله بيورمشدر . ايمدي هر كه او از ياد حق غافل بود هر كيكه حقي
ذكردن غافل اوله از حماقت در وباطل بود حماقتدن ناشي باطل بولنه
اوله . غفلتك حماقت وحماقتك بطالتدن عبارت اولديغي معلومدر . نظم خبرده
كلمشدركه . حضرت كليم الله عليه السلام . يارب سعود يكه قولدن كيمدر ديو خدادن
استعلام ايلديكده . حق تعالى بيورمشكه . بنم بر عبدم كه محبتي الفا اليسه اوله
ايكي نشان خلق ايلدم شونكه . ازلي ذكرايله كه الهام ايدم كه ملكوت يتيم اغنده يادا اوله
ودخي اني خطالردن حفظ ايدم كه عذابمدن ازاد اوله . اما بنم بر قولم سختلي القا اليم

انده دخی ایکی نشان خلق ایدرم شویله کم اولا بنی کو ایلکی کا اوندیدرم ودخی
کندویی نفسی ایله کندو بینده قیلارم کم محارمه ورا باطله دوشوب سخط وعذابه
مظهر اوله انتهی نعوذ بالله تعالی ایمدی هیچ از فرمان حق کردن متاب
حقك بیوردیغندن هیچ بر یوزن چویرمه یعنی اوامر الهیه امتثال ونواهیدن
اجتناب ایلکدن اصلا اعراض ایله دیمکدر فرمان بونده بیوروق معناسنه در
وکاهی احکام پادشاهی معناسنه اولور کراکا سنوردیرلو کردن کاف عجمیك فتحیله
بویون معناسنه در متاب نهی حاضردر بوکه دیمکدر بهوام ازاده را دامن متاب
بو وجه ایچون ازاده اولان کسه نك دامانن توتمه یعنی نه وجهله اولور ایسه
تعلق ویرمه دیمکدر زیرا ازاد کانك یدنده مال بی قرار اولدیغندن هر بار انلرنده
برنسنه بولنماز پس انلره تعلقدن اعطاء مهلت ویا خود حسن معامله ایله ابراء
زمت ویوبها ایله اشترا جنت خوشدر نتکم ابو هریره روایتیله حدیث
شریفده کلمشدر کم من انظر معسرا او وضع له اظله الله تحت ظل عرشه
یوم لا ظل الا ظله یعنی هر کیم بر فقیر مدیونه مهلت ویرسه یا خود دیندن تنزیل
ایلسه خدای متعال اول کسه نی یوم لا ظل الا ظله ده تحت عرشنده سایه نشین
جنت وقرین کرامت وحمایت ایلیه دیمکدر دیمشلرو کذا فی المبارد حدیث
شریف دیکوده غرعیك ایرك نامحسن وارد اولمشدر کذا فی تغییر القاضی
ازاده تعلقات دنیویه وضرورات بشریه دن قورتلمش کامل وبی عیب معناسنه در کم
انلار حوادثات عالمدن مصونلردر نتکم از حوادث دل ازاده چه پروا دارد چهره
سرو ز باد خزان زرد نشد مضمونی بو معنایه دالدع بر مراد اولنمسك اولمه تك
همان ازاده اول دیدیکلری بوکا بنا در لکن بو مقامده تعبیر تهی دست معناسی
درشنکدکم بیت بر رو کفت یکی بیوفی تاکی جوابیده کم ازادکان تهی دستند
بو بیانه کا بندر پس سرو ازاده تسمیه سنك وجهی بوندن ظاهردر لکن بعضیلر
بیوردمشدرکم بر کوزر که بنجیز سروی قطعه میاننده ایکی مجنون ابن عام کا باقوب

بودرخت

بودرخت سرو معشوق لیلانك قد بالاسنه شبیه ایکن انی قطع ایتدرمك
روا دکلدر دیو ابتل القطع اولدی درخت سروی اول کسه دن اشتروقطعدن ازاد
ایلدیکی ایچون هر بر سروه ازاده تسمیه اولنمشدر کذا فی فرهنك باطلا نزای بسر کردن
منه ای اوغل باطلره بر یوزن قویه یعنی حقه مخالف اولانلره بویون اکمه زیرا
لا طاعة لمخلوق فی معصیة الخالق مضمونجه انلره اطاعت ودیل جائز دکلدر
بعض نسخه ده اطلی را واقعدر معناسی بر باطله دیمکدر باطل حقك خلافی اولوب
اولاندر تعذر مردان نیاز بهر کوردن منه مردان الهی تعذیبی هر احمقه قویه یعنی ابرار
اولیا وذرمعارف بی حقایقی هر نادانه روا کورمه دیوبای انلره احمقه دیمکدر کوردن
اصلنده پالان بار کیرینه دیرلر بو اعتبار ایله احمقه کودن دیمشلردر پس احمق خر نادان
خره جو کرکدر بر قیسه جو هر کهر دیمکدر در قضای اسمانی دم مزن قضای اسمانیده
دم اورمه قضای اسمانی قلم قضا ایله نکاشته لوح محفوظ وانا فانا سماودن
نازل وملحوظ اولان احکام الهیدر پس بونلره بحث جائز دکلدر نتکم خبرده لا
تکلموا فی القدر فانه سر الله وارد اولمشدر ایمدی هر احکام ثبت ازلی حق اولروده ایکن
تاثیرات واحکامی یکره نسبت خطادر نتکم خواجه حافظك بیت راز درون پرده
چه داند فلك خموش ای مدعی نزاع تو با پرده دار چیست بو بیانی مشعردر راز
درون پرده دن مراد فلك در کم حوادثك کثری انك کردشی ایله ظهور بولور لکن فاعل
مختار اولان پروردکاردن امر اولماز وقضادن دم اورمق فلاح بولماز
انکچون بو معانی نه کشف ایتمزونه کشف ایسه اولدر دیمشلردر هر کسی را بشر بین
وکم مزن هر کسی زیاده کوراکلك کورمه یعنی هر کسی عزیز کور خور وحقیر کورمه دیمکدر
نتکم دیمشلردر بیت هر انکه کرد بیك ظنت نیدوست چه دانیکه صاحب
ولایت هم اوست پس اغری استحقار ایله وتحقیری ناشیدر عاقل اولان انلرك
سخائی کرکدر دست خود را سوی نامحرم مدار کندی الیکی نامحرم طرفنه طوتمه
یعنی نامحرمه ال اوزاتمه قنده قالدیکه معاملات شرعیه الیکرن دیمکدر نتکم

کندی الیکی نامحرم طرفنه طوتمقه . یعنی نامحرمه الاوزاتمقه قنده قالدیکه معامله نا مرتبه
الیندن دیمکدر . نظم ولا تقربوا الزنا آیت شریفه‌سی . ای بالعزم والاتیان بالمقدمات
فضلا ان تباشروه بیورلمشلردر . و ناظمک دست کفته اعضا ایچون دخی زنا واردر
دیمکه ایما واردر . نظم مؤمنین و مؤمنات بر موجب آیات غض ابصار و حفظ فروج
ایله مأمور اولمشلردر . جانب مال یتیمان هم میار یتیملرک مالی طرفنه دخی کوترمه .
یعنی مال یتیمه یقین اوله قنده قالدیکه اموالنه تصرف ایده‌سن دیمکدر . نظم ولا تقربوا
مال الیتیم . آیت شریفی بو وجهله معتبردر . اعلی یتیمه رعایت و اموالنی صیانت لازمدر
نظم حدیث شریفده یا انس کن للیتیم کالاب الرحیم . وارد اولمشدر . میار نهی حاضردر
کتورمه دیمکدر . تا توانی راز با همدم مگو تا کر قادرسن سرکی ایشیکه سویلمه زیرا
کل سر جاوز الاثنین شاع . دیگر تو با تیغ تیز با خود هم مگو کر سن دخی اولسن هم کندیکه
دخی سویلمه . یعنی نهاده کندی کندیکه دخی سویلمه زیرا دیوارلرک قولاغی واردر
دیدکلری مشهور و مرادی معلومدر . نظم ابن یمین بیورمشلر . دی شب سخنی
بگفتم از روی نهفت . بیرون رفتم همه ازو میگفت . من بودم و دل بود و کسی
غیر نبود . با دل سخن خویش نمی باید گفت . تا شوی آزاد و مقبول ای عزیز تا کر
آزاد و مقبول اولاسن ای عزیز آزاد بو بنده کامل وجه مناسبنه در بی طمع
بی باش کردار ای عزیز اکر آزاد اولسن و عزیز طوترایسک بی طمع اول یعنی طمع
کار اوله . نظم ناظم مفرح نامه سنده ایتمشدر نظم زشتی از طمع پدید
یار . بجهانی تر از روی نیستکاری . خنده اکور دیدت اکتا زخیزد . بر کس آب روی خود نریزد
اگر خواهی که باد لخواه باشی . ستو طامع که مرد راه باشی . طمع کرکم کی باتقوی زهاد
که باشد بی طمع پیوسته آزاد . طمع بر کی کرمان بیش کرده . زشته خلق از طمع درویش کرده
طمع بر کندن بنیاد باشد . طمع ته کار هر آزاد باشد . طمع را آرزو ها جمله خامست
طمع کردن بمال کس حرامست . طمع مفلس کند مرد توانگر . طمع بردار از فرقه انور
طمع اندیشه بسیار دارد . طمع دائم سر آزار دارد . طمع پیوسته مردم را کند خوار

طمع

طمع بر دل تو بادست بر آرد . طمع شوست آروی کن تو پرهیز . که کس را بر زدوت بیود
طمع نیز طمع نادان کند از جهل و کینه . طمع ناوان کند نادو دکن آخر سینه
طمع ریزد بر خلق آبرویت . طمع دارد برنج و کفت و کویت . طمع هر کو بمال مردمان
کرد . ازان سودی بکرد ولا زیان کرد . انتهی در صفت فاسق
هست فاسق را سه خصلت در نهاد فاسقک طبعنده اوچ خصلت
واردر . باشد اول در دلش حب فساد اول بو که انک کوکلنده محبت فساد
اوله یعنی فسادک مذموملیغی مذمت مفسدینده نازل اولان آیات شریفه‌دن
معلومدر . قالدیکه قالدیکه قلبنده اولان فساد کل اناء یترشح بما فیه معناسنجه
حرکات و سکناتندن نمایاندر حرمتش از دین خلق خداست انک صنعت
و عادتی عباد اللهی انجتمک اوله خصلت ثانیه بودر اما خصلت ثالثه دور
دارد خویش را از راه راست کندیسنی طریق مستقیمدن ایراق طوتر یعنی
طریق شرع محمدیدن مباعدت و کراهلق ایدر دیمکدر پس بونده فاسق ایچون
خطر عظیم واردر . در صفت شقی سه علامت
ظاهر آید در شقی شقیده اوچ علامت ظاهر کلدی شقی بد بخت
و بد امر معناسنه اولان علامتلرک جمعیدر که میخورد دائم حرام از احمقی
احمقلغندن دائم یوخ اتما حرام یر اکل حرامی حماقته نسبتده ما قل حرامی احیانا
یمزقنده قالدیکه علی الدوام اکل حرام ایلیه دیمکه ایما واردر . دو علامت
باقیه بونلار در که ذکر اولنور بی طهارت باشد و بیگاه خیز طهارتسز اوله
و وقتسز قالقیجی اوله بی طهارت طهارتسز دیمکدر طهارت نجاست
حقیقیه و حکمیه‌دن پاکلک در پس کنده بو وجهله طهارت بولنمیانده
طاعتک عدمی آشکاره‌در . زیرا الطهارة مفتاح عبادتلردر . بو معناجه
شقی قرار دور بیگاه خیز ترکیب توصیفیدر وقتسز قالقیجی دیمکدر وقتسز
قالقیجی چون یاتمق وقت طاماتده نومه مستغرق اولمقدن عبارتدر

بوکا نوع عاقلینه بیرلب . وبو مصراعک مفهومی اودر . علامات مذکوره نک
بود . بریدر . ایدی بو وجهله بی طهارت اولانک ظاهر وباطنی ناپاك
اولمغله بی کاه خیر کلامی قریب دکلدر . بو صفتدن کذا وطهارت اوندن مستغنی
اولماق ایچون ناظم مفرحاتنده ایدر نظم
طهارت کن زبهر کوه لك پاك . طهارت کن که پاکی کیف خاك . طهارت کن که پاکی مردی
شود بنی از طهارت رنکانی . طهارت ظاهر را میدهد نور . طهارت چشم بد را دارد از دور
طهارت باطن کرده منور . دماغ از طهارت کی معطر . طهارت از تو شیطانرا دور دارد
ترا از طهارت نور بار دارد . طهارت کر بشوئی از جهان دست . طهارت تحرکر کر از بخ وغم رست
طهارت با عبادات آشنا کرد . ترا پاکست تا پاکی جدا کرد . طهارت شد عبادترا خریدار
بیابد طهارت طاعت کار . طهارت با طهارتها غنی دان . طهارت شد شعار هر مسلمان
طهارت نور اسلامت فرو دست . کر طاهر را بقران خوش تو دست
انتهی همه نا اهل علم باشند دکر بزهم اهل علمدن غراره اولا یعنی علمادن ومجلس
علمادن کوزان وتابع هوای نفس . وشیطان اولر دیمکدر پس شقینک بو وجهله
فرار نسبت جهلندن ناشی علمدن لذت اولدیغیدر بنا علیه کا شقی احمق دینلدی
را بو اللتیب بونلوره اهل نار اسمیله تسمیه ایدوب علامتلری عبس وجه وفحش
لسان . وقسوت قلب . وقلت صلوة . ونقض سوره . وبخل ید . دیمشدر انتهی ایمدی
ای پسر مکوی از اهل علوم ای اوغل اهل علومدن قاچمه . یعنی علما ایله خدمت
ومجلس علما ملازمت وسوزلریله عمل واطاعت ایله تا نسوزد مرترا نار سموم
تا کرمی استی آتش یاقمه . بوندن مراد آتش دوزخدر زیرا قرآن کریمده نار سموم
شدت حرارت صاحبی اولان آتش ایله تعبیر اولنمشدر شدت حرارتنك کالی ایسه
نار جهنمده ایدیکی وارسته قید بیاندر تا توانی هیچ کس بد مکو ماداکه قادرسن
هیچ کسیه نامعقول سویلمه زیرا غیره نامعقول سویلیان نامعقول ایشیدر دیمکدر
پیش مردم هم زبان خود مکو خلق اوکنده هم کندی بابکدن سویلمه یعنی کندی کندیکی

مدح ایتمه دیمکدر . زیرا تمدح اکثر عجب وکبر وغروردن ناشی اولور خود بالور
ابسه مذمومدر . وتمدح صورتنده کذب بولنمق دخی اغلبدر . کذبك حالی معلوم
بس بونده . فلا تزکوا انفسکم آیت شریفه سنه تلمیح ظاهردر با طهارت باش وپاکی
بیشه کن طهارت ایله اول وپاکلکی عادت ایله . پس ناظمك طهارت ایله اول دیدیکی
نجاست حکمی وحقیقیه دن جوارح واعضایی پاك ایله . وطهارت کامله ایله پاکلکی عادت
ایله دیمکدر . پاکلکی عادت ایتمك اکثر حالده ابدست ایله اولمق وعلما اخرتك عادتی
طریقتده عبارتدر کرانلر عندنده پاکلك رتبه در . اول ظاهری حدث وخبثدن تطهیر
ثانی جوارحی ذنوبدن تطهیر . ثالث قلبی اخلاق ذمیمه دن تطهیر رابع سری جمله ما
سوادن تطهیر در تر بونده محبتدن عبارتدر ایمدی محبتی ما سوادن دور ولنجق محبت
اللهه محصور اولمق کال تطهیر در ور ز عذاب کور نیز اندیشه کن دخی عذاب
قبردن بر اندیشه ایله . یعنی عذاب قبره سبب اولان بولدن تجنب ایدنکی حفظ بابنده
طهارت دیمکدر . وبو لك عذاب قبره سببتی استنزهوا من البول فان عامة عذاب
القبر منه . حدیث شریفیله ثابتدر ناظمك بو مصراعنده عذاب قبره تکرار اولنمه رده
وعواقب امور قبوری فکر ایله دیمکه . وطهارت ایله جك نسنه لر ایچنده خصوصیله
بولوا انثالی مردا اولدن پاك اولمغه اشارت واردر وطهارت کامله دائم عذاب
قبرایچنده دخی ایما واردر . نجم نعیم ابو سعد رحمه الله بیورمشکه عذاب قبردن
نجات دورت شیئه ملازمت ودورت نسنه دن مجانبته موقوفدر ملازمت
ایده جك دورت شی محافظه صلوة خمسه وصدقه وقراءة قرآن وذکر سبحانندر اما
مجانبت ایده جك دورت نسنه کذب وغیبه وخیانت وبول على البدندر کذا فی
کتاب الاذکار مغفرت خواهی کر بروز رسید مغفرت دیلر ایسك التون
اورزینه دوکوم ویغله . یعنی قبرنك اوزرینه دوکوب وکوم اوروب بخل وحرص
صعبتیله منقسم اولمه وبیوت ویدرمدن کیرو قالمه دیمکدر نجم ناظم ایدر .
چون رسد هم تا بمعیش درسید چونکه سکا نوبت ارشه یورینه قو یفله

یعنی مسافرلرڭ قاچمقی سببیله مسافرینڭ ودباکی سی ایله تاکه مظهر مغفرت و
نائل عز وسعادت اولسون دیمکدر وبربیده حسبةً لله صرف اولنجق مالڭ افضل
مصرفی مسافر ومسافره اکرام باعث غفراندر دیمکه اشارت بر بنارتعاردر ایلک
انجه سی که بند وبابی صدو باولان بخیلک غفراندن حرمانی بوندن غایاندر بناءً علیه
ناظم بیان بحث بخیله شروع ایدوب بیورمشدر **در بیان صفت بخیل**
سه علامت ظاهر اندر بخیل اوچ علامت بخیلده ظاهر کلدی پس بونده بخیلک
علامتی چوقدر لکن ظاهر اولان علامتلری اوچدر دیمکه ایما واردر **با تو کیم یاد**
کیوش ای خلیل ای دوست سکا سویلیم انی یاد طوت یعنی دز خاطرار ایله **اولا**
ترسان بود از سائلان اول سائللردن قورقیجی اوله یعنی سائل یوزینی کورمکدن
نفرت وبرنسنه طلب ایدر دیو خشیت ایدر **ترسان** قورقیجی معناسنه صفت
مشبهه در **ودوم اینکه جوع هم لرزان بود** ودخی اجلقدن اورتیجی اوله یعنی
کندیه اجلق طاری اولوردی یومکرنده لرزان اولوردیمکدر **لرزان** دتریجی معناسنه
صفت مشبهه در **چون رسد در ره بخویش واشنا** چونکه یولده قریب واشنایه
تصادف ایلیه یعنی ناکاه یولده اوزرنده خصم واقربا واحباب واشنادن برکسه کوره
دیمکدر کورمکی ناظمڭ یولده قرینه نکته لطیفه واردر **بکذرد چون باد کوید مرحبا**
یل کبی صاوشور مرحبادیر یعنی السلام بحر الکلام اولوردی اکلنیوب روزکار کبی
صاوشور ومرحبایی عقبنجه سویلر وسلام وصباح ایله استعلام حاله قیلمز دیمکدر
مرحبا بونده بخیلڭ شدباب مکالمه ده خاتمه کلام صحت نظامنی افاده ضمننده
بر تعبیردر بو قصه اصل معنای موضوع لهی اوزره اولدیغنی بیان دکلدر زیرا مرحبا
مصدر میمیدر بر فعل مقدرڭ مفعولیدر تقدیری اتیت سعةً فاستأنس
ولا تستوحش دیمکدر ترکیبی خوش کلدیڭ دیمکدر عکرمه رضی الله عنه سفردن کلدوکده
فخر عالم صلی الله علیه وسلم کندویه مرحباً بك مرحباً بك یا عکرمه دیو بیورمشدر
بس بخیل زیونڭ هوای مرحباسندن غیری برنسنه اوله اظهار اتمکچون ناظم ایدر **نبود**

ازنما

از نمالش کسی را فائده انڭ مالندن کمسنه یه فائده اولمیه مالنده اولان شیئڭ
منفعتی بخیله راجعدر بونده مراد حال حیاتنده دیمکدر زیرا بخیلڭ مال متروکه سی وارثلرینه
عام فائده در **کور بعد باکس ز خوانش مائده** انڭ سفره سندن کمسنه یه مائده اولماغیله
زیرا **بیت** کر بجای نانش اندر سفره بودی آفتاب • تا قیامت روز روشن کس
ندیدی جز بخواب • مضمون لطیفه منحوسی اوزره سفره سی اچلارکه طعامندن بر کمسه
حصه مند اولمیه دیمکدر • مائده بونده طعام معناسنه در **در بیان حاجت خواستن**
حاجت خود را مجوی از زشت روی کندی حاجتڭی یوزلودن استمه زشت رولق
عبارت وجهدن • ویا سوءان کبی قبیح المنظر اولان بخت ادباردن اعمدر نجم
سعدیڭ • معنای ولبنانی بخشندیم • دیمکی اوزره جار الله علامه نڭ سه
من عثر الاسود الخنقی مکرمة • ء اباك ام الود ام جداك الصید • بیوردیغی
مشهوردر ایعدن **اکر دارد خوب روی از وی بجوی** اوکمسه خوب روی
طور حاجتی انڭ طلب ایله • زیرا قبیح وجوه حسانڭ طلب ایتملك کرکدر • بونده خوب
رولق بشاشت جمال معناسنه در **بجوی** امر حاضردر ایله دیمکدر نجم بیورمشدر
لله در **القائل** هرکه را صورت نبود محبوب • برتنش هم از آن بود خوشتر • اکر بیت
هست حاجت ازوی خواه • کر بیابی کسی ازان بهتر **ترجمه** هرکیمڭ کوزل صورتی محبوب •
سیرتی همدخی اوله خوشتر • حاجتڭ وارسه انڭ ایله طلب • کر بولمزسه اوکمسه دن بهتر
مؤمنی را با تو چون افتاد کار چونکه بر مؤمنڭ سکا ایشی دوشدی **تا توانی حاجت**
او را بر آر تا قادر اولدیغڭ انڭ حاجتنی حاصل ایله • نجم نقل ابن عباس عمه بیشنده قرآن
کرعیند برآیته بنیه مقتضاسجه عمل اتمك بالاعمالیك خدمتندن احبدر • ودنیانی ترك
اتمك اهل سماوات وارضین ایله عبادتدن احبدر وحرامدن بر لقمه ترك اتمك
ماله لا اله الا الله بیجه حج اتمکدن احبدر وبر مؤمنڭ حاجتنی قضا اتمك بتکا •
عبادت عمردن احبدر **بر آر** حل ایله دیمکدر **حاجت خود را جز از سلطان**
مخواه کندی حاجتڭی سلطانڭ غیرندن استمه **چون بخواهی بابت از دربان بخواه**

چون کر سلطاننڭ برلسك کرك قوجیدن اسمه بوندن مراد باب خدایی قوریوب باب
عبده عرض احتیاج ایلمکی الزام ایچوندر تمثیلدر یعنی سلطاننڭ استیوب بردیغی نسنه
برابدن اسمك نرکونه نامعقول ایسه واهب العطایادن طلب ایده جك نسنه قوللن
اسمك کذلك در اعلیٰ هر نسنه درکاه الهیدن اسمك کرکدر حافظ هر که خواهد
کو بیا و هر چه خواهد کو بکو • کبر و ناز و حاجب و دربان درین درکاه نیست
یعنی غنیا چو سنده اولان منع درکاه الهده اولماز خدا هر کسك مرادین ویرور منع
ایتمز دیمکدر از وفات دشمنان شادی مکن دشمانلرڭ وفاتنه سوغنه • زیرا موت
سنك ایله دشمان بیننده مشترکدر • و سندخی وقتیله اولسك کرکدر شعر الم تعلم
بان الموت آب • وكل الموت بين الناس جار • وذوب الهم في الدنيا بعار
فلا تفرح بشرب مستعار • و بو بیتك معناسنی ناظم مترجمانده بو وجهله اثبات
ایتمکین بیت زمرك دشمنان شادی مکن بیش • کرما را نیز این راه هست در پیش
در بو بومشدر شادی مکن نهی حاضر در سوغنه دیمکدر از کسی پیش کسی داد مکن
بر کسه نڭ حضورنده بر کسه دن شکایت ایله عدم شکایت عنوانك ویا خود
خدایه حواله ایتمك ایچوندر دادی مکن شکایت ایله دیمکدر در صفت قناعت
با قناعت ساز دائم ای پسر ای اوغل دائم قناعت ایله دوزیل کرچه هیچ از فقر نبود
تلخ تر اکرچه هیچ فقردن آجی نسنه یوقدر اما صبر و قناعتك انجامی خیرلیدر دیمکده
نتهم دیمشلردر بیت نیرو و عقل جان مرد هم بیش • قناعت نکو تر بدو نیاب
خویش • پس بونده قناعت حالت فقرده کرکدر دیمکه اشارت واردر • معلوم اولسونکه
دنیانك عبددن انزواسنه فقر دیرلر عبدك دنیادن انزواسنه زهد دیرلر دنیانك
وجودی عدمندن مجتلوبی ایکن طلبنه تجبه مرتکب اولیوب کندوکادن بوتلو
اولورایسه نه دیمه‌لو دیمکه قناعت دیرلر هر سحر برخیز و استغفار کن هر سحر قالق
واستغفار ایله ایله یعنی تهجد ایله دیمکدر تهجده ترتیب باك ابدست
ایله اولا سورهٔ عصرك اخرندن اون ایات شریفه تلاوت بعده صلوة ربعه

استغفار

استغفاره ملازمتدر نتکم المستغفرين بالاسحار ایت شریفنك بیاننده سحر خیز
استغفار ایدنلر ایدنلردر معلومدر • و وقت سحر فیوضات الهیه‌نك نشری هنکامی
اولمغین استغفار و اذکاره مخصوص • و محل اجابت ایدیکی مخصوصدر • قال الذکر
اسحار در • استغفارك بیاننده مفسرینك قول کثیر واردر • بعضیلر سحرده نماز قیلمقدر
و بعضیلر صلوة لیلی سحره دك ممتد ایدوب سحرده استغفار ایتمکدر • و بعضیلر صلوة
صبحی جماعت ایله ادادن عبارتدر دیمشلردر • کذا فی شیخ زاده • و وقت سحر هنکام
اجابت و وقت سحرده • اذکار و توبه استغفار ایتمکه ترغیبده بیورمشلردر شعر
عجب ملکیست ملك صبحکاهی • کریابی مغفرت رفضل الهی • اکر زاری کنی آن دم بسوزی
در آن لحظه بیابی هر چه خواهی • عجب وقتیست وقت نیم شب خیز • بسوز آن وقتیست بابك
یاد شاهی • اکر شکرده بیابی جرم و عصیان • بجز توبه بوقت صبحکاهی فرصتی
اکنون کرداری کار کن سملیکه بر فرصت طوتدیسین عمل ایله فرصت بونده ضم
فا ایله نوبت معناسنه در زیرا الحکم فا ایله اولدقده عورتلر حیض قانی سلدیکلری
بیز پارهٔ سی معناسنه اولور افرنه کی او وحدت ایچوندر فرس و عرب مستعملدر
اکنون فتح همزه ایله شمدی معناسنه در کار کن عمل ایله دیمکدر • زیرا الفرصه تمر مر
السحاب • معنادنجه فرصت سرعت ذاهبه در ایچون دیمشلردر قطعه
مده فرصت از دست کر بایدت • که کوهری سعادت زمیدان بری • که فرصت
عزیزست کر فوت شد • کنی دست حیرت بدندان بری • و صکره تأسف و ندامتك
فائده سی اولماز نتکم دیمشلردر شعر کز این وقت فرصت غنیمت شمار • که فردا اندا
بباید بکار • ودخی بیت تدبیر خود امروز کن ای خواجه که فردا • هر چند که
فریاد کنی سود ندارد • همنشین خویش را غیبت مکن کندینك برابر اوتوروب
قالقان مصاحبنی غیبت ایله یعنی غیبت اکرچه جمله حقنده حرام و مذمومدر
لکن هم مجلس و مصاحب اولدیغی کسنه غیبت منافی رعایت حقوق اولدیغندن اشد
اشد ایدیکی معلومدر دیمکدر وزمانده بونك وقوعی کثیر ناظم بو مقامده مخصوصا

ذکر ایتمشدر نظم صائبک بیت نقد عمرت بجز عیب یکدیکر جستن . نقب
مردم عالم زناشنائی هم . دیدیکی بو معنایه شاهددر غیر شیطان بر کیمسه لعنت مکن
شیطانک غیری بر کمسه اوزرینه لعنت ایله زیرا لعنت ایلدیکک شی لعنته لائق
دکل ایسه اول لعنت سکا رجوع ایدر . بو خصلت مذمومه فی زماننا طائفهٔ نسانه چوقدر
انکچون افلاح اولدیقلری یوقدر چون بود هر روز دو عالم جدید چونکه هر کونی عالمده
جدید اولور یعنی افتابی مشرقدن طلوع ایلیه از گناهان توبه می باید کزید کناهلردن
توبه اختیار ایتمک کرک . یعنی تدارک طاعات مافات ایله سیئاته توبه ایلمک
کرکدر زیرا هر کونک شمسی غروبی واردر یعنی نفسکوه بردمی ونسیه کوردلسو محالدر
فرصتی غنیمت بیلمک کرکدر نظم شیخ داده نک نقلی اوزره عن الحسن ما من یوم الا وینادی
انی یوم جدید وانی علی ما تفعل فی شهید فاغتنمنی فلو غابت شمسی لم تدرکنی الی یوم القیمه
مضمونی بو معنایه شاهددر وبونده صبح وشام نفسی محاسبه وکناهی توبه ایله استغفار
انتخاب سعیک لزومنه تنبیه واردر کزید ضم کاف عجمی ایله انتخاب معناسنه در
مراد وقت صباحده اشغال دنیا اشتغال ایله توبه ایلمک شغلنک مبانیسنه متردد
اوله توبه شغلنی انتخاب وتوبه یی سایر اشتغالات اوزرینه ترجیح ایله دیمکدر شعر
عاجز بود ز حفظ عنان دست رعشه دار . تا ممکن است توبه ز مینای شب بکن
پیش از فلک شکایت بیهای خود مبر . صبح از بیاض کردن او انتخاب کن هرکرا
ترسی باشد از خدا هرکیمک ایچنده خوف من الله اولمه ترسی یاء مصدریه
ایله قورقو معناسنه در ولازمدر ترسیدن کبی اما متعدیسی ترساندن در قورقتمق
معناسنه حق بترساند ز هر چیزی ورا حق تعالی انی هر نسنه دن قورقودر
نظم بو معناده اولان حدیث شریفده بو قاروده بیان اولنمشدر ورا او را لفظنک
مخففدر معناسی انی یعنی خدادن خوفی اولیانی دیمکدر تا نوای حاجت مسکین برآرد
مادامکه قادر دکلسن مسکینک حاجتنی حاصل ایله تا برآرد حاجتت کبریا ب
تاکه خداسندن حاجتکی حاصل ایلیه نظم بو بیانده اولان حدیث شریفی سبق ایلمشدر

پس

پس بونده دعایه مظهر اولمق جوع عمله ابتدار و مساکینک دعالری مقبول درکاه
قاضی الحاجاتدر دیمکه اشعار واردر حاجت ده تا ثانیه خطاب ایچوندر
کردکار اسم خدادر فاعل مطلق دیمکدر پس قضاء حاجة الغیر کثیر مال ایله
اولمدیکچون مالدن بحث ایدوب اتفاقدن کیرو قالمه زیرا مالک سندن کیرو قالور
دیمک ایچون ناظم مغتنم ایدر هست مالت جمله در کف عاریت جمله مالک
الده عاریتدر ایمدی عاریتی منع نا قابل و علم اتفاق کاردر قالدر کلدر بیت
چنانکه دست بدست آمدست ملک بما . بدست های دکر همچنین بخواهد رفت
هست بونده است معناسنه در عاریت قلما خطاب ایچوندر مالک دیمکدر تا مرکوری
آیه معناسنه اولان کف لفظنک اخرنه ربط دنی وجهدر عاریت فارسیده مستعمل
اولمغین تاء طویله ایله یازلمشدر و مخففدر لکن عربیده یاء مشدده ایله دردر اول
معناسنه اولان تعاوردن مشتقدر لکن الدوغی ایدنمک درکه اکا عقد عاریه
دیرلر یاخود عطا معناسنه اولان عریه دن مأخوذدر وجه تسمیه کندوده تملیک
بولنمدیغندندر پس اتفاق اوزره اولیانک اندن حیرته حوادث وممانه ظهور
وارث ایله چیقمق درکاردر نظم ناظم محقق اولان شیئی بیان ایدر کر بماند از تو
باشد ز ناریت اکر سندن قاله زار بلکه باعث اولور یعنی حسرت وحساب وعذابه
باعثدر دیمکدر ایمدی حسن عمل ایله اتفاق مال لازمه حالدندر بیت بتهی قیامت
مروتنک دست . کمر وجهی ندارد برادری نشست . وبونده المال المیال مفادنجه
مال عاریت مالکلرنجی نافع وبر ماندو اولان قرائنه غیر نافع اولدیغنه ایما واردر
بیت ان لحظه که دستا جل از پا افکند . نه مال بکر بیاید رسد نه فرزند از تو ماند
سندن قاله معناسنه در مراد سندنصکره یه قاله دیمکدر زاری کلمه سنک معنا
اخرنده کی تا خطاب ایچوندر . وبونده من اصبح فی الدنیا وهو ضیف وما فی یده
عاریه . حدیث شریفنه . ایما واردر . پس عاریتک نتیجه سنی بیان ایچون ناظم ایدر
عاریت را بازمی باید سپرد عاریتی کیرو اصمرلق یعنی تسلیم ایتمک کرک سپرد
ضم سین ایله سپردن کبی اصمرلق معناسنه در مراد معناسی تیم و تسلیمدر

وردی مقرردر زیرا هیچ کس ندیدکه زر با خود ببرد هیچ برکمسنه کوردیکمی که مالی
کندو ایله ایلتدی بونده اولان استفهام انکاریدر زیرا التونی مقابره کتورمشك
کوردیکی یوقدر بخیلر حق یولنه انفاق ایدنلر معناده التونی برابر قبره کتورمشلر
دیمشلردر بیت هرکه کم خورده خود صرف درویشان کند سیکذارد هیچوا
قارون جمله بجا برزمینی بونده مال معناسنه در ببرد باء زائده ایله ماضی مفرد
غایبدر ایلتدی دیمکدر ایمدی دنیادن فائده نه در ایسك حاصل از دنیا چه باشد
ای امین دنیادن حاصل نه اولدی ای امین یعنی ای دنیانك مهلکه اولدیغین
بکو اینجیوب کندودن امین اولان کمسنه دیمك دیکر معانیلریندن روشنده
نه کزی که بازو دوسه کز زمین بر صقوزار شور بیز و ایکی اوچ زراع زمین سنده
نه کزی یاء وحدت ایله بر طقوز ارشون دیمکدر زیرا نه ضم نون ایله طقوزدر
کز فتح کاف عجمی و زاء معجمه ایله بونده ارشون معناسنه در کز عربیسی ذراع در
ذراع لغتده مرفقدن رؤس اصابعه دکندر اما عند الفقها ذراع
التی قبضدر هر قبضه درت اصابعدر و هر اصبع التی شعیردر ظهرها الی بطن
اولمق اوزره و هر شعیر قاطر قیللندن التی قیللدر بوکا اهل شرع ذراع کرباس دیرلر
کرباز کسر کاف عربی و باء فارسی ایله فارسیده مطلقا بیزدر اما فارسیدن
معرب اولمق اوزره فتح کاف و باء عربی ایله خام بیزدر دوسه کز و ایکی
اوچ ارشون زمین یرد دیمکدر یاسدن مراد کفن دیمکدر ولا تنس نصیبك
من الدنیا الا وهو الکفن حدیث شریفی وارددر دنیادن حاصل ونصیب
انجق بودر اکر اکثر اولسه زمیندن مراد قبردر و کرباسی بر طقوز ارشون
ایله تعبیر شلاد دیمکدر یا خود کفن کفایته اشارت ایلدی وما الدنیا بالکلیة
مذمومکلدر هیچ اولمزسه کفن کفایت مقداری لا بد دیمك نسخه سنده
ابیاوارددر تتمه شعر لا بد للمرء من مال یعیش به و داخل القبر محتاج
الی الکفن دیمشلردر و کفن یعنی غم خسمان قبره دخول دقبردن معا التنجیه

دلكد

دکلدر زیرا عرصکاه محشرده حشر حفاة عراة اوله جقدر نتکم حدیث شریفده
انکم ملاقوا الله مشاة حفاة عراة غرلا وارد اولمشدر مشاة جمع ماشیدر پیاده معناسنه
حفاة جمع حافیدر یالن ایاق دیمکدر عراة جمع عاریدر چیلاق دیمکدر غرلا
غین معجمه وراء مهمله ایله اغرلك جمعیدر سنتسز دیمکدر حاصل معنا سنز اینجه
خلق اولندیکز ایسه خدایه اویله جه رجوع ایدکسز اعراض دنیادن اوزریکزده بر نسنه
بولنماز پس دنیا یه ادنای میل ایله میل ایلمکوز دیمکدر پس حال بویله اولدیسه
هرچه داری بده حق آن تست حق یولنه هرنه ویردیکك ایسه اول سنکدر
یعنی ثواب و صفاسی سکادر انچه ماند از تو بلای جان تست اولنسنه که
سندن قالدی جانکك بلاسیدر انچه بونده آن چیز یرینه در معناسی اولنسنه
دیمکدر عذاب و عقابی جان ایله جسده معا اولور ایکن ناظمك بلایی جانه نسبتی
الم اصل جانه در و جان واسطه سیله جسده در و بیکاری احیا و غالاولنك
باشنه بلا کلدکده بیکاری کبی اصطلاح شعرایه بناء در ایمدی راحت و سلامت
قلیله قناعت دردیمك قصدیله ناظم ایدر هرکه با اندك زحق راضی بود هرکجبه
قلیل نسنه ایله خدادن راضی اوله یعنی قلیله قانع وما قسم الله راضی اوله
راضی عربیدر لغتده رضا ویریجی دیمکدر اما عند المشایخ مالك حصولیله فرحلنجك
قدر رغبت ایله رغبت ایتمیوب و کندو ایله شاذی اوله جق قدر کراهت ایله کره
کورمیان فقیره راضی تسمیه اولنمشدر حاجت او را خدا قاضی بود انك حاجتنی
خدا قضا ایدیجی اوله یعنی انی عبادینه محتاج ایتمیوب حق کا کافی و معافی اوله دیمکدر
پس دنیایه حریص اولمق کرکز بو تمثیل طریقیله نظم ایلدی هست دنیا برمثال قطره
دنیا بر قطره مثالدر یعنی بحردن بر قطره کبی شیء قلیلدر هست بونده است معناسنه در
قطره معروفدر پس بونده ما الدنیا الا کمثل ما یجعل احدکم اصبعه فی الیم فلینظر بما
یرجع حدیث شریفنه تلمیح واردر و بعض نسخه قطره یرینه جیفه و مصراع
ثانیده بهره ایله هم تا فیلار اولمشدر جیفه مردار و بهره نصیبدر بکذار زی که هرچه

داری ذره اندیج کی اکر بر ذره طوتسك اروی دنیادن دیکدر ذره معروفدر
آخرنده کی همزه نقطه در کی همزه کبی وحدت ایچوندر پس بونده دنیادن مالکلیه اعراض
وترکه تنبیه واردر نتکم حضرت حسن رضی الله عنه عمر بن عبد العزیز رضی الله عنهمه
اولان نصیحتنامه سنده بیورمشدرکه اما بعد دنیا دار رحلتدر دار اقامت دکلدر
وانسانك دنیایه نزولی ابتلاء وامتحانادر حذرا لیکن • پس تدارك زاد آخرت ایچون
دنیایی ترك ایتمك عبارتدر ودنیاده غنا فقردر دنیایی عزیز طوتان ذلیل وحقیر اولور
ودنیایی جمع ایدن ذلیل وفقیر اولور • ودنیا بر سمه بکزرکه انی بلمینلر یر بوردلر
پر تعزیر لادغ التحذیردر • ودنیا حزن ایله مشوب وصفاسی کدر ایله مصحوبدر و
السلام • ودخی مالك بن دینارك • اتقوا السحارة فانها تسحر قلوب العلماء کلامنده
کی سحاره دن مراد دنیادر سحاره یه محبت الفت خطا اندر خطادر دیمشلردر پس
دنیانك دار اقامت اولمدیغنی تنبیها ناظم ایدر هرکه سازد بر سر پل خانه هرکیمکه
کوپری باشنده برخانه دوزر بر سر پل کوپرینك اوزرنده دیمکدر مراد دنیادر نتکم
حضرت عیسی علیه السلامك • الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها کلام
شریفی بوکا شاهددر • ایمدی جاهلدر زیرا خانه ساز عمارت ودمساز اقامت اولان
نیست عاقل او بود دیوانه او عاقل دکل بر دیوانه در • وبونك بیانی بودرکه
حیات دنیا قنطره مثال معبر عقبادر • واو قنطره نك برقاچ رکنی واردر شویله که
دنیایه کلان انسانه آغوش آبدر • وکهواره اضطراب اثر رکن اولدر ولحد ومزار بر اعتبار
رکن آخردر بو ایکی رکنك میاننده بعضیلر قنطره نك نصفنی ویا ثلثنی قطع وبعضیسی
نهایتنه قدر منتها اولمغله برخطوه سی قالمکین برمقوله کوپرینك عبور وقبوردن فانه
کوپری اوزرنده عمارتخانه ایتمك ایچون کار دیوانه در دیمشلردر • جمله خلق
اهل سفر عالم ساز خانه در هیچ مقیم آدم نوکنز بر عجب کاشانه در • بر کفنند عاقبت
سهاینه شاه وکدا • چون بکا معرور اولان مجنون دکلده یانه در • وبوکونه کا •
فانی کوپریه تشبیه جای آرام اولمدیغنی اشعاردر نتکم شعر چو سر نجا مدرین

خراب

خرابه رباط • رخت بر بسط بباید ناکاه • پس همان به که حرف وداع متصل
بباید بعیم سلام • دانکه دنیا پلست واهل عبرد • بر سر پل نکیرد آرام معنا
بیتدن بر معنایه دلالت ظاهردر • وبواندك کوپری بچنرلك احوالی ایله مرهدر •
ایمدی زیاده ازخدا نبود روا جستن غنا خدادن غنا استمك روا اولمیه
بونده روا لایق معناسنده در زیرا هست مؤمن را غنا رنج ومحنا عنا
مؤمنه رنج وعنادر یعنی زحمت ومشقت وباعث حرمانی نعم آخرتدر وبادی
بعد مولادر بونده مؤمندن کرده دنیا کبی بی بقا العمر الزوال نسنه نی صد
هزار ابتهال ایله خدادن استمك مؤمن کامل کاری کلدر بلکه مؤمنك فقرلرینك کاریدر
دیمکه بشارت وایما واردر ورضای یانك پر رنج وعنا ایدیکن ناظم مفرحاتنه بیان
ومقابلنده فقرك ممدوحیتن عیان ایدوب بویله بیورمشدر توانکر زیر بلا ورنج مات
کدا از کدایی شوق وحالت توانکر درغم واندوه بی بست کدا از جام شوقش دائمست
توانکر دردپی رسید جان کدا بر محمد صدیق نهان توانکر از غم هستی لعنکار
کدا در دولت عشقی کرفتار توانکر از زر ومالست باکام کدا اندر توکل صبح تا شام
توانکر بیزده صرمال معرور کدا نجی نوای کشته مشهور توانکر در زبانت زنی بود
کدا را میرسد از غیب مقصود توانکر در عذاب ورنج وپندار کدا را دردی مکشف اسرار
توانکر را کلید ان تو بازر کدا انجی نوا ایما توانکر توانکر از زر ومالست ترساه
کدا این بنا دی مجرونان انتهی بو نظمه لائق اولرزه خصلت مردان خدا اولان
فقری مدح مراد ایله ناظم ایدر فقر وده روینی شفای مؤمنست فقر وده رو ویشلك
شفای مؤمنیدر فقر معروفدر ده رو ینی بای مصدریه ایله فقرك عطف تفسیریدر
فقرك شفالغی شونده اولان رنج وعنادن سلامته بادی واینده اولدیغیدر
ومؤمنه نسبت اولدیغی فقر زیاده کافر بلا اولدیغی ایچیندر زانکه اندروی
صفای مؤمنست انداز زیرا که فقرده مؤمنه صفا واردر یاخود فقر صفای
مؤمندر دیمك دخی معنادی اوله کور است هست معناسنده در معنای ثانیه

کوره اندن لفظی زائددر. صفا معنا بیکدر فقر مؤمنه صفا اولدیغی اشبو
قطعهٔ دلارای فلاطون آثاردن دخی هویدادر که بودر قطعه اولور بر عسرتکی بیسر
بشارت غنادن ایکی مرتبه نرکنایت. اولور روی وفا صفحی جفانك. حسابیله
بو سوزه واردر اشارت. پس بوده و محنت فقر و فاقه و اعتبارات ایله اهل اعتبار
عندنده معتبردر و دخی تعلقات دنیادن سرو آسا آزاده لك بشقه بر
صفادر. نتیم بیت زیر بارند درختان که تعلق دارند. ای خوشا سرو که از بار غم
آزاد آمد. و دخی ناظمك مفرغاتنه اولان بیانلدن اظهردر که بو منظومدر نظم
مخور غم ای که گردون بر نداری. چه غم داری که درد سر نداری. مخور غم گر که اردهر آوان
نداری یا دهشی یه درد جان. مخور غم گر نداری عز و جاه. که دارا در کیلی نیست بجز آه
مخور غم دار دنیا را بدیغش. بهشت جاودان داری تو سکین. مخور غم از بهستی این بیش
ندارد از عنایت کام درویش. مخور غم از برای چرخ فانی. گر این خواهی بعیش دان بازمانی
مخور غم زانکه سود تو زیانست. درین جای دستانش زیانست. مخور غم گر نداری کام و مقصودی
نه بی غم عون یا شداد و نمرود. مخور غم گر کمیست درزیانی. که چون قارون بدامن در زمانی
مخور غم در جهان از بی نوایی. قناعت کن بدین فقر و گدایی. انتهی پس ما عشقوع ورطهٔ
هلاك و فتنه اولان مالك علتنه کثرت اولادك مناسبتی ترکیتی ایلدیکدن ناشی یا
ایها الذین آمنوا ان من ازواجکم واولادکم عدوا لکم فاحذروهم آیت تنبیهه تلمیحا
ناظم ایدر مال و اولادت بمعنی دشمنند. مال و اولادك معناده دشمنلردر.
گرچه نزدیک تو چشم روشنند. اگرچه سنك عندیکده روشن چشم درلر یعنی
سنك نظریکده اگرچه نور چشم درلر دیمکدر. نتیم اولاده نور دیده و پرتو باصرهٔ حیات
وقرة العین تعبیری مشهوردر. چشم روشنند روشن چشم درلر دیمکدر
یاخود چشم روشنندرلر دیمکدر. بونده دخی مبالغه واردر. ایمدی مال و
اولادك معناده عدو اولدقلرین اثبات ایچون ناظم ایدر انما اولادکم را
یاد گیر. انما اموالکم و اولادکم فتنة والله عنده اجر عظیم آیتی نیك

مضمونی

مضمونی منیفن یاد ایله. ومقتضاسنجه عامل اول دیمکدر معناسی تربیچی انجق اموال
واولادیکوز سزلر ایچون ابتلا و امتحاندر. الله دخی اولادك محبتنك و زینته محبته
اللهی ترجیح ایدنه مالك حقوقنی ادا و اولادیك بر موجب شرع تربیه سنده اولانلر ایچون
عند الله اجر عظیم واردر دیمکدر. تربیهٔ اولادیك تفصیلی ابن جوزینك مختصر الاحیاسنده
مسطوردر. مال و ملك این جهان زر باد گیر. بو دنیانك مالی و ملکی لاشی صورت
باد. بونده هوا معناسنه بدیبدن اکثیر لیغ فائده. ولا شی منزلهسنده لطوت دیمکدر نتیم
خواجه حافظك بیت شکوه آصفی و اسب باد و منطق طیر. بباد رفت و ازو خواجه هیچ
طرف نبست. بیتنده طرف فائدهٔ قلیله معناسنه اولدیغین معنا آصفه منسوب
یعنی سلیمان علیه السلامك عظمت سلطنتی و یل انی کتردی کوتوروب گیدردی
دیدوکی و کلکی جمیع قوشلرك دلی بیلوب انلاره حکومت ایلدیکی عاقبت یله گتدی
و سلیمان علیه السلام اندن فائدهٔ قلیله حاصل ایتمدی دیمکدر. و ناظمك ایشته کوره
تلمیحا ترتیبا آیته رعایت ایتدوب اولادی مالك اوزرنه بونده تقدیمی و بیت سابقده مالی
اولاد اوزرنه تقدیمی نکاتنده خالی کلدیك. شویلکه بیت ما بعدنه عداوتده مال اولاددن
زیادهدر. زیرا اولادك بابایه عداوتنه سبب اکثریا مالدر. و بو بیتده فتنهٔ اولادی
فتنهٔ مالدن زیاده. بلوجب تربیه سنه مرتبه مالدن زیاده سعی کهدردیکه ایما و مال
و ملکی ترك ایتمك کبی اولادی ترك یوقدر دیکه اشارت ایچوندر. پس مال و ملکی لاشی دوغی
اولیاء الله حضا ایدردیکه مبادرت ضمننده ناظم ایدر مرد ره را بود دنیا سوء
نیست. سالك ره الله اگر اولیاء الله دنیانك وارلغندن فائده یوقدر. یعنی دنیا ارتق
ایله سرور اولدقلرکه وارلغی کبی کورمزلر دیمکدر. بود دنیا دنیانك وارلغی دیمکدر
پس بو مقام اعلای مراتب زهادر که دنیانك وجود ایله فرحناك و عدمیله غمناك
و لمقتدر. نتیم بو بیتك مالی بودر هر که زین اندیشه نابود نیست. اصلا آکا یوقلق
فکری یوقدر. یعنی صدق ایله توکلده صافی اولدقجه حالده مولایه متوکلدر دیمکدر.
بیت بعکوینشی هرگز غم از قسمت مغروران. اگرچه صورت مغرا ملالی دارد گریانها

مغرور اولنلردن مراد مولانانك سعت فضل واحسان وانعامنه اعتماد وتسند توکله
استناد ایدنلردر کہ انلارك عندنده دنیانك وجود وعدمی سیّاندر نتکم ناظم ایدر
هرکه از صدقش دل صافی بود هرکیمکه صدقندن ناشی انك قلبی صاف اوله یعنی لسان
ونیت وعزم واعمال ومقامات دینده استقامتدن قلب صاف صاحبلری صاف
پاك دیمکدر . صدقش‌ده اولان شین ضمیر للفظنك اخرینه مربوط وهرکسه راجعدر
خرقه ولقمه کافی بود اکا بر خرقه وبر لقمه کافی اوله یعنی ستر عورت
ایده جك بر بز پاره‌سی وسد رمق ایده جك بر لقمه کفایت ساز اوله خرقه بز پاره‌سنه
وجامه دروینانه دیرلر لقمه معروفدر لسان مشایخده کوکا ذهل العارفین دیرلر
نتکم ابو برده رضی الله عنه دن مرویدر قال اخرجت الینا عائشة کساء ملبدا
وازارا غلیظا وقالت قبض رسول الله صلی الله علیه وسلم فی هذین بو بابه
شاهدر . وحضرت حسن رضی الله عنه ایتمشدرکه حضرت عمر رضی الله عنه خلیفه ایکن
اوزرنده اون ایکی یرنده یاما وار ازار ایله خطبه خوان اولور ایدی بونلار جمله‌دن تبع
للتقلل ایتمکده ناشیدر وکفاف قدره زیاده اولانلر ارباب قلوب حضراتنده شدیده عیبلردر
اما بویله اولیانك حالیندر دیو رایسه ناظم ایدر هرکه دربند زیادت میشود
هرکیمکه کفاف قدردن ارتوغك قیدنده اولور دور از اهل سعادت میشود اهل
سعادتدن ایراق اولور اهل سعادتدن مراد اولیاء کرام وعشاق حضرت رب
الانامدر پس کفاف قدرندن زیاده یه طالب اولانلر اهل سعادتدن دور اولدیغی الوده
حرص وآز ونفس پرورلکه دمساز اولدیغندندر . زیرا اهل سعادتك همتلری عالیدر
نتکم ایدر بندکان حق چو جانرا باختند بندکان خدا چونکه جان اوینادیلر یعنی
حق یولنده جانلرین فدا ایلدیلر دیمکدر . پس بونده ارباب قلوب جانلری قیدنده
اولیوب وصال جانان قیدنده اولدیقلرینه ایما وار در بناءً علی ذلك اسب
همت تا ثریا تاختند همت آتنی تا ثریایه دك چاپدیلر یعنی انلر قدر اعلا
وواصل مرتبه اولا اولدیلر دیمکدر . زیرا اهل الله اولانلرك نفس پرور اولمدن

سغله

سغله کاندن امتیاز بو وجهله در اسب همت ده تشبیه بلیغ وار در ثریا
بر یلدز تجیم اولنان کما تدندر اولکه یدی کوکی التی یلدزلردر کہ فارسیده پروین
دیرلر تا ختند ماضیدر جمیعدر چاپدیلر دیمکدر . ایعنی جان ویرمدیکجه جانانی
الکرمزد دیدیکلری اوزره تا نباری دردیده او انچه هست هر نه کہ وار در رماما
انی حق یولنده کورمیه‌سن . یعنی سنا نیکه حق علیدرده او انك یولندن
دیمکدر اولفظی مضره حق تعالی یه راجعدر انچه هست هر نه کہ وار در دیمکدر
کرنا کوکردده جان اولسون شاملدر کلی عارفینك بنده ایده جکی جانیدن تا کرجانا
وصالی الکرمه نتکم ناظم ایدر انچه می باید کجا آید بدست اولنسنه کہ کرکدر
قنده الہ کلور پس کرکلو اولان نسنه دن مراد لقاء رب العباددر کہ عشاق جان
بذل ایتمدکجه اکا نائل اولمدیغی قوللرینه اتفاقندر نتکم ان بدلاء امتی لم یدخلوا الجنة
بعبادة ولا بصیام ولکن دخلوها بسخاء الانفس وسلامة الصدور والنصح للمسلمین
حدیث شریفی روایت کرده اهل یقیندر فلك کشتی مزدا بیت بر دیوار
چو تیر بر هدف آید کمان بیاساید قرار نیست بجای بلند همت را چه کوی از حرکت
آسمان بیاساید در بیان سخا در سخا کوش ای برادر در سخا
ای قرنداش سخایه سعی ایله سخایه تا بیابی از بن سختی رها تاکه شدت
عقبه‌ده سعت ورفاهیت بولەسن رها بو مشتقلق معناسنه در مراد حسن حال
وحضور وصفادر . زیرا اسخیانك هر بر مضراتن دافع خدادر . ایمدی سخاوتی
عادت ایتمك کرکدر ایکچون ناظم ایدر باش پیوسته جوانمرد ای اخی ای قرنداش
متصل جوانمرد اول یعنی داعما سخی وکریم النفس اوله دیمکدر زیرا جوانمردك معناسی
بودر ای اخی ظاهرا ای قرنداش دیمکدر کہ مشهوردر وبابای عالم اولانه دخی اخی
اطلاقی معروفدر بابای عالم شانی نه کیمسنه دیمکدر زانکه نبود دوزخی
اهل سخی اندن او تورکه سخی جهنملك اولماز نتکم الجنة دار الاسخیا بو بیانه
شاهدر دوزخی فارسیده جهنملك دیمکدر پس اسخیانك اهل جنان ایدیکلری

سیما لرندن غایاندره عنك ایچون ناظم ایدر در رخ مرد سخی نور وصفات
سخی اولان رجلك رخنده نور وصفا واردر بونده است هست معناسنه در
زانکه در جنت قرینش مصطفاست اندن اوتوری که جنتده انك قرینی
فخر عالم صلی الله علیه وسلم در قرین همسایه معناسنه اولور خوشدلا خرنده
کی شین ضمیری مرد سخی یه راجعدر پس اسخیا را با جهنم کار نیست سخیلرك
جهنم ایله ایشی یوقدر جای ممسك جز میان نار نیست بخیلك مکانی اتشك
اورتاسندن غیری کلدر مکان بخیلی وسط ناره نسبت عذابك شدتنه اشارتدر
نتکم سلطان بایزید بیورمشکه بخیل عارف عقبا اولدیغدن یتیمن وکرما کاتبین
الکاتبین ابتدا ایدوب یارب بو قولك بونده اولان مالی کندی نفسندن و عبادیکره
منع و محجوب ایتدیکی کبی کندوینی ده جنتکدن محجوب ایله دیرلر انتهی پس بوندن
احوالی معلومدر ومدح اسخیاء بر اثبات اولان فاولئك هم المفلحون آیت بشارت
اثاری وارده اسخیانك مبشر بالجنان اولدیغلری مجزومدر نتکم ناظم ایدر حق تعالی
برد رحمت نوشت حق تعالی جنت قپوسی اوزرینه یازدی پس ایلادن
مصراع ثانینك مفهومیدر انکچون ناظم ایدر این که جای اسخیا باشد بهشت
بو که جنت اسخیا یریدر لطیفه نکاشته باب جنت اولان بازوره اخبار
کریم واردر ناظمك بیانی بیورد یعنی بر قوله کوره درکر حدیث شریف ایله میرحنده
وقوله یکوره ضحاك روایتیله مرویدرکه باب جنانده اوچ سطر یازولودر
سطر اول لا اله الا الله محمد رسول الله در و سطر ثانی امة مذنبة ورب غفور
سطر ثالث وجدنا ما عملنا وخسرنا ما خلفنا در کار اهل بخل را ابلیس دان
اهل بخلك کارینی ابلیس بل یعنی حق ستر وحیله وخدعه ایله ایدکلری و بخلك
حیلهسی اداء حقوق الله ده و صدقه و احسانده ایلدیکی او بونلردن معلومدر
و بر او بونلرده خوجهسی ابلیسدر و دنیاده هر کیم ایله مصاحب ایسه انکله حشر
اولنمق سبیله در جحیمش همدم ابلیس دان انی جحیم اولمارده شیطانك اینیسی

جحیمش

جحیمده اولان شیطانك ضمیری در بخیله راجعدر و بونده بخیل ایچون خطر عظیم واردر
زیرا شیطانه همدم در جحیم اولمق ایکیسی بر زنجیره مقید و عذابده موبد اولمق مشعردر
نتکم ناظم ایدر هیچ ممکن نکردد سوی بهشت بخیل جنت طرفنه هیچ صاوشماز
یعنی طرق سلامته یکیدیب قاده نیران اولور دیمکدر نتکم ان البخیل بعید من الله
وبعید من الجنة حدیث شریفنده بوکا اشارت واردر بلکه او رکی رسد
بوی بهشت بلکه اکا جنت قوقوسی قنده اولاشور استفهام انکاری واردر
اولاشمز دیمکدر مع هذا جنت اعلانك قوقوسی بشیوز ییلق یولدن کلور بوی قوقو
معناسنه در انکه میخواند مر وی را سقر اول کسنه که انی سقر اوقورلر
یعنی قرآن عظیمده مقرر اولان سقر که دوزخ اسامیلرندن بر طبقهنك اسمیدر
بونده زائد در وی ضمیر در لغته معناسنه اولان انکه یه راجعدر معلوم اوله که
روی المسلم عن ابن مسعود رضی الله عنه انه قال قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم یؤتی بجهنم یومئذ لها سبعون الف زمام مع کل زمام سبعون الف ملك یجرونها
حدیث شریفی مفادینجه یوم قیامتده جهنم اول خلق اولدیغی مکاننده بامر الله
کتوریلور و کندوینی ارض محشرده دائره مثال احاطه ایتدیریلور شویله که جنته جسر
صراطدن غیری طریق قالماز کندو ایچون یتمش بیك زمام اوله و هر زمامه یتمش بیك ملك
یاپشوب کندوینی ارض محشره چکه لر و هر کوردکلری کندوینی بخشیة الله مستثنا اولانلرین
ما عدا اولان اهل محشر اوزرینه خروجدن منع ایچوندر و بو وجهه تحریر عدد زمام
و هر زمامه اولقدر عدد ملائکه نك تعیینك وجه حکمتی علم الله مفوضدر عیاذا ربی
جهنمی بو وجهله جر خدمتنه مأمور اولان ملائکه نك اعدادی بجمالیهم ٤٩...... قرق
طقوز بیوز بیك کره یوز بیك اولور اعاذنا الله منها و دخی بر منطوق حدیث
حدیث جهنمك حری شدید و مقری بعید و حلیلری حدید وکلامی هل من مزید و
ثیابی مقطعات نیران و در وی بر عقارب و ثعبان در و طبقات سبعه سنك
هر برنده یتمش بیك شهر و هر شهرده یتمش بیك محله و هر محلهده یتمش بیك حولی و هر حولیده

یمنی بیك دار وهر دارده یمنی بیك بیت وهر بیتده یمنی بیك قویو وهر قیوده
یمنی بیك تابوت وهر تابوتده یمنی بیك عقرب وهر عقربه یمنی بیك نیش پرزهر
ومذکور علاوه یمنی بیك شجرۀ زقوم وهر شجرینك دبنده یمنی بیك سلاسل واغلال
واشکال واردر که هر برینه یمنی بیك زبانی یاتوب طوررلر وهر زبانینك
الذه یمنی بیك یلان وهر یلانینك اغزنده زهردن بر دریا واردر وزبانینك هر بری
قرق بیك کافره بردن جهنمه القا ایدرلر انتهی پس بو وجهله اولان جهنمدن طبقه
سقر اهل کبر وبخل را باشد مقر اهل کبر وبخلك مقری ومکانی اوله مقر
قرارگاه معناسنه در ایمدی ای پسر در دهر دمی مشهور باش ای اوغل زمانده
مشهور اول . یعنی هر کسه سخاوت وانسانیت ایله مشهور ومعروف اوله دیمکدر
پس دنیاده شهرت بولمق انسانیت عادتندن عبارتدر . وادیمتی بو مقامه مناسب
اولان معنا اوزره بیان ایچون ناظم ایدر از بخیلی واز تکبر دور باش بخیلکدن
وتکبردن ایراق اول یعنی بونلرك مقابللری اولان صفات ایله متحلی اولوب
با سخا باش وتواضع پیشه گیر سخا ایله اول وتواضعی عادت طوت تا شود
روی دولت بدر منیر وسنی تا کروجه قلبك بدر منیر اوله پس بو مقابله
حسبیله بخیل ومتکبرك قلبلری روسیاه اولور دیمکه بونده اشارت وسخی و
متواضعك قلبی یوزی اولهنده دلالت ظاهردر بدر منیرده تشبیه بلیغ واردر
معناسی معروفدر در بیان فعل شیطانی چار خصلت فعل شیطانی
بود درت خوی شیطانه منسوب اولان فعللر شیطانیدر . یا نسبت ایچوندر
بود بونده است معناسنه در دان دانا بنها هر که رحمانی بود بو بردی
بلیو بیم که رحمانی در رحمانی نه در بایتون کبی حقه انسانی اولان عالم ملکك
بو مراده دانه که سنك دلالتی ظاهردر زیرا بونلاری اجنه نك رحمانیسی
بیلوره دیمك معناسی یوقدر پس اولحنصا اللّٰ وتی عطسه مرد وچو بگذشت
از یکی ادمك قیرسی چو بکذردن نصا وشنعی بر بری اردنجه بردن زیاده ایکی

اوج ویا درت اولورسه دیمکدر عطسه عربی وفارسیده اقسرق معناسنه در
امرنده کی همزه مابعدنه اضافت ایچوندر فالدیکه معنای مذکور اوزره بگذشت
از یکی قول عطسه نك برلولدیغی حالدن احتراز ایچوندر زیرا عطسه واحده
العطس من الرحمن دیدیکلری اوزره رحمانیدر که ابتدا ما عطس حضرت
ادم صفی الله در نفخ روحده روح پاك دماغ شریفنه صعودنده صدر در
ایدوب کندوسی ابتدا الحمد لله رب العالمین دیوب وملائکه کرام یرحمك
الله ایله تشمیت ایتدیلر بعده آدم علیه السلام یهدیکم الله ایله ملائکه کرامه
دعا ایتمکین الحمد لله دیمك سنت آدم علیه السلام وتشمیت فرض کفایه وبعده هدایت
ایله مقابله سنت اولمشدر . ایمدی علی سبیل التتابع عطسه لر باشد ان از
فعل شیطان بی شکی بی شك اول عطسه لر فعل شیطاندندر اوله آن ایله اشارت
متتابع عطسه لره در بی شکی ده اولان با ثانیه تحسین لفظ ایچون زائده معنا
شکسز دیمکدر خون بینی نیز از شیطان بود بوروندن قانی دخی شیطاندندر
خون بینی اضافتله بوروندن قانی دیمکدر معلوم اولکه بوروندن مداخله شیطاندندر
انکچون مؤمن ار یقودن اویاندقده سومکورور یوتلو صولاریله بورونی سومکورملر
کرکدر دیمشلردر واکثر رعاف کثرت اکل وشرب وکثرت بخاردن وکثرت
نومدن ناشی اولور بونلارك چوغی شیطانك مرضیسی اولوب ومداخلسندن اهراق
دمه سبب اولمغین رعاف فعل شیطانی بیتشدر اینکه ظاهر دشمن انسان بود
او شیطان که انسانه عداوتی ظاهردر بو مصراع شیطانك انسانه بو منطوق آیت
عدو مبین اولدیغی بیان وبو صفتله مذمومیتنی عیان ودربیله اولانه افعال
واعماله عدم متابعتی تنبیه ایچوندر خامیازه فعل شیطانست وقی
اسنمك ودخی قوصمق شیطان فعلیدر اسنمك فعل شیطانی ایدیکی التثاوب
من الشیطان مفادیله مبرهندر ودخی قی لفظنك مدلولی اولان قوصمغك
فعل شیطانی اولدیغی شیطانك مرضیسی اولان کثرت اکل وشرب ایله فساد معده دن

ناشی وکیلدن فانی اولدیغیدر ایمدی ای برای من منافق از مکر وی ای اومقل
انك مكرندن ولا ابالی اولدوغی ضمیر و رشیطانه راجعدر پس مکرندن امین اعمال
و افعالده کندویه متابعتدن ایکدن عبارتدر درصفت منافق دور
باش ای خواجه از اهل نفاق ای افندی اهل نفاقدن ابراق اول نفاق ایکی
دیلو و ایکی یوزلو اولمغه دیرلر اولکی کافر حکمنده در ایکیجیسی نك حالی بیان اولنمقده در
نته کم حدیث شریفده مثل المنافق کمثل الشاة العائرة بین الغنمین تعیر الی هذه مرة والی
هذه مرة • واردا اولنشدر • معنای شریف منافقك مثلی ایکی قطعه غنم میانه
لرنده متردد اولان شاة غریبه بکزر که کاه بو قطعیه و کاه او قطعیه تردد ایلدیکی
برینك یاننده استقرار ایلمز کذلك منافق دخی کاه مسلمانه و کاه کافرلره تردد ایدیکی
برینك یاننده مستقر اولماز بلکه هر برلرینه بن سزدنم دیر پس بو صفتده اولانه
منافق دیرلر که مذمومیت ذاتنده در و ذاتنك مذمومیتی لفظ منافقی دخی مذموم
ایتمشدر نته کم بر مؤمنه منافق دیسه لر کندوده نفاق بولنمدیغندن متألم اولماز
لکن دیانه شرعا تعزیر اقتضا ایتمشدر و ذاتنده نفاق ثبوتیه اولانه نجات منافق
دیسه لر لفظ مزکور ذاتنه مطابق اولدیغندن عقرب کبی دخی نیشنی نیجوزده الم
الیر نته کم حضرت مولانانك مثنوی • چون منافق خوانیش این لفظ دون • همچو
کژدمی خلد در اندرون • بیوردیغی بربیانه دالدر ایمدی اهل نفاقدن بعید
اول درجهنم دان منافق را وثاق منافقك مقامی جهنمده در بل وثاق
فتح واو و کسریله بوتاغو ایاتاق معناسنه در منافقك بد یاتی جهنمده اولمق
مقرری جهنم اولدیغی مشعردر نته کم من کان له لسانان فی الدنیا جعل الله له لسانین
من نار حدیث شریفی دخی معنای مزبوری اشعار ایدر ایمدی علامتی نیدر دیو رایسه
سه علامت در منافق ظاهر است • منافقك اوچ علامت ظاهر در زان
سبب مقهور قهر قاهر است اول سببدن قاهر اولان خدانك قهریله مقهوردر
یعنی هلاکه منظور و مخذول و معذب دیمکدر و انی البان اولان علامتلر • آیت

المنافق ثلث وان صام وصلی وزعم انه مسلم اذا حدث کذب واذا وعد خالف
واذا اؤتمن خان • حدیث شریفنه بنیدر نته کم ناظم لف و نشر مشوش قاعده سیله
ایدر وعدهای او همی باشد خلاف انك در کلی وعده لری خلاف اوله قول
او بنود بغیر از کذب ولاف انك سوزی یالان ولافدن غیری اولیه لاف •
اصلنز او کونمك معناسنه در مؤمنانرا که او رعایت میکند مؤمنلری از رعایت
ایدر یعنی مؤمنلره رعایتی صوری ایدر هم امانترا خیانت میکند هم امانته خیانت
ایدر وامانته خیانت ایدن بو منطوق حدیث شریفله ثابت اولماز و حفظ امانت
کبی پاك خصلت بولنماز نته کم مدح امانت و قدح خیانتده ناظم سفرنامه دینلدر
نظم امانت دار را نبود خیانت • خیانت نیست در اهل دیانت
امانت دان تو ایمان در زمینش • مکن اندر خیانت جان به آریش • امانت دان عمارتخانه تن
چه آری چون ز تو خواهد بهانه • امانت را زجان ودل نکهدار • نماز چون روح وقت نکهدار
امانت چشم وکوش است وزبان هم • مکوی ومشنو آن جز بهر محرم • امانت چشم را بو خیبد میدار
اگر نامحرمی بینند نوی ذار • امانت در تنت جانی نهادست • بغلت نیز ایمانی نهادست
امانت اربش جو غیر نیست • خیانت کر کنی جای کفر نیست • امانت داشتن کاربس دشوار
امانت را زجان ودل نکهدار • امانت کو نتوانست بر داشت • بآدم چون سپرد آدم نکه
انتهی • ایمدی امانت امانت حق وامانت عباددن اعم اولمغین امانتی حفظ
اهم والزمدر نیست در وعده منافق را وفا منافقك وعده ده وفاسی یوقدر
زان نباشد در رخش نور و صفا اندن او یوزی یوزنده نور و صفا اولمیه
یعنی نور اسلام ایمان و صفای اسلام اولمیه دیمکدر تا نپنداری منافق
را امین زنهار منافقی امین ظن ایتمیه سن تا بونده زنهار معناسنه در
نپنداری ظن ایتمیه سن دیمکدر نیست باد اشرش از روی زمین انك
شری بر یوزندن یوق اولسون • بو مصراع منافق حقنده بد دعادر شرنك دنیا
وجودینك رفعنه وابهنه اولدیغی هویدادر نیست باد ا یوق اولسون دیمکدر

دانست

ازمنافق ای پسر پرهیز کن ای اوغل منافقدن اجتناب ایله یعنی انکله
صحبت و مودت صوریسنه اعتماد ایله کندو یه محبتده صادق دیمکدر •
تیغ را ان بهر قتلش تیز کن انک قتلی ایچون قلیجی کسکین ایله بوندن مراد
غایت ایله اندن حذر ایله دیمکدر • یوقسه منافق ارتدادینی اظهار ایتمدکجه
قتلی شرعی اولمدیغی معلومدر با منافق هر که همره میشود هر کیمکه منافق ایله همراه
اولور یعنی انک الدیغی مسلکه راهی اولور منزل او در تک چه میشود
انک منزلی قویو دبنده اولور یعنی • ان المنافقین فی الدرک الاسفل ایت
شریفی منطوقنجه انک منزلی قعر چاه جهنم اولور دیمکدر در تک چه قویو دبنی
دیمکدر تک بونده قعر معناسنه در چه فتح جیم عجمی ایله چاهدن مخفف قویو
معناسنه بوندن مراد قعر چاه دوزخدر نعوذ بالله من ذلک در صفت
تقوی متقی سه علامت باشد اندر متقی متقیده اوچ علامت
اولر متقی صاحب تقوایه دیرلر تقوی معروفدر کی شود نسبت تقی را با شقی
تقی نک شقی ایله نه مناسبت ومشابهتی اولر یعنی بینلرنده بون بعید واردر
رسیده اولان علامتلرک اضدادی شقیده موجود در دیمکدر تقی متقی معناسنه در
وعلامات ثلثه دن بری یار بدن اجتناب وبری صدق لسان وبری اکل حلالدر
نتهکم ناظم بیانلرنده مرتبا ایدر بر حذر باش ای تقی از یار بد ای تقی اولان
کسنه کوتی یاردن حذر اوزره اول یعنی یارامز کسنه دن حذر ایله تا
نبندازد ترا در کار بد تا که سنی بر کوتی ایشه براقیه زیرا کشینک نفسی طفل
کبیدر وطبع سارقدر البته مقارننک حکمنی اخذ ایدر پس کوتی ایله مصاحب
اولان کوتی اوله کیدر عاقل اولان کوتولر صحبتن ترک ایدر دیمشلردر متقی اولان
بویله عامل اولور ودخی کم رود ذکر دروغش بر زبان لسانی اوزره
یالانک ذکری آز واقع اولور کم رود معناسی از کیدر دیمکدر ومحتملدرکه هیچ کتمز
دیمک اوله پس کم رود ایله تعبیری اسان بشریت حسبیله قصوردن قلیلدن خالی اوله

مز

مز دیکه ایما ایچوندر دروغش ده کی شین ضمیر زبان لفظنک اخرینه مربوطدر
ونتیجه یه راجعدر از طریق کذب باشد بر کران کذب طریقندن کناره اوزره
اولر یعنی لسانی اوزرینه کذب جاری اولمدیغی کبی اصلی بوده رکه باعث کذب
وموصل خلاف اولان طریقه اصلا یولمز اوله دیمکدر کران بونده کنار معناسنه در
از حلال و پاک کم کیرد کام حلال وپاک اولان نسنه دن مرادی از طوتله
یعنی حلال طاهردن دیاده کامیاب اولمزلر و ما لا باس طرفنه وارمزلر تا بنفتد
اهل تقوی در حرام تا که اهل تقوی حرامه دوشمیه لر بونده اهل تقوی
کم کیرند ایله بنفتد فعللرینک فاعلیدر خلاصه بیت اهل تقوی پاک وحلالدن
تمتع قلیل ایله متمتع اولوره تا که حرامه دوشمیه لر پس حرامه دوشمک حلالدن آز
کامیاب اولمقده در زیرا حلالدن کثرت تمتع تلذذی جالبدر تلذذ قیدنده اولمق
ایسه نفس پرورلکدر نفس پرور اولانک حرامه وقوعی اکثردر یاخود ما لا باس
اولان نسنه یه باش نظر ایدرکه ما به باس اولانه دوشمیه لر نتهکم حدیث شریفده لا یبلغ
الرجل درجة المتقین حتى یدع ما لا باس به حذرا عما به باس وارد اولمشدر
پس متقی زبدیه بالغ اولان اجتناب ایده دیرلر نتهکم بو معناده اولان حدیث جمی معلومدر
وبعض نسخه ده بنفتد مفرد بر نسخه در بر کاکوره بنفتدک فاعلی حلال وپاک در
واهل تقوی مفعولیدر • بر کاکوره بنفتد وشورمیه دیمک اولور معنا معلومدر
وحلالده پاکدن تلک تمتع اهل تقوانک حالی اولدیغی فتح مبین نام کتابده ابوذر
روایتیله اولان التقوی ترک بعض الحلال خوفا ان یکون حراما • حدیث شریفیله
مبرهندر • وبو کتاب مذکورده • وقال الحسن رضی الله عنه ادرکنا قوما
کانوا یترکون سبعین بابا من الحلال خشیة الوقوع فی باب الحرام • کاوسندن ظاهر
ومبیندر در بیان نیکو نعمت واهل جنت هر کرا باشد سه
خصلت در سرشت هر کیمک طبع وطینتنده اوچ خوی اوله سرشت بونده ام
جامدر طبع وطینت معناسنه در باشد انکس بیقین از اهل بهشت

نخر اولدکه اهل جنت اوله بهشت ده بانك فتحی و کسری نعتدر جنت معناسنه
شکر نعمتها و صبر اندر بلا نعمتلرده شکر و بلاده صبر نعمتها نعمتك جمعیدر نعمتلر
دیمکدر جمع کتوردیکی نعم مولانك بیحد ایدیکی اشعار ایچوندر میدهد آیینه دلرا جلا
آیینه قلبه جلا ویرور آیینه دل کوکل آیینه سی دیمکدر که عربیده مرآت قلب دیرلر وعند
المشایخ اکثر آیینه دلدن دفتر اعمال مراد اولنور مشوبیع بو معناده استعمالی
چوقدر ایمدی نعمتلره شاکر و بلالره صابر اولانك آیینه قلبی ودفتر اعمالی پر جلا ویر
نور صفا اولور واسته قیدیان ومحللرنده نمایاندر وشاکر نعمانك مدحی غیث
شکوه بیانا وتمثیلی پس صابرلرك مدحنده دخی ناظمك نظم مفرحی بو وجهله
تسلیت بخش قلوب اهل ابتلا اولمشدر که بیورر نظم بلا و درد مردان خدا راست
بلا زان انبیا و اولیا راست ❊ بلا بین را اکر کردی خریدار ❊ چو منصوران فرستد بر سر دار
بلا بر دوستان خود نهاده ❊ بدشمن آرزو و کام داده ❊ بلا ها را نهاده بر محبان
بلا در و محبان را سند زمان ❊ بلا وراه بهشت ای خردمند ❊ بهشت از آرزو داری بکش رد
بلا وراه زاری دوست ارد ❊ بلا بر عاشقان خود کارد ❊ بلا کش تو بسر بر بلا را
که شوند بی بلا دیدن مدارا ❊ بلا از ان خواه تا یا او رنجه مریم ❊ که دردت را اجر او کشت مریم
بلا این دید یوسف بند و زندان ❊ چو ایوب اندر بلخ کرمان ❊ بلا ها
ببین تو با مومنانست ❊ که دنیا بر مراد کافرانست ❊ انتهی هرکه مستغفر
بود اندر کناه هرکیمکه کناه ایچنده توبه واستغفار ایدیجی اوله اندر ظرفیت
ایچوندر استغفاره کنا طرف دوشورملك استغفاری کناه عقبنده درحال
ایلمك نحسنی ایمادر حق ز نار دوزخش آرد نکاه حق تعالی انی آتش جهنمدن
حفظ طوتر نتکم حدیث شریفده العبد آمن من العذاب الله ما استغفر واردر
اولمشدر نار دوزخ آتش جهنمدر آخرنده اولان شین ضمیر در مستغفره راجعدر
هرکه ترسد از کنه خویشتن هرکیمکه کندی معبودندن خوف ایدر خواهد او
عذر کناه خویشتن او کیمسه کندی کناهنك عذرینی بلر او ضمیر هرکه یه راجعدر

پس

پس بونده شرط توبه یه رعایت و خدادن خائف اولان ایراد عذر ایله خواهشکر
مغفرت کرکدر دیمکه اشارت واردر معصیت را هرکه بیند پی کند هرکیمکه
عصیانی بربری اردنجه ایدر یعنی عدم استغفار ایله کناهه مقر اولور دیمکدر
پی در پی بربری آکه سنجه دیمکدر ایزدش از اهل رحمت کی کند خدا انی
نچون اهل رحمتدن ایدر یعنی ایتمز دیمك معناسنجه استفهام انکاریدر زیرا
بلا استغفار ذنوبه اصرار سوء خاتمه یه سببدر نعوذ بالله ایزد اسم خدادر
آخرنده کی شین ضمیر در هرکه یه راجعدر آیدیکی ای پسر دائم باستغفار باش
ای اوغل دائم استغفار ایله اول یعنی استغفاره مداومت و ملازمت
ایله دیمکدر نتکم من لزم الاستغفار جعل الله له من کل هم فرجا ومن کل
ضیق مخرجا حدیث شریفی بو شاهددر حتی کونده یتمش کره استغفار ایتمك
سنت شریفه در وکیف که استغفار ذنبك دواسیدر نتکم لکل داء دواء
ودواء الذنب الاستغفار حدیث شریفی بو بیانه دالدر وز بدان و مفسدان
بیزار باش و کوتولرو مفسدلردن بیزار اول یعنی انلردن علاقه قطع
ایله دیمکدر زیرا یاران مزار ایله توتندیجه توبه ده ثبات بولنمز بدان بدك
جمعیدر کوتولر معناسنه در مراد افعال نامرضیه صاحبلرندر و ر مفسدان
واخری فساد ایدیجیلردن بیزار اوصانوب تارك باش اوله دیمکدر حتی انیق
تائب اولان اولا انفور نفوس ایله صحبت علاقه سنی قطع ایتمك کرکدر دیمشلردر
بو مصراعك مصراع اولاده ربطی عطفیدر بو مثللو تکریرا یا وارد در وفی الحقیقه مفسد
کندی نفسیدر فساد ایتمکن مصاحبی افساد ایلك معلوم و مجربدر در فضیلت
صدقه میکوید کر کنی خیری بدست خویش کن اکر بر خیر ایدر ایسه ك
کندی الك ایله ایله یعنی وکیلك ناظر و اتباع و خدام اللری ایله کورمه زیرا ال ایله
بالذات طوتت دیمشلردر و صدقه ده افضل اولانی ویریلانده صدقه سنی کندی
الك ایله اولاندر یا خود ورثه و وصی زاینه احاله ایله صدقه موتکده صکره یه

ناخیر ویره تفویض ایله زیرا تنفیذی موهومدر وصی اونوده جقلری
مجهولدر • وحال حیاتده ویریلانك بعد الممات ویریلاندن افضلیتی معلومدر
دیمكدر • پس صدقه ده محل مستحقنی ارامق لازم اولدیغنه بناءً ایدر خیر
خود را وقف هر درویش كن كندی خیرڭی هر درویشه وقف ایله بونده خیر
مال معناسنه اولمق ظاهردر وقف هر درویش هر فقیره وقف ایلمكدر وقفدن
مراد ظاهردر • پس بیان سابقه بناءً ناظم ایدر یك درم كان زیست خود كه
دهند بر درهم كه ان كندی الی ایله ویررلر یك درم بر درهم دیمكدر درم كه مال
ایله فارسیدر اقچه نك هر نوعنه شاملدر • اما عربیده ایله درهم در درهم
اصلنده اوندر قیراط اغرنه دیرلر ایمكه هر یرده استعمال اولنور كانزا
كرانكه لرندن مخففدر به بود زان كه پس از مرك صد دهند یكدر اندن كه اندن
صكره یوز درهم ویرورلر • یعنی حال حیاتده ویریلان بر درهم صدقه بعد
الممات ویریلانك اوزرینه یوز درجه تفاضل وار دیمكدر • مماتدن صكره
موقوف ومصروف اولان صدقه ومعروفدن تفاضل حیاتده ویریلاندن بو مرتبه
دون اولدیغی صاحبنك مال مذكوره محبتی ایله صاقلندیغی یا اندن كمسنه استمدیكندندر
دیمكدر • حیاتده ویریلانك افضلیتی بوندن ظاهردر نتكم ابو هریره رضی الله
روایتیله • قال سئل رسول الله صلی الله علیه وسلم ای الصدقة افضل
قال ان تصدق • وانت صحیح وشحیح تخشی الفقر وتأمل الغنا الحدیث حدیث
شریفی بو بیانه دالدر • پس ناظم دخی ترقی طریقیله تمثیلا ایدر كر بخشی خود یكی خرمای تر
اكر كندینك بر تازه خرما احسان ایدرسن خرمای تر تازه خرما دیمكدر عربیده تمردر
شویله كه عرب خرمانك اول ظهورنده طلع بعده بلح دیرلر بعده صولانمقده
بونبر دیرلر بعده یتیشه صالح اولدقده رطب دیرلر بعده قوریوب كامل بولدقده تمر دیرلر
بهتر از بعد تو صد مثقال زر سندن صكره یوز مثقال التون بخشش ایلدیكندن یكدر
مثقال یوز اربه اغریدر زیرا یكرمی قیراطدر هر قیراط بش اربه اغریدر پس یوز مثقال

بیك اربه اغری اولور • ایمدی حیات وبعد الممات ویریلان صدقانك بیننده
اولان تفاوت بوندن معلومدر لكن صدقه حیاتك بو وجهله افضلیتی ایچون
شرائط واردر ازجمله بعد الاعطا رجوع ایتمكدر نتكم ناظم ایدر هرچه بخشیدی
مكن با او رجوع هر نه بخشش ایلدیك ایسه اكا رجوع ایله یعنی كیرو المق سوداسنده
اوله كز با افتاده از دست جوع اكر كه اجلقدن زحمت واضطرارده اوله
سن از با افتاده مجازا استعمال اولنور زحمت واضطرارده اولمقدن كنایه در پس
ناظم رجوعك حالنی تمثیل ایدوب بیورر این بدان ماندكه شخصی قی كند بوكا
بكزر كه بر كمسنه قوصار این رجوعه اشارتدر بدان ماند بكا بنزر یعنی درمعنا
اكا بكزر كه دیمكدر شخصی بر شخص قی كند قوصار باز میل خوردن آن قی كند
كیرو اول قوصوندی یمكه میل ایدر مصراع اولده كی قی قوصمق معناسنه در و
مصراع ثانیده قوصوندی معناسنه در • پس رجوع اموالده مستثنی اولانی
بیان ایچون ناظم ایدر با پسر كر چیزكی بخشد پدر اكر بابا اوغلنه بر نسنه
جك بغشلیه یعنی بخشش ایلمش اولسه چیزك كاف تصغیر ایله نسنه جك دیمكدر
اخرنده كی یا وحدت ایچوندر سبز ذكر باز كیرد از پسر یرا شوكر اوغلدن كیرو
طوته یعنی رجوع واسترداد ایلیه دیمكدر پس ناظم عمومه نصیحت سیاقنده بر مقامه
اولانه مال ایله فخرت ویریلسه دخی اولور ایسه ویردیكی لسانه كتورمه دیمكه اشارت
قصدیله ایدر ای پسر با مال وزر شادی مجوی ای اوغل مال والتون ایله سوینمك
استمه یعنی سونمه دیمكدر انچه كس را داده دیگر مگوی اول نسنه كه بر كمسنه یه
ویرمشسن دخی سویله • یعنی استرداد یا خود امتنان ایله دیمكدر زیرا شادی
دنیا سراسر غم بود سرور دنیا باشدن باشه غم در یعنی هر دم غم ایله مدغمدر نتكم
حافظ مجوی عیش خوش از دور واژگون سپهر كه صاف این سر خم جمله دردی
امیزست دیمشدر معنا فلكك منعكس دورنده لطیف عیش استمه زیرا بو كوپ
باشنك صافی جمله دردی ایله قاریشمشدر زیرا باشی اشاغه اولمشدر مراد

دنیاده درد ومحنتر ذوق وشادی یوقدر ازکون منعکس ایمکلد دردغریبدر
دردی فارسیده شرابك تورتی معناسنه دردر ودخی سروری سریع التغیر
اولدیغندن غمدن معدوددر نتکم شعر اذا التم عندی بسرور تیقن عنه
صاحبه انتقالا • بو بیانه کواهدر • انکچون ناظم ایدر سوری وار درعقب
ماتم بود انك دیکونی درعقب ماتم اولور سور دیکون درعقب اولجه که
بصه رق ماتم یا سوردر ا بمیعا قال ولان بو معقوله دنیایه دلداده اولمیوب
رغبتی چکلدن هنذوراز ده اولمق کرکدر • نتکم شاعرك شعر کویم خبری باتو
زدرویش ورتو انکر • تاریخ بنا یکدکنی از پی دنیا • قارون بتحمل بسته
ارض فروشد • عیسی بتجرد زده براوج فلکها • قطعه دلالتی بو بیانه مناسبك
پس امروز متفرح زدنیا کوش دار دنیا اجلندن لا تفرح امرینه قولاق طوت
یعنی لا تفرح ایله عامل اولوب دنیا ایله فرحناك اولان قارونك حالنی قراکبر
استماع وحفظ ایله دیمکدر • اجمالا بیانی بو منطوق ایات مبین وبو تفسیر مفسرین
شویله درکه • قارون حضرت کلیم الله علیه السلام کلوب کندی فقرندن شکوار
طالبلرکیمیا اولمغین • بعد حصول الحرام کثرت مال ایله فرحناك ومغرور وقومنك
اوزرینه تفوق دائره سنده محصور اولدقده اذ قال له قومه لا تفرح ان الله
لا یحب الفرحین • ایت شریفی منطوقنجه قومی کندیه نصح ایلدیلر • واییدیلر
ای قارون دنیا مطلقا مذمومدر وهر عتیز زوالندن غفلت برله کندیه محبتك
بی نتیجه ایدیکی معلومدر ولا محالة لذتی ذلت ووصلتی فرقت ومحبتی مانع محبت
حضرت رب العزتدر • بو شکله فرحناك اولانلری خدا سومز • بو شکله مغرور و
سرور اوله • وحقك نعمترنك قدرینی بیلوب سبیل خیره سالك • واخرته طالب
اول • ودنیادن نصیبکی ونعمتکر نصیبك برکنند • ویکا اولان انعامات
خدا مقابلنده شکرتام وطاعاته اهتمام ایله • ویرپوزنده فساد ایلمکه • خدا مفسدلری
سومز دیدیکلرنده • قارون خلاف علم وکثرة مال وجاه ایله ناس اوزره تفضل

وتفوقه

وتفوقه استحقاقیت ادعاسنه اجتسار وبیکوه برلولمق وزکوه ادایه
متعهد اولدیغی زکاتی استکثار ایدوب حضرت کلیم الله کبی ذات عصمت
پناهه ازایه ابتدار ند • حضرت کلیمك دعای بر انکارندن ظهور غیرت الهیه ایله
برلر حضرت کلیم اللهك امرینه رام اولمغین قارونك اولا کندین صکره اموالی
الاتن جملةً یر یوتدی نتکم فخسفنا به وبداره ایت شریفی بو معنایی ناطقدر ایمدی
بونلردن اعتبار المق کرکدر زیرا جای شادی نیست دنیا هوشدار دنیا سرور
یری کلدر ادعان وفهم ایله پس ناظم بو بیتده لا تفرح قولنی بیان ایدوب لا تفرح
قول شریفنك ذیلی اولان • ان الله لا یحب الفرحین کلام شریفنه اشارت
ایچون بیوررکه شادمانا نوانداد دوست حق دنیا ایله شاد اولانلری
خدا دوست دوتمز یعنی سومز این سخن دارم ز استاد ادیب بو کلامی استاد
لردن درس طوترم استادان جمع فارسیده استاد فارسیده معلم رتبنده
ماهر دیمکدر • پس ناظمك برندن مرادی • بو سوزی عمل کرکدر زیرا استاد کامل سوزیدر
دیمکدر سبق بونده درس معناسنه در کر فرح داری ز فضل حق رواست
اکر خدانك فضل واحسانندن فرح طوتر ایسك روادر نتکم واما بنعمة ربك
فحدث بو بیانه هویدادر لیك از دنیا فرح جستن خطاست لیکن دنیادن
فرح ایتمك خطادر جستن ایتمك معناسنه مصدردر ای پدر با محنت وغم خوی
کن ای وغل محنت وغمی خوی ایله • تا که خدادن کلان بلایه صبر ایله مألوف اولورسن
وطریق طاعاتده محتشم اولکه اولیالرخوبیا ایله موصوف اولورسن دیمکدر •
روی در اداجانب دلجوی کن وقلب یوزینی دلجوی جانبنه توجه ایله • یعنی
جانب حقه دوندر دیمکدر دلجوی دن مراد خدادر رضاسنده اولان کسه زیرا
کوکلی استیوجیدر نتکم • انا عند المنکسرة قلوبهم والمندرسة قبورهم بو معنایی
مشعردر • ویونده عشق مولا ایله عاشق جمال جناب کبریا اوله دیمکه ایما واردر
ودخی محنت وغم ظهورنده جناب قدسه توجه قلب اوزره اول که غمی خاطردن دفعه

ردا بولنمسن دیمکه دخی اشارت واردر نتکم دفع غموم ایچون حضور قلب ایله لا
حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم قولنه مداومت وردی شاملی رحمه الله حضرتلرینك
نظم وبالله حولی واعتصامی وقوتی . وما لی الا ستره متجمّلا . فیارب
انت الله حسبی وعدتی . علیك اعتمادی ضارعا متوکلا . بیتلرینه مواظبت
کرارا مجربدر   در بیان نفسانیه   خون واندوهست قوت بندکان
بنده لرینك غداسی حزن وغصه در بندکان دن عموم انسان مراد اولندقده
انسانك غداسی رحم مادرده قان وبعده مشاق بی پایان ایدیکی لقد خلقنا الانسان
فی کبد آیت شریفی ایله مبرهندر   وهم مؤمن غالبا بدن ومالده کثیر الالام
اولوب سیئاتنه کفارت اولورکن کافر غالبا صحیح البدن وکثیر المال
اولمغله جمله سیئاتیله قباسدن مجازات اولور معناسنی بیان فخر الانام علیه
السلامك مثل المؤمن مثل السنبلة یحرکها الریح فتقوم مرة وتقع اخری
ومثل الکافر مثل الارزة لا تزال قائمة حتی تنقعر حدیث شریفی مبیندر الارزة
فتح همزه وسکون راء مهمله بعده زاء معجمه ایله مشهوردر لکن عند الجوهری وصاحب
الغریب فتح راء مهمله ایله صنوبره بکزر بر شجردر شام وبلاد ارمنده اولور وعند
البعض شجر صنوبردر تنقعر تنقلع معناسنه در ترکیبی کوکندن دوریلور دیمکدر
تکثیری ظاهردر . اما خواص اولان غریبان الهی مراد اولندقده مردان خدانك
ارزولری اولان مشاهده طریقنده چکدیکلری مجاهده الامندن ماعدا شوق
ناریله نه کونه سوزان وجام عشق ایله نه مرتبه خون آشام غصه بکران
اولدیقلری ناظمك معزجاننده کی بیاننده عیانکه بیورمشدر نظم
اکر داری امید وصل دلدار . ز خون خود را بدرد ورنج کی یار . بیاد ودرد ورنج
وغم کشیدن . وصال او را توان در رنج دیدن . اکر داری وصال او تمنا .
بشو از درد هجرانش تو رسوا . انتهی وبو معناده خواجه نوایی بیورمشدر بیت
بر وداع کبی جز سایه مزنیست یارمن . وک آه هم ندارد طاقت تنهای یارمن .

پس

پس فرح عقباسی اسبابندن حالی دنیاده غم وحزن والم اولدیغنی اثبات
ایچون ناظم ایدر غم شود یار فرح جوینده کان فرح استیوجیلرك مصاحبی
غم اولور . یعنی فرح عقبا دن دنیاده مولانا طالبلرینك شام وسحر همدمی غم اولور
دیمکدر . حتی ارباب حالك غم شادلقلری کبیدر دیو بیلورلر نتکم بیت مرد محزون
در غریبم غم ما شادی ماست . هر که این نکته ندانست نه از وادی ماست .
بربیاننه کافیدر   وبدایتده غم نهایتده فرح که بادیده یوردان خدا غم شاد
اولملرلردر نتکم بیت شاد بر آنم که دل ما غمیست . کامدن غم سبب خرمیست
مضمونی بیان مراده وافیدر . ایدیکی فکر عقبا ایله غمکین اولمانك حالی ندر دیو
ایسه بوندن معلومدرکه ناظم بیورر هر که ابود بلد اندیشه هر کمیك
که قلبنده بر اندیشه اولیه . یعنی فکر عقبا بولنمیه عاقبت بر پای بیند تیشه
عاقبت پای اوزره بر تیشه کورر . یعنی عاقبت بر ضرر وکدر کورور دیمکدر
پس فکر عاقبت فکر بدایت حالنه موقوف واولنی درخوناد اخرینی ونجمك معروف
اولمغین ناظم ایدر ارجه موجودی ببین خویش ای پسر ای وعلمندن موجود الدیك
فکر ایله یعنی بو مرکز وجوده نه وجهله کلدیك ونردن اوترکی کلدیك بر فکر ایله کم
بو فکر سکا لازمدر زیرا هر کسی دارد غم خویش ای پسر هر بر کس کندی غمنی بر
یعنی سنك غمکی آخر کسه یمز هر کسك غمی کندی باشنی ایچوندر ابتدا بویله نظر ایله کم
مردا یزد مر ترا از نیست هست خالق سنی یوقدن وار ایتدی بوندن مراد بدایت
حال خلقت انسانیدرکه انسان معدوم ایکن اولا ای تراب بعده نطفه دن
بعده علقه دن بعده مضغه دن خلق ایدوب بعده سمع وبصر وحس وحرکت ویروب
خالی جماد ایکن شیئ مذکور . وسمیع وبصیر ایدوب ثم السبیل یسره منطوقنجه
طریقنده تیسیر ایله تسییر ومرکز عالمه کتوردی بعده عدینه . احتلا ایله تربیه
واطعام واروا واکسا وبو ما ثبوبا قوت وقدرت وعقل وبصیرت
ایله قابلا هدی واطاعت ایلدی نتکم بو نعمت پر حکمت هر موجودك مشهودیدر .

پس بونده حکمت ازبرای آنکه باشی حق پرست اندن اوتوری کرسن
حقه طاپجی یعنی عبادت ایدیجی اولسن حق پرست ترکیب توصیفیدر حقه طاپجی
دیمکدر کرعربیده عابددر پس بونده • وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون •
آیت شریفه‌سنه تلمیح واردر • عبد الله عبادتده کرکدر عبادت ایسه باعث سعادتدر
شیخ ناظم مفرحاتنده ایدر نظم عبادت کن خدا را از دل وجان • که
بگذرد از عبادت کار مردان • عبادت کن زجان ودل شب وروز • رخ جان
شمع عبادت برافروز • عبادت کن که یابی کامرانی • عبادت دان حیات
جاودانی • عبادت بنده را دلشاد دارد • عبادت بنده را آزاد دارد
انتهی ایدیک تا توانی بنده معبود باش مادامکه قادرسن بنده معبود اول یعنی
معبود بالحق تعالی حضرتلرینه کوکوره ایمکدر شیخ ناظم مفرحاتنده بیورمشدر نظم
خدا را بندگی کن تا توانی • چو داری قوت وزور جوانی • خدا را بندکان
خاص بسیار • زدرد ومحنت وزاره دلفکار • خدا را بندگی کن از دل وجان
اکر خواهی که کردی همچو مردان • خدا را یاد کن هر دم نهانی • که تا در رنج
ودر محنت نمانی • خدا را یاد لشکر مرهم نهاست • مدد خواهید ز خود پنهان که
پیداست • خدا را قادر ودانا همی بین • که دائم ناظر بر حال مسکین • خدا را
عاشقان خسته وزار • بدرد عشق او دائم کرفتار • خدا را با کدا صد راز
باشد • در حق بر کدایان باز باشد • خدا را آنکه از جان روز وشب یاد
کند کردی درد وعالم خرم وشاد • خدا خوان از جهان بیزار باشد • که دنیا
دار کم دیدار باشد انتهی با حیا وباسخا وجود باش حیا ایله وسخا
وجود ایله اول حیا ایماندندر ایدیکنی فارق ابن عمر الحیاء من الایمان حدیث
شریفی برهانیدر • ودخی تیجه نسبتا ولمق خوفندن تانی اتانه لاحق اولان
انکسار مبدأ اولوب ونهایتی ترك قبائح در بونك جمله سی خبر ایدیکنی
عن عمران بن الحصین الحیاء لا یأتی الا بخیر احادیث شریفه لری عنوانیله

صاحب حیانك خیره داعی اولدیغلری عیانیدر • وجود وسخا خصال انبیا
واولیا وبزرکاندن اولدیغی عبادت زبیده ذکر اولنمشدر • وبونده عبادت
پیشه اولانده بو خصال ثلثه بولنمق لازمدر دیمکه اشارت واردر ولزومیتلرینك
وجهی ظاهردر • ودخی جود لفظی سخانك عطف تفسیری اولمقدن سخا سخاوته
وجود ایثاره دیدیکلری خصلته اشارت اولمق اظهردر • زیرا سخی بیوب یدیرنه
دیرلر لکن جواد بویله دکلدر بنا علیه خدایه جواد دینور اما سخی اطلاق
اولنماز مکذر اندر خواب وخور ایام را کوندزی کاه وشب ونومده کچورمه
مراد عمر عزیزی تغافلده کچورمه دیمکدر زیرا ناظم ذکر بیتنده بو بیتی اسلوب
دیکر ایله کتوروب • زنده دار از ذکر صبح وشام را • در تغافل مکذران
ایام را • دیو بیوردیغی بو معنایه قرینه در • وناظمه تکرار سؤالی وارد اولماز یعنی
ظاهردر زنده دار از ذکر صبح وشام را صبح واخشام ذکردن دیری طوت
یعنی اوراد واذکار ایله صبحی پرضیا ولیلی احیا ایله دیمکدر • پس بوندن لیالی
غفلت ایله کچورنك هر اوقاتی مرده مثالیدر دیمکه بونده ایما واردر • وبونده
ذکر اذکار واستغفاره شاملدر • وذکر واستغفار در رنج حالیدر ••
خواب کم کن اول دوزای پسر ای اوغل چین صباح اویومه خواب کم کن ده
کم لفظی نهی اعتبار اولنمغین نا الده خواب مکن یرنده در معناسی اویومه دیمکدر
اول دوز چین صباح معناسنه در عربیده ضم صاد ایله صبحه در اول وقتده
نوم مانع رزق ایدیکی حدیث شریف ایله ثابتدر ووقت مذکوره نومك
دورنه باعث اسباب ظاهری واردر ازجمله کما هو عدم اجتنابدر
شیخ سفیان ثوری بیورمشلردر که بر ذنبه دوشمك سببیله بش ماه قیام لیل
وسحرخیزلکدن محروم اولدیم انتهی ودخی کثرة اکلدر زیرا کثرة الاکل کثرة شرب
وکثرت شرب کثرة نومه وکثرت نوم کثرت خسرانه بادیدر دیمشلردر اکچون
ناظم ایدر نفس را خوردن مده ای پسر ای اوغل نفسی یمکله اوکرتمه یعنی کثرة

اکل ایله نفس سیر اولمه دیمکدر خوردن اکل معناسنه در میاموز نهی حاضردر
اوکرنمه دیمکدر آخر روزت نیکو نبود شام آخر روزده یاتمق سکا ایو کلدر
آخر روز کونک غروبی وقتیدر شام یاتمق معناسنه در مصدر میمیدر
وقت مزکورده شامک ایو اولمدیغنی ناظم مصراع ثانی ایله اثبات ایدوب
بیوردی بیشتر از شام خواب آمد حرام اخشامدن اوکدو نزلک اویقو حرام
کلدی بیشتر از شام اخشامدن اوکدو نزلک دیمکدر پس حرامدن مراد کراهت
تحریمیدر اکر صلوة عصر فوت اولدی ایسه والا اشد حرام ایله حرامدر
ونوم مزکورک باعث فتور بدن وسبب نقصانیت عقل ومانع اشتهاء
طعام ایدیکی محلّلرنده مسطوردر اهل حکمت را نمی آید صواب اهل حکمته طوغری
کلمز یعنی هر امورده متقن اولان علم وعمل اهلنک یاننده صواب دکلدر
درمیان آفتاب وسایه خواب کونشله کولکه اراسنده اویومق خواب
بونده اویومق معناسنده اسم مصدردر محل مزکورده خوابک نامعقول اولدیغی
شیطانک مقعدی اولدیغندندر ای پسر هرکز مرو تنها سفر ای اوغل هرکز سفره
یالکز کیتمه زیرا الرفیق ثم الطریق در وبالا رفیقسز سفرک خطری بیان کرده
اهل تحقیقدر نتکیم ناظم ایدر باشدت رفتن سفر تنها خطر یالکز سفره
کیتمک سکا ضرر اولور بونده خطر ضرر معناسنه در نتکیم ابن عمر رضی الله
دن مروی اولان لو یعلم الناس ما فی الوحدة ما سار راکب وحده بلیل ابدا
حدیث شریفنده بو معنا هویدادر یعنی ناس وحدتده اولان مضرت دینیه و
ومضرت دنیویه نی بیله ایدی دیمکدر مضرت دینیه جماعت ایله صلوة توابندن
حرمان واقع ایلدر و مضرت دنیویه حوایجنده معینسزلک کیبیدر امدی کرک راکب
وکرک راحله یالکز سفر ایتمسنه بونده نهی واردر پس فخر عالمک راکب ولیل
ایله تقییدی کیجه ده خطرلک کثرتی لاسیما راکب ایچون مرکبینک ادنی نسنه ایله
نفرتی توقوعی تحذیر ایتک اشارتی ایچون در وبونده علم معرفت معناسنه در

معلوم

معلوم اوله کم سفر ایکیدر بری بدن ایله وطندن سمت اخره کیتمکدر بوکا سفر ظاهری
دیرلر بو سفر ایچون اداب واردر پس ادابی اولا مقصود شرعی و یا دینی فائده‌نی
جلبی ایچون اولمقدر بعده رد مظالم وقضاء دین واعداد نفقه عیال ورد
ودایع وتدارک رفیق صالح وصلوة استخاره ویوم خمیسک وقت صباحنده
رها بدر وبری دخی قلبک اسفلدن اعلای ملکوت سماواته سیر بدر سفرلک
اشرفی بودر بین المشایخ بوکا سفر باطن وسفر سلوک دیرلر بو سفر غایت
صعب اولمغین سالکلری کوپاسندرس اولشدر دیرلر وبو سفره مالک اولان سالکک
رفیقی اولا مرشد کامل در که بو طریقتک رهبریدر واستادلرک فاضلتریدر بوحالده
استادی اولمینک استادی شیطان وسفری خذلاندر نتکیم من لا استاد له فاستاذه
الشیطان دیمشلردر ثانیا ماسوایه متعلق اولان علاقه‌لری قطع ایله سبکبار
اولمقدر نتکیم ناظم احوال سفری بیانده اولا تدارک رفیق شفیق ایله امر و نصیحت
وبعده احوال سفر سلوکه اشارت ایدوب منظومه‌سنده مرتبا بویله بیورمشدر
تدارک رفیق رفیقی کیر تا باشد رفیقت غم از دل زداید در طریقت
نیکخوی باشد غمکسارت نه تنها کام و مراد اندر کنارت رفیقی کیر دانا و خردمند
ده‌هد در راه دین او فرزاید رفیقی کو دلترا شاد دارت دلت از غم آزاد دارت
رفیق مسلمان جوی و مهربان زکفتارش بود طبع تو شادان رفیقی کیر پیرو کاردیده
بد و نیک جهان بسیار دیده رفیقی یار ساز و جست و دلسوز و کند اندر سفر کارت
رفیقی مفسد و فاسد نکیری زهر ایها نو بی تقدیر میری رفیقی نیک نبود ترک کن راه
سفر کن کر رفیقت هست همراه رفیقی عالم و دانا طلب کن بر او صحبتش عیش و طرب
ز تنهایی رفیقت خوبتر هر زهر اهل بد چون تیر بکریز انتهی بیان سفر
سفر دارد ترا در صحت و ناز سفر کن خاطر غم را بپرداز سفر را هر بها در قلادست
مسافر را افات نیز شوست سفر کر اندت دائم تو ایکو فرون کرد در تو اندر سفر زر
سفر کن تا کند عقل ترا بیش بیابد در سفر صد کام درویش سفر کن کر سفر یابی همه کام

نسبه‌دور

مسافر را سفر سازد در ایام • سفر کرده اندت از راز آگاه • مسافر را باشد رحمت اله
سفر کن تا دلت بیدار گردد • مسافر از سفر هشیار گردد • سفر کن همچو پاکان ای خردمند
چو مرغ کور آب شور تا چند • سفر کن تا ترا افزون شود سود • سفر پیغمبرانرا داد مقصود
سفر کن تا کنی مقصود حاصل • بتو آسان شود هر کار مشکل • سفر را قطعه کن از سعی تمام
ازان سختی رسی با دولت و کام انتهی دست بر ادرو رخ زدن شومست شوم
الی یوزه اورمق شوم مدد شوم • یعنی یکاغه و یا یوزه وضع ید ایلمک بد طالعلک
ونحوستلکدر بونده رخ یکاق تعبیرو معناسنه اولمق محتملدر شومست شوم
ثانی تأکیددر بد طالعلک و نحوستلکدر استماع علم کن ز اهل علوم اهل
علومدن علم استماع ایله یعنی فعلمز کورک شوم اولدیغی عالم سوزیدر قبول ایله
یا خود اهل عقلدن استماع علم ایله که بو مسئله معلوم اولسون دیمکدر شب در آینه
نظر کردن خطاست کیجه آینه یه بقمق خطادر آینه معروفدر روز اگر بینی
تو روی خود رواست اگر کوندز کندی یوزیکی کوره ایسک روادر مراد آینه یه
نظر خوشدر • لکن شرطی کوندز اولمقدر زیرا کیجه اینه یه نظر باعث نقصان عقلدر
خانه گر تنها و تاریک بود خانه نک کر تنها و قراکو اوله تاریک قراکو معناسنه در
آخرندکی تا خطاب ایچوندر خانه لفظنک آخرنده مربوطدر خانه ت برینده در
مونسی باید که نزدیکت بود یرایش کرک که یانکده اوله یعنی بویله اوده یالکز
باعثه زیرا عقله ضرردر مونس عربیدر فارسیده غمکسار دیرلر معناسی غم دفع
ایدیجی دیمکدر • بونکا کوره آدمک مونسی لطیف اولمق خوشدر زیرا ثقلاونک الی
بوشدر دست را کم زن تو در زیر زنخ ایکی چکه التنه قویمه کم زن اورمه
دیمک مالی قویمه دیمکدر زیر زنخ چکه التیدر نزد اهل عقل سرد آمد جنیخ
اهل عقل قتنده یوزندن صاووق کلدی یعنی بو فعل عقلا یاننده غایت بارددر
سرد صاووق چیخ یوزکوچ دیمکدر چارپا در راه اگر بینی قطار درت
ایاقلو حیوانی اگر یولده قطار کوره سن بونده مراد دوه قطاریدر کما فی الکتب

درراه

درراه یولده دیمک بو کلامک ایرادی قطار لفظنک طریقی اولدیغی ایچوندر نتکم
بعض نسخه ده درراه یرینه در بار لفظی کلمشدر معناسی یوکده دیمکدر بهر حال
یوکده اولمق قطار لفظی مشعردر قطار دوه ده الی و قاطرده بشدر کذا فی فرهنک
درمیان شان بیایی زینهار اندلرک اراسندن کچیه سن البته یعنی کچمیه سن دیمکدر
زیرا انسانی سورر تدر تا فزاید قدر و جاهت ای خدای تا که خدا اسنک قدریکی
و جاهکی زیاده ایلیه جاه منصب و قدر و عز و دولت معنالرینه در کر بونلاری
ویرن واهب العطایادر • ایلک روز و شب میباش دائم در دعا کوندز و کیجه
دائما دعاده اول • بونکا اجابت باهره دعایه مداومت ایتک ترقی قدر و عزت
و تزاید عمر و دولتی جالب اشتباهدر • و یا تولک ایله خلقه دعا الانک تزاید عمر و دولتی
کذلک بی اشتباه بیدر نتکم ناظم ایدر تا شود عمرت زیاده در جهان
تا که جهانده عمرک زیاده اوله در نکویی کوش خویی در نهاد کیت کزلوده ایولک
ایله ایولک نیکویی ایولک معناسنه در ثانی اولعوکدر ایولک ترو احسان
معناسنه در نتکم لا یرد القدر الا الدعا و لا یزید فی العمر الا البر فان الرجل لیحرم
الرزق بالذنب یصیبه • حدیث شریفی بو معنایه ناطق و موافق معنای ابیات
سابق و لاحقدر و احسانی نهان ده ایلکه قیدا ایدیکی احسانک نهایتنک احسانی
علانیه دن افضلیتی بیان ایچوندر تا نکاهد روزیت در روزکار تا که جهانده
رزقک اکسلمیه نکاهد اکسلمیه دیمکدر در روزکار بونده دنیاده دیمکدر معصیت
کم کن بعالم زینهار زنهار معصیتی عالمده آز ایله • زیرا کناه باعث نقصان رزق
ایدیکی بی اشتباهدر زینهار البته یا خود صاقن معناسنه در هر که در
در فسق و در عصیان کند هر کیمکه فسق و عصیان توجه ایدر رو کند توجه ایدر
دیمکدر ایزد اندر رزق او نقصان کند خدای متعال انک رزقنی اکسک
ایدر اندر بونده زائددر رزق او انک رزقنی دیمکدر او ضمیری هر که یه راجعدر
کم شود روزی ز گفتار دروغ یالان سوزدن رزق اکسک اولور یعنی

بالا نجسنك دخی رزقی نقصان اولور در سخن کذاب را نبود فروغ سوزده
کذابه ضیا ورونق ولطافت اولماز یعنی کذاب دو جهانده عزت بولماز دیمکدر
پس ناظم مورث فقر اولان اسبابك بیانه شروع ایدوب بیورر فاقه آرد خواب
بسیار ای پسر ای چوق اویقو فقر کتورر فاقه عربیده فقر معناسنه در خواب
کم کن بانگ برآید ای پسر ای وقل از اویقو اویان اوله یعنی چوق یاتمه اویان دیمکدر
ناظمك از او یود دیدیکی مقدار شرعی قدر اویو دیمکه اعاده را اویان دیدیکی احیا لیله تحریضه
اولمغله اشارتدر نتکم بیورمشلردر قم اللیل یا هذا لعلك ترشد الی کم تنام اللیل
والعمر ینفد هر که در شب خواب عریان میکند هر کیمکه کیجه ده عریاناً اویور یعنی
چبلاق یاتور دیمکدر ناظمك بونده در شب دیدیکی عادتا نوم کیجه ده اولدیغنه
بناءً بوقسه کوندزده دخی یا چپلاق یاتان بو حکمده در بر نفس خویش نقصان
میکند کندی نفسینی نقصان ایدر یعنی فقره مبتلا اولور دیمکدر بونده زائددر
بود عریان هم فقیری آورد عریان یوللی ملکده فی فقرلك کتورر انده بسیار دیری
آورد کثرت غصه واختیارلق کتورر زیرا کثرة غم وغصه دن داخل
بدنده جان صقیلور اولسببدن حرارة غریزه انطفا پذیر اولوب اجزاء غذائیه‌نی
نضج تامله الی تورر وقلت نضج بلغمی اخلاطه اوزرینه غلبه‌سن ایراث ایدر
اول زمان صابح وصقال سفید وبدن قدید اولور کذا فی شرح داده حتی بر ساعت
غم وهم برسنه لك هرم کتورر دیمشلردر وبو جمله اندوهنالك اولمق اهل
دنیاده کثیر اولدیغندن وبیرلك سبیله کثنی عبادتدن کیرو قالدیغندن ناظم
اندوه دنیا ایله تاتوش اولکه کر طاعاتدن دور دوشه بونی اولورسك دیمکه ایما
بیورمشدر وبیرلکده بو معنا موجوددر نتکم روایت ایتمشلردر کر شاهان
عجمدن بری هنگام پیریده نعماسنه خطاب ایدوب بیورمشکه ای بنم نعمای خاصلرم
پیرلك عسکری بنای بدنمی خراب ایتدیکین قوای قوی ضعیف واعضای محکم نحیف
اولدیغی کوهسار سردولت انهر الوده بر غضب اولوب برو شندن نا شی دماغ

سردن

سردن لذت فهم سخن زائل اولوب وادراکاتم درك محسوسات ونعقل معقولاتدن
دور دوشه قابل اولدی ومعده‌ده هضم طبیعی اولان جکر سامرکم سددن بعیده محرقه
اغذیه اولان معده فوائد کیلوسدن غیر مستفید اولدیغی بو بیت بو بیتی ایراد بیورمشلر
بیت وانی کما نقد تساقط ریشه لما حسرت کالا طار وطائر انتهی
در جنابت بد بود خوردن طعام جنب ایکن طعام ییمك کوتودر نا پسندست
این بنزد خاص وعام بو خاص وعامك عندنده نامعقولدر این مصراعك
مفهومی اوزره جانب حالنده اکل طعام خصلتنه اشارتدر بنزد خاص وعام
خاص وعامك یاننده دیمکدر مراد هر کسك عندنده نامعقولدر دیمکدر یاخود
خاصدن مراد عالم عاملدن مراد جاهللردر وجاهل رجالو نشایده شاملدر بو تعمیمه
اولان تحکر ظاهردر زینه نان را مفکن زیر پای اتمك خرده لرینی ایاق التنه
برقمه یعنی صغره قرندیسنی دیمکدر کر همی خواهی تو نعمت از خدا اکر خدادن
دولکلی نعمت استرسك یعنی نعمتك دوامنی دیلرسك دیمکدر پس بوریله اتمك
قرندیسنی ایاق التنه دوکمك ودولك دیانك فقره مبتلا اولدیغی مجربدر شب
مزن جاروب هرکز خانه در کیجه هر کز خانه ده سپورکه اورمه دیمکدر جاروب
اصل پر سپورکه بجه دیمکدر معناسنه تا ملده اطلاق ایلنور لکن مجازا آکره فاعل اولان
سپورکه علم اولمشدر در خانه تعبیریله خانه ده دیمکدر خاك روبه
هم منه در ز بردر هم سپورندك قاپو التنه قومه یعنی سپورنتینی قاپو کسنده
یغمه دیمکدر خاك روبه سپورنتی معناسنه در در ز بر در اولکی در
لفظی ظرفیت ایچوندر ایکنجی در قپو معناسنه در زیرا ت معناسنه در معنای
مجموع قپو التنده دیمکدر بونلار جمله فقری مورثدر کر نخواهی نا بوم ماست
را بنام اکر بابالکی وانالکی دل ایله چاغرمسن یعنی بابا وانایه تعظیم ایچیسن
باب فارسیده بابا معناسنه در پدر کبی مام انا معناسنه در مادر کبی
اخرینه اولان نا خطاب ایچوندر نعمت حق بر تو میکردد حرام حقك نعمتی

اوزریکه حرام اولور یعنی فقیر اولوب نعمت بولمزسک دیمکدر حتی والدین
حقنده ترک دعا ولدینک ضیق عیشنه سببدر دیمشلردر • بر وآدینه تعظیم
لازمدر و والدیه والدین دیاده تعظیم ایلمک کرکدر مکن بهر چوبی کنی دندان
خلال اکر هر چوب ایله دیش خلالکیسن چوب یونیلوب دوزه لنمش اغاجه
دیرلر اخرنیکی ی وحدت ایچوندر خلال معروفدر فارسی وعربیده مستعملدر
عربیده جمعی اخله در بی نوا کردی وافتی در وبال فقیر اولورسین و وبالده دوشرسین
معلوم اوله کم دیشلری تخلل بر منطوق حدیث شریف نفعا فتدر • ونفعا فتنا بمانه داعیه در
وایمان ماجمله جنتله در انتهی • ودخی ازرلره صحت وجالبدر زقوق نعمتدر لکن
هر شجر ایله • خلال ادن یوقدر ازجمله قامش اکله علتن مورثدر انجیر عدم قبول
دعایه سببدر • وریحان وبالدرون بجور ورد جذام وبرص علتلرین مورثدر وهم نیز
سوء خلق وسوء ظن ووجع ضرس مورثدر وطرفا نسیان وعقله نقصانی مورثدر
ویوبخه حکمه ورمنی مورثدر • وکزبره نسیانی مورثدر دیمشلردر دست را هرکز
بخاک وکل شوی الد هرکز طپراقله یا خود ایله یایقمه کل کسر کاف عجمی ایله الجقدر
مثنوی نهی حاضره ویومه دیمکدر زیرا فکری مورثدر • ایملک از برای دست
شستن آب جوی الیوق ایچون صو استه • یعنی یالکز صو ایله اکتفا ایله دیمکدر
اکر الیکه صابون کبی وابسه نعم المطلوبدر ای پسر در استان در مشین
ای اوغل قپو اشکنده اوتورمه • مراد عتبه بابدر در استانه اولکی در
ظرفیت ایچوندر استان اشیکدر • الکنجی در رقیو معناسنه در معنای مجموع قپو
اشکنده دیمکدر مشین منشین نهی نغنفدر اوتورمه دیمکدر کم شود روزی زکردار
چنین بو مثللو عملدن رزقک کسیلور کردار کسر کاف ایله عمل معناسنه در در
خلاجا اکر طهارت میکنی خلا برنده یعنی بیت الخلاده اکر طهارت ایدرسن
در خلاجا درجای خلا برنده در معنا بیت الخلاده دیمکدر طهارت بونده
ابدست واستنجایه شاملدر زیرا بیت الخلاده تقضاء حاجت عقبنده استنجا و

وابدست ایچون دکلدر ایکسیون باطلایدر وفتحو درها دابکیه عمارت میکنی یکه
کندیکی و عنکی بنیا ایدرسن عمارت بنا و تالالا معناسنه فارسی وعربیده مستعملدر
تکیه کم کن نیز بر پهلوی در قپونک پهلوسی اوزره طیانمه یعنی مصراع بابه اتکا
ایله دیمکدر پهلوی در قپونک یانی یعنی مصراعی دیمکدر تکیه طیانمق معناسنه در
پس تکیه کم کن دیمک تکیه مکن دیمک یرنده در • معناسی طیانمه دیمکدر مانع دانم ازچنین
خصلت بدر دائما بو مثللو خصلتدن طفره اول بی در باش طفره اوله دیمکدر
قپو مناسبتیله طفره اوله دیمکده اولان ایهام لطیف عنز خفیدر جامه را درتن
نشاید دوختن طونی تنده ایکن دیکمک لایق اولماز • یعنی تونی اوزرکه
ایکن دیکمک یاراماز دیمکدر نشاید نفی استقبالدر یاراماز دیمکدر دوختن دیمک
دیکمک معناسنه مصدردر باید از مردان ادب اموختن مردلردن ادب
اوکرنمک کرک مردان دن مراد حق ارلریدر که عیالرا تزابدن نفرت ایتمزلر
دیعا انقضا سنده • ازاب ورزلرنه ایکن دکزلر انلاردده ادب بو درسنکی
بوادبی انلاردن اخذ ایله که فقره مبتلا اولمیه سن دیمکدر اموختن اوکرنمک معناسنه در
کربدامن پاک سازی روی خویش اکر دامن ایله کندی یوزیکی پاک ایدرسن
یعنی اتکک ایله یوزیکی یاغی سیلرسن روزیت کم کردد ای درویش بیش
ای درویش رزقک زیاده اکسک اولور درویش فقیر معناسنه دربیش زیاده
دیمکدر یعنی فقرلکه ترقی بولورسن دیمکه ایمادر دیر رو بازار و بیرون آی
زود بازاره کیچ کیت وتیز طشره کل یعنی بازاره خلقدن صکره وار و خلقدن
اقدم کل دیمکدر دیر کج رو کیت زود تیز دیمکدر تا نکرا زرفتن باز هیچ سود
زیرا اکر تیز کتمکدن هیچ فائده بولمزسک مرادی ایله رزق زیاده اولماز و بازاره
تیز کیدن بیع وشرا سنده برکات وفائده بولماز دیمکدر سود فائده معناسنه در
نیک نبود کر کشی از دم چراغ اکر چراغی نفسدن سوندیرسن ایو اولماز کشی
ضم کاف عربی ایله دیه لکه سن معناسنه در مراد سوندیرسن دیمکدر چراغ

فارسیدر ترکیده چره عربیده سراجدر ده مدح دود چراغ اندر دماغ چراغك
توتونه دماغ ایچروسنه یولویرمه دیرد دیمشلردر بیت پنبه توب سوندرمه
کل اصلا چراغ • تمم دودنده اولور مختل دماغ دود توتون دماغ عربیدر معروفدر
کم زن اندر ریش شانه مشترك اورتاقلق طرفی صقالدا آزاوره یعنی کسه نك
طرفنی عاریه ایله وطرفنی آخره عاریه ویرمه دیمکدر کم زن آز اور معناسنه در
لکن مراد مزه تعبیرایله اورمه دیمکدر ریش کسره مریعه ایله صقالدر شانه طرق
معناسنه در مشترك اورتاقلق دیمکدر انکه خاص آن تو باشد خوشترك
اولشانه کرسکا مخصوص در اولدیاده خوشجه اوله خوشترك کاف تصغیر ایله
خوشجه رك دیمکدر بیت اشتراکی کورمه جان شانه نك • شانه سنه اورمه
الیکانه نك • زیرا فقیری مورتیدر از گدایان پارهای نان مخر سائللردن اتمك
پاره لرینی اشترا ایله گدایان سائللر معناسنه جمعدر مفردی گدای در پارهای
نان اضافتله اتمك پاره لری معناسنه در مخر نهی حاضر در اشترا ایله دیمکدر
بونده لاجل القافیه خا حرفی مفتوح اوقونمشدر زانکه می آرد فقیری ای پسر زیرا که
فقرلك کتوردی او فعل دور کن از خانه تار عنکبوت خانه دن اوروجك
تارینی ایراق ایله یعنی خانه ده اوروجك تاری قویمه پاك ایله دیمکدر تار
عنکبوت اوروجك اوریمی دیمکدر عنکبوت اوروجك دیدیکلری حیوانك
مونثیدر مذکری منکب در عربیدر فارسیسی غنده در باشد اندر مانده نش
نقصان قوت انك خانه ده قالمسنه رزق نقصانلغی اوله خرج را بیرون
ز اندازه مکن خرج ومصرفی حدده زیاده ایله یعنی مسرف اوله اسراف
صورت فقردر دیمکدر ه ورنه چك معرفك ایرادیك ایله • راحت اول
اهل ایله اولادیك ایله ریش خشك خویش را تازه مکن کندی صقالکی قوری
ایکن تازه ایله • یعنی قوری طرمه • زیرا فقره سبیدر و مروتسزلکی جالبدر دیمشلردر
دسترس گر باشدت شکی مکن اگر سکا قدرت ووسعت میسر اولمش اولدیغی

ایله • یعنی الدوکوز طارلغی ایله وسعتکه کوره نفسکه وعیالکه نفقه ولوازم
کورمکده قصور ایتمه دیمکدر بویله اولانه بخروت دیمشلردر دسترس
هرنسنه یه ال ایرشمك معناسنه در چون کنی رهوارنیزه لنگی مکن چون که
یورغه سن یولده اغسقلق ایله • یعنی اقتداریکه کوره حرکت ایله مروتسزلك
قیله دیمکدر • مراد اقتداری وارایکن قلت اوزره بهوده عذرو علت ایلیك
شدالی یورغه ایکن اقسقلق کوسترون کبیدر دیمکدر رهوار یورغه معناسنه در
لنگی یاء مصدریه ایله اغسقلق دیمکدر در بیان قوئد میکوید
تا شوی در روزکاران صابران تاکه روزکارده صابرلردن اوله سن
رو مکن از دیدن سختی گراه کیت قتیلق وشدت کورمکدن کناره ایله
یعنی شدائد روزکاره تحملدن روکردان اوله رو امر حاضردر کیت دیمکدر
مکن ایله دیمکدر کران کنار معناسنه در گر ترش سازی تو رو اندر بلا
اکر سن بلاده یوزیکی ترش دورده سن یعنی متنفر اولوب یوز اکشیدسن
خویش را از صابران مشمر هلا کندیکی صابرلردن صایمه پس
مصیبت کتمانی امکانده اولادنده ایسه انی کیتمك ویوز اکشیتمك بر معامله خفیه
مستعان واداب بهیئه صابریندر نتم حدیث شریفده من اجلال الله و
معرفة حقه ان لا تشکو وجعك ولا تذکر مصیبتك وارد اولمشدر در بلا
وقتی که صابر نیستی بلاده بر وقتکه صابر دکلسین مثلا جزع وفزع
ایله باکی ویاقولا وفعلا شاکیسین نزد اهل صدق شاکر نیستی اهل صدق
قتنده شاکر دکلسین اهل صدق دن مراد بلالره صابر ونعمتلره شاکر اولنلر
مردان خدادر وبیلکه صبری ایله مأمور اولدیغیك بلا اول که سی عبدیك
بدنیه اولیانلر وکیفلا کر کافرك کفری کبی اثمه بلادر لکن کافر اولدیغیه
صبر ایله مأمور ومثاب دکلدر پس صبر ایله مأمور اولنان بلا من وجه نعمت اولنلق
جائزدر بو اعتبار ایله نبی واحدیك اوزرینه وظیفه صبرو وظیفه شکر ایلیك

اجتماعی ممکندر مثلا غنینك مالی غنا جمیله نعمتدر. امالی ایچون کندویی
هلاك مراد ایدنلر اولسه‌لر اول مال کندویه مصیبتدر. پس عند المشایخ بلا و یه شکر
اولنمق بو کونه اعتباره و صبره موفق اولمق نعمتن شکرین اقرار ایله در ایدی
ناطمك کلا اوزره صابر اولیلان اهل الله عندنده شاکر دکللر بی شکایت
صبر تو باشد جمیل سنك شکوا سز صبرك کوزل اوله. نتکم حدیث شریفده
الصبر الجمیل الذی لا شکوی فیه الی الخلائق. وارد اولمشدر پس صبر جمیله مانع اولان
خلقه شکایت ایتمکدر. بو قصه هنکام مصیبتده خدایه یا لوازمن شکوا دکللر و
قلبك حزنی و غمنك شرحی کذلك شکوا دکللر با کسی کم کن شکایت از خلیل
بر کیسه دوستدن شکایت ایله یعنی خدایه محب ایسك بیکانه‌یه شکوا ایله دیمکدر
خلیل دوست معناسنه در. بونده مراد دوست حقیقی اولان خدای متعالدر
کر نباشد فخری از درویشیت اکر فقیر ایکن سکا بو فخر اولمیه یعنی فقری
شرف بیلمزسن فخر بونده شرف معناسنه اولمق کرکدر. کی با اهل فقر باشد
خویشیت تجز اهل فقره سنك خصلتك اوله. یعنی قربیت و انتساب
و الفتك اوله دیمکدر نتکم امام فخر رازی بیت بدروی غنی مفاخر باش فخری
حدیث الفقر فخری بیورمشدر بیت حافظ غبار فقر و قناعت
ز رخ مشوی. کین خاك بهتر از عمل کیمیا کری. و ناظم مفرحا نده بو معنای اشارت
و بیان حال فقیرانه بو وجهله مبادرت بیورمشدر نظم فقیری بینوا از فقر زارست
فقیر خسته دائم دلفکارست. فقیر از فقر باشد زار و کریان. فقیر
از کام دنیا کشته حیران. فقیر از نوا کرا بی دارای شاه. فقیر از است عزت پیش درکاه
فقیر برا محمد یار خود کرد. فزون از انبیا بازار خود کرد. فقیر خسته را بالندرغ زرد
ز فقر خویش سرور فخر میکرد. فقیر از مقام و قدر بیش است. دل و جان فقیر از فقر
ریشست. فقیر از فقر دائم دلفکارست. فقیر صابر اندر اعتبارست.
فقیر صابر و قانع بود شاد. فقیر قانع از غم کشت آزاد. فقیر اندر دو عالم کامرانست

فقیرا از فقرا اقبال و نامست. انتهی کر همه جنبش بفرمان باشدت
اکر جمله حرکاتك بفرمانه اوله. یعنی هر حرکاتك امر اللهه امتثال و اطاعت
اوله دیمکدر جنبش حرکت فرمان بویروق مراد فرمان حقدر حرمتا از خدمت
فراوان باشدت سکا خدمتدن چوق حرمت حاصل اوله خدمت بونده خدایه
قوللقدن عبارت و امر و اطاعتدر حرمت احترام معناسنه در مثلا
اعطا جنتدر تا اندی لقا حقه وصلتدر پس عبد حرمتی ضایع ایتمك
کرکدر نتکم مشایخ محققین ما وصل من وصل الا بالحرمة وما سقط من سقط الا
بترك الحرمة دیمشلردر. بوکا کوره عبدك خدایه حرمتی امرینه امتثال ایله
تعظیمندن عبارتدر. ایمدی حرمت جانبیندن اولمق جائزدر بنده از خدمت
بعقبی میرسد قول خدمتدن عقبایه ایرشور. یعنی عزت و اکرام و نعمت
دار السلامه اولاشور دیمکدر. بو عابدلر مقامیدر لیك از حرمت بمولا میرسد
لکن حرمتدن مولایه اولاشور. پس بو عارفلر مقامیدر اعلای مقام بودر زیرا
عابد ایله عارف بیننده اولان تفاوت معلومدر حرمت در خدمت آرام
دلست سنك خدمتده حرمتك قلبکا آرام و سکوندر بونده بیان
شویله در که خدمتدن قلب پر نور اولمغله خدادن کلان قضایه رضا و بلیاته
صبر و نعمته شکر ایله ثبات بولوب تقلباتدن مصون و قرین صبر و سکون اولور
القلب یتقلب مثلا اسمه ابدا طوبی لقلب سلیم غیر منقلب مفادنجه سعادت
بو قلبك صاحبی ایچوندر هر که خدمت کرد او مرد مقبلست هر کیمکه کما ینبغی خدمت
ایلدی مرد مقبولدر. یعنی مقبول حقدر پس عارفلرك مقبولی محترم عند الله
اولدیقلری بو بیتدن معلوم مدر کر نکردی ای پسر کر خلاف ای اوغل اکر خلاف
طرفنه طولانمیه سن کر نکردی اکر طولانمیه سن کر خلاف خلاف دائره سنه
دیمکدر مراد امر اللهك خلافنه کیمیه سن مثلا بلاده شکوا ایتمیه سن دیمکدر
الکهی زیبد ترا در صبر لاف اول زمان صبره لاف اورمق سکا یراشور

كو همی داری فرح را انتظار اكر دو كلی فرحه و فرجه انتظار طوتيورسه يعنی
دفع بلا و ورود صفا و سروره منتظر اولورسن در بلا بنود بصيرت هيچ كار
بلاده هيچ صبر ايله سنك انيك اولميه • در بلا كلمه سی مصراع اولك اخرينه متعلقدر
و بنود فعلنه متعلق اولمق دخی جائزدر • بو كا كوره معنا ای منتظر فرح ايسك
بلا وقتنده صبر و طاقت اوكرنمك اولور • اعنی سروره انتظاری قيد
بيورمقده اولان نكته اهلنه معلومدر   در بيان تجريد و تفريد
كر صفا می بايدت تجريد شو اكر سكا صفا كرك ايسه تجريد اول يعنی صاحب
تجريد اول ديمكدر صفا بونده ظاهر و باطنك صفاسندن اعمدر تجريد لغتده
ثوب و علائقدن عاری ايتمكدر • اما اصطلاح مشايخده لباس عوائقی خلع
و تركدن عبارتدر كر خبر داری ز اهل ديد شو اكر خبر طوتر ايسك اهل
بصيرتدن اول • اهل بصيرتدن مراد ارباب قلوبدر ترك دعوی هست تجريد
ای پسر ای اوغل تجريد ترك دعوادر • تجريد لفظی مؤخر مبتدا و ترك دعوی مقدم
خبردر • پس بونده دعوادن مراد زمانده اولان مدعيلرك دعوا ايتدكلری
غنا و رقصدن عبارت اولان اغانی مطربه دن حاصل اولان حظوظات
نفسانيه حضور قلب عد ايتمشلردر • و نغمات اغانيدن پيدا اولان انزعاج
قلبی وجد صانمشلردر • و هوای هوی قلوب عاشقينی باب اللهه احضار نا ممكن
ايتمشلردر • قلب عاشقی اهنك ايله باب اللهه دعوته نه حاجت • قلب دائما اول
بابك ملازمی اولمق كرك ايديكن بلمشلردر • و بويله ايكن بی كسب و كاركی مجاهده
و دنيايه نظری مشاهده صورتن ابراز ايله دعوای كرامته دمساز اولمشلردر
بونلار نه مرد ره خدا مدعی دعيلردر • اولا تجريد بو دعوالك لباسن ظاهر و باطندن
خلع ايتمكدر نتكم معتبر حقنده ابن غانم حل الرموز • مفاتيح الكنوز نام كتابنده
بويله بيورمشدر نظم ذهب الرجال و حال دون مجالهم • زمر من الاوباش
و الانذال • زعموا بانهم على اثارهم • ساروا و لكن سيرة البطال

لبسو

لبسوا الدلوق مرقعا و تعنقوا • كتنعق الاقطاب والابدال • قطعوا
طريق السالكين و اظلوا • سبل الهدی بجهالة و ضلال • عمروا ظواهرهم
باثواب التقی • و حشوا بواطنهم من الادغال • ان قلت قال الله قال رسوله
همزوك هزء المنكر المتغال • و يقول قلبی قال لی فی سره • عن سر سری عن صفا احوالی
عن حضرتی عن فكرتی عن خلوتی • عن جلوتی عن شاهدی عن حالی • عن صفو
وقتی عن حقيقة همتی • عن ذات ذاتی عن صفات فعالی • دعوی اذا
حققتها الفيتها • القاب زور لفقت بمحال • تركوا الشرايع والحقايق
واقتدوا • بطرائق الجهال و الضلال • جعلوا الجری فتحا و الفاظ الخطا
شطحا و صار الصوت الازلال • و ترصدوا اكل الحرام تخادعا • كتخادع
المتلصص المحتال • فهناك طاب المخلصين و اصبحوا • متسترين بصورة
الاشكال - انتهی فهم كن معنی تفريد ای پسر ای اوغل تفريدك معناسنی
فهم ايله   ايمدی ناظم انفا تجريدك رسميله تعريف و تجريد ترك دعوادر ديو اشارت
عقبنده تفريدك معناسنی فهم ايله ديو امر و بعض الصكره تجريد و تفريدك
تعريفلريله تفصيلنه مبادرت ايدوب بيورر اصل تجريدت وداع شهوتست
تجريدك اصلی وداع شهوتدر • يعنی قاعده تجريد ايچنده شهوتی ترك
ديمكدر اصل و قانون و قاعده و ضابطه بر معنادر وداع شهوتست ارزوی
نفسانيه تركدر ديمكدر زيرا وداع فتحله عربيدر اسا الشمك معناسنه دركه
مفارقت و ترك كندوسيدر لازم كلور بلكه كلی انقطاع لذتست بلكه
انقطاع كلی ايله لذاتدن منقطع اولمقدر يعنی لا ابتدا عنی اولان لذات
نفسانيه ی توزولرين بالكليه دلدن اخراج ايتمكدر ديمكدر بو كا مقام محبين ديرلر
زيرا قلبی شهواتك جمله سندن قطعيه اولد قلبده محبت الله ظهور ايدوب معنای
تجريدی بولور و بو مرتبه يه واصل اولان محب عمر ايله ما سوا محبتندن خالی بحب
نفسدن با ايله بدندن خلع وجود بيورر بقيه تجريده تفريد صاحبی اولور

نکم ناظم ایدر کرد هی یکبار شهوترا طلاق اکر شهوات نفسانیه یه براغوردن
طلاق ویره سن . یعنی بردخی کیمه یه رجوعه طریق قویمیه سن ان زمان کردی
تو در تفرید طاق اول زمان تفرید ده فرید اولورسین طاق بونده چفتک
مقابلی اولان فرد معناسنه اولور . مراد فرد کامل ومرد عاقل اولورسین دیمکدر
ناظمک شهوت وطلاق وطاق کلاملرنده اولان لطافت معلومدر پس بوکا
مقام عارفیزیر . زیرا بویله اولان کسنه نک قلبی محبة الله ومعرفة الله ایله
مالامال وبرجهتله مظهر سیر جلال متعال اولور . بو مرتبه یه وارمیان پایه
تجریده وضع قدم ایتمز ولاک مقامنه تمکین اولمازدیو بیت پاننه دروز
تجرید نه چون عارف . کم شود طفل چو بیرون رود از خانه خدا . بیورمشلر
کر تو بریدی ز موجودات امید اکر سن موجودات ممکناتدن امیدی قطع
البلا ایسه بیریدی کسدیک ایسه دیمکدر انکه از تفرید کردی مستفید
اول زمان تفریددن مستفید اولورسین یعنی منقطع اولورسن دیمکدر
بعض نسخه ده تفرید برینه تجرید واقعدر معنالری معلومدر . پس موجوداتدن
قطع امیدک معناسنی ایضاح ایچون ناظم ایدر اعتماد ت چون همه برحق
بود سنک اعتمادک چونکه دکلیده حق اوزرینه اوله یعنی توکلک تام صاحبی
اولدسن ان زمان تفرید جان مطلق بود اول زمان سنک جانک تفریدی مطلق
اولور . یعنی جمله قیوداتدن ازاده وواصل حق اولورسن دیمکدر ایمدی ترک
دنیا کن برای آخرت آخرتا جلی ایچون دنیایی ترک ایله وز بدن بر کنی لباس
فاخرت وبدنکدن لباس فاخری ثالدر . یعنی خلع جامه دنیا ایله دیمکدر پس
بونده خوجه حافظ بیورمشدر بیت قلندران حقیقت بنیم جو نخرند . قبای
اطلس انکس که از هنر عاریست . یعنی اولیاء الله لر هنردن عاری اولان ابناء
دنیانک اطلس نفتانی یارم اربه یه صاتون المزلر دیمکلدر . هنرده مراد آخرت
ایچون تدارک زاددر . وبو معنا اوزره ناظم دیکر کتابنده بیت بجای ظلم

صوفی تمامست . دربن معنی مرا صورت حرامست . دیو بیورمشدر .
کبهایی ازسعادت این مقام اکر سعادتدن بو مقامی بولدسن این مقام ایله
اشارت ترک دنیا وخلع جامه دنیایه درکه بو مقام اهل الله دیمشلردر صاحب
تجرید یا نبی والسلام صاحب تجرید اولورسن والسلام پس تجرید وتفرید
اصحابنک علو مقاماتی ودرجاترینی ناظم برنلاره اهل سعادت دیمشدر
وبو سعادته توجهله بولدیغلرینی بیاننده ابن فارض نظم عبرت لوازم ایله بیورمشدر
مدح طریق باب التجرید والتفرید بالذوق والشوق نالوا غرة الشرف
لا بالدلوق ولا بالتجب والصلف . ويذهب القوم اخلاق مطهرة . بها تخلقت
الاجساد في التلف . صبروا شكروا اثاروا محصنة . والنفس قد تقطع الانفاس بالتلف
والزهد في كل فان لا بقاء له . كما مضت سنة الاخيار والسلف . قوم لتصفية الارواح قد عمدوا
ولو اعرض الاشباح للتلف . لا بالتخلق في المعروف تعرفهم . ولا التكلف في شيء من الكلف
ما ضرهم رث اطمار ولا خلق . كالدر ما ضر في اللؤلؤ الصدف . واستغنوا اذ تولت امة سلفت
حتى تخلقت في خلو من الخلف . يعيبون التزايد الغرور لنا . بالزور والبهت والبهتان والحلف
لبس التصوف عمائم وسبحا . كالاولاء العمر ويا ولقت الترف . ولا تروح وتغدو في مرقعة
وغنها مونقات الكبر والترف . وتظهر الزهد في الدنيا وانت على . حكونها ككون الكلب في الجيف
الفقر يهوصك النفس تجيبه . فارتع مجانبة تجلو اظلمة الترف . وفارق الجنس وافن النفس في نفس
وغب عن الحس واجلد معه الاسف . واخضع لربك وارفع فيه . واعرف بعطفك منزالك واعترف
وقف على عرفات الذل منكسرا . وحول كعبة عرفان الصفا فطف . وادخل الى خلوة الافكار منكسرا
وعد يلحانة الاذكار بالصحف . واتل المثاني وجدا ان عرضت على . ذكر الحبيب صفات ثبت والتقف
وان سقاك مدير الراح مزيده . كاس التجلي فخذ بالطاس والغرف . واشهد واسق ولا تبخل على ظماء
فان رجعت بلا ري فوا اسف . انتهى ایمدی کر زدنیا دست شوئی بر حق
اکر خالصا لوجه الله دنیادن الکی یوسن یعنی بلا عوض دنیادن واز کلسن دیمکدر دست
شوئی الیکی یوسن دیمکدر یعنی بالکلیه فارغ اولورسن دیمکدن کنایه در . بو نخبه ترکده دخی

مشهوردر . و بونده دنیا جیفه در اننده ال یوغتی لازم دردیمکه ایما، لطیف
واردر. دانکه از تجرید کیرندت سبق یعنی تجریددن سنک درسکی طوتنلر
یعنی دفتر تجرید وجریدهٔ تفریددن سندن سبق الورلر. یعنی بونده مرتبهٔ ارشاده
واصل استاد اولورسن دیمکه ایما واردر . ایمدی بعد مجرد باش ودائم فرد باش
کیت مجرد اول و دائم فرد اول . یعنی تجرید و تفریده مداومت کوستر دیمکدر . زیرا
تجرد لغتلی تجریده . وفرد کلمه سی تفریده اشارتدر . معنالری معلوم اولمشدر خلاصه
قیودات بشریه دن مجرد و دنیا کبی برمکاره یه اعطاء طلاق ایله فرد واحد
اولکه سرفراز اولهسن دیمکدر . نتکیم امام رازی بیورمشدر بیت الف تقدم
رأت برحروف بکر یافت . کدشد مجرد و یکتا و مستقیم احوال . امامک یکتا قولی
فرد کامله ایمادر . ما المعلوم در و بو بیتده اختیار خلوته دخی نصیحت واردر زیرا
مجرد وفرد اولمنک لوازمی خلوت ایله تکمیل و هر مقصود خلوت ایله تحصیل اولنور .
نتکیم ناظم مغزه خاتمه بیورمشدر نظم ز خلوت دانعا دیدار بینی .
دلت در محرم اسرار بینی . ز خلوت کشت عارف شود بینش . بخلوت خلوتی کن اوکار خوبش
ز خلوت غانه اغیا ران بدکین . دلندان زمان ازجان تخبرکین . ز خلوت برقوی بکشاید درراز
بخلوت کار عشق را همی ساز . ز خلوت پاک کردان چشم وجان را . ز خلوت بین عیان راز نهان را
ز خلوت برد رهو یکه بالی . ز خلوت هر دمی صد جاه یابی . بخلوت دیده را از غیر بردوز
ز خلوت راز کو یاخوش بیاموز . ز خلوت بنیاد آرله عنوده . ز خلوت مخلصان کشته ستوده
ز خلوت ویبار از اده مقصود . رسیده بنده ازخلوت بمعبود . ز خلوت در جهان کردی افراد
زبهر خلوت دلرا بپرداز . انتهی تابهر فرقی نشینی کرد باشی تاکه هرجدیه یه
اونوروسن غبار اوله . یعنی تاکه عالیقدر و نشین صدر اوله سن متواضع اوله سن
کبر و عجبی ترک ایله دیمکدر . زیرا غبار کندولوندن بی قدر و ناچیز ایلدیکی ایچون
دور کارده مرات رفیعه یه بولمنده دن . نتکیم شعر خاک اولکه خدا مرتبه کی ایلیه عالی
تاج سرعالمدر او کم خاکه قدمدر . مضمونی بویانده دالدر. بهر فرقی یا وحدت

ایچوندر

ایچوندر فرق دیه معناسنه در نشینی ده یا خطاب ایچوندر و نوره
سن دیمکدر. کرد فتح کاف عجمی ایله تورمعناسنه در اعلیک کرد کبر و عجب وخود
رایی مکرد کبر و عجب و انانیت طرفنه طولاغه کرد کسر کاف عجمی ایله طرف
معناسنه در. کبر و عجب معروفلردر. خود رایی ده یاء ثانیه مصدریه انانیت
و کندی رأیی ایله ایش ایتمک معناسنه در. مکرد طولاغه در . بو تعبیره یوره سنه
طولاغه قنده قالدیکه بالعقل بو خصلتلره دوشه سن دیمکدر شعر ان التواضع
من خصال المتقی . وبه التقی الی المعالی یرتقی . ومن العجائب عجب من هو جاهل
فی حاله اهو السعید ام الشقی . ام کیف یختم عمره او روحه . یوم النوی متسفل ام
مرتقی . والکبریاء لربنا صفة به . مخصوصة منها تجنب واتقی قدر خود
بشناس هر جای مکرد کندی قدرکی بیلکله هر یره طولانمه . یعنی قدریکه
خلل ویره جک یره تردد ایله دیمکدر نتکیم بیت سکوتی بدست آوری بی ثبات
کبر برسنک کرد ان تزوید بنات . بو بیانمه شاهددر . هرجایی ده یا ثانیه
وحدت ایچوندر . هر یره دیمکدر بن الناس هرجایی بدیکاری بو معنایه بنیدرکه
هر یره تردد ایدولادیرا اطلاق ایدرلر . هر یره تردد خفتدن ناشیدر . وخفت
اناندر کشی کندی قدرینی ضایع ایتمک کرکدر . و برنده تمثیلده نظایدر هرکه
کرد کوی انکشت کشت هر کیمکه کوی اوجا غنک ستنه دوندی یعنی طرفنه
طولاندی کرد کسر ایله طرف کوی اوجاق انکشت فتح همزه و کسر کاف عربی ایله کومور
کشت فتح کاف عجمی ایله ماضی مفرد غایبدر طولاندی دیمکدر مصدری کشتن در دونمک
معناسنه در جامه از دود شد سیاه . و در تنت کشت جامه سی انک تو تونندن
قاره و چرکین اولدی . ایمدی کوره فحمیز اولان ملوثیری وار حق و فساق
و طرزاده لر ایله قونشمق . بو کا مثالدکر یا نلرینه واران متعبدجریی بدنعالدر
کشت فتح کاف عجمی ایله بورنده اولدی معناسنه افعال ناقصه فارسیدن ماضی مفرد
اکر با عطار دمیکرد فریب اولکسه که عطاره قریب اولور عطار

مسك و عنبر و عطر خوشبو صاتانه دیرلر . بونده ناظم مرحومك مخلص پاكنه وكتابنك
اولان نصايح كالمسك في الروايح ايديكنه اشارت واردر وبونده استشمام روايح
طيبه عطاره يقين اولمغه رابسته دره . نظم قريب كلمه سنده بوكا دلالت
ظاهردر بناء عليه ايدر . اوميدي بازنوى خوش نصيب اوكسه دوكلی لطيف
قوقودن حصه برلور . پس ناظم تمثيل مذكوره مرتبا ايضاح ايدوب بيورر همنشين
صالحان باش اى پسر اى اوغل صالحلره همنشين تاكه عطار مثال اولان كسيه
قريب . وبوى لطيفندن برنصيب اولان كسنه كبى بهره ياب عطر صلاح وفلاح اولسن
ديمكدر . وصحبتك مؤثر ايدوكنى بيوردی هم جدا از فاسقان باش اى پسر اى اوغل هم
فاسقلردن جدا اول تاكه كوره انكشت دارنده وار ملنه جامه پاكنى نا پاك
ايلدكنه كبى جامه بذنكى وردسياه فسق ايله برزنك ونا پس قدر و دركنه انكشت
زنك اليكه دن ديمكدر جدا ضم جيم ايله ايرو معناسنه فارسيدر تركيده دخى
مستعملدر جانب ظالم مكن ميل اى عزيز اى عزيز ظالم جانبنه ميل ايله . نظم . ولا
تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار . بونهيده مجتهد نكون ادنا ميلك اديدر
اعمدی . آتش دوزخ خلاص ايسترايسك اللله ميل ايله ودكنى كردى ازان
خيل اى عزيز وكر ميل ايدرسك اكر وهدن اولورسين اى عزيز كروه ظالميند
ايه حال ونما الرى معلومدر . پس ناظم بو آيت شريفك معناى لطيفنه تلميح . وظالمه
ميل ايدنك سوزان نيران اولجغنى تصريح ايدوب بيورر روز اهل ظلم بيكر باى نقير
اى نقير كيت اهل ظلمك قاچ يعنى نادوره قريب ومنتسب اولمه تا نسوزى زاتش تيز
اى فقير اى فقير تاكه كلكين آتشدن يانميه سن مصراعينك اخرلرنده فقير لفظلرينك ايراده
بشفقه بنفقه تحذيرلر واردر . اذنا تامل ايله ظاهر اولور . آتش تيزدن مراد فتمسكم النار
دلالتيله نار جهنمدر نعوذ بالله من ذلك . ظالمه ميل ايدنك حالى بويله اولنجه ظالملرك
صحبتلرى اشتدن عبارتدر . اراده سيله ناظم ايدر . صحبت ظالم نباشد آتشت
ظالمك صحبتى آتش كيدر پس بونك وجهى آتشه بنزتى وظالمه آتشه مخصوص يعنى

خواص

خواص بو بيتنك مصراع ثانيده لانيه اشارت حسبيله در بسانده
بازاتش در سان ادات تشبيهدر كبى ديمكدر زانكه خلق آزار و تند و سركشست
انده كه ظالم خلقى انجيديجى وبا وزور كشيدر . پس بو خصال ثلثه آتشك خاصه
لازمه سى اولديغى كبى ظالمك دخى بو مذكور صفتلر موجود مشهود اولمغين صحبت
والصدى وجود اتبر معتبردى اتشدن عبارت وغا والرى آتش اولمغه اشارت واردر
ادحضور صالحان صالح شوى صالحلر مجلسنده صالح اولورسين ودر
نشيني بابدان طالح شوى وكر كوتولر ايله اوتورور ايسك يارامازاولور
سن . زيرا ايكى معالله صحبت مؤثردر . نظم تفصيلى بيوريلمشدر طالح يارامز
وكرى معناسنه در . پس كركى ايله قوى نشانك طلوع زينك اكرى اولديغى لطف الله لامك
مجاورتندن معلوم وانجامى الاكى ولى هويدادر هركه اوباصالحان همدم شود هر
اوكسه كه صالحلر ايله مصاحب اولور . بو نزع صالحاننك مطلقا مؤسساندكه
اولدرايله غائب كمال ايمان وباعث دخول جنانندر . نظم . والذى نفسى بيده لا
تدخلون الجنة حتى تؤمنوا ولا تؤمنون حتى تحابوا اولا ادلكم على شى اذا فعلتموه
تحاببتم افشوا السلام بينكم حديث شريفى بوكا دالدر وافشاء سلام وجود محابه شاهد
حالدر . وافشاء سلامك بياننده كنى بيلديكنه وبيلمديكنه سلام ويروب وسلامنى
ايشتديكمك دعشدر . حكايه اولنوركه عبدالله بن عمر رضى الله عنه بو نرسكه
بازاره كوره جك حاجتم يوغيكن بازاره چيقرم تاكه بن اخره سلام ويرم وبكا سلام
ويره لر دين بيوربو پالور ديو بيورمشدر . يا خود صالحاندن مراد . ربنا هب لى حكما
والحقنى بالصالحين . تفسيرنده سنقتر اولانلردكه اوز رلرينه صغايروكبا يرجاري
اولمنلردر بناء عليه ناظم ايلدى در حريم خاص حق محرم شود حريم خاص حقده محرم
اولور شود اولور ديمكدر فاعلى ضمير مستتر هر كه اوپيه راجعدر . خلاصه معنا اوكسه
حريم خاص حقده صالحلره محرم اولور ديمكدر حريم خاص حق دن مراد جناب قدس
الهيدركه اكا انجق مردان الهى واصل ومظهر عنايات ناتناهى اولورلر . نظم يا خود

جنات عدنده قال الله تعالى اعددت لعبادي الصالحين ما لا عين رأت
ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر حديث قدسي كما شاهده • ياخود لطف
الهى مراديله لقاء حقده غرق اولنندر نعم قال النبي صلى الله عليه وسلم ان الله
يقول يوم القيمة اين المتحابون لجلالي اليوم اظلهم في ظلي يوم لا ظل الا ظلي
حديث شريفي بو بيانه كواهدر • و بو معنايي تأييد مشايخ كرامدن ابو بكر
طمستانينك • اصحبوا الله فان لم تطيقوا فاصحبوا مع من يصحب مع الله لتوصلكم
بركة صحبته الله تعالى • كلام بشارت انجامي بو وجهله كافيدر ايمدى •
ای پیر بکذار راه شرع را ای اوغل طریق شرعی کچمه دائم طریق شرع عده سالك
اولوب شرعی اللدن قویمه دیمکدر اصل یابی که بکیری فرع را اکر فرعی طوترایسك
اصلی بولورسین اصل هر شینك کوکی فرع شجرك اثمار و اغصانه دیرلر
نیکه کوره ناظمك کلامی سنده الم تر کیف ضرب الله مثلا کلمة طیبة کشجرة
طیبة اصلها ثابت و فرعها فی السماء آیت شریفه اشارت وارد و ما نحن فیه
ملایم اولان معنی مراد تغیر قاضیه اولان تحقیقدن مستفاددر فاوجع
الیه لکن مشایخ محققین عندنده اصلدن مراد طریقت و حقیقتدر و فرعدن مراد
شریعتدر • ایدی معنا اکر شریعتی طوترایسك حقیقی بولورسین دیمك اولور
و شریعت ایله حقیقت بربرلرینه لازم و ملزوم لردر شول کیم • حقه موصل اولان
طریق مستقیمك ظاهرنه شریعت و باطننه حقیقت دینلودر • و سابقا مزوجه بیان
اولندیغی اوزره شریعت وظائف عبودیتی قائمتدر • اما حقیقت مشاهده ربوبیتدر
دینلودر • و ارباب اشارتك محللرینه یاذدیقلری اوزره • بو بحثك سئوالده جوابی
دل ایله جان بیاننده واقع اولوب دل لسان جان لطافت انصافنده ایتمش ای
جان شریعت و طریقتده حقیقت نه در بر جان ایتمش ای دل پاك شریعت نشانندر طریقت
بیانندر حقیقت میانندر • پس دل ایتمش ای جان بر بیان لطیفی ایتدر اولدنا حیاه •
ایتمش شریعت حرمتدر • طریقت خدمتدر • حقیقت همتدر • پس دل ایتمش بو نلاك

غر

غره لری نه در جان ایتمش غره شریعت و فادر غره طریقت راه عشق فنادر غره
حقیقت البقا بعد الفنا حیثیته فنادر غره حقیقت بقادر • پس دل ایتمش
ای جان نابك و فنا و بقا نه در جان ایتمش و فا دوستك عهدینه میان بسته
لکدر فنا عاشقلك کندی وجودندن بیجوده اولمقدر بقا حقه اولاشمقدر انتهی پس
مرتبه بقاده اولانلره بین المشایخ واصلین تعبیر ایدرلر مثلا حضرت مولانا کبی
لقبلری سلطان العاشقین برهان الواصلین در نظم مولانای مشار الیه ناظمك
صحبتلری اولمغین سماع صفاسی مفرحانه بو وجهله بیان و سماع نکونه اولملو
ایدوکن عیان ایدوب بیورمشدر نظم سماع از آتش جان و جهان نست
سماع این کار مستانست • سماع از عشق کنده را خبر داد • سماع عشق راحت مستان هشیار
سماع از شور و وجد و دست بنجورست • سماع آن عیان دارد خدا دوست
سماع از سو دکن از مردکاری • مکن چون بچه کردن بیقراری • سماع از سیکی باصفی نیان کن
سماع از مدعی انم نهان کن • سماع از جی زمان و نی کامت • اکر دوری دوی و ستانت
سماع از جینیك لهوست و بازی • بانند زین سماعت هیچ رازی • سماع تو اکر هستند شوق
دهد دل را سماع انجانه ذوق • سماع از سکی کردن تو فریاد • اکر آزاده چون سرو آزاد
سماع عاشقان از بیقرارست • سماع بی دلان از پرهیزکارست • انتهی و ذوقی واصلینك
سر اولیالرینك بر سهارین دخی ناظم مرحوم ایدیکی معلوم دکدر عشق الهی و شوق نامتناهی
ایله اولان توحیدینی بو وجهله بیان ایدوب بیورمشدر نظم
ز توحیدش دل خود شاد مان دار • بود انم دل از توحید بیدار • ز توحیدش
دهان از لو کهر کن • بکام جان ز توحیدش شکر کن • ز توحیدش شد این طوطی شکر خای
از ان اندر حقیقت کفت اسرار • ز توحیدش دوام زندکیانت • ز توحیدش
مقام بندکی یانت • ز توحیدش چو جاری شد زبانم • بکام پرشد کنون داستانم •
ز توحید در اسرار شد باز • رسیدم من ز توحیدش بعد ناز • ز توحیدش مرا شد
کام راست • ز توحیدش بکار راه جاودانیست • ز توحیدش شد این دل ازغم آزاد

زتوحید شرع احمد معرفت دان ز توحید نهاد مر بر افسر مرا ملك سخن زان شد میسر
انتهى ايمدى اوزره عامل اولور ايسك حقيقته واصل اولورسين از شريعت كر نهى
بيرون قدم اكر شريعتدن طشره اياق قويرسن . يعنى وظائف عبوديتى داوامتثال
شرع غرادن طشره حركت ايليه‌سن ديكدر . در ضلالت افتى ودروغ والم ضلالت
ودروغ والمه دوشرسين ضلالت كمراهلقدر دروغ والم دن بونده مراد عذاب
وعقابدر هر كرد دره ضلالت ميرود هر كيمكه ازغونلق يولنه كيدر از جهالت
با بطالت ميرود هر كيمكه ازغونلق يولنه كيدر جهالتدن ناشى بطالتله كيدر از
من يا بابتيه معناسنه در جهالت بلمزلك معناسنه در با بطالت خلاف
حقه ميرود كيدر مثلا فرق ضالهنك كيديكلرى راه ضلالت كبى بعض نسخه‌ده
مصراع ثانى بويله واقعدر هرچه دارد جمله عادت ميشود معناسى اعمالله هرنه
طوترايسه جمله بى غشمايه كيدر . يعنى كندويه بونفع اخرت حاصل اولمازديمكدر
پس ضال اولان كسنه يه جاهل وباطل تسميه اولنمغه بونده اشارت واردر وجاهل
وباطلك ايشى عاطل اولديغنى بيلديرر . ومذاهب باطله نك اصلى التيدركه انلار
قدريه وجبريه وروافض وخوارج ومعطله ومشبهه در بونلارك
هربرى اون ايكيشر فرقه اولمغين جمله‌سى يتمش ايكى اولور . اهل سنت وجماعت مذهبى
بونلرك غيرى اولمغين حديث يتمش اوچ اولور ستفترق امتى الحديث
شريفى موجبنجه مذاهب باطله نك جمله‌سى نارده در الا فرقه ناجيه اولان اهل
سنت وجماعت سلامت ايله كنارده در انتهى ايمدى حق طلب وزكار باطل
دور باش حقى طلب ايله وباطل عملدن ايراق اول . يعنى حقه تابع وباطل عملدن
بعيد اول ديمكدر از جمله در سخا ومردمى مشهور باش سخاوده ومردمكده مشهور
اول . يعنى سخاوت ومروتده اولمغى عادت ايله ديمكدر هر كه بكزيند صراط مستقيم
هر كيمكه طريق مستقيمى انتخاب ايلر بكزيند اوكرويلمك معناسنه اولان كزيدن
دن مشتق نفى استقباللدر انتخاب ايلر ديمكدر ضرورة وزن ايچون كافى ساكندر

صراط مستقيم طريق محمديدر تنجح خبرده كلمشدركه بركون فخر الانام عليه السلام
حضرتلرى محضر اصحابكرامده مبارك الكلريله معجزه نظاميله بر خط مستقيم نقش ايدوب
جنت بو يولدر ديدى بعده خطوط كوردى هر طرفنه اوزره انكچر خطوط سقيمه چكوب بو
خطلرك هربرنده شيطان اوتورور وطريق مستقيم بودر ديو مؤمنى اضلال اسمى ايدر
ديو بيورمشلردر . كذا فى شرح قره بهرى . ايمدى طريق مستقيمى قويوب طريق سقيمه كيدن
در عذاب اخرت ماند مقيم عذاب اخرتده مقيم قاله بو جمله خبر درانشا يه
دخى محتملدر ايمدى دررة شيطانه كام اى اخى اى اخى شيطانه ادم قويه ويعنى
ايله كام كاف عربى ايله بونده ادم معناسنه در كرعبى خطوه در منه فتح
ميم وكسر نون ايله نهى حاضردر قويه ديمكدر تا نكردى خوار وبدنام اى اخى تا كه اى
اخى حقير وبدنام اوليه سن . پس شيطانه اتباع ايدنك حقارت وبدناملغى ارسته
تيقيداندر . فالديكه طريق مستقيمه سالكلر نشانى واردر بودر كه باه اولنور
هر كه در راه حقيقت سالكست هركيمكه حقيقت راهنه سلوك ايدجيدر يعنى
سالك منتهى ومبتديه شاملدر روز وشب خائف ز قهر مالكست كوندز وكيجه
مالك متعالك قهرندن قورقيجيدر قهر هلاك معناسنه در بونده اولان نكات
ما انغانا ارباب كماله خفى كلمدر . پس سلوكدن عبارت ايديكه من وجه ما ضمنده ناطق
ايدر بر خلاف نفس كن كار اى پسر اى اوغل نفسك خلافى اوزره عمل ايله تا نيفتى
خوار در نار سقر تا كه خوار اولدينك حالده نار سقره دوشميه سن بعض نسخه‌ده
خوار برينه زار واقعدر معناسى معروفدر بونده نفس دن مراد نفس اماره دركه التى
التى خصلت مهلكه‌سى واردر انلر دخى بخل وحرص وشهوت وكبر وحسد و
غضبدر نار سقر معروفدر اعاذنا الله . نفس كثير اولدبغندن اتباعى سبب وقوع
نار وعدم اتباعى سلامتدر ديمكه بونده دلالت ظاهردر در بيان انكه دوستى
را نشايد دوست كى باشد زبانكار اى پسر اى اوغل اى درست
زبانكار اولور ايسه زيانكار ضرر ايشلر ديمكدركه مراد ضررلودر تو طمع زاده

دوست بردار ای پسر ای اوغل سن اوله دوستلك امیدی قالدی یعنی ای ترك
ایله دیمکدر تو خطاب ایچوندر سن دیمکدر بعض نسخه ده تو برینه رو واقعدر که
کیت دیمکدر طمع بونده امید معناسنه در زان دوست اولمز لو دوستلك
دیمکدر مثلا دوستلقندن وفادار اولمیان دنیا وفساق وفجار وسائر ادبارلر
کبی هرکه میکوید بدیهای تو فاش هرکیمکه سنك قبایح وعیوبکی آشکاره سویلیه
یعنی اظهار عیوبك ایله سنی تشهیر عالم ایلیه دوست مشمارش بد و همدم مباش
انی دوست صایمه وانکا همدم اولمه یعنی صحبتندن فارغ اول اولا دیمکدر بد و باد
معناسنه اکا دیمکدر دوستی هرگز مکن با باده خوار باده ایچیجی ایله اصلا
دوستلق ایله باده خوار ترکیب توصیفیدر سیجی ایچیجی دیمك معناسنه شارب
خمر ایچون علم اولمشدر که معروفدر لکن عند المشایخ ساغرها ایله نوش باده شهوت
وجام پرست غفلت اولاندر از چنان کس خویشتن را دور دار انجلین کسه دن
کندیکی ایراق ایله زیرا باده خوارك دوستلغه سزاوار اولمدیغی آشکاردر
منعی کو میکند منع زکات برمالدار که منع زکات ایدر ایسه دور از وی
باش تا داری حیات اندن ایراق اول مادام که حیات طوترسین یعنی عمرك
اولدیغجه مانع زکاتدن ایراق اول زیرا انلار خدانك مبغوضیدر مبغوض
حق اولانه قربیت فنادر ای پسر از سود خواران دور باش ای اوغل سطرهازلردن
ایراق اول زیرا خصم ایشان شد خدای نور باش جمیع عالمی منور اولان خدا
انلرك خصمی اولدی نظم الحکم ملمعی مضمونندن انلرك مبغوض خدا ایدیکی
یوقاروده بیان اولنمشیدی نور باش ترکیب توصیفیدر نور صاچیجی دیمکدر
خدا نور افشان جمیع عالم اولدیغندن صفت واقع اولمشدر الله نور السموات
والارض بو معنایه شاهددر دور شو زان کس که خواهد از تو سود
ایراق اول اول کسه دن سندن فائده طلب اید سود بونده فائده معناسنه اما
مصراع ثانیده سوردن کبی سوروب اتشدرمق معناسنه در کر سر خود بر قدم

های تو سود اکر کندو باشنی سنك ایاقلریکه سوروب اتشدر ایسه ده
مراد دوستلغی صورتیدر تبصیص کلمه سنه اعتبار یوقدر دیمکدر انکه از مردم
همی گیرد ربا اولکسه دوکلی خلقدن ربا طوتره یعنی ربا خواردر ربا کسر راء
مهمله وفتح باء موحده ایله معروفدر که بین الناس فائض تعبیر اولنور زینهار اورا
مکن هرگز مرحبا صقن اکا مرحبا دیمیه سن یعنی اندن بالکلیه اعراض ایله دیمکدر زیرا
رباخوارلر ملعوندر ملعون ایله مقارنت فنادر وبوندن ماعدا انلر ایله صحبت
وکندولره مقارنت ایدن البته اخذ وعطاسنه شهادت ویا دفتر وتمسکنی
کتابت ایله حصه مند لعنت ولحوق مقرردر نظم ناظم رباخوارانی بو وجهله
ذم ایلمشدر نظم رباخواره ز لطفها دور باشد * رحم صوم و زند بحور باشد
رباخواره نبیند شادمانی * باشد بر بخت ز بسکانی * رباخواره زنهاکش مست خیزد
در آتش آبروی خویش ریزد * رباخواره بشیطان یار باشد * که بهر سود زرد کار باشد
رباخواره زیار انجو بیند * فزونی در ربا موجود بیند * رباخواره همیشه زرد رویست
چو سك پیوسته کرد اه کرد کویست * رباخواره ز سود اندر زیانست * شده مغرور در [illegible]
رباخواره ز راه دین بیستکاه * شمارد سال وروز وهفته وماه * رباخواره نبیند در جهان
کام * بود درهر دو عالم خوار وناکام * رباخواره بود پیوسته دلریش * دهد
جان روز وشب تا زر کند بیش * انتهی بر سر بالین بیماران کذر *
خسته لرك یاصدیغی وزنه اوجوینه اوغره * یعنی خسته لرك خاطرلرین
صورد یکدر واستفسار خاطر مریضه طریق مسنون ایدیکی اشبو حدیث شریفدن
معلومدر قال النبی صلی الله علیه وسلم عیادة المریض ان یضع یده
علی جبهته وعلی یده ویسئل کیف هو ویدعو بهذا الدعا اعیذك بالله الاحد
الصمد الذی لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفوا احد من شر ما تجد یقوله مرارا
کذا فی تبیین المحارم ورد فی اد المری واردر ازجمله خسته لکك اوچنجی کونی
عیاده ایلمکدر وخسته یاننده چوق اوتورمق واظهار رقت ایله خلادن عافیتن

زجانست

اسمکدر زانکه هست از سنت خیر البشر زیراکه عیادهٔ مریض خیر البشر
شفیع محشر حضرتلرینک سنت شریفلردر • بونده سنت عادت معناسنه اولمق ظاهردر
زیرا عیاده مریض فرض کفایه‌در • بر فرض کفایه‌یی فخر عالم اصحاب کرامدن مریض
اولانلرینک عیاده‌سن عادت بیورمشلردیمک اولور • وبین الاحباب عیادهٔ
مریض انصاف ومروتک نشانه‌سیدر • نتکیم بر ظریف دیمشلردر بیت برکره ده صورد
باری کلوب خسته کی ظالم • انصاف نه‌نک آدی مروت نیه دیرلر تا توانی
تشنه را سیراب کن مادامکه قادرسن صوسزی صویه قاندر تشنه صوسز
معناسنه در سیراب صویه قانمش دیمکدر سیراب کن امردر صویه قاندر دیمک
اولور ناظمک بوکلامنده تشنه‌یی صوله مدقوع قاندرمق شرطدر دیمکه
اشارت نتکیم من سقی عطشان فاروا فتح له باب الجنة حدیث شریفنه اولان
فاروا کلمهٔ لطیفی بر اشارتی دالدر در مجالس خدمت اصحابکن مجلسلرده
اصحابک خدمتن ایله مجالس مجلسک جمعیدر بونک جمع صیغه‌سیله ایتاعی
خدمتی عادت ایله دیمکه اشارت واردر اصحاب معروفدر صحبت ایلدیکک اهل
مجلسی دیمکدر احبابه یعنی اصحابه دیمه سنده اصحاب صفه‌یه خدمت ایدن
قراء هفتا دیک سیرتلرین اعتیاد ایله دیمک نکته‌سنه ایما واردر زیرا انلار
مسجد رسول اللهدن صوییی ایتان واصحاب صفه‌نک خدمت شریفلرینه دامن
درمیان ایلدولری تفصیلی قریبا بیان وعیان اولنمشیدی یا خود صحبت ایلدیکک
مجلسده هر کیم اولورایسه خدمتن ایله دیمکه تعمیم قصدی ایچوندر دیمک المجلد
خاطر ایتامر را دریاب نیز یتیمرک خاطرینی دخی خوش ایله • یعنی خاطرلرین اله
الوب نوازش ایله دریاب خوش ایله معناسنه در خاطرلرین اکلی مکسور البال
اولدیقلرین فهم ایله کندولرینه نوازش ایلکی موجبدر نیز دخی دیمکدر تا تر ا
پیوسته حق دارد عزیز تا که حق تعالی سنی دائم عزیز طوته • پس ولیم عزت
دارینه مغرزا ولمق شرطدر چون شود کریان یتیمی ناکهان چونکه بر یتیم ناکاه

اعلی اولور کریان اغلیجی دیمکدر بونده مراد کندوینی اعلیجی یو غیکن ناکاه اغلسیدر
زیرا اغلدیجیک فعلیله اولان قریبا بیان اولنجقدر عرش حق در جنبش آید
ان زمان اول زمانده • عرش الله حرکت واهتزازه کلور • پس بیورنم الیتیم اذا بکی
اهتز العرش لبکائه • حدیث شریفنه تلمیح واردر چون یتیمی را کسی کریان کند چونکه
بر یتیمی بر کسه کریان ایدر مالک اندر در زخشش بریان کند خازن جهنم اولان
مالک انی جهنمده بریان ایدر • تعذیبی مالکه نسبتی عذابک شدتنه ایما واردر
وانواع عذابدن بریان لفظنک دلالتی اورزه یتیمی اغلادن جهنمده شیش ایله
کباب ایدرکبی عذاب ایدرلر دیمکه اشارت واردر انکه خندانیدیتیم خسته را
اول کسه که خسته یتیمی خندان ایدر • یعنی سوندیرور دیمکدر یتیمی خسته ایله
توصیفی ترحما در • یا خود یتیمک مجروح الفواد ایدیکن اشعار ایچوندر زیرا خسته
فارسیده مجروح معناسنه در مریضه خسته دیدکلری مجازدر باز یابد جنت
در بسته در قپوسی بغلو جنتی اچق بولور دیمکدر هر که اسرار کند فاش ای پسر
ای اوغل هر کیمکه اسرارینی افشا ایدر از چنان کس دور میباش ای پسر ای اوغل انجلیز
کمسه‌دن ایراق اول بیت چون تمهر کر برافشای راز شد مشغول • بسپتش زمانه
بمعراج رقبان کیرد • یعنی هر کیمکه شمع کبی افشای راز ایلمکه چوقوعاتم اولورکر
زمانه انک دلینی کسر • ایملککلر مثللودلی کسیله جکدن دوراولمق کرکدر در
جوانی دار پیرانرا عزیز یکیتلکده سالخورده روزکار اولان پیرو اختیارلری عزیز
طوت تا عزیز دیکوان باشی تو نیز تا که سن دخی سائرلرینک عزیزی اوله یعنی
سکاده اختیارلکده اعزاز واحترام ایده‌لر دیمکدر • پس بونیم ابرلک ایدن
اولک بولور دیمکه اشارت واردر بر ضعیفان کر ببخشایی رواست اکر ضعفا
اوزرینه شفقت ومرحمت ایده‌سن رواد ر ضعفا قوتسزلر دیمکدر کراذ ما لاکره
بنا هر بر لرینه شاملدر • ببخشایی معنارع مفرد مخاطبدن رحم ایلرسن دیمکدر بخشودن
مصدرندن الدوالفا ایله یایه قلب اولنمشدر • رواست معقولدر دیمکدر کین

زسیر بهای خوب اولیاست کر بوا اولیا لریك خوب سیرتلرندندر کنز کر این
لفظلرندن مخففدر این اسم اشارتدر مشار الیهی مجتنا بیننر ضعفا در یعنی ضعفانك
معینی خدا اولدیغندن خدا دوستلری خدانك دوستلرینه دوستلق ایدر دیمکدر بونده
ایما واردر. و اعانت ضعفا سیرهٔ حسنهٔ اولیا اولدیغی حضرت مولانانك مثنوی
رضعیفانرا تو بی خصمی مدان ۰ از نبی اذا جاء نصر الله بخوان ۰ بیتندن غایاندر
بونده مراد بدء اسلامده اصحاب کرام ضعفا و اصحابه بن اقویادن ایکن خدای
متعال رسولنه نصرت ویروب اعدایه غالب ایلدی و بو نصرت اولیاء الله
اولان اصحاب کرام حضرت رسالت پناه جان و باش ایله بربرلرینه اعانت قیلدیلر
تم و تمت اعانت ضعفا حضا الاولیادن اولدیغنه اذا جاء نصر الله نازل کواهدر
دیمکدر بر سر سیری مخور هرکز طعام طوقلق باشی اوزرینه هرکز طعامه یه
یعنی ادخال الطعام علی الطعام ایله تا نمیرد در برت دل ای غلام ای غلام
تا کرسکده قلبك اولمیه ـ پس کثرت اکلده مرض ایکی نوع اولور ده در بری جسمانیدر
نتم البردة راس کل داء ۰ ودفع الحمیة دواء بو معناده هویدادر بردة فتح و تحریك
ایله کثرت اکل معناسنه در حمیة کرجا و سکون میم ایله طعامدن پرهیز ایلمك
معناسنه در و بری دخی مرض معنویدر کر اول قلبك اماته سیدر بو علت سائر
علتلردن خطرلودر دنیا و عقبایه ضررلودر ۰ ایمدی کثرت اکل ایله قلبی اولدیروب
مزار سینه ده مقبور و فیض الهیدن محروم و مهجور ایلکدن حذر کرکدر نتم ناطق
ایدر علت مردم ز پر خواری بود آدملرك مرضی چوق یمکدن اولور پر خواری
یا مصدریه ایله چوق یمیلك دیمکدر خوردن پر تخم بیماری بود چوق یمك
خسته لکك تخمیدر یعنی منشاء و مبنی علیهیدر خوردن پر کثرت اکل معناسندر
بیماری خسته لکدر دیمکدر راحتی نبود حسود شوم را حسود شوم ایچون بر
راحت اولمیه ۰ نتم لیس للحسود راحة بو بیانه دالدر شوم بد طالع دیمکدر کاذب
بد بخت را نبود وفا بدبخت اولان یالانجی ایچون وفا اولمیه هر منافق دانو

دشمن

دشمن دار باش هر منافقی سن دشمان طوتیجی اول دشمان دار ترکیب توصیفیدر دشمان
طوتیجی دیمکدر از وی وز فعل او بیزار باش اندن و آنك فعلندن بیزار اول یعنی
منافقلدن و نفاقدن حذر ایله دیمکدر وی ودخی او لفظلری ضمیرلردر منافقه
راجعلردر توبهٔ بدخو کجا محکم بود بدخوی اولانك توبه سی قنده محکم اوله
استفهام انکاری ایله محکم اولماز دیمکدر بدخو کوتو خویلو دیمکدر مغلو خیزان
و فاحشه اولان زنان و امثاللری اولان بدخویان کبی کمسه لرك توبه سنه
طوروب یغن کورمش اولمق کرکدر ۰ ایمدی بو مقوله لرك توبه سنه اعتماد ایتمکلك
لنا رحمه اولماز حیاء دیده سی بیحیا د اولانلرك ۰ منفور اولور تعالی کی اطواردن
اولانلرك ۰ عهد و عزم و توبه سنه اتمه اعتماد ۰ اصلیدن جبلتی مردا اولانلر نك
مرد بخیلانرا مروت کم بود بخیللر ایچون مروت اولماز م بو نیم زائددر کم
بود بونده نبود معناسنه اولمیه دیمکدر پس بخیلارونك بو مروت اولدیغی تمیح
صورت و سیرتلرندن غایاندر تا شود دین تو صافی چون زلال تا کرسنك
دینك زلال کبی صافی اوله صافی کدورتدن پاك دیمکدر زلال بر صوقتدر
بر قوردکبی فسته در کر ایچی طولو صو اولور و اول صوی کوزدن و قادرن صوقی
و بیاض اولور ۰ لکن زلالر کوردهر یرده اولماز ۰ انجق ارجین نام بر طاغده
اولور که یاز و قیش جبلغر کورلك باشندن قار کسك اولماز باش دائم طالب
قوت حلال دائم طالب قوت حلال اول ۰ پس دنیا دار تسبب و اکتساب
اولمغین کاه طالب معاش و کاه تدارك زاد معاد اولمق کرکدر لکن معاش
حلالدن کرکدرکه عبدك دینی زلال کبی پاك اوله نتم حدیث شریفده طلب الحلال
جهاد و ان الله یحب العبد المعترف کلشدر ۰ و حضرت لقمان علیه السلام
ولد محترمه یا بنی استعن بالکسب الحلال دیو بیورمشدر و اکر باشد
در پی قوت حرام و اول کسه که حرام رزق اردنجه اوله یعنی رزقنی
حرامدن کاسب اوله دیمکدر در تن او دل هی میرد تمام انك جسدنده

قلب عام اولور پس ثبت اولان قلبك احوالی معلوم اولدی وحدیث شریفده
ان الله حرم الجنة علی جسد غذی بالحرام وارد اولمشدر دربیان صلهٔ رحم
میکوید رو بپرسیدن بر خویشان خویش کندی اقربالرینك
یانه خاطرلرین سؤال ایدوب و انلر ایله ملاقات ایدوب مصاحبت ایله
رو امر حاضردر کیت دیمکدر بپرسیدن صورمغه بر خویشان خویش
تابع اضافات ایله کندی اقربالرینك یانه دیمکدر زیرا بر لفظی بونده یان
معناسنه در خویشان اقربا و خویش کندینك دیمکدر تا کر کرد مدت
عمر توبیش تا که عمرینك مدتی زیاده اوله نتکم حدیث شریفده صلة الرحم
تزید العمر وارد اولمشدر و دخی صحیحینده انس رضی الله عنه روایتیله
من سره ان یبسط له فی رزقه وینسأ فی اثره فلیصل رحمه وارد اولمشدر
بسط رزق کثرت معناسنه در ینسأ همزه وضم یا ایله تأخیر دیمکدر اثر
تحریك ایله بر شینك رسمی معناسنه در بونده مراد اجلدر اجلدن رسم ایله
تعبیر حیوته تابع اولدیغی ایچوندر رحم اصلنده وعاء ولد در نتکیم صکره قرابت
رحم ایله تسمیه اولنمشدر بو حدیث شریفك بیاننده امام نووی ایدر
للصلة درجات باعتبار بین الواصل وحسبه وادناها ترك المهاجرة عن قریبه
وصلة بالكلام ولو كان بالسلام ومن ترك ما یقدر علیه لم یسم واصلا
انتهی كذا فی شرح المشارق وصله رحم معناسی اقاربه ایصال احسان واكرام
ایدوب اسائت ایله قطع رحمی ترکدن عبارتدر پس قطع رحم ایدنك حالنی
بیان ناظم ایدر هر که کرد انقطاع از خویشاوند رو هر کیمکه کندی اقربالرندن یوز
دوندیرر خویشاوند اقربادر رو وجه معناسنه در بیکمان نقصان پذیرد
عمر او شکسز انك عمری نقصان پذیر اولور پذیرد قبول ایدر دیمکدر عمر او انك
عمری دیمکدر عمر معلوم اولدی او ضمیردر هر کیه راجعدر فالدیکر بو بیت سابق
اقربالی کوردیکجه اعراض وجهك بیاننده در اما بالکلیه کندولری ترك

اموالنی بیاننده ناظم ایدر هر که او ترك اقارب میکند هر او کسنه که اقرباسنی
بالکلیه ترك ایدر یعنی انلرین انکار اولدیغلری یره وارمز جسم خود قوت
عقارب میکند کندی جسمنی عقربلره قوت ایدر یعنی بعد الموت جسدین غذای
عقارب ایدر دیمکدر عقارب جمع عقربدر پس بونده قاطع رحمه لدغ عقارب
ایله عذاب اولدیغنه دلالت واردر بلکه لدغك ماعداسی وجودی غذای عقارب
اولمق ظاهردر فالدیکر قاطع رحمك جسمی بلاسنه غذا اولور دیمك عقاربك
اشد ومارك غذاسی تراب اوله کلدیکندن جسد قاطع لحمنی ابا یلان یردیمك
دخی مبالغه بیاننه ایدیکی عقاربه تخصیصه نکته واردر بودرکه خلق وبد
هر کس کندی مناسبیله موانست ایدر پس قاطع رحمه عقاربك غایت ایله مناسبتی
واردر زیرا عقارب طوغدیغی انانسك قارننی ایکی انانسك یورکی سوب
وقارنن یاروب اوله طوغار حتی انادن کور طوغدیغنه سبب بودر و
کندو انانسنه ایدوکنی اولادندن بر لورد عندردر ویاخود لفظ عقارب
ایله عقاربك اکثر خرد وغلای برادر لوب همان بر بر لرینه باشن و کوز میادله
ایلیه لر اقارب عقارب اولور یاخود اراده علیله حق ایله عذابلری بویله در
عذابه شدت وضعف عقول بشردن خارجدر دیور یاخود ناظم بونده بین
المشایخ مقرر اولان نکتهٔ دقیقه یه اشارت بیورمشدر شویله که قطع رحم بر فعل
ردیدر که عالم مثالده عقرب اولمغین قاطع رحمك جسمی غذا ایله جکدر دیمکدر
عالم مثالدن مراد اکابر اولیا و مشایخ عرفانك بینلرنده ثبت اولان بر عالمدرکه
نامنه عالم مثال دیمشلردر بیانی شویله درکه بو عالم اجسام مادیه ایله
عالم ارواح مجرده میاننده بر عالم دیکر واردر که اجسام کثیفه دن لطیف
وارواح لطیفه دن کثیفدر یعنی تجزی وانقسامه قابلیتده اجسامه مشابهدر
وهیولی وصورتدن تجردده ارواحه مماثلدر وهر نسنه که بو عالمده موجوددر
البته انك مثالی اول عالمده مشهوددر باتحاد صورتیله که مثلا صوتك مثالی

عالم مثالده نیه صودره . ویا تغایر صورتیله که مثلا عملك مثالی عالم مثالده
سویدر . واخلاق حسنه نك مثالی بستانلر ویاجینلر واغارلقلر کبی
وانهارلرنك للشاربین در . واخلاق ردیه نك مثالی ظلمات وغیاهب
وحیات وعقارب وغساق وغسلیندر . کذا فی المثنوی پس اقارب بد افعال
اولدقده صله سنی اتیان لازم میدر . ویا قطعی کرکدر وقاطعه نه لازم اولور
دیو سؤال مقدر نشیان ایتمکین . ناظم جواب طریقیله ایدر کرچه خویشان
تو باشند از بدان اکرچه اقربالرك کوتولردن یعنی یاران وضاقدن
اوله بد تر از قطع رحم چیزی مدان قطع رحمدن کوترك برنسنه بلمه .
یعنی قطع رحم انلرك بلکه انلرنن بدترکدر . ایعنی اقاربك هرنقدر قدر احسانی
نادان واحسان مقابلنده اساءه تکری غایاقعلیه ده اتلرون قطع احسان
ایله دیمکدر . نجم امام مسلم رحمه الله لك تخریجیله ابوهریره رضی الله عنه دن
مرویدرکه بیورد بر رجل مجلس فخر عالم صلی الله علیه وسلمه کلوب ایتدی یا
رسول الله بنم بر قاچ اقربالرم واردر که کندولره بن صله ایدرم کندولر بنی قطع
ایدرلر وکندولره احسان ایدرم انلر بکا اساءت ایدرلر وبن کندولره
حلم ایدرم انلر بکا کلام قبیح سویلرلر اول زمان فخر جهان بوحدیثده افشان
اول رجله بویله خطاب عالی ایدوب بیوردیکه . لئن کنت کما قلت فکانما
تسفهم الملّ ولا یزال معك من الله تعالی ظهیر علیهم . تسفهم افعال بابندن تطعم
معناسنه در . الملّ فتح میم ایله رماد حار معناسنه در . پس معنای شریف
اکر سنك مقولاتك دیدیکك کبی ایسه کانّ انلاره رماد حار سدرسن یعنی
انلاره لاحق اولان آثم آکل رماد حاره لاحق اولان الامه مشابه در دیمکدر
یاخود سنك انلاره احسانك رماد حار یانك حرقت وحقارتی کبی انلری
کندو نفسلرینه محزون ومحقر ایدر یاخود سنك انلاره احسانك خورشی خاکستر
کرم آسا انلرك احشالرینه سوزان ایدر وحقی برهان الله ذو الجلال سکا

سر

معین اولوب انلرك اذا وجفالرین دفع ایدر مادمت علی ذلك سن
انلاره احسان اوزره اولدیغجه دیمکدر هرکه او از خویشن خود بیگانه شد
هر او که کندی اقرباسندن یاد اولدی . یعنی یاد معاملهسی ایلدی بیگانه
اجنبی دیمکدر بیگانه ناخوش روی بی افسانه شد انك نای کرتولك یوزنیه
شهرت اولدی افسانه بونده شهرت معناسنه در ومثل وحکایه معناسنه
کلور . پس اقربالرینی بیگانه برینه قویانك کوتولکی مثل مشهور کبی السنه ناسده
شهرت اولدیغی اشباهدر دربیان فتوت چیست مردی
ای پسر نیکو بدان ای اوغل دمیّت وفتوت ندر ایو بل مردی یاء مصدریه ایله
ادمیت وانسانیت وفتوت معناسنه در بدان امر دیل دیمکدر اولا ترسیدن
از حق در نهان اولا کزلوده حقدن قورقمقدر . یعنی خوف الله ظاهر وباطنده
یکسان اولمقدر . بعض نسخه ده بو بیتك بدلنه چیست که ای پسر نیکی بدان
دیکران ترسیدن از حق در نهاد . واقعدر یعنی ای اوغل ادمیت ندر دیو سؤال
وجوابنده خلقه ایولك ایلکی بیلمق یعنی خلقه احسان وایولك ایلمکدر کیرو نهاده
حقدن خوف ایلمکدر دیمکدر . ناظم بو بیته دلالت وابیات آتیه فتوتیه اشارت
اوزره مفرحانه فتوتنی اثباته بو وجهله نصیحت بیورشدر نظم
اکر مردی چو مردان بی نوا باش . اکر مرد خدایی با خدا باش
اکر مردی چو مردان راه دین کیر . کمان بر دار وبر تیغ یقین کیر . اکر مردی چو مردان ترك جان کن
ز کند آ تحر ودار زمان کن . اکر مردی مکن بر خلق بیداد . همان به کر تو باشند خلق دلشاد .
اکر مردی ویاری ده ز دستانم . همی کن عدل تا مانند نه نام . اکر مردی ز مردم مباز ار .
نشاید کر تو کرد دیکلا انکار . اکر مردی نعم را رها کن . چو مردان خدا خوب بلا کن .
اکر مردی بکن این نفس قربان . مبر این نفس ظالم را ز فرمان . اکر مردی وداری قوت وزور
بلا ویکش زناز وکام شو دور . اکر مردی نکو کی کن بدوران . که نیکی عذر دارد پیش یزدان
انتهی عذرخواه آن مرد پس از معصیت اول معصیتدن صکره عذر دیلیجی اولان مرد

عذرخواه. ترکیب توصیفی در عذر دیلیجی دیمکدر. اندرو لاضعیفدر پیش ازمعصیت
عذرخواهك قیدیدر معناسی معصیتدن کناهدن مقدم دیمکدر خلاصه کلامدن
کناه صدوری ایتزدن مقدم جناب حقدن عذرخواه اولان کسه نك باشدش
طاعات بیش ازمعصیت طاعاتی معصیتدن زیاده اوله یعنی اعتذاری حفظ
الدایله عدم عصیانه سبب اوله طاعاتی عصیانه غالب اوله دیمکدر. پس
بو خصلتك فتوتدن اولدیغی ظاهردر. پیش مصراع اولده یا عجمی ایله اولور معناسنه‌در
مصراع ثانیده یا عربی ایله زیاده معناسنه‌در انکه کارینك مردان سیکند اوله
کسه که بیك مردان کارینی ایدر. بونده مراد معلومدر یعنی بو مردلرك عملی ایله
وانلر ولیك بولنه کیدیده عیکدر. نیك مردان علم مجراسنه جاریدر مردان خدا کبی تولو
دیمکدر. با ضعیفان لطف واحسان میکند ضعفایه لطف واحسان ایدر یعنی ضعفایه
مرحمت واحسانك کار مردان ایدیکی نمایاندر. هرکه او باشد ز مردان خدا هر اول کسه که
مردان آکد و اولیاء الله‌دن اوله باشد اندر تنك دستی باسخا احتیاج وافتقارنده
سخا ایله اوله. بو لسان شرعده ایثار دیرلر. بو بلادر. ویؤثرون علی انفسهم ولو کان
بهم خصاصة. آیت شریفه‌نك ما صدقلریدر. و بو صفت خصال اصحاب کرام و اولیاء
عظامدن مقام اعلادر. شیخ غزوه یرموکده عکرمه. و سهیل بن عمرو و حرث
بن هشام. و بنی مغیره‌دن بر جماعت صحبت قربن. رضوان الله علیهم اجمعین مجاز
سوزان و شرف هلاك اولمشلر ایکن میانه‌لرنده برادمه کافی بر مقدار آب صافی ییبی
اولا لیعوش اردنه هر بری نفسنك وزدینه ایثار ایله تکلیفه ابتدار و ایچلرنده بریك
نوشنه انتظار ایله جمله‌سی تشنه لب عازم دعوت حضرت رب اولدیلر. و اولو ایی علی
حال اوتوبدیلر کذا فی التفاسیر. و مردان خدایه میسر اولان مقامات کرامات بو کونه
اولان خصال سعادت آیات سببیله موهبه الهیه‌در. نالهم کرامت اولیای
و حال مردان خدایی بو جمله بیان ایدوب مزخاتمه بیورمشدر. نظم
کرامت بندکان خاص حقدرات کرامت انبیا و اولیاراست کرامت شکر دارد

برتو

برتو قرآن. کرامت کرد این تشریف قرآن. کرامت داد مؤمن را هر کار. کرامت
نیست دور از مرد دیندار. کرامت دار از خود پوشیده دارند. کزبر اسب کرامت
تهسوارند. کرامت نیست در آخر زمان. بود دائم کرامت با سلیمان
کرامت از خود زار دور دارند. بهردم از تجلی نور دارند. کرامت نیست از پاکان
دمی دور. نخواهند از کرامت کشت مشهور. کرامت دان اگر کرده کرده پاك. شود
زوار کرامت در کف خاك. کرامت کار مردان ستوده است. بر ایشان حق همه درها
کشوده است. کرامت مخلصان را کرده معجور. کر باشند از کرامت مخلصان دور
کرامت نیست دعوی مکن بیش. بود کمتر مقامی نزد درویش. انتهی وحی
ایثار اولیا حقنده نقل روایت بویله‌در که مردان خدادن. بر قاچ کسنه زاد
مسافرانه اولان نانلرین چیقروب بر سفره‌یه وضع و تناوله آغاز ایتدیکده چراغی نفی
ایلدیلر. بعد البعد سفره قالدردیلر. ننه کوردیلر که هر کسك وضع ایلدیکی نانلر
اوزره سفره‌ده طورر بر لقمه‌یه بیله صنمش. مکر هر بری اخوی نفسنك اوزرینه ترجیحا ایثار
ایتمك ایله اکل ایتمکه عجیب ایمیشلر. ای پسر در صحبت مردان در آی اوکی اولیاء الله صحبتنه
کل وانلر ایله همجلس اول. صحبت بونده مجالسه معناسنه‌در. و مجالسه مرادی انلره
خدمت وانلردن تعلم اداب فتوت ایلمکدر. در آی ایچرو کل معناسنه امر حاضر
پس اولیاء الله مجالسه‌سی برکات صحبتلریله اولیا اولور دیمکدر نتکم خوجه حافظك
بیت. سنك وكل ارکندار نبی نظر لعل عقیق. هرکه قدر نفس باد یمانی دانست
بیتنده معلومدر معنا حجر وطینی نظرلری بر کاتنه لعل عقیق الیر. هر کیمکه یمنه منسوب
اولان بادك نفسی قدرینی بیلیک. اصل بوندن مراد ویس القرنی حضرتیدر که فخر عالم صلی الله
علیه و سلم انك حقنده بیورمشلردر. انی لأجد ریح الرحمن من قبل الیمن کنایه بو نوع
اولیاء الله مراددر. حاصل هر کیمکه اولیانك نفسی قدرینی بیلیک وانلر ایله مجالسه و
خدمتلرین اختیار ایلیک. عاقبت اول نفس پاکك خدمت سببیله عشق الهیدن مستفید
و مستفیض اولوب سنك و کل مثابه‌سنده حقیر اولان کسه‌لر لعل و عقیق مثابه‌سنه

ایرشدردر. یعنی عاصیلری مقبول حق ایتمکه قادر اولور. نتکم ناظم ایلدی تا نظرها
یابی از فضل اله تاکه فضل اللهدن نظرلر بولدسن هرکه از مردان حق دارد نشان
هرکیمکه اولیاء اللهدن نشان طوتره پس اول علامت بودرکه ذکر اولنور نکذرد
هیچ عیب دشمن بر زبان دشمانک عیبنی هیچ دله کتورمز اعنی دشمانک.
عیبنی ساتر اولدقدنصکره دوستنه عیب بولدیقلری بوندن ظاهر و بوردیغی
فتوتدن ایدیکی باهردر. بعض نسخه ده مصراع ثانی بویله در. نکذرد از عیب کسیهم
بر زبانه خلقک عیبنی دله کتورمزلر. یعنی اصلا برکسه نک عیبنی دله کتورمزلر
بلکه دشمانک عیبنی لسانه المزلر دیمکدر چون نخواهد مرد خصمانرا هلاك
چونکه مرد خدا خصمانک هلاکنی استمز. مرادنقلدر خصمی کثیر اولور ایسه ده دیمکدر
نتکم خصمان لفظنک جمع کلسنده بوکا دلالت ظاهردر. وخصمانک هلاکنی
استمک شان فتوت نشانلر یدر چونکه از غم مردم شود اندوهناك خلقک غمندن
غصلو اولور. یعنی خلقک مصیبتندن غمناك اولوب خلقک راحتنی استرلر دیمکدر
مردم بونده خلق معناسنه در اندوهناك غصلو وقیغولو دیمکدر وخصمادن
آزرده اولدیقلرینه ارباب فتوتک حالی ندر دیو سؤال مقدر پیدا اولمغین جواب
طریقیله ناظم ایدر می نجوید مرد انصاف از کسی مرد حق برکسه عدل واحقاق
استمز یعنی انتقام ایچون عدل خواه اولمز انصاف عدل معناسنه در از کسی یاء وحدت
ایله هیچ برکسه دن دیمکدر. زیرا نکره سیاق نفیده واقع اولمغین عموم افاده
ایتمشدر نفی می نجوید کلمه سیده ضرورة وزن ایچون اداة حال اولان می کلمه سی
حرف نفی اولان نونک اوزرینه تقدیم اولنمشدر. تعبیره نجوید دیمکدر یعنی
استمزدر کر رسد ظلم و جفا با وی بسی اکر کندویه نیجه نیجه ظلم و جفا ایرشور
ایسه ده. و بو مقام دخی مردان خدانک مناسبیدرکه بوکا انسان مشایخه عفو ورفق
دیرلر افضل اخلاقدندر نتکم عن عقبة بن عامر قال قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم. الا اخبرکم بافضل اخلاق اهل الدنیا والاخرة تصل من قطعك وتعطی

وتعطی من حرمك وتعفو عمن ظلمك. حدیث شریفی بو بیانه شاهددر و بو بابده
نقل ایدرلرکه برکون ابراهیم ادهمدن برسواری عمرانك سؤال ایلدی. پس ابراهیم قبورستانی
کوستردکدن سواری غضبه کلوب ابراهیمی اوروب باشنی یاردی اول زمان سوارینه
ابراهیمک مرادینی و ابراهیمک حالنی خبرویردیلر. پس سواری اضطراب ایدوب
ابراهیمدن معذرت خواه اولدی ابراهیم ایتدی بنی اوردیغك ساعتده حقدن
سنك ایچون جنت رجا ایلدم. زیرا بن سندن خیر کوروشیکن سن بنده شر کورمکی
روا کورمدیم دیمشدر. هرکه پا اندر ره مردان نهاد هرکیمکه مردان حق یولینه ایاق
قویدی کی رود هرکز بدنبال مراد اول کسه مراد اردنجه هرکز قچن کیدر. یعنی
کیتمز یعنی مرادی اکسه سنه تابع اولماز دیمکدر مراد دن مراد مراد نفسدر دنبال قویرقدر
قویرق اکسه ده اولور حسیله بونده اکسه معناسنه در. اعنی فتوت کامله
مرادات نفسانیه ترکدر بناء علیه ناظم ایدر ای پسر ترك مراد خویش کیر ای اوغل
کندی مرادیک ترکنی طوت بعد از آن راه سلامت پیش کیر اندنصکره سلامت
یولینی اوغریکه طوت. یعنی کیمانتنا مازم راه وسالك طریق اولیاء الله اول دیمکدر
در بیان فقر میکوید فقر میدانی چه باشد ای پسر ای اوغل بیلور
میسین فقر نه اوله یعنی فقر ندر دیمکدر استفهام طریقیله با تو کویم کرندادی
زان خبر سکا سویلیم اخبر طوتمز ایسك یعنی خبردار دکل ایسك سنی اکا آکاه ایدیم
دیمکدر. معلوم اوله که ناظمک کلامنده کی فقردن مراد بین الاولیا مقبول و مرغوب
درکاه حقدن مطلوب ارباب قلوب اولاندر نتکم سابقده بیان اولندیغی اوزره
خوجه حافظك بیت دولت فقر خدایا بمن ارزانی دار کین کرامت سبب حشمت
تمکین منست. بیتنده بوکا دلالت واردر کرچه باشد بینوا در زیر دلق
اکرچه خرقه التنده فقیر ومحتاج اوله بینوا فقیر و محتاج معناسنه در در
زیر دلق خرقه التنده دیمکدر خویشرا منعم نماید پیش خلق کندوکی خلق قتنده غنی
کوستورر وغنا اظهار ایدر منعم نعم وکرم عن الله غنی وصاحب نعمت معناسنه

غايد بونده متعدی اعتبار اولنمغله کوستورر دیمکدر بیش خلق خلق ارکنده
دیمکدر. بو شللو فقیر لسان شرعده فقیر متعففه دیرلر نظم یحسبهم الجاهل اغنیاء
من التعفف. ایت شریفی بوکا دالدر وعند الله بونلار محبوبدر نظم ان الله یحب
المؤمن اذا کان متعففا حدیث شریفی بوکا کواهدر. وبو مرتبه یه وصول غنای
قلبدن ناشیدر که قلبا انلر لنت برلشدر. و صاحبی معناده پادشاه اولمشدر
بیت غنای قلب عجب کیمیا دکلمه نه در . کدای صبرکزینی پادشاه دکلمه نه در
نظم ناظم ایدر کرسنه باشد زسیری دم زند اج ایکی طوقلقدن دم اورور
یعنی اجلقدن کسبه شکایت ایلمز. و کسبه حالی حکایت بولیله سویلمز کرسنه
فتح کاف و سکون را و فتح سین ایله آج معناسنه در سیری یاء مصدریه
ایله طوقلق در دم زند اظهار ایدر دیمکدر زیرا دم بیچوی معنایه کلور معاننده
بری دخی ظهوردر دوستی با دشمنان خود کند کندو دشمانلریله دوستلق ایدر
یعنی کندویه کورتولك ایدنه ایولك ایدر و عداوت قیدنده اولماز یاخود دشمانلره
مدارا ایدر دیمکدر کرچه باشد لاغر و خوار و ضعیف اکرچه اریق حقیر و
ضعیف اوله. بو حالات ثلثه مجاهده و ریاضت اقتضا لریدر. بلکه اهلاك
نفس بو کیفیاتك مقتضالریدر لاغر اریق خوار حقیر ضعیف نحیف کبی معرکه
وقت طاقت کم باشد از حریف طاقت و قدرتده مقابلنده اکسك اولمیه یعنی قوی البدن
اولاندن اکسك دکلدر دیمکدر. مراد طاعتده لاغر و ضعیفلك ایله قوی البدن اولاندن
کم دکلدر. بلکه طاعاتده خفت بدن باعث سرعت اداء طاعت . و سبب کثرت عباداتیدر
دیمکه اشارتدر حریف فتح حا ایله عربیده تنجم اولنمشدر معاشر و برنسنه نك
مقابلنه دیرلر. ابدی ضعیفك مقابلی قویدر یاخود همصحبت اولان معاشرندن
کم دکلدر که دیك دخی معنادر. پس استغنا لرینی بیان قصدیله ناظم ایدر چون
دل پر دارد و دست تهی چونکه طولو کوکل و بوش ال طوتر یعنی غنای قلبی و فقر
تامی وار ایکن سیماید در ترازو فربهی ترازوده سمزلك کوستورر یعنی

ترازوی نظرده اغرلق کوستورر. کدا چشمه کبی خفت المرزد دیمکدر ترازوی فربهی
و ترکیبه حقیقة و مجازا مستعملدر معناسی معروفدر بونده مراد ترازوی نظردر
نظم شاعرینک بیت نکار اغنا کجایلك بونیاسی اوزکه دارو دور. چکلسه
سوره دن اکسك دکلدر کورتر ارودر. دیدیکی بو معنایه شاهددر و ناظمك
کلامنده عموم مجاز مراد اولنمق دخی جائزدر شویلکه کرناس ایله. طارالحلقدن فربهی
سمزلك یعنی اغرلق سیماید کوستورر دیمکدر ای پسر خود را بدرویشان
سپار ای اوغل کندیکی درویشانه تسلیم ایله. یعنی داخل دائره فاخره صحبتلری
اول درویشان دن مراد فقراء صابرین اولان ارباب یقین و اولیاء همت
قرینلر سپار امر حاضردر تسلیم ایله خود را کندیکی دیمکدر تا نکهدارت
پرورد کار تا کم ربا العالمین سنی حفظ ایده یعنی جمله بلیات و طریق
و طریق وصول حقده اولان عقبات افاتدن حق سنی حفظ ایلیه دیمکدر بونع
دائره درویشان دار الامان. و اولیاء اردره اولان هر بلادن در امان اولمغه ایما
واردر. نظم ناظم ایدر با فقیران هر که همدم میشود هرکیمکه فقراء کاملین ایله
مصاحب اولور در سرای خلد محرم میشود سرای خلدده محرم اولور یعنی اهلی
جنته واصل اولور دیمکدر فقیران درویشان همت نشانندن عبارتدر
الوار ایله صحبت سبب دخول جنت و باعث جلب رضا. حضرت جناب
عزتدر لکن درجات فقرده بر برلرندن اعلا و عالی واردر نظم ناظمه
منظومنه مفرحه سنده ایدر مالك ابن دینار ایله محمد بن واسع حضرتلرینی
بعد وفاتهما صلحادن برکسنه رؤیاده کوردکم ایکیسی دخی جنتده در لکن
مالك بن دینار محمد بن واسعك اوطه سی راهی وسعتا ایله کوباباهید
پس اول صالح کسنه خاطرنه انیشکه محمد بن واسع مالك بن دینار دن فاضل
و صاحب صبر بر مرد کامل ایکن محمد بشر اولمغه حکمت ندر اولزمان هاتفدن
بر صدا کلوب ای تولنه خاطر کیم کالاحوال حقیقت اوزره دکلمی مالك فقرده

محمددن زیاده ایدی زیرا مالك انجق بربراهنه مالك ایدی لکن محمد اینترافنی
ایجی ایدی . مالکك پیشرو محمد اولدیغنه سبب بودر دیو استماع عقبنده بیدار
اولوب ارباب نقوده بو بیانی یادکار بیوردیلر در بیان اشیاء از غفلت
از خدای خویشتن غافل مباش کندی خداکدن غافل اولمه غافلانه دره
باطل مباش غافلکبی باطل یولده اولمه غافلانه ده ها تشبیه ایچوندر
معنا غافلکبی دیمکدر ره باطل طریقتمك عیزی اولان یوللردر جای که هات
ازجهان درو بخند بودنیا بکا یردانده کولمه . یعنی خنده یری کلدی
نتکم ایت شریفده فلیضحکوا قلیلا و لیبکوا کثیرا وارد اولمشدر مه بیت
بو چشم چشمساریك عجب خونین آقرباشی . مکر وارنیسه اول عینك جکر
داغنده در باشی ‹ وبنا بر ین ناظم مترجمك بکا نك فانده سن بو وجهله
بیان بیورمشدر نظم بکا از سوز دل آید نه از چشم . بودایمی بکا ازخوف وارد
بکار اندر بیار دستای شاه . بار از دیدای کاه و بیکاه . بکا بنشاند آتشهای سوزان
بجن ایز آتش عصیان بطوفان . بکای کز بهر دست و نازی . دهد در دبن ز ابسیار یاری
بکا بر نور رحمت کناید . کرت ای ز خوف ازدیدم بارد . بکا یابت را بده کاه آب دوست
بکا را رحمتش رحمت و جوبیت . بکا مارد کدیا ز ا نو اکر . بکای نوبه از صد لعل و کوهر
بکا نبود مکو در چشم بیدار . ز دیده در فراتش حونهمی بار . بکا شد عاشقانرا یار همدم
بکا تمونس ایز جان بر غم . بکا از معصیت میکن شب و روز . بکا کرده اندت دوری افروز
بکا دارد دو چشمت را پر از نور . ز چشم خود مکن یکدم بکا دور . بکای عارفان باشد
ز هجران . بکای عاشقان از وصل جانان ‹ انتهی چشم عبرت برکشا و لب
ببند عبرت کوزینی آچ و طوداغی بغله یعنی خواب غفلتدن بیدار اولوب
چشم کشای عبرت اول . و چون و چرادن خموش اول دیمکدر عبرت کسر عین ایله
کچمش کسنه لره نظر ایله اعتبار ایتمك در برکشا امر حاضردر آچ دیمکدر لب
ببند طوداغی بغله یعنی خموش اول دیمکدر همچو مور از حرص هر سوی مرو قرنجه کبی

هر صددن ناشی هر بر طرفه کیتمه پند ناصح زکوش جان شنو ناصحك نصیحتنی
جان قولاغیله ایشت یعنی قبول ایله نصیحتدن مراد ظاهر امصراع اولك مفهومیدر
و ناصحدن ناظمك کندوسنی مراد بیورمشدر . و دخی شکا بو وجهله هر کیم نصیحت
ایدرایسه سوزینی قبول ایله دیمکه احتمال وار در رای اوغل پسر کودك تا
بازیکی ای اوغل و غلام نه وقته دکین اوین ایله . یعنی لعب و لهودن
عبارت اولان دنیا حیاتنه الدانوب تام العقل اولمیان صبیلر کبی لعبه مائل و تدارك
زاد عقبادن غافل اولمه دیمکدر کودك اوغلانجق نه دکلسین دیمکدر آخر نه
کی حضرتی خطابه دالدر بازیکی اوین ایله مراد و نتیجه دیمکدر پسر ایله کودك
تعبیری صنعت لطافت ندادر کار با شیطان بانبازی مکن ایشده شیطان
ایله شرکت ایله . یعنی عملده شیطان قارشیه جقی ایشده بولنمه که شیطان ایله
شریك اولمیکن . زیرا شیطانك قارشدیغی ایشده خیر اولمازه و کندویه تابع اولان
فلاح بولماز . زیرا دشمندر دیمکدر . بو نفسانك بری دخی نفس اماره اولمغین
ناظم ایدر نفس بدرا ه رکند یاری مده کوتو نفسه کناه ایشنده اعانت و یاری ویرمه
یعنی نفس ذمیم کندویه معین و هواسنه تابع اولمه دیمکدر عمر بر باد از تبه کاری
مده نامعقوللرنا مشروعلدن عمرکی یله ویرمه . یعنی عمرکی هوی و هوسه
صرف و تلف ایلمه که عمر عزیز ددیمکدر عمر معروفدر و عدم وفا ایله موصوفدر
نتکم بیت چه خوش با غنیست باغ زندکانی کر ایمن بودی از باد خزانی
مضموننده حالی معلومدر . ربو معناده بیورمشلر وفا ز عمر و مراد از
جهان بهره زمان . حضور و قت ز ایام و فرصت از زمه وصال . من این
خیال تصور کنم فلك کوید . زهی تصور باطل زهی خیال المحال ‹ عیدی ‹
بو وجهله سریع الزوال و بیوفا اولان عمر عزیزی برباد هوا و هوس اوزره
از تبه کاری نامعقوللکدن ناشی دیمکدر مده نهی حاضردر ویرمه
دیمکدر هر کجا تهمت بود ایغام رو هر قنده که تهمت اوله اوراه کیتمه نتکم

حدیث شریفده اتقوا مواضع التهم کلمشدر راه حق را همچو نابینا مرو
طریقه حقه کور کبی کیتمه یعنی بصر بصیرتیله اولان مرشد کامل وعلم ایله سالك
اولمکه فتاده سالك اولیه‌سن دیمکدر همچو کلمه تشبیهدر نابینا کوزی کورمیان
کوره دیرلر بس بهر راه حق اولان مرشد وعلمی سالك کوزیله برابر بیلوب
مقتفی ومقتضای علم ایله عمل قیلمق وبو وجهله یولده سلامت بولمق کرکدر زیرا
دشمنی داری از وایمن مباش عظیم دشمان طوتدیکن اندن لاابالی امین اولمه
دشماندن مراد عدو مبین اولان شیطان لعیندر که یولده درکمینده بهر حال
اکثر حیله سی جامع علم اولان عابد وجامع مرشد اولان سالکه در که انلری کمراه ملغه
داعی واهلاکلرینه ساعیدر زیر سقف بی ستون ساکن مباش درکسنز
اورتمه التنده ساکن اولمه بوندن مراد غفلتدر یعنی راه حقه تدارك
لازمه شرعیه‌سز کیتمك درکسز اورتمه التنده ساکن اولمغه بکزر بویله اولانك
هلاکی هر کونه متوقع ایسه بلا تدارك راهی اولانك هلاکی مقرردر اندن حذر
لازمدر در ره فسق وهوا مرکب متاز فسق وهوای نفسانی یولنده مرکب
چاپمه یعنی یله دیمکدن کنایه مرکب بنه جك نسنه نك ادیدر سفینه یه دخی
مرکب دیرلر بس بونده مرکبدن مراد بدن انسانیدر که نفس اماره اکا راکبدر
ایلدوزمامی نفس الند ویرمك کرکدر یوقسه کندی هواسنه کوره اول مرکبی
بر وبحره مهالکه سوروب هلاك ایلمسی مقرردر ودخی مرکبدن نفسك
کندوزی مراد اولنمق روشندر نتکم لسان شرعده نفسه مطیه دینمشدر اعلك
اول مرکب متزب اولان نفسی هواسنه وراه فسقه چاپوب هر مرادینی حصوله
کتورمك صاحبنك هلاکنه سبب اوله جغی مقرردر رهلندکرکدر خویشتن را
سخره شیطان مساز کندیکی شیطانك زبونی ایله سخره یونده زبون معناسنه
پس بونده هوای نفس آتی چاپان شیطانك زبونی ومحکوم ومغلوبی اولمقدن اغا یا انلند
چون سفر در پیش داری زاد کیر جونکه اوغربکه سفر طوتدیکن ارتق

سفردر

سفردن مراد سفر عقبادر زاددن مراد اعمال صالحه وتقوادر نتکم فان
خیر الزاد التقوی آیت شریفی بو معناده هویدادر عمر خودرا سربسر برباد کیر
کندو عمرکی باشدن باشه یاد اوزره طوت یعنی یادکی عمر ایله کر البته سریعا نهایت
وقریبا رسیده غایت اولمق مقرردر ایمدی فرصتی فوت ایتمیوب عامل خیر عمل
وتارك طول امل اوله دیمکدر وعمرك برباد اولدیغی بربادك اچندن اشبا
بو قیدنکم خواجه حافظ بیورمشدر بیت بپیوند عمر بسته بموییست هوش دار
غمخوار خویش باش غم روزکار جیست یعنی عمر پیوندی بر قیل ایله بغلودر
تعقل ایله وکندی نکلکه اول بو غم روزکارنه دردیمکدر ایمدی طول امل غفلتدن
ناشیدر نتکم — وکم من فتی یمسی ویصبح ضاحکا وقد نسجت اکفانه وهو
لایدری دیمشلردر بس حال عمری بکرت ایله ترك غفلت ووقت حالی
غنیمت بلك وعقبایه زاد تدارك لازمدر نظم لاتغذ اما لا بامداد العمر
واغنم فرصا قبل نفاد العمر ثماتیك اعنة الشهور انعطفت کالمنجل
شکال لحصاد العمر ای بیر اندیشه ازاغلال کن ای ارقل اغلالدن بر فکر ایله
یعنی جهنمده مجرملریك بوینونه وایاقنه طاقیله جق اغلالی فکر ایدوب مجرملردن
اولمه دیمکدر نتکم انا اعتدنا للکافرین سلاسلا واغلالا آیت شریفی بو بیانه
دالدر ایمدی بو کون ایاغنده اغلال تیدی مقیده کلمکن فرصتی سیلوب نفس بدرا
پاکدبا مال کن پر از نفسی بدی ایله پامال وچکینجی اول یعنی شهوتنه تابع اولمیوب
کندویی زبون ایله دیمکدر معلوم اوله که ناظم بو بیتده برنکته دقیقه یه
اشارت وایما بیورمشدرکه اول نکته تفسیر فاضیلك ان لدینا انکالا وجحیما
وطعاما ذا غصة وعذابا الیما آیت شریفی باشنه اولان تفسیرلده تصوقا نه در
فارجع الیه فتح لام وفتح کاف ایله دیمك ودیك معناسنده در تا نسوزی
ساز کاری بیشه کن تا که نار جحیمه یا غیه سن خلق ایله حسن امتزاجی عادت
ایله یعنی حسن خلق ایله حرکت وهر کس ایله حسن الفت ایله دیمکدر نتکم بیته ایله

آتش میدن بو معنا مستفاددر کلیم سازکاری همه طبع ار نبود آتش کی پتشبه را
آرزوی همدمی سینا چیست . از عذاب بد قهر حق اندیشه کن حق تعالینک
عذاب بد قهرندن فکر ایله . یعنی مظهر قهر و عذاب اوله جق افعال و اقوالده
بولنمه و حتی الخلق اوله دیمکدر جمله را چون هست از دنیا گذر چونکه جمله
ایچون دنیادن ارتحال مقرردر نظم کل نفس ذائقة الموت آیت شریفی بو بیانه برهاندر
اولسببدن دنیایی ایکی قپولی کاروانسرایه تشبیه و هر قنیسی کوچک اوزره اولدیغنه
خواجه حافظ بو وجهله تنبیه بیورمشدر بیت در این رباط دو در چون
ضرورتست رحیل . رواق و طاق معیشت چه سربلند و چه پست . یعنی چونکه
دنیادن ارتحال مقرردر معیشتک غنا ایله اولمشی یاخود فقر ایله اولمسی فائده
دیمکدر . یعنی هیچ تفاوت یوقدر و بو معناده بیورمشلردر . دنیا که در او
ثبات کم بینم . با هر چه کشی قرار کم بینم . چون کهنه رباطیست کز هر طرفش راهی
به بیابان عدم می بینم . و بر نسخه ده بو مصراع بویله واقع اولمشدر جمله را چون هست
بر آتش گذر یعنی جمله ایچون نار جهنم اوزرندن مرور مقرردر . نظم وان منکم الا
واردها آیت شریفی بوکا شاهددر پس جای شادی نیست با چندین خطر بو نیجه
خطرلر ایله دنیا شادلق یری دکلدر . یعنی بو عقبات و عقباته اولان خطرلری
دوشنوب دائما کریان و تدارک زاد عقبا ایله سلامته تدارک اولنمق کرکدر .
حتی اولیاء کباردن مالک بن دینار عقبات صراطی استماع و یقین ایلدیکده خوفندن
قائم دار القرار اولدی . و بر صغیره کریه کی فی اوصاف صراطی بینه اسماعی حسبیله
در عقبا اولدیغنه فانم دار السلام اولدی بو ابن جوزی بیان بیورمشلردر آتش ژرف
آری ای فقیر ای فقیر او غریکه بر عظیم آتش طورر سین . یعنی جمله نک ره کذرلری اولان
نارک شدتن آثاری و غریکه کورمک مقرردر آتشی و با عظیم ایچون پس آتش
دوزخک عظمتی شدت حرارتی حسبیله در که خلق اولالدن برو و بوندن
بویله الی ماشاء الله قزدرلمق اوزره در لا اجله کبی لری کلودی کثرتندن ناشیده

حتی

حتی والبحر المسجور آیت شریفنک بیاننده بعض مفسرین ایتمشلر یوم قیامتده خدای متعال
جمله بحاری آتش ایدوب جهنمک اوزرینه تمام ایده جکدر و دخی آثارده ان تحت
الارض بحرا و تحت البحر نارا و ینضم الی جهنم کلمشدر . نعوذ بالله هیچ خوفت
نیست از نار سعیر هیچ آتش سعیردن خوفک یوقمیدر . بونده استفهام ملحوظدر
مراد خوف ایله دیمکدر عقبه در راهست و بارت بس گران یولده عقبه واردر
و یوکک زیاده آغردر عقبه یوقش و طاغ ایچنده اولان یوکلدکه فارسیده
کریوه و دره نید برلر بونده حرف قاف ضرورت وزن ایچون ساکندر راه دن مراد
طریق عقبادر و صراط مراد اولنمق روشندر بارت سنک یوکک دیمکدر بارد ن
مراد بارکران اعمالکدر بس گران زیاده آغردر تخت بارت بسی دیگران
سازلریک سعی ایله سنک یوکک صاوشمز . یعنی هر کس کندی یوکنی کوتورور نظم
وان لیس للانسان الا ما سعی بو بیانه هویدادر این چنین گفت
پیر معنوی . ای برادر هر چه کاری بدروی . یعنی نه اکرایسک آنی بچرسین دیمکدر
داوری اندر پیش روز رستخیز قیامت کونی اوکیکده طورر سین یعنی اندن مخری
کورمک مقرردر رستخیز قیامتادیدر که اول کون نص قران ایله ثابتدر و مقداری
سنین دنیا ایله اللی بیک سنه زمانجه در . پس جمله خلایق بو موقفده جمع
اوله جقدر لکن بونده سعداء امت محمدیه خفیف اوله جقدر نظم عن ابی سعید الخدری
انه قال قیل لرسول الله صلی الله علیه وسلم ما اطول هذا الیوم فقال والذی
نفسی بیده انه لیخفف علی المؤمن حتی ان یکون علیه اخف من صلوة مکتوبة
یصلیها فی الدنیا حدیث شریفی اوزره یوم قیامتک مقداری اولان اللی بیک سنه
مؤمن اولانه دنیاده بر دنه صلوة مفروضه ادا ایده جک قدر اوله جقدر
از خدایت نیست امکان گریز سکا خدادن قچمق امکانی یوقدر نظم ربنا انک
جامع الناس لیوم لا ریب فیه آیت شریفی بونده برهان قاطعدر . اعنی موتدن
و بعد الموت بعث و حشردن و حسابدن فرار ممکن دکلدر ایمدی ای پسر

راه شریعت پیش کیر ای اوغل طریق شریعی اوکیکده طوت یعنی سلوك وعبادتکی
شریعته اویدر رهروی ترك هوای خویش کن طریق مستقیمه سالك ایسك هوای
هوسکده کلیاً ترکنی طوت رهرو ترکیب توصیفیدر یوله کیدیجی معناسنه
که سالك دیمکدر اخرنده کی اخطاب ایچوندر ترك هوای خویش کن یعنی هوا و
هوسك ترکنی کیر امردر طوت دیمکدر خلاصه مراد معلومدر وبونده بر نکته دقیقه
واردر بودر که بعض اهل هوا بهود لهانفد سنك ایات شریعنی بعض اشخاص
واعصاره نظراً الحکمة ناسخ ومنسوخك تغایرین فهم اتمدیکلری کبی بعض احادیث اهل
هواصورتا اولان تخالفی واشخاص واعصاره کوره اولان تغایری کلوب شرع شریفه
تطبیقه قادر اولیوب هوالرینه کوره معنا ویرمشلردر مثلا تزوج حقنده اولان
تناکحوا تناسلوا حدیث شریفی ایله خیر امتی بعد المائتین خفیف الحاذ قالوا ومن خفیف
الحاذ یارسول الله قال من لا اهل له ولا ولد له حدیث شریفك تغایرلری اعصاره
نظر ایلدیکی فهم ایتمیوب تخالفلرین حقیقی کلدیقدرندن کندو هوالرینه کوره معنالر
ویروب شرعی کندولره تابع قیلوب کندولر شرعه مخالف کیتمشلردر اعیذنا عن ظلمات
کلامهم مراد کم صراط مستقیمه سالك ایسك بو شکللو هوایه تابع اولمیوب هر امورده
مذهب ومشربکی شریعته اویدر دیمکده اشارت واردر ای برادر باش بفرمان حق
ای قرنداشم حقك بویریغی ایله اول یعنی امرینه امتثال ونهیندن اجتناب ایله
ایله دائم اول تا بیابی جنت ورضوان حق تاکه جنت ورضاء حقی بولاسن جنت
معروفدر رضوان بونده رضا معناسنه در وهم خازن جنتك اسمیدر
پس بونده جنت ذکرنده رضوان ذکرینه لطافت واردر بو بیتده للذین اتقوا عند ربهم
جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها وازواج مطهرة ورضوان من الله
ایت شریفنه تلمیح واردر شویله کم تفاسیرده بیان اولندیغی اوزره خدای متعال
جنت اهلنك ادناسنه سکسان بیك خادم ویتمش ایکی حوری ویاقوت وزبرجددن
برقبه ویره کربو کلکی شام قرینه واقع جابیه نام محل ایله صنعاء یمن اره سی قدر

اوله واعلالرینه دخی نیجه نعمتلر ویره وبو نعمتلرك اعلی الاعالیسی رضاء شریفی
اوله نتکم عن ابی سعید الخدری قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان الله
یقول لاهل الجنة یا اهل الجنة فیقولون لبیك یا ربنا وسعدیك والخیر فی یدیك
فیقول لهم هل رضیتم فیقولون فما لنا لا نرضی وقد اعطیتنا ما لم تعط احدا من خلقك
فیقول الا اعطیكم افضل من ذلك فیقولون یا رب وای شیء افضل من ذلك
فیقول احل علیكم رضوانی فلا اسخط علیكم ابدا کردن از حکم خدای خود متاب
کندی خداکیك حکمندن بویون بورکمه یعنی امرینه اصلا مخالفت ایله دیمکدر
کردن بویون معناسنه در متاب نهی مخاطبدر بورکمه دیمکدر تا نمانی روز
محشر در عذاب تاکه محشر کوننده عذابده قالیه سن بونده مرادکم عفو الهیه
مظهر اولمز ایسك دیمکدر وباخود اوامر الهیه مخالفت نعوذ بالله سوء خاتمه
سبب اولجغنه وبر یله اولانك مؤبد عذابده قالجغنه اشارت ایچون تا نمانی
تاکه قالمیکه در عذاب عذابده بعیندر تا بیابی در بهشت عدن جای تاکه
جنت عدنده مکان بوله سن یعنی جنت عدنه داخل اوله سن دیمکدر بهشتك
عدنه اضافتی تمامك خاصه اضافتی قبیلندندر وجنت عدن جنت نامنك
آدیدر دردن خلق اولنمشدر قبوسی التوندندر وهر معمارلغنك بینی هما ایله ارضك
بینی قدردر شفقتی بنمای با خلق خدای حق تعالینك مخلوقنه شفقت کوستر
یعنی خلقی اسرکه دیمکدر پس بونده خلقدن مخلوق مراد اولنمغین مخلوق دخی حیوان
وانسانده اعم طوتمقده مبالغه واردر زیرا انسانه نیجه حیوانی اسرکك خصال
اولیادندر نتکم بایزید بسطامی قدس الله روحه السامی شهر کرمانده بعض روایتده متعلق
نباتات دیوشروب بسطامه تشریفنده اول سوادن جمع ایلدیکی نباتاتك ایچنده
بر قرینجه مشاکلتی پس حیواننه شفقت ایچون اول قرینجه یی کتوروب یرینه
اولاشدرمشدر دیرلر انتهی وبلکه خصال الانبیاء کرام علیهم السلام دندر نتکم عمل
ایدر حضرت سلیمان علیه السلام کوکبه دولت ودبدبه سعادت وسلطنت ایله هوا

سوارسیر دیار اوزره ایکن اثناء راهده صاغه و یاصوله برمقدار میل ایله دیو
هوایه فرمان بیوردیلر و هوادخی فرمان بردار اولدیغندنصکره حکمتی اول حضرتدن
سؤال ایلدیلر ایتدیکم یولرینک اوزرنده برقوش آشیان سازاولمش اوزرنده مرور ایدرسک
شاید اول مرغ بی راحت و پروانه دساز اولهلر رفارتی کورمسونلر ایچوندر دیدی
انتهی و انسانه شفقتک احوالی ایسه خود معلومدر نتم مسلم و بخاری اتفاقا قلدیلر
حضرت ابوهریره رضی الله دن مروی اولان بینما رجل یمشی بطریق وجد غصن شوک
علی الطریق فاخره فشکر الله له فغفرله حدیث شریفی اوزره طریقده ماراولانلره
اذیت اولمق ایچون طریقدن بر دال الشوکی بعید ایدن رجلک عملی مقبول و مغفور
اولمشدر بونده فشکر الله له کلامنک معناسی انک عملن قبول ایلدی دیمکدر ضعفایه
مرحمت باعث مغفرتدر غفرالله حتی فقراء عبادالله شفقة ملائکه کرامه شتانک
زمانه و اعتدال هوایه انقلاب ایله نازک وقتلرینک اباینه فرحنا که اولدیغنه
حقنده حدیث شریف وارد اولمشدر دیو بیورمشلردر اول حدیث شریف بودر
ان الملائکة لتفرح بذهاب الشتاء رحمة للفقراء تا دهندت جای در دار
السلام تاکه سکا دار السلامده یر ویره لر یعنی خدا سنی دار السلامه داخل ایده
جایکیر ایلیه دیمکدر دهند ویره لر معناسنه در معطی خدادر پس دهد
مقامنده جمع صیغه سیله دهند کلدیکی تعظیم ایچوندر بیت تو با خلق جهانی کون ای
نیکبخت که فردا نکیرد خدا بر تو سخت با فقیران روز و شب همی ده طعام
فقرایه روز و شب طعام ویر یعنی غزالی دائما اطعام طعام ایله نوازش ایله دیمکدر
پس روز و شب ذکرندن مراد دوامدر و ایکی اریده طعامک جوازینی اعلامدر شاد کن
داری درون خسته را اگر برنی جانه نک درونی شاد و آباد طوتر ایسک
باز یابی جنت دربسته را دربسته اولان جنتی اچق بولورسین بو بیت
سابقده ذکر و شرح اولنمشیدی لکن بعض نسخه ده بویله بولنمغین تکرار بیان
و شرحی مناسب کورلمشدر و بو آنده کانتیجه یه دک ناظم اسلوب قرآن کریم اوزره

دوزخ و جنتک بوللرین ارائت و جنت یولی حافظ ایکن طریق دوزخه کیتمه
دیمک اوزره نصیحت بیوردیغی حسبیله عقل معاد صاحبی اولانلره تذکیر و
عقل معاش اربابنه تنبیه دینیدر مراد ایتمشدر نتم مفرخانده اولان نظمی بومراده
دالدر نظم نه جنت پر از خار مغیلان نه دوزخ زخونهای فراوان
نه جنت پر از اندوه و رنجست نه دوزخ همه شادی و کنجست نه جنت همه
درد و هجران نه دوزخ کرفتی میروانسا نه جنت ره دشوار و دورست
نه دوزخ مراد و کام و سورست نه جنت بد رو بنیان سنداسان نه
دوزخ بدنیادار مانان نه جنت پر از دریای خونست نه دوزخ عیدانم کر
چونست نه جنت ره مردان بیدار نه دوزخ ره نفس ستمکار نه
جنت صوب اندر صوبت نه دوزخ عذاب اندر عذابست انتهی
هرکه دارد این نصیحتها بجای هرکیمکه بو نصایحی یرینه کتورر یعنی بو فقیرک
پندنه دیکد و قبولیله سعادتمند اولور در دو عالم رحمتش بخشد خدای
ایکی عالمده خدا آکا رحمت احسان ایدر یاخود ایله معناسی رحمت ایده
زیرا مراد اخبار اولمق و جمله دعا قصدیله انشا اولمق جائزدر اعنی انشا اولدیغی
تقدیرجه بو کتاب مستطابک ایچنده اولان نصایح ایله عامل اولانه بشارت
عظیمه واردر زیرا ناظمکی بر صاحب ولایتدر ذات پر کراماتدر عاسنه مظهر
اولمش اولور اولیا نفسنه مظهرت قدر بر دولت اولدیغی معلومدر و نصیحت
مذکوره سن یرینه اتیان ایدن مظهر رحمت هر دو عالم اولمقدن مراد دارینده دولت ماه
و مظهر رضای حضرت ملک شان اولمقدر بناء علیه ناظم دیگر کتابنده بوکونه
اولان نصایحک قرین قبول اولمسین ناطق بیورمق ضمننده بو کتابنده
بیوردیغی بیورمشدر کم نظم نصیحت را بجان و دل کوشی مکن
پند و نصیحت را فراموش نصیحتنامه ما را همی خوان بهر دردی تر ادارم
درمان نصیحت میکنم من دوستانرا نصیحت کرده ام خلق جهانرا

نصیحت دان تو این گفتار بگیر • نصیحت بشنو از من ای برادر • نصیحت کرده
ام تا که خوانند • نگوید خوار و زشت از بد بدانند • نصیحتهای ما را دار در دل
برین ره رو که این راهیست مشکل • نصیحتها که گفتم کار فرمای • که گر کردی اندر فرازت
بهر حالی • نصیحت گوی از خود مکن دور • اگر خواهی که گردی مرد مشهور • نصیحت
نکفتنا زاهد سود • نصیحت بود ازین گفتار مقصود • نصیحتنامه ام را که
بخوانند • بجان قدر نصیحتها بدانند • نصیحت از حدیث است و ز تفسیر
نگویم در نصیحت هیچ تقصیر • نصیحت نشنود از جهل نادان • بگویم بر تو
ره مشکل آسان • انتهی یعنی نصیحت قبول ایلمك جهالتدن ناشی
و بو کونه نصیحتی قبول ایلمین نادان غیر محتاجی اوله کلدیکندن ناظم ایلدی •
ور ندارد این نصیحتها بجا واکر بو نصیحتلری یرینه کتورمز ایسه دور
ماند بی شك او از خدا اول کسه شك یوقدر خدادن دور • و رحمت حقدن و عالمدن
مهجور قاله • بو بیتده انتما مراد اولندیغنه کوره نصایح نتیجی طوتمایان تبدعا
مظهر اولمق غایت مشکلدر • ایمدی عاقل اولان الدن کلدیکجه نصایح ناظمی
قبول و عند الله مقبول اولمغه سعی ایلمك کرکدر • و بوننده خدادن دور اوله
دیدیکنده خطر عظیم واردر • زیرا خدادن دور اولمق قدر بلای عظیم یوقدر
نعوذ بالله من ذلك و بو کونه نصایح جواهر آثاری قلاده کردن قبول ایلمك
بدبختلك و جهالت و نادانلق نشانه سی اولدیغی ظاهردر • بس بو یادکارنامه
موضوع اولان نصایح غالیاتز • و فوائح بو دیلك معانی خوشبولری مشام
فهمی کشاده اولانلره نمایان • و رموز حکمت بروزلری اسرار آشنا اولان آزادلیم
غیر پنهان اولمغین ارباب معنیه مدح ایله ترغیبه اکر حاجت یوقدر لکن فهم
سخندن قاصر • و ارباب قصوره معاصر اولانلره تنبیهم قدر نصیحت
و تعلیم شان حکمت ایچون ناظم رحمه الله بو کونه اولان الفاظ دربار و
گفتار نثار ایله بیانه آغاز • و بو وجهله قدر کلماتی عیانه دمساز اولوب

دیکر

دیکر کتابن بو رشندر نظم • ز حکمت این نصایح ساز دادم • جهان را
خوبی و ناز دادم • ز حکمت گنج معنی را کشودم • ز حکمت گوی معنی را ربودم
ز حکمت کردم این ترکیب ابیات • بگویم تا بر آرا اندین ابیات • ز حکمت گفتم این اسرار بسیار
بدانند چون بخوانند مرد هشیار • ز حکمت گنج معنی باز کردم • ترا آگاه ازین راز کردم
ز حکمت دادم از هر باب پندی • تنت ایمن شود از هر گزندی • ز حکمت کردم از هر حال آگاه
ببینی رنج اگر رفتی بدین راه • ز حکمت کرده عالم را بیدار • ز حکمت نده عود مر سوی اسرار
بیان کردم بسی حکمت بدین راه • بگویم از همه احوال آگاه • بیان کردم بسی اسرار پنهان
بگویم دردها را جمله درمان • بیان کردم نصایح را بصد رنگ • جهانی شاد کردم از دل تنگ
بیان کردم سخنها را بدین سان • که ماند یادگار من بدوران • بیان کردم چنان کند زبان
بدین کونز کسی ننهاد بنهاد • بیان کردم ز بر فضل و تحسین • نمودم مؤمنان را راه در دین
بیان کردم که با این کار باشی • بدین کردارها بیدار باشی • بیان کردم که مردی بجوی کار
منه بیرون قدم زین ره زنهار • بیان کردم بسی اسرار تحقیق • مراد اندرین گفتار توفیق
بیان کردم همه راز نهانی • که تا از راز پنهانش بدانی • انتهی بو مجلس اخرنه
دعایه ابتدار عادت ناصح کبار اولمغین ناظم درگاه اجابت پناه الهه توجیه
وجه دعا ایدوب قرآن موسینی معاد عاده یاده • و دعادن مراد مغفرت رحیم و غفران
رب العباد اولدیغن ابراز ضمننده چند ابیات مناجات آیات ایراد ایدوب بیورد
یا الهی رحم کن بر ما همه یا الهی بزم او وزیره رحم ایله یا الهی ای بزم مجموع
دیمکلد رحم کن امر حاظره رحمت ایله دیمکدر بر ما همه دو کلیمزك اوزرینه
دیمکدر ناظمك ابتدا رجاسی طلب رحمته بند ایلدیکی مقصود از مناجات رحمت
اولدیغن اشعار • و وسعت دریای رحمته افتقارینی اقرار ایله عرض افتقار
ایچوندر • و رحمت دریاسنك وسعتی خارج حیطه عقول بشر و رحمت
ماری شفقت مادر و پدردن اعظم و اکثردر نعم الله ارحم من الوالدة
المشفقة • بیورمشلردر • و بو مضمون پاك جناب مقدسه اولان کلام

مضمونینك مآل تابناکی اولمقدره حضرتلری مولانا مثنوی حلم ایشان کف
بحر حلم ماست • کف رود آید ولی دریا بجاست • بیورمشلردر یعنی بیزم و ماده دیك
علم و شفقتی بزم حلم و رحمتمز دریاسنك کفی و حبابیدر کف آمد و رفت
قبیلندندر • لکن دریای رحمت همیشه قائم • و نقصان و زوالدن مصون
و دائمدر • یعنی حضرت حقك رحمت و غضب صفتلری ازلیدر عبدلك
شفقت و غضبی کبی عارض • و گاه کلور و گاه کیدر قسمندن دکلدر و بر شو دییور
دل بیت خود چه کوید پیش این در این صدف • نیست الا کف کف
کف کف • دیو بیورمشلردر یعنی ارحم الراحمینك سعت رحمتی نه کونه بیان
ایده یم که دریای رحمت خدایانه بیزم و ماده دیك صدف رأفت و قشر
شفقتی دکلدر • الا کفك کفك کفك کفیدر • و نیجه مراتبندن نازل و
زائلدر • لکن رحمت باری در تحت هوا رکی اعلا تر و دوام بروردر مثنوی
یا غیاث المستغیثین اهدنا • لا افتخار بالعلوم و الغنی • لا تزغ قلبا هدیت
بالکرم • واصرف السوء الذی خط القلم عفو کن جمله کناه ما همه جمله
مزیك کناهلرین عفو ایله پس عفو محبوب حضرت حق اولدیغی ایچون ناظم
طلب رحمت عقبنده خدادن طلبکار عفو اولمشدر • نعم اللهم انك العفو تحب
العفو فاعف عنی • خبر بشارت اثری بو بابده کافی • و بو وجهله امر اعظمك
دمساز نیاز عفو اولدیغی دلالت بابنده وافیدر که بیورمشلردر شعر یا رب
عفوك موجود لصاحبه • امنن علی به یا خیر غفار • الشمس تجری و اکبادی
حاربها • فکیف لی جلد یصبر علی النار • ان الملوك اذا شابت عبیدهم • من رحم
یعتقون عتق الاحرار • انتهی ناظمك بو نوع عبادتی قبول ایله تعبیرینه زبان
کشای قبول اولدیغی متوکل کورمیوب بیت بردر کعبه سائلی دیدم • که همی کفت
و میکریستی خوش • من نکویم که طاعتم بپذیر • قلم عفو بر کناهم کش • مضمونی
اوزره خدادن عفو طلبنده اولمغله اکتفا بیورمشلردر • حتی ارباب حالدن بریسی

نماز

نماز و نیاز عقبلرینه دعالری غایت تطویل صورتن کوستورر ایمش عزیزم
دعاده نه دیرسین دیو سؤال ایدنلره جوابنده دائما اللهم اغفر تقصیری دیمکدن
غیری دعام یوقدر دیو بیورمشلردر • یا خود حضور قلب ایله اولیان طاعات
علم بریته تنزل اولمقدن ایلدیکی اشعار ایچوندر یا خود ارباب حال اولان کمسنه تفوه
حال و ورود بنا امواله دخی تصوردن عداین کلدیکلرینه ایمادر نتیجه ناظمك
کتاب دیکرنده اولان نظمده در باب هویدا که بیورمشلردر نظم
کهی کوهم غم دلبا بدرویش • کهی باشم تونکر کاه درویش • کهی در وصل باشم زار و حیران
کهی در محنت و اندوه و هجران • کهی از زهد و تقوی میفروشم • کهی مانند رندان باده نوشم
کهی باشم ز رندیکان در کنا • کهی نه هد بکوی خود مرا راه • کهی چون شمع میسوزم مرا زار
کهی نماید ره سوی ابرار • کهی بندد در رم کاهی کشاید • کهی پوشنده رخ از من که نماید
کهی نزدیك خواند که کند دور • کهی ستم زجانش کاهی بجور • کهی کرده مرا با خویش محرم
کهی یا دنغ و محنت کرده همدم • کهی نحست تا من کاه شیرین • کهی دلشاد دارد کاه غمکین
کهی بر عرش کرده منزل من • کهی صد غم نهاده بر دل من • ندارم چاره و تدبیر و درمان
چو اینش کرفتارم بحرمان • ندارم در جهان جز محنت و غم • نه باشم بی غم و اندوه یکدم
ندارم از زمانه هیچ حاصل • بجز اندیشه و پندار باطل • ندارم از نکویی هیچ کردار
بدام نفس اماره کرفتار • ندارم طاعتی اندر خور او • چه خواهم برد فردا بر در او
ندارم جز کناه و تیره کاری • درین زندان محنت نیست یاری • ندارم مایه از معلسانم
بکوشش زار و بی نام و نشانم • ندارم چونکه درمان و تدبیر • بسی دارم کناه و جرم و تقصیر
ندارم از کسی یاری درین راه • نه زاد و راحله بر حسب دلخواه • انتهی بیت
بو مضامین رنکین اوزره ایدر عاجزیم و جرم ها کرده بسی عاجزلرز و چوق
صوچلو ایدیز بیت ما را غیر تو دیکر کسی • برز سندن غیری بر کسه مز
یوقدر • یا خود سندن غیری بر کسه دخی یوقدر که بزه معین اولوب رحم
و لطف ایله دستکیری ایده • معلوم اولدی که ناظمك بو بیتنده قبول ماده اولان

شرایطك بعضنه اشارت واردر زیرا استجابت ایچون داعیده و دعاده و مدعوٌ بهده
شرائط واردر . داعیده شرائط اول حاجتی قضایه انجق خدا قادردر دیو بلمکدر
ودخی حرامدن اجتناب ایتمکدر . و دعاده شرط اول و آخر صلوات شریفه مقرون
اولمقدر . و مدعوٌ بهده شرط شرعا طلبی جائز اولان اموردن اولمقدر پس رقت
ایله قبوله عادهٔ استعجالی ترك ایتمك کرکدر نتکم حدیث شریفده عن ابن هریرة یستجاب
لاحدکم مالم یعجل یقول لقد دعوت ربی فلم یستجب لی وارد اولمشدر . بقواه
کلام شریفی عادهٔ استعجالی بیان ایچون استینافدر گر بخوانی ور برانی بنده ایم
اکر قبول کرا و قویه سن و اکر رد ایلسن بنده یز . یعنی اکر باب رحمتکه قربیتمزه توفیق
احسانیله مقبول درکاه ایلرسن و اکر کناهمز سببیله بزی رد ایلرسن امرسکدر بزلر سنك
یوز . و حکمکه راضی و امرکنه یوز دیمکدر نتکم ایلر هرچه حکم تست از آن خرسند
ایم هرنه کم سنك حکمکدر اندن راضیلرز . نتکم بیت الحرام اربابحالدن بری
استان کعبه یه جبهه سای عجز و افتقار اولوب مقام تسلیمده بیت گر کُشی ور جرم
بخشی روی بر آستانم . بنده را فرمان چه باشد هرچه فرمانی برآنم دیو بیوردیغی
بو بیت ایله هممقادر . پس ناظم بو مناجاتده طریق توبه ده اولان ادابه ایما بیوروب
اولا ذکر خدا ثانیا رحمتنی یاد ثالثا عفوینی بجا رابعا اعتراف ذنب خامسا اعانت
انجق حقدن اولدیغنی اقرار . سادسا امری کندویه تفویض و حکمنه رضا کوسترمشلردر
رحمت حق باد بر روح کسی حق تعالینك رحمتی اول کمسه نك روحی اوزرینه
اولسون کین نصایح را بخواند و بسی که بو نصایحی اوچوق اوقویه کین که این
لفظلرینده مخففدر اشارت بو کتابه اولان نصایحه در پس بونی چوق اوقویه
دیمکده برقاچ نکته ایما واردر . اولا کثرت قرائت من احب شيئا اکثر ذکره
مصداقنجه محبتی مشعردر . ایدی بو نصایحی حقیر کورمیوب محبت نظریله نظر
ایتمك کرکدر دیمکدر . ثانیا روحینك خیر ایله یاد اولنمسنه باعث ایدیکی حسبیله
ثالثا ازبر که شایان ایدیکی اشعاردر . رابعا اولیا کلامنی کثرت قرائت کندولك

ایله

ایله کثرت صحبت معاشنه یعنی اشعاردر . خامسا بو کتابك هربار استصحابه شایانی
دیمکدر سادسا بو کتابده فایق نصایحك اشارتنه وصولی یك نظر ایله میسر دکلدر
فلکر فارجع البصر کرتین منطوقنجه تکرار نظره محتاجدر دیمکدر نتکم نصایحنه دائر
مقالات ناظم محلّه دیکرده بر وجهله مدح بیورمشلردر نظم
کسی این گفتها را اندر دلد . که پیوسته زجان زهد لخواند . کسی کاندر با این ره رد باشد
بدانش در زمانه فرد باشد . کسی کاندر گرد داند این وان را . که هر مرغی نداند این زبان را
کسی کاندر باد دردست و یا سوز . ازین معنی بود دائم دل افروز . کسی کاندر باد دردش بود یار
شد دائم ببند او گرفتار . کسی کاندر دروش دیده باشد . بلاد در راحتش بگزیده باشد
کسی کاندر زبان عاشقان زار . گر در راه شود گر دست جانرا . کسی کاندر کار عشقش بود زار
درد هر لحظه چون منصور بردار . کسی کاندر شرح جوید بلند جانم . بجا فارغ بود از ننگ و از نام
کسی این پندها از جان کند گوش . گزین باده زند اندر دلش جوش . انتهی پس ناظم
مرحومك بو ابیات لطافت معانی اوزره بو کتاب مستطاب ایله عمل ایدنلر وصول
مراتب عاشقان ایدیکی نمایاندر رحمه الله رحمة واسعة تاریخ
خامه چون بر موجب جف القلم . خشك باشد ماند ازین خوش رقم . بهر دعا از لب ام الکتاب
حرف شغال الله شن کمتخبگا . روح امین دست بامین کشاد . چرخ برین سبحه پروین کشاد
کفت جزاك الله ازین کفتهاك . از تو بسجاده نشینان خاك . نقش شفاخانهٔ روحست این
باد فم روح شروحست این . شرح سخنهای بزاولیا . یوسف عطار کرامت نما . انکه
سخنهاش چو دمع روان . زنده کند زنده دلان هرکدام . هر بندش بکند کوش سپید
ایردش اندر ابد هدهد عزخید . پند چو مشکت که عطار داد . روح شریفش بجنان شاد باد
هرکیم ایدر ایسه بو شرحی پسند . جام معارفله ایده ترش پسند . روح عالم ایللی نا رعنی
روح شروح ایله سیر اولدی پسند . سنه ١١٨١ یمنکمکای طالب عرفان اولان
راغب فهم سخن جان اولدن . اسرینه ایله اولوب سرفراز . طبلهٔ عطاردن اولعطرساز
عرصهٔ شطرنج کبیدی برجهان . باقی نظر عبرت ایله هر زمان . خدمتنه شاهانه قیام ایلیوب

کندی ایشکی بونده عام ایلیوب • قوللق ایشکنده اولوب درخ نهاد • طوغری یولی کیم اوزکه
برقرار • سرکش اولان نفس اتی ایله رام • باشنه اوریلیرنه آغر لجام • تا سنی لذاتنه خاک ایتمدین
غارت سوز ایله هلاک ایتمدین • نفس غزا ایله اکبر جهاد • جهد ایکی مرفیله سن الله هاد
بل کبی قوتم ایکی بوبیدن • دشمن بدخواهه بیون اورمه سن • طاوزین صفت اماره اول
خدمته بندوق کبی ایستاده اوله • کره بیاده کبی هر خانه • عاقل اولان نیلیه ویرانه تی
دفعه‌دن ال ایسطو قبض حالتی • فقر وغنالک غم ایله راحتی • ایله بازیچه دنیایه میل
بر قوری آلت ایله ایدر جبکت جیل • غالب اولور او سوکه لجاج ایسک • مات کلور سن شه ساج ایسک
لعبت و لهو دنی اولمز قبل حذر • الحذر الحذر الحذر • لعبت چرخی ایام مرکسه درک •
اوینامه چرخ ایله اویون ایله ترک • چونکه شعبده فلک بدکار • هر کسی حقه ایه صالا دم ودوار
ایله دور فلکه اعتماد • عمر انیسه اسمکده در هچ باد • عاریه در تنده لباس حیات
خلع ایدر اغرای دست ممات • بویله در احوال غم روزکار • ایله دنیایه صقن اعتبار
عهد ینه طورماز قتی غدار در • سحر ایله مکر ایدیجی مکاره در • انده مزایای لبنادی یوق
صورت تبوین کورد بورد ادی یوق • کلشنک کللری برخار در • بلبلک کاری غم وزار در •
سنبلک زلف پریشانه • باقی بکه سن تا کرانک نشانیه • سوری قوماتم و هم لکلفی قهر •
راحت درد والم نوشی زهر • کمسیه قالماز بو فنا دولتی • فرصتی فوت ایتمه صقن فرصتی
کوشه وحدتده واروب طوت مقام • کریه عمر اره سنه والسلام • حکم قضای حقه ویر کل رضا
عبده بو بردر حال دلا اقتضا • نحن قسمنا سبقن ایله یاد • حرص و طمع ترکنی قیل اعتیاد • هر نه
ایسه قسمتکه قانع اول • دائما حق رحمته طامع اول • تا ابد هر کیجه بیدار اولوب
نو سوار کار ایله دکار اولوب • نوک مژکانله درّ یا توفیقدل • کیمیه تا دیده لرکجه بیل
سوز جکردن چیقروب و دماه • جان و کوکلدن دیه سن یا اله • قلزم غفرانکه حد یوق سنک
لطف ایله احسانکه رد یوق سنک • رحمتک بحرینه یوق انتها • عفو ایده کیم قالدی اشبو ای خدا
جرم معاصیمه یوزم قره کب • ایدیکم جرم بیعده یوق حساب • بن بر الدیغیم جرم و عیاره یوز
ذنب ایله آواره یوزی قاره یوز • یوز عم اوره یه بویوزه قاره سن • عفوک ایله ایله انی چاره سن

فخر جهان حرمتنه یا غنی • رحمتک ایله پاک ایت بنی • دوجیه هر کیم ایدر ایسه دعا
اکا شفیع اوله رسول خدا • تمت • دستیاری توفیق باری ایله • اشبو کتاب مستطاب
بو انبیا من نشانه رسیده ختام اولمشدر حق سبحانه وتعالی ناشری مصطفی روحی بن
الحاج اسماعیل بن الحاج عمر بن یوسف چلبینک ذنوبلرین عفو قرین و والدین و
اساتیذلرین غفرانه رهین ایلیوب بو کتابه اعتبار ایدنلرک جمله سنی برمراد
وایکی عالمده دلشاد ایلیه امین بحرمة طه الامین

فرد کر دوح دامن عمر رها کند • وین خاک تیره بند زبندم جدا کند
یارب نگاه دار تو ایمان آن کسی • کین خط من بخواند و بر من دعا کند

قد تم کتابة هذا الکتاب • المبین للناظر من الخطا • والصواب • بعون الله الملک
الوهاب • علی ید عبد مسبب الاسباب • حسین بن حسین المتوطن بالعینتاب
غفر لهما الرحیم التواب • ولمن یقرا منه ویطلع علی خلل من السهو فیصلحه امین
بحرمة سید الانبیاء • والمرسلین والحمد لله رب العالمین
سنه عشر ومائتین والف
سنه ١٢١٠